

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΟΚΤΩ.

XENOPHONTIS

DE

CYRI INSTITUTIONE

LIBRI OCTO.

Græca recognovit, cum Codice MS^{to} OXONIENSI et omnibus ferè libris Editis contulit, plurimis in locis emendavit, Versionem Latinam reformavit, Observationibus suis, Tabulâque Geographicâ auxit et illustravit: Notas quoque H. STEPHANI, LEUNCLAVII, Æ. PORTI et MURETI recensitas et castigatas, Variantium Lectionum delectum, Indicesque necessarios adjunxit.

THOMAS HUTCHINSON, A. M.

EDITIO DECIMA.

L O N D I N I :

TYPIS M. BROWN;

Impensis W. & W. GINGER, ad insignia Collegii Westmonasteriensis juxta Scholam Regiam; F. & C. RIVINGTON, T. LONGMAN, B. LAW, G. G. & J. ROBINSON, R. BALDWIN, J. SEWELL, T. EVANS, W. RICHARDSON, & G. & T. WILKIE.

MDCCXCVII.

RO
87 189
CRAR

LECTORIS.

Triennium jam exactum est, ex quo XENOPHONTEA hæc Cyri M. Historia Græcè et Latinè, variòque observationum cultu exornata, publicam in lucem è prelo prodiit *Oxonienſi*. Cùm verò iſtius quidem editionis exemplaria, tam propter eorum penuriam, quàm adparatûs univerſi magnificentiam jam magno veneant, juventutisq; adeò ſtudioſæ manibus ferè denegata ſint; viſum eſt, ad fidem ejus, novam hanc editionem ità formare, ut et comparari commodè et tractari poſſit. Hunc in finem, textum, verſionem, notas denique typis excudi minoribus, minorique adeò totum Opus exhiberi formâ curavimus. Diſſertationes etiam editioni Oxonienſi præmiſſas, eidemque adjunctum vocabulorum Orientalium Indicem eo omiſimus conſilio, ut iſti ſi-

LECTORI.

mul editioni salva sua constaret præstantia, ac mole voluminis decrescente, pretium unà decresceret. Tres tamen adjecti sunt Indices: quorum primus voces, ad rem quæ spectant militarem, expositione auctas; secundus res memorabiles, servato literarum ordine, complectitur; tertius loca Novi Testamenti à Xenophonte lucem fœnerantia dat. Vale, Lector amice, curisque nostris fave.

Anno Domini, 1737.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Α'.

^a **Ε**ΝΝΟΙΑ ποθ' ἡμῶν ἐγένετο, ὅσαι δημοκρατίαι κατέ-
 τελεύθησαν ὑπὸ τῶν ἄλλως πως βελομένων πολίτευεσ-
 θαι μᾶλλον ἢ ἐν δημοκρατίᾳ· ὅσαι τ' αὖ μοναρχίαι, ὅσαι τε
 ὀλιγαρχίαι ἀνέρρηται ἤδη ὑπὸ δῆμων· καὶ ὅσοι τυραννεῖν ἐπι-
 χειρήσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν καὶ ταχὺ πάμπαν κατελύθησαν, οἱ δὲ,
 καὶ ὅποσον ἔν χρόνῳ ἄρχοντες διαλέωνται, θαυμάζονται ὡς σο-
 φοί τε καὶ εὐτυχεῖς ἄνδρες γεγενημένοι. Πολλὰς δ' ἔδοκῃμεν κα-
 ταμεμαθηκέναι, καὶ ἐν ἰδίοις οἴκοις τὰς μὲν, ἔχοντας καὶ πλείονας
 οἰκέτας, τὰς δὲ, καὶ πάνυ ὀλίγας, καὶ ὅμως ἔδῃ τοῖς ὀλίγοις τέτοις
 πάντα δυναμένους χρῆσθαι πειθόμενοις τὰς δεσπότας. ^b Ἐτι δὲ
 πρὸς τέτοις ἐνενοῶμεν, ὅτι ἄρχοντες μὲν εἰσι καὶ οἱ βεκόλοι τῶν

SUBIIT aliquando nos cogitatio, quot Democratiae ab iis everſae
 fuerint, qui alio quodam reipublicae statu, potius quam popu-
 lari, uti vellent; quotque item Monarchiae, quotque Oligarchiae à
 populo jam sublatae: et quot tyrannidem adgressi, eorum alii quidem
 vel statim prorsus sint *de imperio* dejecti, alii verò, si modo imperium,
 quantumcunque id *tandem* fuerit ad tempus, retinere valuerint, in ad-
 miratione sint, tanquam qui et sapientes fuerint et felices viri. Quin
 et multos animadvertisse videbamus, quorum alii quidem in privatis
 aedibus famulos vel complures, alii verò perpaucos haberent; cùm ta-
 men iidem domini nè his quidem paucis in omnibus possent uti obe-
 dientibus. Ad hæc autem cogitabamus, et bubulcis in boves, et in equos

^a *Εννοία ποθ' &c.*] Εἰς consilio pro-
 æmium hoc adornavit Xenophon, ut
 Cyrum virtute, tam bellicâ quàm civili,
 instructissimum exhiberet. Imperandi
 artem esse quiddam longè difficillimum,
 alia atque alia Civitatum Græcarum fata
 multiplici docuerunt exemplo. Erat ergo
 Cyri propria quædam laus, quòd eam
 penitus intellexit, et feliciter exercuit:
 cum quanto major operi accesserit diffi-

cultas, tanto uberior illi consisterit gloria.

^b *Ἐτι δὲ πρὸς, &c.*] Ab imperatorio
 ad pastorale munus apta satis transitio,
 Homero Scriptoribusque Orientalibus per-
 quàm familiaris. Quæ quidem et sim-
 plicitati dictionis, quam in Xenophonte
 nulli non deamârunt, et verbis, quibus
 Cyrum l. 8. p. 581. usum facit, ad-
 primè est consentanea, παραπλίσια ἔρση
 εἶναι νομίας ἀλαθοῦ καὶ βασιλείας ἀλαθοῦ.

βοῶν, καὶ οἱ ἵπποφοροὶ τῶν ἵππων, καὶ πάντες δὲ οἱ καλλήμενοι νομαῖς, ὧν ἂν ἐπισταῶσι ζῶων, εἰκότως ἂν ἄρχοντες τούτων νομίζοιτο· πάσας τοίνυν ταύτας τὰς ἀγέλας ἐδοκίμεν ὁρᾶν μᾶλλον ἐδελοῦσας πείθεσθαι τοῖς νομεῦσιν, ἢ τὰς ἀνθρώπους τοῖς ἄρχουσι. Πορεύονται γὰρ αἱ ἀγέλαι εἴ ἂν αὐτὰς εὐθύνοισιν οἱ νομαῖ, νιμονται τε χαρίᾳ ἐφ' ὅποια ἂν αὐτὰς ἐφιῶσιν, ἀπέχονταί τε ὧν ἂν αὐτὰς ἀπειρῶσι· καὶ τοῖς καρποῖς τοίνυν, τοῖς γιγνομένοις ἐξ αὐτῶν, ἐῷσι τὰς νομαίας χρῆσθαι ἕτως, ὅπως ἂν αὐτοὶ βέλωνται. Ἐτι τοίνυν οὐδεμίαν πώποτε ἀγέλην ἡσθόμεθα συσᾶσαν ἐπὶ τὰς νομαίας, ἕτε ὡς μὴ πείθεσθαι, ἕτε ὡς μὴ ἐπιτρέπειν τῷ καρπῷ χρῆσθαι· ἀλλὰ καὶ χαλεπώτεραί εἰσιν αἱ ἀγέλαι πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἢ τοῖς ἄρχουσιν τε αὐτῶν, καὶ ὠφελιμένοις ὑπ' αὐτῶν· ἀνθρώποι δὲ ἐπ' ὕδνας μᾶλλον συνίσταται ἢ ἐπὶ τέτρε, ἕς ἂν αἰσθῶνται ἄρχειν αὐτῶν ἐπιχειρῶντας. Οτε μὲν δὴ ταῦτα ἐνεθυμέμεθα, ἕτως ἐβνώσκομεν περὶ αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπων πεφυκότι πάντων τῶν ἄλλων ζῶων εἶη ῥᾶον ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν. Ἐπειδὴ δὲ ἐνενοήσαμεν ὅτι Κύρος ἐγένετο Πέρσης, ὃς παμπόλλους μὲν ἀνθρώπους ἐκλήσατο πειθομένους αὐτῷ, παμπόλλας δὲ πόλεις, πᾶμπολλα δὲ ἔθνη, ἐκ τέτρε δὴ ἡναῖκαζόμεθα^β μέλανοι, μὴ ἕτε τῶν ἀδυνάτων, ἕτε τῶν χαλεπῶν ἔργων

illis, qui eos pascunt, esse imperium, omnēque aded pastores qui vocantur, posse eorum, quibus praesint, animalium dominatores jure existimari: atque videre videbamus greges homines omnes libentius pastorebus parere, quam principibus suis homines. Greges enim illi et pergunt quocunque eos pastores dirigant, et per ea pascuntur loca, in quae eos dimittant, et ab iis abstinent, a quibus eos arceant: quinetiam fructibus, qui ex eis proveniunt, pastores ita, ut ipsi voluerint, uti sinunt. Jam verò nullum unquam gregem adversus pastores coivisse accepimus, quod vel minus eis pareret, vel fructu uti non permetteret; imò etiam omnibus aliis infestiores sunt greges, quam iis, qui et in eos imperium habent, et ex iis capiunt commoda: homines verò contra nullos magis consurgunt, quam quos imperium in se moliri senserint. Hac igitur cum in animo versaremur, ita de iis statuimus, eam esse hominem naturam, ut facilius illi sit aliis omnibus animantibus, quam hominibus, imperare. Sed postquam cogitavimus Cyrum existitisse Persam, qui permultos quidem homines, permultas civitates, permultasque nationes sibi haberet obsequentes, tum verò mutata sententiâ coacti sumus existimare,

^α Ως ἀνθρώπων πεφυκότι] Eam sc. esse humanæ naturæ conditionem — ut Stephanus hanc phrasin interpretatus est:

sive, Hominem ita esse à naturâ comparatum, ut facilius, &c.

^β Μέλανοι] Propriè est, Sententiam mutare,

ἢ τὸ ἀνθρώπων ἄρχειν, ἢν τις ἐπισαμένως τῷτο πράττῃ. Κύρῳ γὰρ ἴσμεν ἐβελήσαυίας πείθεσθαι, τὰς μὲν, ἀπέχοντας παμπόλων ἡμερῶν ὁδόν, τὰς δὲ, καὶ μηνῶν, τὰς δὲ, ἔδ' ἑωρακότας πώποτε αὐτόν, τὰς δὲ, καὶ εὖ εἰδότες ὅτι ἔδ' ἂν ἴδοιεν· καὶ ὅμως ἤθελον αὐτῷ ὑπακχεῖν. Καί γάρ τοι τοσῶτον διήνεγκε τῶν ἄλλων βασιλείων, καὶ τῶν πατρίες ἀρχαῖς παρειληφόντων, καὶ τῶν δι' ἐαυτῶν κλησαμένων, ὥστε ὁ μὲν Σκυῦθης, καίπερ παμπόλων ὄντων Σκυθῶν, ἄλλα μὲν ἔδειξεν δύναϊτ' ἂν ἔθνους ἐπάρξαι, ἀταπῇ δ' ἂν εἰ τῷ ἐαυτῷ ἔθνους ἀρχῶν διαγένοιτο· καὶ ὁ Θρᾶξ Θρακῶν, καὶ ὁ Ἰλλυριὸς Ἰλλυριῶν· καὶ τὰλλα δὲ ὡσαύτως ἔθνη ἀκόμεν· τὰ γὰρ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἔτι καὶ νῦν αὐτόνομα εἶναι λείπει, καὶ λελύσθαι ἀπ' ἀλλήλων· Κύρος δὲ παραλαβὼν ὡσαύτως καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔθνη αὐτόνομα ὄντα, ὀρμηθεὶς σὺν ὀλίγῃ Περσῶν στρατιᾷ, ¹ ἐκόντων μὲν ἡγήσατο Μήδων, ἐκόντων δὲ Υρκανίων· κατεστρέψατο δὲ Σύρας,

quod imperare hominibus neque in impossibilibus sit neque difficilium factu numero, modò quis peritè id agat. Cyro certè quidem novimus libenter paruisse alios, qui complurium dierum, alios, qui etiam mensium, iter ab eo distarent, alios item, qui nullo unquam tempore illum adspexerant, alios demum, qui benè noverint nè fore quidem ut viderent; ac nihilominus tamen ei obedire voluerunt. Is etenim usque adeò cæteris regibus antecelluit, tum iis qui paternos principatus acceperant, tum iis qui ipsi per se acquisivissent, ut Scythia quidem, quamvis permagnus sit Scytharum numerus, nullam aliam gentem ditioni suæ subicere possit, satis verò sibi ducat, si in suam imperium tenere perseveret; et Thrax in Thracas, et Illyricus in Illyricos; quod ipsum de reliquis itidem nationibus audimus: nam in Europâ quidem gentes etiam nunc suis aiunt legibus vivere et minimè consociatas esse: Cyrus autem, cùm nationes Asiæ suis similiter legibus utentes accepisset, cum exiguâ Persarum manu profectus, Medis Hyrcaniisque non invitis præfuit: subegit verò Syros,

mutare, aliter, quàm antea, judicare; adeoque, cùm μετανοία ipsa nihil aliud sonet, quàm mutatio sententiæ, observare libet Anglicanos interpretes Apostoli verba, Heb. 12. 17. οὐχ εὖρε τόπον μετανοίας, minus rectè reddidisse. Ibi enim vox μετανοία non pœnitentiam, quasi Elavo denegatam, sed Isaaci retractationem frustra quæsitam, denotat: ut hic sit loci sensus, Elavi neque precibus neque lacrymis Isaacum permoveri potuisse, ut quæ modò Jacobo promiserat, ea jam beneficia in ipsum transferenda revocaret.

¹ Εκόντων μὲν ἡγήσατο Μήδων, ἐκόντων

δὲ Υρκανίων] Partic. δὲ, præcedente μὲν, sæpè s. lam copulandi vim habet, atque ita in pluribus e. usdem periodi membris adhiberi solet. Exemplorum tanta est in uno Xenophonte copia, ut, omnia proferre, hominis esset otio suo et lectoris patientiâ intemperanter abutentis. Hoc igitur semel monuisse sit satis. Conspicillis harum particularum occurrit usus. Jud. 3. —σάρκα μὲν μαινοῦσι, κυριότης δὲ, &c. Notandum etiam est, Xenophontem hic copiosè enarrare regni illius amplitudinem, quod Cyro dedisse Deum traditum est, 2 Chron. 36. 23. Efd. 1. 2.

Ἀσσυρίαις, Ἀραβίαις, Καππαδόκαις, Φρύγαις ἀμφοτέραις, Λυδοῖς, Κάραις, Φοίνικαις, Βαβυλωνίαις· ἤρξε δὲ καὶ Βακτρίων καὶ Ἰνδῶν, καὶ Κιλικίων· ὡσαύτως δὲ Σακίων καὶ Παφλαγόνων, καὶ ^αΜαριανδυνῶν, καὶ ἄλλων δὲ πομπόλλων ἐθνῶν, ὧν ἕθ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχουσι τις εἰπεῖν. Ἐπῆρξε δὲ καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, κατα-
 εἰς δὲ ἐπὶ θάλατταν, καὶ Κυπρίων καὶ Αἰθιοπίων. Καὶ τοίνυν
 τῶν τῶν ἐθνῶν ἤρξεν ἕθ' ἑαυτῷ ὁμοιωμάτων ὄντων, ἕτε ἀλλήλοις·
 καὶ ὅμως ἠδυνήθη ἐφικέσθαι μὲν ἐπὶ τοσαύτην γῆν τῇ ^β ἀφ' ἑαυτοῦ
 φόβῳ, ὥστε καταπληῆσαι πάντας, καὶ μηδένα ἐπιχειρεῖν αὐτῷ·
 ἠδυνήθη δὲ ἐπιθυμίαν ἐμβαλεῖν τοσαύτην τῇ πάντας αὐτῷ χα-
 μίζεσθαι, ὥστε αἰετῇ αὐτῷ γιγνώμη ἀξιῶν κυβεῖν αἰετῶν. Αὐτῷ
 σαῖο δὲ τοσαῦτα φύλα, ὅσα καὶ διελθεῖν ἔργον ἐστίν, ὅποι αὖ
^γ ἀρξήται τις πορεύεσθαι ἀπὸ τῶν βασιλείων, ἢν τε πρὸς ἑαυτὸν, ἢν
 τε πρὸς ἐσπέραν, ἢν τε πρὸς ἀρκίον, ἢν τε πρὸς μεσημερίαν.
 Ἡμεῖς μὲν δὴ, ὡς ἀξιον ὄψα θαυμάζεσθαι τῶτον τὸν ἄνδρα, ἐσ-

Assyrios, Arabas, Cappadocas, Phrygas utrosque, Lydos, Caras, Phoenices, Babylonios : imperavit etiam et Bactriis et Indis et Cilici-
 bus ; et Sacis itidem et Paphlagonibus et Mariandynis, aliisque com-
 pluribus gentibus, quarum nē nomina quidem quis possit referre. At-
 que Græcos Asiam incolentes, Cyprios quoque et Ægyptios, cum ad
 mare descendisset, in potestatem suam redegit. His igitur imperavit
 gentibus, quibus neque cum ipso, neque inter se, lingua erat communis :
 et tamen potuit tantum terrarum *nominis* sui terrore pervadere, ut omnes
 percelleret, nemōque adversus ipsum quidquam moliretur : ac tantum
 omnibus gratificandi sibi desiderium injicere valuit, ut semper ipsius
 arbitrio regi cuperent. Tot autem nationes *sibi* devinxit, quot vel
 percurrere operosum fuerit, quocunque quis ire à regia cœperit, sive
 ad orientem, sive ad occidentem, sive ad septentriones, sive ad meri-
 diem. Nos quidem certè, cū sit hic vir admiratione dignus, di-

^α Μαριανδυνῶν] Libet Populum hunc, dñu nimis exulantem, suam tandem in sedem reducere. Quod feci, jure factum ostendent, Ptolem. p. 134. Edit. Bert. Strab. p. 816 et 996. Ed. Wolf. Dionys. perieg. v. 733. Scylax in Periopl. p. 34. Anonym. in descript. Pent. Eux. p. 10. Ed. Oxon. Mela p. 23. Ed. Gron. Qui Mariandynos, non verò Megadinos vel Megalidos, inter gentes hic loci à Xenophonte memoratas, recensere solent. Et, quod omnem dubitationem tollat, Philadelphus, vetere usus exemplari, *Mariandynis* in suā versione exhibet.

^β τῇ ἀφ' ἑαυτοῦ φόβῳ] Editi quidam libri habent τῷ ἑαυτοῦ. Stephanus etiam ait se male præpositionem illam hinc abesse. Quam tamen, cum librorum melioris notæ auctoritate, tum usitato Scriptorum Atticorum sילו siletus, omnino retinendam censeo. Hi quippe præpositionis, ante genitivum eleganter redundantis, non pauca suppeditant exempla.

^γ ἀρξήται τις πορεύεσθαι] Πλεονάζειν hic videtur ἀρξήσαι, ut sæpe in libris Evangelicis; ἤρξατο ὁδὸν ποιεῖν, pro ὁδὸν ἐποιεῖν, Marc. 2. 23. Et, ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν. Marc. 6. 7.

κεφάλαια τίς πῶς αὐτὸν γενεάν, καὶ πάλιν τινὰ φύσιν ἔχων, καὶ ποίᾳ τινὶ παιδείᾳ παιδευθεὶς, τοσούτον διήνεγκεν εἰς τὸ ἄρχειν ἀνθρώπων. Οὐα ἦν καὶ ἐπιθύμεθα καὶ ἡσθῆσθαι δοκῶμεν περὶ αὐτῶ, ταῦτα πεπρασόμεθα διηγήσασθαι.

Πατρὸς μὲν δὴ λείπει ὁ Κύρος γενέσθαι Καμβύσε, Περσῶν βασιλέως· (ὁ δὲ Καμβύσης ἕτος τῷ Περσείδῳ γένεσ ἦν· οἱ δὲ Περσεῖδαι ἀπὸ Περσείως κληίζονται) μητρὸς δὲ ὁμολογεῖται Μανδάνης γενέσθαι· ἡ δὲ Μανδάνη αὕτη Αἰσυάγης ἦν θυγάτηρ, τῷ Μήδῳ γενομένη βασιλέως. Φύσιν δὲ ὁ Κύρος λείπεται, καὶ ἀδελφαί ἐτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος, καὶ φιλομαθέστατος, καὶ φιλοσιμότητατος, ὥστε πάντα μὲν πόνον ἀναλῆναι, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομείναι τῷ ἐπαινεῖσθαι ἕνεκα. Φύσιν μὲν δὴ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μορφῆς τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται· ἐπαιδευθεὶς γεμὴν ἐν Περσῶν νόμοις. Οὗτοι δὲ δοκῶσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τῷ κοινῷ ἅλῳ ἐπιμελῶ-

speximus, quo tandem genere ortus, quali præditus ingenio, quâve institutus disciplinâ, aded in hominibus imperandis excelluerit. Quæcunque igitur de illo et audivimus et percepisse videmur, hæc enarrare conabimur.

AC Cyrus quilem patre natus esse dicitur Cambyse, Perfarum rege: (Cambyses autem hic Persidarum genere natus erat; at Persidæ à Perseo nomen habent;) matre verò consentitur fuisse Mandane; quæ quidem Mandane erat Astyagis, Medorum regis, filia. Fuisse autem Cyrus naturâ fertur, atque hoc etiam tempore à barbaris decantatur, specie quidem pulcherrimus, animo verò humanissimus, disciplinæ studiosissimus, et honoris cupidissimus: aded ut laudis gratiâ laborein omnem perferret, omnéque adiret periculum. Animi certè indole ac formâ tali ornatus fuisse traditur: quinetiam secundum Perfarum leges institutus est. Hæ autem leges à curâ publici commodi initium

^a ἡσθῆσθαι δοκῶμεν] Nè quis hisce loquendi formis, ἐδοκῶμεν καταμεμαθηκέναι, ἡσθῆσθαι δοκῶμεν &c. hujus historię fidem elevatam putet, notandum est, verba δοκεῖν, φαίεσθαι, νομίζεσθαι, ita à Græcis adhiberi solere, ut per ea significant (non dubii quidpiam aut ambigui, non quod videtur, sed) quod *verè est*. Sic enim Ulp. ad Olynth. 1 Dem. p. 2. τὸ δὲ νομίζεσθαι καὶ τὸ δοκεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ πάντας ἐπὶ ἀμφιλόλου τάττουσιν οἱ παλαιοί, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθεύειν. Cujus rei

testimonium perhibent, Isocrat. ad Dem. p. 6. Ed. Wolf. τοσούτοις γὰρ ἅπασιν δὲ καὶ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεώτερον ἦθος. ubi, δοκεῖ κρατεῖσθαι ponitur pro κρατεῖται· et Appian. de Bell. Hisp. Edit. Steph. p. 156. οἱ γὰρ δ' αὐτὴν οἰκῆσαι πρῶτοι νομίζονται, quæ rectè ve tit interpres, *Qui primi eam (Hispaniam) incoluerint*. Nec aliter apud Sacros Auctores verba ista solent intelligi; Mat. 3. 9. μὴ δόξῃτε λείπειν. Luc. 8. 18. ὃ δὲ καὶ ἔχειν. Act. 16. 13. οὐ νομίζω προσευχὴ εἶναι, pro οὐ ἔν.

μεινοί· ἔχ' ὁμοίως γὰρ τοῖς πλείταις πόλεσιν ἀρχεῖναι. Αἱ μὲν γὰρ πλείται πόλεις ἀφαισάτω παιδεύειν ὅπως τῆς ἐθέλοι τῆς ἐαυτῆ παῖδας, καὶ αὐτὰς τῆς πρεσβυτέρης ὅπως ἐθέλῃσι διάγειν, ἐπιτάττωσιν αὐτοῖς μὴ κλέπειν, μὴ ἀρπάζειν, μὴ βίῃ εἰς οἰκίαν παρῖναι, μὴ παίζειν ὅν μὴ οἰκίον, μὴ μοιχεύειν, μὴ ἀπειθεῖν ἀρχούῃ, καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως· ἦν δὲ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ζημίᾳς αὐτοῖς ἐπέθεσαν. Οἱ δὲ Περσικοὶ νόμοι προλαβόντες, ἐπιμέλονται ὅπως τὴν ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται, ὥς πονηρῶ τίνος ἔρῃς ἢ αἰσχρῶ ἐφίεσθαι. Ἐπιμέλονται δὲ ὥδε· Ἔσιν αὐτοῖς ἐλευθέρᾳ ἀγορᾷ καλεσμένη, ἔνθα τὰ τε βασιλεία καὶ τὰ ἄλλα ἀρχεῖα πεποιήται. Εὐλεῦθεν τὰ μὲν ὄνια, καὶ οἱ ἀγοραῖοι, καὶ αἱ τάτων φωναὶ καὶ ἀπειροκαλίαι ἀπελήλανται εἰς ἄλλον τόπον· ὥς μὴ μιγνύηται ἡ τάτων τύρῃς τῇ τῶν πεπαιδευμένων ἑυκοσμῇ. Διήρηται δὲ αὕτη ἡ ἀγορὰ, ἡ περὶ τὰ ἀρχεῖα, εἰς τέτταρα μέρη· τήτων δ' ἔσιν ἓν μὲν παισίν, ἓν δὲ ἐφήβοις, ἄλλο ² τελείοις ἀνδράσιν, ἄλλο τοῖς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονόσι. Νόμῳ δὲ εἰς τὰς ἐαυτῶν χώρας ἕκαστοι τήτων πάρεσιν, οἱ μὲν παῖδες, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ οἱ τέλειοι ἄνδρες.

sumere videntur : nec eodem modo, quo pleræque civitates, curam illam auspicantur. Etenim plurimæ civitates unicuique liberos suos, prout ipse voluerit, educare permittentes, atque ipsis senioribus pro arbitrio vitam agere, eis præscribunt nè furentur, nè rapiant, nè in domum aliquam vi ingrediantur, nè quem injustè percutiant, nè adulterium committant, nè magistratûs imperium detrectent, et reliqua itidem his consimilia : quod si quis in horum aliquo delinquat pœnas in eum statuerunt. At Persicæ leges *hoc* antevertentes, diligenter curant ab initio tales nè sint cives, qui pravam aliquam fœdâmvē rem appetant. Curant autem hoc modo : Est illis forum quod vocatur Liberale, ubi et regia, et aliæ magistratuum ædes sunt extructæ. Hinc venalia quæque, et circumforanei atque eorum clamores et ineptiæ alium in locum sunt rejectæ ; nè horum turba cum decoro illorum ordine, qui sunt instituti, misceatur. Est autem hoc ipsum forum, ad palatia situm, in quatuor partes divisum ; quarum una pueris est adtributa, altera ephēbis, tertia viris, quartâ iis, qui jam militares annos confecerint. Atque lege ad sua loca singuli horum adiunt, pueri quidem et viri, primâ luce :

² Τελείοις ἀνδράσιν] Quæ uno verbo reddere, cum Gabrieliō, satius duxi, quàm periphrasī minùs propriâ uti. Eum autem τέλειον ἄνδρα dicere solent Græci, qui ad ἀκμὴν ætatis viriumque vigorem pervenit. Sensu quidem tralatio is Apo-

stolo, Ephes. 4. 13. dicitur τέλειος ἄνθρωπος, qui quod ad interiorem hominem attinet, eousque profecerit, ut mysterium fidei probè teneat, et (ut Hebr. 5. 14.) sensus habeat ad discernendum bonum à malo exercitatos.

οἱ δὲ γεραίτεροι, ἥνικ' αὖ ἐκάστῳ προχωρῇ, πλὴν ἐν ταῖς τε-
ταγμέναις ἡμέραις, ἐν αἷς δεῖ αὐτὰς παρεῖναι. Οἱ δὲ ἐφήβοι καὶ
κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα σὺν τοῖς γυμνικοῖς ὅπλοις, πλὴν τῶν
γελαμηκότων· ἄτοι δὲ ἄτε ἐπιζητεῖται, ἢ μὴ προρρήθῃ παρεῖναι·
ἔτε πολλάκις ἀπείναι καλόν. Ἀρχοῦλες δ' ἐφ' ἐκάστῳ τῶν τῶν
μερῶν εἰσι δώδεκα· (δώδεκα γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διήρηνται) καὶ
ἐπὶ μὲν ταῖς παισὶν ἐκ τῶν γεραιτέρων ῥημένοι εἰσὶν, οἱ αὖ δοκῶσι
τῆς παιδᾶς βελίσκῳ αὖ ἀποδεικνύναι· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐφήβοις, ἐκ τῶν
τελείων ἀνδρῶν, οἱ αὖ αὐτὰς τὰς ἐφέβους βελίσκῳ δοκῶσι παρέχειν·
ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσιν, οἱ αὖ δοκῶσι παρέχειν αὐτὰς μάλιστα
τὰ τεταγμένα ποιῆσαι, καὶ τὰ παραγγελόμενα ὑπὸ τῆς μεγίστης
ἀρχῆς· εἰσὶ δὲ καὶ τῶν γεραιτέρων προσάται ῥημένοι, οἱ προσα-
τεύουσιν, ὅπως καὶ αὐτοὶ τὰ καθήκοντα ἀποτελέωσιν. Ἀ δὲ ἐκάστη
ἡλικίᾳ προσέταται ποιεῖν, διηγήσόμεθα, ὡς μᾶλλον δῆλον γένηται,
ἢ ἐπιμέλουται ὡς αὖ βελίσκοι εἶεν οἱ πολῖται.

Οἱ μὲν δὲ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες, διάβου
μαθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ὅτι ^α ἐπὶ τῷτο ἔρχονται,
ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ τὰ γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δὲ ἀρχοῦλες

seniores verò, quando cuique commodum sit, exceptis diebus statutis,
quibus oportet eos adesse. At ephebi cubant etiam ad palatia cum
gymnicis armis, præter eos qui uxorem habent: hi autem nè requi-
runtur quidem, nisi denuntiatum fuerit, ut adsint; nec tamen sæpius
abesse decorum est. Harum autem cuique partium duodecim sunt
præsides; (nam et in duodecim tribus Persæ sunt divisi) et pueris qui-
dem præsunt delecti quidam ex senioribus, qui optimos eos reddituri
videantur: ephebis autem, ex viris, qui hos effecturi optimos existi-
mentur: et viris, qui eos reddituri putentur paratissimos ad ea exe-
quenda, quæ a summo magistratu constituta fuerint et imperata: sunt
etiam seniorum præsides delecti, qui ideò præsunt, ut ipsi quoque sua
persolvant officia. Quæ verò cuique ætate facienda præcipiantur, enar-
tabimus, quò magis perspicuum fiat, qualem adhibeant curam, ut cives
sint quàm optimi.

Pueri igitur ad scholas ventitantes, in justitiâ discendâ versantur;
aiuntque illos hujus rei causâ venire, quemadmodum apud nos qui
literis discendis operam dant. Horum verò præsides maximam diei

^α Ἐπὶ τῷτο ἔρχονται.] Nimirum, ad dis-
cendam justitiam, ἐπὶ τῇ ἔρχεσθαι sæπε
apud Xenoph. alioque significat, alicujus
rei consequendæ aut peragendæ causâ ve-

nire. Eadem loquendi formulâ usus est
S. Mat. c. 3. v. 7. ὅτι, ἔρχομένους ἐπὶ
τῷ βαπτισμῷ—valet, —ἵνα τοῦ
βαπτισθῶσι.

αὐτῶν διαλεῖσσι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας δικάζουτες αὐτοῖς. Γίνεσθαι γὰρ οὐ καὶ πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ ἀνδράσιν, ἐκλήμαλα, καὶ κλοπῆς, καὶ ἀρπαγῆς, καὶ βίας, καὶ ἀπάτης, καὶ κακο-
λογίας, ^a ἢ ἄλλων οἷων εἰκός. Οὓς δ' ἂν γινῶσι τάτων τι ἀδικήσας, τιμωρῆσθαι. Κολάζουσι δὲ καὶ ὅς ἂν ἀδίκως ἐγκαλέηταις εὐρίσκωσι. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐκλήματος ἢ ἔνεκα ἀνθρώποι μισῶσι μὲν ἀλλήλους μάλιχα, ^b δικάζουσι δὲ ἥκιστα, ^c ἀχαριστίας· καὶ οὐκ ἂν γινῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδίδουσι, μὴ ἀποδιδούῃ δὲ, κολάζουσι καὶ τῶτον ἰσχυρῶς. Οἴονται γὰρ τὰς ἀχαρίστους, καὶ περὶ θεῶν ἂν μά-
λισα ἀμελῶς ἔχειν, καὶ περὶ γονέων, καὶ πατρίδων, καὶ φίλων. Επεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιχα τῇ ἀχαρίστῃ ἢ ἀναισχυνησίᾳ· ἢ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντων τὰ αἰσχυρὰ ἡμερῶν. Διδάσκουσι δὲ τὰς παῖδας καὶ σωφροσύνην· μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μαυθά-
κειν σωφρονεῖν αὐτὰς, ὅτι καὶ τὰς πρεσβυτέρους ὁρῶσιν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν σωφρόνως διαίτουσας. Διδάσκουσι δὲ αὐτὰς καὶ πείθεσθαι τοῖς ἀρχαῖσι· μέγα δὲ καὶ εἰς τὴν συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι τὰς

partem in jure dicendo consumunt. Fiunt etenim inter pueros quoque quemadmodum inter viros, accusationes mutue, et de furto, et de rapinâ, et de vi, et de fraude, et de maledictione, et de aliis, uti par est. Quoscunque autem in horum aliquo deliquisse noverint, eos puniunt. Castigant etiam quoscunque injustè *alios* accusasse deprehenderint. Ad judicium de eo quoque exercent crimine, cujus causâ homines quàm maximè quidem se invicem oderunt, in jus verò minimè vocant, scilicet ingratitude; et quemcunque cognoverint posse referre gratiam, qui tamen non refert, hunc etiam severè admodum puniunt. Arbitrantur enim ingratos et Deos imprimis, et parentes, et patriam, et amicos negligere. Ingrati autem animi vitium maximè comitari videtur impudentia: etenim hæc ad turpia quæque dux maxima esse videtur. Temperantiam quoque pueros docent: ad temperantiam verò discendam plurimum id eos adjuvat, quod ipsos etiam seniores vident totos dies temperanter vitam agere. Docent porrò eos magistratibus parere: quam item ad rem multum confert, quod et seniores

^a Καὶ ἄλλων οἷων εἰκός] — Et de aliis minus honestis, quæ nonnunquam fieri verisimile est, quæque ad magistratum deferri et solent et debent.

^b Δικάζουσι δὲ ἥκιστα] Vulgares Editiones habent οὐχ ἥκιστα; sensu planè contrario, et (ut levisimè dicam) incommoda. Mureto monente, delemus part. οὐχ· quod et Stephanus probat, et hujus loci postulat sententia. Dicit enim Xe-
noph. *Id Persis fuisse peculiare, quod non*

tantum (ut reliqui homines) odio haberent, sed in judicium insuper deducerent, ἀχαριστίας crimen.

^c Αχαριστίας] Quod de Persis tradit Xenoph. id Macedonibus solis tribuisse videtur Seneca, l. 3. Benef. c. 6. *Exceptâ Maced. gente, non est, &c.* Sed, meritò suspecta est hujus loci communis lectio; in quo Medorum, loco Macedonum, reponi debere contendunt Steph. et Muretus.

πρεσβύτερος ἢ πειθομένους τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. Διδάσκουσι δὲ καὶ ἡλικίαις εἶναι γαστρός ἢ ποτῶν· μετὰ δὲ καὶ εἰς τὸ το σιμῶναι, ὅτι ὁρᾷσι καὶ τὰς πρεσβυτέρους ἢ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρός ἕνεκα, πρὶν αὖ ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες· καὶ ὅτι ἢ παρὰ μητρὶ σιῶνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημῆνωσι· φέρουσι δὲ οἰκοθεν σῖτον μὲν, ἄρτον, ὄψον δὲ, ^α κάρδαμον· πικρὸν δὲ, ἢν τις διψῇ, ^β κώβωνα, ὡς ἀπὸ τῆ ποταμῶ ἀρύσασθαι. Πρὸς δὲ τέτοις μαθαίνουσι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. Μέχρι μὲν δὲ ἔξ ἢ ἐπὶ κακίδεκα ἐτῶν ἀπὸ γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττεισιν· ἐκ τῶν δὲ ^γ εἰς τὰς ἐρήτους ἐξέρχονται. Οὗτοι δ' αὖ οἱ ἑφηβοὶ δάσκουσιν ὧδε.

Δίκα ἔτη, ἀφ' ἧς αὖ ἐκ παίδων ἐξέλθωσι, κοιμῶνται μὲν περὶ τὰ ἀρχεῖα, ὥστερ προσείρηται, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης· (δοκεῖ γὰρ αὕτη ἡ ἡλικία μάλιστα ἐπιμελείας δεῖσθαι) παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἐαυτὰς μάλιστα τοῖς ἄρχουσι

magno studio magistratibus obtemperare cernunt. In cibo etiam ac potu continententes esse docent : ad quod item præstandum, id magno-perè conducit, quòd vident seniores ipsos non priùs ventris causâ discedere, quàm præfides eos dimiserint ; quodque non apud matrem pueri, sed apud præceptorem, vescuntur, quando id eis præfides significârint. Ferunt autem domo pro cibo quidem, panem, pro obsonio, nasturtium : ad potandum verò, si quis sitiat, cothonem, ut de fluvio hauriant. Ad hæc sagittare discunt et jaculari. Et quidem ad sextum septimùmve ac decimum ætatis annum hæc agunt pueri : ex eo autem tempore ad ephebos abeunt. Hi rursùs ephebi hoc modo degunt :

Decem annis, postquam ex pueris excefferint, cubant quidem circa palatia, quemadmodum jam dictum est, cùm civitatis custodiendæ, tum exercendæ temperantiæ gratia : (videtur enim hæc ætas potissimùm curâ indigere) ac interdiu etiam magistratibus utendos se

^α Κάρδαμον] Plantæ species, quæ (ut Phavorinus) apud Persas reperiri solet. Varias ejus virtutes enumerant, Cassianus Bassus Geoponic. l. 12. c. 27. Ed. Cant. Dioscorid. l. 2. c. 185. Plin. Hist. Nat. l. 20. c. 13. Unam tamen non attigerunt, quæ hîc præcipuè venit notanda, quæque à Suidâ his verbis memorata est ; Επισχεῖν καὶ οὖρων τὰ κάρδαμα καὶ πύσματες. Καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρτας χρῆσθαι φυλάττειν γὰρ πολλὰ πικρὸν, καὶ οὖρον, καὶ ἀπομύττειν. Hanc siccandi vim ei quodque tribuit Phavorinus.

^β Κώβωνα] Pocum fictile, propriè Laconicum et militare ; cujus formam referebat id, quo utebantur Persæ ; ideòque

apud Xenophontem eodem, quo Laconicum illud, venit nomine. Quoad formam verò (quantum quidem ex Plutarch. Tom. 1. p. 45. Ed. Par. Jul. Poll. l. 6. c. 16. Athen. δειπν. l. xi. c. 10. Phavor. et Hesych. colligere licet) altior paulò erit, unam ansam habens et ἀμφοτέρωθεν ; id est, cujus non rectâ assurgunt latera, sed protuberant.

^γ Εἰς τοὺς ἐρήτους ἐξέρχονται] Sc. ἐκ τῶν παίδων. Eundem elipsum utitur Apost. 2 Cor. 2. 13. ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν, πρὶν ἐξῆλθον ἐκ Τρωάδος καὶ ἀπῆλθον εἰς Μακεδονίαν, ut Joh. 4. 43. ἐξῆλθον ἐκ τῆς, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν, &c.

χρησθαι, ἢν τι δεῦναι ὑπὲρ τῆ κοιῆς· καὶ ὅταν μὲν δεῖ, πάντες μύουσι περὶ τὰ ἀρχαῖα· ὅταν δὲ ἐξῇ βασιλεὺς ἐπὶ θήρῃ, ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς· ποιεῖ δὲ τῆτο πολλάκις τῆ μηρός. Ἐχει δὲ δεῖ τῆς ἐξουσίας τόσσα παρὰ τὴν φαρτέραν, καὶ ἐν κολεῷ ^a κοπίδα ἢ σάλαριν· ἐτι δὲ καὶ γέρον, καὶ παλλὰ δύο, ὥς τὸ μὲν ἀρτεῖναι, τῷ δ', ἂν δεῖ, ἐν χειρὸς χρησθαι. Διὰ τῆτο δὲ δημοσίῃ τῆ θηρῶν ἐπιμελοῦνται, καὶ βασιλεὺς, ὥσπερ καὶ ἐν πολέμῳ, ἡμεῶν αὐτοῖς ἐστὶ, καὶ αὐτὸς τε θηρῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται ὅπως ἂν θηρῶν, ὅτι ἀληθεστάτη δοκεῖ αὐτῇ ἡ ^b μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι. Καὶ γὰρ πρὸς ἀνίστασθαι ἐθίζει, καὶ ψύχη καὶ θάληπ ἀνέχεσθαι· γυμνάζει δὲ καὶ ὁδοπορίας καὶ δρόμοις· ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεύσαι θηρίον, καὶ ἀκούσθαι ὅπως ἂν παραπίπῃ. Καὶ τὴν ψυχὴν δὲ πολλάκις ἀνάγκη θῆεσθαι ἐν τῇ θήρῃ, ὅταν τὶ τῶν ἀλκίμων θηρίων ἀνθίσῃται· παῖεν μὲν γὰρ δεῖ τὸ ὁμότε γινόμενον, φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥς ὃ ῥόδιον εὐρεῖν τὶ ἐν τῇ θήρῃ ἄπειρ τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων. Εξέρχονται δὲ ἐπὶ τὴν θήραν, ἄριστον ἔχοντες πλεῖον μὲν, ὥς τὸ εἶδος, τῶν παίδων, τἄλλα δὲ ὅμοιον. Καὶ θη-

præbent, si quid agendum sit pro republicâ : et si tempus ita postulet, omnes circa palatia morantur : cùm verò rex venatum exit, id quod sæpiùs unoquoque mense facit, dimidiam custodiæ partem educit. Habeant autem exeuntes oportet arcus cum pharetrâ, ac copidem in vaginâ, vel securim : præterea scutum, et palta duo, ut et alterum emittant, et altero, si sit opus, cominûs utantur. Idcirco autem venatui publicè dant operam, et rex, perindè ac in bello, se ducem eis præstat, venatûrque ipse, et, ut alii venentur, curam adhibet, quòd videtur hæc verissima esse bellicæ disciplinæ exercitatio. Etenim assuefacit diluculò surgere, et frigora caloréque perferre ; itineribus quoque exercet atque cursu ; necessarium etiam est feram, ubicunque occurrerit, sagittâ, jaculòque petere. Sæpè etiam acui animum in venatione necesse est, cùm valentior aliqua bestia contrâ sese objecerit : ferire enim propiùs accedentem oportet et ab irruente cavere ; adeòque haud faciliè invenias, quid in venatione desideretur eorum quæ fiunt in bello. Exeunt autem in venationem, prandium secum ferentes copiosius quidem, ut par est, quàm sit puerorum, alioqui simile. Ac dum ve-

^a Κοπίδα, ἢ σάλαριν· ἐτι δὲ καὶ γέρον, καὶ παλλὰ.] De his omnibus vide indicem vocabulorum militarium.

^b Ἡ μελέτη.] Vox μελέτη eas omnes, sive animi sive corporis, exercitationes designare solet, quibus, quasi prælusionibus, scèdò artium studiosi incubuere, ut, cùm

res postulare, egregium se in suâ quisque arte præstare posset. Timotheo itidem suam μελέτην commendans Apollonius, 1 Tim. 4. 15. verbum μελέτην à consuetudine sive agonistarum sive rhetorum, ad earum rerum curam, quæ ad animæ salutem pertinent, eleganter transfert.

φῶτες μὲν, ἢ ἂν ἀριστήσαιεν· ἦν δὲ τε δὴ Σηρίῳ ἕνεκα ἐπικαλα-
μεῖναι, ἢ ἄλλως βεληθῶσι διαλρίψαι περὶ τὴν Σήραν, τὸ ἄριστον
τῆτο δειπνήσαντες, τὴν ὑπεραίαν αὖ Σηρῶσι μέχρι δείπνου· καὶ μίαν
ἄμφω ταύτας τὰς ἡμέρας λογίζονται, ὅτι μιᾷς ἡμέρας σίτον
δαπανῶσι. Τῆτο δὲ ποιῶσι τῇ ἐβίζεσθαι ἕνεκα, ἵνα καὶ ἐάν τι ἐν
πολέμῳ δεήσει, δύνῃται τῆτο ποιεῖν. Καὶ ὅψον δὲ τῆτο ἔχουσιν αἱ
τηλικῶτοι ὅ,τι ἂν Σηράσωσι· εἰ δὲ μή, τὸ κάρδαμον. Εἰ δὲ τις
αὐτὰς οἶσαι ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ὅταν κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ
τῇ σίτῃ, ἢ πίνειν ἀηδῶς, ὅταν ὕδωρ πίνουσιν, ἀναμνησθήτω, πῶς
μὲν ἡδὺ μάζα καὶ ἄριστος πεννῶνι φαλεῖν, πῶς δὲ ἡδὺ ὕδωρ διψῶντι
πιεῖν. Αἱ δ' αὖ μένουςαι φυλαὶ διαλρίεσι μελεῖῶσαι τὰ τε
ἄλλοι, ἃ παῖδες οὐκ ἔμαθον, καὶ τοξεύειν καὶ ἀκουλίζειν· καὶ δια-
γωνιζόμενοι ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διαλεῖσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ δημό-
σιοι τέτων ἀγῶνες, καὶ ἄθλα προλίθεται· ἐν ἧ δ' αὖ τῶν φυλῶν πλεῖ-
στοι ὥσι δαημονέσαιοι καὶ ἀνδρικότατοι καὶ εὐπιστότατοι, ἐπαινῶσιν οἱ
πολίται καὶ τιμῶσιν ἢ μόνον τὸν νῦν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅστις
αὐτὰς παῖδας οὐκ ἐπαίδευσεν. Χρῶνται δὲ τοῖς μένεσι τῶν ἐφέ-
θων αἱ ἀρχαί, ἦν τι ἢ φρενῆσαι δεήσει, ἢ κακέρως ἐρευνησαι,
ἢ λησὰς ὑποδραμεῖν, ἢ καὶ ἄλλο τι, ὅσα ἰσχύος ἢ τάχους ἔρτα

nantur, nequaquam prandeant : sed si quid opus fuerit feræ causâ præ-
stolari, aut aliter venationi immorari velint, prandium id cœnati, postri-
die rursus ad cœnam usque venantur : amboque hos dies pro uno sup-
putant, quod unius diei cibum consumant. Hoc autem faciunt con-
suecendi causâ, ut, si quid facto opus fuerit in bello, id etiam præ-
stare possint. Quicquid verò qui hæc sunt ætate, venando ceperint, id
hi obsonium habent ; sin minus, nasturtium. Si quis autem eos ex-
istimat injucundè edere cùm nasturtium solum adhibeant ad panem,
vel bibere injucundè, cùm aquam potent, recordetur i., quàm suavis
sit maza panisque ei qui esuriens edit, et quàm dulcis sit aqua ei qui
sitians bibit. Ac tribus quæ domi manent operam consumunt tum in
cæteris artibus, quas pueri didicerunt, colendis, tum in sagittis jacu-
lisque mittendis ; atque in his summâ contentione assiduè se exercent.
Sunt etiam publica horum certamina, et præmia proposita : et in qua-
cunque tribu plurimi sint peritissimi et fortissimi et fidelissimi, non modò
eum, qui in præsentem eorum est præses, laude et honore afficiunt cives,
sed illum etiam qui eos, dum adhuc pueri essent, instituit. Utuntur
verò magistratus his qui remanent ephebis, si quid vel præsidio fuerit
opus, vel investigandi fuerint malefici, vel comprehendendi latrones,
vel etiam aliud quidpiam eorum agendum fuerit, quæ sunt roboris aut

ἐστὶ. Ταῦτα μὲν οὐκ οἱ ἐφηβοὶ πράττειν. Ἐπειδὴν δὲ τὰ δοῦκα ἔτη διατελέσασιν, ἐξέρχονται εἰς τὰς τελείας ἀνδρας.

Ἀφ' ἧς δ' αὖ ἐξέλθωσι χρόνῳ ἐκ τῶν ἐφέων, οὗτοι αὖ πάλιν καὶ εἰκοσὶν ἔτη διάβουσιν ὧδε. Πρῶτον μὲν, ὥσπερ οἱ ἐφηβοί, παρεχασιν ἑαυτοῖς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι, ἥν τι δεῖ περὶ τῆ κοινῆς, ὅσα φρονήτων τε ἤδη ἔργα ἐστὶ καὶ ἐπὶ δουκένων. Ἦν δὲ πρὸς δεήτην στρατεύεσθαι, τόσσα μὲν οἱ ἄνω πεπαιδευμένοι ἐκείνῃ ἔχουσι καὶ πάλιν, στρατεύονται· τὰ δ' ἀγχίμαχα ὅπλα καλυμμένα, θώρακά τε περὶ τοῖς σέρμοις, καὶ γέρον ἐν τῇ ἀριστερῇ, οἷον περ γράφουσι οἱ Πέρσαι ἔχουσι· ἐν δὲ τῇ δεξιῇ, μάχαιραν ἢ κοτίδα. Καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τῶν καθίσταται, πλὴν οἱ τῶν παιδῶν διδάσκαλοι. Ἐπειδὴν δὲ τὰ πάλιν καὶ εἰκοσὶν ἔτη διατελέσασιν, εἶπαν μὲν αὖ ἔτι ^α πλεῖον τι ἢ πενήκοντα ἔτη γερονότες ἀπὸ γενεᾶς· ἐξέρχονται δὲ τῆκαῦτα εἰς τὰς γεραίερας οὔλας τε καὶ καλυμμένας. Οἱ δ' αὖ γεραιέτεροι ἔτι στρατεύονται μὲν ἐκείνῃ ἔξω ^β τῆς ἑαυτῶν, οἴκοι δὲ μένουσιν δικάζουσι τὰ τε κοινὰ πάντα καὶ τὰ ἴδια. Καὶ θανάτου δὲ ἔτι κρίναι, καὶ τὰς ἀρχὰς ἔτι

celeritatis opera. Hac igitur agunt ephēbi. Sed postquam hos decem annos compleverint, ad viros transeunt.

A quo autem tempore ex ephēbis exceſſerunt, hi rursus annos quinque et viginti ita degunt: Primum quidem, quemadmodum ephēbi, magistratibus utendos se præbent, si horum quidquam postulet rei publicæ ratio, quæ per eos effici possint, qui et jam prudenti sint animo et integris adhuc viribus. Sicubi verò militatum exire oportuerit, non jam arcus, qui hæc ratione instituti sunt, nec palta in expeditione gerant; sed arma quæ ἀγχίμαχα vocantur, thoracem nimirum circa pectora, et scutum in sinistrâ, quemadmodum Persæ pingi solent; in dextrâ, gladium vel copidem. Et magistratus quidem omnes ex his constituuntur, præterquam puerorum magistri. At postquam hos quinque ac viginti annos exegerint, fuerint sanè hi annos amplius paulò quinquaginta nati: tunc verò transeunt in eorum ordinem, qui et sunt, et appellantur, seniores. Et seniores quidem hi non amplius extra patriam militant, sed domi manentes, tum publica omnia tum privata exercent iudicia. Etiam capitis supplicia decernunt illi, iidem-

^α Πλεῖον τι ἢ πενήκοντα ἔτη γερονότες, &c.] Ex hæc phraſi constare videtur malè, vel in optimis cæteroque editionibus, verba ista Paulina interpuncta esse 1 Tim. 5. 9. μὴ ἑλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γερονῶτα, Schmidio quippe assentior, qui comma post γερονῶτα, non ἐξήκοντα, ponendum esse

statuit: quòd aliàs ἑλαττον legi oporteret. Hic autem adverbium ἑλαττον ad γερονῶτα, ut πλεῖον in exemplo Xenophonteo ad γερονότες, referendum esse nil dubito.

^β ἔξω τῆς ἑαυτῶν] Supple χώρας. Nec aliud supplementum desideratur Act. 12. 20. — ἀπὸ τῆς βασιλείας.

πάσας αἰρῆναι· καὶ ἤν τις, ἢ ἐν ἐφήβοις, ἢ ἐν τελείοις ἀνδράσιν, ἐλλίπη τὴ τῶν νομίμων, φαίνεσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστον, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βυλόμενος. Οἱ δὲ γεραίτεροι ἀκέσαιτες, ἐκκρίνυσιν· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς, ἄτιμος τοῦ λοιποῦ βίου διατελεῖ.

Ἰνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ πᾶσα ἡ Περσῶν πολιτεία, μικρὸν ἐπάκειμι· νῦν γὰρ ἐν βραχυτάτῳ αὖ δηλωθεῖν, διὰ τὰ προειρημένα. Λέγουται μὲν γὰρ Πέρσαι ἀμφὶ τὰς δώδεκα μυριάδας εἶναι· τῶν δ' ἑοῖς ἀπερρέλονται νόμῳ τιμῶν καὶ ἀρχῶν, ἀλλ' ἔξesi πᾶσι Πέρσαις πῆμπειν τὰς ἑαυτῶν παῖδας εἰς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεῖα. Ἀλλ' οἱ μὲν δυνάμενοι τρέφειν τὰς παῖδας ἀργῶντας, πῆμπουσιν· οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι, ἔ πῆμπουσιν. Οἱ δ' αὖν παιδευθῶσι παρὰ τοῖς δημοσίοις διδασκάλοις, ἔξesi αὐτοῖς ἐν τοῖς ἐφήβοις κατισκεύεσθαι· τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν ἕτως ἔκ ἔξesi. Οἱ δ' αὖν ἐν τοῖς ἐφήβοις διατελέσωσι τὰ νόμιμα ποιῶντες, ἔξesi τῶν εἰς τὰς τελείας ἀνδρας συναυλίζεσθαι, καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν μετέχειν· οἱ δ' αὖ αὖ ἐν τοῖς παῖσι μὴ διατελέσωσιν, ἢ ἐν τοῖς ἐφήβοις, ἔκ εἰσέρχονται εἰς τὰς τελείας· οἱ δ' αὖ αὖ ἐν τοῖς τελείοις διαγένοιται ἀνεπίληπτοι, ἔτοι τῶν γεραίων γίνονται. Οὕτω μὲν δὴ οἱ γεραίτεροι διὰ πάντων τῶν καλῶν ἐληλυθότες

que magistratus omnes eligunt : ac si quis, vel inter ephebos, vel inter viros, in eorum aliquo deliquerit, quæ legibus constituta sunt, tribuum præfides unumquemque deferunt, et ex aliis qui voluerit. Seniores verò, re cognitâ, ordine movent : et qui ordine motus est, reliquum vitæ tempus infamis traducit.

Ut verò clariùs pateat universa Persarum reipublicæ ratio, paulò altiùs rem repetam ; nunc enim, propter ante dicta, quàm paucissimis exponi poterit. Persæ dicuntur esse circiter centum viginti millia : horum nemo lege ab honoribus ac magistratibus arcetur, sed licet Persis omnibus ad publicas iustitiæ scholas liberos suos mittere. Et quidem qui possunt liberos in otio alere, mittunt ; qui non possunt, non mittunt. His autem, qui apud publicos magistratos instituti sunt, licet inter ephebos juvenilem ætatem transigere ; hæc verò ratione non edoctis interdictum est. Et qui inter ephebos continenter ea, quæ leges jubent, peregerint, his licet in virorum societatem transire, magistratuumque ac honorum esse participes : qui verò contrà vel inter pueros vel inter ephebos tempus suum non exegerint, ad virorum classem non admittuntur : qui porrò inter viros vitam reprehensioni minimè obnoxiam degerint, seniorum ii in ordinem cooptantur. Ità igitur hi constituuntur seniores, qui omnis iter honesti

καθίσταται· καὶ ἡ πολιτεία αὕτη, ἥ οἶναι χρώμενοι βέλτεροι εἶναι. Καὶ νῦν δὲ ἐτι ἐμμένει μαρτυρία καὶ τῆς μετρίας διαίτης αὐτῶν, καὶ τῇ ἐκπονεῖσθαι τὴν διαίτην. Αἰσχροὺν μὲν γὰρ ἐτι καὶ νῦν ἐστὶ Πέρσαις καὶ τὸ ἀποπύειν, καὶ τὸ ἀπομύτισθαι καὶ τὸ φύτης μεσῶς φαίνεσθαι· αἰσχροὺν δὲ ἐτι καὶ τὸ ἰόησθαι περὶ φανερόν γενέσθαι ἢ τῇ εὐρησθαι ἔνεκα, ἢ καὶ ἄλλῃ τιῶς τοιούτῃ. Ταῦτα δὲ ἐκ αὐτοῦ ἐδύνατο ποιεῖν, εἰ μὴ καὶ διαίτη μετρίᾳ ἐχρῶντο, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκπονεῖν ἀνήλiskon, ὥστε ἄλλῃ ποὶ ἀποχωρεῖν. Ταῦτα μὲν δὲ καὶ πάντων Περσῶν ἔχομεν λείπει· ὃ δὲ ἔνεκα ὁ λόγος ἀρμήθη, νῦν λέξομεν τὰς Κύρου πράξεις, ἀρχόμενοι ἀπὸ παιδός.

Κῦρος μὲν γὰρ μέχρι δώδεκα ἐτῶν, ἢ ὀλίγον πλεόν, ταύτῃ τῇ παιδείᾳ ἐπαιδεύθη, καὶ πάντων τῶν ἡλικίων διαφέρων^β ἐφαίνετο καὶ εἰς τὸ ταχὺ μαρτυρεῖν ἃ δέοι, καὶ εἰς τὸ καλῶς καὶ ἀνδρείως ἔκαστα ποιεῖν. Ἐκ δὲ τότε τῇ χρόνῃ μετεπέμψατο Αἰσχύνης τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα, καὶ τὸν^γ παῖδα αὐτῆς· ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει, ὅτι ἦκε καλὸν καὶ ἀγαθὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐρχεται δ' αὐτῇ τε ἡ Μανδάνη πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν ἔχεστα. Ὡς δὲ ἀφίκετο τάχις,

confecerunt : estque hæc reipublicæ ratio, quâ utentes, putant se posse optimos evadere. Quin hoc etiam tempore testimonia extant et moderati eorum victûs, et laborum, quos cibi digerendi causâ fuscipiunt. Turpe enim hæc etiam tempestate apud Persas habetur exspuere, nasum emungere, et flatûs videri plenos : turpe item ducitur si quis ire quôquam conspiciatur vel meiendi, vel aliûs hujusmodi rea causâ. Hæc autem facere non possent, nisi et modico uterentur victu, et humores laborando consumerent, itâ ut ii aliò quopiam secederent. Et hæc quidem habemus, quæ de Persis omnibus dicamus : nunc Cyri res gestas, cujus gratiâ narratio instituta est, exponemus, à pueritiâ ejus initio sumpto.

Cyrus ad annos usque duodecim, aut paulò plus, hæc erat disciplina institutus, antecellitque omnibus æqualibûs tum celeriter, quæ oporteret, discendo, tum præclarè singula ac viriliter exequendo. Ex eo autem tempore filiam suam accersivit Astyages, ejusque filium : hunc enim videre percupiebat, quòd pulchrum eum esse ac bonâ præditum indole audiret. Et venit ipsa Mandane ad patrem, Cyrum quoque filium secum perducens. Et simul ac pervenisset, Cyrusque

^α Κατὰ πάντων Περσῶν] Eandem vim habet præpos. κατὰ 1 Cor. 15. 15. ὅτι ἡμαρτυρήσαμεν κατὰ Θεοῦ—de Deo.

^β Διαφέρειν ἐφαίνετο] Vide quæ supra annotavimus de verbis φαίνεσθαι, &c. p. 6.

^γ Καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς] Quem hic παῖδα, eundem mox υἱόν, vocat. Atque idem prorsus sonat ista vox, Act. 3. 13. ἰδὲξασθαι τὸν παῖδα αὐτοῦ.

καὶ εἶνω ὁ Κύρος τὸν Αἰσυάτην τῆς μητρὸς πατέρα ὄντα, εὐθύς, ὅσα δὲ παῖς φιλόσοφος ὢν φύσει, ἡσπάζετό τε αὐτὸν, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συνθεραμμένος καὶ πάλαι φίλων ἀσπάζοιτο, καὶ ὁρῶν δὴ αὐτὸν κεκοσμημένον καὶ ^α ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ, καὶ χρώματος ἐπρίψει, καὶ κόμῃς προσθέτοις, ἃ δὲ νόμιμα ἦν ἐν Μήδοις, (ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικὰ ἐστὶ, καὶ οἱ πορφυροὶ χιτῶνες, καὶ οἱ ^β κάन्दυες, καὶ οἱ σρεπτοὶ περὶ τῇ δέρῃ, καὶ τὰ ψέλλια περὶ ταῦν χερσῶν· ἐν Πέρσαις δὲ τοῖς οἴκοι, καὶ νῦν ἔτι πολὺ καὶ ἐσθῆτες φαυλότεραι, καὶ δίαλαι εὐτελέστεραι) ὁρῶν δὲ τὸν κόσμον τῷ πάππῳ, ἐμβλέπων αὐτῷ, ἔλεγεν, Ω μήτερ, ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος. Ερωλήσης δὲ τῆς μητρὸς αὐτὸν, πότερος δοκεῖ καλλίων αὐτῷ εἶναι, ὁ πατήρ ἢ ὅτος· ἀπεκρίνατο ἄρα ὁ Κύρος, Ω μήτερ, Περσῶν μὲν πολὺ κάλλιστος ὁ ἐμὸς πατήρ, Μήδων μὲντοι, ὅσων ἐώρακα ἐγὼ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐπὶ ^γ θύραις, πολὺ ὅτος ὁ ἐμὸς πάππος

Astyagem matris patrem esse cognovisset, continuò, ut puer erat à naturâ pio erga parentes affectu, et eum amplexatus est, veluti si quis jam olim unâ educatus, jamque olim amans amplexaretur, et cùm eum videret oculorum pigmentis, colore infrieto, ascititiisq̃ue comis ornatum, ut Medorum ferebat consuetudo, (hæc enim omnia Medica sunt, et purpureæ tunicae, et candyes, et torques ad collum, et armillæ ad manus; apud Persas verò domi degentes, hoc etiam tempore multò tum vestes sunt viliores, tum victus tenuiores) cùm videret, ergo, avi ornatum, intuens in eum, O mater, inquit, quàm pulcher meus est avus! Matre verò eum interrogante, uter pulchrior ipsi videretur, paterne, an ille; respondit utique Cyrus, Persarum quidem, ὁ mater, longè pulcherrimus est pater meus, Medorum verò, quotquot equidem vidi cùm in viis tum ad portas, multò formosissimus est hic meus

^α Καὶ ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ, &c.] Ambitiosam hanc ornatus rationem Gentes Orientales, in luxum effusiores, excogitarunt. Ità olim Jezebelem, ut regiam præ se ferret gravitatem, oculos fūco ornâsse legimus, 2 Reg. 9. 30. Ad quem locum LXXII, habent ἐς μὲν ὅτα τοῦ ὀφθαλμοῦ, i. e. stibio depinxit. Hoc enim lapide idè in pingendis oculis homines, decoris nimium studiosi, utebantur, quòd eos non nigrauit tantum, sed etiam diatavit; ut Plin. H. N. T. 5. l. 33. p. 52. Medos verò imprimis hujusmodi se cultu ornâsse, testatur etiam Plutarch, T. 1. p. 557.

Ed. Par. ubi de Surena hæc habet, ἀλλὰ Μηδικώτερον ἐσκευασμένος ἐπὶ ἡμέμασι ποροσάπου, καὶ κόμης διακρίσει.

^β Καὶ οἱ κάन्दυες] Candys, Persarum vestis; quam Medis acceptam referunt. Ab his enim (teste Strabone, T. 2. p. 797. Edit. Wolt) ad illos vestitus, omnisquæ adeò vitæ, ratio manavit.

^γ Ἐπὶ θύραις] Sc. regiae. Qualem locum Mardochæum aliquando, mox Persico, occupâsse Sacra docet Historia, Esth. 2. 39. Ad januam enim aulici homines obambulare solebant, ut præstò semper essent, quâ in re rex eorum operâ uti vellet.

κάλλιστος. Ἀνασπαζόμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστιάγης, καὶ ^α σολὴν κα-
λὴν ἐνέδυσε, καὶ σρεπλοῖς καὶ ψελλίοις ἐτίμα καὶ ἐκόσμει· καὶ εἴ περ
ἐξελαύνοντο, ἐφ' ἵππου χρυσοχαλὴν περιήϊεν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἰώθει
πορεύεσθαι. Οὗ δὲ Κύρος, ἅτε παῖς ὢν καὶ φιλόκαλος καὶ φιλότιμος
ἤθελε τῇ σολῇ· καὶ ἵππεύειν μαθήσασθαι, ὑπερέχαιρεν· ἐν Πέρσαις
γάρ, διὰ τὸ χαλεπὸν εἶναι καὶ τρέφειν ἵππους καὶ ἵππεύειν, ἐν ὀρεινῇ
ἔσθῃ τῇ χάρις, καὶ ἰδεῖν ἵππον πάνυ σπάνιον ἦν. Δειπνῶν δὲ ὁ
Ἀστιάγης σὺν τῇ θυγατρὶ καὶ τῷ Κύρῳ, βεβλόμενος τὸν παῖδα ὡς
ἤδικα δειπνεῖν, ἵνα ἦτσον τὰ οἴκαδε ποθοῖν, προσήγαγεν αὐτῷ
καὶ ^β παροψίδας, καὶ παλοδοκὰ ἐμβαλματὰ καὶ βρώματα. Τὸν
δὲ Κύρον ἔφασκαν λίσσειν, Ὡς πάπτε, ὅσα πράγματα ἔχεις ἐν τῷ
δεῖπνῳ, εἰ ἀνάγκη σοι ἐπὶ πάντα τὰ λεκάνια ταῦτα διαλείπειν
τὰς χεῖρας, καὶ ἀπολείεσθαι τούτων τῶν παλοδοκῶν βρωμάτων.
Τί δέ; φάναι τὸν Ἀστιάγην, Οὐ γὰρ πολὺ σοι δοκεῖ κάλλιον τόδε τὸ
δεῖπνον εἶναι τῷ ἐν Πέρσαις; Τὸν δὲ Κύρον πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι

avus. Astyages autem vicissim eum amplexatus, et pulchrâ stolâ induit,
et torquibus armillisque honestavit atque ornavit: ac si quod equitaret,
eum in equo, cui aureum esset frenum, circumducebat, quemadmodum
et ipse proficisci consueverat. At Cyrus, ut qui puer erat elegantiae
honorisque studiosus, delectabatur stolâ; et cum equitare disceret, mi-
rum in modum lætatus est: nam in Persiâ, eò quod difficile est, tum
equos alere, tum equitare, cum montosa sit regio, vel videre equum
rarissimè datur. Cum verò cœnaret Astyages unâ cum filiâ & Cyro, vellēt-
que puerum quàm suavissimè cœnare, ut domestica minùs desideraret,
apponebat ei paropsidas omnifariâque condimenta et fercula. Ibi Cyrum
dixisse ferunt. Quantum, ave, tibi est in cœna negotii, si tibi necessa-
rium sit ad omnes istas patellas manus extendere, et epulas hæc omni-
genas degustare! Quid? inquit Astyages, Nonne hæc tibi videtur
cœna multò elegantior quàm Persica? Cyrum autem ad hæc respondisse

^α Καὶ σολὴν, &c.] Hinc abundè liquet, vocem σολὴν vestem virilem, non apud Hel-
lenistas duntaxat, significare (uti Grotius, ad Marc. 12. 38. existimâsse videtur) sed
apud ipsum Xenophontem, sermonis Græ-
ci, sive elegantiam spectes sive puritatem, cultorem longè felicissimum.

^β [Παροψίδας] Παροψίδας nomen tam de
quodam cibi genere, quam de vase escario
dici solet. Latinos id pro vase posuisse
testantur, Juv. Sat. 3. v. 142.—quàm
multâ, magnâque paropside cœnat. & Sue-
ton. l. 7. p. 603. Ed. Casaub.—
paropsidem leguminis pro sedulitate, &c.

Apud Græcos, contrâ, sæpius significatio-
nem illam alteram postulare videtur: ita
enim Phrynich. p. 28. Παροψίς, τὸ ὄψον,
οὐχὶ δὲ τὸ ἀγλῆον ὡς τῶς. Et Jul. Poll.
T. 1. p. 598. ad vocem παροψίδα, ait,
ἔστι δὲ καὶ ταῦτο ζῆμα ὡς εἶδος τι, ἢ ὡς τὸ
μάζης, ἢ τ.ε. παρηνθήκη ὄψου, ὃ οἱ οὖν ἂν
εἶποιεν παροψημάτων. Athen. l. 9. p. 368.
Ed. Casaub. vult παροψίδας hîc poni ἀμ-
φιπόδας, ad eò ut denotet, et patinas et
cibos diversi generis admovisse Cyro Asty-
agem. Ego quidem Hæschelii potius sen-
tentiae accedo, qui, in not. ad Phrynich,
obsonium hîc intelligi debere affirmat.

λέγεται, Οὐχί, ὦ πάππε· ἀλλὰ πολὺ ἀπλῆτέρα καὶ εὐθυτέρα
παρ' ἡμῶν ἡ οὐδὲς ἐστὶν ἐπὶ τὸ ἐμπλησθῆναι, ἢ παρ' ὑμῶν. Ἡμᾶς
μὲν γὰρ ἄρτος καὶ κρέας εἰς τὶς αἶται· ὑμεῖς δὲ εἰς μὲν τὸ αὐτὸ
ἡμῶν σπεύδετε, πολλὰς δὲ τινὰς ἐλίσματα ἄνω καὶ κάτω πλανώμενοι,
μόλις ἀφικνεῖσθε ἔποι ἡμεῖς πάλαι ἤκομεν. Ἀλλ', ὦ παῖ, φάναι
τὸν Αἰσάτην, καὶ ἀχθόμενοι ταῦτα περιπλανώμεθα· γευόμενος
δ', ἔφη, καὶ σὺ γνώσῃ ὅτι ἡδεῖα ταῦτά ἐστιν. Ἀλλὰ καὶ σε, φάναι
τὸν Κύρον, ὦ πάππε, μυστατίζομενον ταῦτα τὰ βρώματα ὁρῶ. Καὶ
τὸν Αἰσάτην ἐπερίσθαι· Καί τιτι δὴ σὺ τεκμαιρόμενος, ὦ παῖ,
ταῦτα λείεις; Ὅτι σέ, φάναι, ὁρῶ, ὅταν μὲν ^α τῷ ἄρτι αἴψῃ,
εἰς ἄνδρ' τὴν χεῖρα ἀποψώμενον· ὅταν δὲ τῶν τινὸς Σίτης, εὐθὺς
ἀποκαθαίρεις τὴν χεῖρα εἰς τὰ χειρόμακτρα, ὡς πάντῃ ἀχθόμενος
ὅτι ^β καλαπλία σοι ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο. Πρὸς ταῦτα δὴ τὸν Αἰσάτην
εἰπεῖν· εἰ τοίνυν ἔτω γινώσκεις, ὦ παῖ, ἀλλὰ κρέα γε εὐώχῃ,
ἵνα νεανίας οἴκαδε ἀπέλθῃς. Ἀμα δὲ ταῦτα λέγοντα πολλὰ
αὐτῷ παραφέρειν, καὶ Σήρεια καὶ τῶν ἡμέρων. Καὶ τὸν Κύρον,

ferunt, Nequaquam, ave; sed longè simplicior apud nos ac rectior est ad
explendam famem via, quàm apud vos. Nam panis et caro nos ad hoc
deducunt: vos eodem quidem, quò nos, tenditis, sed per multas quas-
dam ambages sursum deorsumque vagantes, vix eò tandem pervenitis,
quò nos jamdudum venimus. Verùm, ô fili, dixit Astyages, haud ægrè
circum hæc vagamur: sed et tu, si gustaveris, inquit, senties hæc esse
suavia. At verò vel te ipsum, ave, aiebat Cyrus, hæc epulas fastidire
video. Et Astyagem interrogâsse *ferunt*; unde, fili, conjecturam capiens,
hoc ais? Quòd te, inquit, video, cùm panem tetigeris, nullâ re manum
abstergere: cùm verò horum aliquid attigeris, statim ad mantilia manum
purgas, quasi molestè admodum feras, quòd istis plena fuerit. Ad hæc sub-
didit Astyages; si ergò ità, fili, sentis carnibus saltem vescere, quò strenuus
adolescens domum redeas. Simulque hæc locutus, multas ei tam ferarum
quàm cicurum animalium carnes adferri jussisse perhibetur. Cyrus autem,

^α Τοῦ ἄρτου αἴψῃ] Rectè olim à Beza, ad Colos. 2. 21. fuit observatum, verbum ἀπλεσθαι, quod propriè de manûs prehensione dicitur, ad ipsum cibi, manu prehen-
sum eo loco referri. Sed, quod apud inter-
preterem illum frustra quæsierit lector, istiusmodi ejus verbi notationis exem-
plum hic insignè quidem suppeditat Xe-
nophon.

^β Καλαπλία] Stephano monente, ac-
centui novam sedem assignavi, quò ad-

jectivum illud antecedentis χεῖρα genus in-
duat. Interpretes quidem Latini, parum
sibi constantes, ità huic locum reddiderunt,
quasi eodem quo nos, legissent modo: cùm
tamen libri ab ipsis editi καλαπλία exhi-
beant. Quòd si cui levis hæc accentûs
loci mutatio minùs arrideat, alia latinè
vertere diu tentanda est; ut neutrum κα-
τάπλια, substantivè sumptum, satietatem
denotet; seu, ea quæ, præ nimia eorum
copiâ, satietatem afferant.

ἔπει εἴωρα πολλὰ τὰ κρέα, εἰπεῖν· Ἡ καὶ δίδως, φάναι, μοι, ὦ πάππε, ταῦτα πάντα τὰ κρέα, ὅ,τι ἂν βέλωμαι αὐτοῖς χρῆσθαι; Νῆ Δία, φάναι, ἐγὼ σοι, ὦ παῖ. Εὐλαῦθα δὴ τὸν Κῦρον λαβούσα τῶν κρεῶν, διαδιδόναι τοῖς ἀμφὶ τὸν πάππον θεραπεύουσιν ἐπιλέγουσα ἑκάσῳ· Σοὶ μὲν τῆτο, ὅτι προθύμως με ἱππεύειν διδάσκεις· Σοὶ δὲ, ὅτι μοι παλὸν ἔδωκας· (τῆτο γὰρ νῦν ἔχω) Σοὶ δὲ, ὅτι τὸν πάππον καλῶς θεραπεύεις. Σοὶ δὲ, ὅτι με τὴν μητέρα τιμᾶς· τοιαῦτα ποιεῖν, ἕως διεδίδε πάντα ἃ ἔλαβε κρέα. Σάκκ δὲ, φάναι τὸν Αἰσάλην, τῷ οἰνοχόῳ, ὃν ^α ἐγὼ μάλιστα τιμῶ, εἰδὲν δίδως; Ο δὲ Σάκας ἄρα καλὸς τε ὢν ἐτύχανε, καὶ ^β τιμὴν ἔχων προσάγειν τῆς δεομένης Αἰσάλης, καὶ ἀποκωλύειν ἕς μὴ καιρὸς αὐτῷ δοκοίη εἶναι προσάγειν. Καὶ τὸν Κῦρον ἐπερέσθαι προπέλως, ὡς ἂν παῖς μηδέπω ὑποπλήσσω, Διὰ τί, ὦ πάππε, ταῦτον ἔτω τιμᾶς; Καὶ τὸν Αἰσάλην σκώψασα εἰπεῖν, Οὐχ ὀρᾷς, φάναι, ὡς καλῶς οἰνοχοεῖ καὶ εὐσχημόνως; Οἱ δὲ τῶν βασιλέων τῶντων οἰνοχοοὶ κομφῶς τε οἰνοχοῶσι, καὶ καθαρῶς ἔχουσιν, καὶ δίδουσι ^γ τοῖς τρισὶ

cum eam carniū copiam vidisset: Num, inquit, ave, das mihi has omnes carnes, ut iis pro arbitrio utar? Profectò, inquit ille, *has* ego tibi *do*, fili. Ibi Cyrum aiunt inter avi ministros acceptas carnes distribuisse, cum simul hæc ferè unicuique diceret; Hoc tibi quidem do, quòd alacri animo me doces equitare: Tibi hoc, quòd paltum mihi dedisti: (nam hoc ego nunc habeo) Tibi verò, quòd avo præclarè servis: Tibi quoque, quòd matrem meam honore prosequeris: atque ità fecisse eum fertur, quoad omnes, quas acceperat, carnes distribuisset. Sacæ verò, inquit Astyages, pincernæ, quem ego maximo in honore habeo, nihilne das? Sacas autem is et pulcher erat, et eoungebatur munere, ut eos, quibus Astyage convento opus esset, adduceret, et, quos adducere minùs opportunum ipsi videtur, arceret. Tum Cyrus, ut puer nihil adhuc veritus, temerè interrogavit, Cur, ave, tanto istum in honore habes? Cui Astyages dixit jocabundus, Nonne vides, inquit, quàm bellè quamque venustè pocillatoris munus obeat? Et horum fanè regum pincernæ vinum eleganter miscerent, et perpolitè infunduunt, ac tribus digitis

^α Ον ἐγὼ μάλιστα τιμῶ] Nec mirum, tantè apud Astyagem fuisse quenquam è pocillatorum grege. Nam, οἰνοχῶν, teste Athen. l. 10. p. 424. παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ εὐσχημοὶ παῖδες, ὡς ὁ τοῦ Μινελάου υἱός. Οἰνοχῶν δ' υἱὸς Μινελάου κρυδαλίμοιο. Odyss. α. v. 141.

^β Καὶ τιμὴν ἔχων προσάγειν] Vox προσάγειν (ut ex hoc loco constat) præter vim ejus vulgò notam, κατ' ἐξοχὴν etiam usurpatur de accessu ad reges et principes, qui

alicui datur per interpretes eorum, seu per eos qui sunt à consiliis: ad quam vocis hujus notionem respexisse videatur Apost. Per. 1. Ep. c. 3. v. 18. ubi Christus dicitur ἡμᾶς προσάγειν τῷ Θεῷ. — ἵνα ἡμᾶς προσάγῃ τῷ Θεῷ. Et Paulus in Epist. ad Ephes. c. 2. v. 18. Οτι δὲ αὐτῷ ἔχομεν τὴν προσάγωγὴν — πρὸς τὸν πατέρα.

^γ Τοῖς τρισὶ δαμύλοισι, &c.] Hoc ferè modo pocula sustinere solebat elegantior quivis

δακτύλοις ὀχρῶντες τὴν φιάλην, καὶ προσφέρουσιν ὡς ἂν ἐνδοῖεν τὸ ἔκπωμα εὐληπιότατα τῷ μέλλοντι πίνειν. Κέλευσον δὲ, φάναι, ὦ πάππε, τῷ Σάκῃ καὶ ἐμοὶ δῆναι τὸ ἔκπωμα, ἵνα καὶ γὰρ καλῶς σοι πεινῇ ἐσχέας, ἀνακλήσομαί σε, ἣν δύνωμαι. Καὶ τὸν κελεύσαι δῆναι. Λαβούλα δὲ τὸν Κύρον, ἔτω μὲν εὖ κλύσαι τὸ ἔκπωμα, ὥσπερ τὸν Σάκαν ἰώρα· ἔτω δὲ σήσαντα τὸ πρόσωπον, σπυδαίως καὶ εὐσχημόνως πῶς προσενεῖκεῖν καὶ ἐνδῆναι τὴν φιάλην τῷ πάππῃ, ὥστε τῇ μηρὶ καὶ τῷ Αἰσυάτῃ πολὺν γέλωτα παρασχεῖν. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Κύρον ἐκτελάσαντα ἀναπηδῆσαι πρὸς τὸν πάππον, καὶ φιλήντα ἅμα εἰπεῖν, Ω Σάκα, ἀπόλωλας· ἐκβαλῶ σε τῆς τιμῆς· τά τε γὰρ ἄλλα, φάναι, σὺ κάλλιον οἶνοχόσω, καὶ ἐκ ἐκπίομαι αὐτὸς τὸν οἶνον. Οἱ γὰρ τῶν βασιλέων οἶνοχοοί, ἐπειδὴν ἐνδιδῶσι τὴν φιάλην, ^α ἀρύσαντες ἀπ' αὐτῆς τῷ κυάθῳ, εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐσχεάμενοι ^β καθάρροφῃσι· τῇ δὲ, εἰ φάρμακα ἐσχέοιεν, μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς. Εἰς τὰς δὲ ὁ Αἰσυάτης ἐπισκώπτων ἔφη, Καὶ τί δὲ, ὦ Κύρε, τὰ ἄλλα μιμνήμενος τὸν Σάκαν,

phialam vehentes præbent, offeruntque ita, ut hausturo poculum commodissime capiendum porrigant. At ille, jubeto, inquit, ave, Sacam mihi quoque poculum tradere, ut et ipse tibi potum belle miscens te mihi, si possim, conciliem. Atque is dare iussit. Cyrus autem cum accepisset, ita iedulo poculum eluit, quemadmodum Sacam fecisse viderat: jam etiam vultu ita composito, seridè venustèque quodammodò phialam avo porrexit atque tradidit, ut multum matri ac Astyagi risum concitaret. Atque ipse etiam Cyrus effusè ridens ad avum exiliit, simulque eum osculans dixit, Periisti, Saca; ego te de munere dejiciam: nam et in cæteris pincernæ officio præclariùs, quàm tu, fungar, et vinum non ipse ebibam. Regum enim pincernæ cum phialam tradant, aliquantum vini cyathò ex eà haustum, in finitram manum infundentes, absorbent: eà quidem de causâ, ut, si venenum infuderint, nihil hoc ipsis profit. Tum verò jocantè pergens Astyages inquit, Cur, Cyre, cæteris in rebus Sacam imitans,

quavis pincerna. Ità enim Philostr. Ep. 23. *Mulleri cauponatrici*, Ed. Olear. Πάντα μὲ αἶρει τὰ σά· καὶ ὁ λινοῦς χιτὼν — καὶ τὰν τριῶν δακτύλων αἱ συνθήσεις, ἐφ' ὧν ὀχεῖται τὸ ποτήριον. Et Heliodor. *Æthiop.* l. 7. Edit. Paris. p. 357. de Theagene poculum Arsacæ tradituro, — καὶ ἅμα προσέφερε τῇ Αἰσυάτῃ προσνέας, κτερασάμενος εὐρυθμὸν τί τι, καὶ ἀπὸ τοῦ τοῖς δακτύλοις ὀχρῶν τὴν φιάλην.

^α Αῤύσαντες ἀπ' αὐτῆς τῷ κυάθῳ] Quædam scilicet, legunt ἐπ' αὐτῆς. *male.* κυάθος

autem erat trulla ænea, quæ vinum de cratera hauriebant: adeoque, à usu talis, ἀρυστήρ appellatur, à Poll. T. 1. p. 575. et T. 2. p. 1239 et 1301.

^β Καθάρροφῃσι] Reges quippe læstivæ majorum quoruscumque exitus à venenis sibi metuere monuerunt. Atque Persas primos instituisse, ut ministri cibos prægustarent, Suidas tradit ad Ἐδίατρος, quod (inquit is) est ὄνομα Ἑλληνικόν· ἡ δὲ χρῆσις, Περσικὴ· ἦν δὲ προσέτις τὸ πρῶτον, καὶ ἀρρήσθισι τοῦ βασιλέως εἰς ἀσφάλειαν.

ἂν ἀπερρόφησας τῷ οἴνῳ; Οτι νῆ Δί', ἔφη, εὐεδοίκεν μὴ ἐν τῷ κρατῆρι φάρμακα μεμιγμένα εἶναι. Καὶ γὰρ ὅτε εἰσίας σὺ τὰς φίλῃς^α ἐν ταῖς γενεθλίοις, σαφῶς κατέμαλον φάρμακα αὐτὸν ὑμῖν ἐχέαισα. Καὶ πῶς δὴ, ἔφη, σὺ, ὦ παῖ, τὰτο καίτινος; Οτι νῆ Δί', ἔφη, ὑμᾶς ἰάρων καὶ ταῖς γυνάμαις καὶ τοῖς σώμασι σφαλλομένους. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὃ ἐκ ἑαυτῶν ἡμᾶς τὰς παῖδας ποιεῖν, ταῦτα αὐτοὶ ἐποιοῖτε. Πάντες μὲν γὰρ ἅμα ἐκεκράτετε,^β ἐμικθάνετε δὲ ἕδὲ ἐν ἀλλήλων· ἥδετε δὲ καὶ μάλα γελοῖος· ἐκ ἀκροώμενοι δὲ τῷ ἄδουλος, ἀμύνετε ἄδεν ἄριστα. Λέγων δὲ ἕκαστος ὑμῶν τὴν ἑαυτῷ ῥάμην, ἐπεὶ ἀνασταίητε ὀρχησόμενοι, μὴ ὅπως ὀρχεῖσθαι ἐν ῥυθμῷ, ἀλλ' ἕδ' ὀρθεῖσθαι, ἐδύνασθε. Επιλέλησθε δὲ παντάπασιν, σύ τε, ὅτι βασιλεὺς ἦσθα, οἱ τε ἄλλοι, ὅτι σὺ ἄρχων. Τότε γὰρ δὴ ἔβλεπε καὶ πρῶτον κατέμαλον, ὅτι τῷτ' ἄρα ἦν ἡ ἰσηγορία, ὃ ὑμεῖς τότε ἐποιοῖτε· ἕδῃοτε γὰρ ἐσιωπᾶτε. Καὶ ὁ Αἰτυάλης εἶπεν, Ο δὲ σὺς πατήρ, ὦ παῖ, πίνων ἔ μεθύ-

vinum non absorbuisti? Quod profectò metueram, ait, nè venena essent in cratere mista. Etenim cum tu amicos in natalitiis convivio exceperis, planè deprehendi venenum vobis eum infudisse. At quonam pacto, inquit ille, tu, fili, hoc intellexisti? Quod profectò videbam, inquit, vos et mente et corpore titubare. Primum enim, quæ nos pueros facere non finitis, ea ipsi faciebatis. Nam omnes simul clamabatis, cum vosmet mutuo planè non intelligeretis: quin et ridiculè admodum canebatis; et cum eum qui caneret minimè audiretis, jurabatis tamen optimè canere. Et cum quisque vestrum robur suum prædicaret, postquam saltaturi exsurgébatis, non modò non ad numerum saltare, sed nè erecti quidem stare, poteratis. Eratisque penitus oblitì, et tu, quod rex esses, et alii, quod tu *i. feram* princeps. Et quidem ego tunc primum didici, æqualitèr loquendi licentiam hoc utique esse, quod vos eo tempore faciebatis: nunquam enim tacebatis. Et Aityages ait, At pater tuus, fili, cum bi-

^α ἐν ταῖς γενεθλίοις.] Natiem sanè diem, præ cæteris, læt in festisq; transigebant Persæ. Testes sūt, Herodot. in Clia, p. 55. Ed. Gronov. Περσῶν δὲ ἀσπίδιον μέλιστα ἐκείνῳ τιμῶν ἡμεῖς, τῇ ἑκάστῳ ἔχουσιν. ἐν ταῦτ' δὲ πλεονάζοντα τῶν ἄλλων διακρίνεται. Zosim. T. 3. Hist. Rom. script. Græc. min. p. 684. de Hormidat. — τοῦ πατρὸς αὐτῶν Περσῶν βασιλεὺς οἶος, καὶ τὴν γενεθλίον ἐπιλελυμένον, κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἡμέραν — et Plat. in Alcib. I. p. 121. Ed. Steph. βασιλεὺς γενεθλίου πάντα θυμὸν καὶ ἐκτρέφει ὁ Αἰτυάλης.

^β ἅμα ἐκεκράτετε, ἐμικθάνετε δὲ, &c.] Calices, nimirum, facundiores eos nimium quantum difertos fecerant. Notandum hic est, iustius aliquantò patere Græcorum *μανθάνειν*, quàm Latino um *discere*. Λέγομεν γὰρ, ait Aristot. Ethic. I. 6. p. 267. Edit. Oxon. τὸ μανθάνειν, συνέχει πολλὰκι. Eodem ferè sensu Apost. 1 Cor. 14. 31. feminis etiam ἀταξίαν reprehendens, hoc verbo utitur; ἵνα πάντες μανθάνωσιν, ut omnes discant, i. e. loquentis cujusque orationem percipiant, atque intelligant.

εσθίαι; Οὐ μὰ Δί', ἔφη. Ἀλλὰ πῶς ποιεῖ; ^α Διψῶν παύεσθαι· ἄλλο δὲ κακὸν εἶναι πᾶσχει· ἔγχαρ, οἶμαι, ὃ πάππε, Σάκας αὐτῷ οἶνοχρεῖ. Καὶ ἡ μήτηρ εἶπεν. Ἀλλὰ τί ποιεῖς σὺ, ὃ παῖ, οὕτω τῷ Σάκῃ πολεμεῖς; Τὸν δὲ Κύρου εἶπεῖν, Ὅτι, νῦν Δίχ, φάναι, μισῶ αὐτὸν· πολλάκις γὰρ με, πρὸς τὸν πάππον ἐπιθυμασύνῃα προσδραμεῖν, οὗτος ὁ μικρῶτατος ἀποκωλύει. Ἀλλὰ ἰκέλεύω, φάναι, ὃ πάππε, δός ^β μοι τρεῖς ἡμέρας ἄρξαι αὐτῶ. Καὶ τὸν Αἰσάην εἶπεῖν, Καὶ πῶς δὴ ἂν ἄρξαις αὐτῶ; Καὶ τὸν Κύρου φάναι, Σταῖς ἂν, ὥσπερ οὗτος, ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ, ἔπειτα ὁπότε βάλωτο εἰσεῖναι ἐπ' ἄριστον, λείποιμ' ἂν, ὅτι οὕτω δυνατόν τῳ ἄριστῳ ἐνθυχεῖν· σπευδάζει γὰρ πρὸς τινος. Εἴθ' ὁπότεν ἤκη ἐπὶ τὸ δεῖπνον, λείποιμ' ἂν, ὅτι λῆται. Εἰ δὲ πάνυ σπευδάζοι φαλεῖν, εἰποιμ' ἂν, ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν· ἕως ^γ παραλείναιμι τῶτον, ὥσπερ ὅτος ἐμὲ παραλείνει, ἀπὸ σῶ κωλύων. Τοιαύτας μὲν αὐτοῖς εὐθυμίας παρείχεν ἐπὶ τῷ δεῖπνῳ· τὰς δὲ ἡμέρας, εἴ τινος αἰσθητοῦ δέομενον ἢ τὸν πάππον, ἢ τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφόν, χαλεπὸν ἦν

bit, nonne inebriatur? Non profectò, inquit. Quomodo ergo agit? Sitire definit: nec aliud quidquam mali patitur: non enim, opinor, ave, Sacas ei pocula ministrat. Ibi mater ait, Qui l verò causæ est, cur Sacam usque adeò oppugnes? Quoniam profectò, inquit Cyrus, eum odi: nam me fieri ius ad avum accurrere percipientem, impurissimus iste prohibet. Sed obsecro, te, inquit, ave, da mihi ut triduum ego imperium in ipsum exerceam. Et Aisthages ait, Quânam vero ratione ei imperitares? Respondit autem Cyrus, Stans equidem, quemadmodum iste, in aditu, deinde ubi ad prandium vellet ingredi, dicerem, nondum fieri posse ut prandio interesset: nam cum quibusdam de feriis rebus agit. Post ubi ad cœnam veniret, dicerem, quòd lavatur. Sin magno edendi desiderio teneretur, dicerem, eum esse apud mulieres; donec hunc ego ità cruciem, ut ipse me cruciat, ab aditu ad te prohibens. Illis quidem illis oblectamenta in cœnâ præbebat: interdiu verò, si quâ re aut avum aut avunculum indigere perciperet, haud facile erat ut aliorum quisquam

^α Διψῶν παύεσθαι] Phrasis huic planè gemina, in quâ participium eleganter loco infinitivi ponitur, occurrit, Luc. 5. 4. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν.

^β Δός μοι] Hoc mihi beneficium concede, Fac mihi hanc potestatem. Atque ità filii Zebedæi Christum supplices compellârunt, Marc. 10. 37. Δός ἡμῖν, &c. Eâdem notatione dare Latinis quoque usurpatur.

^γ ἕως παραλείναιμι] Enim hujus verbi interpretationem amplector, quam Casaubonus (animad. in Athen. pag. 285.) affert: propriè enim (ut is) extensionem significat; quoniam autem tormentis corpora extenduntur, παραλείναιμι solet accipi simpliciter pro torquere, aut quoque modo cruciari.

ἄλλον φθάνει τῷτο ποιήσαντα· ὅ,τι γὰρ δύναϊο ὁ Κύρος, ὑπερ-
ἔχαιρεν αὐτοῖς χαριζόμενος.

Επειδὴ δὲ ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο ὡς ἀπίστα πάλιν πρὸς
τὸν ἄνδρα, ἰδεῖτο αὐτῆς ὁ Αἰσάλης καλῶς λυπεῖν τὸν Κύρον. Ἡ δὲ
ἀπεκρίνατο, ὅτι βέλοιο μὲν αὖ ἅπαντα τῷ πατρὶ χαρίζεσθαι, ἄκαν-
τα μὲνοι τὸν παῖδα χαλεπὸν νομίζειν εἶναι καλῶς λυπεῖν. Εἴθε δὴ
ὁ Αἰσάλης λείπει πρὸς τὸν Κύρον, Ω παῖ, ἦν μένης παρ' ἐμοί,
πρῶτον μὲν τῆς παρ' ἐμὲ εἰσόδου σοὶ ὁ Σάκας ἄρξει, ἀλλ' ὅποτε
βέλη εἰσιέναι ὡς ἐμὲ, ἐπὶ σοὶ ἔσαι· καὶ χάριν σοὶ, ἔφη, μᾶλλον
εἶσομαι, ὅσην αὖ πλεονάκεις εἰσὶς ὡς ἐμέ. Επεὶ δὲ, ἵπποις τοῖς
ἐμοῖς χρήτῃ, καὶ ἄλλοις ὅποσοις αὖ βέλη· καὶ ὅταν ἀπίης, ἔχων
ἄπει ὅς αὖ αὐτὸς ἐθέλης. Επεὶ δὲ, ἐν τῷ δείπνῳ, ἐπὶ τὸ με-
τρίως σοὶ δοκῶν ἔχειν, ὅποιαν βάλει ὁδὸν πορεύσῃ. ^a Επεὶ δὲ,
τά τε νῦν ^b ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία εἰδωμί σοι, καὶ ἄλλα πάντο-
δαπὰ συλλέξω, ἃ σὺ, ἐπειδὴν τάχιστα ἵππεύειν μάθης, διώξῃ, καὶ

in ea peragenda ipsum anteverteret : mirifice enim lætabatur Cyrus, si
quâ in re eis gratificari posset.

At cum jam Mandane reditum ad virum suum pararet, orabat eam
Astyages, Cyrum ut relinqueret. Ea verò respondit, se velle quidem
patri in omnibus gratificari, veruntamen difficile esse existimare, puerum
invitum relinquere. Tum verò ad Cyrum ait Astyages, O fili, si apud
me manseris, primùm quidem in me adeundo Sacas tibi non imperabit,
sed in tuâ erit potestate, ad me, quandocunque volueris, accedere ; et
quo sæpius accesseris, eo majorem, inquit, tibi gratiam habebō. De-
indè, equis meis uteris, et aliis quotcunque volueris ; et cum abibis,
duces tecum quos ipse volueris. Intuper verò, in cœnâ, ad id quod intra
mediocritatem consistere tibi videbitur, quamcunque libebit viam tene-
bis. Præterea, et quæ nunc in hortis sunt feras tibi do, et alias cujusque
generis colligam, quas tu, cum primùm equitare didiceris, agitabis, et

^a Επεὶ δὲ τὰ τε] Vulgò legitur, Επεὶ
τά τε, perperam. Facile quidem ultima
prioris vocis syllaba excidere potuit, ob
similem proximè sequentem. Series autem
orationis, quæ ea continet illicia, quibus
puerilem animum capi posse sperabat Asty-
ages, ἐπεὶ δὲ omnino postulat.

^b Ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία] Feras para-
disi includas alere, voluptatisque simul et
corporis exercendi causâ agitare, consue-
verunt Persarum reges. Ità Xen. Anab.
I. I. p. 146. Edit. Steph. de Celenis.
Ἐνταῦθα Κύρου βασιλεία ἦν, καὶ παράδεισος
μεῖλας, ἀφ' ἧν θηρία πολλὰ ἦν· ἃ ἐκείνος ἐθέ-
λειν ἀπὸ ἱππῶν, ἐπὶ τοῖς γυμνάσι βούλοιο,

&c. Philostrat. de vit. Apollon. p. 46.
c. 38. Μέλαν δὲ πῶς πρὸς θήραν γί-
νεσθαι τῶν ἐν τοῖς παραδείσοις χάριν
(verius fortasse, θηρίων) ἐς αὐτὸς λίαν
ἀποκρίναι, &c. Et Q. Curt. pro sua,
quæ hujusmodi datâ occasione semper ferè
elucet, elegantia, I. 8. p. 565. et 566.
Edit. Snakenb. *Barbaræ opulentiæ in
illis locis laud ulla sunt majora indicia,
quàm magnis nemoribus foliibusque nobilium
ferarum greges clausi. Spatiosas ad hoc
eligunt sylvas, crebris perennium aquarum
fontibus amœnas, &c.*

τοξεύων καὶ ἀκουλίζων καλαθαλεῖς, ὥσπερ οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Καὶ παῖδας δὲ σοι ἐγὼ συμπαίκορας παρίζω· καὶ ἄλλα ὅσα ἂν βάλῃ, λείων πρὸς ἐμὲ, ἢ ἀτυχήσεις. Επεὶ δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Αἰγυπῆσις, ἡ μήτηρ διηρώτα τὸν Κύρον, πότερα βάλῃ μένειν, ἢ ἀπιέναι. Ο δὲ ἢ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ταχὺ εἶπεν, ὅτι μένειν βάλῃ. Επερωτηθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τί· εἰπεῖν λέγειται, ὅτι οἴκοι μὲν τῶν ἡλίκων καὶ εἰμὶ καὶ δοκῶ κράτιστος εἶναι, ὧ μῆτερ, καὶ τοξεύων καὶ ἀκουλίζων· ἐνλαῦθα δὲ εὖ οἶδα ὅτι ἵππεύων ἤτις εἰμὶ τῶν ἡλίκων· καὶ τᾶτο, εὖ ἴσθι, ἔφη, ὧ μῆτερ, ὅτι ἐμὲ πάνυ ἀνιᾶ. Ἦν δὲ με καλαλίπης ἐνθάδε, καὶ μάθω ἵππεύειν, ὅταν μὲν ἐν Πέρσαις ὧ, οἷμαί σοι ἐκείνους τῆς ἀΓαθῆς τὰ πεζικά ῥαδίως νικήσειν· ὅταν δὲ εἰς Μήδους ἔλθω ἐνθάδε, πειράσομαι τῷ πάππῳ, ἀΓαθῶν ἵππεων κράτιστος ὧν ἵππεύς, συμμαχεῖν² αὐτῷ. Τὴν δὲ μητέρα εἰπεῖν, Τὴν δὲ δικαιοσύνην, ὧ παῖς πῶς μαθήσῃ ἐνθάδε, ἐκεῖ ὄντων σοὶ τῶν διδασκάλων; Καὶ τὸν Κύρον φάναι, Ἀλλ', ὧ μῆτερ, ἀκριβῶς ταύτην γε ὀίδα. Πῶς σὺ οἶσθα, εἰπεῖν τὴν Μανδάνην; ὅτι, φάναι, ὁ διδάσκαλος μὲ, ὡς ἤδη ἀκριβοῦντα τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἄλλοις καθίστη δικάζειν. Καὶ

tum sagittis tum jaculis, quemadmodum grandes viri consuevere, prosternes. Collusores porro tibi pueros praebebo; et alia quaecunque mihi velle te dixeris, nunquam non impetrabis. Hæc cum dixisset Astyages, interrogavit Cyrum mater, manere ne vellet, an abire. Hic autem nihil cunctatus est, sed celeriter, velle se manere, respondit. Rursus verò à matre interrogatus, quamobrem; dixisse perhibetur, Quoniam domi quidem, mater, æqualium et sum et videor esse præstantissimus, five sagittis five jaculis mittendis; hic autem probè novi me meis æqualibus equitando inferiorem esse, id quod, certò scias, mater, ait, me vehementer torquet. Quod si me hîc reliqueris, et equitare didicero, cum quidem apud Persas fuero, puto me illos pedestrium certaminum peritos facillè superaturum: cum verò huc ad Medos venero, bonorum equitum factus præstantissimus eques, avo auxilia ferre conabor. At justitiam, inquit mater, quomodo hîc, fili, addisces, cum tui illinc sint magistri? Responditque Cyrus, Equidem hanc, mater, accuratè calleo. Qui id tibi cognitum est? inquit Mandanie. Quoniam me magister, ait, ut qui justitiam perfectè jam tenerem, vel aliis me judicem constituit. Atque

² αὐτῷ] Redundat hîc, ut mox post ἐκείνους, pronomen αὐτός. Immeritò igitur Pastor Gram. N. T. p. 271. hoc more Hebræorum in N. T. fieri censet. Mat. 4.

16. καὶ τοῖς καθημέναις ἐν χώρᾳ καὶ σιναῖ θανάτω, φῶς ἀντίτελλον αὐτοῖς. Mat. 3. 1. Marc. 7. 25. atque alibi passim.

τοίνυν, φάναι, ἐπὶ μίᾳ ποτὲ δίκῃ πληγὰς ἔλαβον, ὡς ἐκ ὀρθῶς δικάσας. Ἦν δὲ ἡ δίκη τοιαύτη· Παῖς μείας μικρὸν ἔχων χιτῶνα, ἕτερον παῖδα μικρὸν, μέαν ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτὰι, τὸν μὲν ἑαυτῇ ἐκείνου ἡμφίεσε, τὸν δὲ ἐκείνῃ αὐτὸς ἐνέδν. Εἰγὼ γὰρ τάτοις δικάζων, εἶδον βέλτιον εἶναι ἀμφοτέροις τὸν ἀρμόζοντα ἐκάτερον ἔχειν χιτῶνα. Ἐν δὲ τῷτῳ με ἔταισεν ὁ διδάσκαλος, λέγων ὅτι ὁπότε μὲν κατασταθῇν τῷ ἀρμόζοντος κριτῆς, ἔτω δέοι ποιεῖν· ὁπότε δὲ κρίναι δέοι ὁπότερ᾽ ὁ χιτῶν εἴη, τῷτ' ἔφη σκεπῆον εἶναι, τίς κτῆσις δίκαιά ἐστι· πότερα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν, ἢ τὸν ποιητάμενον, ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι. Ἐπειτα δὲ ἔφη τὸ μὲν νόμιμον, δίκαιον εἶναι· τὸ δὲ ἄνομον, βίαιον. Σὺν τῷ νόμῳ ἂν ἐκέλευε δεῖν τὸν δικαζήν τὴν ψῆφον τίθεσθαι· Οὕτως ἐγὼ σοι, ἔφη, ὦ μήτηρ, τάδε δίκαια παντάπασιν οἶδα ἀκριβῶς· ἦν δὲ τι ἄρα προσδεύμαι, ὁ πάππος με, ἔφη, ἕτος ἐκιδιδάξει. Ἀλλ' ἔταυλὰ, ἔφη, ὦ παῖ, παρὰ τε τῷ πάππῳ δίκαια καὶ ἐν Πέρσαις ὁμολογεῖται. Οὗτος μὲν γὰρ τῶν ἐν Μήδοις πάντων ἐσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν· ἐν Πέρσαις δὲ τὸ ἴσον ἔχειν δίκαιον νομίζεται. Καὶ ὁ σὸς πρῶτος· πατὴρ τεταγμένα μὲν ποιεῖ, ἃ ποιεῖ τῇ πόλει· τεταγμένα

adedò, inquit, quàdam aliquando in lite plagas accepi, utpote qui minùs rectè judicàssèm. Erat autem causà hujusmodi: Puer grandis, qui parvam habebat tunicam, aliùm parvum puerum, cui magna erat tunica, exuit; ac suam quidem illi circumdedit, illius autem ipse vestem induit. Ego igitur horum causam judicans, statui ambobus esse melius, ut uterque tunicam sibi congruentem haberet. At hìc me verberavit magister, qui diceret ità faciendum esse, siquando de eo quod congrueret judex essem constitutus; cùm verò judica dum fuerit, utrius esset tunica, hoc, inquit, considerandum esset, quæ possessio justa sit; utrum ut is qui vi abstulit haberet, an qui à se factam, emptamve possideret. Deindè subjiciebat id esse justum, quod legibus constitutum esset; quòd verò contra leges, violentum. Quare secundùm legem jubebat sententiam semper esse à judice ferendam. Ità ego sanè, mater, ait, jura omninò accuratè calleo: quòd si quid fortè prætereà mihi opus fuerit, avus, inquit, hic meus id me inuiper docebit. Atqui, fili, inquit, non eadem justitiæ ratio a meo avum et apud Persas est consensu pari recepta. Hic enim omnium apud Mèdos se dominum constituit; apud Persas verò id justum ducitur, æquo ut quisque jure cum cæteris vivat. Ac tuus adedò pater primus ex præscripto præstat, quæ præstat civitati: præscripta

δε λαμβάνει· μέτρον δὲ αὐτῷ ἔχῃ ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ὁ νόμος ἐστίν.
 Ὡς οὖν μὴ ἀπολῇ μασιγόμενος, ἐπειδὴ οἶκοι εἴης, αὖ παρὰ
 τὰς μαθὼν ἡγῆς· αὐτὸ τῷ βασιλικῷ τὸ τυραννικόν, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ
 πλεον οἰεσθαι χρηῖναι ἀπάντων ἔχειν. Ἀλλ' ὅτε σὸς πατήρ, εἶπεν
 ὁ Κύρος, δεινότερός ἐστιν, ᾧ μήτηρ, διδάσκειν μεῖον ἢ πλεῖον ἔχειν.
 Ἡ δ' ἔχ' ὁρῶς, ἔφη, ὅτι καὶ Μήδους ἀπαίτες δεδίδαχεν ἑαυτῷ μεῖον
 ἔχειν; Ὡς εὖ φάνηκε, ὡς ὁ σὸς γε πατήρ ἔτε ἄλλον ἔδενα, ἔτ' ἐμὲ
 πλεονεκτήειν μαθόντα ἀποπέμψεται.

Τοιαῦτα μὲν δὴ πολλὰ ἐλάλει ὁ Κύρος· τέλος δὲ, ἡ μὲν
 μήτηρ ἀπῆλθε, Κύρος δὲ καλέμενος, καὶ αὐτῷ ἐτρέφετο. Καὶ ταχύ
 μὲν τοῖς ἡλικιώταις συνεκράτο, ὥς ἐοικώς διακείσθαι· ταχύ δὲ
 τῶν πατέρων αὐτῶν ἀνῆρτητο προσίων, καὶ ἐνδηλος ὢν ὅτι ἡσπά-
 ζετο αὐτῶν τὰς υἱεῖς· ὥς καὶ εἴ τι τῷ βασιλέως δέοιτο, τῶν πατ-
 ρων ἐκέλευον Κύρου δεῖσθαι διαπράξασθαι σφίσιν. Ὁ δὲ Κύρος,
 ὅτι δέοιτο αὐτῷ οἱ παῖδες, διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοψυμίαν,

etiam accipit: ac norma ei, non animi libido, sed lex est. Cave
 igitur, ne flagris caesus pereas, cum domi fueris, si redeas, pro regiâ,
 tyrannicam disciplinam ab hoc edoctus, cujus quidem *discipline* hoc
 proprium est, ut sit tuat, plus oportere unum quàm alios omnes habere.
 At ista certè pater tuus, inquit Cyrus, aptior est omninò, mater, ad
 docendum ut minus, quàm ut plus, quis habeat. Annon vides, ait,
 eum Medos omnes minus habere docuisse quàm se? Quare noli metu-
 ere, nè pater hicce tuus vel me, vel alium quenquam iudæ edoctum à se
 dimittat, ut plura, quàm alii, possidere studeat.

Hujusmodi quidem multa loquebatur Cyrus: tandemque, mater abiit,
 remansit Cyrus, ibique educabatur. Et quidem in æqualium suorum
 consuetudinem brevi se insinuavit iudæ, ut familiariter iis uteretur; brevi-
 que sibi eorum patres cum visendo devinxit, tum manifestè ostendendo
 se filios eorum valdè diligere: adeò ut si quâ in re regis ope indigerent,
 filios Cyrum rogare juberent, ut id sibi conficeret. Cyrus autem, quic-
 quid eum rogarent pueri, pro humanitate suâ gloriæque cupiditate,

^a Ὡς οὖν μὴ, &c.] Ὡς μὴ, ἐλλειπ-
 τικῶς, sive *præcipiend.*, sive *vetando*, dici
 solet, iubauid. ὅρα, φυλάττου, aut alio his
 simili verbo. Eandem ferè Atticam el-
 lipsin Apostoli concisa illa præ se fert ora-
 tio, Ephes. 5. 33. ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται
 τὸν ἄνδρα. Sc. — *id præstat*, seu, *videto*
 ut, &c. Et, 1 Tim. 1. 3. — ἵνα παρ-
 αγγείλῃς τοῖς μὴ, &c. subintel. οὕτω ποιή-
 σον, aut aliâ quâpiam idem significante
 phrasi, iudæ facito, vide.

^b Αὐτὸ τοῦ βασιλικῷ τὸ τυραννικόν] Rectè
 quidem Mandane filium sibi cavere monet,
 nè, Medorum imbutus disciplinâ, Tyran-
 num potiùs quàm Regem se tandem præ-
 staret. Prioris enim est, contrà quam
 pateretur reipublicæ apud Persas admini-
 strandæ ratio, jura sibi nata negare; et,
 ut Aristot. in Ethic. Nicom. p. 365. Ed.
 Oxon. τὸ ἐαυτῷ συμφέρον σκοπεῖν ejusque
 imperium idem appellat. l. 3. Polit. p. 346.
 T. 2. Ed. Par. παρικοῦ τῆς βασιλείας.

περὶ παύλῳ ἐποιεῖτο διαπράττεσθαι. Καὶ ὁ Αἰσχύης δὲ, ὅ,τι δέοιο αὐτῷ ὁ Κύρος, εἰδὲν εἰδέναι αὐτὸν ἀνελθεῖν, μὴ ἢ χαρίζεσθαι. Καὶ γὰρ ἀσθειήσας αὐτῷ, εἰς αὐτὸν ἀπέλειπε τὸν πάππον, εἰς κλαίων ὡς ἐπαύει· δῆλός τε ἦν πᾶσιν ὅτι ὑπερφοβεῖτο, μὴ ἂ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ. Καὶ γὰρ ἐκ νυκτὸς εἴ τινας δέοιο Αἰσχύης, πρῶτος ἠσθάνειο Κύρος, καὶ πάντων ἀκρότατα ἀνεπῆδα ὑπερήσων ὅ,τι εἰοιο χαρίζεσθαι· ὥς παντάπασιν ἀνεκλήσας τὸν Αἰσχύην.

Καὶ ἦν μὲν ἴσως ὁ Κύρος πολυλογώτερος, ἅμα μὲν διὰ τὴν παιδείαν, ὅτι ἠναγκάζειο ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ καὶ δίδοναι λόγον εἰς ἐποίησι, καὶ λαμβάνειν παρ' ἄλλων, ὅποτε δικάζοι· ἐπὶ δὲ καὶ διὰ τὸ φιλομαθὲς εἶναι, πολλὰ μὲν αὐτὸς αἰεὶ τὰς παρούσας ἀνιρῶντα, πῶς ἔχοντα τυγχάνοι· καὶ ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο, διὰ τὸ ἀγχίνεσθαι, ταχὺ ἀπεκρίνετο· ὥς ἐκ πάντων τῶν ἡ πολυλογία συνελέγειο αὐτῷ. Ἀλλ' ὥσπερ γὰρ ἐν σώμασιν, ὅσοι νέοι ὅλγες μέγιστος ἔλαβον, ὅμως ἐμφαίνεταί τι αὐ-

illud supra omnia spectabat, ut effectum daret. Atque Astyages ipse, quicquid ab eo Cyrus peteret, recusare nihil poterat, quo minus ei gratificaretur. Etenim cum ægiotarat, nunquam ab avo discedebat, neque plorare unquam desinebat: ac palam omnibus indicavit se valde pertimescere, ne moreretur avus. Noctu enim si quâ re Astyages indigeret, primus sentiebat Cyrus, et omnium impigerrimus exiliebat subministraturus omnia quæ grata fore putaret: adeo ut Astyagem penitus sibi devinxerit.

Et erat quidem Cyrus paulò fortasse loquacior, partim ob institutionem, quòd à magistro et eorum quæ fecerat rationem reddere cogeretur, et ab aliis accipere, quoties jus diceret; partim quòd, cum discendi studiosus esset, de multis ipse rebus solebat eos, quibuscum erat, interrogare, quomodo se haberent; et ad ea quæcunque alii ab ipso quærerent, ob ingenii acumen, continuò respondebat: ita ut ex his omnibus loquacitas ei colligeretur. Sed quemadmodum in corporibus, quotquot in adolescentiâ grandes facti sunt, apparet tamen in iis

^a Μὴ οἱ ὁ πάππος, &c.] Ornatui, hoc loco, soli inservit pronom. enclit. οἱ, ut et aliæ alibi solent particule, quas ut reddamus, Latinæ Linguae ratio non patitur. Et iis sanè in interpretandâ quavis periodo omissis, sic satis constabit sententia, constabit et constructio. Id verò si inter legendum fiat, Graia mox perit venustas; et aures sermoni Attico adfuetæ gratiam orationis haud parum imminutam sentient.

^b Ὅποτε δικάζοι] Hactenus in plerisque editis, à δικάζοι. Alteram tamen illam lectionem haud cunctanter recepi, præsertim cum omnium ferè emendationum librorum margines, et Codex etiam Bodl. eam agnoscant. Atque eâ quidem admittâ, expedita magis fit sententia, et iis, quæ de Cyro iudicium exercente, præcesserant, consentanea.

τοῖς νεαροῖν, ὃ καὶ ἡγορεῖ τῆν ὀλιγοσίαν· ἔτω καὶ Κύρῳ ἐκ τῆς πολυλογίας ἢ θράσος διεφαίνετο, ἀλλ' ἀπλότης καὶ φιλοσοργίας ὥς ἐπιθυμίων τις εἶχεν ἔτι πλεῖον ἀκύνειν αὐτῷ, ἢ σιωπῶνι παρῆναι. Δις δὲ προῆεν ὁ χρόνος αὐτοῖς, σὺν τῇ μεγέθει, εἰς ὥραν τῷ πρόσθεον γενέσθαι, ἐν τῷ δὲ τοῖς μὲν λόγοις βραχυτέροις ἐχεῖτο, καὶ τῇ φωνῇ ἡσυχαιτέρᾳ· αἰσθῆς δὲ ἐνεπέμπλατο, ὥς καὶ ἐρυθραίνεσθαι, ὅποτε συνελθάνοι τοῖς πρεσβυτέροις· καὶ τὸ σκυλακῶδες, ^α τὸ πᾶσιν ὁμοίως προσπίπτειν, ἐκείνῳ ὁμοίως προπέλῳς εἶχεν. Οὕτω δὲ ἡσυχαιότερος μὲν ἦν, ἐν δὲ ταῖς συνουσίαις πάμπαν ἐπίχαρις. Καὶ γὰρ ὅσα διαδυνίζονται πολλάκις ἡλικίαι πρὸς ἀλλήλας, ^β οὐχ ἂν κρείσσων ἤδει ὢν, ταῦτα πρὸςκαλεῖτο τὰς συνουσίας, ἀλλ' ἅπερ εὖ ἤδει ἑαυτὸν ἡττονα ὄντα, ταῦτα ἐξῆρχε, φάσκων κάλλιον αὐτῶν ποιήσας. Καὶ κατῆρχεν ἤδη ἀναπηδῶν ἐπὶ τὰς ἵππους ἢ διακουζόμενος, ἢ διαλοξευσόμενος ἀπὸ τῶν ἵππων, ἔπω πάνυ ἔποχος ὢν· ἡττώμενος δὲ, αὐτὸς ἐφ'

juvenile quiddam, quod annorum paucitatem arguit; ita quoque ex Cyri loquacitate non audacia perlucebat, sed simplicitas et magna quædam ad amorem propensio: ut ex eo quis plura adhuc audire magis optaret, quàm tacenti adesse. Postquàm verò tempus eum, unà cum auctâ corporis mole, ad ætatem produxerat, quâ pubertatem jam attingeret, tum paucioribus quidem verbis, vocéque sedatiori utebatur, atque verecundiæ aded plenus erat, ut etiam erubesceret, cùm obvius fieret senioribus: nec jam ampliùs catulorum illum morem, quo nempe omnibus similiter assultando solent alludere, temerè itidem retinuit. Atque ita quietior sanè fiebat, at in congressibus omnino pergratus. Nam quæcunque inter æquales sæpenumerò solent esse certamina, in his non ad ea socios suos provocabat, quæ se meliùs tenere noverat, sed in quibus se inferiorem esse certò sciret, eorum auctor erat, se meliùs illis facturum inquiens. Jamque aded in equos insilire incipiebat, vel jacula, vel sagittas ex equis emissurus, cum necdum equo aptè insidere admodum sciret: quod si vinceretur, ipse sibi plu-

^α Τὸ πᾶσιν, &c.] Sic, vel optimis repugnantibus libris, emendari locum hunc debere censui. Τῷ enim illud, quod antea legebatur, ad τὸ σκυλακῶδες neutiquam referri potest; cum tamen id postulet loci sententia. Monendus etiam est lector, in quibusdam editis vocem ὁμοίως proximè sequentem omitti; eā fortan de causâ, quod eadem mox iterum occurrit. Sed, nec aded incondita est repetitio, ut ad eam vitandam delenda sit altera ὁμοίως; nec quidem absque sensû detrimento utravis abesse posse videtur.

^β Οὐχ ἂν κρείσσων ἤδει ὢν] Ex Cyro exemplum sibi sumant adolescentes; iis, in exercendis excolendisque sive corporis sive animi facultatibus, quod foret utilissimum. Ea quippe seie gerendi ratio, generosiorem spirat indolem, animumque indicat non ostentare vires, sed promovere, atque prodire, cupientem. Atque ita ferè Pompeius auctore Sallust. Histor. Fragment. l. 6. p. 88. Ed. Cant. cum alacribus sulcu, cum velocibus cursu, cum validis nocte certabat.

ἐκὺν μάλιστα ἐγὼ. Ως δ' οὐκ ἀπελιδρασκεῖ, ἐν τῇ ἡτῇσθαι, εἰς τὸ μὴ ποιεῖν ὃ ἡτῇτο, ἀλλ' ἐκκαλεῖτο ἐν τῇ περιᾶσθαι αὐθις βέλτου ποιεῖν, ταχὺ μὲν εἰς τὸ ἴσον ἀφίκοι τῇ ἵπτικῇ τοῖς ἡλικιάταις· ταχὺ δὲ παρῆι, διὰ τὸ ἔρῃν τὰ ἔρῃα· ταχὺ δὲ τὰ ἐν τῇ παραδίτῃ θήρια ἀνηύκει, διάκων καὶ βάλλον καὶ καλακαίων· ὥς ὁ Ἀγυαῖος ἀνέτ' εἶχεν αὐτῷ συλλαβεῖν θήρια. Καὶ ὁ Κύρος αἰσθόμενος ὅτι βαλόμενος ἂν δύνατο οἱ ζῷα παρέχειν, πολλάκις ἔλατῃ πρὸς αὐτὸν, Ω πάππε, τί σε δεῖ θήρια ζῷα πρᾶγματ' εἶχειν; Ἀλλ' ἦν ἐμὲ ἐπιμνῆς ἐπὶ θήραν σὺν τῷ θεῷ, νομιῶ, ὅσα ἂν ἴδω θήρια, σέ μοι ταῦτα τρέφει. Ἐπιθυμῶν δὲ σφόδρα ἐξίεικε ἐπὶ τὴν θήραν, ἀνέθ' ὁμοίως λιπαρεῖν ἰδύαλο, ὥσπερ παῖς ἂν, ἀλλ' οὐκ ἐνὶ ἡρώτερον προσήει. Καὶ ὁ πρόσθεν τῷ Σάκῃ ἐμὲμφετο, ὅτι ἂν παρῆι αὐτὸν πρὸς τὸν πάππον, αὐτὸς ἤδη Σάκας ἐκὺν ἐγίγνωσεν· ἔ γάρ προσήει, εἰ μὴ προῖδοι, εἰ καιρὸς εἴη· καὶ τῷ Σάκῃ ἰδεῖτο πάντας σημαίνειν αὐτῷ, ὅποτε ἂν καιρῷ εἴη εἰσιέναι, καὶ ὅποτε ἂν ἐν καιρῷ· ὥς ὁ Σάκας ἤδη ὑπερεφίλει αὐτὸν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.

Ἐπεὶ δ' ἔν ἔνω ὁ Ἀγυαῖος σφόδρα αὐτὸν ἐπιθυμῶν τῆς

rimum ridens illudebat. Et cum, propterea quod superaretur, haudquaquam defugeret ea agere in quibus fuerat inferior, sed assidue in experiendo versaretur, si rursus posset eadem peritius facere, brevi quidem assequutus est, ut equitando par esset aequalibus; brevi etiam, ob rei studium, à tergo *eandem* reliquit: brevi denique feras quae in hortis erant, persequendo, feriendo, interimendo confecit; ita ut Astyages undè feras ei colligeret amplius non haberet. Cyrus autem cum fensisset, non posse *avum*, tametsi cuperet, vivas sibi feras praeberè, ita eum saepe alloquebatur, Quid opus est, ave, tibi molestiam in conquirendis feris creari? Si modò me cum avunculo venatum emiseris, putaverim, quascunque feras videro, eas te mihi alere. Cum autem vehementer cuperet ad venationem egredi, non amplius ita, ut cum puer esset, efflagitare poterat, sed cunctantiùs avum adibat. Et quae antea Sacae vitio vertebat, quod eum ad avum non admitteret, id iis jam sibi ipse fiebat Sacas: non enim adibat, nisi praevidisset, an esset tempestivum: Sacamque rogabat, omnino sibi significaret, quando accedendi tempus opportunum esset, et quando non esset; itaque jam Sacas eum, perinde atque omnes alii, mirificè diligebat.

Postquam igitur cognovit Astyages vehementer eum extra hortorum

^a Ὅποτε ἐν καιρῷ] Phrasin ipsam eodem sensu habet, Luc. 20. 10. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέρχεται, &c. tempore, sc. colligendis fructibus opportuno.

ἔξω θήρας, ἐκπέμπει αὐτὸν σὺν τῷ θείῳ, καὶ φύλακας συμ-
 πμπει ἐφ' ἵππων πρεσβυτέρους, ὅπως ἀπὸ τῶν δυσχοριῶν φυ-
 λάττειν αὐτόν, καὶ εἰ τῶν ἀγρίων τι φανείη θηρίων. Ο ἔν Κῦρος
 τῶν ἐπομένων προθύμως ἐπυνθάνετο, ὁποίοις ἔχρηθ' ἰσχύϊ πελά-
 ζειν, καὶ ὁποῖα χρῆθ' ἰσχυροῦν διώκειν. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἀρκίαι
 τε πολλὰς ἤδη πλησιάσαις διέφθειραν, καὶ λέοντες καὶ κάπροι καὶ
 παρκαάλεις· αἱ δὲ ἔλαφοι, καὶ δορκάδες, καὶ ἄϊριοι οἷες, καὶ οἱ
 οἷοι οἱ ἄϊριοι, ἀσινεῖς εἰσιν. Ἐλεγον δὲ καὶ τῆτο, τὰς δυσχωρίας
 ὅτι θεοὶ φυλάττεισθαι ἔδεν ἥττον ἢ τὰ θηρία· πολλὰς γὰρ ἤδη αὐ-
 τοῖς ταῖς ἵπποις κατακρημνισθῆναι. Καὶ ὁ Κῦρος ταῦτα πάντα
 ἐμάνθανε προθύμως· ὥς δὲ εἶδεν ἔλαφον ἐκπηδήσασαν, πάντων
 ἐπιλαθόμενος ὧν ἦκεν, ἐδίωκεν, ἔδεν ἄλλο ὄρῳ, ἢ ὅποι
 ἔφευε. Καὶ πῶς διαπηδῶν αὐτῷ ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνυ, καὶ
 μικρὰ κλίνειν· ἔξτραχλήσειν· ἢ μὴν ἄλλ' ἐπίμενεν ὁ Κῦρος
 μόλις πῶς, καὶ ὁ ἵππος ἐξανέστη. Ὡς δὲ εἰς τὸ πεδίον ἦλθεν,
 ἀκούσας καταβάλλει τὴν ἔλαφον, καλὸν τι χρῆμα καὶ μέγα.

septa venari cupere, emittit eum unā cum avunculo, et custodes simul
 mittit in equis ætate provectiores, qui eum a locis impeditis fervarent,
 atque à ferocioribus bestiis, si qua appareret. Cyrusigitur alacri animo
 comites percunctatus est, quibusnam feris appropinquandum non esset,
 quæve oporteret audacter insequi. Hi autem dicebant, ursos com-
 plures olim qui propius ad eos accesserant dilaniasse, itemque leones
 et apros et pardos: cervas autem, et capreas, et oves sylvestres, et asinos
 silvestres, nihil nocere. Addebant et illud, impedita loca nihilo minus
 quàm bestiis esse cavenda; multos enim aliquando unā cum ipsis equis
 per prærupta loca precipites corruisse. Hæc sanè Cyrus omnia promptè
 disciebat: ut verò cervam exilientem videret, oblitus omnium quæ au-
 dierat, insequabatur, nihil aliud spectans, quàm quò fugeret. At equus
 ejus nescio quomodo profiliens concidit in genua, parumque abfuit
 quin et illum de collo præcipitaret: verùm enimverò Cyrus cum quadam
 difficultate inhaesit, et equus exsurrexit. Postquam autem in planitiem
 venit, cervam jaculo vibrato sternit, pulchram sanè bestiam magnamque.

^a Ἡδὲ αὐτοῖς ταῖς ἵπποις] Hic loci præ-
 pos. οἱν εἰρήνην patitur: quæ deest etiam,
 eodem præp. modo, Apocal. 8. 4. καὶ
 ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς πύ-
 λασις τῶν ἁγίων.

^b ἔξτραχλήσει] Ad hunc locum multa
 cong. in Stephanus, quem ne tandem red-
 dit, ὅτι πρὸς αὐτὸν quia ei exiisse bellum,
 quod ostendit, frangerit. Lexic. gr. autem
 ita ἐξτραχλήσω, et ἐξτραχλήσθαι inter-
 pretantur, ut nunc cavetis nati, nunc col-

lum frangendi notionem, iis tribuant; non
 verò, ut vult Stephanus, utramque simul.
 Mihi quidem videtur Xenoph. id solum
 voluisse, equum, nempe, in genua læp-
 sum de cervice sua tantum non præcipi-
 tasse Cyrum. Alio ut locus intelligi de-
 beat, non tam de frangendi colli, quàm
 de cadendi periculo. Nam mox sequitur,
 ἢ μὴν ἄλλ' ἐπίμενεν ὁ Κῦρος μόλις πῶς,
 &c.

^c Καλὸν τι χρῆμα] Vox χρῆμα, quæ

Ο μὲν οὖν ὑπερέχαιρεν· οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες, ἐλοιδορῶν αὐτὸν, καὶ ἔλεον εἰς οὖν κίνδυνον ἔλθαι· καὶ ἔφασαν καλερεῖν αὐτὸν τῷ πάππῳ. Ο ἄν Κῦρος εἰσῆκει, καλῶς ἐδεηκώς, καὶ ἀκύνων ταῦτα ἡνιάτο. Ὡς δ' ἤσθετο κραυγῆς, ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν ἵππον, ὥσπερ ἐνθυσίων· καὶ ἄς εἶδεν ἐκ τοῦ ἐναυλίου κάπρον προσφερόμενον, ἄλλος ἐλαύνει· καὶ διατρευνάμενος εὐτόχως, βάλλει εἰς τὸ μέτωπον, καὶ χατέσχε τὸν κάπρον. Εὐλαῦθα μὲν τοι ἦδη καὶ ὁ Σεῖος αὐτῷ ἐλοιδορεῖτο, τὴν θρασυτείαν ὁρῶν. Ο δ', ἀλλ' ἐλοιδορημίαν, ὥμως ἰδεῖτο, ὅσα αὐτὸς ἔλαθε, ταῦτα ἔῃσαι αὐτὸν δύναι εἰσκομίσασθαι τῷ πάππῳ. Τὸν δὲ Σεῖον εἰπεῖν φασὶν, Ἀλλ' ἦν αἰσθηταὶ ὅτι ἰδῶκες, ἢ σοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ λοιδορήσεσθαι, ὅτι σε εἶαν. Κἂν βῆλῃται, φάναι αὐτὸν, μασιώσατα, ἐπειδάν γε ἐγὼ δῶ αὐτῷ. Καὶ σύ γε εἰ βέλει, ἔφη, ὦ Σεῖε, τιμωρησάμενος ὅτι βέλει, τῷτο ὥμως χαρισαί μοι. Καὶ ὁ Κυαξάρης μέντοι τελευτῶν εἶπε, Ποίει ὅπως βέλει· σὺ γὰρ νῦν γε ἡμῶν ἔοικας βασιλεὺς εἶναι. Οὕτω δὲ ὁ Κῦρος εἰσκομίσας τὰ θηρία, ἰδὼν τε τῷ πάππῳ, καὶ ἔλεfen ὅτι αὐτὸς ταῦτα θηράσειεν ἐκεῖνον. Καὶ τὰ ἀκόντια ἐδείκνυε μὲν ἔ, κατέθηκε δὲ ἡμαλωμένα, ὅπως ᾤετο τὸν

Ipsē igitur gaudio exsiliēbat : at custodes cūm adequitāssent, eum objurgabant, indicabantque quantum in periculum devenisset : et ad avum rem se delaturos aiebant. Itaque Cyrus, cūm ex equo descendisset, constitit, et hæc audiens angebatur. Sed ubi clamorem exaudisset, in equum rursus, entheo tanquam furore actus, insiliit : et cūm primūm aprum ex adverso irruentem cerneret, obviam equum incitat ; jaculō-que peritē contorto, frontem ferit, aprumque prostravit. Ibi verō eum avunculus etiam, visā ejus audaciā, reprehendit. At ille tamen ab eo itā reprehendente petiit, ut quæcunque ipse cepisset *animalia*, ad avum afferre ac ei dare se permetteret. Avunculum autem dixisse ferunt. At si te *hæc* insequutum esse sentiat, non te solūm, sed me etiam, qui permiserim, objurgabit. Etiam verberet, inquit ille, siquidem itā volet, postquam hæc ei dederim. Quin tu quoque, ait, avuncule, si libet, quodvis supplicium de me sumito, modō hoc mihi gratificeris. Et Cyaxares sanē tandem inquit, Ut voles, facito : quippe tu jam quidem rex noster esse videris. Atque itā Cyrus, illatis feris, et dabat avo, et se has illi venatum esse dicebat. Jacula verō non ille quidem ostendebat, cruenta tamen ibi deposuerat, ubi avum

in rebus tractandis locum habere solet, ad res animatas venustē migrat. Pari modo eandem adhibet Euripid. Phœniss. v. 206.

Ed. Cant. φιλόφρον γὰρ χρῆμα θηλείων ἔφυ. Nec aliter Herod. l. 1. p. 14. ἐν τῷ Μυσίῳ οὐλόματι τοὺς χρῆμα γίνεσθαι μέγα.

πάππου ὄψεσθαι. Ο δὲ Αἰσάκης ἄρα εἶπεν, Ἀλλ', ὦ παῖ, δεχομαι μὲν ἔγωγε ἡδέως, ὅσα μοι δίδως· ἢ μέντοι δέομαί γε τέτων υἱενός, ὥς σε κινδυνεύειν. Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη, Εἰ τοίνυν μὴ σὺ δέη, ἱκετεύω, ὦ πάππε, ἐμοὶ δὸς αὐτὰ, ὅπως ἐγὼ διαδῶ τοῖς ἡλικιώταις. Ἀλλ', ὦ παῖ, ἔφη ὁ Αἰσάκης, καὶ ταῦτα λαβὼν διχιδὼν ὅτῳ σὺ βάλει, καὶ τῶν ἄλλων ὅποσα ἐθέλεις. Καὶ ὁ Κῦρος λαβὼν, ἐδίδεκε τε ἄρα τοῖς παισὶ, καὶ ἅμα ἔλεγεν·

Ὡ παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν, ὅτε τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἐθροῦμεν· ὁμοίου γὰρ ἐμοῖς δοκεῖ εἶναι, οἷόνπερ εἴ τις δεδεμένα ζῶα θηρώη. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν μικρῷ χωρίῳ ἦν· ἔπειτα καὶ μικρὰ καὶ ψωραλέα· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν, χολὸν ἦν· τὸ δὲ, κολοβόν. Τὰ δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ λειμῶσι θηρία, ὡς μὲν καλὰ, ὡς δὲ μεγάλα, ὡς δὲ λιπαρὰ ἐφαίνετο. Καὶ αἱ μὲν ἔλαφοι, ὥσπερ πηλαι, ἡλλοῦλο πρὸς τὸν ἄρανόν· οἱ δὲ κάπροι, ὥσπερ τὰς ἀνδρας φασὶ τὰς ἀνδρείας, ὁμόσε ἐφέροντο· ὑπὸ δὲ τῆς πλατύτης καὶ ἀδὲ ἀμαρτεῖν οἶόν τε ἦν αὐτῶν· καλλίῳ δὲ, ἔφη, ἐμοῖς δοκεῖ καὶ τεθνηκότα ταῦτα εἶναι, ἢ ζῶντα ἐκεῖνα τὰ περιωκοδομημένα. Ἀλλὰ ἄρα ἂν, ἔφη, ἀφείην καὶ ὑμᾶς οἱ παῖδες ἐπὶ τὴν θήραν; Καὶ ῥαδίως γ' ἂν, ἔφασαν, εἰ Αἰσάκης κελεύοι. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε, Τίς ἂν ἦν ὑμῶν πρὸς Αἰσάκην μνησθεῖς;

ea visurum putabat. Astyages autem inquit, Libenter equidem, fili, accipio, quaecunque mihi donas; sed horum tamen nullius sic egeo, ut tibi *propterea* periculum adeundum sit. Et Cyrus ait, Si ergo tu non eges, obsecro te, ave, ea mihi da, ut inter æquales distribuam. Summe verò, fili, respondit Astyages, et hæc, et ex aliis quaecunque volueris, et inter quos tibi visum fuerit distribue. Itaque Cyrus ea sumpta et pueris dabat, et simul dicebat;

Ὁ πueri, ut certè nugabamur, cùm feras illas in septis hortorum venaremur: simile enim mihi quidem esse videtur, quemadmodum si quis ligata animalia venaretur. Primum enim in angusto erant loco; deinde tenues et scabiosæ: et alia quidem earum clauda erat, alia mutila. Sed quæ in montibus feræ sunt et pratis, quàm sunt pulchræ, quàm magnæ, quàm nitidæ visæ! Atque cervæ quidem, tanquam volucres, ad cælum saltu tollebantur: apri verò, quemadmodum fortes viros *facere* dicunt, adversi propè ferebantur: et præ latitudine fieri non posset, ut ab iis aberrares: pulchriores denique, ait, mihi quidem hæ *bestiæ* videntur esse vel mortuæ, quàm vivæ illæ septis inclusæ. Num verò, inquit, vos etiam parentes venatum ire permetterent? Et facitè quidem, aiunt illi, si Astyages jubeat. Et Cyrus inquit, Quis igitur vestri apud Astyagem mentionem fecerit?

Τίς γὰρ ἄν, ἔφασαν, σὲ γε ἰκανώτερος πεῖσαι; ² Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅστις ἄνθρωπος γεγέννηται· εὐδὲ γὰρ λείπειν οἷός τ' εἰμὶ, εὐδ' ἀναθελῆσαι πρὸς τὸν πάππον ³ ἐκ τῆς ἴτης ἔτι δύναμαι. Ἦν δὲ τοσούτου ἐπιδιδῶ, δεδοικα, ἔφη, μὴ παύσασσι βλάξ τις καὶ κλίθιος γένωμαι. Παιδάρειν δὲ ὦν, δεινότατον λαλεῖν ἰδόκειν εἶναι. Καὶ οἱ παῖδες εἶπον, Πονηρὸν λείπεις τὸ πρᾶγμα, εἰ μὴδὲ ὑπὲρ ἡμῶν, ἂν τι δέη, διήσῃ πράττειν, ἀλλ' ἄλλε τινὸς ἡμᾶς τὸ ἐπὶ σοὶ ἀνάγκη δεῖσθαι. Ἀκέσας δὲ ταῦτα ὁ Κύρος, ἐδήχθη· καὶ σιγῇ ἀπελθὼν, ⁴ διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν, εἰσῆλθεν, ἐπιβελεύσας ὅπως ἂν αὐτοπτότατα εἴποι πρὸς τὸν πάππον, καὶ διαπράττειν αὐτῷ τε καὶ τοῖς παισιν ὧν ἐδέοντο. Ἠρξάτο οὖν ὥδε·

Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ πάππε, ἦν τις ἀποδράτῃ τῶν οἰκείων καὶ λάτῃς αὐτὸν, τί αὐτῷ χρήστῃ; Τί δὲ ἄλλο, ἔφη, ἢ δῆσας ἐργάζεσθαι ἀναγκάσω; Ἦν δὲ αὐτόμαλός σοι πάλιν ἐπέλθῃ, πῶς ποιήσεις; Τί

Quisnam, dixerunt illi, magis ad persuadendum te fuerit idoneus? At profectò, inquit, ego quidem qui homo factus sim nescio: neque enim avum alloqui possum, neque jam amplius ex æquo quasi jure respicere. Quòd si tantum pudori huic meo accesserit, vereor, inquit, nè hebes fatuusque omnino sim. At puerulus cùm essem, in loquendo acerrimus esse videbar. Tum dicebant pueri, Malè comparatam rem narras, si nè nostrâ quidem causâ ubi quid opus fuerit, quicquam agere poteris, sed, quod in te est, id nobis ab alio quodam necessariò sit petendum. Hæc cùm audisset Cyrus, animo angebatur; et cùm tacitus abiisset, sèque ipse ad audendum hortatus esset, ingressus est, re secum deliberatâ, quâ ratione avum quàm minimâ cum molestiâ alloqueretur, sibi que ac pueris, quæ peterent, conficeret. Sic igitur orsus est:

Dic mihi, inquit, ave, si famulorum quis aufugerit, et eum prehen- deris, quid de eo factururus sis? Quid aliud, ait, quàm ut vincitum opus facere cogam? At si sponte suâ ad te redierit, quid facies? Quid

² Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία] Antea, μὰ τὴν Ἥραν. Sed hæc jurandi formula huic loco parum conveniat, sive Persarum sive Græcorum more loqui intelligatur Xenophon. Persis enim nullum erat numen, quod Junoni quam Græci coluère, respondeat. Apud hos autem mulieres solæ, et de maribus quotquot mulieres imitari vellent, per Deas jurare solebant. Ita ferè Phavor. ad particulam Νῆ. Hæc insuper nostra lectio auctoritate MS. Bodl. firmatur, eamque omnes optimæ notæ impressi in ora exhibent.

³ Ἐκ τοῦ ἴσου] Interpret. hujus locutionis vim haud assecuti esse videntur.

Sensus, uti opinor, est: Cyrum tandem ἐπιπίσσειν incipere, et revereri avum, quem non jam amplius, ut æqualis æqualem, adire atque alloqui sustinuit.

⁴ Διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν] Stilò ferè Poëtico, ea omnia, quæ de venatione campestri modò præcesserant, descripsit et animavit Auctor. Hic quoque ludit ejus ingenium; et puerum, non secus ac Heroa quemvis Homerus, animum hortatu proprio excitantem inducit. Sic enim Poëta solet:

Στῆθε δὲ πολέας, κραδίην δὲ πάππε μύθε.
Τετλαδί δὲ, κραδίη· &c. Odyss. v. 17.
&c.

δὲ, ἔφη, ἢ μασιώσας αὐτόν γε, ἵνα μὴ αὖτις τῷτο ποιῇ, ἐπεὶ αἰχρῆς πάλιν αὐτῷ χρῆσθαι; Ωρα ἔν, ἔφη ὁ Κύρος, παρασκευασθαι σοι εἴη ὅτῳ μασιώσεις με, ὡς βαλειόμενόν γε ὅπως ἀποδρῷ, λαθὼν τῆς ἐμῆς ἡλικιώτας ἐπὶ θήραν. Καὶ ὁ Αἰγυπῖος, ^α Καλῶς, ἔφη, ἐπαίησας προσιπὼν· εἶδεν γὰρ ἀπα-
 λειν σοι μὴ κινῆσθαι. Χαρίεν γάρ, ἔφη, εἰ ἕνεκα κρεσσόνων τῇ
 διδασκίᾳ τὸν παῖδα ἀποθεκαλῆσαιμι. Λύσας ταῦτα ὁ Κύρος,
 ἐπάθετο μὲν καὶ ἔμενεν· αἰσχρὸς δὲ καὶ ^β σκυθρωπὸς ὦν, σιωπῇ
 διήει. Οἱ μὲν Αἰγυπῖος, εἰεὶ ἔτι αὐτὸν λεπόμενον ἰσχυρῶς,
 βαλόμενος αὐτῷ χάριταςθαι, ἔβαλεν ἐπὶ θήραν· καὶ περὶ τὸν πολ-
 λὴν καὶ ἰππῶν συναλίσσας, καὶ τὰς παῖδας, καὶ συνελάσας εἰς
 τὰ ἱππασίμα χαρίεν τὰ θηρία, ἐποίησε μεῖζον θήραν. Καὶ
 βασιλικῶς δὲ αὐτὸς παρών, ἀπηλόρευε μηδὲν βάλλειν, ^γ πρὶν
 Κύρος ἐμπλησθεῖν βάλων. Οἱ δὲ Κύρος ἐν εἰς κολύειν· Ἀλλ'

aliud, inquit, quàm ut eo verberibus cœso, nè hoc iterum faciat, post-
 hac ut antea rur-ús utar? Tempus ergò tibi fuerit, inquit Cyrus, pa-
 rare quo me verberes, quippe qui consilium inieci quâ ratione au-
 fugiam, adiunctis ad venandum meis æqualibus. Et Aÿyages, Per-
 beris, inquit, fecisti, qui prædixeris: ex æquius enim nè te moveas
 veto. Nam beâ res fuerit, inquit, si caruncula gratiâ, filie meæ
 filium evagari sinam. Hæc cùm audisset Cyrus, parebat ille quidem
 ac marebat: sed cùm mœstus esset, tristisque vultu, perpetuò flegebat.
 Aÿyages autem, ubi eum vehementiùs dolore afficere intellexerat, vo-
 lens ei rem gratam facere, venatum proficiscitur: et multis pedibus
 equibusque, ac pueris etiam, coactis, feris in loca equitabilia
 compulsi, magnam venationem instituit. Quia et ipse regio cum
 apparatu præiens, vetuit ferire quenquam, priusquam Cyrus feri-
 endo satius esset. At Cyrus cum alios prohibere non passus est: Sed

^α Καλῶς, ἔφη, ἐπαίησας προσιπὼν] Græci
 eleganter cum καλῶς ποιῆσαι dicunt, cuius
 facta probant laudantque. Eandem præ-
 se ferunt elegantiam Evangel. verba,
 Act. 1. 33. — σὺ τε καλῶς ἐπαίησας
 παραστήκασι.

^β καὶ σκυθρωπὸς ὦν] Eritale ex hoc
 loco constat Dan. Heinsium; cum, ad
 Luc. 24. 17. Exercit. Sier. p. 204.
 Heisterharum esse asserit, hanc vocem
 σκυθρωπὸς de τριπύλιν.

Πρὶν Κύρος ἐμπλησθεῖν βάλων] No-
 potentium, non innocentem, beneficio
 Aÿyages insigne mulcere atque domare
 voluit; id quo regem illi quondam ho-
 norem comites prestare voluit. Regibus

quippe suis Persis tantum tribuisse acce-
 pit, ut in venatione nemini, prius-
 quam rex telum emiserit, hostem ferire
 liceret. Et vitum penitus sine Megaby-
 zum, quod hunc Alexander hominem ta-
 mente præterierat, i. Plutarch. in Alex.
 p. 646. — καὶ ἐν τῷ δὲ φερμένῳ τῷ θηρίῳ,
 βάλλει ἐκ τῆς Μεγαβίου καὶ περὶ τὸν
 ζῶντος Αἰγυπῖος, εἰ πρὶν ἢ αὐτὸς τὸν
 Μεγαβίου ἐκ τῆς καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν
 τὸν Μεγαβίου ἀπὸ τῆς καὶ πρὸς τὸν
 οὐκ ἐν τῇ γυνάμει Αἰγυπῖος οὐκ
 Longinorum primum subditi suis legi-
 tati Plutarch. in Apophth. T. 2. p. 173.
 Plutarch. de præf. Alex. ἐκ τῆς καὶ πρὸς
 καὶ τῆς καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ τῆς καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν

εἰ βέλει, ἴσθι, ὃ πάππε, ἡδώς με θηρῶν, ὅφρις πάλης τὰς κατ' ἐμὲ διώκειν καὶ διαβαλλίζεσθαι, ὅπως ἕκαστος τὰ κράτιστα θύσῃ. Εὐλαῦθα δὲ ὁ Αἰγυπῆς ἀφίκοι καὶ εἰς θηῶτο τὰς ἀμιλλομένους ἐπὶ τὰ θήρια, καὶ φιλοεικύντας, καὶ διώκοντας, καὶ ἀκολάζοντας. Καὶ τῷ Κύρῳ, ἡδῆτο, ὃ δυναμὲν σιγῶν ὑπὸ τῆς ἡδοῆς, ἀλλ', ὅσπερ συνέχευε γενναίῃ, ἀνακλάζοντι, ὅπότε πλησιάζει θήρῳ, καὶ παρακλινῶν ὁρμαίνει ἕκαστον. Καὶ τῷ μὲν καλὰ λελούλα αὐτὸν ὄρνεν εἰρηναίῃ, τὸν δὲ τινα καὶ ἐπαυῖλα αὐτὸν ἡσθάνειν εἰς ὅπρην ὁρμαίνει. Τίλος δ' αὖτις, πολλὰ θήρια ἔχον ὁ Αἰγυπῆς ἀπνεῖ. Καὶ τοσοῦτον ἔτιος ἔσθι τῇ τότε θήρῳ, ὥς αὖτις, ὅπότε εἰς τὴν αἶψαν, συνέρχεται τῷ Κύρῳ, καὶ ἄλλας τε πολλὰς περιλαμβάνει, καὶ τὰς παῖδας, Κίρῳ, ἑκατά. Τὸν μὲν δὲ πλεῖστον χρόνον ἔγω διῆλυν ὁ Κύρῳ, πάντιν ἡδοῆς μὲν καὶ ἀλγῶς τινος συναίτιος ὦν, κακῶ δὲ ἡδυνί.

Ἀμφὶ δὲ τὰ πᾶσι ἢ ἐκκαίδεκα ἔτη αὐτῷ γενομένη, ὃ οὖος τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως, γαμῶν μέλλων, ἐπιθύμηται αὐτὸς θηράσαι εἰς τῶτον τὸν χρόνον. Ἀκῶν ἔν ἐν τοῖς μεθορίαις τοῖς τε αὐτῶν

si vis, inquit, ave, jucundè me venari, sine omnes meos æquales insequi et certare, ut quisque optimè possit. Tum verò permittit Assyages; itaque spectabat decertantes contra feras, studiosèque *inter se* contententes, persequentisque, et jaculantes. Atque Cyro delectabatur, qui prae voluptate filere non posset, sed, generosus tanquam catulus, clamorem ederet, cùm feræ appropinquaret, et unumquemque nominatim appellans exhortaretur. Valdè etiam gaudebat, cùm eum hunc quidem deridere, illum verò sine ullâ prorsus invidiâ laudare sentiebat. Tandem, discessit Assyages multas feras secum habens. Jamque adde venatione illâ delectatus est, ut semper, quoties quidem liceret, cum Cyro exiret, assumptis tum multis aliis, tum pueris, Cyri gratiâ. Et hoc sanè modo maximam temporis partem traducebat Cyrus omnibus voluptatis quidem ac boni alicujus auctor, mali autem nemini.

Cùm verò circiter quindecim fedecimve annos haberet, regis Assyriorum filius, uxorem ducturus, ipsemet id temporis venari cupivit. Itaque quòd audiret in suis ac Medorum finibus plurimas

^a Ο οὖος τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως] N. n. p., Evliya Celebi us, Nebuchadnezzar filius, cujus in ætate tunc temporis erant, Chaldaea, Aethiopia, Arabia, Syria, Palaestina. De venatione hinc et præcio, cujus exultat causâ, Ullertus ad annum M.

512v. Julianæ Pauli 4131. ante æram Christianam 583.

^b Εἰς τῶτον τὸν χρόνον] Similis locutio, Luc. 1. 20. — ὅπως; ἀληθεύουσιν εἰς τὸν χρόνον αὐτῶν, quæ implebantur in tempore suo.

καὶ τοῖς Μήδων πολλὰ θηρία εἶναι, ὅτε ἀνήμελα ὄντα διὰ τὸν πόλεμον, ἐταῦθα ἐπιθύμουν ἐξελεῖν. Ὅπως ἔν ασφαλῶς θηρῆν, ἵππους τε προσέλαθε πολλὰς καὶ πελταστας, οἵτινες ἐμελλόν αὐτῷ ἐκ τῶν λυσίων τὰ θηρία ἐξελεῖν εἰς τὰ ἐργασίαι τε καὶ εὐήλατα. Ἀφικόμενος δὲ ὅπου ἦν αὐτῷ τὰ φρύσια καὶ ἡ φυλακὴ, ἐταῦθα ἐδειπνοποιεῖτο, ὡς πρὶ τῇ ὑπεραία θηρίων. Ἦδη δὲ ἐσπρας γενομένης, ἡ διαδοχὴ τῇ πρόσθεν φυλακῇ ἔρχεται ἐκ πόλεως, καὶ πεζοὶ καὶ ἵππεῖς. Ἐδοξεν ἔν αὐτῷ πολλὰ θηρία παρεῖναι, δύο μὲν φυλακαὶ ὁμᾶ ἔσσι, πολλοὶ δὲ, ὅς αὐτὸς ἔχων ἦκεν ἵππους καὶ πεζοὺς. ^a Ἐξελεύσατο ἔν κρείτισον εἶναι λευκατῆσαι ἐκ τῆς Μιδικῆς· καὶ λαμπρότερόν τε αὖ φαίνεσθαι τὸ ἔρπον τῆς θήρας, ^b καὶ ἱερῶν πολλὴν ἀφθονίαν ἐνό-

esse feras, quippe quas nemo propter bellum venaretur, istud exire impendit voluit. Ut igitur tutò venaretur, et equites et peltastas complures assumpsit, qui feras è locis silvestribus in culta planaque depellerent. Cùm autem eò pervenisset ubi castella ipsius erant et custodia, ibi cenam parari iussit, ut qui postridiè manè venaturus esset. Et cùm jam advesperasceret, ex urbe veniunt qui custodiæ priori succederent, tam pedites quàm equites. Quapropter ipsi numerosus adesse visus est exercitus, cùm binæ quidem unà essent custodiæ, multique, quos ipse secum duxerat, equites peditesque. Itaque re deliberatâ statuit optimum esse Medorum ex agro prædas agere; atque ita tum venationis opus illustrius visum iri, tum magnam animalium copiam fu-

^a Ἐξελεύσατο ἔν κρείτισον εἶναι λευκατῆσαι] Populi quidem Orientales rei venationis maturè vacarunt: Nimrodusque in primis potius audit venator, Gen. 10. 9. Populibundi etiam per finitimorum agros vagari, atque inde pecorum armentorumque prædam agere, eorum fortissimi quique solebant. Sic Chaddæ olim in Jobi campis irruerant, coque vi abducebant. Job. 1. 17. Ad alias denum Gentes prædandi eadem manavit libido, atque adeò gravissima nonnunquam belli suscipiendi extiterat causa. Nec sinè aliò Achillea illa spectabat oratio. Il. d. v. 152, et seq.

Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων εἶκ' ἤλιθον ἀχμητῶν

Διὶρο μαχησάμενον· ἐπεὶ οὔτι μοι αἵτιος εἶσιν.

Οὐ γὰρ πῶποτ' ἐμὰς βούς ἤλασαν, οὐδὲ μιν ἔπιπυρ.

^b Καὶ ἱερῶν πολλὰν, &c.] Interpret.

Evilmerodachum sacrificiorum curam animo volutasse putarunt; ideoque ἱερῶν verterunt *sacrificiarum*. Mihi quidem rectè observasse videtur Casaub. Animadv. in Athen. p. 35. Græcos, nempe, scriptores ἱερῶν appellare non solum victimas, quæ verè ἱερῶνται; verùm etiam omnia, quæcunque ad comedendum jugulantur, animalia. Cùm enim nullum animal in proprios usus macharent, quin aliquam ejus partem Deo adolendam consecrarent, hinc factum est, ut, quodcunque animal in cibum caderent, ἱερῶν vocarent. Ità Xen. ipse Κυρῶ Αναδ. lib. 4. p. 193. Ed. Steph. Εὐλαῖα εἶχον πάντα τὰ ἐπιθήκεια ὅσα ἐστὶν ἀλάβη, ἱερῶν, σίτην, οἶνον, &c. et lib. 5. p. 214. — ἔθεν καὶ νῆες τινὲς καὶ ἱερῶν ἐπαλειον ἦσαν, καὶ ἄλλα ὧν εἶχον. Item Polyb. l. 2. p. 103. Ed. P. r. Πλεῖστον γὰρ οὐκ ἔν ἱερῶν κοτῆμαίιν ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τε τὰς εἰς τοὺς ἰδὺν βίους, καὶ τὰς εἰς τὰ θάλασσα παραθήσεις. —

Et

μιζε γινέσθαι. Οὕτω δὲ πρὸς Αἰαχᾶς, ἥτε τὸν στρατὸν καὶ τὰς μὲν πρὸς καταλείπει ἀθρήν· ἐν τοῖς μεθορίαις. αὐτὸς δὲ τοῖς ἵπποις προσιάσας πρὸς τὰ τῶν Μήδων φράγια, τὰς μὲν βελτίους καὶ πλείους ἔχων μετ' ἑαυτῷ, ἐνταῦθα κατέρμενεν, οἷς μὴ βοηθεῖν οἱ φράγες τῶν Μήδων ἐπὶ τὰς καλαβουλάς· τὰς δ' ἐπιηρόμενος αἰφῆκε καὶ ἐφυλάς ἄλλως ἄλλοτε καλαβεῖν· καὶ ἐκίλευε περιεχόμενος ὑπὸ τῶν ἐπιυχνέων, ἐλαύνων πρὸς ἑαυτόν. Οἱ μὲν δὲ ταῦτα ἔπραττον.

Σηραμβίου δὲ τῷ Ἀσιατί, ὅτι πολέμοι εἶπεν ἐν τῇ χάρῃ, ἐκδοθεῖ· καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ ὅρια σὺν τοῖς περὶ αὐτόν· καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὡσαύτως· σὺν τῶν παραυχνέων ἱππότηαι· καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ἐσκήματε πᾶσιν ἐκδοθεῖν. Ὡς δὲ εἶδον^α πολλὰς ἀνθρώπους τῶν Ἀσσυρίων συστειλμένους, καὶ τὰς ἱππείας ἰσχυρίαν ἀδούλας, ἔστησαν καὶ οἱ Μῆδοι. Ο δὲ Κύρος ὁρῶν ἐκδοθηῖας καὶ τὰς ἄλλους πασσυδαί, ἐκδοθεῖ καὶ αὐτὸς, πρῶτον τότε ἔπλα ἐδός,

turam existimavit. Manè igitur surgens, exercitum educit; ac pedites quidem in sinibus confertos relinquit, ipse verò cum equitatu ad castella Medorum provectus, optimos secum habens atque plurimos equites, ibi subleuit, nè Medorum praesidiarii milites *suis* contra eos qui populabundi discurrerent auxilium ferrent; idoneos autem *quosdam* tributum dimisit, ut alii aliò discurrerent: atque *hos* corripere iussit quicquid habuerit quisque obvium, et ad se abigere. Et hi qui sem hac agebant.

Cum autem Assyagi nuntiatum esset, hostes jam esse in *ipsius* agro, ipse etiam cum illis quos secum habuit, opis ferendae causà ad limites excurrit; quod et filius itidem fecit cum equibus qui tum forte aderant; aliisque omnibus auxilio ut venirent imperavit. Cum verò vidissent magnam Assyriorum multitudinem simul instructam, et equites quietum agentes, subleuerunt etiam Medi. Cyrus autem videns alios quoque totis viribus ad opem ferendam egredi, egreditur et ipse auxilium laturus, tum primum arma indutus, nondum *id fecit* .

Et Galen. l. 2. c. 2. περὶ κρίσεων. p. 54. Εἰς τὸν ὄχλον καὶ εἰς τὸν ἵππον εἰς τὸν ἵππον ἀθρήν, ἔπ', &c. et ὅμοια. Ἐμπροσθεν τοῦ νότου ἵππου, τὰ γὰρ καὶ τα, &c. His in locis, quae ex commentis, ἵππος sunt animantes, quantum videtur caribus. Atque si eadem de verbis vox ea sic accipi potest, ut de illis loquitur Xenophon, qui ad praesidium praestandum omni studio incubuit, ut cum in ἱππικῷ τῷ λόγῳ planè apparet, ut καὶ ἐν τῇ ἐκδοθεί.

^a Πολλὰς ἀνθρώπων τῶν Ἀσσυρίων, &c. Stephanus se munit, qui sic agat vox ἀνθρώπων. An timendum fuit, pergit ille, ne cum πολλὰς alios quam ἀνθρώπων intelligeremus? Mini quidem *περὶ αὐτῶν* omnino videtur, ut apud alios passim solet scriptores. Ita apud Arrian. Excerpt. l. 2. p. 70. Ed. Gronov. ἄλλως τε καὶ δούλοισι ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἔχει. Et Luc. 2. 15. — καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατιῶτες.

* οὐποτέ οὐκ αὐτὸς οὕτως ἐπέβηκε αὐτοῖς ἐξοπλίσασθαι. Καὶ γὰρ μάλα κκλὰ ἦν, καὶ εὖ ἀρμότιστα αὐτῷ, ὃ ὁ πάππος περὶ τὸ σῶμα ἐπετοίητο. Οὕτω δὲ ἐξοπλισάμενος, προσήλασε τῷ ἔππῳ. Καὶ ὁ Αἰσάκης ἰδὼν, ἐθαύμασε μὲν τίνος κελεύσαντος ἦκοι· ὁμοῦ δ' εἶπεν αὐτῷ μένειν παρ' ἐαυτοῦ. Ο δὲ Κύρος, ὡς εἶδε πολλὰς ἵπτας ἀνθρώπους, ^β ἤρετο, ἦ ἔσται, ἔφη, ὦ πάππε, πολλοί μοι εἰσιν, οἱ ἐρεσθήκασι τοῖς ἵπτοις ἡμέρα; Πολλοί μοι τοι, ἔφη. Ἡ καὶ ἐκεῖνοι, ἔφη, οἱ ἐλαύνοντες; Καὶ ἐκεῖνοι μέντοι. Νῆ τὸν Δί', ἔφη, ὦ πάππε, ἀλλ' ἢν ποιητοὶ γε φανόμενοι καὶ ἐπὶ ποιητῶν ἵππαριον, ἄλυσιν ἡμῶν τὰ χρηματὰ· ἐκείνῳ χρηρὴ ἐλαύνειν τινὰς ἡμῶν ἐπ' αὐτάς. Αλλ' ἄχ' ἄρα, ἔφη, ὦ παῖ, ὅταν τὸ εἶδος τῶν ἵππων ἔσται συνηλατμένον; οἱ, ἦν ἐπ' ἐκείνας ἡμεῖς ἐλαύνωμεν, ὑποβιβάζει πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖνοι· ἡμῶν δὲ οὕτω ἰσχυρὸς πάρεστιν. Αλλ' ἦν σὺ μέντοι, ἔφη ὁ Κύρος, καὶ ἀναλαμβαίνεις τὰς προσδοκῆσας, φοβήσονται ἔσται, καὶ ἂν κινήσονται· οἱ δ' ἄλλοις ἀφήσασιν εὐθὺς τὴν λαίαν, ἐπειδὴν ἴδωσι τινὰς ἐπ' αὐτάς ἐλαύνοντας.

ratus : tanto ea induendi desiderio flagavit. Erant enim perpulchra fanè, atque ipsi bellè congruentia, quæ avus ei ad *tegendum* corpus faciendâ curaverat. Ità igitur armatus, equo *ad alios* advectus est. Et cum vidisset Assyages, miratus ille quidem est cujus jussu veniret : sed tamen ei dicebat, ut apud se maneret. Cyrus autem, cum conspexisset multos equites adversos, interrogabat, Num isti, inquit, avè, hostes sunt, qui equis quietè insident? Hostes profectò ait is. Num et illi, qui huc illuc curant? Et illi fanè. At enimverò, inquit, avè, ignavi esse videntur, et ignavis *insidere* equulis, qui nostras tamen res diripiunt : itaque nostrum aliquos oportet impetum in eos facere. At non vides, fili, inquit, quanta equitum turma confliterit instructa? qui, si nos in illos irruamus, ipsi nos iterum subeundo intercipient : nobis verò nondum satis copiarum adest. Verum si tu maneat, inquit Cyrus, et eos qui subsidio veniunt adsumas, metuent hi, neque se movebunt : illi verò qui *nos nō* auferunt prædâ mox dimittent, ubi quoddam impetum in se facere viderint.

* Οὐποτέ οὐκ αὐτὸς] Frustrâ Canterus alii- que hunc sollicitant locum, cujus nimis- rum evolutuerat sententia; quam, cum Mureto, hanc esse opinor: Tum primum Cýrum induisse arma, quod tempus is se nunquam venturum putaverat, ardentè adeo, ea induere cupiebat. Id enim natu- ræ lege omnibus insitum esse constat,

ut quodcumque summâ quis cupiditate ex- petiverit, ejus ei omnis expectatio longa esse videatur.

^β ἤρετο, ἦ ἔσται, ἔφη] Παρέλκει hic ἔφη, ut φάναι paulò supra p. 27. Redundantiæ huic indulgere solent Attici, verba ubi sunt ultrò citòque habita.

Ταῦτ' εἰπὼν, ἰδοῦναι τι λαῖον τῷ Αστυάγει. Καὶ ἄμα θαυμά-
ζων ὡς καὶ ἔφροναι καὶ ἐφρόναι, καίτοι τὸν υἱὸν λαθόντα τάξιν
ἵππων ἐλάσσει ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τῆς λαίαν. Εἰδὼ δὲ, ἔφη, ἐπὶ
τάσδε, ἢ ἐπὶ σὲ κινῶμαι, ἐνῶ ὡς ἀναισθησθήσονται ἡμῖν προ-
σεχεῖν τὸν νοῦν. Οὕτω δὲ ὁ Κυαξάρης, λαθὼν ἃ τῶν ἐργαζομένων
ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν, προσελαύει. Καὶ ὁ Κύρος, ὡς εἶδεν
ὀργισμένους, συνεχόρμῃ εὐθύς· καὶ αὐτὸς πρῶτος ἤϊστο ταχέως,
καὶ ὁ Κυαξάρης μύθοι ἐφείτῃτο, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἤν ἀπολειπόμενοι.
Ὡς δὲ εἶδον αὐτὸς πελάζοντες οἱ λεηλατῆρες, εὐθύς ἀφίπτεται τὰ
χεῖρματα ἑστῶν. Οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Κύρον ὑπερέμναιτο, καὶ οὗς
μὲν κατελάμβανον εὐθύς ἱπποῖσι, πρῶτος δὲ ὁ Κύρος ὅσοι δὲ
παράλλεζαυτες αὐτῶν ἐφύκταν, κατόπιον τήν τε ἐδίωκεν, καὶ ἐν
ἀλίσταν, ἀλλ' ἦσαν τιναὶ αὐτῶν. Ὡς περ δὲ κύων γενναῖος,
ἀπειρος, ἀπρουήτως φέρεται πρὸς κάπροι, ἔτω καὶ ὁ Κύρος
ἐφείτῃτο, μένου ὄρεν τὸ παῖσιν τὸν ἀλίσκόμενον, ἄλλο δ' ἄδεν προ-
νοῦν. Οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς ἰδόντων πικρῆς τῆς σφείρας, προ-
κίνησαν τὸ σίφρι, ὡς παύσονται τὰ διακῆν, ἐπεὶ σφῆς ἴδοντο

Hæc cum protulisset, visus est Astyagi aliquid dicere. Et simul ad-
miratus et prudentiam ejus et vigilantiam, filium jubet assumptâ equi-
tam manu in eos ducere, qui prædâ agerent. Ego verò, inquit, in
hos, si contra te se commoverint, impetum faciam: ad eò ut animum
nobis atterdere cogantur. Itaque Cyaxares, robustissimis et equis et
viris assumptis, in hostem festat. Ac Cyrus, ut eos cum impetu ex-
euntes vidit, statim irâ se proripit: atque ipse primus celeriter duce-
bat, et Cyaxares fuit subsequens, atque alii non procul erant re-
lictii. Hos autem ut appropinquantem viderunt ii qui prædâs age-
bant, continuò relictis rebus in fugam sese conjiciebant. At qui circa
Cyrum erant hos subeundo intercipientes, et quoscunque assiderentur
statim feriebant, et in primis Cyrus: quotquot autem declinato cursu
eos antevertendo effugerant, hos à tergo persequiebantur, nec inter-
mittebant, sed ex eis quosdam ceperant. Sicut autem in canis gene-
rosus, inexpertus, temerè in aprum feratur, ita et Cyrus ferebatur, so-
lum hoc videns ut captum feriret, ac nihil aliud prospiciens. Hostes
verò cum suos laborantes cernerent, agmen promoverunt, arbi-
trati fore ut ii persequi desisterent, postquam ipsos contra irruere

[Τῶν ἐργαζομένων ἵππων, &c.] Hæste-
na, in omnibus fere libris, ἵππων.
Quid? inquit Stephanus, ἵπποι: non sunt
ἐργαζομένοι: sed quid? Si et ipsi sunt ἄνδρες,
Cur Xenophon ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν dixit?

Itaque res ipsa et Philolphi versio, quæ
præfert equis ἵππων, ἵππων ut verum
esse docent; ne minus fere Si pueri et
Leonel. vii de hinc revocandâ voce conten-
tum memorem.

παραπονήσαντας. Ο δὲ Κύρος εὖ μᾶλλον ἀνείη, ἀλλ' ὑπὸ τῆς χαρμοῖης ἀνικαλῶν τὸν θεόν, εἰδὼκε· καὶ ἰσχυρὰν τὴν φυὴν τοῖς πολέμοις ἐτοίμην, κατέχων. Καὶ ὁ Κραξάρης, μόντοι ἐφείπετο, ἴσως μὲν καὶ ἀσχυρόμενος τὸν πατέρα· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ εἶποντο, προθυμότεροι οὗτοι, ἐν τῷ τοιαύτῳ, εἰς τὸ διώκειν, καὶ οἱ μὴ πάνυ πρὸς τὰς ἐαυτοῖς ἀλκιμοὶ οὗτοι. Ο δὲ Ασυαίης, ὡς ἰώρα τὰς μὲν ἀπρηνέως διώκοντας, τὰς δὲ πολέμοις ἀθρόας τε καὶ τεταγμένας ἀπαυτῶνταις, δίσσας περὶ τὴν τῶν υἱῶν καὶ τῶν Κῦρος, μὴ εἰς παρεκτενρασμένας ἀτάκτως ἐμπεσόμην πάλοιν τι, ἤϊστο εὐθὺς πρὸς τὰς πολέμοις. Ἄ Οἱ δ' αὖ πολέμοι, ὡς εἶδον τὰς Μήδας προκινηθέντας, διατεινόμενοι οἱ μὲν τὰ παλὰ, οἱ δὲ τὰ τόξα, ἔτρεσαν, ὡς ἂν ἐπειδὴ εἰς τόξου καὶ γε ἀφίκοντο σησομένους, ὥσπερ τὰ πλεῖστα εἰθασί ποιῶν. Μεχρι γὰρ τοσούτου, ὅποτε ἐγγύτατα γήινου, προσήλκονον ἀλλήλοις, καὶ ἡκροβολίζοντο παλ' ἀλλήλους μέγχις ἐσπέρας. Ἐπεὶ δὲ ἰώραν τὰς μὲν σφίρις φυγῇ εἰς αὐτὰς φερομένας, τὰς δ' ἄμφι Κῦρον ὅμῃ ἐκ' αὐτὰς ἐπομένους, τὸν δὲ Ασυαίην σὺν τοῖς ἵπποις ἐπὶ τοῖς γινόμενον ἤδη τοξόμοις, ἐκκλίνουσι καὶ φύβαν. Οἱ δὲ, ἅτε ὁμῆθεν διώκοιτες, ἤραν πολλὰς ἀνακράτας· καὶ τὰς μὲν ἀλίσκομένους ἵππων, καὶ ἵππους καὶ ἀν-

vidissent. At Cyrus nihil propterea de contentione remittebat, sed præ gaudio avunculum inclinans, insequabatur; et, acrius urgens, hostes in effusam fugam vertebat. Cyxares quidem subsequebatur, patrem fortissimè relictus; et ceteri quoque sequebantur, cum promptiores, tali in rerum statu, sint ad persequendum, etiam illi qui non admodum in adversos hostes animati sunt. At Astyages, cum hos quidem inconsiderate persequi videret, hostes verò confertos instructosque occurrere, felicitas et de illo et de Cyro, ne in piratos incompote delapsis adversi quid accideret, in hostes confestim duxit. At hostes rursus, ut viderant Mēdos se promovēte, intentis alii paltis, alii arcibus, considerant, quid fore putarent ut et illi subsisterent, ubi ad illi jactum pervenissent, quemadmodum plerumque facere consueverant. Nam ad hoc usque intervallum, cum vel quàm proximè ad altero alteri accederent, contra se inuicem provehebantur, ac sepe ad vesperam usque milibus procul sese invicem adpetebant. At postquam et suis ferè ad se ferri cernerent, et Cyram cum suis propè à tergo ipsos insequentem, et Astyagem cum equitatu esse jam intra tui jactum, inclinant et fugiunt. Illi verò, utpote qui è propinquo persequabantur, multos summis ad socii viribus ceperunt; et quoscumque prehenderent, tum equos quam viros, ferie-

τελοίῃ. Καὶ τὸν Κύρου δὴ ἐλθὼν λέγειν εἰπεῖν, ὅτι ἀπιέναι βούλοιο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοιο, καὶ ἡ πόλις μέμφοιο. Τῷ ὦν Αἰυάγει ἰδοὺ ἀναγκαῖον εἶναι ἀποπέμπειν αὐτόν. ^α Εὖθα δὲ ἵππους τε αὐτῷ δοῦν, ὥς αὐτὸς ἐτεθύμει λαθεῖν, καὶ ἄλλα συσκευάσας παροδαπὰ, ἀπέπεμπε, καὶ διὰ τὸ φιλεῖν αὐτόν, καὶ ἅμα ἐλπίδας μεγάλας ἔχων ἐν αὐτῷ, ἀνδρα ἑστῆσαι ἱκανὸν καὶ φίλους ὠφελεῖν, καὶ ἐχθρὸς ἀνίστασθαι. Αἰουία δὲ τὸν Κύρον προὔπεμπον ἄπαλιν, καὶ παῖδας, καὶ ἡλικίας, καὶ ἀνδρες, καὶ γυναικας, ἐφ' ἵππων, καὶ Αἰυάγης αὐτὸς καὶ ἑδνα ἑδασαν ὅσιν ἂν θαυρόντ' ἀποσφραδίσκῃ. Καὶ Κύρου δὲ αὐτὸν σὺν πολλοῖς θαυροῖς λέγειν ἀποχωρῆσαι. Πολλὰ δὲ δῶρα διαδοῦναι αὐτόν. Οἱ τῷ ἡλικιώταις, ὦν Αἰυάγης αὐτῷ ἐδίδωκε· τέλος δὲ, καὶ ἣν εἶχε σολὴν τὴν Μηδικὴν ἐκδύνασθαι δοῦναι τῷ, ὁλοῦν ὅτι τῶν μάλα ἡσπάζετο. Τὰς μὲν τοὺς λαοὺς καὶ ἀρχαίους τὰ δῶρα λέγειν Αἰυάγης ἀπειργασθαι· Αἰυάγην δὲ διαχρῆνον Κύρῳ ἀπο-

instituta abfolveret. Et quidem Cyrum dixisse fertur, abire se velle nē, quid pater aegrē ferret, et civitas se querere ur. Quare visum est Astyagi necesse esse eum dimittere. Ille igitur cū et equos illi, quos ipse voluit sumere, donasset, atque alios cum iuvenas comparasset, dimisit, tum quod eum sumere, tum quia magnam in eo spem haberet, virum fore idoneum et ad afferendum milis argumentum, et ad molestiam inimicis exhibendam. Abiuntem verò Cyrum universi, et pueri, et aequales, et viri, et senes, equis vecti, atque a d Astyages ipse, deducebant; ac neminem cum ium fuisse dicunt, quin lacrymans reverterit. Et Cyrum quoque ipsam multis cum lacrymis discessisse traditum est. Et multa cum inter aequales munera distribuisse ferunt, de iis nempe quae ipsi dederat Astyages; ac demum, exuta quā habebat stolā Medicā cuidam hanc dedisse, indicis quod erat se hunc in primis diligere. At illos, cū sumpsissent libenterque animo accepissent munera, ad Astyagem ea detulisse fertur; Astyagemque recepta iidem ad Cyrum refe-

^α Εὖθα δὲ ἵππους τε αὐτῷ δοῦν, &c.] Pro benigno utique eo libere, quae Orientalium more, quo donis quibusque amplissimis, luculentis amici avari indicio, alii alios cum iuvenis forebatur. Sic Jacobus, quo fratris Esau gratiam sibi conciliaret, inopiam ei praemisit magna, Gen. 32. 13. Itemque monet. Josephus, Aegypti praefectus, munus esse deferendum ex iis quae in Chanaan praefectura habebantur, et ab Aegyptiis maxime haberi, Gen. 43. 10.

Josephus vicissim ipse largē quidem et effundere multa fratribus donavit, multa patri deferenda curavit, Gen. 45. 22. Astyages Cyro donat equos, Media quibus abundavit: hic nempe pratum illud erat Hippobuton, equis alendis inclytum. Sic enim de Media Strabo, T. 2. p. 796. ἱπποβούτων δὲ καὶ αὐτὴ ἐστὶ διαφερὲντος, καὶ ἡ Ἀρμενία καλεῖται δὲ τις καὶ λεγόμεν ἱπποβούτων, &c.

πέμψαι· ² τὸν δὲ πάλιν τε ἀποπέμψαι εἰς Μήδους καὶ εἰπεῖν, εἰ
πάμπαι, εἰ καὶ με καὶ πάλιν ἵκῃαι ὥς σὲ μὴ αἰσχυρόμενον, ἔα
ἔχειν εἴ τι τὶ ἐγὼ δώσω· Ἀστυάγην δὲ ταῦτα ἀκούσασθαι ποιῆσαι,
ὥς περ ὁ Κύρος ἐπέσειλε.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ³ παιδικῇ λόγῃ μνηστῆναι, λέγεσθαι, ὅτε Κύρος
ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ ἀστυαγίου ἀπ' ἀλλήλων, ⁴ τὰς συγγενεῖς φιλεῖντας
τὸν Κύρον τῷ νόμῳ, ἀποπέμπεσθαι αὐτὸν, νόμον Περσικῷ· (καὶ
γὰρ οὐν ἐπὶ ταῦτα ποιεῖσι Πέρσαι) ἄνδρα δὲ τινα τῶν Μήδων, μάλα
καλὸν καὶ καλὸν αὐτὰ, ἐκπεπληχθαι ποιεῖν δὲ χρόνον ἐπὶ τῷ
κάλλει τῷ Κύρῳ· ἥνικα δὲ ἴδρα τὰς συγγενεῖς φιλεῖντας αὐτὸν,
ὑπολειφθῆναι· ἐπεὶ δὲ εἰ ἄλλαι ἀπῆλθον, προτελεῖν τῷ Κύρῳ,
καὶ εἰπεῖν, Εὐμὲ μόνον ἂν γινώσκεις, ὦ Κύρε, τῶν συγγενῶν; Τί
οἶ, εἰπεῖν τὸν Κύρον; ⁵ ἢ καὶ σὺ συγγενὴς εἶ; Μάλιστα, φά-

renda curasse: hunc autem in Mediam denuò ea cum his verbis remi-
sisse. Si me vis, ave, iterum ad te pudore minime confusum venire,
finito habere si quid ego cuiusdam largitus sum: atque his auditis Asty-
agem fecisse, quemadmodum Cyrus nuntiari jufferat.

Quod si mentio sermonis blanditias puerilis spirantis sit facienda, fer-
tur, cum Cyrus abiret, et à se invicem discederent, cognatos ore Cyrum,
more Persico, osculatos dimisisse; (etenim hoc etiam tempore id faciunt
Persæ) virum autem quendam Medum, admodum *sanè* probum et ho-
nestum, longo tempore Cyri pulchritudinis amore fuisse perculsum; & eam
cognatos eum osculantes videret, substitisse; alii verò postquam abiissent,
accessisse ad Cyrum, dixisseque, Me solum ex cognatis, Cyre, non cog-
noscis? Quid, dixisse Cyrum? Num et tu cognatus es? Maximè, re-

² Τὸν δὲ πάλιν τε ἀποπέμψαι εἰς Μή-
δους καὶ εἰπεῖν] Similis locutio est ei, qui
utitur Mat. II. 2. 2. — πέμψας δὲ
τὸν μαθητὸν αὐτοῦ ἀπὸ αὐτοῦ, &c.

³ Παιδικῇ λόγῳ] Eos si qui interpretes,
qui amat eum hic finxerunt sermonem,
non mihi magis quàm Stephano placet.
His enim, quæ mex narrare pergit Xeno-
phon, nihil in jocunda quadam inerat sim-
plicitas, cum blandis, ut puerorum est in-
genium, honesti amoris indicis conjuncta.

⁴ Τὰς συγγενεῖς φιλεῖντας αὐτὸν, &c.] Erat
nimium hoc olim in more positum, ut
inter familiares et sanguine vel affinitate
conjunctis oscula dividerentur, salutandi
et valedicendi causâ. Ità Jacobus Ra-
cheiem, Laban Jacobum, osculatus est,
Gen. 29. 11, 13. Plura ad hoc exempla
non opus est.

⁴ ἢ καὶ σὺ συγγενὴς εἶ] Non eos so-
lùm, qui regi aut affinitate aliqua aut
propinquitate conjuncti erant, *cognatos*
ejus appellabant Persæ; sed alios etiam,
quibuscum regi nulla necessitudo inter-
cesserat, eo, honoris causa, titulo comu-
lirunt. Id quod abunde docet victoria
illius premium à Dario propositum. —

— καὶ συγγενὴς Δαρίου κληρονομήσει,
I Esd. 3. 7. Quocum re verbisque fide
concedit Josephus — καὶ συγγενὴς
μου κληρονομήσει, Antiq. Jud. lib. 11.
vol. 1. p. 472. Ed. Ox. Illos autem,
qui id quicquid erat honoris consecuti
sunt, ad oris osculum fuisse admittos
auctor est Arrianus, lib. 7. Exped. p. 287.

— καὶ Δαρίου συγγενὴς ἀπέρχεται,
τούτοις δὲ νόμισμα ἐπὶ τὰς φιλεῖν αὐτὸν
μόνον.

ναι. ² Ταῦτ' ἄρα εἰπεῖν τὸν Κύρον, καὶ ἐνεώρας μοι· πολλάκις γὰρ δοκῶ σε γινώσκειν τῆτο ποιῆναι. Προσελθεῖν γάρ σοι αἰεὶ βεβλόμενος, ἔφη, ἢ τὰς θεάς, ἢ σχυρόμην. Ἀλλ' ἂν ἔδει, φάναι τὸν Κύρον, συγχεῖν γε οὐκ· ἅμα δὲ προσελθούσα φιλήσαι αὐτόν. Καὶ τὸν Μῆδον φιληθέντα, ἐρέσθαι, ἢ καὶ ἐν Πέρσαις νόμος ἐστὶν ἕτος συγγενεῖς φιλεῖν; Μάλιστα, φάναι, ὅταν γε ἴδωσιν ἀλλήλους ³ διὰ χρόνον, ἢ ἀπίωσί ποί ἀπ' ἀλλήλων. Ὡρα αὖ εἴη σοὶ ἔφη ὁ Μῆδος, πάλιν φιλεῖν ἐμέ· ἀπέρχομαι γὰρ, ὡς ὀρῶ, ἤδη. Οὕτω καὶ τὸν Κύρον πάλιν φιλήσαντα, ἀποπέμπειν, καὶ ἀπύναναι. Καὶ ἰδόν τε ἔπω πολλὴν διεληλύσθαι αὐτοῖς, καὶ τὸν Μῆδον ἤκειν πάλιν ἰδράνῃ τῷ ἵππῳ. Καὶ τὸν Κύρον ἰδούσα, Ἀλλ' ἢ φάναι, ἐπελάθε τί ὦν ἐβέλε εἰπεῖν; Οὐ μὰ Δία, φάναι· ἀλλ' ἤκω διὰ χρόνον. Καὶ τὸν Κύρον εἰπεῖν, Νὴ Δί', ὦ σύγγενες, δι' ὀλίγον γε. Ποῖα ὀλίγον, εἰπεῖν τὸν Μῆδον; Οὐκ αἶσθα, φάναι, ὦ Κύρε, ὅτι καὶ ὅσον σκαρδαμύτιῳ χρόνον, πάνυ πολὺς μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι ἔχ' ὀρῶ σε τότε τοιαῦτον οὐκ; Εὐλαῦθα δὴ τὸν Κύρον γελάσαι τε ἐκ τῶν πρόσθεν δακρύων, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀπιδούσα

spondisse illum. Idcirco utique, dixisse Cyrum, me defixis oculis intuebaris: videor enim hoc te saepius facere animadvertisse. Enimvero cum nunquam non te accedere vellem, profecto, ait, me pudebat. At non oportuit, dixisse Cyrum, pudore te deterreret, cum cognatus esses: simulque cum accedisset eum osculatus est. Et Medum, accepto osculo, interrogasse, *fertur*, Ellne et Persis in more osculari cognatos? Maximè, dixisse Cyrum, cum saltem et intervallo temporis alii alios videant, vel à se invicem aliquò discedant. Tempus igitur tibi fuerit, inquit Medus, me iterum ut osculeris? jam enim, uti vides, abeo. Atque ita cum Cyrus denuò eum osculatus esset, dimisit, atque ipse etià abiit. Cumque illi nondum longam viam *alter ab altero* digressi essent, ecce Medus sudante equo revertitur. Quem cum vidisset Cyrus, Num quid eorum, inquit, es oblitus, quæ *mibi* dicere velles? Non profecto, ait; sed temporis ex intervallo venio. Brevi quidem, hercule, mi cognate, dixit Cyrus. Qui brevi, dixit Medus? Nonne nôsti, inquit, Cyre, mibi perlongum esse videri tempus, quo vel con niveo, quòd te talem interea non adspiciam? Ibi verò et risisse Cyrum *fertur* post priores lacrymas, et illum abire, bonòque esse animo

² Ταῦτ' ἄρα, &c.] Pro διὰ ταῦτα. Eadem videtur ἑλληνισμὸς τῆς δὲ. 2 Pet. 1. 5. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ, &c. Nisi quis huc derivare malit vim propositionis eis, quæ inest in verbo *παρεστάντων*; mox sequenti.

³ Διὰ χρόνον] Graeci absolute solent

dicere, διὰ χρόνον, quod non subindè fiat, sed interjecto temporis intervallo recurrat. Ita scilicet Chemnitius ad Evangel. verba, δι' ἡμερῶν, Marc. 2. 1. quæ significant, Multos vel saltem aliquot dies interjectos fuisse, cum à suscepta Galilee peragratione Capernaum rediret Jesus.

Σαρρεῖν, ὅτι παρήκει αὐτοῖς ὀλίγα χρήματα * ὥστε ὄρῃν σοι ἐξῆναι, καὶ βάλῃ, ἀσκαρὸν αὐτοῖς.

Ο μὲν δὲ Ἑῷρος ἄντις ἀπὸ τῶν εἰς Πέρσας, ἐν αὐτὸν μὲν λείπει ἐτι ἐν τοῖς παισὶ γινώσκει. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ παῖδες Ἰτακῶν αὐτοῖς, ὡς ἡδονατικῶς μαθητικῶς ἐν Μήδοις ἦσαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐσθλόντα αὐτὸν ἰώρων, ὥσπερ αὐτοῖς, ἡδονῆς, καὶ πίνοντα, καὶ εἴ ποτ' ἐν ἑορτῇ εὐαρχίᾳ προσγίνοιτο, ἐπιδιδόντα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ ἑαυτῶν μέγας ἡσθλόντα, ἢ προσδιδόντων καὶ πρὸς τέτοις οἷς, καὶ πολλὰ κρηττεύοντα αὐτὸν ἰώρων περὶ ἅπαντα ἑαυτῶν· ἐνταῦθα δὲ πάλιν ὑπέπλησσαν οἱ ἥλικες αὐτῶν. Ἐπεὶ οἱ, διελθὼν τὴν παιδείαν ταύτην, ἥδη εἰσῆλθον εἰς τὰς ἐρήθους, ἐν τέτοις αὖ εἶδοκε κρηττεύει, καὶ μελίσθιν ἂν γὰρ, καὶ καμνῶν ἂν εἶναι, καὶ αἰδόμενος τὴν πρεσβυτέρους, καὶ πειθέμενος τοῖς ἀρχαίοις.

Ἡροῖος δὲ τῶ χρόνῳ, ὁ μὲν Ασυάγης ἐν τοῖς Μήδοις ἀπο-
Σνήσκει· ὁ δὲ Κικλῆδης ὁ τῶ Ασυάγου παῖς, τῆς δὲ Κύρα μήτρός
ἀδελφός, τὴν ἀρχὴν ἔλαβε τῶ Μήδων. Ο δὲ τῶν Ασσυρίων βασι-
λεῖς, καὶ αὐτοὶ αὐτοὶ μὲν πολλὰς Σύρους, φύλον δὲ μικρὸν,

justific, brevi enim se ipsis adfuturum : itaque si voles, ait, tibi licebit, oculis me non conniventibus, intueri.

Cyrus igitur hoc modo ad Persas reversus, annum adhuc inter pueros egisse perhibetur. Ac primum quidem eum illudebant pueri, ut qui apud Medos delicatè vivere edoctus venisset. At postquam eum et comedere suaviter, quemadmodum ipsi *selebant*, et bibere viderent, et si quando festo die lautius injiceretur epulum, eum *aliis* potius de portione suâ largiri, quàm quid amplius requirere sensissent ; atque adeò ad hæc, in cæteris etiam rebus omnibus eum ipsis longè præstare animadvertissent : tum enimverò contrà æquales eum reverebantur. At postquam, cursu hujus institutionis absoluto, jam ad ephebos transiit, inter hos item maximè excellere visus est, et exercendo quæ oportebat, et tolerando quæ opus erat, et seniores reverendo, et magistratibus parendo.

Procedente verò tempore moritur apud Medos Astyages ; et Cyaxares Astyagis filius, matrisque Cyri frater, Medorum imperio positus est. Rex autem Assyriorum, cum Syros omnes, gentem non parvam,

* ὥστε ὄρῃν σοι ἐξῆναι, &c.] Transitiō est ab obliquâ oratione ad rectam ; cujus etiam exempla in Sacris Scripturis sunt notanda, ut Luc. 5. 14. καὶ αὐτοῖς πα-
ρήκει αὐτοῖς μετὰ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἀπὸ τῶν

ἐξῆναι σεαυτὸν τῶ ἱερῷ. Et Act. 1. 4 —
—παρήκει αὐτοῖς ἀπὸ ἱεροσολύμων μα-
χηρίζεσθαι, ἀλλὰ παρεμείναν τῇ ἐπαγγελίᾳ.
τῷ πατρὶ, καὶ ἀκούσασθαι αὐτοῦ.

ὑπάρχον δὲ πεποιημένους τὸν Ἀραβίων βασιλέα, ὑπηκόους δὲ ἔχων ἤδη καὶ Ὑρκανίους, πολιορκῶν δὲ καὶ Βακτριούς, ἐνόμιζεν, εἰ τὰς Μήδους ἀσθενεῖς ποιήσεις, πάντων γε αὖ τῶν περὶ ῥαδίως ἄρξειν· ἰσχυρότατον γὰρ τῶν ἐγγὺς φύλων τὸτο ἰδοῖται εἶναι. Οὕτως δὲ διακίρμπεται πρὸς τε τὰς ὑφ' αὐτοῦ πάσας, καὶ πρὸς Κροῖτον τὸν Λυδῶν βασιλέα, καὶ πρὸς τὸν Καππαδοκῶν, καὶ πρὸς Φρύγας ἀμφοτέρως, καὶ πρὸς Κάρας, καὶ Παφλαγονίας, καὶ Ἰνδοὺς δὲ καὶ πρὸς Κίλικας, τὰ μὲν καὶ διαβάλλων πρὸς αὐτὰς Μήδας καὶ Πέρσας, λέγων ὡς μεγάλα τε εἴη ταῦτα ἔθνη καὶ ἰσχυρά, καὶ συνεσκηότα εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπιχαμίαις ἀλλήλοις πεποιημένους εἶναι, καὶ συνεσκήκοιεν εἰς ἓν, καὶ κινδυνεύοιεν, εἰ μή τις αὐτὰς

subegisset, Arabum regem imperio suo subiecisset, subditos jam et Hyrcanios haberet, Bactriosque obsideret, existimavit, si Medorum vires debilitasset, facile se finitinis omnibus imperaturum: hæc enim natio inter vicinas alias potentissima esse videbatur. Itaque nuntios ad subditos suos universos, et ad Cræsum Lydorum regem, et ad regem Cappadocum, ad Phrygas utrosque, ad Caras, ad Paphlagonas, ad Indos etiam, et ad Cilicas mittit, et Medos Persasque apud illos in invidiam et crimen vocat, cum diceret magnas esse has fortesque gentes, et amicis consiliisque conjunctas, et affinitatibus mutuis devinctas, easdemque omnino inter se hæc conspirasse, ut periculum esset, nisi quis eas

καὶ συνεσκήκοιεν εἰς ἓν.] Vix dum legimus συνεσκηότα εἰς τὸ αὐτὸ, cum misa esset, nec suavis adeo, verborum idem fore sonantium occurrit iteratio. Stephanus locum mendo laborare putat; medicus vero manus inaniter adhibuisse videtur. Is enim cum adjunctione illa legi vult, καὶ δὲ καὶ πρὸς πᾶσας συνεσκήκοιεν εἰς ἓν. Editi omnes et MS. Bodl. (nec quicquam aliter usquam inveniri ait) ad eandem lectionem receptam conspirant: quam quidem, tantā præteritū cum nitatur auctoritate, temere negare, uti opinor, improbit, modò ei hanc et illam mox legenti φράσιν distinctæ subornantur idem. Quidni igitur, inter legendum hæc Assyriorum regis verbi, hujusmodi quædam animo concipiamus? Eas similitum gentes, quas in crimen is voluit et invidiam vocare, societate prius inter, inter se consuetudine dudum agnitis consilia, conjunctique viribus esse ad ea exsequenda paratas: hanc *deinde* societatem stabilitam consuetudinem vinculo firmasse adeò, ut eas jam tantum illis mutuo propie-

affinitatis amicitiaque gradu contigerint, unum impensius studerent ambas, vellent idem, idem nollent, et fidei hinc inde datæ forent servantissimæ. Hæc si minùs placeat interpretatio, dicendum forsitan erit, Regem illum idem hæc ingeminasse verba, ut quantum tum sibi tum eis, quas per nuntios compellavit, gentibus à Medis Persisque in eas conspirantibus timendum esset, exprimeret fortius et vehementius urgere, easdemque ad id facilius in suas partes traheret, et ad amicitius pro communi salute capienda concitaret. Conjungi autem solent εἰ καὶ ταῦτα, de his cum fiat oratio, qui inter se maxime consentiunt; ita Polybius (ut exempla omittam aliunde petenda) l. 5. p. 441. δὲ καὶ μάστιγα μὲν μηδέποτε πωλεῖται τοῖς Ἕλλησι, ἀλλὰ μὲν ἄλλαν χάριν ἔχον τοῖς ἑστέροις, εἰ λείπονται, εἰ καὶ ταῦτα πάντες, &c. Atque eodem scilicet modo Evangel. de his qui ἐροῦν μαθὲν ad occidendum Jesum erant coacti. — καὶ οἱ ἀρχιερεῖς συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ, &c. Act. 4. 26.

φθάσας ἀσθενώσκει, ἐπὶ ἑν ἑκάστῳ τῶν ἰθαῶν ^α ἰούλες καλὰ τρέφασθαι. Οἱ μὲν δὲ καὶ τοῖς λόγοις τέτοις πειθόμενοι, συμμαχίαν αὐτῷ ποιοῦνται· οἱ δὲ, καὶ δώροις καὶ χρήμασιν ἀναπειθόμενοι· πολλὰ γὰρ καὶ ταῦτα ἦν αὐτῷ. Κυαξάρης δὲ ὁ τῷ Ασυάγῃ παῖς, ἐπεὶ ἠσθάνετο τὴν τ' ἐπιβουλὴν καὶ τὴν παρασκευὴν ^β αὐτῶν συναμύνει ἐξ' ἑαυτοῦ, αὐτὸς τε εὐθέως ὅσα ἐδύνατο παρεσκευάζει, καὶ εἰς Πέρσας δὲ ἐπεμπε πρὸς τε τὸ κοινόν, καὶ πρὸς Καμβύσην ^γ τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα, καὶ βασιλεύοντα ἐν Πέρσαις. Ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς Κύρου, θεόμενος αὐτῷ πειράσθαι ἀρχοῦντα ἐλθεῖν τῶν ἀνδρῶν, εἴ τις πῶς ἐμποιεῖται τὸ Περσῶν κοινόν. Ἦδη γὰρ καὶ ὁ Κύρος, διατίθελεκώς τὰ ἐν τοῖς ἐφήβοις δέκα ἔτη, ἐν τοῖς ἀνδράσι ἦν. Οὕτω δὲ δεξαμένα τῷ Κύρῳ, οἱ βαλεούλες γεραίτεροι αἰροῦνται αὐτὸν ἀρχοῦντα τῆς εἰς Μήδους στρατείας. Ἐδοσαν δὲ αὐτῷ διακοσίους ^δ τῶν ὁμοτίμων προσελίσθαι· τῶν δ' αὖ διακοσίων ἐκάστη, τέτταρας ἀνδρας

antevertendo debilitaret, nè nationes alias adortæ singulas, omnes everterent. At illi, partim his verbis persuasi, partim muneribus ac pecuniis adducti, harum enim magna ei aderat copia, societatem belli cum eo ineunt, Cyaxares verò Astyagis filius, cum et insidias eorum et apparatus adversus se conflatum animadverteret, statim et ipse quæcunque poterat parabat, et nuntios in Persiam tum ad rempublicam, tum ad Cambysem qui sororem ipsius in matrimonio habebat, et in Persiâ regnabat, legavit. Atque etiam ad Cyrum mittebat, rogans eum daret operam, ut si quos Persarum respublica missura esset milites, eorum ipse veniret imperator. Jam enim Cyrus, exactis decem inter ephebos annis, in virorum numerum, erat adscitus. Itaque Cyro munus suscipiente, seniores consilarii imperatorem eum ad expeditionem Medicam deligunt. Et potestatem ei fecere ducentos de eis qui ὁμοτίμοι vocantur allegendi; horum verò ducentorum unicuique permi-

^α ἰούλες.] Editi omnes mendocē, uti videtur, ἰούλα; exhibent. Stephanus et Muretus auctores mihi fuere, ut ἰούλες; responderem; quod quidem et ipsa Syntaxeos ratio postulat, cum hic, ut recte monet Stephanus, nominandi causa opus sit, qui cum καὶ εὐοίαν jungatur.

^β αὐτῶν συναμύνει, &c.] Tentavit hunc locum Stephanus, quippe cui visum erat συναμύνει meῖς de personâ, quam de re dici; ideoque legi etiam monet, τῶν συναμύνειν ἐξ' ἑαυτῶν. Sed verbum illud bis eadem Polybius (alios nè adducere auctores) paginâ, 124. de bello usur-

patur. Quamvis minimè aspernanda est lectio quam Stephanus laudat, quamque adeo MS. Bodl. clare præsentat.

^γ Τὴν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα.] Nempe, in matrimonio. Quod loquendi genus reperitur etiam Matt. 14. 4. Οὐκ ἔστι σοι ἔχειν αὐτήν.

^δ τῶν ὁμοτίμων.] Hî fuere principes quidam viri, sic dicti, quod honore erant et dignitate pares; qui, ut preceres ferè alii omnes, ad fores regie morari consueverunt: uti Nösser lib. 7. sub finem, ἀλλ' ὅσοι ἐν Πέρσαις ἐπὶ τοῖς ἀρχαῖς οἱ ὁμοτίμοι διάγουσι, &c.

ἐκ τῶν ὁμοίων ἔδοσαν προσελέσθαι· γίγνουσιν μὲν δὲ οὗτοι χίλιοι·
 τῶν δ' αὖ χιλίων τῶν ἑδῶν προσελέσθαι ἑκάστω ἐκ τῶν δῆμος
 τῶν Περσῶν δέκα μὲν πελταστὰς, δέκα δὲ σφενδονήτας, δέκα δὲ
 τοξότας. Καὶ ἕως ἐγένοντο μύριοι μὲν τοξόται, μύριοι δὲ πελ-
 τασταί, μύριοι δὲ σφενδοῖται· χωρὶς δὲ τῶν οἱ χίλιοι ὑπάρχον.
 Τότε αὖτε μὲν δὴ γραβιά τῷ Κύρῳ ἑδόθη. Ἐπειδὴ δὲ ἤρεθη τάχιστα,
 ἤρξατο μὲν πρῶτον ἀπὸ τῶν θεῶν· καλλιεργησάμενος δὲ, τότε
 προσήρειτο τὰς διακοσίας. Ἐπεὶ δὲ προσείλοντο καὶ ἕτοι δὴ τὰς
 τέσσαρας ἑκατοῖ, συνέλεξεν αὐτὰς, καὶ ἔλεξεν ὁ Κύρος ἐν αὐτοῖς
 τότε πρῶτον ταῦτα·

“ Ἄνδρες φίλοι, ἐγὼ προσειλόμην μὲν ὑμᾶς, ἔ νῦν πρῶτον
 “ δοκιμάσας, ἀλλ’ ἐκ παίδων ὄρων ὑμᾶς, ἃ μὲν καλὰ ἢ πό-
 “ λος νομίζει, προθύμως αὐτὰ ἐκποιῆσαι· ἃ δὲ αἰσχυρὰ ἢ γεῖ-
 “ ται εἶναι, παυτέλως τῶν ἀπεχομένους. Ὡν δ’ ἕνεκα αὐτός
 “ τε ἐκ ἀκῶν εἰς τόδε τὸ τέλος κατέστη, καὶ ὑμᾶς παρεκάλεσα,
 “ δηλώσαι ὑμῖν βάλωμαι. Ἐγὼ γὰρ κατενόησα ὅτι οἱ πρόγονοι
 “ ἑδὼν χεῖρας ἡμῶν ἐγένοντο· ἀσκήσεις γὰρ κρῖνοι διετελέσαν,
 “ ἀπερ’ ἔργα ἀρετῆς νομίζεσθαι. Ὅ,τι μύριοι προσελήσαντο τοῖς
 “ τοῖς ὅλως ἢ τῷ τῶν Περσῶν κοινῷ ἀγαθόν, ἢ αὐτοῖς, τῷτο ἐκείνῃ
 “ δύναμαι καλεῖσθαι. Καίτοι ἐγὼτε οἶμαι ἐδεμίαν ἀρετὴν ἀσ-

ferunt, ut quatuor viros ejusdem ordinis adsciret : ita hi mille sunt :
 horum autem mille unicuique concesserunt, ut ex Persarum plebe de-
 cem peltastas, funditores decem, decem sagittarios allegeret. Atque
 hoc modo sagittariorum decem millia, peltastarum decem millia, fun-
 ditorum decem millia confecta sunt ; præter hos autem erant mille illi.
 Tantis igitur Cyro datus est exercitus. At ille cum primùm electus
 esset imperator, à diis primùm est auspicatus : sacrisque litatis, tum
 aëmum ducentos illos adscivit. Postquam verò et horum singuli qua-
 tuor legissent, eos convocavit, et hæc primùm ad eos verba tunc facit
 Cyrus :

“ Allegi vos equidem, viri amici, non qui nunc primùm vos proba-
 “ verim, sed qui viderim vos inde usque à pueritiâ ea, quæ civitas
 “ honesta censet, studiosè facere ; protinusque ab iis abstinere, quæ
 “ illa turpia esse ducit. Quibus verò de causis et ipse munus hoc non
 “ invitatus susceperim, et vos advocaverim, vobis exponere libet. Ma-
 “ jores ego nostros nihil nobis deteriores fuisse animadverti ; quippe
 “ qui se nunquam non in iis, quæ virtutis, studia ducuntur, exercu-
 “ erint. Quid tamen emolumenti tales qui essent vel Persarum civi-
 “ tati publicè, vel sibi privatim acquisiverint, hoc nequaquam per-
 “ spicere possum. Atqui ego quidem arbitror nullam ab hominibus

“ κείσθαι ὑπ’ ἀνθρώπων, ὥς μηδὲν πλεον ἔχουσιν οἱ ἐσθλοὶ γυνό-
 “ μνοι τῶν πονηρῶν· ἀλλ’ οἱ τε ^a τῶν παραυλικά ἡδονῶν ἀπε-
 “ χόμενοι, ἔχ, ἵνα μηδέποτε εὐφραίνῃσι, τῆτο πράττῃσιν,
 “ ἀλλ’ ὅπως διὰ ταύτην τὴν ἐγκράτειαν πολλαπλάσια εἰς τὸν
 “ ἐπειθε χρόνον εὐφραίνῃται, ἄτω παρασκευάζουσι· οἱ τε λέ-
 “ γειν προθυμότεροι δεῖναι γένεσθαι, ἔχ, ἵνα εὖ λέγουσιν μη-
 “ δεποτε παύσασθαι, τῆτο μελετῶσι, ἀλλ’ ἐλπίζοντες τῇ λέγειν
 “ εὖ περὶ πολλὰς ἀνθρώπους, πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ
 “ διαπράξεσθαι· οἱ τε αὖ τὰ πολεμικὰ ἀτρεκέι, ἔχ, ὥς μα-
 “ χόμενοι μηδέποτε παύσασθαι, τῆτ’ ἐκποιῶσιν, ἀλλ’ ἀνομιζούσιν
 “ καὶ ἔτοι, τὰ πολεμικὰ ἀγαθὰ γινόμενοι, πολλὸν μὲν ὄλθον,
 “ πολλὴν δὲ εὐδαιμονίαν, μεγάλας δὲ τιμὰς καὶ αὐτοῖς καὶ τῇ
 “ πόλει περιόψιν. Εἰ δὲ τινες ταῦτα ἐκποιήσαντες, πρὶν τινα
 “ καρπὸν ἀπ’ αὐτῶν κομίσασθαι, περιῶδον αὐτὰς γῆρα ἀδυνάτους
 “ γινόμενους, ὅμοιον ἔμοιγε δοκέει πεποιθέναι, ὅσον εἴ τις γεωρ-
 “ γὸς ἀθάλως προθυμηθεὶς γενέσθαι καὶ εὖ σπεύρων, καὶ εὖ φυτεύων,

“ virtutem colli, ut qui probi evaserint nihilo meliore sint conditione
 “ quàm inertes : sed qui à voluptatibus in praesentia oblati abstinent,
 “ non, ut ulla unquam gaudia percipiant, hoc faciunt, sed ut in po-
 “ sterum propter hanc continentiam multiplici gaudio fruuntur, ita
 “ sese comparant : quique dicendi vi student excellere, non, ut ornatè
 “ dicendi finem nunquam faciant, hoc meditantur, sed quòd fore spe-
 “ rant ut, cùm dicendi facultate in suam multos homines sententiam
 “ adduxerint, multa magnaue affluantur commoda : iique itidem
 “ qui res bellicas tractant, non, ut pugnare nunquam desinant,
 “ hunc laborem sustinent, sed quòd hi quoque arbitrantur, si peri-
 “ tiam rei militaris adepti sint, multas se opes, multam felicitatem,
 “ magnos honores tum sibi tum patriæ acquisituros. Quòd si qui stu-
 “ diose in his verati, per negligentiam sese senectute imbecilles reddi
 “ siverunt, priusquàm fractum ex eis aliquem percipiant, illis ejus-
 “ modi quidpiam ulu venisse mihi quidem videtur, ac si quis agricola,
 “ postquam peritus esse studuisset, bene ferendo, bene item plantando,

^a Τῶν παραυλικά ἡδονῶν. &c.] Vult τὰς
 ἐν τῷ πρὸς ἑαυτῷ, quas si ex oppor-
 tuno τῷ εἰς τὴν ἐπειθε χρόνον εὐφραίνονται.
 Quod cum accuti ab Aristotelem in 1^a con-
 tentio libet, 2^a C. 1. 4. 17. Τὸ γὰρ πα-
 ραυλικά ἐλαφρὸν τῆς πλεονεξίας ἡδονῶν.
 Quae idem valent quod ejusdem Apostoli
 verba, Rom. 8. 18. τὰ παρόντα τοῦ
 νῦν καίρου.—Tempus autem hoc cùm
 vix momenti rationem habeat, si vitam

æternam posthac producendam animo re-
 putemus, recte, paret, ab interpretibus
 τῶν παραυλικά ἡδονῶν convertam esse,
 æternam vel momentaneam afflictionem.
 Atque ita Latini etiam adverbium non-
 nunquam loco nominis adjectivi adhi-
 bent,

—neque enim ignis sumus ante malorum,
 Aeneid. 6. 1. v. 202. et passim alibi.

“ ὅποτε αὐτὸν καρπῆσθαι ταῦτα δοίη, ἐρῇ τὸν καρπὸν ἀσυγχό-
 “ μισον εἰς τὴν γῆν πάλιν καθάρρειν. Καὶ εἴ τις ἀθλητὴς πολλὰ
 “ πονῆται, καὶ ἀξιόνομος γεινόμενος, ἀναγώνιστος διατελέσειεν,
 “ ἢ δ’ αὖ ἔτος ἔμοιβε θεοῖς δικαίως ἀναίτιος εἶναι ἀφροσύνης.
 “ Ἀλλ’ ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες, μὴ παθῶμεν ταῦτα· ἀλλ’ ἐπεὶ περ
 “ συστήμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἀπὸ παιδῶν ἀρχόμενοι ἀσκήλαι ὄντες τῶν
 “ καλῶν κρῖταθῶν ἔρται, ἵσμεν ἐπὶ τὰς πολεμίας, ὥς ἐγὼ σα-
 “ φῶς ἐπίσταμαι, αὐτοὺς ἰδὼν, ἰδιώτας ὄντας ὡς πρὸς ὑμᾶς
 “ αἰωνίζεσθαι. Οὐ γὰρ πῶ ἔτοι ἱκανοὶ εἰσιν αἰωνισαί, οἳ αὖ
 “ τοξεύουσιν, ἢ ἀκούρίζουσιν, ἢ ἱππεύουσιν ἐπιστημόνως, ἣν δέ πε
 “ πονῆσαι δέη, τῷ τῷ λείπωνται· ἀλλ’ ἔτοι ἰδιῶταί εἰσι κατὰ
 “ τὰς πόδας· ἢ δὲ γε οἴτινες, ἀβρυπνῆσαι δέον, ἠπλῶναι τέτῳ
 “ ἀλλὰ καὶ ἔτοι ἰδιῶταί εἰσι κατὰ τὸν ὕπνον· ἢ δὲ γε οἳ ταῦτα
 “ μὲν ἱκανοὶ, ἀπαίδευτοι δὲ ὡς χρὴ καὶ συμμάχοις καὶ πολεμίοις
 “ χρῆσθαι· ἀλλὰ καὶ ἔτοι δῆλον ὅτι τῶν μεγίστων παιδευμάτων
 “ ἀπείρωι ἔχουσιν. Τρεῖς δὲ νυκτὶ μὲν δῆπερ, ὅσα περ οἱ ἄλλοι
 “ ἡμέραι, δύνασθε χρῆσθαι· ἢ δὲ γε οἳ τῷ ζῆν ἡδέως ἡδερμόνας

“ cū tandem fructus eum ex his colligere oporteat, eos minimē
 “ comportatos, in terram rursus decidere patiatur. Si quis itidem
 “ athleta multum postquam laboris hauserit, et idoneus ad victoriam
 “ adipiscendam evaserit, in certamen nunquam descenderit, neque is
 “ mini quidem jure liberandus dementiæ culpā viletur. At nobis,
 “ viri, idem nequaquam usu veniat; sed cū ipsemet nobis confici
 “ simus, indē usque à pueritiā nos et in honestarum et laudabilium
 “ actionum studiis exercitatos esse, eamus in hostes, quos ego, quippe
 “ qui spectaverim, certō scio adversum vos pugnandi rudes esse. Ne-
 “ quaquam enim idonei sunt praeliatores, qui vel sagittandi, vel jacu-
 “ landi, vel equitandi sunt periti, labores verò perferre si quando
 “ oporteat, hic deficient; verū hi quod ad labores attinet, rudes
 “ sunt; neque ii certē, qui vigilandum cū sit, vigiliis succumbunt;
 “ sed et hi rudes sunt, somnum quod attinet: neque ii sanē, qui ad
 “ hæc quidem præstanda sint idonei, ignari verò quomodò se et erga
 “ socios et hostes gerere oporteat; sed et hos maximarum disciplina-
 “ rum rudes esse constat. At vos opinor nocte, perindē atque alii
 “ die, uti potestis: labores autem ad jucundē vivendum duces esse

ἢ δὲ γε οἳ τῷ ζῆν ἡδέως, &c.] Long-
 inum audi, p. 94. Edit. nuperæ Bondin.
 Ἀντὶ τοῦ πονεῖν διελθεῖ, “ πόνον ἡγεμῖνα
 τοῦ ζῆν ἡδέως ποιῶντος,” εἰπὼν, καὶ τὰλλ’
 ὁμοίως ἐπαρκεῖται, μεγάλῃν τινὰ ἐπίνοιαν τῷ
 ὁμοίῳ ἀποπεριπατεῖ. Item, ἰστέον ὅτι

labore Livius in c^o, quā Ap. Claudium
 usum facit, oratione, l. 5. T. 1. p. 334.
 Edit. Amstel. Labor volupiasque, diffi-
 cultas natura, societate quodam inter se
 naturali sunt iuncta.

“ νομίζετε· λιμὴν δὲ ὅσπερ ὄψιν διαγχεῖσθε· ὑπερποτίαν δὲ ῥήον
 “ τῶν λεόντων φορέτε· κλέψαντες δὲ πάλιν καὶ πολυμηκέστατον κτήμα
 “ εἰς τὰς ψυχὰς συλλυγόμεσθε· ἐπαυγόμενοι γὰρ μᾶλλον ἢ τοῖς
 “ ἄλλοις ἅπασιν χαίρετε. Τὰς δ’ ἱπποῖα ἔρατὰς εἰς ἑμὴν ἐπὶ τάττ
 “ πάντα μὲν πόνοι, πάντα δὲ κίνδυνον ἡδὴς ὑποδύεσθαι. Εἰ δὲ
 “ ταῦτα ἐγὼ λίσσω περὶ ὑμῶν, ἄλλως γινώσκω, ἑμαυτὸν ἔξα-
 “ παλῶ· ὅ,τι γὰρ μὴ τοιοῦτον ἀποθέσθαι παρ’ ὑμῶν, εἰς ἐμὴν
 “ τὸ ἐλλεῖπον ἤξει. Ἀλλὰ πιστεύω τοι τῇ πεύρῃ, καὶ τῇ ὑμῶν εἰς
 “ ἐμὴν εὐνοίᾳ, καὶ τῇ τῶν πολεμίων ἀνοίᾳ, μὴ ψεύσιν με ταῦτα
 “ τὰς ἀλσθὰς ἐλπίδας. Ἄλλὰ Σαρρεῦντες ὀρμάμεθα, ἐπειδὴ
 “ καὶ ἐκποδὸν ἡμῖν γιγνέσθαι τὸ δόξαι τῶν ἀλλοτρίων αἰδώς
 “ ἐφίσταται. Νῦν γὰρ ἔρχονται μὲν οἱ πολέμιοι, ἀρχοῦντες ἀδίκων
 “ χειρῶν· καλεῖσι δὲ ἡμᾶς οἱ φίλοι ἐπικύρας. Τί ἂν ἔσιν ἢ τὰ
 “ ἀλλ’ ἔασθαι δυναιότεροι, ἢ τὰ τοῖς φίλοις ἀρήσειν κάλλιον;
 “ Ἀλλὰ μὲν διὰ τῆτο ὑμᾶς ἔχ’ ἡμεῖς αἶμαι Σαρρεῖν, τὸ μὴ
 “ παρημεληκότες με τῶν θεῶν τὴν ἐξοδὸν ποιέσθαι. Πολλὰ γάρ
 “ μοι συνέβη, ἐπίστασθε ἢ μόνον τὰ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ τὰ
 “ μικρὰ περιόμενοι, ἀπὸ θεῶν ὀρμάσθαι αἰεὶ. Τίλος, ἔφη, τί δέ;

“ exillimatis; fame tantum cibis omnino utimini; aquæ potum
 “ facilius quam leones ipsi fertis; puicherrimam denique omnium pos-
 “ sessionem et bellatoribus antissimam in animos vestros condidistis;
 “ quippe qui laude magis quam omnibus aliis rebus gaudetis. Laudis
 “ autem amatores necesse est eas *antiposcentes* gratiâ laborem omnem,
 “ omne periculum libentissime subire. Quod si hæc ego de vobis, aliter
 “ ac sentiam, dico, memet ipsum fallo: nam si contigerit ut vosmet
 “ tales non præstetis, in me quicquid defuerit recidet. Verum et ex-
 “ perientiâ, et benevolentia erga me vestra, et hostium amentia *fretus*
 “ confido, bonas hæc spes me non frustraturas. Fidentibus igitur
 “ animis proficiscamur, præsertim cum hæc procul à nobis absit, ut
 “ aliena per injuriâ appetere videamur. Hostes enim nunc adve-
 “ niunt, qui primi bello lacesunt; amici verò nos ad opem ferendam
 “ arcessunt. Quid ergo vel iustius est quam vim propellere, aut ho-
 “ nestius quam amicis opulari? At verò eâ vos de causâ non paulò
 “ fidentiores esse arbitror, quod *nimirum* diis minimè neglectis ex-
 “ peditionem hanc geram. Nam cum multum mecum versemini,
 “ non modò res magnas, sed etiam parvas aggredientem, initium à
 “ diis semper me facere novissis. Tandem, ait, Quid pluribus verbis

ἢ ΑΛΛ’ ἔασθαι, &c.] ΑΛΛ’ hoc loco, *itaque*, *quoniam*; quam notionem obtinet,
 Act. 10. 20. ΑΛΛ’ ἀεὶ καὶ κατέσθαι, ———

“ λίσσιν ἔτι; Αὐτ’ ὑμεῖς μὲν τοὺς ἄνδρας ἐλόμενοι καὶ ἀνα-
 “ λαβόντες, καὶ τάχιστα παρασκευάσμενοι, ἵτε εἰς Μήδους· ἐγὼ
 “ δ’ ἐπανελθὼν πρὸς τοὺν πατέρα, πρόειμι δὴ, ὅπως τὰ τῶν πο-
 “ λεμίων ὡς τάχιστα μαθὼν οἷά ἐστι, παρασκευάσω ὑμῖν ὅ,τι
 “ αὖθις δύναμαι, ὅπως ὡς κέλυστα, σὺν θεῷ, ἀγωνιζόμεθα.”
 Οἱ μὲν οὖν ταῦτα ἔπρατον.

Κύρος δὲ ἐλθὼν οἴκαδ’, καὶ προσευχόμενος· Ἐστὶν πατήρ, καὶ
 Δὴ πατήρ, καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ὤρμητο ἐπὶ τὴν στρατείαν·
 συμπράττετε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ πατήρ. Ἐπεὶ δὲ ἔξω τῆς οἰκίας ἐγένετο,
 λίσσασθαι ἀγραπαὶ καὶ βρονταὶ αὐτῷ αἴτιαι γινώσκται. Τύτων δὲ
 φωνήσαν, εἶδεν ἔτι ἄλλοι οἰκιστάμενοι ἐπαρείοντο, ὡς εἶδεν αὖ λή-
 σαθὰ τὰ τῷ μεγάρῳ θεῷ σημεῖα.

Ἡρώδης δὲ τῷ Κύρῳ ὁ πατήρ ἤρχετο λέγειν τοιαῦτα· Οτι μὲν,
 ὦ παῖ, θεοὶ ἴλεόν τε καὶ εὐμενεῖς πέμπουσί σε, καὶ ἐν ἱεροῖς δῆλον
 καὶ ἐν ἀραιῶσι σημεῖοις· γινώσκεις δὲ καὶ αὐτὸς. Εγὼ γάρ σε
 ταῦτα ἐπίτηδες ἐδίδαχάμην, ὅπως μὴ δι’ ἄλλων ἑρμηνέων ταῖς
 τῶν θεῶν συμβαλὰς συνείης, ἀλλὰ αὐτὸς, καὶ ὅρῳ τὰ ὀρατὰ, καὶ
 ἀκούων τὰ ἀκουστά, γινώσκεις, καὶ μὴ ἐπὶ μάντεσιν εἶης, οἳ, εἰ
 βέλονται, σε ἐξαπατήσιν, ἕτεροι λίσσονται ἢ τὰ παρὰ τῶν θεῶν ση-
 ματιζόμενα· μὴδ’ αὖ, εἴ ποτε ἄρα αἰνεύ μάντεως γένοιο, ἀποροῖς

“ opus est? At vos lectis quidem assumptisque viris, cæterisque rebus
 “ paratis, ad Medos pergite: ego verò ad patrem reversus, id utique
 “ jam proficiscor, quò de rebus hostium quàm celerrimè quales ex sint
 “ electus, quicquid potero vobis parem, ut quàm præclarissimè, deo
 “ iuvante, dimicemus.” Et illi quidem hæc agebant.

Cyrus autem domum reversus, precatusque Vestam patriam, et Jo-
 vem patriam, cæterosque deos, in expeditionem profectus est: eumque
 pater etiam deducebat. Ac postquam domo egressi essent, fulgura to-
 nitruaque fausta ei oblata fuisset perhibentur. Quæ cum apparuissent,
 alio præterea nullo captato augurio perrexere, quasi neminem maximi
 dei signa latere possent.

Cyrum verò progredientem pater huiusmodi verbis alloqui cœpit;
 Quòd quidem, fili, dii te propitii atque benigni dimittunt, cum ex sa-
 crificiis constat tum cœlestibus signis: id quod et ipse etiam nôsti. Hæc
 ego enim te de industriâ edocui, ut nè per alios interpretes deorum
 consilia intelligeres, sed ipse ea, et quæ videnda sint videns, et quæ
 audienda audiens, cognosceres, et ab hariolis non penderes, qui te,
 si vellent, decipere possent, alia dicentes quàm quæ divinitus por-
 tenderentur: neve rursum, si quando hariolus non adesset, quid de

θεοῖς σημείοις ὅτι χρῆσθ'· ἀλλὰ διὰ τῆς μαυλικῆς γνώσκων τὰ παρὰ τῶν θεῶν συμβαλλόμενα, τότε τοῖς παύσαιο. Καὶ μὲν ὁ, ὦ πατέρ, ἔφη ὁ Κύρου, ὅτις γ' αὖ ἴθαρ οἱ θεοὶ ὅλως ἡμῖν συμβαλλεῖν ἐθέλωσι, ὅσον εὐνοῖμαι κατὰ τὸν σὺν λόγον διαβέβηκα ἐπιμελέμενος. Λίγησμαι γὰρ ἁ ἀκρίτως ποτὶ σε, ὅτι εἰρήτως αὖ καὶ παρὰ τῶν θεῶν πρακτικώτερος εἴη, ὥσπερ καὶ παρὰ ἀνθρώπων, ὅστις μὴ, ὅποτε ἐν ἀπείροις εἴη, τότε κολακεύοι, ἀλλ' ὅτε ἄριστα πράττοι τότε μάλιστα τῶν θεῶν μεμενητό· καὶ τῶν φίλων δὲ ἔρησθα χρῆναι ὥσάυτως ἐπιμελεῖσθαι. Οὐκ ἔν νῦν, ἔφη, ὦ πατήρ, διὰ γε ἐκείνας τὰς ἐπιμελείας ἥδιον μὲν ἔρχη πρὸς τὰς θεάς· δεκσόμενος· ἐλπίσεις δὲ μάλλον ταῖς εἶσθαι ὅν αὖ οἶσθ, ὅτι συνειδῆαι σοι τῶ δοκεῖ· ἢ πῶποτ' ἀμελήσας αὐτῶν. Πάνυ μὲν ἔν, ἔφη, ὦ πατέρ, ὡς πρὸς φίλους μοι τὰς θεάς ὅλως ἔτω διάκειμαι. Τί γάρ, ἔφη, ὦ πατήρ, μενηται ἐκείνη, ἢ πῶποτ' ἐδοκεῖ ἡμῖν; ὡς, ὥσπερ διδάσκουσιν οἱ θεοὶ, μαθούσας ἀνδράσας

signis divinis statuendum esset ambigeres; sed vaticinandi arte percipiens quæ divinitus consulerentur, eisdem obtemperares. Et Cyrus quidem, pater, inquit, ut dii propitii nobis consulere velint, quantum potero ex oratione tuâ nunquam non curabo. Memini enim ex te aliquando audisse, meritò illum etiam à diis, quemadmodum et ab hominibus aliquid facilius impetrare, qui non tunc *dumtaxat*, cum adducitur in angustias, aduletur, sed cum felicissimâ utitur fortunâ, tunc deorum maximè meminerit: et amicorum etiam aiebas eodem modo habendam esse curam. Ergo jam, fili, inquit, libentius deus accedis supplicaturus, propter illa *tua in eis casibus* audisti: et speras te magis ea quæ petieris consecuturum, quod tibi sic conscius esse videris ut qui nunquam eos neglexeris. Sanè quidem, pater, inquit, sic erga deos sum affectus ut qui mihi amici sint. Quid enim, fili, inquit, meministi illa, de quibus inter nos aliquando conveniebat? *nunciam*, ea quæ dii largiti sunt, homines

^a *Αὐτίς ποτὶ σε*] Keatchellii, ad Act. 1. 4. in miram quandam interpretationem, atque adeò interpretationem, istorum verborum, *τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ σταυροῦ*, ἐν νῦν τοῖς μέσσοις, d. l. nunc est: quippe qui *σταυρῶν* μου, pro *σταυρῶ* μου, violentam constructionem esse jussisset. Et si hoc in mentem non venerit, verba *audisti*, præter accusativum *αὐτῶν* (ut loquuntur) *audisti*, genitivum etiam *ταῖς εἰσθαι* *αὐτῶν* *quid audisti*, usitatè regere. Constructio hæc est: Nostro perquam familiaris.

^b *ὡς, ὥσπερ διδάσκουσιν οἱ θεοὶ, &c.*] Sophianus multum sibi negotii verba hæc, *ὡς, ὥσπερ*, facillimè ait: tandem *ὡσπερ* re-

scribendum statuit: quæ de scripturâ existat etiam Moreti addipulatio. Ego verò nihil mutandum puto; cum lectio recepta tantum sibi idoneum dare videatur. Non enim ratio, apud probatissimos quosque auctores, particulam *ὡς* præmissam reperimus, cum ad orationem, prius habitam, denuò referendam se accingunt. Cambyses igitur hæc, meâ quidem sententiâ, repetendo jam percurrit monita, quæ antea Cyro, ea omnia comprobanti, tradiderat; quæque huic ferè recidere videntur, Earum, scilicet, artium, quibus acquirendis idoneas Numen vires nobis condonavit, illos ferè peritissimos longè præfere, indeque

βαλίου πράξειν, ἢ ἀνεπισήμονας αὐτῶν δῦλας, καὶ ἐρξαζομένης
 μᾶλλον ἀνύσειν, ἢ ἀργεῦλας, καὶ ἐπιμελεμένους ἀσφαλέστερον ἂν
 δάσειν, ἢ ἀφυλακισῶν τῶν παρίχαίλας ἔν ἐκείτῃς οἷος δέῃ,
 ἕως ἡμῶν εἰδοῖται δέῃ καὶ αἰτεῖσθαι τὰ δῖα παρὰ τῶν θεῶν. Ναὶ
 μὰ Δία, ἔφη ὁ Κύρις, μὴ μνησθαι μὲν τοι ταῦτα ^a ἀκύντας σε·
 καὶ γὰρ ἀνάστη ἦν πεθεσθαι τῷ λόγῳ τούτῳ. Καὶ γὰρ οἶδά σε λέ-
 γοντα αἰεὶ, ὡς ἔδῃ θύμις εἶναι αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν θεῶν ἥτις, ἵππεύειν
 μὴ μάστιγας, ἵππομαχῶν νικᾶν· ἥτις, μὴ ἐπισκαμένους τοξοῦν,
 τοξοῦντας κρῖναι τῶν ἐπισκαμένων τοξοῦν· ἥτις, μὴ ἐπισκαμένους
 κυβερνᾶν, σώζειν εὐχεσθαι καὶ κυβερνῶντας· ἥτις, μὴ σπείρουσάς γε
 σῖτον, εὐχεσθαι καλὸν αὐτοῖς σῖτον φέσθαι· ἥτις, μὴ φυλακισμένους
 γε ἐν πολέμῳ, σωτῆρας αἰτεῖσθαι· παρὰ γὰρ τὰς τῶν θεῶν θυσ-
 μὰς πάντα τὰ τοιαῦτα εἶναι· τὰς δὲ ἀθμίς εὐχομένους ὁμοίως
 ἔρησθαι εἰκὸς εἶναι παρὰ θεῶν ἀτυχεῖν, ὥστε καὶ παρὰ ἀνθρώ-
 πων ἀπραχθεῖν τὰς παρὰ τοῖς θεοῖς δομένους. Εὐκρίνως δὲ, ἔφη, ὦ παῖ,
 ἐπελάθῃ, ὃ ὡς ^b ἐγὼ καὶ σὺ ἐκείζομεθα; ὡς ἱκανὸν εἶη καὶ

si didicerint melius facturos, quam si eorum sint imperiti; et si operen-
 tur, plus effecturos, quam si sint otiosi; et si curam adhibeant, securius
 vitam ducturos, quam si horum sint negligentes; adeoque praebentes se-
 ipsos quales oportet, sic nobis videbatur optinere quolibet bona à diis
 petere. Prof. ἔδῃ, inquit Cyrus, memini quidem ex te haec audisse:
 et sane necesse erat huic tuo sermo i'adscienti. Etenim novi te dicere
 solitum, nè fas quidem esse à diis petere vel eos, qui equitandi artem
 non didicerint, ut equitanti praefecto victoriam adipiscantur: vel eos, qui
 sagittare nesciant, ut sagittandi peritos sagittando superent: vel guber-
 nandi rudes precari, ut naves gubernando servent: vel eos, qui fru-
 mentum non ferant poscere, bonum ut sibi nascatur frumentum:
 vel denique eos, qui in bello sibi non caveant, salutem petere: hujus-
 modi enim omnia esse contra leges divinas: eos verò, qui ea quae non
 fas sit precantur, par esse aiebas atque à diis optata non consequi,
 atque ab hominibus nihil impetrare eos, qui ea quae legibus ad-
 versantur rogant. Illorum verò, fili, ait, oblitusne es, quae aliquando
 inter nos argumentando concludebamus? sit magnum scilicet ac

dōque maxima comparare commoda, qui
 is tum discendis tum colendis assiduum
 operam dederant; eūque autē credulam
 animis fovere spem, qui ignavis fuit pre-
 ciibus, laeta sibi omnia polliceri vident.
 Hujusmodi sunt sagittandi, equitandi, alia
 quae, priusquam memoratae, athenae, quae ideo
 Xenophon inter ea receniet à οἱ θεοὶ δε-
 δότασι, quod copiam hominibus eas, si

velint, discendi facere. Reliqua, quae ad
 hunc locum annotavit Stephanus, ad cal-
 cem operis inter praesentes lectiones disci-
 tuerda sunt.

^a Ακύντας σου] Vide quae paulò antè
 de hīc constructione sunt dicta.

^b Εγὼ καὶ σὺ ἐκείζομεθα] Huic verbo
 tribuenda est hīc loci potestas τοῦ συλλο-
 γίζομαι, quae ei itidem competit Roman.

καλὸν ἀνδρὶ ἔργον, εἴ τις οὐκ ἔστι ἐπιμελόμενος ὧς ἂν αὐτὸς
 τε καλῶς κηρύσσῃ διαφύγει φρεσὶ, καὶ τὰ ἐπιμέλεια ἔσται αὐτοῦ
 τε καὶ οὐκ ἔστιται ἑκείνῃ ἄρχῃ. Τὸ δ', εἴ τις παλαιὰ ἔργα ἔχει
 ὄντες, ἐπιμελόμενος ἀφ' ὧν ἀλλοτρίαν περιεργάζεται, ὅπως ἔχουσιν
 ἀπαντὰ τὰ ἐπιμέλεια ἰσχυρὰ, καὶ ὅπως ἑταῖροι αὐτοῦ οἷός τις
 τοῦτο διαμαρτυρῶν ὅπως ἐπὶ αὐτῷ ἔργῳ ἔστι. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη,
 ὦ πάντες, μετρημαὶ καὶ τὰ ἐν σαλγαῖς³ σκευάσαι ἢ καὶ ἑμὸν,
 ὑπερμεγέθεις ἵπποι ἔσσι, τὸ καλῶς ἀρχεῖν. Καὶ εἴν γ' ἔφη,
 ταῦτά μοι δοκῶντα, ὅταν πρὸς αὐτὸ τὸ ἀρχεῖν σκοπῶν λογί-
 ζομαι. Ὅταν μάλιστα πρὸς ὧν τις ἀφ' ὧν τις ἰδὼν κηλανεῖται,
 οἷός τις ὧν τις ἐπὶ ἡγεῖται ἀρχοῦντες, καὶ οἷός τις οἷός τις ἀφ' ὧν
 ἡμῶν ἔσσι, πάντες μοι δοκῶν ἀσχετῶν εἶναι, τὸ τοιαύτως αὐτὸς ὄν-
 τας ὑπετίθεσθαι, καὶ μὴ ἐθέλων ἵσται αὐτοῖς ἀφ' ὧν τις ἀφ' ὧν
 ἔφη, ἐγὼ αἰσθάνομαι, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἡγετῶν φίλων τέ-
 ται, ἡγεμῶν, δὲ τὸν ἀρχοῦντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν τῷ καὶ
 πλεονεκτήσειν δαπάνῃ, καὶ πλεονεκτήσειν ἔχειν χρησίον καὶ πλεονεκτήσειν
 χρόνον κατεῖδεν, καὶ πάντα ἀποκρίσας τῶν ἀρχομένων διάγειν.

præclarum esse hominis opus, si quis studio suo perficere possit, ut et
 ipse insigniter honestus probusque evadat, et ut *omnia* ad victum ne-
 cessariorum assatum sit tum ipsi tum familie. Jam verò, cùm hoc adeo
 magnum opus esset, scire etiam hominibus aliis præesse, ut omnia ad
 victum necessaria illis abundè suppetant, et tales ut sint omnes quales
 oportet, id sanè nobis admirandum esse videbatur. Profecùd memini,
 πῦρ, inquit, hoc quoque te dicere : itaque mihi simul videbatur, in-
 ger ar iu inque esse opus, rectè imperare. Et nunc quidem ait, idem
 de his mihi videtur, cùm ad ipsum munus imperatorium respiciens me-
 cum ipse considero. Cùm verò in alios homines intuens perspexerim,
 quales sint qui in imperio permanent, et quales qui nobis adversarii fu-
 turi sunt, omninò mihi turpe viderur, huiusmodi quosdam formidare,
 ac non libenter ad certamen cum iis ineundam procedere ; quos ego, in-
 quit, intelligo, ab amici huiusce nostris initio factò, existimare, oportere
 principem à nobis subjectis in eo differre, ut et sumptuosius cœnet, et domi
 plus auri habeat, et diutius dormiat, et omninò magis otiose quàm sub-

3. 23. Ἀφ' ὧν τις ἀφ' ὧν, πῶς δὲ διακρίσθαι
 αὐτοῦ, &c. Ubi, non in opinionem
 tantum incertam se adducit ait Ἀπολλώνιος,
 sed persuasivum habere, non aliter
 quàm fide iustitiam alicui posse contin-
 gere.

3. 23. Ἀφ' ὧν, ἐπὶ αὐτῷ] Vulgo ὧν, ὑπὲρ
 αὐτοῦ. Distinctio verò post ὧν, est po-
 nenda, et pro ἐπὶ αὐτῷ substituendum
 ἐπὶ αὐτῷ; id quod alii conjecturâ per-
 spexere, et tum res i. sa, tum MS. Bedl.
 ratum faciunt.

Εγὼ δὲ ἴθιαι, ἔφη, τὸν ἀρχαῖον ἢ τῇ βελονῇ χρῆναι δια-
φραίν τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ τῷ προνοεῖν τε καὶ φιλοπονεῖν προ-
βλεπόμεναι. Ἀλλὰ τοι ἔφη, ὦ παῖ, ἐνὶ ἔργῳ, ὃ δὲ πρὸς ἀν-
θρώπου ἀνείκελον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα, ὧν ἔβλη-
ται εὐεργετὴς περιμένεσθαι. Ἀδίκαια δὲ ταῦτα εἶσθαι, ἔφη, ὅτι εἰ μὴ
ἔξει ἡ γραῖα τὰ ἐπιβόλαια, καὶ ἀλλοτρίαι σε αἰδοῖς ἢ ἀρχῇ.
Οὐκ οὖν ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ πάτερ, Κυαξάρης φρεσὶ παρεῖν τοῖς
ἐπιδόον πᾶσιν ἴσιν, ὅπως αὖ ὅσι. Τάτοις αἰ, ἔφη, ὦ παῖ,
σὺ πρῶτον ἔρχη τοῖς παρὰ Κυαξάρη χρήμασι; Εἰσέλθ, ἔφη
ὁ Κύρος. Τί δέ; ἔφη, ὅσθα ὁπόσα αὐτῷ ἔστι; Μὴ τὸν Δία,
ἔφη ὁ Κύρος, ἢ μὲν δὴ. Οἷός τις δὲ ταῦτα, ἔφη, πεισθεὶς τοῖς
ἀδελφοῖς; Οὐ. εἰ πολλῶν μὲν σοι δέχεται, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα
τῷ ἀναίκελῳ δαπανᾶν, ἐνθὺ οὐ γινώσκεις; Γινώσκω, ἔφη ὁ
Κύρος. Εὖν εἰ, ἔφη, ἐπιβίη αὐτὸν ἢ δαπάνη, ἢ καὶ ἐκὼν
ψεύσεται, πῶς σοι ἔξει τὰ τῆς γραῖας; Δῆλον ὅτι ἔκκα-
λοι. Ἀπὸρ, ὦ πάτερ, ἔφη, σὺ εἰ ἐορῆς τινα πόρον καὶ
ἀπ' ἐραῶν αὖ προστινόμενα, ἵνα ἔτι ἐν φρίξῃ ἔσμαι, λείπῃ.
Ερῶμαι, ἔφη, τάτοις, ὦ παῖ, εἰ τις αὖ ἀπὸ σοῦ πόρος προσ-
τινέσθῃ; Ἀπὸ τίνος δὲ μᾶλλον εἰκός ἐστι πόρον προστινέσθαι,

diu degat, Ego autem, ait, arbitror, principem non desudiosè vitam a-
gendo a subditis distare debere, sed et *res ipsas* alacri animo prospici-
endo et laboribus studiosè tolerandis. At veni, fili, inquit *ille*, sunt quæ-
dam, in quibus non cum hominibus certandum est, sed cum ipsis
rebus, quis *quidem* haud facile est commodè superare. Ac primum
quidem noli, inquit, nisi exercitus comitatum habeat, imperium
tuum statim rui urum. Atque hæc, pater, inquit Cyaxares præ-
biturum se dicit omnibus hinc proficiscentibus, quotquot fuerint.
Ergo tu, fili, ait, iter ingrederis his opibus quæ sunt apud Cyaxa-
rem confidas? Sic, equidem, inquit Cyrus. Quid autem? ait, noli in-
quantas sint illi *opes*? Minime profecto, inquit Cyrus. Et hisce
tamen incerti, ait, fretus es? Quod autem multis tibi erit opus,
atque magnos etiam alios *sumptus* jam necesse est impendere, illud
non vides? Video, inquit Cyrus. Quod si ergo deficiat illum sumptus
suppediantis copia, vel etiam sciens fuit, quomodo tibi sese res
exercitus habuerint? Certe non bene. Cæterum tu, pater, ait, si
quam parandæ *copiæ* rationem quæ à me quoque *esse* differri perspi-
cis, *eam mihi*, dum adhuc in regione vacatâ sumus, exponito. Hoc,
fili, quaeris, ait, ecqua poterit abs te etiam copiæ parandæ ratio profi-
cisci? A quonam verò magis convenit copiæ parandæ rationem adinve-

ἢ ἀπὸ τοῦ δύναμιν ἔχοντος; Σὺ δὲ πεζὴν μὲν δύναμιν ἔχον
 ἐνθάδε ἔρχῃ, αὐτ' ἦς, εὖ οἶδ' ὅτι, πολλοπρασίαν ἄλλαν ἢ
 αὖ δ' ἔχαιο· ἱππικὸν δὲ σοι, ὅπερ κράτιστον, τὸ Μιδών σύμμα-
 χον ἔσται. Ποῖον ἂν ἔθνος τῶν περὶ τὴν δοκίμει σοι καὶ χαρίζεσθαι
 βουλόμενον ἂν ἱμῶν ὑπερεῖται, καὶ φιλοῦμενον μὴ τι πάλιν;
 Ἀ γρή σε καὶ ἡ σὺν Κυαρέσῃ συνεπιθεῖται, μήποτε ἐπιλήρη τὴ
 ἱμάς αὖ δεῖ ὑπάρχειν·^α καὶ ἔθνος δὲ ἔσκεν μηχανᾶσθαι προ-
 σόδου πόρον. Τότε δὲ μάλιστα πάλιν μνησθὲ μοι, μηδ-
 ποτε ἀναμνησκὼν τὸ πορίζεσθαι τὰ ἐπιήνεια, ἔς τ' αὖ ἡ χρεία
 σε ἀναβῇ· ἀλλ' ὅτε μὲν μάλιστα εὐπορίας, τότε πρὸ τῆς
 ἀπορίας μάλιστα μηχανῇ. Καὶ γὰρ τεύξῃ μᾶλλον παρ' αὖ
 αὖ δὲ, μὴ ἀποροῦν δοκῇ, καὶ εἰ αἰκνίσιος ἔσῃ παρὰ τοῖς
 σκευῶν στρατιώταις·^β ἐκ τούτου δὲ μᾶλλον καὶ ὑπὸ τῶν ἄλ-
 λων αἰδοῦς τεύξῃ· καὶ ἢ τις βούλῃ τῇ δυνάμει εὖ ποιῇ-
 σαι ἢ κακῶς, μᾶλλον, ὥς αὖ ἔχωσι τὰ δεόντα οἱ στρατιῶται,

niri, quàm ab eo qui exercitui præsist? Tu verò cum *his* pedestribus
 copiis hinc discedi, quas, sat scio, cum aliis longè majoribus non com-
 mutares: equitatus autem Mīdorum, qui sanè est præstantissimus,
 tibi belli socius erit. Quam ergò nationem finitimam putas, et grati-
 ficandi studio, et damni metu, non *omnia* vobis subministraturam?
 Quæ *quidem* te communiter cum Cyaxare considerare oportet, nè quid
 unquam eorum v. s. deficiat, quæ adesse debeant; atque etiam assuescendi
 causâ redditus rationem excogitare. Hoc verò maximè omnium mihi
 memineris, ne unquam rationem res necessarias comparandi excogitare
 differas, donec ipsa te cogerit necessitas: sed cum maximè *rebus omni-*
bus abundes, tunc potiùs *aliquid* ante inopiam excogita. Nam et
 magis consequèris *ab illis*, à quibus petes, cum non indigere videaris,
 et præterea culpâ apud milites tuos vacabis: hâc autem ratione magis
 etiam ab aliis reverentiam consequèris: et si quos copiis *tuis* vel juvare
 volueris vel ledere, impensius, dum res necessarias habebunt milites,

^α Ἦμῶν ὑπερεῖται] Hi hic, qui com-
 meatum aliisque res necessarias exercitui
 præbent, ἱππεῖσιν dicuntur. Unde liquet,
 verbum hoc non ex tantum compl. cii of-
 ficia, quæ præsentis operam et laborem
 requirunt (quod ferè est, in Nov. Testam.
 διακονεῖν) sed etiam quæ liberalitate con-
 stant suppeditan-que facultatibus, et si
 nullum accedat ministrandi servitium. At-
 que ad id optimè sic exponitur, Act. 24.
 23. — καὶ μηδὲνα καλῶς τῶν

ἰδὼν αὐτοῦ ὑπερεῖται, ἢ περιέρχεται αὐτῷ.
^β καὶ ἔθνος] Editiones quædam dant

ἔθνος, nullo planè sensu. MS. Bodl. ha-
 bet ἔθνος, quod lubens sum amplexus: ubi
 Stephano interprete, hic sit sensus, *Etiam si*
putatis v. s. in præsentia nihil opus eo habi-
turum, tamen, in omnem eventum, illud in
consuetudinem est adducendum.

^γ Ἐκ τούτου δὲ, &c.] Phrasis hæc *tempus*
 alibi *tempus*, hic *causam*, denotat. Nec
 incommode forsan duplicem hanc ei tri-
 buamus vim, Joh. 6. 66. Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπέθον, &c. ut utrumque eo loco in-
 telligendum sit, et *quando* et *quare* multi
 discipuli à Christo discesserint.

ὑπερβίβασί σοι· καὶ ^α πεισιπλόους, σάφ' ἴσθι, λότους δυνήσῃ τότε λέγειν, ὅταν περ καὶ ἐνδείκνυσθαι μάλιτα δύνη καὶ εὖ ποιεῖν ἱκανὸς ὦν καὶ κακῶς. Ἀλλ', ἔφη, ὦ πάτερ, ἄλλως τέ μοι καλῶς δοκεῖς ταῦτα λέγειν πάντα, καὶ ὅτι ἂ μὲν αὖ νῦν λήψουσι οἱ στρατιῶται, ἡδὲ αὐτῶν ἐμοὶ τέτων χάριν εἰσεῖται· (ἴσασι γὰρ ἐφ' οἷς αὐτὰς Κυαξάρης ἀΐσαι συμμάχους) ὅ,τι δ' αὖ πρὸς τοῖς εἰρημύνοισι λομδαίνῃ τις, ταῦτα καὶ τιμὴν νομιᾷσι, καὶ χάριν τέτων πλείων εἰδὼς εἰδέναι τῷ διδόντι. Τὸ δ' ἔχουσα δύναμιν, ἥ ἔστι μὲν φίλος εὖ ποιοῦσα ἀντιφειδῆσθαι, ἔστι δὲ ἐχθρὰς ἔχουσα πειραῖσθαι τὴν κἀκῶσθαι αὐτῶν, ἐπειτα ἀμελεῖν τῇ πορίζειν, οἷοι τι, ἔφη, ἥσσαν τῆτο εἶναι αἰσχροὶ, ἢ εἴ τις ἔχων μὲν ἀγρὰς, ἔχων δὲ ἐσπίταις οἷς αὖ ἐρῶζοιο, ἐπειτα ἐρή τὴν γῆν ἀργᾶσαν ἀνωφέλητον εἶναι; Ως ἔν ἐμῷ, ἔφη, μηδ' ὅσπερ ἀμελήσουτος τῇ τὰ ἐπιήδεια τοῖς στρατιώταις συμμηχανᾶσθαι, μήτ' ἐν φιλίᾳ, μήτ' ἐν πολεμίᾳ, ἅτως ἔχει τὴν γνώμην.

Τί γάρ, ἔφη, τῶν ἄλλων, ὦ παῖ, ὦν ἐδόκει πρὸς ἡμῶν ἀναδικαῖον

tibi navabunt operam : et oratione, mihi crede, magis ad persuadendum apta te tunc uturum, cum maximè etiam demonstrare poteris te et ad juvandum et ad laedendum esse idoneum. At *Cyrus*, pater, inquit, cum aliis de causis praeclarè mihi hæc omnia dicere videris, tum etiam quòd quæ modò milites accepturi sunt, eorum nemo mihi istorum nomine gratiam sit habiturus : (sciunt enim quibus conditionibus Cyaxares eos ad belli societatem accersat) quicquid verò præter promissa illa quis accipiet, id et honori *sibi* ducent, et consentaneum est maximam pro eo largienti gratiam eis habituros. Qui autem copias habeat, quibus et beneficia in amicos conferens ab iis vicissim ipse commodi aliquid percipere possit, possit et experiri ut si quos habeat hostes ab iis aliquid *sibi* acquirat, negligens ut is deindè sit in comparandis opibus, an minùs, inquit, hoc turpe putas, quàm si quis cum agros habeat, habeat operarios iis colendis idoneos, nihilominùs terram incultam sinat esse inutilem ? Itaque sic de me sentias *velim*, ait, nunquam me in conquirendis rebus exercitui necessariis fore negligentem, nec in amicorum, nec in hostium regione.

Quid vero, fili, ait, an et aliorum, quæ nobis aliquandò videbantur

^a Καὶ πεισιπλόους] Editi quidem alii πεισιπλόους; alii πεισιπλόους, exhibent. Sed lectionem, quam reposuimus, non immerito laudasse videtur Stephanus, cum manifestum sit Auctorem verba ad persuadendum accommodatiora significare velle;

ideoque optimè huic loco quadrat vocabulum à πείθειν derivatum. Leunclavius quidem in margine legit πεισιπλόους. Nostra tamen lectio propiùs MS. Bodl. accedit, qui dat πεισιπλόους.

εἶναι μὴ παραμελήει, μνηστέα; Ὁ γὰρ, ἔφη, μέμνηται; ὅτι
 ἐγὼ μὲν πρὸς σε ἦλθον ἵνα ὁρῶμαι, ὅπως ἀποταύξῃ τῇ φρο-
 νήσει με ἐκ τῶν πεπραγμένων· σὺ δὲ ὅρα δίδως μοι, ἐν-
 ρύτας ὅδε πρὸς, ἄρ' ἔγωγε, εἴποι, ὃ παρ' ἐν τοῖς ἐρασιμαῖς
 ἔρως; καὶ ἀποκρίσας τὸ καὶ ἐπιμνησθὲν ὁ αἰεὶ, ὃ τὸν μισθὸν φέρει;
 αὐτὸν μάλιστα οἱ ἐρασιμαῖται ἦσαν τῶν ἐκείνων δίδωσι, ἢ οἱ ἐν αἰσῇ
 εἰσέται. Ἐπεὶ δ' ἔγωγε σοι, λήθων τὰ ληθῆ, εἶπον ὅτι αὐτὸν
 περὶ τὰτα ἐπιμνησθῆναι, ἔδωκε μοι πάλιν, εἴ τι οὐκ ἔστι μοι σφί-
 ρ' ἔτι καὶ ῥάμνη· ὡς δέητον καὶ τάτω, ὥστε, καὶ ἐπὶ τῶς ἐρασι-
 γίας, τὸν ἐρασιγὸν ἐπιμνησθῆναι. Ὡς δὲ καὶ τὰτα ἀφῆρσα, ἐλάττω
 με αὐτὸ πάλιν, εἴ τινα ἐπιμνησθῆναι ἐπαρξέ μοι, ὡς αὐτὸν ἔκαστα τῶν
 πεπραγμένων ἔρως κράτισται αὐτὸν σύμμετροι γένοιτο. Αποφύσας
 δὲ μὴ καὶ τὰτο, ἀνέκραγε αὐτὸν καὶ τῶδε, εἴ τι μ' ἐπαίδεισιν ὡς
 αὐτὸν διακίμην ἐρασιγὸν προθυμῶν ἐμὸν αἰεὶ· λήθων, ὅτι τὸ πᾶν
 διαφέρει ἐν πασὶν ἔρως προθυμία ἀθυμίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰτο

necessario non spernenda esse, meministi? Quidni meminerim, inquit?
 quando ego ad te argui petendi causa veniebam, quod ei perolverem
 qui *sic* arte imperatoria me instituisse diceret; tu vero simul *et* mihi
 dans, hoc fere modo me interrigabas, Num, aiebas, fili, vir ille, cui
 mercedem accers, in *explicandis* imperatori officiis ullam etiam de ra-
 tione domestice rei administrande mentionem fecit? nihilo sane minus
 milites rebus ad victum necessariis indigent, quam qui domi sunt fa-
 muli. Cum vero ego tibi, vera dicens, respondiissem, illum hac de re
 re quidquam sane memorasse, rursum ex me quarebas, ecquid mihi
 de bona *corporis* valetudine ac robore disseruisset; uti de quibus impe-
 ratorem, non fecus ac de munere imperatorio, sollicitum esse oport-
 rent. Hoc etiam cum negassem, me rursum interrogabas, ecquani me
 procurandi rationem docuisset, ut fecit in quolibet munere militari
 praestantissimi evadant. Hoc quoque à me denegato, deinde per-
 cunctatus es, numquid me erudiisset quo pacto possem exercitui abeci-
 ritatem injicere; quippe qui diceres in omni *suscipiendo* opere inter ab-
 ecritatem et abjectionem animi discrimen esse maximum. Ubi hoc etiam

^a Οὐ γὰρ, ἔφη, μέμνηται] Pro οὐ
 γὰρ, Budei iudicio, καὶ γὰρ reponendam
 fuerit. Vulgata tamen una omnino vi-
 detur lectio, quæ interrogationibus cum
 emphaticâ quâdam affirmatione prolatis
 ubi etiam intervenire solet. Testem do-
 uicicum, at plurimum instar, Aristophanem:
 Πισθεῖ. Εἰσὶν γὰρ ἑτεροὶ θάρσονται θεοὶ τῆς
 Ἀνθεῖς ἑμῆς. Πρῶτον. Οὐ γὰρ εἰσι
 θάρσονται,

Οὐ γὰρ ὁ παρὲς ἔστιν Εἰσθεῖς;]
 Ορισ. v. 1524. et seq. Edit.
 Kuller. Amstelod.

^b ὡς δέητον] Vulgò, δέσσει. Sed rectè
 Stephanus δέσσειν scribendum censet; ut
 sit ὡς δέσσειν pro δέσσειν, quo modo e-
 tiam δέσσειν usurpatur, sicut ἔστιν, ἔστιν, &c.
 Hanc porro scripturam offert MS. Bodl.

ἀκούει, καὶ ἄρως αὐτὸς εἴ τινα λόγον ποιήσας διδάσκων περὶ
τῆς παιδείας τὴν σοφίαν, ὥς ἂν τις μάλις μαχησέτο. Επειδὴ
δὲ καὶ τὸτο παλάστιον ἀρρήτων ἐφαίνετο, τέλος δὴ με ἐπῆρα,
ὅτι πῶς διδάσκει, στρατηγίαν φαίη με διδάσκειν. Κἀγὼ δὲ ἐν-
ταῦθα ἀπεκρινάμην, ὅτι τὰ ταῦτα. Καὶ σὺ γελάσας διήλ-
θες μοι, παραβόλεις ἔκαστι, ^a ὅτι πῶς ὄφελος εἴη στρατῷ τακ-
τικῷ, αἰνεῖ τῶν ἐπιστάδων. Τί δ' αἰνεῖ τῷ ὑπαίτει; Τί δ' αἰνεῖ
τῷ ἐπιστατῇ τὰς εὐκλείας εἰς πόλεμον τέχνας; Τί δ' αἰνεῖ τῇ
πολίτει; Ἰδὲ δέ μοι καλοφάνεις ἐπέησας, ὅτι μικρὸν τι μέρος
εἴη στρατηγίας τὰ τακτικά, ἐπερὶ μὲν μοι, εἴ τι τότε σὺ με δι-
δάσαι ἰκανὸς εἴης, ἀπέναντα με ἐκέλευσας τοῖς στρατηγικοῖς ἀν-
δράσι περιζομένους εἶναι διαλεῖσθαι, καὶ πυνθάνεσθαι πῇ ἕκαστα
τάτων γινώσκει. Εἰν τὰτα δὲ σὺν τούτοις ἐγὼ, ὥς μάλις φρε-
νῶς περὶ τούτων ἦκου εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τροφῆς, ἐπέσ-
θην ἰκανὸν εἶναι ὑπάρχειν, ὅτι Κυσῆαρος ἐμελλε παρῆξεν

abnuissim, sciscitatus es tu rursūm, num quæ sermone præcepta tradi-
disset de conciliandâ exercitus obedientiâ, quâ quis potissimū ratio-
ne id possit efficere. Cū verò de hoc quoque nihil omninò esse dic-
tum pateret, postremò interrogabas, quid tandem docendo disciplinam
imperatoriam se mihi tradere diceret. Tum autem respondi ego, ratio-
res instruendi exercitus. Rissi hic tu quidem, et singulis istis propositis,
mihi percurrendo esse. Cissi, exercitus instruendi artem militibus nihil
prodesse, absque rebus ad victum necessariis. Quid autem absque firmâ
valetudine? Quid absque illarum artium scientiâ, quæ ad belli usum
sunt inventæ? Quid absque obedientiâ? Cūque adeò perspicuum
mihi fecisti, rationem aciei instruendæ exiguam quandam esse muneris
imperatorii partem, atque ego rogâssim, an tu idoneus esses qui me
quidpiam horum doceres, ut abirem hortatus es et illis cum viris disse-
rerem qui rei imperatorie periti haberentur atque ipsis percundarer quo
pacto horum singula fierent. Ex eo igitur tempore cum illis ego versatus
sum, quos in primis esse harum rerum prudentes audiebam. Ac de victu
quidem, mihi persuasum est satis id futurum, quod Cyaxares nobis sit

^a Οἱ οὖν ὄφελος εἴη στρατῷ, &c.] Ste-
pianus et Leuncl. στρατῷ melius huic
loco quàm στρατῷ convenire putarunt. Et
huic quidem lectio in hunc modum red-
integranda videbatur, τί εἰς ὄφελος στρα-
τῷ τακτικῶν, αἰνεῖ τῶν ἐπιστάδων; Ludit
utique, ut opinor, operam; dum loco
minimè laboranti medicinam adferre pa-
rant. Antiqua mihi placet scriptura, a-
pud omnes melioris notæ libros recepta,
relique adeò ipsi satis consentanea. Στρα-
τῷ in primis τῷ στρατῷ præferendam

puto. Id enim egerat, referente Cyro,
Cambyfes, ut, inter cætera imperatoris
officia, multiplicem exercitus curam pri-
mum ferè locum tenere doceret; et nè
minimum quidem periciam Tactices mili-
tibus profuturam, nisi rerum etiam neces-
sariarum his suppeteret copia. Imò verò,
(ut percontando pergebat ille) Quid com-
modi ex memorata istâ peritia percepturi
sunt illi, nisi eorum salutis prospexerit impe-
rator? Ni, &c. Confer quæ tradit Noster
lib. 3. ἀπομν. p. 444.—5. Ed. Steph.

αὐτὸν περὶ τῆς υἱείας, αἰκίαν τε καὶ ὄντι ὅτι καὶ πόλεις αἱ χερ-
 ζῆσαι ὑπάρχουσιν ἰσχυρὰ ἀνίστασθαι, καὶ οἱ γραῖητοὶ τῶν γραῖητων
 εὐκριν ἰσχυρὰ ἐκείνην, ἄνω καὶ ἐγὼ ἐπεὶ ἐν τῇ τέλει τὰτο εἰσέ-
 μνη, εὐθὺς τὰτο ἐπιμαθήσθην· καὶ αἶμαι, ἔφη, ὦ πάτερ, πάντων
 ἰκανὸς τὴν ἰσοκριν τέχνην ἔχειν αἰσθῆσαι μετ' ἑμαυτῷ. Πρὸς
 τὰτο δὲ ὁ πατήρ εἶπε, Ἀλλ' ὦ παῖ, ἔφη, ἄτοι μὲν, ἅς λέ-
 γεις, ^a ὥσπερ ἰμαλίαν βαγύναν εἰσὶ τινες ἀκισαί, ἄτω καὶ ἰατροί,
 ἄτω τινὲς ἰσχύουσι, τότε ἰσχύεται τὰτο· σοὶ δὲ τὰτο μετὰλοπρε-
 πετέρα ἔσται ἢ τῆς υἱείας ἐπιμέλεια· τῷ γὰρ τὴν ἀρχὴν μὴ
 κόμεναι τὸ κράτισμα, τὰτο σοὶ δεῖ μέλειν. ^b Καὶ τίνα δὲ,
 ἔφη, ὦ πάτερ, ὅσον ἰδὲ, τὰτο πράττειν ἰκανὸς ἔσμαι; Ἀν μὲν
 ὅππε χρόνον τινὰ μάλῃς ἐν τῇ αὐτῇ μένειν, ὑπενεῖ δὲ πρῶ-
 του γραῖοπέδῃ μὴ ἀμελεῖσθαι· τὰτο δὲ ἢν ἂν ἀμάρβοις, εἴαν περ
 μέλῃ σοι. Καὶ γὰρ λέγουσιν ὅδιν παύσθαι οἱ ἄνθρωποι περὶ τε τῶν
 νοσηρῶν χαρίων καὶ τῶν υἱενῶν· μάρτυρες δὲ σαφεῖς ἐκατέρωθεν
 αὐτῶν παρίστανται τὰ τε σώματα καὶ τὰ χρώματα. Ἐπειδὴ δὲ,
 ὅ τὰ χυρία μένου ἀρκίσει σκέψασθαι, ἀλλὰ μνήσθητι πῶς πειρᾷ

præbiturus : de bonâ verò valetudine, quòd et audirem et viderem tum
 civitates eas, quæ quòd benè valeant operam dant, medicos eligere, tum
 imperatores militum gratiâ medicos educere, ità et ego, postquam mihi
 munus hoc mandatum fuit, statim in hujus rei curam incubui : et opi-
 nor, ait, pater viros *me* artis medicæ admodum gnaros mecum habere.
 Ad hoc pater respondit, Verum, fili, inquit, medici, quos dicis, isti,
 quemadmodum sunt vestium lacertarum fuscinatores quidam, ità et ipsi
 tum demum, cum aliqui in morbum inciderint, medentur his : at ea
 quæ tibi incumbet bonæ valetudinis cura *ex quod exercent medici officio*
 præclarior erit ; hoc enim tibi curæ esse oportet, ne exercitus omninò
 in morbos incidat. Et quânam viâ, pater, ait, incedens, hoc præstare
 potero ? Nimirum si diutius in eodem loco sis mansurus, primùm negli-
 gendum tibi non erit ut castra in regione ponas salubri : quòd quidem
 facillè adsequèris, si curæ tibi fuerit. Etenim nunquam loqui desinunt
 homines tam de morbidis locis quàm salubribus : testes autem evidentes
 his utrisque adsunt, tum corpora tum colores. Deindè, regiones confi-
 derare non satès erit, sed ad memoriâ revocare debès quo pacto studeas

¹ ὅς τις λέγει, ὥσπερ ἰμαλίαν βαγύναν, &c.] Ab hâc medicorum imaginè, haud multum ablusit ex, quam tradit Galenus ipse, περὶ συστάσεως ἰατρικῆς p. 172. Tit. 2. Ἐναι μὲν γὰρ τῶν τεχνῶν αὐτὰ τὰ πρῶτα δημιουργοῦσιν ὥσπερ αἱ κατὰ τὴν ὑφαντικὴν καὶ σκελεσμῶν. Ἐναι δὲ ἑπανερ-
 ῶσθαι τὰ ποτήσια, καθάπερ αἱ τε τὰ

διεργαζέμενα τῶν ἰμαλίων, καὶ τὰ διεσπασμένα τῶν ὑποδημάτων συρράπτουσιν.

² Καὶ τίνα δὲ] Evangelistâ immeritò sanè à Grotio, ad Marc. 10. 26. Καὶ τίς δύναται σταθεῖν; Hebraïsmis gaudere dici-
 tur, quòd nimirum καὶ interrogativè pos-
 tum exhibeat. Sic enim et Noster et ἡ
 ἕω alii loqui sæpè solent.

σὺ ἐπιμελεῖσθαι σεαυτῷ, ὅπως ὑγιαίνῃς. Καὶ Κύρος εἶπε, Πρῶτον μὲν παύσθαι, καὶ Δίᾳ, μηδέποτε ὑπερεμπίπλασθαι· δύσφορον γάρ ἐστιν οὐδὲν ἐκποῦν¹ τὰ εἰσιόιστα· ἔγω γάρ μοι δοκεῖ ἢ τε ὑγίεια μάλλον παραμένειν, καὶ ἰσχύς προσγίνεσθαι. Οὕτω τοίνυν δεῖ, εἶναι, ὃ παῖ, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι. Ἡ καὶ σχολή, ἔφη, ἔσται, ὃ πάτερ, σωμασκεῖν τοῖς στρατιώταις; Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ πατήρ, ἐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη. Δεῖ γὰρ δὴ πρὸς στρατιάν, εἰ μέλλει πράττειν τὰ δεῖν, μηδέποτε παύεσθαι ἢ τοῖς πολεμίοις κατατροπυῖσθαι κακὰ, ἢ ἐαυτῇ ἀτακά. Ως καλεπὸν μὲν καὶ εἰς ἀνδραπον ἀργὸν τρέφειν, πολὺ δ' ἔτι, ὃ παῖ, χαλεπώτερον οἴκου ὅλου· πάντων δὲ χαλεπώτατον στρατιάν ἀργὸν τρέφειν.² Πλεῖστα γὰρ τὰ ἐσθίουλα ἐν στρατῷ, καὶ ἀπ' ἐλαχίστων ὀρμαίνετα, καὶ οἷς αὖν λάθῃ δαψιλέστατα χρώμεντα· ὥστε

tui ipsius curam gerere, ut rectè valeas. Et Cyrus inquit, Primum quidem, herclè, operam do nè unquam nimium me repleam; nam grave et molestum est: deinde qui intrarunt *cilos* laborando digero: ita enim mihi videtur et valetudo magis permanere firma, et robur accedere. Ita igitur, filii, inquit, et aliorum curam agere oportet. Num et otium, pater, ait, militibus ad exercenda corpora suppetet? Imò verò, respondit pater, non modò *otium erit*, sed etiam necessitas *id postulat*. Nam certè oportet exercitum, si officio suo sit satisfactorius, nunquam desinere vel hostibus damna vel sibi ipsi commoda adferre. Etenim difficile est vel unum hominem otiosum alii; multò etiam difficilior, filii, est, totam familiam; omnium verò difficillimum, exercitum otiosum alere. Plurima enim sunt in exercitu quæ comedunt, quæque tenui admodum *commatu instructi in bellum* feruntur, et quæcunque ceperint, iis largiuntur: idcirco

1 Τὰ εἰσιόιστα] Cibus et Potus exprimuntur verbo huic affini, Marc. 7. 18. — τὸ ἔφαθεν εἰσπορεύμενον —

2 Πλεῖστα γὰρ τὰ ἐσθίουλα, &c.] Longa est injuria, quam huic secere loco interpretes; longæ ambages, quibus ad eum explicandum, dicam? an obscurandum usi sunt. Ne te per eas fuligatum teneam, interpretationem tibi do, quam Mureto partim, partim Stephano acceptam refero, Πλεῖστα τὰ ἐσθίουλα, &c. non enim militibus tantum cibo opus est, sed et caculis, calceis, iis, tum etiam equis, non iis in modò quibus vehuntur equites, sed et iis qui facinas et impedimenta gestant; quæ omnia nisi abintur, certam pestem exercitui adferunt. Ideoque bonum imperatorem de commatu et pabulo vel in primis sollicitum esse oportet. Hucusque Muretus, ut videtur, rectè. Pergit: Sed

sequitur, καὶ ἀπ' ἐλαχίστων ὀρμαίνετα. Nec sine quisquam alius rectè harrolari poterit, quid ista sibi velint verba, si verissime totas consuluerit. Sed Stephanum audi; qui ἀπ' ἐλαχίστων ὀρμαίνετα d. ci hoc loco arbitratur eos, qui bellum aggrediuntur, rebus necessariis, et nominationi commatu, minimum instructi. Perinde ac si diceret Auctor, Quamvis magna pars bellum aggrediatur rebus ad vitam necessariis minimum instructa, tamen cum in eas incidit, et in potestate habet, cum nullà parumoniâ utitur, sed potius eas prougit. Sic autem dictum erit ἀπ' ἐλαχίστων ὀρμαίνετα, ut ὀρμαίνετα ἀπ' ἐλασσίων, et ἢ ἀπὸ τοσούτου ὀρμαίνετα. Ità tere Plutarchus verbo ὀρμαίνει cum hæc præpos. utitur; Ὁν Περιέντας ὁ κερφαίλας ἐπεχείρησεν ἐκείνους τὰ αὐτὰ ποιεῖν, ἀπὸ τῶν αὐτῶν μὲν ὀρμαίνετα διατάσσων καὶ παρασκευῶν. T. 1. p. 628.

ἀλλ' οὐτε προσήκει στρατὸν ἀρῆναι. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὃ πάτερ, αἷς ἐκείνοις, ὥσπερ ἐλὲ γυνὴν ἀρῆναι ἄνδρα ὄφρατος, ὅπως καὶ στρατὸν ἀρῆναι ἄνδρα ὄφρατος αἰεὶ. Τὸν δὲ γε ἱππικὸν στρατηγὸν ἐγὼ, ἔφη, ἀναδύχαμαι (ἢ μὴ τις θεὸς βλάβῃ) ἔμα καὶ τὰ ἐπιήδεια μάστιγα ἔχουσαι τὸς στρατιώτας ἀποδείξαι, καὶ τὰ σώματα ἄριστα ἔχουσαι παρασκευάσαι. Ἀλλὰ μέλει τὸ γε μελεῖσθαι, ἔφη, ἕκαστα τῶν πολυμηκῶν ἔργων, ἀγῶνας δὲ τιναί μοι δοκεῖς, ὦ πάτερ, προσιπὼν ἐκείναις, καὶ ἄλλα προβίβεις, μάστιγα δὲ ποιεῖν εὖ ἀσκητέσθαι ἕκαστα, ὥστε, ἐπὶ τοῖς δόξοις, ἔχειν δὲ παρεσκευασμένους χρῆσθαι. Καλλίστα λέγεις, ἔφη, ὦ παῖ· τῆτο γὰρ ποιήσεις, σαρ' ἴσθι, ὥσπερ γυνή, τὰς τέχνας αἰ τὰ προσήκουσα μελεῖσθαι θεάσθαι. Ἀλλὰ μὴ, ἔφη ὁ Κύρος, εἰς τε τὸ προθυμῶν ἐμβαλεῖν στρατιώταις ἄνδρα μοι δοκεῖ ἰκανώτερον εἶναι, ἢ τὸ δύνασθαι ἐλπίζει· αἰσθλὰς ἐκποιεῖν ἀνδράποισι. Ἀλλ' ἔφη, ὦ παῖ, τῆτο γε τοιούτων εἶναι, ὥσπερ εἴ τις κῆρας ἐν θέρῃ ἀνακαλοῖτο αἰ τῇ κλήσει, οἷον περ ὅταν τὸ θηρίον ἔρῃ. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον προθύμως, εὖ οἷον ὅτι ἔχει ὑπακύντας· ἢ δὲ πολλάκις φεύδῃαι αὐτὰς, τελευτῶσαι, εὖ ὅπῃται ἀλλοθῶς· ὅρῳ καλῇ, περθεῖναι αὐτῇ. Οὕτω καὶ περὶ τῶν ἐλπίδων ἔχει· ἢν πολλάκις προσδοκίαις αἰσθλῶν ἐμβαλὼν φεύδῃαι τις, τελευτῶν, εὖ ὅπῃ-

nunquam convenit exercitum esse otiosum. Dicis tu, pater, inquit, ut mihi videtur, quemadmodum iners agricola nulli sit usui, ita et imperatorem desidem nulli esse usui. Atqui ego quidem imperatorem, ait, industriam polliceor (nisi quis deus obliet) id praestaturum ut et rebus necessariis milites abundant, et corporibus sint quam optimè affectis. Verum enimverò quod ad exercitationem, ait, singularum rerum bellicarum attinet, arbitror, si quis certamina quaedam singulis indicat, et praemia proponat, eum maximè efficiendum ut in singulis bene exercitati evadant, ita ut, ubi opus fuerit, iis paratis uti possit. Optimè dicis, fili, inquit: nam hoc si feceris, certò scias, ordines te *in litum*, tanquam choros, in iis quae officii ratio postulat semper occupatos spectaturum. At verò, inquit Cyrus, ad alacritatem militibus injiciendum nihil mihi magis idoneum esse videtur, quam bonas posse spes in animis hominum excitare. Verum, fili, ait, hoc sanè tale est, ac si quis in venatione canes eadem semper inclamet voce, quā, cum feram videt, *utilitur*. Nam primum quidem, sit scio, alacriter obediant: si frequenter eas decipiat, tandem, nè tum quidem obsequuntur ei, cum *feram* verè conficiens clamando hortetur. Sic etiam se habet spei *excitandae* ratio: si saepius quis injecta bonorum expectatione fallat, is ad

τὸν ἀνέστη; ἐλπίδας καὶ ὁ τοιοῦτος, πείθειν δύναται. Ἀλλὰ τῷ μὲν αὐτὸν λείπει, ὃ μὴ σαφῶς εἶδεν, εἰδέναι δέ, ὃ πατήρ. ἄλλοι δ' ἐνέειν λείπεται τοῦ διαπραττεῖν αὐτὸν τὴν δὲ αὐτὴ παρρησίαν εἰς τὸς μεγάλους καὶ οὐκ εἰς τὸς μάλισα ἐν πίστει διασφίγγει. Ἀλλὰ, καὶ μὴ τὸν Δία, ἴσθι ὁ Κύρος, ὃ πάτερ, καὶ καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν, καὶ ἱκανῶς ἄν τις ἴδῃ. Τὰ γὰρ μὴν πειθεῖναι παρρησίαν τὰς τραυλίαις ἀνὰ ἀπείρως μοι δοκῶ ἔχειν, ὃ πάτερ. Σὺ τε γὰρ με εὐθὺς τὰτο ἐν παιδείᾳ ἐπαίδευες, καὶ πεθεῖσθαι ἀναγκάζων· ἐπειθὰ τοῖς διδασκάλοις παρῆδουκας, καὶ ἐκεῖνοι αὖ τοῦτο τὰτο ἔπραττον. ^a Ἐπεὶ δέ, ὡς ἐν τοῖς ἐφήκοις ἤμην, ὁ ἄρχων ἡμῶν αὖτις τὰτο ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο· ^b καὶ οἱ νόμοι δὲ οἱ πολλοὶ δοκεῖσί μοι δύο ταῦτα μάλισα διδάσκειν, ἄρχεῖν τε καὶ ἄρχεσθαι. Καὶ τοίνυν καὶ ἀναγκῶν περὶ τέτων, ἐν ἀπασιν ὄρνυ μοι δοκῶ τὸ προῖόντι πειθεῖσθαι μάλισα ὄν, τὸ τὸν μὲν πειθόμενον ἐπαινεῖν τε καὶ τιμᾶν, τὸν δὲ ἀπειθεῖν αἰτιμά-

extremum, etiam cum veras spes afferat, persuadere non potest. His utique *imperatorem* ipsum dicendis, quæ non certò sciverit, abstinere, fili oportet; at alii si nonnunquam *ei* dicant, idem *quod ipse vult* efficiant: suam verò incitationem ad summa pericula fide quàm maximè dignam servare oportet. At enim verò, pater, inquit Cyrus, et mihi rectè dicere videris, et sic *facere* me magis juvat. Atqui quâ ratione fieri possit ut obedientes sint milites mihi, pater, nequaquam ignorare videor. Tute enim hoc me statim à puero docebas, cum tibi ipsi parere cogeres; deinde magistris *me* tradidisti, atque illi quoque idem hoc agebant. Deinde, cum jam inter ephebos versati sumus, præfectus noster hujus ipsius rei curam enixè admodum agebat; quin leges etiam pleraque videntur mihi hæc duo maximè docere, imperare *scilicet* et esse sub imperio. Quapropter equidem de his cogitans, in omnibus videre mihi videor hortamen ad obediendum efficacissimum id esse, si is qui dicto audiens est et laude et honore, centumax autem et ignominia

^a Ἐπεὶ δέ, &c.] Vir Cl. Lambertus Bos, in Obsev. Miscel. legendum putat, ἐπὶ δέ, i. e. Deinde, *Fraterd.* Conjectura hæc mihi non adeò arridet, ut propterea lectionem, quam libri tuentur omnes, mutem: præsertim cum alibi etiam ἐπὶ δέ pro ἐπειθὰ poni videatur; ut apud Plutarch. T. 1. p. 621. Ἐπὶ δέ, &c. καὶ ἐν τὸ τραυλίαις παρῆδουκας, ἢ αἰτίας τῆς καὶ διαβολῆς εἰδέναι. Ὅτι, ἐπὶ verendum est, Deinde; non, ut interpretor, *Postquam.* Et apud Herodotum, Ἐπὶ δέ τὸν καὶ ἀπὸ ἀποπέμπε-

μῆντος ὑπὸ τὴν ἐλπίαν, ὅθεν τε καὶ αἰτίας ἐξ ὁρμημένων ἵκται, &c. lib. 2. p. 100.

^b Καὶ οἱ νόμοι δέ, &c.] Particulum *de* orationi, à καὶ incipienti, sic fere inferunt elegantiores Græci. Id quod tum præcipuè usū venit, cum aliquid his, quæ modo præcesserant, quod plus sit majusve, addicere parant. Atque ita loqui solent Seniores Sacri; Act. 5. 32.—καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον—et 2 Tim. 3. 12. Καὶ πάντες; &c. οἱ διδασκῆς;—Ubi, καὶ δὲ verti, potest, *Quænam.*

ζειν τε καὶ κολλάζειν. Καὶ ἐπὶ μὲν γε τὸ αἰάλην πείθεσθαι
 ἔφη, αὐτῇ, ὦ παῖ, ἡ ὁδὸς ἐστίν· ἐπὶ δὲ τὸ πολὺ κρείττον τάττω
 τὸ ἐκούλης πείθεσθαι ἄλλη συλομωτέρα ὁδὸς ἐστίν. Οὐ γὰρ ἂν
 ἠγήσασθαι περὶ τῆ συμφέρουτος ἐαυτοῖς φρονιμώτερον ἐαυτὸν εἶναι,
 τάττω οἱ ἄνθρωποι ὑπερβῶως πείθεσθαι. Γινώκεις δ' ἂν ὅτι τὰ
 οὕτως ἔχει, ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ οὐ καὶ ἐν τοῖς κάρμυσιν, ὥς
 προθύμως τὰς ἐπιτάξεις ὅτι χρὴ ποιεῖν καλῶς· καὶ ἐν Σα-
 λάτῃ δὲ, ὥς προθύμως τοῖς κυβερνήταις οἱ συμπλέοντες πείθεσθαι·
 καὶ ἔς γ' ἂν νομίζωσι τινες βίβλιον ἐαυτὸν ὁδὸς εἶδέναι, ^α ὥς ἰσχυ-
 ρῶς τάτων ἑὸν ἀπολείπεσθαι Σάλατιν· ὅποτε δὲ εἶδεναι πειθόμενοι
 κακόν τι λήψεσθαι, ἥτε ζημίασι πάνυ τι Σάλατιν εἶναι, ἥτε δά-
 ροις ἐπαίρεσθαι. Οὐδὲ γὰρ τὰ δῶρα ἐπὶ τῇ ἐαυτῇ κακῇ ἐκὼν
 ἑοῖς λαμβάνει. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὦ πάτερ, εἰς τὸ πειθεμένους
 ἔχειν ἑὸν εἶναι ἀνσιμωτέρου τῆ φρονιμώτερου δοκεῖν εἶναι τῶν ἀρ-
 χαιμένων. Λέγω γὰρ ἔγωγε, ἔφη. Καὶ πῶς δὴ τις, ὦ πάτερ, τοι-
 αύτην δόξαν περὶ αὐτῆς τάχιστα παρασχέσθαι ἂν δύναίτο; Οὐκ
 ἔστιν, ἔφη, ὦ παῖ, συλομωτέρα ὁδὸς περὶ ἂν ἂν βάλῃ δοκεῖν
 φρόνιμος εἶναι, ἢ τὸ γενέσθαι περὶ τούτων φρόνιμον. Καθ' ἐν δὲ

et supplicio, afficiatur. Ad efficiendum sanè, inquit, ut necessitate
coactus quis pareat, hæc, fili, via est: verùm ad id quod hoc multò
 melius est, ut *non* ultro pareant homines alia via est magis compen-
 diaria. Nam quemcumque existimant seipsis in iis *conficiendis* quæ sibi
 sint utilia prudentiorem, huic homines libentissimè parent. Hoc autem
 ità se habere, cùm in multis aliis, tum certè in agrotantibus licet ani-
 madvertere, qui libentissimo animo id præcepturos arcessunt quod faci-
 endum sit; iidemque in mari, gubernatoribus perquàm libenter pa-
 rent, qui unà navigant; quos item arbitrentur aliqui meliùs quàm se
 vias nòsse, ab iis ne sint à tergo relictì totis viribus enituntur; cùm
 autem futurum putant uti ex obedientià detrimenti quid capiant, tum
 nec suppliciiis admodùm cedere, nec donis excitari volunt. Neque
 enim dona quisquam suo damno libens accipit. Dicis tu, pater, ait,
 nihil ad hoc, ut *suos* quis obsequentes habeat, efficacius esse, quàm ut sibi
 subiectis prudentior videatur. Dico *id* equidem, inquit. At quo pacto,
 pater, possit aliquis opinionem ejusmodi de se quàm primùm exhibere?
 Nulla est, inquit, fili, via magis compendiaria, quàm ut, quibus in
 rebus prudens videri volueris, in iis *revera* prudens sis. Quid si hæc

^α οἱ ἰσχυρῶς τούτων, &c.] Verbum
 aliquod hinc Stephano deesse visum est;
 itaque adeò locum sic suppiendum putavit,
 αἱ ἰσχυρῶς τούτων ἔχουσαι, ἑὸν ἀπολείπεσθαι

Σάλατι. Conjectura vehementer placet;
 eamque libens in textu recipere, nisi
 codices reclamarent omnes.

ἴκασον περὶ τῶν σκοπῶν, γνώσῃ ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. Ἡ γὰρ βέλῃ, μὴ ἂν ἀγαθὸς γεωργὸς, δοκεῖν εἶναι ἀγαθὸς, ἢ ἱππεύς, ἢ ἰατρὸς, ἢ αὐλητὴς, ἢ ἄλλ' ὅτιοῦ, ἐνόει, πόσα γε ἂν δειομένη μηχανᾷσθαι, τῷ δοκεῖν ἕνεκα. Καὶ εἰ δὴ πείσαις ἐπαυνοῦν τε σε πολλὰς, ὅπως δόξαν λάβῃς, καὶ καλῶς τε καλὰς ἐφ' ἑκάστῃ αὐτῶν κήσαιο; ἄρτι τε ἐξηπατηκὼς εἴης ἂν, καὶ ὀλίγον ὑπερον, ὅπου ἂν πείραν δοίης, ἐξεληλεῖμένος τ' ἂν εἴης, καὶ προσέτι ἀλαζῶν φαίνοιο. Φρόνιμος δὲ περὶ τῷ συνοίσειν μίλλουλος πῶς ἂν τις τῷ ὄντι γένοιτο; Δηλονότι, ἔφη, ὦ παῖ, ὅσα μὲν ἐστὶ μαθήσια εἶδῃναι, μαθὼν ἂν, ὥσπερ τὰ τεχνικὰ ἔμαθες· ὅσα δὲ ἀνθρώποις ἔτε μαθητὰς, ἢ τε προορατὰ ἀνθρωπίνῃ προνοίᾳ, διὰ μαθητικῆς ἂν παρὰ θεῶν πυνθανόμενος, φρονιμώτερος ἄλλων ἂν εἴης· ὅτι δὲ γνοίης βέλτιον ὂν πραχθῆναι, ἐπιμελούμενος ἂν τὰς ὡς ἂν πραχθεῖν. Καὶ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τὰς, ἢ ἂν δέῃ, φρονιμώτερος ἀνδρὸς, ἢ τὸ ἀμελεῖν. Ἀλλὰ μέντοι ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων (ὅπερ ἔμοιγε ἐν τοῖς μεγίστοις δοκεῖ εἶναι) δηλονότι ἡ αὐτὴ ὁδὸς, ἢ περ εἴ τις ὑπὸ τῶν φίλων ἐρίεσθαι ἐπιθυμοίη. Εὖ γὰρ οἶμαι δεῖν ποιῆναι φανερόν εἶναι. Ἀλλὰ τῷτο μὲν, ἔφη, ὦ παῖ, χαλεπὸν, τὸ αἰεὶ δύνασθαι

singulatim consideres, vera me dicere intelliges. Nam si, bonus agricola cum non sis, bonus videri velis, vel eques, vel medicus, vel tibicen, vel aliud quidpiam, quam multa machinari tibi opus fuerit, ut talis videare, cogita. Et si quidem tum multis te ut laudent persuaferis, quod hanc de te opinionem excites, tum præclaros ad horum quælibet apparatus acquisiveris, jam sic demum eris deceptor, et paulò post, ubi periculum tui feceris, in fraude deprehensus etiam eris, et præterea vanus videberis. Prudens autem in eo quod profuturum est quo quispiam pacto reverà fiat? Nimirum si ea, inquit, fili, quæcunque discendo cognosci possunt, didiceris, quemadmodum aciei instruendæ artem jam didicisti: quæcunque verò, nec ab hominibus disci possunt, nec providentiâ humanâ prospici, de iis si per vaticinationem, à diis certior factus fueris, ceteris prudentior eris: si denique, quod ut fiat satius esse intellexeris, id ut fiat curam adhibueris. Id enim faciendum curare, quod fieri oporteat, prudentioris est viri, quam negligere. At verò ad conciliandam eorum quibus præsumus benevolentiam (quod quidem ego in maximis duco) eadem est haud dubiè via, quâ utendum est illi qui ab amicis diligi cupiat. Dandam enim operam puto ut palàm sit beneficus. Sed hoc quidem, fili, difficile est, posse semper, quoscun-

εὖ ποιεῖν, ἥς ἂν τις ἐθέλῃ· τὸ δὲ συνιδόμενον τε φαίνεσθαι, ἢν τι ἀγαθὸν αὐτοῖς·^a συμβαίνει, καὶ συναχθόμενον, ἢν τι κακὸν, καὶ συνεπικουρεῖν προβυμώμενον ταῖς ἀπορίαις αὐτῶν, καὶ προφο-
 βόμενον μὴ τι σφραλῶσι, καὶ προνοεῖν πειρώμενον ὥς μὴ σφάλλων-
 ται, ἐπὶ ταῦτά πως δεῖ μᾶλλον συμπαραμαρτεῖν. Καὶ ἐπὶ τῶν
 πράξεων δὲ, ἢν μὲν ἐν θέρει ᾖσι, τὸν ἀρχοῦν δεῖ τῷ ἥλιῳ πλεο-
 νεκτεῖν φαγεῖν εἶναι· ἢν δὲ ἐν χειμῶνι, τῷ ψύχει· ἢν δὲ δέη
 μοχθεῖν, τῶν πόνων· πάντα γὰρ ταῦτα εἰς τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν
 ἀρχομένων συλλαμβάνει. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὦ πάτερ, ὡς καὶ
 κατ' ἐξουσίαν δεῖ πρὸς πάντα τὸν ἀρχοῦν τῶν ἀρχομένων εἶναι.
 Λέγω γὰρ ἔνι, ἔφη. Θάρρει μέγιστοι, ἔφη, ὦ παῖ· εὖ γὰρ ἴσθι τῷτο,
^b ὅτι τῶν ὁμοίων σωματῶν οἱ αὐτοὶ πόνοι ἀχ' ὁμοίως ἀπτοῦνται, ἀρ-
 χοντός τε ἀνδρὸς καὶ ἰδιώτου· ἀλλ' ἐπιμαρτυρεῖ τὴν τιμὴν τὰς πό-
 νων τῷ ἀρχοντι, καὶ τὸ αὐτὸν εἶδέναι, ὅτι ἐλαττωμένον, ὅτι ἂν
 ποιοίη. Οπότε δὲ, ὦ πάτερ, ἦν ἔχοντες μὲν τὰ ἐπιλήθεια οἱ
 στρατιῶται, ὑπαικούοντες τε, ποιεῖν δὲ δύναμις, τὰς δὲ πολέμικας
 τέχνας ἡσυχαιότατες εἶναι, φιλοφύλακας δ' ἔχοντες πρὸς τὸ ἀγαθὸν φαί-
 νεσθαι, τὸ δὲ πείθεσθαι αὐτοῖς ἥδιον εἶναι τῷ ἀπειθεῖν, ἢν ἂν

que velint quispiam, beneficiis afficere : ut verò unà gaudere videatur, si quid eis prosperè eveniat, et unà dolere si quid adversi, et prompto esse animo dubiis eorum rebus unà succurrendis, et sollicitus nè quā in re labantur, et studiose providere nè infelici successu rem gerant, in his magis quodammodò oportet socium se præbere. Jam verò in rebus gerendis, si per æstatem sint gerendæ, oportet imperatorem palàm se solis maximè patientem exhibere ; sin per hyemem, frigoris ; et si laborandum sit, laborum : nam hæc omnia ad conciliandum eorum quibus quis præsit amorem conducunt, Dicis tu, pater, inquit, oportere imperatorem omnia tolerantiùs pati quàm eos qui sunt sub ejus imperio. Id utique dico, inquit. Tu tamen, fili, ait, bono sis animo : certò enim hoc scias, labores eosdem similibus corporibus, imperatoris scilicet et privati, æquè graves non esse ; sed ipse honos labores nonnihil leviores facit imperatori, et quòd intelligat, minimè latere, quicquid ipse agat. Ubi verò, pater, res necessarias jam habeant milites, rectè valeant, labores perferre possint, in bellicis artibus exercitati sint, et obnixè strenui videri cupiant, et denique facere imperata quàm detrectare ipsi sit jucundius, nonnè jam

^a Συμβαίνει] Hanc scripturam exhibent, Editiones Argentor. Ingolst. et Stobæus ; quam cum Stephano vulgatæ illi συμβαίνει præferendam duxi.

^b ὅτι τῶν ὁμοίων, &c.] Sententiam hanc Cicero in lib. 2. Disput. Tuscul. hæc verba præfatus transitulit, " Itaque semper Affi-

canus Socraticum Xenophontem in mani- bus habebat ; cujus in primis laudabat il- lud, quòd diceret, eosdem labores non æquè graves esse imperatori et militi : quòd ipse honos laborem leviores faceret imperatori. p. 160. Ed. Cantab.

ἴδῃ τὴν καὶ αὐτὰ σωφρονεῖν ἂν τις σοι δοκοίη διαγωνίζεσθαι βου-
 λόμενος πρὸς τὰς πολεμίας ὡς τάχιστα; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη,
 εἰ μέλλοι γε πλεῖον ἔχειν· εἰ δὲ μὴ, ἔγωγ' ἂν ὅσω οἰοίμην καὶ
 αὐτὸς βελτίων εἶναι, καὶ τὰς ἐπομένους βελτίως ἔχειν, τόσω δ' ἂν
 μάλλον φυλαττοίμην· ὥς περ καὶ τὰ ἄλλα, ἃ ἂν οἰώμεθα πλεί-
 ον ἡμῖν ἄξια εἶναι, ταῦτα πειρώμεθα ὡς ἐν ἐχυρωμένῳ ποι-
 εῖσθαι. Πλέον δ' ἔχειν, ὦ πάτερ, πολεμίων πῶς ἂν τις δύ-
 νατο μάχισα; Οὐ μὰ Δί', ἔφη, ἔκείνῳ φαῦλον, ὦ παῖ,
 εἰ ἀπλῶν ἔρπον ἐρατῆς· ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι δεῖ τὸν μέλλοντα τῆτο
 ποιήσιν, καὶ ἐπιβελόν εἶναι, καὶ κρυφίνει, καὶ δολερόν, καὶ ἀπα-
 τεῶνα, καὶ κλέπτην, καὶ ἄρπαζα, ^α καὶ ἐν παντὶ πλεονέκῃ τῶν
 πολεμίων. Καὶ ὁ Κύρος ἐπιελάσας εἶπεν, Ω Ἡράκλεις, οἷον
 σὺ λέεις, ὦ πάτερ, δεῖν ἄνδρα με γενέσθαι. Ὀῖος ἂν, ἔφη,
 ὦ παῖ, δικαιοτάτος τε καὶ νομιμώτατος ἀνὴρ εἴης. Πῶς μὲν,
 ἔφη, παῖδας ὅλης ἡμᾶς καὶ ἐφηβους ταυνανλία τέτων ἐδιδάσκετε;
 Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, καὶ νῦν γε, πρὸς τὰς φίλεις τε καὶ πρὸς τὰς
 πολίτας· ὅπως δὲ γε τὰς πολεμίας δύναισθε κακῶς ποιεῖν, καὶ
 οἶσθα μανθάνοντες ὑμᾶς πολλὰς κακουργίας; Οὐ δῆτ' ἔγωγ',
 ἔφη, ὦ πάτερ. Τίνος μὲν, ἔφη, ἕνεκα ἐμανθάνετε τοξεύειν; Τίνος

tum sapere tibi quis videretur, si cum hoste quàm primum configere
 vellet? *Ita* profectò, inquit, si quidem superiori conditione sit futu-
 rus: sin minùs, ego certè quanto et meliorem me esse existimaverim,
 et meliores mecum habere, tanto magis caverem: quemadmodum et
 alia, quæ à nobis plurimi æstimanda esse putemus, ut quàm maximè in
 tuto sint, operam damus. At quâ potissimum ratione possit quis, pater,
 meliori esse quàm hostes conditione? Non herclè, inquit, non jam de
 levi, fili, neque simplici re percontaris: sed certò scias oportere eum qui
 præstaturus hoc sit, et insidiatorem esse, et mentis suæ occultatorem, et
 fraudulentum, et veteratorem, et furem, et raptorem, et in quâvis re plus
 quàm hostes habendi appetentem. Et Cyrus ad ea ridens ait, Dii boni,
 qualem esse me virum, tu, pater, oportere dicis! Qualis, inquit, si fueris,
 fili, et iustissimus sis et legum observantissimus. At quî fit, ait, ut, pu-
 eri cùm effemus et ephebi, his contraria nos doceretis? Immodò, in-
 quit, etiam nunc profectò, erga amicos *utique* et cives: hostes verò
 ut lædere possitis nonnè nôlli multas vos didicisse nequitias? Minimè
 equidem, pater, inquit. Cur ergò, ait *ille*, sagittare discebatis? Cur,

^α Καὶ ἐν παντὶ πλεονέκῃ] Antea, πλεονεκτεῖν. Sed aptius Stephani et Mu-
 reti iudicio, scribitur πλεονέκην, continuatâ
 et hâc orationis formâ. Horum iudicium

confirmat MS. Bodleian. necnon, Leun-
 clavio teste, libet Budensis, quo Camera-
 rium usum dicit.

δ' ἕνεκα, ἀκούειν; Τίος δ' ἕνεκα, ^α δολῶν ὅς ἀγρίους πλέ-
μασι καὶ ὀρύμασι; Τί δέ, ἐλάφους ποδάγρας καὶ ὀρπεδοῦνας;
Τί δέ λεύσι καὶ ἄρκυσι καὶ παρδάλεσσιν ἢ εἰς τὸ ἴσον καθιστάμενοι
ἐμάχεσθε, ἀλλὰ μὴ πλεονεξίας τινὸς οἷοι ἐπειράσθε ἀντι-
ζεσθαι πρὸς αὐτά; Ἢ ἡ γυνή τις οὗ ταῦτα πάντα κακουργοί-
τινός, καὶ ἀπάται, καὶ δολέσει, καὶ πλεονεξίαι; Ναὶ μὲν Δί,
ἔφη ὁ Κύρις, Σπρίων γε ἀνθρώπων δὲ εἰ καὶ δοξαίμην βάλεσθαι
ἐξαπατήσας τιὰς, πολλὰς πλεονεξίας οἶδα λαμβάνων. Οὐδὲ γὰρ
τοξεύειν, οἶμαι, ἔφη, ἢ ἀκούειν ἀνθρώπου ἐπὶ τρέπομεν ἑμῷ,
ἀλλ' ἐπὶ σκοπὸν βάλλειν ἐδιδάσκοντες· ἵνα γε οὖν μὴ κα-
κουργήτε τὰς φίλεις, εἰ δὲ πῶς πόλεμος γένοιτο, θύνασθε καὶ
ἀνθρώπων σοχάζεσθαι. Καὶ ἐξαπατῶν δὲ καὶ πλεονεκτεῖν ἢ ἐν ἀν-
θρώποις ἐπαιδεύομεν ἑμᾶς, ἀλλ' ἐν θηρίοις, ἵνα μὴ ἐν ταῖς
τῆς φίλης βλάβησι· εἰ δὲ πῶς πόλεμος γένοιτο, μὴδὲ τῶ-
ν ἀγρίων εἶη. Οὐκ αἶν, ἔφη, ὦ πάτερ, εἴπερ χρήσιμά
εἰσιν ἀμφότερ' ἐπίστασθαι, εὖ τε ποιεῖν καὶ κακῶς ἀνθρώπους,

jaculari? Cur, fues agrestes retibus et foveis fallendo captare? Cur, cer-
vos pedicis et laqueis? Cur cum leonibus et urfis et pardis non aequo
marte pugnabatis, sed aliquā semper conditione superiori adversus hasce
feras certare nitebamini? Annon animadvertitis haec omnia nequitias
esse, et fraudes, et dolos, et melioris conditionis captationes? *Sunt*
herclè, inquit Cyrus, adversus feras quidem; at hominum quenquam si
modò decipere velle viderer, multas *me* plagas accipere *solitum* novi.
Neque enim sagittis, epinor, *pater* inquit, neque jaculo hominem vobis
ferire permisimus, sed scopum petere docebamur; non quidem ut in
praesens noceretur amicis, verum si quando bellum obortum sit, etiam ho-
mines ictu certo ferire possitis. Atque adeò fallaciis utendi et meliorem
aliquam conditionem praeiipiendi ratione non in hominibus vos institui-
mus, sed in feris, nec his *quidem* artibus ut amicos laderetis; at si quando
bellum sit obortum, neque in his inexercitati essetis. Atqui pater, in-
quit, si utraque scitu sunt utilia, tam benè quam malè facere hominibus,

^α Δολῶν] Rectè hoc verbum pro δολῶν,
quod hactenus obtinuit, substituendum
arbitratus est Stephanus. Nam pro hac
emendatione facit, primum, res ipsa; cum
is, qui apros retibus et foveis capit, dolo
adversus illòs utatur, non vi armarum, de
quà potius, quam de dolo dicendum esset
τὸ δολῶν· deinde, quòd et praecedit δολῶν
et sequitur δολέσει. Et lectionem
sanè quàm Stephanus, his rationibus ad-

ductus, reponendam censuit, MS. Bodl.
clare representat. Huic etiam suffragium
suum dedit Cl. Lamb. Bos; qui similem
planè locum ex Plutarchi protulit *ana-*
crisi, p. 757. T. 2. Ευχαίαι δ' Ἀριστο-
τέλει; ὀρύμασι καὶ ἐρίχοις λεύσι, καὶ
ἀρκυσι; — Ubi habemus δολῶν ὀρύ-
μασι καὶ ἐρίχοις, ut hic δολῶν πλέ-
μασι καὶ ὀρύμασι.

καὶ διδάσκειν ἀμφοτέρω ταῦτα ἔδει ἐν ἀνθρώποις. Ἀλλὰ λέγειται, ἔγωγε, ὡς καὶ, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων γενέσθαι ὡς ἀνὴρ διδάσκαλος τῶν παιδῶν, ὃς ἐδίδασκεν ἄρα τὰς παῖδας ^α τὴν τε δικαιοσύνην, ὥσπερ καὶ σὺ κελεύεις, καὶ ἀδικίαν· μὴ ψεύδεσθαι, καὶ ψεύδεσθαι· καὶ μὴ ἔξαπατᾶν, καὶ ἔξαπατᾶν· καὶ μὴ διαβάλλειν, καὶ διαβάλλειν· καὶ μὴ πλεονεκτεῖν, καὶ πλεονεκτεῖν. Διῶριζε δὲ τέττον ὁ τε πρὸς τὰς φίλους ποιήσιον ἦν, καὶ ἅ πρὸς τὰς ἐχθράς· καὶ ἐπὶ δὲ πρὸς αὐτὰ ἐδίδασκεν, ὡς τὰς φίλους δίκαιον εἶη ἔξαπατᾶν, ἐπὶ γε αἰσθῶ· καὶ κλέπειν τὰ τῶν φίλων, ἐπὶ γε αἰσθῶ. Καὶ ταῦτα διδάσκειν ἀνάγκη καὶ γυμνάζειν ἦν πρὸς ἀλλήλους τὰς παῖδας ταῦτα ποιεῖν· ὥσπερ καὶ ἐν πάλῃ φασὶ τὰς Ἰλλυρίας διδάσκειν ἔξαπατᾶν, καὶ γυμνάζειν δὲ τὰς παῖδας πρὸς ἀλλήλους τὸ τοῦτο δύνασθαι ποιεῖν. Γειόμενοι ἔν τινες ἔτι εὐφρεῖς καὶ πρὸς τὸ εὖ ἔξαπατᾶν, καὶ πρὸς τὸ εὖ πλεονεκτεῖν, ἴσως δὲ καὶ πρὸς τὸ φιλοκερδεῖν ἢ ἀφρεῖς ὄντες, ἢ ἀπείχοντο ἄρ' ἀπὸ τῶν φίλων, τὸ μὴ ἔχθ' πλεονεκτεῖν αὐτῶν πειραῖσθαι. Ἐγένετο ἔν ἐκ τέττε ^β ρήτρα, ἥ καὶ νῦν χρῶμεθα ἔτι, ἀπλῶς

hæc etiam utraque erant in hominibus docenda. Fertur utique, fili, ait ille, tempore majorum nostrorum virum quendam fuisse puerorum magistrum, qui nimirum justitiam pueros doceret, quemadmodum tu quoque jubes, et injustitiam; non mentiri; et mentiri; non fallere, et fallere; non calumniari, et calumniari, non *aliis* præripere commodum, et præripere. Distinguebat etiam quamnam horum erga amicos, quæ adversus inimicos facienda essent: atque adeo progressus ulterius hæc docebat, amicos decipere, *ipsorum* bono quidem, justum esse; et amicorum res, *ipsorum* quidem bono, furari. Hæc qui docebat pueros ad ea inter se facienda exercuerit etiam necesse erat; quemadmodum et in luctu circumveniendi rationem Græcos docere aiunt, atque etiam exercere pueros ut inter se hoc facere possint. Itaque cum nonnulli naturæ essent ingeniosi et ad scitè decipiendum, et ad *aliis* aliquid scitè præripiendum, ac fortassè etiam ad lucrandi studium non inepti essent, nec ab amicis quidem abstinebant, quò minùs eis aliquid præripere conarentur. Factum est igitur inde decretum, quo nunc etiam utimur, ut

^α Τὴν τε δικαιοσύνην.] In vulgatis, voces καὶ ἀδικίαν non leguntur. Sed particula copulativa τε ante δικαιοσύνην, ad aliquid ducere videtur, quod justitiæ mox opponendum sit; sicut et cætera inter se pugnant hujus periodi membra. Igitur Leunclavii conjecturam, quæ Stephano etiam

valdè arrisit, secutus, voces καὶ ἀδικίαν suo loco inferendas curavi; orationi enim componendæ vel hæc vel similes omninò deesse videntur.

^β Ρήτρα.] In omnibus ferè editis, φρήτρα hîc perperam legitur. Nos, re quidem ipsâ duce, Stephanum, Leunclavium, et

διδάσκειν τὰς παιδας, ὥςπερ τὰς οἰκίας πρὸς ἡμᾶς αὐτὰς διδάσκομεν ἀληθεύειν, καὶ μὴ ἐξαπαλᾶν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ πλεονεκτεῖν· εἰ δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῖεν, καλᾷζουσιν· ὅπως σὺν τοιαύτῳ ἔθει ἐλισθῆναι, πρῶτοντοι πολῖται γίνομαι. Ἐπεὶ δὲ ἔχειν τὴν ἡλικίαν, ἥνπερ σὺ νῦν ἔχεις ἤδη, καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμίας νόμιμα ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι διδάσκειν. Οὐδὲ γὰρ αὖν ἔτι ἐξευεχθῆναι δοκεῖτε πρὸς τὸ ἄλριον πολῖται γενέσθαι, ἐν τῷ αἰδεῖσθαι ἀλλήλους συνθεραμμένοι· ὥςπερ γε καὶ περὶ ἀφροδισίων ἐ διαλεγόμεθα πρὸς τὰς αἴαν νέας, ἵνα μὴ πρὸς τῇ ἰσχυρᾷ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῖς ῥαδιουργίας προστενομένης, ἀμέτρως αὐτῇ χρῶντο οἱ νέοι. Νῆ Δί', ἔφη· ὡς τοίνυν ὀφθαλμῷ με οὐκ ἴσται τῶν πλεονεξιῶν, ὦ πάτερ, μὴ φοῖδαι· εἰ τι ἔχεις, διδάσκειν ὅπως πλεονεκλήσω ἐγὼ τῶν πολέμων. Μηχανῶ τοίνυν, ἔφη, ὁπόση ἐστὶ δύναμις, τετραγμένοις τοῖς σπυρτὶ ἀτάκτως λαμβάνειν τὰς πολεμίας· καὶ ἀπλισμένοις, ἀόπλους· καὶ ἐρηγοροῖσι, καθεύδουσι· καὶ φαιερὰς σοι οὐκ ἴσται, ἀφανὲς αὖν αὐτὸς ἐκείνοις· καὶ ἐν δυσχωρίαις αὐτὰς γιγνόμενας, ἐν ἐρυμνῷ αὐτὸς αὖν, ὑποδέχῃ. Καὶ

simpliciter docerentur pueri, quemadmodum servos docemus erga nos veraces esse, et non fallacis ut, nec furari, nec quidquam *alicui* plus habendi desiderio eripere: si *quid* autem contra hæc facerent, ut castigarentur; quod *nimirum* manfuetiores, his moribus adsuefacti, cives existerent. At postquam eā essent ætate, quā tu jam nunc es, *tunc sanè* iis et jura adversus hostes *servanda* tuis tradi posse putabant. Non enim amplius *ed* efferri posse videmini, ut cives feri evadatis, cū *ita* simul nutriti et educati essis, ut vos mutuò revereamini: sicuti de rebus veneris ad valdè juvenes verbā non facimus, nè accedente ad vehementem eorum libidinem audaciā, immodicè huic *libidini* indulgeant juvenes. Itā profecūd, inquit Cyrus: quapropter me, ceu serò accedentem ad discendum rationes illas præripiendi commoditates, pater, docere, si quid habes, nè recusato, quod ego meliori sim, quā hostes, conditione. Igitur enitere, inquit, quantum potes, ut cum tuis instructis hostes non instructos deprehendas; et cum armatis, inermes; et cum vigilantibus, dormientes; et abs te conspectos, cū ipsi te non videant; et ut difficultatibus locorum impeditos, ipse in loco munito constitutus, excipias. Et

et Muretum sequendos omnino putavimus, qui primi *ρήτραν* haud dubiè recipiendam animadvertere. Hanc porrò vocem in margine MS. Bodl. laudatam invenimus. Græci autem, teste Plutarcho, T. 1. p. 43. et 47. et T. 2. p. 213. Leges à Lycurgo latas *ρήτρας* dixere.

^a Ὅπως πλεονεκλήσω, &c.] Ut τοῦ πλε-

ονεκτεῖν et πλεονεξία; (quibus crebrò usus est Xenophon) innotescat vis, eam haud abs re forsā constare notandum est, in dolis intendendis, in insidiis locandis, in consiliis occultandis, omnique adeò præripiendā occasione, quā quis alium fallere, anteire, et superare queat.

πῶς αὖ, ἔφη, τίς τοιαῦτα, ὦ πάτερ, ἀμαρτάνουλας δύναίῃο αὖ
 τὴς πολεμίας λαμβάνειν; Οἱ, ἔφη, ὦ παῖ, πολλὰ μὲν τέτων
 ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὑμᾶς καὶ τὴς πολεμίας πείσχειν. ^a Σίλοποιεῖσθαι τε
 γὰρ ἀνάγκη ἀμφότεροι, κοιμᾶσθαι τε ἀμφότεροι, καὶ ἔαθεν ἐπὶ
 τὰ ἀνάγκαια σχεδὸν ἅμα πάντας ἀποχέρειν δεῖσθαι· καὶ ταῖς
 ὁδοῖς, ἵπποι αὖ ὥσι, τοιαύταις ἀνάγκη χρῆσθαι· ἃ χρεὶ σε
 πάντα κλιανοῦλα, ἐν ᾧ μὲν αὖ ὑμᾶς γινώσκεις ἀσθενεστάτας γί-
 νομένους, ἐν τῷ μάλιστα φυλάττεσθαι· ἐν ᾧ δ' αὖ τὴς πολεμίας
 αἰσθάνη ^b εὐχειρωτότατους γινόμενους, ἐν τῷ μάλιστα ἐπιτίθεσθαι.
 Πότερον δ', ἔφη ὁ Κύρος, ἐν τέτοις μόνον ἐστὶ πλεονεκτεῖν, ἢ καὶ
 ἐν ἄλλοις τισί; Καὶ πολὺ γε μᾶλλον, ἔφη, ὦ παῖ· ἐν τέτοις
 μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες ἰσχυρὰς φυλακὰς ποιοῦναι, εἰδό-
 τες ὅτι δεοῦνται. Οἱ δ' ἐξαπαλῶντες τὴς πολεμίας δύναμιν, καὶ θαρ-
 σῆσαι ποιήσαντες, ἀφυλάκτως λαμβάνειν· καὶ διώξαι ^c παρα-

quonam modo pater, inquit, possit aliquis hostes in huiusmodi erroribus
 prehendere? Quoniam, fili, ait, multa talia cum vobis tum hostibus
 accidere necesse est. Nam utrosque cibum sumere necesse est, utrof-
 que etiam somnum capere, ac manē ad *factu* necessaria simul ferē om-
 nibus secedendum est; et viis, qualescunque fuerint, talibus uti necesse
 est: quæ te omnia considerantem oportet, ubi quidem vos maximē im-
 becillos esse animadverteris, ibi summā cautione uti: ubi verò posse
 senseris hostes facillimē opprimi, ibi potissimum eos adoriri. Num
 verò in his duntaxat, ait Cyrus, meliori esse conditione licet, an etiam
 in quibusdam aliis? In aliis, et sanē multo magis, inquit, fili: nam in
 his quidem plerumque omnes cautiones adhibent accuratas, quippe
 quas necessarias esse intelligant. Qui verò hostibus fallendis operam
 dant, possunt eos, et injectā fiduciā, incautos opprimere; et concessā

^a Σίλοποιεῖσθαι] Interpretes alii alio
 modo verbum hoc exponunt; Philolphus
frumentatum ire, Leunclavius, *victus ratio-
 nem expedire*, reddit. Suidam ego se-
 quendum duxi, qui id hīc accipi scribit
 pro τροφὴν λαμβάνειν, *cibum sumere*. Sen-
 sus hoc modo exoritur tum huic loco con-
 sentaneus, tum iis quæ Noster lib. huius
 Historiæ 7. tradit, nempe, οὐδαμῶς ἀν-
 δράπους εὐχειρωτόλους εἶναι, ἢ ἐν σίτοις καὶ
 ποδοῖς, &c.

^b Εὐχειρωτότατους] Omnino placet hæc
 lectio, quam Stephanus et Leunclavius ex
 conjecturâ restituendam pronuntiârunt.
 Vulgati habent εὐχειρωτάτους. Sed εὐχει-
 ρώτης, fere, non item εὐχειρος, dici solet
 qui facile subjugari, seu capi potest. At-
 que ita Xenophontem ipsum hæc usum
 esse voce ex iis constat, quæ modò ex eo

ad σίλοποιεῖσθαι attulimus. Et, ut ex hæc
 voce, ita ex illâ καρτερώτερον, p. 85. sylla-
 bam excidisse, iidem docti viri putârunt:
 cum Xenophon alibi eum καρτερικὸν dicere
 soleat, quem loco citato καρτερίν appellat.
 Ut, ἀπομν. lib. 1. p. 414. — πρὸς χει-
 μῶνα καὶ θέρους καὶ πάντας ὁρόνους καρτερικώ-
 τατος.

^c Παραδύνες] Legitur etiam παραδύνες.
 Ut verò illud huic præponam auctores
 mihi sunt Muretus, Stephanus et Leun-
 clavius. Utroque autem modo legas,
 loci sensus satis constabit, Sapienter scil.
 facturum imperatorem, qui hostibus se
 suosque insequendi occasionem nonnun-
 quam præbet; illi enim, dum incautē se-
 quuntur eos qui fugam simulant, ordines
 solent deserere.

δούλες ἐαυτοῖς, ἀτάκτως ποιῆσαι· καὶ ἐς δυσχερίαν φυγὴν ὑπαίκα-
γόντες, ἐνλαῦθα ἐπιβέσθαι. Δεῖ δὲ, ἔφη, ὦ παῖ, φιλομαθῆ-
σε τάτων πάντων ὅλα, ἔχ, οἷς ἂν μάθοις, τέτοις μόνοις χρῆσθαι,
ἀλλὰ καὶ αὐτὸν κοιητὴν εἶναι τῶν πρὸς τὰς πολεμίας μηχανημά-
των· ὥσπερ καὶ οἱ μουσικοὶ ἔχ, οἷς ἂν μάθωσι, τέτοις μόνοις χρῶν-
ται, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μέρη πειρᾶναι ποιεῖν. Καὶ σφόδρα μὲν
^α καὶ ἐν τοῖς μουσικοῖς τὰ νέα καὶ ἀνθηρὰ εὐδοκιμεῖ, πολὺ δὲ καὶ ἐν
τοῖς πολεμικοῖς μᾶλλον τὰ καινὰ μηχανήματα εὐδοκιμεῖ· ταῦτα
γὰρ μᾶλλον καὶ ἐξαπατῶν δύναται τὰς πολεμίας. Εἰ δὲ σύ γε, ἔφη,
ὦ παῖ, μηδὲν ἄλλο μελεεῖσθαι ἐπ' ἀνθρώπους, ἢ τὰς μηχανάς,
ὡς καὶ πάνυ ἐπὶ τοῖς μικροῖς θηρίοις ἐμχανῶ, ἔκ οἷοι ἂν, ἔφη,
πρόσω πάνυ ἐλάσαι τῆς πρὸς τὰς πολεμίας πλεονεξίας; Σὺ μὲν
γὰρ ἐπὶ τὰς ὀρυθας ἐν τῷ ἱσχυροτάτῳ χειμῶνι ἀνίσχμενος, ἐπο-
ρεύεσθαι καὶ πρὶν κινεῖσθαι τὰς ὀρυθας ἐπεποίηλό σοι ἐπὶ τὰ-
τ' αἰ παλαιαὶ αὐταῖς, καὶ τὸ κεινήμενον χωρίον ἐξείκαστο τῷ ἀκι-
νήτῳ· ὀρυθεὶς δὲ ἐπεκίδευλό σοι, ὥς σοι μὲν τὰ συμφέροῦλα
ὑπηρετεῖν, τὰς δὲ ὁμοφύλους ὀρυθας ἐξαπατᾶν· αὐτὸς δὲ ἐνέ-

se insequendi facultate, eorum ordines perturbare; et cū fugâ *simulatâ*
paulatim in difficilia loca perduxerint, ibi aggredi. Oportet autem te,
fili, inquit, qui hæc omnia discendo callere cupis, non, quæcunque di-
diceris, his solis uti, sed ipsum etiam machinationum esse adversus
hostes opificem: quemadmodum et musici non iis tantum, quos didi-
cere, modis utuntur, sed alios etiam facere conantur. Ac vehementer
quidem cū in musicis quæ nova sunt et florida probantur, tum verò
multò magis in rebus bellicis novæ machinationes laudantur: hæ enim
facilius hostes decipere possunt. Quod si tu quidem, fili, ait, nihil aliud
in homines transferas, quàm eas molitiones quas vel adversus bestias
minutas admodum excogitabas, nonne *te*, inquit, plurimum in rationibus,
quibus hoste superior evadas, inveniendis profecturum putas? Nam tu
quidem hyeme surgens sævissimâ, ad *captandas* aves noctu ire solebas;
et priusquàm aves se commoverent, *jam* eis erant abs te posita in hunc
finem retia, et quem moveras locus erat immoto persimilis: *quædam*
autem tibi aves erant *itâ* edoctæ, ut tuis quidem commodis servi-
rent, sui verò generis aves in fraudem pellicerent: ipse in insidiis *itâ* te

^α Καὶ ἐν τοῖς μουσικοῖς, &c.] Priorem
hujus sententiæ partem ab Homero Xeno-
phon accepisse videtur: sic enim ille;

Τὴν γὰρ αἰδὼν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἀνθρώ-
ποι,

ἢ τις ἀκούσῃσι νεώτατα ἀμφοτέροισι.

Οδυσ. α. v. 351.—2. Nec aliter Pin-
darus:

— Αἶνε δὲ παλαιόν

Μέν οἶνον, αἶθε δ' ὕμνον

Νεώτερον. Ολυμπ. Σ. v. 73. et seq.

δρυνες ὥς ὅρα ἄν μὲν αὐτάς, μὴ ὁρᾶσθαι δὲ ὑπ' αὐτῶν· εἶχες δ' ἐπιμέλειαν τῆ φιλάνει ἔλκων τὰ πλείονα πρὸ τῆ φυγῆς. Πρὸς δ' αὖ τὸν λαὸν, ὅτι μὲν ἐν σκότει νέμειται, τὴν δ' ἡμέραν ἀποδιδράσκει, κύνας ἔτρεφες, αἱ τῇ ὁσμῇ αὐτὸν ἀνέυρισκον. Οἱ δὲ ταχὺ ἔφειδον, ἐπεὶ εὐρεθείη, ἄλλας κύνας εἶχες ἐπιβληθέντας πρὸς τὸ καλαπιδᾶς αἰρεῖν. Εἰ δὲ καὶ ταύτας ἀποφύγοιεν, τὰς πόδας αὐτῶν ἐκμακθάνων, καὶ πρὸς ὅσα χωρία φεύγειν αἰρουῖναι οἱ λαοὶ, ἐν τέτοις τὰ δόλυντα δυσόρατα ἐνεπείλυννες, ἵνα ἐν τῷ σφόδρα φεύγει, αὐτὸς ἐαυτὸν, ἐμπίπλων, ἐνέδω. Τῷ δὲ μὴδ' ἐνέσθεν διαφεύγειν, σκοπὸς τῷ γινόμενῳ καθίσης, οἱ ἐγύθεν ταχὺ ἐμελλόν ἐπιενήσεσθαι· καὶ αὐτὸς μὲν σὺ ὅπισθεν κρυγῇ ἔδω ὑπεριζήσῃ τῷ λαῷ βῶν, ἐξέπληττες αὐτὸν, ὥς ἀφρόνως αἰλίσκεισθαι· τὰς δὲ ἔμπροσθεν σιγᾶν διδάξας ἐνεδρεύοντες, λαυθάνειν ἐποίεις. Ὡς περ ἔν προεῖπον, εἰ τοιαῦτα ἐθελήσαις καὶ ἐπὶ τὰς ἀνθρώπους μηχανᾶσθαι, ἔκ οἷδ' ἔγωγε εἰ τινα λίποις ἀντῶν πολέμων. Ἦν δὲ ποτε ἄρα ἀνάγκη γένηται^β καὶ ἐν τῷ ἱσσιπιδῷ, καὶ ἐκ τῷ ἐμφανῶς, καὶ ὀπλισμένους ἀμφότερους μάχην

abdebas, ut illas tu quidem cerneres, ab illis verò cerni non posses; curam etiam adhibuisti, ut voluisti prius trahendo anteverteres, quam fugerent. Rursus autem adversus leporem, quod is in tenebris passum quærat, interdum verò fugit, canes alebas, quæ eum odoratu investigarent. Quoniam verò, postquam fuerit inventus, celeriter in fugam se conjiceret, canes alias habebas ad eum vestigiis persequendo capiendum institutas. Quod si et has effugerent lepores, edoctus eorum meatus, et ad quæ potissimum loca fugere soleant, in illis retia visu difficilia tendebas, ut dum concitatè fugeret, illapsus in ea lepus, ipse se in ea indueret. Atque uti nè hinc etiam aufugeret, speculatores ejus quod accideret constituebas, qui è propinquo celeriter adcurrando supervenirent illi: et tu quidem ipse à tergo clamorem ad leporem usque pervenientem tollens, eum à territabas eum, ut improvidè procurrens caperetur: eos autem, quos ab anteriori parte in infidiis collocatos filere jusseras, latere faciebas. Quamobrem, ut aiebam antea, si hujusmodi quædam adversus homines etiam moliri volueris, haud equidem scio, an ullum ex hostibus *superstitum* relicturus sis. Quod si aliquando necessitas obveniat, ut et in æquo campi, et Marte aperto, et armatis utrisque prælium

^α ἵνα ἐν τῷ—ἐνέδω] Sic etiam ἵνα cum indicativo constituitur 1 Cor. 4. 6.—ἵνα μὴ εἴ: ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε— pro φυσιοῦσθε, uti videtur; sicut et ἐνέδω hic ponitur pro ἐνέδωσθε.

^β Καὶ ἐν τῷ ἱσσιπιδῷ, καὶ, &c.] In vulga-

tis, ἐν τῷ ἱσσιπιδῷ ἐκ τοῦ ἐμφανῶς ὀπλισμένους καὶ ἀμφότερους, &c. præternissā scil. priori καὶ, alterā verò è suo loco in alienum translata. Bodleiani MS. lectionem nos admisimus, cui ferè nomen suum dedit olim Muretus.

συναΐειν, ἐν τῷ ταύτῃ δὲ, ὃ παρὶς αἱ ἐν πόλει περιμενεῖσθαι μάχαι, μάχαι δὲ αἰεὶ εἶναι, ὅταν τῶν στρατιῶν εὔ μὲν τὰ σώματα ἡτοκμήναι ᾖ, εὖ δὲ αἱ ψυχαὶ τεθλημέναι, εὖ δὲ αἱ πολεμικὰ τέχαι μεμελετημέναι ᾖσιν. Εὖ δὲ χρὴ καὶ τὰτο εἶδέναι, ὅτι ὅπου τις ἀνδρῶν ἀξιώσῃ, καὶ ἐκεῖνοι πάντες ἀξιάσασθαι σε πρὸ ἐκείνων βαλεῖσθαι. Μηδὲ ποτὲ ἂν ἀρροῖσιν ἔχεις, ἀλλὰ τῆς μὲν νυκτὸς προσκόπει τί σοι ποιήσασιν οἱ ἀρχόμενοι, ἐπειδὴν ἡμέρα γενήται· τῆς δὲ ἡμέρας, ὅπως τὰ εἰς νύκτα κάλλιστα ἔχει. Ὅπως δὲ χαρὴ τάσσειν εἰς μάχην στρατιάν, ἢ ὅπως αἰεὶν ἡμέρας ἢ νυκτὸς, ἢ χειρὸς ἢ πλάγας· ὁδὸς, ἢ ὄρευνας ἢ πεδυνὰς· ἢ ὅπως στρατοπεδεύεσθαι, ἢ ὅπως φυλακὰς νυκτερινὰς ἢ καὶ ἡμερινὰς καθιστάναι, ἢ ὅπως πρὸς πολέμους προσάγειν, ἢ ἀπάγειν ἀπὸ πολέμων, ἢ ὅπως παρὰ πόλιν πολέμιον αἰεὶν, ἢ ὅπως πρὸς τεῖχος αἰεὶν ἢ ἀπάγειν, ἢ ὅπως νύκτας ἢ πάλαιας διαθεάνειν, ἢ ὅπως ἵππικόν φυλάττεσθαι, ἢ ὅπως ἀκοιμιστὰς ἢ τοξότας· καὶ εἰ γε δὴ σοι κατὰ κίρας αἰετὶ οἱ πολέμοι ἐπιφανέιν, πᾶς χρὴ ἀντικαθιστάναι· καὶ εἰ σοι ἐπὶ φάλαγγος αἰετὶ ἀλλοθὲν ποδὲν οἱ πολέμοι φανεῖν, ἢ κατὰ πρόσωπον, ὅπως χρὴ ἀντιπαράγειν· ἢ ὅπως τὰ τῶν πολέμων ἀν τις

conferendum sit, in hoc certè, fili, rerum statu, adjuncta quibus superiores evadamus, multò antiè comparata, plurimùm valent. Hæc autem esse dico, cùm corpora militum probè fuerint exercitata, animique probè exacuti sint, et militares artes probè excultæ. Præterea hoc etiam certò scias necesse est, quosunque censeas æquum esse tibi parere, eos item omnes existimaturos æquum esse, ut tu rebus eorum consulas. Nunquam igitur curam abjicias, sed noctu provideas quid subiectos imperio tuo facere velis, ubi dies advenerit; interdiu verò, quo pacto se res nocturnæ quàm optimè sint habituræ. Quà verò ratione oporteat exercitum ad pugnam instruere, quo pacto vel interdiu vel noctu, vel per angustas vel latas, vel per montosas campestres vias ducere: quo pacto metari castra, quo pacto nocturnas diurnasve excubias constituere, quo pacto ad hostes accedere vel ab hostibus recedere, quo pacto propter urbem hostilium iter facere, quo pacto exercitum ad murum adducere vel abducere, quo pacto saltus vel fluvios transire, quo pacto à copiis equestribus vel à jaculatoribus vel à sagittariis cavere: et si quidem tibi exercitum in cornua explicatum ducenti se ostendant hostes, quàm ratione eis sit obsistendum; et si tibi eum phalangis in morem instructum ducenti ex alià quâvis parte, quàm à fronte, appareant, quo pacto ducendus sit in eos exercitus; quàm quis ratione possit quid hostes

μάστιγα αἰσθάνοιτο, ἢ ὅπως τὰ σὰ ἦκιστα οἱ πολέμιοι εἶδεῖεν· ταῦτα δὲ πάντα τί ἂν ἐγὼ λείποιμι σοι; Οὐα τε γὰρ ἐγὼ ἤδειν, πολλάκις ἀκήκοας· ἄλλως τε εἴ τις ἐδόκει τὴν τέττων ἐπίστασθαι, ἄνεός αὐτῶν ἠμίλικας, ἢ δ' ἀδάκῃς γεγέννηται. Δεῖ ἔν πρὸς τὰ συμβαίοντα, εἶμαι, τέτοις χρῆσθαι, ὅποῖοις ἂν σοι αἰεὶ συμφέρειν τέτων δοκῇ. Μάθε δέ με, ὦ παῖ, καὶ τάδε, ἔφη, τὰ μέγιστα· παρὰ γὰρ ἱερὰ καὶ οἰκονομῶν μήτ' ἐν σαυτῷ μηδέποτε, μηδ' ἐν τῇ ἐρασίᾳ, κινδυνεύσης· καλυνούμην, ὡς ἄνθρωποι μὲν αἰρούνται πράξεις εὐκάζουτες, εἰδότες δὲ ἕδεν ἀπὸ ποίας ἔσαι αὐτοῖς ταῦτόν. Γνώης δ' ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν γιγνομένων. Πολλοὶ μὲν γὰρ ἦδη ^β πόλεις ἔπεισαι, καὶ ταῦτα οἱ δοκῶντες σοφώτατοι εἶναι, πόλεμον ἀρασθαι πρὸς τέττω, ἵφ' ὧν οἱ πεισθέντες ἐπιθέσθαι ἀπώλαστοι. Πολλοὶ δὲ πολλὰς ἠύξησαν ἦδη καὶ ἰδιώτας καὶ πόλεις, ὅφ' ἔν αὐξηθέντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον. Πολλοὶ δὲ, οἷς ἔξῃν φίλοις χρῆσθαι, καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ πάσχειν, τέτοις δέλοισ μαῶλλον βουλευόμενοι ἢ φίλοις χρῆσθαι, ὑπ' αὐτῶν τέτων δίκην ἔδοσαν. Πολλοὶς δ' ἐκ ἥρκεσεν αὐτοῖς τὸ μέρος ἔχειν ζῆν ἡδέως, ἐπιθυ-

rerum agant cognoscere, vel tu quid instituas hostes minimè sciant : hæc, *inquit* am, omnia quid ego tibi commemorem? Nam et quæcunque ego noveram, audisti sapius; et prætereà si qui horum aliquid callere videbantur, eorum neminem neglexisti nec imperitus evasisti. Quapropter ad *qualibet*, opinor, eventa his uti oportet *monitis*, quæcunque ex iis tibi quovis, tempore ex usu potissimum fore videbuntur. Hæc etiam ex me, fili, maximi *sane* momenti discito : nunquam vel ipse *solutus*, vel cum exercitu, contrà quàm sacra monent et auguria, periculum adieris; *illud* cogitans, homines conjecturis nixos res gerendas suscipere, et planè nescios esse undè boni aliquid sit ipsis eventurum. Id quod ex ipsis rerum eventibus intelligas licet. Multi enim iique sapientissimi habiti, civitatibus persuaferunt, ut bellum adversùs eos moverent, à quibus illi, qui *alios* invadere persuasi fuerant, sunt deleti. Multi multos et privatos homines et respublicas ad majora provexerunt, à quibus promotis gravissima mala passi sunt. Multi, cùm eos, quibus amicis uti poterant, collatis *in ipsos* et acceptis beneficiis, fervorum quàm amicorum loco habere maluerint iisdem, pœnas dedere. Multi vità jucundà cum partis *alicujus* possessione *conjunctà* non contenti, cùm

^a Ἐν τῇ ἐρασίᾳ] Ἐν hīc potestatem habet τοῦ μέγα, perinde atque Luc. 14. 31.

—εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι

^β Πόλεις ἔπεισαν] Suspectum nonnullis

est illud πόλεις, pro quo in quibusdam editis πολλοὺς ad marginem notatum est. Leunclavius Xenophontem πλείους scripsisse putat. Nulla tamen satis idonea videtur antiquæ lectionis rejiciendæ ratio.

μήσαντες δὲ πάντων κύριοι εἶναι, διὰ ταῦτα καὶ ὧν εἶχον ἀτέτηχον. πολλοὶ δὲ τὸν πολέμῳ χρυσοῦ κησάμενοι, διὰ τῆτον ἀπό-
λουτο. ^α Οὕτως ἢ γε ἀνθρώπινη σοφία εἶναι μᾶλλον οἷδε τὸ
ἄριστον αἰρεῖσθαι, ἢ εἰ κληρέμενος, ὅτι λάχαι, τῆτό τις πράτ-
τοι. Θεοὶ δὲ, ὧ παῖ, αἰεὶ ὅλως πάλαι ἴσασι, τὰ γαστηρία, καὶ
τὰ ὄντα, καὶ ὅτι ἔξ ἑαυτῶν αὐτῶν ἀποδείξεται καὶ τῶν συμβαλόντων
ἀνθρώπων οἷς αὖ ἴσασιν ὧσι, προσημαίνουσιν ἅ τε χρεὶ ποιεῖν,
καὶ ὅ ἐστι χρεὶ. Εἰ δὲ μὴ πᾶσιν ἐθέλῃσι συμβαλέμεναι, ἅδιν θαυ-
μαστόν· εἰ γὰρ ἀνάγκη καὶ τοῖς ἐσσι, ὧν αὖ μὴ θύλασι, ἐπιμε-
λεῖσθαι.

omnia suam in potestatem redigere cuperent, idcirco iis etiam quæ
possidebant exciderant: multi *denique* aurum tantopere votis *omnium*
expetitum adepti, ob hoc *ipsum* perierunt. Itaque humana quidem sapi-
entia nihilo magis quod optimum est deligere novit, quàm si quis fortu-
bus ductis, hoc agat, quod ei forte obtigerit. Verùm dii, alii, im-
mortales omnia norunt, præterita, et præsentia, et quis singulorum
futurus sit exitus: et hominibus *eos* consulentibus, quibus *quidem* sunt
propitii, quæ suscipienda vel non suscipienda sint, antè significat. At
non omnibus eos consulere velle, minime mirum *videri debet*; neque
enim necessitate sunt coacti illorum curam gerere, quos *benevolentia sua*
complacere nolint.

^α Οὕτως ἢ γε ἀνθρώπιν, &c.] Nihil
gravius, nihil Scholâ illâ dignius, ex quâ
quasi sancto quodam augustoque fonte non
hæc tantum divina planè conclusio, sed
et præcedens omnis, quatenus ad mores
spectat pietatemque, manavit oratio. Jam
verò nec inusitatum est, nec sanè, ut opi-
nor, ægrè ferendum, Historicis rerum ge-
næarum expositioni salubria quædam sub-

indè admiscere monita, præceptisque ani-
cis adeò legentium pectora formanda cu-
rare. Patris certè erat talia docere filium
in aleam belli jam jam profecturum. Sed
de pietate eâ, omnique adeò dicendi ele-
gantia, quæ in Scriptis Xenophonticis ubi-
que ferè elucet, alium jam statuimus dis-
ferendi locum.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Β΄.

ΤΟΙΑΥΤΑ μὲν δὴ ἀφίκοντο διαλεγόμενοι μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Περσίδος· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς αἰτὸς δεξιὸς φαίης προσήϊτο, προσευξάμενοι θεοῖς καὶ ἥρωσι, τοῖς Περσίδα γῆν κατέχουσιν, ἵλεως καὶ εὐμενεῖς πέμπειν σφᾶς, ἕτω διέβαινον τὰ ἔρια. Ἐπειδὴ δὲ διέβησαν, προσήχοντο αὖθις θεοῖς, τοῖς Μηδίαν γῆν κατέχουσιν, ἵλεως καὶ εὐμενεῖς δέχεσθαι αὐτάς. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ὥσπερ εἰκὸς, ὁ μὲν παῖψρ πάλιν εἰς Πέρσας ἀπῆει, Κύρος δὲ εἰς Μήδους πρὸς Κυαξάρην ἐπορεύετο. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ὁ Κύρος εἰς Μήδους πρὸς τὸν Κυαξάρην, πρῶτον μὲν, ὥσπερ εἰκὸς, ἡσπάσαντο ἀλλήλους· ἔπειτα δὲ ἤρξτο τὸν Κύρου ὁ Κυαξάρχης, πῶσον τι αἰτίῳ ἐράτευμα. Ὁ δ' ἔφη, τρισμυρίας μὲν, οἳ καὶ πρόσθεν ἐφοίτων πρὸς ὑμᾶς μισθοφόροι· ἄλλοι δὲ καὶ τῶν ὑδεπώπολε ἐξεληθόντων προσέρχονται τῶν ὁμοτίμων. Πόσοι τινές; ἔφη ὁ Κυαξάρχης. Οὐκ αὖ ὁ ἀριθμὸς σε, ἔφη ὁ Κύρος, ἀκέσασθα εὐφρανεῖ· ἀλλ' ἐκεῖνο

AC talia quidem differentes Persidis usque fines pervenēre : cū autem aquila dextra iis visa præcederet, deos et heroas precati terræ Persidis præsides, ut se propitii benignique dimitterent, fines ita demum transierunt. Postquam verò transiissent, rursus deos precati sunt Medicæ terræ præsides, uti se propitii benignique exciperent. His peraetis, mutuò se complexi, ut par erat, ad Persas pater rursus revertēbat, Cyrus in Mediam ad Cyaxarem proficiscebatur. Cū autem ad Cyaxarem Medorum in regione pervenisset Cyrus, primum se, ut par erat, mutuò complexi salutârunt : deinde Cyrum interrogabat Cyaxares, quantum exercitum duceret. Cyrus autem, triginta quidem millia, inquit, quī et antehac mercede conducti ad vos venire consueverunt : præter hos ex eorum etiam ordine qui ὁμότιμοι vocantur qui nullo unquam tempore aomo sunt egressi, alii quidam adveniunt. Quàm multi? ait Cyaxares. Numerus sanè te, inquit Cyrus, cū cum audieris, non admodum delectabit ; verū illud

ἐνόησαν, ὅτι ὅλῳι οἷς οὗτοι οἱ ἐμῶτιμοι καλέμενοι πολλοὶν οὖσαν τῶν ἄλλων Περσῶν ῥαδίως ἄρχουσιν. Ἀτάρ, ἔφη, δὲν τι αὐτῶν; ἢ μάτην ἐφορέηθης, εἰ δὲ πολέμιοι ἐκ ἔρχονται; Ναὶ μὰ Δι', ἔφη, καὶ πολλοὶ γε. Πῶς τῶτο σαφές; Οτι, ἔφη, πολλοὶ ἤκουες αὐτόθεν, ἄλλος ἄλλον τρόπον, πάντες ταῦτ' ἀκούουσιν. Ἀγωνισθεὶς ἄρα ἡμῖν πρὸς τὰς αἰδράς. Ἀνάγκη γάρ, ἔφη. Τί ἔν, ἔφη ὁ Κύρος, εἰ καὶ τὴν δύναμιν ἐλεξάς μοι, εἰ εἴσθα, πόση τις ἢ προσιῦσα, καὶ πάλιν τὴν ἡμετέραν; ὅπως εἰδότες ἀμφότερας, πρὸς ταῦτα βουλευόμεθα, ὅπως ἂν ἄριστα ἀγωνιζοίμεθα. Ἀκκε δὲ, ἔφη ὁ Κριαξάρης.

Κροῖστος μὲν ὁ Λυδὸς ἄγειν λέλειπε μυρίας μὲν ἱππέας, πελταστας δὲ καὶ τοξότας πλείους ἢ τετρακισμυρίας. Ἀρτιάμαν δὲ, τὸν τῆς μεγάλης Φρυγίας ἄρχοντα, λέλειπε ἱππέας μὲν εἰς ὀκτακισχιλίους ἄγειν, λοχισφόρους δὲ σὺν πελτασταῖς εἰς μείους τετρακισμυρίων. Ἀρίθαιον δὲ, τὸν τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα, ἱππέας μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, τοξότας δὲ καὶ πελταστας εἰς μείους τρισμυρίων. τὸν Ἀράθειον δὲ Μάραθδον ἱππέας τε εἰς μυρίας, καὶ ἄρματα εἰς ἑκατὸν, καὶ σφενδονητῶν πάμπολύ τι χρῆμα. ³ Τὰς μέγας Ἑλλήνας,

tecum reputes *velim*, paucos hosce, qui *ἐμῶτιμοι* appellantur, in cæteros Persas, multi sînt licet facile imperium obtinere. Verum, inquit, numquid iis tibi opus est? an sine causâ timuisti, neque veniunt hostes? Immo *veniunt* illi profecto, ait, et multi quidem. Quî hoc constat? Quod cum multi, inquit, indè veniant, alius alio modo, omnes *tamen* eadem referunt. Est ergo nobis cum viris certandum. *Id* utique *profecto* necessitas, ait *Cyaxares*. Cur igitur, inquit Cyrus, non mihi dixisti, si nôsti et hostium copiam, quæ adveniunt, quantæ sint, et item nostræ? ut cognitis ambabus, quo pacto optimè bellum geramus, pro earum ratione deliberemus. Audi verò, inquit Cyaxares:

Cræsus quidem ille Lydus ducere fertur equites decies mille, peltastas et sagittarios plures quadraginta millibus. Artamam autem, magnæ Phrygiæ principem, equitum circiter octo millia, hastatos cum peltastis non pauciores quadraginta millibus ducere perhibent: Aribæum, Cappadocum regem, equites ad sex mille, sagittarios et peltastas haud pauciores triginta millibus: Maragdum Arabem, et equites ad decies mille, et currus ferè centum, et funditorum ingentem quandam copiam. De Græcis verò,

³ Τοὺς μέγας Ἑλλήνας, &c.] Hoc periodi membrum, quod à quarto quoque casu, præcedentium more, incipit, currente oratione, exit ἀνακελεύθας. Cum enim

posset, Οἱ Ἑλλήνες οἰκουμένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὐ λείπει, &c. maluit, Τοὺς μέγας Ἑλλήνας &c. Subaudias igitur hîc necesse est ἀμφί, vel δα, ut sit accusativus absolutus. Hujus structuræ

τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ οἰκοῦντας, ἔδην πω σαφές λείπει εἰ ἔπουλαι· τῆς δὲ ἀπὸ Φρυγίας, τῆς παρ' Ἑλλάσποντον, συμελαεῖν φασι Γαλαῖον, ἔχοντα εἰς Καῦσρον πεδῖον ἑξακισχιλίας μὲν ἵππεῖς, πελτασὰς δὲ εἰς μυρίας. Κάρας μὲν καὶ Κίλικας καὶ Παφλαγόνας παρακληθέντας ἔφασιν ἔπεσθαι. ³ Ο δὲ Ἀσσύριος, ὁ Βαβυλωνά τε ἔχων καὶ τὴν ἄλλην Ἀσσυρίαν, ἐγὼ μὲν οἶμαι ἵππεας μὲν ἄξιον ἢ μείον δις μυρίων· ἄρματα δ', εὔ οἶδ', ἢ πλείων διακοσίων· περὶ δὲ, οἶμαι, παμπόλλας· εἰάθει γοῦν, ὅποτε δεῦρ' ἐμβάλλει. Σὺ, ἔφη ὁ Κύρος, πολέμιες λείπεις, ἵππεας μὲν εἰς ἑξακισμυρίας εἶναι, πελτασὰς δὲ καὶ τοξότας πλέον ἢ εἴκοσι μυριάδας. Ἀγε δὴ, τῆς σῆς δυνάμεως τί πλῆθος φῆς εἶναι; Εἰσὶν, ἔφη, Μήδων ἵππεῖς μὲν πλείους τῶν μυρίων· πελτασὰς δὲ καὶ

qui Asiam incolunt, nihil dum certi est allatum, an sequantur, necne: eos autem qui è Phrygiâ sunt, propter Hellespontum sitâ, Gabæo *scilicet* conjuncturos aiunt, qui ad Caystri planitiem sex millia equitum habet, peltastas circiter decies mille. Caras verò, et Cilices, et Paphlagonas, licet arcessiti sint, non sequuturos aiunt. Quod autem ad Assyriam attinet, qui et Babylona, et reliquam Assyriam possidet, ducturum *eum* equidem arbitror, equites non pauciores viginti millibus; currus, sat scio, non plures ducentis; pedites vero, *ut opinor*, permultos: *sic* certè consuevit, cùm fines nostros invadit. Dicis tu, inquit Cyrus, hostium equites esse ad sexagies mille, peltastas verò et sagittarios plures ducentis millibus. Age verò, quem tuarum copiarum ais esse numerum? Medorum, inquit, sunt equites plures decem millibus; peltastæ et

structuræ non defunt exempla; unum adfero, quod suppeditat egregius ille atticistæ artificum artifex Aristophanes;

Δεινὸν γε τὸν κέρκα, τὸν παρὰ τοὺς βροτοὺς

Οἰχόμενον, εἰ μηδέποτε νοήσει πάλιν.

Ornib. v. 1269. et seq.

³ Ο δὲ Ἀσσύριος, &c.] Recta orationis structura, ut ἄξει legamus, postulat. Et hanc sanè lectionem exhibet MS. Eodeticanus: quam tamen aded non recipiendam puto, ut non possim non suspicari eam ab officiosâ nimis librarî alicujus sedulitate profectam, quò nimirum ab omni ἀνακολουθίας et solæcismi periculo Xenophontem tutum præstaret. Sed tali non eget is auxilio. Melior adest defensor, Lucianus; quem vide rectum quarti loco casus adhibentem, in Dialogo Nept. et Nereid. p. 107. Νηρ. Ἀλλὰ κἀκεῖνην σῶσαι δέήσει χαρισάμενος τῷ Διούσω, pro δέήσει σε σῶσαι χαρισάμενον, &c. Ecce autem alterum, Ælianum scilicet in Hystor. Anim. lib. 4. cap. 36. pag. 82. Edit. Tigor. Ἡ τῶν

Ἰνδῶν γῆ φασιν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς πολυφάρμακον εἶναι, καὶ τῶν, &c. Illud etiam Stephanus considerandum esse monet, scilicet ἀνακολουθίαν hujusmodi apud Xenophontem reperiri. Nulla tamen protulit exempla; bina igitur dabo luculenta: Οὗτος δὲ, ὃν πάλιν πρὶν οἱ εἶναι, ταχὺ αὐτὸν εὖρε Κύρῳ φιλαίτερον ἢ ἐαυτῷ. Αναλ. lib. 1. p. 159. Aliquetum extat Oecon. p. 478. Οἱ δὲ φίλοι, ἐν τις ἐπιστῆσαι αὐτοῖς χρῆσθαι ὥστε ἀφελεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φησόμεν αὐτοὺς εἶναι; Simili modo Nominativum absolutum apud Evang. reperimus; Joh. 6. 30. ———— ἵνα πάντες ὁ δὲ δώκε μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, &c. et c. 17. v. 2. ———— ἵνα πάντες ὁ δὲ δώκε αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς, &c. Malè ergò Grotius alique hujusmodi locutiones Hebraïsmis annumerandas esse statuerunt. Huc referri debent similes loquendi formulæ, apud Matt. 12. 36. Luc. 21. 6. Joh. 7. 38. Act. 7. 40. atque alia passim apud N. T. loca, in quibus nominativus extat absolutus.

τοξόται γίνονται ὅν ὡς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας καὶ ἑξακισμύριοι. Ἀρ-
μενίων δ', ἔφη, τῶν ὁμῶν ἡμῶν, παρέσονται ἵππεῖς μὲν τετρακισχί-
λαιοι, πεζοὶ δὲ δισμύριοι. Λαβεῖς σὺ, ἔφη ὁ Κύρος, ἵππεας μὲν
ἡμῶν εἶναι μείον ἢ τρίτου μέρους τῶν τῶν πολεμίων ἵππικῶν, πεζῶν δὲ
σχεδὸν ἀμφὶ τὰς ἡμίσεις. Τί ἔτι; ἔφη ὁ Κυαξάρης, ὅλως
νομίζεις Περσῶν εἶναι, ὥς σὺ φῇς αἶψιν; Ἀλλ' εἰ μὲν ἀνδρῶν
προσδεῖ ἡμῖν, ἔφη ὁ Κύρος, εἴτε καὶ μὴ, αὖθις βαλευσόμεθα·
τὴν δὲ μάχην μοι, ἔφη, λέξον ἐκείνων, ἥτις ἐστί. Σκεδὸν, ἔφη ὁ
Κυαξάρης, πάλιν ἢ αὐτῇ. Τοξόται γὰρ εἰσι καὶ ἀκοντισταὶ οἱ
τ' ἐκείνων καὶ οἱ ἡμετέροι. Οὐκᾶν, ἔφη ὁ Κύρος, ἀκροβολίζεσθαι
ἀνάγκη ἐστὶ τοιούτων γε τῶν ὅπλων ὄντων. Ἀνάγκη γὰρ ἔτι, ἔφη ὁ
Κυαξάρης. Οὐκᾶν ἐν τάτῃ μὲν, ἔφη ὁ Κύρος, τῶν πλείονων ἢ
νίκῃ· πολὺ γὰρ ἂν θάπτον οἱ ὀλίγοι ὑπὸ τῶν πολλῶν τήραττόμενοι
ἀιολωθεύσαντες, ἢ ὑπὸ τῶν ὀλίγων οἱ πολλοί. Εἰ ἔτι ἄλλως ἔχει,
ἔφη, ὦ Κύρε, τί ἂν ἄλλο τις κρείττον εὔροι, ἢ πέμπειν εἰς Πέρ-
σας, καὶ ἅμα μὲν διδάσκειν αὐτὰς ὅτι εἴ τι πέσονται Μηδοί, εἰς
Πέρσας τὸ δεινὸν ἔχει, ἅμα δὲ αἰτεῖν πλεῖον στρατεύμα; Ἀλλὰ

sagittarii in nostrâ utique regione fortasè fuerint sexagies mille. Ab
Armeniis, inquit, qui nobis sunt finitimi, equitum millia quatuor ade-
runt, peditum viginti millia. Dicis tu, inquit Cyrus, equites nostros
tertiâ parte equitatus hostium esse minores, pedites verò dimidiam cir-
citer eorum peditatus partem. Quid igitur? ait Cyaxares, paucosne
adèò Persas esse arbitraris, quos ducere te dicis? Verùm nobis, inquit
Cyrus, an praterea milite sit opus, nec ne, posthac deliberabimus:
mihi autem, inquit, quæ sit singulorum pugnae ratio exponito. Propè
omnium, ait Cyaxares, est eadem. Nam illorum et nostri milites sagit-
tarii sunt et jaculatores. Cùm ergò, ait Cyrus, hujusmodi sint arma,
eminùs pugnare necesse crit. Necesse sanè crit, ait Cyaxares. Hic
igitur, inquit Cyrus, illorum crit victoria, qui numero plures fuerint:
multò enim citiùs à pluribus pauci, vulneribus confecti, perierint,
quàm à paucis plures. Si ergo, Cyre, inquit, sic se res habeat, quid
aliud melius quis reperire possit, quam ad Persas uti mittamus, et si-
mul eos doceamus, calamitatem ad Persas penetraturam, si Medis ad-
versè quid acciderit, simulque majorem exercitum postulemus? At

^a Ὀλίγους νομίζεις, &c.] In editis qui-
busdam exemplaribus legitur ὡς ante ὀλί-
γους, quam, Stephano et Leunclavio præ-
euntibus, omisi. Hic autem loci senten-
tiam sic interpretatur: Miratur utique,
ait, Cyaxares, Cyrum ad Medorum Ar-

meniorumque copias, non etiam Persicas
adducere. Quapropter subjicit interrogan-
do: Quid ergo Cyre? Tunc tam exiguas
arbitraris esse copias Persicas, quas ipse te
adhibere adducere; ut illarum nostrarum nume-
rum non adaugeant?

ταῦτο μὲν, ἔφη ὁ Κῦρος, εὖ ἴσθι, ὅτι εἴ πᾶσις ἔλθοιεν Πέρσαι, πλήθει γε ἔκ ἂν ὑπερβαλοίμεθα τῆς πωλεμίας. Τί μὲν ἄλλο ἐνὸρῃς ἀμεινον τάττῃ; Εγὼ μὲν ἂν, ἔφη ὁ Κῦρος, ^a εἰ σὺ εἴην, ὡς τάχις αὖ ὅπλα ἐποιήμην πᾶσι Πέρσαις τοῖς προσιῦσιν, ὥσπερ ἐρχοῦνται ἔχοντες οἱ παρ' ἡμῶν, οἱ τῶν ὁμοτίμων καλέμενοι. Ταῦτα δ' εἰς θώραξ μὲν περὶ τὰ στήνα, γέρον δὲ εἰς τὴν ἀριστεράν, κοπίς δὲ ἢ σάβαραις εἰς τὴν δεξιάν· καὶ ταῦτα παρασκευάσης, ἡμῖν μὲν ποιήσεις τὸ ὁμοσε τοῖς ἐναυλίοις ἵεναι ἀσφαλίστου, τοῖς πωλεμίοις δὲ τὸ φεύγειν, ἢ τὸ μένειν, αἰρετώτερον. Τάττομεν δὲ, ἔφη, ἡμᾶς μὲν αὐτὰς ἐπὶ τῆς μένουσας· οἷτε μὲν τ' ἂν αὐτῶν φεύγωσι, τάττῃς ὑμῖν καὶ τοῖς ἵπποις νέμομεν, ὡς μὴ σχολάζωσι μήτε φεύγειν, μήτ' ἀνασρέφεισθαι. Κῦρος μὲν ἕτως ἔλεξε· τῷ δὲ Κυαξάρῃ ἔδοξε τε εὖ λείπειν, καὶ τῇ μὲν πλείους μετ' ἀπέμπεσθαι ἔκτετι ἐμένοντι, παρεσκευάζει δὲ ὅπλα τὰ προειρημένα. Καὶ σχεδὸν τε ἔτοιμα ἦν, καὶ τῶν Περσῶν οἱ ὁμότιμοι παρήσαν,

hoc quidem, inquit Cyrus, certò scias, nos multitudine hostes non superaturos esse, etiam si Persæ universi veniant. Quid igitur aliud, *quod* melius hoc *sit*, vides? Equidem, inquit Cyrus, si essem qui tu, quàm primùm Persis omnibus huc venientibus *eiusmodi* fabricanda curarem arma, qualibus instructi veniunt è nostris ii, qui ὁμότιμοι appellantur. Ea verò sunt, lorica circum pectus, in manu lævâ scutum, in dextrâ copis vel securis: hæc si paraveris, efficies ut nobis cum hostibus congredi tutissimè liceat, et hostibus *ipsis* foret optabilius fugere, quàm subsistere. Ac nos quidem ipsos, ait, adversùs eos collocamus qui subsistent: ex iis autem quicunque fugerint, hos vobis et equitibus adtribuimus, ut eis nec fugere vacet, nec converti. Cyrus quidem ad hunc modum differuit: et Cyaxari visus est rectè dicere, *isque adeò* nullam de pluribus arcessendis mentionem faciebat ampliùs, sed arma, de quibus modò dictum, parabat. Ac *ea* cùm propè jam parata essent, Persarum aderant ὁμότιμοι,

^a Εἰ σὺ εἴην] In diversa hîc, ut solent errantes, editores interpretésque abeunt. In Flor. edit. legitur εἰ ἔχοιμι. In Ald. εἰ σὺ εἴην, ἔχοιμι. Leunclavius receptam sanè lectionem in suâ interpretatione sequutus est; at margini has etiam, εἰ ἔχοιμι, εἰ οἰσύν ἔχοιμι, ascripsit. Stephano vulgata scriptura idèd ferè displicet, quòd hujus loquendi generis vix aliud exemplum extare putaret; undè se malle ait, cum doctis quibusdam viris, legere, εἰ οἰσύν ἔχοιμι, vel potiùs οἰσύν, nam ὅπλα οἰσύν, ut pergit is, apud Xenophontem, Hell. lib. 2. legimus. De loci hujus depravatione et nugatoriis conjecturis hæcenus; nunc ad tuendam quam retinuimus

lectionem veniamus. Accipe igitur locutionis hujus exempla, à Stephano desiderata: Παρμενίαν δὲ πρῶτος εἶπεν, Εγὼ μὲν, ὦν Ἀλέξανδρος, ἔλαβον ἂν τὰ διδόμενα— Ο δ' Ἀλέξανδρος ὑπολαβὼν εἶπε, Καγὼ, εἰ Παρμενίαν ἦν ἔλαβον ἂν. Diodor. Sic. Bibl. Hist. l. 17. p. 531. Edit. Rhodom. Simili modo Arrianus: Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίαν ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἰπερ Παρμενίαν ἦν ὅπως, &c. lib. 2. de exped. Alex. p. 101. Edit. Gronov. Nec aliter Plutarchus de Parmenionis consilio, et regiâ illâ Alexandri responsione; ἔλαβον ἂν, εἰ Ἀλέξανδρος ἦμεν. Καγὼ νῦν Διὰ, εἶπεν, εἰ Παρμενίαν ἦμεν. T. 2. p. 180.

ἔχοντες τὸ ἀπὸ Περσῶν στρατεύμα. Εὐθα δὲ εἰπεῖν λέγειται ὁ Κύριος, συναγαγὼν αὐτὰς, τὰδε·

“ Ἄνδρες φίλοι, ἐγὼ ὑμᾶς ὄρω, αὐτὰς μὲν καθυπλισμένους
 “ ἔγω, καὶ ταῖς ψυχαῖς παρεσκευασμένους, ὡς εἰς χεῖρας συμ-
 “ μίχοιτας τοῖς πολεμίοις, τὰς δὲ ἐπομένους ὑμῖν Πέρσας γι-
 “ νώσκων ὅτι ἔτις ὠπλισμένοι εἰσὶν, ὡς ὅτι προσωπίαι ταχθέν-
 “ τες μάχεσθαι, ἴδυσθαι μὲν, ὁλοῖται γὰρ, καὶ ἔρημοι συμμάχων
 “ συμπίπτοντες πολεμίοις πολλοῖς, πάθοιτέ τι. Νῦν ἔν, ἔφη,
 “ σώματα μὲν ἔχοντες ἀδύρην ἡκέτε εἰ μεμπτά· ὅπλα δὲ ἔσται
 “ αὐτοῖς ὅμοια τοῖς ἡμετέροις. Τὰς γερμὴν ψυχὰς αὐτῶν
 “ θήλειν, ἡμέτερον τὸ ἔρην. Ἀρχοῖτες γὰρ εἰσιν ἐκ αὐτὸν μόνον
 “ ἀθάθον εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως
 “ ὡς βέλῃται ἔσονται.” Οὐ μὲν ἔτις εἶπεν· οἱ δ' ἡσθησαν μὲν
 “ πάντες, νομίζοντες μετὰ πλεονέκων ἀποκρίσθαι· εἰς δὲ αὐτῶν καὶ
 “ ἐλεξε τοιόδε·

“ Ἀλλὰ θαυμάσιον μὲν, ἔφη, ἴσως δόξω λέγειν, εἰ Κύριον

ducentes eum qui à Persis mittebatur exercitum. Ibi tum Cyrus hæc, iis convocatis, verba fecisse perhibetur :

“ Ego vos quidem, amici, cum sic et ipsos armatos, et animis pa-
 “ ratos viderem, ut qui manus cum hostibus conferturi essetis, Persas
 “ verò, qui vos sequuntur, ejusmodi armis instructos animadverterem,
 “ ut in hostem pugnare, nisi ab eo quàm longissimè collocati, non pos-
 “ sent, veritus sum nè, si pauci confisteretis, et belli sociis destituti in
 “ magnam hostium multitudinem incideretis, adversi quid vobis eveni-
 “ ret. Jam verò et corpora, inquit, virorum haud culpanda vobiscum
 “ unà adducentes adestis ; et illis arma nostris similia futura sunt. Ut
 “ autem eorum exacuantur animi, eæ scilicet nostræ erunt partes. Est
 “ enim ejus qui cum imperio est, non seipsum modò bonum præbere,
 “ sed eorum etiam quibus præest curam gerere, ut illi quàm optimi
 “ evadant.” In hunc modum Cyrus quidem loquutus est : ii verò ga-
 “ visii sunt omnes, quòd se plures in pugna socios habituros arbitrarentur ;
 “ unus autem ex iis hujusmodi etiam verba fecit :

“ Equidem fortassè, ait, mira quædam proferre videbor, si consilium,

* Ὅμοια τοῖς ἡμετέροις.] Stephanus legit ἡμετέροις, et mox etiam ἡμέτερον, pro ἡμέ-
 “ τερον τὸ ἔρην. Et cum eo facit MS. Eton. At ex præcedentibus illis verbis, ὡς τά-
 “ χιστα ὅπλα ἐποιούμεν πᾶσι Πέρσαις τοῖς
 “ προσιστοῦσιν, διὰπερ ἄρχοιται ἔχοντες οἱ παρ’
 “ ἡμῶν, &c. rectè Æmilhus Portus ἡμετέροις
 “ legendum colligit. Hoc ipsum et ex se-

quentibus apparet; sic enim ipse Cyrus
 “ infra, ad Persas verba faciens, dicit, Εἴτε
 “ δ’ ὑμῶν λαβῶσιν ὅπλα, διὰπερ ἡμεῖς ἔχομεν
 “ &c. ἡμέτερον autem ἔρην, non ἡμέτερον,
 “ legendum, tum omnium ferè librorum
 “ consensus, tum res ipsa abundè docet:
 “ nam statim sequitur; Ἀρχοῖτες γὰρ εἰσιν,
 “ &c.

“ συμθελεύσω τι εἰπεῖν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅταν τὰ ὅπλα λαμβάνωσιν
 “ οἱ ἡμῶν μέλλοντες συμμαχεῖσθαι. ^a Ἀλλὰ γινώσκω γὰρ, ἔφη,
 “ ὅτι οἱ τῶν ἱκανωτάτων καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν λόφοι, ἔτοι καὶ μά-
 “ λις ἐνδύονται ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκούσαν· καὶ δῶρα ἦν διδῶσιν
 “ οἱ τοῖς τοῖς, καὶ μείω τυγχάνη ὄντα, ἢ τὰ παρὰ τῶν ὁμοίων,
 “ ὅμως μείζονος αὐτὰ τιμῶνται οἱ λαμβάνοντες. Καὶ νῦν,
 “ ἔφη, οἱ Πέρσαι παρακληθέντες ὑπὸ Κύρου πολὺ μᾶλλον ἡσθή-
 “ σονται, ἢ ὑφ’ ἡμῶν παρακαλέμενοι· εἰς τε τῆς ὁμοίμης
 “ καθιστάμενοι, βεβαιώτερος σφίσις ἡγήσονται ἔχειν τῆτο, ὑπὸ
 “ βασιλείῳ τε παιδὸς καὶ ὑπὸ στρατηγῷ γινόμενον, ἢ εἰ ὑφ’
 “ ἡμῶν εἰς τὸ αὐτὸ τῆτο ἄλσιντο. Ἀπειῖναι μέντοι καὶ τὰ ἡμέ-
 “ τερα χρή· ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ δεῖ τῶν ἀνδρῶν θῆσειν πάντως
 “ τὸ φρόνημα. Ἡμῖν γὰρ ἔσαι τῆτο χρήσιμον, ὅτι ἂν ἔτοι
 “ βελτίονες γένωνται.” Οὕτω δὴ ὁ Κύρος καθάθεῖς τὰ ὅπλα
 εἰς τὸ μέσον, καὶ συγκαλέσας πάντας τῆς Περσῶν στρατιώτας, ἔλεξε
 τοιαῦτα.

“ ^b Ἄνδρες Πέρσαι, ὑμεῖς καὶ ἔφυτε ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῶν χώρᾳ, καὶ

“ *Cyros dare velim, ut aliquid pro nobis dicat, cum arma sumpserint*
 “ *ii quos belli socios habituri sumus. At enim sentio, inquit, eorum*
 “ *orationes quibus et ad beneficium praestandum et ad laedendum ma-*
 “ *xima est facultas, plurimum in audientium animos penetrare: tales*
 “ *etiam si munera largiantur, licet viliora sint iis quae a paris conditionis*
 “ *hominibus offeruntur, tamen ea pluris aestimant accipientes, Jam*
 “ *verò Persae, inquit, multò majori jucunditate afficientur, Cyrus eos*
 “ *si cohortatus fuerit, quàm nostra illis adlatura esset cohortatio: et in*
 “ *eorum qui ὁμότιμοι appellantur ordinem cooptati, beneficium hoc sta-*
 “ *bilius sibi fore existimabunt, si et à filio regis et ab imperatore pro-*
 “ *fisciscatur, quàm si à nobis ad hunc ipsum gradum promoverentur.*
 “ *Neque verò illa abesse debent quae nostri sunt muneris: sed omninò*
 “ *quovis modo virorum animos exacuere oportet. Quicquid enim*
 “ *illorum virtuti accesserit, id è re nostrâ fuerit.”* Itaque Cyrus armis
 in medio depositis, atque omnibus Persarum militibus convocatis,
 hujusmodi orationem habuit:

“ In eadem, Persae, nobiscum regione vos et nati estis et edu-

^a Ἀλλὰ γινώσκω γὰρ, &c.] In eandem
 ferè sententiam apud Euripidem Hecuba,
 his versibus, quos ut insignes illustrésque
 laudat A. Gellius lib. 11. c. 4.

Τὸ δ' ἀξίωμα, καὶ κακῶς λέγει, τὸ σὸν
 Πάρι. Ἄλλος γὰρ ἐκ τ' ἀδελφόντων ἰδὼν,

Καὶ τῶν ἀκούσαν, αὐτὸς οὐ ταυτὸν σθέ-
 ρει. Hec. v. 203. et seq.

^b Ἄνδρες Πέρσαι, &c.] Hujusmodi pleo-
 nasticà compellendi formulâ, Græcis, ora-
 tionem habituris, perquam familiari, usus
 est Scriptor Evangelicus, Act. 1. 11.
 Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί, &c.

“ ἐτράφητε· καὶ τὰ σώματά γε ἡμῶν ἄδεν χείρονα ἔχετε, ψυχὰς
 “ τε ἄδεν κακίους ὑμῖν προσήκει ἡμῶν ἔχειν. Τοῖοιτοί δ’ οἷες,
 “ ἐν μὲν τῇ πατρίδι ἢ μελείχετε τῶν ἴσων ἡμῖν, ἔχ ὑφ’ ἡμῶν
 “ ἀπελαθέσθαι, ἀλλ’ ὑπὸ τῶν ἐπιήδοινα ἀνάγκη ὑμῖν εἶναι
 “ πορίζεσθαι. Νῦν δὲ ὅπως μὲν ταῦτα ἔξετε, ἐμοὶ μελήσει,
 “ σὺν τοῖς θεοῖς· ἔξετε δ’ ὑμῖν, εἰ βάλεσθε, λαέσσιν ὅπλα
 “ οἷά περ ἡμεῖς ἔχομεν, καὶ εἴ τι χείρονες ἡμῶν ἐσὶ, εἰς τὸν αὐ-
 “ τὸν ἡμῖν κίνδυνον ἐμβαίνειν· κἄν τι ἐκ τῶν καλὸν καὶ κατὰ
 “ γένειαι, τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀξιῶσθαι. Τὸν μὲν ἔν πρόσθεν
 “ χρόνου, ὑμεῖς τε τελέσθαι καὶ ἀκούσθαι ἦτε, καὶ ἡμεῖς· καὶ εἴ τι
 “ χείρους ἡμῶν ταῦτα ποιεῖν ἦτε, ἄδεν θανατοῦν· ἔ γάρ ἦν
 “ ὑμῖν σχολή, ὥσπερ ἡμῖν, τῶν ἐπιμελεῖσθαι. Εὐ δὲ τῇδε
 “ τῇ ὀπλίσει, ἄδεν ἡμεῖς ὑμῶν προέξομεν. Θάραξ μὲν γὰρ περὶ
 “ τὰ εἶρια ἀρμύζων ἐκάστω ἔσται, γέρον δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, ὃ
 “ πάντες εὐθίσμεθα φορεῖν, μάχαιρα δὲ ἢ σάββαρις ἐν τῇ δεξιᾷ,
 “ ἢ ὃν παῖς τὸς ἐναγίας δεήσει, ἄδεν φυλαττομένους μή τι παί-
 “ σαιτες ἐξαμάρψωμεν. Τί ἔν αὖ ἐν τῶτοις ἕτερος ἕτερος ἡμῶν
 “ διαφέρει, πλὴν ἐν τόλμῃ; ἦν ἄδεν ὑμῖν προσήκει ἥττονα ἡμῶν
 “ παρέχεσθαι. Νίκης τε γὰρ ἐπιθυμεῖν, ἢ τὰ καλὰ πάντα καὶ τὰ

“ cati; et corpora quidem nostris nihilo deteriora habetis, animósque
 “ ad id ut nostris nihilo ignaviores habeatis consentaneum est. Tales
 “ autem cū sitis, in patriā quidem parī nobiscum conditione non
 “ eratis, non quod à nobis indè repulsi essetis, sed quod vobis victum
 “ quæritare necesse esset. At nunc ut hac quidem omnia quæ ad vi-
 “ tam sunt necessaria vobis suppetant, mihi curæ erit, diis juvanti-
 “ bus: vobis autem licet, siquidem ita libuerit, sumptis qualia nos
 “ gestamus armis, etiam si nobis aliquā in re deteriores sitis, idem no-
 “ biscum pugna periculum adire: et si quid indè præclari et eximii
 “ obtigerit, paria nobiscum præmia, tanquam qui his digni fueritis,
 “ consequi. Enimverò tempore antea cto, vos quoque sagittarii et ja-
 “ culatores, quemadmodum et nos, fuistis; quod si in sagittis jaculis-
 “ que mittendis minùs quàm nos periti eratis, minimè mirum id videri
 “ debet; neque enim vobis his artibus studiosè operam dare, perindè
 “ ac nobis, otium erat. At in hoc armorum genere, nihilo nos potiores
 “ vobis erimus. Nam unicuique aptus erit thorax circa pectus, in lævā
 “ manu scutum, quod omnes gestare consuevimus, in dextrā gladius vel
 “ securis, quā ferendi nobis erunt hostes, minimè verentibus nè ictus
 “ nostri aberrent. Quid igitur est in his, quo alius nostrum alium præstare
 “ possit, præter audaciam? quam vos non minorem quàm nos exhibere
 “ decet. Nam et victoriam expetere, quæ bona ac præclara omnia

“ ἀθάνα κλῆται καὶ σώζει, τί μᾶλλον ἡμῖν ἢ ὑμῖν προσήκει;
 “ Κράτης τε, ὃ πάντα τὰ τῶν ἡττόνων τοῖς κρείττοσι δωρεῖται,
 “ τί εἰκὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἢ καὶ ὑμᾶς τέτα δεῖσθαι; Τέλος εἶπεν,
 “ Αἰκηόαζε πάντα· ὁρᾶτε τὰ ὅπλα πάντα· ὁ μὲν χρήζων, λαμ-
 “ βανέτω ταῦτα, καὶ ἀποβραβεῖσθω πρὸς τὸν ταξίαρχον εἰς τὴν
 “ ὁμοίαν τάξιν ἡμῖν· ὅτῳ δ’ ἄρκει ἐν μισθοφόρῃ χώρα εἶναι,
 “ καλαμενέτω ἐν τοῖς ὑπηρετικοῖς ὅπλοις.” Ο μὲν οὕτως εἶπεν·
 Αἰκηόαζες δὲ οἱ Πέρσαι ἐνόμισαν, εἰ παρακαλέμενοι ὥς τε τὰ ὅμοια
 ποιούσιν τῶν αὐτῶν τυγχάνειν, μὴ θελήσῃσι ταῦτα ποιεῖν, δι-
 καίως αὖ διὰ πάντος τῆ αἰῶνος ἀμνηχανύσιντες βιοτεύειν· καὶ ἔτω δὴ
 ἀποβράβονται πάντες, ἀνέλαβόν τε τὰ ὅπλα πάντες.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ πολέμιοι ἐλέγοντο μὲν προσιέναι, παρήσαν δὲ ὑδέ-
 πω, ἐν τῇτῳ ἐπειράτο ὁ Κύρος ἀσκεῖν μὲν τὰ σώματα τῶν μεθ’
 ἐκείτῃ πρὸς ἰσχὺν, διδάσκειν δὲ τὰ τεκνικά, θήλειν δὲ τὰς ψυ-
 χὰς εἰς τὰ πολεμικά. Καὶ πρῶτον μὲν λαβὼν παρὰ Κυαξάρῃ
 ὑπηρετάς, προσέταξεν ἑκάστοις τῶν στρατιωτῶν ἰκανῶς, ὧν ἐδέοντο,
 πάντα πεποιημένα, παρασχεῖν· τῆτο δὲ παρασκευάσας, ὑδὲν αὐ-
 τοῖς ἄλλο ἐλελοίπει, ἢ ἀσκεῖν τὰ ἀμφὶ τὸν πόλεμον· ἐκεῖνο δοκῶν
 καλαμεμαθηκέναι, ὅτι ἔτοι κράτις οἱ ἕκαστα γίνονται, οἳ αὖ ἀφέ-
 μενοι τῇ πολλοῖς προσέχουσιν τὸν νῦν, ἐπὶ ἐν ἔργον τράπωνται.

“ parat et conservat, cur nos magis quàm vos deceat? Et cur *victorici*
 “ potentiâ, quæ facultates devictorum omnes victoribus donat, nobis
 “ opus esse magis quàm vobis, rationi sit consentaneum? Tandem dixit,
 “ Audistis omnia: arma omnia cernitis; *his* qui indiget, ea capiat, no-
 “ ménque apud cohortis præfectum proficundo in eundem nobiscum
 “ ordinem abscribatur: cui verò mercenarii *militis* locum tenere sat est,
 “ is fervilibus armis maneat *indutus*.” Hæc Cyri verba fuerunt: Quæ
 cùm audissent Persæ, jure se arbitrabantur omnem *deinde* ætatem in re-
 rum inopiâ et egestate acturos, si invitati ut pares suscipiendo labores
 eadem consequerentur *præmia*, non parvisent: itaque omnes nomina
jura sunt professi, omnésque *adid* arma acceperunt.

Interea verò dum hostes adventare dicerentur, nec dum tamen ad-
 essent, Cyrus suorum corpora ad robur exercere nitebatur, et *eos* quæ
 ad disciplinam militarem pertinent docere, et ad res bellicas animos
 acuere. Ac primùm quidem acceptis à Cyaxare ministris, imperavit
eis ut singulis militibus abundè omnia, quibus opus esset, parata suppe-
 ditarent: quod cùm *ita* curâset, nihil aliud ipsis *militibus agendum*
 reliquit, quam ut in rebus bellicis *sepe* exercerent; quippe qui illud sibi
 videretur animadvertisse singulis *nimirum* eos in rebus effici præstantissi-
 mos, qui misso factò plurium studio, ad unam rem animum converterent,

Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν πολεμικῶν περιεργῶν καὶ τὸ τόξον μετ' ἔχειν καὶ αἰκμη-
 τήν, κατέλιπε τὸτο μόνον αὐτοῖς, τὸ σὺν μαχίρῃ καὶ γέρρῃ καὶ
 θόρακι μάχεσθαι. Ως εὐθὺς αὐτῶν παρεσκευάσατε τὰς γνώμας,
 ὡς ὁμοίως ἵενον εἴη τοῖς πολεμίοις, ἢ ὁμολογήσειεν μηδενὸς ἀξίως
 εἶναι συμμάχους· τῆτο δὲ χαλεπὸν ὁμολογήσαι, οἳ τινες αὖ
 εἰδῶσιν ὅτι εὐδὲ δι' ἑν ἄλλο τρέφονται, ἢ ὅπως μάχωνται ὑπὲρ
 τῶν τρεφόντων. Εἰς δὲ πρὸς τέτοις ἐννοήσας ὅτι περὶ ὁπόσων αὖ
 γίνονται ἀνθρώποις φιλονεικίαι, πολὺ μᾶλλον ἐθέλει ταῦτα
 ἀσκεῖν, ἀγωνίας τε αὐτοῖς προεῖπεν ἀπάλλων, ὁπόσα ἐγίνωσκον
 ἀσκεῖσθαι ἀθάτον εἶναι ὑπὸ στρατιωτῶν. Α δὲ προεῖπε, τάδε ἦν·
 ἰδιώτῃ μὲν, ἑαυτὸν παρέχειν εὐπειθῇ τοῖς ἄρχουσι, καὶ ἐθελόπο-
 νον, καὶ φιλοκίνδυνον μετ' εὐταξίας, καὶ ἐπισήμονα τῶν στρατιωτικῶν
 καὶ φιλόκαλον περὶ ὅπλα, καὶ φιλότιμον ἐπὶ πᾶσι τοῖς τοιέτοις·
 πεντάδάρχῳ δ', αὐτὸν ὅλην οἰόνπερ τὸν ἀθάτον ἰδιώτην, καὶ τὴν πεν-
 τὰδα, εἰς τὸ δυνατόν, τοιαύτην παρέχειν· δεκάδάρχῳ δὲ, τὴν
 δεκάδα· ὡσαύτως δὲ λοχαγῷ, τὸν λόχον· ὡς δ' αὖτως ταξιάρχῳ·
 ὡς δ' αὖτως ἐκάστῳ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, ἀνεπίκλητον, αὐτὸν ὅλην

Quin etiam ex ipsis rebus ad bellum pertinentibus sublatâ sagittandi ja-
 clandique exercitatione, hoc solum illis *agendum* reliquit, ut gladio et
 scuto et thorace *instructi* pugnarent. Itaque statim sic eorum præpa-
 ravit animos, ut vel cominus cum hostibus congregiendum *statuerent*,
 vel fatendum se nullius in bello momenti socios esse: hoc autem fateri
 grave est illis, qui aliam nullam ob causam ali se nôrunt, quàm uti pro
 iis pugnent qui victum præbent. Præterea, cum ei in mentem veni-
 ret homines in iis multò libentius se exercere, de quibus contentiones
 cum æmulatione conjunctæ inter ipsos nascantur, certamina earum re-
 rum omnium indixit illis, in quibus exerceri milites utile esse judi-
 caret. Erant autem hæc, quæ indicebat; gregario *militi*, ut præfectis
 se obedientem exhiberet, ad labores impigrum, ad subeunda pericula,
 ordine *tamen* servato, promptum, peritum rerum militarium, in armis
 elegantiae studiosum et in hujusmodi rebus omnibus laudis avidum:
 quinque virorum præfecto, ut et ipse boni *militis* gregarii more se ge-
 reret, et quinionem, pro virili, talem exhiberet: decurioni, ut decu-
 riam: manipuli itidem ductori, manipulum: cohortis itidem præfecto;
 itidemque aliorum præfectorum unicuique, tum ut ipse reprehensione

^a ἰδιώτῃ μὲν, ἑαυτὸν, &c.] Vulgò, ἰδιώτῃ
 μὲν ἀθάτον ἑαυτὸν παρέχειν εὐπειθῇ, &c.
 Pessimè: nam si ἀθάτον sit retinenda, di-
 stinctio ante eam, et post παρέχειν, erit
 ponenda: quin et, Stephano consentiente, co-
 pulativam particulam καὶ, ante εὐπειθῇ,

necesse fuerit addere. Sed cùm vox ἀθα-
 θόν Stephano et Leunclavio sit suspecta,
 à Philolpho non reddatur, in Argentor.
 Ingolst. editionibus, et MS. Bodl. non
 legatur, haud temerè est, quòd ei locum
 in textu denegandum statuimus.

ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ὑφ' αὐτῷ ἀρχόντων, ὅπως ἐκεῖνοι αὖ ὦν ὦν
ἀρχῶσι παρέχσι τὰ δεῖντα ποιοῦντας. Ἀλλὰ δὲ πρῶφρη, τοῖς
μὲν ταξιάρχαις, οἱ κρατίστας δόξαιεν τὰς τάξεις παρασκευά-
σαι, χιλιάρχους ἔσεσθαι· τῶν δὲ λοχαγῶν, οἱ κρατίστας δόξαιεν τὰς
λόχους ἀποδεικνύναι, εἰς τὰς τῶν ταξιάρχων χώρας ἐπαναθήσεσθαι·
τῶν δ' αὖ δεκαδάρχων τὰς κρατίστας, εἰς τὰς τῶν λοχαγῶν χώρας
καταθήσεσθαι· τῶν δ' αὖ πεμπαδάρχων, ὡσαύτως εἰς τὰς τῶν δε-
κάρχων· τῶν γεμῆν ἰδιωτῶν τὰς κρατίστους, εἰς τὰς τῶν πεμ-
παδάρχων. Ὑπῆρχε δὲ πᾶσι τέτοις τοῖς ἀρχασι, πρῶτον μὲν
θεραπεύεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων· ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλαι τιμαὶ, αἱ
πρέπασαι ἐκάστοις, συμπαρεῖποντο. Επανέτεινε δὲ καὶ μείζοντας ἐλ-
πίδας τοῖς ἀξίοις ἐπαίνε, εἴ τι ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἀγαθὸν
μείζον φαίνοιτο. Προεῖπε δὲ νικητήρια καὶ ὅλαις ταῖς τάξεσι,
καὶ ὅλοις τοῖς λόχοις· καὶ ταῖς δεκάσι ὡσαύτως καὶ ταῖς
πεμπάσιν, ἐὰν φαίνωνται ^a εὐπιστόταται ταῖς ἀρχεσιν ἔσαι, καὶ

vacaret, tum daret operam ut suo sub imperio *constituti* duces, ipsi vi-
cissim eos quibus praesint in officio continerent. Praemia verò propone-
bat, cohortium quidem praefectis, ut qui cohortes optimas reddidisse
viderentur, tribuni fierent: ut autem ex manipulorum praefectis ii,
qui manipulos effecisse optimos viderentur, eorum in loca succederent,
qui fuissent praefecti cohortium: ut decuriones itidem optimi, in eorum
loca substituerentur, qui manipulorum praefecti fuissent: et quinque
virorum praefecti, in decurionum itidem: gregariorum autem *militum*
praestantissimi, in eorum *substituerentur loca* qui quinque virorum fui-
sent praefecti. His verò praefectis omnibus hoc aderat, ut primū ab
iis quibus praerant colerentur; deinde honores etiam alii, singulis con-
venientes, unā accedebant. Quin et majores spes laude dignis ostende-
bat, si qua secuturo tempore fortuna melior affulserit. Totis etiam
cohortibus, totisque manipulis victoriae praemia promisit; decuriis iti-
dem et quinionibus, si praefectis *suis* obedientissimi comperti essent, et

^a Εὐπιστόταται] Stephanus et Leuncla-
vius de hac scripturā digadantur. Inter
eos quidem convenit, aptiorem esse huic
loco *obedientiae*, quā *fidei*, mentionem.
At hic vocis *εὐπιστότατος* *obedientiae* notio-
nem minimè competere posse contendit.
Stephanus, contra, *ἀπιστος* pro *ἀπειθής*,
et *ἀπιστῶν* pro *ἀπειθῶν* inveniri ait. Instat
ille acrius, et vitii damnat scripturam per
ἰῶτα simplex, ubi de *obedientiā* sermo
fiat: atque adeo, ut hic *εὐπιστόταται* in
εὐπιστάται, ita p. 14. edit. nostrae, *εὐ-*
πιστάται in *εὐπιστόταται*, et ἀναθ. lib. 2.

pag. 192. edit. suae, *ἀπιστῶν* in *ἀπειθῶν*,
simili denique modo in aliis ejusmodi locis
lectionem mutari debere asserit. Nodus
hinc incidit, ad quem solvendum Lexico-
graphi parum juvabunt. Cū autem
vindice minimè indignus videatur, haud
abs re fore visum est, nonnulla verborum
cognatae originis exempla proferre, quae
lectorem per loca memorata, aliaque apud
Nostrum similia, haerentem forsan expe-
diant. Primū igitur, quod ad vocem
εὐπιστότατος attinet, p. 14. de *fide* eum
non incommodè intelligi posse putamus;
cū

προθυμότητα ἀσκήσαι τὰ προειρημένα. Ἡν δὲ ταύταις τὰ νε-
κλήρια, ὅσα δὴ εἰς πλῆθος ὄρεται. Ταῦτα μὲν δὴ προείρητό
τε, καὶ ἡσκήσθαι ὑπὸ τῆς γραμμῆς. Σκηναὶς δὲ αὐτοῖς κατεσκευάσας,
πλῆθος μὲν, ὅσοι ταξίρχοι ἦσαν· μέγεθος δὲ, ὥστε ἱκανὰς
εἶναι τῇ τάξει ἑκάστη· ἢ δὲ τάξεις ἦν ἑκατὸν ἄνδρες. Εσκή-
νον μὲν δὴ ἔτω κατὰ τάξεις. Ἐν δὲ τῷ ὁμοσκηνῶν ἐδόκουν μὲν
ἀλλῶ ἀφελεῖσθαι πρὸς τὸν μίλλοινα ἀγῶνα τῆτο, ὅτι ἑώραν
ἀλλήλους ὁμοίως περριμένους· καὶ ἂν ἐνὶν πρόφασις μειονεξίας,
ὥστε ὑπέρσθαι τε τινὰ, κακίω τε ἕτερον ἑτέρω εἶναι πρὸς τὴν
πολεμίας. Ὁφειλῆσθαι δὲ ἐδόκουν ἀλλῶ καὶ πρὸς τὸ γι-
νῶσκεσθαι ἀλλήλους ὁμοσκηνοῦντες. Ἐν γὰρ τῷ γινώσκεσθαι,

in iis quæ sunt prædicta se libentissimè exercerent. Erant autem illis
quædam præmia victoriæ constituta, qualia multitudini sanè conveni-
unt. Et hæc quidem erant præscripta, atque in his se exercebant
milites. Tabernacula, quod numerum attinet, tot eis instruxit, quot
erant præfecti cohortium; magnitudine verò tantâ, ut singulis co-
hortibus capiendis sufficerent: cohors autem ex centum viris consta-
bat. Atque hoc modo centuriatim in tabernaculis degebant. Ex tali
autem contubernio hoc ei videbatur ad futurum certamen percepturi
commodi, quod eodem se modo ali mutuo cernerent; neque de-
terioris conditionis prætextui locus erat, ut quis eo nomine remissius
ageret, et alius alio adversus hostes ignavius se gereret. Hoc etiam
commodi ipsi videbantur ex contubernio consequuturi, quodd hinc
facilius se mutuo cognoscerent. Nam ex eo quod se nôssent inter se,

cùm ii, qui aliis in disciplinam traduntur, eorūque adeò imperio subjiuntur, non
fidei minus, quàm obedientiæ, nomine laudari soleant. Fatendum tamen est,
obedientiæ Nostrium sæpius mentionem facere; idcirco si quis de eâ vocem illam
ibi interpretari malit, me adversarium non habebit. At verò quin hoc sensu illa
hic accipi debeat, non est cur quis dubitet. Hoc solum restat, ut scripturam, quam
libri omnes, tam typis quàm manu de-
scripti, tuentur, satis sanam esse (licet
longè secùs existimet Leunclavius) osten-
damus. En igitur exempla scripturæ per
simplex ἰώτα, quæ unus suppeditavit So-
phocles, ubi de obedientiâ, vel præstandâ
vel rejiciendâ, loquutus est auctor:

Κρ. Τὸ μὴ ὑποχωρεῖν τοῖς ἀπειροῦσιν τάδε.
Quem versum Scholiastes sic exponit, τὸ
μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ συγχωρεῖν, τοῖς ἀπει-
ροῦσιν, his statim additis, ἑλπίων δὲ καὶ τὴν
πειθῶν, πείσιν. Antig. v. 225. Et ejus-
dem Fabulæ v. 666—7.

Ἐπεὶ γὰρ, αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ

Πόλεως ἀπειρήσαν ἐκ πάσης μόνον.

Idem in Trachin. v. 1198.

Τλ. Ως πρὸς τί πείσιν τήδε ἄλλαν ἐπιτρέ-
φεις;

Ubi πείσιν, s. eundem observationem Schol.
ad. v. 225. Antig. valet, πείθω, et verti
debet obedientia, non (ut interpres) fides:
id quod ea quæ præcedunt et mox se-
quuntur attentius legenti satis constabit.
Respondit enim Hercules:

Οὐ θάσσον οἷσιν, μηδ' ἀπειρήσεις ἐμοί;
v. 1199.

Idem Hercules, v. 1240.

—μηδ' ἀπειρήσεις παρτί.

et paucis interjectis,

Πείθω. Τὸ γὰρ τοι μεγάλα πειεύσαντ'
ἐμοί,

Σμικροῖς ἀπειρεῖν, τὴν πόλιν συγχέει χά-
ριν.

Ex his abundè liquet, omnino frustra fu-
isse Leunclavium, cùm lectionem vulga-
tam necessariò mutandam esse statueret:
eòsque adeò satis commode εὐπειρέτας
dici posse, quorum summa est obedientia.

καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι πᾶσιν ἐδόκει μᾶλλον ἐγίνεσθαι· οἱ δὲ αἰνοῦμε-
νοι ῥηδιουργεῖν πως μᾶλλον δοκοῦσιν, ὥσπερ οἱ ἐν σκοτεινότητι οὐτε-
ρ. Ἐδόκουν δὲ αὐτῷ καὶ εἰς τὸ τὰς τάξεις ἀκριβοῦν μέγα ὠφελεῖσθαι
διὰ τὴν ὁμοσκηναίαν· Εἶχον γὰρ οἱ μὲν ταξίαρχοι ὑφ' ἑαυτοῖς τὰς
τάξεις ^a κεκοσμημέναις, ὥσπερ ὅποτε εἰς ἓνα πορεύετο ἡ τάξις·
οἱ δὲ λοχαγοὶ, τὰς λόχους· ὡσαύτως οἱ δεκάδαρχοι, τὰς δεκά-
δας. καὶ οἱ πεμπάδαρχοι, τὰς πεμπάδας. Τὸ δὲ ἀκριβεῖν τὰς
τάξεις σφόδρα ἐδόκει αὐτῷ αἰσθάνεσθαι εἶναι, καὶ εἰς τὸ μὴ τα-
ράττεσθαι, καὶ εἰς τὸ, εἰ ταραχθεῖεν, ῥᾶπτον καλεσθῆναι· ὥσπερ
γε καὶ λίθων καὶ ξύλων ὃ ἂν δὴ συναρμωσθῆναι, ἔστι, κρῖν ὅπως
καλαθεδνημένα τύχη, συναρμόσαι ταῦτα εὐπελῶς, ἢ ἔχη γνω-
ρίσματα, ὥςτε εὐδελον εἶναι, ἐξ ὁποίας χώρας ἕκαστον αὐτῶν
ἔστιν. ^b Ἐδόκουν δὲ ὠφελεῖσθαι αὐτῷ ὅμῃ τρεφόμενοι καὶ πρὸς
τὸ ἥτιον ἀλλήλους ἂν ἐθέλειν ἀπολείπειν· ὅτι ἑώρα καὶ τὰ θηρία,

majorem in omnibus verecundiam excitari arbitrabatur: ignoti verò
qui sunt, quemadmodum ii qui in tenebris versantur, ad segnitiam ali-
quantum procliviores esse videntur. Videbantur etiam ei ad accura-
tam ordinum cognitionem contubernio magnoperè juvari. Nam præ-
fecti cohortium perindè sub se dispositas cohortes habebant, ut cum
procedant in cohorte singuli [?] manipulorum item ductores, manipulos:
decuriones itidem decurias: et quinque virorum præfecti, quiniones. Or-
dines autem accuratè cognitos habere, utile admodum ei videbatur esse,
tum ut nè perturbarentur, tum ut, siquando perturbarentur, citiùs in or-
dinem restitui possent: quemadmodum sanè et lapides et ligna, quæ coag-
mentanda sunt, utcunque fuerint disjecta, facillè quis coagmentare possit,
si qua habeant indicia, quæ manifestum faciant, cujus eorum unum-
quodque sit loci. Hoc porrò ipsi videbantur ex convictu capturi com-
modi, ut minùs alii alios deferere vellent; quòd videret etiam bestias,

^a Κεκοσμημέναις] Vulgò, κοιμημέναις. nullo sensu commodo, ut mihi cum Ste-
phano videtur. Lectionem, quam damus,
Leunclavius et Camerarius in versionibus
suis secuti sunt; eamque Philelphi librum
exhibuisse constat; in cujus interpretatio-
ne, *ordines ornatos*, mala sit licèt, usus
est in firmandâ emendatione nostrâ non
levis. Porrò, verbum κοσμοῦμαι familiare
est Auctoribus, cùm militum describunt
ordines. Hujus rei locuples testis est Ho-
merus:

Αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἄμ' ἡγεμένεσσιν
ἑκαστοί,

Il. γ'. v. i. Et,

—διὰ δὲ τρίχα κοσμηθέντες

Βαλλόμεν—Odyss. i. 157—8.

Sic passim Poëta. Nec aliter locuti sunt

solutæ orationis Scriptores. Ità enim Dio-
nyf. Halic.—ἐκοσμεῖτο δ' ἐν τοῖς ἀγῶσι
μέτὰ τοὺς προμάχους. T. i. p. 212. Edit.
Oxon. Et de Valerio consule Æquos et
Volscos adgressuro—τοῦτον εἶναι νομί-
σαι τὸν καιρὸν ἐπιλήδειον, ἐξ ἧς κεκοσμη-
μένην τὴν στρατιάν καὶ, &c. Tomi ejusdem
p. 691.

^b Ἐδόκουν δὲ, &c.] Similem locum apud
Plutarchum observavit Cl. Lambertus Bos,
quem dignum, ut hîc apponatur, existi-
mavit. Η συντροφία ὥσπερ ἐπιλήδιόν ἐστι
τῆς εὐνοίας, καὶ γὰρ τὰ θηρία τῶν συντρε-
φόμενων ἀποσπώμενα, ταῦτα ποθοῦντα φαί-
νεται. De educ. puer. p. 3. T. 2. Atque
itâ Noster ipse, Mem. l. 2. p. 433. ἐπεὶ
καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίβεται τῶν
συντρέφων.

τὰ ὁμῇ τρεφόμενα, δεῖνόν ἔχοντα πύθον, ἢ τις αὐτὰ διασπῆ ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐπεμελίβο δὲ καὶ τούτῳ ὁ Κύρος, ὅπως μάλιστα ἀνδράσι γινόμενοι ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν καὶ τὸ δεξιὸν εἰσίοιεν. Ἡ γὰρ ἐπὶ Σήραν αὐτὰς ἔχοντες, ἰδούτα αὐτοῖς παρέχον, ἢ παιδιὰς τοιαύτας ἐξουρίσκον, αἱ ἰδούτα ἱμελλόν παρέχον· ἢ καὶ ἄ πρᾶξαι εἰ τι δειόμενος τύχοι, ὅπως ἐκνήϊτο τῆς πράξεως, ὥς μὴ ἐπαύοιεν ἀνδράσι. Τάτο γὰρ ἦναι καὶ πρὸς τὸ κῶϊος ἐπθίεν ἀλθὸν εἶναι, καὶ πρὸς τὸ ὑπαιθεῖν, καὶ πρὸς τὸ δυσκολεῖν τι ποιῆν. Καὶ πρὸς τὸ ἀλλήλοισι δὲ προκρίμενος εἶναι ἀλθὸν ἦναι τὰς πόλεις εἶναι, ὅτι καὶ οἱ ἴπποι συμπονηῖτες ἀλλήλοισι, πρότεροι συνεθήκασι. Πρὸς γεμὴν τὰς πολέμους μετὰλοφρονέτεροι γίνουσαι, αἱ δὲ ἀν' ἐνεδάσιν ἑαυτοῖς εὖ ἡσυχιώτεροι.

Κύρος δὲ αὐτῷ σπηλὴν μὲν κατεσκευάσατο ὥς ἐκαστὸν ἔχειν ὅς ἐκαλοῖν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Ἐκάλει δὲ ὡς τὰ πολλὰ τῶν ταξιάρχων ὅς καὶ αὐτῷ δοκοῖν εἶναι· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν δευτέρων τινὰς καὶ πεμπασάρχων ἐκάλει· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ τῶν στρατιωτῶν· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ τὴν πεμπάδα ὅλην,

que una pascuntur, miro sui desiderio teneri, si quis eas à se invicem divellat.

Hoc quoque Cyro curæ erat, ut nunquam, nisi priùs sudassent, ad prandium cœnamve accederent. Nam vel eos in venationem eductos ad sudorem usque exercebat, vel ejusmodi ludos excogitabat, qui sudorem elicerent; vel si qua etiam res ipsi fortè agenda esset, ità se ducem in eâ agendâ præbuit, ut absque sudore non redirent. Hoc enim et ad excitandam edendi dulcedinem, et ad bonam valetudinem, et ad laborum tolerantiam utile putabat. Quin ad hoc etiam conducere labores arbitrabatur, ut inter se mansuetiores essent, propterea quòd et equi eosdem labores inter se sustinentes, placidiùs eodem stare loco consueverint. In hostes sanè redduntur animosiores, qui sibi ipsis conscii sunt, quàm egregiè se *simul* exercuerint.

Cyrus autem tabernaculum sibi instruendum curavit, quod eorum capax esset, quos ad cœnam invitaret. Et invitabat plerumque cohortium præfectos, quos ipsi visum esset opportunum: nonnunquam ex manipulorum præfectis et decurionibus et quinque virorum præfectis quosdam; quosdam etiam aliquando ex militibus; aliquando etiam quinionem totam,

^a Πρᾶξαι] Sic legendum, non, ut in vulgatis, πρᾶξας, rectè monet Leunclavius; quocum facere videtur Philadelphus, qui vertit; *agere cum se quid oporteat*,

Hanc emendationem Stephanum etiam, in secundâ suâ editione, secutum esse invenio.

^a καὶ δεκάδα ὅλην, καὶ λόχον ὅλον, καὶ τάξιν ὅλην. Εκάλει δὲ καὶ ἑτίμα, ὅτε τινας ἴδοι τοιοῦτό τι ποιήσαντας, ὃ πάντας ἐβόλετο ποιεῖν. Ἦν δὲ τὰ μὲν παραβέβηκεν αἰὶ ἴσα αὐτῷ τε καὶ τοῖς καλεσμένοις ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Καὶ τὰς ἀμφὶ τὸ σφάτευμα δὲ ὑπηρετάς ἰσομοίρους αἰὶ πάντων ἐποίησεν· εἶν γὰρ ἦτιον τιμᾶν ἄξιον ἰδοῦναι αὐτῷ εἶναι τὰς ἀμφὶ τὰ στρατιωτικὰ ὑπηρετάς ἕτε κερύων, ἕτε πρὸςθεων. Καὶ γὰρ πρὸς τὸ δεῖν εἶναι τέττας, καὶ ἐπιτήμονας τῶν στρατιωτικῶν, καὶ συνεῖτας, προσέτι δὲ σφοδρὰς, καὶ ταχεῖς, καὶ ἀκούους, καὶ ἀταράχους. Πρὸς δὲ τέτοις, καὶ ὅσα οἱ βέλτεροι νομιζόμενοι ἔχουσιν, ἐγνώσκων ὁ Κύρος δεῖν τὰς ὑπηρετάς ἔχειν, καὶ τοῦτο ἀσκεῖν, ὥς μηδὲν ἀναιδέως ἔρπον, ἀλλὰ πάντῃ νομίζουσιν πρέπειν αὐτοῖς πράττειν, ὅσα αὖν ὁ ἄρχων προσάττοι.

Αἰ μὲν ἂν ἐπεμέλειτο ὁ Κύρος, ὅποτε συσκηνοῖεν, ^b ὅπως εὐχα-

totam decuriam, totum manipulum, cohortem *denique* totam invitabat. Invitare autem atque eos honore excipere solebat, cum cerneret aliquos ejusmodi quiddam fecisse, quod ab omnibus fieri volebat. Semper verò et ipsi et ad cœnam invitatis eadem apponebantur dapes. Et exercitus etiam ministris æquas semper partes distribuendas curabat: nam castrenses illos ministros non minùs honore dignos existimabat, quàm præcones ac legatos. Etenim fideles hos esse debere putabat, rerumque quæ ad milites pertinent peritos, et intelligentes, quia etiam gnâvos, et celeres, et impigros, et intrepidos. Præterea autem censebat Cyrus, ea ministris *illis* inesse debere, quæcunque viris qui optimi habentur adsint, et huic sese adsuefacere, ut nullum opus detrectent, sed existiment decere se omnia agere quæcunque jussit imperator.

Cyrus certè quidem semper operam dabat, ut, cum in eodem taber-

^a Καὶ δεκάδα ὅλην, καὶ, &c.] Leunclavius hæc verba, καὶ δεκάδα ὅλην, ab aliis omiſſa, in contextum merito recepit: partim, ut ipse ait, quòd hæctenus à Xenophonte hic ordo sit observatus; partim, quòd ea Philéllphus etiam, suis in libris Græcis reperta, sit interpretatus. Camerarius, auctore Stephano, hanc quoque lectionem in veteri libro se reperisse testatur. His adjici potest MS. Bodl. auctoritas; in quo, ut in eo etiam quo Camerarius usus est, extat ἐκάλει post πεμπάδα ὅλην, quod minimè necessarium censet Stephanus, cum ex præcedentibus nullo negotio subaudire possit; et ejus, hæc in re, judicio lectorem facillè adfensurum puto.

^b Εὐχαριστοῦνται.] Hæc scriptura, quam præstant libri omnes, immeritò, ut mihi videtur quidem, est in dubium ab iis revocata, qui εὐχαριστάτοι legi debere putârunt; eamque aded margini adscripserunt. Leguntur alibi sanè apud Nostros εὐχάριστος et ἀχάριτος. At apud eundem legitur etiam ἀχάριστον de eo quod ingratum est, aut injucundum. Apud Homerum hoc certè modo scribitur:

Ἐεὺν, ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μεθ' ἡμῖν ταῦτ' ἀφορεύεις.

Odyss. 9. v. 236. Idem, Δέρπου δ' οὐκ ἂν πῶς ἀχαρίστερον ἄλλο γένειο.

Odyss. 6. v. 392. Quidni igitur rectè legatur etiam εὐχαριστάτοι, de eo quod est jucundissimum?

Fatetur

ριστάτοι τε ἄμει λῶτοι ἐμελεθῆσονται, καὶ παρορμῶντες εἰς τὰ ἴα-
θόν. Ἀφίκετο δ' ἔν καὶ εἰς τόνδε πρὸς τὸν λόγον. Ἀρχὴ γε, ἔφη,
ὧ ἄνδρες, ἐνδοξέροί τι ἡμῶν διὰ τῆτο φαίνονται εἶναι. ^a οἱ ἕτεροι,
ὅτι ἢ πεπαιδευμένοι τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμῖν; ἢ ἂν ἄρχαι διαίτησιν
ἡμῶν, ἥτε ἐν ταῖς συνάταις, ἥτε ὅταν ἀγωνίζεσθαι πρὸς τὰς
πολεμίας δέη; Καὶ ὁ Τυάσπης ὑπολαβὼν εἶπεν, Ἀλλ' ὅποιοι μὲν
τινες ἔσονται εἰς τὰς πολέμους, ἥτοι ἔγωγε ἐπίσταμαι· ἐν μέντοι τῇ
συναίᾳ οὐσκόλοι, καὶ μὰ τὰς θεάς, οἷσι αὐτῶν ἤδη φαίνονται.
Πρῶτον μὲν γε, ἔφη, Κυαξάρης ἐπεμψεν εἰς τὴν τάξιν ἐκάστην
^b ἱερεῖα, καὶ ἐγένετο ἐκάστῳ ἡμῶν τρία κρέα, ἢ καὶ πλεία, τὰ περι-
φερόμενα. Καὶ ἤρξατο μὲν οὐκ ἀπ' ἐμῶ ὁ μάγειρος, τὴν πρώτην
περίοδον περιφέρειν· ὅτε δὲ τὸ δεύτερον εἰσῆει περιόισιν, ἐκέλευσε
ἐγὼ ἀπὸ τῆ τελευταίας ἄρχεσθαι, καὶ ἀνάπαλιν περιφέρειν. Ανα-
κραγὼν ἔν τις τῶν κατὰ μέσον τὸν κύκλον κατακειμένων στρατιωτῶν,
Μὰ Δί', ἔφη, τῶν δὲ μὲν ὁδὸν ἴσον εἶναι, εἴτε ἀφ' ἡμῶν τῶν ἐν
μέσῳ ὁδοῖς ἡδὲ πολεῖ ἄρξασθαι. Καὶ, ἐγὼ ἀκέσας ἤχθισθην τε

maculo unâ essent, et jucundissimi simul sermones, et qui ad præclarum
aliquid eos incitarent, injicerentur. Itaque hunc etiam aliquando in
sermonem incidit: Num, viri, ait, cæteri illi propterea nobis aliquantò
inferiores esse videntur, quòd eâ, quâ nos, non sunt disciplina instituti?
an nihil à nobis different, neque in congressibus, neque cùm dimican-
dum erit cum hostibus? Et Hystaspes suscipiens dixit, At quales quidem
in hostes futuri sunt, egò certè nondum scio; veruntamen in *familiari*
consuetudine ex iis quidam, profectò, morosi jam videntur. Nuper
quidem, inquit, Cyaxares ad singulas cohortes animantium corpora mit-
tebat, et unicuique nostrum tres aut plures carnis, quæ circumfereba-
tur, portiones obvenierunt. Et coquus quidem à me exorsus est, cùm
primâ *eam* circuitione circumferebat: cùm autem secundò ingrederetur
ut circumferret, jussi ego *eum* ab ultimo ordiri, et vice versâ circum-
ferre. Ibi tandem militum quidam in mediâ coronâ discumbentium ex-
clamans, Nulla profectò, ait, hîc est æqualitas, si à nobis, qui sumus in
medio, nemo unquam incipiet. Quod ego cùm audissem, molestè tuli,

Fatetur quidem Stephanus hujusmodi vo-
cabulorum, quæ nempe vocὶ χάρις origi-
nem suam acceptam referunt, se duplicem
alibi scripturam animadvertisse. Sed, hæc
de re qui plura velit, Grammaticos adeat
inter se certantes. Nos eorum nil mora-
mur lites, cùm Auctorum usum et fidem
librorum incorruptam oppugnent.

^a Οἱ ἕτεροι] Mureto rescribendum vi-

detur ἱεταῖροι. Eos enim hîc dicit Cyrus,
qui tum primùm adsciti erant in ordinem
τῶν ὁμοίων, quòsque adeò in sequenti-
bus vocat ἱεταίρους. Stephanus etiam hanc
lectionem margini adscribendam curavit.
Mihi sanè haud aspernanda videtur: ju-
dicet lector.

^b ἱερεῖα] Vide quæ ad hanc vocem jam
annotavimus, p. 35.

εἴ τι μείον δοκοῖεν ἔχειν, καὶ ἐκάλεσα εὐθύς αὐτὸν πρὸς ἐμέ. Ο δὲ μάλα τῷτό γε εὐτάκτως ὑπήκισεν. Ως δὲ τὰ περιφερόμενα ἦκε πρὸς ἡμᾶς, ἄτι, οἶμαι, ὑσάτης λαμβάνουσας, τὰ σμικρότατα λελειμμένα ἦν· ἐβλαῦθα δὲ ἐκεῖνος πάνυ ἀνίαθεις δῆλος ἐγένετο, καὶ εἶπε πρὸς ἐαυτοῖ, Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Ἀλλὰ μὴ φρόνιζε· αὐτίκα γὰρ ἀφ' ἡμῶν ὄρξῃσαι, καὶ σὺ πρῶτος λήψῃ τὸ μείζον. Καὶ ἐν τρισάτῳ περιέφερε τὸ τρίτον, ὅπερ δὴ λοιπὸν ἦν τῆς περιφορᾶς· κρῖνεῖνος ἔλαθε μετ' ἐμὲ δεύτερος. Ως δ' ὁ τρίτος ἔλαθε, καὶ ἔδοξεν αὐτὸν μείζον ἐαυτῷ λαθεῖν, καλαβάλλει δ' ἔλαθεν, ὡς ἕτερου ληψόμενος. Καὶ ὁ μάγειρος οἰόμενος αὐτὸν ἔδεν τι δεῖσθαι ἔφη, ὥχθιο ^α παραφέρων πρὶν λαθεῖν αὐτὸν ἕτερον. Ἐβλαῦθα δὲ ἔτῳ βαρίως ἤνεκε τὸ πάθος, ὥστε ἀνήλωτο μὲν αὐτῷ ὁ εἰλήφει ὄψον, ὃ δὲ ἔτι αὐτῷ λοιπὸν ἦν τῷ ἐμεάπτεσθαι, τῷτό πως,

videri *medios* deteriori esse conditione, ac eum ad me statim arcessivī. Paruit in hoc ille mihi perquàm modestè. Cùm autem ea quæ circumferebantur ad nos pervenissent, quippe quibus ultimo sanè loco fumentum esset, minimæ partes relictæ erant; tum ille palàm visus est magno mœrore affici, et secum ipse, O iniquam *meam* fortunam, qui jam huc sim arcessitus! Et ego aiebam, Nè sis sollicitus: statim enim à nobis incipiet, ac tu primus capies quod maximum erit. Et *coquus* interim tertium circumferebat, quod *solum* sanè circumferendum restabat: atque ille secundo post me fumentum loco. Cùm autem tertius *etiam* sumpsisset, et visus est *huic* majorem suâ portionem accepisse, id quod sumpserat abjicit, velut aliud sumpturus. At *coquus*, qui eum nihil quicquam obsonii egere putaret, abiit atque *ab his* fercula prius adferebat, quàm ille aliud sumpsisset. Hic enim verò usque adeò graviter hunc casum tulit, ut, cùm absumptum esset quod acceperat obsonium, etiam quod

^α Παραφέρων] Participium hoc, pro περιφέρων, Stephanus primùm huc per errorem irrepsisse putavit: deinde, veterem scripturam retinere, alio tamen sensu, nempe pro *ultra*, *sive* *ulterius ferens*, accipere, maluit. Ego Budæum laudo, quem fatetur quidem Stephanus utrumque, παραφέρων, nimirum, et περιφέρων, eodem significato dici putasse; sed falsò eum asserit ex hoc tantùm Xenophontis loco suam opinionem confirmasse. Audi Athenæum, quem citat Budæus: Ἐδοξε εὖν πᾶσιν, διὰ τὸν τηλικόδε ὄρκον, μὴ βιάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον· ἐπ' ἄλλο δὲ τι τῶν παραφερομένων τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν. Καὶ

ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη. — οὐδεὶς τινος χεῖρ σῆσαι, πρὶν λαθῆναι, τοῦ κείναι τὸ παραφέρειν — Καὶ ὁ Μάγνος ἔφη, Ἀριστοφάνης ἐν Πριανῶνι.

Τί ἐκ ἐκλεουσας παραφέρειν τὰ πόληρια — Ἀλεξίς ἐν Παμφίλῳ·

Παρέθηκε τὴν τράπεζαν, εἴτα παραφέρων Ἀλαθῶν ἀμάξας — Athen. lib. 9. p. 380. Idem, l. 11. p. 464.

Καὶ τραγῆματα παραφέρειν, &c. Plura si velis, consulas licet Budæum. Ego quidem his fretus, vulgatam lectiōnam, à quâ stant libri omnes, minimè deferendam puto.

ὑπὸ τῷ ἐκπεπληχθαί τε καὶ ὀργίζεσθαι τῇ τύχῃ, δυσφορέμενος
αὐτρεψεν· Ο μὲν δὲ λοχαγὸς, ὁ ἀγυῖα ἡμῶν, ἰδὼν, συνεκρό-
τησέ τε τῷ χεῖρι, καὶ τῷ γέλωτι κῦφραίνετο. Εγὼ μὲντοι, ἔφη,
προσεποιήμην βήτην· ἃ δὲ γὰρ αὐτὸς ἡδυνάμην κατέχευεν τὸν γέλωτα.
Τοιῦτον μὲν δὴ σοι, ὦ Κύρε, ἕνα τῶν ἱταίρων ἐπιδεικνύω, ἔφη.
Επὶ μὲν δὲ τάτῃ, ὥσπερ εἶκός, ἐγέλασαν. Ἄλλος δὲ τις ἔλεξε
τῶν ταξιαρχῶν,

Οὗτος μὲν δὲ, ἔφη, ὦ Κύρε, ὡς ἔοικεν, ἄτω δυσκόλῳ ἔν-
τυχεν. Εγὼ δὲ, ὡς σὺ διδάξῃς ἡμᾶς τὰς τάξεις ἀπέπεμψας,
καὶ ἐκέλευσας διδάσκειν τὴν ἐαυτοῦ ἑκάστην τάξιν, ἃ παρὰ σὲ ἐμά-
θομεν, ἄτω δὲ καὶ ἐγὼ, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἐποίουν, ἔλθων
ἰδιδάσκου ἕνα λόχον. Καὶ εἰσας τὸν λοχαγὸν πρῶτον, καὶ
τάξας ὅττα ἐπ' αὐτῷ ἄνδρα νεανίαν, καὶ τὰς ἄλλας, ἧ ὅμην
δεῖν, ἐπέβη εἰς τὴν ἔμπροσθεν, βλέπων εἰς τὸν λόχον, ἡνί-
κα μοι ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ^b προΐναι ἐκέλευσα. Καὶ ὁ
ἀνὴρ σοι ὁ νεανίας ἐκεῖνος προελθὼν τῷ λοχαγῷ ἔμπροσθεν,

ei reliquum erat intinctus, stupefactus jam iratusque fortunæ, id præ-
impatientiā everteret. Id quidem cum proximus nobis manipuli præ-
fectus videret, manibus complofis ridens gaudebat. Ego verò, inquit,
tussire me simulabam; neque enim ipse risum continere possem. Ejus-
modi sanè, inquit, Cyre, quendam e sociis tibi nostris ostendo. Hic
omnes quidem, ut par erat, riserunt. Et alius quidam ex cohortium
præfectis.

Hic quidem, Cyre, inquit, in morosum ita, ut videtur, incidit. Ego
verò, postquam tu nos rationes ordinum à te edoctos dimisisses, ac iussiles
uti quisque suam cohortem ea doceret, quæ abs te didicissemus, atque ita
ipse, inquam, quemadmodum et alii fecere, discedens abs te manipulum
unum erudiebam. Et cum manipuli præfectum loco primo statuissim, ac
post hunc quidem strenuum quendam juvenem collocassim, cæterosque,
quo quemque loco disponendam putabam, itans deinde ab anteriori parte,
versusque manipulum respiciens, cum opportunum mihi visum esset, pro-
gredi jussi. Ac protinus juvenis ille progressus ante manipuli præfectum,

^a Δυσκόλῳ ἐντυχῶ] Sic edidit Ste-
phanus, veteris cujusdam exemplaris inde-
litus; et sic in margine scripsit Leun-
clavius. Vulgò quidem, τοῖς ἰαπτόν,
δυσκόλῳ ἐπὶτυχῶν, vel, quod sanè ferri
potest, δυσκόλῳ ἐπὶτυχῶν.

^b Προΐναι] Vulgò, προσεῖναι, perperam.
Lectionem quam damus, MS. Bodl. re-
presentat, eamque nos meritò amplexos
esse, quæ mox sequuntur verba, luculenter
scilicet ostendunt: ἀλλὰ ἐγὼ οὐ σὲ μόνον

ἐκέλευν, ἀλλὰ πάντας προΐναι. Et, οὐκ
ἀποδίδωμι, ἔφη, ἀποδιδόντες προΐναι πάντας;
Quin etiam, Leunclavius nobiscum fa-
cere invenio; à quo tamen, ut etiam
ab omnibus aliis editoribus, paulò post,
προσελθὼν, pro προσελθὼν, mendosè scri-
bitur. Hanc vocem reponendam vidit
Stephanus, eamque exhibet MS. Bodl. et
loci ratio postulat: nam, paucis inter-
jectis, legimus, καὶ ἔ; ἔφη, Προέρχομαι,
ὥσπερ σὺ κελεύεις.

πρότερος ἐπορεύετο. Ἐκὼν ἰδὼν εἶπεν, Ω ἄνθρωπε, τί ποιεῖς ; Καὶ ὃς ἔφη, Προέρχομαι, ὥσπερ σὺ κελεύεις. Ἐκὼν εἶπον, Ἀλλ' ἐγὼ ἢ σὲ μόνον ἐκέλευον, ἀλλὰ πάντας, προΐναι. Καὶ ὃς ἀκέσας τῆτο, μέλατραφείς πρὸς τὰς λοχίτας εἶπεν, Οὐκ ἀκέσῃ, ἔφη, προσάφηντος προΐναι πάντας ; Καὶ οἱ ἄνδρες πάντες παρελθόντες τὸν λοχαγὸν ἤεσαν πρὸς ἐμὲ. Ἐπεὶ δὲ ὁ λοχαγὸς αὐτὰς ἀνεχώριζεν, ἐδυσφόρουν τε, καὶ ἔλεον, Πότῃ χρὴ πείσασθαι ; μὴ γὰρ ὁ μὲν κελεύει προΐναι, ὁ δ' ἐκ ἑᾶ. Ἐγὼ μέντοι ἐνεκὼν ταῦτα πρῶτος, ἐξαρχῆς αὖ κατὰχωρίσας, εἶπον, μηδὲνα τῶν ὀπίσθεν κινεῖσθαι, πρὶν ἂν ὁ πρόσθεν ἡγήται· ἀλλὰ τῆτο μόνον ὄρῃ πάντας, τῷ πρόσθεν ἕπεσθαι. Ὡς δ' εἰς Πέρσας τὶς ἀπὼν ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ ἐκέλευσέ με τὴν ἐπιστολὴν δῆναι, ἣν ἔγραψα οἴκαδε, καὶ γὰρ (ὁ γὰρ λοχαγὸς ἦδει ὅπερ ἐκεῖτο ἡ ἐπιστολὴ) ἐκέλευσα αὐτὸν δραμόντα ἐνεκκῆν τὴν ἐπιστολὴν· ὁ μὲν δὴ ἔτρεχεν· ὁ δὲ νεανίας ἐκεῖνος εἶπετο τῷ λοχαγῷ, σὺν αὐτῷ τῷ θώρακι καὶ τῇ κοπίδι· καὶ ὁ ἄλλος δὲ πᾶς λόχος, ἰδὼν ἐκείνον, συνέτρεχε· καὶ ἦκου οἱ ἄνδρες φέροντες τὴν ἐπιστολὴν. Οὕτως, ἔφη, ὅτε ἐμὸς λόχος ἀκριβοῦ σοι πάντα τὰ παρὰ σῆ. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι, ὡς εἰκός, ἐγέλων ἐπὶ τῇ δορυφορίᾳ τῆς ἐπιστολῆς. Ο δὲ Κύρος εἶπεν,

prior incedebat. Quod ego cū viderem, Quid, inquam, agis, homo ? Et ille, Progredior, ait, quemadmodum tu jubes. Atqui ego, inquam, non te solum, sed omnes, progredi jubebam. Id ille cū audisset, ad socios manipulares conversus, Annon auditis, ait, jubentem omnes progredi ? Tum viri omnes manipuli præfectum prætergressi, ad me venerunt. Cū autem manipuli præfectus eos priorem in locum redire vellet, stomachabantur, et dicebant, Viri parendum erit ? Jam enim hic progredi jubet, ille vetat. At ego hæc æquo ferebam animo, et cū de integro in suum quemque locum restituissem, nè quis se posteriorum prius commoveret, edicebam, quàm anterior præcederet ; sed unum hoc spectarent omnes, ut anteriorem sequerentur. Quidam verò in Persiam præfecturus cū ad me veniret, et abs me postularet, ut epistolam ei darem, quam domum mittendam scripseram ; atque ego cū jubere manipuli præfectum (is enim quo loco sita esset epistola nōrat) ad epistolam eam adferendam currere ; ille quidem cursui se dabat : juvenis autem ille manipuli præfectum, cum ipso thorace copidēque, ferebatur : reliquis item universus manipulus, illum intuens, unā currebat : atque adde viri venēre epistolam ferentes. Sic demū, inquit, meus quidem manipulus omnia accuratè tenent abs te imperata. Ac alii quidem, ut par erat, de hoc epistolæ satellitio ridebant, Cyrus autem inquit,

Ω Ζεῦ καὶ πάντες θεοὶ, οἷός ἑστιν ἡμεῖς ἔχομεν ἄνδρας ἱταίρους· οἳ γε εὐθεράπευτοι μὲν ἔσσι, ὥς εἶναι αὐτῶν καὶ μικρῶ ὄψῃ παμπόλλας φίλους ἀνακλῆσθαι· πιθανοὶ δ' ἔσσι τινες, ὥς πρὶν εἶδεναι τὸ προσαττόμενον, πρότερον πεύθονται. Εγὼ μὲν ἐκ οἷα ποῖας τινὸς χρὴ μᾶλλον εὐχασθαι, ἢ τοιούτους στρατιώτας ἔχειν. Ο μὲν δὲ Κύρος ἅμα γελάων, ἔτι ἐπήνεσε τὰς στρατιώτας.

Εν δὲ τῇ σκηυῇ ἐτύχανέ τις ὢν τῶν ταξιάρχων, Αἰλαϊτάδας ὄνομα· ἀνὴρ, τὸν τρόπον, τῶν ² στρυφνοτέρων ἀνθρώπων· ἔτις ὥς πῶς εἶπεν· Ἡ γὰρ εἶπες, ἔφη, ὦ Κύρε, τέτις ἀληθῆ λείβει ταῦτα; Ἀλλὰ τί μὴν βεβλόμευται, ἔφη ὁ Κύρος, ψεύδομαι; Τί δ' ἄλλο γε, ἔφη, εἰ μὴ γέλωτα ποιεῖν ἐθέλουτες; ὑπὲρ ἧς λείβει τε ταῦτα, καὶ ἀλαζονεύεται. Καὶ ὁ Κύρος, Εὐφήμει, ἔφη· μὴ λείβει ἀλαζόνας εἶναι τέτις. Ο μὲν γὰρ ἀλαζὼν ἔμοιβε δοκεῖ ὄνομα κεῖσθαι ἐπὶ τοῖς προσποιημένοις καὶ πλεσιπλέροις εἶναι, ἢ εἰσι, καὶ ἀνδρείοτεροι, καὶ ποιήσκειν ἃ μὴ ἱκανοὶ εἰσιν ὑπισχυμένοι; καὶ ταῦτα, φανεροῖς γινόμενοις, ὅτι τῷ λαθεῖν τι ἕνεκα καὶ κερδαίνει ποιεῖσιν.

O Jupiter diique omnes, quales tandem, *quales viros socios habemus!* quos tam levī sanè cultu demereri liceat, ut multorum ex iis amicitia exiguo etiam obsonio conciliari queat: nonnulli autem adeò sunt ad obedientiam propensi, ut, priusquàm nòrint quid sit imperatum, pareant. Ego quidem haud scio, quales tandem potiùs optandum sit, quàm ut huiusmodi quis habeat milites. Et Cyrus quidem simul ridens, hoc modo milites collaudabat.

Erat autem fortè in tabernaculo quidam ex praelectis cohortium, Ag-laitadas nomine; vir, quod ad mores adtineret, ex asperiorum numero: is in hunc ferè modum loquutus est; Túne, inquit, Cyre, vera istos hæc narrare putas? Quid igitur, inquit Cyrus, mentiendo quærunt? Quid aliud, inquit, nisi quòd risum movere volunt? cuius rei causâ et narrant hæc, et sese ostentant. Tum Cyrus, Bona verba, *quæso*, ait: nè hos ostentatores appellaveris. Nam mihi quidem nomen ἀλαζὼν iis inditum fuisse videtur, qui se et ditiores esse simulant et magis strenuos, quàm sint, quique pollicentur ea se præstāturos, quibus ipsi præstandis non sufficiant; idque, si pateat ipsos hæc accipiendi aliquid et quæstus causâ facere.

² Στρυφνοτέρων] Vulgò, στρυφνότερον. At melior videtur lectio, quam, MSto Bodl. firmatam, ex margine in textum recepimus. Eadem vox, sensu consimili, ab

Aristophane est usurpata, Σφην. v. 372.

Παύσιν τ' αὐτοῦ τούτῳ τὸ λίαν στρυφνὸν καὶ πρὶν νοῦν ἔθεος.

Οἱ δὲ μηχανώμενοι γέλωτα τοῖς συνῆσι, μήτε ἐπὶ τῷ ἐαυτῶν κέρδει, μήτ' ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἀκούων, μήτε ἐπὶ βλάβῃ μηδεμιᾶ, πῶς ἔχῃτο ἀρεῖοι αὖ καὶ ^a εὐχάριες δικαιοτέρου ὀνομάζουσιν μᾶλλον ἢ ἀλαζόνες; Ο μὲν δὲ Κύρος ἔτως ἀπελογήσατο περὶ τῶν τὸν γέλωτα παρασχόντων. Αὐτῷ δὲ ὁ λοχαγός, ὁ τὴν τῆ λόχῃ χαρίδιαν διηγήσαμενος, ἔφη, Ἡ περ αὖν, ὦ Αἰλαϊτάδα, εἴ γε κλαίειν ἐπειρώμεθα σε ποιεῖν, σφόδρα αὖ ἡμῖν ἐμέμφῃ· (ὥσπερ ἔνιοι καὶ ἐν ᾠδαῖς καὶ ἐν λόγοις οἰκτρὰ ἄτλα λογοποιῶντες εἰς δάκρυα πειρώνται ἄλγει) ὅποτε γε νῦν καὶ αὐτὸς εἰδὼς ὅτι εὐφραίνειν μὲν σε βεβλόμεθα, βλάπτειν δ' ἔδεν, ὅμως ἔτως ἐν πολλῇ ἀτιμίᾳ ἡμᾶς ἔχεις. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Αἰλαϊτάδας, καὶ δικαίως γε· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ^b τῆ κλαίειν καθίζουτος τὰς φίλας, πολλαχῇ ἔμοιγε δοκεῖ ἐλάττωτος ἄξια διαπράττεσθαι ὁ γέλωτα αὐτοῖς μηχανώμενος. Εὐρήσεις δὲ καὶ σὺ ἢν ὀρθῶς λογίζη, ἐμὲ ἀληθῆ λείοντα. Κλαύμασι μὲν γε καὶ πατέρες υἱοῖς σωφροσύνην μηχανῶνται, καὶ διδάσκαλοι παισὶν ἀτὰρ μαθήματα· καὶ νόμοι γε πολίτας διὰ τῆ κλαίουσας καθίζειν, εἰς δικαιοσύνην προτρέπονται· τὰς δὲ

Qui verò risum aliis secum versantibus, neque lucri sui, neque detrimēti audientium, neque ullius aded damni causā movent, quid causæ est cur hi non urbani ac faceti justius quàm ostentatores appellentur? Atque in hunc sanè modum Cyrus eos, qui risum excitaverant, defendebat. Rursus autem manipuli præfectus ille, qui rem eam narraverat quam lepidè fecit manipulus, inquit, Certè quidem, Aglaïtada, si te ad fletum commovere conati essemus (quemadmodum nonnulli tam carminibus quàm orationibus miserabilia quædam commenti lacrimas ciere nituntur) vehementer nos reprehendisses; cùm nunc quidem licet et ipse noveris velle nos te exhilarare, minimè autem lædere, ità tamen contumeliosè nos habes. Et jure quidem *id* profectò, ait Aglaïtadas: nam qui risum amicis excitat, videtur is mihi sanè quiddam efficere longè minoris æstimandum, quàm qui eos inducit, ut sedentes plorent. Et tu quoque, si rectè rem perpenderis, me vera dicere invenies. Nam fletu et patres filios temperantes reddere conantur, et magistri puerorum animos bonis disciplinis imbuere: leges etiam dum eò cives adigunt ut sedentes plorent, ad justitiam eos impellunt: illos verò

^a Εὐχάριες] Vulgati quidam, et Stobæus εὐχάριοι. At solet hic crebrò, in transcribendis Auctoribus, errare. Nos meliores duces, Stephanum, Leunclavium, et MS. Bodl. secuti sumus.

^b Τῷ κλαίειν καθίζουτος] Duo paulò post sequentes loci, in quibus κλαίουσας καθίζειν legitur, Stephano locum hunc

meritò suspectum reddere videbantur. Eadem hanc phrasin utitur etiam Noster, Symp. pag. 513.—πολλοὺς κλαίουσας καθίζειν. Brodæus censet ἔνεκα hinc ante κλαίειν intelligi debere. Sed cum Stephano libet ἐπέχειν, propter raritatem hujus loquendi generis.

γέλωτα μηχανωμένους ἔχοις ἂν εἰπεῖν ἢ σώματα ὠφελῆναι, ἢ ψυχὰς οἰκονομικωτέρως ποιῆναι ἢ πολιτικωτέρως; Εκ τῆτε ὁ Τσαάσπης ὡδὲ πῶς εἶπε· Σὺ, ἔφη, ὦ Αἰλαϊτάδας, ἦν ἐμοὶ πεί-
θῃ, εἰς μὲν τὰς πολέμιας θάρρῶν δαπανήσεις τῆτο τὸ πάλῃ
ἄξιον, καὶ κλαίουσας ἐκείνας πειράσῃ καθίζειν· ἡμῖν δὲ πάντως,
ἔφη, ² καὶ τοῖσδε τοῖς φίλοις τῆτε τῷ ὀλίῳ ἄξιον γέλωτος ἐπιδα-
φιλεύσῃ. Καὶ γὰρ εἶδ' ὅτι πολὺς σοι ἐστὶν ἀποκείμενος· ἔτε γὰρ
αὐτὸς χρώμενος ἀνήλωκας αὐτὸν, ἔδδ' μὴν φίλοις γε, ἔδδ' ξέ-
νοις ἐκὼν εἶναι γέλωτα παρέχεις· ὥς ἐδεμίῃ σοι πρόφασίς ἐστιν,
ὥς ἔ' παρεκλῆον σοι ἡμῖν γέλωτα. Καὶ ὁ Αἰλαϊτάδας εἶπε, Καὶ
σὺ δ' αὖ, ὦ Τσαάσπη, γέλωτα πειρᾷ ποιεῖν ἐξ ἐμῆ; Καὶ ὁ λο-
χαγὸς εἶπε, Ναὶ μὰ Δί', ἀνόητος ἄρα ἐστίν· ἐπεὶ ἐκ γε σὴ
πῦρ, οἶμαι, ῥῶν ἂν τις ἐκρίψειν, ἢ γέλωτα ἐξαγάγοι. Επὶ
τῆτῳ μὲν δὴ οἱ τε ἄλλοι ἐγέλασαν, τὸν τρόπον εἰδότες αὐτῶ, καὶ
αὐτὸς ὁ Αἰλαϊτάδας ἐπεμειδίασε. Καὶ ὁ Κύρος ἰδὼν αὐτὸν
φαιδρωθέντα, Ἀδικεῖς, ἔφη, ὦ λοχαγε, ὅτι ἄνδρα ἡμῖν τὸν
σπυδαϊότατον διαφθείρεις, γελᾶν ἀναπείθων, καὶ ταῦτ', ἔφη, ἔτω
πολέμιον ὄντα τῷ γέλωτι. Ταῦτα μὲν δὴ ἐλάτῳ ἔληξεν. Εκ δὲ
τῆτε Χρυσάντας ὡδὲ ἐλεξεν·

qui risum excitant, an dicere possis vel corporibus aliquid adferre com-
modi, vel animos ad rei privatæ publicæve administrationem magis
idoneos efficere? Hytaspes deinde sic fermè loquutus est; Tu, inquit,
Aglaïtada, si me audias, in hostes illud magni estimandum audacter im-
pendes, et efficere conaberis illi ut sedentes plorent: nobis autem, ait,
et amicis hisce *tuis* risus aliquid, vilius illius rei, omninò largieris. Nam
hujus apud te magnam repositam esse copiam scio: neque enim ipse
usu eum absumpsisti, neque amicis sanè, neque hospitibus libens ridendi
materiam præbes: adeò ut nihil prætexere possis quo minùs risum no-
bis impertias. Et Aglaïtadas, Tùne etiam Hytaspæ, inquit, ex me ri-
sum elicere conaris? Ibi tum manipuli præfectus inquit, Demens fuerit
profectò, *id utique si conaretur*: nam ex te quidem, opinor, ignem fa-
ciliùs quis excussèrit, quàm risum eliciuerit. Hic quidem et alii, qui
ingenium illius nôssent, riserunt, et leniter subrisit etiam Aglaïtadas
ipse. Ac Cyrus eum exhilaratum videns, Iniquè agis, inquit, manipuli
præfecte, quòd dum *hic* ut rideat persuades, nobis maximà gravitatè vi-
rum corrumpis, præsertim, ait, qui adeò risui sit infestus. Et hæc quidem
hic finem habuerunt. Chryfantas verò deinceps hujusmodi verba fecit:

² Καὶ τοῖσδε τοῖς, &c.] In editis qui-
busdam legitur, ἐν τοῖς δὲ τοῖς, &c. in
aliis, ἐν τοῖς, &c. Stephanus dicit paucos
ex multis codices scriptam non habere

præpositionem ἐν, eamque, ut supervaca-
neam, expungendam putat. Lèctionem,
quam damus, exhibet MS. Bodl. Edit.
Eton. Elzev. aliæque.

Αλλ' ἔγωγ', ἔφη, ὦ Κύρε, καὶ πάντες οἱ παρόντες, ἐννοῶ ὅτι
ἔξεληλίθασιν μὲν σὺν ἡμῖν οἱ μὲν καὶ βελήϊονος, οἱ δὲ καὶ μείονος
ἄξιοι· ἣν δὲ τι γένηται ἀγαθόν, ἀξιώσασιν πάντες ἕτοιχοι ἰσομοιρεῖν.
^a Καὶ τοι ἔγωγε ὁδὸν ἀνισώτερον νομίζω τῶν ἐν ἀνθρώποις εἶναι,
τῇ τῶν ἰσῶν τὸν τε κακὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν ἀξιῶσθαι. Καὶ ὁ Κύρος
εἶπε πρὸς τῆτο, Ἀρ' ἔν, πρὸς τῶν θεῶν, κράτιστον ἡμῖν, ἄνδρες,
ἐμβαλεῖν περὶ τῆτε βελήν εἰς τὸν σφαλόν, πότερά δοκεῖ, ἣν τι ἐκ
τῶν πόνων δῶ ὁ θεὸς ἀγαθόν, ἰσομοίρως πάντας ποιεῖν, ἢ σκο-
πῆστας τὰ ἔργα ἐκάστω, πρὸς ταῦτα καὶ τὰς τιμὰς ἐκάστω προ-
τιθέναι; Καὶ τί δεῖ, ἔφη ὁ Χρυσάλλης, ἐμβαλεῖν λόγον περὶ
τῆτε, ἀλλ' ἔχ'ι προεῖπεν ὅτι ἔτω ποιήσεις; Ἡ ἔ σὺ καὶ τὰς
ἀγῶνας, ἔφη, προεῖπας καὶ τὰ ἄθλα; Ἀλλὰ μὰ Δι', ἔφη ὁ
Κύρος, ἔχ' ὅμοια τεῦτα ἐκείνοις. Ἀ μὲν γὰρ ἂν σφαλευόμενοι
κλήσωνται, κοινὰ, οἶμαι, ἐαυτοῖς ἡγήσονται εἶναι· τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς
σφαλείας ἐμὴν ἴσως ἔτι οἴκοθεν νομίζουσιν εἶναι· ὥς διαλάττοντα
ἐμὲ τὰς ἐπιστάτας ὁδὸν, οἶμαι, ἀδικεῖν νομίζουσιν. Ἡ καὶ οἷι,

Ego quidem, Cyre, vósque omnes qui adestis, inquit, cogito, nobiscum nonnullos pluris, minoris alios, faciendos *de mo* profectos esse: si quid autem prosperè evenerit, omnes hi æquales portiones consequi postulabunt. At ego quidem nihil in rebus humanis inæqualius esse duco, quàm ignavum et fortem æqualibus *præmiis* haberi dignos. Ad hoc subjecit Cyrus, An igitur, per deos, optimum, viri, fuerit hâc de re ad exercitum referre, utrum placeat, si quid de laboribus boni deus dederit, æquales facere omnium partes, an consideratis cujusque factis, ad horum rationem honores cuique proponere? Et quid opus est, inquit Chryfantas, de hoc *ad exercitum* referre, ac non edicere potiùs ità te facturum esse? Annon tu et certamina indixisti, ait, et *constitisti* præmia? At profectò, subjecit Cyrus, hæc illis non sunt similia. Nam quæcunque hâc in expeditione acquirant, ea, ut arbitror, communia sibi fore putabunt: imperium verò hâc in expeditione *summum* fortassis etiam domestico jure mihi deberi existimant: itaque si præfectos ego constituo, nihil, opinor, me contra jus fâsque agere putant. Num putas,

^a Καὶ τοι ἔγωγε, &c.] Hoc olim questus est Achilles, nihilo uberiora esse virtutis, quàm ignavizæ, præmia.

Ἰππεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἔν
Μαρνασθαι δηϊοσὶ μετ' ἀνδράσι ναλεμέε
αἰεὶ·

Ἰση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολε-
μίζοι·

Εν δὲ ἱῇ τιμῇ ἡμῖν πακός, ἠδὲ καὶ ἰσθλός.

Il. l. v. 316. et seq.

Atque hæc præmia largiendi ratio, exempto omni accipientium discrimine, Euripidi est civitatum pestis:

Εν ταῖς γὰρ κάμουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις,
Ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὦν ἀνὴρ,
Μηδὲν φέρῃται τῶν κακίωνων πλέον.

Hec. v. 306, et seq.

ἔφη ὁ Χρυσάντας, ψηφίσασθαι ἂν τὸ πλῆθος συνελθόν, ὥς μὴ ἴσων ἕκαστον τυχεράνειν, ἀλλὰ τὰς κρατίστες καὶ τιμαῖς καὶ δώροις πλεονεκτεῖν; Ἐβωγ', ἔφη ὁ Κύρος, οἶμαι, ἅμα μὲν ὑμῶν συναγορευούτων, ἅμα δὲ καὶ αἰσχρὸν ὂν ἁντιλέγειν, μὴ ἔχῃ τὸν πλεῖστα καὶ πονηρίαν, καὶ ἀφελῆναι τὸ κοινόν, τῶτον καὶ μεγίστων ἀξιῶσθαι. Οἶμαι δὲ, ἔφη, καὶ τοῖς κακίστοις συμφέρον φανεῖσθαι τὰς ἀσθὰς πλεονεκτεῖν. Ο δὲ Κύρος ἐβόησε καὶ αὐτῶν ἕνεκα τῶν ὁμοίων γενέσθαι τῶτο τὸ ψήφισμα. Βελτίες γὰρ ἂν καὶ αὐτὰς ἡεῖτο εἶναι, εἰ εἶδεῖεν ὅτι ἐκ τῶν ἑρῶν καὶ αὐτοὶ κρινόμενοι, τῶν ἀξίων τεύξοιτο. Καιρὸς ἔν αὐτῷ ἐδόκει εἶναι νῦν ἐμβαλεῖν περὶ τὰτα ψῆφον, ἐν ᾗ καὶ οἱ ὁμότιμοι ἄκων τὴν τῷ ὄχλῳ ἰσομοίριαν. Οὕτω δὲ συνεδόκει τοῖς ἐν τῇ σκηνῇ ἐμβαλέσθαι περὶ τὰτα λόγον, καὶ συναγορεύειν ταῦτα ἔφασαν χρῆναι, ὅςισπερ ἀνὴρ οἰοῖτο εἶναι.

Επιτελάσας δὲ τῶν ταξιαρχῶν τις εἶπεν, Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, ἄνδρα καὶ τῷ δήμῳ οἶδα ὅς συνερεῖ, ὥς μὴ εἰκῇ ἕτως ἰσομοίριαν εἶναι. Ἄλλος δ' ἀνῆρθε τῶτον, τίνα λέει. Ο δ' ἀπεκρίνατο, Ἔστι, νῆ Δί', ἀνὴρ σύσκητος ἐμὸς, ὅς ἐν παντὶ μαχεύει πλέον ἔχειν.

inquit Chryfantas, fore ut vulgus, postquam convenerit, sciscet, nè æquales singuli portiones consequerentur, sed præstantissimos quosque cum honoribus tum præmiis maximè augendos esse? Equidem sic arbitror, ait Cyrus, tum quia vos mihi adiensuri esis, tum quòd turpe fuerit recusare quo minus is qui et plurimum laboris sustinet et plurimum reipublicæ utilitatis adfert, etiam maximis quibusque dignus habeatur potiaturque. Arbitror autem, inquit, vel ignavissimis commodum visum iri, viros fortes potiori esse quam ceteras conditione. Et Cyrus quidem eorum etiam causâ qui ὁμότιμοι appellantur decretum hoc fieri volebat. Nam et hos magis strenuos futuros existimabat, si intelligerent, iudicio de ipsi ex operibus factò, se præmia digna consequuturos. Quapropter ei opportunum videbatur, hoc tempore hac de re suffragium inire, cum et ii qui ὁμότιμοι vocantur hanc vulgi æqualitatem reformidabant. Itaque his quoque placuit qui in tabernaculo tunc aderant, de hoc referendum esse, ac unumquemque his patrocinari debere aciebant, qui virum se perhiberi vellet.

Et quidam è præfectis cohortium subridens dixit, Enimverò ego, inquit, quendam *mediu* etiam de plebe novi, qui nobis adsentietur, non ità temerè *servantiam* esse æqualitatem. Hunc autem interrogabat alius, quemnam diceret. Et respondit is, Est, profectò, quidam mihi contubernalis, qui in omnibus plus aliis habere querit.

^a Ἀντιλέγειν μὲν, &c.] Simili modo locutus est Evangelista; οἱ ἀντιλέγοντες ἀνίστασθαι μὲν εἶναι, Luc, 20. 27.

Ἄλλος δ' αὖ ἐπὶ ἤρῳ αὐτὸν, Ἡ καὶ τῶν πόνων; Μὰ Δί', ἔφη, ἔ
 μὲν δὴ· ἀλλὰ τὸτό γε ψευδόμενος ἐάλωκα. Καὶ γὰρ πόνων,
 καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, πάνυ πρῶτος αἰεὶ ἔχ' τὸν βαλλόμενον πλείον
 ἔχειν. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Κύρος, ὦ ἄνδρες, γινώσκω τῆς
 τοιούτης ἀνθρώπου, οἷον καὶ νῦν ὁδε λείπει, εἴπερ δεῖ ἐνεργῶν καὶ
 περὶ ὅτιον ἔχειν τὸ σθένος, ^a ἐξαιρέτως εἶναι ἐκ τῆς σφαιρίως.
 Δοκεῖ γάρ μοι τὸ μὲν πολὺ τῶν σφαιρίων εἶναι, οἷον ἐπεσθαι,
 ἢ αὖ τις ἡγήται· ἄλγειν δ', οἶμαι, ἐπιχειρῶσιν, οἱ μὲν καλοὶ κα-
 λθοὶ, ἐπὶ τὰ καλὰ κλῆσθαι, οἱ δὲ πονηροὶ, ἐπὶ τὰ πονηρά.
 Καὶ πολλάκις τοῖον πλείονας ὁμοιωμένας λαμβάνουσιν οἱ φαῦ-
 λοι, ἢ οἱ σπευδαῖοι. ^b Ἡ γὰρ πονηρία διὰ τῶν παραυλικά ἡδονῶν
 πορευομένη, ταύτας ἔχει συμπεριθέσας πολλὰς αὐτῇ ὁμοιω-
 μονεῖν· ἢ δ' ἀρετὴ πρὸς ὀρθιον ἄλγισσα, ἔ πάνυ δεινὴ ἐστὶν ἐν τῷ
 παραυλικά εἰκὴ συνεπισπᾶσθαι· ἄλλως τε καὶ ἢν ἄλλοι ὥσιν, ἐπὶ τὸ

Tum alius rursum interrogabat eum, Num et laborum? Minimè verò, inquit: at hìc sanè in mendacio sum deprehensus. Semper enim æquo admodum fert animo, in laboribus, et cæteris hujusmodi, plus alium habere, qui velit. At ego quidem statuo, viri, inquit Cyrus, tales homines, qualem jam iste narrat, si quidem strenuum atque obedi- entem exercitum habere velimus, numero copiarum *nostrarum* eximen- dos esse. Nam militum plerique mihi *sic comparati* esse videntur, ut sequantur, quacunq[ue] quis duxerit: ducere verò, ut opinor, viri strenui ac præclari conantur, ad res præclaras et honestas, improbi, ad improbas. Atque adeò plurimùm sæpè mali homines consequuntur assensum, quàm probi. Nam improbitas per voluptates in præsentia se offerentes pro- cedens, harum utitur ope ad multos persuadendos ipsi uti assentian- tur: virtus autem in ardua ducens, non admodum pollet in homini- bus ad se illicò temerè adtrahendis; præsertim si sint alii, qui è

^a Εξαιρέτως] Ità scripsi de conjecturâ consilioque Stephani, Mureti et Leun- clavii. Et sanè scripturam hanc res ipsa flagitare videtur: nam, ἐξαιρέτως, quod hæcenus dedere libri, sonat, *selectus, exi- mius, exemptus*; non, ut hujus loci ratio postulat, *eximendus, ejiciendus*. Si qui enim Lexicographi hanc etiam τῷ ἐξαιρέως tribuere vim, hunc ipsum li locum re- spexere; cujus tamen vitiosam scripturam agnoverunt. Constantinus quidem cau- tius; qui ad ἐξαιρέτως habet, *id est, ἐξαι- ρέτως*. Stephanus autem, cum ἐξαιρέτως mox dicat Xenophonem, se non dubitare ait, quin et hìc ἐξαιρέτως itidem legendum sit. Florentina sanè editio exhibet, ut hìc

ἐξαιρέτως, ità in posteriore loco, ἐξαιρέτοι. Laudo sibi constantem, errantem non se- quor.

^b Ἡ γὰρ πονηρία] Eandem sententiam his versibus expressit Hesiodus, quos ex eo Plato protulit, *de Republic.* lib. 2. T. 2. p. 364.

Τὴν μὲν τοὶ κακότητι καὶ ἰλαδὸν εἰς
 ἐλίσθαι

Ρηϊδίας· ὁλίγη μὲν ὁδὸς, μέγα δ' ἐργά-
 ταις.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ θεοὶ προπάρειν
 ἔθηκαν

Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὀρθὸς οἶκος ἐπὶ
 αὐτῇ.

πραγὲς καὶ τὸ μαλακὸν ἀντιπαρακαλῶντες. Καὶ τοίνυν ἢ μὲν
 τινες βλακείᾳ^α καὶ ἀπονίᾳ μόνον κακοὶ ὦσι, τήτῃς ἐγὼ νομίζω,
 ὥσπερ κηφῆνας, δαπάνη μόνον ζημιῶν τῆς κοινωνίας· οἱ δ' αὖ τῶν
 μὲν πόνων κακοὶ ὦσι κοινωνοὶ, πρὸς δὲ τὸ πλεονεκτεῖν σφοδροὶ καὶ
 ἀνάντηκοι, ἔτοι καὶ ἡγεμονικοὶ εἰσι πρὸς τὰ πονηρά· πολλάκις
 γὰρ δύναται τὴν πονηρίαν πλεονεκτεῖν ἀποδεικνύναι· ὥςτε παντά-
 πασι ἐξαιρέτοιοι οἱ τοῖστοι ἡμῖν εἰσι. Καὶ μηδὲ μέγιστοι σκοπῆτε,
 ὅπως ἐκ τῶν πολλῶν ἀνιπληρώσετε τὰς τάξεις· ἀλλ' ὥσπερ ἵπ-
 πες, οἱ ἂν ἄριστοι ὦσιν, ἔχ' οἱ ἂν παρρωῶται, τήτῃς ζητεῖτε,
 ἔτω καὶ ἀνθρώπος ἐκ πάντων, οἱ ἂν^β ὑμῖν μάλιστα δοκῶσι συ-
 νισχυριεῖν τε ὑμᾶς καὶ συλκοσμήσειν, τήτῃς λαμβάνετε. Μαρτυ-
 ρεῖ δέ μοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἀλῆθιν· ἔτε γὰρ ἄρμα δῆπρ ταχὺ
 γένοιτ' ἂν, βραδέων ἵππων ἐνότων,^γ ἔτε δίκαιον, ἀδίκων συνε-

diverso ad declivem mollémque viam cohortentur. Idcirco si qui ex
 ignaviâ laborumque detrectatione solum sint mali, eos equidem arbitror,
 veluti fucos, sumptus tantum damnum focis inferre: qui rursus mali
 sunt in laboribus focii, in commodis autem suis captandis vehementes at-
 que impudentes, hi etiam duces se ad *facta* præbent improba; sæpè enim
 efficere possint, ut præcipua commoda improbitati cedant: quare omnino
 sunt homines ejusmodi nobis eximendi. Neque verò vobis circumspi-
 ciendum est, quâ ratione de civibus ordines repleatis: sed quemadmo-
 dum equos, qui optimi, non qui vestra in patria sint nati, quaritis, sic
 et homines ex omnibus sumite, quoscunque vobis et roboris, et orna-
 menti plurimum adlaturos existimabitis. Mihi autem hoc quoque testi-
 monio est, id nobis utile futurum; quod neque celer possit esse currus,
 cujus equi sunt tardi, nec bene instructus, si conjuncti sint equi malè in-

^α Καὶ ἀπονία] Vulgò, ἀπηνία vitiosè.
 Interpretes ferè omnes eam, quam di-
 mus, lectionem meritò secuti sunt. De
 vitio enim hîc loquitur Xenophon, quo
 laborant ii, quibus jucundissimum est ἀπό-
 νια: βλακείαν, quique aded sua vel omnino
 detrectant officia, vel κακοὶ εἰσι τῶν πόνων
 κοινωνοί. Hujusmodi Noster homines fucis
 mox, ignavo pecori, adsimilat: ad igna-
 viam autem designandam accommodatior
 haud dubiè ἀπηνία est, quàm ἀπηνία.

^β Οἱ ἂν ὑμῖν] Editi ferè omnes ex-
 hibent ἡμῖν. Stephanus rectè ὑμῖν re-
 scribendum curavit. Hæc enim lectio
 omnino necessaria est ad commodum loci
 sensum, eamque MS. Bodl. repræsentat.

^γ Οὗτε δίκαιον] Non dubitat Leun-
 clavius quin dent vocabulum aliquod
 ante δίκαιον. Quid est enim, inquit, ἄρμα

δίκαιον, currus justus? Quis hoc modo
 loquutus est unquam? Dormitat nempe
 vir bonus, et parum diligenter ea pensitat
 verba, quibus consilium suum, de vocè
 κράτευμα ante δίκαιον inferendâ, confir-
 mare nititur. Verba autem sunt Xeno-
 phontis, in lib. 4. Memor. Edit. Leunc.
 p. 804. φασὶ δὲ τινες καὶ ἵππων καὶ βοῶν
 τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι.
 De quibus sic Leunclavius: " Et quid
 " κράτευμα δίκαιον, exercitum justum, dici
 " miremur? cùm Xenophon etiam Bo-
 " vem et Equum dicat aliquos polliceri
 " se δικαίους ποιήσασθαι, justos effecturos,
 " nimirum, ad operas suas idoneos." Hæc
 ille. At nonne pari ratione et ἄρμα
 δίκαιον dici possit? Imò, verò δίκαιον id
 omne dici potest, cui nihil ad nomen
 suum tuendum deest, quod ad usum debi-
 tum

ζευμέναν· ἔδὲ γε οἶκος δύναται εὖ οἰκεῖσθαι, ποιητοῖς οἰκέταις
 χρώμενος· ἀλλὰ καὶ ἐνδοξένος οἰκετῶν, ἥτιον σφάλλεσθαι, ἢ
 ὑπὸ ἀδίκων ταραττόμενος. Εὖ δὲ ἴσσι, ὦ ἄνδρες, ἔφη, φίλοι,
 ὅτι ἔδὲ τῆτο μόνου ὠφελήσασιν οἱ κακοὶ ἀφαιρεθέντες, ὅτι κακοὶ
 ἀπίστουται, ἀλλὰ καὶ τῶν καλαμενόντων ὅσοι μὲν ἀνεπίμπλαυτο ἤδη
 κακίας, ² ἀποκαθαρεῖται πάλιν αὐτήν· οἱ δὲ ἀλῆθαι τὰς κακίας
 ἰδόντες ἀτιμασθύνουσιν, πολὺ εὐθυμότερον τῆς ἀρετῆς ἀνθίσταται. Ο
 μὲν ἔτιω εἶπε· τοῖς δὲ φίλοις ἅπασιν συνέδοξε ταῦτα, καὶ ἔτιω
 ἐποίουν.

Εἰ δὲ τῆτε πάλιν αὖ καὶ σκῆμματος ἤρχεν ὁ Κύρος. Καλανή-
 σας γάρ τινα τῶν λοχαγῶν σύνδειπνον ἀγόμενον, καὶ παρακλίτην
 πεποιημένον, ἄνδρα ὑπερδασύν τε καὶ ὑπέραισχρον, ἀνακαλίσσας
 τὸν λοχαγὸν ἰσχυρά, εἶπεν ὧδε· Ὡς Σαμβαύλα, ἔφη, ἀλλ' ἢ καὶ
 σὺ, κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, ὅτι καλὸν ἐστὶ, περιάλεις τῆτο τὸ
 μεράκιον, τὸ παρακαλακείμενόν σοι; Νῆ τὸν Δί', ἔφη ὁ Σαμβαύ-
 λας, ἡδομαι καὶ συνῶν τῆτε, καὶ θεώμενος αὐτόν. Αἰχμαλῆες δὲ

fructi: neque domus quidem rectè administrari potest, quæ improbis
 utatur famulis: immò etiam minùs detrimenti accipit, si careat famulis,
 quàm si ab injustis perturbetur. Pro certo autem, amici, habeatis, in-
 quit, submotis malis *militibus*, non id modò *nos* commodum indè per-
 cepturos, mali quòd aberunt, sed illi etiam qui nobiscum manebunt,
 quotquot sanè pleni jam improbitatis esse cœperunt, rursùs ab eâ se re-
 purgabunt; boni autem cùm malos ignominia notatos viderint, multò
 alacriùs virtuti adhærescent. Et ille quidem sermonem hunc habuit:
 ab amicis autem omnibus comprobata hæc erant, atque *adeò* ab iis res
 sic instituta est.

Atque hic rursùm Cyrus joculari cœpit. Nam cùm animadvertisset è
 præfectis manipulorum quendam ad cœnam secum unà ducere, juxta-
 que se inter discumbendum retinere, hominem et hirsutum et deformem
 admodum, manipuli præfecto nominatim compellato, sic *eum* affatus est;
 Num et tu, Sambaùla, inquit, in *n. r. rem* Græcorum, hunc accumben-
 tem tibi adolescentulum, quia formosus sit, circumducis? Profecto, in-
 quit Sambaùlas, et hujus consuetudine et aspectu delector. Hæc autem

tum aptum est, et spem de eo conceptam
 minimè fallit. Sic, apud librum hujus
 Historiæ octavum, γῆδιον δικαιοτάλον δι-
 citur; apud Virgilium, *justissimum tellus*.
 Sic et Mem. lib. 4. equi dicuntur δικαιοί.
 et cur non ἄρμα, equorum ratione, δι-
 καίων, æquè ac ταχὺ, eorundem ratione,
 appelletur? Quin et participium illud
 συνεζευμένον, ad currum δικαίων, ad equos

ἀδίκων, referri debere luculentissimè, opi-
 nor, indicat.

² Αποκαθαρεῖται] In vulgatis legitur
 ἀνακαθαρεῖται. Quod quidem ferri potest,
 nec à me repudiatur, nisi quòd non modò
 Stephanus aliique illam alteram lectionem
 præferendam putent, sed et eam exhibeat
 MS. Bodl.

ταῦτα οἱ σύσκηνοι, προσέειπεν· ὥς δὲ εἶδον τὸ πρόσωπον τῷ ἀνδρὶ ὑπερβάλλον αἰσχεῖ ἐγέλασαν πάντες. Καί τις εἶπε, Πρὸς τῶν θεῶν, ὦ Σαμβάυλα, ποῖον πόλε σε ἔργον ἀνὴρ ἔτος ἀνὴρῆσαι; Καὶ ὃς εἶπεν, Εγὼ ὑμῖν, νῆ τὸν Δία, ὦ ἄνδρες, ἐρῶ. Οποσάκις γὰρ αὐτὸν ἐκάλεσα, εἴτε νυκτὸς, εἴτε ἡμέρας, ἢ πόλε μοι ἔτ' ἀσχολίαν προῦφασίσατο, ἔτε βράδην ὑπῆκασεν, ἀλλ' αἰεὶ τρέχων· ὅποσάκις τέ πρᾶξαί τι αὐτῷ προσέταξα, ἔδεν ἀνιδρωτὶ πόποτε εἶδον αὐτὸν ποιοῦντα. Πεποίηκε δὲ καὶ τὰς δωδεκά ἅπαντας τοιάτους, ἢ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ἀποδεικνύς, οἷος δεῖ εἶναι. Καί τις εἶπε, Κῶπειλα τοιάτου οὐκ ἔστι φιλεῖς αὐτὸν, ὥσπερ τὰς συγγενεῖς; Καὶ ὁ αἰσχυρὸς ἐκείνος πρὸς τῆτο εἶπε, Μὰ Δία, ἔφη· ἢ γὰρ φιλόπονος ἐστίν· ἐπεὶ ἥκει ἂν αὐτῷ, εἰ ἐμὲ ἔθελε φιλεῖν, τῆτο ἀντὶ πάντων τῶν γυμνασίων. Τοιαῦτα μὲν δὴ, καὶ γελοῖα καὶ σπουδαῖα, καὶ ἐλέγχο καὶ ἐπράττετο ἐν τῇ σκηνῇ. Τέλος δὲ, τὰς τρίτας σπονδὰς ποιήσαντες, καὶ εὐχόμενοι τοῖς θεοῖς τὰ εἰσθλὰ, τὴν σκηνὴν εἰς καίτην διέλυον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ Κῦρος συνέλεξε τὰς στρατιώτας πάντας, καὶ ἔλεξε τοιάδε·

“ Ἄνδρες φίλοι, ὁ μὲν ἀγὼν ἡμῖν ἐγγύς· προσέρχονται γὰρ οἱ

ubi contubernales audissent, *in eum* oculos convertère : et cùm faciem hominis supra modum deformem vidissent, riserunt omnes. Et quidam, Quo tandem facto, quæso, inquit, Symbaula, vir hic te *sibi* devinxit? Respondit ille, Ego vobis, profectò, viri, dicam. Quoties eum sive noctu, sive interdium vocavi, nunquam mihi neque occupationem prætexuit neque pedetentim, sed cursum perpetuò paruit : quoties item ut aliquid faceret imperavi, nihil eum vidi unquam sine sudore facere. Quin et reliquos *mibi* duodecim tales effecit, non verbis, sed re demonstrando, quales esse oporteat. Tum quidam ait, Tu verò, talis cùm sit, non eum oscularis, ut cognatos *sibi*? Et ad hoc respondit deformis ille, Non profectò, ait : nam mihi *ipse* est laborum amans : quippe si me osculari vellet, omnium hoc ei ex *excitationum* loco esset. Et talia quidem partim ridicula partim seria, tum dicebantur in tabernaculo tum gerebantur. Tandem, ubi tertiam peregissent libationem, et à diis bona præcati essent, convivio soluto cubitum iverunt, Postridiè autem Cyrus omnes coëgit milites, et hujusmodi orationem habuit :

“ Propè, amici, à nobis abest certamen : adventant enim hostes,

* ἀνὴρῆσαι] Vulgò, ἀνὴρῆσαι. Hunc locum inauricato tentavit Stephanus, nec repentinum vidit ἀνὴρῆσαι, ut commodus constaret sensus. Hoc autem verbum, eodem planè modo, suprà usus est

Xenophon; ἀνὴρῆσαι δὲ τοιαῦτα φύλα, &c. p. 5. et, ταχὺ δὲ τοῦ παλῆρος αὐτῶν ἀνὴρῆσαι, &c. p. 33. Et sic legendum olim rectè conjecerunt Leunclavius et Muretus.

“ πολέμιοι. ^a Τὰ δ' ἄθλα τῆς νίκης, ἣν μὲν ἡμεῖς νικῶμεν, δῆλον
 “ ὅτι οἵ τε πολέμιοι αὖ ἡμέτεροι, καὶ τῶν πολεμίων ἀλὰ πᾶντα
 “ ἣν δὲ ἡμεῖς αὖ νικῶμεθα (τῆτο γὰρ αἰεὶ καὶ λείπειν καὶ ποιεῖν
 “ δεῖ) καὶ ἔτω τὰ τῶν ἡττομένων ἀλὰ πᾶντα τοῖς νικῶσιν αἰεὶ
 “ ἄθλα πρόκειται. Οὕτω δὴ, ἔφη, δεῖ ὑμᾶς γινώσκειν, ὡς,
 “ ὅταν μὲν ἄνθρωποι κοινωνοὶ πολέμου γενόμενοι, ἐν ἑαυτοῖς ἔχω-
 “ σιν ἕκαστοι, ὡς, εἰ μὴ αὐτὸς τις προθυμηθῇσθαι, ἔδεν ἐσό-
 “ μενον τῶν δεούτων, ταχὺ πολλὰ τε καὶ καλὰ διαπράττειναι.
 “ ἔδεν γὰρ αὐτοῖς ἀρτεῖται τῶν πράττεσθαι δεομένων· ὁπότεν δὲ
 “ ἕκαστος διανοηθῇ ὡς ἄλλος ἔσαι ὁ πρᾶστων καὶ ὁ μαχόμενος,
 “ καὶν αὐτὸς μαλακίζῃται, τοῖς τοιαῖτοις, ἔφη, εὖ ἴξε, ὅτι
 “ πᾶσιν ἅμα πᾶντα ἥξει τὰ χαλεπὰ φερόμενα. Καὶ ὁ θεὸς
 “ ἔτω πῶς ἐποίησε· τοῖς μὴ θέλουσιν ἑαυτοῖς προσάτειν ἐκπονεῖν
 “ τὰλθα, ἄλλως αὐτοῖς ἐπιλακτῆρας δίδωσι. Νῦν ἔν, ἔφη,

“ *Victoriæ autem præmia, si quidem nos vicerimus, hæc nobis futura*
 “ *constat, ut et hostes et bona eorum omnia nostra sint : sin ipsi contrà*
 “ *vincamur (nam et ità loqui et ità fieri posse fingere oportet) itidem*
 “ *nostra su peratorum bona omnia victoribus præmia semper sunt propo-*
 “ *sita. Sic ergo vobis existimandum est, homines belli societate junctos,*
 “ *cùm apud se singuli statuunt, nihil ex sententiâ successurum, nisi quis-*
 “ *que suo se loco præbuerit alacrem, multa brevi et præclara gesturos :*
 “ *nihil enim eorum quæ peragenda sunt per socordiam ab iis negligetur :*
 “ *cùm verò quisque cogitaverit, alium fore rem qui gerat pugnetque,*
 “ *licèt ipse segniter agat, hujusmodi, inquit, homines universos, pro*
 “ *certo habeatis, adversa simul omnia statim invasura. Atque ipse deus*
 “ *sic quodammodò constituit : is enim illis, qui sibi imperare nolint, ut*
 “ *bona laboribus acquirant, alios dat, qui imperent. Nunc ergò, ait,*

^a Τὰ δ' ἄθλα τῆς, &c.] Stephanus aliique hæc ità distinguunt verba, τὰ δ' ἄθλα, τῆς νίκης. Haud, opinor, commodè. Is autem in suis annotationibus verba illa proferens, notis parentheseos inclusa, τῷ-
 το γὰρ αἰεὶ, &c. suspectum se hunc habere locum ait; atque aded lectorem ad Latinum suæ editionis Xenophontem remittit. Monenti tamen si quis paruerit, eum promissio minimè satisfecisse, sed locum silentio transiisse, inveniet. Muretus etiam totum hujus orationis principium à librariis pessimè acceptum esse putat, ideòque partim, ut ipse ait, veteribus libris, partim conjecturâ fretus, id hoc modo proponit et legendum censet: Ἀδελφοί, ὁ μὲν ἀγὼν ἡμῶν ἐγγύς· ἀποτρέχοντες γὰρ οἱ πολέμιοι. Τὰ δὲ ἄθλα τῆς νίκης, ἣν

μὲν ἡμεῖς νικῶμεν, τὰ τῶν πολεμίων ἀλὰ πᾶντα· ἣν δὲ ἡμεῖς αὖ νικῶμεθα, (καὶ τοῦτο γὰρ λέγειν δεῖ) δηλονότι τῶν πολεμίων τὰ ἡμέτερα. Καὶ οὕτω τὰ τῶν ἡττομένων ἀλὰ πᾶντα τοῖς νικῶσιν αἰεὶ ἄθλα πρόκειται· Ego conjecturam non improbo. Sed lectionem, quam damus, præstant libri omnes; nisi quòd Leunclavius καὶ ποιεῖν in marginem rejecerit. Quod factum nollem; cùm satis forsàn commodè sumi possit pro τινεῖν, et exponi, *fingere animas, ob oculis ponere*. Ut verborum sensus sit, “ Nè verò casus cujusque gravioris securi-
 “ fici, et spolia referendi ampla spe ni-
 “ mis inflati, hoc etiam vobis fatendum
 “ animæque cogitandum erit, μάχης εἶναι
 “ ἐπιλακτεῖν νικῶν, bellique adeò eventus,
 “ ὃ qui alii, ancipites esse, &c.

“ λεγέτω τις, ἐνθάδε ἀναστὰς, περὶ αὐτῆς τάτης, πόσῳ ἂν τῇ
 “ ἀρετῇ οἶσαι ἀσχεῖσθαι μᾶλλον παρ’ ἡμῖν, εἰ μέλλοι ὁ πλείστα
 “ καὶ ποιεῖν καὶ κινδυνεύειν ἐθέλων πλείστης καὶ τιμῆς τεύχεσθαι, ἢ
 “ αὖ εἰδῶμεν ὅτι ἂ ἔδεν διαφέρει κακὸν εἶναι· ὁμοίως γὰρ πάντες
 “ τῶν ἴσων τευζόμεθα.” Εὐλαῖθα δὲ ἀναστὰς ὁ Χρυστάνης, εἰς
 τῶν ὁμοσίων, ἀνὴρ ἕτε μέγας, ἕτε ἰσχυρὸς ἰδεῖν, φρονήσει δὲ
 διαφέρων, ἐλεξεν ὥδε·

“ Ἀλλ’ οἶμαι μὲν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἔδεν διανοόμεόν σε ὡς δεῖ
 “ ἴσον τῆς κακῆς τοῖς ἀγαθοῖς ἔχειν, ἐμβαλεῖν τῆτον τὸν λόγον,
 “ ἀλλ’ ἀποπειρώμεν εἰ τις ἄρα ἔσται ἀνὴρ, ὅστις ἐθέλῃσει ἐπι-
 “ δεῖξαι ἑαυτὸν, ὡς διανοεῖται, μηδὲν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ποιῶν,
 “ ἀ ἂν ἄλλοι τῇ ἀρετῇ καταπράξωσι, τέτων ἰσομοιρεῖν. Εγὼ
 “ οἶ, ἔφη, εἰμὶ μὲν ἕτε ποσὶ ταχὺς, ἕτε χερσὶν ἰσχυρός· γιγ-
 “ νώτῳ δὲ ὅτι ἐξ ὧν ἂν ἐγὼ τῷ ἐμῷ σώματι ποιήσω, ἐκ ἂν
 “ κριθεῖν ἕτε πρῶτος, ἕτε δεύτερος, οἶμαι δὲ ἔδεν χιλιεσός,
 “ ἴσως δὲ ἔδεν μυριασός. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο σαφῶς ἐπίσταμαι, ὅτι
 “ εἰ μὲν οἱ δυνατοὶ ἐρρωμένως ἀντιλήψονται τῶν πραγμάτων,

“ furgat hīc aliquis, deque hoc ipso verba faciat, utro modo virtutem
 “ apud nos magis exultam iri existimet, si is, qui plurimum et laboris
 “ et periculorum adire velit, plurimum etiam honoris consequuturus
 “ sit, an verò si nihil referre sciamus ignavum esse *quenquam*; quippe
 “ omnes pariter aequalia sumus consequuturi præmia.” Tum verò
 surgens Chryfantas, unus ex eorum numero qui ὁμότιμοι appellantur,
 vir neque *staturâ* magnus, neque specie robustus, sed excellens pruden-
 tiâ, in hunc modum loquutus est:

“ Equidem arbitror, Cyre, ait, te de hoc *ad nos* retulisse, non quòd
 “ in animo cogitares æquali portione fortes et ignavos debere potiri,
 “ sed uti experiaris an quisquam sit, qui ipsum indicare velit, cogitare
 “ se, *fore* ut, tametsi nihil ipse pulchrè præclarè faciat, parem eorum
 “ portionem capiat, quæ alii virtute *sua* comparaverint. Egò verò, in-
 “ quit, neque sum pedibus celer, neque manibus robustus; et futurum
 “ intelligo, ut iudicio ex iis de me factò, quæ meo corpore geram neque
 “ primum, neque secundum, neque, opinor, millesimum, immò fortè
 “ neque decies millesimum locum habiturus sim. At hoc quoque certò
 “ futurum scio, ut si viribus præstantes fortiter res gerendas capessiverint,

* Οὐδὲν διαφέρει, &c.] Muretus legen-
 dum censet, οὐδὲν διαφέρει κακὸν ἢ ἀγαθὸν
 εἶναι. At libri omnes conjecturam re-
 ipuunt: neque ejus ope locus hic videtur

indigere. Quem enim alium nisi ἀγαθόν,
 voluit his verbis Auctor, ὁ πλείστα καὶ
 ποιεῖν καὶ κινδυνεύειν ἐθέλων?

“ ἀγαθὸς τινὸς μοι ^α μέλλειναι τοσούτου μέρος, ὅσον ἂν δικαίον
 “ ἦ· εἰ δ’ οἱ μὲν κακοὶ μηδὲν ποιήσασιν, οἱ δ’ ἀγαθοὶ καὶ δυνατοὶ
 “ αὐθύμως ἔξωσι, δέδοικα, ἔφη, μὴ ἄλλω τινὸς μάλλον, ἢ τῷ
 “ ἀγαθῷ, μεθεῖω πλείον μέρος, ἢ ἐγὼ βύλεμαι.” Χρυσάντας
 μὲν δὴ ἕτως εἶπεν. Ἀνέστη δ’ ἐπ’ αὐτῷ Φεραύλας, Πέρσης, τῶν
 δημοσίων, Κύρῳ πως ἐτι οἰκοθεν συνήθης καὶ ἀρεστὸς ἀνὴρ, καὶ τὸ
 σῶμα ἐκ αἰφύης, καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ αἰνεῖ ἀνδρὶ ἰοικώς, καὶ ἔλεξε
 τοιαύδε·

“ Ἐγὼ, ἔφη, ὦ Κύρε, καὶ πάντες οἱ παρόντες Πέρσαι, ἡγῶ-
 “ μαι μὲν ἡμᾶς ἐκ τῷ ἴσθι νῦν ὁρμαῖσθαι πάντας εἰς τὸ ἀγωνί-
 “ ζεσθαι περὶ ἀρετῆς. Ὅρῳ γὰρ ὁμοίᾳ μὲν τροφῇ πάντας ἡμᾶς
 “ τὸ σῶμα ἀσκούσας, ὁμοίως δὲ σπουδῆς πάντας ἀξιωμαίνες, τὰ
 “ οὐ αὐτὰ καλὰ πᾶσιν ἡμῖν προκείμενα. Τό, τε γὰρ τοῖς ἄρ-
 “ χεσι πεῖθεσθαι, ἐν κοινῷ κεῖται· καὶ ὅς ἂν φαῖνῃ τῷτο ἀπροφα-
 “ σίως ποιεῖν, τῷτον ὁρᾷ παρὰ Κύρῳ τιμῆς τυγχάνοντα· τό, τ’ αὖ
 “ πρὸς τὰς πολεμίας ἀλλοτριμον εἶναι, ἐ τῷ μὲν προσῆκον, τῷ δ’
 “ ἔ, ἀλλὰ πᾶσι καὶ τῷτο προκείμεναι κάλλιστον εἶναι. ^β Νῦν δέ,

“ mihi etiam tantum boni alicujus obveniet, quantum æquum fuerit :
 “ sin autem et ignavi nihil fecerint, et fortes robustique animis minùs
 “ fuerint alacres, vereor, inquit, nè potiùs alteriùs cujusdam rei, quàm
 “ boni alicujus, partem, eamque majorem, quàm ipse velim, habiturus
 “ sim.” Et hunc quidem in modum loquutus est Chryfantas. Post
 eum autem surrexit Pheraulas, Persæ, qui è plebe erat, Cyro quodam-
 modò jam consuetudine domesticâ familiaris acceptiùsque vir, habitu
 corporis haud indecoro, animo viro degeneri nequaquam similis, atque
 orationem hanc habuit :

“ Ego quidem, Cyre, ac vos Persæ, inquit, quotquot adestis, ex-
 “ istimo nos omnes jam æquis conditionibus ad virtutis certamen
 “ contendere. Quippe consimili nos omnes victu curare corpora,
 “ et omnes eadem consuetudine dignos haberi fruique, et eadem
 “ nobis omnibus virtutis decora proposita esse, video. Nam iis ut
 “ pareamus, qui cum imperio sunt, communiter omnibus est propo-
 “ situm : et quisquis hoc sine recusatione in conspectu omnium præ-
 “ stat, hunc à Cyro honore affici video : itidem fortiter adversùs
 “ hostes se gerere, non huic convenit, illi non *convenit*, sed et hoc
 “ jam antè judicatum est omnibus honestissimum esse. Nunc verò,

^α μέλλειναι τοσούτον] A plerisque editis
 abest vox τοσούτον, quam tamen minimè
 rejiciendam puto, cùm ferè soleat illam
 alteram, ὅσον, in oratione præcedere. Ste-
 phanum eam retinuisse video; et MS. Bodl.
 eandem exhibet.

^β Νῦν δέ, ἔφη, &c.] Libri nonnulli

repræsentant, νῦν δέ, φημί, &c. Muretus
 illud φημί delendum putat : Stephanus
 etiam se malle ait codices eos sequi, in
 quibus ea, quam damus, reperitur scrip-
 tura. Et sanè passim illud ἔφη sic ad-
 hibitum videmus.

“ ἔφη, ἡμῖν καὶ δέδεικται μάχην, ἣν ἐγὼ ὄρω πάντας ἀνθρώπους
 “ φύσει ἐπισκόμενος, ὥσπερ γε καὶ τὰλλα ζῶα ἐπίσταται τινὰ μά-
 “ χην ἑκάστα, καὶ παρ’ ἐνὸς ἄλλῃ μαθούσα, ἢ παρὰ τῆς φύσεως.
 “ οἶον, ^α ὁ βῆς, κέρασι παλίσιν· ὁ ἵππος, ὀπλῇ· ὁ κύων, στό-
 “ ματι· ὁ κῆπρος, ὀδόντι. Καὶ φυλάττεσθαι δέ, ἔφη, ἐπίσταται
 “ ταῦτα πάντα ἀφ’ ὧν μάχιστα δεῖ· καὶ ταῦτα, ^β εἰς εὐδενὸς δι-
 “ δασκάλῳ πάντοτε φοιτήσαντα. Καὶ ἐγὼ ἐκ παιδίας εὐθὺς μὲν
 “ προβάλλεσθαι ἠπισκόμενον πρὸ τέττε, ὅτῳ ὄμηνω πλεηστήσεσθαι· καὶ
 “ εἰ μὴ ἄλλο μηδὲν ἔχοιμι, τῷ χεῖρι προέχον, ἐνεπὸδιζον, ὅστι
 “ ἠδυνάμην, τὸν παλίσιν· καὶ τέττο ἐποίουν καὶ διδασκόμενος,
 “ ἀλλὰ καὶ ἐπ’ αὐτῇ τέττῳ παιόμενος, εἰ προβαλλοίμην. Μία-
 “ χαιραν γεμὴν εὐθὺς παιδίου ὧν ἤρπαζον, ὅπως ἴδοιμι, καὶ
 “ παρ’ ἐνὸς καὶ τέττο μαθὼν, ὅπως δεοὶ λαμβάνειν, ἄλλῃ, ἢ
 “ παρὰ τῆς φύσεως, ὡς ἐγὼ φημι. Εποιοῦν γὰρ καὶ τέττο καλυ-
 “ ὤμενος, καὶ διδασκόμενος· ὥσπερ καὶ ἄλλα ἐστὶν αἶ, εἰργόμενος
 “ καὶ ὑπὸ πατρὸς καὶ ὑπὸ μητρὸς, ὑπὸ τῆς φύσεως πράττειν ἡναγ-
 “ καζόμενον. Καὶ, καὶ μὰ Δία, ἐπαιὼν γε τῇ μαχαίρῃ πάν

“ inquit, etiam pugna nobis monstrata est, quam homines ego univer-
 “ fos à naturâ nôsse video, quemadmodum et aliorum quælibet ani-
 “ malium aliquam pugnam nôrunt, non per alium quenquam, atque
 “ ipsam naturam, edocta : verbi gratiâ, bos cornu ferire novit ; equus,
 “ ungulâ ; canis, ore ; aper, dente. Atque omnia hæc animalia ab iis
 “ sibi cavere nôrunt, à quibus maximè cavendum est ; idque ad nullius
 “ unquam magistri ludum profecta. Ego etiam statim à puero nôram
 “ ei aliquid objicere, à quo me percussum iri putâram ; ac si nihil aliud
 “ haberem, manus prætendens, quantum poteram percutientem impe-
 “ diebam : atque hoc faciebam cum non modò non docerer, sed etiam
 “ ob id ipsam vapularem, si quid objicerem. Gladium porrò statim puer
 “ adhuc, ubi vidiissem, adripiebam, nè hoc quidem, quo pacto prehen-
 “ dendus esset, sub alio quoquam, quàm ipsâ naturâ, ut ego censeo,
 “ edoctus. Et hoc quidem certè faciebam cum prohiberer, non docerer :
 “ quemadmodum et alia quædam sunt quæ, patre licet matrêque veta-
 “ rer, facere tamen à naturâ cogebar. Ac gladio, profectò, cadebam

^α Οἶον ὁ βῆς, &c.] Libet hîc apponere,
 quod de variis itidem naturæ donis sua-
 vissimè lûsit Anacreon, Od. 2.

φύσις κέρατα Ταύρου,
 Οπλὰς δ' ἔδωκεν Ἴπποις,
 Ἡδὲ κύνιν Λαίῳτι,
 Λέουσι χάσμε' ἐδὲλαν,
 Τούς, &c.

^β Εἰς εὐδενὸς, &c.] Ελλείψις huic planè
 similis ea est, quæ utitur Evangelista,
 Act. 2. 27. Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν
 ψυχὴν μου εἰς εὐδεν. Et hoc, scilicet, et
 illo loco, subaudiamus necesse est οὐδεν
 vel οὐδεν.

" ὅ,τι δυναίμην λαυθάνειν. Οὐ γὰρ μόνον φύσει ἦν, ὥσπερ
 " τὸ ραδίζειν καὶ τρέχειν, ἀλλὰ καὶ ἡδὺ, πρὸς τῷ πεφυκέναι,
 " τῆτο ποιεῖν ἐδόκει μοι εἶναι. Ἐπεὶ ἔν, ἔφη, αὕτη ἡ μάχη
 " καὶ ἀλείπειν, ἐν ἡ προθυμίας μᾶλλον ἢ τέχνης ἔρπον ἐς;
 " πῶς ἡμῖν ἔχ ἡδέως ^a πρὸς τὰςδε τὰς ὁμοίμης ἀγωνιστέον;
 " ὅπως γε τὰ μὲν ἄλλα τῆς ἀρετῆς ἴσα πρόκειται, ^b παραβαλ-
 " λόμενοι δὲ ἐκ ἴσα εἰς τὸν κίνδυνον ἴσμεν, ἀλλ' ἔτσι μὲν εὐλιμον
 " βίον, ὅς ^c βίων ἡδίστος, ὅς μόνος· ἡμεῖς δὲ ἐπίπονον μὲν
 " ἀτιμον δὲ, ὥσπερ, οἶμαι, χαλεπώτατος. Μάλιστα δὲ, ὦ ἄν-
 " ὄρες, τῆτό με εὐθύμως εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πρὸς τὰςδε παρορμᾷ,
 " quicquid clanculum poteram. Neque enim naturā solūm infinitum
 " erat, sicut incedere et currere, sed superquam quod ingenitum
 " erat, etiam suave mihi hoc facere videbatur. Quandoquidem igitur
 " hæc, inquit, nobis dimicatio restat, in quā plus animorum alacritas
 " quān ars effectura est, cur non libenter adversus hosce, qui dicun-
 " tur ὁμοίμης, certamen suscipiamus? cūm sanè paria virtutis præ-
 " mia sint utrisque proposita, at nos non item res paris pretii objicere
 " periculo sciamus; sed illos vitam honoratam, quæ jucundissima,
 " quæ unica: nos autem laboriosam quidem illam, sed inhonoratam,
 " quam equidem molestissimam ducō. Maximè autem, viri, hoc
 " me ad suscipiendum læto animo adversus hosce certamen excitat,

^a Πρὸς τὰςδε τὰς, &c.] Plerique libri non habent τὰςδε, sed eo sublato, simpliciter, πρὸς τὰς ὁμοίμης. Illud tamen in exemplaribus, quibus usi sunt Camerarius et Philadelphus, extitisse, utriusque hujus loci interpretatio indicare videtur. Ille enim vertit, cum istis comparibus; hic, adversus hosce homotimes. Quin et MS. Boll. idem repræsentat, et optimè huc quadrare videtur. Nam Pheraulas ille plebeius digito quasi demonstrat ὁμοίμης, tanquam homines distincti à se suisque ordinis. Atque eandem loquendi rationem bis ante finitam orationem usurpat: εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πρὸς τοὺςδε — et πρὸς τὰς πεπαιδευμένους τὰςδε.

^b Παραβαλλόμενοι δὲ, &c.] Legitur etiam παραβαλλόμενοι, pro παραβάλλόμενοι, et ἴμεν pro ἴσμεν. Sed, qui lectionem receptam movendam putarant, loci sententiam haud, opinor, adsecuti sunt. Quis autem ea sit, versio nostra ostendet. Et minimè insolens esse hoc loquendi genus, παραβάλλεσθαι τι εἰς τὸν κίνδυνον, suis ea probant exempla Thucydidea, à Stephano ad hunc locum adlata: unum, πωλεῖται ὅλως καὶ πλεῖον παραβαλλόμενοι. Ubi, simpliciter et sine adiectione dicit πλεον παραβαλλόμενοι, pro eo quod, imi-

tando hanc Xenophontis locum, diceretur, πλεον παραβαλλόμενοι εἰς κίνδυνον· alterum, οἱ ἂν μὴ καὶ πλεον εἰς τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύουσιν. Ubi, variatā tantūm orationis formā, παραβαλλόμενοι κινδυνεύουσιν, idem sonat, quod παραβαλλόμενοι εἰς τὸν κίνδυνον. Nec aliter Homerus: Il. l. v. 322.

Αἰεὶ ἔμην ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.

Ubi notat Stephanus, Homerum accusativo post παραβαλλόμενος non contentum, infinitivum addidisse, πολεμίζειν ponentem pro ὡς πολεμίζειν quod commodè resolvi posse videtur in παραβαλλόμενος εἰς πόλεμον, eodem modo quo Xenophon dicit παραβαλλόμενοι εἰς κίνδυνον.

^c Βίων ἡδίστος, ὅς, &c.] Duas has voces, ὅς μόνος, nullam idoneam sententiam efficere censet Muretus: quique adeò libenter, ut ipse ait, pro eis reposuerit, καὶ ἀπονον, ut opponat Pheraulas ἐνλίμεν καὶ ἀπονον βίον τῷ ἐπιπόνῳ καὶ ἀτίμῳ. Sed renitentur libelli omnes; qui cūm vulgatam lectionem servant, intacta per me licet maneant. Adnotandum tamen est, MS. Boll. aliam lectionem exhibere, nempe ὅς μόνος πρὸς ἡδίστος βίων, quam margini adscribendam curant Stephanus et Leunclavius.

“ ὅτι Κύρος ἔσται ὁ κρίνων, ὃς ἢ φθόνῳ κρίνει· ἀλλὰ σὺν θε-
 “ ῶν ὅρκῳ λείψω, ἢ μὴν ἐμοὶ δοκεῖ Κύρος, ἥς τινας ἀνὴρ ὅρᾳ
 “ ἀλαθῶς φιλεῖν εἶδεν ἥττον ἐαυτοῦ· τάτοις γοῦν ὅρῳ αὐτὸν ὅ,τι
 “ ἀνὴρ ἔχει ἡδίστον διδόντα μᾶλλον, ἢ αὐτὸν ἔχοντα. Καί τοις
 “ ἔφη, οἶδα ὅτι ἔσται μέγα φρονῆσιν ὅτι πεπαιδευταὶ δὴ καὶ
 “ πρὸς λιμὸν, καὶ πρὸς δίψαν, καὶ πρὸς ῥίπον καρτερεῖν· κακῶς
 “ εἰδότες ὅτι καὶ ταῦτα ἡμεῖς ὑπὸ κρείττονος διδασκάλου πεπαι-
 “ δεύμεθα, ἢ ἔσται. Οὐ γὰρ ἐστὶν διδάσκαλος τέτων εὐδὲς
 “ κρείττων τῆς ἀνάγκης, ἢ ἡμᾶς καὶ λίκυ ἀκριβεῖς ταῦτα ἐδίδαξε.
 “ Καὶ πονεῖν μὲν ἔσται δὴ τὰ ὅπλα φέροντες ἐμελέτων, ἃ ἐστὶ
 “ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐρημένα, ὥς ἀνὴρ εὐφορώτατα εἴη· ἡμεῖς δέ
 “ γε, ἔφη, ἐν μεγάλοις φορτίοις καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν ἡναγ-
 “ καζόμεθα· ὥς νῦν ἐμοὶ δοκεῖν τὰ τῶν ὅπλων φορήματα πλε-
 “ ροῖς μᾶλλον εἰκέναι ἢ φορτίοις. Ως ἔν ἐμῷ γε καὶ ἀγωνι-
 “ μένῃ, καὶ, ὅποιός τις ἀνὴρ ᾧ, κατὰ τὴν ἀξίαν τιμαῖσθαι ἀξιώσου-
 “ τος, ἔτῳς, ἔφη, ὦ Κύρε, γίνωσκε. Καὶ ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες
 “ δημόται, παραινῶ ὀρμαῖσθαι εἰς ἔριν ταύτης τῆς μάχης πρὸς
 “ τὰς πεπαιδευμένους τούσδε· νῦν γὰρ, ἔφη, ἄνδρες εἰλημ-
 “ μένοι εἰσὶν ἐν δημοτικῇ ἀγωνίᾳ.” Φεραύλας μὲν δὴ ἔτῳς
 “ εἶπεν· αἰεταῖο δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἑκατέρους συναγορεύοντες.

“ quod Cyrus iudex erit, qui non ex invidia iudicat ; at quod per deos
 “ jurans affirmo, Cyrus mihi videtur, quoscunque fortiter se gerere
 “ animadvertat, nihilo minùs quàm se ipsum diligere : his certè qui-
 “ dem eum video, quicquid habeat jucundiùs dare, quàm apud se re-
 “ tinere. Et sanè novi, inquit, istos ὁμοτίμους elatis esse animis, quòd
 “ instituti sint et ad famem, et ad sitim, et ad frigus tolerandum ; cum
 “ ipsi parum noverint, nos etiam his à magistro potiori, quàm ipsos,
 “ institutos esse. Nullus enim est necessitate potior horum magister,
 “ quæ nos hæc vel accuratè admodum tenere docuit. Et hi quidem
 “ ad labores sese armis ferendis exercuère, quæ ita sunt ab omnibus
 “ hominibus excogitata, ut gestatu sint commodissima : nos verò, inquit,
 “ sub magnis oneribus et incedere cogebarur et currere : ut mihi jam
 “ armorum gestamina similiora videantur alis quàm oneribus. Quam-
 “ obrem, Cyre, inquit, hæc scito, me et in certamen descensurum, et,
 “ qualis qualis tandem fuero, pro merito præmiis ornari postulaturo.
 “ Et vos, viri plebei, hortor ad pugnam hanc adversus benè institutos
 “ hosce magnâ contentione suscipiendam : quippe nunc hi viri in po-
 “ pulari certamine sunt capti.” In hunc modum dixit Pheraulas : sur-
 “ rexerunt autem et alii complures, qui utriusque sententiam defendebant.

Ἰδοξε δ' ἔν κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμᾶσθαι, Κῦρον δὲ τὸν κρίνουλα εἶπαι. Ταῦτα μὲν δὲ ἔτω πρὸς κεχωρήκεσαν.

Ἐκάλεσε δ' ἐπὶ δεῖπνον ὁ Κῦρος καὶ ὄλην πόλιν τάξιν σὺν τῷ ταξιάρχῳ, ἰδὼν αὐτὸν τὰς μὲν ἡμίσεις τῶν ἀνδρῶν τῆς τάξεως αὐτὴν ἀξίαν ἐκάλειρωθεν εἰς ἐμβολὴν, Θωράκας μὲν δὴ ἀμφοτέρως ἔχουλας καὶ γέρρα ἐν ταῖς ἀριστεραῖς· εἰς δὲ πὰς δεξιὰς νάρθηκας παχεῖς τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκε, τοῖς δ' ἑτέροις εἶπεν, ὅτι βάλλειν δεήσοι ἀναιρημένως ταῖς βώλοις. Ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἔτως ἔστησαν, ἐστήμαυν αὐτοῖς μάχεσθαι. Ἐνθαυθα δὴ οἱ μὲν ἔβαλλον ταῖς βώλοις, ^α καὶ ἔσιν οἱ ἐτύχανον καὶ Θωράκων καὶ γέρρων, οἱ δὲ καὶ μηρῶ καὶ κυνημῶδός. Ἐπεὶ δὲ ὁμῶς ἐγένοντο, οἱ τὰς νάρθηκας ἔχουλας ἔπαιον τῶν μὲν μηρῶς, τῶν δὲ χειρῶς, τῶν δὲ κυνημῶς· τῶν δὲ ἐπικυπτόμενων ἐπὶ βώλης ἔπαιον τὰς τραχήλους καὶ τὰ νῶτα. Τέλος δὲ τρεψάμενοι ἐδίωκον οἱ νάρθηκοφόροι, πείουτες σὺν πολλῷ γέλωτι καὶ παιδιᾷ. Ἐν μέρει γεμὴν οἱ ἕτεροι πάλιν λαβόντες τὰς νάρθηκας, ταυτὰ ἐποίησαν τὰς ταῖς βώλοις βάλλουλας. Ταῦτα δ' αἰσθεὶς ὁ Κῦρος, τῶ μὲν ταξιάρχῳ τὴν ἐπίνοιαν, τῶν δὲ τὴν πειθῶν, ὅτι ἅμα μὲν ἐθυμιάζοντο, ἅμα δὲ εὐθυμῶντο, ἅμα δὲ

Itaque decretum erat quemque pro merito ornandum, et Cyrus *constituendum* esse judicem. Et hæc quidem ita cesserunt.

Cyrus autem aliquando totam cohortem unā cum ejus præfecto ad cœnam vocavit, quod vidisset eum divisam in duas partes cohortem utrinque ex adverso ad conflictum instruxisse, gestantibus quidem utrisque loricas et scuta in manibus sinistris; in dextras verò parti dimidiæ ferulas crassas dederat, alteram glebas sublatas ejaculari jusserat. Hoc modo cùm instructi starent, iis pugnae signum dabat. Ibi quidem hi glebas ejaculabantur, et de iis aliqui tum loricas tum scuta feriebant, alii femur etiam tibiāsque. Ubi verò cominūs pugnam conferebant, tum illi qui ferulas gestabant aliorum quidem femora, manus aliorum, nonnullorum etiam feriebant furas; et eorum qui ad glebas *tollendas* se deorsum inclinassent cervices et dorsa feriebant. Tandem *adversarios* in fugam conversos persequiebantur ii qui ferulas gestabant, illos multo cum risu lusūque cædentes. Verùm et alteri vicissim sumptis ipsi quoque ferulis, eodem illos modo tractarunt, qui glebas jaculabantur. Cyrus autem hæc admiratus, tum *nempe* præfecti cohortis solers inventum, tum militum obedientiam, quod simul exercerentur, simul se ipsos exhilararent, atque

^α καὶ ἔσιν οἱ] Sic rectè dedit Leunclavius. Vulgò legitur, ἔσιν οἱ· nullo ut videtur, sensu commodo. At forinæ

loquendi istæ, ἔσιν οἱ, pro *aliquis*, ἔσιν οἱ, *aliqui*, et sic per cæteros casus, Græcis sunt elegantioribus familiæres.

εὐίκων οἱ εἰκασθέντες τῇ τῶν Περσῶν ὀπλίσει· τέτοις δ' ἥσθεις ἐκάλεσέ τε ἐπὶ δεῖπνον αὐτὰς, καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ἰδὼν τινας αὐτῶν ἐπιδεδεμένους, τὸν μὲν τινα ἀνικυήμιον, τὸν δὲ χεῖρα, ἡρώτα τί πάσκειν. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι πλεθεῖεν ταῖς βάλαις. Οἱ δὲ πάλιν ἐπηρώτα, πότερον ἐπεὶ ὁμᾶ ἐγένοντο, ἢ ὅτε πρῶτα ἦσαν. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτε πρῶτα ἦσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁμᾶ ἐγένοντο, παιδιὰν ἔφασαν εἶναι καλλίστην οἱ νάρθηκοφόροι· οἱ δ' αὖ συλκεκορμένοι τοῖς νάρθηξιν ἀνέκραζον, ὅτι ἔσφισι γε δοκοῖη παιδιὰν εἶναι τὸ ὁμόθεν πάσθαι· ἄρμα δὲ ἐπεδείκνυσκε τῶν νάρθηκοφόρων τὰς πληγὰς καὶ ἐν χερσὶ καὶ ἐν τραχήλοις, εἶκοι δὲ καὶ ἐν προσώποις. Καὶ τότε μὲν, ὥσπερ εἰκὸς, ἐγγέλων ἐπ' ἀλλήλοις. Τῇ δ' Ἰσραεῖα μετὸν ἦν τὸ ^a πεδίον πᾶν τῶν τῆς μιμημένων· καὶ αἰ, ὅποτε μὴ ἄλλο τι σπικαυώτερον γράττοιεν, ταύτῃ τῇ παιδιᾷ ἐχρῶντο.

Ἄλλου δὲ ποτε ἰδὼν ταξίαρχον ἄλονται τὴν τάξιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ^b ἐπὶ τὸ ἄριστον ἐφ' ἐνὸς, καὶ ὅποτε δοκοῖη αὐτῷ

etiam quòd illi, qui Persarum armaturam imitati essent, vincerent: his ergò delectatus, ad cœnam eos invitavit; cùmque in tabernaculo quosdam ipsorum videret, quorum alii tibi, manus alii obligata esset, quid ipsis accidisset rogabat. Illi se glebis ictos aiebant. Ille quærebat iterum, utrùm postquam congressi fuissent, an cùm procul essent. Respondebant illi, *tum id se perpeffos* cùm procul essent: at postquam cominùs congressi fuissent, ludum fuisse pulcherrimum aiebant ii qui ferulas gestabant. Illi verò contrà qui ferulis erant concisi, non ludum sibi sanè videri clamabant cominùs feriri: simulque plagas in manibus et cervicibus, atque etiam in facie nonnulli ostendebant, quas ab iis accepissent qui gestarent ferulas. Ac tum quidem, sicuti par erat, sese mutud ridebant. Postridiè verò totus campus hominibus hos imitantibus plenus erat: sempérque *adèd*, cùm non aliud quidquam magis serium tractarent, hoc ludo utebantur.

Alium verò aliquando videns cohortis præfectum ducentem cohortem à fluvio ad prandium singulis singulos sequentibus, et cùm tempus ipsi

^a Πεδίον πᾶν τῶν] Vulgò legunt, πεδίον πᾶσαν, &c. Vitio tamen Stephano accedo, qui πᾶν τῶν reponendum censuit. Leunclavius etiam aliosque Interpretes à nobis stare invenio. Verba his Xenophon- teis omninò similia coniunxit Homerus:

Τῶν δ' ἅπαν ἐπλήσθη, πεδίον. II. υ. v. 156.

^b Ἐπὶ τὸ ἄριστον] In vulgatis ferè omnibus legitur ἐπὶ τὸ ἄριστον. Quam qui primi lectionem admiserunt, intēgi forsan hoc voluere loco παραγωγὴν illam,

quæ ἐν εὐαγγέλιῳ seu εὐαγγελίῳ apud Tacticos appellatur. At rectè observavit Leunclavius non solere dici ἐπὶ τὸ ἄριστον, sed ἐπ' ἄριστερά, sicut ἐπὶ δεξιᾷ, ἐπὶ εὐαγγέλιῳ. MS. Bodl. exhibet τὸ ἄριστον, quod in ἄριστεράν tandem malè mutatum fuisse arbitror, propter verba illa mox sequentia, κατέκλινεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Quid enim? dici potuit: num eos jam ἐπὶ τὸ ἄριστον ducit cohortis præfectus, quos jubet paulò post ἐπὶ τὸ δεῖπνον discumbere? At nulla est ab his verbis posterioribus lectioni no-

καιρὸς εἶναι, ^a παραγγέλλουσι τὸν ὕστερον λόχον παρᾶλιν, καὶ τὸν τρίτον, καὶ τὸν τέταρτον, εἰς μέτωπον· ἐπεὶ δὲ ἐν μείωπῳ οἱ λοχα-
 τοὶ ἐγένοντο, παρεγγύησεν εἰς δύο ἄλιν τὸν λόχον· ἐκ τῆς δὲ πα-
 ρῆτον οἱ δεκάδαρχοι εἰς μέτωπον· ὅποτε δὲ αὐτὸς ἐδόκει αὐτῷ καιρὸς
 εἶναι, παρεγγύησεν ^b εἰς τέτταρας ἄλιν τὸν λόχον· ἔτω δὲ οἱ πεμ-
 πάδαρχοι αὐτὸν παρῆγον, ὡς εἰς τέσσαρας τοὶ ὁ λόχος· ἐπειδὴ δὲ
 ἐπὶ τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς ἐγένοντο, ^c παραγγείλας αὐτὸς εἰς ἕνα ἰέναι,
 ἔτως εἰσήγε τὸν πρῶτον λόχον, καὶ τὸν δεύτερον τάττε κατ' ἑαυτὸν

esse videbatur, jubentem secundum manipulum promovere in frontem,
 et dein tertium, et quartum: cum autem in fronte jam manipulorum
 duces essent, mandabat in binos *explicatum* manipulum ducerent: de-
 inde igitur decuriones in frontem promovebant: rursus cum oppor-
 tunum ipsi visum esset, imperabat in quaternos *explicatum* manipu-
 lum ducerent: atque ita quinque virorum duces etiam procedebant, ut
 in quaternos manipulus *explicatus* iret: postquam verò ad tabernaculi
 fores perventum esset, tum signo datò jubens ut rursus singulatim in-
 cederent, manipulum primum introducebat, et alterum jubebat hunc à

stræ difficultas: nam apud Auctores ἄριστον
 et δειπνον æquam sæpè potestatem obti-
 nent; id quod testatum reliquerunt Eu-
 stathius et Athenæus; quorum hic, pan-
 cis de temporibus cibi sumendi prolatis,
 ita demum loquitur: Μήποτε δὲ συνανυμεί-
 τὸ ἄριστον τῷ δειπνῷ. ἐπὶ γὰρ τῆς πρῆτης
 πρὸ τροφῆς ἔφη,

Οἱ δ' ἄρα δειπνον ἔλονται, ἀπὸ δ' αὐτοῦ
 Σπάρσονται. lib. 1. p. 11.

Ubi Interpres Athenæi (quod obiter no-
 tandum est) haud accuratè reddit μήποτε
 aliquando: addubitantis enim et rem quasi
 discutiendam proponentis vox est, quæ uti
 solent Scholiastæ veteres, et ii qui locum
 Auctoris alicujus exponunt, vertique de-
 bet, *videndum* *verò* *nè* *forte* subaudito sc.
 ὅρα. Eustathius autem ad II. p. 1833.
 de vocibus ἄριστον, δειπνον et ὄρπον, quæ
 apud Æschylum simul occurrunt, hæc
 habet; εἰ δὲ μέμνηται ἄριστου καὶ δειπνου καὶ
 ὄρπου, ἀλλ' αὐτὰ δύο εἰσιν, οἷα συνανυ-
 μούντων τοῦ δειπνου καὶ τοῦ ἄριστου καὶ τοῦ
 αὐτοῦ, πρὸς μὲν ἄριστου, πρὸς δὲ δειπνου
 ὀνομαζομένου.

^a Παραγγέλλουσι τὸν ὕστερον, &c.] Rectè
 notat Cl. Bos in *Observat. miscel.* Inter-
 pretem locum hunc parum intellexisse,
 qui παραγγέλλουσι τὸν ὕστερον, &c. sic red-
 didit, *posteriorem manipulum, præterito ter-
 tio et quarto, in frontem procedere jubet.*
 Hæc enim non est mens Auctoris, quòd
 Centurio ille juberet posteriorem tantum
 manipulum in frontem procedere, sed
 omnes quatuor: nam alioqui fieri non
 posset, ut ei λοχατοὶ ἐν μείωπῳ essent,

quatuor scilicet, ut mox sequitur. Quare
 τὸ παρᾶλιν hic non est *præterire*, vel
præteritis aliis procedere, sed *promovere ab*
altitudine in longitudinem, quod fit ad por-
 rigendam frontem, ut docent Tactici: et
 ὕστερος hic est *qui priorem sequitur*, idem
 quod δεύτερος: nam ut hic λόχον ὕστερον,
 τρίτον, τέταρτον, ita mox δεύτερον ταύτου,
 τρίτον, τέταρτον habet. Stephanus etiam
 δεύτερον, pro ὕστερον, laudat in margine:
 sed mutatione istâ non opus est.

^b Εἰς τέτταρας ἄλιν] Deest in pluri-
 que libris illud ἄλιν: quod tamen, à Ste-
 phano et Leunclavio admissum, omninò
 recipiendum putamus.

^c Παραγγείλας αὐτὸς, &c.] Libri alii dant
 παραγγείλας δύο εἰς ἕνα ἰόντων, εἰσῆς, &c.
 alii, — δύο εἰς ἕνα ἰέναι ταύτων, εἰσῆς,
 &c. Placet Stephano, Leunclavio et Bro-
 dæo, pro ἰόντων reponere ἰέναι. Stephe-
 nus etiam οὕτως, potiùs quàm ταύτων,
 ante εἰσῆς locum posse habere existimat:
 et, tum eo, tum Leunclavio teste, Ca-
 merarius αὐτὸς, non δύο, post παραγγείλας,
 in manu exaratis repperit. Locus omninò
 turbatus est; nec ulla ex his omnibus,
 quæ circumferuntur, lectionibus sensum
 exhibet idoneum. Iis itaque inter se col-
 latis, et conjecturis Stephani et Leuncla-
 vii in auxilium vocatis, aliam scripturam,
 ex prioribus illis concinnatam, damus;
 quæ ut sensum haud incommodum præ-
 stat, ita huic loco satis convenire videatur,
 in quo plus vice simplici has ipsas parti-
 culas, αὐτὸς et οὕτως, consimili modo addi-
 buit Auctor. I

ἔπειθαι ἐκέλευε· καὶ τὸν τρίτον καὶ τὸν τέταρτον ὡσαύτως παραγγείλας, ἤϊετο εἰσω· ὅτω δὲ εἰσαγαγὼν κατέκλιθεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὥσπερ εἰσεπορεύοντο· τῶτον ὁ Κύρος αἰχμαῖς τῆς τε πρώτης, καὶ τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐπιμελείας, ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ ταύτην τὴν τάξιν ἐπὶ τὸ δεῖπνον σὺν τῷ ταξίαρχῳ. Παρὼν δὲ τις ἐπὶ τὸ δεῖπνον κεκλημένος ἄλλος ταξίαρχος, τὴν δ' ἐμὴν, ἔφη, ὦ Κύρε, τάξιν ἔχεις εἰς τὴν σκηνήν; καὶ μὴν ὅταν γε παρῇ ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ταῦτα πάντα ποιεῖ· καὶ ὅταν τέλος ἡ σκηνὴ ἔχη, ἐξάγει μὲν ὁ ἡραγὸς τὰ τελευταῖα λόχους τὸν λόχον, ὡς αὐτὸς ἔχων τὰς πρώτας εἰς μάχην τεταγμένους· ἐπειτα δὲ ὁ ἡραγὸς τὰ ἑτέρους λόχους ἐπὶ τέτοις, καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος ὡσαύτως· ὅπως καὶ ὅταν δὴ ἀπάγειν ἀπὸ πολεμίων, ἐπίφωνται ὡς δεῖ ἀπιέναι. Επειδὴν δὲ κατὰσσωμεν εἰς τὸν δρόμον, ἐνθα περιπατήσωμεν, ὅταν μὲν πρὸς ἑω ἵωμεν ἐγὼ ἡγῶμαι, καὶ ὁ πρῶτος λόχος, πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος ὡς δεῖ, καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος, καὶ αἱ ^α τῶν λόχων δεκάδες καὶ πεμπάδες, ἕως αὖν παραγγέλλω ἐγώ· ὅταν δ', ἔφη, πρὸς ἱσπέραν ἵωμεν, ὁ ἡραγὸς τε καὶ οἱ τελευταῖοι πρῶτοι ἀφηγέσθαι. Εμοὶ μέντοι ὅμως πειθῆναι ὑσέρω ἰόντι, ἵνα

tergo sequi; et cū tertio itidem, quartoque praecepisset, ducebat intro: atque ita cū eos introduxisset, eodem iussit ordine discumbere, quo ingressi essent: hunc *ergo* Cyrus admiratus, et ob mansuetudinem, et disciplinam, et diligentiam, hanc quoque unā cum praefecto cohortem ad cenam invitavit. Cū autem alius quidam cohortis praefectus ad cenam vocatus adesset, Meam verò, inquit, cohortem ad *tuam* hoc tabernaculum, Cyre, non invitas? atqui *illa* quoties ad cenam venit, haec omnia facit; et ubi finis convivio fiat, extremus ultimi manipuli ductor *suum* manipulum educit, qui *quidem* postremos habet primo ad pugnam loco dispositos: deinde post hos extremus alterius manipuli ductor, similique ratione et tertius et quartus; ut etiam quando necesse sit ab hostibus pedem referre, sciant, quo pacto recedere oporteat. Postquam verò in curriculo constitimus, ubi deambulamus, cū quidem versùs ortum progredimur, ego praere soleo, et primus manipulus primum habet locum, at alter suum, et tertius et quartus, ac manipulorum decuriae, et quiniones, donec ego jubeam: cū verò versùs occidentem progredimur, *sunt* et extremi ductor agminis et *cum eo* postremi primo loco sunt in abitu duces. Ac nihilominus parent mihi qui proficiscor ultimus, ut

^α τῶν λόχων] Pro λοχεῶν, quod libri quidam pessimè representant, Stephanus et Leunclavius λοχῶν rectè posuere, re

ipsā ducē, assentientique etiam MSto Bodleiano.

ἐθίζωνται καὶ ἐπεσθαι, καὶ ἀφηγεῖσθαι, ὁμοίως πειθόμενοι. Καὶ ὁ Κύρος ἔφη, Ἡ καὶ αἰεὶ τῆτο ποιεῖτε; Οποσάκις γε, ἔφη, καὶ δευνοποιήμεθα, ἢ Δία. Καλῶ τοίνυν, ἔφη, ὑμᾶς; ἅμα μὲν ὅτι τὰς τάξεις μελεῖσθε καὶ προσιόντες καὶ ἀπιόντες, ἅμα δὲ ὅτι καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἅμα δὲ ὅτι τὰ τε σώματα περιπαλῶντες ἀσκεῖτε, καὶ τὰς ψυχὰς^α ὠφελεῖτε διδάσκοντες. Επεὶ ἔν πάντῃ διπλᾶ ποιεῖτε, διπλὴν ὑμῖν δίκαιον καὶ τὴν εὐωχίαν παρέχειν. Μὰ Δί', ἔφη ὁ ταξίαρχος, μήτοις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ^α εἰ μὴ καὶ διπλᾶς τὰς γαστέρας ἡμῖν παρέξεῖς. Καὶ τότε μὲν δὴ ἔτω τὸ τέλος τῆς σκηπῆς ἐποιήσαντο. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ Κύρος ἐκάλεσε ταύτην τὴν τάξιν, ὥσπερ ἔφη, καὶ τῇ ἄλλῃ. Αἰσθανόμενοι δὲ ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι, τοιοῦτον πάντες αὐτὰς ἐμιμῶντο.

Ἐξέτασιν δὲ ποτὲ τῇ Κύρῳ πάντων ποιεμένων ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ σύνταξιν, ἦλθε παρὰ Κυαξάρους ἄγγελος, λέγων ὅτι Ἰνδῶν παρρηίᾳ πρεσβεΐα^α Κελεύει ἔν σε ἐλθεῖν ὡς τάχιστα. Φέρω δέ σοι, ἔφη ὁ ἄγγελος, καὶ γολὴν τὴν καλλίστην παρὰ Κυαξάρους^α βάλειαι γάρ σε ὡς εὐκοσμότατα καὶ λαμπρότατα προσελθεῖν, ὡς ὀφισμένων τῶν Ἰνδῶν ὅπως ἂν προσίης. Ακῶας ταῦτα ὁ Κύρος

et sequi et praere pari cum obedientiâ consuefcent. Et Cyrus, inquit, Hoccine semper facitis? Profectò, respondit ille, quoties cœnam instruimus. Vos igitur, inquit, *ad cœnam* voco, partim quòd et in accedendo et in abeundo studiosè servatis ordines, partim quòd *illud* et interdiu et noctu *facitis*, partim quòd et corpora deambulando exercetis, et animos docendo meliores redditis. Quandoquidem igitur omnia duplicia facitis, æquum est vobis etiam duplex epulum præberi. Minimè profectò, ait cohortis *illius* præfectus, uno quidem die; nisi nobis duplices etiam ventres dabis. Ac tum quidem hoc pacto finem hujus convivii fecere. Postridiè autem Cyrus illum ordinem, quemadmodum dixerat, et sequenti die vocavit. Quæ cum cæteri animadverterent, omnes deinæps eos imitabantur.

Cum autem Cyrus aliquando *militem* universum in armis lustraret et instrueret, à Cyaxare venit nuntius, qui diceret ab Indis legatos adesse: Quapropter te quamprimùm *ad se* venire jubet Cyaxares. Quin et vestem, inquit nuntius, pulcherrimam à Cyaxare tibi fero: te enim quàm ornatissimè splendidissimèque advenire cupit: quippe quia Indi spectaturi sunt, quo cultu accedas. Hæc cum audisset Cyrus,

^α ὠφελεῖτε] Stephanus primus verbum hoc à margine ad proprium suum locum revocavit: quam emendationem præce-

dentium verborum, περιπαλῶντες ἀσκεῖτε, structura postulat, firmatque MSti Bodl. auctoritas. Alii autem libri dant ὠφελῶν.

παρήγειν τῷ πρώτῳ τεταγμένῳ ταξίάρχῳ εἰς μέτωπον ῥῆναι, ἐφ' ἐνὸς ἀγούλα τὴν τάξιν, ἐν δεξιᾷ ἔχουσα ἑαυτὸν· καὶ τῷ δευτέρῳ ἐκέλευσε ταυτὰ τῶτον παραγείλαι, καὶ διὰ πάντων ἕτω παραδιδόναι ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ πειθόμενοι ταχὺ μέντοι παρήγελλον, ταχὺ δὲ τὰ παραγγελόμενα ἐποίουν· ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ ἐγένετο τὸ μὲν μέτωπον ^α ἐπὶ διακοσίων, (τοσῶτοι γὰρ ἦσαν οἱ ταξίARCHOI) τὸ δὲ βάθος ἐφ' ἑκατόν. Ἐπεὶ δὲ καλέσθησαν, ἔπεισθαι ἐκέλευσε ὡς ἂν αὐτὸς ἡγῆται· καὶ εὐθὺς τροχάζων ἦϊτο. Ἐπεὶ δὲ καλέσθησε τὴν αἰσίδα, τὴν πρὸς τὸ βασιλεῖον φέρεσαν, σενότῃραν ἔσαν, ἢ ὡς ἐπὶ μετώπῳ πάντας ἵεναι, ^β παραγείλας τὴν πρώτην χιλίαν ἐπεισθαι κατὰ χώραν, τὴν δὲ δευτέραν κατ' ἑρᾶν ταύτης ἀκολουθεῖν, καὶ διαπαντὸς ἕτως, αὐτὸς μὲν ἦϊτο εἰς ἀναπαυόμενος, αἱ δὲ ἄλλαι χιλιάδες κατ' ἑρᾶν ἑκάστη τοῖς ἑμπροσθεν εἰποῖτο. Ἐπιμψε δὲ καὶ ὑπὲρ τας δύο ἐπὶ σῶμα τῆς αἰσίδας,

imperavit praefecto cohortis loco primo in acie constituto, ut in fronte confisteret, cohorte singulatum ductâ, latus ipse dextrum tenens: et iussit hunc eadem secundo imperare, et per omnes sic *imperata* tradi iussit. Illi dicto audientes et celeriter quidem *haec* imperant, et celeriter imperata faciunt: brevique tempore frons ad ducentos, (tot enim erant cohortium praefecti) altitudo *agminis* ad centum habuit. Cum jam *hoc ordine* constitissent, eos ita sequi iussit, ut ipse praecederet: et mox citato gradu praecedebat. At ubi viam, quae ad regiam tendebat, arctiorem esse animadvertisset, quam ut omnes in fronte progredi possent, iussis primis *in ordine* millenis militibus ita se sequi, ut collocati fuerant, alterisque hos à tergo sequi, et ceteris *aeinceps* omnibus eodem servato ordine *procedere*, ipse sine intermissione praibat, alique milleni milites *totidem* praecedentes à tergo subsequebantur. Ministros etiam duos ad viæ aditum misit,

^α Ἐπὶ διακοσίῳ] Hinc scripturam omnes libri tuentur; pro eâ tamen *τριακοσίῳ* reponi debere contendit Leunclavius. Cum enim, inquit, xxxcix Persarum in exercitu Cyri fuerint, et hos omnes tunc iustratos instructisque fuisse paulò ante memoraretur; necesse erit hic, pro ἐπὶ διακοσίῳ, scribi, ἐπὶ τριακοσίῳ: cum centies ducenti sint xxxcix dumtaxat, centies verò trecenti, xxxcix, qui numerus integer huius exercitus erat. Sic ille. At nihil forsitan impedit, quo minus statuamus, Cyri hanc phalangem ex xxxcix constituisse, reliqua autem xcix alarum locum obtinuisse.

^β Παραγείλας τὴν, &c.] Sic rescripsi,

Gabrielum et Camerarium secutus: Vulgò erat, παραγείλας τὴν πρώτην χιλίαν ἐπεισθαι κατὰ χώραν, τὴν δευτέραν κατ' ἑρᾶν ταύτης ἀκολουθεῖν ἕτως, καὶ διαπαντὸς οὕτως αὐτὸς μὲν, &c. Ego verò illud ἕτως, à librariis additum, delendum, et notam distinctionis post οὕτως, ponendam puto: sic demum facilis loci sensus exoritur, qui antea omnino erat impeditus. Stephanus quidem vulgatam lectionem depravatam esse vidit; ideoque particulam δὲ inter τὴν et δευτέραν inferendam curavit, et ad illud ἕτως positâ suspectæ lectionis notâ, in margine scribit aliam dari huius loci lectionem, quæ non agnoscit ἕτως nec καὶ ante διαπαντός.

ὅπως εἴ τις ἀγνοοίη, σημαίνειεν τὸ θεῖον ποιεῖν. Ὡς δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ τὰς Κυαξάρης θύρας, παρήγγειλε τῷ πρώτῳ ταξιάρχῳ τὴν τάξιν εἰς δώδεκα τάξιεν βαῖτος, τὰς δὲ δωδεκάρχας ἐν μείωπῳ καθιστάσαι περὶ τὸ βασιλείον· καὶ τῷ δευτέρῳ ταυτὰ ἐκέλευσε παραγγεῖλαι, καὶ διαπαντός ἕτως. Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίουν· ὁ δ' εἰσῆει πρὸς τὸν Κυαξάρην ἐν τῇ Περσικῇ γολῇ· ἔδεν τι ὑβρισμῶν. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Κυαξάρης, τῷ μὲν τάχει ἦσθη, τῇ δὲ φαυλότῃ τῆς γολῆς ἠχθέσθη, καὶ εἶπε, Τί τοῦτο, ὦ Κύρε; οἶον πεποιήκας, ἕτω φανείς τοῖς Ἰδοῖς; Εἰὼ δ', ἔφη, ἐκελόμην σε ὥς λαμπρότατον φανῆναι· καὶ γὰρ ἐμεῖ κόσμος ἂν ἦν τῆτο, ἐμῆς ὕλα ἀδελφῆς υἱόν, ὅτι μεγαλοπρεπέστατον φαίνεσθαι. Καὶ ὁ Κύρος πρὸς ταῦτα εἶπε, Καὶ πολέως ἂν, ὦ Κυαξάρη, μάλλον σε ἐκόσμην, εἴπερ πορφυρίδα ἐνδύς, καὶ ψέλλια λαβὼν, καὶ σρεπλὸν περιθέμενος, σχολῇ κελεύουσι ὑπὲρ σοι, ἢ νῦν ὅτε σὺν τοσαύτῃ καὶ τοιαύτῃ δυνάμει ἕτως ὀξέως σοι ὑπακώω, διὰ τὸ σε τιμᾶν, ἰδρῶτι καὶ σπινθῇ καὶ αὐτὸς κεκοσμημένος, καὶ σὲ κοσμῶν, καὶ τῆς ἄλλης

qui, quid facto opus esset, si quem fugeret, significarent. Cū autem Cyaxaris ad portam pervenissent, præfecto primæ cohortis imperat, sic cohortem instrueret, ut ejus altitudo duodenos contineret, præfectos autem duodenū militum propter regiam in fronte constitueret; atque eadem secundo jubet imperari, et sic deinceps omnibus. Atque hæc illi quidem faciebant: Cyrus autem ipse ad Cyaxarem veste indutus Persicā ambitionem minimè indicanti ingressus est. Et Cyaxares eum cū vidisset, celeritate quidem delectabatur, at vilitate vestis offensus erat, dixitque, Quid hoc, Cyre, est? cujuscumque rem facis, qui habitu talī in conspectum Ἰδορῶν venis? Ego verò te quàm splendidissimum conspici volebam: nam hoc mihi ornamento fuisse, te, mee sororis filium, quam magnificentissimè ornatum conspici. Et Cyrus ad hæc respondit, Utro te modo, Cyaxares, magis ornâssem, si purpurâ indutus, adhibitis armillis, et torquatus, tibi mandanti lentè paruissem, an nunc potius, cū talī tantoque stipatus exercitu, tam velociter, honoris tui causâ, tibi pareo, sudore et celeritate cū ipse ornatus adsum, tum te orno, et cæteros etiam

^a Οὐδὲν τι ὑβρισμῶν] Rectè notavit Cl. Lambertus Bos in *Obserw. miscel.* ὑβρισμῶν eleganter dici id quod ambitiosum est, et insolenter ornatum. Sic apud Eurip. *Phœniss.* v. 1118, et seq.

οὐ σημαίει ἔχων

ὑβρισμῶν, ἀλλὰ σῶφρονος ἀσπὸς ὅπλα.

Ubi Scholiastes hæc: Οὐκ ἔχων σημαῖα ὑπερήφανα καὶ μετ' ἀλαζονείας. *Ælian.* item *Vit. Hist.* lib. 1. c. 31. ubi agit

de lege Persarum, quando Rex in Perside equitat, omnes, inquit, ei munera offerunt, agricolæ et opifices, sed οὐδὲν τῶν ὑβρισμῶν, οὐδὲ τῶν ἀθαν πολυτελειῶν, i. e. nihil eorum quæ ambitiosa, aut valdè pretiosa sunt. Et à Xenophonte quidem ipso mox exponitur γολὴ οὐδὲν τι ὑβρισμῶν, per γολὴν φαύλην, vilem stolam, five, per φαυλόλητα τῆς γολῆς.

ἐπιδεικνύς σοι ἄνω πειθομένους; Κύρος μὲν ἔν ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ Κυαξάρης νομίσας αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ἐκέλευσεν ἄγειν τὰς Ἰνδὰς. Οἱ δ' Ἰνδοὶ εἰσελθόντες ἔλεξαν ὅτι πέμψειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς, καὶ κελεύσειεν ἐρωτᾶν, ἐξ ὅτε ὁ πόλεμος εἴη Μήδοις τε καὶ τῷ Ασσυρίῳ· ἐπεὶ δὲ σὺ ἀκῶσαιμεν, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐλθόντας πρὸς τὸν Ασσύριον καὶ ἐκείνῳ τὰ αὐτὰ ταῦτα πυθέσθαι· τέλος δ' αὐτὸν ἀμφοτέροις ὑμῶν εἰπεῖν ὅτι ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς, τὸ δίκαιον σκεψάμενος, φαίη μὲν τῷ ἀδικημένῳ ἔσεσθαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Κυαξάρης εἶπεν, Ἐμὲ τοίνυν ἀκῶετε, ὅτι ἐκ ἀδικῶμεν τὸν Ασσύριον ἔδδεν· ἐκείνῳ δ' ἐλθόντες πυθαίνεσθε ὅ,τι λέγει. Παρὼν δὲ ὁ Κύρος ἤρετο τὸν Κυαξάρην, Ἡ καὶ ἐγὼ, ἔφη, εἶπω ὅ,τι γινώσκω; Καὶ ὁ Κυαξάρης ἐκέλευσεν. Τμείς μὲν τοίνυν, ἔφη, ἀπαγγεῖλαι τῷ Ἰνδῶν βασιλεῖ τάδε, (εἰ μὴ τι ἄλλο δοκεῖ Κυαξάρει) ὅτι φημὲν ἡμεῖς, εἴ τι φησὶν ὑφ' ἡμῶν ἀδικεῖσθαι ὁ Ασσύριος, αἰράμεθα αὐτὸν τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα δικαστῆν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκῶσαιτες ὤχοντο. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰνδοὶ ἐξῆλθον, ὁ Κύρος, πρὸς τὸν Κυαξάρην ἤρχετο λόγῳ τοιῷδε·

Ω Κυαξάρη, ἐγὼ μέντοι ἦλθον ἔδδεν τοι πολλὰ ἔχων ἴδια χρήματα οἰκοθεν· ὅποσα δ' ἦν, τέτων πάνυ ὀλίγα λοιπὰ ἔχω· αὐτῶν δὲ, ἔφη, εἰς τὰς στρατιάς· καὶ τὰτο ἴσως

tibi tantoperè obsequentes exhibeo? Cyrus sanè hæc dixit; Cyaxares autem eum rectè dicere arbitratus, Indos introduci jussit. Indi verò ingressi se missos à rege Indorum aiebant, et jussos interrogare, quâ de re bellum inter Medos et Assyrium *susceptum* esset; ac te *quidem* postquam audissemus, nos ad Assyrium quoque proficisci, et de his ipsis ab illo etiam percunctari jussit: tandem verò utrique vestrùm nuntiare, regem Indorum dicere, se juris *et æqui* ratione habitâ, staturum ab illo cui fieret injuria. Ad hæc respondit Cyaxares, Me igitur audite, nullâ nos omninò injuriâ Assyrium afficere: quid ipse dicat, profecti *ad eum* exquirite. Cyrus autem, qui aderat, Cyaxarem interrogavit, *et*, Num ipse etiam, inquit, dicam quod sentio? Et Cyaxares *eum loqui* jussit. Vos igitur, ait, Indorum regi hæc nuntiate, (nisi quid aliud Cyaxari videatur) dicere nos, si quam à nobis *sibi* factam injuriam dicat Assyrius, ipsum nos Indorum regem judicem eligimus. His illi auditis abierunt. Cùm autem egressi essent Indi, Cyrus ad Cyaxarem hujusmodi sermone cœpit uti:

Equidem *ad te*, Cyaxares, veni, non multas *mecum* pecunias meas domo ferens; quæ autem *mibi* erant, earum exiguam admodùm summam reliquam habeo; quippe qui in milites, ait, *ear* expenderim: ac tu forsan

δαπνάζεις σὺ, πῶς ἀνήλωκα ἐγὼ, σὲ αὐτὰς τρέφουσ. Εὐ
 ἴσθι, ἔφη, ὅτι ἔδεν ἄλλο ποιῶν, ἢ τιμῶν καὶ χαριζόμενος, ὅταν
 τινὰ αἰσθῶ τῶν στρατιωτῶν. Δοκεῖ γὰρ μοι, ἔφη, πάντας μὲν,
 ὥς ἂν τις βέλῃαι ἀταθὲς συνεργὸς ποιεῖσθαι ὁποῖονοσεν πρῶτ-
 ματος, ἥδιον εἶναι εὖ τε λίσσασθαι καὶ εὖ ποιῆσαι παρορμητῶν, μᾶλ-
 λον ἢ λυπεῖσθαι καὶ ἀναγκάζεσθαι. ὥς δὲ δὴ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔρῳν
 ποιήσασθαι τις βάλῃτο συνεργὸς προθύμως, τέτρε παλαιοίπασι
 ἔμοι γε δοκεῖ ἀταθοῖς Θηραλέου εἶναι καὶ Λόφοις καὶ Ἑρῖοις. Φίλκας
 γὰρ, ὅτι ἐχθρὸς, δεῖ εἶναι τὰς μέλλουσας ἀπροφασίστας συμμαχίας
 ἔσσεσθαι, καὶ μῆτε ἐπὶ τοῖς ἀταθοῖς τῷ ἀρχούτῳ φθονήσουσας,
 μῆτε ἐν τοῖς κακοῖς προδώσουσας. Ταῦτ' ἔν ἐγὼ ἔτω προλι-
 νώσκων, χρημάτων δοκῶ προσδεῖσθαι. Πρὸς μὲν ἔν σέ πάλαι
 ὄρῳ, ὅν αἰσθάνομαι δαπανῶντα πολλά, ἄτοπόν μοι δοκεῖ εἶναι.
 σκοπεῖν δ' ἀξιώ κοινῇ καὶ σέ καὶ ἐμέ, ὅπως σέ μὴ ἐπιλείψῃ χρήματα.
 Ἦν γὰρ σὺ ἀφθονα ἔχης, οἷδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ εἴη λαμβάνειν ὅποτε
 θεοίμην, ἄλλως τε καὶ εἰ εἰς τοιῦτόν τι λαμβάνοιμι, ² ὃ μέλλει καὶ

miraris, quo pacto expenderim, eos cū tu alas. *Verum* certò scias, inquit, me non aliter eas expendisse, quàm præmiis tribuendis et largiendo, quoties aliquem militum fuspicerem. Nam mea hæc sententia est, inquit, omnes, quoscunque *sibi* quis fideles adjutores quacunque in re gerendâ efficere velit, suavius esse benè tum dicendo tum faciendo potiùs *ad ejusmodi munus* excitare, quàm offendendo et cogendo: et quos quidem in rebus bellicis adjutores *sibi* alacres quispiam conciliare velit, eos omninò et dictis bonis et factis captandos arbitror. Amicos enim, non inimicos, oportet esse, qui sine excusatione *tergiversatione*que in bello socii futuri sint, nec in secundis imperatoris rebus invidi, nec in adversis futuri sint proditores. Hæc igitur ego cū ita *apud animum* statuta habeam, pecuniis mihi pluribus opus esse puto. Cæterùm ad te in omnibus respicere, quem sumptus graves facere intelligo, mihi absurdum videtur; communiter autem tibi et mihi providendum arbitror, nè te pecuniæ deficiant. Nam tibi si abundè suppetant, scio mihi quoque facultatem fore accipiendi, cū opus erit; præsertim si *eas* in ejusmodi quendam usum accipiam, in quem quod expensum fuerit

² Ο μέλλει καὶ, &c.] Sub his verbis mendum delitescere suspicatur Stephanus, et vel legendum εἰς ὃ, vel ὃ in ὃ, ubi, mutandum, putat. At leniori forsan eclipseos ope locum factum tectum præstare licet. Apud Auctores certè non deficiunt exempla præpositionis εἰς simili ferè modo ante suum casum subaudiendæ. Sic

apud Thucyd. καὶ τῇ κρήνῃ, τῇ νῦν μὲν τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Εὐνεακρούων καλουμένη, τὸ δὲ πάλαι, φαιερῶν τῶν πηγῶν οὕτων, Καλλιγρόν ἀνομασμένη, ἐκείνη τε ἔλυσεν οὕτη. τὰ πλείους ἀξία ἐχρῶντο, lib. 2. p. 94. edit. Oxon. Schol. ad hæc verba, τὰ πλείους ἀξία ἐχρῶντο, inquit, λείπει εἰς ἑν' ὃ, εἰς τὰ πλείους, &c.

σοὶ δαπαιηθὲν βέλιον εἶναι. Εὐαλχος ἦν πολὺ σε μίμνῃμαι ἀχέσας, ^a ὥς ὁ Ἀρμένιος καλαφροαῖν σε νῦν, ὅτι ἀχέει τὰς πολέμιας προσιούσας ἐφ' ἡμᾶς· καὶ ἔτε σφάτευμα πόμποι, ἥτε τὸν δασμόν, ὃν ἴδεις, ἀπάλοι. Ποιεῖ γὰρ ταῦτα, ἔφη, ὦ Κύρε, ἐκεῖνος· ὥς ἐγὼ τε ἀπορῶ, πότερόν μοι κρεῖττον σφαιεύεσθαι καὶ πειρᾶσθαι ἀνόλῃην αὐτῷ προσθεῖναι, ἢ λυσίτελεϊ ἐάσαι ἐν τῇ παρόνῃ, μὴ καὶ τῆτον πολέμιον πρὸς τοῖς ἄλλοις προσθώμεθα. Καὶ ὁ Κύρος ἐπήρει, ^b Αἱ δ' εἰρήσεις αὐτῷ πότερον ἐν ἐχυροῖς χωρίοις εἰσιν, ἢ ἐν εὐφόδοις; Καὶ ὁ Κυαξάρχης εἶπεν, Αἱ μὲν εἰρήσεις ἐπ' ἅνῃ ἐν ἐχυροῖς· ἐγὼ γὰρ τέττα ἐκ ἡμέλουν· ὅρη μάλιστα εἰσιν, ἐνθα δύναται· ἂν ἀπελθὼν, ἐν τῷ παραχρῆμα ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι, τῷ μὴ· αὐτός γε ὑποχείριος γενέσθαι, μὴδὲ ὅσα

tibi etiam majus commodum adlaturum est. Nuper igitur audire de te memini, Armenium te nunc contemnere, qui hostes adversum nos adventare audiat; ac neque copias mittere, neque tributum debitum adferre. Nimirum, inquit, facit hæc ille, Cyre: ut equidem dubius sim animi, utrum mihi melius sit bello *cum* adgredi et ad cogendum vires *nostras* conferre, an expediat in præsens missum cum facere, nè hunc etiam hostem cæteris illis adjungamus. Et Cyrus interrogabat, Num verò domicilia ejus munitis in locis *sita* sunt, an iis, quæ facillè adiri possint? Domicilia quidem *ejus*, respondit Cyaxares, non admodum munitis in locis *sita sunt*; nam illam ego rem non neglexi; sunt tamen montes, in quo si se recipiat, statim *sic* tutus esse possit, ut nec ipse in potestatem alicujus redigi possit, nec quæcunque

^a Ω; ὁ Ἀρμένιος, &c.] Armenius nempe, cum audisset Assyriorum regem tot gentes (pag. 45. suprà memoratas) ad arma contra Cyaxarem capienda concitasse, ratus se jam felicem recuperandæ libertatis occasionem nactum esse, neque auxilium illi misit, neque tributum solvit; contra pacta conventa quæ, ab Assyge bello superatus, cum Medis hæc de re inierat. Accidit hæc Armenii defectio, ex Ulfenii sententiâ, anno M. 3447. Julianæ periodî, 4157. ante æram Christianam, 557, tertio autem regnantis Neriglissaris anno, qui Evilmerodacho in Assyriorum imperio successerat.

^b Αἱ δ' εἰρήσεις αὐτῷ, &c.] Vulgò, αὐτῶν. Quæ utcunque ferri possit lectio, à tamen hanc, quam damus, à Stephano meritò prælatam arbitror. Nam quæ præcedunt et mox sequuntur verba, ad ipsum Armeniæ Regem, non populum ejus imperio subiectum, potissimum spectant. Interpretes quoque veteres, Gabrielium volo et Philelphum, hanc nostram lectionem

secutos video. Armeniæ autem, apud Auctores, plures nominantur montes; et de his *Paryadres*, qui dicitur, propter aquas, silvas, et præruptos vertices, tutissimum erat receptaculum. Et toti quidem regioni huic montes nomen dedisse videantur: Græcisque adeò fides haud habenda est, qui id eam ab *Armeno* quædam, Jafonis comite, traxisse finxerunt. Bochartum audio libentiùs, qui, in *Ptoleg.* lib. 1. c. 3. putat מִנִּי, quasi montem *Minni*, primogenium nomen esse; in quâ opinione firmatum se dicit, Jonathanis Chaldæi et Symmachi interpretationibus ejusdem loci, Amos 4. 3. הַר מִנִּי הַר מִנִּי quem Jonathan ita exponit מִן הַר מִנִּי *ultra montes Harmini*, id est, *Armeniæ*: de Symmacho autem Theodoretus: ὁ δὲ Σύμμαχος τὸ Ἀρμενὶ Ἀρμενίαν ἠρμηνεύσεν, *Symmachus vocem Armeniam Armeniam interpretatus est*. Hieronymus in locum:—et transferri in *Armon*, montes *Armeniæ*, qui *Medis Persisque confines sunt*.

ἐνὶ χυθῶ δύναιτο ὑπεκκομίσασθαι, εἰ μὴ τις πολιορκίῃ προσκα-
 θήμενος, ὥσπερ ὁ ἐμὸς πατὴρ πρὸς ἐποίησεν. Ἐκ τῆς δὲ ὁ Κῦ-
 ρος λέγει τάδε, Ἀλλ' εἰ θέλεις ἐμὲ πέμψαι, ἱππίας μοι προσ-
 θείς, ὅπόσοι δοκῶσιν ἱκανοὶ εἶναι, εἶμαι ἂν, σὺν τοῖς θεοῖς,
 ποιῆσαι αὐτὸν καὶ τὸ γράτευμα πέμπειν, καὶ ἀποδῶναι τὸν δασμόν
 σοι· ἐτι δὲ ἐλπίζω καὶ φίλον αὐτὸν μᾶλλον ἡμῖν ἔσεσθαι ἢ νῦν ἐστὶ.
 Καὶ ὁ Κυαξάρης εἶπε, Καὶ ἐγὼ ἐλπίζω ἐκείνους ἐλθεῖν πρὸς σε
 μᾶλλον ἢ πρὸς ἡμᾶς. Ἀκέω γὰρ καὶ συνθηρευσίας τινος τῶν παίδων
 αὐτῶ σοι γενέσθαι, ὥς ἴσως ἂν καὶ πάλιν, ἔλθοιεν πρὸς σε· ὑπο-
 χειρίων δὲ γενομένων τινῶν αὐτῶν, πάντ' ἂν παραχθείη, ἢ ἡμεῖς
 βεβλόμεθα. Οὐκ ἔν δοκεῖ σοι, ἔφη ὁ Κῦρος, σύμφερον εἶναι,
 τὸ λεληθέναι ἡμᾶς ταῦτα βελεύουσας; Μιᾶλλον γ' ἂν ᾔ, ἔφη
 ὁ Κυαξάρης, καὶ ἔλθοι τις αὐτῶν εἰς χεῖρας, καὶ εἴ τις ὁρμῶτο
 ἐπ' αὐτῆς, ἀπαρασκευαστότεροι ἂν λαμβάνοιντο. Ἀκχε τοίνυν, ἔφη
 ὁ Κῦρος, ἦν τι σοὶ δοῶν λέγειν. Ἐγὼ πολλάκις δὴ σὺν πασι
 τοῖς μετ' ἐμῶ Πέρσαις τεθήρακα ἀμφὶ τὰ ὅρια τῆς σῆς χώρας
 καὶ τῆς τῶν Ἀρμενίων, καὶ ἱππίας δὲ ἤδη τινὰς προσλαβὼν, τῶν
 ἐνθένδε ἐταίρων ἀφικόμην. Τὰ μὲν τοίνυν ὅμοια ποιῶν, ἔφη ὁ
 Κυαξάρης, ἐκ ἂν ὑποπτεύοιο· εἰ δὲ πολὺ πλείων ἢ δύναμις
 φαίνοιο ἢς εἰώθεις ἔχων θηρᾶν, τῷτο ἤδη ὑποπτόν ἂν γίγνοιτο.

in illos clam subvehenda curaverit, nisi quis *eum* diutius ibidem ha-
 rendo obsideat, quemadmodum pater meus olim fecit. Tum Cyrus
 hæc verba facit, Si autem mittere me voles, *tantâ* equitum manu mihi
 adjunctâ, quanta sufficere videatur, arbitror *me*, diis juvantibus, ef-
 fecturum ut et copias mittat, et tributum tibi pendat: immò præter
 hæc spero confore ut nobis sit, quàm nunc est, amicio. Et Cyaxares
 inquit, Ego quoque spero illos ad te libentiùs accessuros, quam ad nos.
 Nam quosdam ex ipsius liberis tecum *olim* venari solitos audio, iique
 addeò fortassis ad te rursus accesserint: eorum verò quibusdam in po-
 testatem *tuam* redactis, omnia confici ex animi nostri sententiâ possint.
 Nempè, inquit Cyrus, tibi conducere videtur, nostra hæc ut celentur
 consilia? Imò certè *hoc* *παῖτο*, ait Cyaxares, et faciliùs ipsorum aliquis
 in potestatem *nostram* venerit, et si quis in eos impetum faciat, minùs
 paratos deprehenderit. Audi igitur, inquit Cyrus, si aliquid dicere
 tibi videbor. Ego quidem sæpè cum omnibus, qui mecum sunt, Per-
 sis, ad tuæ Armeniorumque regionis fines venatus sum, atque etiam
 aliquando quibusdam equitibus hinc è numero sociorum *nostrorum* ad-
 sumptis, *illuc* accessi. Ergo minimè suspectus fueris, ait Cyaxares, si
 his consimilia facias: sin autem majores copiae conspiciantur, quàm qui-
 bus uti ad venandum consuevisti, id demum suspicioni locum dederit.

Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Κύρος, καὶ πρόφασιν κατασκευάσαι καὶ ἐλθέειν ἀπὸ τῆς ἀπείρου καὶ ἢν τις ἐκεῖτε ἐξαγγείλῃ ὡς ἐγὼ βεβηκόμην μετὰ γαλῆν Σηραὺ ποιῆσαι, καὶ ἵππιας, ἔφη, αἰτοῦν αὖ σε ἐκ τῆς φανερῆς. Κάλλις, ἔφη, λείπεις, ὁ Κυαξάρης· ἐγὼ δέ σοι ἂν ἐβελήσω διδόναι πλὴν μερίδας τινὰς, ὡς βεβημένος πρὸς τὰ φέρια ἐλθεῖν τὰ πρὸς τῇ Ἀσσυρίᾳ. Καὶ γὰρ τῷ ὄντι, ἔφη, βεβηκοίμαι ἐλθεῖν κατασκευάσαι αὐτὰ ὡς ἐχυρώτατα. Οπότε δὲ σὺ προελθούσης σὺν ἢ ἔχεις δυνάμει, καὶ Σηράης καὶ δὴ δύο ἡμέρας, πέμψαιμι αὖ σοι ἱκανὰς ἵππιας καὶ πεζὰς τῶν παρ' ἐμοὶ ἡθροισμένων, ἥς σὺ λαθὼν, εὐθὺς αἰτίσις· καὶ αὐτὸς δὲ ἔχων τὴν ἄλλην δυνάμειν πειράμεν μὴ πρόσω ὑμῶν εἶναι, ἵνα, εἴπα καιρὸς εἴη, ἐπιφανείην.

Οὕτω δὲ ὁ μὲν Κυαξάρης εὐθέως πρὸς τὰ φέρια ἡθροίζειν ἵππιας τε καὶ πεζὰς, καὶ ἀμάξας δὲ σίτε προέπεμπε τὴν ἐπὶ τὰ φέρια ὁδόν. Ο δὲ Κύρος εὐθέως ἐθύετο ἐπὶ τῇ πορείᾳ, καὶ ἅμα * πέμπων ἤτει τὸν Κυαξάρην τῶν νεωτέρων ἱππέων.

At licet, inquit Cyrus, causam quandam ad persuadendum haud parum aptam et hic prætendere; et si quis famam istò deportet, velle me magnam venationem instituere, et sic palam, ait, equites ego abs te petam. Optimè dicis, inquit Cyaxares: ego verò tibi non volam præter modicos quosdam dare, quasi qui ad castella Assyriæ finitima profecturus sim. Nam revera quidem, inquit, mihi in animo est illò proficisci, ut ea quàm munitissima reddam. Tu verò tuis cum copiis ubi progressus fueris, ac jam biduum venando consumpseris, mittam tibi quot suffecerint equites peditesque de iis qui apud me collecti sunt, quos ubi acceperis, statim pergas; ipse verò cum reliquis copiis, nè procul à vobis absim, enitar; ut, sicubi opportunum fuerit, conspiciendum me præbeam.

Hoc igitur modo Cyaxares quidem statim et equites et pedites ad castella cogebat, atque etiam currus cum commeatu eâ, quæ ad castella duceret, viâ præmittebat. Cyrus autem, profectiois causâ, confestim rem divinam faciebat, ac simul mittit qui à Cyaxare de equitibus aliquos peterent.

* Πέμπων ἤτει. &c.] Libri nonnulli exhibent—— ἐπὶ τῶν νεωτέρων ἱππέων. In Aldinâ verò, Florent. et Stephani editionibus non occurrit ista præpositio. Mutetis eam ante τὸν Κυαξάρην ponendam putat: atque hunc sanè locum obtinet in MSto Bodleiano. Mihi autem præpositio ad tuendam loci integritatem minimè necessaria videtur: quippe qui ellipticam

exhibeat loquendi rationem, ab Auctoribus subindè usurpatam. De usu verbi πέμπων, pro πέμπων πρέσβυν, πρέσβεις vel aliquo simili simpliciter positi, lis nulla moveri potest. Unum tantum hujusmodi exemplum proferam, in quo ἤτει, perindè atque in hoc loco, participium, à πέμπων formatum, statim subsequitur: πέμψας γὰρ ἤτει παρ' αὐτῶν νεανίας χιλίους. Plutar. *Amator.*

Ὁ δὲ, πάλιν πολλῶν βελομένων ἔπεσθαι, ἔ πολλὰς ἔδωκεν αὐτῷ, Προεληλυθότος δ' ἤδη τῷ Κυαξάρει σὺν δυνάμει καὶ πεζικῇ καὶ ἵππικῇ τὴν πρὸς τὰ φέρια ὁδὸν, γίγνεται τῷ Κύρῳ τὰ ἱερά ἐπὶ τὸν Ἀρμένιον ἰέναι καλὰ καὶ ἄτρεξ ἐξάγει ὅη ὥς εἰς Σήραν παρεσκευασμένος. Πορευομένου δὲ αὐτοῦ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ χωρίῳ ὑπανίσταται λαγὼς· ἄετός δ' ἐπιπλάμενος αἰσιος ὥς κατεῖδε τὸν λαγὼ φεύγοντα, ἐπιφερόμενος ἔπαισέ τε αὐτὸν, καὶ συναρπάσας ἐξῆρε, καὶ ἀπενεγκὼν ἐπὶ λόφον τιλὰ ἔ πρόσω, ἐχρητο τῇ ἄγρῃ ὅτι ἠθέλει. Ἰδὼν ἄν ὁ Κύρος τὸ σημεῖον, ἦσθη τε καὶ προσεκύνησε Δία βασιλέα, καὶ εἴτε πρὸς τὰς παρόντας, Ἡ μὲν Σήρα καλὴ ἔσται, ὧ ἄνδρες, ἣν θεὸς θέλη. Ως δὲ πρὸς τοῖς ὁρίοις ἐγένετο, εὐθὺς, ὥς περ εἴωθει, ἐθήρα· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἵππῶν ὡχμευον αὐτῷ, ὥς

Ille verò, licet admodum multi sequi vellent, non multos tamen ei concessit. Et Cyaxare jam cum copiis equitum peditumque viâ, quæ ad castella ducebat, progresso, Cyro sacra de suscipiendâ in Armenium expeditione auspicata fuerunt; itaque ergò suos educit, quasi se ad venandum parâset. Et cùm jam iter faceret, mox primo in agro exsurgit lepus: et aquila dextra advolans, cùm leporem fugientem despexisset, intruens percussitque eum, correptumque sustulit, et cùm proximum in collem deportâset, pro libidine prædâ usa est. Cyrus hoc quidem signo viso, delectatúsque est, et Jovem regem adoravit, et ad eos qui aderant dixit, Hæc sanè nobis, viri, venatio prospera, volente Deo, futura est. Cùm autem ad fines perventum esset, statim, more suo, venabatur: ac peditum quidem equitumque vulgus ordine ante ipsum procedebant, ut

Amator. narrat. p. 772. T. 2. Ποιὸ, τινὰς, αὐτὸ τῶν νεωτέρων ἵππῶν, per ellipsin accessisse puto; adeò ut plenè in hunc modum diceretur, — ἦτοι τὸν Κυαξάρην τινὰς τῶν νεωτέρων ἵππῶν. Hanc loquendi formam jam paulò ante, et alibi sæpè, usurpavit Xenophon: καὶ ἵππῆας δὲ ἦδη τινὰς προσλαβὼν τῶν ἐνθάδε ἐταίρων — et lib. 5. Cyro et Gobryâ inter se conloquentibus, — ἵνα σὲ τούτων τινα αἰτήσωμαι — Apud Auctores autem τὴς pati solet ellipsin:

Οὕτω μὲν κάλλις; ἄλλας μακάρων ἀριθμεῖται.

Theocrit. Idyl. 17. v. 72. id est, τὴς vel εἰς μακάρων. Et hunc Hellenismum imitatum esse Horatium observant Interpretes:

Fies nobilium tu quoque fontium,

Me dicente, &c. Od. 13. lib. 3.

Hæc duo loca ab Hor. Vitringa in *Ani-madu. ad Commentar. Joannis Vossii de Hebraïsmis N. T.* adlata video. Hic enim,

Philolog. Sacra p. 137. in decimâ nonâ Hebraïsmorum classe temerè reposuit locutionem istam: — καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκλεινῆτε, &c. Mat. 23. 34. similésque alias, Luc. 11. 49. et, 21. 16. Johan. 6. 39. Rev. 2. 10. quas tamen omnes τινὰς solummodò subauditum postulare, atque adeò benè Græcas esse, constat.

^a Αἰδὼς δ', &c.] Aquilam sanè veteres præfagam prosperi successus alitem existimabant. Exempla plura collegit Alex. ab Alex. *Dier. Genial. lib. 5. Tom. 2. p. 131.* Undè Seneca, *Nat. Quæst. lib. 2. 32.* "Cur ergo, inquit, Aquilæ hic "honoratus est, ut magnarum rerum "faceret auspicia?" Et ab Homero τελειότατος; πλειονῶν appellatur:

Αὐτ. κα δ' αἰδῶν καὶ, τελειότατον πλειονῶν,

Νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχισσι, &c. Il. 9. v. 247.

^b Ὠχμευον αὐτῷ] Hujus verbi locum spurium aliud, ὠχμευον, in editis ferè omnibus

ἐπιόντες τὰ θύρια ἔχοντες αὖτε· οἱ δὲ ἄριστοι καὶ πεζοὶ καὶ ἵππεύς
 δίστησαν, καὶ τὰ ἀνισάμενα ὑπεδέχοντο καὶ ἰδίῳ κυνῶν, καὶ ἦρουν
 πολλοὺς καὶ σὺς, καὶ ἐλάφους, καὶ δορυβάδας, καὶ ὄνους ἀγρίους· πολ-
 λοὶ γὰρ ἐν τέτοις τοῖς τόποις ὄνοι καὶ νῦν ἐτι γίνονται. Ἐπεὶ δ'
 ἔληξαν τῆς θήρας, προσμύζας πρὸς τὰ ὄρια τῶν Ἀρμενίων εἰδει-
 ποποιήσατο· καὶ τῇ ἱεραίᾳ αὖθις ἐθήρα, προσελθὼν πρὸς τὰ
 ὄρη, αὖν ὠρέετο. Ἐπεὶ δ' αὖ ἔληξεν, εἰδειποποιεῖτο. Τὸ δὲ
 παρὰ Κυαξάρους εὐαγγέλιον ὡς ἦσθελο προσιδόν, ὑποπέμψας πρὸς
 αὐτὸς, εἶπεν ἀπὲρ χούλας αὐτῷ δεῖπνοποιεῖσθαι ὡς δὴ² παρασάγγας·

adventu suo feras excitarent : præstantissimi verò quique tam peditum
 quam equitum hinc indè confliterunt, excitatâsque feras et exce-
 perunt, et insecuti sunt, atque multos et apros, et cervos, et ca-
 pteas, et asinos silvestres ceperunt; sunt enim hæc etiam tempestate
 illis in locis multi afini. At venatione tandem intermissâ, propiùs
 ad Armeniorum fines delatus, cœnam instrui iussit: ac postridiè rur-
 sùm venari cœpit, eos ad montes progressus, quos adpetebat. Post-
 quam autem rursùs *venandi* finem fecisset, cœnavit. Cùm verò exer-
 citum à Cyaxare *missum* adventare sentiret, ad eos clam misit qui edi-
 cerent, ut abs se ad duarum fere parasangarum intervallum cœnarent;

nibus infedit. Leunclavius tandem dedît
 ὄρμενον αὐτῷ, quam lectionem ex Libro
 Budensi Camerarium adferre ait. At Æ-
 milius Portus pro ὄρμενον illo, nihili
 planè verbo, scribendum ὄρμενον vidit:
 quo factò in pristinam tandem integrita-
 tem restitutus videtur hic locus. Dicitur
 autem ὄρμενον propriè de messoribus, qui
 longâ serie, ordine procedentes, in arvis
 segetibusque metunt. Hoc disertissimis
 verbis, hunc ipsum locum respiciens, tes-
 tatur Suidas: ὄρμενον, inquit, ἔνοφον ἐν
 ἡ'. ἀντὶ τοῦ, ἱπορεύοντο, παρὰ τὸν ὄρμον,
 τὸν σημαίνοντα τὴν κατὰ τάξιν ἰδὸν τῶν
 Σεριζύλων. Et Hesychius, ὄρμος, ἡ ἐφεξῆς
 φυτεία· μέλαφορικῶς δὲ, καὶ ὅταν πορεύονται
 ἐπ' εἰς τείσμενοι κατὰ εἶχον, ὄρμον λέ-
 γουσι· ὁ δὲ τῶν Σεριζύλων εἶχος, ὄρμενον
 λέγονται. Ità Phavorinus et Etymol. M.
 Eustathius verò, ὄρμος, ὁ ἀρδριαθὴς τό-
 πος, καὶ ἀνοίξας ἐλαυσμα ἀρότρου, &c. ad
 Il. λ'. p. 831. et, σ'. p. 1161. Et Schol.
 in Theocr. Idyl. ι. v. 2. ὄρμος, ἡ ἐπ'
 εὐθὺ τοῦ ἀρότρου τομή. Sed et ipsum ver-
 bum ὄρμενον eodem, quo Noster, sensu
 adhibuit Sophocles, Philoct. v. 164—5.

Νοσ. Δύλον ἰμοιγ', ὡς φορβῆς χρεια
 Στίβον ὄρμενον τοῖς, πύλας πον.
 Ubi Schol. ὄρμος, ἡ ἐπὶ εἶχον φυτεία, καὶ
 ἡ τάξις· νῦν δὲ, ἀντὶ τοῦ, ἐφεξῆς πορεύεσθαι.

Agit hîc Sophocles quoque de venatione
Philoctetis; quod ex iis liquet versibus,
 quos prioribus illis subijcit Tragicus:

Ταύτην γὰρ ἔχον εἰσότης αὐτὸν
 Ἄλως ἐστὶ φύσιν, Σερβολοῦντα
 Πτηνὸς τοῖς, &c.

Prolixæ huic commentationi, quam Por-
 to in primis acceptam referimus, adjici-
 endus tandem est J. Pollucis locus, T. 1.
 p. 518. in quo de cervis capiendis agit;
 Ἀλίσκοι δὲ διπτοὺς μὲν, εἴ τις ὄρμε-
 νος αὐτὰς συνελάσσει. Ubi Jungermannus,
 ad ὄρμενος, statuit illud esse verbum
 Xenophonticum, atque eâ adeò gratiâ
 hunc ipsum Nostri locum adducit, —
 καὶ τῶν ἱππίων ὄρμενον αὐτῶν, &c. De-
 nique, ὄρμενον illud quod hætenus ob-
 tinuit, in oris primò codicum vetustorum
 librariorum quosdam adnotasse puto, ut al-
 terum illud, ὄρμενον, utpote difficilius,
 explicarent: quo factum, ut eliminatâ
 prisca lectione, cuius significatio fugerat
 imperitos, in ejus locum glossema tancem
 subivit.

² Παρασάγγας] Notissimum ferè est vo-
 cabulum hoc, apud Persas, mensuram viæ
 significare. Herodot. lib. 2. c. 6. Δύναται
 δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τρήκοντα στάδια.
 Nec aliter, lib. 5. c. 53. Strabo lib. 11.
 T. 2. p. 788. Τὸν δὲ παρασάγγην τὸν Περ-
 σικόν,

τῷτο προῖδ' ὡς συμβαλεῖται πρὸς τὸ λαιθάνειν· ἐπεὶ δὲ
δειπνήσειεν, ² εἶπε τῷ ἄρχοντι αὐτῶν παρῆναι πρὸς αὐτόν.
Λίετ' αὖ τὸ δεῖπνον δὲ τὰς ταξiάρχους ἐκάλε· ἐπεὶ δὲ παρῆσαν,
ἔλεξεν ὡς·

“ Ἀνδρῆς φίλοι, ὁ Ἀρμένιος πρόσθεν μὲν καὶ σύμμαχος ἦν καὶ
“ ὑπήκοος Κυαζάρει· οὖν δ', ὡς ἤσθετο τοὺς πολεμίους ἐπιόντας,
“ καλῶ φρονεῖ, καὶ ἔτε σφάτευμα πέμπει ἡμῖν, ἔτε τὸν δασμὸν
“ ἀποδίδωσι· οὖν ἔν τῷτον δεῖ σφράσαι, ἢ δύναμεθα. Ὡδέ
“ μοι ἔν δοκεῖ, ἔρη, ποιεῖν. Σὺ μὲν, ὦ Χρυσάνθα, ἐπειδὰν
“ ἀποκοιμηθῇς ὅσον μέτριον, ³ λαθὼν τὰς ἡμίσεις Περσῶν τῶν
“ σὺν ἡμῖν, ἴθι τὴν ὀρεινὴν καὶ καλᾶλαθε τὰ ὄρη, εἰς ἃ φασιν αὐ-
“ τὸν, ὅταν τινὰ φοβηθῇ, καλᾶφεύγειν. Ἡγεμόνας δὲ σοι ἐγὼ
“ δώσω. Φασὶ μὲν ἔν καὶ δασία ταῦτα τὰ ὄρη εἶναι, ὥς· ἐλ-
“ πὶς ὑμᾶς μὴ ὀφθῆναι· ὅμως δὲ εἰ προπέμποις πρὸ τῆ σφαιεύ-

providebat enim futurum ut hoc *ipsum* ad fallendum *hostem* conducirer :
postquam verò cœnâssent, ut ipsorum præfectus ad se veniret, præcepit.
Cœnâ autem peractâ, præfectos *ad se* vocabat ; qui cūm advenissent,
in hunc modum loquutus est :

“ Armenius antehâc quidem, amici, Cyaxari et societate junctus
“ fuit et *ejus* imperio subiectus : nunc verò spreto, postquam hostes *eum*
“ invadere senferit, *Cyaxare*, neque copias nobis mittit, neque tributum
“ illud *debitum* persolvit : itaque jam *nobis* venandus est, si *quidem* pot-
“ rimus. Ac mihi sanè res in hunc modum gerenda videtur : Tu, Chry-
“ santha, postquam modicum somnum ceperis, dimidiâ Persarum qui
“ sunt nobiscum sumptâ parte, *viam* montanam ingreditor, et mon-
“ tes occupato, ad quos eum, cūm aliquem metuit, confugere aiunt.
“ Duces ipse tibi dabo. Atque hos sanè montes etiam nemorosos esse
“ perhibent, ut spes sit vos minimè conspectum iri : si tamen ante exer-

σικὸν, οἱ μὲν ἐξήκοντα σάδια φασίν, οἱ δὲ,
τριάκοντα ἢ τετραράκοντα. Auctor Etymo-
logici : Παρασάσαι, τριάκοντα σάδια παρὰ
Πέρταις, παρ' Αἰθιοπίοις δ' ἐξήκοντα. His
adjiciendus est insignis quidam Agathiaz
locus, Histor. lib. 2. p. 59. edit. Bon.
Vulcanii. Εἰσι γὰρ ὁ παρασάσης, ὡς μὲν
ἡμεῖς τὴν δοκεῖ καὶ Ξενοφῶντι, τριάκοντα σάδια,
ὡς δὲ οὖν Ἰσθριε καὶ Πέρσαι φασίν, ἐν ἐνὶ
μίσθῳ τῶν εἰκοσι πλείονα. Hodie, auctore
Relando, Parasanga apud Persas continet
trîa milliarîa, unumquodque milliare ter
mille cubitos, quilibet cubitus triginta
digitos, quilibet digitus latitudinem sex
granorum hordei.

² Εἶπε] Camero in *Mystic. Evang.* ad
Matt. 4. 3. — εἶπε ἵνα οἱ λῆθι, &c.

putat, Hebræicâ phrasi, εἰπεῖν poni pro ju-
bore, præcipere. Gatakerus etiam, *de Stylo*
N. Inst. cap. 28. censet ab Hebræis potius,
quàm à Græcis, verbum hoc in *jubendi*
sive *imperandi* significatu adhibitum, sump-
sisse Evangelistas ; à quibus sæpissimè ita
usurpatum est, Marc. 5. 43. Luc. 19. 15,
&c. At satis constat causam non fuisse,
cur ita statuerent. Nam sæpè alibi, non
hoc tantum loco, apud Nostrium, aliòsque
purissimos scriptores Græcos, verbum il-
lud *jubendi* seu *præcipiendi* vim obtinet.

³ Λαθὼν] Vulgò, λάτῃ. Stephanus scri-
bit λαθὼν, alioqui, inquit, ante ἴθι opus
esset particulâ καί. Atque hanc emenda-
tionem comprobât MS. Bodl. nec non
Muretus ad locum.

“ μάλας εὐζώνους ἀνδράς, λησταῖς ἰοικότας καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς
 “ στρατῶν, ἔτοι ἀν σοι, εἴ τισιν ἐβύλχανοιεν τῶν Ἀρμενίων, ἔς μὲν
 “ αὖ συλλαμβάνοντες αὐτῶν καλίσαιεν τῶν ἐξαγγελιῶν, ἔς δὲ μὴ
 “ δύναμιν λαμβάνειν, ἀποσεβῶντες αὖ ἐμποδῶν γίνουσι τῇ μὴ
 “ ὄρῃ αὐτῆς τὸ ὅλον εὐάτευμα, ἀλλ’ ὥς περὶ κλοπῶν βα-
 “ λυνέσθαι. Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, ἔτω πρόει· ἐγὼ δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
 “ τὰς ἡμίσεις μὲν τῶν πεζῶν ἔχων, ἀπαύτας δὲ τὰς ἰππέας, πορεύ-
 “ σμαι διὰ τῆ πεδίου εὐθὺς πρὸς τὰ βασίλεια. Καὶ ἦν μὲν
 “ ἀντίστηται, ὁπλον ὅτι μάχεσθαι δεήσει· ἦν δ’ αὖ ὑποχωρῇ τῇ
 “ πεδίῳ, δῆλον ὅτι ^a μελαθεῖν δεήσει· ἦν δ’ εἰς τὰ ὄρη φεύγη,
 “ ἐνλαῦθα δὴ, ἔφη, σὸν ἔρπον μηδὲν ἀφίεναι τῶν πρὸς σε ἀφικ-
 “ νουμένων. Νόμιζε δ’ ὥσπερ ἐν Θήρᾳ ἡμᾶς μὲν τὰς ἐπιζη-
 “ τῶντας ἔσεσθαι, ^b σὲ δὲ τὸν ἐπὶ ταῖς ἄρκυσι. Μέμνησο ἔν ἐκεῖνος
 “ ὅτι φθάνειν δεῖ πεφραμένους τὰς πόδας πρὶν κινεῖσθαι ^c τὰ
 “ Θήρια. Καὶ λεληθέναι δὲ δεῖ τὰς ἐπὶ τέτοις τέλειμένους,

“ citum expeditos homines, qui et numero et vestimentis sint latronibus
 “ similes, præmiseris, *nimirum* hi, si quibus ex Armeniis occurrerint, eos
 “ partim comprehendendo impedire poterunt, nè quod indicium faciant;
 “ partim quos comprehendere nequiverint, absterritos procul arcendo,
 “ nè totum exercitum videant, obstabunt; ideòque *de vobis* tanquam
 “ latrunculis consilium capient. Ac tu quidem ità facito: ego verò cum
 “ primâ luce peditum *alterâ* cum parte dimidiâ, et universis cum equiti-
 “ bus campestri itinere ad regiam rectâ proficiscar. Et si quidem *se nobis*
 “ opposuerit, patet, pugnam necessariò conferendam esse; sin campo se
 “ subduxerit, cursu *nobis* persequendum esse constat: ad montes si *deni-*
 “ *que* fugerit, hic scilicet, tui fuerit muneris eorum, qui ad te perve-
 “ nient, neminem dimittere. Perindè scilicet atque in venatione *velim*
 “ existimes, nos quidem eos fore qui indagabunt, te autem illum qui
 “ sit ad plagas. Quamobrem memineris, obstruenda prius esse iti-
 “ nera, quàm feræ se loco moveant. Quin et occulti sint necesse est,

^a Μελαθεῖν δεήσει] Locutio metaphorica,
 à re venaticâ desumpta. Paulò suprâ de
venatō Armeniis, hīc de eodem *insequendo*
 loquitur. Frequentissimi usūs est hoc ver-
 bum apud Scriptores Cynæget. Nostrium in
 primis, et Arrianum: idque adeò inter ea,
 quæ rei venaticæ sunt propria, recenset
 J. Pollux lib. 5. cap. 1.

^b Σὲ δὲ τὸν] Sic legendum videtur,
 non, ut vulgò, σὲ δὲ τὸν ἐπὶ, &c. nisi
 quis ellipticam locutionem esse statuerit,
 per τὸν supplendam. Eam quam recipi-
 mus lectionem, in loci interpretatione,
 secutus est Leunclavius, et representat

etiam MS. Bodl. Noster autem per τὸν
 ἐπὶ ταῖς ἀρκυσι vult eum, quem in *Κυνή-*
σει ἀρκύριον appellat.

^c Τὰ Θήρια] In vulgatis legitur, τῶν
 Θήρων. Quod Editorum Interpretumque
 neminem probasse video. Hi verò cū
 lectionem aliam, τὸν Θῆρα, in margine
 invenerint, ad eam versiones quique suas
 conformarunt. Mihi quidem neque hæc
 neque illa placet lectio; ideòque aliam ex
 conjecturâ reposui, cui et res ipsa, et se-
 quentia statim ista, — μὴ ἀποσρέφειν
 τὰ περὶ σφαιμένα, et, — ὅτι ἂν τὰ Θῆ-
 ρία ὑφηνῶται, omnino favere videantur.

“ εἰ μάλιστα μὴ ἀποσρέφειν τὰ προσφερόμενα. Μὴ μείνῃς,
 “ ἔφη, ὦ Χρυσάντα, ἕτως αὖ ποίει, ὥσπερ ἐνόησε διὰ τὴν φιλο-
 “ θηρίαν· πολλάκις γὰρ ὕλην τὴν νύκτα αὔπνος πρᾶγμα λείψῃ·
 “ ἀλλὰ νῦν ἰάσαι χρεὶ τῆς ἀνδρας τὸ μέτριον ἀποκοιμηθῆναι,
 “ ὥς ἂν δύνῃται ὕπνομαχεῖν. Μηδὲ γε σὺ, ὅτι ἔχῃς ἡγεμό-
 “ νας ἔχων ἀνθρώπους πλανᾷ ἀνὰ τὰ ὄρη, ἀλλ’ ὅπῃ ἂν τὰ
 “ θηρία ὕφηνται, ταύτῃ μεταθείς, μήτοι καὶ νῦν ἕτω τὰ δύσ-
 “ θαλά πορεύῃς, ἀλλὰ κέλευε σὺ τὰς ἡγεμόνας, ἵαν μὴ πάνυ
 “ πολὺ ἐλάσσων ἢ ὁδὸς ᾗ, τὴν ῥᾶσιν ἡγεῖσθαι. Στρατιᾷ γὰρ
 “ ἢ ῥᾶσιν ταχίστη. Μηδὲ γε, ὅτι σὺ εἴθισαι τρέχειν ἀνὰ τὰ
 “ ὄρη, μήτοι δρόμῳ ἡγήσῃ, ἀλλ’ ὥς ἂν δύνῃταί σοι ὁ στρα-
 “ τὸς ἔπεσθαι, τῷ μέσῳ τῆς σπεδῆς ἡγᾶ. Αἰαθὸν δὲ καὶ
 “ τῶν δυνατῶτάτων καὶ προθύμων ὑπομένοντας τινὰς ἐνόησε
 “ παρακελεύεσθαι· ἐπειδὴν δὲ παρέλθῃ τὸ κέρας, παροξυνί-

“ quicunque ad ea collocati fuerint, si *quidem* ad se adcurrentes fe-
 “ ras nolint avertere. Verum, Chryfanta, inquit, ita jam nē fece-
 “ ris, quemadmodum nonnunquam venandi studio *consuevisisti*: nam
 “ insomnis totam saepe noctem in hoc negotio exigis: at nunc mi-
 “ liti modicè cubandi facultas est concedenda, ut somno *obrepenti*
 “ reluctari possint. Neque verò tu, quia montes pererras ducem
 “ *viam* nullum habens, sed quācunque feræ præcesserint, hāc inse-
 “ qui soles, neque *tu, inquam*, nunc etiam per loca penetratu diffici-
 “ lia sic iter feceris; sed impera ducibus, ut, nisi aliqua longè bre-
 “ vissima via fuerit, per facillimam ducant. Nam exercitui via fa-
 “ cillima celerrima est. Nēve *item*, quia tu montes cursu perva-
 “ gari es adfuefactus, jam quoque curriculò præiveris, sed festina-
 “ tione mediocri præito, ut sequi te possit exercitus. Commodum
 “ etiam fuerit, quosdam ex robustissimis et *in primis* alacribus inter-
 “ dum cohortandi causā subsistere: ubi autem cornu processerit, incita-

ὕπνομαχεῖν] Rejiciendum hoc ver-
 bum, et in ejus locum ὕπνου τυχεῖν vel
 ὕπνομαχεῖν substituendum quidam autu-
 mârunt. MS. item Bodl. (nē quid dif-
 fimulem) repræsentat, ὕπνου τυχεῖν, re-
 ceptâ lectione, ὕπνομαχεῖν, in margine
 laudatâ. Editi ferè omnes dant ὕπνομα-
 χεῖν. Sed, Leunclavius, parum sibi con-
 stans, versionem suam lectioni marginis,
 ὕπνου τυχεῖν, adcommodavit: vertit enim,
 nē somni sint expertes. Vulgatæ verò lec-
 tionis sua non deest auctoritas. Phavorinus,
 ad ὕπνομαχεῖν, Auctores adducit Xeno-

phontem et Synesium: his additis, σὺ
 δὲ ἀνθίστασαι ἢ ἀντιπράττειν τῷ ὕπνῳ λέγει·
 ἢ ὕπνου κρατεῖν. Suidas eosdem citat Auc-
 tores, et Synesii etiam verba profert;
 ἐγὼ δὲ ὑπὸ μετοπυργίῳ τεταλμένος, ὕπνο-
 μαχῶ. Extant autem epist. 130. p. 464.
 edit. Morel. Nec aliter Thomas Magister,
 ὕπνομαχεῖν, Ξενοφῶν καὶ Συνέσιος ἐν ἐπιστολῇ.
 ὑπὸ μετοπύργιον τεταλμένος ὕπνομαχῶ
 (lege, ὑπὸ μετοπυργίῳ τεταλμένος, &c.) σὺ
 δὲ ἀνθίστασαι ἢ ἀντιπράττειν τῷ ὕπνῳ λέγει·
 ἢ ὕπνον κρατεῖν.

“ καὶ εἰς τὸ σπεύδειν, πάντας παρὰ τὰς βαδίζουσας τρέχουσι καὶ
“ ὁρᾶσθαι.”

Χρυσάντας μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας, καὶ ἐπιβουρῶν τῇ ἐν-
τολῇ Κύρου, λαβὼν τὰς ἡγεμόνας, ἀπελθὼν, καὶ παραγγείλας
ἃ ἔδει τοῖς σὺν αὐτῷ μέλλεσι πορεύεσθαι, ἀνεπαύσατο. Ἐπεὶ
δὲ ἀπεκοιμήθησαν ὅσον ἐδόκει μέτριον εἶναι, ἐπορεύετο ἐπὶ τὰ
ἔρη. Κύρος δὲ, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἀγγέλον προέπεμπε πρὸς
τὸν Ἀρμένιον, προειπὼν αὐτῷ λέγειν ὧδε· Κύρος, ὦ Ἀρμένιε,
κελεύει ἔγωγε ποιεῖν σε, ὅπως ὡς τάχιστα ² ἔχων ἀπὸ τῆς καὶ τοῦ
δασμὸν καὶ τὸ σφάτεμα. Ἦν δ' ἐρωτᾷ ὅπως εἰμι, λέγει τάληθῃ,
ὅτι ἐπὶ τοῖς ὁρίοις. Ἦν δ' ἐρωτᾷ εἰ καὶ αὐτὸς ἔρχομαι, λέγει
καὶ λαῦθα τάληθῃ, ὅτι ἔκ οἶσθα. Ἦν δὲ ὅποσοι ἐσμέν πυνθάνηται,
συμπέμπειν τινὰ κέλευε καὶ μαθεῖν. Τὸν μὲν δὴ ἄγγελον, ἐπι-
τείλας ταῦτα, ἔπεψεν νομίζων φιλικώτερον εἶναι ἔγωγος, ἢ μὴ
προειπόντα πορεύεσθαι. Αὐτὸς δὲ συλλαζόμενος ἢ ἄριστον καὶ
πρὸς τὸ ἀνύειν τὴν ὁδόν, καὶ πρὸς τὸ μάχεσθαι, εἴ τι δόξαι
ἐπορεύετο. Προεῖπε δὲ τοῖς στρατιώταις μηδένα ἀδικεῖν· καὶ
εἰ τις Ἀρμενίων τῷ ἐνβύχῳ, θάρρευν τε παραγγέλλειν,

“ mentum erit ad festinandum, si prae his gradatim incedentibus,
“ omnes illi currere videantur.”

Ac Chryfantas quidem haec cum audisset, ad elationem incenso Cyri
mandatis animo, acceptis ducibus, abiit; et cum iis, qui profecturi cum
ipso erant, facienda imperasset, quieti se dedit. Cumque tantum som-
ni cepissent, quantum ad mediocritatem satis esse videbatur, ad montes
perrexit. Cyrus autem, cum dies illuxisset, nuntium ad Armenium
praemisit, cui prius indicarat, ut in hunc modum *hominem* adloquere-
tur: Cyrus, Armenie, sic agas imperat, ut quamprimum *ad ipsum* cum
tributo exercitūque venias. Quod si te interroget, ubi sis, vera dicito,
esse me nimirum in finibus. Sin roget, an et ipse veniam, hic quoque vera
dicito, te *nempe* nescire. Sin quot numero sis quærat, jube tecum
aliquem mittat, ac *rem* cognoscat. Itaque nuntium Cyrus cum his
mandatis misit; quod existimaret hoc modo *se* humanius *facturum*, quam
si nihil praedicens pergeret. Ipse verò quam optime cum ad perficiendum
iter, tum etiam ad pugnandum, si foret opus, instructis suis progredie-
batur. Militibus autem edixit ne quenkumque injuriā adficerent: ac si
quis Armenium aliquem obvium haberet, et bono esse animo juberet,

² ἔχων ἀπὸ τῆς] Legitur etiam, notante
Leuncluvio, in libro Budensi, ἔχων οἷσας
τὸν δασμὸν. Nempe paulo infra haec lo-
cutio occurrit, — σὺν πολὺν δασμὸν

οἷσαν. Hinc, opinor, illa Budensis Libri
Lectio. Vulgata autem satis sana, et mi-
nimè loco movenda videtur.

καὶ ἀγορὰν τὸν βελόμενον ἄγειν, ὅπερ αὖ ὧσιν, εἴ τις σιλήϊα ἢ πωλὰ τυγχάνοι πωλεῖν βελόμενος.

et ut is qui vellet, ad ea loca, quibus *ipsi* essent, res venales adveheret, si quis esculenta aut potulenta vendere cuperet.

^a Καὶ ἀγορὰν, &c.] Est nimirum boni Imperatoris omni cogitatione curâque in com meatum undique advehendum incumbere. Inter cætera adeò imperatoria officia hoc meritò recenset Onofander, extremo cap. 6. p. 15. φρονιζέτω δὲ παρὶ τε ἀγορᾶς, καὶ τῆς τῶν ἐμπόρων, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν, παραπομπῆς· ἵνα ἀκινδύνου τῆς παρουσίας σφίσιν οὔτως ἀόκνως

παρακομίζῃσι τὸν εἰς τὰ ἐπιήδεια φόβον. Lege, σφίσιν ὥσιν, ἀόκνως παρακομίζωσι τὸν, &c. Et rei tam necessariæ incuriam J. Cæsari vitio vertit Alexander M. referente Juliano, p. 323. ed. Ezech. Spanh. Καὶ γὰρ ἐν ἐνδείᾳ γέγονας τῶν ἐπιηδυνῶν, (εἰς δὲ οὐ μικρὸν, ὥς εἶδα, τὺτο ἀμάρτημα, στρατιῶν) καὶ μάχη συμβαλὼν ἡττήθης.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ'.

Ο Μὲν δὴ Κύρος ἐν τέτοις ἦν· ^α ὁ δὲ Ἀρμένιος, ὡς ἤκουσε τῆ ἀγγέλου τὰ παρὰ τῷ Κυρῷ, ἐξεπλάγη, ἐννοήσας ὅτι ἀδικοίη καὶ τὸν δασμὸν λείπων, καὶ τὸ γράτευμα ἢ πέμπων. Καὶ τὸ μέιστον ἐφοθεῖτο, ὅτι ὀφθήσεσθαι ἔμελλε τὰ βασιλεία οἰκοδομεῖν ἀρχόμενος, ὡς αὖ ἱκανὰ ἀπομάχεσθαι εἴη. Διὰ πάντα δὴ ταῦτα ὀκνῶν, ἅμα μὲν διέπεμπεν ἀθροίζων τὴν αὐτῇ δύναμιν, ἅμα δ' ἐπέμπεν εἰς τὰ ὄρη τοῦ νεώτερον υἱὸν Σάβαριν, καὶ τὰς γυναῖκας, τὴν τε ἑαυτοῦ καὶ τὴν τῷ υἱῷ, καὶ τὰς θυγατέρας· καὶ κόσμον δὲ καὶ κατασκευὴν τὴν πλείους ἀξίαν συναπέπεμπε, προπομπὰς δὲς αὐτοῖς. Αὐτὸς δὲ ἅμα μὲν κατασκευομένους ἐπέμπε τί πρῶτον Κύρος, ἅμα δὲ συνέταττε τὰς παραλινομένους τῶν Ἀρμενίων· καὶ ταχὺ παρήσαν ἄλλοι, λέγοντες ὅτι καὶ ^β δὴ αὐτὸς ἦτος ὁμᾶ· ἐλθῶντα δὲ ἔκτετι ἔτλη εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ἀλλ' ὑπεχώρει. Ὡς δὲ τῷτο εἶδον αὐτὸν ποιήσαντα οἱ Ἀρμένιοι,

ΕT Cyrus quidem hæc agebat: Armenius autem, cū de nuntio mandata Cyri audisset, perterritus est; quod cum animo suo cogitaret se injustè facere, qui et tributum pendere desineret, et non mitteret exercitum. Maximè verò metuebat, quod futurum erat ut manifestum fieret, se fecisse initium struendæ regiæ, quod ad propulsandos hostes illa sufficeret. Has fanè ob causas omnes trepidans, simul nonnullis in diversas partes dimissis copias suas cogebat, simul in montes minorem natu filium Sabarim, et suam atque filii uxorem, et filias mittebat; et cum his ornatum quoque apparatusque maximi pretii mittebat, additis etiam qui deducerent. Ipse autem simul mittebat, qui specularentur quidnam rerum Cyrus ageret, simul Armenios, qui aderant, instruebat: cū mox adessent alii, qui Cyrum ipsummet appropinquare dicerent: tum verò manum conferere non ampliùs ausus, se subducebat. Id cū eum Armenii facere viderent,

^α Ο δὲ Ἀρμένιος, &c.] Zonaras, Scriptor ætate suâ clarus, ea omnia, quæ de Cyro hic Armeniôque sunt memorata, iisdem penè verbis, quibus Noster usus est, exposuit: Ὡς δ' ἤκουσε ταῦτα ὁ Ἀρμένιος, ἐξεπλάγη· καὶ ἐπέμπε μὲν ἀθροίζων τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν, ἐπέμπε δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, τὸν

τε νεώτερον υἱὸν, καὶ τὰ, &c. Annal. T. I. lib. 3. p. 149. et seq. edit. Paris.

^β Οἱ καὶ δὴ] Pro καὶ δὴ, Muretus proponendum censet ἦδη. Nec temerè, opinor. Idem notat ὁμοῦ hic poni ἀντὶ τοῦ ἐγγύς. Omnino rectè.

διεδόρασκον ἤδη ἕκαστος ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ, βυλόμενοι τὰ ὄντα ἐκ-
ποδῶν ποιεῖσθαι. Ο δὲ Κύρος ὡς ἑώρα διαθεούων καὶ ἐλαυνόντων
τὸ πεδίον μεσόν, ὑποπέμπων ἔλεfen ὅτι ἔθενι πολέμιος εἴη τῶν
μενόντων· εἰ δὲ τινα φεύγοντα λήψοιτο, προηγόρευsen ὅτι ὡς πο-
λεμῶ χρήσοιτο. Οὕτω δὴ οἱ μὲν πολλοὶ καλέμενον, ἦσαν δὲ οἱ
ὑπεχώρευσιν σὺν τῷ βασιλεῖ. Ἐπεὶ δὲ οἱ σὺν ταῖς γυναῖξιν προῖ-
ήντες ἐνέπεσον εἰς τὰς ἐν τῷ ὄρει, κραυγὴν τε εὐθὺς ἐποίων, καὶ
φεύγοντες ἡλίσκοντο πολλοὶ αὐτῶν. Τέλος δὲ καὶ ὁ παῖς, καὶ αἱ
γυναῖκες, καὶ αἱ θυγατέρες ἐάλωσαν, καὶ τὰ χρήματα ὅσα σὺν
αὐτοῖς ἀγόμενα ἐτύλχανεν. Ο δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὡς ἦσθεο τὰ
γινόμενα, ἀπορῶν ποῖ τράποιτο, ἐπὶ λόφον τινὰ καλαφεύσει.
Ο δὲ αὖ Κύρος ταῦτα ἰδὼν, περιίσταται τὸν λόφον τῷ παρόντι
στρατεύματι, καὶ πρὸς Χρυσάμην πέμψας ἐκέλευε φυλακὴν τῷ ὄρει
καταλιπὼντα ἔκειν. Τὸ μὲν δὴ στρατεύμα ἠθροίζετο τῷ Κύρῳ·
ὁ δὲ πέμψας πρὸς τὸν Ἀρμένιον κήρυκα, ἤρετο ὧδες. Εἰπέ μοι,
ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, πότερα βέλει αὐτῷ μένων τῷ λιμῷ καὶ τῇ δίψῃ
μάχεσθαι, ἢ εἰς τὸ ἰσόπεδον καταβὰς ἡμῖν διαμάχεσθαι; Ἀπεκρί-
νατο ὁ Ἀρμένιος ὅτι ἔδεῖροισ βέλοισι μάχεσθαι. Πάλιν ὁ Κύρος
πέμψας ἡρώτα, Τί ἔν κάθησαι αὐτόθι, καὶ ἔ καταβαίνεις; Ἀπορῶν,
ἔφη, ὅτι χρὴ ποιεῖν. Ἀλλ' ἔθεν, ἔφη ὁ Κύρος, ἀπορεῖν σε δεῖ.

ad suas eorum quisque ædes diffugiunt, ut qui res suas longius submo-
vere vellent. Cyrus autem cū vidisset campum discurrentibus et abi-
gentibus plenum, submisit qui dicerent, nemini eorum qui remane-
rent se futurum hostem; sin fugientem aliquem caperet, eum se pro
hoste habiturum prædixit. Itaque complures remanebant, cū non-
nulli essent qui cum rege se subducerent. At verò qui cum mulieribus
antecefferant, in eos cū incidissent qui erant in monte, clamorem
statim ediderunt, et dum in fugam se conjiciunt eorum complures capti
sunt. Tandem et filius et uxores, et filia captæ sunt, iis cum opibus,
quascunque secum vehebant. Rex autem eorum ubi quæ acciderent
sentiret, quò se verteret ambigens, in collem quendam fugâ se recipit.
Cyrus item hæc cū vidisset, collem cum iis, quæ aderant, copiis cir-
cundat, mittitque ad Chryfantam, jubetque eum montis custodiâ re-
lictâ venire. Et Cyro quidem collectus jam aderat exercitus: missò
autem ad Armenium caduceatore, sic eum interrogabat, Dic mihi, ait,
Armenie, utrum istic manens cum fame ac siti pugnare mavis, an in
æquum campum descendere, ac nobiscum depugnare? Cum neutris pug-
nare se velle respondit Armenius. Cyrus iterum misit qui quærent,
Cur igitur istic desides, ac non descendis? Quia quid agendum sit, in-
quit, ambigo. Sed enim, ait Cyrus, te neutiquam ambigere oportet:

ἔξει γάρ σοι ἐπὶ δίκην καταβαίνειν. Τίς δ', ἔφη, ὁ δικάζων; Δηλονότι ὃ ὁ Θεὸς ἔδωκε καὶ ἀνευ δίκης σοι χρήσασθαι ὅ,τι καὶ βέλαιο. Εὐλαῦθα δὲ ὁ Ἀρμένιος, γινώσκων τὴν ἀνάγκην, καταβαίνει· καὶ ὁ Κύρος λαβὼν εἰς τὸ μέσον κηκεῖνον καὶ τὰ ἄλλα πάντα, περιεγραλοπεδεύσας, ὁμοῦ ἤδη πᾶσαν ἔχων τὴν δύναμιν.

Εν τῷ τῷ χρόνῳ ὁ πρεσβύτατος παῖς τῆ Ἀρμενίας, Τιγράνης, ἐξ ἀποδημίας τινὸς προσήει, ὅς καὶ σύνθηρος πολὲ ἐβλήθη τῷ Κύρῳ· καὶ ὡς ἤκασε τὰ γεγενημένα, εὐθὺς πορεύεται πρὸς τὸν Κύρον, ἥπερ εἶχεν. Ὡς δὲ εἶδε πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ ἀδελφάς, καὶ τὴν ἑαυτῆ γυναῖκα αἰχμαλώτης γεγενημένης, ἐδάκρυσεν, ὥσπερ εἰκός. Ὁ δὲ Κύρος ἰδὼν αὐτὸν, ἄλλο μὲν εἶδεν ἐφιλοφρονήσας αὐτῷ, εἶπε δ' ὅτι, Εἰς καιρὸν ἤκεις ὅπως σὺ τῆς δίκης ἀκρίβης παρὼν τῆς ἀμφὶ τῆ πατρός. Καὶ εὐθὺς συνεκάλει τὰς ἡγεμόνας τὰς τε τῶν Περσῶν καὶ τὰς τῶν Μήδων· παρεκάλει δὲ καὶ εἰ τις Ἀρμενίων τῶν ἐνίμων παρῆν· καὶ τὰς γυναῖκας,

nam licet tibi ad agendam causam descendere. Quis autem, inquit, iudex erit? Nimirum is cui Deus potestatem fecit de te pro arbitrio suo, indictâ etiam causâ, statuendi. Hic Armenius, consideratâ necessitate, descendit: ac Cyrus et illo et cæteris omnibus in medium receptis, castra iis circumdedit; cùm copias jam *scilicet* unâ omnes haberet.

Hoc ipso tempore Tigranes, natu maximus Armenii filius, peregrè rediens adveniebat, quem Cyrus aliquando socium venationis habuerat: is cùm ea quæ acciderant audisset, statim ad Cyrum *ita* contendit, uti *tum* comparatus erat. Ubi verò patrem, et matrem, et sorores, et uxorem suam in hostium manus devenisse vidit, ut par erat, illacrymavit. Cyrus autem eum intuitus, comitate in ipsum aliâ nullâ est usus, quàm quòd diceret, Opportunè ades, ut iudicium in patrem *tuum exercendum* præfens audias. Statimque duces tum Persarum tum Medorum convocavit; quin et Armenios arcessivit, si qui eorum dignitate præstantes aderant; et fœminas,

^a ὁμοῦ ἤδη] Sic emendandum curavi-
mus, MStum Bodl. secuti. Vulgò erat,
ὁμοῦ δὲ. Sed, hoc in genere sæpe à libra-
riis peccatum est: ideòque probabilior
Mureti conjectura, modò memorata, vi-
detur. Hanc nostram emendationem à Ste-
phano quoque comprobam invenio.

^b καὶ ἀδελφάς] Editi, quos vidī, om-
nes exhibent ἀδελφούς. Contrà quàm lo-
ci ratio postulat. Nam de uno tantum

filio, quem, absente Tigra-
ne, apud se reti-
nuerat Armenius, antea locutus est Noster.
Philophrastus autem et Gabrielus nostram
hanc lectionem in iis, quibus usi sunt,
libris invenerunt. Vertit enim uterque,
sorores. Eandem MS. Bodl. et Zonaras,
loco suprà dicto, confirmat: de Tigra-
ne peregrè redeunte loquitur, — καὶ ἰδὼν
τὸν τε πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰς ἀδελ-
φάς, καὶ τὴν, &c.

^b ἐν ταῖς ἀρμαμάξαις παρέσας, ἐκ ἀπήλασεν, ἀλλ' εἰς ἀκέειν. Ὅποτε δὲ καλῶς εἶχεν, ἤρχετο τῷ λόγῳ· καὶ, Ω Ἀρμένιε, ἔφη, πρῶτον μὲν σοι συμβαλεῖω, ἐν τῇ δίκῃ τάληθῇ λείπειν, ἵνα σοι ἐν γε ἀπῇ τὸ εὐμισεήτοτατον· τὸ γὰρ ψευδόμενον φαίνεσθαι, εὖ ἴσθι ὅτι καὶ τῷ συγγνώμης τινὸς τυγχάνειν ἐμποδὼν μάλισα ἀνθρώποις γίνεσθαι. Ἐπειτα δὲ, ἔφη, συνίσασι μὲν σοι καὶ οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες αὗται πάντα ὅσα ἔπραξας, καὶ Ἀρμενίων οἱ παρόντες· ἦν δὲ αἰσθάνωλαί σε ἄλλα ἢ τὰ γινόμενα λείποντα, νομιᾷσί σε καὶ αὐτὸν καταδικάζειν σαυτὴ πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν, ἣν ἐγὼ τάληθῃ πύθωμαι. Ἀλλ' ἐρώτα, ἔφη, ὦ Κύρε, ὅ,τι βέλει, ὡς τάληθῃ ἐρῆυλος· τάτῃ ἐνεκα καὶ γενέσθω ὅ,τι βέλει, Λέει δὴ μοι, ἔφη, ἐπολέμησας ποτὲ Ἀσυάλει τῷ τῆς ἐμῆς μητρὸς πατρὶ, καὶ τοῖς ἄλλοις Μήδοις; Ἐβωγ', ἔφη. Κραλῆθεις δ' ὑπ' αὐτῷ, συνωμολόγησας δασμὸν οἴσειν, καὶ συσφραλεύεσθαι ὅπως ἐπαγγέλλοι, καὶ ἐρύμαλα μὴ ἔξειν; Ἦν ταῦτα. Νῦν ἔνυ διὰ τί ἔτε ^b τὸν δασμὸν

quæ in *barmamaxis* aderant, non repulit, sed *eis* audire permittebat. Cùmque opportunum illi visum esset, dicere orsus est; et, Primum, ait, Armenie, auctor tibi sum, ut in hac cautæ cognitione vera dicas, quod unum illud saltem à te absit, quod odium maximum meretur: nam in mendacio deprehendi, certò scias maximo esse hominibus ad veniam aliquam consequendam impedimento. Præterea, liberi *tui*, inquit, et hæ mulieres, et Armenii qui adsunt, omnium abs te actorum tibi sunt conscii: qui si te senserint alia dicere, quàm quæ facta sint, arbitrabuntur te etiam ipsum extrema tibimet supplicia patienda decernere, si veritatem ego rescivero. Tu verò, Cyre, inquit, quodcunque voles interrogato *me nempe haud dubiè* vera dicturum; quidvis *tandem* eâ de causâ mihi evenerit. Dic mihi igitur, inquit, bellumne aliquando cum matris meæ patre Astyage cæterisque Medis gessisti? Gessi equidem, ait. Victus autem ab ipso, nonne conditiones has accepisti, tributum te adlaturum, et unâ cùm ipso militaturum ubicunque denuntiâset munitionesque non habiturum? Ità prorsùs. Jam ergò quamobrem neque tri-

^a Ἐν ταῖς ἀρμαμάξαις] Lexicon Græco-lat. vetus, Ἀρμάμαξα, *Carpentum*, Q. Curtius ipsum nomen retinet, l. 3. c. 3. "Quindécim indè, quas, *armamaxas* appellabant, sequebantur." Mollis autem et ferè muliebris vehiculi genus fuisse constat; nam ubi, apud Nostrium, *barmamaxarum*, ibi et mulierum mentio fieri solet. Persis eas præcipuè in usu fuisse testatur Max. Tyr. disert. 34. non longè ab initio: Εὐν δὲ Σπαρτιάτης εἶναι λέγων καὶ Ἕλληνας καὶ Δωριεὺς καὶ Ἡρακλείδης, Θαρμάζης τῆρας Μηδικῆς καὶ ἀρμαμάξας

Πέρσιαν, Περσίζεις, &c. De *barmamaxâ* plura si velis, vide sis Schefferum *de re vehiculari*, lib. 2. c. 17. p. 217.

^b Τὸν δασμὸν] Quæ non ubique anxie querenda est articuli præpositivi emphasis, ea hoc loco minimè forsan importunè notanda est. De eo enim speciatim tributo sermo hîc est, quod ab Armenio ad Cyparum ex pacto adlatum oportuit. Haud alia est hujus articuli emphasis apud Matt. 8. 4. σταυρὸν δαΐζον τῷ ἱερῷ, καὶ προστίειν τὸ δῶρον ὁ, &c. Ubi rectè Beza, *illud donum*: quippe Christus sanatum modo hominem

ἀπήλας, ἥτε γράτευμα ἐπεμψας, ἐτείχιζες τε τὰ ἐρύμαλα ; Καὶ ὃς ἔφη, Ἐλευθερίας ἐπεθύμην· καλὸν γάρ μοι δοκεῖ εἶναι καὶ αὐτὸν ἐλεύθερον εἶναι, καὶ παισὶν ἐλευθερίαν καὶ ἀλιπεῖν. Καὶ γὰρ ἐγὼ, ἔφη ὁ Κῦρος, καλὸν μάχεσθαι, ὅπως μὴ πῶς τις δῶλος μέλλοι γενήσεσθαι· ἦν δὲ δὴ ἡ πολέμῳ κρατήεις, ἢ καὶ ἄλλον τινὰ τρόπον δαλωθεῖς, ἐπιχειρᾶν τις φαίηται τὰς δεσπότης ἀποσερεῖν ἐαυτῷ, τῷτον σὺ, πρῶτος εἰπὲ, πότερον ὡς ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ καλὰ πράττουσα τιμᾶς, ἢ ὡς ἀδικῶσα, ἦν λάβης, κολάζεις ; Κολάζω, ἔφη· ἃ γὰρ ἔῃς σὺ ψεύδεσθαι. Λεῖπε δὴ σαφῶς, ἔφη ὁ Κῦρος, ὥδε καθ' ἐν ἑκάστω. Ἦν ἄρχων τις τίχῃ, καὶ ἀμάρτη, πότερον ἔῃς ἄρχειν, ἢ ἄλλον καθίσης αὐτ' αὐτῷ ; Ἄλλον καθίστημι, ἔφη. Τί δὲ, ἦν χρήματα πολλὰ ἔχῃ, ἔῃς πλεῖν, ἢ πένῃα ποιεῖς ; Ἀφαιρῶμαι, ἔφη, ἃ ἂν ἔχων τυγχάνῃ. Ἦν δὲ καὶ πρὸς πολέμους αὐτὸν γινώσκῃς ἀφιστάμενον, τί ποιεῖς ; Κατακαίνω, ἔφη· τί γὰρ δεῖ, ἐλεγχθέντα ὅτι ψεύδομαι, ἀποθανεῖν, μᾶλλον ἢ ταλινθὴ λείπειν ; Εὐλαῦθα δὴ ὁ μὲν παῖς αὐτῷ ὡς ἤκουσε ταῦτα, ² περιεσπᾶσατο τὴν τιάραν, καὶ τὰς πέπλους

butum adtulisti, neque misisti exercitum, et munitiones extruere cœpisti ? Et ille dixit, Libertatis eram cupidus : nam præclarum mihi visum est et *me* ipsum liberum esse, et libertatem liberis *meis* relinquere. Certè præclarum est, inquit Cyrus, pugnare, nè quis unquam servus fiat : at si quis vel bello victus, vel alio quodam modo in servitutem redactus, id moliri deprehendatur, ut dominorum se potestate eximat, hunc tu, primus mihi dicite, utrum ceu virum bonum et præclarè se gerentem honore afficias, an ut injustè agentem, *eum* si deprehenderis, plectas ? Plecto, inquit, non enim concedis *mihi* ut mentiar. Responde mihi liquidò, ait Cyrus, singulatim in hunc modum ; Si quis cum imperio sit, ac delinquat, utrum esse illum cum imperio pateris, an ejus in locum alium substituis ? Alium, inquit, substituo. Quid verò, si magnas habeat opes, divitémne permittis esse, an ad paupertatem redigis ? Eripio, inquit, *homini*, quæ possidet. Si ad hostes etiam eum deficere intelligas, quid facis ? Occido, inquit : cur enim potius, mendacii convictus, moriar, quàm vera profatus ? Ibi quidem Armenii filius, hæc ut audivit, detraxit *tiam* *capiti*, vestēsque

minem jubet *illud speciatim* (non *aliquid*) donum Sacerdoti offerre, quod ei lepræ purgati ex legis præscripto, Levit. 14. 4. offerebant.

² Περιεσπᾶσατο τὴν, &c.] Orientis nimirum gentes, tristius cùm quid accideret, aciores in hunc fere modum, doloris animo concepti morsus indicare solebant. Moses, Nadabo et Abihuo morte repen-

tinā peremptis, tum ipsum Aharonem, tum filios ejus superstites monet, nè tias abjicerent, lucis causâ, nève vestes lacerarent : Levit. 10. 6. Adjici possint, Gen. 37. 29, 34. Num. 14. 6. Job. 2. 12. atque alia passim V. T. loca. Idem de Persis sæpè alibi tradit Xenophon. Nec aiter Herodotus : Πέρσαι δ' αἱ τὸν βασιλεῖα εἶδον ἀνακλαύσαντα, πάντες τὰ τε ἐσθῆτος ἐχόμενα

κατέρρηξάλο· αἱ δὲ γυναῖκες ἀναβοήσασαι ἐδρέπλοντο, ὡς οἰχομένους
τὸ παῖρος, καὶ ἀπολωλότων πάντων σφῶν ἤδη. Καὶ ὁ Κῦρος
σιωπῆσαι κελεύσας, πάλιν εἶπεν, Εἶεν· τὰ μὲν δὴ σὰ δίκαια,
ταῦτα, ὦ Ἀρμένιε· ἡμῶν δὲ τί συμβαλεύεις ἐκ τῶντων ποιεῖν; Ο
μὲν δὴ Ἀρμένιος ἐσιώπα, ἀπορῶν πότερα συμβαλέοι τῷ Κῦρι
κατακταίνειν ἐκυλόν, ἢ τὰναντία διδάσκειν ὧν αὐτὸς ἔφη ποιεῖν.
Ο δὲ παῖς αὐτῷ Τιγράνης ἐπήρῃσεν τὸν Κῦρον, Εἰπέ μοι, ὦ Κῦρε,
ἔφη, ἐπεὶ ὁ πατήρ ἀπορῶντι ἔοικεν, ἢ συμβαλεύσω περὶ αὐτῷ ἃ
οἶμαι σοι βέλιστα εἶναι; Καὶ ὁ Κῦρος, ἡσθημένος, ὅτε συνεθῆρα
αὐτῷ ὁ Τιγράνης, σοφιστὴν τινὰ αὐτῷ συνόψα καὶ θαυμαζόμενον
ὑπὸ τῷ Τιγράνῃ, πάντῃ ἐπεθύμει αὐτῷ ἀκῆσαι, ὅ,τι πρὸς ἐροίη·
καὶ προθύμως ἐκέλευε λέγειν, ὅ,τι γινώσκει.

Εγὼ τοίνυν, ἔφη ὁ Τιγράνης, εἰ μὲν ἄλγισται τῷ πατρί τῷ ὅσα

discebat: foeminae autem, ingenti sublati ejulatu ora sua dilaniabant,
quasi jam periisset pater, et actum de omnibus ipsis esset. Et Cyrus,
indicto silentio, rursus inquit, Esto; tua quidem haec sunt, Armenie,
jura; nobis vero quid secundum haec faciendum consulis? Tacebat qui-
dem Armenius, dubius animi, utrum sui necandi consilium Cyro daret,
an contraria doceret iis, quae se facturum fuisse dixerat. At filius ejus
Tigranes Cyrum percunctatus, Dic mihi, Cyre, inquit, quando pater
haerere videtur, an consilium mihi de eo dare liceat, tibi quod ex usu
maximè futurum arbitrer? Et Cyrus, qui animadverterat, quo tempore
Tigranes cum ipso venari solebat, sophistam quendam Tigrani fami-
liarem eique magnae admirationi fuisse, quid tandem dicturus esset
audire percipiebat; atque aded jubebat alacriter, quod sentiret, pro-
ferret.

Ego igitur, inquit Tigranes, si tu quaecunque pater vel deliberando

ἔχοντα εἶχον, ταῦτα καίριον τε καὶ οἰ-
κωγῇ ἀφθονῶς διεχρήσασθαι. lib. 3. c. 66. Et
Q. Curtius de Captivis Persicis: "Ingens
" circa eam nobilium foeminarum turba
" confisterat, laceratis crinibus abscissā-
" que veste, pristini, &c." lib. 3. c. 11.

* Σοφιστὴν τινὰ] Plurimum sanè Aucto-
rum testimonio constat, honorificum an-
tiquis temporibus dignationisque plenum
fuisse *Sophistae* nomen: quo non it tan-
tū potiti sunt, qui eximii in dicendo
erant, sed etiam ex Philosophis, qui fa-
cundè animi sensa exprimerent. Lactantius,
pag. 9. οἱ δὲ σοφοί, inquit καὶ σοφισταὶ ἐκα-
λοῦντο. Et Plutarchus, Tom. 2. p. 385.
Λίσουσι γὰρ ἐκείνους τοὺς σοφοὺς, ὑπ' ἐνίων
δὲ σοφιστὰς προσαγορευθῆναι, αὐτοὺς μὲν
εἶναι πρὸς, Χίλωνα καὶ Θαλήν, καὶ Σόλωνα,

&c. Quarum prior appellatio, ex Casau-
boni sententiā, sapientiae habitum inhae-
rentem notat: posterior, munus docendi,
quod olim sancti sunt plerique Sapien-
tium. Imò, vox σοφιστῆς primò ita late
patebat, ut omnibus alicujus artis peritis
tribueretur, teste Suidā, qui eam exponit,
πᾶς τεχνίτης. Sed aīd tandem translata
est ad eos homines significandos, qui,
auctore Cicerone, *Academ.* lib. 2. p. 134.
edit. *Cantab.* aut ostentationis aut quæsitūs
causā philosophati sunt. Ceterūm de
variā Σοφιστῶν notatione consulas Ger. Vos-
sium de *Rhetor. naturā et constit.* Oper.
Tom. 3. pag. 316, et seq. Philostratum
de *Vitiis Sophistarum*: et *Præfationem*,
quam Æliani Var. Hist. à se editis, dedic-
avit Perizonius.

βεβήλειται, ἢ ὅσα ² πέπραχε, πάνυ σοι συμβαλεύω τῆτον μιμεῖσθαι· εἰ δέ τοι σοι δοκεῖ πάντα ἡμαρτηκέναι, συμβαλεύω σοι αὐτὸν μὴ μιμεῖσθαι. Οὐκ ἔν, ἔφη ὁ Κῦρος, τὰ δίκαια ποιῶν, ἥκιστα ἂν τὸν ἀμαρτάνοντα μιμοίμην. Εἰν, ἔφη, ταῦτα. Κολασίον ἄρ' ἂν εἴη, καλὰ γε τὸν σὸν λόγον, τὸν πατέρα· εἴπερ τὸν ἀδικῶντα δίκαιον κολάζειν. Πότερα δ' ἡγή, ὦ Κῦρε, ἄμεινον εἶναι σὺν τῷ σῷ ἀγαθῷ τὰς τιμωρίας ποιεῖσθαι, ἢ σὺν τῇ σῇ ζημίᾳ; Εμαυτὸν ἄρα, ἔφη, ἔτω γ' ἂν τιμωροίμην. Ἀλλὰ σὺ μέντοι, ἔφη ὁ Τιγράνης, μέγαλα γ' ἂν ζημιόιο, εἰ τὴς σεαυτοῦ καλῶςκαίνοις τότε, ὅποτε σοι πλείους ἄξιοι εἶεν κεκλήσθαι. Πῶς δ' ἂν, ἔφη ὁ Κῦρος, τότε πλείους ἄξιοι γίνουιντο ἀνθρώποι, ὅποτε ἀδικῶντες, αἰλίσκοντο; Εἰ τότε, εἶμαι, σώφρονες γίνουιντο. Δοκεῖ γάρ μοι, ὦ Κῦρε, ἔτως ἔχειν, ἀνευ μὲν σωφροσύνης ἔθ' ἄλλης ἀρετῆς ἡδὲν ὄφελος εἶναι· (τί γὰρ ἂν, ἔφη, χρήσαιτ' ἂν τις ἰσχυρῷ ἢ ἀνδρείῳ, μὴ σώφρονι, ἢ ἱππικῷ; τί δέ, πλουσίῳ; τί δέ, δυνάστην πόλει;) σὺν δὲ σωφροσύνῃ καὶ φίλος πᾶς, χρήσιμος, καὶ θεράπων πᾶς, ἀγαθός. Τῆτο ἔν, ἔφη, λείεις, ὡς καὶ ὁ σὸς

instituit, vel patravit probas, omninò tibi sum auctor, ipsum ut imiteris: sin tibi videtur omnia peccasse, hoc tibi do consilii, eum ne imiteris. Ergò minimè delinquentem imitabor, ait Cyrus, si quod justum est egero. Ità est, inquit ille. Erit igitur animadvertendum, ex tuâ quidem ratione, in patrem tuum; siquidem justum est in hominem injustè agentem animadvertere. Utrùm verò, Cyre, melius esse ducis tuo cum commodo pœnas te sumere, an tuo cum detrimento? Nimirum hoc pacto, subjecit Cyrus, supplicio me ipsum adfecero. Atqui tu magnam sanè jacturam facies, ait Tigranes, si tuos tum occidas, cùm tibi quantivis pretii fuerint, tua si sint in potestate. Verùm quì possint homines, inquit Cyrus, maximi tum esse pretii, cùm in improbis facinoribus fuerint deprehensi? Si tum, nimirum, sanæ fiant mentis. Nam mihi, Cyre, sic se res habere videtur, sine sanitate mentis nè quidem cuiusvis alterius virtutis usum ullum esse: (quam enim ad rem, inquit, utatur aliquis hominis robusti vel fortis, vel equestris rei periti operâ, si non sit sanâ mente? quam ad rem, divitis? quam ad rem, hominis qui in civitate potentatum obtinet?) at si mentis adsit sanitas, et amicus omnis, utilis est, et omnis servus, bonus. Hoc igitur, inquit, dicis, etiam

² Πέπραχε, πάνυ] Sic optimè MS. Bodl. et Muretus. Vulgò—πέπραχε, τῶν πάνυ &c. ubi τῶν illud omnino importunum videtur. In quibusdam libris legitur etiam—πέπραχε τῷ δοκεῖν

πάντα ἡμαρτηκέναι, πάνυ σοι—ex pessimâ eorum, ut opinor, depravatione, quæ mox sequuntur: εἰ δέ τοι σοι δοκεῖ πάντα ἡμαρτηκέναι, συμβαλεύω, &c.

πατήρ ἐν τῇδε τῇ μιᾷ ἡμέρᾳ ἐξ ἄφρονος σώφρων γεγένηται. Πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. Πάθημα ἄρα σὺ λείεις τῆς ψυχῆς εἶναι τὴν σωφροσύνην, ὥσπερ λύτην, ἢ μάθημα; ἔ γὰρ ἂν δῆπερ, εἴτε φρόνιμον δεῖ γενέσθαι τὸν μέλλοντα σώφρονα ἔσεσθαι, παραχρῆμα ἐξ ἄφρονος σώφρων ἂν τις γένοιτο. Τί δ', ἔφη, ὦ Κύρε, ἔπει ἦσθε καὶ ἓνα ἄνδρα δι' ἀφροσύνης μὲν ἐπιχειροῦντα κρείττονι ἐαυτῷ μάχεσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἠτήθη εὐθὺς πεπαυμένον τῆς πρὸς τῷτον ἀφροσύνης; Πάλιν δ', ἔφη, ἔπει ἰώρακας πόλιν ἀντιταττομένην πρὸς πόλιν ἑτέραν, ἣτις ἐπειδὴν ἠτήθη, παραχρῆμα ταύτῃ, ἀντὶ τῆ μάχεσθαι, πείθεσθαι. Τέλει; Ποίαν δ', ἔφη ὁ Κύρος, καὶ σὺ τῷ πατρὸς ἦσαν λέγων, ἔτως ἰσχυρίζῃ σεσωφρονίσθαι αὐτόν; Εὐ ἦ, νῆ Δί', ἐαυτῷ σύνοιδεν ἐλευθερίας μὲν ἐπιθυμήσας, δῶλος δ' ὡς ὑδεπώποτε γενόμενος· ἃ δὲ ᾤθη χρῆναι λαθεῖν, ἢ^α φθᾶσαι, ἢ ἀποβιάσασθαι, ἔδεν τῶτων ἱκανὸς γενόμενος διαπράξασθαι. Σὲ δὲ οἶδεν, ἃ μὲν ἐβλήθη ἐξαπαλῆσαι αὐτόν, ἔτως ἐξαπαλήταντα, ὥσπερ ἂν τις τυφλὸς ἢ κωφὸς καὶ μηδ' ὅτις φρονῶντας ἐξαπαλήσειεν· ἃ δὲ ᾤθη λαθεῖν χρῆναι, ἔτω σὲ οἶδε λαθούτα, ὥς ἃ ἐνόμιζεν ἐαυτῷ ἐχυρὰ χωρία ἀποκεῖσθαι,

patrem tuum hoc uno die de infano sanum factum esse hominem. Sanè quidem, ait. Ergò tu sanitatem affectionem esse animi dicis, sicut est ægritudo, non quiddam ex disciplinâ comparandum; nec enim sanè, si prudentem eum fieri oporteat, qui mente sanus sit homo futurus, subito quis ex infano sanus evaserit. Quid autem, Cyre, inquit, nunquam adhuc animadvertisti hominem etiam unum ex infantiâ conantem pugnare cum alio se *viribus* præstantiori, cùm victus esset, mox infantiæ adversùs hunc suæ finem facisse? Nondum item, ait, civitatem *unam* adversùs aliam se opponentem vidisti, quæ ubi victa fuerit, confestim huic *alteri* parere, quàm repugnare, mallet? Quam verò, Cyrus inquit, etiam patris *vidi* cladem narrans, mentis eum ad sanitatem revocatum esse tantoperè adfirmes? Quòd sibi, profectò, conscius est, se libertatem adpetendo, ad eam servitutem redactum, in quâ nunquam antehac fuerit: atque etiam nihil eorum perficere potuisse, quæ habenda clam, vel occupanda, vel conficienda per vim existimârat. Te verò scit in iis, in quibus ipsum fallere volueris, ità fefellisse, uti quis cæcos, aut surdos, et nullius planè mentis homines fallat: quæ autem occultanda putâris, ea sic te scit occultâsse, ut quæ loca sibi reservata esse tutissima existimabat,

^α φθᾶσαι, ἢ, &c.] Sic rescripsi, Philadelphum, Gabrielum et MStum Bodl. secutus. Alii libri dant φωρᾶσαι, ἢ ἐπιβιάσασθαι, quam lectionem veram ratus

Leunclavius, ità locum reddit, *vel furtim agenda, vel, &c.* At φωρᾶν, non *furtim agere*, sed *furtum indagare, deprehendere, scrutari, &c.* significat.

ταῦτα εἰρκῶς αὐτῷ ἔλαβες προκατασκευάσας· τῷχει δὲ τοσῶτον περιείνου αὐτῷ, ὥς^a πρόσθεν ἔφθασας ἔλθων σὺν πολλῷ στόλῳ, πρὶν τῶτον τὴν παρ' ἐαυτῷ δύναμιν ἀθροίσασθαι. Επεὶ δὲ δοκεῖ σοι, ἔφη ὁ Κύρος, καὶ ἡ τοιαύτη ἤτις σωφρονίζειν ἱκανὴ εἶναι ἀνθρώπου, ^b τὸ γινῶναι ἄλλας ἐαυτῶν βελτίονας οἷας; Πολὺ γε μᾶλλον, ἔφη ὁ Τιγράνης, ἢ ὅταν μάχῃ τις ἡττηθῇ. Ο μὲν γὰρ ἰσχυροὶ κρατηθεὶς ἔστιν ὅτε ᾗθι τὸ σῶμα ἀσκησας ἀναμαχεῖσθαι· καὶ πόλεις γε ἀλῆσαι, συμμάχους προσλαβεῖσθαι, οἷον αἰ ἀναμαχεῖσθαι αἶν' ἂν δ' αἶν βελτίους τινὲς ἐαυτῶν ἡγήσωνται, τέτοις πολλάκις καὶ ἄνευ ἀνάγκης ἐθέλῃσι πειθεσθαι. Σὺ, ἔφη, ἰοικας ἔκ οἷσθαι τὰς ὑβριστὰς γινώσκειν τὰς ἐαυτῶν σωφρονετέρας· ἔδδ' τὰς κλέπτας, τὰς μὴ κλέπτουσας· ἔδδ' τὰς ψευδομένους, τὰς ἀληθῆ λείπουσας· ἔδδ' τὰς ἀδικῶντας, τὰς τὰ δίκαια ποιῶντας· ἔκ οἷσθα, ἔφη, ὅτι καὶ νῦν ὁ σὸς πατὴρ ἐψεύσατο, καὶ ἔκ ἐξημπέδω τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, εἰδὼς ὅτι ἡμεῖς ἔδ' ὅτιεν ὢν Ἀστυάγης

hæc ei tu septa prius effeceris, quàm ipse persentisceret: celeritate vero tantum eum superasti, ut è longinquo magno cum exercitu prius venires, quàm is copias sibi proximas cogeret. Videturne igitur tibi, inquit Cyrus, talis etiam clades, quod nempe homines ipsos alios meliores tandem cognoscant, sufficere ad eos ad sanam mentem reducendos? Multò sanè magis, ait Tigranes, quàm cùm pugnâ quis superatus sit. Robore enim inferior interdum, rursus exercito corpore, se pugnam instauraturum putat; et captæ quidem civitates, adscitis belli sociis, cladem acceptam resarciri posse existimant: quos verò aliqui seipsis præstantiores ducunt, iis sæpè nullâ etiam necessitate coacti parere volunt. Videris tu, subjecit Cyrus, non existimare homines petulantes alios se ipsis modestiores noscere; vel fures, illos qui non furantur; vel mendaces, eos qui vera dicunt; vel injustos, eos qui justè agunt: an ignoras, inquit, nunc etiam patrem tuum nos fefellisse, neque pactis inter nos conventis stetisse, quamvis sciret nos nihil quicquam eorum, quæ Astyages

^a Πρόσθεν] Cùm πρόσθεν illud, quod vulgò legitur, ferri nequaquam poterat, Stephanus et Leunclavius πρόσθεν repōnendum monuerunt. Sed facilius est proniòrque ea, quam MSto Bodl. repræsentatam exhibemus, emendatio: nec enim mirum est, si festinanti librario una litera nonnunquam excidat.

^b Τὸ γινῶναι] Locus hic à librariis interpretibûsque pessimè, ut opinor, acceptus est. In editis omnibus legitur τοῦ γινῶναι, &c. quæ Cyri verba sic reddit Leunclavius. At verò tibi videtur, inquit Cyrus, hominis ita vici clades sufficere

ad efficiendum ut frugi sit, atque alios se potiores agnoscat? Eodem ferè recidunt aliorum versiones, à loci utique sententiâ pariter alienæ. Nos igitur, conjecturâ freti, reposuimus τὸ γινῶναι, quâ tandem ratione tum structura constat, tum idoneus ille, quem in versione damus, sensus exoritur. Hanc nostram emendationem atque interpretationem firmant satis tuenturque verba ista Tigranis suam, paulò post, sententiam explicantis: ἀλλ' ὅδ' ἐγὼ τοῦτο λέγω, ὡς τὸ γινῶναι μόνον τοὺς βελτίονας, σωφρονίζει, ἀνευ, &c.

συμβετο παρασχίνομεν; Αλλ' ἔθ' ἐγὼ τῷ οὐ λείω, ὡς τὸ γυνῶ-
ναι μόνον τῆς βελτίονας, συμφρονίζει, ἄνευ τῆ δίκην δίδόναι ὑπὸ
τῶν βελτιόνων, ὥσπερ ὁ ἐμὸς νῦν πατήρ δίδωσιν. Αλλ' ἔφη ὁ Κῦ-
ρος, ὃ γε σὸς πατήρ πέποιθε μὲν ἡδ' ὅτις ἐπὶ κακόν· φοβεῖται,
μὲν τοι, εὖ οἶδ', ὅτι μὴ πάντα τὰ ἰσχυρά πάθῃ. ^α Οἷε ἂν τι,
ἔφη ὁ Τιγράνης, μάλλον καταδουλοῦσθαι ἀνθρώπου τῆ ἰσχυρᾷ φόβῃ;
Οὐκ οἶσθ' ὅτι οἱ μὲν, τῷ ἰσχυροτάτῳ κολάσματι νομιζομένοι, σι-
δήρῳ παϊόμενοι, ὅμως ἐθέλῃσι, καὶ πάλιν μάχεσθαι τοῖς αὐτοῖς;
ὥς δ' ἂν σφόδρα φοβηθῶσιν ἄνθρωποι, τάτοις ἔθ' παραμυθη-
μένοις, ἀντιθέλειν δύναται; Λέεις σὺ, ἔφη, ὡς ὁ φόβος τῆ
ἐργῶ κακῆσθαι μάλλον κολάζει τῆς ἀνθρώπου; Καὶ σὺ γε, ἔφη,
οἶσθα ὅτι ἀληθῶς λέω: ἐπίσασαι γὰρ ὅτι οἱ μὲν φοβέμενοι μὴ
φύλῃσι πατρίδα, καὶ οἱ μέλλοντες μάχεσθαι, δεδιότες μὴ ἡττηθῶ-
σιν, ἀθύμως διάτῃσι: καὶ οἱ πλέοντες, μὴ ναυαγήσωσι, καὶ οἱ
δελείαν καὶ δεσμὸν φοβέμενοι, ἕτοι μὲν ἔτε σίτη, ἔθ' ὕπνῳ δύναται
τυγχάνειν διὰ τὸν φόβον· οἱ δὲ ἥδη μὲν φυλάδες, ἥδη δ' ἡττη-
μένοι, ἥδη δὲ δελεύοντες, ἔστιν ὅτε δύναται μάλλον τῶν εὐδαιμόνων

pepigit, violâsse? At enim nec ipse id dico, solum hoc homines ad
sanam mentem reducere, quod se meliores nōrint, nisi melioribus etiam
penas dent, quemadmodum dat nunc pater meus. At tuus certē pa-
ter, inquit Cyrus, nihil prorsus malī adhuc est perpeffus: metuit verò,
fat scio, nē ultima quæque patiatur. Ergò tu quidquam esse existimas,
inquit Tigranes, quod homines magis ad servilem animi demissionem
dejiciat, quàm vehemens metus? Num ignoras, eos qui ferro cæ-
duntur, quod castigationis genus gravissimum existimatur, tamen ad-
versus eosdem pugnare velle? at quos admodum metuunt homines, eos
nē quidem consolantia dicentes verba iatueri sustinent? Dicis ergò,
inquit, metum gravius cruciare homines, quàm si re ipsâ malo maften-
tur? Ac tu quidem nōsti, inquit, vera me dicere: scis enim eos qui
metuunt nē patriâ exulent, et qui pugnaturi timent nē vincantur, in
anxietate versari; itidem qui inter navigandum metuunt, nē naufra-
gium faciant, et qui servitutem ac vincula timent, isti quidem nec ci-
bum nec somnum præ metu capere possunt: at qui jam sunt exules,
jam victi, jam servi, nonnunquam etiam magis quàm fortunati homines

^α Οἷε οὖν τι, &c.] Leunclavius, pro
οἷε οὖν—μᾶλλον καταδουλοῦσθαι ἀνθρώ-
πους, rectius scribi arbitratur, οἷε οὖν τι
μᾶλλον καταδουλοῦσθαι, &c. Nam verbum
inquit, καταδουλοῦσθαι hic παθητικὸν est pro-
cul dubio. Sed, omni planè vitio locum

vacare puto: nam alibi sæpè καταδουλοῦμαι
vim habet activam; Plutarch. in Demetr.
p. 902. Τότε μέλει καὶ σημεῖα μοχθηρὰ
καταδουλοῦτο τὴν γνώμην αὐτῶν. Plura ex-
empla suppeditabit Budæus.

ἰσθίειν τε καὶ καθεύδειν. Ἐτι δὲ φανερώτερον καὶ ἐν τοῖσδε, οἷον φόρημα ὁ φόβος· ἐνίοι γὰρ φοβέμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθάνωσι, προαποθνήσκουσιν ὑπὸ τῷ φόβῳ· οἱ μὲν, ῥιπτόντες ἐαυτοῖς· οἱ δὲ, ἀπαλχόμενοι· οἱ δὲ, ἀποσφαττόμενοι· ἅτινα πάντων τῶν δεινῶν ὁ φόβος μάλιστα καταπλήττει τὰς ψυχάς. Τὸν δ' ἐμὸν πατέρα, ἔφη, νῦν πῶς δοκεῖ διακεῖσθαι τὴν ψυχὴν, ὅς ἐ' μόνου περὶ ἐαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ ἐμῶ, καὶ περὶ γυναικὸς, καὶ περὶ πάντων τῶν τέκνων θελείας φοβεῖται; Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Ἀλλὰ νῦν μὲν ἔμοιζε ἄδεν ἄπιστον, ἅτινα τῆτον διακεῖσθαι· δοκεῖ μέντοι μοι τῷ αὐτῷ ἀνδρὸς εἶναι, καὶ εὐτυχῶς ἐξυθρίσαι, καὶ πλείστων ταχὺ πῆξαι· καὶ ἀνθεῖναι, πάλιν αὖ μέγα φρονῆσαι, καὶ πάλιν αὖ πράγματι παρασχεῖν. Ἀλλὰ καὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Κύρε, ἔχει μὲν προφάσεις τὰ ἡμέτερα ἀμαρτήματα, ὥς ἀπισεῖν ἡμῖν· ἔχει δέ σοι καὶ φέρεα ἐντειχίζειν, καὶ τὰ ἐχρᾶ κατέχειν, καὶ ἄλλο ὅτι ἀνβέβη πιστὸν λαμβάνειν. Καὶ μέντοι, ἔφη, ἡμᾶς μὲν ἔχεις ἔδεν τι τέτοις μέγα λυπεμένους· μεμνησόμεθα γὰρ ὅτι ἡμεῖς αὐτῶν αἰτιοί ἐσμεν. Εἰ δέ τιτι τῶν ἀναμαρτήτων παραδιδὼς τὴν ἀρχὴν, ἀπιστῶν αὐτὸς φανείης, ὅρα μὴ αἶμα τε εὖ ποιήσης, καὶ αἶμα

edere et dormire possunt. Manifestius est etiam in his, quale onus sit metus: quippe nonnulli metuentes nè capti interficiantur, præ metu prius moriuntur; alii quidem, sese alicundè præcipitando; alii, strangulando; alii, jugulando: *usque* adedò metus inter omnes res terribiles maximè animos percellit. Ac quo nunc, ait, animo patrem meum esse affectum putas, qui non solum suâ, sed meâ etiam, et uxoris, et omnium liberorum causâ servitutem metuit? Et Cyrus, Mihi quidem, inquit, nequaquam incredibile *videtur*, eum nunc sic *animo* affectum esse: verum ejusdem esse hominis arbitror, et secundis rebus inolescere, et adversis subito consternari; et, si veniâ donatus in antiquum statum *restituatur*, rursus insolenter se efferre, denuôque negotium facessere. Enimverò, Cyre, inquit, delicta nostra adferunt illa quidem causas, quamobrem fides nobis non haberetur: at verò tibi licet castella circumvallare, et loca munita occupata tenere, atque aliud quodcunque voles fidei pignus capere. Et nos sanè, inquit, ii erga te erimus, qui hæc non graviter admodum ferant: nam recordaturi sumus, horum nos auctores existere. Quod si ex iis alicui tradito imperio, qui nihil in te deliquerint, fidem ipse non habere videberis, cave nè simul et beneficium præstes, simulque

* Οὕτω πάντων, &c.] Vim timoris ingentem ἐμφανισάτω Pindarus expressit epitheto:

ὅδε μιν

Πολὺ φόβος ἀνδροδάμας
Ἐπαυσεν ἄλκην φρενῶν.

Nem. γ' v. 66, et seq.

ὃ φίλον νομίσωσί σε. Εἰ δ' αὖ φυλαττόμενος τὸ ἀπεχθάνεσθαι, μὴ ἐπιθῆς αὐτοῖς ζυγὰ τῷ μὴ ὑβρίσαι, ὅρα μὴ ἐκείνους αὖ δεῖσῃ σε σωφρονίζειν ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμᾶς νῦν ἐδέησεν. Ἀλλὰ καὶ μὰ τὰς θεάς, ἔφη, τοιούτοις μὲν ἔγωγε ὑπηρεταῖς, ὧς εἰδείην ἀνάγκη ὑπηρετῆϊας, ἀηδῶς ἂν μοι δοκῶ χρῆσθαι· ὧς δὲ γινώσκειν δοκοῖν ὅτι εὐνοία καὶ φιλία τῇ ἐμῇ τὸ θεοῦ συλλαμβάνοιεν, τάτεις ἂν μοι δοκῶ καὶ ἀμαρτάνουϊας ῥᾶον φέρειν, ἢ τὰς μισθῆϊας μὲν, ἔκπλεω δὲ πάντα ἀνάγκη διαπονεμένους. Καὶ ὁ Τιγράνης πρὸς ταῦτα, Φιλίαν δ', ἔφη, παρὰ τίνων ἂν ποτε λάβοις τοσαύτην, ὅσῃν σοι παρ' ἡμῶν ἔξει κλήσασθαι νῦν; Παρ' ἐκείνων οἴομαι, ἔφη, παρὰ τῶν μηδεπώποτε ἔτῳ πολεμίων γεγενημένων· εἰ ἐθέλοιμι εὐεργετῆν αὐτὰς, ὥσπερ σὺ κελεύεις με νῦν εὐεργετῆν ὑμᾶς. Ἡ καὶ δύναιο ἂν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἐν τῷ παρόντι εὐρεῖν νῦν ὅτῳ ἂν χαρίσαιο ὅσαπερ τῷ ἐμῷ πατρί; Αὐτίκα, ἔφη, ἢν τινα ἐξ ἑξήκων τῶν σέ μηδὲν ἡδικοχότων, τίνα σοι τέττε χάριν οἶε αὐτὸν εἴσεσθαι; τί δὲ; ἂν αὐτῷ τέκνα καὶ γυναῖκα μὴ ἀφαιρῇ, τίς σε τέττε ἐνεκα φιλήσει, μᾶλλον ἢ ὁ νομίζων προσήκειν ἑαυτῷ ἀφαιρῆναι; τὴν δ' Ἀρμενίων βασιλείαν εἰ μὴ ἔξει, οἷσθαι τινα λυπᾶ-

te minimè amicum ducant. Rursus si, dum cavebis nè odio premaris, juga ipsis non imposueris, quò minùs se insolenter gerant, vide nè illi magis etiam quàm nos modò, tibi sint ad mentem sanam revocandi. At ego me profectò, inquit *Cyrus*, ejusmodi ministris, quos sciam necessitate *coactos suas* mibi præstare operas, minùs libenter usurum arbitror: quos autem animadvertere viderer, ex benevolentia et meo amore, in id quod factò sit opus *mecum* simul incumbere, hos ego delinquentes etiam laturum me faciliùs existimo, quàm eos qui *me* quidem oderint, cumulatè tamen omnia *sua munera* coacti explere studeant. Ad hæc Tigranes, A quibus autem, inquit, amorem tantum unquam consequèris, quantum modò tibi licet à nobis adipisci? Ab illis arbitror, ait *Cyrus*, qui *nimirum* nunquam ità hostili fuerint *in me* animo; si velim eos beneficio adficere, quemadmodùm tu jam, ut in vos beneficium conferam, hortaris. Num, Cyre, possis, inquit, quenquam hoc tempore reperire, cui tanta gratificari queas, quanta meo patri? Primum, inquit, si de iis aliquem vivere finas, qui nullà te affecerint injurià, quam eum existimas tibi hâc de re gratiam habiturum? quid item? si liberos ipsi et uxorem non adimas, quis eo te nomine magis diliget, quàm qui jure sibi *suos* eripi potuisse putat? an verò ullum nôlli cui gravius, quàm nobis, futurum sit, *se* Armeniorum regnum

μενον μᾶλλον ἢ ἡμᾶς; ἔκυν καὶ ^α τῷτο, ἔφη, ὁῦλον, ὅτι ὁ μάλιστα
 λυπόμενος εἰ μὴ βασιλεὺς εἴη, ἔτος καὶ λαθὼν τὴν ἀρχὴν, με-
 γίστην αὖ σοι χάριν εἰδείη. Εἰ δέ τι σοι, ἔφη, μέλει καὶ τῷ ὥς
 ἤκιστα τετραφύμενα ταῦδε καταλιπεῖν ὅταν ἀπίης, σκόπει, ἔφη;
 πότερον αὖ οἱ ἡμετέρως ἔχειν τὰ ἐνθάδε, καινῆς γενομένης
 ἀρχῆς, ἢ τῆς εἰωθυίας καταμενέσης; εἰ δέ τι σοι μέλει καὶ τῷ ὥς
 πλείστην στρατιὰν ἐξάγειν, τίνα αὖ οἱ μᾶλλον ἐξείλσται ταύτην
 ὀρθῶς τῷ πολλάκις αὐτῇ κεχρημένῃ; εἰ δέ καὶ χρημάτων δεήσει,
 τίνας αὖ ταῦτα νομίζεις ἐκπορίσαι κρεῖττον τῷ καὶ εἰδότες καὶ ἔχοντες
 πάντα τὰ οὖλα; Ω ἄγαθέ, ἔφη, Κύρε, φύλαξαι μὴ ἡμᾶς ἀποβα-
 λὼν, σαυτὸν ζημιώσης πλείω ἢ ὁ παῖρ ἡδυνήθη σε βλάψαι. Ο
 μὲν τοιαῦτα ἔλεγε.

Ο δὲ Κύρος ἀκούων ὑπερήδεο, ὅτι ἐνόμιζε περαινέσθαι πάντα
 αὐτῷ, ὅσαπερ ὑπέσχετο Κυαξάρει πράξειν. ἐμέμνητο γὰρ εἶπαι
 ὅτι καὶ φίλον οἷοιτο μᾶλλον αὐτὸν ἢ πρόσθεν ποιήσιν. Ἐκ τούτων
 δὴ τὸν Ἀρμένιον ἐρωτᾷ, Ἦν δὲ δὴ ταῦτα πείθωμαι ὑμῖν, λέγε μοι
 σὺ, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, πόσην μοι στρατιὰν συμπέμψεις, πόσα δὲ
 χρήματα συμβαλῇ εἰς τὸν πόλεμον; Πρὸς ταῦτα δὴ λέγει ὁ Ἀρ-

non obtinere? quapropter etiam hoc, ait, perspicuum est, eum qui
 molestissimè laturus sit se regem non esse, maximam tibi gratiam habi-
 turum, si imperium à te impetraverit. Quod si etiam tibi curæ est,
 inquit, ut has res quàm minimè turbatis, ubi discesseris, relinquant,
 deliberatâ, inquit, utrum tandem existimas tranquilliora hîc loci futura
 omnia, novato imperio, an usitato remanente: quod si etiam tibi curæ
 est, ut exercitum amplissimum educas, quem existimas hujus delectum
 rectiùs habiturum, quàm qui eo sæpiùs est usus? si pecuniâ quoque tibi
 sit opus, quos melius confecturos hanc putas, quàm qui et novit et ha-
 bet quicquid facultatum *his in locis* est? Cyre, inquit, optime, cave nè
 nobis amissis, majori teipsum detrimento adficias, quàm quo adficere te
 pater hic *meus* potuisset. Hujusmodi *quædam* præferebat Tigranes:

Cyrus autem hæc audiens mirifice delectabatur, quod arbitraretur
 omnia si confecta *jam* esse, quæ Cyaxari facturum se receperat:
 nam dixisse meminerat, existimare se futurum ut *Armenius* amicio-
 ripsis, quàm antea *fuiisset*, operâ suâ redderetur. Itaque deinceps Ar-
 menium ipsum percontatus est, Si vobis, inquit, in his morem gef-
 fero, dic mihi, Armenie, quantum missurus es exercitum mecum,
 quantumque pecuniæ ad hoc bellum conferes? Ad hæc respondens Ar-

^α Καὶ τοῦτο, &c.] Ex emendatione Ste-
 phani, veteris libri auctoritate munitâ,
 omninò sic legendum arbitror. Vulgò,
 erat, — καὶ τούτου, ἔφη, διανοίτι, &c.

quam lectionem aperte mendosam Leuncla-
 vius ut emendaret, in margine præpositio-
 nem ex huic genitivo præfixit; simul etiam
 ὅλον ἐπὶ scribens.

μένιος, Οὐδέν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἔχω ἀπλῆστερον εἰπεῖν, ἢ δὲ δικαιο-
 ὗτερον, ἢ δεῖξαι μὲν ἐμὲ πᾶσαν τὴν δύναμιν τὴν ἔσσαν, σὲ δὲ ἰδόν-
 τα, ὅσῃ μὲν αὖ σοι δοκῇ στρατιὰν ἄγειν, τὴν δὲ καλαλιπεῖν, τῆς
 χώρας φυλακὴν. Ὡσαύτως δὲ περὶ χρημάτων, δηλῶσαι μὲν
 ἐμὲ δίκαιόν σοι πάντα τὰ ὄντα· σὲ δὲ τούτων αὐτῶν γνόντα ὁπόσα
 τε αὖ βέλη φέρεσθαι, καὶ ὁπόσα αὖ βέλη καλαλιπεῖν. Καὶ ὁ Κύ-
 ρος εἶπεν, Ἰθι, δεῖξόν μοι ὁπόση σοι δύναμίς ἐστι, λέξον δὲ καὶ
 πόσα χρήματα. Εὐλαῦθα δὲ λέγει ὁ Ἀρμένιος, Ἰππεῖς μὲν τοί-
 νυν τῶν Ἀρμενίων εἰσὶν εἰς ὀκτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ εἰς τέτταρας
 μυριάδας· χρήματα δ', ἔφη, σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατὴρ κα-
 τέλιπεν, ἔστιν, εἰς ἀργύριον λοισθύνειν, τάλαν δὲ πλείω τῶν τρισχι-
 λίων. Καὶ ὁ Κύρος^α ἔκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' εἶπε, Τῆς μὲν τοίνυν
 στρατιᾶς, ἐπεὶ σοι, ἔφη, οἱ ἑταῖροι Χαλδαῖοι πολεμῶσι, τὰς ἡμί-
 σεις μοι σύμπεμπε· τῶν δὲ χρημάτων, αὐτὴ μὲν τῶν πενήκοντα
 ταλάντων, ὧν ἔφερες δασμὸν, διπλασίονα Κυαξάρει ἀπόδος, ὅτι
 ἔλιπες τὴν Φοράν· ἐμοὶ δ', ἔφη, ἄλλα ἐκάτῳ δάνεισον· ἐγὼ δὲ
 σοι ὑπισχνῶμαι, ἂν Θεὸς εὖ διδῷ. ἀντ' αὖ αὖ ἐμοὶ δανείσῃς,
 ἢ ἄλλα πλείονος ἄξια εὐεργετήσῃς, ἢ τὰ χρήματα ἀπα-
 ριθμήσῃς, ἢν δύνωμαι· ἢν δὲ μὴ δύνωμαι, ἀδύνατος αὖ

menius, Nihil, Cyre, ait, simplicius nec æquius quod dicam habeo,
 quàm ut copias *mibi* quæ adsunt omnes ostendam, easque *adid* ubi tu
 videris, exercitum quantum tibi visum fuerit abducas, illum autem re-
 linquas, qui regionì nostræ præsidio sit. Itidem de pecuniis æquum est
 ut quas habeam tibi declarem; tu autem, summâ earum cognitâ, ex iis
 quantum velis auferas, quantum velis relinquas. Et Cyrus, Age verò,
 inquit, ostendito quantæ tibi sint copiæ, quantumque pecuniæ habeas di-
 cito. Hic Armenius, Equites ergò, inquit, Armeniorum, ferè sunt octies
 mille, pedites quadragies mille: pecuniæ verò summa, inquit, cum the-
 sauris, quos reliquit pater, est, ad argentum redacta, tribus talentorum
 millibus major. Et Cyrus nihil cunctatus, dixit, De exercitu igitur,
 quandoquidem, inquit, Chaldaei finitimi bellum tibi faciunt, partem di-
 midiam mihi adjungendam mittito: de pecuniâ verò, pro talentis quin-
 quaginta, quæ tributì nomine pendebas, duplum Cyaxari solvito, *propterea*
 quòd solutionem neglexeris: mihi autem, ait, mutuò centum altera dato:
 et pro iis quæ mihi mutuò dederis, ego tibi polliceor, vel alia me, Deo benè
 juvante, beneficia pluris æstimanda *in te* collaturum, vel ipsam pecuniam
 dinumeraturum, si quidem potero: sin autem non potero, præstandæ

^α Οὐκ ἐμέλλησεν] Vulgò, ἐμέλλησεν, in-
 cõpte. Stephanus et Leunclavius de iero-

nendo ἐμέλλησεν consentiunt; quibus tum
 res ipsa, tum MS. Bodl. additipulatur.

φανοίμην, οἶμαι, ἄδικος δ' ἢ καὶ ἀνδραγαθὸς κρίνομαι. Καὶ ὁ Ἀρμένιος, Πρὸς τῶν Θεῶν, εἰς, ὦ Κύρε, μὴ ἔτω λείε· εἰ δὲ μὴ, ἢ παρρησίᾳ με ἔχει· ἄλλὰ νόμιζε, ἔφη, ἢ ἂν καλαλίπης, μηδὲν ἤτις σὰ εἶναι ὧν ἂν ἔχων ἀπίης. Εἶεν, ἔφη ὁ Κύρος· ὥς δὲ τὴν γυναῖκα ἀπολαθεῖν, πόσα ἂν μοι χρήματα δώης; Ὅποσα ἂν δυνάμην, ἔφη. Τί δὲ ὥς τὰς παῖδας; Καὶ ἂν αὐτῶν τέτων, ἔφη, ὅποσα ἂν δυνάμην. Οὐκ ἔν, ἔφη ὁ Κύρος, ταῦτα μὲν ἦδη διπλάσια τῶν ἔστων. Σὺ δὲ, ἔφη, ὦ Τιγράνης, λέξον μοι ὅποσα ἂν πρίαια, ὥς τὴν γυναῖκα ἀπολαθεῖν. (Ὁ δὲ ἐτύχανε νεώτατός τε ὧν, καὶ ὑπερφιλῶν τὴν γυναῖκα.) Εγὼ μὲν, ἔφη, ὦ Κύρε, καὶ τῆς ψυχῆς πριαίμην, ὥς μήποτε λατρεῦσαι ταύτην. Σὺ μὲν τοίνυν, ἔφη, ἀπάγε τὴν σὴν· ἐδὲ γὰρ εἰληφθαι ἔγωγε αἰχμαλάστον ταύτην νομίζω, σὲ γε μὴ πώποτε φυγόντος ἡμᾶς. Καὶ σὺ δὲ, ὦ Ἀρμένιε, ἀπάγε τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς παῖδας, ^b μηδὲν αὐτῶν καλῶθεις· ἵνα εἰδῶσιν ὅτι ἐλεύθεροι πρὸς σε ἀπέρχονται. Καὶ νῦν μὲν, ἔφη, δειπνεῖτε παρ' ἡμῶν.

nimirum pecuniæ impar esse videar, injustus haud certè jure existimari possim. Et Armenius, Obsecro te profectò, Cyre, inquit, ut nè sic loquaris; alioquin, ero tibi sidenti minùs animo; sed *velim* existimes, ait, quascunque reliqueris pecunias, nihilo minùs tuas esse atque illæ sint quas hinc tecum auferas. Eñto, inquit Cyrus; verùm ut uxorem recipias, quantum mihi pecuniæ dederis? Quantum mihi fuerit dandi facultas, inquit. Quid, ut liberos? Pro his etiam, ait, quantum mihi fuerit dandi facultas. Ergò jam hæc duplo ampliores fuerint iis quas tu possides. Tu verò Tigranes, inquit, dic mihi quanti redimeres, ut uxorem tibi recipere liceret. (Is autem novus tunc fortè maritus erat, uxoremque summo amore complectebatur.) Equidem, Cyre, inquit, vel animæ pretio meæ redemerim, nè unquam hæc servitutem serviat. Tu igitur, inquit Cyrus, tuam abducito: neque enim eam ego sanè in captivitatem venisse arbitror, quando tu quidem nunquam nos deseruisti. Tu quoque Armenie, tam uxorem quàm liberos abducito, nullo pro iis pretio soluto; ut se liberos ad te venire sciant. Ac nunc quidem, inquit, apud nos cœnate;

^a Καὶ αὐτὸ τούτων.] Ante vocem τούτων in vulgatis ferè omnibus deest præpositio. Stephanus et Leunclavius vel ὑπὲρ vel αὐτὸ addendum putant. Eorum conjecturas secutus, αὐτὸ in textum recepi: quæ commendatio sententiæ necessaria videtur; nisi quis ellipsin præpositionis hæc loco statuere mallet, ut concisior sit promptiorque loquendi ratio.

^b Μηδὲν αὐτῶν, &c.] Stephanus et Leunclavius de præfigendâ huic genitivo præ-

positione aliquâ, αὐτὸ scilicet vel ὑπὲρ, consentiunt: sicut et paulò supra, αὐτὸ genitivo τούτων iidem præponendam monuerunt. Sed vulgatam lectionem tueri potest ellipsis præpositionis, Atticis familiaris. Demosthenes eodem genitivo cum eodem verbo usus est, Εὐ τῷ καλῶ Νεαίρας· — καλαίθηναι αὐτῆς τὰς εἰκοσι μιάς τῷ τε Εὐκράτη καὶ τῷ Τιμανορίδῃ ἐπ' ἐλευθερίᾳ, p. 865. edit. Wolf. Francf. Alia exempla huic similia è Budæo prolata videas.

δειπνήσαντες δὲ ἀπελαύνετε ὅπως ὑμῖν θυμός. Οὕτω δὲ καλε-
μεναι.

Διασκηνοῦντων δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπῆρτο ὁ Κύρος, Εἰπέ
μοι, ἔφη, ὦ Τιγράνης, πῶς δὴ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεθήρα
ἡμῖν· καὶ σύ μοι μάλα ἐδόκεις θαυμάζειν αὐτόν. Οὐ γὰρ, ἔφη,
ἀπέκλειεν αὐτὸν ἕτοςί ὁ ἐμὸς πατήρ; Τί λαθὼν ἀδικοῦντα;
Διαφθεῖρειν αὐτὸν ἔφη ἐμέ. Καίτοι, ὦ Κύρε, ἔγω καλὸς καί-
γαθός ἦν ἐκεῖνος, ὡς καὶ ὅτε ἀποθνήσκειν ἐμελλε, προσκαλέσας
με εἶπε, Μὴ τι σὺ, ὦ Τιγράνης, ἔφη, ὅτι ἀποκλινεῖ με, χαλε-
πῆγης τῷ πατρί· ἔγὰρ κακονοία τινὶ τῆτο ποιεῖ ἀλλ' ἀλνοία·
ὅποσα δὲ ἀλνοία ἄνθρωποι ἐξαμαρτάνουσι, πάντα ἀκῆστια ταῦτ'
ἔγωγε νομίζω. Ο μὲν δὲ Κύρος ἐπὶ τέτοις εἶπε, Φεῦ τῷ ἀν-
δρός. Ο δὲ Ἀρμένιος ἔλεξεν ἕτας, Ω Κύρε, ἔδ' οἱ ταῖς ἐκυλῶν
γυναιξὶ λαμβάνουτες συνόνας ἀλλοτρίους ἀνδρας, ἔ τῆτο αἰτιώ-
μενοι αὐτὰς κατὰκλινουσιν ὡς^α ἀφρονεσέρας ποιῶντας τὰς γυναῖκας.

sumptâ verò cenâ, quò animo vestro libitum erit, discedite. Atque
itâ manserunt.

Cùm autem à cenâ in tabernaculo versarentur, interrogans Cyrus,
Dic mihi, Tigranes, inquit, ubi tandem est vir ille, qui nobiscum ve-
nari solebat: tu quidem mihi videbaris eum plurimùm admirari. An-
non, ait, pater hic meus eum occidit? In quo deprehensum facinore
malo? Dicebat me ab ipso corrumpi. At verò, Cyre, adeò præ-
clarus honestusque erat, ut tum etiam cùm moriturus erat, arces-
sito mihi diceret, Nè tu patri, Tigranes, inquit, quidquam succen-
sueris, quòd me morte multaverit: non enim hoc ex malevolentia,
sed ignorantia, facit: quæcunque verò per ignorantiam peccant homi-
nes, ea omnia præter voluntatem committi equidem arbitror. Ac Cy-
rus hîc ait, Hem qualem virum, indigna morte peremptum! Armenius
autem in hunc modum loquutus est, Nec illi, Cyre, qui viros alios
cum uxoribus suis familiariùs versantes deprehendunt, ob hanc cul-
pam eos interficiunt, quòd minùs modestas reddant uxores suas:

^a Αφρονεσέρας, &c.] Non uno modo legi
exponique solent hæc verba. Leunclavius
veram hanc esse scripturam, ὡς σωφρονεσέ-
ρας ποιῶντας τὰς γυναῖκας, et germanam
hanc sententiam, quòd magis intelligentes
reddant uxores suas, existimat. Ego verò
Stephano et Porto libentiùs adsentior,
qui Xenophontem scripsisse putant ἀφρο-
νεσέρας, id est, interprete Porto, *demen-
tiores*, ac proinde *immodestiores*, et in *Ve-
nerem*, legitimis maritis contemptis, *pro-
cliviores*. Hanc suam conjecturam Portus

Euripidis auctoritate confirmat, qui τὴν
Ἀφροδίτην, ἀπὸ τῆς ἀφροσύνης, i. e. à *de-
mentia*, nomen deductum habuisse canit.
Sic enim ille, ἐν Τρωάδι, v. 989, et seq.

Τὰ μῶρα γὰρ πάντ' ἐστὶν Ἀφροδίτῃ βρο-
τοῖς.

Καὶ τοῦνομ' ὀρθῶς ἀφροσύνης ἀρχεὶ θεᾶς.
Quam vocis Ἀφροδίτη notationem respi-
ciens Phurnutus——ἢ ὡς Εὐριπίδης, in-
quit, ὑπονοεῖ, διὰ τὸ τοὺς ἡτλημένους αὐτῆς
ἀφρονας εἶναι. p. 197. edit *Amstel*. Prop-
ter imprudentiam autem, et propter mag-
nam

ἀλλὰ νομίζοντες ἀφαιρεῖσθαι αὐτὰς τὴν πρὸς ἑαυτὰς φιλίαν, διὰ
τῆτο ὡς πολεμίοις αὐτοῖς χρῶνται. Καὶ ἐγὼ ^α ἐκείνη, ἔφη,
ἰφθάνησα, ὅτι μοι ἐδόκει τὸν ἐμὸν υἱὸν ποιεῖν αὐτὸν μᾶλλον θαι-
μάζειν ἢ ἐμέ. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Ἀλλὰ ναὶ μὰ τὰς θεάς,
ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, αἰθρώπιός μοι δοκεῖς ἀμαρτεῖν· καὶ σὺ, ὦ
Τιγράν, συγγίνωσκε τῷ πατρί. Τότε μὲν δὴ τοιαῦτα δια-
λεχθέντες καὶ φιλοφρονηθέντες, ὥσπερ εἰκός, ἐκ συναλλαγῆς,
ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ἀρμαμάχας σὺν ταῖς γυναῖξιν, ἀπήλαυνον
εὐφραίνόμενοι.

Επεὶ δ' ἦλθον οἴκαδε, ἔλεγον τῷ Κύρῳ ὁ μὲν τις τὴν σοφίαν,
ὁ δὲ τὴν καρτερίαν, ὁ δὲ τὴν πρῶτότητα, ὁ δὲ τις καὶ τὸ κάλλος
καὶ τὸ μέγεθος. Εὐθὺς δὲ ὁ Τιγράνης ἐπῆρετο τὴν γυναῖκα,

sed quod existiment amorem eos sibi debitum præripere, idcirco pro
hostibus illos habent. *Itidem* et ipse illi homini invidi, quod facere mi-
hi videretur, ut filius meus ipsum magis quam me admiraretur. Et
Cyrus subjicit, Profectò, Armenie, inquit, humanitùs quid deliquisse
videris: túque *adò*, Tigranes, ignoscito patri. Et hujusmodi quidem
cùm hoc in tempore inter se differuissent et amanter, ut par erat, à re-
conciliatione, *se mutuò* complexi essent, harummaxis unà cum uxoribus
conscensis, læti *undè venerant* redibant.

Cùm autem domum venissent, Cyri alius sapientiam, fortitudinem
alius, alius mansuetudinem, atque etiam non nemo pulchritudinem ac
majestatem commemorabat. Ibi sanè Tigranes uxorem interrogabat,

nam vocum affinitatem, quæ inter ὡς
σωφρονεστίας, et ὡς ἀφρονεστίας intercedit,
typographus hîc videtur errasse. Quod
autem Venus ad inmodestum vitæ genus,
ad dementia, ac infaniam homines adigat,
cùm alii multi pluribus hoc testan-
tur, tum et Sophocles in *Antigone*, p. 96.
edit. Oxon. ubi de invictâ Amoris vi Cho-
rum verba facientem introducit, et inter
cætera, hæc quoque dicit:

—ὁ δ' ἔχων (τὸν ἔρωτα) μέμνηται.

Σὺ καὶ δίκαιον ἀδίκους.

Φρίνας παρὰ πρὸς ἐπὶ λαῶα.

Scholîa, ad locum: Οἱ γὰρ σώφρονες καὶ
δίκαιοι. οἱ μὲν ὑπὸ κάλλους γυναικῶν, οἱ δὲ
ὑπὸ κτημάτων ἐπιθυμίας, τὴν ἑαυτῶν φύσιν
ἠνέσαντο.

—ἄμαχος γὰρ ἐμ-

παῖξαι θεῶ; Ἀφροδίτα. v. 301, et seq.

Sensus autem horum Xenophontis verbo-
rum, ex mente Porti, hic erit: "Quem-
admodum qui viros alios cum suis uxoribus
intra domesticos parietes nimirum sa-

miliariter agentes, et colloquentes depre-
hendunt, eos interficiunt, non quod eos
adulteros esse putent, neque quod suas ux-
ores ab illis jam corruptas, et constupra-
tas arbitrentur, aut ad amorem venerum
incitatas; quod in mulieres pudicas, et
sanâ mente præditas minimè cadit; sed
quod hâc nimîâ consuetudinis et collo-
quiorum familiaritate debitum legitimis
matris amorem minui, et ab illis ad alios
transferri suspicentur, illos pro hostibus
habent: si etiam ego, qui animadvertebam
filium meum, istius hominis disci-
plinâ, præceptisque sic affectum, ut suum
præceptorem, magis quam me parentem,
suspiceret, ac admiraretur, invidiæ stimu-
lis actus, justoque dolore percitus, hunc
interfecit."

^α *Εκείνη*] In libris vulgatis, *ἐκείνη*. Sed,
omniñò anteferenda videtur hæc nostra
lectio; quam MS. Bodl. repræsentat, et
interpretes omnes sequuntur.

Καί σοι, ἔφη, ὦ Ἀρμενία, καλὸς ἐδόκει ὁ Κῦρος εἶναι; Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, ἐκ ἐκείνου ἐθεώμην. Ἀλλὰ τίνα μὴν; ἔφη ὁ Τιγράνης. Τὸν εἰπόντα, ἡ Δία, ὡς τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἂν πρίαιτο, ὥς με δαλεύειν. Τότε μὲν δὴ, ὥσπερ εἰκὸς, ἐκ τοιούτων ἀνεπαύοντο σὺν ἀλλήλοις.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ Ἀρμένιος Κύρῳ μὲν καὶ τῇ γραίᾳ πάσῃ ξένια ἔπεμπε· προεῖπε δὲ τοῖς ἐαυτῷ, ὅς δεῆσιν γρατεῦσθαι, εἰς τρίτην ἡμέραν παρεῖναι· τὰ δὲ χρήματα ἂν εἶπεν ὁ Κῦρος διπλάσια ἀπνέθυμηνεν. Ὁ δὲ Κῦρος, ὅσα εἶπε λαβὼν, τὰ ἄλλα ἔπεμψεν· ἥρπας δὲ πώτερος ἔσαι ὁ τὸ γράτευμα ἄγων, ὁ παῖς, ἢ αὐτός. Γίγνεται δὲ αἶμα, ὁ μὲν πατήρ ἔτως, Ὁπότερον ἂν σὺ κελεύης· ὁ δὲ παῖς ἔτως, Εγὼ μὲν ἐκ ἀπολείψομαί σε, ὦ Κῦρε, ἔδ' ἂν σκευοφόρον με δεῖ σοι συνακολουθεῖν. Καὶ ὁ Κῦρος ἐπιελάσας εἶπε, Καὶ ἐπὶ πόσῳ ἂν ἐθέλοις, ἔφη, τὴν γυναῖκά σε ἀκῆσαι, ὅτι σκευοφορεῖς; Ἀλλ' ἔδδεν, ἔφη, ἀκῆειν δεήσει αὐτὴν· ἄξω γάρ· ὥς ὅρῳ ἐξέσαι αὐτῇ ὅ,τι ἂν ἐγὼ πράττω. Ὡς αὖ, ἔφη, συσκευάζεσθαι ὑμῖν εἴη· ^α Νόμιζε, ἔφη, συνεσκευασμένους παρέσεσθαι ὅ,τι ἂν ὁ πατήρ δῇ. Τότε μὲν δὴ ξενισθέντες οἱ γραίῳται ἐκοιμήθησαν.

Num et tibi, Armenia, pulcher esse visus est Cyrus? Profectò, ait, illum non adspectabam. At quem vero? inquit Tigranes. Eum profectò, qui dicebat animæ suæ pretio se redempturum, nè servitutem ego servirem. Ac tum quidem, ut par erat, rebus hujusmodi transactis quieti unà se dederunt.

Postridiè verò Armenius Cyro universòque exercitui munera tanquam hospitibus misit; ac suis edixit, quibus in militiam eundum erat, ut tertium ad diem adessent: et pecuniam quam poposcerat Cyrus duplicatam dinumeravit. Cyrus autem, acceptà quam poposcerat summâ, reliquam remisit, simulque interrogavit, uter exercitum ducturus esset, filius, an ipse. Simul autem respondit uterque, pater quidem in hunc modum, Utrumcunque tu jusseris: filius verò sic, Equidem abs te, Cyre, non abero, non si etiam comitari te calonis instar farcinarii me oporteat. Et Cyrus risu hic sublato, Et quanti velles, inquit, ut uxor tua farcinas te gestare audiret? At non opus erit ut audiat, inquit: ducam enim *illam tecum*; adeò ut ipsa videre poterit quidquid egero. *Verum* jam, ait, tempus fuerit, ut collectis vasis ad iter vos accingatis. Existimes *velim*, inquit, nos collectis paratísque iis, quæcunque pater dederit, adfuturos. Ac tum quidem milites more hospitum excepti quieti se dederunt.

^α Νόμιζε] Vulgò, νομίζω. Sed, eam, quam damus, lectionem præstat MS. Bodl. et in textum meritò recepit Stephanus.

Τῇ δ' ὑπερβαίῃ λαβὼν ὁ Κύρος τὸν Τιγράνην, καὶ τῶν Μηδῶν ἵππεων τὰς κραίστας, καὶ τῶν ἐκὼν φίλων ὁπόσας καιρὸς ἐδόκει εἶναι, περιελαύνων τὴν χώραν κατεθεῖτο, σκοπῶν ἔτειχισθεῖν φρέριον. Καὶ ἐπ' ἄκρον τὴν ἐλθὼν, ἐπηρώτα τὸν Τιγράνην, ποῖα ἂν εἴη τῶν ὁρέων ὁπόθεν ἂ οἱ Χαλδαῖοι καταθείουτες λήθζουσαι. Καὶ ὁ Τιγράνης ἐδείκνυεν. Ο δὲ πάλιν ἤρετο, Νῦν δὲ ταῦτα τὰ ὄρη ἔρημά ἐστιν; Οὐ μὰ Δι', ἔφη, ἀλλ' αἰεὶ σκοποὶ εἰσιν ἐκείνων, οἱ σημαίνονσι τοῖς ἄλλοις ὅτι ἂν ὀράσι. Τί ἔν, ἔφη, ποιῶσιν, ἐπὰν αἰσθῶνται; Βοηθῶσιν, ἔφη, ἐπὶ τὰ ἄκρα, ὡς ἂν ἕκαστος δύνῃται. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Κύρος ἤκηκέει· σκοπῶν δὲ κατενόει πολλὴν τῆς χώρας τοῖς Ἀρμενίοις ἔρημον καὶ ἀρβῶν ἔσαν διὰ τὸν πόλεμον. Καὶ τότε μὲν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ δειπνή-

Postridiē Cyrus sumpto secum Tigrane, ac Medorum equitum praestantissimis, deque suis amicis quot commodum ei visum esset, regionem obequitans circumspectabat, quo loco castellum muniendum esset considerans. Cūque ad jugum quoddam venisset, Tigranem interrogabat, quinam illi montes essent, undē Chaldaei decurrentes praedas agerent. Monstrat eos Tigranes. Rursum interrogabat, Hi montes sūntne nunc deserti? Minimē verò, inquit, sed eorum speculatores ibi semper adsunt, qui caeteris significant quidquid viderint. Quid ergò faciunt, inquit, cū aliquis senserint? Ad juga, inquit, defensionis causā, pro suis quisque viribus, adcurrunt. Et haec quidem Cyrus ubi audisset, lustrando omnia animadvertēbat magnam regionis partem Armeniis propter bellum desertam et incultam esse. Et tum quidem ad exercitum reverterunt, et cū cœ-

ἂ οἱ Χαλδαῖοι] Qui vulgares de situ Populorum Orientalium opiniones sequuntur, Chaldaeorum, sedes non nisi in Babyloniam quaerunt. Atque adeo mirum non est, si gravissimi erroris insinulandum putent Xenophontem, qui eos Armeniis finitimos statuerit. Is verò minimē lapsus est; sed iustius hīc Populi situm accuratē describit, qui et *Calyburi* nomine antiquitus venire solebat. Huius rei testis fide dignissimus est Strabo: qui patriā Amasenus erat, et proinde horum locorum sitū nominatimque apprime gnarus: Τῇ δὲ Τραπεζοῦσι ὑπερβαίνει, καὶ τῆς Φαρμακίας, Τιγράνιοι τε καὶ Χαλδαῖοι καὶ Σάνοι — καὶ ἡ μέγιστη Ἀρμενία. p. 825. T. 2. et paginā sequente. Οἱ δὲ νῦν Χαλδαῖοι Χάλυδες τὸ παλαιὸν ὀνομάζοντο. — Καὶ γὰρ, eodem Auctore, ὁ χρόνος βίαν εἰσεν τὰς τῶν ἐθνῶν κλήσεις μετασχηματίζειν. Huic omnino suffragatur Eustathius ad Dionys. v. 768. — ὥσπερ αὖ πάλιν οἱ τριῖντοι Χάλυδες ἐκ τῆς κλήσεως, γὰρ,

ταύτης εἰς Χαλδαίους μετέπεσαν, κατὰ τινὰ λέξινως παραφθορὰν, ἢ παραποίησιν· ἀφ' ἧν καὶ τόπος Χαλδία ἐλέγχετο· χώρα δὲ Ἀρμενίας· ἡ Χαλδία, ἥς μέγιστος ἡ Περσικὴ βασιλεία. τοῦ δὲ ἐνεῖσε Χάλδους λέγεσθαι ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια διςυλλάβως, οὐ Χαλδαίου. Χαλδαῖοι γὰρ τριςυλλάβως, οἱ ποῖα μὲν Κηρύτεις — Χαλδαῖοι κληθεῖς ἀπὸ τινος Χαλδαίου — καὶ τοῦ συν-αχθῆναι καλέσαι ἀφ' ἑαυτοῦ Χαλδαίους· λέγονται μάλιστα παρὰ τινων καὶ οἱ περὶ Χαλκίδα (legendum, forte, Κελχίδα) Χάλδαι, Χαλδαῖοι, τριςυλλάβως, κατὰ Δικαίον. Et Constantinus Porphyrogen. τὸ δὲ καλούμενον Θίμα Χαλδία, καὶ ἡ μέγιστος λεγόμενη Τραπεζός, Ἕλληνας εἰσὶν ἀποικίας. — ἔλαττε δὲ τὴν προσωνομίαν τοῦ καλεῖσθαι Χαλδία, ἐκ τῆς τῶν Περσῶν προσηγορίας, καὶ τῆς αὐτῶν ἀρχαιοφρονου παρρησίας Χαλδίας, ὅθεν καὶ Χαλδαῖοι προσνομάζονται. De Themat. lib. 1. p. 12. edit. Par. Confules etiam Stephanum Byzant. ad vocem Χαλδαῖοι, et Holfstenii notas in locum.

σαντες ἐκοιμήθησαν. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὐτός τε ὁ Τιγράνης παρὴν συνεσκευασμένος· καὶ εἰς τέτρακισχιλίας ἵππεῖς συνελέοντο αὐτῷ, καὶ τοξόται εἰς τὰς μυρίας, καὶ πελῆσται ἄλλοι τοσῶτοι. Ο δὲ Κύρος, ἐν ᾧ συνελέοντο, ἐθύετο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ ἱερὰ αὐτῷ, συνεκάλεσε τὰς τε τῶν Περσῶν ἡγεμόνας, καὶ τὰς τῶν Μήδων. Επεὶ δὲ ὅμῃ ἦσαν, ἔλεξε τοιάδε·

“ Ἄνδρες φίλοι, ἔσι μὲν τὰ ὄρη ταῦτα, ᾗ ὀρῶμεν, Χαλ-
 “ δαίων· εἰ δὲ ταῦτα κατὰλάθοιμεν, καὶ ἐπ' ἄκρα γένοιτο τὸ ἡμέ-
 “ τερον φρέριον, σωφρονεῖν ἀνάγκη ἂν εἴη πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀμφο-
 “ τέροις, τοῖς τε Ἀρμενίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. Τὰ μὲν ἔν ἱερὰ
 “ καλὰ ἡμῖν· ἀνθρωπίνῃ δὲ προθυμίᾳ εἰς τὸ πρᾶχθῆναι ταῦτα
 “ ἔδδεν ἔτω μέγα σύμμαχον ἂν γένοιτο ὡς τάχος. Ἦν γὰρ φθά-
 “ σωμεν πρὶν τὰς πολεμίας συλλεγῆναι ἀναβαίνεις, ἢ παντά-
 “ πασιν ἀμαχεὶ λάθοιμεν ἂν τὸ ἄκρον, ἢ ὀλίγοις τε καὶ ἀσθε-
 “ νέσι χρησαίμεθα ἂν πολεμίοις. Τῶν ἔν πόνων ἔδεις ῥᾶν,
 “ ἔδδ' ἀκινδυνώτερος, ἔφη, ἔσι τῷ νῦν καρτερῆσαι σπεύδουσας.
 “ Ἰτε ἔν ἐπὶ τὰ ὄπλα. Καὶ ὑμεῖς μὲν, ᾧ Μῆδοι, ἐν ἀριστερᾷ
 “ ἡμῶν πορεύεσθε· ὑμεῖς δὲ, ᾧ Ἀρμένιοι, οἱ μὲν ἡμίσεις ἐν δεξιᾷ,
 “ οἱ δὲ ἡμίσεις ἔμπροσθεν ἡμῶν ἤεισθε. ὑμεῖς δὲ, ᾧ ἵππεῖς,
 “ ὀπίσθεν ἔπισθε, διακελευόμενοι καὶ ὠθοῦντες ἄνω ἡμᾶς·

nâssent quieti se dederunt. Postridiè Tigranes ipse paratis rebus suis aderat ; atque equitum ei quatuor millia cogebantur, cum decies mille sagittariis, totidemque peltastis. Cyrus autem, dum *ex copis* cogerentur, hostias mactabat : cùmque sacra ei secunda evenissent, tum Persarum, tum Medorum convocavit duces. Et cùm unâ omnes adessent, huiusmodi verba fecit :

“ Hi montes, amici, quos adspicimus, Chaldaeorum sunt ; eos au-
 “ tem si occupaverimus, et castellum in vertice nostrum fuerit, necesse
 “ erit utrique, tam Armenii quàm Chaldaei, erga nos modeste, *ut offi-*
 “ *cii ratio postulat*, se gerant. Et sacra quidem nobis *evenire* laeta ;
 “ humana verò ad hæc perficienda alacritati nihil æquè magno adju-
 “ mento fuerit, atque celeritas. Nam si montes prius, quàm hostes se
 “ colligant, ascenderimus, vel omninò verticem sine *ullo* praelio capie-
 “ mus, vel cum paucis invalidisque hostibus res nobis erit. Nullus ergò
 “ labor faciliior, inquit, magisve fuerit periculi expers, quàm si nunc in
 “ accelerando tolerant es erimus. Ite igitur ad arma. Et vos quidem, Medi,
 “ à finistrâ incedite ; vos autem, Armenii, cum parte dimidiâ dextram
 “ *tenete*, cum *alierâ* parte dimidiâ duces nobis iti neris estote ; vos equi-
 “ tes, à tergo sequimini, ut nos cohortemini fursúmque protrudatis :

“ ἦν δέ τις μαλακύνηται, μὴ ἐπιτρέψει.” Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Κῦρος, ἤλειτο, ^a ὀρθίως ποιησάμενος τῆς λόχης. Οἱ δὲ Χαλδαῖοι, ὡς ἔγνωσαν τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἔσαν, εὐθὺς ἐσήμαινόν τε τοῖς ἐαυτῶν, καὶ συνεβόων ἀλλήλοις, καὶ συνηθοίζοντο. Ὁ δὲ Κῦρος παρηγύα, Ἄνδρες Πέρσαι, ἡμῖν σημαῖεσι σπεύδειν. Ἦν γὰρ φθάσωμεν αὐτὸν γενόμενοι, ἔδδεν τὰ τῶν πολεμίων δυνήσεται.

Εἶχον δὲ οἱ Χαλδαῖοι γέρρα τε καὶ παλλὰ δύο· καὶ πολεμικώ-
 τηλοι δὲ λίσσεται ἔτοι τῶν περὶ ἐκείνην τὴν χάραν εἶναι· καὶ μισθῶ
 στρατεύουσαι ὅποταν τις αὐτῶν δέηται, διὰ τὸ πολεμικώτατοι καὶ
 πένητες εἶναι· καὶ γὰρ ἡ χάρα αὐτοῖς ὀρεινὴ τέ ἐστι καὶ ὀλίγη ἡ τὰ
 χρήματ' ἔχουσα. Ὡς δὲ μᾶλλον ἐπλησίαζον οἱ ἀμφὶ τὸν Κῦρον τῶν
 ἄκρων, ὁ Τιβράνης σὺν τῷ Κῦρι πορευόμενος εἶπεν, Ω Κῦρε,
 ἄρ' αἴσθ', ἔφη, ὅτι αὐτὰς ἡμᾶς αὐτίκα μάλα δεήσει μάχεσθαι·
 ὡς οἱ γε Ἀρμένιοι ἔ μὴ δεῦναι τὰς πολεμίας. Καὶ ὁ Κῦρος
^b εἰπὼν ὅτι εἰδείη τῆτο, παρηγύησε τοῖς Πέρσαις παρασκευά-

“ quod si quis remissiore se præbeat, hoc ut se modo gerat nè permit-
 tite.” Hæc cùm Cyrus dixisset, præibat, exercitu ità instructo ut
 manipuli recti fierent. Chaldaei verò, postquam fursum tendi cum im-
 petu animadverterunt, et suis statim signa dant, et mutuis clamoribus
 se convocando colliguntur. Cyrus autem suos ità cohortabatur; *Hi*,
 Persæ, nobis signum dant ut properemus. Nam si priores illuc adscen-
 derimus, nihil hostium conatus efficere poterunt.

Gestabant autem Chaldaei scuta et palta duo; iidemque bellicosissimi
 feruntur esse inter ejus regionis incolas: mercede etiam militant, cùm
 ipsorum operâ quis eget, propterea quòd et bellicosissimi sint et pauperes:
 quippe regio eis montuosa, et cujus exigua pars opulenta est. Cùm au-
 tem Cyri milites propius ad juga montium accederent, Tigranes, qui
 unâ cum Cyro ibat, An nôsti, Cyre, ait, mox pugnandum nobis ipsis
 esse? nam Armeni quidem certè hostes irruentes sustinere non pote-
 rant. Et Cyrus id se non ignorare respondens, edixit Persis ut se pa-

^a ὀρθίως, &c.] De agmine recto audi-
 endus est Ælianus: καθέλου δὲ παράμικτες
 λίσσεται πρῶτα (lege, τάγμα, Arserio
 licet illa mæis arrideat lectio) ὁ ἂν τὸ
 μέγας ἔχει πρῶτον τοῦ βάθους· ὀρθίως δὲ, ὁ ἂν
 τοῦ μέγους τὸ βάθος. *Tacit.* c. 29. p. 51.
edit. Alder. cœnon Arrianus: ὅπως τε
 παράμικτες μὲν τάγμα διορίζεται, ἔτι
 περ' ἂν τὸ μέγας ἔχῃ ἐπιπλεῖν τῷ βάθει·
 ὀρθίως δὲ, ὅτι περ' ἂν τὸ βάθος τοῦ μέγους.
Tac. p. 63. *edit. Schæff.*

^b εἰπὼν ὅτι, &c.] Vulgò, εἶπεν ὅτι ἔδδεν
 τοῦτο παρηγύησε, &c. Muretus legit, ἐπὶ
 διὰ τοῦτο. Mihi autem lectio, quæ in
 margine latuerat hætenus, cæteris ante-
 ferenda visa est, εἰπὼν ὅτι εἰδείη τοῦτο,
 εὐθὺς παρηγύησε, &c. nisi quòd εὐθὺς illud
 prætermittendum duxerim. Hanc sanè
 lectionem interpretes secuti sunt; eamque
 præstat MS. Bodl.

ζεσθαι, ὡς αὐτίκα δεῖστον ἐπιδιώκειν, ἐπειδὴν ὑπάλασι τῆς πολεμίας ὑποφεύοντες οἱ Ἀρμένιοι, ὥς ἐγγὺς ἡμῶν γενέσθαι. Οὕτω δὲ ἡσοῦντο μὲν οἱ Ἀρμένιοι· τῶν δὲ Χαλδαίων οἱ παρόντες, ὡς ἐπλησίαζον οἱ Ἀρμένιοι, ταχὺ ^a ἀλαλάξαντες ἔθεον, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐπ' αὐτάς· οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐκ ἐδέχοντο. Ὡς δὲ διώκοντες οἱ Χαλδαῖοι εἶδον ἐναντίας μαχχιροφόρους ἱεμένους ἄνω, οἱ μὲν τινες αὐτοῖς πελάσαντες ταχὺ ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἔφευγον, οἱ δὲ τινες καὶ ἐάλωσαν αὐτῶν. Ταχὺ δὲ ^b εἵχοντο τὰ ἄκρα. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἄκρα εἵχον οἱ ἀμφὶ τὸν Κύρον, καθεύρων τε τῶν Χαλδαίων τὰς οἰκήσεις, καὶ ἡσθάνοντο φεύοντάς αὐτάς ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκήσεων. Ο δὲ Κύρος, ὡς πάντες οἱ στρατιῶται ὁμῶς ἐγένοντο, ἀριστοποιῆσαι παρήγγειλεν. Ἐπεὶ δὲ ἡρισθήκεσαν, καλίσμαθων ἔνθα σκοπαὶ ἦσαν αἱ τῶν Χαλδαίων ἐρυμνόν τε ὄν καὶ ἑνυδρον,

rarent, utpote quibus mox insequendum esset, posteaquam Armenii suffugientes paulatim hostes, ut prope nos essent, deducerent. Atque ita præcedebant quidem Armenii; de Chaldaeis autem qui aderant, ubi propius Armenii accessissent, celeriter clamore sublato, more suo, cursu in eos feruntur: Armenii verò, more *itidem* suo, *impetum* illorum non excipiebant. Ubi vero Chaldaei, qui *hos* persequiebantur, viderunt homines gladiis instructos adversus se sursum tendere, nonnulli cùm ad eos propius accesserint statim interfecti sunt, alii in fugam se coniecere, nonnulli etiam eorum capti sunt. Statim autem juga montium occupata sunt. Cùmque juga ea Cyri milites occupata tenerent, et Chaldaeorum domicilia despiciebant, et eos ex proximis domiciliis aufugere animadvertabant. Cyrus autem, cùm milites omnes convenissent, ut pranderent edixit. Pransi verò cùm essent, ipseque animadvertisset locum esse munitum et aquis irriguum, ubi speculæ Chaldaeorum erant,

^a Αλαλάξαντες.] Omnium ferè nationum moris erat, ut à clamore pugnam aufugarentur. "Neque frustra, *auētere* " *Cassare*, antiquitùs institutum est, ut signa undique concinerent, clamorémque " universi tollerent: quibus rebus et hostes " terreti, et suos incitari existimaverunt." De *Bello Civil.* lib. 3. De Populo Romano sic Polybius: τότε δὲ καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδον κατὰ τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθνη συνεβόησαν τοῖς ὅπλοις· καὶ συναλαλάξαντες, ἄρμηνταν ἐπὶ τοῖς πολεμοῖς, lib. 1. p. 35. edit. *Cosaub.* De Macedonibus Arriani testimonium existat: Ο δὲ καὶ ἐπαλαλάξαν ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας, καὶ, &c. de *Exped. Alex.* lib. 1. p. 14. edit. *Gronov.* De Parthis Plutarchus in Crasso; ὡς δ'

ἐγγύς ἐγένοντο, καὶ σημεῖον ἦρθη παρὰ τοῦ στρατοῦ, πρῶτον μὲν ἐπίμπλατο φθογγῆς βαρεῖας καὶ βρόμου φρικαῶδους τὸ πεδίον. Πάρθαι γὰρ ἡ κέραιον, &c. T. 1. p. 557. Et omnibus ferè Populis, qui à Græcis *Barbarorum* nomine dicti sunt, immanem illum inconditumque ante pugnam clamorem alij tribuunt Historici.

^b Εἵχοντο.] Hanc lectionem, tum MSti Bodl. tum editorum quorundam marginibus antea adscriptam, vulgatæ illi, *εἵχον*, præferendam censeo. Interpretes quidem eam ferè expresserunt omnes; idémque verbum, in formâ etiam passivâ, eidem nomini conjunctum mox adhibet *Xenophon* πρὶν μὲν εὖν εἵχσθαι τὰ ἄκρα, &c.

εὐθὺς ἐτείχιζε φράριον· καὶ τὸν Τιγράνην ἐκέλευσε πέμπειν ἐπὶ τὸν πατέρα, καὶ κελεύειν παραγενέσθαι ἔχοντα ὅποσοι εἴεν τέκλιόνες τε καὶ λιθοδόμοι. Ἐπὶ μὲν δὴ τοῦ Ἀρμενίου ἄρχετο ἄγγελος· ὁ δὲ Κύρος τοῖς παρῶσιν ἐτείχιζεν.

Εὐ δὲ τάτῳ προσέειπε τῷ Κύρῳ τὰς αἰχμαλώτας δεδεμένους, τὰς δὲ τινας καὶ τετραμένους. Ὡς δὲ εἶδεν, εὐθὺς λύειν μὲν ἐκέλευσε τὰς δεδεμένους, τὰς δὲ τετραμένους, ἱαίρως καλέσας, θεραπεύειν ἐκέλευσεν. Ἐπειὶ αὖ ἐλεξε τοῖς Χαλδαίοις, ὅτι ἂν ἦκοι ἔτε ἀπολέσαι ἐπιθυμῶν ἐκεῖνας ἔτε πολεμῶν δεόμενος, ἀλλ' εἰρήνην ποιῇται βαλόμενος Ἀρμενίους καὶ Χαλδαίους. Πρὶν μὲν ἔν ἔχουσθαι τὰ ἄλλα, εἶδ' ὅτι οὖν ἐδεῖσθε εἰρήνης· τὰ μὲν γὰρ ὑμέτερα ἀσφαλῶς εἶχε, τὰ δὲ τῶν Ἀρμενίων ἤϊε καὶ ἐφάρεε· νῦν δ' ὄρατε δὴ ἐν οἷῳ ἐσέ. Εγὼ ἔν ἀφίημι ὑμᾶς οἰκαδὲ τὰς ἐλημμένους, καὶ δίδωμι ὑμῶν σὺν τοῖς ἄλλοις Χαλδαίοις βαλεύσασθαι, εἴτε βῆλεσθε πολεμῶν ἢ αἰν, εἴτε φίλοι εἶναι. Κἄν μὲν πόλεμον αἰρήσθε, μηκέτι ἤκεε δεῦρο ἄντι ὅπλων, εἰ σωφρονεῖτε· ἢ δὲ εἰρήνης δοκῇτε δεῖσθαι, ἄντι ὅπλων ἤκεε· ὥς δὲ καλῶς ἔξει τὰ ὑμέτερα, ἢ φίλοι γένησθε, ἐμοὶ μελήσει. Ἀνέσαντες δὲ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, πολλὰ μὲν ἐπαινέσαντες, πολλὰ δὲ δεξιωσάμενοι τὸν Κύρον, ἄρχοντο οἰκαδὲ.

statim ibi castellum exstruere coepit: Tigranemque jubet patrem mittere, eique ut statim adesset precipere, et fabros lignarios ac structuræ lapideæ peritos, quotquot haberet, secum adduceret. Et nuntius quidem ad Armenium profectus est: Cyrus autem cum iis qui aderant structuræ intentus erat.

Interea verò captivi ad Cyrum vincti adducuntur, et nonnulli etiam vulnerati. Hos ut vidit, statim vinctos solvi jussit, et vulneratos, arcessitis medicis, curari præcepit. Deinde Chaldaos in hunc modum allocutus est, non se venisse, quòd illos perditos cuperet, vel bello sibi esset opus, sed quòd inter Armenios Chaldaosque pacem facere vellet. Prius certè quidem quàm à nobis hæc juga tenerentur, scio vos pacem minimè expetivisse: nam vestræ res in tuto positæ erant, et Armeniorum facultates agere et ferre solebatis: nunc verò quo sitis loco perspicitis. Itaque vos ego, qui capti estis, domum dimitto, vobisque potestatem cæteris cum Chaldæis deliberandi facio, bellumne nobiscum gerere velitis, an amicitiam jungere. Bellum quidem si elegeritis, nè sine armis huc ampliùs venite, si sapitis: sin pacis egere vos statueritis, inermes accedite: ut verò benè res vestræ se habeant, si amici fueritis, mihi curæ erit. Hæc Chaldæi cùm audissent, multis laudibus Cyrum profecti, multumque dextram ejus amplexi, domum discesserunt.

Ο δὲ Ἀρμένιος ὡς ἤκουσε τὴν τε κλήσιν τῷ Κύρῳ, καὶ τὴν πρᾶξιν, λαβὼν τὰς τέκοντας καὶ τὰλλα, ὅσων ᾤείτο δεῖν, ἦκε πρὸς τὸν Κύρον ὡς ἐδούλο τάχιστα. Ἐπεὶ δὲ εἶδε τὸν Κύρον, ἔλεξεν, Ω Κύρε, ὡς ἐλίγα δυνάμενοι προορᾶν ἄνθρωποι περὶ τῶ μέλλοντος, πολλὰ ἐπιχειρῶμεν πράττειν. Νῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ ἐλευθερίαν μὲν μηχανᾶσθαι ἐπιχειρήσας, ὄβλος, ὡς ὑδεπώποισι, ἐγενόμην· ἐπεὶ δ' ἐάλωμεν, σαφῶς ἀπολαλέναι νομίσαντες, νῦν ἀναραινόμεθα σεσσωσμένοι, ὡς ὑδεπώποισι. Οἱ γὰρ ὑδεπώποισι ἐπαύουλο πολλὰ κακὰ ἡμᾶς ποιούντες, νῦν ὁρῶ τέτῃς ἔχοντας ὥσπερ ἐγὼ νῦν χόμην. Καὶ τῆτο ἐπίσω, ἔφη, ὦ Κύρε, ὅτι ἐγὼ, ὥς τε ἀπελάσαι Χαλδαίους ἀπὸ τῶν τῶν ἄκρων, πολλαπλάσια ἂν ἔδωκα χρήματα ἂν σὺ νῦν ἔχεις παρ' ἐμῶ· καὶ ἂν ὑπισχνῇ ποιήσῃς ἅταθ' ἡμᾶς, ὅτ' ἐλάμβανες τὰ χρήματα, ἀποτετέλεσαι σοι ἤδη· ὥς τε καὶ προσοφείλουές σοι ἄλλας χάριτας ἀναπεφύναμεν, ἃς ἡμεῖς γε, εἰ μὴ κακοί ἐσμεν, αἰσχυνοίμεθ' ἂν σοι μὴ ἀποδιδόναι· ὦ καὶ ἀποδιδούτες, ὑδὲν ἄξιον ὑδ' ἔστω πρὸς εὐεργέτην καλαλαμβανόμεθα τοσῶτον ποιοῦντες. Ο μὲν Ἀρμένιος ταῦτ' ἔλεξεν·

Οἱ δὲ Χαλδαῖοι ἤκου δέόμενοι τῷ Κύρῳ εἰρήνην σφίσι ποιῆσαι·

Armenius autem, ut à Cyro se arcessi, quâsque res ille gereret, audisset, adsumptis fabris rebûsque aliis, quibuscûmque illi opus futurum putabat, quàm poterat celerrimè ad Cyrum contendit. Et Cyrum ubi vidit, O Cyre, inquit, quam paucos futurorum eventus nos homines prospicere valentes multa peragenda suscipimus! Nam et ego nunc libertatem comparare adgressus, in maiorem, quàm antehàc unquam, servitutem incidi: postquam verò capti sumus, cenò nos periisse rati, maiorem nunc, quàm hactenùs unquam, incolumitatem nos adeptos esse manifestum est. Qui enim nunquam multis nos damnis addicere designabant, hos eo jam in statu esse video, quo ego *inaccedens* optabam. Atque hoc scias *velim*, Cyre, inquit, multò me maiorem daturum fuisse pecuniam, quàm tu nunc à me acceperis, ut jugis hisce Chaldaei depellerentur: jamque *ideo* cumulatè præstitisti, quæ nobis *te* beneficia præstaturum pollicebare, cùm pecuniam illam acciperes: itaque præterea debere nos alias etiam tibi gratias manifestum est, quas sanè nos, nisi improbi simus, pudeat tibi non referre: cui licèt referamus, *tamen* nè sic quidem pro merito quidquam nos facere erga virum *plura* qui in nos contulit beneficia comperiemur. Hæc quidem dixit Armenius:

Chaldaei verò venientes orabant Cyrum ut pacem cum ipsis faceret.

Καὶ ὁ Κύρος ἐπήρθε αὐτῆς, Ἀλλου του, ἔφη, ὦ Χαλδαῖοι, ἢ τάττι γε ἕνεκα, εἰρήνης ὧν ἐπιθυμεῖτε, ὅτι νομίζετε ἀσφαλέστερον δύνασθαι ζῆν, εἰρήνης γινομένης, ἢ πολεμεῖντες; ^a ἐπεὶ ἡμεῖς τ' αἶψα ἔχομεν. Ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι. Καὶ ὅς, Τί ἔν, ἔφη, εἰ καὶ ἄλλα ὑμῶν ἀγαθὰ προτρεῖναιτο διὰ τὴν εἰρήνην; Ἐτι ἄν, ἔφασκε, μᾶλλον εὐφραίνεσθαι. Ἀλλο τι ἔν, ἔφη, ἢ ^b διὰ τὸ γῆς σπανίζειν ἀγαθῆς, ὧν πικρὰ νομίζετ' εἶναι; Συνέφασαν καὶ τῷτο. Τί ἔν; ἔφη ὁ Κύρος, βέλοισθ' ἂν ἀπολεῖντες ὅσα περ ^c οἱ ἄλλοι Ἀρμένιοι, ἐξεῖναι ὑμῶν τῆς Ἀρμενίας γῆς ἐργάζεσθαι

Et eos interrogabat Cyrus, Eequâ de causâ, Chaldaei, aliâ, nunc pacem cupitis, nisi quod existimetis tutius vos, pace factâ, quàm si bellum geratis, degere posse? quand quidem nos juga tenemus. Adfensi sunt Chaldaei. Et ille, Quid igitur, inquit, si et alia vobis ex pace accedant comoda? Majori adhuc, aiunt illi, gaudio adficiemur. Quid ergo aliud, inquit, causae esse arbitremini cur pauperes sitis, nisi quod fertilis soli penuriâ laboretis? Hoc quoque illi adfensi sunt. Quid ergo? inquit Cyrus, velletisne vobis, pendentibus ea quae ceteri Armenii pendunt, liceret tantum agri Armenii colere,

^a Ἐπεὶ ἡμεῖς τ' αἶψα, &c.] Vulgò, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς ταῦτ' ἐλάβομεν. Τάλλα ἔχομεν, ἔφασκε, &c. Absurdè quidem, ut mihi videtur, tum scripturae ratione tum distinctiōnis. Ista certe, τάλλα ἔχομεν, ad Chaldaeos nequaquam referri possunt; cum ex illis, quae mox subiungit Cyrus, satis liquet, Chaldaeos nullam aliam ob causam, nisi ut securius degerent, petisse pacem. Subiicit enim ille, “At quid si aliae sint causae, quamobrem pacem peteretis? Quid si, “pace factâ, non securiores tantum ab hostibus, sed et diuiores futuri sitis?” Quare, illud τάλλα relinendum est, et integram Chaldaeorum responsu verbo isto, ἔφασκε, adfensum denotante, ablati putandum. Simili modo ejus compositum mox adhibetur, Συνέφασκε καὶ τῷτο, et paulò post, ipsa iterata sunt verba: Ἔφασκε οἱ Χαλδαῖοι. Leunclavius quidem vulgatam lectionem corruptam esse vidit, locumque a eò huc modo restituendum censuit: ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς ταῦτα λαβόμεν οἱ τ' αἶψα ἔχομεν, ἔφασκε οἱ Χαλδαῖοι. Et haec in versione verba expressit. At quo sensu idoneo, ipse quidem huiusmodi nequeo. Haec certè conjecturae, vulgataeque etiam lectioni ea omninò anteferenda videtur, quam Cameracium ex lib. o Budensi sumptuè testatur Leunclavius, quàmque adeò reponendam curavimus. Sensus enim fuit, huc qui optime quadrat. Cyrus utique supra paulò de Chaldaeis dixerat:

Ποῖν μὲν οὖν ἔχειν τὰ αἶψα, εἰδ' ὅτι ὁδὸν ἐδίδου εἰρήνης; τὰ μὲν γὰρ ὑμῖν ἀσφαλὲς ἔχει. — Ἀπὸ igitur eos pacem tantum petentes interrogat, annon hostium metu id facerent; cum jam ipsi praerepta erant juga illa, quae ibi se tueri solebant. MS. etiam Bodl. lectionis nostrae servat vestigia, qui dat, ἐπεὶ ἡμεῖς τάλλα ἔχομεν, &c. neque enim ista habet, ταῦτ' ἐλάβομεν, sed haec τὰδε λαβόμεν, inter lineas tantum, manu non nimis sagaci scripta, representat.

^b Διὰ τὸ γῆς, &c.] Similis etiam agrorum, quos Chaldaei Chalysaeque olim coluere, sterilitas, eandem utriusque Populi, nunc hoc nunc illud sortiti nomen, regionem fuisse nonnihil probationis exhibet. Quae enim de Chaldaeis hic atque alibi dicit Xenophon, ea ferè de Chalysum regione alii tradunt Auctores:

—μετὰ δὲ σμυρνέωσι ἀνδρῶν

Τρηχεῖν Νάλυες καὶ ἀπειρία γαῖαν ἔχουσιν ἔρσασθαι. —

Andron. Rhod. *Argonaut.* lib. 2. v. 374, & seq.

Τοῖς δ' ἐπεὶ καὶ Νάλυες τυρελὸν καὶ ἀπειρία γαῖαν

Ναλυσον, —

Dionys. v. 768.

^c Οἱ ἄλλοι, &c.] Vocem ἄλλοι suspectam habuere Stephanus et Leunclavius. Locus certè eam minime postulat, neiciuntque MS. Bodl. et edit. Aldina.

ὁπόσῃ ἂν βάλῃσθε; Εἶπον οἱ Χαλδαῖοι, Εἰ πιστεύοιμεν μὴ ἀδικήσεσθαι. Τί δὲ σὺ, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε; βέλαιο ἂν τὴν νῦν ἀργού ᾧσαν γῆν ἐνεργὸν γενέσθαι, εἰ μέλλοιεν τὰ νομιζόμενα παρὰ σοι ἀποτελεῖν οἱ ἐργαζόμενοι; Εἶπε ὁ Ἀρμένιος πολλὰ ἂν τῷτο πρίασθαι· πολὺ γὰρ ἂν αὐξάνεσθαι τὴν πρόσοδον. Τί δ' ὑμεῖς, ἔφη, ὦ Χαλδαῖοι; ἐπεὶ ἔρη ἀγαθὰ ἔχετε, ἐθέλοιτ' ἂν ἔξιν νέμειν ταῦτα τὰς Ἀρμενίας, εἰ ὑμῖν μέλλοιεν οἱ νέμοντες τὰ δίκαια ἀποτελεῖν; Εἶπον οἱ Χαλδαῖοι· πολλὰ γὰρ ἂν ὠφελεῖσθαι, ἔδῃ πονέῃας. Σὺ δὲ, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, ἐθέλοις ἂν ταῖς τέτων νομαῖς χρῆσθαι, εἰ μέλλοις, μικρὰ ὠφελῶν Χαλδαίεας, πολὺ πλείω ὠφεληθῆσεσθαι; Καὶ σφόδρα ἂν, ἔφη, ^a εἴπερ οἰοίμην ἀσφαλῶς νέμειν. Οὐκοῦν, ἔφη, ἀσφαλῶς ἂν νέμοιτε, εἰ τὰ ἄκρα ἔχοιτε σύμμαχα; Εἶπε ὁ Ἀρμένιος. Ἀλλὰ μὰ Δί', εἶπον οἱ Χαλδαῖοι, ἔκ ἂν ἡμεῖς ἀσφαλῶς ἐργαζόμεθα μὴ ὅτι τὴν τέτων, ἀλλ' ἔδ' ἂν τὴν ἡμετέραν, εἰ ἔτοι τὰ ἄκρα ἔχοιεν. Εἰ δ' ὑμῖν ἂν, ἔφη, τὰ ἄκρα σύμμαχα εἴη; Οὕτως ἂν, εἶπον, ἡμῖν καλῶς ἔχοι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀρμένιος, ἔκ ἂν ἡμῖν νῦν καλῶς ἔχοι, εἰ ἔτοι παραλήψονται πάλιν τὰ ἄκρα, ἄλλως τε καὶ τετειχισμένα.

quantum vobis *ipsis* liberet? Si crederemus, aiebant Chaldaei, nullam nobis injuriam illatum iri. Quid tu verò, Armenie? vellésne solum id quod nunc incultum est, cultum reddi, si cultores id, quod apud te in more positum est, penderent? Magno *se* hoc redempturum, ait Armenius: quòd *eà* ratione reditus longè *sibi* futurus esset auctior. Quid autem vos, inquit, Chaldaei? cùm montes fertiles habeatis, an velletis Armeniis permittere ut iis pro pascuis uterentur, si vobis ii, pascuis qui utentur istis, quod æquum esset, penderent? Adsentiebantur Chaldaei: magnas quippe *se hac* ratione capturos utilitates, sine ullo *suo* labore dicebant. At tu, inquit, Armenie, vellésne pascuis horum uti, si pro parvo Chaldaeis adlato commodo, multò majores ipse utilitates ceperis? Et admodum *quidem*, ait, si putarem fore, ut pascui tutò frui liceret. Nempe, ait, tutò *bis* fruemini pascuis, si vestrum sit quicquid adjumenti ab his jugis peti possit? Adsentiebatur Armenius. At nos profectò, inquiunt Chaldaei, nequaquam tutò non modò istorum, sed nè nostrum quidem agrum culturi sumus, si juga *montium* isti teneant. Quid verò si vobis, inquit, auxilio sint ista juga? Nimirum ità, respondent illi, benè nobiscum agerètur. Sed profectò, ait Armenius, non benè nobiscum ageretur, si juga *montium* hi reciperent, præsertim *castellojam* muroque munita,

^a Εἴπερ, &c.] Sic restitui, Stephanum νέμειν. MS. Bodl. etiam dat ἀσφαλῶς, secutus. Vulgò legitur, εἰ οἰοίμην ἀσφαλῆς quod et Muretus recipiendum monuit.

Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Οὕτωςι τοίνυν ἐγὼ ποιήσω, ἔφη· ἄλλοις ὑμῶν τὰ ἄκρα παραδώσω, ἀλλὰ ἡμεῖς φυλάξομεν αὐτά· καὶ ἀδικῶσιν ὑμῶν ὁποῖοισιν, σὺν τοῖς ἀδικημένοις ἐσόμεθα ἡμεῖς.

Ὡς δ' ἤκασταν ταῦτα ἀμφότεροι, ἐπήνεσαν, καὶ ^α ἔλεγον ὅτι ἕτως αὖν εἴη μόνως εἰρήνη βεβαία. Καὶ ἐπὶ ταῖς ἔδοσαν καὶ ἔλαβον πάντες τὰ πικρά· καὶ ἐευθέρως μὲν ἀμφότερος ἀπ' ἀλλήλων εἶναι συνετίθεντο, ^β ἐπιταγίας δ' εἶναι, καὶ ἐπερσασίας, καὶ ἐπισομίας· καὶ συμμαχίαν δὲ κοινὴν, εἴ τις ἀδικοίη ὁποτέρωσιν. Οὕτω μὲν τότε διεπράχθη· καὶ νῦν δὲ ἐστὶ ἕτω διαμένεσθαι αἱ τότε γενομένηαι συνθήκαι Χαλδαίοις καὶ τῇ τὴν Ἀρμενίαν ἔχουσι. Ἐπεὶ δὲ αἱ συνθήκαι ἐγένοντο, οἱ συνεπείχιζόν τε ἀμφότεροι προθύμως ὡς κοινὸν φέρον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια συνεισῆλθον. Ἐπεὶ δὲ ἐσπέρα προσήει, συνεπίνευσεν ἑκάστος ἀμφότερος πρὸς ἑαυτὸν, ὡς φίλος ἦδη. Συνειπνέων δὲ εἶπε τις τῶν Χαλδαίων ὅτι τοῖς μὲν

Et Cyrus, Ego igitur sic faciam, inquit; neutris vestrum hæc jura tradam, sed nos ea custodiemus: ac si vestrum alterutri auctores injuriæ fuerint, à laeis nos stabimus.

Hæc cum utrique audissent, collaudârunt, foâque hâc ratione pacem firmam fore dixerunt. Atque his conditionibus fidem dabant accipiebântque omnes; atque *inter se* constituiebant, ut per utroisque utrisque sua constaret libertas, ut connubia, cultus agrorum, et pastiones utrisque communes essent; ut communibus etiam copiis sese juvarent, si quis alterutros læderet. Ad hunc modum res tunc confectæ sunt: atque hâc etiam tempestate, pacta hæc inter Chaldaeos et eum qui Armeniam tenet id temporis inita, sic manent. Postquam pactiones hæc factæ sunt, statim utrique castellum, quasi quod esset commune, conjunctis alacriter operis exstruunt, et unâ res *in id* necessarias important. Adpetente autem vesperâ, *Cyrus* utroque, velut jam amicos, in cœnæ apud se societatem adsumpsit. Iis autem unâ cœnantibus, quidam ex Chaldaeis inquit, cæteris quidem sue gentis om-

^α Καὶ ἔλεγον ὅτι.] In plerisque editis ἔτι non comparet. Illud autem non tenet, est à nobis admissum, cum et a S.ephano sit expressum, et a M. Sto. Buch. representatum.

^β Ἐπιταγίας δ' εἶναι, &c.] Vox ἐπιταγίας juxta illud mathematici contrabῆναι significat, quo gentes, inter quas oia jam subacta sunt, tandem firmare, et vte efficiuntque omnium societatem stabilire solebant. Nec aliud videtur apud Herodotum sonare ista γάμων ἐπαλλαγή inter Lydos Medosque pacta: αἱ δὲ Λυδοὶ τε καὶ οἱ Μῆδοι.— τῇ μάλιστα τὸ ἐπαύσατο,

καὶ μᾶλλον τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφότεροι εἰρήνην ἐκὐτῶσι γενέσθαι· οἱ δὲ συνεπείχιζοντες αὐτοῖς. ἔσαν οἷδε, Σύνταξις τε ἡ Κιλικίη, καὶ Ἀσσυρία· ὁ Νοβυδαῖος οὐκ ἔστι καὶ τὸ ἔργον αἱ σπείροντες γενέσθαι ἔσαν, καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν.— Διευ γὰρ ἀποφαίνεται ἰσχυρῶς συμβάσεις ἰσχυραὶ αὐτῶν ἐσθίουσι συμμενεῖν. lib. 1. c. 74. Hæc faciant etiam Oratoris Græci verba, ἐν τῇ Βυζαντιανῇ φησὶς· Διόχῳ τῷ Δάμαρ τῇ Βυζαντιανῇ καὶ Περιχίαν Ἀθηναίους δέμας ἐπιταγίας, πρὸς νεαν. ἀλίσιν γὰρ, &c. ἐν Ciceron. p. 477. dt. Welf. Francj.

ἄλλοις σφῶν πᾶσιν εὐκτὰ ταῦτα εἶη· εἰσὶ δὲ τινὲς τῶν Χαλδαίων οἱ
 ληϊζόμενοι ζῶσι, καὶ ἔθ' ἂν ἐπίσχιτο ἐργάζεσθαι, ἔθ' ἂν δύναιτο,
 εἰσισμένοι ἀπὸ πολέμου βιοτεύειν· αἰεὶ γὰρ ἐληϊζοῦτο καὶ ἐμισθοφό-
 ρον, καὶ πολλάκις μὲν ^α παρὰ τῷ Ἰνδῷ βασιλεῖ (καὶ γὰρ, ἔφασαν,
 πολύχρυσος ὁ αὐτὸς) πολλάκις δὲ καὶ παρ' Ἀσυάτῃ. Καὶ ὁ
 Κύρος ἔφη, Τί ἔν' εἰ καὶ νῦν παρ' ἐμοὶ μισθοφορῶσιν; ἐγὼ γὰρ
 δώσω ὅσον τις καὶ ἄλλος πλεῖστον δῆποτέ ἔδωκε. Συνέφασάν οἱ, καὶ
 πολλὰς γε ἔσεσθαι ἑλπίων τὰς ἐβελήσουσας. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ
 ἄτω συνωμολογεῖτο.

Ο δὲ Κύρος ὡς ἤκεσεν ὅτι πρὸς τὸν Ἰνδὸν πολλάκις οἱ Χαλ-
 δαῖοι ἐπορεύοντο, ἀναμνησθεῖς ὅτι ἦλθον παρ' αὐτῷ ^β καλασκει-
 φόμενοι εἰς Μήδης τὰ αὐτῶν πράγματα, καὶ ἄχοντο πρὸς τὰς
 πολεμίας, ὅπως αὖ καὶ τὰ ἐκείνων κατίδωσιν, ἐβούλετο μα-
 θεῖν τὸν Ἰνδὸν τὰ αὐτῷ πεπραγμένα. Ἡρῶτο ἔν' λόγῳ τοιούτῳ·
 Ὡς Ἀρμένιε, ἔφη, καὶ ὑμεῖς οἱ Χαλδαῖοι, εἰπατέ μοι, εἴ τινα ἐγὼ
 τῶν ἐμῶν ἀποσέλλοιμι πρὸς τὸν Ἰνδὸν, συμπέμψαιτ' ἂν μοι
 τῶν ὑμετέρων, οἵτινες αὐτῷ τὴν τε ὁδὸν ἡγοῦντο ἂν, καὶ συμ-

nibus optabilia hæc accidere *paria*; verum quidam, *ait*, sunt Chaldæi,
 qui rapto vivunt, ac terræ neque norint colendæ rationem, neque *ad-
 hibere* possunt, quippe qui victum bello quærere consueti sunt: semper
 enim latrocinari solent et stipendia mereri, sæpè quidem apud Indorum
 regem (is etenim, aiebant, auro abundat) sæpèque etiam apud Assy-
 agem. Et Cyrus inquit, Cur igitur non etiam hoc tempore apud me
 stipendia faciunt? nam ego *tantum* iis dabo, quantum aliquis alius un-
 quam dedit. Adfensi sunt ei, multòsque fore dixerunt, qui *hoc facere*
 vellent. Et de his quidem *inter eos* ita conveniebat.

Cyrus autem cùm audisset Chaldæos ad Indum sæpè proficisci, re-
 cordatus ab hoc venisse *quosdam* ad Medos, qui, quid rerum apud ipsos
 gereretur, explorarent, eosdémque *deindè* ad hostes etiam abiisse, ut
 illorum quoque res perspicerent, Indum edoctum volebat ea quæ à
 se gesta fuissent. Itaque huiusmodi sermonem suscepit: Dicite mihi,
 Armenie, vòsque Chaldæi, inquit, si quem ego meorum ad Indum mit-
 terem, vestrumne aliquos unà mitteretis, qui et itineris duces ipsi, et ad-

^α Παρὰ τῷ Ἰνδῷ βασιλεῖ. (καὶ γὰρ, ἔφα-
 σαν, &c.) Dux fuere nationes, quibus
 Indum pariter nomen tribuere Veteres.
 Huius una, in Indiâ Orientali propriè
 dictâ, inter Gangem quæ ferè jacet In-
 dumque amnes; altera, in Æthiopis,
 sedem nacta est. Neque hæc neque illa
 Indum natio est, de quâ hic agit Xeno-
 pho; cujus Historiæ ratio postulat, ut

Indis etiam non longè ab Armeniâ Chal-
 dæorumque seu Chalybium regione distantes
 investigemus.

^β Καλασκεφόμοι. Rectè hanc scriptu-
 ram in locum vulgatæ istius, καλασκεφά-
 μοι, substituit Stephanus. Huic Leun-
 clavius etiam accedit, qui καλασκεφόμενοι
 margini adscripsit. Frequens autem est
 huiusmodi error.

πράττειεν ὥς γενέσθαι ἡμῖν παρὰ τῇ Ἰνδῇ ἃ ἐγὼ βέλομαι; ἐγὼ γὰρ χρήματα μὲν προστενέσθαι ἐτι ἂν βελοίμην ἡμῖν, ὅπως ἔχω καὶ μισθὸν ἀφθύνως διδόναι οἷς ἂν δεῖ, ^α καὶ τιμῶν καὶ δωρεῖσθαι τῶν σφαιρουμένων τὰς ἀξίας· τάτων μὲν δὴ ἔνεκα βέλομαι ὡς ἀφθονώτατα χρήματα ἔχειν. Δεῖσθαι δὲ ^β τάτων νομίζων, τῶν μὲν ὑμετέρων ἡοῦ μοι φεῖδεσθαι· (φίλος γὰρ ὑμῶς ἦδη νομίζω) παρὰ δὲ τῇ Ἰνδῇ ἡδεως ἂν λαΐσομαι, εἰ δίδωι. Ο ἔν ἄγγελος, ὃ κελεύω ὑμᾶς ἡγεμόνας εἶναι καὶ συμπράκτορας γενέσθαι, ἐλθὼν ἐκεῖσε, λέξει ὧδε, Επεμψέ με Κύρος, ὃ Ἰνδῇ, πρὸς σε· φησὶ δὲ προσδεῖσθαι χρημάτων, προσδεχόμενος καὶ ἄλλην σφαίαν οἰκοθεῖν ἐκ Περσῶν· (καὶ γὰρ προσδέχομαι, ἔφη) ἦν ἔν αὐτῷ πέμψης ὅποσα σοι προχωρεῖ, φησὶν, ἦν Θεὸς ἀτάθουν τέλος διδῶ αὐτῷ, περράσσεσθαι ποιῆσαι, ὥς σε νομίζειν καλῶς βεβαλεῖσθαι χαρισάμενον αὐτῷ. Ταῦτα μὲν ὁ παρ' ἐμῆ λέξει· τοῖς δὲ παρ' ὑμῶν ὑμεῖς αὖ ἐπιτέλλετ' ὅτι ὑμῖν δοκεῖ συμφέρον εἶναι. Καὶ ἦν

jumento essent in iis ab Indo impetrandis, quæ ipse cupio? nam ego quidem accedere nobis adhuc aliquid pecuniæ velim, ut iis, quibus opus est, stipendia abundè numerare possim, et milites, qui meriti fuerint, honore muneribusque cohonestare; his quidem de causis quàm maximam pecuniæ mihi corpiam esse volo. Quamvis autem eis *mibi* opus esse statuam, mihi tamen omninò libet vestris parcere; (nam vos jam in numero amicorum pono) at ab Indo, si daret, libenter acciperem. Itaque nuntius, cui duces vos ut detis atque adjumento sitis hortor, cùm eò venerit, in hunc modum loquetur, Cyrus ad te me misit, Inde; qui pecuniâ sibi opus esse dicit, quòd à Persis alium etiam domo exercitum exspectet: (omninò enim exspecto, inquit) quapropter si tantum ei miseris pecuniæ, quantum commodè pro felici rerum tuarum successu poteris, ait se, si bonum *rerum* exitum Deus ipsi dederit, studiosè id operam daturum, ut existimes, benè *te rebus tuis* consuluisse, qui sis ipsi gratificatus. Hæc qui à me mittetur nuntius dicet: quos autem vos unà mittetis, iis ipsi, quicquid vobis ex usu fore videtur, imperate. Et *pecuniam*

^α Καὶ τιμῶν καὶ δωρεῖσθαι, &c.] Apud Persas moris erat antiqui, eorum omnium beneficia, qui fortiter quid ac præclare gesserant, aut de Republicâ bene meriti erant, prolixè cumulatèque remunerari. Κέρτα γὰρ. teste Herodoto, ἐν τοῖσι Πέρσιν αἱ ἀτάθουργαι ἐς τὸ πρῶτον μὲν γένος τιμῶνται. lib. 3. c. 154. Militaribus etiam præmiis eos, qui se strenuos præbuerant, donabant Persarum reges: μετὰ δὲ τὴν μάχην, δῶρα κάλλιστα μὲν ἐξέτεμψε καὶ μάλιστα τῷ Αρταγέρτῳ παῖδι, τοῦ, &c. Plutarch. in Artaxerxe, T. 1. p. 1017.

^β Ταῦτα νομίζων, &c.] In editis quibusdam legitur, δεῖσθαι δὲ ταῦτα νομίζων τῶν μὲν, &c. Sed incertè Stephanus lectionem, quam in margine repperat, — νομίζων, τῶν, &c. illà alterà meliorem censuit, atque adde in textum recepit. Hanc Leunclavius etiam in Versione suâ secutus est, et repræsentat MS. Bodl. Familiaris sanè Xenophonti est hujusmodi sermonis ἀνακολουθία, quam temerè quidam in Sacris libris damnarunt: Apoc. 2. 26. et alibi sæpè.

μὲν λάθωμεν, ἔφη, παρ' αὐτῆς, ἀφθονωτέροις χρησόμεθα· ἢ
εἰ μὴ λάθωμεν, εἰσόμεθα ὅτι ἑδεμίαν αὐτῷ χάριν ὀφείλομεν,
ἀλλ' ἐξῆσαι ἡμῖν, ἐκεῖνα ἕνεκα, πρὸς τὸ ἡμέτερον συμφέρον πάν-
τα τίθεσθαι. Ταῦτ' εἶπεν ὁ Κῦρος, νομίζων τὰς ἰούλας Ἀρμε-
νίαν καὶ Χαλδαίων τοιαῦτα λέξιν περὶ αὐτῆς, ὅσα αὐτὸς ἐπε-
θίμει πάντας ἀνθρώπους καὶ λείειν καὶ ἀκῆειν περὶ αὐτοῦ.
Καὶ τότε μὲν δὴ, ὅποτε καλῶς εἶχε, διαλύσαντες τὴν σκηνὴν,
ἀνεπαύοντο.

Τῇ δ' ὑπεραίᾳ ἔ, τε Κῦρος ἔπεμπε τὸν ἄγγελον, ἐπιτείλας
ὅσαπερ ἔφη, καὶ ὁ Ἀρμένιος καὶ οἱ Χαλδαῖοι συνέπεμπον ἕς ἱκα-
νωτάτας ἐνόμιζον εἶναι καὶ συμπρᾶξαι καὶ εἰπεῖν περὶ Κύρου τὰ
προσήκουσα. Ἐκ δὲ τότε ὁ Κῦρος ἐπιτελέσας τὸ φρέριον καὶ
φύλαξιν ἱκανοῖς καὶ τοῖς ἐπιτηδεύουσιν πᾶσι, καὶ ἀρχοῦλα αὐτῶν κα-
ταλιπὼν Μῆδον, ὃν ᾤετο Κυαξάρει αὖν μάλιστα χαρίσασθαι, ἀπῆγε
συλλαθεὶν τὸ ἕτερον γράτευμα ὅσον τε ἦλθεν ἔχων καὶ ὁ παρ'
Ἀρμενίων προσέλαθε, καὶ τὰς παρὰ Χαλδαίων, εἰς τέτρακισχι-
λίαις, οἱ ᾤοντο καὶ συμπάντων τῶν ἄλλων κρείττονες εἶναι.

Ὡς δὲ κατέβη εἰς τὴν οἰκουμένην, ἑδὲς ἔμεινεν ἔνδον Ἀρ-

quidem, inquit, ab eo si acceperimus, major nobis *illius* copia fuerit ;
sin minùs, sciemus nullam nos ei gratiam debere, sed, quod ad eum ad-
tinet, licebit nobis omnia è re nostrâ constituere. Hæc Cyrus aiebat,
cùm *quidem* existimaret, Armenios Chaldaôsque, qui illuc proficisce-
rentur, talia de se dicturos, qualia omnes ipse homines et de se dicere
cupiebat et audire. Ac tum quidem, ubi visum fuisset opportunum,
soluto convivio, quieti se dederunt.

Postridiè Cyrus hunc nuntium mittebat, cùm ea omnia, quorum
meminerat, mandata ipsi dedisset ; et Armenius ac Chaldæi *de suis*
mittebant *eos*, quos et ad conficiendum hoc negotium maximè idoneos
arbitrabantur, et ad prædicandum ea de Cyro quæ conveniret. Secun-
dùm hæc, Cyrus, cùm et militibus præfidiariis, quot satès essent, *in eo*
constitutis, et rebus omnibus necessariis, castellum absolvisset, Medum-
que eorum præfectum reliquisset, quem quòd præficeret, rem Cyaxari
maximè gratam facturum se existimabat, discessit, sumptis secum et
copiis, quas adduxerat, et iis, quas ab Armeniis acceperat ; et iis,
quas Chaldæi miserant, hominum ad quatuor millia, qui vel reliquis
omnibus præstantiores se arbitrabantur.

Ubi autem in regionis loca culta descendisset, Armeniorum nemo se

^a Τὸ ἕτερον] Editio Aldina et MS. Bodl.
illud ἕτερον non agnoscunt. Stephano quo-
que et Leunclavio minùs placet istud vo-

cabulum : mihi quidem tollendum vide-
tur, utpòtè quod commodè hîc stare ne-
queat.

μενίων, ἥτε ἀνὴρ, ἥτε γυνὴ, ἀλλὰ πάντες ὑπὸντων, ἡδόμενοι τῇ εἰρήνῃ, ^a καὶ φέροντες καὶ ἀδούεις εἴ τι ἕκαστος ἄξιον εἶχε. Καὶ ὁ Ἀρμένιος τέτοις ἐκ ἡχέλο, ἥτως ἂν νομίζων καὶ τὸν Κύρον μάλλον ἡδεσθαι τῇ ὑπὸ πάντων τιμῇ. Τέλος δ' οὗ ὑπὸντησε καὶ ἡ γυνὴ τῷ Ἀρμένιῳ, τὰς θυγατέρας ἔχουσα, καὶ τὸν νεώτερον υἱόν· καὶ σὺν ἄλλοις ὄμοις καὶ τὸ χρυσίου ἐκόμιζεν, ὃ πρότερον ἐκ ἡθέλε λαβεῖν ὁ Κύρος. Καὶ ὁ Κύρος ἰδὼν, εἶπεν, Ὑμεῖς ἐμὲ ἔ ποιήσετε μισθὸν περιούσιον εὐεργετῆν· ἀλλὰ σὺ, ὦ γύναι, ἔχουσα ταῦτα τὰ χρήματα ἃ φέρεις, ἄπιθι, καὶ τῷ Ἀρμένιῳ μηκέτι δὸς αὐτὰ καλοῦν· ἐκπεμψον δὲ τὸν σὺν υἱὸν ὡς κάλλιπα ἀπ' αὐτῶν καλασκευάσασα ἐπὶ τὴν στρατείαν· ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν κτῶ καὶ σαυτῇ, καὶ τῷ ἀνδρὶ, καὶ ταῖς θυγατέράσι, καὶ τοῖς υἱοῖς ὅτι κεκλιμένοι καὶ κεκοσμημένοι κάλλιπον καὶ ἡδίου τὸν αἰῶνα διαζέει· εἰς δὲ τὴν γῆν, ἔφη, ἀρκείτω τὰ σώματα, ὅταν ἕκαστος τελευτήσῃ, καλακρύψειν. Ο μὲν ταῦτα εἰπὼν παρήλαυνεν· ὁ δὲ Ἀρμένιος συμπροῦπεμπε, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, ἀνακκληῦντες ^b τὸν εὐεργέτην, τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθόν. Καὶ ταῦτ' ἐποίουν, ἕως

domi continuit, nec vir, nec fœmina, sed obviam processerunt omnes, de pace læti, secum ferentes adducentisque quicquid alicujus pretii quilibet haberet. Atque his Armenius minimè offendebar, quòd Cyrus magis hoc modo delectatum iri delato ab omnibus honore putaret. Tandem et uxor Armenii occurrit, filias ac minorem natu filium secum ducens: ac præter alia munera illud aurum quoque adferbat, quod Cyrus antea accipere noluerat. Hoc Cyrus ubi vidisset, Vos non effecturi estis, inquit, ut mercedis causâ hinc inde proficiscendo benè merear; verùm tu, mulier, abi, istas quas adfers pecunias retine, nec eas posthac Armenio defodiendas dederis: sed filium tuum potius his à te quàm pulcherrimè exornatum in miliciam mittito: de reliquis autem et marito, et filiabus, et filiis id comparato, quod consecuti quòque ornati elegantius atque jucundius vitam traducatis; ubi verò quisque defunctus erit, satis esto, corpora sub terrâ condere. Hæc cùm dixisset progressus est: Armenius autem, cæterique homines universi eum unâ deducebant, altâ voce appellantes plurimorum beneficiorum auctorem, virum illum bonum. Idque adfiduè faciebant, donec

^a Καὶ φέροντες καὶ, &c.] De muneribus quæ regi Persarum ii, quorum fines transiret, offerre solebant, vide sis *Atiani Var. Histor.* lib. 1. cap. 31. Notandum est MStum Bodl. exhibere. — καὶ ἀδούεις;

ἔ, π. ἕκαστος, &c. Vel hæc, vel illa, quam damus, lectio stare potest.

^b Τὸν εὐεργέτην, τὸν, &c.] Elegantiam finis et emphasin orationi conciliat articuli hæc iteratio; cujus etiam apud Sa-

ἐκ τῆς χώρας ἐξέπεμψαν. Συναπέσειλε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀρμένιος καὶ
 γαλιανὴν πλείονα, ὥς εἰρήνης οἶκοι ἔσσης. Οὕτω δὲ ὁ Κύρος
 ἀπῆει κεχρηματισμένος, ἔχ' ἃ ἔλαβε μόνου χρήματα, ἀλλὰ πο-
 λὺ πλείονα τῶν ἐτοιμασάμενος διὰ τὸν τρόπον, ὥς λαμβά-
 νειν ὁπότε θέοιτο. Καὶ τότε μὲν ἰσραηλοπεδεύσαντο ἐν τοῖς μεθο-
 ρίοις. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸ μὲν γράτευμα καὶ τὰ χρήματα ἔπεμψε
 πρὸς Κυαξάρην (ὁ δὲ πλησίον ἦν, ὥσπερ ἔφησεν) αὐτὸς δὲ σὺν
 Τιγράνῃ καὶ Περσῶν τοῖς ἀρίστοις ἐθῆρα ὅπῃ ἐπιλυχάνοιεν Ση-
 ρίοις, καὶ εὐφραίνετο. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς Μήδης, ^α τὰ χρήματα
 ἔδωκε τοῖς ἐαυτῷ ταξιάρχοις, ὅσα ἔδοκει ἐκάστῳ ἰκανὰ εἶναι, ὅπως
 καὶ ἐκεῖνοι ἔχοιεν τιμῶν εἴ τινας ^β ἄλαιντο τῶν ὑφ' ἐαυτῶν· ἐνόμιζε
 γὰρ, εἰ ἕκαστος τὸ μέρος ἀξιεπαῖνον ποιήσειε, τὸ ὅλον αὐτῷ κα-
 λῶς ἔχειν. Καὶ αὐτὸς δὲ, εἴτι πᾶ καλὸν ἴδοι εἰς τὴν γαλιαν, τῷ-
 το κλῶμενος ^γ ἔδωρετο τοῖς ἀξιώλατοις· νομίζων, ὅτι καλὸν καὶ ἄ-
 λον ἔχει τὸ γράτευμα, τῆτοις ἅπασιν αὐτὸς κεκοσμηθῆναι. **Ηνίκα**

extra regionem suam deduxissent. Armenius verò majorem etiam exer-
 citum ei adjunxit, quippe qui domi pacem haberet. Atque ità Cyrus
 abiit, non iis solùm, quas acceperat, pecuniis locupletatus, sed pate-
 factà *amabili* morum facilitate ad multò his majores vià, adeò ut eas,
 quoties esset opus, sumere posset. Ac tum quidem in finibus castra
 metati sunt. Postridiè copias pecuniàsque ad Cyaxarem misit (is au-
 tem propè aberat, quemadmodùm dixerat;) ipse cum Tigrane ac
 Persarum optimatibus venabatur ubicunque in feras incidissent, at-
 que ità se oblectabat. In Medorum verò regionem cùm pervenisset,
 suis cohortium præfectis pecunias dedit, quantum *scilicet earum* cui-
 que satis esse arbitrabatur, ut illi etiam haberent unde suos hono-
 ris ergo ornarent, si quos admirarentur: existimabat enim, si quis-
 que partem *exercitus sibi mandatam* laude dignam redderet, fore ut
 totus *exercitus* egregiè comparatus esset. Ipse quoque, si quid us-
 piam videret quod exercitui posset esse ornamento, id ubi comparasset,
 dignissimis *quibusque* donabat: quippe qui putaret, quidquid pulchri
 præclarique haberet exercitus, id omne sibi ornamento esse. Quando

eros Scriptores exempla reperiuntur: καὶ
 ἡμῖς πεπιεσμένοι ἐτι σὺ εἴ ὁ Χριστὸς, ὁ
 υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Joh. 6. 69. —
 ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ τῆς μεγα-
 λυκίας ἐν τοῖς ἁγίοις; — Heb. 8. 1.

^α Τὰ χρήματα] Stephano placet τῶν
 χρημάτων, eandemque scripturam dat MS.
 Bodl. Sed cùm vulgata lectio se non maiò
 habeat, locum suum, me volente, teneat.

^β Ἀλαιντο] Vulgò, ἀλαιντο quod cùm
 convenientem huic loco significationem

habere nequeat, meritò Stephanus, exem-
 plaris vetustis auctoritate nixus, in ejus lo-
 cum ἀλαιντο substituit: quam scripturam
 sequuntur interpretes et res ipsa flagitat.

^γ Ἐδωρετο] Stephanus legit, διεδωρετο.
 At receptæ lectioni MS. Bodl. et plerique
 editi sua dant nomina: eaque sana qui-
 dem et sincera prorsus videtur. Alteri
 autem illi, à Stephano admittæ, viam, ut
 opinor, stravit hoc, quod mox sequitur,
 compositum, διεδιδου.

δὲ αὐτοῖς διεδίδε ὧν ἔλαβεν, ἔλεξεν, ὥδέ πως εἰς τὸ μέσον τῶν ταξιαρχῶν, καὶ λοχαγῶν, καὶ πάντων ἕς ἐτίμα·

“ Ἄνδρες φίλοι, δοκεῖ ἡμῖν εὐφροσύνη τις νῦν παρεῖναι, καὶ
 “ ὅτι εὐπορία τις προσγεγένηται, καὶ ὅτι ἔχομεν ἀφ’ ὧν τιμᾶν
 “ ἔχομεν ἕς αὖ βελώμεθα, καὶ τιμᾶσθαι ὡς αὖ ἕκαστος ἄξιός ἤ.
 “ Πάντως δὴ ἀναμιμνησκόμεθα τὰ ποῖα ἅτλα ἔργα τούτων τῶν
 “ ἀλθῶν ἐσὶν αἵτια· σκοπούμενοι γὰρ εὐρήσετε, τό τε ἀγρυπνῆ-
 “ σαι, ὅπῃ ἔδει, καὶ τὸ πονῆσαι, καὶ τὸ σπεῦσαι, καὶ τὸ μὴ εἶξαι
 “ τοῖς πολεμίοις. Οὕτως οὖν χρὴ καὶ τολοιπὸν ἄνδρας ἀλθῶς
 “ εἶναι, γινώσκοντας ὅτι τὰς μεγάλας ἡδονὰς καὶ τὰ ἀλθαὰ
 “ τὰ μεγάλα ἢ πειθῶ, καὶ ἢ καρτερίᾳ, καὶ οἱ ἐν τῷ καιρῷ πόνοι
 “ καὶ κίνδυνοι παρέχονται.”

Κατανοῶν δὲ ὁ Κῦρος ὡς εὖ μὲν αὐτῷ εἶχον τὰ σώματα οἱ στρατιῶται πρὸς τὸ δύνασθαι στρατιωτικούς πόρους φέρειν, εὖ δὲ τὰς ψυχὰς, πρὸς τὸ καλᾶφρονεῖν τῶν πολεμίων, ἐπιστήμονες δὲ ἦσαν τὰ προσήκουσα τῇ ἐαυτῶν ἕκαστος ὀπλίσσει, καὶ πρὸς τὸ πείθεσθαι δὲ τοῖς ἄρχασιν ἑώρα πάντας εὖ παρεσκευασμένους· ἐκ τούτων ἔν ἐπεθύμει τί ἤδη τῶν πρὸς τὰς πολεμίας πράττειν· γινώσκων ὅτι ἐν τῷ μέλλειν,

autem ea quæ acceperat iis distribuebat, in hunc serè modum inter cohortium præfectos, et manipulorum duces, et omnes illos, qui apud ipsum erant in honore, locutus est :

“ Lætitiâ quædam, amici, hoc tempore nobis adesse videtur, tum
 “ quòd rerum *omnium* copîa quædam nobis accesserit, tum quòd habeamus, unde eos quos velimus honore afficere poterimus, et eum
 “ quisque quo dignus fuerit honorem consequatur. Omnino autem
 “ memoriâ nobis retinendum est, cuiusmodi studia sunt horum *nobis*
 “ commodorum causæ : nam si cum animis vestris consideretis, hæc
 “ vos, et vigilando, cùm opus erat, et laborando, et accelerando, et
 “ nihil hosti cedendo, *consequutos* reperietis. Quapropter deinceps
 “ quoque viri fortes sitis oportet, statuatisque obedientiam, et tolerantiam, et laborum, ubi poscit occasio, periculorumque patientiam,
 “ magnas voluptates, et commoda ingentia adferre.”

Cùm autem Cyrus animadverteret, milites et corporibus ad labores militares perferendos valere, et animis esse ad contemnendum hostem præparatos, peritos etiam eorum esse, quæ abs quoque armaturæ suæ ratio postularet, ac prætereà omnes ad parendum præfectis *suis* paratos esse videret ; his utique de causis jam aliquid eorum gerere cupiebat, quæ adversus hostes suscipi solent : quippe qui intelligeret,

πολλάκις τοῖς ἄρχασι καὶ τῆς καλῆς παρασκευῆς ἀλλοιῶναι τι^α ἔτι δ' ὁρῶν ὅτι φιλοτίμως ἔχοντες ἐν οἷς ἀντηγωνίζοντο πολλοὶ καὶ ἐπιφθόνως εἶχον πρὸς ἀλλήλους τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῶνδε ἕνεκα ἐξάγειν αὐτὰς ἐβάλετο εἰς τὴν πολεμίαν ὡς τάχιστα· εἰδὼς ὅτι οἱ κοινοὶ κίνδυνοι φιλοφρόνως ποιεῖσιν ἔχειν τὰς συμμάχους πρὸς ἀλλήλους, καὶ οὐκέτι ἐν τούτῳ οὔτε τοῖς ἐν ὅπλοις κοσμημένοις φθονῶσιν, ἔτε τοῖς δόξης ἐφιεμένοις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπαινῶσι καὶ ἀσπάζονται οἱ τοῖστοι τὰς ὁμοίας· νομίζοντες συνεργοὺς αὐτὰς τῇ κοινῇ ἀγαθῇ εἶναι. Οὕτω δὲ πρῶτον μὲν ἐξώπλισε τὴν στρατιάν, καὶ κατέταξεν ὡς ἐδύνατο κάλλιστά τε καὶ ἄριστά· ἔπειτα δὲ συνεκάλεσε μυριάρχους, καὶ χιλιάρχους, καὶ ταξιάρχους, καὶ λοχαγούς· ἔτοι γὰρ ἀπολελυμένοι ἦσαν τῷ καταλέγεσθαι ἐν τοῖς τακτικοῖς ἀριθμοῖς· καὶ ὁπότε δέοι ἢ ὑπακβεῖν τῷ στρατηγῷ ἢ παραγγέλλειν τι, οὐδ' ὡς οὐδὲν ἀναρχον κατελείπετο, ἀλλὰ δωδεκαδάρχους καὶ ἐξαδάρχους πάντα τὰ καταλείπόμενα διεκοσμεῖτο. Ἐπεὶ δὲ συνήλθον οἱ^α ἐπικαίριοι, παράγων αὐτὰς, ἐπεδείκνυέ τε αὐτοῖς τὰ κα-

in cunctationibus sæpè ducibus usu venire ut apparatus etiam præclarè aliquà ex parte immutati *labefactique* essent : et cùm præterea videret, complures milites, quorum summa comparebat ambitio in iis de quibus erant inter ipsos certamina, sibi etiam mutuò invidere, et hisce de causis quàm primùm eos in hosticum educere volebat ; quippe qui sciret pericula communia efficere ut commilitones mutuà se benevolentia complectantur, quique *adeò* non ampliùs, in eo rerum statu, vel iis quibus ornatissima sunt arma, vel iis qui gloria cupidi sunt invident, sed potius qui tales sint et collaudant et amanter complectuntur sibi similes, quòd *nimirum* eos secum unà communi utilitati inservire existiment. Primùm igitur exercitum penitus armavit, quàmque poterat pulcherrimè et optimè instruxit : deindè duces decem millium, et tribunos, et cohortium præfectos, et manipulorum ductores convocavit ; nam hi nullà erant necessitate adstricti ut in ordinum militarium numeris recensiti essent : cùmque vel imperatori parendum sit, vel denuntiandum aliquid, nè sic quidem pars ulla rectoris expers relinquebatur, sed reliquæ omnes corporis per duodenum et senum militum præfectos aptè instruebantur. Postquam verò convenissent ii, quorum præsentiam res ipsa postulabat, eis *præter aciem* deductis et quæ præclare se

^a Οἱ ἐπικαίριοι] Vox hæc sic in margine MSti Bodl. est exposita ; Οἱ ἐπὶ τῶν ἀεράτων τὰς παρατάξεις καταρτίζόμενοι. At mihi quidem videtur non munus aliquod militare respicere ; sed illos omnes denotare, secundùm Æmil. Porti inter-

pretationem, quorum præsentiam res postularet : quique *adeò* parati essent ad aliquòd opportunè peragendum. In sequentibus quidem sæpius occurrit, atque hoc sæpè modo ubique debet intelligi.

ὥς ἔχοντα, καὶ ἐδίδασκεν ἢ ἕκαστον ἰσχυρὸν ἦν τῶν συμμαχησάντων. Ἐπεὶ δὲ καὶ κείνους ἐποίησεν ἐρωτικῶς ἔχειν τῷ ἤδη ποιεῖν τι, εἶπεν αὐτοῖς νῦν μὲν ἀπιέναι ἐπὶ τὰς τάξεις, καὶ διδάσκειν ἕκαστον τὰς ἑαυτοῦ ἀπερ αὐτὸς ἐκείνους, καὶ πειρᾶσθαι αὐτὸς ἐπιθυμίαν ἐμβαλεῖν πᾶσι τῷ στρατεύεσθαι, ὅπως εὐθυμότατα πάντες ἐξαρμῶνται, πρῶτον δὲ παρεῖναι ἐπὶ τὰς Κυαξάρους θύρας. Τότε μὲν δὴ ἀπινύτες ἄνω ἐποίκον· τῇ δ' ὑπεραίρα ἅμα τῇ ἡμέρᾳ παρήσαν οἱ ἐπικαίριοι ἐπὶ τὰς θύρας. Σὺν τέτοις ἔν ὃ Κῦρος εἰσελθὼν πρὸς τὸν Κυαξάρην, ἥρξατο λέγειν τοιῦδε.

“ Οἶδα μὲν, ἔφη, ὦ Κυαξάρη, ὅτι ἂν μέλλω λείπειν, σοὶ πά-
 “ λαι δοκεῖ ἢ τῶν ἡτῶν ἢ ἡμῶν. ἀλλ' ἴσως αἰσχύνῃ λείπειν ταῦτα,
 “ μὴ δοκῆς, ἀχθόμενος ὅτι τρέφεις ἡμᾶς, ἐξόδα μεμνησθαι.
 “ Ἐπεὶ ἔν σὺ σιωπᾶς, ἐγὼ λέξω ὑπὲρ σε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡμῶν
 “ γὰρ δοκεῖ πᾶσιν, ἐπεὶ περ παρεσκευάσμεθα, μὴ ἐπειδὰν ἐμ-
 “ βάλλωσιν οἱ πολέμιοι εἰς τὴν σὴν χώραν, τότε μάχεσθαι, μηδ'
 “ ἐν τῇ φιλίᾳ καθημένους ἡμᾶς ὑπομένειν, ἀλλ' ἵεναι ὡς τά-
 “ χιστα εἰς τὴν πολεμίαν. Νῦν μὲν γὰρ ἐν τῇ σῇ χώρᾳ ὄντες,
 “ πολλὰ τῶν σῶν σινόμεθα ἀκούεις· ἦν δ' εἰς τὴν πολεμίαν ἴωμεν,
 “ τὰ ἐκείνων κακῶς ποιήσομεν ἠδόμενοι. Ἐπειτα νῦν μὲν σὺ
 “ ἡμᾶς τρέφεις, πολλὰ δαπανῶν· ἦν δ' ἐκστρατεύμεθα,

haberen ostendebat, et quâ parte valida essent auxilia singula docebat. Cumque illos etiam gerendi jam aliquid cupidos reddidisset, eos ad præsens quidem ad ordines redire iussit, et suos quemque milites edocere, quæ illos ipse modo docuerat, omnibusque militiæ cupiditatem injicere conari, ut alacri maximè animo egrederentur omnes, ac manè Cyaxaris ad portas adesse. Et tunc quidem abeuntes ita fecerunt: postridiè autem primâ luce ii, quibus opportunè rerum agendarum cura committi possit, ad portam aderant. Itaque cum iis ingressus ad Cyaxarem Cyrus, huiusmodi orationem exorsus est:

“ Scio quidem ea, Cyaxares, quæ dicturus sum, jampridem tibi
 “ non minùs quàm nobis videri: sed fortassis hæc te proferre pudet,
 “ nè videaris idè mentionem protectionis facere, quòd graviter feras
 “ te nos alere. Quando tu igitur taces, ego tam tuo quàm nostro
 “ nomine rem exponam. Nobis nimirum omnibus videtur, cùm pa-
 “ rati simus, non tunc demum pugnandum esse, cùm hostes in regio-
 “ nem tuam irrumpant, neque illos nobis in amicorum agro sedenti-
 “ bus expectandos esse, sed in hosticum quàm primùm eundum esse.
 “ Cùm enim in tuâ nunc simus regione, multis rebus tuis detrimentum
 “ inferimus invitì; at si hostilem in agrum proficiscamur, rebus illorum
 “ cum voluptate incommodabimus. Præterea tu nunc quidem, magno
 “ tuo sumptu, nos alis: sin autem tuos extra fines exercitum educamus,

“ Θρεψόμεθα ἐκ τῆς πολεμίας. Ἐτι δὲ εἰ μὲν μείζων τις ἡμῶν
 “ κίνδυνος ἔμελλεν εἶναι ἐκεῖ ἢ ἐνθάδε, ἴσως τὸ ἀσφαλέςαίον ἦν ἂν
 “ αἰρετέον. Νῦν δὲ ἴσοι μὲν ἐκεῖνοι ἔσονται, ² εἴαν τε ἐνθάδε ὑπο-
 “ μετώμεν, εἴαν τε εἰς τὴν ἐκείνων ἰόντες ὑπαντώμεν αὐτοῖς· ἴσοι
 “ δὲ ἡμεῖς ὄντες μαχόμεθα, ἢν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αὐτὰς δεχώ-
 “ μεθα, ἢν τε ἐπ’ ἐκείνους ἰούτες τὴν μάχην συνάψωμεν. Πο-
 “ λὺ μάλιστα ἡμεῖς βελίοσι καὶ ἐρρωμενεστέροις ταῖς ψυχαῖς τῶν
 “ στρατιωτῶν χρυσόμεθα, ἢν ἴωμεν ἐπὶ τὰς ἐχθρὰς, καὶ μὴ
 “ ἄκουπες δοκῶμεν ὄρεν τὰς πολεμίας· πολὺ δὲ κῆκεῖνοι μᾶλλον
 “ ἡμᾶς φοβηθήσονται, ὅταν ἀκῆσωσιν ὅτι ἔχῃ ὡς φοβήμενοι
 “ πῆσσομεν αὐτὰς οἴκοι καθήμενοι, ἀλλ’ ἐπεὶ αἰσθανόμεθα
 “ προσιόντας, ἀπαντῶμέν τε αὐτοῖς, ἵν’ ὡς τάχιστα συμμίζωμεν,
 “ καὶ ἐκ ἀναμένομεν ἕως ἂν ἡ ἡμετέρα χώρα κακῶται, ἀλλὰ
 “ φθάνοντες ἤδη δῆξμεν τὴν ἐκείνων γῆν. Καίτοι, ἔφη, εἴ τι
 “ ἐκείνους μὲν φοβερωτέρως ποιήσομεν, ἡμᾶς δὲ αὐτὰς θαρράλεω-
 “ τέρως, πολὺ τῆτο ἡμῶν ἐγὼ πλεονέκτημα νομίζω· καὶ τὸν κίν-
 “ δυνον ἔτιω ἡμῶν μὲν ἐλάττω λογίζομαι, τοῖς δὲ πολεμοῖσι
 “ μείζω, πολὺ ἂν μᾶλλον. Καὶ ὁ πατὴρ αἰεὶ λέγει, καὶ σὺ

“ ex hostili agro victus nobis erit. Jam verò si majus aliquod nobis
 “ istic periculum, quàm hic, immineret, fortassis id, quod tutissimum,
 “ eligendum esset. Nunc autem et illi futuri sunt iidem, five *ad id* hic
 “ eos expectemus, seu in illorum regionem progressi obviam eis eamus;
 “ et nos iidem pugnam inituri sumus, five hic eos cùm nosmet invase-
 “ rint excipiamus, seu adversùs eos profecti pugnam conferamus. Ve-
 “ rùm nos militum animos alacriores multò et firmiores experi- mur, si
 “ adversùs eos qui infenso veniunt animo contendamus, et in conspectum
 “ hostium non inviti venire videamur: illi itidem multò nos magis me-
 “ tuent, cùm nos audient non ut formidolosos eorum metu percelli ac
 “ domi desidere, sed adventu *hostium* comperto, iis occurrere, ut quàm
 “ celerrimè pugnam conferamus, et non opperiri dum regio nostra in-
 “ festetur, sed terram eorum antevertendo jam populari. Atqui si illos,
 “ inquit, aliquantùm formidolosiores, et nos ipsos audentiores reddide-
 “ rianus, magnam id ego nobis *singularemque* commoditatem *adlaturum*
 “ existimo; atque hoc equidem modo nobis minus, hostibus plus periculi,
 “ multò magis *futurum* statuo. Pater quoque *meus* semper dicit, et tu

² Εἴαν τε ἐνθάδε, &c.] Ità ex MSto
 Bodl. locum hanc restituiimus. In vul-
 gatis legitur, εἴαν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αὐτοῖς
 μαχόμεθα, εἴαν τε εἰς ἐκείνην ἰόντες ὑπαν-
 τώμεν αὐτοῖς· ἴσοι δὲ ἡμεῖς ὄντες μαχού-

μεθα, ἢν τε ἐνθάδε ἐρχομένους αὐτοῖς, &c.
 Eam autem, quàm damus, editionem,
 laudat Stephanus, exprimitque in ver-
 tendo loco Leunclavius.

“ φῆς, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ πάντες ὁμολογῶσιν, ὡς αἱ μάχαι κρῖναι
 “ μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς ἢ ταῖς τῶν σωμάτων βίαις.” Ο μὲν
 ὕτως εἶπε· Κυαξάρης δὲ ἀπεκρίνατο.

Αλλ’ ὅπως μὲν, ὦ Κῦρε, καὶ οἱ ἄλλοι Πέρται, ἐγὼ ἄχθομαι
 τρέφων ὑμᾶς, μὴδ’ ὑπονοεῖτε· τό γε μέντοι ἔναι εἰς τὴν πολεμίαν,
 ἥδη καὶ ἐμοὶ βέλτιον εἶναι δοκεῖ πρὸς πάντα. Επεὶ τοίνυν, ἔφη
 ὁ Κῦρος, ὁμογνωμονῶμεν, συσκευαζώμεθα, καὶ ἦν τὰ τῶν θεῶν
 ἡμῖν θεῶν συγκραταίνῃ, ἐξίωμεν ὡς τάχιστα. Εκ τούτων τοῖς μὲν
 στρατιώταις εἰπὼν συσκευάζεσθαι ὁ Κῦρος, ἔθηκε, πρῶτον μὲν
 Διὶ βασιλεῖ, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς· καὶ ἤτεῖτο ἱλεως καὶ
 εὐμενεῖς οὐλὰς, ἡγεμόνας γίνεσθαι τῇ στρατῷ, καὶ παραστάτας ἀγα-
 θὺς, καὶ συμμάχους, καὶ συμβήλους τῶν ἀγαθῶν. Συμπαρεκάλει δὲ
 καὶ ἥρωας γῆς Μηδίας οἰκήτορας καὶ κηδεμόνας. Επεὶ δ’ ἐκκλ-
 λήρησέ τε καὶ ἀβρόον ἦν αὐτῷ τὸ σθένος πρὸς τοῖς ὅροις,
 τότε δὴ οἰωνοῖς χρησάμενος αἰσίοις, ¹ ἐνέβαλεν εἰς τὴν πολεμίαν.
 Επεὶ δὲ τάχιστα διέβη τὰ ὅρια, ἐκεῖ αὖ καὶ Γῆν ἱλάσκειο χοαῖς,
 καὶ θεὸς θυσιῶν, καὶ ἥρωας Αἰσυρίας οἰκήτορας εὐμενίζετο. Ταῦτα
 δὴ ποιήσας, αὐθις Διὶ πατρὶ ἔθηκε, καὶ εἴ τις ἄλλος θεῶν ἐφαί-
 νετο, ἔδενος ἡμέλει.

“ ais, cæterisque aded omnes consentiunt, de præliis iudicium fieri po-
 “ tius ex animis quàm corporum viribus.” Ille quidem hanc oratio-
 nem habuit : Cyaxares autem respondit.

Tu verò, Cyre, cæterisque vos Persæ, vos alere mihi grave esse nè
 suspicemini quidem : sed in hostilem tamen agrum ut progrediamur
 jam mihi quoque ad omnia melius esse videtur. Quando igitur, ait
 Cyrus, in eadem sumus sententiâ, vasa colligamus, et si res divinæ no-
 bis confestim adnuerint, quàm primùm egrediamur. Secundùm hæc
 cùm militibus edixisset Cyrus et vasa colligerent, rem sacram Jovi
 primùm regi, deinde diis cæteris etiam fecit : petebat etiam ut propi-
 tii benignique essent, et exercitui duces bonique adjutores et socii in re
 gerendâ, atque utilium consultores sibi adessent, Quin etiam heroas
 Medorum terræ incolas et curatores simul invocabat. Cum autem sacra
 secunda fecisset, et simul omnis ad fines adesset exercitus, tum sanè
 bonis usus avibus hostile solum invasit. Et cùm primùm fines transisset,
 illic rursùs Tellurem etiam libationibus sibi propitiam reddidit, et deos
 atque heroas Assyriæ incolas sacrificiis placavit. His peractis, rursùm
 Jovi patrio rem divinam fecit, nec, si quis alius se deorum offerret,
 ullum neglexit.

¹ Ενέβαλεν εἰς, &c.] In expeditionem
 hanc exercitum eduxerunt Cyrus et Cy-
 axares, Anno M. secundùm Usserium,

3448. Periodi Julianæ, 4158. ante æram
 Christianam, 556.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καλῶς εἶχεν, εὐθὺς τοὺς μὲν πεζοὺς προαγαγόντες οὐ πολλὴν ὁδὸν, ἑσρατοπεδεύσαντο· τοῖς δ' ἵπποις καταδρομὴν ποιήσαντες, περιεβάλλοντο πολλὴν καὶ παντοίαν λείαν. Καὶ τοιοῦτον δὲ μέλασρατοπεδεύμενοι, καὶ ἔχοντες ἄφθονα τὰ ἐπιήδεια, καὶ θεοῦντες τὴν χώραν, ἀνέμενον τοὺς πολεμίους. Ἡνίκα δὲ προσιόντες ἐλέγοντο οὐκέτι δεῦρ' ἡμερῶν ἀπέχειν ὁδόν, τότε δὴ ὁ Κύρος λέγει, ὦ Κυαξάρη, ὥρα δὴ ἀπαντᾶν, καὶ μήτε τοῖς πολεμίοις δοκεῖν, μήτε τοῖς ἡμετέροις, φοβημένους μὴ ἀνιπροσιέναι· ἀλλὰ δηλοῖ ὧμεν ὅτι οὐκ ἄκοντες μαχοῦμεθα. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέδοξε τῷ Κυαξάρει, οὕτω δὴ αἰεὶ συντεταγμένοι προήεσαν τοσοῦτον καθ' ἡμέραν, ὅσον ἐδόκει αὐτοῖς καλῶς ἔχειν. Καὶ δεῖπνον μὲν αἰεὶ κατὰ φῶς ἐποιούοντο, πυρὰ δὲ νύκτωρ οὐκ ἔκαιον ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἔμπροσθεν μὲντοι τοῦ στρατοπέδου ἔκαιον, ὅπως ὀρῶεν μὲν εἴ τινας κωκτὸς προσίοιεν, διὰ τὸ πῦρ, μὴ ὀρῶντο δὲ ὑπὸ τῶν προσιόντων. Πολλάκις δὲ καὶ ὀπισθεν τῆς στρατοπέδου ἐπυρπόλουν, ἀπάτης ἕνεκα τῶν πολεμίων· ὥς' ἔστιν ὅτε καὶ καλᾶσκοποι ἐνέπιπτον εἰς τὰς προφυλακὰς αὐτῶν, διὰ τὸ ὀπισθεν τὰ πυρὰ εἶναι, ἔτι πόρρω τῆς στρατοπέδου οἰόμενοι εἶναι.

Οἱ μὲν οὖν Ασσύριοι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἐγγὺς ἀλλήλων

Postquam verò hæc rectè erant constituta, statim peditibus irinere non longo promotis, castra metati sunt : equitatu verò incursione factâ, prædam ingentem ac variam comparârunt. Et deinceps etiam castra moventes, et rebus necessariis abundantes, et regionem vastantes, hostes expectabant. Cùm verò adventare, nec jam amplius decem dierum itinere abesse dicerentur, tum Cyrus utique ait, Jam tempus est, Cyaxares, ut occurramus, nec committamus ut vel hostibus, vel nostris metu præpediti videamur, quò minùs adversùs ipsos progrediamur ; sed palam declaremus, nos non invitè prælium inituros. Hæc cùm Cyaxari quoque placerent, ità demum semper instructi tantum quotidie procedebant, quantum ipsis commodum videbatur. Et cœnam quidem semper luce sumebant, noctu verò ignes in castris non accendebant : veruntamen ante castra accendebant, ut ignis adjumento cernerent quidem, si qui noctu accederent, ipsi autem ab accedentibus non cernerentur. Sæpenuerò etiam post castra, hostium fallendorum causâ, ignes accendebant ; adedò ut nonnunquam speculatores in primas ipsorum excubias inciderent, rati se procul adhuc à castris abesse, propterea quòd ignes post castra excitati essent.

Et Assyrii quidem cum iis quos secum habebant, cùm jam exercitus

τὰ στρατεύματα ἐγίνετο, τάφρον περιβάλλοντο· ὅπερ καὶ νῦν ἔτι ποιεῖσιν οἱ βάρβαροι·^α βασιλεῖς, ὅπταν στρατοπεδεύονται· (τάφρον περιβάλλουσαι εὐπελὲς διὰ τὴν πολυχειρίαν) ἴσασιν γὰρ ὅτι ἱππικὸν στρατεύμα ἐν νυκτὶ ταραχῶδες ἐστὶ καὶ δύσχρηστον, ἄλλως τε καὶ βάρβαρον.^β Πεποδισμένους γὰρ ἔχουσι τὰς ἵππους ἐπὶ ταῖς φάτναις· καὶ εἴ τις ἐπ' αὐτὰς ἴοι, ἔρπον μὲν νυκτὸς λῦσαι ἵππους, ἔργον δὲ χαλινῶσαι, ἔρπον δ' ἐπιστάξει, ἔρπον δ' ἐπιθωρακίσασθαι· ἀναθάλαι δ' ἐρ' ἵππων ἐλάσαι διὰ τῷ στρατοπεδεύωντάσιν ἀδύνατον. Τάτων δὲ ἕνεκα πάντων καὶ οἱ ἄλλοι καὶ οὗτοι τὰ ἐρύματα περιβάλλουσαι· καὶ ἅμα αὐτοῖς δοκεῖ, τὸ ἐν ἰχυρῷ εἶναι, καὶ ἐξουσίαν παρέχειν ὅταν βέλωνται μὴ μάχεσθαι. Τοιαῦτα μὲν δὴ ποιοῦντες ἔγχευ ἀλλήλων ἐγίνοντο. Ἐπεὶ δὲ προσιόντες ἀπειχον·^γ ὅσον παρασάγγην, οἱ μὲν Ασσύριοι ὥτως ἐστρατοπεδεύοντο ὥσπερ εἴρηται, ἐν περιβλαφρευμένῳ μὲν, κλιχρανεῖ δὲ· ὁ δὲ Κύρος, ὡς ἐδύνατο ἐν ἀφανεστάτῃ, κώμας

propè ad se invicem accessissent, fossâ se cingebant; quod barbari reges hodièque faciunt, castra quoties metantur: (fossâ autem se facilimè ob manuum multitudinem circundant) nôrunt enim copias equestres noctu esse turbulentas difficilémque earum esse usum, præsertim si barbaræ sint. Nam equos habent ad præsepia pedibus alligatos: et si quis addeò eos invadat, operosum est noctu equos solvere, frænare operosum, operosum insternere, operosum induere loricas: et ubi tandem equos conscenderint fieri prorsùs nequit ut equites eis per castra vehantur. His omnibus de causis cùm alii barbari tum illi munimentis se circundant: simul etiam exultant, si in locis sint munitis, se quoque potestatem habere prælii, cùm velint, non committendi. Et hæc quidem dum agerent, alter alteri adpropinquare cœpit. Cùmque jam utroque ad alterum accedente parasangæ ferè intervallo inter se distarent, Assyrii ità, uti dictum est, castra ponebant, loco quidem fossâ ductâ munito, sed aperto: Cyrus autem, loco, quantum sanè poterat, ab

^α Βασιλεῖς, ὅπταν, &c.] In loci hujus distinctione: Stephanum sequendum duxi: nisi quòd verba ista, τάφρον περιβάλλουσαι εὐπελὲς διὰ τὴν πολυχειρίαν, notis (parentheseos cingere mailem. His additis, facilis exsurgit loci sententia, quæ impedita ferè et dubia est, secundùm vulgares has interpungendi rationes, οἱ βάρβαροι βασιλεῖς· ὅπταν στρατοπεδεύονται, &c. et, — βάρβαροι βασιλεῖς ὅπταν, &c.

^β Πεποδισμένους γὰρ, &c.] De Barbarorum equis eadem ferè Noster, ἀναλ. lib. 3. p. 184. dit. Steph. tradit. οἱ τε γὰρ ἵπποι αὐτοῖς διδέναι, καὶ ὡς ἱπποπολὺ πεποδισμένοι εἰσὶ, τοῦ μὴ εὐχεῖν ἕνεκα, οἱ λυθίσταν· ἴαν τε τὴν Σόρυδος γλίσσαι,

δεῖ ἐπιστάξει τὸν ἵππον Πέρση ἀνδρὶ, καὶ χαλινῶσαι δεῖ, καὶ θωρακισθέντα ἀναθῆναι ἐπὶ τὸν ἵππον. Notandum autem est, Xenophontem, loco citato, equitem loricâ munitum descripsisse, qui tamen eandem armaturam ipsi equo hîc tribuit. "Equos enim pariter equitesque Persarum serie laminarum graves fuisse." Curtius lib. 3. c. 11. ait. Idem, lib. 4. c. 9. "Equitibus equisque tegumenta erant ex ferreis laminis serie inter se connexis." Vide sis Suidam ad vocem θωραξ.

^γ Ὅσον παρασάγγην] De hâc viæ mensurâ vide quæ jam notavimus, lib. 2. p. 124.

τε καὶ γεωλόφης ἐπίπροσθεν ποιησάμενος· νομίζων πάντα ^a τὰ πολεμικά, ἐξαίφνης ὁράμενα, φοβερώτερα τοῖς ἐναντίοις εἶναι. Καὶ ἐκείνην μὲν τὴν νύκτα, ὥσπερ ἔπρεπε, προφυλακὰς ποιησάμενοι ἐκάτεροι ἐκοιμήθησαν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ μὲν Ασσύριος καὶ ὁ Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἀνέπαυον τὰ γρατεύματα ἐν τῷ ἐχυρῷ· Κύρος δὲ καὶ Κυαξάρης συλαξάμενοι περιέμενον, ὥς, εἰ προσίοιεν οἱ πολέμιοι, μαχόμενοι. Ὡς δὲ δῆλον ἐγένετο ὅτι ἐκ ἐξίοιεν οἱ πολέμιοι ἐκ τῆ ἐρύματος, εὐθὺς μάχην ποιήσονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ μὲν Κυαξάρης καλέσας τὸν Κύρον καὶ πάντας τὰς ἐπικαιρίδας, ἔλεξε τοιαύδε. Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τυγχάνομεν συληταῖ μένοι, ἕτως εἶναι πρὸς τὸ τῶν ἀνδρῶν ἔρυμα, καὶ δηλῶν ὅτι θέλομεν μάχεσθαι. Οὕτω γὰρ, ἔφη, ἐπειδὴν μὴ ἀντεπεξιώσιν ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἡμέτεροι μᾶλλον ^b θαρρήσουσιν ἐν ᾧ πασιν· οἱ πολέμιοι δὲ τὴν τόλμαν ἰδούλες ἡμῶν, μᾶλλον φοβηθήσονται. Τάτῳ μὲν δὴ ἕτως ἰδόκει. Ο δὲ Κύρος ἔφη, Μηδαμῶς πρὸς τῶν Σεῶν, ὦ Κυαξάρη,

ad spectu remotissimo, sua faciebat castra, et vicis et tumultis à fronte objectis; in bellis omnia, existimans, subito conspecta, adversariis esse formidabiliora. Et illà quidem nocte, quemadmodum par erat, utriusque constitutis ante castra excubiis quieti se dederunt.

Postridiè Assyrius et Cræsus, ducisque cæteri copias intra munitiones quiescere jusserunt: Cyrus autem et Cyaxares instructis suis, tanquam pugnaturi, si hostes accederent, expectabant. Cùm autem jam pateret, hostes extra munitionem non prodituros, neque manum illo quidem die conferturos, Cyaxares arcessito Cyro et omnibus quos adesse oporteret, in hanc ferè sententiam loquutus est: Nobis, viri, inquit, existimo sic, uti nunc instructi sumus, ad horum munitiones procedendum esse, ac declarandum nos pugnandi cupidos esse. Hoc enim modo, ait, ubi contra nos illi non prodierint, nostri audentiores se in omnibus præbunt; et hostes, audaciâ nostrâ perspectâ, magis sibi metuent. Et huic quidem ità visum erat. At verò Cyrus, Ne per deos, Cyaxares,

^a Τὰ πολεμικά] Hinc lectionem exhibent editi. Ald. et Argenter; quæ à MSto etiam Bodl. firmata est. Leunclavius autem, Stephanus, alique malè dant πολέμια, et illam alteram, quam recepimus, vocem margini adscripserunt.

^b Θαρρήσουσιν ἐν ᾧ πασιν] Editi ferè omnes dant, Θαρρήσουσιν ἐν ἐπιᾷσιν, quæ nullum sanè sensum patiunt: in marginibus iidem exhibent, Θαρρήσαντες ἐπὶ ᾧ πασιν (quam lectionem Leunclavius, Gabrielius, alique Interpretes expressisse videntur) &

Θαρρήσουσιν ἐν ᾧ πασιν, quam exemplar, quo usus est Philop. us, præstitit (reddit enim, tum cæteri omnibus in rebus audentiores fieri i. sunt) et tantum non repræsentat MS Bodl. in quo scribitur Θαρρήσουσιν ἐν ᾧ πασιν. Et hanc quidem scripturam, mutacâ solum particulâ ἐν in præpositionem ἐν, cæteris præferendam auximus. Huic etiam favet liber Argenter. impressus, qui dat, Θαρρήσουσιν ἐν ἐπὶ ᾧ πασιν.

οὕτω ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ ἤδη ἐκφανέμεθα ἢ σὺ κελεύεις, νῦν τε προσιούλας ἡμᾶς οἱ πολέμιοι θεάσονται οὐδὲν φοβούμενοι, εἰδότες ὅτι ἐν ἀσφαλεῖ εἰσι τοῦ μηδὲν παθεῖν· ἐπειδὴν τε μηδὲν ποιήσαντες ἀπίωμεν, πάλιν καθορώμετες ἡμῶν τὸ πλῆθος πολὺ ἐνδείκτον τοῦ ἐκλύειν, ^α κατὰφρονήσουσι, καὶ αὐρίον ἐξίασι πολὺ ἐρρώμενεσσι ταῖς γνώμασι. Νῦν δ', εἶφη, εἰδότες μὲν ὅτι πάρεσμεν, οὐχ ἰρώμετες δὲ ἡμᾶς, εὖ τοῦτο ἐπίσω, οὐ κατὰφρονέουσιν, ἀλλὰ φρονίζουσι τί ποτε τοῦτ' ἐστὶ, καὶ διαλεγόμενοι περὶ ἡμῶν, ἐγὼ αἶδ' ὅτι οὐδὲν παύσονται. Οταν δ' ἐξίωσι, τότε δεῖ αὐτοῖς ἅμα φανερὰς τε ἡμᾶς γενέσθαι καὶ ἵνα εὐθὺς ὁμόσῃ, εἰληφότες αὐτοὺς ἔνθα πάλαι ἐβυλόμεθα. Λέξαντος δὲ οὕτω Κύρου, συνέδοξε καὶ ταῦτα Κυαξάρει καὶ τοῖς ἄλλοις. Καὶ τότε μὲν δειπνοποιήσαντες, καὶ φυλακὰς κατὰσπασάμενοι, καὶ πυρὰ πολλὰ πρὸ τῶν φυλακῶν καύσαντες, ἐκοιμήθησαν. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῶτ' Κύρος μὲν ^β ἐξεφανώμενος ἔθηκε, παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις

itā ficiamus, inquit. Nam si in conspectum jam *illorum*, quod tu nos hortaris, prodierimus, et in hoc tempore nos accedentes sine ullo metu spectabunt hostes, qui in tuto se esse sciant, ut accidere quid ipsis adversi nequeat; et *deinde*, cū nullā re gestā recedemus, rursus *ii* copias nostras suis multō inferiores numero conspicientes, eas contemnent, crastinōque die animis multō firmioribus prodibunt. Nunc autem cū non adesse sciant, neque tamen videant, hoc certō scias, non contemptui habent, sed quid tandem hoc sibi velit sollicitē cogitant, atque *etiam*, sat scio inter se colloqui de nobis non desinunt. Ubi verō prodierint, tum *demum* et exhibeamus nos conspiciendos eis, et continuō concurramus oportet, deprehensis iis illic ubi jamdudum cupiebamus. In hunc modum Cyrus cū loquutus esset, Cyaxaris hæc aliorūque adfensu erant approbata. Et tunc quidem cœnati, constitutis excubiis, et multis ante has excitatis ignibus, quieti se dederunt. Postridiē autem manē Cyrus coronatus rem sacram faciebat, et cæteris etiam *Perfis*, qui dicti sunt

^α Κατὰφρονήσουσι, καὶ αὐρίον ἐξίασι] A futuro ad præsens tempus transire solent Auctores, ad certitudinem celeritatēque eventus indicandam, et rem futuram ob oculos quasi iam ponendam. Hujusmodi temporis enallage apud Sacros Scriptores crebrō reperitur: Mat. 17. 11. Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον &c. Joh. 1. 15. Ο ὅπισθ' μου ἐρχόμενος, &c. et, 20. 17. Διαβάνη πρὸς τὸν πατέρα μου, &c.

^β Ἐξεφανώμενος ἔθηκε] Coronam, eamque præcipuè myrteam, sumpsisse Persas sacrificia facturos testatur etiam Herodotus, lib. 1. c. 132. Τῶνδε ὡς ἐκείνῳ θύειν θέλει, ἐς χάρον καθαρὸν ἀβανὸν τὸ κῆπος, καλεῖται τὸν θεόν, ἐξεφανώμενος τὴν τιάνην μυρσὴν μάλιστα.

ὁμοτίμοις ἐσεφαναμένοις πρὸς τὰ ἱερὰ παρῆναι. Επεὶ δὲ τέλος εἶχεν ἡ Θυσία, συγκαλέσας αὐτοὺς, ἔλεξεν·

“ Ἄνδρες, οἱ μὲν θεοὶ, ὡς ^a οἱ τε μάγεις φασί, καὶ ἐμοὶ συν-
 “ δοκεῖ, μάχην τ' ἐσεσθαι προαγέλλασσι, καὶ νίκην δίδοσσι, καὶ
 “ σωτήριαν προὔπισχιναῖαι ἐν τοῖς ἱεροῖς. Εγὼ δὲ ὑμῶν μὲν πα-
 “ ραινῶν ὁποῖας τινὰς χρεῖ εἶναι ἐν τῷ τοιῷδε, αἰσχυνομένην ἄν·
 “ οἶδα γὰρ ὑμᾶς ταῦτα ἐπίσης ἐμοὶ ἐπισταμένους, καὶ ταῦτα μεμε-
 “ ληκότας τε καὶ ἀκηκότας καὶ ἀκούσας διὰ τέλους, ὅπερ ἐγὼ,
 “ ὥσε καὶ ἄλλους εἰκότως ἂν διδάσχοιτε τάδε. Εἰ δὲ μὴ τυγχάνετε
 “ καίλευνοηκότες, ἀκούσατε. ^b Οὐς γὰρ νεωστὶ συμμάχους τε ἔχομεν
 “ καὶ πειρώμεθα ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίως ποιεῖν, τέττες δὲ ὑμᾶς ὑπο-
 “ μιμνήσκειν ἐφ' οἷς τε ἐτρεφόμεθα ὑπὸ Κυαξάρους, ἃ τε ἡσυχῇ-
 “ μεν, ἐφ' ἃ τε αὐτὸς παρακεκλήκαμεν, ὥσε ἄσμενοι ἀναγω-
 “ νισαὶ ἡμῖν ἔφασαν ἐσεσθαι. Καὶ τέττες δὲ αὐτὸς ὑπομιμνήσκειτε,
 “ ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα δείξει ὧν ἄξιός ἐκασός ἐστιν. Ως γὰρ ἂν

ὁμοτίμοι, coronati sacris adestent edixit. Peracto autem sacrificio con-
 vocatis illis, hanc orationem habuit :

“ Dii quidem, viri, quemadmodum et aruspices aiunt, et mihi quo-
 “ que videtur, praelium fore prænuntiant, et victoriam largiuntur, et
 “ incolumitatem à sacris *captis praesegis* pollicentur. Me verò pu-
 “ deat vos commonefacere *velle*, quales vos in huiusmodi rerum statu
 “ esse oporteat : nam vos hæc æquè tenere novi ac meipsum, eadém-
 “ que, quæ ipse, studiosè *vos* curâsse, audîsse, atque *adhuc* etiam adfiduè
 “ audire, ut vel alios jure hæc docere possitis. Si tamen *hæc* nondum
 “ perspexistis, *me* audite. Ii nempe, quos paulò ante et socios *nobis*
 “ adscivimus, et nobis ipsis similes efficere conamur, vobis admonendî
 “ sunt, quem ad finem nos aluerit Cyaxares, quæ nostræ fuerint exer-
 “ citationes, ad quæ *demum* eos ità cohortatî simus, ut libenti se animo
 “ nobis æmulos fore dixerint. Hoc quoque eos admonete, hunc ipsum
 “ diem declaraturum esse, quibus quisque præmiis dignus sit. Nam quas

^a Οἱ τε μάγεις] *Mages vult*, qui apud Persas, teste Strabone, p. 1106. T. 2. ut μάγεις apud Græcos aliâsque gentes, ob vaticinandi artem in honore erant. Huic suffragatur Herodotus, qui, loco modò citato, dicit, ἀνευ γὰρ δὴ μάγου οὐ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέσθαι. Aelianus etiam, inter cæteras quas Magi calluerunt artes, vaticinationem recenset, *Var. Histor.* lib. 2. c. 17. Ἡ τῶν ἐν Περσείας μάγων σοφία, τὰ τε ἄλλα οἶδεν, καὶ οὖν καὶ μαγνέσθαι.

^b Οὐς γὰρ] Particula γὰρ non *recadendæ causæ*, uti plerumque, hoc in loco inter-
 vit; sed *declarandi* aut *explanandi* vim

habet. Ab eâ simili planè modo narra-
 tionem orditur Evangelista Matt. 1. 18. Μαρτυροῦντες γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, &c. In
 ejus loci interpretationem sic ingreditur Maldonatus: *nosler interpretes non legunt γὰρ*
causalem particulam. nec ego legendam arbi-
tror, quod sensum non juvet, & impediât.
 Nolle hæc dixisse Interpretem, cætero-
 qui doctum et laude dignum. Si totum
 comma cum hoc loco Xenophontéo con-
 feras, eandem, ni fallor, harum vocula-
 rum δὲ et γὰρ significationem, eandemque
 adeò orationis structuram, utrobique in-
 venies. Confer. etiam Act. 19. 35.

“ ἄνθρωποι ὀφθαλμοὶ γίνονται, εἴην θαυμαστὸν εἴ τις αὐτῶν καὶ
 “ τῆ ὑπομνήσεως δεύει· ἀλλ’ ἀπαπὼν εἰ καὶ ἐξ ὑποβολῆς
 “ δύναμις ἄνδρες ἀγαθοὶ εἶναι. Καὶ ταῦτα μέντοι πράττοντες,
 “ ἅμα καὶ ὑμῶν αὐτῶν πείραν λήψετε. Ο μὲν γὰρ δυνάμεις
 “ ἐν τῇ τοιγάρ καὶ ἄλλης βελτίης ποιῶν, εὐκότως ἂν ἤδη καὶ ἐαυτῷ
 “ συνειδείη τελείως ἀγαθὸς εἶναι· ὁ δὲ τῇ τάτων ὑπόμνητιν
 “ αὐτὸς μόνος ἔχων, καὶ τῷ αἰσπῶν, εὐκότως ἂν ἡμίλει
 “ αὐτὸν νομίζει. Τὴν δ’ ἐνεκεν ἐκ ἐγὼ, ἔφη, αὐτοῖς λέγω,
 “ ἀλλὰ ὑμᾶς κελεύω λίσσιν, ἵνα καὶ ὁ ἀρίσκειν ὑμῶν πειρώσται·
 “ ὑμεῖς γὰρ καὶ πλητίζετε αὐτοῖς, ἕκαστος τῷ ἐαυτοῦ μέρει. Εὖ
 “ δ’ ἐπίσασθε, ἔφη, ἕως ἂν θαρροῦντας τέτοις ὑμᾶς αὐτὰς ἐπι-
 “ δεικνύητε, καὶ τέρας καὶ ἄλλας πολλὰς ἐλόγῃ, ἀλλ’ ἔρῳ θαρρεῖν
 “ διδάξει.” Τέλος εἶπεν ἀπέναντας ἀριστῶν ἐξεφανωμένους, καὶ
 σπονδὰς ποικιλαμένους ἦκεν εἰς τὰς τάξεις αὐτοῖς σεφάνους. Επεὶ
 δ’ ἔτσι ἀπῆλθον, αὖθις τοὺς ἑραγυῖς προσεκάλεσε, καὶ τέτοις αὖ
 τοιαῦδε ἔλεξεν.

“ Ἄνδρες Πέρσαι, ὑμεῖς καὶ τῶν ὁμοίων γεγόναι, καὶ

“ res ferò discunt homines, in iis minimè mirum est quosdam admo-
 “ nitore egere: sed boni consulendum est, si vel *aliorum* monitu viri
 “ fortes esse possint. Atque hæc quidem dum agetis, simul de vobis
 “ etiam periculum facietis. Nam qui alios in huiusmodi rerum arti-
 “ culo fortiores reddere possit, is sibi quoque procul dubio jam con-
 “ sciens fuerit, virum se perfectè bonum esse: qui verò hæc sibi soli
 “ suggerere potest, atque hoc sibi satis esse ducit, is meriò se ex di-
 “ midia tantum parte perfectum existimet. Eam autem ob rem ego
 “ quidem hæc ip̄is non expono, sed vobis exponenda mando, ut *nimi-*
 “ *rum* se vobis quoque probare studeant: vos enim estis eis proximi,
 “ suæ nempe quisque parti. Fore etiam sciatis *velim*, ait, ut, quamdiu
 “ vosmet fiduciæ plenos eis ostenderitis, cùm hos tum multos alios non
 “ verbo, sed re ipsâ fidenti esse animo doceatis.” Tandem edixit,
 coronati pransum irant, peractisque libationibus cum ip̄is coronis ad
 ordines venirent. Hi autem cùm abiissent, agminis extremi duces
 advocavit, et his vicissim huiusmodi verba fecit.

“ Vos, Persæ, et in eorum, qui ὁμότιμοι appellantur, ordinem co-optati,

* Αὐτὸς μόνος, &c.] Muretus legen-
 dum putat, αὐτὸς μόνος ἔχων, καὶ τούτῳ
 ἀπαπῶν. Sed non est, cur receptam
 lectionem deferamus, à quâ stant libri
 editi et MS. Bodl.

ὁ ἀρίσκειν] Miles is dicitur ἀρίσκειν,

qui in munere militari fungendo diligen-
 tiam suam peritiàmque ita probat, ut
 ducis sibi benevolentiam conciliet. Sic
 Apostolus etiam, 2 Tim. 2. 4. de milite
 hoc verbo utitur: — ἵνα τῷ ἑαυτοῦ
 γήσαντι ἀρίσκῃ.

" ἐπιλελεσμένοι ἐσέ, οἱ δοκεῖτε τὰ μὲν ἄλλα τοῖς κρατίστοις
 " ὅμοιοι εἶναι, τῇ δ' ἡλικίᾳ καὶ φρονιμώτεροι. Καὶ τοίνυν χώ-
 " ραν ἔχετε ἔδεν ἥτιον ἔνιμον τῶν προσαλῶν· ὑμεῖς γὰρ ὀπίσθεν
 " ὄντες τῆς τ' ἀλθῆς αὐ, ἐφορῶντες καὶ ἐπικελεύοντες αὐτοῖς, ἔτε
 " κρείττους^α ποιοῖτε· εἴτε τὶς μαλακίζοιτο, καὶ τῆτον ὀρῶντες ἐκ αὐ
 " ἐπιπρέποιστε αὐτῶ. Συμφέρει δ' ὑμῖν, εἴπερ τῷ καὶ ἄλλῃ, τὸ
 " νικᾶν, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὸ βάρος^β τῆς σολῆς. Ἄν
 " δ' ἄρα ὑμᾶς καὶ οἱ ἔμπροσθεν ἀνακαλοῦντες ἔπεσθαι παρελ-
 " λῶσιν, ὑπακούετε αὐτοῖς· καὶ ὅπως μὴ^γ ἐν τῷ αὐτῶν
 " ἡτληθήσεσθε ἀντιπαρακελεύόμενοι αὐτοῖς, θᾶττον^δ ἡγεῖσθαι ἐπὶ
 " τῆς πολεμίας. Καὶ ἀπίοντες, ἔφη, ἀριστὰς καὶ ὑμεῖς, ἡκέτε.

" et delecti *quidam* estis, qui in rebus quidem cæteris præstantissi-
 " mis pares videmini, et per ætatem etiam prudentiores. Itaque lo-
 " cum non minùs honestum, quam ipsi præfecti, tenetis: nam cum
 " in extremo sitis agmine, viros fortes intuenso eosque cohortando,
 " fortiores etiam efficiatis; et si quis remissior fuerit, hunc iidem
 " observando, *ignavia indulgere* eum non sinetis. Vobis autem, si
 " cuiquam alii, expedit, victoriâ potiri, tum ob ætatem, tum ob ar-
 " maturæ pondus. Itaque si ii qui primum in acie locum tenent
 " vos inclamando ad sequendum hortati fuerint, ipsis *velim* obtem-
 " peretis: et *videte* nè hæc in parte eis sitis inferiores, *nimirum* in eis
 " vicissim adhortandis, ut majori cum celeritate adversus hostes præ-
 " cundo ducant. *Nunc* abite, inquit, et pransi cum eritis, ad ordines

^α Ποιῖτε] Sic rescripti Stephanum se-
 cutus et Mætum Boud. Distinctionem quo-
 que minorem posui ante ἐφορῶντες, ut par-
 ticula αὐ ad verbum suum ποιοῖτε facilius
 referatur. eademque clariùs hic adpareat
 structu a, ac in sequentibus his, — ἐκ
 αὐ ἐπιπρέποιστε αὐτῶ. Vulgò autem est, ἔτε
 εἰ κρείττους ποιοῖτε.

^β Τῆς σολῆς] Στολὴ, hoc in loco, non
 de vestibus, aut vestium genere (ut ferè
 alibi) sed de toto ornatu et cultu corporis,
 etiam eo, qui unicè in armis consistit,
 adhibetur. Et hæc quidem significatio,
 fontem si respexeris à quo σολὴ cauit, jure
 ei tribuenda est. Sic enim Phavorinus,
 Στολὴ ἀπὸ τῆς ἐλλῶ. Moischopolus au-
 tem ἐλλῶ exponit, κοσµῶ. Et ἐλλῶ-
 σαι peculiè de armis ornatu usurpat
 Dierkf. Hætic. T. 1. p. 296. —
 κοῦφῃ ἐσαρκύνους ὀπλίται· ei, p. 337. dicit,
 Cûtoiem et Pollucem R. m. in foro con-
 spectis fuisse πολεμικὰς ἐνδεδυκτάς σολὰς.
 His adjicienda est Ἀβινίου auctoritas, Hist.
 Var. lib. 3. c. 14. Ξενοφῶνι ἐμελε τῶν
 ἄλλαν σπουδαίαν, ἧ ὅν καὶ ὅπλα καλὰ ἔχειν.
 Νικῶν γὰρ, ἔλεγε, τοῖς πολεμικοῖς τὴν κελ-

λῆσιν σολὴν ἀρμόττειν καὶ ἀποθνήσκειν ἐν τῇ
 μάχῃ κείσθαι καλῶς ἐν καλῇ τῇ πανοπλίᾳ.
 ubi σολὴ, haud dubie, *armaturam*, seu
ornatum militarem notat, cum in sequenti-
 bus de armis tantum agitur. Confule ip-
 sum Auctorem et quæ Cl. Perizonius ad
 verba adlata notavit.

^γ ἡγεῖσθαι] Scripturam hanc vulgatâ
 illâ, ἡγεῖσθε, potiorè rectè judicant Ste-
 phanus, Leunclavius et Camerarius. In-
 terpretes tamen ἡτληθήσεσθε ab illo parti-
 cipo, ἀντιπαρακελεύόμενοι, separant, per-
 inde hunc locum reddentes ac si ἀντι-
 παρακελεύεσθε legeretur. Ego verò Ste-
 phano libentiùs assentior qui illud cum
 verbo ἡτληθήσεσθε cohæreere putat, per-
 inde ac si diceretur, ὅπως μὴ ἐν τούτῳ
 ἡτληθήσεσθε, τῷ ἀντιπαρακελεύεσθαι αὐτοῖς
 θᾶττον ἡγεῖσθαι; et eam hîc cum ὅπως
 dicit esse ellipticam, cujus antea mentio
 facta est lib. 1. p. 32. Cæterum præ-
 ceptum hoc paulò post servatum videmus:
 cum enim dixerat, παρακάλουν ἀλλήλους
 ἔπεσθαι, subiungit, οἱ δ' ὀπίσθεν, αὐτῶν
 ἀκούσαντες, ἀντιπαρακελεύωτο τοῖς πρώτοις
 ἡγεῖσθαι ἐπὶ ὁρµόµενως.

“ σὺν τοῖς ἄλλοις ἐξεφανωμένοι εἰς τὰς τάξεις.” Οἱ μὲν δὲ ἀμφὶ Κῦρον ἐν τούτοις ἦσαν· οἱ δ’ Ἀσσύριοι ^a καὶ δὴ ἡρισηκότες ἐξήσαν τε θρασέως, καὶ παρετάτλουτο ἑρρωμένως. Παρέταττε δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ἐφ’ ἄρματος παρελαύνων, καὶ τοιαύδε παρεκελεύετο·

“ Ἄνδρες Ἀσσύριοι, νῦν δεῖ ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι. Νῦν γὰρ
 “ περὶ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ὁ ἀγὼν καὶ περὶ γῆς ἐν ἣ ἔφυτε, καὶ
 “ περὶ οἰκῶν ἐν οἷς ἐτρέφητε, καὶ περὶ γυναικῶν δὲ καὶ τέκνων, καὶ
 “ περὶ πάντων ὧν ^b κέκτησθε ἀγαθῶν. Νικήσαντες μὲν γὰρ,
 “ ἀπάντων τούτων ὑμεῖς, ὥσπερ πρόσθεν, κύριοι ἔσεσθε· εἰ δ’
 “ ἠτληθήσεσθε, εὖ ἴξε ὅτι παραδώσειτε ταῦτα πάντα τοῖς πολε-
 “ μίοις· ^c ἃ τε οὖν νίκης ἐρῶντες, μένουσιν μάχεσθε. ^d Μωροῦ
 “ γὰρ, τὸ κρατεῖν βλομένους, τὰ τυφλὰ τῷ σώματι καὶ ἄοπλῳ
 “ καὶ ἄχειρᾳ ταῦτα ἐναντία τάττειν τοῖς πολεμίοις φεύγουσας.

“ unā cum aliis coronati accedite.” Et in his quidem rebus Cyri milites occupati erant : Assyrii autem, jam pransi quoque, audacter à castris prodibant, et acie instructa praesentibus animis stabant. Instruebat autem eos rex ipse, curru vectus, et verbis hujusmodi cohortabatur :

“ Nunc vos, Assyrii, viros esse fortes oportet. Jam enim de vitā
 “ vestra certamen vobis propositum est, et de solo in quo estis orti, et
 “ de domiciliis in quibus educati, et de uxoribus etiam liberisque, et
 “ de bonis quae possidetis universis. Nam si victoriā potiti fueritis,
 “ horum omnium domini vos, ut antea, futuri estis : sin victi fueritis,
 “ certò vos scire volo hostibus isthac omnia vos tradituros esse :
 “ itaque tanquam victoriæ cupidi, constanter pugnam sustinete.
 “ Quippe stultum est, eos qui superiores esse velint, caecas corporis
 “ partes et armis ac manibus destitutas per fugam hostibus obvertere.

^a Καὶ δὲ, &c.] Muretus hic quoque, ut alibi saepe, δὲ pro ἔδῃ vitiosè legi existimat. Non male.

^b Κίεσθε] Leunclavius contextui inseruit πίπασθε, rejecto ad marginem κίεσθε, quod illius glossam putat, imperitiā librarii loco non debito positam. Stephanus quoque πίπασθε non improbat; cum id à Xenophonte, cui familiaria satis sunt verba poetica, non uno loco, apud *Exped.* usurpatum esse constet. Sed, cum editi omnes et MS. Bodl. Leunclavii conjecturae adversentur, à vulgatā lectione haud satis causae est cur recedamus.

^c Ἄ τε] Sic edidit Leunclavius; nec aliter Stephanus legendum conjicit. Editio autem Eton. dat οἱ τε οὖν, Ald. οἱοι τε οὖν. Flor. εἰτε οὖν, Non ita commodè.

^d Μωρὸν γὰρ, &c.] Locum hunc plus vice simplici imitatum esse Sallustium jam olim annotarunt eruditi. *Bel. Cat.* c. 61.

“ Nam, in fugā salutem sperare, cum
 “ arma, quibus corpus tegitur, ab hostibus
 “ averteris, ea verò dementia est.” Et *Jugur.* c. 115. edit. Cant. “ —nec
 “ quenquam decere, qui manus armaverit,
 “ ab inermis pedibus auxilium petere, in
 “ maximo metu nudum et caecum corpus
 “ ad hostes vertere.” Sic ferè Ulysssem compellat Diomedes, *Il.* 9. v. 94, et seq.

Πῇ φεύσεις, μετὰ τῶτα βαλὼν, παχὺς ἄς,
 ἐν ὁμίλῳ;
 Μήτις τοὶ φεύοντι μεταφρένω ἐν δόρῳ
 πύλῃ.

“ Μωρὸς δὲ καὶ εἴ τις ζῆν βεβλόμενος φεύγειν ἐπιχειροίη· εἰδὼς
 “ ὅτι ^a οἱ μὲν νικῶντες σώζονται, οἱ δὲ φεύγοντες ἀποθνήσκουσιν
 “ μᾶλλον τῶν μενόντων. Μωρὸς δὲ καὶ εἴ τις χρημάτων ἐπιθυμῶν,
 “ ἥτις προσιέται. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι οἱ μὲν νικῶντες τὰ τε
 “ ἑαυτῶν σώζονται, καὶ ^b τὰ τῶν ἡττωμένων προσλαμβάνουσιν· οἱ δ'
 “ ἡττώμενοι ἅμα ἑαυτὸς τε καὶ τὰ ἑαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσιν;”
 Ο μὲν δὲ Ἀσσύριος ἐν τούτοις ἦν·

Ο δὲ Κυαξάρχης πῆμπτω πρὸς τὸν Κῦρον ἔλεγεν ὅτι ἤδη καιρὸς
 εἶναι ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολέμους· εἰ γὰρ νῦν, ἔφη, ἔτι ὀλίγοι εἰσὶν οἱ
 ἔξω τοῦ ἐρύματός, ἐν ᾧ ἂν προσιώνμεν, πολλοὶ ἔσονται· μὴ οὖν
 ἀναμένωμεν ἕως ἂν πλείους ἡμῶν γένωνται, ἀλλ' ἴωμεν ἕως ἔτι
 οἰόμεθα εὐπετῶς αὐτῶν κρατῆσαι ἂν. Ο δ' αὖ Κῦρος ἀπεκρί-
 νατο, Ω Κυαξάρη, εἰ μὴ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἔσονται οἱ ἡττηθέντες,
 εὖ ἴσθι ὅτι ἡμᾶς μὲν ἐρᾷσι, φοβημένους τὸ πλῆθος, τοῖς ὀλίγοις
 ἐπιχειρῆσαι· αὐτοὶ δὲ ἐνομίσαντο ἡττησθαι· ^c ἀλλ' ἄλλης σοι μάχης

“ Stultus item, quicumque vitæ cupidus in fugam se convertat; cum
 “ sciat victores quidem servari incolumes, fugientes autem citius inter-
 “ ire quàm resistentes. Est et is stultus qui opum cupidus, vinci se pa-
 “ titur. Nam quis ignorat, victores et suas res conservare, et illorum
 “ præterea quos vicerint fortunæ potiri; cum victi et seipsos et omnia
 “ sua simul amittant?” Et hæc quidem agēbat Assyrius:

Cyaxares autem ad Cyrum mittebat, qui diceret, in hostes ducendi jam
 tempus esse: nam si pauci, ait, adhuc illi sunt qui extra munitiones *pro-*
gressi sunt, tamen interea dum *ad eos* accedemus, multi erunt: ne expecte-
 mus igitur donec *ipsi* plures nobis sint, sed eamus dum adhuc facile supe-
 riores eis nos futuros arbitramur. Cyrus contra respondebat, Certo te
 scire velim, Cyaxares, nisi ex iis plus dimidia pars victa fuerit, dicturos
 esse, nos multitudinem metuentes paucos *è suis* adgressos esse: ipsique
 adeò se minimè victos existimabunt; sed aliud tibi prælium subeundum

^a Οἱ μὲν νικῶντες, &c.] Xenophontem ad illud Homericum allussisse putat Æmil. Portus, II. 6. v. 531.

Αἰδομένων τ' ἀνδρῶν πλείους σοί, ἢ ἐνέ-
 φανται.

Eodem sensu, nec aliis penè verbis, No-
 ster, ἀναβ. γ'. p. 180. edit. Steph. ἔτι
 τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, περιέσθω νικῶν τῶν μὲν
 γὰρ νικῶντων, τὸ κατακτείνειν· τῶν δὲ ἡτ-
 τωμένων, τὸ ἀποθνήσκειν ἐστίν. Καὶ εἴ τις
 γὰρ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν περιέσθω·
 τῶν γὰρ νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σώζειν,
 καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν.

^b Τὰ τῶν ἡττωμένων] Leunclavius et

Stephanus dant τὰ τῶν πολέμων ἡττωμέ-
 νων. Notam tamen suspexit vocis πολε-
 μίων illi infixerunt. Eam autem planè
 nesciunt libri Ald. et Eton. et MS. Bodl.
 et rectè quidem abesse vel ipsa modò ex
 ἀναβ. lib. 3. adlata verba docent, —
 καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν.

^c Αλλ' ἄλλης, &c.] Plerique editi in
 margine exhibent, ἄλλης οὖν συμμαχίας
 δεήσειν, perperam, uti opinor. Si vulgata
 lectio loco sit movenda, omninò paruerim
 MS. Bodl. qui dat, ἄλλης οὖν μάχης δε-
 σείν.

δεήσειεν, ἢ αὖ ἄμεινον ἴσως βηλεύσαιηο ἢ νῦν βεβήλευται, παρὰ δούλης ἐαυτῆς ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὥσθ' ὅποσois αὖ βηλώμεθα αὐτῶν μάχεσθαι. Οἱ μὲν δὴ ἄγγελοι ταῦτα ἀκέσαντες ὤχοντο.

Εν τῷτῳ δ' ἦλθε Χρυσάντας τε ὁ Πέρτης καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ὁμοίμων αὐτομόλως ἄνθρωποι. Καὶ ὁ Κῦρος, ὡς εἰκὸς, ἠρώτα τὰς αὐτομόλως τὰ ἐκ τῶν πολέμων. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἐξίσιεν τε ἤδη σὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ παρατάττοι αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἔξω ὦν, καὶ παρακελεύοιτο μὲν δὴ τοῖς ἀεὶ ^α ἔξω ἔσι πολλά τε καὶ ἰσχυρά, ὡς ἔφασαν λείπειν τὰς ἀκρόντας. Εὐλαῦθα εἶπεν ὁ Χρυσάντας, Τί δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, εἰ ^β καὶ σὺ συγκαλέσας, ἕως ἔτι ἔξει παρακελεύσαιο, εἰ ἄρα καὶ σὺ ἀμείνως ποιήσας τὰς στρατιώτας; Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, Ω Χρυσάντα, μηδὲν σε λυπούσιν αἱ τῆ Ασσυρίης παρακελεύσεις· ἡδεμία γὰρ ἔτις ἔσαι καλὴ παραινέσις, ἢ τις τὰς μὴ οὐκ ἀγαθῆς, αὐθημερόν ἀκρόντας ἀγαθῆς ποιήσει· ἢ αὖ ἔν τοξότας γε, εἰ μὴ ἔμπροσθεν τῷτο μεμελετηκότες εἶεν· ἢ δ' ἀκοντιστάς, ἢ δὲ μὲν ἰππείας γε· ἢ δὲ μὲν τὰ γε σώματα ἰκανὸς πονεῖν, ἢ μὴ πρόσθεν ἡσκηκότες ὦσι. Καὶ ὁ Χρυσάντας εἶπεν,

erit, in quo melius fortasse *sibi* consuluerint, quàm hoc tempore consuluere, quo seipios nobis offerunt velut è penu promendos, ut cum quanto velimus eorum numero pugnemus. Et nuntii quidem his auditis discesserunt.

Interea Chryfantas Persa venit, et alii nonnulli ex eorum qui ἐμότιμοι appellantur ordine, qui *secum* transfugas ducebant. Et Cyrus ut par erat, transfugas *quid* de rebus hostium adferrent interrogabat. Illi verò dicebant, armatos jēn ἐ castris prodire, regemque *ipsum* extra castra quoque progressum eos instruere, et cohortatione copiosā vehementique ad eos uti, quotquot sine intermissione prodirent, uti *quidem* eos qui audissent *illum* adfirmare aiebant. Ibi tum Chryfantas. Quid verò, Cyre, inquit, si et tu, convocatis militibus, eos dum licet cohorteris? si fortè et tu reddas *eos* animosiores. Respondit Cyrus, Nè tibi omninò molestæ sint Assyrii adhortationes istæ, Chryfanta: nam admonitio nulla tam præclara futura est, quæ *homines* minimè fortes eodem, quo *eam* audiverint, die fortes sit effectura; non sagittarios certè, nisi eam artem prius exercuerint; non jaculatores, nec equites; imò nè id quidem efficiet, ut corporibus ad labores perferendos valeant, nisi *se* prius exercuerint. Et Chryfantas,

^α ἔξω ὦσι.] Leunclavius probasse videtur ἰῶσι, quod margini adscripsit. Stephanus vulgatam lectionem minime felicitandam putat: eaque mihi satis sana videtur.

^β καὶ σὺ συγκαλέσας, &c.] Sic edidit Stephanus: libri autem alii habent συγκαλέσας, ἕως ἔτι ἔξει παρακελεύσαι, εἰ &c. At concinnior videtur recepta lectio.

Αλλ' ἄρκεϊ τοι, ὦ Κῦρε, εἰν τὰς ψυχὰς αὐτῶν παρακελευ-
 σάμενος ἀμείνως ποιήσης. Ἡ καὶ δύναιτ' αὖν, ἔφη ὁ Κῦρος,
^a εἰς λόγος ῥηθεῖς αὐθημερόν αἰδῶς μὲν ἐμπλήσαι τὰς ψυχὰς τῶν
 ἀκυσάντων, ἢ ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν κωλύσαι, προῤῥέψαι δὲ ὡς χρὴ,
 ἐπαίνω μὲν ἕνεκα, πάντῃ μὲν πόνον, πάντῃ δὲ κίνδυνον ὑποδύεσθαι,
 λαβεῖν δ' ἐν ταῖς γνώμαις βεβαίως τῆτο, ὡς αἰρετώτερόν ἐστι μα-
 χομένους ἀποθνήσκειν μᾶλλον ἢ φεύγουσας σωθῆναι; Ἀρ' οὐκ, ἔφη,
 εἰ μέλλῃσι τοιαῦται διάνοιαι ^b ἐγγενήσεσθαι ἀνθρώποις καὶ ἔμμονοι
 ἔσεσθαι, πρῶτον μὲν νόμους ὑπάρχει δεῖ τοιούτους, δι' ὧν τοῖς μὲν
 ἀγαθοῖς ἐνίμος καὶ ἐλευθέριος ὁ βίος παρασκευασθήσεται, τοῖς
 δὲ κακοῖς ταπεινός τε καὶ ἀλγεῖνός κ' ἀβίωτος ὁ αἰὼν ἐπανακείσεται;
 Ἐπειτα διδασκάλης, οἶμαι, δεῖ καὶ ἀρχούας ἐπὶ τῆτοις γενέσθαι,
 οἳ τινες δεῖξασί τε ὀρθῶς καὶ διδάξασι καὶ ἐθίσασι ταῦτα δρᾶν, ἕως
 αὖν ἐγγένηται αὐτοῖς τῆς μὲν ἀγαθῆς καὶ εὐκλεεῖς εὐδαιμονεσάτης
 τῇ ὄντι νομίζειν, τῆς δὲ κακῆς καὶ δυσκλεεῖς, ἀθλιωτάτης πάντων
 ἡγεῖσθαι. Οὕτω γὰρ ^c δεῖ διαλεθῆναι τὰς μέλλουσας τῇ ἀπὸ τῶν πο-

Atqui fatiſ est, Cyre, inquit, ſi eorum animos cohortando meliores red-
 dideris. Num queat, ait Cyrus, una oratio pronuntiata, eodem die, pu-
 dore audientium animos implere, vel à rebus turpibus arcere, et eos mo-
 nendo adducere, ut laudis gratiâ, laborem omnem, omne periculum ſub-
 eundum ſtatuant, ac mentibus ſuis infixum hoc habeant, optabilius *nimi-*
rum eſſe pugnando mori, quàm fugiendo ſalutem adipiſci. Nonne, ſi hu-
 juſmodi cogitationes, inquit, hominum animis inferi et in iis inſidere de-
 beant, leges primùm ſint tales oportet, ut earum beneficio viris quidem
 fortibus honeſta et liberalis vita paretur, ignavis verò et plena doloris et
 mininè vitalis vita præparata immineat? Deinde præceptores, ut arbi-
 tror, et magiſtros eis qui præſint, accedere oportet, qui *exemplo* rectè
 monſtrent doceântque *quæ ſint agenda*, hiſce *eos* agendis adſuefaciant,
 donec inſitum hoc ipſis fuerit, ut viros *nempe* fortes et laudatos reapse
 feliciffimos exiſtiment, ignavos et infames omnium miſerrimos du-
 cant. Sic enim animati eſſe debent, quotquot diſciplinam metu ho-

^a Εἰς λόγος, &c.] Ad ſis Catilinæ ora-
 tionem, *Compertum ego habeo*, &c. apud
Salluſt. loco ſuprà paulò memorato.

^b Ἐγγενήσεσθαι.] Vulgò ἐγγραφῆσεσθαι.
 pro quo Leunclavius repoſuit in ipſo textu
 ἐγγενήσεσθαι. Rectè quidem: nam paulò
 poſt ait Xenophon, ἕως αὖν ἐγγένηται αὐτοῖς.
 Hujus autem ἐγγενήσεσθαι ſcholion eſt
 illud ἐγγραφῆσεσθαι *per educationem* indi-
 quod itidem in margine reperiri ſolet;
 et pro quo tandem librarii ἐγγραφῆσεσθαι

ſcripſerunt, et in ipſum contextum retu-
 lerunt. Stephanus etiam receptam à no-
 bis lectionem laudat in margine.

^c Δεῖ διαλεθῆναι.] In plerisque editis
 deest illud δεῖ. *Eton.* et *Argentor.* dant
 διαλεθῆναι χρὴ, atque ità ſcribendum cen-
 ſuit Budæus. Stephanus autem voculam
 δεῖ ante διαλεθῆναι in vetere quodam libro
 inventam fuiſſe ait: eamque adeò in tex-
 tum admifit. Hunc ſequendum duximus,
 cujus emendationem et probat Leunclavius

καὶ προσευξάμενος τοῖς θεοῖς, ἐξῆλθε τό σράτευμα. Ὡς δ' ἤρξατο ἄλφειν ἔτι θᾶπτον, ὁ μὲν ἠγεῖτο, οἱ δ' εἰποντο, εὐτάκτως μὲν, διὰ τὸ ἐπίσασθαί τε καὶ μεμελετηκέναι ἐν τάξει πορεύεσθαι· ἐρρωμένως δέ, διὰ τὸ φιλονείκως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, καὶ διὰ τὸ τὰ σώματα ἐκπεπονησθαι, καὶ διὰ τὸ πάντας ἀρχοντας τὸς πρωτοστάτας εἶναι· ἠδέως δέ, διὰ τὸ φρονίμως ἔχειν· ἠπίσαντο γάρ, καὶ ἐκ πολλῶν ὥτως ἐμεμαθήκεισαν, ἀσφαλέςατον εἶναι καὶ ῥᾶσον τὸ ὁμοσεῖναι τοῖς πολεμίοις, ἄλλως τε καὶ τοξόταις, καὶ ἀκονισταῖς, καὶ ἵππευσιν.

Εως δ' ἔτι βελῶν ἔξω ἦσαν, παρηγγύα ὁ Κύρος ^a σύνθημα, ΖΕΤΣ ΣΤΜ ΜΑΧΟΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦκε τὸ σύνθημα ἀναποδιδόμενον, ἐξῆρχεν αὖ ^b Διοσκύροις

ad deos precatus, exercitum produxit. Cúmque celerius etiam ducere cœpisset, præibat ipse, milites sequebantur, servatis *illi* quidem ordinibus, quòd et tenerent et studiosè rationem ordines in progrediendo servandi exercuerint; et præsentibus animis, quòd alii alios æmulerentur, quòd corpora eorum laboribus adsueta et firmata essent, quòdque præfecti essent omnes qui primi in acie stabant; et libenter denique, quòd prudentiâ valerent: sciebant enim, et jampridem didicerant, tutissimum esse facillimumque cominùs hostes invadere, præsertim qui sagittarii sint, et juculatores, et equites.

Cúmque adhuc extra *isum* telorum essent, Cyrus *banc* tesseram militibus dari iussit, JUPITER AUXILIARIS ET DUX. Cùm autem tessera vicissim reddita ad Cyrum rediisset, ibi verò præana Διοσκύρων

^a σύνθημα, ΖΕΤΣ] Συνθήματα, Græcis sunt Historicis propriè σύμβολα φωνικά, seu *Signa Vocalia*, quæ sc. humanâ voce pronunciantur; et præfectis primùm inferioribus ab ipso Imperatore propter confusionem evitandam data, ad totum deinde exercitum per successionem perveniebant. Erant plerumque fausti voces ominis, aut numinum quorundam nomina, à quibus felicem inceptorum exitum expectabat Imperator. Tessera à Cæsare data erat *Felicitas*, teste Hirtio, de *Bel. Afric.* c. 58. Cyrus hoc in loco adhibet Δία σύμμαχον καὶ ἡγεμόνα. et, lib. 7. Δία σωτήρα καὶ ἡγεμόνα. Cæsar, ad *Pharsalum*, Ἀφροδίτη νικηφόρος. Pompeius, Ἡρακλῆς ἀνίκητος, Auctore Appiano de *Bell. Civil.* lib. 2. p. 475. edit. Stepb. Vide sis *Veget.* lib. 3. c. 5. et *Servium* ad *Æneid.* lib. 7. v. 637.

^b Διοσκύροις] *Discoeurs* inter Numina

Perfica haud temerè recensuit Xenophon. Eos autem Magi, teste Hesychio, Δεῦας appellabant. Hujus verba primùm, ut in omnibus, quas vidi, editionibus leguntur, proponam; deinde, mendum scripturæ tollere conabor. Sic igitur, Vir linguæ Græcæ peritissimus, Δεῦας, τοὺς ἀνάκους θεοὺς μάλοι· nec aliter Phavorinus. Legendum puto, τοὺς ἀνακούς (vel ἀνακας) θεοὺς, μάλοι· nam utroque modo nominari solent *Discoeurs*. Testes sint Viri summi, Bochartus, *Geogr. Sacr.* p. 365. Montfauconus, *Supplem. Antiqu.* T. 1. lib. 5. c. 4. Davisius, ad *Cicer.* de *Nat. D.* lib. 3. c. 21. et nè plures memorem, Hesychius ipse, Ἀνακοὶ οἱ Διοσκυροί. et, Ἀνακας, τὸς Διοσκύρους. Restitutâ in hunc modum Hesychii scripturâ, satis constabit, quid sibi velint verba ex eo prolata: Δεῦας enim, si terminationem excipias Græcam ας, est vox planè Perfica, significans, *Duo*, *Gemini*. Vide

παιδιά τὸν νομιζόμενον· οἱ δὲ Θεοσεβῶς πάντες συνεπήχθησαν με-
γάλη τῇ φωνῇ· ἐν τῷ τοιούτῳ γὰρ δὴ οἱ δεισιδαίμονες ἦτον τὰς
ἀνθρώπους φοβεῖσθαι. Ἐπεὶ δ' ὁ παῖδ' ἐγένετο, ἅμα πορευόμενοι,
οἱ ὁμότιμοι φαιδροὶ, καὶ πεπαιδευμένοι, περιορῶντες ἀλλήλους,
ὀνομάζοντες ^a παρασάτας, ἐπισάτας, λείονες πολὺ τὸ, Αἰεὶ
ἄνδρες φίλοι, Αἰετ' ἄνδρες ἀγαθοὶ, παρεκάλουν ἀλλήλους ἔπεσ-
θαι. Οἱ δ' ὀπισθεν, αὐτῶν ἀκέσαιντες, ἀντιπαρεκελεύοντο τοῖς πρώ-
τοις ἡγεῖσθαι ἑρῶμένως. Ἦν δὲ μεσὸν τὸ σράτευμα τῷ Κύρῳ
προθυμίας, φιλοτιμίας, ῥώμης, θάρρους, παρακελευσμάτων, σω-
φροσύνης, πειθῆς· ὅπερ οἶμαι δεινότατον τοῖς ὑπεναντίοις. Τῶν
δ' Ἀσσυρίων οἱ μὲν ἀπὸ τῶν ^b ἁρμάτων προμαχῶντες, ὡς ἔγχε
ἤδη προσεμίλυνε τὸ Περσικὸν πλῆθος, ἀνέβαινον ἐπὶ τὰ ἁρ-
μάδια, καὶ ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ἐαυτῶν πλῆθος, οἱ δὲ τοξόται, καὶ

in laudem decantari solitum exorsus est, et *militēs universi religiosè*
magnâ voce unâ canebant: nam in hujusmodi rerum statu, qui reli-
giosi sunt, minùs homines metuunt. Paxane absoluto, ὁμότιμοι qui
vocantur unâ pergentes, vultu hilari, et *rite tanquam* instituti, oculis
in se mutuò conversis, eos qui juxta se, quique post se erant no-
minatim compellantes, *atque* hæc iterantes verba, Heus viri cari,
Heus viri fortes, ad sequendum mutuò se adhortabantur. Eos autem
cum audissent, qui ponè sequebantur, vicissim primos ut præsentibus
animis præirent hortabantur. Atque *addeò totus* Cyri exercitus alacrita-
tis, gloriæ cupiditatis, roboris, fiduciæ, cohortationis, prudentiæ, obe-
dientiæ plenus erat: quod maximè equidem adversariis terribile puto.
Apud Assyrios autem ii, qui de curribus ante aciem primi pugnare so-
lebant, cum jam propiùs accessit agmen Persicum, currus conscende-
runt, et ad copias suas recesserunt: sagittarii verò, et jaculatores, et

Vide eruditiss. Castell. Lex. Persic. ad 𐎧𐎡𐎴

et 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴. Et simili prorsus modo

Dioscuri apud Græcos Δίδυμοι appellantur; sic enim Aratus:

Κρατὶ δὲ οἱ δίδυμοι· μέισση δ' ὑπὸ καρ-
πίος ἐστὶ·

ut apud Latinos, *Gemini*:

Et natos geminos *invenies* sub caput *Arcti*,
Cicero. Idem in *Fragmentis Poëm.*

Et *Gemini clarum jacescentes lucibus ignem*.
Merito autem ii Δίδυμοι appellantur, cum
is, secundum Etymol. M. propriè δίδυμος
sit, ὁ μὲν ἐπὶ τῇ τευχθεῖ ἐκ μιᾶς συλλήψεως.
vel, ὁ σὺν ἐπὶ τῇ ἐξελθῆν τῇς γαστρὸς.

^a Παρασάτας, &c.] De his consule
Indicem *Vocabul. Militar.*

^b Ἀπὸ τῶν ἁρμάτων.] Sic restituendum

hunc locum censuerunt Stephanus et Le-
unclavius, cum antea legeretur οἱ μὲν ἀπὸ
τῶν ἁρμάτων προμαχῶντες. Planè men-
dosè. Nam qui de Castrorum munitioni-
bus propugnarent, in hoc quidem conflictu,
nulli erant. Itaque sana omninò videtur,
quam damus, scriptura, ut intelliguntur
ii, qui, pro more Gentium Orientalium,
de curribus in primâ acie pugnabant, quò
copias hostiles curruum suorum impetu
discerent. Camerarius quidem, teste
Leunclavio, sic reddidit, ut cum ἁρμάτων
reperisset suis in libris, non ἁρμάτων, pa-
teat. Stephanus eandem vocem in vetere
quodam inveniri ait: MS. certè Bodl. eam
clare repræsentat in margine, licet in textu
det ἁρμάτων, quod ratione spiritûs propiùs
ad receptam lectionem, quam vulgatum
illud ἁρμάτων, accedit.

ἀκούσθαι, καὶ σφενδονηταὶ αὐτῶν ἀφίεσαν τὰ βέλη πολλῶ πρὶν ἐξικνεῖσθαι. Ὡς δ' ἐπιόντες οἱ Πέρσαι ἐπέβησαν τῶν ἀφιεμένων βελῶν, ἐφθεγγάλο δὴ ὁ Κῦρος. Ἄνδρες ἄριστοι, ἤδη θᾶττόν τις ἰὼν ἐπιδεικνύτω ἐαυτὸν καὶ παρεγυάτω. Οἱ μὲν δὴ παρεδίδοσαν τῆτο· ὑπὸ δὲ προθυμίας καὶ μένους καὶ τῆ σπεύδειν συμμίζαι, δρόμους τινὲς ἤρξαντο· συνεφείπετο δὲ καὶ πᾶσα ἡ φάλαγγς δρόμου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κῦρος ἐπιλαθόμενος τῆ βιάδην, δρόμου ἠγεῖτο· καὶ ἅμα ἐφθέγγετο, Τίς ἰφίπειαι; Τίς ἀθάθης; Τίς πρῶτος ἄνδρα καὶ ἀσχελεῖ; Οἱ δὲ ἀκῆσαντες, τὸ αὐτὸ τῆτο ἐφθέγγοντο· καὶ διὰ πάντων δὴ, ὥσπερ παρηγυῖα, ἄτως ἐχώρει. Τίς ἐψέλαι; Τίς ἀθάθης; Οἱ μὲν δὴ Πέρσαι ἄτως ἐχούτες ὁμόσε ἐφέροντο· οἱ γεμῆν πολέμιοι ἔκτετι ἐδύναντο μένειν, ἀλλὰ γραφέντες ἔφενον εἰς τὸ ἔρυμα. Οἱ δ' αὖ Πέρσαι κατὰ τὰς εἰσόδους ἐπόμενοι, ὠθημένων αὐτῶν, πολλὰς ἰσχυροὺς ἀπέκλειναν· τὰς δ' εἰς τὰς τάφρους ἐμπύπτοντας ἐπείσπηδῶντες ἐφόνεον, ἄνδρας ὁμᾶ καὶ ἵππους· εἷμα

funditores tela sua multò prius emisere quàm ad hostem pervenire possent. Ubi autem Persæ intrantes jam tela conculcarent, tum Cyrus ità loquutus est: Jam, viri fortissimi, celerius vestrum aliquis procedens sui det specimen, et aliis idem significet. Et illi quidem hoc alius tradiderunt; præ alacritate autem et ardore animi et manum conferendi studio, currere quidam cœperunt: atque aded tota simul phalanx eos curriculò secuta est. Ipse Cyrus etiam gradatim incedere oblitus, cursu præibat; et simul clamabat, Quis sequitur? Quis vir fortis? Quis primus virum prosterneat? Quod illi cum audissent, hoc ipsum proferebant; adeoque per universos, ut ipse cohortari inceperat, ità vox hæc didita erat; Quis sequetur? Quis fortis? Hoc igitur Persæ cum impetu in congressum ferebantur: hostes verò non ampliùs subsistere poterant, sed terga vertentes ad munitionem fugâ se recipiebant. Persæ contrà ad ipsos castrorum aditus insequuti, dum illi se protrudendo premerent, multos occiderunt: et

^a Τίς ἰφίπειαι;] Hanc lectionem retinent omnes editi; quorum tamen ad margines ἐψέλαι apponi solet; atque ità quidem dat MS. Bodl. Sequentia mox ista, Τίς ἐψέλαι; Τίς, &c. marginis huic et MSti lectioni ortum dedisse videntur: sed, idoneam causam non video, cur idem tempus in utroque loco necessariò sit servandum. Budæus quidem bis posuit ἰφίπειαι, ut posteriora hæc — αὐτὰς ἐχώρει. Τίς ἰφίπειαι; Τίς, &c. prioribus illis Cyri verbis responderent. At satis placet recepta lectio.

^a Ἀπέκλειναν] Leunclavius verbo κατεσπώνυσαν, in margine reperto, potiùs quàm ἀπέκλειναν, Xenophontem usum arbitratur. Sed, cum à vulgatà lectione stent editi simul et MS. Bodl. eam minimè rejiciendam censuimus. Opinor equidem librariorum κατεσπώνυσαν illud, à Leunclavio tanto opere laudatum, ex Zonaræ *Annal.* hausisse, qui cladem hanc Assyriorum his verbis describit; Καὶ οἱ Πέρσαι αὐτοῖς ἐπόμενοι, ὠθουμένων αὐτῶν, πολλοὺς κατεσπώνυσαν, τοὺς, &c. T. 1. lib. 3. p. 150. edit. Par.

γὰρ τῶν ἄρμάτων εἰς τὰς τάφρους ἠναγκάσθη φεύοντα συνεισπεσεῖν. Καὶ οἱ τῶν Μήδων δὲ ἵππεῖς, ὀρώμενοι ταῦτα, ἤλαυνον εἰς τὰς ἵππους τῶν πολεμίων· οἱ δ' ἐνέκλιναν καὶ τάττες. Εὐθὰ δὲ καὶ ἵππων διωγμὸς ἦν καὶ ἀνδρῶν, καὶ φόνος ἐξ ἀμφοτέρων. Οἱ δ' ἐντὸς τῆ ἐρύματος τῶν Ἀσσυρίων ἐσηκότες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς τάφρου, τοξεύειν μὲν καὶ ἀκονίζειν εἰς τὰς ἀποκλείουσας ἕτε ἐφρόνεν, ἥτ' ἐδύναιτο, διὰ τε τὰ δεινὰ ὀράματα καὶ διὰ τὸν φόβον. Τάχα δὲ καὶ καλαμαθούλες τῶν Περσῶν τινὰς διακεκοφότες πρὸς τὰς εἰσόδους τῆ ἐρύματος, ἐτράποντο καὶ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν ἔφευον. Ἰδῆσθαι δὲ αἱ γυναῖκες τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμάχων φυγὴν ἤδη καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἀνέκραγον, καὶ ἔθεον ἐκτεπληγμέναι, αἱ μὲν καὶ τὰ τέκνα ἔχουσαι, αἱ δὲ καὶ νεώτεραι ^α κατὰρρήνυμεναι τὰς πέπλους, καὶ δρυπτόμεναι, καὶ ἰκετεύουσαι ^β πάντας ὅτῳ ἐνδύχάνοιεν, μὴ φεύειν κατὰ λιλύπουσας αὐτάς, ἀλλ' ἀμύναι καὶ τέκνοις καὶ ἐαυταῖς καὶ σφίσιν αὐτοῖς. Εὐθὰ δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς σὺν τοῖς πριστοτάτοις σάτις ἐπὶ τὰς εἰσόδους, καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς,

in eos, qui in fossam delaberentur, insilientes, viros simul et equos interfecerunt: nam currus quidam in fugâ coacti sunt in fossas decidere. Hæc cùm Medorum etiam cernerent equites, in hostium equitatum iruebant: at hi eorum quoque impetum declinabant. Ibi verò et equorum et hominum persecutio, et cædes utrorumque evenit. Assyrii autem qui intra munitionem supra caput fossæ confisterant, de sagittis et jaculis in eos emittendis, qui suos occidebant, nec cogitabant, nec ita quidem facere poterant, cùm ob terribilia illa spectacula, tum propter metum. Cùmque mox etiam animadvertissent quosdam Persas ad munitionis aditus perrupisse, terga vertebant et à partibus fossarum editioribus diffugiebant. Ubi verò et Assyriorum et sociorum uxores videntur etiam in castris jam fugam fieri, clamorem tollebant, discurrebântque hinc inde consternatæ, aliæ liberos habentes, juvenili ætate aliæ, vestes discindentes, ora dilaniantes, obsecrantisque eos quibuscunque occurrerent, nè se fugiendo desererent, sed et liberos, et ipsas uxores, et seipsos tuerentur. Atque hic demum reges ipsi cum fidissimis ad castrorum aditus confisterunt, consensu eminentioribus locis,

^α Κατὰρρήνυμεναι, &c.] De Orientalibus vestes in summo mœnore scindentibus vide quæ supra adduximus, p. 154.

^β Πάντας ὅτῳ] Sic libri constanter omnes. Stephanus tamen πάντα laudat, utpote quod se iudice melius cum ὅτῳ conveniret. Mirum est sic putasse eum, quem certè non fugerit, structuræ hujus non pauca apud Nostrium reperiri exempla,

Lib. 7. — καὶ πάντα περιρριμένους ποιεῖν, ὅ,τι αὐτοῖς αὐτῶ χαρεῖσθαι, ubi plurali πάντα singularis, ὅ,τι subjungitur. Similiter apud Homerum:

— αἱ ῥά τε πάντα
ἀνδράποδες δέλιουσιν, ὅ,τις σφείας εἰσαφίηται.

Odyss. μ' v. 39, et seq.

καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο, καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. Ὡς δ' ἔγνω ὁ Κῦρος τὸ γινόμενον, δέισας μὴ εἰ καὶ βιάσαιντο εἶσω, ὀλίγοι ὄντες ὑπὸ πολλῶν σφαλεῖν τι, παρεγγύησεν ἐπὶ πόδα ἀνάγειν ἔξω βελῶν, καὶ πείθεσθαι. Εὐθα δὴ ἔγνω τις ἅν τὰς ὁμοίμους καὶ πεπαιδευμένους ὡς δεῖ· ταχὺ μὲν γὰρ αὐτοὶ ἐπείθοντο, ταχὺ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγγελλον. Ὡς δ' ἔξω βελῶν ἐγένοντο, ἔστησαν κατὰ χώραν πολλῷ μᾶλλον χορῷ, ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι εἰ
 ἂ ἐκαστον γενέσθαι.

et pugnabant ipsi, et alios cohortando excitabant. Cyrus autem ubi quid ageretur animadvertit, veritus nè si etiam intrò vi perrumperent, pauci cùm essent à multis detrimenti aliquid caperent, extra telorum ictus pedem referrent, dictoque audientes essent, edixit. Ibi tum agnovisset aliquis *Persas*, qui ὁμοῖμοι appellantur, etiam ità institutos, ut oporteret: nam et ipsi celeriter parebant, et aliis *idem* celeriter denuntiabant. Cùmque *jam* extra telorum ictus essent, suo *eorum quisque* loco constiterunt aptius multò, quàm *soleat canentium saltantiumque* cœtus, quòd accuratè nòrint quo quemque loco stare oporteret.

² Ἐκαστον, &c.] Stephanus edidit—
 ἔδει ἕκαστον αὐτῷ γενέσθαι. Vitiosè autem
 αὐτῷ pro αὐτῶν, opinor, dederunt operæ.
 In MSto Bodl. non compareret hoc pro-
 nomen: et Leunclavius id in margine

tantùm representat: nec aliter serè cæ-
 teri editi. Ipse Stephanus ad id notam,
 quæ mendum indicet, adposuit: atque
 adeò minimè recipiendum putavimus.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ΄.

ΜΕΙΝΑΣ δὲ ὁ Κῦρος μέτριον χρόνον αὐτῷ σὺν τῷ
 στρατεύματι, καὶ δηλώσας ὅτι ἑτοιμοὶ εἰσι μάχεσθαι,
 εἴ τις ἐξέρχοιτο, ὡς ὑδεὶς ἐξήει, ἀπήγαγεν ὅσον ἐδόκει καλῶς
 ἔχειν, καὶ κατεστρωτοπέδευσατο· φυλακὰς τε καταστράμενος,
 καὶ σκοπὸς προπέμψας, εἰς τὸ μέσον συνεκάλεσε τὸς
 αὐτῷ στρατιώτας, καὶ ἔλεξε τοιαύδε· “ Ἄνδρες Πέρσαι, πρῶτον
 “ μὲν τὸς θεοὺς ἐγὼ τε ἐπαινῶ ὅσον δύναμαι, καὶ ὑμεῖς πάντες,
 “ αἶμαι· νίκης τε γὰρ τελευτήκαμεν καὶ σωτηρίας. Τάτων μὲν ἔν
 “ χρὴ χαριστήρια, ὧν ἂν ἔχωμεν, τοῖς θεοῖς ἀποτελεῖν. Εγὼ
 “ δὲ σύμπαντας μὲν ὑμᾶς ἤδη ἐπαινῶ· (τὸ γὰρ γελευνημένον ἔρπον
 “ σύμπασιν ὑμῖν καλὸν ἀποτέλλεσθαι) ὧν δ’ ἕκαστος ἀξίος,
 “ ἐπειδὴν παρ’ ὧν προσήκει πύθωμαι, τότε τὴν ἀξίαν ἐκάστω
 “ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πειράσομαι ἀποδίδουαι. Τὸν δ’ ἐμῷ
 “ ἐγγύτατα ταξίαρχον Χρυσάνην ὑδὲν παρ’ ἄλλων δέομαι
 “ πυνθάνεσθαι, ἀλλ’ αὐτὸς οἶδα οἷος ἦν· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα,

CYRUS, ubi paulisper istuc cum exercitu constitisset, ac suos
 paratos esse declarasset ad pugnandum, si quis castris egredi vel-
 let, exeunte nemine, suos ed, quod commodum ipse visum est, ab-
 duxit, et castra metatus est; cūque locasset excubias, et speculatores
 præmisisset, in medio stans suos convocavit milites, et hujusmodi ora-
 tionem habuit: “ Primum equidem, Perse, deos laudibus quàm pos-
 “ sum maximis veneror, atque vos omnes pariter eos, ut arbitror, vene-
 “ ramini: quippe qui et victoriâ potiti sumus et salute. Et ob hæc qui-
 “ dem diis gratias, quibuscunque rebus possumus, persolvere nos oport-
 “ tet. Vos autem equidem omnes jam collaudo: (nam quæ jam gesta res
 “ est, cum vestrum ea omnium decore confecta est) verum ubi ex iis à
 “ quibus par est sciscitatus fuero, quibus quisque se dignum præbuit, tunc
 “ debitum cuique honorem conabor et verbis et ipsâ re tribuere. De
 “ Chryfantâ verò cohortis præfecto mihi proximo percontari alios non
 “ necesse habeo, cū ipse nôrim qualem se præbuit. Nam alia quidem,

“ ὅσαπερ οἶμαι καὶ ὑμεῖς πάλλες, ἐποίει· ἐπεὶ δ’ ἐγὼ παρηγγύησα
 “ ἐπαυαίνειν, καλέσας ὀνομασίᾳ αὐτῶν, ἀναβιβασμένους ἔτος τὴν
 “ μάχαιραν, ὡς ποιεῖσιν πολέμιον, ὑπήκισέ τε μὲν εὐθύς, καὶ
 “ ἀφείκε· ὃ ἔμελλε ποιεῖν, τὸ κελευόμενον ἔπραττεν· αὐτὸς τε γὰρ
 “ ἐπαιήσατο, καὶ τοῖς ἄλλοις μάλα ἐπισπερχῶς παρηγγύα·
 “ ὥς ἔρθασεν ἔξω βελῶν τὴν τάξιν ποιήσας πρὶν τὰς πολε-
 “ μίας καλαιοῦσά τε ὅτι ἀναχωρῶμεν, καὶ τόξα ἐνλείνασθαι καὶ τὰ
 “ πικρὰ ἐπαφεῖναι· ὥς· αὐτὸς τε ἀβλαβής, καὶ τὰς ἐαυτοῦ ἀν-
 “ δρας ἀβλαβεῖς διὰ τὸ πείθεσθαι παρέχειται. Ἄλλως δ’, ἔφη,
 “ ὁρῶ τείρωμένους, περὶ ὧν ἐγὼ σκεψάμενος ἐν ὁποίῳ χρόνῳ ἐτρώ-
 “ θησαν, τότε τὴν γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφανῶμαι. Χρυσάν-
 “ ταν δὲ, καὶ ἐργάτην τῶν πολεμικῶν, καὶ Φρόνιμον, καὶ ἄρχεσθαι
 “ ἱκανὸν καὶ ἄρχειν, χιλιαρχία μὲν ἤδη τιμῇ· ὅταν δὲ καὶ ἄλλο
 “ τι ἀγαθὸν ὁ Θεὸς δῶ, ἔτε τότε ἐπιλήσομαι αὐτῶν. Καὶ πάντας
 “ δὲ ὑμᾶς βάλομαι, ἔφη, ὑπομῆσαι· ἃ γὰρ νῦν εἶδετε ἐν τῇ
 “ μάχῃ τῇδε, ταῦτα ἐνθυμώμενοι μήποτε παύσησθε, ἵνα παρ’
 “ ὑμῶν αὐτοῖς αἰεὶ κρίνῃτε, πότερον ἢ ἀρετὴ μᾶλλον ἢ ἡ φυγὴ σώ-
 “ ζει τὰς ψυχὰς, καὶ πότερον οἱ μάχεσθαι θέλοντες, ῥᾶον ἀπαλ-
 “ λάττεσιν ἢ οἱ ἐκ ἐθέλοντες, καὶ ποῖαν τινὰ ἡδονὴν τὸ νικᾶν παρέχει·

“ quæcunque vos etiam omnes fecisse arbitror, præstitit: et cum
 “ ego pedem referre iussi, compellato nominatim ipso, etsi gladium
 “ sustulerat ille, ut percussurus hostem, statim tamen mihi paruit,
 “ eoque omisso quod facturus erat, ut iusseram fecit: nam et ipse
 “ suos abduxit, et aliis idem facendum studiosè admodum, significavit:
 “ adeò ut priùs extra teli iactum cohortem collocaret, quàm hostes
 “ animadverterent, nos pedem referre, quàmque arcus tenderent, et
 “ palta in nos ejacularentur: unde fit ut et ipse illæsus sit, et milites
 “ suos per obedientiam incolumes præstet. Alios autem quosdam,
 “ inquit, vulneratos video, de quibus, ubi consideravero quo tempore
 “ vulnera acceperint, tum demum sententiam meam aperiam. Chrysan-
 “ tam verò, et in rebus bellicis strenuum et prudentem, et ad accipi-
 “ endum imperium et imperandum idoneum, in præsentia quidem
 “ honore tribunatûs adficio; et cum Deus aliquid etiam aliud boni
 “ largietur, nè tunc quidem ejus obliviscar. Quin vos etiam univer-
 “ sos, ait, admonitos volo: nam quæ modò in hæc pugnâ vidistis, ea
 “ vobis in animis vestris nunquam non cogitanda sunt, ut ipsi semper
 “ statuatis, utrùm virtus an fuga vitam magis conservet, et utrùm ii
 “ qui pugnare volunt, faciliùs se pugnae discrimine defunctos præstent,
 “ an illi qui pugnare nolunt, et cujuscumque voluptatem adferat victoria:

“ ταῦτα γὰρ νῦν ἄριστα κρίναιτ' ἂν, πείραν τε αὐτῶν ἔχουσι, καὶ
 “ ἄρτι γεγεννημένῃ τῇ πραγμασίῃ. Καὶ ταῦτα μὲν, ἔφη, αἰεὶ
 “ διανοόμενοι, βελτίους ἂν εἴητε· νῦν δὲ, ὡς καὶ Θεοφιλεῖς, καὶ
 “ αἰσθητοὶ, καὶ σώφρονες ἄνδρες, δειπνοποιεῖσθε, καὶ σπονδὰς τοῖς
 “ θεοῖς ποιεῖσθε, καὶ παιᾶνα ἐξάρχετε, καὶ ἅμα τὸ παραγελλόμενον
 “ προνοεῖτε.”

Εἰπὼν ταῦτα, ἀνισθὰς ἐπὶ τὸν ἵππον ἦλθε· καὶ πρὸς Κυαζάρην ἐλθὼν, καὶ συνησθείς ἐκεῖνον κοιμῇ, ὡς εἰκός, καὶ ἰδὼν τάκεν καὶ ἐρόμενος εἴ τι δέοιτο, ἀπήλαυνεν εἰς τὸ ἐαυτῷ γράτευμα. Καὶ οἱ μὲν δὴ ἀμφὶ Κῦρον δειπνοποινιτάμενοι, καὶ φυλακὰς καλῶς ἡσάμενον ὡς ἔδει, ἐκοιμήθησαν. Οἱ δὲ Ασσύριοι, καὶ ^α τεθιγκότος τῷ ἀρχόντι, καὶ σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτίων, ἠθύμεν μὲν πάντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπεδίδρασκον αὐτῶν τῆς νυκτὸς ἐκ τῆ στρατοπέδου. Οἱ μὲν δὲ ταῦτα ὅτε Κροῖστος καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ^β αὐτῶν, ἠθύμεν· πάντα μὲν γὰρ ἦν χαλεπά· ἀθυμίαν δὲ πᾶσι πλείστην παρείχεν ὅτι τὸ ἠγόμενον φῶλον τῆς στρατίας διεφθάρθαι ἑδοκεῖ ταῖς γνώμασι· ἔτι δὲ ἐκλείπῃσι τὸ στρατόπεδον, καὶ

“ de his enim optimè jam statuere possitis, cùm et periculum vosmet
 “ ipsi feceritis, et res ipsa recens gesta sit. Atque hæc si usque animo
 “ verfetis, ait, meliores evasuri estis : nunc, ut deo cari, et fortes, et
 “ prudentes viri, cœnam instruite, diis libate, pœana præcinite, simul
 “ ut fiat id quod denuntiaturum est providete.”

Hæc cùm dixisset, equo conscenso provectus est : atque ubi ad Cyaxarem venisset, et cum eo communem ex gratulatione mutuâ, ceu par erat, voluptatem cepisset, quæque gererentur ibi vidisset, ac num aliquâ ipsi re opus esset rogasset, suum ad exercitum revectus est. Et Cyri quidem milites posteaquam cœnati essent, et excubias locassent, uti conveniebat, quieti se dederunt. Assyrii verò, quorum nimirum et princeps, et cum eo ferè fortissimus quisque occubuerat, universi animis concidebant, multi etiam eorum ex castris noctu diffugiebant. Hæc autem cùm Cræsus cæterique eorum focii viderent, animis deficiebant : nam erant omnia quidem dira : maximum verò mœrorem omnibus præbebat, quod ea natio, quæ in exercitu principatum teneret, penè alienatâ esse mente videbatur : itaque castra deserunt, et

^α Καὶ τεθιγκότες τοῦ ἀρχόντος, καὶ, &c.] Scil. *Nerigissarus*, qui jam quatuor annos regnaverat. Similem autem Persarum stratagem Curtius eò, quæ solet, elegantia describit, *lib.* 3. c. 11. “ Circa currum
 “ Darii jacebant nobilissimi duces, ante
 “ oculos regis egregiâ morte defuncti,
 “ omnes, &c.” Cladem verò Assyriorum, et Cræsi federatorumque fugam

verbis penè Xenophontæis exposuit Zonaras T. 1. *lib.* 3. p. 150, et seq.

^β Αὐτῶν ἠθύμενοι.] Editi plerique dant αὐτῶν πάντες ἠθύμενοι. Sed, MS. Bodl. editt. *Ald.* et *Argentor.* et *Philadelphus* illud πάντες non agnoscunt : idcirco nec ipsi admittimus ; Stephanus quidem et *Leontichius* ad id olim, tanquam importanter immixtum, notam apposuerunt.

ἀπέρχονται νυκτός. Ως δ' ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔρημον ἀνδρῶν ἐφάνη τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, εὐθὺς διαβιβάζει ὁ Κῦρος τῆς Πέρσης πρῶτους· κατὰλέλειπτο δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων πολλὰ μὲν πρόελα, πολλοὶ δὲ βόες, πολλαὶ δὲ ἄμαξαι πολλῶν ἀθανῶν μεσαι· ἐκ δὲ τέττε διεβαινον ἤδη καὶ οἱ ἀμφὶ Κυαξάρην Μῆδοι πάντες, καὶ ἡριστοποιοῦντο ἐνταῦθα. Ἐπεὶ δὲ ἡρίστησαν, συνεκάλεσεν ὁ Κῦρος τῆς ἐαυτοῦ ταξιάρχης, καὶ ἐλέξε τοιαῦτα· Οἷά μοι δοκῆμεν καὶ ὅσα ἀθανά, ὧ ἀνδρες, ἀφεῖναι, θεῶν ἡμῖν ταῦτα διδούλων. Νῦν γὰρ ὅτι μὲν οἱ πολέμιοι φοβέμενοι ἡμᾶς ἀποδεδράκασιν, αὐτοὶ ὁρᾶτε· οἵτινες δὲ ἐν ἐρύματι οὗτες ἐκλιπόντες τῆτο φεύγουσι, πῶς τέττες οἶμαι ἂν τις μεῖναι ἰδούλας ἡμᾶς ἐν τῇ ἰσοπέδῳ; Οἵτινες δὲ ἄπειροι ἡμῶν οὗτες ἔχ' ὑπέμειναν, πῶς νῦν γ' ἂν ὑπομείνοιεν, ἐπεὶ ἤτληται, καὶ πολλὰ κακὰ ὑφ' ἡμῶν πεπόνθασιν; Ὡν δὲ οἱ βέλτεροι ἀπολώλασι, πῶς, οἱ φαυλότεροι ἐκεί-

noctu discedunt. Ubi verò illuxisset, et castra hostium à militibus vacua cernerentur, mox Cyrus Persas primos eò traducit: ab hostibus autem multæ oves, bovésque multi, multa etiam bonis multis referta plaustra relicta erant: deinde Medi quoque qui erant cum Cyaxare jam in ea transferunt omnes, ibique prandium parârunt. Cùm autem pransi essent, Cyrus suos cohortium præfectos convocavit, et in hunc modum loquutus est: Qualia, viri, quantâque bona, divinitus nobis oblata, dimittere videmur? Jam enim videtis ipsi, metu nostri permotos hostes in fugam se coniecisse: qui autem munitionibus, in quibus erant, desertis fugam capiunt, hos quonam modo possit existimare quisquam substitutos, ubi nos in planitie viderint? Qui nos item minimè sustinuerunt, cùm nec dum experti nos essent, quo pacto nunc sustinebunt, cùm et victi, et multis à nobis incommodis adfecti sunt? Et quorum fortissimi quique occiderunt, quomodo illorum vi-

^a Πῶς νῦν, &c.] Infelici quippe prælio militem terreri animos, cùm multiplex Historicorum testimonium, tum præcipuè finis orationis Phormionis docet: Αναμνησκῶ δ' αὖ ὑμᾶς, ὅτι νενικηκότες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἡσσημένους δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γυναῖκες πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ἔμοιραι εἶναι. Thucid. lib. 2. p. 138. edit. Oxon.

^b Οἱ βέλτεροι ἀπολώλασι] Pro lugubri scilicet eo belli eventu, quem bini his versibus expressere Tragicî:

— πολέμος οὐδὲν' ἀνδρ' ἐκείν

Αἶρε πονηρὸν, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς ἀεὶ.
Sophoc. in Philoct. p. 401, edit. H. Steph. 420.

Φιλεῖ τοι πόλεμος, οὐ πάντ' ἐντυχίῃ.
Εσθλῶν δὲ χαίρει πτώμασιν νεανίσκων.
Euripides, citante Stobæo.

^c Φαυλότεροι] Superlativi gradus vicem hic supplet comparativus, ut apud Matt. 11. 11. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὀρανῶν, &c. et, 18. 1. Τὸς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν: et 1 Cor. 13. 13. Me quidem minime fugit, πονηρότατοι, in hoc loco Xenophontέος, et φαυλότατοι à Leunclavio aliisque laudari. Sed, lectionem à nobis receptam non temerè sollicitandam putamus, cùm eam MS. Bodh. et editi melioris notæ omnes præsent, et eandem graduum permutationem alibi reperiamus. Dictis fidem faciat Poëta Teius:

Χαλεπὸν

ων μάχεσθαι ἂν ἡμῖν ἐθέλοιεν; Καί τις εἶπε, Τί ἔν' ἐδιώκομεν ὥς τάχιστα, καλαῶν γε ἔτω τῶν ἀθανῶν ὄντων; Καὶ ὃς εἶπεν, Ὅτι ἵππων προσδεόμεθα· οἱ μὲν γὰρ κράτις τῶν πολεμίων, ὥς μάλιστ' αἰεὶς ἢ λαβεῖν ἢ ἀποκτεῖναι, ἔτοι ἐφ' ἵππων ἂν νέουται· ὥς ἡμεῖς τρέπεσθαι μὲν σὺν θεοῖς ἱκανοί, διώκουσες δὲ αἰρεῖν ἔχ' ἱκανοί. Τί ἔν', ἔφασαν, ἔκ' ἐλθὼν Κυαξάρει ταῦτα λείεις; Καὶ ὃς εἶπε, Συνέπεσθε τοίνυν μοι πάντες, ὥς εἰδῇ ὅτι πᾶσιν ὑμῶν ταῦτα δοκεῖ. Ἐκ τῶν εἰποῦτό τε πάντες καὶ ἔλεγον οἷα ἐπιθήσεια ἐδόκην εἶναι ὑπὲρ ἧν ἐδέοντο.

Καὶ ὁ Κυαξάρης ἅμα μὲν, ὅτι ἐκεῖνοι ἔρχοντο τῷ λόγῳ, ὥσπερ ὑπερβόνοι· ἅμα δὲ ἴσως καλῶς ἐδόκει ἔχειν αὐτῷ μὴ πάλιν κινδυνεύειν· (καὶ γὰρ αὐτός τε περὶ εὐθυμίας ἐτύλχανεν ὢν, καὶ τῶν ἄλλων Μήδων ἰώρα πολλὰς τὸ αὐτὸ τῷ ποιῆσαι) εἶπε δ' ἔν' ὧδε, “ Ἀλλ', ὦ Κύρε, ὅτι μὲν μάλιστ' ἀνθρώπων μελεῖσθε “ ὑμεῖς οἱ Πέρσαι πρὸς μηδεμίαν ἡδονὴν ἀπλήγως διακχεῖσθαι, καὶ “ ὄρων καὶ ἀκύν' οἶδα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆς μεγίστης ἡδονῆς πολὺ

lissimi nobiscum pugnare velint? Et *hic* quidam, Cur igitur non quàm celerrimè, inquit, *eos* persequimur, cùm *tantia* nobis bona manifestè aded offerantur? Respondit ille, Quoniam equis adhuc nobis opus est: hostium enim qui præstantissimi sunt, quos nobis commodum maximè esset vel capere vel occidere, *domum* equis vecti redeunt: quos deorum ope nos in fugam quidem vertere potuimus, at non *sumus* ad eos persequendo capiendos idonei. Cur igitur, inquiunt, non Cyaxarem accedis, atque hæc ipsi exponis? Et ille, Vos ergo, ait, omnes unà me sequimini, ut omnibus nobis hæc placere videat. Tum verò universi *Cyrum* sequebantur, et quæ viderentur ad rem, quam postulabant, adcommodata dicebant.

Et Cyaxares, partim quòd illi *hæc de re* sermonem primi iniecissent *his* quasi subinvidebat; partim, rectè se fortassè facturum existimabat, si rursùm periculum non adiret: (nam et ipse hilaritati se tunc dedebat, et de cæteris Medis complures hoc ipsum facere videbat) itaque in hunc modum respondit, “ Enimvero, Cyre, vos Persas *omnium* hominum maximè id operam dare, ut insatiabili nullius voluptatis cupiditate teneamini et oculis “ et auditu compertum habui: mihi verò multò magis expedire videtur,

Χαλεπὸν τὸ μὴ φιλεῖσαι,

Χαλεπὸν δὲ καὶ φιλεῖσαι.

Χαλεπώτερον δὲ πάντων

ἀποτυγχάνειν φιλοῦναι.

Ode 46.

Et de hâc quidem *graduum* mutatione lectores etiam monent Grammatici.

ἂν νέουται.] Vulgò ἐφ' ἵππων ἴσονται.

Nos Leunclavii Stephaniq̃ue fidem secuti sumus, qui ἴσονται illo ad marginem re-

jecto, reposuerunt ἐφ' ἵππων νέουται, sicut, Leunclavio auctore, in vetustis libris legitur. Atque hoc verbo *ποικίλῳ* usum esse Xenophontem, mirabitur nemo, ut rectè observat Leunclavius, qui ejus lectioni familiariter adfueverit. In primis enim Homerica, de quorum numero etiam hoc est, ab eo usurpari solent.

“ μᾶλλον συμφέρειν ἱσχυρῇ εἶναι. Μείζω δὲ ἡδονὴν τί πα-
 “ ρέχει ἀνθρώποις εὐτυχίας, ἢ νῦν ἡμῖν παραλεγεῖνται; Ἡ
 “ μὲν τοίνυν, ἐπεὶ εὐτυχῶμεν, σωφρόνως διαφυλάττωμεν αὐ-
 “ τήν, ἵσως δυναίμεθ’ ἂν ἀκινδύνως εὐδαιμονοῦντες γηρᾶν.
 “ εἰ δ’ ἀπλήρως χρώμενοι ταύτῃ, ἄλλην καὶ ἄλλην πειρασό-
 “ μεθα διώκειν, ὁρᾷτε μὴ παθωμεν ἄπερ πολλὰς μὲν λέγουσιν
 “ ἐν θαλάττῃ πεπονθέναι, διὰ τὸ εὐτυχεῖν ἐκ ἐθέλουσας παύ-
 “ εσθαι πλεονίας ἕως ἂν ἀπόλωνται· πολλὰς δὲ νίκης τυχούσας,
 “ ἑτέρας ἐφιεμένους, καὶ τὴν πρὸς θεὸν ἀποβαλεῖν. Καὶ γὰρ εἰ μὲν
 “ οἱ πολέμιοι ἤτις ὅλγες ἡμῶν ἔφευγον, ἵσως ἂν καὶ διώκειν τὰς
 “ ἤτις ἀσφαλῶς εἶχε· νῦν δὲ κατανόησον πῶς αὐτῶν μέρει
 “ πάντες μαχεσάμενοι νενικήκαμεν· οἱ δ’ ἄλλοι ἄμαχοι εἰσίν·
 “ οὓς εἰ μὲν μὴ ἀναγκάσοιμεν μάχεσθαι, ἀγνοοῦντες καὶ
 “ ἡμᾶς καὶ ἑαυτοὺς, δι’ ἀμαθίαν καὶ μαλακίαν ἀπίασιν· εἰ δὲ
 “ γινώσκουσι ὅτι καὶ ἀπίοντες ἐδὲν ἤτιον κινδυνεύουσιν ἢ μένουσας,
 “ ὅπως μὴ ἀναγκάσωμεν αὐτὰς, καὶ εἰ μὴ βέλονται, ἀτα-
 “ θὰς γενέσθαι. Ἴσθι γὰρ ὅτι ἔ σὺ μᾶλλον τὰς ἐκείνων γυ-
 “ ναῖκας καὶ παῖδας ἐπιθυμεῖς λαβεῖν, ἢ ἐκεῖνοι σῶσαι. Εὐ-
 “ νόει δ’ ὅτι καὶ ^α αἱ σῶες ἐπειδὴν ὀφθῶσι, φεύγουσιν καὶ πολλὰ

“ maximâ continenter frui voluptate. Quid autem voluptatem homi-
 “ nibus majorem adfert, quàm prospera fortuna, quæ quidem hoc tem-
 “ pore nobis obtigit? Si ergò, cùm prosperâ utamur fortunâ, prudenter
 “ eam conservemus, in vitâ fortassè beatâ sine periculis senescere possi-
 “ mus: sin hâc minimè fatiati, aliam ex aliâ persequi conabimur, vi-
 “ dete, nè idem nobis accidat, quod accidisse multis in mari dicitur,
 “ ut, propterea quòd bonâ usi sint fortunâ, finem navigandi facere
 “ nollent, donec naufragio interirent; itidemque multis, qui victoriam
 “ adepti, dum alteram expeterent, priorem etiam amiserunt. Nam si
 “ hostes, pauciores cùm nobis essent, in fugam se dederunt, fortassè et
 “ persequi pauciores tutum esset: nunc verò consideres *velim*, cum quan-
 “ tulâ ipsorum parte nos omnes congressi vicerimus; cæteri autem pugnâ
 “ abstinebant; quos si ut pugnent non cogemus, et nostrum et sui ipso-
 “ rum ignari, propter imperitiam et animi mollitiam discedent: sin ani-
 “ madvertent, nihilo se minùs in periculo fore, si abeant, quàm si re-
 “ sistant, *vide*, nè cogamus eos ut etiam præter animi sententiam fortiter
 “ se gerant. Nam scire debes, non magis illorum uxores ac liberos capi-
 “ endi te cupidum esse, quàm illi servandi sint *cupidi*. Etiam sues cogi-
 “ ta, posteaquam conspectæ sunt, cum prole suâ fugere, tametiâ multæ

^a Ὅπως μὴ, &c.] Ellipticam hanc locu-
 tionem jam supra, p. 25. attigimus.

^b Αἱ σῶες, &c.] De his ita Noster in
 Κυροῖς. Τὰ δὲ νεοῖα (fortan, νεογενῆ, aut
 νεοῖα)

“ ἔσαι σὺν τοῖς τέκνοις· ἐπειδὴν δὲ τις αὐτῶν θηρᾷ τι τῶν
 “ τέκνων, ἐκίτι φεύγει, ὃδ’ ἦν μία τύχη ἔστα, ἀλλ’ ἴβαι ἐπὶ
 “ τοῦ λαμβάνειν πειρώμενον. Καὶ νῦν μὲν ἐπικατακλείσαιτες
 “ ἑαυτὰς εἰς ἔρυμα, παρίσχω ἡμῖν ταμειεύεσθαι, ὥς ὅποσοις ἐβη-
 “ λόμεθα αὐτῶν μάχεσθαι· εἰ δ’ ἐν εὐρυχωρίᾳ πρόσμιεν αὐτοῖς,
 “ καὶ μαθήσονται, χωρὶς γενόμενοι, οἱ μὲν κατὰ πρόσωπον ἡμῖν,
 “ ὥσπερ νῦν, ἐναιβῆσθαι, οἱ δ’ ἐκ πλαγίᾳ, καὶ ἄλλοι ἐκ τῆ ἐτέρας
 “ πλαγίᾳ, οἱ δὲ καὶ ὀπιτθεν· ὅρα μὴ πολλῶν ἐκάστῳ ἡμῶν καὶ
 “ ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν δεήσοι. Πρὸς δ’ ἔτι, ἔφη, εἰ βελοίμην
 “ ἂν ἔβωτε νῦν ὁρῶν Μήδης εὐθυμήμενος, ἔξαναθήσας ἀναγκάζειν
 “ κινδυνεύουσας ἵεναι.”

Καὶ ὁ Κύρος ὑπολαβὼν εἶπεν, Ἀλλὰ μηδὲν σὺ γε ἀναγκά-
 σης, ἀλλὰ τὰς ἐθέλουσάς μοι ἐπεσθαι δὺς· καὶ ἴσως ἂν σοι καὶ τῶν
 σῶν φίλων τέτων ἐκάστῳ ἤκοιμεν ἄλονταις ἐφ’ οἷς πάντες εὐθυμή-
 σεσθε. Τὸ μὲν γὰρ πλῆθος ἡμεῖς γε τῶν πολεμίων εἰ διωξόμεθα·
 (πῶς γὰρ ἂν καὶ καταλάβοιμεν;) ἦν δέ τι ἢ ἀπεσχισμένον τῆ στρα-
 τεύματος λάβωμεν, ἢ τι ὑπολείπομενον, ἤχοιμεν πρὸς σε ἄλονταις.
 Εὐνόει δ’, ἔφη, ὅτι καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ σὺ ἐδέξαι, ἤλθομεν, σοὶ χα-

“ numero sint : cū verò quis de pullis earum venetur aliquem, non
 “ jam ampliùs, nè si una quidem sit, fugit, sed eum qui capere conatur
 “ invadit. Nunc quidem cū sese in munitionem incluserint, pote-
 “ statem nobis fecere velut è penu quodam promendi et pugnandi cum
 “ tanto eorum numero, quanto nobis visum esset : at si latà in planitie
 “ ad ipsos accedemus, divisiſque copiis discent, partim nobis à fronte,
 “ quemadmodū modò accidit, obsistere, partim ab latere uno, partim
 “ ab altero, partim etiam à tergo ; vide, nè cuique nostrū multis et
 “ oculis et manibus futurum sit opus. Præterea nolim equidem, inquit,
 “ cū Medos nunc hilaritati indulgere videam, eos surgere jussos ad
 “ periculofum iter cogere.”

Et Cyrus respondens, Neminem verò coëgeris, inquit ; sed illos da
tantum, qui me libentes sequentur : et fortassis ità redibimus, ut tibi et
 amicis hisce tuis singulis adferamus ea, quæ grata omnibus futura sunt.
 Copias enim hostium *confertim* omnes nos certè non persequemur ; (nam
 quo pacto eas adsequi possumus ?) verū si quid vel avulsum ab exercitu
 nacti erimus, vel à tergo relictum, *id* ad te redeuntē adducemus. Cogita
 verò, inquit, nos etiam, quoniam tu rogabas, longo venisse itinere, tibi uti

νεσθῆναι αὐτῶν ὅταν ἀλίσκηται, καλεπῶς τοῦ-
 το πάσχει. Οὐτε γὰρ μενοῦνται ἕως ἂν
 μακρὰ (ἰούσαν, νεσθῆναι) ἢ ὅταν τε αἱ κύνες
 ἔυρῃσιν, ἢ προῖδῃ τί, ταχὺ εἰς τὴν ὕλην

ἀφανίζεσθαι. Εποῦναι τε ἐπιπολεῖν ἂν ἂν
 ὅσιν ἀμφὺ χαλεπὰ ὄντες τότε, καὶ μάλλον
 μαχόμενοι ἐπὶ ἐκείῳ ἢ ὑπὲρ αὐτῶν. Edit.
 Sieb. p. 581.

ριζόμενοι, μακρὰν ὁδὸν· καὶ σὺ ἔν ημῖν δίκαιος εἴ ἀνιχαρίζεσθαι, ἔνα καὶ ἔχοντες τι οἴκαδε ἀφικώμεθα, καὶ μὴ εἰς τὸν σὸν Θησαυρὸν πάντες ὀρώμεν. Εὐλαῦθα δὴ ἔλεξεν ὁ Κυαξάρης, Ἀλλ' εἴτε μέλοι ἐθέλων τις ἔποιτο, καὶ χάριν ἔωγέ σοι εἰδείην ἄν. Σύμπεμψον τοῖνυν μοι τῶν ἀξιοπύστων τέτων τινα, ὅς ἐρεῖ ἂν σὺ ἐπισείλῃς. Λαβὼν δὴ ἴθι, ἔφη, οὐτινα ἐθέλῃς τέτων. Εὐθα δὴ ἐτυγχάνεν ὁ φήσας ποτὲ συγγενὴς αὐτῷ εἶναι, καὶ φιληθεὶς, παρών. Εὐθὺς ἔν ὁ Κύρος εἶπεν, Ἀρκεῖ, ἔφη, ἔμοιγε ἄτοσί. Καὶ οὗτος τοῖνυν, ἔφη, σοὶ ἐπέσθω· Καὶ λείβε σὺ, ἔφη, τὸν θείλουλα ἰέναι μέλα Κύρῃ. Οὕτω δὴ λαβὼν τὸν ἄνδρα ἐξήει. Επεὶ δ' ἐξῆλθεν, εὐθὺς ὁ Κύρος εἶπε, Νῦν δὲ σὺ δηλώσεις εἰ ἀληθῆ ἔλεξες, ὅτε ἔφης ἠδεσθαί με θεώμενος. Οὐκὲν ἀπολείφομαί σε, ἔφη ὁ Μῆδος, εἰ τῷτο λείβεις. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Οὐκὲν καὶ ἄλλοις προθύμως λέξεις; Κῆκεῖνος ἐπομόσας, Νῆ τὸν Δ', ἔφη, ἔως ἂν γε ποιήσω καὶ σὲ ἠδέως ἐμὲ θεῶσθαι. Τότε δὴ ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ τῷ Κυαξάρῃ, τὰ τε ἄλλα προθύμως ἀπήγγελε τοῖς Μῆδοις, καὶ προσετίθει ὅτι αὐτὸς γε ἔκ ἀπολείψοιτο ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ καλλίστου, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀπὸ θεῶν γεγονότος.

rem gratam faceremus: itaque te vicissim nobis gratificari æquum est, ut et *ipse* aliquo cum emolumento domum redeamus, et omnes ad thesaurum tuum non respiciamus. Hic Cyaxares, At verò, si quis, inquit, libens te sequatur, equidem tibi gratiam quoque habiturus sim. Mitte igitur mecum quendam de *tuis* hisce fide dignis, qui tu quæ jusseris exponat. Agè verò, inquit, quemcunque horum volueris accipe. Ibi fortè *Medus* ille aderat, qui aliquando cognatum se Cyri dixerat, et osculum *ab eo* tulerat. Subjiciens itaque mox Cyrus, Sufficit, inquit, hic mihi quidem. Et is ergò te sequatur, ait: Túque adeò dicito, ait, ut eat cum Cyro qui volet. Atque ità recepto *Cyrus* ad se homine exivit. Cúmque egressus esset, statim dixit Cyrus, Jam sanè tu declarabis verúmne sis loquutus, cùm te diceres voluptatem ex adspectu mei capere. Nequaquam verò à te discedam, inquit *Medus*, si hoc *quidem* dicis. Et Cyrus, Ergóne cæteris, ait, *hæc* prompto animo expones? Ille interposito jurejurando. Profectò, inquit, donec efficiam, ut etiam tu me libenter adspicias. Tum demùm missus à Cyaxare, cùm alia *Medis* prompto animo denuntiavit, tum etiam addidit, se sanè à viro præstantissimo et pulcherrimo, atque *etiam*, quod maximum esset, à diis oriundo, abesse nollé.

^a Ο φήσας ποτὲ συγγενὴς, &c.] Vide lib. 1. p. 42.

^b Οτε] Vulgò, ὅτι. Nos autem lectionem dedimus, quam Stephanus et Leunclavius restituerunt, et MS. Bodl. repræsentat.

^c Οὐκὲν] Scripturam hanc exhibet MS.

Bodl. quam Stephanus etiam et Leunclavius receperunt. Vulgata illa, οὐκ οὖν, mendosa est.

^d Εὐς ἂν γε] Sic editi ferè omnes et MS. Bodl. à quibus immeritò discessisse videtur Leunclavius, qui rescripsit ἐς τὸ γ' ἂν, &c.

Πράττιλος δὲ ταῦτα τῇ Κύρῃ, θείως πως ἀφικνεῖσθαι ἀπὸ Τρῶ-
καίων ἄγγελοι. * Οἱ δὲ Τρῳάδιοι ὅμοροι μὲν τῶν Ἀσσυρίων εἰσιν,
ἔθνος δ' ἔ' πολὺ· διὸ καὶ ὑπήκοοι τῶν Ἀσσυρίων ἦσαν· ἔφιπποι δὲ
καὶ τότε ἐδόχον εἶναι, καὶ νῦν ἔτι δοκᾷσι· διὸ καὶ ἐχρῶτο αὐτοῖς οἱ
Ἀσσύριοι, ὥσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ^b τοῖς Σκιρίταις· ὅθεν φειδό-
μενοι αὐτῶν ἔ' ἐν πόνοις, ἔ' ἐν κινδύνοις. Καὶ δὴ καὶ τότε ὅπισ-
θοφυλακεῖν αὐτὰς ἐκέλευον ὡς χιλίης ὄντας ἵππείας, ἵνα εἴ τι ὅπισθεν

Dum hæc à Cyro geruntur, divinitus quodammodò accidit ut ab
Hyrcaniis nuntii venirent Sunt autem Assyriis finitimi Hyrcanii,
natio non illa quidem magna: quocirca etiam imperio Assyriorum
subiecti erant: equites verò idonei et tunc habebantur, et adhuc
habentur: idcirco utebantur operâ ipsorum Assyrii, quemadmodum
Lacedæmonii Sciritarum; nec in laboribus, nec periculis eis par-
centes. Et quidem eo ipso tempore iusserant eos, qui erant equi-
tes circiter mille numero, extremum tueri agmen, ut si quid à tergo

* Οἱ δὲ Τρῳάδιοι, &c.] At, secundum
Ptolemæum, Strabonem, aliosque tam
veteres quam recentiores Geographos,
nota ferè Media inter Hyrcaniam jacet
et Assyriam.

^b Τοῖς Σκιρίταις] Hefychius, Σκιρίτης,
(scribe, Σκιρίτης) λόχος οὗτος καλούμενος,
ὁ προκινδυνεύων. Σκιρίτας autem Scirum
incoluisse, Arcadium coloniam, epitome
Stephani Byzantii prodidit. Et λόχον Σκι-
ρίτην Lacedæmonii προκινδυνεύοντα habue-
runt, primo in periculis constitutum loco,
quemadmodum Hefychius αἶκ, addens di-
κέρτε, λόχον illum fuisse Ἀρκαδικόν. De
hæc autem cohorte sic Diodor. Sic. lib. 15.
p. 350. Ο δὲ Σκιρίτης καλούμενος λόχος
παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις ἔ' συνίσταται με-
τὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἰδίαν ἔχον εὐτασίαν,
μετὰ τοῦ βασιλέως ἱσθαι, καὶ παρασκευᾷ
τοῖς αἰεὶ ἐπιτιμώμενοις μέρεσι. Huius etiam
meminit Noster, Λακεδαιμ. πολιτ. p. 401.
Adi sis J. Meurtii Lett. Attic. lib. 1. c. 16.
Minimè verò prætermittenda est lectio,
quam Philèphus exhibet: qui pro Sciritis
habet *Hilotis*. Hunc meritò quidem re-
prehendit Leunclavius, non tantum quod
novam lectionem confinxisse videatur, sed
quod res ipsa *Hilotas* respuat. Nam Εἰ-
λωτας planè servos fuisse plures testantur
auctores. Harpocration, Εἰλωτας, οἱ μὴ
γέννη δοῦλοι Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οἱ πρῶτοι
χειραθέντες τῶν Εἰλωτῶν τὴν πόλιν οἰκούντων.
Pausanias in *Lacop.* p. 201. ed. Sylburg.
Επὶ θαλάσῃ πῶσιμα Εἰλωτῶν ἔ' ἔ' δὲ καὶ
Ομηρος ἐμνημονεύει ἐν κατὰλόγῳ Λακεδαι-
μονίῳ. Οἱ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Εἰλωτῶν
τ' ἑφαλον πῶσιμα. *Il.* v. 584. Καὶ
πρῶτοι γὰρ ἐγένοντο (istius nempe urbis in-

colæ) Λακεδαιμονίων δοῦλοι τοῦ κοινοῦ, καὶ
Εἰλωτας ἐκλήθησαν πρῶτοι, καθάπερ γὰρ καὶ
ἦσαν. Τὸ δὲ οἰκιστικὸν τὸ ἐπικλήθην ὕστερον
Δακρύσι, Μεσσηνίῳς ὄντας, ὀνομασθῆναι καὶ
τούτους ἐξενίκησεν Εἰλωτας. Ad verum au-
tem Homericum, quem adducit Pausanias,
Eustathius hæc: Εἰλωτας συνελθόντες τοῖς
Μεσσηνίῳς, ἦν ὅτε καὶ πρῶτα παρα-
σχόντες τοῖς Λακεδαιμονίῳς, εἴτα ὑπέστη-
σαν ὡσεὶ καὶ δοῦλοι καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ ὄνομα
τῶν Εἰλωτῶν εἰς θυλικὸν ἀπλῶς μεταλήφθη
κλήσιν. J. Pollux sanè adfirmat Εἰλωτας
servos non fuisse, sed μετὰ τὸ ἐλευθέρων καὶ
δοῦλων. lib. 3. cap. 8. ideoque inauspicato
hunc testem advocavit Leunclavius, cùm
statuerat Εἰλωτας prorsus servos esse. Sed
Pollux certè falsus est: nam, testimoniis
jam adlatis plura nè adjungerem, tam
dura crudelisque erat eorum servitus, ut
in proverbium quasi abiret. Unde est,
quod Isocrates in *Panathenæico*, p. 374.
edit. Welf. de Lacedæmonii ità loquitur:
Οὓς μὲν ἐλευθερώσειν ἀποβόλυσαν, κατεδου-
λώσαντο μᾶλλον ἢ τοὺς Εἰλωτας. Confulas
quoque *Athen.* lib. 14. c. 21. et Scholiast.
ad Thucyd. lib. 1. p. 56. Satis igitur
liquet, servos omninò fuisse *Hilotas*; quo-
rum à conditione cùm longè aberant
Hyrcanii, meliùs hos cùm *Sciritis* con-
fert Xenophon, equites præsertim cum
equitibus. Miror itaque, doctum quen-
dam Gallum, spretâ librorum optimerum
et sanè, quos vidi, omnium auctoritate,
Philèphum sibi sumpsisse ducem, atque
ad. ὁ in Dissertatione, non ità pridem
publici juris factâ, Εἰλωτῶν, tanquam
Populi à Xenophonte hoc in loco memo-
rati, mentionem fecisse.

δεῖνόν ^α εἶν, ἐκεῖνοι πρὸ ἐαυτῶν τὰτ' ἔχουσιν. Οἱ δὲ Υρκάνιοι, ὥστε μέλλουτες ὑδαῖσι πορεύεσθαι, καὶ τὰς ἀμάξας τὰς ἐαυτῶν ^β καὶ τὰς οἰκέτας ὑδαῖτας εἶχον. ^γ Στρατεύονται γὰρ δὴ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔχουτες οἱ πολλοὶ μεθ' ὧν πῆρ καὶ οἰκῶσι· καὶ τότε δὴ ἐβραλεύοντο οἱ Υρκάνιοι ὅτως. Εὐνοηθέντες δὲ οἷά τε πᾶσχεσθαι ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ὅτι νῦν τεθναίη μὲν ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἡττημένοι δ' εἶεν, φύεσι δὲ πολλοὺς εἶν ἐν τῇ στρατεύματι, οἱ τε σύμμαχοι αὐτῶν ὡς ἀθύρμας ἔχουσιν καὶ ἀπολείπειν ταῦτα ἐνθ' ἐμμένονσι ἔδοξεν αὐτοῖς νῦν καλὸν εἶναι ἀποσῆναι, εἰ θέλοιν οἱ ἀμφὶ Κῦρον συνεπιθέσθαι. Καὶ πέμπουσιν ἀγγέλους πρὸς Κῦρον· ἀπὸ γὰρ τῆς μάχης τὸ τέτατον μαῖνον ἦρξεν. Οἱ δὲ περιφθύνες λέγουσι Κύρῳ ὅτι μισοῖεν τὰς Ἀσσυρίους δικαίως, νῦν τε ^α εἰ βάλοιητο ἵεναι ἐπ' αὐτὰς,

periculum instaret, id illi ante se subirent. Hyrcanii autem, utpote qui ultimo loco iter facturi erant, etiam currus suos et domesticos ultimos habebant. Nam pleræque nationes Asiaticæ expeditionem suscipientes familiam secum unâ ducunt; et in hac quidem expeditione Hyrcanii morem hunc servabant. Cumque ad animos eis accidisset, cujusmodi incommodis ab Assyriis afficerentur, et horum principem mortem occubuisse, victos ipsos esse, magnum metum invasisse exercitum, socios animum abjecisse defecissequæ; hæc cum secum ipsi cogitarent, visum est opportunè defectionem hoc tempore fieri posse, si cum ipsis Cyri exercitus hostes unâ adoriri vellet. Atque ad id nuntios ad Cyrum mittunt; hujus enim nomini à prælio maxima celebritas accesserat. Qui autem missi erant, exponunt Cyro, jure se Assyrios odisse, ac si hoc tempore eos adgredi vellent,

^α Εἶν] Sic Stephanus rectè edidit; prout etiam dat MS. Bodl. Vulgò, ἰσιν.

^β Τὰς οἰκέτας] Vocabulum hoc plerumque pro *famulo* seu *servo domestico* capitur: idque adeò præticè pro *domesticis* in genere, seu *totâ familiâ* poni testatur J. Pollux, lib. 3. c. 8. Οἱ μὲντοι ποιεῖν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέτους, οἰκέτας ἀνέμαζον. Hanc quidem significationem hîc, et alibi apud Nostrum, obtinet: nam statim subjicit, nationes Asiaticas secum domesticos in expeditionem sumere, μεθ' ὧν οἰκοῦσι, i. e. *familiam*: non enim servi soli μεθ' ἡμῶν οἰκοῦσι. Sed, hæc vocis οἰκέτης potestas ad stilum poeticum ab aliis referri non solet. Hesychius, Οἰκέται, οἱ κατὰ τὸν οἶκον πάντες. nec aliter Phavorinus. Thomas Magister, Οἰκέται, ἢ μόνον οἱ δούλοι, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, γυνὴ καὶ τέκνα. Suidas, — ἢ μόνον οἱ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν οἰκίαν. Qui verba etiam Aristophanis in exemplum subjecit?

Οἱ δ' οἰκέται βίβλουν ἀλλ' &c. vers. v. 5.

^γ Στρατεύονται γὰρ, &c.] Hoc autem idèd facere consueverant, quòd se, dum res sibi carissimæ adessent, animosiores fore, atque adeò pro earum tutelâ fortius acriusque dimicatuross, putarent. Darius milites suos adloquens, “Conjuges quoque, inquit, et liberi sequuntur hanc aciem: parata hostibus præda, nisi pro carissimis pignorbis corpora opponimus.” *Curt.* lib. 4. c. 14. Similiter *Max. Tyr.* Ἀλλὰ Πέρταις μὲν αἱ παλλακίδες ἐποῦναι, ἵνα μάχωνται καλῶς ὑπὲρ τῶν φιλάτων. *Dissert.* 14. p. 152. *edit. Cant.* Et de iisdem *Herodot.* χρυσὸν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον ἀμαρμάξας τε ἄρμα ἥπνιον, ἐν δὲ παλλακὰς καὶ θεραπηνὴν πολλὴν τε καὶ εὖ ἔσκευασμένην, lib. 7. c. 83.

^α Εἰ βούλοιτο ἵεναι, &c.] Sic editi ferè omnes: cum tamen margines exhibere solent βουλοῖτο ἵεναι ἐπ' αὐτοὺς καὶ σφεῖς σύμμαχοι ὑπάρχειν καὶ ἡγέσονται, hanc lectio-

καὶ σφίσι σύμμαχοι ὑπάρξειαν καὶ ἡγήσαντο· ἅμα δὲ πρὸς τὰτοι διηγέτο τὰ τῶν πολεμίων ὡς ἔχοι, οἷα δὴ ἐπαίρειν βυλόμενοι αἱ μάλιστ' ἐβλήεσθαι αὐτόν. Καὶ ὁ Κύρος ἐπήρτο αὐτὰς, Καὶ δοκεῖτε ἂν, ἔφη, ἡμεῖς ἐτι κατ'αλαθεῖν αὐτὰς, πρὶν ἐν τοῖς ἐρίμασιν εἶναι; ἡμεῖς μὲν γὰρ, ἔφη, μάλα συμφέρειν τῷτο ἡγήμεθα εἶναι, ὅτι ἔλαβον ἡμᾶς ἀποδράντας. Ταῦτα δὲ ἔλεγε βυλόμενος αὐτὰς ὡς μέλιτον φρονεῖν ἐπὶ σφίσιν. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι καὶ αὐρίον ἔαθεν, εἰ εὐζανοὶ πορεύοιτο, κατ'αλήψοιτο· ὑπὸ γὰρ τῷ ὄχλῳ καὶ τῶν αἵμαξων σχολῇ πορεύεσθαι αὐτὰς· καὶ ἅμα, ἔφασαν, αἶτε τὴν προτεράϊαν ὑβρία ἀγρυπνήσαντες, ὥν μικρὸν πορευθέντες ἰσραλοπεδεύκασι. Καὶ ὁ Κύρος ἔφη, Ἐχέτε ἔν ὧν λέγετε πιστόν τι,

se quoque socios et duces ipsis itineris futuros: simul commemorabant etiam quo loco res hostium essent, utpote qui eum quàm maximè ad expeditionem *hanc* suscipiendam excitare cupiebant. Et Cyrus eos interrogans, An existimatis, inquit, nos adhuc eos adsequuturos, priusquam intra munitiones se recipiant? nam hoc *ipsum* nos magni infortunii loco ducimus, quod clam nobis aufugerint. Hæc verò dicebat, quòd eos magnificentissimè de se sentire vellet. Illi autem responderunt, postridiè etiam manè fieri posse, si expediti pergerent, ut eos adsequerentur: præ turbâ enim et plaustris eos lentè iter facere: ac præterea, inquirunt, quippe quòd nocte superiore vigilassent, jam paululùm progressi castra metati sunt. Et Cyrus inquit, Ergòne pignus quo fidem dictis faciatis aliquod habetis, quod

lectionem sibi sequendam duxit Leuclavius. At ea, quam recepinus, nec minùs commoda est, et meliùs his respondere videtur, quæ modò præcesserant, εἰ θέλοντες εἰ ἀμφὶ κῆρον συνεπιθέσθαι. nec non his, quæ mox sequuntur, — αὐρίον ἔαθεν, εἰ εὐζανοὶ πορεύοιτο. MS. autem Bodl. dat εἰ βούλοιντο ἵνα ἐπ' αὐτόν, καὶ σφίσι σύμμαχοι ὑπάρξειαν καὶ ἡγήσαντο.

^a Καὶ αὐρίον ἔαθεν, εἰ, &c.] Malè hæc verba à Leuclavio accepta sunt, qui ea sic distinxit, ὅτι καὶ αὐρίον, ἔαθεν εἰ εὐζανοὶ πορεύοιτο, &c. et reddidit, *etiam postidè p. sse, si statim à diluculo expediti pergerent, &c.* At ἔαθεν illud ab αὐρίον minimè sejungendum est; nec ad πορεύοιτο, sed ad κατ'αλήψοιτο, unà cum αὐρίον referendum est. Ex sequentibus enim liquet, Cyrum non expectasse, dum postera dies illa esseret, sed, milites ut primùm corpora cibo curaverant, iter ingressum esse: ἔπειθ' δ' ἐλείπονταν, ἔπειθ' τὸ πρῶτονμα, ἔτι φάτο ὁ κύρος, &c. Et post ὁ κύρος re-

perimus eum (prout hic futurum dicunt Hyrcanii) hostes postridiè manè opprimentem et in fugam vertentem: τῶν δὲ πολεμίων, ἐπεὶ σαρπὲς ἐγένετο, οἱ μὲν ἔθαυμαζον, &c. Verum alia etiam subest causa, cur interpunctionem et versionem Leuclavii rejiciamus. Nam Hyrcanios certè non fugerat, in Persicis esse moribus, ante ortam solem exercitum non movere: sique adeò nequaquam Cyrum, ut eum *statim à diluculo* (prout ἔαθεν vertit Leuclavius) procederet, monere vellent. Hanc autem consuetudinem Persicam respexit Q. Curtius, lib. 3. c. 2. *Orto sole ad noctem agmina, sicut descripta erant, intrare vallum, et cap. 3. discretis verbis exprimit: Patrio more Persarum traditum est, orto sole demum procedere.* Idem docuit ante Curtium Herodotus, lib. 7. c. 51. πῶ δὲ ὕστερ' αὖτις ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἰσθλαίης ἰδούθαι ἀνισχούσας, θυμὸν μάλ' αὖτε παύσας ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταβύθους, καὶ κυρταῖσι σφοδρῶς τὴν ὁδὸν αὖτ' ἐπανατελλὰς ὁ ἥλιος, &c.

^a ἡμᾶς διδάσκον, ὡς ἀληθεύετε; Ομήρου γ', ἔφασαν, ἐθέλομεν ἐλάσσαις αὐτίκα τῆς νυκτὸς αἰσάειν· μόνον καὶ σὺ ἡμῖν θεῶν τε πιστὰ ποίησον, ^b καὶ δεξιὰν σοῦς, ἵνα φέρωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις ταῦτα, ἅπερ ἂν αὐτοὶ λάβοιμεν παρὰ σοῦ. Ἐκ τῆς τε πιστὰ δίδωσιν αὐτοῖς, ^c ἢ μή, ἐὰν ἐμπεδῶσιν ἃ λείβουσιν, ὡς φίλοις καὶ πιστοῖς ^d χρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς μήτε Περσῶν μήτε Μήδων μείον ἔχειν παρ' αὐτῶ. Καὶ νῦν δ' ἐτι ἰδεῖν ἐστὶν Ὑρκανίης καὶ Πισευομένης καὶ ἀρχαῖς ἔχουρας, ὥσπερ καὶ Περσῶν καὶ Μήδων οἱ ἂν δοκῶσιν ἄξιοι εἶναι.

Ἐπειδὴ δ' ἰδεῖν ἤκουσαν, ἐξῆλθε τὸ σφάτευμα ἐτι φῶτος ὄντος, καὶ τὰς Ὑρκανίης περιμένειν ἐκέλευσεν, ἵνα ἅμα ἴοιεν. Οἱ μὲν δὲ Πέρσαι πάντες, ὥσπερ εἰκός, εὐθὺς ἔξω ἦσαν, καὶ Τιγράνης

nos doceat, vera vos dicere? Obsides, inquiunt, actutum hinc profecti nocte adducere volumus: tu modò quoque diis testibus tuam nobis adstringe fidem, et dextram da, ut ea ad alios etiam adferamus, quæ abs te acceperimus. Secundum hæc fidem iis dat, omnino se, ea si præstent quæ pollicentur, illos et amicorum et fidorum hominum loco habiturum, ut deteriori apud se conditione non essent, quàm vel Persæ vel Medi. Atque hæc etiam tempestate videre est, et fidem Hyrcaniis haberi et eosdem magistratus gerere, quemadmodum qui de natione Persarum et Medorum i fidem digni videntur esse.

Cyrus, posteaquam cœnatum esset, copias eduxit, cùm adhuc lucret, iussitque Hyrcanios opperiri, ut unâ proficiscerentur. Ac Persæ quidem universi, ceu par erat, statim castris egrediebantur, et Tigranes

^a ἡμᾶς διδάσκον] Vulgò, ἡμᾶς διδάσκειν, ὡς, &c. Nos fidem editionis Etonensis secuti sumus: et eam, quam damus, lectionem Stephanus etiam vulgatæ illi præferendam putat.

^b καὶ δεξιὰν σοῦς] Dextrâ nempe alteri aut præsentī aut per internuntium datâ, fidem obstringere solebant Persarum reges; eratque hoc apud eos sanctissimum fidei pignus. Diod. Sic. lib. 16. p. 441. de Artaxerxe Thessalonī id jam fidei pignus daturò, quod paulò ante frustra et non sine summo vitæ periculo poposcerat, — μὴ λαλῶντες τοῖς ὑπὲρ τῆς ἀφῆναι προστάξει, καὶ τὴν δεξιὰν ἰδοὺς τῷ ὁσίῳ. Ἐστὶ δ' ἡ πίστις αὐτῇ βασιλεύει παρὰ τοῖς Πέρσαις. Dion. Chrysost. περὶ ἀπίστου. Τισσαφέρνης δὲ οὐκ ὤμοσε μὲν τοῖς περὶ Κλέαρχον: τί δὲ οὐκ ὁ βασιλεὺς; οὐχὶ καὶ τοὺς βασιλεῖς θεοῦς, καὶ τὴν δεξιὰν ἀπίστους; p. 640. edit. Morel. Huc pertinent etiam Ctesias verba in Persic. c. 8.

καὶ Ἀμόργην φίλον τούτοις, τῶν δεξιῶν ἐμπαλλομένων, ἐποιεῖτο, καὶ ἄλλοις. Sed, aliis quoque gentibus hunc fidem dandi accipiendique morem observatum fuisse, neminem ferè latet.

^c ἢ μὴ] Hæc particulæ in iurejurando sæpè et potissimum reperiuntur. Ità apud Nostrum, lib. 2. p. 142. ἀλλὰ σὺν θεῶν ἔργῳ λέγω, ἢ μὴ ἐμοὶ δοκεῖ Κύρος, &c. Et passim alibi. Suidas, ἢ μὴ ὄντως δὲ. qui hoc adfert exemplum: Ομνύμι τὰς βασιλείας θεῶν, ἢ μὴ ἐγὼ ὑμᾶς πώσω. alia dabit Budæus. Eadem formulâ Deum jurasse indicatur, Heb. 6. 14. ἢ μὴ εὐλογῶν εὐλογῶσθε με, καὶ, &c. ubi malè Vers. Vulg. et Erasmi. Nisi benedicent, &c. Rectius Beza: Certe, &c.

^d χρῆσθαι] Stephanus, Leunclavius aliique edidère χρῆσασθαι. Sed illorum uterque receptam lectionem laudat, eamque satis tuerentur MS. Bodl. et editio Eton, et res ipsa quidem flagitat.

ἔχον τὸ αὐτῷ κράτευμα· τῶν δὲ Μήδων ἐξήσαν οἱ μὲν, διὰ τὸ
 παῖδι Κύρῳ ὄντι παῖδες οἷες φίλοι γενέσθαι· οἱ δὲ, διὰ τὸ, ἐν
 Σήραϊς συγγενόμενοι, ἀγασθῆναι αὐτῷ τὸν τρόπον· οἱ δὲ, διὰ τὸ
 χάριν εἶδεναι ὅτι μέγαν αὐτοῖς φόβον ἀπεληλακέναι ἰδοῦναι· οἱ δὲ,
 καὶ ἐλπίδας ἔχουσι, διὰ τὸ ἄνδρα φαίνεσθαι ἀγαθόν, καὶ εὐτυχῇ
 καὶ μέγαν ἐπὶ ἰσχυρῶς εἶναι αὐτόν· οἱ δὲ, ὅτε ἐτρέφετο ἐν Μήδοις,
 ἂν τι ἀγαθὸν συνέπραξεν, ἀνιχαρίζεσθαι ἐβόλοντο· (πολλοὶ
 δὲ πολλὰ διὰ φιλευθραπίας παρὰ τῷ πάππῳ ἀγαθὰ διεπέ-
 πρακτο) πολλοὶ δ' ἐπεὶ τῆς Τρικανίας εἶδον, καὶ λόγος διεδόθη
 ὡς ἠγήσαιντο ἐπὶ πολλὰ ἀγαθὰ, ἐξήσαν καὶ τῷ λαβῆναι τι ἕνεκα.
 Οὕτω δὲ καὶ Μήδοι σχεδὸν ἅπαντες ἐξῆλθον, πλὴν ὅσοι σὺν
 Κυροῦ ἀρετῇ ἐτυχον σκηναῖες· ὅτοι δὲ καλέμεναι, καὶ οἱ τῶν ὑπὲρ
 καί. Οἱ δὲ ἄλλοι πάντες φαιδρῶς καὶ προθύμως ἐχωρμῶντο, ὅτε
 ἢ ἀνάγκη, ἀλλ' ἢ θελήσιοι καὶ χάριτος ἕνεκα ἐξιόντες. Επειδὴ
 δὲ ἔξω ἦσαν, πρῶτον μὲν πρὸς τῆς Μήδος ἐξελθὼν ἐπήνεσέ τε
 αὐτὸς, καὶ ἐπηνύχαιο, μάλιστα μὲν θεὸς αὐτοῖς ἴλεως οὖλας ἠγεῖσθαι
 καὶ σφίσιν, ἐπειτα δὲ καὶ αὐτὸς δυνήθηναι χάριν αὐτοῖς ταύτης
 τῆς προθυμίας ἀποδοῖναι. Τέλος δ' ἔν εἶπεν ὅτι ἠγήσαιντο μὲν

idem suis cum copiis; Medorum autem alii, quod pueri cum Cyro
 puero amicitiam contraxerant, prodire; alii, quod cum eo in venatio-
 nibus consuetudine congressi, mores ipsius admirati fuissent; alii, quod
 gratiam ipsi haberent, qui metum eis ingentem depulisse videretur; alii,
 spe conceptâ, quod Cyrus virum se virtute præditum præberet, eum
 etiam felicem valdeque magnum aliquando futurum: alii verò, si qua in
 se, dum apud Medos educaretur, contulerat beneficia, pro his vicissim ei
 rem gratam facere volebant; (et multis *sanè* multa commoda, quæ ejus
 erat humanitas, apud avum confecerat) multi etiam, cum Hyrcanios cer-
 nerent, et rumor esset diditus, eos ad multa bona eis duces futuros, illâ
 ipsâ de causâ proficiscebantur, ut aliquid consequerentur. Atque ita *fac-*
ium, ut et Medi prope universi prodirent, extra eos, quicunque Cyaxari
 forte erant contubernales; hi enim, cum subjectis imperio suo, mane-
 bant. Cæteri omnes lætis alacribusque animis illinc profecti sunt, ut-
 pote qui non coacti, sed sponte suâ gratificandique studio prodirent.
 Cum verò jam egressi essent, primum Medos adiit, hisque collaudatis pre-
 catus est, maximè quidem ut dii propitii et ipsis et sibi duces essent, de-
 inde ut et ipse gratiam iis pro hoc studio referre posset. Tandem pedi-

a εἴ τι, &c.] Sic editi, quos vidi, Bodl. εἴ τι ἀγαθὸν τι συνέπραξεν. At
 quorum tamen margines dant nihil est, quod lectionem vulgatam locum
 εἴ τι ἀγαθὸν τι συνέπραξεν. MS. autem moveamus.

αὐτοῖς οἱ πεζοὶ, ἐκείνους δὲ ἔπεσθαι σὺν τοῖς ἵπποις ἐκέλευσε· καὶ ἔπειτ' αὖν ἢ ἀναπαύσασθαι ἢ ἐπίσχωσι τῆς πορείας, ἐκέλευσεν αὐτοῖς πρὸς ἐαυτὸν παρελαύνειν τινας, ἵνα εἰδῶσι τὸ αἰεὶ καίριον.

Ἐκ τούτου ἠγεῖσθαι ἐκέλευσε τὰς Τρκαίνους. Καὶ οἱ ἠρώτων, τί δὲ ἐκ ἀναμένει, ἔφασαν, τὰς ὁμήρους ἕως αὖν ἀγάγωμεν, ἵνα καὶ σὺ ἔχων τὰ πρὶν παρ' ἡμῶν πορεύῃ; Καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγειται, Εὐνοῶ γὰρ, φάναι, ὅτι ἔχομεν πάντες τὰ πρὶν ἐν ταῖς ἡμέραις ψυχαῖς καὶ ταῖς ἡμέραις χερσίν. Οὕτω γὰρ δοκῶμεν παρεσκευάσθαι, ὥς ἐὰν μὲν ἀληθεύῃτε, ἱκανοὶ εἶναι ὑμᾶς εὖ ποιεῖν· ἐὰν δὲ ἐξαπαλᾶτε, ἔγωγε νομίζομεν ἔχειν, ὥς μὴ ἡμᾶς ἐφ' ὑμῖν γενέσθαι, ἀλλὰ μάλλον ἐὰν οἱ θεοὶ βάλωσι, ὑμᾶς ἐφ' ἡμῖν γενήσεσθαι. Καὶ μῦθοι, ἔφη, ὦ Τρκαῖνοι, ἐπειδὴ περ φαλὲ ὑσάτως πορεύεσθαι τὰς ὑμέτερας, ἐπειδὴν ἴδῃτε αὐτὰς, σημαίνειτε ἡμῖν ὅτι οἱ ὑμέτεροί εἰσιν, ἵνα φειδόμεθα αὐτῶν. Ἀχέσαντες ταῦτα οἱ Τρκαῖνοι, τὴν μὲν ὁδὸν ἠγοῦντο, ὥσπερ ἐκέλευε, τὴν δὲ ῥώμην τῆς ψυχῆς ἐθαύμαζον· καὶ ἐχὶ τὰς Ἀσσυρίους, ἐδὲ τὰς Λυδοὺς, ἐδὲ τὰς συμμμάχους ἐαυτῶν ἔτι ἐφοβῶντο, ἀλλὰ μὴ

res praeturos dixit, utque cum equis ipsi sequerentur imperavit: ac ubi vel requiescerent vel in itinere subsisterent, praecepit iis ut ad se quidam equis adveherentur, ut quid pro tempore quolibet fieri oporteret cognoscerent.

Secundum haec iussit Hyrcanios praere. Et illi interrogantes, Cur non expectas, inquiunt, donec obsides adducamus, ut et tu fidei pignoribus a nobis prius acceptis progrediaris? Cyrus ibi respondisse fertur, Equidem cogito, inquit, nostris in animis manibusque nostris fidei nos omnes habere pignora. Sic enim instructi nobis videmur, ut, vera si dicatis, nobis adsit beneficiis vos adficiendi facultas: sin fraude uti velitis, ita nos comparatos existimamus, ut minimè nos in potestate vestra, sed vos potius in nostra, diis volentibus, futuri sitis. Et verò Hyrcanii, ait, quia postremo loco vestros proficisci dicitis, ubi eos videritis, significate nobis illos esse vestros, iis uti parcamus. Haec cum audissent Hyrcanii, et praeeundo itineris se duces praestabant, quemadmodum mandarat, et animi robur admirabantur; neque jam Assyrios, neque Lydos, neque socios ipsorum amplius metuebant, sed hoc unum ne

^a Ὅτι οἱ ὑμέτεροι] A quibusdam libris abest articulus iste: illum autem praestant MS. Bodl. Stephanus et Leunclavius, qui tamen illi notam apposuerunt. Sed, non minùs placet articulus hoc in loco positus,

quàm in isto paulò post sequenti, λίστες τῶ Κέρω ὅτι ὑτοί εἰσιν οἱ σφέτεροι. cum de hac locutione, οἱ σφέτεροι, nullae moveantur lites, illum, οἱ ὑμέτεροι, citius frustra sollicitasse videntur.

παυλάπασιν ὁ Κύρος μικρὰν τινα ἐκαστὸν οὐλοῖσιν εἶναι καὶ παρόντων καὶ ἀπόντων.

Πορευομένων δὲ, ἐπεὶ οὐκ ἐγένετο, λέγεται ὥς τῷ Κύρῳ καὶ τῷ στρατεύματι ἐκ τῶ ἔθνους προφανὲς γενέσθαι, ὥς πᾶσι φρίκην μὲν πρὸς τὸ θεῖον ἐγγείναι, θάρσος δὲ πρὸς τὰς πολεμίας. Ὡς δὲ εὐχνοί τε καὶ ταχὺ ἐπορεύετο, αἰνέτας πολλὰν τε ὁδὸν διήκους, καὶ ἄλλα κίερα πλεόντων γίνεσθαι τὰ τῶν Τρκανίων στρατεύματος. Ὡς δ' ἐβόσταν οἱ ἄγγελοι, λέγει τῷ Κύρῳ ὅτι ἔτοί εἰσιν οἱ σφέτεροι· τῷ τε γὰρ ὑσάκης εἶναι, γινώσκειν ἔρασαι, καὶ τῷ πλήθει τῶν περὶ. Ἐκ τῆς πέμπει τὸν ἕτερον αὐτῶν πρὸς αὐτὰς, προσάξας λέγει, εἰ φίλοι εἰσιν, ὥς τάχις ὑπαύξην τὰς δεξιὰς ἀναλείναιτας. Συμπέμπει δὲ τινὰς καὶ τῶν σὺν ἐαυτῷ, καὶ λέγειν ἐκέλευσε τοῖς Τρκανίοις ὅτι ὥς ἂν ὀρῶσιν αὐτὰς προσφερομένους, ἔτω καὶ αὐτοὶ ^α ποιήσων. Οὕτω δὲ ὁ μὲν μένει τῶν ἀγγέλων παρὰ Κύρῳ, ὁ δὲ προσελαύνει πρὸς τὰς Τρκανίας.

Εν ᾧ δ' ἐσκόπει τὰς Τρκανίας ὁ Κύρος, τι ποιήσων, ἐπέστησε τὸ στρατεύμα· καὶ παρελαύνοντι πρὸς αὐτὸν οἱ τῶν Μήδων προσηκότες καὶ ὁ Τιγράνης, καὶ ἐρωτῶσι τί δι᾽ ποιῶν. Οὗ δὲ λέγει αὐτοῖς,

Cyrus omninò parum in ipsis momenti situm existimaret, sive ei adessent sive abessent.

Cùm autem iis progredientibus, nox adpetiisset, traditum est, Cyro et exercitui lucem clarissimam cœlo datam fuisse, quo factum ut in animis omnium quidam horror erga numen divinum, et in hostes confidentia nasceretur. Et quia expediti celeritèrque pergerent, mirum non est si magnum confecissent iter, atque adde cum ipso crepusculo prope ab Hyrcaniorum copiis aberant. Id cùm nuntii animadvertissent, Cyrum docent, hos esse suos: nam hoc et indè se intelligere aiebant, quòd essent ultimi, et de igniam multitudine. Tum eorum alterum ad ipsos mittit, jubetque dicere, ut si quidem essent amici, quàm celerrimè sublatiis dextris occurrerent. Quosdam etiam suorum unà mittit, quibus præcipit Hyrcaniis dicerent, futurum ut ipsi eodem se gererent modo, quo eos ad se ferri viderent. Atque ita nuntius alter apud Cyrum manet, alter ad Hyrcanios equo provehitur.

Interea verò, dum quid Hyrcanii facturi essent considerabat Cyrus, exercitum subsistere iussit; et eum adequitant principes Medorum et Tigranes, et quid faciendum sit interrogant. Ille autem dicit iis,

^α Ποιήσων] In nonnullis libris legitur omninò rectè scripserunt ποιήσων, quod Ποιήσων. At Stephanus et Leunclavius MS. etiam Bodl. exhibet.

Τῷτ' ἐπὶ τὸ πλεσίον Τυρκάνιον γράτευμα, καὶ οἵχεται ὁ ἕτερος τῶν ἀγγέλων πρὸς αὐτὰς, καὶ τῶν ἡμετέρων τινὲς σὺν αὐτῷ, ἐρῶντες, εἰ φίλοι εἰσὶν, ὑπαύξῃ τὰς δεξιὰς ἀναλείναντας πάσας. Εἰ μὲν γὰρ ἄτως ἴωσι, δεξιᾶσθε αὐτὰς καθ' ὃν ἂν ᾗ ἕκαστος, καὶ ἅμα θαρρύνετε· εἰ δὲ ὅπλα αἵρονται, ἢ φεύγειν ἐπιχειρῶσι, τάτων, ἔφη, πρώτων εὐθὺς πειρᾶσθε μηδὲνα λείπειν. Οὐ μὲν τοιαῦτα παρήγγειλεν. Οἱ δὲ Τυρκάνιοι ἀκέσσαντες τῶν ἀγγέλων, ἥσθησάν τε, καὶ ἀνακνηδήσαντες ἐπὶ τὰς ἵππους παρῆσαν, τὰς δεξιὰς, ὥσπερ εἰρήη, προσείναιτες· οἱ δὲ Μῆδοι, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντεδεξιῶντό τε αὐτὰς καὶ ἐθαύρουνον. Εἰς τὰτα δὴ λέγει ὁ Κύρος, Ἡμεῖς μὲν δὴ, ὦ Τυρκάνιοι, ἤδη ὑμῖν πεισέμεν· καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ πρὸς ἡμᾶς ἄτως ἔχειν. Τῷτο δ', ἔφη, ἡμῖν πρῶτον εἰπάτε, ὅποσον ἀπέχει ἐνθένδε ἔνθα αἱ ἀρχαὶ εἰσι τῶν πολεμίων, καὶ τὸ ἀθρόον αὐτῶν. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι ὀλίγῳ πλέον ἢ παρασάγγην. Εὐλαῦθα δὴ λέγει ὁ Κύρος, “ Ἀγέτε δὴ, ἔφη, ὦ ἄνδρες Πέρσαι καὶ Μῆδοι, καὶ ὑμεῖς ὦ Τυρκάνιοι, (ἤδη γὰρ καὶ πρὸς ὑμᾶς ὡς συμμαχῶς καὶ κοιωνῶς διαλέγομαι) εὖ χρὴ εἶδέναι νῦν ὅτι ἐν τῷτο ἔσμεν, ἔνθα μαλακισάμενοι μὲν, πάντων ἂν τῶν χαλεπωτάτων τύχοιμεν· (ἴσασι γὰρ οἱ πολέμιοι ἐφ' ᾧ ἡκομεν) ἦν δὲ καλὰ τὸ καλὲρὸν ἐμβαλόμενοι ἴωμεν ῥώμῃ καὶ θυμῷ ἐπὶ τὰς πολεμίους,

Agmen hoc proximum Hyrcaniorum est, et ad eos nuntiorum alter abiit, cumque hoc de nostris aliqui, monituri eos, ut si *quidem* amici sint, sublatiis dextris occurrant omnes. Quapropter si hoc modo accesserint, dexteras eis suo quisque loco porrigite, simulque animum ipsis addite: sin arma expedierint, aut fugam moliantur, date operam, ait, nè quis ex *hostium* primis hisce superfit. Huiusmodi quaedam præcipiebat Cyrus; Hyrcanii verò nuntios cum audissent et gavisi sunt, et equis *celeriter* consensu adfuerunt, dexteras, ubi denuntiatum fuerat, protendentes: et Medi ac Persæ dexteras vicissim iis porrigebant, atque bono eos animo esse jubebant. Deinde Cyrus, Nos quidem, inquit, Hyrcanii, vobi jam fidem habemus; ac vos etiam eodem modo erga nos adfectos esse oportet. Verum hoc primum nobis dicite, quantum hinc distet *is locus* ubi hostium principes, et totæ eorum sunt copiæ. Responderunt illi, paulò majus intervallum esse parasangâ. Hic Cyrus, “ Agite, ergò, inquit, Persæ, Medi, et vos Hyrcanii, (nam vos etiam tanquam auxiliares et socios adloquer) certò *nos* scire oportet, eo res nostras esse in loco, ut si molliter remissæque agamus, gravissima quæque *mala* nobis eventura sint: (nōrunt enim hostes quarum rerum causâ huc advenerimus: sin totis viribus inruentes, fortiter animosæque hostes adgrediemur,

“ αὐτίκα μάλα ὄψεσθε ὥσπερ δάλιν ἀποδιδρασκόντων καὶ εὐρη-
 “ μένων, τὰς μὲν ἰκτερούσας αὐτῶν, τὰς δὲ φεύγουσας, τὰς δ’
 “ ἑδὲ ταῦτα φρονεῖν δοξαμένους. Ἠττήμενοι τε γὰρ ὄφουται ἡμᾶς,
 “ καὶ ἥτε οἴομενοι ἤζειν, ἥτε συλλελαμένοι, ἥτε μάχεσθαι πα-
 “ ρεσκευασμένοι, κλειληκμένοι ἔσονται. Εἰ ἂν ἡδὲ βολούμεθα
 “ καὶ δευπνῆσαι καὶ νυκτερεύσαι καὶ βιολεύειν τὸ ἀπὸ τῆς, μὴ δώ-
 “ μεν αὐτοῖς σχολὴν μήτε βολεύσασθαι, μήτε παρασκευάσασθαι,
 “ μηδὲν ἄσπετον ἑαυτοῖς, μηδὲ γινῶναι πάντων ὅτι ἄνθρωποι
 “ ἐσμεν· ἀλλὰ γέρρα καὶ κοπίδας καὶ σαγάρεις ἀπαντα καὶ πλεῖστα
 “ ἤκειν νομιζόντων. Καὶ ὑμεῖς μὲν, ἔφη, ὦ Τρκάνιοι, ὑμᾶς
 “ αὐτὰς προπιάσαυτες ἡμῶν, ² προπορεύεσθε ἔμπροσθεν, ὅπως
 “ τῶν ὑμετέρων ὅπλων ὀρωμένων λαυθάνωμεν ὀτιπλείστου χρόνου.
 “ Επειδὴν δ’ ἐγὼ πρὸς τῇ στρατομαχίᾳ γένωμαι τῶν πολεμίων,
 “ παρ’ ἐμοὶ μὲν κατὰλείπετε ἕκαστοι τάξιν ἱππέων, ὥς, ἐάν τι
 “ δέη, χρῶμαι μένων παρὰ τὸ στρατοπέδον. Ὑμῶν δὲ οἱ μὲν ἄρ-
 “ χόντες καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐν τάξει ἐλαύνετε ἀθρόοι, εἰ σω-
 “ φρονεῖτε, ἵνα μή ποτε ἀθρόω τινι ἐλυχόντες ἀποθίσασθῃτε·
 “ τοὺς δὲ νεώτερος ἐφίετε διώκειν· ἑτοὶ δὲ καινόντων· τῆτο γὰρ

“ illicd videbitis, eorum, fervorum fugitivorum more qui reperiuntur,
 “ alios supplicare, alios fugere, alios nē ad hac quidem posse animos
 “ intendere. Nam victi nos adspicient, et neque fore ut advente-
 “ mus existimantes, neque in ordines dispositi, neque ad pugnam pa-
 “ rati deprehendentur. Quamobrem si suaviter et cœnare et noctem
 “ hanc exigere et vivere deinceps volumus, nē demus eis deliberandi
 “ otium, neque parandi quidquam, quod ipsis ex usu sit, et nē omnino
 “ animadvertendi quidem quodd homines simus; sed non nisi scuta, et
 “ copidas, et secures, et plagas venisse putent. Et vos quidem, Hyr-
 “ canii, ait, vosmet nobis prætendendo, antecedit, quod vestris ar-
 “ mis conspectis quàm longissimo tempore hostes fallere possimus. Ve-
 “ rùm ubi ad hostium ego copias pervenero, cohortem equitum apud
 “ me singuli relinquire, ut eorum operâ, si quid opus fuerit, ipse
 “ apud exercitum manens utar. Vos autem qui principes estis et
 “ ætatē provectiores, ordinibus servatis conferti procedite, si sapitis, ut
 “ nē in confertas *hostium* copias delapsi per vim repellamini; juniori-
 “ bus persequendi potestatem facite; iisque *addo hostes* occidant: nam id

² Προπορεύεσθε ἔμπροσθεν] Simili planè
 modo πλεονάζει adverbium ἔμπροσθεν, Luc.
 19. 4. Καὶ προδραμαὶν ἔμπροσθεν, ἀνέβη, &c.
 Itaque Beza non audiendus est, qui Com-
 piutensis N. T. editionis et MSti cujus-

dam codicis auctoritate nixus, frustra-
 que de pleonasmō adverbii ἔμπροσθεν minimè
 insolenti sollicitus. προδραμαὶν ἔμπροσθεν,
 potius quàm, προδραμαὶν ἔμπροσθεν, am-
 plectendum putavit.

“ ἀσφαλίσαι τὸν νῦν ὡς ἐλαχίστην τῶν πολεμίων λείπειν. ² Ἦν δὲ
 “ (τὸ πολλοῖς δὴ συμπεσὼντος κρατῆσι) τὴν τύχην ἀναλρέψαι γί-
 “ νῆσαι, φυλάξασθαι, δεῖ τὸ ἐφ’ ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τῷτο
 “ ποιῶν ἐκέτι ἀνὴρ ἐστὶν ἀλλὰ σκευοφόρος, καὶ ἔχει τῷ βελο-
 “ μένῳ ἤδη χρῆσθαι τάτῳ ὡς ἀνδραπόδῳ. Εκείνο δὲ χρὴ γινῶναι,
 “ ὅτι ἔθιν ἐστὶ κερδαλέωτερον τῷ νικᾶν. ³ Ὁ γὰρ κρατῶν ἅμα
 “ πάντα συλῆρακε, καὶ τὰς ἀνδρας, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ
 “ χρήματ’ αἶμα, καὶ πᾶσαν ἅμα τὴν χώραν. Πρὸς ταῦτα τῷτο μόνον
 “ ὁρᾶτε, ὅπως τὴν νίκην διασώσωμεν· ἐν γὰρ ταύτῃ καὶ αὐτὸς ὁ
 “ ἀρπάζων ἔχειται. Καὶ τῷτο ἅμα διώκουσιν μέμνησθε, ἥκειν
 “ πάλιν ὡς ἐμὲ ἔτι φῶτος ὄντος· ὡς σκότῃς γενομένης ἔθιν ἐστὶ
 “ προσδεχόμεθα.”

Ταῦτα εἰπὼν ἀπέπεμπεν εἰς τὰς τάξεις ἐκάστος, καὶ ἐκέλευσεν
 ἅμα πορευομένους τοῖς αὐτῷ ἐκάστον δεκαδάρχοις ταῦτα σημαίνειν.

“ tutissimum hoc fuerit tempore, ut ex hostibus quàm paucissimos su-
 “ perstitos relinquamus. Quòd si accidat (id quod multis usu venit,
 “ qui rerum potiuntur) ut evertamus *ipsorum* fortunam, cavendum
 “ erit, nè ad prædam nos conferamus: nam qui hoc facit non ampliùs
 “ vir est *et miles*, sed *farcinarius* calo, atque hunc *adèò* uti mancipium
 “ tractare cuivis licet. Illud autem sciamus oportet, victoriâ nihil esse
 “ quæstuosius. Nam qui victor est, is simul omnia corripit, et viros,
 “ et mulieres, et opes, et regionem simul universam. Ad hæc unicum
 “ illud videte, ut victoriam conservemus: quippe quâ etiam raptor
 “ ipse continetur. Hoc quoque inter persequendum memineritis, ut
 “ ad me, dum adhuc lucebit, redeatis: nam postquam tenebræ acces-
 “ serint, neminem ampliùs admissuri sumus.”

Hæc loquutus unumquemque suos ad ordines dimisit, simulque edixit,
ad suos cùm venissent, decurionibus suis hæc quisque significarent:

² Ἦν δὲ (τὸ, &c.] Sic in plerisque edi-
 tis et MSto Bodl. legitur et distinguitur
 hic locus. Leunclavius autem dat, Ἦν δὲ
 πολλοῖς δὴ συμπεσὼντος κρατῆσι, τὴν, &c.
 At nequæ hæc, neque recepta quidem mihi
 arridet lectio. Stephanus verba ista de-
 pravata, ut opinor, existimans, in mar-
 gine editionis suæ Latinæ rejicit nos ad
 annotationes, in quibus tamen de hoc to-
 to loco silentium est. Ego sanè Mureto
 libenter accederem, qui ita legendum cen-
 suit, Ἦν δὲ, ὁ πολλοῖς ἤδη συμπεσὼντος κρα-
 τῆσι, τὴν νίκην ἀντρέψαι, φυλάξασθαι δὲ,
 τὸ ἐφ’ ἀρπαγὴν τραπέσθαι. Illud autem
 τὴν τύχην ferri potest, sed νίκην mavult
 Muretus: cuius ex sententiâ hoc dicit
 Cyrus. “ Unum eis cavendum esse, nè

“ cùm superiores esse cæperint, conver-
 “ tantur ad prædam, et ad spolianda oc-
 “ cisorum corpora: eo enim modo mul-
 “ tis contigisse, ut cùm jam vincerent,
 “ victoria ipsis è manibus elaberetur.”
 Ejus autem rei crebra sunt in Historiis
 exempla. Adi sis Diodor. Sic. lib. 16.
 p. 423. et Platonem de *Repub.* lib. 5.
 p. 376, *edit. Cant.* Qui verò legerant
 Ἦν pro Ἦν, et ἀναλρέψαι pro ἀντρέψαι, ad-
 didisse postea de suo illud γίνῃναι viden-
 tur.

³ Ὁ γὰρ κρατῶν, &c.] Sic Alexander
 suos etiam, ut eorum incitaret animos,
 adlocutus est milites: *omnia victoriâ fa-
 rari.* Curt. lib. 3. c. 10. Et Cyrus jam
 antea lib. 2. p. 110.

(ἐν μετώπῳ γὰρ οἱ δεκάδαρχοι ἦσαν, ὥς ἀκούει) τὰς δὲ δεκά-
 δάρχους τῇ δεκάτῃ ἑκατέρῳ καθεύον παραγγέλλειν. Εἰς τὰτα
 προσηγῆτο μὲν οἱ Τρῳάσιοι, ^a αὐτοὶ δὲ τὸ μέσον ἔχων σὺν τοῖς
 Πέρσiais ἐπορεύθη· τὰς δὲ ἵππιας ἐκαθίσταει, ὥς περ εἰκός, πα-
 ρέταξε. Τῶν δὲ πολεμίων, ^b ἐπεὶ σαρῆς ἐγένετο, οἱ μὲν ἐθαύ-
 μαζον· ^c τὰ ὁράματα, οἱ δὲ ἐγίνωσκον ἦδη· οἱ δ' ἠγέλλον, οἱ δ'
 ἐβόων, οἱ δ' ἔβαν ἵππους· οἱ δὲ συνεσκευάζοντο, οἱ δ' ἐρρίπην τὰ
 ἔπλα ἀπὸ τῶν ὑποζυγίων, οἱ δ' ὠπλίζοντο· οἱ δὲ ἀνεπήδων ἐπὶ
 τὰς ἵππους, οἱ δὲ ἰχθυόεν· οἱ δὲ τὰς γυναῖκας ἀνεβίβαζον ἐπὶ
 τὰ ὀχήματα· οἱ δὲ τὰ πλείστα ἄξια ἐλάμβανον, ὥς διασωσό-
 μεναι, οἱ δὲ καθιερύμενοι τὰ τοιαῦτα ἠλίσκοντο· οἱ δὲ πλείστοι εἰς
 φυγὴν ὤρμην. Οἶσθαι δὲ χρὴ καὶ ἄλλα πολλά τε καὶ παντοδαπὰ
 ποιεῖν αὐτοὶ· πλὴν ἐν ἀρχῇ εὐδαίμων, ἀλλ' ἀμαχίῃ ἀπώλοντο.

(nam quia in fronte decuriones erant, audire poterant) decurionum ve-
 rō quemque juberent *eundem* decuriæ suæ denuntiare. Secundum hæc
 antecedeabant Hyrcanii, ipse cum Perlis medium *agmen* tenens iter facie-
 bat; equitēsque in utrumque latus, ceu par erat, instructos collocavit.
 Cum autem illuxisset, hostium alii obstupuerunt eis quæ cernebantur,
 alii jam *quid ageretur*, animadvertiebant; alii *comperita* nuntiabant, vociferabantur alii, alii solvebant equos; alii vasa colligebant, alii de ju-
 mentis arma dejiciebant, alii armis se instruebant; alii in equos infilie-
 bant, alii frenos eis injiciebant; alii in vehicula uxores imponebant;
 alii res maximi pretii sumebant, tanquam *eas* conservaturi, deprehen-
 debantur alii, qui hujusmodi res defodiebant; maxima verō pars in
 fugam ruebat. Alia etiam multa variâque *tunc* fecisse eos existimandum
 est; extra *illud unum*, quod nemo pugnabat, sed sine prælio peribant.

^a Αὐτοὶ δὲ τὸ μέσον, &c.] Medium
 fanè potissimum in acie locum Persarum
 regem tenuisse docet Xenophon, ἀναξ.
 lib. 1. p. 157. ibidemque rationem etiam
 hujus tradit consuetudinis: Cyrus etiam
 pategisse narrans, quid rex in prælio age-
 ret, addit; καὶ γὰρ ἦν αὐτὸν ὅτι μέσον
 ἔχει τῷ Περσικῷ στρατεύματι. Καὶ πάν-
 τες δὲ οἱ τῶν βασιλέων ἀρχόντες μέσον ἔχον-
 τες τὸ αὐτὸν ἡγεῖν, ἱμίζοντες ἄλλος ἐν
 ἀσφαλεστέῳ εἶναι ἢ ἢ ἰσχυρὸς αὐτῶν ἐκα-
 τίρωσθαι ἢ, καὶ εἴ τι παραγγέλλαι χρῆσθαι,
 ἡμίσει ἐν χρίνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ σπένδιμα.
 Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς ἐαυτοῦ
 στρατῆς ὁμάδας, &c. Quem locum Xeno-
 phonotum respexisse videtur *Africanus* de
 exped. lib. 2. pag. 74. Αὐτοὶ δὲ Δαρῆος
 το μέσον τῇ πάστῃ τάξας ἐπέτεχε, καθί-
 πον νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τελεῖσθαι·
 καὶ τὸν νῦν τῆς τάξεως ταύτης Περσικῆς ὁ

τῷ Γρύλλῳ ἀναγίγραψεν. Eum morem ag-
 noscit et Lucianus, in dialogo qui Πλοῖον
 ἢ Εὐχαὶ inscribitur. Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀρχὴ
 τῆς ἵππου, Λυκίος δὲ ἐχέτω τὸ δεξιὸν ἄτοσι
 δὲ Τιμόλαος ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ τελεῖσθαι.
 Εἰς δὲ, κατὰ μέτρον, ὡς νόμος βασιλεῦσι
 τῶν Περσῶν, ἐπιτελεῖν, &c. p. 941, et seq.
 edit. Par.

^b Ἐπεὶ σαφές:] Sic in editis omnibus
 legitur. MS. autem Bodl. dat ἐπεὶ φῶς
 ἐγένετο, quod et editorum margines exhibe-
 bere solent, et præ receptâ quidam lectio-
 ne placet.

^c Τὰ ὁράματα] Stephanus habet τὰ
 δράματα, eâ, quam retinuiamus, voce in
 marginem rejectâ. Quin et MS. Bodl.
 in margine agnoscit δράματα, cui tamen
 vulgatum lectionem nou posthabendam
 censuimus.

Κροῖστος δὲ ὁ Λυδῶν βασιλεὺς, ὡς Θέρος ἦν, τοῖς τε ^α γυναῖκας ἐν ταῖς ἄρμαμάξαις προαπεπέμφατο τῆς νυκτός, ὡς ἂν ῥᾶου πορεύοιτο κατὰ τὸ ψύχος, καὶ αὐτὸς ἔχων τὰς ἵππας ἐπηκολάθει. Καὶ τὸν Φρύγα ταυτὰ φασὶ ποιῆσαι, τὸν τῆς παρ' Ἑλλήσποντον ἄρχοντα Φρυγίας. Ὡς δὲ παρήσθουτο τῶν φευγόντων καὶ καταλαμ-
βανόντων ἑαυτὰς, πυθόμενοι τὸ γινόμενον, ἔφειον δὴ καὶ αὐτοὶ κατὰ κράτος. Τὸν δὲ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα ^β καὶ τὸν τῶν Ἀραβίων ἐτι ἐγγὺς οὖρας καὶ ὑποσάλας ἀθωρακίστας ^γ κατακαίνουσιν οἱ Τρῳάσιοι. Τὸ δὲ πλεῖστον ἦν τῶν ἀποθανόντων Ἀσσυρίαν καὶ Ἀρα-
βίαν· ἐν γὰρ τῇ ἑαυτῶν οὖρῃ χώρῃ, ^δ ἀστυλιώτατα πρὸς τὴν πο-
ρείαν εἶχον· οἱ μὲν δὲ Μήδοι καὶ Τρῳάσιοι, οἳ δὲ εἰκὸς ^ε κρατοῦντες,

Croesus autem Lydorum rex, et mulieres, quod æstas esset, noctu har-
mamaxis præmiserat, ut in frigore facilius iter facerent, et ipse cum e-
quitatu subsequeretur. Eadem etiam Phrygem illum fecisse perhibent,
qui *sic* ad Hellepontum Phrygiæ imperabat. Verum ubi fugere quos-
dam et ad se jam pervenire senserunt, comperto quid fieret, etiam ipsi
summâ virium contentione fugerunt. Cappadocum autem regem et A-
rabum, qui prope adhuc erant, et inermes subsistebant, Hyrcanii truci-
dant. Qui verò interficiebantur, maximâ ex parte Assyrii erant et Ara-
bes: nam quod in suâ jam essent regione, lentissimè progrediebantur.
Ac Medi quidem et Hyrcanii hujusmodi quædam, inter persequendum,

^α Γυναῖκας ἐν, &c.] De *harmamaxis* vide
his quæ notavimus, lib. 3. p. 133.

^β Καὶ τὸν τῶν] Leunclavius dat Καπ-
παδοκῶν βασιλέα καὶ Ἀραβίων, utroque ar-
ticulo in margine tantum expresso. In
aliis libris posterior comparet articulus;
Stephanus autem priorem quoque repo-
nendum conjecit. Et hujus quidem lectio-
nis MStum Bodl. fidejussorem damus.

^γ Κατακαίνουσιν] Leunclavius secuti et
lectionem marginis tum MSti Bodl. tum
editorum melioris notæ omnium, sic re-
scripsimus. Illud autem ἀποκαίνουσι, quod
est in omnibus ferè vulgatis, margini pri-
mò illitu n fuisse videtur, ad explicandum
κατακαίνουσι, minùs vulgo notum: quod
librarii non glossèma, sed veram esse lec-
tionem rati, in contextum tandem reci-
piendum putârunt. Quo factum, ut an-
tiquo verbo in marginem rejecto, novum
intruserint, quod prioris duntaxat expli-
catio erat. Eadem autem verba mox ite-
rum inter se permutata occurrunt, rectè-
que adeò Leunclavius pro ἀποκαίνουσιν, quod
vulgò legitur, κατακαίνουσιν reposuit.

^δ Ἀστυλιώτατα] Quidam libri habent

στυλιώτατα, quod cùm loco non conve-
niat, rectè Leunclavius et Stephanus re-
posuerunt ἀστυλιώτατα. Hanc autem
veram esse scripturam tum res ipsa, tum
versiones Philèlphi et Camerarii suadent:
ille enim, *lentè admodum incedebant*; hic,
minimè festinanter, vertit. Stephanus sa-
nè Philèlphum σχολαῖστατα legisse pri-
mum ratus est; id verò cùm à vulgatâ
lectione longius recedat, Leunclavianam
conjecturam, quam et ipse Stephanus tan-
dem probavit, omninò sequendam duxi-
mus. Nam, minimâ mutatione factâ
ἀστυλιώτατα, pro στυλιώτατα reponi po-
test. Christophorus quidem Rufus multa,
in *Antexeg.* ad vulgatam lectionem tuen-
dam adfert: sed nos Stephanum et Leun-
clavius veram vocem restituisse, eòsque
adeò sequendos esse, putamus.

^ε Εἰκὸς κρατοῦντες] Sic edidère Stephanus
et Leunclavius; nec aliter dat MS. Bodl.
In aliis verò libris legitur, οἳ δὲ εἰκὸς
κρατοῦντας, non minùs, ni fallor, com-
modè; si modò eam tollamus distinctio-
nem, quam inter εἰκὸς et κρατοῦντες Leun-
clavius Stephanusque posuère.

τοιαῦτα ἐποίουν διώκοντες. Ο δὲ Κύρος τὰς παρ' ἐαυτοῦ ἵππας κατὰλειφθείας περιελάυνειν ἐκέλευσε τὸ στρατόπεδον, καὶ εἴ τινας σὺν ὅπλοις ἐξιώντας ἴδοιεν, κατακαίνειν· τοῖς δ' ὑπομένεσιν ἐκέρυξεν, ὅπόσοι τῶν πολεμίων στρατιῶν ἦσαν ἵππεῖς, ἢ πελτασταί, ἢ τοξόται, ἀποφέρειν τὰ ὅπλα συνδεδεμένα, τὰς δὲ ἵππας ἐπὶ ταῖς σκηναῖς καταλιπεῖν· ὅσις δὲ μὴ ταῦτα ποιήσῃ αὐτίκα τῆς κεφαλῆς ² στερθήσεσθαι· τὰς δὲ κοπίδας προχείρας ἔχοντες, ἐν τάξει περιέτεσσαν. Οἱ μὲν οὖν τὰ ὅπλα ἔχοντες, ἐρρίπτην ἀποφέροντες εἰς ἓν χωρίον ὅποι ἐκέλευσε· καὶ ταῦτα μὲν οἷς ἐπέταξεν ἔκαιον.

Ο δὲ Κύρος ἐνείκησεν ὅτι ἤλθον μὲν οὔτε σῖτα οὔτε ποτὰ ἔχοντες, ἄνευ δὲ τούτων οὔτε στρατῶσθαι δυνατοί, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ποιεῖν. Σκοπῶν δὲ ὡς εἴδεν ταῦτα τάχιιστα καὶ κάλλιστα γένοιτο, ἐθυμώσκει ὅτι ἀνάγκη πᾶσι τοῖς στρατευομένοις εἶναι τινα ὅτι καὶ σκηνῆς μελήσει, καὶ ὅπως ἐπιλήσεια

qualia victores facere confertaneum est, patrabant. Cyrus autem equites apud se relictos castra circumequitare iussit, et si quos armatos exire viderent, eos occidere: remanentibus verò præconem edicebat, ut quicumque milites hostium vel equites essent, vel peltastæ, vel sagittarii, arma colligata adferrent, equis ad tabernacula relictis: hæc autem quicumque non faceret, mox capite plecteretur: et cum strictis cupidibus in ordine circumflecterunt. Itaque ii, quibus erant arma, unum in locum illa asportata abiciebant, ubi Cyrus iusserat; et ea quidem concremabant illi, quibus hoc negotii dederat.

Cyrum autem cogitatio subit, se neque esculentis neque potulentis instructos venisse, sine quibus nec ulla fuscipi expeditio, nec fieri quicquam aliud queat. Et cum consideraret quo pacto hæc et celerrimè et rectissimè parari possent; animadvertit, omnibus militantibus opus esse quodam, cui et tabernaculum curæ foret, atque ut res necessariæ

² Στερθήσεσθαι· τὰς, &c.] Inter hæc verba Leunclavius aliquid desiderari putat, atque hoc fortasse modo scriptum fuisse conjicit: Οἱ μὲν ἂν ἵππεῖς περιελάυνον τὸ στρατόπεδον, τὰς δὲ κοπίδας, &c. Spectant enim hæc, inquit, ad illud Cyri mandatum, paulò ante verbis his à Xenophonte commemoratum; τὰς παρ' ἐαυτοῦ ἵππας περιελάυνειν ἐκέλευσε τὸ στρατόπεδον. Stephanus autem Leunclaviana additamenta nolens amplecti, aliud remedium invenit, quo huic loco consulat, τὰς δὲ κοπίδας, scribendò: vel potius, οἱ μὲν ἂν τὰς κο-

πίδας. Addit etiam, incommodum hoc de Leunclaviana lectione emergere, quod dicitur, περιελάυνον τὸ στρατόπεδον, circum castra vehabantur equites, cum sequatur περιέτεσσαν circumflecterunt. At verò, respondet Leunclavius, parebant Cyri mandato equites, ὅς περιελάυνειν ἐκέλευσε τὸ στρατόπεδον, ac deinde ἐν τάξει περιέτεσσαν. Mihi quidem locus videtur mutilus; nam particulæ δὲ ea est vis, ut aliquid præcessisse ostendat. Et voces istæ, quas adiecit vult Leunclavius, ad supplendum habitum aptæ satis videntur.

παρασκευασμένα τοῖς στρατιώταις εἰτιῶσιν ἔσαι. ^a Καὶ τοῖνυν ἔγωγε ὅτι τέτῃς εἰκὸς μάλιστα πάντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ νῦν καλεῖσθαι ἂν ᾦν, διὰ τὸ ἀμφὶ συσκευασίαν ἔχειν· ἐκέρυττε δὲ παρεῖναι πάντας τῆς ἐπιτρόπης· εἰ δὲ πᾶ μὴ εἴη ἐπίτροπος, τὸν πρεσβύτατον ἀπὸ σκηνῆς· τῷ δὲ ἀπειθῶντι πάντα τὰ χαλεπὰ ἀείπεν. Οἱ δὲ, ὁρῶντες καὶ τῆς δεσπότης πειθομένους, ταχὺ ἐπειθύνοντο. Ἐπεὶ δὲ παρεγένοντο, πρῶτον μὲν ἐκέλευσε καθίζεσθαι αὐτῶν οἷς ἐστὶ πλέον ἢ δυοῖν μηνῶν ἐν τῇ σκηνῇ τὰ ἐπιήδεια. Ἐπεὶ δὲ τέτῃς εἶδεν, αὐτοῖς ἐκέλευσεν οἷς μηνὸς ᾦν· ἐν δὲ τέτῳ σχεδὸν σύμπαντες ἐκαθίζοντο. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔμαθον, εἶπεν ὧδε αὐτοῖς, “ Ἀγέτε τοῖνυν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, οἱ τινες ὑμῶν τὰ μὲν “ κκκὰ μισεῖτε, ἀδελφὲ δὲ τινος παρ’ ἡμῶν βῆλεσθ’ ἂν τοῖς “ χάνειν, ἐπιμελήθητε προθύμως ὅπως διπλάσια ἐν τῇ σκηνῇ “ ἐκάσῃ σίτῃ καὶ πότῃ παρασκευασμένα ἢ τοῖς δεσπόταις καὶ τοῖς “ οἰκέταις, ἢ ἂ καθ’ ἡμέραν ἐποιεῖτε· καὶ τᾶλλα δὲ πάντα ὁπόσα “ καλὴν δαῖτα παρέξει, ἑτοιμα ποιεῖτε· ὡς αὐτίκα μάλα “ παρέσονται ὁπότεροι ἂν κρατῶσι, ^b καὶ ἀξιώσασιν ἐκπλεῶ

militibus in id intrantibus paratae essent. Itaque sentiebat verisimile esse id maximè temporis illos in castris deprenfos esse, quòd in apparandis rebus corporibus curandis necessariis occuparentur: per praecones igitur edixit, ut procuratores castrenses omnes adessent, et sicubi procurator nullus esset, maximus natu è tabernaculo veniret: ei verò qui non pareret gravissima quæque indixit. Illi autem, cùm etiam dominos iussis obtemperare cernerent, statim paruerunt. Et cùm adessent, primùm federe iussit illos, quibus esset plus quàm in duos menses in tabernaculo commeatus. Hos cùm adspexisset, rursus federe iussit quibus esset in unum mensem commeatus: ibi tum ferè omnes simul sederunt. Cùmque hæc comperisset, his eos verbis adlocutus est, “ Agite “ verò, inquit, ô viri, quicumque vestrùm mala exosi estis, et boni “ quidpiam à nobis consequi cupitis, promptis animis operam date, “ ut quolibet in tabernaculo cibi ac potùs plus duplo paratum sit “ et dominis et famulis, quàm quotidie parare consuevistis: quin et “ alia parata sint omnia facite, quæcunque dapes effectura sint lautas; “ quippe mox aderunt, utricunque vicerint, æquùmque putabunt esse,

^a Καὶ τοῖνυν ἔγωγε, &c.] Sic editi simul ac MS. Bodl. nisi quòd in hoc non reperitur illud ἔγωγε post καλεῖσθαι ἂν. Leunclavius autem existimat, posse multò rectius hæc, καὶ τοῖνυν ἔγωγε, ὅτι εἰκὸς, &c. legi; si duntaxat in uno verbo, et in distinguendo, levis immutatio fiat, tali quodam modo; καὶ τοῖνυν γὰρ ὅτι τέτῃς;

εἰκὸς μάλιστα πάντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ νῦν καλεῖσθαι ἂν ᾦν, διὰ τὸ ἀμφὶ συσκευασίαν ἔχειν, ἐκέρυττε δὲ παρεῖναι, &c. Sed, in vulgatâ lectione nihil vitii esse videtur.

^b Καὶ ἀξιώσασιν] Vulgò ἀξιώσασιν. Stephanus rectè ἀξιώσασιν reposuit; quam scripturam præstat etiam MS. Bodl.

“ ἔχειν πάντα τὰ ἐπιήδεια. Ἰξε ἔν^a ὅτι συμφέροι ἂν ὑμῖν
 “ ἀμέμπως δέχεσθαι τὰς ἀνδρας.” Οἱ μὲν δὲ ταῦτα ἀκούσαντες,
 πολλῇ σπαδῇ τὰ παρηγγελμένα ἔπραττον. Ο δ’ αὖ συγκαλέσας
 τὰς ταξiάρχους ἔλεξε τοιάδε^b:

“ Ἄνδρες φίλοι, ^b γινώσκωμεν ὅτι νῦν ἔξεσιν^c ἡμῖν προέ-
 “ ροις τῶν ἀπόντων συμμάχων ἄριστα τυχεῖν, καὶ τοῖς μάλα ἐσπε-
 “ ρασμένοις σιλήσις καὶ πόλοις χρησθαι· ἀλλ’ ἔ μοι δοκεῖ τῆτ’ ἂν
 “ τὸ ἄριστον πλεον ὠφελῆσαι ἡμᾶς ἢ τὸ τῶν συμμάχων ἐπιμε-
 “ λειῖς φανῆναι, ἔδ’ ἂν αὕτη ἡ εὐωχία ἰσχυροτέρως τοσούτων ποιῇ-
 “ σαι ὅσον εἰ δυνάμεθα τὰς συμμάχους προθύμως ποιεῖσθαι. Εἰ
 “ δὲ τῶν νυνὶ διωκόντων^d καὶ κατακαινούων τὰς ἡμέτερας πολεμίας,
 “ καὶ μαχομένων εἴ τις ἐναντιῖται, τῶν δόξομεν ἔτως ἀμελεῖν
 “ ὥς τε καὶ πρὶν εἰδέναι ὅ,τι πρᾶττεσιν, ἡρισηκότες φαίνεσθαι, ὅπως
 “ μὴ αἰσχροὶ μὲν φανέμεθα, ἀσθενεῖς δ’ ἐσόμεθα, συμμάχων ἀπο-
 “ ρῆντες. Τὸ δὲ τῶν πονούντων καὶ κινδυνεύόντων^e ἐπιμεληθῆναι
 “ τινα, ὅπως εἰσιόντες τὰ ἐπιήδεια ἔξεσιν, αὕτη ἂν ἡμᾶς ἡ Δοῖνη

“ ut res omnes necessarias adfatim habeant. Itaque scire vos volo è
 “ re vestrà futurum, si viros sine querelis exceperitis.” Hæc illi cùm
 audissent, magno studio imperata faciabant. *Cyrus* autem convocatis
 cohortium præfectis hujusmodi quædam verba fecit :

“ Scimus jam licere nobis, amici, ante absentes socios prandium
 “ sumere, cibisque adeò studiosè admodùm paratis ac potu uti : ve-
 “ rùm mihi non videtur hoc prandium magis nobis profuturum, quàm
 “ si pateat socios nobis curæ fuisse, neque tantas nobis vires additurum
 “ esse hoc convivium, quantæ nobis accessuræ sunt, si socios ad nos juvan-
 “ dos alacres reddere possimus. Quòd si eos, qui jam persequuntur
 “ et interficiunt hostes nostros, et, si quis adhuc resistit, dimicant, us-
 “ que adeò negligere videbimur, ut etiam, prius quàm cognoverimus
 “ quid rerum agant, nos pransos esse constet, *verior* ne manifesti si-
 “ mus turpitudinis, et, sociis destituti, vires nostræ debilitentur. At eo-
 “ rum curam gerere qui et labores perferunt et pericula adeunt, ut ad-
 “ ventantes *scilicet* res habeant necessarias, hoc *verò* epulum multò nos

^a Ὅτι συμφέροι] Hanc lectionem dant
 Stephanus, edit. *Eton.* et MS. Bodl. In
 aliis ferè omnibus libris est, συμφέρει.

^b γινώσκωμεν ὅτι] Sic editi omnes,
 nec aliter MS. Bodl. Stephanus mavult,
 γινώσκω μὲν. At nihil mutandum cen-
 seo.

^c Ἡμῖν] Vulgò, ὑμῖν. at lectionem,
 quàm amplexi sumus, exhibent MS. Bodl.
 et edit. *Argentor.* eaque meliùs huc, nisi

fallor, quàm vulgata illa, quadrat.

^d Καὶ κατακαινούων] MS. Bodl. habet
 ἀποκαίνουον. quòd recepti verbi glossèma
 primùm extitisse videtur. Vide quæ hâc
 de re notavimus p. 203.

^e Ἐπιμεληθῆναι τινα] Vox ultima in
 MS. Bodl. non comparet : et potest, ut
 mihi quidam videtur, sine loci detrimento
 abesse.

“ πλείω εὐφράνεται, ὡς ἐγὼ φημι, ἢ τὸ παραχρῆμα τῇ γασ-
 “ τρὶ χαρίσασθαι. Εὐνοήσατε δ', ἔφη, ὡς εἰ μὴδ' ἐκείνους αἰσ-
 “ χυλίον ἦν, εἰδ' ὡς ἡμῖν προσήκει ἕτε πλεσμονῆς πόλε, ἕτε
 “ μέθης· εἰ γὰρ πῶ διαπέπρακται ἡμῖν αὐτὸ βεβλόμεθα, ἀλλ'
 “ αὐτὰ πάντα νῦν ἀκμάζει ἐπιμελείας δέμενα. Εἰχομεν γὰρ
 “ ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολεμίας πολλαπλασίας ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τέττης
 “ λελυμένους· εἰ καὶ φυλάττεσθαι ἴσως ἐτι προσήκει, καὶ φυλάτ-
 “ τειν, ὅπως ᾧσι καὶ οἱ ποιήσαντες ἡμῖν τὰ ἐπιήδεια. Ετι δ' οἱ
 “ ἰππεῖς ἡμῖν ἄπεισι, φροῦδα παρέχοντες ὅπε εἰσὶ· καὶ ἔλ-
 “ θωσι, εἰ παραμειῶσιν. Ως, ὦ ἄνδρες, νῦν μοι δοκεῖ τοιῦ-
 “ τον σῆτον προσφέρεισθαι δεῖν ἡμᾶς καὶ τοιῦτον πόλον, ὅποιόν τις
 “ οἶσαι μάλιστα σύμφορον εἶναι πρὸς τὸ μήτε ὑπνε, μήτε ἀφρο-
 “ σύνης ἐμπέπρασθαι. Ετι δὲ καὶ χρήματα ἐγὼ οἶδα ὅτι πολλὰ
 “ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐστίν, ἃν καὶ αἴνω ὅτι δυνατὸν ἡμῖν (κοινῶν
 “ αὐτῶν ὄντων τοῖς συγκαταληφόσι) νοσφίσασθαι ὅποσα αὖ βε-
 “ λώμεθα· ἀλλ' εἰ μοι δοκεῖ τὸ λαβεῖν κερδαλεώτερον εἶναι τῇ
 “ δικαίᾳ φαινόμενος ἐκείνοις, τέτῳ πρίασθαι ἐτι μᾶλλον αὐ-
 “ τὸς ἢ νῦν ἀσπάζεσθαι ἡμᾶς. Δοκεῖ δὲ μοι, ἔφη, καὶ τὸ νεῖμαι
 “ τὰ χρήματα, ἐπειδὴν ἔλθωσι, Μήδοις καὶ Τρκαῖνις καὶ Τιγράνῃ

“ magis exhilaraverit, meâ quidem sententiâ, quàm si statim ea quæ
 “ gulæ grata sunt faciamus. Etiam *hoc* cogitetis *velim*, ut illos maximè
 “ revereri non debeamus, *tamen* nè sic quidem vel fatietati unquam vel
 “ temulentiae nos indulgere consentaneum esse : necdum enim confeci-
 “ mus ea quæ volumus, sed ea jam omnia curam quæ requirunt *et di-*
 “ *ligentiam*, in ipso sunt articulo. Nam in castris hostes habemus nu-
 “ mero plures nobis ipsis, eosque solutos ; à quibus forsan adhuc cavere
 “ nos convenit, et *eisdem* custodire, ut sint qui nobis res necessarias pa-
 “ rent. Absunt præterea à nobis equites, qui sollicitudinem, quonam sint
 “ in loco, adferunt ; ac si redeant, mansurine sint nobiscum. Quapropter,
 “ viri, meâ quidem sententiâ, cibus ejusmodi hoc tempore potiusque no-
 “ bis est sumendus, cujusmodi quis existimet ad hoc maximè idoneum,
 “ ut nec somno, nec dementiâ repleamur. Scio itidem magnam in
 “ *hisce* castris pecuniæ copiam esse, de quâ non ignoro fieri posse ut
 “ nos, (utut illa nobis sit cum iis qui nobiscum eam cepère, communis)
 “ quantum voluerimus, avertamus ; verùm non quaestuosius hoc ego
 “ futurum arbitror, si *hanc ipse* sumamus, quàm si justos illis nos de-
 “ clarantes, ratione hæc id comparemus, ut nos majori quàm modò
 “ benevolentia complectantur. Etiam pecuniarum, inquit, divisionem
 “ Medis et Hyrcaniis et Tigrani, postquam advenerint, permittendam

“ ἐπιπρέψαι· κἄν τι μείον ἡμῶν δάσασθαι, κέρδος ἡγήσασθαι·
 “ διὰ γὰρ τὰ κέρδη ἥδιον ἡμῶν παραμενεῖσι. Τὸ μὲν γὰρ νῦν
 “ πλεονεκλήσασαι, ὑλιτοχρούειον ἂν ἡμῖν τὸν πλεῖτον παράσχοι· τὸ
 “ δὲ, ταῦτα προεμένους, ἐκεῖνα κλήσασθαι ὅθεν ὁ πλεῖτος φέσται,
 “ τῶθ', ὡς ἐγὼ δοκῶ, ἀνναότερον ἡμῶν δύναται ἂν τὸν πλεῖτον
 “ καὶ πᾶσι τοῖς ἡμετέροις παρέχειν. Οἶμαι δ', ἔφη, καὶ οἴκαι
 “ ἡμᾶς τῆτι ἐνεκεν ἀσκεῖν καὶ γαστρός κρείττης εἶναι καὶ ἀκαίρων
 “ κερδῶν, ἢ, ὁπότε δεῖσι, δυνάμεθα αὐτοῖς συμφέρους χρῆσθαι.
 “ πᾶ δ' ἂν ἐν μείζονσι τῶν νῦν παρόντων ἐπιδειξαίμεθα τὴν παι-
 “ δείαν, ἐγὼ μὲν ἔχ' ὅρῳ.”

Ο μὲν ἔτιως εἶπε· συνεῖπε δ' αὐτῷ Τζάσπας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν
 ὁμοτίμων, ὧδε. Δεινὸν γάρ τ' ἂν εἴη, ὦ Κύρε, εἰ ἐν Σήρῃ μὲν
 πολλάκις ἄσσιοι καρπερῶμεν, ὅπως Σηρίον τι ὑποχείριον ποιη-
 σάμεθα, καὶ μάλα μικρὰ ἴσως ἄξιον· ἔλθον δὲ ὅλον πειρώμενοι
 Σηρᾶν, εἰ ἐμποδὼν τι ποιησαίμεθα γενέσθαι ἡμῖν, ἃ τῶν μὲν κα-
 κῶν ἀνθρώπων ἄρχει, τοῖς δ' ἀγαθοῖς πεῖθεσθαι, ἃ ἂν μὴ πρέ-
 πουλα ἡμῶν δοκοῖμεν ποιεῖν. Ο μὲν Τζάσπας δὴ ἔτι συνεῖπεν· οἱ δ'
 ἄλλοι πάντες ταῦτα συνέθεν. Ο δὲ Κύρος εἶπεν, Ἀγέε δὴ, ἔφη,

“ arbitror : ac si minus quoque nobis tribuerint, *id ipsum* in lucro ponen-
 “ dum esse : nam ob hac lucra libentiùs nobiscum manebunt. Nos hoc
 “ quidem tempore proprii commodi rationem habere, opes nobis brevi
 “ temporis spatio duraturas conciliaverit : verùm his neglectis illa parare
 “ undè divitiæ nascuntur, hoc *nimirum*, meo iudicio, nobis nostrisque
 “ omnibus opes magis perennes suppeditare possit. Arbitror autem,
 “ ait, propterea domi quoque nos et ad gulam et ad quæstus intem-
 “ pestivi cupiditatem frænandam adfuefactos, ut iis, cùm usus veniat,
 “ commodè possimus uti : quibus autem in rebus meliùs quàm in præ-
 “ sentibus, edere queamus disciplinæ specimen, equidem non video :”

Hoc quidem modo dixit *Cyrus* : ejusque orationem *Hystaspas*
Perſa, unus ex ὁμοτίμων numero, hujusmodi verbis comprobavit : Ab-
 surdum nempè fuerit, *Cyre*, nos in venatione quidem sæpenumerò
 ciborum ab usu toleranter abstinere, quâdam uti ferâ potiamur eâ-
 que forsan parvi admodum pretii ; at in conatu solidas venandi opes,
 si nobis ea patiamur esse impedimento, quæ pravis quidem hominibus
 dominantur, sed bonis cedunt, nos haud videri, quòd minimè nos
 deceat, facere. Et ità quidem *Hystaspas Cyri* verba adprobavit ;
 cæterique omnes his adfensi sunt. Et *Cyrus*, Agite ergo, inquit,

ἃ Οὐκ ἂν μὴ, &c.] Particulam negan-
 tem ultimam ex conjecturâ reposuit Leun-
 clavius ; sine quâ sensus idoneus ex his
Hystaspæ verbis haud elici possit. Ea au-

tem hoc modo videntur conjungenda, δι-
 τὸν ἂν εἴη, εἰ δὲ ἂν δοκοῖμεν μὴ ποιεῖν
 ἡμῶν ποιεῖν, &c.

ἐπειδὴ ὁμοιοῦμεν ταῦτα, πέμψατε ἀπὸ λόχου πέντε ἄνδρας ἑκάστος τῶν σπερχισιάτων· ἔτσι δὲ περιϊούτες ἕς μὲν ἂν ὀρώσι πορσύουλας τὰ ἐπιλήθεια, ἐπαινούλων· ἕς δ' ἀμελοῦντας, κολαζούλων ἀφειδέερον ἢ ὡς δεσπόται. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐποιοῦν.

Τῶν δὲ Μήδων τινὲς ἤδη οἱ μὲν ἀμάξας προωρμημένας κατὰ λαμβάνουτες καὶ ἀποσρέψαιτες προσήλαυνον μετὰς ὧν ἰδεῖτο ἡ στρατιά, οἱ δὲ καὶ ἀρμαμάξας γυναικῶν τῶν βελίστων, τῶν μὲν γνησίων, τῶν δὲ, καὶ παλλακίδων, διὰ τὸ κάλλος συμπεριλαμβομένων· καὶ ταύτας εἰληφότες προσῆγον. ^a Πάντες γὰρ ἔτι καὶ νῦν οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν στρατεύόμενοι ἔχουτες τὰ πλείεα ἀξία στρατεύουσαι, λέγουσιν ὅτι μᾶλλον μάχονται ἂν, εἰ τὰ φίλιστα παρείη· τέτοις γὰρ φασιν ἀνάγκη εἶναι προθύμως ἀλεξέειν. Ἰσως μὲν ἔν ἕτως ἔχει· ἴσως δὲ καὶ ποιεῖσιν αὐτὰ τῇ ἡδονῇ χαριζόμενοι.

Ο δὲ Κύρος, ὁρῶν τὰ τῶν Μήδων ἔργα καὶ Ὑρκανίων, ὥσπερ ἐκαλεμέμφετο αὐτὸν καὶ τὰς σὺν αὐτῷ, ὅτι ^b οἱ ἄλλοι τῆτον τὸν χρόνον ἀκμάζειν τε μᾶλλον ἑαυτῶν ἐδόκην καὶ προσκλᾶσθαι τι, αὐτοῖ

quando de his eadem est *omnium* nostrum sententia, mittite de *suo* quisque manipulo viros quinque in primis graves, qui *per castra* circum-eunt collaudent eos, quoscunque res necessarias parare viderint; in negligentes autem nihilo parcius quam si ipsorum essent domini, animadvertant. Et haec quidem illi faciebant.

Medorum verò quidam, cum partim plaustra, quæ à *castris hostium* dudum excefferant, rebus quibus indigebat exercitus referta, adsequerentur et reverti coëgissent, advecti sunt; partim *harmamaxas* interceptas cum præstantissimis mulieribus, quas vel *conjuges* legitimas, vel concubinas formæ causâ viri secum duxerant, *ad castra* adducebant. Nam hoc etiam tempore Asiatici omnes cum exercitum in expeditionem educunt, ita solent educere, ut res maximi pretii secum sumant, quippe aiunt se pugnandi fore avidiores, eæ si res adsint, quas carissimas habent: has enim animosè defendendi necessitatem sibi imponi dicunt. Et fortasse quidem ita se res habet; fortassis etiam hæc, voluptati uti indulgeant, faciunt.

Cyrus autem, cum Medorum et Hyrcaniorum facinora cerneret, *ipse* sibi suisque quasi succensebat, quod alii hoc ipsos tempore vigore quodam superare viderentur, atque aliquid etiam acquirere, ipsi

^a Πάντες γὰρ ἔτι, &c.] Vide quæ adduximus, p. 193.

^b Οἱ ἄλλοι τῆτον] Editi omnes exhibent, οἱ ἄλλοι ἂν τῆτον. Muretus legendum putat, ἀτὰ τῆτον, &c. At Ste-

phanus vocem istam penultimam rectius delendam iudicavit: cujus conjecturam MSti Bodl. auctoritate confirmatam, omnino sequendam duximus.

δ' ἐν ἀρβύλλῃ χώρῃ ὑποκαλιμένειν. Καὶ γὰρ δὴ οἱ ἀπαύσιοι, ἀποδεικνύοντες Κύρῳ ὃ ἦγον, πάλιν ἀπήλυνον, μελαδιόκοντες τὰ ἄλλας· ταῦτα γὰρ ἔφασαν σφίσι προσελάχθαι ποιεῖν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. Δακνόμενος δὲ ὁ Κύρος ἐπὶ ταῖσι, ταῦτα μὲν ὅμως κατεχώριζε· συνεκάλει δὲ πάλιν τὰς ταξιάρχους, καὶ εἰς ὅσα ἔμελλον αὐτὸν ἐξακέσθαι τὰ λεγόμενα, εἶπε τάδε·

“ Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες φίλοι, εἰ καλᾶσχοιμεν τὰ νῦν προφαι-
 “ νόμενα, μεγάλα μὲν αὖ ἀπασιν Πέρσαις ἀγαθὰ γένοίτο, μέ-
 “ λιστα δ' αὖ εὐκότως ἡμῖν, δι' ὧν πρᾶσσειαι, πάντες, οἶμαι,
 “ γινώσκομεν· ὅπως δ' αὖ αὐτῶν ἡμεῖς κύριοι γινώμεθα, μὴ
 “ αὐτάρκεις ὄντες κήσασθαι αὐτὰ, εἰ μὴ ἔσαι οἰκεῖον ἱππικόν
 “ Πέρταις, τὸτο ἔχεται ἐγὼ ὁρῶ. Εὐνοεῖτε γὰρ δὴ, ἔφη, ἔχομεν
 “ ἡμεῖς οἱ Πέρσαι ὅπλα, οἷς δοκῶμεν τὰς πολέμιας τρέπεσθαι ὁμῶς
 “ ἰόντας· καὶ δὴ τρεπόμενοι, ποίως ἢ ἱππέας, ἢ τοξότας, ἢ πελ-
 “ ταστάς, ἢ ἀκοντιστάς, ἀνευ ἵππων ὄντες δυναίμεθα αὖ φεί-
 “ δουτας ἢ λαθεῖν, ἢ ^α κατὰκαίνειν; Τίνες δ' αὖ φοβούμετο ἡμᾶς
 “ προσόντες κακερσεῖν ἢ τοξόται, ἢ ἀκοντισαί, ἢ ἱππεῖς, εὖ εἰδόν-
 “ τες ὅτι ἐσθὲς αὐτοῖς κίνδυνος ὕφ' ἡμῶν κακὸν τι παθεῖν

verò loco ab exercendâ industriâ remotiori hære. Etenim qui præ-
 dam abducebant, monstratis Cyro rebus iis quas adferebant, rursum
 cæteros persequunturi *hostes* avecti sunt: hæc enim uti facerent, impera-
 tum sibi suis à præfectis aiebant. Quæ tametsi Cyrum morderent, suis
 tamen ille locis singula reponebat; convocabat autem denuò cohortium
 præfectos, et cùm ibi constitisset, unde exaudiri quæ dicerentur possent,
 hæc protulit:

“ Arbitrorego, amici, vos omnes animadvertere, bona ingentia Persis
 “ universis cessura, maximâque adeò nobis, ceu par est, quorum acqui-
 “ runtur operâ, si *quidem* illa quæ nobis sunt jam ostentata obtinueri-
 “ mus: verùm quo his pacto potiri queamus, cùm virium satîs ad ea
 “ comparanda nobis non suppetat, nisi proprius Persis equitatus fuerit,
 “ equidem non video. Nam velim vobis in mentem veniat, ait, nos
 “ Persas instructos armis esse, quibus hostes cominùs *nobiscum* congressos
 “ in fugam vertere posse videmur: at ubi jam eos in iugam verteri-
 “ mus, quosnam vel equites, vel sagittarios, vel peltastas, vel jacula-
 “ tores fugientes aut capere possimus, aut interficere, cùm nulli nobis
 “ sint equi? Quinam itidem contra nos tendere formident, ac male-
 “ ficiis nos vexare, sive sagittarii, sive jaculatores, sive equites, cùm
 “ certò sciant nihil iis *imminere* periculi, nè à nobis magis quàm

^a κατὰκαίνειν;] Vulgò κατὰκαίνειν; Sed Leunclavium sequendum duximus, ob
 rationem supra adductam, p. 20.

“ μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πεφυκότων δένδρων; Εἰ δὲ ταῦτα ἔτως
 “ ἔχει, ὡς εὐδὴλον, ἔφη, ὅτι οἱ νῦν παρόντες ἡμῖν ἵππεῖς νομί-
 “ ζῃσι ταῦτα πάντα ὑποχείρια γινόμενα ἔχῃ ἥτιον ἑαυτῶν
 “ εἶναι ἢ ἡμέτερα; Ἴσως δὲ νῆ Δία καὶ μᾶλλον. Νῦν μὲν ἔν
 “ ἔτω ταῦτα ἔχει κατ’ ἀνάγκην. Εἰ δὲ ἡμεῖς ἵππικὸν κλησαί-
 “ μεθα μὴ χεῖρον τέτων, ἢ παντάπασιν ἡμῖν καλῶφανές ὅτι
 “ τὲς τ’ ἂν πολεμίας δυναίμεθα ἄνευ τέτων ποιεῖν ἄπερ καὶ
 “ νῦν σὺν τέτοις, τέτῳ τε ἔχοιμεν ἂν τότε μετρίωτερον πρὸς
 “ ἡμᾶς φρονέουσας; ὁπότε γὰρ ἢ παρεῖναι ἢ ἀπεῖναι βέλονται,
 “ ἥτιον ἂν ἡμῖν μέλοι, εἰ αὐτοὶ ἄνευ τέτων ἀρκοῖμεν ἡμῖν αὐ-
 “ τοῖς. Εἶεν. Ταῦτα μὲν δὴ, οἶμαι, ἔδεις ἂν ἀνελιδνωμονήσεις
 “ μὴ ἔχῃ τὸ πᾶν διαφέρειν τῶν Περσῶν γενέσθαι οἰκείου ἵππικόν.
 “ Ἀλλ’ ἐκεῖνο ἴσως ἐννοεῖτε, πῶς ἂν τῆτο γένοιτο. Ἀρ’ ἔν σκεψώ-
 “ μεθα, εἰ βυλοίμεθα καθεστάναι ἵππικόν, τί ἡμῖν ὑπάρξει,
 “ καὶ τίνος ἐνδεῖ. Οὐκ ἔν ἵπποι μὲν ἔσσι πολλοὶ ἐν τῷ στρατο-
 “ πείῳ κατελειγμένοι, καὶ χαλινοὶ οἷς πείθονται, καὶ τᾶλλα ὅσα
 “ δεῖ ἵππου ἔχουσι χρῆσθαι. Ἀλλὰ μὲν καὶ οἷς γε δεῖ ἄνδρα ἵπ-
 “ πέα χρῆσθαι ἔχομεν, Θώρακας μὲν, ἐρύματα τῶν σωμάτων,
 “ παλῖα δὲ, οἷς καὶ μεθιέντες καὶ ἔχοντες χρῶμεθα ἂν. Τί δὲ τὸ
 “ λοιπόν; Δηλοῖότι ἀνδρῶν δεῖ. Οὐκ ἔν τῆτο μάλιστα ἔχομεν·

“ à confitis arboribus detrimenti quid accipiant? Quòd si hæc ità se ha-
 “ beant, annon manifestum est, ait, illos equites qui modò nobiscum
 “ sunt, existimare universa hæc quæ capta sunt, non minùs sua esse
 “ quàm nostra; Imò profectò magis etiam fortasse. Et jam sanè hæc
 “ uti sic se habeant necessarium est. At verò si nos equitatum pare-
 “ mus nihilo horum *equitatu* deteriore, annon nobis omninò per-
 “ spicuum est, futurum, ut et adversùs hostes ea sine his geramus, quæ
 “ cum his modò gerimus, et ut hos *ipsis* erga nos modestiores expe-
 “ riamur? nam cum vel adesse vel abesse velint, minùs curæ nobis erit,
 “ si nobis ipsis *etiam* absque his facultas res conficiendi nostras abundè
 “ suppetat. Esto. Nemo certè, ut opinor, contra hanc sententiam re-
 “ pugnando dubitare possit, quin omninò præstet, Persas proprium sibi
 “ equitatum parare. Sed illud forsan vobiscum animo cogitatis, quo pacto
 “ confieri hoc possit. Consideremus itaque, si *quidem* equitatum insti-
 “ tuere velimus, quid nobis adsit, quidque desit. Sunt igitur hi *nobis* equi
 “ multi numero, capti in castris; *sunt* item frena quibus regi solent, cæ-
 “ teraque omnia quibus ad usum equorum opus est. Quin et illa nobis
 “ suppetunt, quibus eques uti debet, *nimirum* loricae, munimenta corpo-
 “ rum, et palta, quibus et ejaculandis et retentis uti possumus. Quid ergò
 “ reliquum? Viris nempe *nobis* opus est. Atqui hoc potissimùm habemus·

“ ἔσιν γὰρ ἕως ἡμέτερόν ἐστιν ὡς ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς. Ἀλλ’ ἐρεῖ
 “ τις ἴσως ὅτι ἐκ ἐπισάμεθα. ² Μὰ Διῖ· ἐδὲ γὰρ τῶν ἐπισα-
 “ μέων νοί, πρὶν μαθεῖν, ἄδεις ἡπίσατο. Ἀλλ’ εἴποι ἂν τις
 “ ὅτι παῖδες ὄντες ἐμάχθανον. Καὶ πότερον οἱ παῖδες εἴτι προ-
 “ νημέτεροι, ἢ ἐμαθεῖν τὰ φραζόμενα καὶ δεικνύμενα, ἢ οἱ ἄν-
 “ δρες; πότεροι δὲ, ἐὰν μάθωσιν, ἡμετέροι τοῖς σωμασιν ἐκ-
 “ ποιεῖν, οἱ παῖδες ἢ οἱ ἄνδρες; Ἀλλὰ μὴ σχολή γε ἡμῖν μα-
 “ θάμεν ὅτι ἕτε παῖσιν, ἕτε ἄλλοις ἀνδράσιν· ἕτε γὰρ τοξείων
 “ ἡμῖν μαθητέον ὥστερ τοῖς παισὶ· προεπισάμεθα γὰρ τῷτο· ἕτε
 “ μὲν ἀκοῖζου· ἐπισάμεθα γὰρ τῷτο· ἀλλ’ ἐδὲ μὴ ὥστερ καὶ
 “ τοῖς ἄλλοις ἀνδράσι, τοῖς μὲν γεωργίαι ἀσχολίαν παρέχεσσι,
 “ τοῖς δὲ τέχναι, τοῖς δὲ ἄλλα οἰκεῖα· ἡμῖν δὲ στρατεύεσθαι ἔμοιον
 “ σχολή, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴ ἔχ ὥστερ ἄλλα πολλὰ
 “ τῶν πολεμικῶν, χαλεπὰ μὲν, χρήσιμα δὲ· ἵππικὴ δὲ ἐκ ἐν
 “ ὁδῷ μὲν ἡδίων ἢ αὐτὰς τοῖν ποδοῖν πορεύεσθαι; ἐν δὲ σπε-
 “ ῳ, ἔχ ἡδὺ ταχὺ μὲν φίλῳ παραμένεσθαι, εἰ δεῖ, ταχὺ δὲ,

“ nihil enim æquè nostrum est, atque nosmet nobis ipsis sumus. At
 “ dixerit fortasse quispiam, nos imperitos esse. Ità profectò res est: ne-
 “ que enim illorum quisquam, qui jam periti sunt, priusquam disceret,
 “ peritus erat. Verùm quis objecerit, eos, pueri dum essent, didicisse.
 “ Utrùm verò in pueris an in viris prudentiæ plus est ad discendum ea
 “ quæ dictantur et monstrantur? quibus, postquam didicerint, ad exer-
 “ cendum ea, magis idonea corpora sunt, pueris an viris? At verò
 “ tantum nobis est ad discendum otii, quantum nec pueris, nec aliis
 “ viris: neque enim sagittandi nobis discenda est ars, sicut pueris;
 “ nam hanc jam ante tenemus: neque jaculandi; cùm illam quoque
 “ calleamus: nec item nobis accidit, quod hominibus cæteris, quibus
 “ negotia partim agrorum cultura, partim artificia, partim aliæ do-
 “ mesticæ res exhibent; nobis ad tractandam rem militarem non
 “ otium duntaxat est, sed etiam necessitas imponitur. At verò non
 “ hic est, quod in aliis multis rebus ad bellum necessariis, quæ sunt
 “ illæ quidem difficiles, sed utilitatem adferunt: annon equitatio ju-
 “ cundior est in itinere quàm pedicus incedere? in festinatione autem,
 “ nonne jucundum est celeriter, si sit opus, amico adesse; celeritèrque,

² Μὰ Διῖ· ἐδὲ] MS. Bodl. et ex editis nonnulli, duobus prioribus vocibus omisso prætermisiss, dant.—ἐκ ἐπισάμεθα, ἐδὲ γὰρ, &c. Easdem etiam Stephanum et Leunclavium suspectas habuisse, ex notis, quas his appinxere, constat. Ego verò eas ad integritatem orationis tuendam necessarias, atque addo retinendas, censeo. Precedentem autem noti-

tionem respiciunt; ubi cùm fingatur quis objiciens, *Periti equis suis discipline præfusi ignari esse;* idem et ipse fatetur Cyrus, *Eis sanè artem equitandi minimè callere:* quid verò isthuc tam mirum est? cùm nō illorum quidem, &c. Hic itaque prior locutio repetenda videtur, quæsi diceretur, *Μὰ Διῖ· ἐκ ἐπισάμεθα· ἐδὲ γὰρ, &c.*

“ εἴτε ἄνδρα εἴτε θῆρα θεοὶ διώκοντα καταλαβεῖν; Εκείνο δὲ ἂν
 “ εὐπέεις, τὸ, ὅτι ἂν δὴ ὄπλον φέρειν, τὸν ἵππον τῆτο συμ-
 “ φέρειν; ἂν καὶ τολό γ’ εἶναι ἔχειν τε καὶ συμφέρειν. ^α Ο γε μὴν
 “ μάλισ’ ἂν τις φοβηθείη, μὴ, εἰ δεήσῃ ἐφ’ ἵππῳ κινδυνεύειν
 “ πρότερον ἡμᾶς πρὶν ἀκριθεῖν τὸ ἔρπον τῆτο, κ’ ἔπειτα μήτε
 “ πεζοὶ ἐτι ὤμεν, μήθ’ ἵππεῖς ἱκανοί· ἀλλ’ ἂν τῆτο ἀμύχα-
 “ ρον· ὅπῃ γὰρ ἂν βεβλώμεθα, ἐξέσται ἡμῖν πεζοῖς εὐθὺς μά-
 “ χεσθαι· ἂν γὰρ τῶν πεζικῶν ἀπομαθησόμεθα, ἵππεύειν μα-
 “ θήσεται.” Κύρος μὲν ἄτως εἶπε· Χρυσάντας δὲ συναγορεύων
 αὐτῷ, ὥδε ἐλέγεν·

“ Ἀλλ’ ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἄτως ἐπιθυμῶ ἵππεύειν μαθεῖν, ὥς
 “ νομίζω, εἰάν ἵππεὺς γίνωμαι, ^β ἄνθρωπος πῆλινός ἐσσεσθαι. Νῦν

“ vel hominem vel feram, si poscat usus, insequendo intercipere?
 “ Illud autem nonne commodum est, quodcunque armorum genus
 “ ferendum sit, id equum unā portare? nimirum idem est, et habere
 “ ipsa et unā gestare. Quod verò maximè quis vereri possit, nè, si
 “ necesse fuerit in equo prius nos praelii periculum subire, quàm hoc
 “ equitandi munus accuratè teneamus, tum demum neque pedites am-
 “ pliùs simus, neque satis idonei equites; nec hoc *ipsum* aded omninò
 “ est explicatu difficile: nam ubicunque voluerimus, nobis statim lice-
 “ bit peditibus dimicare: quippe equitandi artem edocti, nihil eorum,
 “ quæ ad artem pedestris pugne pertinent, dediscemus.” Cyrus qui-
 dem hanc orationem habuit: et Chrysantas ejus sententiam adprobans,
 in hunc modum loquutus est:

“ Equidem, inquit, usque aded equitandi artem discere cupio, ut
 “ existimem me hominem volatilem fore, si eques factus fuero. Nam

^α Ο γε μὴν, &c.] Non temerè est, quod
 Cyrus quempiam vereri posse dicit, nè
 dum equitandi arti discende operam dent,
 ad peditum fungendum munus minus apti
 redderentur; nam passim docent Historici,
 ita ferè cum militibus comparatum esse,
 ut qui ex iis pedites sint optimi, iidem
 equitantis artis sint fermè imperiti; ac vi-
 cissim, qui equitandi arte valeant, ad pe-
 destre certamen descendere vereantur. Hinc
Constantin præcipuè laudi datum est, quod
 inter equites pariter ac pedites emineret.
 Οὐκ ἂν ὁ μὲν τις ἐκείνων πεζὸς ὡς ἀγαθός,
 τὴν ἵππικὴν τέχνην ἠγνόησεν· ὁ δὲ ἐπιτά-
 κμενος χρῆσθαι τοῖς ἵππικαῖς, οὐκ εἰ πεζὸς εἰς
 μάχην ἵεναι. Μόνη δὲ ὑπάρχει σοι τῶν μὲν
 ἵππικῶν ἀρετῶν φανεσθαι· παραπλησίως ἐκεί-
 νοις γαλήνῃ· μέλας καταμένει δὲ ἐς τὴν
 ἐπὶ τῆς, κρατεῖν ἀπάντων βίαν καὶ τάχει,
 καὶ τῇ τῶν ποδῶν κερφότῃ. *Julian. Orat. 1.*
p. 11. Ad hæc autem verba vide sis quæ

notavit vir eruditiss. *Ex. Spanhemius.*

^β ἄνθρωπος πῆλινός, &c.] Chrysantas
 quidem, jam spe studiòque equitandi ge-
 stientis, ipsa exultat oratio. Eandem verò
 loquendi rationem, in re simili, adhibuit
Plato: Πρὸς τοῖον τὰ τοιαῦτα, ὁ φίλε, ὡλε-
 ρὴν χρὴ παιδία ὄντα εἶδος, ἢ ἂν τι δὴν πε-
 λόμενοι ἀποφεύγῃσι. Πῶς λέγεις; ἔφη. Ἐπὶ
 τῶν ἵππων, ἢ δ’ ἐγὼ, ἀναβιβάσειν ὡς νεο-
 λῆτας, καὶ διδασκόμενους ἵππεύειν, ἐφ’ ἵππων
 ἀκρίων (ita enim distinguendus est hic lo-
 cus, non, ut vulgò, διδασκόμενους ἵππεύειν
 ἐφ’ ἵππων, ἀκρίων, &c.) ἐπὶ τὴν θίαν μὲν
 θυμωδῶν μὲν δὲ μαχητικῶν, ἀλλ’ ὅτι ποδω-
 κιστάτων καὶ ἐκνηκιστάτων· ἦτοι γὰρ, &c. de
Repub. lib. 5. p. 467, ubi sermo habetur
 de ratione excogitandæ, quæ pueri res belli-
 cas tuti spectent. Ad hunc autem Platonis
 locum respicit *Julianus* in *Orat. 1. p. 11.*
 quem adducit etiam Illustriss. Spanhemius
 in *Observat.* ad istam Orationem.

“ μὲν γὰρ ἔγωγε ^a ἀγαπῶν, ἐξίστα τῷ θεῷ ὀρμηθεὶς ἀνθρώπων,
 “ μόνον τῇ κεφαλῇ προσχῶν, αὐτὸς τε θηρίου παραθεῖον ἰδὼν
 “ δυνηθῶ διαλεινόμενος φθάσαι, ὥστε ἀκούσσαι ἢ τοξεύσαι
 “ πρὶν πάνυ πρὶς αὐτὸ γενέσθαι· ἦν δὲ ἵππεὺς γένωμαι, δυνή-
 “ σομαι μὲν ἄνδρα ἐξ ὀφews μήκας καθαιρεῖν· δυνήσομαι δὲ,
 “ θηρία διώκων· τὰ μὲν ἐκ χειρὸς παieiν καλαλαμῶνων, τὰ δὲ
 “ ἀκούίζων ὥσπερ ἐσηκῶτα· καὶ γὰρ ἐὰν ἀμφοτέρω ταχέα ᾖ, ὅμως
 “ δὲ πλεσίον γίγνηται ἀλλήλων, ὥσπερ τὰ ἐσηκῶτα ἔσαι. ^b Ἐγὼ
 “ δὲ δὴ μάλιχα δοκῶ, ἔφην, ζῶν ἐξηλαυνάειν ἵπποκυλάρους, εἰ
 “ ἐγένοντο· ὥστε προεβλεῖσθαι μὲν ἀνθρώπων φρονήσει, ταῖς δὲ
 “ χερσὶ τὸ δέον παλαμῶσθαι, ἵππων δὲ τάχος ἔχειν καὶ ἰσχύν, ὥστε
 “ τὸ μὲν φεύγον αἰρεῖν, τὸ δὲ ὑπομένον ἀνάλρεπειν· καὶ πάλιν
 “ καὶ γὰρ ταῦτα ἵππεὺς γενόμενος, ^c συσκομίζομαι πρὸς ἑμαυτόν.

“ modò satis mihi certè fuerit, si cum aliquo currere pariter adgressus,
 “ solo *eum* capite antevertam; et si feram prætercurrentem videam, ità
 “ contento cursu prævertere possim, ut prius eam vel jaculo vel sagittà
 “ feriam, quàm procul admodum evaserit: at eques si factus fuero,
 “ virum interimere tanto ex intervallo potero, quanto à me fuerit con-
 “ spectus: et si ras persequens, partim eas potero cominùs interceptas,
 “ partim quasi stantes jaculando ferire: nam si duo velocia sint, et pro-
 “ piùs tamen ad se invicem accedant, stantium instar erunt. Ego verò,
 “ inquit, maximè omnibus ex animalibus hi per centaures, si qui fuerunt,
 “ admirari soleo; quòd et humanà prudentia consilium caperent priùs,
 “ et quod opus esset manibus efficerent, et equi celeritatem et robur
 “ haberent ad id capiendum quod fugeret, et prosternendum quod
 “ subsisteret: hæc igitur omnia et ipse factus equès, in me conferam.

^a Αἰσπῶν, ἐξίστα, &c.] Totum hunc locum ità legi Muræus; Νῦν μὲν γὰρ ἔγωγε ἀγαπῶν, ἦν ἐξίστα τῷ θεῷ ὀρμηθεὶς ἀνθρώπων· μόνον τῇ κεφαλῇ προσχῶν. Libri nonnulli dant. Νῦν μὲν γὰρ ἔγωγε ἀπῶν, ἦν γ' ἐξίστα τῷ θεῷ ὀρμηθεὶς ἀνθρώπων, μόνον τῇ κεφαλῇ προσχῶν, vel προσχῶν. Ego nihil mutò, cùm optini quique receptam lectionem servant, eaque nihil vitii habeat.

^b Ἐγὼ δὲ δὴ, &c.] Stephanus, Leunclavius, alii exhibent, O δὲ δὴ μάλιχα, &c. Editio autem Eton. Ἐγὼ δὲ μάλιχα, &c. Argentor. Ἐγὼ δὲ δὴ μάλιχα, &c. quam sequendam censui. Et hujus q. idem lectionis vestigia servat MS. B dl qui dat, O δὲ δὴ, &c. nec aliter ferè in suo exemplari scriptum esse ait Camerarius. Fatetur et ipse Stephanus, frustra quenquam red-

ditionem ad ista verba. O δὲ δὴ, &c. quaesiturum. Et Budæus cùm nihil illis reddi videret, ex illis ὁ faciendum putavit ἔγωγε, quod impensius illi haud dubiè placuisset, si pro ὁ in libris suis legisset ὃ, quod repræsentat MS. Bodl. De *hippocentauris* a tem vide quæ monet Palæphatus 1. de *Incredib.* et Hieron. Magius *Miscel.* lib. 1. c. 20. prolixè disputat.

^c Συσκομίζομαι.] Sic editi, quos vidi, omnes: Stephanus scribendum putat *συσκομίζομαι*: de quâ emendatione illi adfentiri videtur Gabrieli in suâ interpretatione, quæ ità se habet, *hæc omnia in me unum congeram*: necnon Leunclavius, in editione tertiâ, cujus versionem damus. Placet itaque Stephani conjectura; præsertim cùm ea, quæ mxx sequuntur, verba futuro etiam tempore prolata sint.

“ Προνοεῖν μὲν γε ἔχω ^a πάντα τῇ ἐμῇ ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ, ταῖς
 “ δὲ χερσὶν ὀπλοφορήσω, διώξομαι δὲ τῷ ἵππῳ, τὸν δ' ἐναντίου
 “ ἀνὰρέψομαι τῇ τῷ ἵππῳ βώμῃ· ἀλλ' ἔ' συμπεφυκῶς δεδήσο-
 “ μαι, ὥσπερ οἱ ἵπποκένταυροι· ἔκιν τῷτό γε κρεῖττον ἢ συμ-
 “ πεφυκέναι. Τῆς μὲν γὰρ ἵπποκένταυρος οἶμαι ἔβλεπε πολλοῖς
 “ μὲν ἀπορεῖν τῶν ἀνθρώποις εὐρημένων ἀγαθῶν ὅπως δεῖ χρῆσθαι,
 “ ^b πολλοῖς δὲ τῶν ἵπποις ἡδέων πεφυκόντων, πῶς αὐτῶν χρὴ ἀπο-
 “ λαύειν· ἐγὼ δὲ, ἣν ἵππεύειν μάθω, ὅταν μὲν ἐπὶ τῷ ἵππῳ
 “ γίνομαι, τὰ τῷ ἵπποκένταυρος δῆπρ διαπράξομαι· ὅταν δὲ
 “ κατὰβῶ, δειπνήσω, καὶ ἀμφιέσομαι, καὶ καθευδήσω, ὥσπερ οἱ
 “ ἄλλοι ἄνθρωποι· ὥς τί ἄλλο ἢ διαιρεῖς ἵπποκένταυρος καὶ
 “ πάλιν σύνθεός ^c γίγνομαι; Εἰτι δ', ἔφη, καὶ τόδε πλεονεκ-
 “ τήσω τῷ ἵπποκένταυρος· ὁ μὲν γὰρ δυοῖν ὀφθαλμοῖν προεωρᾶτο,
 “ καὶ δυοῖν ὤτοι ἤκεν· ἐγὼ δὲ τέτταρσι μὲν ὀφθαλμοῖς τεκμα-
 “ ρῶμαι, τέτταρσι δὲ ὥς προαισθήσομαι· πολλὰ γὰρ φασιν ἄν-
 “ θρώποις καὶ ἵππου τοῖς ὀφθαλμοῖς προορᾶν δαλῆν, πολλὰ δὲ
 “ τοῖς ὥς προακκῶντα σημαίνειν. Εἰ μὲν ἔν, ἔφη, γράφε

“ *Mente quidem humanâ providere cuncta potero, manibus arma ge-*
 “ *ram, persequar equo, equique tandem robore adversarium proster-*
 “ *nam: neque tamen, ut hippocentauri, concretus equo adligabor;*
 “ *atqui hoc certè melius est, quàm à naturâ equo adhærescere. Nam*
 “ *hippocentauros equidem ignorâsse arbitror, quo pacto multis com-*
 “ *moditatibus ab hominibus inventis uti oporteret, quòque pacto mul-*
 “ *tis rebus jucundis, quas equis natura concessit, frui conveniret: ego*
 “ *verò, si equitare didicero, cùm equo infedero, quæ hippocentauri*
 “ *sunt nimirum perficiam; cùm descendero, quemadmodum reliqui*
 “ *homines, cœnabo, et vestiar, et dormiam: quare quid aliud futurus*
 “ *sim, quam hippocentaurus qui dividi et rursùm componi poterit?*
 “ *Ero præterea, inquit, hæc etiam in parte meliori conditione quàm*
 “ *hippocentaurus; nam oculis ille duobus prospiciebat, et auribus dua-*
 “ *bus audiebat; ego verò quatuor oculis in explorando utar, et auri-*
 “ *bus quatuor præsentiam: aiunt enim equum etiam oculis multa pro-*
 “ *spicientem hominibus indicare, et significare itidem multa quæ auribus*
 “ *ipse priùs percipiat. Itaque me, ait, illorum in numerum adscribe,*

^a Πάντα τῇ ἐμῇ, &c.] In nonnullis edi-
 tis deest illud ἐμῇ. quod quidem servant
 Stephani et Leunclavii editiones; in qui-
 bus tamen notæ ei, suspectæ lectionis in-
 dices, apponuntur. Idem etiam exhibet
 MS. Bodl. mutato paululùm vocum ista-
 rum ordine, — ἐξω τῇ ἐμῇ πάντα ἀν-
 θρωπίνῃ, &c. Ego sanè illud abesse malim.

^b Πολλοῖς δὲ τῶν] Editiones quædam

dant πολλῶν δὲ τῶν, &c. At lectionem,
 quam præstant Stephanus, Leunclavius et
 MS. Bodl. libens sum amplexus.

^c Γίνομαι] *Emil. Porcius* mavult γί-
 νωμαι, ut sit subjunctivus. At modus in-
 dicativus non minùs huic loco aptus vide-
 tur, quàm illi supra paulò memorato —
 ἵππῳ γινόμενος συρίζομαι πρὸς ἑμαυ-
 τόν. Atque ita libri omnes representant.

“ τῶν ἱππεύειν ἐπιθυμούσιν.” Νῆ Δί', ἔφασαν οἱ ἄλλοι πάντες, καὶ ἡμᾶς γε. Ἐκ τῆς δὲ ἔφη ὁ Κῦρος, Τί ἔν; ἔφη, ἐπεὶ σφόδρα ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ, εἰ καὶ νόμον ἡμῖν αὐτοῖς ποιησαίμεθα, αἰσχρὸν εἶναι οἷς ἂν ἵππας ἐγὼ πορίσω, ἂν τις φανῇ περὶ ἡμῶν πορευόμενος, εἴαν τε πολλήν, εἴαν τε ὀλίγην ὁδὸν δέη διελθεῖν; ἵνα καὶ παντάπασιν ἱπποκελευόμενος οἴωμαι ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι εἶναι. Ο μὲν ἕτως ἐπήρθε· οἱ δὲ πάντες συνεπήνεσαν ὥς τε ἔτι καὶ νῦν ἐξ ἐκείνης ἕτω χρῶνται Πέρσαι, καὶ ἄλλοις ἂν τῶν καλῶν καὶ κατὰ φύσιν ἐκὼν ὀφείη Περσῶν ἕδαμᾶ περὶ ἰών. Οἱ μὲν δὲ ἐν τῇ τοῖς λόγοις ἦσαν.

Ἡνίκα δ' ἦν ἕξω μέσῃ ἡμέρᾳ, προσήλαυνον οἱ Μῆδοι ἱππεῖς καὶ οἱ Τρῳάριοι, ἵππας τε ἄγουσιν αἰχμαλώτους καὶ ἄνδρας· ὅσοι γὰρ τὰ ὅπλα παρεδίδουσιν, ἔκ ἀπέκλεινον. Ἐπεὶ δὲ προσήλασαν, πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐπυνθάνετο ὁ Κῦρος εἰ σῶσι πάντες εἴεν αὐτῶ· ἐπεὶ δὲ τῆς ἔφασαν, ἐκ τῆς ἡρώτα ὅ,τι ἐπράξαν. Οἱ δὲ διηγέοντο ἅπερ ἐποίησαν, καὶ ὡς ἀνδρείως ἕκαστος ἐμεγαληγόρευεν. Ο δὲ διέκχεε πάντα ἡδέως ὅσα ἐβόλοντο λέγειν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπήνεσεν αὐτὸς ἕτως, Ἀλλὰ καὶ δῆλοι, ἔφη, ἐστὶ ὡς ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένεσθε· καὶ γὰρ μέγας φαίνεσθε, καὶ καλλίς, καὶ γοργότεροι,

“ qui equitare cupiunt.” Et nos quoque, profectò, inquiunt, reliqui omnes. Tum vero Cyrus, Quid igitur? ait, quandoquidem nobis hæc mirificè probantur, legemne nobis ipsis feremus, ut turpe sit quencquam eorum, quibus equos ego suppeditavero, peditem in profectioe conspici, sive *adèd* magnum, sive parvum iter faciendum sit? ut omnino nos hippocentauros esse arbitrentur homines. Ad hunc ille modum *eos* interrogabat; idque simul omnes *illi* adfensi sunt: quo fit, ut hunc ipsum Persæ morem inde usque ab eo tempore teneant, et è Persis nemo elegantioribus usquam pedes incedere, suâ *quidem* sponte, conspiciatur. Et his quidem illi sermonibus intenti erant:

Cùm verò jam meridies præterisset, adveſti sunt equites Medi et Hyrcanii, secum tum equos tum viros captivos ducentes: quotquot enim arma tradiderant, eorum neminem occiderant. Cùm autem advenissent, primùm eos interrogabat Cyrus, an omnes sibi salvi essent: cùm hoc illi significassent, deinde quid rerum gessissent, quærebat. Illi res à se gestas exponebant, et quàm fortiter singula magnificè prædicabant. Omnia autem ille, quæ dicere volebant, libenter audivit; deinde etiam eos hunc in modum collaudavit; Satiè certè adparet, inquit, vos fortiter vosmet gessisse: nam ea *jam* vestra species est, ut et grandiores, et pulchiores,

ἢ πρόσθεν, ἰδεῖν. Ἐκ δὲ τῆς ἐπιπυλάνου ἡδὴ αὐτῶν καὶ πόσῃ ὁδῶν διήλυσαν, καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι καὶ ^α πολλὴν διελάσειαν, καὶ πᾶσα οἰκοῖτο ἡ χώρα, καὶ μερὴ εἴη καὶ οἶων, καὶ αἰγῶν, καὶ βοῶν, καὶ ἵππων, καὶ σίτου, καὶ πάντων ἀγαθῶν. Δυσὶν αὖ, ἔφη, ἐπιμελητέον ἡμῖν εἶη, ὅπως τε κρεῖττους ἐσόμεθα τῶν ἐχούτων αὐτὰ, καὶ ὅπως αὐτοὶ μεσοῦσι· οἰκισμένη μὲν γὰρ χώρα πολλῇ ἄξιον κῆμα· ἐρήμη δ' ἀνθρώπων ἔσα, ἐρήμη καὶ τῶν ἀγαθῶν γίγνεται. Τὰς μὲν ἔν ἀμυνομένους οἶδα, ἔφη, ὅτι ἀπεκτείναντες, ὀρθῶς ποιῶντες· (τῆτο γὰρ μάστιξ σώζει τὴν νίκην) ^β τὰς δὲ παραδιδόντας, αἰχμαλώτους ἐλάττει· ἢ εἰ ἀφίεμεν, τῆτ' αὖ σύμφερον αὖ, ὡς ἐγὼ φημι, ποιήσασιν. Πρῶτον μὲν γὰρ νῦν καὶ αὖ φυλάττεσθαι καὶ φυλάττειν τῆτες ἡμᾶς δεοί, καὶ αὖ σιλοποιεῖν ^γ τῆτοις· (ὃ γὰρ λιμῶ γε δῆπερ ἀποκτείνον αὐτὰς) ἔπειτα δὲ καὶ τῆτες ἀφίετες, πλείουσιν αἰχμαλώτοις χρησόμεθα. Ἐὰν γὰρ κρατῶμεν τῆς χώρας, ἅπαντες ἡμῖν οἱ ἐν ταύτῃ οἰκῶντες, αἰχμαλῶτοι

et aciores visu sitis, quàm priùs. Deindè autem, quantum itineris confecerissent, interrogabat, et an incolae regio haberet. Dicebant illi, longum se iter per magnam ejus partem peregritando confecisse, totamque regionem habere incolas, et esse refertam et ovibus, et capris, et bobus, et equis, et frumento, et bonis omnibus. Duo nobis, inquit, curanda sunt, tum ut superiores simus iis, qui hæc possident, tum ut illi maneant: nam, quæ incolas habet regio magni pretii possessio est; eademque si ab hominibus deserta sit, bonis etiam ipsis destituta est. Scio quidem trucidatos à vobis eos, qui se defendebant, recteque adeò à vobis id factum: (nam hoc victoriam in primis conservat) qui autem arma tradiderunt, eos captivos fecistis: quos si quidem dimittimus, facturi hoc, ut equidem aio, nostro cum commodo sumus. Primum enim neque caveri ab his neque custodire nos eos necesse fuerit, neque cibos eis parare: (non enim certè fame eos necabimus) deindè etiam, his dimissis, pluribus captivis utemur. Nam si regione potiti fuerimus, omnes ejus incolas captivos

^α Πολλὴν διελάσειαν] Stephanus Leunclavius, alii perperam dant πολλὴν δὲ ἐλάσειαν. Ipse sum secutus MStum Bodl. et Edit. Edit. Quin et Stephanus scripturam à nobis receptam admittendam esse monuit.

^β Τὰς δὲ παραδιδόντας, &c.] Huic loco deesse videtur aliquid. Leunclavius vocem ὅπλα reponendam patat: sic ut integrari locus possit, τῶς δὲ παραδιδόντας τὰ ὅπλα, αἰχμαλῶτες ἐλάττει. Hanc autem conjecturam firmat hæc Philippi versio, *et autem qui arma tradiderunt*. Et accusativi hujus ὅπλα defectum ex aliis Nostri

locis confirmari posse rectè observat Stephanus: satis fuerit unum notasse, qui huc facit, locum: quem pagina 216 exhibet—ἵππων τε ἀγρίων αἰχμαλῶτες καὶ αἰδρας· ὅσοι γὰρ τὰ ὅπλα παραδιδόντες, καὶ ἀπεκτείνον. Camerarius quidem vertit, *qui se tradiderunt*: ac si legisset, τῶς δὲ παραδιδόντας ἐαυτούς. At mihi Leunclaviana conjectura magis placet.

^γ Σιλοποιεῖν τῆτοις] Editi, quos vidi, omnes dant σιλοποιεῖν τῆτες: Ego verò ex MSto Bodl. τῆτοις restitui: quam lectionem omninò sequendam jam antea statuerat Stephanus.

ἔσονται· μάλλον δὲ τάς τε ζῶντας ἰδούσας καὶ ἀφαιρούσας μενᾶσι καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ πείθεσθαι αἰρήσονται μάλλον ἢ μάχεσθαι, Ἐγὼ μὲν ἔν ᾧ ἔγω γινώσκω· εἰ δ' ἄλλα τις ὁρᾷ ἄμεινον, λεγέτω. Οἱ δὲ, ἀκήσαντες, συνήκουν ταῦτα ποιεῖν. Οὕτω δὲ ὁ Κύρος καλέσας τὰς αἰχμαλώτους λέγει τάδε· “ Αἰδρεῖς, ἔφη, νῦν τε, “ ὅτι ἐπείθεσθε, τὰς ψυχὰς περιεποιήσασθε· τῇ τε λοιπῇ, ἢ “ ᾧ ἔγω ποιῆτε, ἢ ὅτι ἐν κακῷ ἔσσι ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἔχ ὁ αὐτός “ ἄρξει ὑμῶν, ὥσπερ καὶ πρότερον· οἰκήσεις δὲ τὰς αὐτὰς οἰκίας, “ καὶ χώραν τὴν αὐτὴν ἐρᾶσσεσθε, καὶ γυναιξὶ ταῖς αὐταῖς συνοι- “ κήσεις, καὶ παίδων τῶν ὑμετέρων ἄρξετε, ὥσπερ νῦν. Ἡμῖν μέ- “ λοι ἢ μαχεῖσθε, ἢ δὲ ἄλλῳ ἔθενί· ἂν δὲ καὶ ἄλλος ὑμᾶς ἀδικῇ, “ ἡμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν μαχόμεθα· ^b Οὕτως δὲ μὴ ἐπαγγέλλῃ “ μὴδεὶς ὑμῖν στρατεύειν, τὰ ὅπλα πρὸς ἡμᾶς κομίσαι· καὶ ταῖς “ μὲν κομίζουσιν ἔσαι εἰρήνην, καὶ ἃ λέγομεν, ἀδύλως· ὅπιοι δ' “ ἂν τὰ πολεμικὰ μὴ ἀποσίδωλαι ὅπλα, ἐπὶ τάς τε ἡμεῖς καὶ “ δὴ στρατευσόμεθα. Ἐὰν δὲ τις ὑμῶν, καὶ ἰὼν ὡς ἡμᾶς εὐνοῖ- “ κῶς, καὶ πράττων τὶ καὶ διδάσκων φαίνηται, τῶτον ἡμεῖς ὡς εὐερ-

habebimus : magisque *aduo* ceteri, cum hos vivos dimissosque videbunt, mansuri sunt, et parere potius volent, quam praelio decernere. Hac mea quidem sententia est : si quid aliud quisquam melius viderit, proficere. Quæ cum audissent illi, facienda hæc consentiebant. Itaque Cyrus advocatos captivos his verbis adloquitur : “ Animas *vestras*, inquit, viri, “ conservastis, eo *ipso* quod paruistis ; ac si deinceps vos ita gesseritis, “ nihil prorsus mali vobis accidet, præterquam quod idem, qui antehac, “ vobis non imperabit : incoletis autem domos easdem, et idem solum “ exercebitis, et cum iisdem mulieribus habitabitis, et liberis vestris, uti “ modò, imperabitis. Neque tamen adversus nos, neque quenquam ali- “ um, pugnabitis ; ac si *quis* alius injuriam vobis intulerit, nos *ipse* pro “ vobis pugnabimus. Ne quis verò militiam vobis imperet, ad nos arma “ deferre : eaque qui detulerint, pacem, et cetera, quæ dicimus, sine “ fraude habebunt : quotquot autem *arma* bellica nos deposuerint, “ adversus eos expeditionem continuò suscepturi sumus. Quod si quis “ vestrum benevolò se ad nos animo accedere, et agere quid *nostra causa* “ *sic*, nosque docere ostenderit, hunc nos ut bene de nobis prome-

^a εἰ δ' ἄλλο τις] Editi omnes, εἰ δ' ἄλλοις τις· et in margine pro varâ lectio- ne dant, εἰ δ' ἄλλα τις ὁρᾷ αἰνέοντα. Nos MSti Bodl. lectionem secuti sumus ; quam et Stephanus olim vulgare nō præferen- dam censuit.

^b Οὕτως δὲ μὴ] Stephani, Leunclavii, aliorumque editiones exhibent *οὕτως μὴ* ἐπαγγέλλῃ, penultima voce omittā ; nos autem, ex fide MSti Bodl. et editionis Etanenſis, eam restituiſimus. Quia et Ste- phanus sic scribendum putavit.

“ γέτῃν καὶ φίλον, ἔχ' ὡς ὄϊλον, ^a περιέφομεν. Ταῦτ' ἔν, ἔφη,
 “ αὐτοὶ τε ἴσε, καὶ τοῖς ἄλλοις διαγγέλλε. Ἀν δ' ὄρα, ἔφη,
 “ ἡμῶν βελομένων ταῦτα, μὴ πείθωταί τινες, ἐπὶ τάτῃς ἡμᾶς
 “ ἄγετε, ὅπως ἡμεῖς ἐκείνων, μὴ ἐκείνοι ἡμῶν ἄρχωσιν.” Ο
 μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ ^b προσεκύνησάν τε καὶ ταῦτα ἔφασαν
 ποιήσειν.

Ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι ὄχουτο, ὁ Κύρος εἶπεν, Ὡρα δὴ, ὦ Μηδοὶ
 καὶ Ἀρμένιοι, δειπνῆν πάσιν ἡμῖν· παρεσκευάσαι δὲ ὑμῖν τὰ ἐπι-
 τήδεια, ὡς ἡμεῖς βέλιστα ἐδυνάμεθα. Ἀλλ' ἴτε, καὶ ἡμῖν πέμ-
 πετε τῷ πεποιημένῳ σίτῃ τὸ ἥμισυ· ἱκανὸς δὲ ἀμφότεροις πεποίηται·
 ὄψον δὲ μὴ πέμπετε, ^c μηδὲ πινῖν· ἱκανὰ γὰρ ἔχομεν παρ' ἡμῖν
 αὐτοῖς παρεσκευασμένα. Καὶ ὑμεῖς δ', ἔφη, ὦ Τρῳάδιοι, ^d δια-

“ rentem atque amicum, non ut servum, tractabimus. Hæc igitur, ait,
 “ et vos ipsos scire volo, et cæteris denuntiare. Quod si quidam, ait,
 “ nobis hæc statuētibz, parere noluerint, adversus eos nos ducite,
 “ ut nobis in i los, non illis in nos sit imperium.” Hæc cū dixisset,
 eum illi adorârunt, sêque *ad* præstaturos hæc dixerunt.

Cūque illi disc. sissent, Tempus jam fuerit, inquit Cyrus, ὁ Me-
 di et Hyrcanii, ut nos cœnemus omnes: res autem necessarias vo-
 bis studio quo potuimus maximo paravimus. Ite ergo, nobisque
 partim parati panis dimidiam mitte: nam sat̃is pro utrisque para-
 tum est; obsonii verò ac potūs nihil mittite: hæc enim ipsi, quan-
 tum sat̃is est, parata habemus. Vos autem, Hyrcanii, inquit, dedu-

^a Περιέφομεν] Editiones Ald. et Ar-
 genter, pessimè dant περιέφοιμεν: reliquæ
 rectè omnes minùs rectè περιέφοιμεν. Nos
 haud cunctanter scripturam amplexi su-
 mus, quam MS. Bodl. et editio Eton. re-
 præsentant; et Stephanus etiam vulgatâ
 illâ potiorem habuit.

^b Προσεκύνησαν] De ratione, quâ inter
 Persas salutationes fieri solebant, ita Hero-
 dotus, lib. 1. c. 134. Εὐσεβιάνους, inquit
 ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἂν τις δια-
 στήσῃ εἰ ὁμοιοὶ εἰσι· οἱ ἐνυβχάνους· ἀνὶ
 γὰρ τῷ προσκυβεῖν ἀλλήλους, φιλέουσιν τοῖσι
 φίμασι· ἂν δὲ ἢ ἕτερος ὑπεδέσσερος ὦν, ἢ
 τὰς περιὰς φιλέουσιν ἂν δὲ πολλὰ ἢ ἕτε-
 ρος ἀγενέστερος, προσπίπτων προσκυνεῖ τὴν
 ἑτέρον. Hæc postremâ autem ratione re-
 gem venerari iis inoris erat: sic enim
 Tithraustes, qui res nuntiatas ad regem
 perferre, et rogantes introducere solebat,
 Ismeniam Thebanum adloquutus est:
 Νῦν εἰς ἐπὶ ἐπιχώριος Πέρσαις, τὸν εἰς ὁφ-
 θαλμὸν ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ, μὴ πρότερον

λόγῳ μέγαλαίχανεν, πρὶν ἢ προσκυνῆσαι
 αὐτόν. *Ælian. Hist. var. lib. 1. cap. 21.*
 Idem quoque ex hisce *Æschyli* versibus
 intelligere licet.

Τὰ δ' ἀνὰ γῆν Ἀσίαν δὴν
 Οὐκ ἐτι περιστοιχίζουσι,
 Οὐκ ἐτι δασμοφορῶσι
 Δεσπούνουσιν ἀνάγκαις,
 Οὐτ' ἐς γῆν προσπίπτοίης
 Ἀρξούται βασιλεία
 Γὰρ διδύκεν ἰσχύς. Πέρσ. v. 587,
 et seq.

Plura Veterum loca, quæ huc faciant, con-
 gerere non opus est: cū passim obvia sint.

^c Μηδὲ πινῖν] Eodem planè modo ver-
 bum hoc adhibet Evangelista Joh. 4. 7.
 Λέγει αὐτῷ ὁ ἱερεὺς· Δὲ μοι πινῖν.

^d Διαστήσῃ] Stephanus mavult διά-
 στήσῃ, ut in MS. etiam Bodl. legitur. Sed,
 non est in re ipsâ quicquam quod vulgatam
 lectionem rejiciendam suadeat.

γάρητε αὐτὰς ἐπὶ τὰς σκηναίς, τὰς μὲν ἀρχούας ἐπὶ τὰς με-
γίστας (γινώσκετε δὲ) τὰς δ' ἄλλας ὡς αὖ δοκῇ κάλλιστα ἔχειν·
καὶ αὐτοὶ δὲ δειπνεῖτε, ὅπερ ἡδίστον ὑμῖν· καὶ γὰρ ἀκέραιοι αἱ σκηναί·
παρεσκευάσαι δὲ καὶ ἐνθάδε ὥσπερ καὶ τέτοις. Τῆτο δ' ἔγε ἀμ-
φότεροι, ὅτι τὰ μὲν ἔξω ὑμῖν ἡμεῖς νυκτοφυλακήσομεν, τὰ δ' ἐν
ταῖς σκηναῖς αὐτοὶ ὁρᾶτε, καὶ τὰ ὅπλα ἑλπίθεσθε· οἱ γὰρ ἐν ταῖς
σκηναῖς ἔπω φίλοι ἡμῖν. Οἱ μὲν δὲ Ληῆοι καὶ οἱ ἀμφὶ Τιβράνην
ἑλάνοι, (ἔν γὰρ παρεσκευασμένα) καὶ ἱμάτια μελαχρόους
ἐδέπνου· καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν εἶχον τὰ ἐπιθήδεια· καὶ τοῖς Πέρσαις
διέπεμπον τῶν ἄρτων ἐκάστοις τὰς ἡμέσεις· ὅψον δὲ οὐκ ἔπεμπον καὶ
οἶνον, οἴομαιοι ἔχειν τὰς ἀμφὶ Κῦρον, ὅτι ἔφη ἄφθονα ταῦτα
ἔχειν. Ο δὲ Κῦρος ταῦτα ἔλεfen, ὅψον μὲν τὸν λιμὸν, πεινὸν δ'
ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ. Ο μὲν ἔν Κῦρος δειπνίσας τὰς
Πέρσας, περὶ δὲ συνεσιότασε, καλὰ πεμπάσας καὶ καλὰ δεκάδας
πολλὰς αὐτῶν διέπεμπε· καὶ ἐκέλευσε κύκλῳ τῇ στρατοπέδῳ κρύπτειν,
νομίζων ἅμα μὲν φυλακὴν ἔσεσθαι ἐὰν τις ἔξωθεν προσή, ἅμα
δὲ, ἐὰν τις ἔξω χρήματα φέρων ἀποδιδράσκη, ἀλώσεσθαι αὐτόν·

cite ipsos ad tabernacula, principes quidem ad maxima, (ca verò
nóstis) ceteros, ut visum fuerit commodissimum: quin et ipsi cœ-
nate ubi jucundissimum vobis fuerit; nam tabernacula vobis integra
sunt; et in his etiam parata sunt omnia, sicut et istis. Illud utrique
scitote, nocturnas excubias nos obituros esse, quòd ea, quæ foris sunt,
adinet; vos ea, quæ in tabernaculis, sunt, ipsi curate, atque in iis
arma ponite: necdum enim illi qui sunt in tabernaculis, nobis amici
sunt. Et Medi quidem Tigranisque milites lavabant, (omnia enim pa-
rata erant) mutatisque vestibus cœnabant: ipsorum etiam equi neces-
saria habebant: mittebantque Persis dimidiam panis partem singulis:
at neque obsonium neque vinum miserunt, quòd Cyri milites hæc
habere putarent, quia is horum ipsis assatim esse dixerat. Cyrus ve-
rò hæc dixerat, Persis famem esse pro obsonio, potum autem, qui
de præterfluente amne hauriretur. Et Cyrus quidem præbita Persis
cœnâ, cum tenebræ jam essent, complures eorum, quinos ac denos,
dimittebat; eosque circum castra se occultare iussit, quippe qui existi-
maret simul custodiam hoc modo fore, si quis extrinsecus accederet; si-
mul futurum, ut si quis extra castra pecunias ferens aufugeret, caperetur:

^a ἑλπίθετε] MS. Bodl. dat. εὐ τήθετε
eandemque lectionem repræsentat edit.
Argentor. quam Philophras etiam secutus
est. Huic tamen vulgatam præferendam
confero.

^b ΕΛΑΝΟΙ] Inscritta librarii in MStum
Bodl. interpret ἐλάνοι, quod a Xenophonte

omnino amovendum docet Prynæus:
ἑλάνοι, ἐλάνοι, ἐλάνοι, &c. inquit, ἀδ-
κιμαῖ ἐστὶν. εἰ δὲ δίκιμα ἐσθλὴ αὐτὰ ποιῆσαι,
τὸ καὶ τὸ ἀφαιρεῖ, καὶ λέγει. ἑλάνοι, ἑλάνοι,
&c. ἔτι γὰρ οἱ ἀρχαῖοι λέγουσιν. Cui ad-
stipulatur Thomas Magister: ἑλάνοι, πάν-
τες οἱ Ἀττικοί.

καὶ ἐγένετο ἕτως· πολλοὶ μὲν γὰρ ἀπεδίδρασκον, πολλοὶ δὲ ἐάλωσαν. Οὗ δὲ Κύρος τὰ μὲν χρήματα τῆς λαθούρας εἶα ἔχειν, τὰς δὲ αἰ-
θρώπας ἐκέλευσεν ἀποσφάξαι· ὥστε τῇ λοιποῦ ἔδῃ βεβλόμενος αὖ εὖ-
ρες ῥησάσας ^a τὸν νύκτωρ πορευόμενον. Οἱ μὲν δὲ Πέρσαι ἔτω διήλθον·
οἱ δὲ Μήδοι καὶ ἔπινον, καὶ εὐωχέοντο, καὶ νύλῃον, καὶ πάσης εὐθυμίας
ἐνεπύμπλαστο. πολλὰ γὰρ καὶ τοιαῦτα ἐάλω, ὥστε μὴ ἀπορεῖν ἔρξαι
τὰς εἰρητορότας.

Οὗ δὲ Κυαξάρης ὁ τῶν Μήδων βασιλεὺς τὴν μὲν νύκτα ἐν ᾗ ἐξ-
ῆλθεν ὁ Κύρος, αὐτὸς τε ἐμεθύσκετο μεθ' ὧν παρεσκήνη, ὥς ἐπ'
εὐτυχίᾳ, καὶ τὰς ἄλλας δὲ Μήδας ᾤετο παρῆναι ἐν τῷ στρατοπέδῳ,
πλὴν ὀλίγων, ἀκάνων θόρυβον πολὺν· οἱ γὰρ οἰκέται τῶν Μήδων,
οἵ τε τῶν δεσπόων ἀπεληλυθότων, ἀνειμένως καὶ ἔπινον καὶ ἐθορύβουν,
ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς Ασσυρίας στρατεύματος καὶ οἶνον καὶ ἄλλα πολ-
λὰ τοιαῦτα εἰληφότες. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ^b ἐπὶ θύρας
ἔδειξεν ἦκε, πλὴν οἵπερ καὶ συνεδείπουν, καὶ τὸ στρατόπεδον κεκλῶν
ἦκεν εἶναι τῶν Μήδων καὶ τῶν ἱππέων, ἰώρα δ' ἐπεὶ ἐξῆλθεν, ἕτως
ἔχοντα· ἐνλαῦθα δὲ ἐβριμῆτό τε τῷ Κύρῳ καὶ τοῖς Μήδοις,

atque ita *quidem* accidit: nam et aufugiebant multi, et multi fuere capti. Cyrus autem pecunias quidem eos tenere, qui *eos* cepissent, finebat; homines verò interfici iussit: quo factum est, ut deinceps nè si cuperes quidem, quenquam noctu abeuntem reperisses. Et Persæ quidem hoc modo degebant: Medi verò et potabant, et epulabantur, et tiliarum cantu semet oblectabant, et omni hilaritate ad satietatem usque fruebantur: nam ejusmodi multa capta fuerant, ut vigilantibus, quod agerent, minimè deesset.

Medorum verò rex Cyaxares, eâ nocte quâ Cyrus abierat, et ipse cum contubernalibus ebrius erat veluti re benè gestâ, et Medos cæteros in castris, exceptis paucis, adesse putabat, quod ingentem strepitum audiret: nam Medorum domestici, quippe quia domini discessissent, cum omni li- centiâ potabant et tumultuabantur, præsertim quòd ab Assyriorum exer- citu vinum et alia hujusmodi multa acceperant. Cùm autem illuxisset, atque ad portam nemo veniret præter eos qui cum ipso cœnati fuerant, audiretque castra Medis et equitibus esse vacua, et egressus ipse rem ita se habere cerneret: tum verò et in Cyrum et in Medos irâ fremebat,

^a Τὸν νύκτωρ, &c.] Articulum hîc in- definitè usurpari constat, uti et ὁ apud Luc. 10. 6. καὶ εἰν μὲν ᾗ ἐκτὶ ὁ υἱὸς ἐρίτης, &c.

^b Ἐπὶ θύρας:] *Porta* hîc et alibi sæpè apud Nollanum, more Orientalium, (opud

quos hodiè etiam sedes Imperatoris Tur- cici *Porta Ottomanica* appellatur) pro *Asia* sive *ipsâ Regiâ* videtur accipienda, quæ cum persona principis in loca quævis, etiam in castra, migrat. Vide quæ hæc de re jam supra notavimus, lib. 1. p. 16.

τῇ καταλιπούσῃ αὐτὸν ἔρημον εἶχεσθαι· καὶ εὐθὺς, ὥσπερ λείπει
 ἄρκος εἶναι καὶ αἰετῶν, καλεῖται τῶν παρόντων τινὰ, λαθούνα τὰς
 παρ' ἐαυτοῦ ἵππους, πορεύεσθαι ὡς τάχιστα πρὸς τὸ ἀμοὶ Κύρον
 εὐράτουμεν, καὶ λείπει τάδε, Ωμην μὲν ἔγωγε εἴδ' ἂν σέ, ὦ Κύρε,
 ἄνω ἀπρονόητος περὶ ἐμοῖ βλαπείσθαι· εἰ δὲ Κύρος ἄνω γινώσκῃ,
 καὶ ἂν ὑμᾶς γε, ὦ λήϊοι, ἐκλήσκει ἄνω ἔρημον ἐμὲ καταλιπεῖν.
 Καὶ νῦν, ^a εἰ μὲν Κύρος βλάηται· εἰ δὲ μὴ, ὑμεῖς γε τὴν τα-
 χίστην πόρετε. Ταῦτα ἐπεὶ εἰπὼν. Οὐδὲ τασσόμενος πορεύεσθαι,
 ἔφη, Καὶ πῶς, ὦ δεσποῖνα, ἐγὼ εὐρήσω ἐνείκας; Πῶς δὲ Κύρος,
 ἔφη, καὶ οἱ σὺν αὐτῇ, ἐφ' ὧς ἵπορεύουσι; Οτι γὰρ Δί, ἔφη, αἰεὶ
 ἀφελκόμενος τῶν πολεμίων Τρικλῆς τινὰς, καὶ ἐλθούνας δεῦρο, εἶ-
 χεσθαι ἡτμένους αὐτῶν. Αἰέσας ταῦτα ὁ Κναξάρης, πολὺ μάλ-
 λον ἔτι τῇ Κύρῃ ^b ὠργίζετο, μὴδ' εἰπεῖν αὐτῷ ταῦτα· καὶ πολλῇ
 σπῆσῃ μᾶλλον ἔπεμπεν ἐπὶ τὰς Μήδους, ὡς ψιλώσων αὐτόν· καὶ
 quod se relicto solo discessissent: statimque jubet, uti sanè crudelis et
 amens fuisse perhibetur, quendam ex iis qui aderant, equitibus suis se-
 cum sumptis, quàm celerrimè ad copias Cyrum secutas proficisci, atque
 hæc dicere, Ego sanè nè te quidem, Cyre, arbitrabar aded imprudens
 consilium de me capturum fuisse: si tamen ea Cyri esset sententia, mi-
 nimè vos saltem, Medi, voluissè sic me solum relinquere *puirāram*. Jam
 verò, Cyrus si quidem volet, *veniat*: sin minùs, vos saltem quàm celer-
 rimè adeste. Hæc mandata *ad Medos perferenda* dedit *nuntio*. Is autem
 qui proficisci jussus erat, Ego verò, domine, ait, quonam modo illos in-
 veniam? Quonam, inquit *Cyaxares*, modo Cyrus istique aded qui eum
 secuti sunt, *illos invenierunt* adversùs quos profecti sunt? Quoniam pro-
 fectò, ait, quosdam Hyrcanios ab hostibus defecisse audio, cùmque huc
 venissent, duces se Cyri copiis præbentes abiisse. Hæc cùm audisset Cy-
 axares, multò etiam magis Cyro succensebat, qui hæc ei non indicasset;
 majorique studio ad Medos mittebat, quò eum *copiis* nudaret: quin
 etiam gravioribus cum minis, quàm antea, Medos *ab eo* avocabat: eique

^a Εἰ μὲν Κύρος, &c.] Notandum hic
 est σχῆμα ἀναστροφῆς, ut Grammatici
 vocant: cuius plura exempla suppetita-
 bunt Scholia, et Cl. Kusterus in notis, ad
 Arist. p. b. Plut. v. 468. Eò autem magis
 ellipsis hanc Atticam notatam volumus,
 quod ejus ope verba Evangel. s. Luc. 13.
 9. à pravâ Κναξάρη explicatione vindicari
 liceat. Verba sunt, καὶ μὲν ποιήσῃ
 καρπὸν εἰ δὲ μὴ γε, &c. Ad quæ sic ille:
 "καὶ potest intelligi pro καὶ ἂν, et quidni
 "τὸ ἂν sit hoc ἰσοδυναμικόν, et perfecta
 "sit oratio absque ἀνταποδοτῇ, &c." Hanc
 deinde versionem subiungit: *Dimittite*
eum et hoc anno, usque dum fidero circa

illum et stercus misero, et poterit quidem
fructum ferre, sin minùs, &c. Sed, pro-
 culdubiò deest post καρπὸν apodosis, quam
 rectè Beza Aliique per ἀφίσις aut ἵασιν
 supplendam statuerunt.

^b ὠργίζετο, μὴδ' &c.] Sic editi omnes:
 Stephanus mavult, τῷ μὴδ' εἰπεῖν. quam
 in rem vetus quoddam citat exemplar.
 MS. certè Bodl. exhibet τὸ μὴδ' &c. quod
 scripturam, quam Stephanus laudat, am-
 plectendam suadet: ut τῷ adverbialiter
 hic, pro διὰ τὸ, positum sit: atque id qui-
 dem facillè potuit excidere, cum præce-
 dens verbum in syllabam ejusdem soni
 desinat.

ἰσχυρότερον ἔτι, ἢ πρόσθεν, τοῖς Μήδοις ἀπειλῶν ἂ ἀπεκάλει· καὶ τῷ πεμπομένῳ δὲ ἠπειλήσεν, εἰ μὴ ἰσχυρῶς ταῦτα ἀπαγγείλοι.

Ο μὲν δὲ πεμπομένος ἐπορεύετο, ἔχων τὰς ἑαυτῷ ἰππέας ὥς ἑκατόν· ἀνιῶμενος ὅτι καὶ αὐτὸς ἔκ ἐπορεύθη μετὰ τῷ Κύρῳ. Εὐ δὲ τῇ ἰδῷ πορευόμενοι, διασχιζομένων ὁδῶν τρίβῳ τινὶ, ἐπλανῶντο· καὶ ἔ' πρόσθεν ἀφικνῶντο εἰς τὸ τῷ Κύρῳ γράτευμα, πρὶν ἐντυχεῖν ἂ ἀποχωρεῖσι τισὶ τῶν Αστυρίων, ἠνάγκασαν αὐτὰς ἠγεῖσθαι· ἑ καὶ ὕτως ἀφικνῶνται, τὰ πύρα καλιδύνες, περὶ μέσας νύκτας. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο πρὸς τῷ γρατοπέδῳ, οἱ φύλακες, ὥσπερ εἰρημένου ἦν ὑπὸ Κύρῳ, ἔκ εισαφῆκαν αὐτὰς πρὸ ἡμέρας. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ὑπεραίετο, πρῶτον μὲν τὰς ἂ μάγας καλέσας ὁ Κύρος, τὰ τοῖς θεοῖς νομιζόμενα ἐπὶ τοῖς τοιαύτοις ἀγαθοῖς ἐξαιρεῖσθαι ἐκέλευσε. Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ ταῦτα εἶχον· ὁ δὲ, συγκαλέσας τὰς ὁμοσίμους, εἶπεν, Ἄνδρες, ὁ μὲν θεὸς προφαίνει πολλὰ ἀγαθὰ, ἡμεῖς δὲ,

etiam qui missus erat minas intendit, si non hæc vehementer acriterque exponeret.

Et ille quidem qui missus erat, cum suis centum ferè equitibus, proficiscebatur: *id ipsum*, quòd non et ipse cum Cyro discessisset, ægrè ferens. Cùmque iter pergerent, ac viæ semitâ quâdam tritâ dividerentur, oberrârunt; neque prius ad Cyri exercitum pervenêre, quàm in Assyrios quosdam à castris digressos incidissent, atque eos ut sibi duces essent vi coëgissent: atque ita *demum*, conspectis ignibus, eò, circa mediam noctem, pervenerunt. Cùm verò ad castra accessissent, excubitores, eos, quemadmodùm mandatum à Cyro fuerat, ante lucem non intromiserunt. Die verò jam illucescente, Cyrus primùm arcessitis magis, diis ea, quæ in more essent, ob res adedò prosperas, seligi iussit. Et ii quidem in his erant occupati: ille autem, convocatis iis qui ὁμοσίμοι appellantur, dixit, Multa bona, viri, deus nobis ostendit: at nos,

^a Ἀπεκάλει] Vulgò ἱπεκάλει. Sed, quod vidit Leunclavius, omninò reponendum est ἀπεκάλει. quam lectionem disertè representat MS. Bodl. et res ipsa postulat: nam infra paulò Cyrus, Hyrcanium adlocutus, ait, Τῷ δὲ Μῆδῳ ἔκαστας ἀποκαλῶντος τὰς ἰππέας· rursus ibidem statim — ὁ ἀποκαλὼν ἔτος καὶ, &c. Similiter in eâ, quam ad Cyaxarem mox missurus est, epistolâ; ἔ τὸν θάλλοντα, ἀλλὰ πάλιν ἀποκαλῶν. Eodem verbo, in re non adedò dissimili, jam supra, lib. 1. p. 40. usus est Noëter: ἔπειδὴ δὲ ἔκασεν (Cambyfes) ἀνδρῶν ἢ δὴ ἑρὰ διαπραττειμένων τὸν Κύρον, ἀπεκάλει, &c.

^b Ἀποχωρεῖσι] Vocem hanc libri qui-

dam non habent: quam Stephano etiam et Leunclavio immeritò suspectam video. Eam dant MS. Bodl. et editio *Steph.* quin et *Pbilerphus* agnoscit.

^c Καὶ ὕτως ἀφικνῶνται] Leunclavius legit: καὶ ὕτοι δὲ ἀφικνῶνται. Stephanus; καὶ ὕτοι δὲ ἀφικνῶνται. nec aliter ferè editi alii. Nos autem lectionem MSti Bodl. recipiendam censuimus: quam *Leunclavius* etiam et *Pbilerphus*, in loco vertendo, secuti sunt.

^d Μάγας καλέσας ὁ Κύρος] Sic legit Stephanus; nec aliter dat MS. Bodl. ideòque ista, ὁ Κύρος, minùs rectè Stephano suspecta, et ab aliis omissa, videntur. De magis infra paulò dicendū locus erit.

ὦ Πέρσαι, ἐν τῷ παρόντι ὀλίγοι ἐσμέν ὥστε ἑκράβειν εἶναι αὐτῶν. Εἴτε γὰρ ὅσα ἂν κατέρχζώμεθα μὴ φυλάξομεν ταῦτα, πάλιν ἀλλότρια ἔσσι· εἴτε καὶ κλείφομεν τινὰς ἡμῶν αὐτῶν φύλακας ἐπὶ ταῖς ἐφ' ἡμῶν γινομένοις, αὐτίκα ἡδεμίαν ἔχουτες ἰσχὺν ἀναφανίσμεθα. Δοκεῖ ἄν μοι ὡς τάχιστα εἶναι τινὰ ὑμῶν εἰς Πέρσας, καὶ διδάσκειν ἅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ κελεύειν ὡς τάχιστα πέμπειν στρατεύμα, εἴπερ ἐπιθυμᾷσι Πέρσαι τὴν ἀρχὴν τῆς Ασίας καὶ τὴν κάρπωσιν γενέσθαι ἐφ' ἑαυτοῖς. Ἰθι μὲν ἄν, ἔφη, σὺ ὁ πρεσβύτατος, καὶ ἐλθὼν ταῦτα λέγε, καὶ ὅτι ἂν πέμπωσι στρατιώτας, ἐπειδὴν ἐλθῶσι παρ' ἐμέ, ἐμοὶ μελήσει περὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν. Ἀ δ' ἔχομεν ἡμεῖς, ὅρῃς μὲν αὐτὰ, κρύπτει δὲ τέτων μηδέν· ὅ,τι δὲ τέτων ἐγὼ καλῶς καὶ νομίμως πέμπω εἰς Πέρσας ποιοίμην ἂν, τὰ μὲν πρὸς τὰς θεάς, τὸν πατέρα ἐρώτα· τὰ δὲ πρὸς τὸ κοινόν, τὰς ἀρχάς. Περσέων δὲ καὶ ὀπλήρας ὦν πράττομεν, καὶ Φρασηῶν ὦν ἐρωτᾷμεν. Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, συσκευάζε, καὶ τὸν λόχον προπομπὸν ἄγε.

Ἐκ τέτων δὲ καὶ τὰς Μήδων ἐκάλει, καὶ ἅμα ὁ τῷ Κυαξάρει ἄγγελος παρίσταται, καὶ ἐν πάσι τὴν τε πρὸς τὸν Κύρου ὀργὴν καὶ τὰς πρὸς τὰς Μήδων ἀπειλὰς αὐτῷ ἔλεγε· καὶ τέλος εἶπεν ὅτι ἀπιέναι

Persæ, pauciores hoc tempore sumus, quàm ut nostrâ in potestate tenere possimus. Nam sive ea, quæcunque laboribus nostris adepti fuerimus, non conservabimus, rursus erunt aliena; sive ex nostris quosdam ipsis custodes eorum quibus potiti sumus relinquamus, statim nullas nobis esse vires manifestum erit. Quamobrem mihi videtur, cuidam è vobis quamprimùm in Persiam eundum esse, qui doceat ea quæ à me dicuntur, et exercitum quàm celerrimè mitti jubeat, si quidem Persæ et imperium et fructum Asiæ suam in potestatem venire cupiant. Ito ergò tu, qui natus maximus es, inquit, ac postquam eò veneris, hæc exponito; tum autem, mihi curæ futurum, ut militibus, quos miserint, ubi ad me pervenerint, alimenta suppetant. Vides ipse quidem ea, quæ habemus, eorùmque nihil celato: ex quibus quidnam *potissimùm* in Persiam mittendo, ut par et legibus consentaneum est fecero, deos quod adtinet, patrem *meum*; quod rempublicam, magistratus, interroga. Etiam spectatores eorum quæ gerimus, et explicatores eorum de quibus interrogaturi sumus, *huc* mittant. Ac tu quidem, ait, ad iter te collectis rebus necessariis parato, manipulùmque, qui te deducat, tecum sumito.

Secundùm hæc Medos arcessit, cùm simul Cyaxaris nuntius adesset, et coram omnibus iram ejus adversus Cyrum et minas adversus Medos indicaret, tandemque diceret, mandare *Cyaxarem* ut Medi

Μήδους κελεύει, εἰ καὶ ὁ Κύρος μένειν βάλειαι. Οἱ μὲν δὲ Μῆδοι ἀκέσταντες τῇ ἀγγελίᾳ ἐσίγησαν, ἀπορῶντες μὲν πῶς χρὴ καλῶς ἀπειθεῖν, φοβούμενοι δὲ πῶς ἀπειλῶντι ὑπακούσειαν, ἄλλως τε καὶ εἰδότες τὴν ὀμότητά αὐτῶν. Ο δὲ Κύρος εἶπεν, Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄγγελε καὶ Μῆδοι, ἔδην, ἔφη, ^a θαυμάζω εἰ Κυαξάρης πολλὰς μὲν πολεμίας τότ' ἰδὼν, ἡμᾶς δὲ ἤκ' εἰδὼς ὅτι πρᾶττομεν, ὀκνεῖ περὶ τε ἡμῶν καὶ περὶ ἐαυτοῦ· ἐπειδὴν δὲ αἰσθῆται πολλὰς μὲν τῶν πολεμίων ἀπολωλότας, πάλαι δὲ ἀπεληλαμένους, πρῶτον μὲν παύσειται φοβούμενος, ^b ἔπειτα γνώσειαι ὅτι νῦν ἔρημος ἔ' γίγνεται

discederent, etiam si Cyrus manere vellet. Et Medi quidem cum hæc nuntii verba audissent, filebant; tum consilii inopes quo pacto arcessenti non parerent, tum metuentes quemadmodum minanti obtemperarent, præsertim quod illius crudelitatem nôssent. Cyrus autem, Minimè miror equidem, ait, nuntie Medique, Cyaxarem et de nobis et de seipso valdè timere, cum multos id temporis hostes viderit, et quid nos agamus ignoret: verum ubi senserit, complures hostium periisse, fugatos universos; primum metuere desinet, deindè agnoscat minimè se jam desertum esse,

^a Θαυμάζω εἰ Κυαξάρης ——— ὀκνεῖ] In minimas etiam particulas operam conferre non piget, cum notatā vi quādam earum minùs usitatā, vel lucis aliquantum sacro N. T. textui fænerare, vel ab injuriā eum vindicare liceat. His utrisque nominibus, notanda est potestas particulæ εἰ, post θαυμάζειν positæ: quæ quidem non dubiam hîc, ut aliās ferè, sed certam admirationis causam indicat. Cyrus enim per nuntium certior jam factus erat, trepidare Cyaxarem: atque adeò paulò post dicit ——— παύσειται φοβούμενος ——— antea igitur agnoverat Cyaxaris metum, quem mox cessaturum autumat. Nec alia hujusce voculæ, simili planè modo adhibitæ, vis est, Marc. 15. 44. Ο δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἡδὴ τίθειαι· quæ verba interpretes plerique vertunt ——— si jam mortuus esset: quasi Josepho, Christum jam mortuum esse indicanti, minùs credidisset Pilatus. At neque ullam hunc Josephi fraudem timuisse, et Christum omninò mortuum esse credidisse, ex iis, quæ statim sequuntur, abundè constat. Nam Pilatus arcessito centurione, de eo quærit, εἰ πάλαι ἀπέθανε. Non ergò tanquam de re ipᾷ dubitans quærit, verane sit an falsa, Christusne mortuus jam esset, annon; sed rem quasi compertam certamque habens, ejus solummodò tempus cognoscere cupit: εἰ πάλαι ἀπέθανε. Quod cum quidam ani-

madverterent, qui illud εἰ, ante ἡδὴ τίθειαι, non nisi per si convertendum putarant, nè parum utique congruentia tradidisse videretur Evangelista, pro πάλαι substituere ἡδὴ, licentiā non ferendā, ausi sunt. Et hanc novam quidem lectionem malè expresserunt Versiones Vulg. Frat. Rbem. Arab. Æthiop. eandem etiam Erasmus, et post eum Beza, probare videtur: testaturque ille sic in Aldinā editione, consentiente Hispaniensi, atque item Theophylacto, legi. Quæ tamen lectio non aliundè nata esse videtur, quam ex malè intellectu locutione hâc, ἐθαύμασεν εἰ, &c. quam cum quidam pro miratus est si jam, &c. accepissent, et deindè perspexissent huic sententiæ τὸ πάλαι non congruere, in ἡδὴ illud temerè mutarunt. Quòd si phrasin illam, θαυμάζειν εἰ, interpretandi rationem tenuerit aliquis, quam in vertendo loco hoc Xenophontéo secuti sumus, cuique tum Arabica tum Persica favet Versio (licet in posteriori commatis parte utraque malè se dederit) et Interpretum errores evitare, et effrenam Librariorum audaciam nullo negotio retundere poterit.

^b Ἐπίτῃ γνώσειαι] De hoc loco Stephanus nonnihil sollicitus videtur; quòd nempe hîc non occurrat particula δὲ, quæ præcedenti μὲν respondeat. Sed exemplum hujus usus particulæ μὲν extare cum alibi, tum in principio celebri illius orationis

ἥνίκα οἱ φίλοι αὐτῶ τὰς ἐκείνῃ ἐχθρὰς ἀπολλύουσιν. Ἀλλὰ μὴ μέμψείας γε πῶς ἐσμὲν ἄξιοι, εὖ τε ποιῶντες ἐκείνῳ, καὶ ἂν ταῦτα αὐτομαλίσαντες; ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐκείνῳ ἔπεισα ἔσσαι με λαβούνα ὑμᾶς ἐξελθεῖν· ὑμεῖς δὲ ἔχ' ὥς ἐπιθυμῶντες τῆς ἐξόδου ἠρώλησατε, εἰ ἐξίοιτε, καὶ νῦν δεῦρο ἦκετε· ἀλλ' ὑπ' ἐκείνῃ κελευσθέντες ἐξιώναι, ὅτῳ ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἴη. Καὶ ἡ ὀργὴ ἔν αὐτῇ σαφῶς οἶδ' ὅτι ὑπὸ τῶν ἀλκῶν πεπαιθῆσθαι, καὶ σὺν τῷ φόβῳ λήγουσι ἄπεισι. Νῦν μὲν ἔν, ἔφη, σὺ ᾧ ἄγεις ἀνάπαυσαι, ἐπεὶ πεπόνηκας· ἡμεῖς τε, ᾧ Πέρσαι, ἐπεὶ καὶ προσδεχόμεθα πολεμίας ἤτοι μαχκμένους γε ἢ πεισομένους παρέσθαι, ταχθῶμεν ὡς κάλλιστα· ἔτω γὰρ ὁρωμένους εἰκὸς πλείον προανύττειν ὢν χρῆζομεν. Σὺ δ', ἔφη, ὁ τῶν Τρκανίων ἄρχων, ὑπόμεινον προσάξας τοῖς ἡγεμόσι τῶν σῶν στρατιῶν ἐξοπλίζεω αὐτὰς. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ποιήσας ὁ Τρκανίος προσῆλθε, λέγει ὁ Κύρος, Ἐγὼ δ', ἔφη, ᾧ Τρκανίε, ἡδομαι αἰσθανόμενος ὅτι ἐ μόνου φίλιαν ἐπιδεικνύμενος πάρει, ἀλλὰ καὶ ζύνεσιν ὃ φαίνῃ μοι ἔχει. Καὶ νῦν ὅτι

cum amici hostes ipsius interimunt. At verò quonam modo reprehensione digni sumus, cum de ipso bene promereamur, neque hæc quidem de nostrâ sententiâ temerè faciamus? sed ego illum suasi ut mihi permetteret, vobis adsumptis egredi: vos autem non ut cupidi profectionis, an exeundum esset, interrogâstis, atque ita jam huc pervenistis: at ab illo prodire iussi, si cui vestrûm grave non esset. Quapropter hæc ira, sat scio, secundis hisce rebus mitigabitur, et unâ cum desinente metu abibit. Ac tu quidem modò, nuntie, quia labore defatigatus es, quietem capito: nos autem Persæ, quia sic hostes adfuturos expectamus, ut vel pugnent vel imperium accipiant, ordines quàm elegantissimè instructos habeamus: nam ita si conspiciamur, fortasse citiùs ea sumus effecturi quæ desideramus. Tu verò princeps Hyrcaniorum, ait, *hic* opperire militumque tuorum ducibus impera, ut suos armis penitus instruendos curent. Cum autem his peractis Hyrcanius accessisset, inquit Cyrus, *In hoc* ego, Hyrcanie, delector, quod animadverto, te non solum ita nobis adesse ut amicitiam re declares, sed etiam indicia mihi præbere perspicacis, quâ præditus es, prudentiæ. At nunc quidem

περὶ εἰρήνης, ipse Stephanus in *Thezouro* G. L. notavit. Et sunt huiusmodi quiddam exempla adeò obvia, ut rem silentio præterissem, nisi usum particulæ μὲν, cum eam δὲ non excipiat, à Camerario in notis ad N. T. temerè damnatum vidissem. Is enim ad Act. 3. 21. locutionem ἐχ' ἐκλινεῖν dicit, quòd non inferatur ad particulam μὲν, respondens huic particula,

δὲ, vel similis alia. E mediâ tamen Græci sermonis consuetudine petitam esse, tum ex hoc loco Xenophonteo, tum aliis alibi innumeris constat.

^a Ἡμεῖς] Vulgò, ὑμεῖς. Sed pronomē illud, quod reposuimus, loci ratio postulat; idque exhibet editio *Argentor.* et ex præferunt interpretes.

^a Φαίνῃ μοι ἔχει] Rectè se habet hæc loquendū

συμφέρεϊ ἡμῖν τὰ αὐτὰ δῆλον· ἐμοί τε γὰρ πολέμιοι Ἀσσύριοι, σὶ τε νῦν ἐχθρόν ἐστιν ἢ ἐμοί· ὥτως ἔν ἡμῖν ἀμφοτέροις βουλευτέον, ὅπως τῶν μὲν νῦν παρόντων μηδεὶς ἀποστατήσῃ ἡμῖν συμμαχῶν, ἄλλες δὲ, ἐὰν δυνάμεθα, προσληψόμεθα. Τῷ δὲ Μήδῃ ἤκυστας ἀποκαλῶν τὴν ἰππίαν· εἰ δὲ ἔτοι ἀπίασι, πῶς ἡμεῖς μόνοι πεζοὶ μένμεν; Οὕτως ἔν δεῖ ποιεῖν ἐμὲ καὶ σέ, ὅπως ὁ ἀποκαλὼν ἔστος καὶ αὐτὸς μένειν βεβλήσεται παρ' ἡμῖν. Σὺ μὲν ἔν σκηνὴν εὐρὼν, δὲ αὐτῷ, ὅπερ κάλλιπα διάξει πάντα τὰ δέοντα ἔχων· ἐγὼ δ' αὖ πειράσομαι ἔρπον τι αὐτῷ προσάξει, ὅπερ ἡδίων πράξει ἢ ἄπεισι· καὶ διαλέγῃ δὲ αὐτῷ ὅποσα ἐλπίς ἂ γενέσθαι ἀλῆθὰ πᾶσι τοῖς φίλοις, ἣν τὰ δέοντα εὖ γένηται· ποιήσας μέντοι ταῦτα ἤκε πάλιν παρ' ἐμέ. Ο μὲν δὴ Τρκαίνιος ὥχλει τὸν Μήδον ἐπὶ σκηνὴν ἄγων· ὁ δὲ εἰς Πέρσας ἰὼν, παρῇν συνεσκευασμένος· ὁ δὲ Κύρος αὐτῷ ἐπέειλε πρὸς μὲν Πέρσας λείπειν ἅ καὶ πρόσθεν ἐν τῷ λόγῳ δεδήλωται, Κυαξάρει δὲ ἀποδῆναι τὰ γράμματα. Αναβνῶναι δέ σοι, ἔφη, καὶ ἅ ἐπισέλλω, βέλομαι· ἵνα εἰδῶς αὐτὰ ὁμολογῇς, ἐὰν τις σέ πρὸς ταῦτα ἐρωτᾷ. Ἐνῆν δὲ τῇ ἐπιστολῇ τάδε·

nobis eadem conducere perspicuum est : nam et mihi sunt hostes Assyrii, et tibi jam infestiores sunt quam mihi : quare sic nostrum utrique consultandum est, ut eorum sociorum, qui jam nobis adsunt, nemo deficiat ; et alios quoque, si possimus, nobis adjungamus. Audisti verò Medum equites avocare ; hi autem si discedant, quo pacto nos pedites soli manebimus ? Sic igitur et mihi et tibi agendum est, ut hic ipse qui Medos avocatur, nobiscum manere velit. Tu igitur repertum aliquod ei tabernaculum tradito, ubi commodissime degat, et omnia, quibus opus fuerit, habeat ; ego verò sum operam daturus, ut opus aliquod ei imperem, quod libentius suscepturus sit, quam hinc abiturus : quin etiam cum ipso de bonis iis differito, quæ spes sit amicis omnibus eventura, si benè gerantur ea quæ fieri oporteat : hæc verò ubi feceris, ad me redito. Itaque abiit Hyrcanius quidem ut Medum ad tabernaculum deduceret : et qui in Persiam profecturus erat, paratus aderat : ei Cyrus mandavit, ut Persis diceret quæ oratione superiori sunt indicata, Cyaxari verò literas redderet. Volo autem ait, tibi recitare, quæ mea continet epistola : quò et scias ea et profitearis, si quis te de his interroget. Hæc autem epistolæ inerant :

loquendi ratio, quam libri omnes præstant ; nec est cur moremur Grammaticorum auctoritatem, qui, Stephano teste, ἔχων, non ἔχειν legendum hîc esse dicerent ; quòd φαίνεσθαι participio semper jungi tradant. Nam exempla regulæ huic

repugnantia passim occurrunt.

^a Γενέσθαι ἀλῆθὰ, &c.] Phrasis hæc, γένεσθαι τι, sequente dativo personæ, pro impetro, consequor, &c. à Grozio, ad Joh. 15. 7. et Camerone, ad Matt. 18. 19. Hebraïsmis N. T. perperam adnumeratur.

“ ΚΥΡΟΣ ΚΥΑΞΑΡΕΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἡμεῖς σε ἔτε
 “ ἔρημου κατελίπομεν, (ἐδεῖς γὰρ ὅταν τῶν ἐχθρῶν κρατῇ, τότε τῶν
 “ φίλων ἔρημος γίνεσθαι) ἐδὲ μὴν ἀποχωρῶντες γε ἀπὸ σὺ οἴομεθα
 “ ἐν κινδύνῳ σε καθεσθάναι· ἀλλ’ ὅσον πλέον σὺ ἀπέχου, το-
 “ σῶν πλείονά σοι τὴν ἀσφάλειαν ποιεῖν νομίζομεν· ἡ γὰρ οἱ εἰ-
 “ γύτατα τῶν φίλων καθήμενοι, μάλιστα τοῖς φίλοις τὴν ἀσφάλειαν
 “ παρέχουσιν, ἀλλ’ οἱ τὰς ἐχθρὰς μήκιστον ἀπελαύνοντες, μάλλον
 “ τὰς φίλους ἐν ἀκινδύνῳ καθιστᾷσι. Σκέψαι δὲ καὶ οἷόν μοι
 “ περὶ σέ, ὅσος ὦν περὶ ἐμὲ, ἐπιπλά μοι μέμφη. Ἐγὼ μὲν γέ
 “ σοι ἥλατον συμμάχης, ἔχ’ ὅσας σὺ ἐπεισας, ἀλλ’ ὅπόσας ἐγὼ
 “ πλείους ἐδυνάμην· σὺ δέ μοι ἔδωκας μὲν ἐν τῇ φιλίᾳ οἷόν
 “ ὅπόσας πείσαι δυνήθειν· νῦν δ’ ἐν τῇ πολεμικῇ οἷος, ἢ τὸν
 “ θέλοντα, ἀλλὰ πάντως ἀποκαλεῖς. Τοῖσιν γὰρ τότε μὲν ὥμην
 “ ἀμφοτέροις ὑμῶν χάριν ὀφείλειν, νῦν δὲ ἀναγκάζεις σὺ μὲν
 “ ἐπιλαθῆσθαι, τοῖς δ’ ἀκολοθήσασιν πειρᾶσθαι πᾶσαν τὴν
 “ χάριν ἀποδιδόναι. Οὐ μέντοι ἔταδε σοὶ δύναιμι ὁμοιος
 “ γενέσθαι· ἀλλὰ καὶ νῦν πέμπων ἐπὶ στρατεύματι εἰς Πέρσας,
 “ ἐπιστέλλω, ὅποσοι ἂν ἴωσιν ὡς ἐμὲ, ἢν τι σὺ αὐτῶν δέῃ,
 “ ἢ πρὶν ὥς ἡμᾶς ἐλθεῖν, σοὶ ὑπάρχειν ἔχ’ ὅπως ἂν ἐθέλωσιν,

“ CYRUS CYAXARI SALUTEM. Nos neque te solum
 “ reliquimus, (nemo enim tunc ab amicis destitutus est, cum hostes
 “ per eos vincit) nec verò propterea quod abs te discessimus in peri-
 “ culo te nos constituisse arbitramur: sed quantò longiùs abs te ab-
 “ sumus, tantò tibi nos plus securitatis præstare existimamus. Nam
 “ qui proxime amicos desident, non iis maximè securitatem adferunt,
 “ sed qui hostes longissimè repellunt, ii potiùs amicos extra periculum
 “ collocant. Considera verò qualem me cùm sis erga te expertus, ip-
 “ séque vicissim qualem erga me te præbeas, de me tandem quereris.
 “ Equidem auxilio qui tibi sint socios adduxi, non quot tu ut veni-
 “ rent persuasisti, sed quàm ego plurimos potui: tu mihi, dum adhuc
 “ amicà in regione essem, tot concessisti, quot persuadendo, me ut
 “ sequerentur, adducere possem; et nunc cùm in hostili sim agro, non
 “ eos, qui redire velint, sed universos avocas. Itaque tunc quidem
 “ arbitrabar me vobis utrisque gratiam debere, at nunc me tui qui-
 “ dem oblivisci cogis, et illis qui me secuti sunt omnem referre gra-
 “ tiam studere. Verùm facere non possum, ut tibi similis sim: sed
 “ hoc ipso tempore copiarum causâ missò in Persiam nuntio, mandatum
 “ dedi, ut quotquot ad me venturi sunt, si eorum operâ tibi sit opus,
 “ antequam ad nos veniant, iis tibi sit potestas, non ut ipsi voluerint,

ἢ πρὶν ὥς ἡμᾶς]. In libris plerisque de-
 est illud ὥς, quod tamen, Leunclavius con-
 jecturam secuti, receperimus. Atque ità Ste-
 phanus etiam rectè scribi dicit.

“ ἀλλ’ ὅπως ἂν σὺ βάλῃ, χρῆται αὐτοῖς. Συμβουλευώ δέ σοι,
 “ καίπερ νεώτερος ὢν, μὴ ἀφαιρεῖσθαι ἃ ἂν δῶς· ἵνα μὴ σοι
 “ ἔχθραι ἀντὶ χαρίτων ὀφείλωσι· μὴδ’ ὅταν τινὰ βάλῃ πρὸς
 “ σε ταχὺ ἐλθεῖν, ἀπειλῶντα μὴ ἀπέμπεσθαι· μὴδὲ φάσκειν
 “ ἔρημον εἶναι, ἅμα πολλοῖς ἀπειλεῖν, ἵνα μὴ διδάσκης αὐτὰς
 “ σὲ μὴ φροντίζειν. Ἡμεῖς δὲ πειρασόμεθα παρεῖναι, ὅταν
 “ τάχιστα διαπραξώμεθα ἃ σοί τ’ ἀνομιζόμεν καὶ ἡμῖν πρᾶχθῆναι
 “ κοινὰ γενέσθαι ἀγαθὰ. Ἐρῶ σο.”

Ταύτην αὐτῷ ἀπόδος, καὶ ὅτι ἂν σε τῶν ἐρωτῶν, ἥπερ γέ-
 γραπται, σύμφαθι. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐπιστέλλω σοι περὶ τῶν Περσῶν
 ἥπερ γέγραπται. Τάτῳ μὲν ἔν ἧτως εἰπὼν, καὶ δὴς τὴν ἐπιστολὴν,
 ἀπέπεμψε· προσενειλάμενος ἧτω σπεύδειν, ὥσπερ οἶδεν ὅτι συμ-
 φέρει ταχὺ παρεῖναι.

Ἐκ τῶν δὴ ἑώρα μὲν ἐξωπλισμένους ἦδη πάντας καὶ τὰς Ὑρκα-
 νίας, καὶ τὰς ἀμφὶ Τιβράνην· καὶ οἱ Πέρσαι δὲ ἐξωπλισμένοι ἦσαν·
 ἦδη δὲ τινες τῶν προσχώρων καὶ ἵππους ἀπήλαον, καὶ ὅπλα
 ἔφερον· ὁ δὲ τὰ μὲν παλὰ, ὅπερ περ καὶ τὰς πρόσθεν, καλὰβάλλειν
 ἐκέλευσε, καὶ καλᾶκτεῖν, ὥς τῶτο ἔργον ἦν, ὁπόσων μὴ αὐτοῖ
 δέοιτο· τὰς δὲ ἵππους ἐκέλευσε φυλάττειν μένουσας τὰς ἀλατόνας,

“ sed ut tu voles, utendi. Consilium autem tibi do, quanquam ipse
 “ junior, ne quæ concesseris auferas; ut ne inimicitiae tibi gratiarum
 “ loco debeantur: nec minitabundus arceffas, cum aliquem ad te cele-
 “ riter venire velis: nec simul te solum esse dixeris, et multis minite-
 “ ris, ne doceas eos nihili te facere. Nos autem ut adsumus operam
 “ dabimus, ubi primum ea confecerimus, quæ facta cum fuerint et tibi
 “ et nobis ex aequo fructuosa fore censemus. Vale.”

Hanc ei *epistolam* reddito, et de quocunque horum te interrogarit,
 id ita se habere dicito, prout in *epistolâ* scriptum est. Nam et de Persis
et idem tibi mando, prout scriptum est. Atque hunc quidem his verbis
 adlocutus, traditâ *epistolâ*, dimisit; adjecto mandato, ut ita festinaret,
 quemadmodum expedire noverat celeriter uti adesset.

Secundum hæc armatos jam omnes tam Hyrcanios quam Tigranis mi-
 lites spectabat: Persæ quoque armis erant instructi: jam etiam finitimi
 quidam *ei se dedentes* equos adducebant, et adferebant arma: *hos* ille palta-
 eum in locum, ubi et cæteros antea, jussit abjicere, eaque *illos* concrema-
 re, quibus id negotii datum erat, ipsi quibus non egerent; equos autem
 ut illi in *castris* remanentes custodirent, qui *eos* adduxerant, præcepit,

ἕως ἂν τι σημανθείη αὐτοῖς· τὰς δ' ἄρχοντας τῶν ἵππων καὶ Ὑρκανίων καλέσας, τοιαύδε ἔλεξεν·

“ Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, μὴ θαυμάζητε, ἔφη, ὅτι πολ-
 “ λάκις ὑμᾶς συγκαλῶ· ^α καινὰ γὰρ ὄντα ἡμῖν τὰ παρόντα πολ-
 “ λὰ αὐτῶν ἀσύστατα ἔσιν· ἃ δ' ἂν ἀσύστατα ᾖ, ἀνάγκη
 “ ταῦτα αἰεὶ πράγματα παρέχειν, ἕως ἂν χάρις λάβῃ. Καὶ
 “ νῦν ἔστι μὲν ἡμῖν πολλὰ τὰ αἰχμαλῶτα χρήματα, καὶ ἄνδρες
 “ ἐπ' αὐτοῖς· διὰ δὲ τὸ μήτ' ἡμᾶς εἰδεῖναι ποῖα τήτων ἐκάστω
 “ ἔσιν ἡμῶν, μήτε τέρας εἰδέναι ὅσις ἐκάστῳ αὐτῶν δεσπότης,
 “ περαίνοντες μὲν ὅτ' τὰ δεῖντα ἐ πάνυ ἐστὶν ὄρῳ αὐτῶν πολ-
 “ λὰς, ἀπορῶντας δὲ ὅ,τι χρὴ ποιεῖν, σχεδὸν πάντας· ἵνα ἔν
 “ μὴ ἔτως ἔχῃ, διορίσασθε αὐτά· καὶ ὅσις μὲν ἔλαβε σκηνὴν ἔχου-
 “ σαν ἱκανὰ καὶ σῖτα καὶ ποτὰ, καὶ τὰς ὑπηρετήσοντας, καὶ
 “ στραμὴν καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὰλλ' οἷς οἰκεῖται σκηνὴ καλῶς στρα-
 “ τωτική, εὐλαῦθα μὲν ἔδεν ἄλλο δεῖν προστενέσθαι ἢ τὸν λαβόντα
 “ εἰδέναι ὅτι τέτων, ὡς οἰκείων, ἐπιμελεῖσθαι δεοί· ὅσις δὲ εἰς
 “ ^β ἐνδεόμενά που κατεσκήνωσε, τούτους ὑμεῖς σκεψάμενοι, τὸ

donec aliquid eis significatum esset; et convocatis præfectis equitum et Hyrcaniorum, huiusmodi orationem habuit:

“ Nè mirum vobis fit, amici et socii, inquit, quod vos sæpè con-
 “ voco: nam cùm res præsentēs novæ sint, earum multæ ordine *ad hoc*
 “ carent; quæ verò ordinata non sunt, ea semper negotia facessere ne-
 “ cessè est, donec in *suum quæque* locum delata fuerint. Et multa jam
 “ sunt bona nobis bello capta, et viri prætereà *qui in nostram potestatem*
 “ *venerunt*: quoniam verò neque scimus ipsi, quænam horum cuiusque
 “ nôstrum sint, neque hi novère quis eorum cuiusque sit dominus, *idcirco*
 “ non admodum multos quidem ex eis videre est officium facere, sed om-
 “ nēs ferè ambigere, quid abs se fieri oporteat: quapropter ut nè hæc sit
 “ rerum nostrarum ratio, vos ista *singulis quæ eis propria sint* dividendo
 “ discernite: et cùm quidem tabernaculum aliquis adeptus est, satīs et ef-
 “ culentis instructum, et potulentis, et ministris, et stragulâ, et *aliâ* veste,
 “ rebûsque cæteris quæ requiruntur ut in tabernaculo militari commodè
 “ degi possit, huc ut quid aliud accedat non opus est, nisi ut is qui *illud*
 “ nactus est, sciat horum sibi curam, tanquam suorum, gerendam esse: qui
 “ verò in ea divertit tabernacula quibus pleraque defunt, vos his inspectis,

^α Καὶ] Editio Stephani, contra libro-
 rum omnium fidem, dat καινά. quod vitio
 forsan operarum contigit. Quanquam sanè
 loci ratio huic lectioni adeò non repugnat,
 ut ei omninò faveat: eamque adeò vul-
 gatæ illi præferendam puto. Vide p. 302.
 J. ult. &c.

^β ἐνδεόμενά τω] Stephanus scribendum
 conjicit ἐνδεόμενά τω, ut τω sit pro τινός.
 Sed vulgata lectio, quam libri omnes præ-
 stant, loco non movenda est, cùm nihil
 sit in eâ vitii.

“ ἔλλειπον ἐκπληρώσατε. Πολλὰ δὲ καὶ περὶ ταῦτα οἶδα ὅτι ἔσται·
 “ πλείω γὰρ ἅπαντα ἢ κατὰ τὸ ἡμέτερον πλῆθος εἶχον οἱ πολέ-
 “ μιοι. Ἦλθον δὲ πρὸς με καὶ χρημάτων ταμίαι οἵ τε τῶν Ἀσσυρίων
 “ βασιλέως καὶ ἄλλων δυναστῶν, οἱ ἔλεγον ὅτι χρυσίον εἴη παρὰ
 “ σφίσιν ἐπίσημον, δασμὸς τινὰς λείοντες· καὶ ταῦτα ἦν κηρύττειν
 “ πάντα ἀποφέρειν πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἂν καθέζησθε· καὶ φόβον
 “ ἐπιτίθεσθε τῷ μὴ ποιῆναι τὸ παραγγελόμενον· ὑμεῖς δὲ λα-
 “ βούλετε διαδίδοιτε, ἵππεϊ μὲν τὸ διπλὸν, πεζῷ δὲ τὸ ἀπλὸν· ἵνα
 “ ἔχητε, ἣν τινῶν προσδεηθῆτε, καὶ ὅτε ὠνήσεσθε. Ἄ Τὴν δ' ἀγο-
 “ ρὰν τὴν ἔσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κηρύξατε μὲν ἤδη, ἔφη, μὴ
 “ ἀδικεῖν μηδένα, πωλεῖν δὲ τὰς καπήλους καὶ ἐμπορίας ὅ,τι ἔχει
 “ ἕκαστος πράσιμον· καὶ ταῦτα διαθεμένους, ἄλλα ἄγειν, ὅπως
 “ οἰκῆται ἡμῶν τὸ στρατόπεδον.” Καὶ ταῦτα μὲν εὐθὺς ἐκήρυττον·
 οἱ δὲ Μῆδοι καὶ Τρῳάριοι εἶπον ὥδε, Καὶ πῶς ἂν, ἔφασαν, ἡμεῖς
 ἄνευ σὴ καὶ τῶν σῶν διανέμοιμεν ταῦτα; Ο δ' ἦν Κύρος πρὸς τῶ-
 του τὸν λόγον ὥδε προσηνέχθη· Ἡ γὰρ ἔτις, ἔφη, ὦ ἄνδρες,
 “ γινώσκετε, ὡς ὅ,τι ἂν δεήσῃ πρᾶχθῆναι, ἐπὶ πᾶσι πάντας
 “ ἡμᾶς δεήσει παρεῖναι, καὶ οὔτε ἐγὼ ἀρκέσω ὑμῖν πρᾶτῳ
 “ πρὸ ὑμῶν ὅ,τι ἂν δεή, ἔτε ὑμεῖς πρὸ ἡμῶν; Καὶ πῶς ἂν

“ quod deest supplete. Multa etiam fore scio quæ superfint: nam ho-
 “ itibus omnia fuere copiosiora quàm pro multitudine nostrâ. Venerunt
 “ etiam ad me Assyriorum regis aliorumque dynastarum quæstores, qui
 “ apud se aurum signatum esse dixerunt, de tributis quibusdam mentio-
 “ nem facientes: itaque per præconem imperate, ut isthæc ad vos om-
 “ nia deferant, ubicunque confederitis; et terrorem ei incutite qui, quod
 “ imperatum est, non fecerit: vos autem ea cum acceperitis, duplum
 “ quidem equiti, pediti simplum distribuite; ut habeatis, si quibus vobis
 “ præterea opus fuerit, undè etiam ea emere possitis. Forum verò ca-
 “ strensè, inquit, præconis jam voce edicite, ut nemo violet, utque cau-
 “ pones ac mercatores vendant merces quisque suas venales; et has ubi
 “ vendiderint, alias advehant, quò castra nostra sint frequentia.” Et
 hæc illi quidem statim per præconem edicebant: Medi verò et Hyrcanii,
 Quo pacto nos, inquit, absque te ac tuis hæc distribuerimus? Cyrus
 autem hæc *ἰσχυρῶς* verba ità excepit: “ Eâne vestra, viri, sententia est,
 “ inquit, ut quicquid *tandem nobis* agendum fuerit, rebus omnibus nos
 “ omnes interesse oporteat; neque satîs ego facturûs sim vobis, agens
 “ pro vobis quod usus postulet, neque vos, pro nobis? Et quam aliâ

^a Τὴν δ' ἀγορὰν, &c.] Vide sis quæ notavimus, lib. 2. p. 129.

^b Κηρύξατε] Sic optimè MS. Bodl. et edit. Etan. Stephanus, Leunclavius, alii,

dant κηρύξατω. Sed loci ratio nostram scripturam omninò flagitat: nam paulò ante dixerat, καὶ ταῦτα ἦν κηρύττειν—
deinde, καὶ ταῦτα μὲν εὐθὺς ἐκήρυττον.

“ ἄλλως πλείω μὲν πράγματα ἔχοιμεν, μέω δὲ διαπραττέ-
 “ μεθα, ἢ ἕτως; Ἀλλ’ ὁρᾶτε, ἔφη· ἡμεῖς μὲν γὰρ διεφυλάξα-
 “ μεν ὑμῶν τάδε, καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐπιστεύσατε καλῶς διαπεφυ-
 “ λάχθη· ὑμεῖς δ’ αὖθις διανείματε, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν ὑμῶν
 “ καλῶς διοικησέμεναι· καὶ ἐν ἄλλοις δὲ γε αὖθις ἄλλο τι ἡμεῖς
 “ πειρασόμεθα κοινὸν ἀγαθὸν πράττειν. Ὅρατε γὰρ δὴ, ἔφη,
 “ νυνὶ πρῶτον, ἵπποι ὅσοι ἡμῶν πάρεσιν, οἱ δὲ προσάδουσαι· τέ-
 “ τες ἂν εἰ μὲν ἐάσομεν ἀναμειβάτως, ὠφελήσασθαι μὲν ἔδδεν ἡμᾶς,
 “ πράγματα δὲ παρῆκσιν ἐπιμελεῖσθαι. ἢν δ’ ἵππεας ἐπ’ αὐτὰς
 “ καλῶς ἴσταμεν, ἅμα πράγματάων τε ἀπαλλαγήσομεθα καὶ ἰσχύον
 “ ἡμῶν αὐτοῖς προσθητόμεθα. Εἰ μὲν ἂν ἄλλως ἔχῃτε, οὐ
 “ τίςιν ἂν δοίητε αὐτὰς, μεθ’ ὧν ἂν καὶ κινδυνεύοιτε ἧδιον (εἴ τι
 “ δέοι) ἢ μεθ’ ἡμῶν, ἐκείνοις δίδοιτε· εἰ μέντοι ἡμᾶς βέλεισθε
 “ παραστάτας μάλιστα ἔχειν, ἡμῶν αὐτοῖς δότε. Καὶ γὰρ νῦν
 “ ὅτε ἄνευ ἡμῶν προσελάσαντες ἐκινδυνεύσατε, πολλὸν μὲν φόβον
 “ ἡμῶν παρείχετε μή τι πάθῃτε, μάλα δὲ αἰσχύνησθαι ἡμᾶς
 “ ἐποίησατε ὅτι ἔπαρῃμεν ὅπως περ ὑμεῖς· ἢν δὲ λάβωμεν τὰς
 “ ἵππους ἐφόμεθα ὑμῶν· καὶ μὲν δοκῶμεν ὠφελῆν πλείονα ἐπὶ
 “ τῶν ἵππων συναλωσζόμενοι, ἔτω προθυμίας ἔδδεν ἐλλείφομεν·
 “ ἢν δὲ πεζοὶ γενόμενοι δοκῶμεν καιριώτερος ἂν παρῆναι,

“ ratione plus habituri simus negotii, et minus effecturi, quàm istâ ?
 “ At videte, ait : nos enim hæc vobis custodivimus, et vos credidistis à
 “ nobis esse rectè custodita ; vos verò vicissim distribuite, et nos crede-
 “ mus vobis, rectè vos distribuisse : ac nos rursùs aliis in rebus operam
 “ dabimus ut quiddam, in commune profuturum, peragamus. Videte
 “ enim, ait, nunc primùm quot nobis partim adsint equi, partim addu-
 “ cantur : hos utique ità si relinquemus ut nemo infideat, neque quid-
 “ quam nobis proderunt, et ob curam iis impendendam negotium nobis
 “ exhibebunt : sin equites eis imponemus, eâdem operâ tum negotiis
 “ molestis liberabimur, tum virium nobis ipsis accessionem faciemus.
 “ Atqui si alii sunt, quibus eos detis, et quibuscum (si sit opus) pericula
 “ libentiùs adeatis, quàm nobiscum, *nimirum* illis eos date : sin nos in pri-
 “ mis auxiliosos qui vobis præstò sint habere vultis, nobis eos date. Ete-
 “ nim modò cùm *ad hostes* absque nobis provecti, prælii discrimen adi-
 “ retis, magnum nobis metum inieistis, nè quid adversi vobis accideret ;
 “ atque etiam magnum nobis pudorem incussistis, quòd ibi non adesse-
 “ mus, ubi vos *aderatis* : verùm si equos accipiemus, secuturi vos sumus ;
 “ ac si quidem unà *vobiscum* ex equis pugnantes majori usui esse videbimur,
 “ cùm ita se res habet, faciemus ut alacritatem nostram minimè defide-
 “ retis : sin pedites cùm fuerimus opportuniùs vobis adfuturi videamur,

“ τὸ καλῶσαι, ἐν μέσῳ, καὶ εὐθὺς πεζοὶ ὑμῖν παρεσόμεθα·
 “ τὰς δ’ ἵππους μηχανησόμεθα οἷς ἂν παραδιδόημεν.” Ο μὲν
 ἕτως ἔλεξεν· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, Ἀλλ’ ἡμεῖς μὲν, ὦ Κύρε, ἔτε
 ἄνδρας ἔχομεν ἑς ἀναθεσάσαιμεν ἂν ἐπὶ τὰς ἵππους τάτας, ἔτε,
 εἰ ἔχομεν, σὲ ταῦτα βελομένην ἐκ ἂν ἄλλο ἀνὴρ τάτων αἰροί-
 μεθα. Καὶ νῦν, ἔφασαν, λαβὼν τὰς ἵππους, ποίει ὅπως ἄριστον
 δοκεῖ σοι εἶναι. Ἀλλὰ δέχομαι τε, ἔφη, καὶ αἰδοῦν τύχη ἡμεῖς
 τε ἵππεῖς γενόμεθα, καὶ ὑμεῖς διέλοιτε τὰ κοινά. Πρῶτον μὲν ἔν,
 ἔφη, τοῖς Σεσίς ἐξαιρεῖτε ὅ,τι ἂν ^a οἱ μάγοι ἐξηγῶνται· ἐπειτα
 δὲ Κυαξάρει ἐξέλτε ὅποι’ ἂν εἴητε αὐτῷ μάχιστα χαρίζεσθαι.
 Καὶ οἱ γελάσαντες εἶπον ὅτι γυναῖκας ἂν καλὰς ^b ἐξαιρέσιον εἴη.
 Γυναϊκάς τε τοίνυν ἐξαιρεῖτε, ἔφη, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἂν δοκῇ ὑμῖν.
 Επειδὴν δὲ ἐκείνῳ ἐξέληε, ὦ Υρκάνιοι, τὰς ἐμοὶ ἐθελούσας τάτας
 ἐπισπομένους πάντας ἀμέμπως ποιεῖτε εἰς δύναμιν. Τρεῖς δ’
 αὖ, ὦ Μηῶοι, τὰς πρώτας συμμάχους γενόμενους τάτας τιμᾶτε

“ proclive fuerit descendere, statimque aded vobis pedites aderimus; e-
 “ quos autem quibus tradamus, excogitabimus.” Cyrus in hunc modum
 locutus est: illi autem responderunt, At nos, Cyre, neque viros habemus,
 quos equis hisce imponamus, neque, si haberemus, cum tu has velis, aliud
 his quæ velles præferremus. Atque aded nunc, inquiunt, equos accipe, et
 quod tibi optimum factu videtur facito. Ego verò accipio, inquit, aded-
 que nos, quod felix faustumque sit, efficiamur equites; et vos, quæ com-
 munia sunt, dividatis. Ac primum quidem, ait, diis secernite quodcun-
 que magi *secernendum* præscripserint; deinde Cyaxari seligite, quæ quod
 selegeritis maximè rem gratam vos ipsi facturos arbitramini. Et illi ri-
 su facto, mulieres formosas *huic* deligendas aiebant. Ergò et mulieres,
 inquit, deligite, et quidquid aliud vobis visum fuerit. Postea verò
 quàm illi selegeritis, Hyrcanū, facite, quantum potestis, ut omnes hi
 Medi, qui me ultrò sequuti sunt, nihil habeant quod querantur. Et vos
 item, Medi, primos hosce socios nostros honoribus præmiisque orname,

^a Οἱ μάγοι ἐξηγῶνται] Hesychius ad
 vocem Μάγον. Τὸν θεοσεύη, καὶ θεολόγον,
 καὶ ἱερεῖα οἱ Πέρσαι ἕτως λέγουσι. Suidas
 itidem, φιλοσόφου καὶ φιλοθέου; eo nomine
 apud Persas appellari tradit. Magi nempe
 circa Deorum cultum potissimum erant
 occupati; regem populūque, quo Deus
 quisque ritu colendus erat, quæque dona
 singulis erant tribuenda docebant. Et
 cum munus hoc obirent, ἐξελεῖσθαι dice-
 bantur, pro ἐμφατικῶς verbi huius sig-
 nificatione, quā (ut in Scholiis ad *Elect.*
 Sophoc. v. 427. exponitur) διασάφειν
 θεῶν indicat. Emphasis autem ea, quā

verbum hoc potissimum notat, *Sacra do-
 cere, mysteria enarrare*, ei satis commodè
 tribui possit, Joh. i. 18. Θεὸν ἑδὲς ἐώρακε
 πῶποτε· ὁ μονοθεὺς υἱός, ὁ ἂν εἰς τὸν κόσμον
 τῷ πατρὶ, ἐκείνος ἐξηγήσατο.

^b Εξαιρέσιον εἴη] Stephanus et Leun-
 clavius exhibent, ἐξαιρέσιον ἂν εἴη. U-
 trumque tamen mediam voculam impro-
 bāsse, ex notā ei affixā liquet. Particulā
 sanè istā, bis hoc in loco positā, minimè
 opus est: libens itaque MStum Bodl. et
 editionem *Eten.* secutus sum, in quibus
 ἂν ante εἴη non comparet.

ὅπως εὖ βεβηλεύσθαι ἡγήσονται ἡμῶν φίλοι γινόμενοι. Νείματι δὲ πάντων τὸ μέρος καὶ τῷ παρὰ Κυαξάρης ἡκούῃ αἰγέλῃ, αὐτῷ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτῶ καὶ συνδιαμενεῖν δὲ παρακαλεῖτε, ὡς καὶ ἐμοὶ τῆτο συνδοκῆν· ἵνα καὶ Κυαξάρει μᾶλλον εἰδῶς περὶ ἐκάστη ἀπαγγελίῃ τὰ ὄντα. Πέρσαις δ', ἔφη, τοῖς μετ' ἐμῶ, ὅσα αὖ περιτλὰ γένηται, ὑμῶν καλῶς κατεσκευασμένων, ταῦτα ἀρκίσει· καὶ γὰρ, ἔφη, μάλα πῶς ἡμεῖς ἔκ ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ἀλλὰ χαρίεικός· ὥς ἴσως αὖ ἡμῶν καλαδελέητε, εἴ τι σεμνὸν ἡμῶν περιέθει· ὥσπερ, ἔφη, οἶδα ὅτι πολὺν γέλασιν ὑμῶν παρίζομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι· οἶμαι δὲ, ἔφη, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς χαλαπὶπλοῦντες.

Εκ τούτων οἱ μὲν ἤεσαν ἐπὶ τὴν διαίρεσιν, μάλα ἐπὶ τῷ ἵππικῳ γελῶντες· ὁ δὲ τὰς ταξιάρχους καλέσας, ἐκέλευε τὰς ἵππους λαμβάνειν, καὶ τὰ τῶν ἵππων σκεύη, καὶ τὰς ἵπποκόμους, καὶ ἀριθμῆσαι τὰς λαβεῖν κληρωσάμενους εἰς τάξιν ἴσους ἐκάστοις. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύρος ἀνειπεῖν ἐκέλευσεν, εἴ τις εἴη ἐν τῷ Ἀσσυρίῳ ἢ Σύρῳ ἢ Ἀραβίῳ στρατεύματι ἀνὴρ δᾶλος, ἢ Μήδων, ἢ Περσῶν, ἢ Βακτριανῶν, ἢ Καρῶν, ἢ Κιλικίων, ἢ Ἑλλήνων, ἢ ἄλλοθεν ποθεν βεβιασμένος, ἐκφαίνεσθαι. Οἱ δ' ἀκασάντες τῷ κηρύσματι, ἄσμενοι πολλοὶ

quod rectè se consuluisse rebus suis existiment, cùm nostræ se amicitiae adjungerent, Etiam de omnibus partem nuntio tribuite qui à Cyaxare venit, tum ipsi, tum iis quos secum habet: atque etiam hunc obsecrate ut nobiscum maneat, id quod et mihi simul probari dicite: ut cùm rectiùs singula intellexerit, vera Cyaxari renuntiare possit. Persis autem, ait, qui mecum sunt, quæcunque vobis præclarè instructis supersint, ea sufficient: quippe nos, inquit, in deliciis non admodùm educati sumus, sed *duriter ac rusticorum fermè* more: itaque nos fortassis etiam irrisissetis, si quid splendidius nobis adtribueretur; sicuti futurum scio, inquit, ut equis insidentes multum vobis risum moveamus; et *fortassis*, ut arbitror, ait, etiam in terram decedentes.

Secundùm hæc illi ad *prædæ* divisionem accessère, de equitatu hoc admodùm ridentes: et Cyrus arcessitis cohortium præfectis præcepit equos uti reciperent, et instrumenta equestria, cum equisonibus; et numero quidam inito eos acciperent, pares videlicet militum singulorum numero, qui sortitò cohorti cuique obvenirent. Ipse etiam Cyrus per præconem pronuntiare iussit, ut si quod in Assyriorum, aut Syrorum, aut Arabum exercitu mancipium esset, vel è Mediâ, vel Persiâ, vel *terrâ* Bactrianâ, vel Cariâ, vel Ciliciâ, vel Græciâ, vel aliundè vi abductum, se conspicendum exhiberet. Hoc autem audito præconio, multi se libenter

προτεράνησαν· ὁ δὲ, ἐκλεξαίμενος αὐτῶν τὰς τὰ εἶδη ^α βελίστες, ἔλεfen ὅτι ἐλευθέρως αὐτὰς οὕτως δεήσει ὅπλα ὑποφέρειν ἢ αὐ αὐτοῖς δίδωσι· τὰ δὲ ἐπιήδεια ὅπως αὖν ἔχωσιν, ἔφη αὐτῷ μελήσειν. Καὶ εὐθὺς ἄλων πρὸς τὰς ταξιάρχους, συνέστησεν αὐτὰς· καὶ ἐκέλευσε τὰ γέρρα καὶ τὰς ^β ψιλὰς μαχαίρας τέτοις δίδόναι, ὅπως ἔχουτες σὺν τοῖς ἵπποις ἔπωλαι, καὶ τὰ ἐπιήδεια τέτοις ὥσπερ καὶ τοῖς μεθ' ἐαυτῷ Πέρταις λαμβάνειν· αὐτὰς δὲ, τὰς Σάρακας καὶ τὰ ξυστὰ ἔχουτας, αἰεὶ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχεῖσθαι· καὶ αὐτὸς ἔτω ποιῶν κατῆρχεν· ἐπὶ δὲ τὰς πεζὺς τῶν ὁμοτίμων ἀνθ' ^γ ἐαυτῷ ἕκασον καθιστάναι ἄλλον ἄρχοντα τῶν ὁμοτίμων.

Οἱ μὲν δὴ ἀμφὶ ταῦτα εἶχον. Γαβρύας δ' ἐν τῷ παρῇν ὁ Ἀσσύριος, πρεσβύτης αἰὲρ, ἔφ' ἵππων, σὺν ἱππικῇ στρατείᾳ· εἶχον δὲ πάντες τὰ ἐφ' ἵππων ὅπλα. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῷ τὰ ὅπλα παραλαμβάνειν τεταγμένοι ἐκέλευον παραδίδόναι τὰ ξυστὰ, ὅπως καλῶς αἰοῖεν ὥσπερ καὶ τὰλλα. Ο δὲ Γαβρύας εἶπεν ὅτι Κύρον πρῶτον βάλειτο ἰδεῖν· καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τὰς μὲν ἄλλας ἱππέας αὐτῷ κατέλι-

in conspectum dedere: et ille, cum ex eorum numero selegisset qui formâ præstabant, iis, liberi cum jam essent, arma esse gestanda dixit, quæ ipsis daturus erat: sibi autem curæ futurum aiebat, res uti necessarias haberent. Simul eos ad præfectos cohortium deducens, *idem* commendavit; et præcepit, ut scuta ac gladios exiles, eis darent, iis ut instructi equitatum sequerentur; atque ut pro iisdem commeatum perinde ac pro Persis suis, acciperent: ipsi verò *cohortium præfecti* bricis hastilibusque instructi semper equis veherentur; atque ipse primùm hoc facere orsus est: ac singuli suo loco præfectum alium ex ordine ὁμοτίμων, peditibus qui de numero *idem* ὁμοτίμων erant constituerent.

Et in his quidem rebus cum illi occupati essent, interea Gobryas Assyrius, senex, equo vestus, cum equestri famulatu aderat: gestabant autem omnes arma equestria. Et illi quidem quibus datum hoc erat negotii ut arma reciperent, eos hastilia tradere jubebant, ut ea perinde atque arma cætera comburerent. Gobryas autem, velle se primùm videre Cyrum, ait: itaque ministri cæteros quidem ipsius equites reli-

^α βελίστες] Ità Leunclavius et MS. Bodl. Stephanus autem et alii dant καλλίστες. Parum refert, utro modo legas. Hoc tamen mihi quidem videtur à Librario quodam profectum, qui τὰ εἶδη βελίστες, per καλλίστες, interpretari voluit.

^β ψιλὰς μαχαίρας] Scilicet, copidas: nam de his ipsis equitibus, uti notavit Leunclavius, in libro 5. mentionem faciens, scuta iis et copidas tribuit.

^γ Ἀνθ' ἐαυτῷ ἕκασον] Vox ultima in plerisque libris deest; quam tamen Stephanus et Leunclavius, sive coniecturâ sive veteris alicujus exemplaris auctoritate freti, rectè reposuisse videntur. Eam enim loci ratio postulat, et *Pilephus* etiam in versione suâ agnoscit: *u pro se quisque alium, &c.*

ποι, τὸν δὲ Γαβρύαν ἄγει πρὸς τὸν Κύρου. Ο δὲ, ὡς εἶδε τὸν
Κύρου, ἐλεξεν αὐτὸν. “ Ω δῖσπῶα, ἐγὼ εἰμι τὸ μὲν γένος Ασσί-
“ ριος· ἔχω δὲ καὶ τεῖχος ἰσχυρὸν, καὶ χώρας ἐπάρχω πολλῆς· καὶ
“ ἵππων εἰς χιλιάδων τῶ ^α τῶν Ασσυρίων βασιλεῖ παρεχόμενῳ, καὶ
“ φίλος ἦν ἐκείνῳ ὡς μάστιξ· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος μὲν τέθηκεν ὑφ’
“ ὑμῶν, ἀνὴρ ἀθάτος αὐτῷ, ὁ δὲ ^β παῖς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἔχει,
“ ἔχθιστος αὐτῷ ἐμοί, ἦκω πρὸς σε, καὶ ἐκείνης προσπίπτω· καὶ δι-
“ δασθὲν σοὶ ἐμαυτὸν ὁδῶν καὶ σύμμαχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτέμαί
“ μοι γενέσθαι· καὶ παῖδά ἔσως ὡς δυνατὸν σὲ ποιεῖμαι. Απαις
“ δὲ εἰμι ἀρρένων παίδων. Ος γὰρ ἦν μοι μένος καλὸς, ὃ
“ δῖσπῶα, καὶ ἀθάτος, καὶ ἐμὲ φίλῳ καὶ τιμῶν ὥσπερ αὐτὸν εὐδαί-
“ μονα πατέρα παῖς τιμῶν τίθει, ^γ τέτον ὁ νυνὶ βασιλεὺς
“ οὗτος, καλέσας τῷ τότε βασιλέως, πατρός δὲ τῷ νῦν,

querunt, et ad Cyrum Gabryam deducunt. Is ubi Cyrum conspexit,
his verbis usus est: “ Equidem, domine, natione sum Assyrius; et
“ castrum munitum habeo, et regioni amplè dominor; et equos cir-
“ citer mille regi Assyriorum exhibere solebam, et illi *quidem* carus
“ eram, ut qui maximè: sed quando interfectus ille à vobis erat, vir
“ *sa: fortis et bonus*, illiusque filius rerum modò potitur, inimi-
“ cissimus mihi, ad te venio, et ad genua tibi supplex accido: tradòque
“ me tibi servum et belli socium, ac te rogo ut me ulciscaris; téque
“ pro eo ac possum filium *mibi* adopto. Nam nulla mihi est jam proles
“ macula. Quem enim solum habebam *filium*, formà, domine, et vir-
“ tute præstantem, et amantem mei et eum honorem mihi deferentem,
“ que filius patrem persequendo beare possit, hunc rex ille *qui* nunc
“ *Assyriæ* dominatur, arcessitum ab illius temporis rege, hujus patre,

^α Τῶν Ασσυρίων βασιλεῖ.] Scil. Neriglissaro. de quo vide sis, p. 186.

^β Πᾶς ἐκείνου.] Scilicet Laborejarchobus; qui Neriglissaro patri succedens novem menses regnavit. Hunc, anno M. 5449. Jul. Per. 4159. ante æram Christianam 55. ob morum improbitatem interitum excepit Nebuchadnesaris ex filio Evilmeroducko nepos, Berofo (teste Josepho contra Apio. l. 1. p. 1344.) Nabonidus; Herodoto, lib. 1. c. 77. Labynetus; Abydeno (auctore Euseb. in Præp. Evang. lib. 9. c. 41.) Nabannidobus; Danieï prophetæ, c. 5. Belsazar sive Baltasar dictus.

^γ Τῶν ὁ νυνὶ βασιλεὺς, &c.] Cruentam filii unie, dulcissimo ingenio præditi, cædem, Gbryæ, patris amantissimi, animus meminit horret. Interrupta ejus aliquandiu pendet oratio: tristèque quod-

dam, et miserum, et calamitati modò acceptæ consentaneum dicendi genus exhibit. Verbum, à quo periodi membrum hoc regatur, non nisi post *hyperbaton* paulò longius, ei redditum videmus. Ideòque neutiquam ægrè ferendum est, quod συνελθόντων in ipso statim exordio capitis 2. epist. ad Ephef. non occurrat, sed quinto demum addatur commate: cujus *hyperbati* causa non tam in scribendi imperitiam, quàm in vehementiam Spiritus Apostolici referenda est; quo compulsus est Paulus multa interponere, priusquàm ad exponendum verbum, à quo periodi pendebat initium, perveniret. Confer etiam Act. 1. ubi—*ἵνα τῶτων*, quibus clauditur comma 22. respiciunt τῶν συνελθόντων ἡμῶν ἀνδρῶν—in principio commatis 21. necnon Act. 2. 22. et 2 Cor. 9. ab 8. ad 11. comma.

“ ὡς δῶσόντος τὴν θυγατέρα τῷ ἐμῷ παιδί· (ἐγὼ μὲν ἀπεπεμφά-
 “ μην, μέγα φρονῶν ὅτι δῆθεν τῆς βασιλέως θυγατρὸς ὀψοίμην
 “ τὸν ἐμὸν υἱὸν γαμέτην) ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς ἐπὶ θήραν αὐτὸν
 “ παρακαλέσας, καὶ ἀνείς αὐτῷ θηρᾶν ἀνὰ κράτος, ὡς πολὺ
 “ κρείσσων αὐτῷ ἵππεὺς ἡγόμενος εἶναι· ὁ μὲν ὡς φίλῳ συνε-
 “ θήρα· φανείσης δ' ἄρκις, διώκοντες ἀμφοτέρω, ὁ μὲν νῦν
 “ ἄρχων ἔτος ἀκούσας ἡμαρτεν· (ὡς μήποτ' ὠφελεν) ^a ὁ δ'
 “ ἐμὸς παῖς βαλὼν, (ἔδεν δέον) κατὰβάλλει τὴν ἄρκιν. Καὶ
 “ τότε μὲν ἀνιθεὶς ἄρα κατέσχευ ἔτῳς ὑπὸ σκότῃ τὸν φθόνον·
 “ ὡς δὲ πάλιν λέοντος παραλυχόντος ὁ μὲν αὖ ἡμαρτεν, (ἔδεν,
 “ οἶμαι, θαυμαστὸν παθὼν) ὁ δ' αὖ ἐμὸς παῖς ^b αὐθις τυχὼν
 “ κατειρδάσατο τὸν λέοντα, καὶ εἶπεν, Ἀρα ^c βέβληκα δις ἐφεξῆς,
 “ καὶ κατὰβέβληκα ^d θήρας ἐκατέρᾳκίς· ἐν τῷτῳ δὲ ἐκίτι κατέσχευ

“ ut qui vellet filio meo filiam suam uxorem dare; (atque ego quidem
 “ eum ita dimittebam, ut elato essem animo, qui nimirum filium meum
 “ regis filiae maritum visurus essem) hunc, inquam, rex iste rerum qui
 “ nunc potitur, ad venationem invitavit, et potestatem ei fecit venandi
 “ totis viribus, quod longè se illo meliorem equitem duceret; itaque
 “ venatus est cum eo tanquam amico: cumque in conspectum pro-
 “ diisset ursa, et uterque hanc insequeretur, iste modò princeps emissio
 “ jaculo aberravit; (quod utinam nè unquam accidisset) at meus
 “ ille filius, telo coniecto, (quod minimè factum oportuit) ursam
 “ sternit. Et tunc quidem ille licèt, graviter rem ferret, invidiam ta-
 “ men occultè repressit: cum autem leone fortè excitato hic rursus
 “ aberrasset, (quod ei accidisse mirum, ut mea fert opinio, videri
 “ non debuit) filius verò meus ictu denuò non aberrante leonem con-
 “ fecisset, diceretque, Profectò bina emisi jacula, uno sub alterum
 “ statim emissio, et utrâque vice feram prostravi: tum verò sceleratus

^a Ο δ' ἐμὸς, &c.] Hinc ille *Labrosfarcidi* furor effrenatus: quippe qui

Eximia laudis succensus amore,
 cupidinéque adeò feræ sternendæ captus, summam venationis gloriam, hæc ab alio stratâ, sibi jam præceptam indignabundus animadverterit. Venantes autem ab aliis præveniri nolle, ex *Hermolii* pœnâ liquet, qui cum *aprum* telo occupasset, quem rex ferire destinaverat, iussu ejus verberibus additus est. Q. Curt. l. 3. cap. 6. Vide sis quæ notavimus, lib. 1. p. 33. et 35. *Assyrios* verò reges venatu exerceri solitos, *Suidas* in voce *Σαρδανάπαλος* testatur.

^a Αὐθις τυχὼν] Liber Budensis, teste *Leunclavio*, dat *δυστυχῶς τυχὼν κατειργά-*

σατο, &c. ictu infelicitè felici, &c. quæ scriptura *Camerario* placuit, et à *Stephano* etiam *Leunclavio*que laudata est. At illud *δυστυχῶς* nec in *MSto Bodl.* comparet, nec in textum recipiendum videtur. In editione quidem *Argentor.* ibi locum obtinet; in cæteris, margini rectius adscribitur.

^c Ἀρα βέβληκα δις, &c.] Legunt aliter *Stephanus*, *Leunclavius*, alii: sic nimirum: Ἀρα βέβληκα *μια* δις, &c. illi tamen vocem penultimam meritò suspectam habuerunt. Eam sanè non agnoscit *Pbilephus*: loci ratio non postulat. Itaque libens *MSti Bodl.* editionisque *Eton.* fidem secutus sum; in quibus *μια* planè deest.

^d Ἐπὶ τῷτῳ] *MS. Bodl.* dat *ἐπὶ τῷτῳ*. Atque ita primò scriptum fuisse res ipsa docere videatur,

“ ὁ ἀνόσιος τὸν φθόνον, ἀλλ’ αἰχμὴν παρὰ τινος τῶν ἐπομένων
 “ ἀρπάσας, παίσας εἰς τὰ σέρνα, τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα
 “ ἀφείλετο τὴν ψυχὴν. Καὶ γὰρ μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφῆς
 “ ἐκομισάμεν, καὶ ἔθαψα τηλικῶτος ὢν ἄρτι γενειάσκούλα τὸν
 “ ἄριστον παῖδα τὸν ἀλσπηλόν· ὁ δὲ ² καλακλιανὼν, ὥσπερ ἐχθρὸν
 “ ἀπολείσας, ἥτε μελαμελόμενος πώποτε φανερὸς ἐγένετο, ἥτε
 “ ἀντὶ τῆ κακῆ ἔρξα τιμῆς τινος ἠξίωσε τὸν καλὰ γῆς. Ο γεμὴν
 “ πατήρ αὐτῆ καὶ συνώκισέ με, καὶ δῆλος ἦν συναχθόμενός με
 “ τῇ συμφορᾷ. Εγὼ μὲν ἔν, εἰ μὲν ἔζη ἐκεῖνος, ἐκ ἂν πότε
 “ ἦλθον πρὸς σε ἐπὶ τῷ ἐκείνῃ κακῷ· (πολλὰ γὰρ φιλικὰ ἔπα-
 “ θον ὑπ’ ἐκείνῃ, καὶ ὑπηρετήσα ἐκείνῃ) ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν τῆ ἐμῆ
 “ παιδὸς φονέα ἢ ἀρχὴ αὕτη περιήκει, ἐκ ἂν πότε ἐγὼ τέτῳ
 “ δυνάμην εὖνης γενέσθαι, καὶ ἔτος με εὖ οἶδ’ ὅτι φίλον ἂν
 “ πότε νύγῃσαιτο. Οἷδε γὰρ ὡς ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἔχω, καὶ ὡς
 “ πρόσθεν παιδρῶς βιοτεύων, νυνὶ διάκειμαι ἔρημος ὢν, καὶ δια-
 “ πένθης τὸ γῆρας διάγων. Εἰ μὲν ἔν ἐμὲ σὺ δέχη, καὶ ἐλπίδα
 “ τινὰ λάβοιμι τῷ φίλῳ παιδί τιμαρίας ἂν τινος μετὰ σὲ τυχεῖν,

“ ille non ampliùs invidiam cohibuit, sed è *manibus* cuiusdam ex co-
 “ mitibus ereptâ cuspide, et in pectus adaectâ, meo *illi* unico caroque
 “ filio animam abstulit. Ego verò miser mortuum, pro sponso retuli,
 “ et natu adeò grandis filium optimum, dilectissimum, cuius vestire
 “ genas jam prima inceperat lanugo, sepelii : at interfector ille, quasi
 “ inimicum aliquem peremisset, neque pœnitentiam agere visus est
 “ unquam, neque pro atroci *hoc* facinore terrâ conditum honore ullo
 “ dignatus est. Pater sanè ejus et misertus mei fuit, et palam decla-
 “ ravit, se quoque casum meum lugere. Itaque, si ille viveret, nun-
 “ quam ego ad te cum ipsius damno venissem : (nam multis amici mu-
 “ neribus erga me functus est ; et à me *vicissim* ipsi inservitum est) quo-
 “ niam verò ad interfectorem filii mei pervenit imperium, non equi-
 “ dem animo in illum unquam esse benevolo possim, nec ipse me un-
 “ quam, sat scio, amicum duxerit. Scit enim quæ mens in eum mea sit,
 “ méque adeò antehac hilariter vivere solitum, *miserâ* nunc orbitate ad-
 “ fectum esse, senectutémque in luctu degere. Quapropter tu si me re-
 “ ceperis, et aliqua mihi filii cari *mortem* pèr te ulciscendi spes offeratur,

videatur. In editis tamen libris omnibus
 legitur *ἄρσας*. De sensu lis nulla moveri
 potest ; scripturam itaque, quam mavult,
 quisque sequatur.

² Καλακλιανῶν] Sic editi hæctenès libri

omnes. MS. autem Bodl. exhibet *καλα-
 κλιανῶν*, participium nempe à veteri verbo
 Xenophontéo *καλακαίνειν*, toties reperto,
 deductum. Id notare duntaxat libuit, hoc
 tamen participio illi minimè prælato,

“ καὶ ἂν ἡθῆσαι ἂν πάλιν δοκῶ μοι, καὶ ἔτ' ἂν ζῶν ἔτι αἰσχυνοί-
 “ μην, ἔτε ἀποθνήσκων, ἀνιῶμενος ἂν τελευτῶν δοκῶ.” Ο μὲν
 ἔτως εἶπε· Κύρος δ' ἀπεκρίνατο,

Αλλ' ἥνπερ, ὦ Γωβρύα, καὶ φρονῶν φαίνη ὅσαπερ λείεις πρὸς
 ἡμᾶς δέχομαί τε ἰκέτην σε, καὶ τιμωρήσειν τὸν φονέα σὺν θεοῖς
 ὑπισχνῆμαι. Λέξον δέ μοι, ἔφη, ἐάν σοι ταῦτα ποιῶμεν, καὶ
 τὰ τεῖχη ἑῶμεν ἔχειν σε, καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὴν δύναμιν
 ἥνπερ πρόσθεν εἶχες, σὺ ἡμῖν τί αὐτῇ τάτων ὑπηρεήσεις; Ο δὲ
 εἶπε, Τὰ μὲν τεῖχη, ὅταν θέλῃς, οἶκόν σοι παρέξω· δασμόν τε
 τῆς χώρας ὅνπερ ἔφερον ἐκεῖνα, σοὶ ἀποίσω· καὶ ὅπῃ ἂν δεήσοι
 στρατεύειν, συστραλεύσομαί σοι, τὴν ἐκ τῆς χώρας δύναμιν ἔχων.
 Ἔστι δέ μοι, ἔφη, καὶ θυγάτηρ παρθένος, αἰαπητὴ, γάμῳ ἤδη
 ὠραία, ἣν ἐγὼ πρόσθεν μὲν ὥρμην τῷ νῦν βασιλεύοντι γυναῖκα
 τρέφει· νῦν δέ με αὐτὴ τε ἡ θυγάτηρ, πολλὰ γοωμένη, ἰκέ-
 τευσε μὴ δῆναι αὐτὴν τῷ τῷ ἀδελφεῷ φονεῖ, ἐγὼ τε ὡσαύτως
 γινώσκω. Νῦν δέ σοι δίδωμι βελεύσασθαι καὶ περὶ ταύτης ἔτως,
 ὥσπερ ἂν καὶ ἐγὼ βελεύων περὶ σὲ φαίνωμαι. Οὕτω δὲ ὁ Κύρος
 εἶπεν, Εἰς τὰτοις, ἔφη, ἐγὼ ἀληθεύμενος δίδωμί τέ σοι τὴν ἐμὴν

“ etiam reviviscere mihi videbor, neque vitam ampliùs cum dedecore
 “ traham, neque mortem me cum luctu obiturum puto.” Sic ille cùm
 locutus esset, respondit Cyrus,

Si constat ea te sentire, Gobrya, quæ nobis narras, et te supplicem re-
 cipio, et de interfectore illo me pœnas sumpturum, diis juvantibus, pol-
 liceor. Verùm dic mihi, ait, si tibi hæc præstemus, et castella retinere
 te sinamus, et regionem, et arma, et potestatem cum quâ fuisti hætenùs,
 quidnam tu pro his in nos officii conferes? Ille verò dixit, Castella, ubi
 voles, tradam tibi in domum: et tributum, quod illi ex agro meo pen-
 debam, ad te deferam: et ubi necesse fuerit expeditionem suscipere, tuo
 cum exercitu meæ quoque regionis vires in eam unà educam. Præter-
 eà mihi, inquit, filia est, eaque virgo, quam unicè diligo, ætate jam
 nubili, quam me antehac quidem regi rerum nunc potienti putabam
 conjugem futuram educare: verùm ipsa me nunc filia, largo cum fletu,
 suppliciter orat, nè se fratris interfectori tradam; atque mea quoque
 hæc est eā de re sententia. De hæc etiam tibi nunc permitto ut ità
 consulas, quemadmodum me de te consulere manifestum sit. Itaque
 Cyrus, His conditionibus, ait, ego verè et ex animo meam tibi do,

ἂν ἡθῆσαι ἂν, &c.] Vocem ultimam
 ex MSto Bodl. restituiimus, favente Ste-
 phani conjecturâ, ipsâque adde orationis

serie. In editis verò libris legitur, ἀν-
 ἡθῆσαι παλιν, &c, particulâ illâ malè præ-
 termisâ.

καὶ λαμβάνω τὴν σὴν δεξιάν· θεοὶ δὲ ἡμῖν μάρτυρες ἔωσαν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπράχθη, ἀπιέναι τε ἐκέλευσε τὸν Γωβρύαν ἔχουσα τὰ ὅπλα, καὶ ἐπὶ ῥέο πόσῃ τις ὁδὸς ὡς αὐτὸν εἴη, ὡς ἤξων. Οὗ δ' ἔλεγεν, Ἦν αὖριον ἴης πρῶτ', τῇ ἐτέρᾳ ἂν αὐλίζοιο παρ' ἡμῖν. Οὐ μὲν δὴ Γωβρύας ὥχελο, ἡγεμόνα καλαλιπών·

Οἱ δὲ Μῆδοι παρήσαν, ^a ἃ μὲν οἱ μάλοι ἔφασαν τοῖς θεοῖς ἔξελεῖν, ἀποδόντες τοῖς μάλοις· Κύρῳ δ' ἐξηρηκέτες τὴν καλλίστην σκηνὴν, καὶ τὴν Σασίδα γυναῖκα, ἣ καλλίστη δὴ λέγεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γέγενῆσθαι, ^b καὶ μυσσργῆς δὲ δύο τὰς κρατίστας· δεύτερον δὲ, Κυαξάρει τὰ δεύτερα· τοιαῦτα δ' ἄλλα, ὧν ἐδίδουτο, ἐκπληρώσαντες ἑαυτοῖς, ὡς μηδενὸς δεόμενοι στρατεύουσι· πάντα γὰρ ἦν πολλά. Προσέλαβον δὲ καὶ οἱ Τρκάνιοι ὧν ἐδίδουτο· ἰσόμενοι δ' ἐπειρήσαντο καὶ τὸν Κυαξάρην ἄγγελον· τὰς δὲ περισσὰς σκηνάς, ὅσαι ἦσαν, Κύρῳ παρέδωκαν, ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιτο. Τὸ δὲ νόμισμα ἔφασαν, ἐπειδὴν ἅπαν συναχθῇ, διαδώσειν· καὶ διέδωκαν.

tuamque accipio, dextram; dii nobis testes sunt. Actis his rebus, Gobryam arma retinentem abire iussit; et sciscitatus est, quantum itineris ad ipsum esset, quod eo venire vellet. Et ille, Si cras manē, inquit, proficiscaris, postridie apud nos pernoctare poteris. Itaque Gobryas, itineris duce relicto, discessit:

Et Medijam aderant, qui ea quæ magi diis feligenda dixerant, magis tradiderunt; Cyro pulcherrimum selegerant tabernaculum, et mulierem Sufianam, quæ omnium quas habuit Asia formosissima fuisse perhibetur, et duas musicæ peritissimas; secundo autem loco, Cyaxari quæ istis erant secunda: aliorumque huiusmodi, quibus ipsis opus erat, supplementum sibi sumpserunt, ut rei nullius indigi militarent: nam magna erat omnium copia. Quin et Hyrcanii acceperunt ea, quibus ipsis opus erat: et Cyaxaris quoque nuntium ad æquam cum cæteris partem admiserunt: tabernacula verò, quæ supererant, Cyro, tradiderunt, ut ea Persæ haberent. Nummos tum se distributuros aiebant, ubi collegissent universos; eosque ad id deinde distribuerunt.

^a ἃ μὲν οἱ μάλοι] Leunclavius, aliisque pessimè dederunt, τὰ μὲν σὺν ἔφασαν, &c. His enim verbis quæ satis idonea sententia subesse possit, haud quisquam, uti opinor, indicabit. Nos secuti sumus editionis *Eten*, fidem, favente etiam Stephani conjecturâ, quam à MSto Bodl. qui disertè representat οἱ μάγοι, firmatam videmus.

^b καὶ μυσσργῆς] Persarum aliarumque Gentium Orientalium reges, musicis numeris modisque oblectatos fuisse, atque ad id Tibicinas, Fidicinas, et Psaltrias (quas Græci μυσσργῆς appellant) in de-

liciis habuisse, et in castra etiam secum unâ duxisse, passim testantur Auctores. *Επεδήκισαν δὲ* (verba sunt Athenæi, lib. 13. c. 6.) καὶ οἱ βασιλεῖς περὶ τὰς μυσσργῆς, ὡς δὴ πάλιν ποιεῖ Παρμενίων ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ. ἦν ἐπείσειεν αὐτῶν μὲν Δαρμασκὸν ἐλεῖν, καὶ τῆς ἀποσκευῆς τῷ Δαρῖν ἐγκρατέως γενέσθαι. Καταριθμησάμενος ἦν τὰ αἰχμάλια γράφει καὶ ταῦτα Παλλακίδας εὐρὺν μυσσργῆς τῷ βασιλεῖ τριακισίας εἰκοσιενία. Adi sis *Suidam* ad vocem Μυσσργῆς, et *Macrobium* in *Scipii* lib. 2. cap. 3.

^a Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπραξαν τε καὶ ἔλεξαν· ὁ δὲ Κύρος ἐκέλευσε τὰ μὲν Κυαζάρης διαλαβόντας φυλάττειν, ἕς ἤδει οἰκειοτάτως αὐτῷ ὄντας· καὶ ὅσα δὲ ἑμοὶ δίδοις, ἠδέως, ἔφη, δεχόμεαι· χρήσεται δ' αὐτοῖς ὑμῶν ὁ μάλιστα θεόμενος. Φιλόμυστος δὲ τις τῶν Μηδῶν εἶπε, Καὶ μὴ ἐγὼ, ὦ Κύρε, τῶν μυσουργῶν ἀκέσας ἐσπίρας, ὣν σὺ νῦν ἔχεις, ἤκυσά τε ἠδέως, καὶ ἦν μοι δῶς αὐτῶν μίαν, γρατεῦσθαι ἂν μοι δοκῶ ἡδίου ἢ οἶκοι μένειν. Ὁ δὲ Κύρος εἶπεν, Ἀλλ' ἔγωγε, ἔφη, καὶ δίδωμι, καὶ χάριν οἶμαί σοι πλείω ἔχειν ὅτι με ἤτησας, ἢ σὺ ἑμοὶ ὅτι λαμβάνεις· ἄτως ἐγὼ ὑμῖν ^b διψῶ χαρίζεσθαι. Ταύτην μὲν ἔν ἑλαβὲν ὁ αἰτήσας.

Et hæc illi quidem egerunt dixeruntque: Cyrus autem Cyaxari *jeleeta* eos accipere et custodire jussit, quos ei maximè familiares esse nōrat: ac mihi quæ datis, inquit, libens accipio: utetur autem his vestrum quilibet, qui eis potissimum indigebit. Et Medus quidam musicæ studiosus, Ego verò, inquit, cū audirem vespere musicas istas mulieres, quas tu nunc habes, voluptatem audiendo percepi; ac si *quidam* harum unam mihi dederis, in castris versari quàm domi manere, jucundius esse existimabo. Ego verò, subjecit Cyrus, hanc tibi dono, et majorem tibi videor habere gratiam, qui à me petieris, quàm tu mihi, qui *eam* acceperis: usque adeò vobis gratificari sitio. Atque ita quidam mulierem accepit is qui petierat.

^a Οἱ μὲν δὴ, &c.] Stephanus, Leunclavius, aliique Librum quintum ab his verbis, in libris multis veteribus, incipere notârunt. Horum in numero ponendus est MS. Bodl.

^b Διψῶ χαρίζεσθαι] Διψῶν hîc, ut passim apud profanos auctores, pro *vehementi desiderio* ponitur. Τὸ μὲν γὰρ διψῶν ἔδιν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἐπιθυμεῖν. Verba sunt Artemidori *Oneirocrit.* lib. 1. c. 63. quæ

cū multis aliis, huc facientibus, exemplis à doctis jam citata video. Eādem utitur *metaphoricâ locutione* Matt. 5. 6. — καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. Nec alius est usus verbi *sitio* apud Latinos. Cicero ad *Quint. Frat.* lib. 3. ep. 5. *Nec honores sitio, nec, &c.* Et *Tusc. disputat.* 1. 5. c. 6. *Ardentiùs sitire voluptates* dixit. Hujusmodi exempla passim obvia sunt.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Ε΄.

ΚΑΛΕΣΑΣ δὲ ὁ Κῦρος Αράσπην Μηδον (ὃς ἦν αὐτῷ ἐκ παιδὸς ^αἑταῖρος, ὃ καὶ τὴν σολὴν ἐκδύς ἔδωκε τὴν Μηδικήν, ὅτε παρὰ Αἰυάδης εἰς Πέρσας ἀπῆει) τῆτον ἐκέλευσε διαφυλάττειν αὐτῷ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὴν σκηνὴν· ἦν δὲ αὕτη, ἡ γυνὴ Αβραδάτα τῆ Σάσων βασιλέως· ὅτε δὲ ἠλίσκετο τὸ τῶν Ασσυρίων στρατόπεδον, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐκ ἔτυχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὢν, ἀλλὰ ^β πρὸς τὸν Βακτριανῶν βασιλέα πρεσβεύων ὤχλειο· ἐπεμψε δὲ αὐτὸν ὁ Ασσύριος περὶ συμμαχίας· ξένος γὰρ ὢν ἐτύγχανε τῷ τῶν Βακτριανῶν βασιλεῖ· ταύτην ἔν ἐκέλευσεν ὁ Κῦρος διαφυλάττειν τὸν Αράσπην, ἕως ἄν αὐτὸς λάθῃ. Κελεύομενος δὲ ὁ Αράσπης ἐπῆρτο, Εῳρακας δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, τὴν γυναῖκα, ἦν με κελεύεις φυλάττειν; Μὰ Δί', ἔφη, ὁ Κῦρος, οὐκ ἔδωκε. Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, ἡνίκα ^γ ἐξηρούμην σοι αὐτήν·

CYRUS autem arcessito Araspe Medo, (qui erat ei à puero fo-
dalis, et cui vestem quoque Medicam exuens, cùm in Persiam
discederet ab Astyage, dederat) ei præcepit, ut sibi et mulierem et
tabernaculum adservaret: erat autem *mulier* hæc, Susorum regis
Abradatae uxor: quo verò tempore capta erant Assyriorum castra, ma-
ritus ejus in castris fortè non adfuit, sed ad Bactrianorum regem lega-
tus abierat: miserat autem eum Assyrius societatis ineundæ gratiâ;
huic enim cum Bactrianorum rege hospitium intercedebat: hanc igitur,
donec *eam* ad se reciperet, Araspen adservare jussit. Et Araspes,
cùm hoc ei mandatum esset, *Cyrum* interrogans, Vidistine, inquit,
mulierem hanc, Cyre, quam me servare jubes? Non profectò, ait
Cyrus. Ego vero, inquit, *Araspes*, *hanc vidi*, cùm eam tibi feligerem:

^α ἑταῖρος, ὃ καὶ, &c.] Vide sis lib. I. p. 41.

^β Πρὸς τὸν Βακτριανῶν, &c.] Per *Bactrianos* hoc in loco commodè intelligi nequeunt incolæ terræ Bactrianæ, ultra Parthiam et mare Caspium sitæ. Populum

autem quendam, sic dictum, à Susianis Assyriisque haud ità longè remotum, hujus postulat Historiæ ratio.

^γ Εξηρούμην] In MSto Bodl. legitur, Ἀλλ' ἔγωγ', ἔφη, ἡνίκα ἐξηρούμεν, quæ quidem lectio vulgatæ imò ἐξηρούμην anteferenda

καὶ δῆτα ὅτε μὲν εἰσῆλθόμεν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτῆς τὸ πρῶτον, ἔ-
 διενώμεν αὐτήν· (χαμαὶ τε γὰρ ἐκάθητο, καὶ αἱ θεράπαιναι πα-
 σαι περὶ αὐτήν· καὶ τοῖσιν ὁμοίαν ταῖς δέλαις εἶχε τὴν ἐσθῆτα)
 ἐπεὶ δὲ, γυνῶναι βυλόμενοι ποία εἴη ἡ δέσποινα, πάσας περι-
 εβλέψαμεν, ταχὺ πάνυ καὶ πασῶν ἐφαίνετο διαφέρουσα τῶν ἄλλων,
 καίπερ καθημένη, κεκαλυμμένη τε καὶ εἰς γῆν ὀρώσα. Ὡς δὲ
 ἀναστῆναι αὐτὴν ἐκελεύσαμεν, συνανέστησαν μὲν αὐτῇ παῖσαι αἱ
 ἅμφ' αὐτήν· διήνευξε δὲ ἐνλαῦθα, πρῶτον μὲν, τῷ μεγέθει,
 ἔπειτα δὲ, τῇ ῥώμῃ, καὶ τῇ ἀρεῇ, καὶ τῇ εὐσχημοσύνῃ, καίπερ

ac sanè cùm tabernaculum ejus primùm ingrederemur, eam non ag-
 novimus: (nam et humi sedebat, et circum eam ancillæ sedebant om-
 nes: et vestem quidem famularum vestibis similem habebat) cùm au-
 tem studio cognoscendi quænam esset hera, circumspectaremus univer-
 sas, mox alias omnes excellere visa est, tametsi federet, et velata ter-
 ram intueretur. Postquam verò surgere eam jussimus, consurrexere cum
 eâ quæ circum eam erant omnes: tum verò præstabat hæc, primùm,
 majestate, deindè, vigore, et formæ venustate, et speciei decore, licèt

renda videtur: nam cæteris, quæ statim
 sequuntur, verbis numerum plurativum
 dat Araspes; atque adeò hoc ipsum ver-
 bum paulò infra eodem modo adhibetur,
 ὡν μέντοι ἐξαιρῶμεν ἀνδρὶ σι, &c.

^a Καίπερ καθημένη, &c.] En expressam
 summi doloris imaginem! Humi Panthæa
 sedet, ore velato, dejectis in terram oculis.
 Haud aliam *Judææ coptæ* figuram nummi
Vespasiani Titique exhibent: vide (nam
 tanti est) *Addisnum*, politioris humani-
 tatis peritissimum, in *Dialog. de Utilit.*
Numism. ser. 3. fig. 13. et *Illustr. Spanem.*
Differt. 4tam. His adde omnind, *Isai.* 3.
 26. *Psal.* 137, *Lament.* 1. 1, 2, 10.

^b Τῷ μεγέθει, &c.] A majestate, seu
 proceritate corporis, Panthæam rectè lau-
 dat Araspes: quippe hominibus barbaris
 (Q. Curtii verba sunt, lib. 6. c. 5.) in cor-
 porum majestate veneratio est. Itaque Syfi-
 gambis, *Curt.* l. 3. c. 12. Hephæstionem
 pro rege habuit, quòd habitu corporis A-
 lexandrum præstaret. De Xerxe etiam
 memoriæ proditum est ab *Herodoto*, lib. 7.
 c. 187. neminem in toto ejus exercitu,
 multis myriadibus delectorum militum
 constante, fuisse κάλλεός τε εἶναι, καὶ με-
 γάθεός, ἀξιοκρίτερον αὐτοῦ Εἰρήνῃ εἶναι τῷτο
 τὸ κράτος. Imò etiam, auctore eodem
Herodoto, lib. 3. c. 20. Æthiopes solebant
 regem eligere eum, cujus forma et statura
 eximie essent; τὸν ἂν τῶν ἀσῶν κρίνωσι
 μέγιστον τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος
 εἶναι τὸν ἰσχυρὸν, τῷτον ἀξιῶσι βασιλεύειν,

Illud verò non barbarorum duntaxat, sed
 hominum etiam excultissimorum est, cor-
 poris majestatem venerari. Hanc certè in
Trajano suo *Plinius* extollere non omisit:
Jam firmitas, jam proceritas corporis, jam
bonos capitis, et dignitas oris, — nonne
longè lateque principem ostentant? *Panegy.*
 non longè ab initio. Nec in suo rege di-
 vinus ille *Samuel* 1. 9. 2. et 10. 23, 24.
 Vide, si placet, *C. Nepot.* sub finem *Vitæ*
Iphicratis, et *Odyss.* σ' v. 218. Illud au-
 tem ῥώμη, quod proximè sequitur, à MSto
 Bodl. abest; cui tamen, cùm in editis om-
 nibus compareat, locum non inviti damus.
 Verti solet per *robur*, quod duriusculum,
 ut in hoc loco, sonat: ipse mallem *firmi-*
tatem, seu *vigorem*. Videtur autem ῥώμη
 hîc indicare, membra molèmque Panthææ
 proceritati ejus aptè adeò respondisse, ut
 facilè cuivis, surgentem et coram stantem
 adspicienti, conjicere liceret, vigorem illi
 adfuisse habilem; atque adeò τὸν ἰσχυρὸν (ut
Herodoti verbis supra paulò adlatis utar)
 κατὰ τὸ μέγεθος, i. e. pro proceritate vires.
 Cæterùm, verba ista, μέγεθος et ῥώμη,
 eum ferè corporis habitum representare
 videntur, quo *Penelopen* ornavit *Minerva*,
 ut augustior jam in *Procorum* conspectum
 prodiret illa, majorèmque adeò sui admi-
 rationem eis moveret:

Καὶ μιν μακρόλεπην καὶ πάσσονα θῆκεν
 ἰδίσθαι. *Odyss.* σ' v. 194.

^c Τῇ ἀρεῇ, &c.] *Philelphus* reddit,
fortitudine animi; *Leunclavius*, *virtute*.

ἐν ταπεινῷ σχήματι ἐσηκυῖα. Δῆλα δ' ἦν αὐτῇ καὶ τὰ δάκρυα κατὰσάζοντα τὰ μὲν κατὰ τῶν πέπλων, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς πόσεως. Ὡς δ' ἡμῶν ὁ γεραίτερος εἶπε, Θάρρει, ὦ γυναῖκα καλὸν μὲν γὰρ καὶ ἀγαθὸν ἀκρόμεν καὶ τὸν σὸν ἄνδρα εἶναι, νῦν μέντοι ἐξαιρέμεν ἀνδρὶ σε εὖ ἴσθι ὅτι ἔτε τὸ εἶδος ἐκεῖνος χεῖρονι, ἔτε τὴν γνώμην, ἔτε τὴν δύναμιν· ἀλλ', ὡς ἡμεῖς γε νομίζομεν, εἴ τις καὶ ἄλλος ἀνὴρ, καὶ ὁ Κύρος ἀξίός ἐστι θαυμάζεσθαι, ἔσθ' ἔσθ' τὸ ἀπὸ τῆδε. Ὡς ἔν τῷτο ἤκασεν ἡ γυνή, * περικαλλεῖρ ῥῆξ' αὖτε τὸν ἄνωθεν πέπλον, καὶ ἀνωδύρατο· συνανεβόησαν δὲ αὐτῇ καὶ αἱ δμῳαί. Ἐν τῷτῳ δ' ἐφάνη μὲν αὐτῆς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς προσώπου, ἐφάνη δὲ ἡ δέμη καὶ αἱ χεῖρες· καὶ εὖ ἴσθι, ἔφη, ὦ Κύρε, ὡς ἐμοὶ τε ἰδοῖς

habitu humili induta constitisset. Etiam lacrimas videre erat ei manantes per vestes partim, partim ad ipsos usque pedes. Cumque natus maximus inter nos diceret, Bono animo sis, mulier: nam *tametsi* virum tuum tum corporis tum animi bonis ornatum audiamus, tamen viro te modò feligimus, quem certò scias neque formæ pulchritudine illi cedere, neque ingenio, neque potestate: sed, nos uti quidem arbitramur, si quisquam alius, Cyrus admiratione dignus est, cujstu deinceps eris. Id ubi mulier audivit, veste superiori abscissâ ejulare cœpit; ancillæque unâ vociferatæ sunt. Hic autem maxima faciei ejus pars adparuit, collum etiam et manus adparuerunt: sciâsque adeò, Cyre, inquit, tam mihi quàm

At huc certè minùs aptè quadrare videntur istæ vocis ἀρετὴ notionēs: cujus etymon si spectes, nihil obstat, quo minùs ei significationem ejusmodi tribuamus, quam hujus loci ratio postulat. Variæ quidem ejus, tam à veteribus quàm à recentioribus, adferri solent origines. His autem potissimum adfenseim, qui, *Etymologici M. Auctore* et *Phavorino* præcuntibus, eam deducunt ab ἀρεῶν, ἀρίστω (placeo) unde ἀρετὴ καὶ ἀρετὴ, ἡ πᾶσιν ἀρίσπουσα. Secundùm hoc etymon, ἀρετὴ commodè factis denotare potest *eximia quævis sive corporis sive animi bona*, quæ suspiciunt, quæ admirantur omnes. Hic autem corpus, amabilisquæ formæ dotes, respicit: eodémque forsan modo exponi debet apud *Homer. Odyss. σ'. v. 250.*

Εὐρύμαχος, ἦτοι ἐμὴν ἀρετὴν, εἰδὼς τε, δέμας τε
ὄλεσαν ἀθάνατοι, —

Sed Eustathium ad locum audi: ἀρετὴν δὲ ἐνταῦθα, ἡ μίαν τινὰ λείπει, ἀλλὰ τὸ εὐδοκίμον τῆς ζωῆς καὶ μακαριστὴν (hæc notio ἀρετῆς à mente Xenophontis alienissima est) pergit Eustathius; ἡ καὶ πᾶσαν γυναι-

κὸς δεξιότῃα· ἡ μόνον κατὰ φρένας, ὡς Εὐρύμαχος εἶπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ ἔρση καὶ οἰκονομίαν καὶ ἕτα τοιαῦτα· ut nempe vox ista indicaret, Penelopem se suâque omnia scitè venustèque gerendi rationem calluisse. Et hujusmodi quidem interpretationem locus hic Xenophontæus non planè respuit. Mallem tamen ἀρετὴν hic exponere per *eximiam formæ pulchritudinem*: nec aliter sanè, ut dicam quod sentiam, dicto in Homeri versu, exponenda videtur. Porro, ut priora illa verba, καὶ ῥώμην, ad dignitatem formæ, virilèque adeò pulchritudinis genus: posteriora autem ἀρετὴ καὶ εὐσημοσύνη, ad venustatem, quam muliebrem (auctore *Cicer. Offic. lib. 1. c. 36.*) ducere debemus, respicere videantur: ita omnibus simul conjunctis, Panthéam talem ferè Xenophon exhibet, qualem pictoris manu descriptam voluit *Philostratus*, *Icon. lib. 2. 9.*

* Περικαλλεῖρ ῥῆξ', &c.] Sic, Σέρξ.

Πέπλον δ' ἔρριψε πολυτίαν ἀμυρὴν χερσὶν.
Æschyl. Pers. v. 1065.

Hujus verò moris exempla plura legas, *lib. 3. p. 135.*

καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι τοῖς ἰδοῦσι μήπω φῦναι μηδὲ γενέσθαι γυναῖκα ἀπὸ Σηθίων τοιαύτην ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἀλλὰ πάντως, ἔφη, καὶ σὺ θείᾳ κούτῃ. Καὶ ὁ Κύρος ἔφη, Ναὶ μὰ Δία, πολὺ γε ἥττοι, εἰ τοιαύτη ἐστὶν οἷαν σὺ λείεις. Τί δαί; ἔφη ὁ νεανίσκος. Ὅτι, ^α ἔφη, καὶ νῦν σὺ ἀκέσας ὅτι καλὴ ἐστίν, εἰ πεισθήσομαι ἰλθεῖν θεασόμενος, καὶ πάνυ μοι σχολῆς ἔσσης, δέδοικα μὴ πολὺ θάττω ἐκείνη με αὐθις ἀναπείσῃ καὶ πάλιν ἰλθεῖν θεασόμενον· ἐκ δὲ τῆς ἰσως ἂν ἀμελήσας ὧν με δεῖ πράττειν, καθοίμην ἐκείνην θεώμενος.

Καὶ ὁ νεανίσκος ἀναγελάσας εἶπεν· ^β Οἶε γὰρ, ἔφη, ὦ Κύρε, ἱκανὸν εἶναι κάλλος ἀνθρώπου ἀναγκάζειν τὸν μὴ βεβλόμενον πράττειν παρὰ τὸ βέλτιστον; Εἰ μέντοι τῆτο, ἔφη, ἕτως ἐπεφύκει, πάντας αὖ ἠνάγκαζεν ὁμοίως. ^γ Ορα, ἔφη, τὸ πῦρ, ὡς πάντας ὁμοίως καίει· (πέφυκε γὰρ τοιοῦτον) τῶν δὲ καλῶν, τῶν μὲν ἱρῶσι,

aliis omnibus, eam qui adspexerant, visum esse, nunquam vel natam esse, vel in Asiâ talem ex mortalibus extitisse mulierem: sed enim, ait, omnino tu eam spectabis. Et Cyrus, Imò verò multò minùs, inquit, si talis est qualem tu prædicas. Quid ità? inquit adolescens ille. Quia si nunc, ait, postquam de te audiui eam esse formosam, persuaderi mihi patiar, ut ad spectandum illam abeam, cum non in otio prorsus sim, vereor nè multò citiùs illa mihi rursùm persuadeat, ut spectatum redeam; ac deindè neglectis fortasse rebus iis quæ mihi gerendæ sunt, oculis in illam fixis desideam.

Et adolescens risu sublato, Existimásne, Cyre, inquit, formam humanam tantum habere virium, ut nolentem cogat facere, quod *factu* non sit *optimum*? Si verò vim hanc, inquit, naturâ habeat forma, omnes eodem modo cogeret. Ignem, inquit, adspice, ut omnes itidem urat; (nam talis à naturâ est) at ex formosis, alios amare solent *homines*,

^α Ὅτι, ἔφη, καὶ νῦν, &c.] Huc respicit Plutarchus, περὶ πολυπραγμ. T. 2. p. 521, et seq. Ὁ δὲ Κύρος οὐκ ἐβούλετο τὴν Πάνθειαν ἰδεῖν, ἀλλὰ τοῦ Ἀράσπου λείψος, ὡς ἄξιον θείας εἶναι τὸ τῆς γυναίκος εἶδος, οὐ ποῦν, ἔφη, διὰ τοῦτο μᾶλλον αὐτῆς ἀφαιρέσειν· εἰ γὰρ ἀπὸ σοῦ πεισθὲς ἀφικόμενὴ πρὸς αὐτὴν, ἴσως ἂν με πάλιν ἀναπείσειεν αὐτὴ καὶ μὴ σχολάζουσα φοιτᾶν θεῶσθαι τε καὶ παρακαθῆσθαι προέμεινον πολλὰ σπουδῆς ἄξιον. Deinde geminum Alexandri exemplum ibidem adducit: Ὁμοίως αὖτὲ ἀλέξανδρος εἰς ἔφιν ἦλθε τῆς Δαρεινῆς γυναίκος, ἀντροπιδάτης εἶναι λείψανος, ἀλλὰ πρὸς, &c.

^β Οἶε γὰρ, &c.] Vocula γὰρ interrogationi hæc inserviens, vim suam causulem amittit. Eodem modo adhibetur, Matt. 27. 23. Ὁ δὲ Ἰσκαριὸς ἔφη· Τί γὰρ κακὸν

ἐποίησεν; Frustrà igitur particulam istam orationem idèò difficilem reddere arbitrat *Maldonatus*, quia non apparet, cuius rei causa reddatur. Nec erat, cur *Interpres* ille et *Grætius* etiam postulationis recusationem ibi subintelligendam statuerent; quasi dixerit *Pilatus*, Non faciam non crucifigam; quid enim mali paravit? Nam satis liquet, *Araspen* nullam hoc loco causam subjungere, sed interrogationem duntaxat proponere.

^γ Ορα] MS. Bodl. dat ὅρα, quo modo si legas, interrogativa erit oratio; eique, quæ paulò infra occurrit, omnino similis: ὅρα ἔφη, ὅτι σὺ πρῶτος, ὡς εἰς ἀνακρίων, &c. Audi *Socratem* cum *Xenophonte* de vitandis formosis differentem, ἀπομν. lib. 2.

τῶν δ' ἄλλος γε ἄλλος. Εθελήσιον γὰρ, ἔφη, ἐστὶ, καὶ ἐρᾷ ἕκαστος ὣν ἂν βάλῃται. Αὐτίκα δὲ ἔκ ἐρᾷ ἀδελφὸς ἀδελφῆς, ἄλλος δὲ ταύτης· ἔδὲ πατὴρ θυγατρὸς, ἄλλος δὲ ταύτης. Καὶ γὰρ φόβος καὶ νόμος ἱκανὸς ἐρώλια κωλύειν. Εἰ δὲ γ', ἔφη, νόμος τεθείη μὴ ἐσθίουίης μὴ πεινῆν, καὶ μὴ πίνουίης μὴ διψῆν, μηδὲ ῥιπτοῦν τῇ χειμῶνος, μηδὲ θάλαπυσθαι τῇ θέρης, ἔδεις ἂν νόμος δυνήθειη διαπράξασθαι ἀνθρώπους ταῦτα πείθεσθαι· πεφύκασι γὰρ ὑπὸ τάτων κρατεῖσθαι. Τὸ δ' ἐρᾶν, ἐθελήσιόν ἐστιν· ἕκαστος γὰρ τῶν καθ' αὐτὸν ἐρᾷ, ὥσπερ ἱμασίων καὶ ὑποδημάτων. Πῶς ἔτι, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰ ἐθελήσιόν ἐστι τὸ ἐρασθῆναι, ἔ καὶ παύσασθαι· ἔστιν ὅταν τις βάλῃται; Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, ἰώρακα καὶ κλαίουίης ὑπὸ λύπης δι' ἐρώλια, καὶ θαλεύουίης γε τοῖς ἐρωμένοις· καὶ μάλα κακὸν νομίζουίης, πρὶν γε ἐρᾶν, τὸ θαλεῦειν, καὶ διδόνίης γε πολλὰ, ὣν ἔ βέλῃον αὐτοῖς εἶρεσθαι· καὶ εὐχομένους ὥσπερ καὶ τινος ἄλλης νόσου ἀπαλλαγῆναι, καὶ ἔ δυναμένους μέντοι ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλὰ δεδεμένους ἰσχυροτέρᾳ τινὶ ἀνάγκῃ ἢ εἰ σιδήρῳ ἐδέδετο. Παρέχουσι γὰρ ἑαυτὰς τοῖς ἐρωμένοις πολλὰ καὶ εἰκῇ ὑπερβύίης· καὶ μέντοι ἔδ' ἀποδιδράσκειν ἐπιχειροῦσι, τοιαῦτα κακὰ ἔχουίης, ἀλλὰ καὶ φυλάττεσι τὰς ἐρωμένους, μὴ ποὶ ἀποδρῶσι.

alios non : et alius alios amores habet. Est enim, ait, hæc res in voluntate posita, et unusquisque quos vult amat. Ac primum quidem neque frater sororem, sed alius eam, amat; neque pater filiam, sed alius eam, amat. Etenim metus et lex satis ad coercendum amorem valent. At verò si lex, inquit, lata esset, ut qui non comedunt, non esuriant; et qui non bibunt, non sitiant, utque nec hyemè algeant; nec æstate caleant, his in rebus ut homines parerent lex nulla posset efficere: sunt enim à naturâ sic comparati, ut his cedant. Amare verò, in voluntate positum est: siquidem unusquisque amat quæ sibi conveniunt, ut vestes et calceos. Quis sit igitur, inquit Cyrus, si voluntarium quiddam est amor, ut amandi finem facere non liceat, cum quis velit? Atqui vidî ego, inquit, qui præ dolore, quem ex amore percipiebant, flerent, et iis, quos amabant, servirent; tametsi, priusquam amarent, servitutem rem valdè malam arbitrantur; quique multa largirentur, quibus haud ità commodè carere poterant; tum qui optarent ut amore non secus atque morbo quodam alio liberarentur, neque tamen liberari possent, sed validiore quâdam necessitate fuisse constrictos, quàm si ferro vincti fuissent. Quin et se suis amoribus valdè et inaniter obsequiosos exhibent; ac nè quidem aufugere conantur, cum ejusmodi habeant malâ, sed etiam amores suos, nè aufugiant aliquò, observant.

Καὶ ὁ νεανίσκος εἶπε πρὸς ταῦτα· Ποιῶσι γὰρ, ἔφη, ταῦτα· εἰσὶ μέντοι οἱ τοιοῦτοι, ἔφη, μοχθηροί· διόπερ, οἶμαι, καὶ εὐχονταί μιν αἰεὶ, ὡς ἄθλιοι ὄντες, ἀποθανεῖν· μυρίων δ' ἔσῳν μηχανῶν ἀπαλλαγῆς τῇ βίῃ, ἢ ἀπαλλάττονται. Οἱ αὐτοὶ δὲ γε ἔτι καὶ κλέπειν ἐπιχειροῦσι, καὶ ἢ ἀπέχονταί τῶν ἀλλοτρίων· ἀλλ' ἐπειδὴν τι ἀρπάσωσιν ἢ κλέψωσιν, ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι σὺ πρῶτος, ὡς ἢ ἀναγκαῖον τὸ κλέπειν, αἰτιᾷ τὸν κλέπτοντα καὶ ἀρπάζοντα, καὶ ἢ συγγινώσκεις, ἀλλὰ κολάζεις; Οὕτω μέντοι, ἔφη, καὶ οἱ καλοὶ ἢ ἀναγκάζουσιν ἑρᾶν ἑαυτῶν, ἢ δὲ ἐφίεσθαι ἀνθρώπους ὧν μὴ δεῖ· ἀλλὰ τὰ μοχθηρὰ ἀνθρώπια πασῶν, οἶμαι, ἐπιθυμιῶν ἀκρατέῃ ἐστὶ, καὶ περὶ αἰτιῶντα· οἱ δὲ καλοὶ καὶ καθαροὶ, ἐπιθυμῶντες καὶ χρυσίᾳ καὶ ἵππων ἀγαθῶν καὶ γυναικῶν καλῶν, ὅμως ἀπάτην τέτων ῥαδίως δύνανται ἀπέχεσθαι, ὥς μὴ ἀπλεσθαι αὐτῶν παρὰ τὸ δίκαιον. Εἰ γὰρ ἔν, ἔφη, ταύτην ἰωρακῶς, καὶ πάνυ μοι καλῆς δοξάσης εἶναι, ὅμως παρὰ σοὶ εἰμι, καὶ ἵππεύω, καὶ τᾶλλα τὰ ἐμοὶ προσήκοντα ἀπολελῶ. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κύρος· ἴσως γὰρ θᾶττον ἀπῆλθες ἢ ἐν ὅσῳ χρόνῳ ὁ ἔρως πείφυκε συσκευάζεσθαι ἀνθρώπων. Καὶ πυρὸς γάρ τοι ἐστὶ θίσοντα μὴ εὐθὺς καίεσθαι, καὶ τὰ ξύλα ἢ εὐθὺς ἀναλάμπει· ὅμως δὲ ἔγωγε ἔτε πυρὸς ἐκὼν

Et adolescens ad hæc, Faciunt verò, quæ dicis, ait: sunt nimirum huiusmodi homines, inquit, socordes; quocirca, uti opinor, semper etiam mori optant, ut miseri; cumque rationes è vitâ excedendi sunt innumeræ, non tamen excedunt. Et illi sanè ipsi furari quoque conantur, et ab alienis haud abstinere: verum ubi quid rapuere vel furto subtrahere, nonne vides ipse, inquit, te primum, tanquam si nemo necessitate coactus furtum faceret, furantem rapientemque accusare, neque veniam dare, sed pœnam sumere? Sic quidem certè, ait, neque formosi se amare cogunt homines, nec ea adpetere quæ adpetenda non sunt: sed miseri stolidique homunciones ab omnibus, utique, cupiditatibus superantur, ac deinde culpam in amorem conferunt: at honesti probique viri, etsi et aurum, et equos bonos, et mulieres formosas expetant, tamen ab his omnibus facilè, semet abstinere possunt, ut præter æquum ea non adtingant. Ego quidem certè, inquit, quamvis hanc conspexerim, perque mihi venusta visa sit, tibi tamen adsum, et equito, et cætera quæ mei sunt officii præsto. Ità profectò, inquit Cyrus; fortasse enim discessisti citius et ante id tempus, quo naturâ solet amor machinis suis homines occupare. Nam fieri potest, ut etiam ignem quis tangens non statim uratur, et ligna non statim flammâ conceptâ fulgent: ego tamen nec ignem

εἶναι ἄπλομαι, ἔτε τὰς καλὰς ἐσοῶ. Οὐδὲ γέ σοι συμβαλέω, ἔφη, ὦ Αράσπα, ἐν τοῖς καλοῖς ἔαν τὴν ὄψιν ἐνδιαλρίθειν· ὡς τὸ μὲν πῦρ τὰς ἀπλομένους καίει, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τὰς ἀποθεν θωμένους ὑράπλυσιν, ὥς αἴθεσθαι τῇ ἔρωϊ. Θάρρει, ἔφη, ὦ Κύρε, ἔδὲ ἦν μηδέποτε παύσωμαι θωόμενος, ἢ μὴ κράτηθῶ, ὥς ποιεῖν τι ὦν μὴ χρὴ ποιεῖν. Κάλλιςα, ἐφί, λείεις· φύλαίτε τοῖον, ἔφη, ὥσπερ σε κελεύω, καὶ ἐπιμελῶ αὐτῆς· ἴσως γὰρ αὖ καὶ πάνυ ἡμῖν ἐν καιρῷ τι γένοιτο αὕτη ἡ γυνή. Τότε μὲν δὴ ταῦτα εἰπόντες διελύθησαν·

Ο δὲ νεανίσκος, ἅμα μὲν ὁρῶν ὑπερκαλλῇ τὴν γυναῖκα, ἅμα δὲ αἰσθόμενος τὴν καλοκαγαθίαν αὐτῆς, ἅμα δὲ θεραπεύων αὐτήν, καὶ οἰόμενος χαρίζεσθαι αὐτῇ, ἅμα δὲ αἰσθανόμενος ἐκ ἀχάριστον ἔσαν, ἀλλ' ἀντεπιμελημένην διὰ τῶν αὐτῆς οἰκείων ὡς καὶ εἰσιόντι εἶη αὐτῷ τὰ δέοντα, καὶ, εἴ ποτε ἀσθενήσειεν, ὥς μηδενὸς ὦν δέοιο· ἐκ πάντων τάτων ἡλίσκειο ἔρωϊ, καὶ ἴσως ἔδὲν θάυμασόν ἐπασχε. Καὶ ταῦτα μὲν δὲ ἔτως ἐπράττειο. Βυλόμενος δὲ ὁ Κύρος ἐθέλοντας μένειν μεθ' ἑαυτῆς τὰς τε Μήδους καὶ τὰς συμμάχους, συνεκάλεσε πάντας τὰς ἑπικαιρίους· ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξε τοιαῦτα·

ultrò tangere, nec formosos adspicere, soleo. Nè tibi quidem consulo, Araspa, inquit, ut oculos formosis *diutius* immorari finas: nam ignis quidem *non nisi* tangentes urit, at formosi etiam eos, qui è longinquo spectant, adeo accendunt, ut amore flagrent. Bono sis animo, Cyrè, ait, nequaquam *enim* futurum, ipse uti aded captus sum, nè quidem si nunquam *hanc* spectare definam, ut aliquid, fieri quod non oporteat, admittam. Rectissimè, inquit, ais; atque aded *hanc mihi* adservato, inquit, quemadmodum te jubeo, ejusque curam gerito: nam fortasse mulier hæc oblatà aliquādo occasione magno nobis usui fuerit. Et tum quidem his dictis à se invicem discesserunt:

Adolescens autem ille, tum quòd eximià pulchritudine mulierem videret, tum quòd ejus excellentem bonitatem animadverteret, tum autem quòd eam coleret, séque ei gratificari putaret, tum etiam quòd illam non ingratam esse sentiret, sed quæ vicissim per famulos suos curam adhiberet, ut *ad se* introëunti necessaria suppeterent, et, si quando ægrotaret, nihil ut ei deesset: ex his omnibus *factum est*, ut amore caperetur; nec mirum aliquid ei fortassis accidit. Atque hæc quidem hoc modo gerebantur. Cùm autem Cyrus et Medos et *ceteros* socios ultrò secum manere vellet, convocavit omnes, qui ad negotium quod erat agendum opportuni erant; et ubi convenissent, hujusmodi verba fecit:

* *ἑπικαίριος*] Scilicet *homines*, Stephano interprete, *rebus agendis et conficiendis ne-*

gotiis idoneos: quasi dicas, eos quibus *oportune committi rerum agendarum cura po-*
ssit

“ Ἄνδρες Μῆδοι καὶ πάντες οἱ παρόντες, ἐγὼ ὑμᾶς οἶδα σα-
 “ ρῶς ὅτι ἔτε χρημάτων δεόμενοι σὺν ἐμοὶ ἐξήλθετε, ἔτε Κυ-
 “ αῖα ἀξάρει νομίζοντες τῷτο ὑπηρετεῖν· ἀλλ’ ἐμοὶ βελλόμενοι τῷτο
 “ χαρίζεσθαι, καὶ ἐμὲ τιμῶντες, καὶ νυκίοποιεῖν καὶ κινδυνεύειν σὺν
 “ ἐμοὶ ἠβελήσατε. Καὶ χάριν τῶτων ἐγὼ ὑμῖν ἔχω μὲν, ^α εἰ
 “ μὴ ἀδικῶ, ἀποδιδόναι δὲ ἄνω ἀξίαν δύναμιν ἔχειν μοι δοκῶ.
 “ Καὶ τῷτο μὲν ἔκ αἰσχύνομαι λέγων· τὸ δὲ, Ἦν μὲν ἦτε παρ’
 “ ἐμοὶ, ἀποδώσω, εὖ ἴστε ὅτι τῷτο αἰσχυνοίμην ἂν εἰπεῖν· (νομί-
 “ ζοιμι γὰρ ἐμαυτὸν εἰσικέναι λέγουσι ταῦτα ^β ἕνεκα τῆς ὑμᾶς
 “ ἐθέλειν μᾶλλον παρ’ ἐμοὶ καταμένειν) ἀλλ’ οὐδὲ τῶτων τάδε λέγω.
 “ ἐγὼ γὰρ ὑμῖν, καὶ ἡδὴ ἀπῆλθε Κυαῖα ἀξάρει πειθόμενοι, ὅμως ἦν
 “ τι ἀγαθὸν πράξω, πειράσομαι ἔτω ποιεῖν, ὥστε καὶ ὑμᾶς
 “ ἐμὲ ἵπαινεῖν. Οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ἄπειμι· ἀλλὰ καὶ ^γ Τρκα-
 “ νίοις, οἷς τὴς ὄρκους καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκα, ἐμπεδώσω, καὶ ἔπολε
 “ τῶτων προδιδὼς ἀλώσομαι. Καὶ τῷ μὲν νῦν ταῦτα διδόντι
 “ ἡμῖν Γωβρύα καὶ τείχη καὶ χώραν καὶ δύναμιν, πειράσομαι

“ Equidem, Medi vósque omnes qui adestis, certò scio, non ob
 “ penuriam pecuniae vos mecum egressos esse, nec quòd existima-
 “ retis in hoc Cyaxari inservitum iri: sed quia mihi hoc gratificari,
 “ méque honore prosequi velletis, libitum est vobis mecum et noctur-
 “ num iter ingredi et adire pericula. Quas ob res vobis equidem
 “ gratiam habere *debeo*, ni injustus esse *velim*, necdum tamen pro me-
 “ ritis vestris referendi facultatem habere mihi videor. Et hoc quidem
 “ minimè pudet dicere; illud verò, Si mecum manseritis, referam, il-
 “ lud utique *inquam*, dicere mihi pudor esset; (nam existimarem vi-
 “ deri posse, me dicere hæc eam ob causam, ut libentiùs apud me re-
 “ manere velletis) at pro illo hæc dico; Ego nempe apud vos, etiamsi
 “ nunc Cyaxari morem gerendo discesseritis, id efficere conabor, si
 “ quid prosperè gesserò, ut vos ipsi me laudetis. Non enim ipse qui-
 “ dem *jam* discedo; sed Hyrcaniis, quibus et jusjurandum et dextram
 “ dedi, fidem præstabo, neque unquam committam ut hos prodidisse
 “ convictus sim. Atque etiam facere conabor, nè Gobryam, qui
 “ modò et munitiones et regionem et copias nobis tradidit, unquam

*fit: vel eis qui pro loco et tempore promp-
 tum semper et paratum habent consilium.
 Vide sis quæ de hoc vocabulo, lib. 3.
 pag. 163. notavimus.*

^α Εἰ μὴ ἀδικῶ] Stephanus legit εἰς
 μὴ, &c. Nos Leunclavius, edit. *Eton.*
 et MStum Bodl. secuti sumus.

^β Εἰσικέναι λέγουσι, &c.] Ità reposuimus,
 MSti Bodl. et edit. *Eton.* fide nixi Le-
 gunt aliter Leunclavius et Stephanus; sic

nimirum ille:—εἰσικέναι λέγουσι ταῦτα
 τῶτων ἕνεκα τῷ, &c. hic autem;—
 εἰσικέναι λέγουσι ταῦτα τῶτων ἕνεκα τῷ, &c.
 Utrique tamen illud τῶτων meritò suspec-
 tum erat: et pro λέγουσι Leunclavius in
 margine λέγουσι scripsit; quod jure optimo
 in contextu locum sibi vendicat.

^γ Τρκανίοις] MSt. Bodl. et editionis Ste-
 phanianæ lectio est; cùm cæteri libri typis
 excusi minùs rectè habeant, Τρκανίους.

“ ποιεῖν μήποτε μέλαμελῆσαι τῆς πρὸς ἐμὲ ὁδῷ. Καὶ τὸ μέγιστον
 “ δὴ, ἥτω περιφανῶς τῶν θεῶν διδούων ἀλθαὰ, καὶ φοβοίμην
 “ ἂν αὐτὸς καὶ αἰσχυνοίμην ἀπολιπὼν ταῦτα εἰκὴ ἀπελθεῖν.
 “ Εγὼ μὲν ἔν, ἔφη, ἥτω ποιήσω· ὑμεῖς δὲ ὅπως γινώσκετε, ἥτω
 “ καὶ πριεῖτε· καὶ ἐμοὶ εἴπατε ὅ,τι ἂν ὑμῖν δοκῇ.” Ο μὲν ἕτως
 εἶπε·

Πρῶτος δὲ, ὁ φήσας πῶς συγγενὴς τῷ Κύρῳ εἶναι, πρὸς
 ταῦτα ἔλεξεν, Ἄλλ’ ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὦ βασιλεῦ· (βασιλεὺς μὲν
 γὰρ ἐμοὶ δόκεῖς σὺ φύσει πεφυκέναι, ἔδεν ἥτιον ἢ ὁ ἐν τῷ σμήνῃ
 φούμενος τῶν μελιτῶν ἡγεμὼν. Ἐκεῖνός τε γὰρ αἰεὶ αἱ μέλιτται

“ itineris ad me *suscepi* pœniteat. Quod denique maximum est, cùm
 “ dii tam manifeste bona nobis largiantur, et metus eorum, et pudor
 “ retinere me debet, quo minùs relictis his temerè discedam. Ego
 “ quidem certè, inquit, ità sum facturur: vos verò, quod vobis visum
 “ fuerit, facite: et mihi, vestra quæ sententia sit, indicate.” Hæc ejus
 verba fuerunt:

Is autem, qui Cyri se cognatum esse dixerat aliquando, primus ad
 hæc respondens, Ego verò *mea quæ sit sententia dicam*, rex, inquit:
 (nam regem sanè naturā nihilo te minùs extitisse arbitror, quàm
 ille *rex est*, qui dux apum in alveo nascitur. Illi enim semper apes

* Ὅπως γινώσκεις] Sic, probante Ste-
 phano, rescripti; cùm antea legeretur γι-
 νώσκεις. Vulgò etiam in editis καὶ inter
 ὅπως et γινώσκεις occurrit: quod tamen,
 cùm à MSto Bodl. et *Eton.* edit. absit,
 eradendum censuimus.

ἢ ὁ φήσας πῶς συγγενὴς, &c.] De quo
 vide lib. 1. p. 42.

ἢ Ἄλλ’ ἐγὼ μὲν, &c.] Torfit hic locus
 eruditorum ingenia; cùm cùm explicando
 dederunt operam, in diversas abiēre partes.
 Stephanus, post βασιλεῦ, nihὶ deesse, sed
 ex præcedentibus subaudiendum putat, τὸ
 ἐμοὶ δοκῶν ἱρῶ. Leunclavius contrà, cui
 nempe Stephani minùs placuerat interpre-
 tatio, sic à Xenophonte scriptum judicat:
 Ἄλλ’ ἐγὼ μὲν φημι, ὦ βασιλεῦ. quippe,
 inquit, *nec opus est alioquin illi ἔφη, cum
 præcesserit ἔλεξεν.* At quis, amabò, qui
 in scriptis Xenophontèis non planè hospes
 sit, Leunclavius, hæc ratione adlatà, con-
 jecturam suam satis confirmasse putaverit?
 cùm unaquæque ferè pagina, plura τῷ ἔφη,
 post εἰπὼν, ἔλεξεν, &c. redundantis exem-
 pla suppeditet. Ad *Æmil.* Portum trans-
 eamus: qui locum proculdubio mutilum
 esse statuit, atque ex præcedentibus col-
 ligendum, quomodo integer fieri possit:

Sic nimirum: Ἄλλ’ ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὅπως
 γινώσκω, ἥτω καὶ ποιήσω, ὦ βασιλεῦ.
 Mihi quidem adeò non mutilus videtur
 hic locus, ut eum ad affectus loquentis
 pulchrè adcommodatum arbitrer. Hujus
 nimirum pectus admiratione et amore Cyri
 jam diu fervet; gestit itaque in ejus lau-
 des properare; responsionis integræ ei sta-
 tim reddendæ immemor. Quam tamen
 in proclivi est, de istis Cyri verbis, ὑμεῖς
 δὲ ὅπως γινώσκετε, ἥτω καὶ ποιεῖτε· καὶ
 ἐμοὶ εἴπατε ὅ,τι ἂν ὑμῖν δοκῇ, commodè
 satis hoc modo supplere: Ἄλλ’ ἐγὼ μὲν,
 ἔφη, ὅπως γινώσκω, ἥτω καὶ ποιήσω, ὦ
 βασιλεῦ· καὶ τὸ ἐμοὶ δοκῶν ἱρῶ. Scilicet,
 ut post parenthesin finitam pergit: ἐγὼ
 δὲ, ὦ Κύρι, καὶ ὅν ἐγὼ πρῶτον, καὶ μενύμεν
 παρὰ σοι, καὶ, &c.

ἢ Ἐκεῖνός τε γὰρ, &c.] Hæc de re *Maro-*
nem audi, Georg. l. 4. v. 210, et seq.

Præterea regem non sic Ægyptus, et
ingens

Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus
Hydaspes,

Observant.

Et, v. 107.

—non illis (regibus) quisquam cunctan-
 tius altum

ἐκῆσσι πείθειται· ὅπῃ δ' αὖ μένη, καὶ ἡδεμία ἐνλεῦθεν ἀπέρχεται·
 ἣν δὲ που ἐξίη, ἡδεμία αὐτῇ ἀπολείπεται· ἔτω δεινός τις αὐταῖς
 ἔρως τῷ ἄρχεσθαι ὑπ' ἐκείνῃ ἐγγίγνεται. Καὶ πρὸς σέ δέ μοι δο-
 κῆσι παραπλησίως πῶς οἱ ἄνθρωποι ἔτοι διακεῖσθαι. Καὶ γὰρ εἰς
 Πέρσας ὅτε παρ' ἡμῶν ἀπήεις, τίς Μήδων ἢ νέος ἢ γέρον σὲ
 ἀπελείφθη, τῷ μὴ σοι ἀκολουθεῖν, ἕως ὅτε Αἰγυπίας ἡμᾶς ἀπέ-
 σρεψεν; Ἐπεὶ δὲ ἐκ Πέρσων βοηθὸς ἡμῖν ὤρμηθης, σχεδὸν αὖ
 ὀρῶμεν τῷ φίλῃ σὲ πάντας ἐθελούσας συνεπομένους. Οὔτε δ'
 αὖ τῆς δεῦρο στρατείας ἐπεθύμησας, πάντες σοι Μῆδοι ἐκόντες ἠκο-
 λήθησαν. Νῦν δ' αὖ ἔτῳς ἔχομεν, ὡς σὺν σοὶ μὲν ὁμῶς καὶ ἐν
 τῇ πολέμῳ ὅλῃς θαρρῶμεν, ἀνευ δὲ σὲ καὶ οἴκαδε ἀπιέναι φοβέ-
 μεθα) οἱ μὲν ἂν ἄλλοι ὅπως ποιήσῃσιν, αὐτοὶ ἐρῶσιν· ἐγὼ δὲ, ὦ
 Κύρε, καὶ ὦν ἐγὼ κρατῶ, καὶ μενῶμεν παρὰ σοι, καὶ ὀρῶντές σε
 ἀνεξόμεθα, καὶ καρτερήσομεν ὑπὸ σὲ εὐεργετούμενοι.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Τίγρανς ἔλεξεν ὧδε, Σὺ, ἔφη, ὦ Κύρε, μὴ τι

ultro parent; ac quocunque loco manserit, ab eo nulla earum discedit;
 quodd si aliquod prodierit, nulla ipsum deserit: nam mirificus eis amor
 illius obtemperandi imperio innascitur. Eodem propè modo erga te
 quoque mihi hi homines adfecti esse videntur. Namque ubi à nobis in
 Persiam proficiscebare, quisnam Medorum vel juvenis vel senex à te ab-
 fuit, quo minùs te sequeretur, donec Astyages nos *ad se* reverti iussit.
 Postquam verò è Perfide nobis subsidio profectus es, videmus iterum
 amicos tuos propè omnes te sponte suà sequi. Cùm rursùs expeditio-
 nem in hac loca suscipere cupivisti, omnes te Medi libentes secuti
 sunt. Et nunc adeò sic adfecti sumus, ut te quidem præsente, tamen si
 in hostico versemur, simus animosi, absque te domum reverti metua-
 mus) itaque cæteri quid facturi sint, ipsi exponent; ego verò, Cyre,
 atque illi qui meà in potestate sint, manebimus apud te; te intuendo
quævis sustinebimus, te nos beneficiis adficiente *nihil non* toleranter
 feremus.

Post hæc Tigranes ita loquutus est, Nolim mireris, ait, Cyre, quod

Ite iter, aut castris audebit vellere signa.
 item, v. 215, et seq.

Ille (rex) operum custos, illum admirantur,
 et omnes

Circumstant fremitu denso, stipantque
frequentes,

Et sæpe, &c.

“ Mira plebei, inquit Plinius, circa eum
 “ (regem) obedientia. Cùm procedit, unà
 “ est totum examen, circâque eum globa-
 “ tur, cingit, protegit, cerni non patitur

“ Cùm processere, se quæque proxi-

“ mam illi cupit esse, et in officio con-

“ spici gaudet.——Ubicunque ille con-

“ sedit, ibi cunctorum castra sunt.” *Nat.*

Hist. lib. 11. c. 17.

“ Ὀρῶμεν] Ità Stephanus et Leuncla-
 vius: *Etomenfis* aliæque editiones pessimè
 ὀρῶ μὲν repræsèntant. Liber autem *Bu-*
denfis, teste Leunclavio, habet ἰσπῶμεν nec
 malè: cùm s illud facillè, propter vocalem
 antecedentem, excidere poterat.

θαυμάσης ἂν ἐγὼ σιγῶ· ἡ γὰρ ἐμὴ ψυχὴ, ἔφη, ἔχ' ὥς βαλεῖ-
σθαι παρσκευάσαι, ἀλλ' ὥς ποιήσῃς ὅ,τι ἂν παραγγέλλῃς.
Ὁ δὲ Τρκάνιος εἶπεν, Ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ Μῆδοι, εἰ νῦν ἀπέλθοίτε,
δαίμονος ἂν φαίην τὴν βέλῃσιν εἶναι, τὸ μὴ ἔχσαι ὑμᾶς μέλα
εὐδαίμονας γενέσθαι· ἀνθρωπίνη δὲ γνώμη τίς ἂν ἡ φευδόντων
πολεμίων ἀποτρέποιτο, ἢ ὅπλα παραδιδόντων ἐκ ἂν λαμβάνοι,
ἢ ἐαυτὸς παραδιδόντων καὶ τὰ ἐαυτῶν ἐκ ἂν δέχοιτο; ἄλλως τε καὶ
τῆς ἡμετέρας ἡμῖν ὄψις τοιῶντε, ὅς ἐμοὶ δοκεῖ (ὡς ὀμνυμι ὑμῖν
πάντας τὰς θεάς) εὖ ποιῶν ἡμᾶς μᾶλλον ἥδεσθαι ἢ ἐαυτὸν πλε-
ρίζων. Ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ Μῆδοι τοιαῦτα ἔλεγον, Σὺ, ὦ Κύρε,
ἐξήλας ἡμᾶς· καὶ οἴκαδε ὅταν ἀπιέναι καιρὸς σοι δοκῇ εἶναι, σὺν
σοὶ ἡμᾶς ἀπάσῃς, Ὁ δὲ Κύρος ταῦτα ἀκούσας, ἐπεύξατο, Ἀλλ'
ὦ Ζεῦ μέλῃς, αἰτῶμαί σε, δός μοι τὰς ἐμὲ τιμῶντας νικῆσαι εὖ
ποιῶντα. Ἐκ τούτου ἐκέλευσε τὰς μὲν ἄλλας φυλακὰς καλῶς ἡ-
σῆσθαι, ἀμφ' αὐτὰς ἤδη ἔχειν, τὰς δὲ Πέρσας διαλαβεῖν τὰς
σκηνάς, τοῖς μὲν ἱππεῦσι τὰς τέτοις πρεπύσας, τοῖς δὲ πεζοῖς τὰς
τέτοις ἀρκέσας· καὶ ἔτω καλῶς ἡσῆσθαι ὅπως ποιῶντες οἱ ἐν ταῖς σκη-
ναῖς ἅπαντες τὰ δέοντα φέρωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῖς Πέρσαις, καὶ

taceam: animus enim meus non ad consultandum paratus est, sed ad fa-
ciendum quicquid imperaveris. Hyrcanius autem, Dicerem equidem,
Medi, inquit, si jam discederetis, numinis id *alicujus* voluntate fieri,
quod valde beatos vos fieri non sineret: humanæ enim mentis iudicium
quod adtinet, quis se vel ab hostibus fugientibus averteret, vel arma his
ea tradentibus non caperet, vel eosdem se cum rebus suis dedentes non
reciperet? præsertim cum ejusmodi ducem habeamus, qui mihi videtur
(quod juratus deus omnes testor) beneficiis in nos conferendis magis quàm
seipso locupletando delectatus. Tum deinde Medi omnes hæc dixerunt,
Tu nos eduxisti, Cyre; domumque *adid* reverti ubi tibi visum erit com-
modum, tecum nos abducito. Cyrus autem hæc cum audisset, votum
hoc adjecit, Te verò, maxime Jupiter, oro, fac ut eos qui honore me pro-
sequuntur, beneficiis superem. Deinde præcipit ut cæteri quidem lo-
catis excubiis corpora curarent, Persæ verò tabernacula distribuerent,
equitibus *nempe* ea quæ his convenirent, peditibus quæ his suffice-
rent, ut etiam res ita constituerent, ut universi, qui in tabernaculis
essent, necessaria conficerent, ac Persis ad ordines *ipsorum* adferrent, et

^a ἡ γὰρ ἐμὴ, &c.] Stephanus et Leun-
clavius dant, ἡ γὰρ μοι ψυχὴ, &c. Ille
tamen rectè coniecit, Xenophontem potius
scripsisse ἡ γὰρ ἐμὴ ψυχὴ, vel ἡ γὰρ μου
ψυχὴ, aut etiam ἡ γὰρ ψυχὴ μου. MS.

Bodl. ἡ γὰρ ψυχὴ, ἔφη, &c. quod sufficere
putat Stephanus; cum pronomen μου vel
ἐμὴ facile subaudiri possit. Nos, librum
Eton. secuti, pronomen exhibendum duxi-
mus.

τῆς ἵππου τεθεραπευμένῃς παρέχουσι· Πέρσαις δὲ μηδὲν ἄλλο ἢ ἔρπον ἢ τὰ πρὸς πόλεμον ἐκπονεῖν. Ταύτην μὲν ἄνω τὴν ἡμέραν διήγαγον.

Πρῶτ' δ' ἀναστάντες ἐπορεύοντο πρὸς τὸν Γωβρύαν, Κύρος μὲν ἐφ' ἵππῳ, καὶ οἱ Περσῶν ἵππεῖς, γεγενημένοι ἀμφὶ τῆς δισχιλίας· οἱ δὲ τὰ ^α τέτων γέρρα καὶ τὰς κοπίδας ἔχοντες ἐπὶ τέτοις εἵποντο, ἴσοι οὗτοι τὸν ἀριθμόν. Καὶ ἡ ἄλλη δὴ στρατιὰ ἐπορεύετο τελασμένη. Ἐκαστον δὲ ἐκέλευσε τοῖς καινοῖς ἑαυτῶν θώρακυσιν εἰπεῖν, ὅτι ὅστις ἂν αὐτῶν ἢ τῶν ὀπισθοφυλάκων φαίνηται ὀπισθεν, ἢ τῷ μετώπῳ πρόσθεν, ἢ κατὰ πλάγια ἔξω τῶν ἐν τάξει οὐλῶν αἰσικηλαί, κολασθήσεται. Δευτεραῖοι δὲ ἀμφὶ δείλην γίνοντο πρὸς τῷ Γωβρύᾳ χωρίῳ, καὶ ὁρῶσιν ὑπερίσχυρόν τε τὸ ἔρυμα, καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν πάντα παρεσκευασμένα, ὡς ἂν κράτις ἀπομάχοιτο· καὶ βῆς δὲ πολλὰ καὶ πάμπολλα πρόβατα ὑπὸ τὰ ἐρύμαλα προσηγμένα ἐώρων. Πέμψας δὲ ὁ Γωβρύας ἐκέλευσε τὸν Κύρον περιελάσασθαι ^β ἰδεῖν ἢ ἡ πρόσσδος εὐπέλεσάτη, εἶσω δὲ πέμψαι πρὸς ἑαυτὸν τῶν πσιῶν τινὰς, οἵτινες ^γ αὐτῷ τὰ ἐνθὸν ἰδόντες ἀπαγγελέσιν.

equos eis curatos exhiberent; Persis autem nihil aliud negotii esset, quam uti res bellicas elaborarent. Hoc modo diem hunc exegerunt:

Mane autem cum surrexissent, iter ad Gobryam ingressi sunt, Cyrus quidem equo vectus, cum Persarum equitibus, qui jam ad duo millia excreverant: hos sequebantur qui scuta et copidas eorum habebant, numero eis pares. Itidem exercitus reliquus instructus iter faciebat. Praecipit autem Cyrus, uti quisque famulis suis novitiis futurum diceret, ut quisque eorum vel post agminis extremi custodes conspiceretur, vel ante frontem, vel ab utrovis latere extra eos qui essent in ordine deprehenderetur, poenas daret. Postridiè circa vesperam ad castellum Gobryæ perveniunt, et munitionem quam firmissimam vident, et in moenibus parata omnia, quæ ad propulsandos hostes erant aptissima: quin etiam boves multos, permultumque pecus subter munitiones adductum cernebant. Gobryas autem misit qui Cyrum hortaretur, ut equo circumvectus despiceret, ubinam accessus esset facillimus; atque etiam ex fidis quosdam hominibus intrò ad se mitteret, qui renunciarent ei, quæ intus viderent.

^α Τέτων γέρρα καὶ, &c.] Vide quæ notavimus ad φιλάς μαχαίρας, p. 235.

^β ἰδεῖν ἢ, &c.] Ita Stephanus et editio Eton. quam lectionem, margini editionis suæ adscriptam, in versione expressit Leunclavius; licet in contextu excudendo secutus fuerit edit. Ald. et Florent. quæ dant
—— ἰδεῖν αἱ ἡ πρόσσδος, &c.

^γ Αὐτῷ] In editionibus Ald. Florent. Eton. Leuncl. et MSto Bodl. αὐτῶν legitur. Ego verò Stephanum libens sequutus sum; qui, re ipsâ duce, reponendum curavit αὐτῷ. quod Muretus et Leunclavius ipse tandem recipiendum viderunt.

Οὕτω δὴ ὁ Κύρος αὐτὸς μὲν τῷ ὄντι βεβλόμενος ἰδεῖν, εἶπη εἴη αἰρέσιμεν τὸ τεῖχος, ἢ ψευδὴς φαίνοιτο ὁ Γωβρύας, περιήλαυνε πάντοθεν, εἴωρα τε ἰσχυρότερα πάντα ^a ἢ προσελθεῖν· ἃς δ' ἔπεμψε πρὸς Γωβρύαν, ἀπήγγελλον τῷ Κύρῳ ὅτι τὰς αὐτὰ εἴη ἔνδον ἀγαθὰ ὅσα ἐπ' ἀνθρώπων ^b γενεάν, ὡς σφίσι δοκεῖν, μὴ αὖ ἐπιλείπειν τὰς ἔνδον ὄντας. Ο μὲν δὲ Κύρος ἐν φρονίδι ἦν ὅ,τι ποῦ εἴη ταῦτα· ὁ δὲ Γωβρύας αὐτὸς τε ἐξῆι πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰς ἔνδοθεν πάντας ^c ἐξῆλθε, φέροντας οἶνον, ἄλευρα· ἄλλης δὲ ἐλαύνοντας βῆς καὶ ὄντας, αἶγας· καὶ εἴ τι βρωτὸν, πάντα ἱκανὰ προσῆλθον, ὡς δειπνῆσαι καλῶς ἅπαντας τὴν σὺν Κύρῳ στρατιάν. Οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τῷ ταχθέντι διακρινόμενοι ταῦτα καὶ ἰδειπνοποιεῖντο. Ο δὲ Γωβρύας, ἐπεὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτῷ ἔξω ἦσαν, εἰσιέναι ἐκέλευσε τὸν Κύρον ὅπως νομίζει ἀσφαλές· ἄλλα. Προεισπέμψας ἔν ὁ Κύρος προσκόπας καὶ δυνάμεις, καὶ αὐτὸς ἔτως εἰσῆι. Επεὶ δὲ εἰσῆλθεν ἀναπεπλάμενος ἔχων τὰς πύλας,

Itaque Cyrus re ipsâ videre volens, num alicubi castellum capi posset, an Gobryas mendax esse deprehenderetur, undique obequitabat, et omnia munitiora videbat esse, quàm ut ei accedere quis posset: illi verò quos Cyrus ad Gobryam miserat, renuntiant ei, tantam intus bonorum esse copiam, quanta in hominum ætatem, de suo quidem iudicio, eos qui intus essent minimè defectura videretur. Et Cyrus quidem secum cogitabat, quænam illæ res essent: cùm Gobryas ipse ad eum egreditur, et omnes quotquot intus erant educit, alios quidem ferentes vinum et farinas; alios verò agentes boves, et sues, oves, capras; et si qua haberent esculenta, eorum omnium satis magnam copiam adferebant, ut totus qui cum Cyro erat exercitus benè cœnaret. Itaque ii, quibus id negotii datum erat, distribuebant hæc et cœnam adparabant. Gobryas autem, postquam omnes ejus milites ex castello essent egressi, Cyrum ingredi iussit eo modo quem arbitraretur ipse tutissimum. Cyrus igitur præmissis speculatoribus copiisque, tandem et ipse ingreditur. Cùmque esset ingressus, portas tenens apertas,

^a ἢ προσελθεῖν.] Ità Stephanus, Leunclavius, Ald. et Æron. edit. Florentina verò dat προσῆλθον. ineptè. Nec magis mihi quidem placent lectiones istæ, ἢ προσῆλθεν vel προσῆλθεν, quas margini addendas curavit Leunclavius.

^b γενεάν.] Vulgò, γενεάς. Rectius, uti videtur, Stephani editio et MS. Bodl. in quibus legitur γενεάν.

^c ἐξῆλθε, φέροντας, &c.] Ità planè MS. Bodl. et exemplaria edita ferè omnia.

Florentinum quidem habet οἶνον, ἀλφίλα, ἄλευρα, &c. et sic legi oportere putat Muretus. Sed illa vox penultima, tot libris reclamantibus, minimè admittenda videtur. Leunclavius locum mutilum esse, atque aded hoc quodam modo supplendum censet, ——— πάντας ἐξῆλθεν, ἄλλης μὲν φέροντας οἶνον, ἄλευρα· ἄλλης δὲ ἐλαύνοντας, &c. Neque hæc omninò displicet conjectura.

παρεκάλει πάντας τὰς φίλας καὶ ἄρχοντας τῶν μεθ' ἑαυτῶν. Ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, ἐκφέρων ὁ Γωβρύας φιάλας χρυσᾶς, καὶ προχόους, καὶ κάλπιδας, καὶ κόσμον παντοῖον, καὶ ² δαρεικὰς ἀμέτρους τινὰς, καὶ πάντα καλὰ, καὶ τέλος τὴν θυγατέρα (δεινὸν ἄρα κάλλος καὶ μέγεθος, πενθικῶς δὲ ἔχουσαν τῷ ἀδελφῷ τεθνηκότος) ἐξαλαῶν, τάδε εἶπεν· ὦ Κύρε, ἐγὼ σοὶ τὰ μὲν χρήματα ταῦτα δίδωμι· τὴν δὲ θυγατέρα ταύτην ἐπιτρέπω διαθίσθαι ὅπως αὖ σὺ βέλῃ· Ἰκέλευμεν δὲ, ἐγὼ μὲν καὶ πρόσθεν, τῷ υἱῷ, αὕτη δὲ νῦν, τῷ ἀδελφῷ τιμωρὸν γενέσθαι σε.

amicos omnes et præfectos militum advocabat. Postquam hi jam intus erant, Gobryas depromtis pateris aureis, et gutturniis, et urnulis, et omnis generis ornamentis, et immensâ quâdam daricorum vi, et universis rebus pulchris, ad extremum etiam filiâ (quæ quidem erat admirandâ formâ et proceritate, habitu verò lugubri propter mortem fratris) productâ, dixit. Pecunias hæc tibi trado, Cyre; ac filiam hanc tibi committo, ut de eâ, sicut ipse voles, statuas. Obsecramus verò te supplices, ego quidem etiam antea, ut filii, hæc verò nunc, ut fratris ultor sis.

² Δαρεικὰς] Suidas: εἰς τὸ μὲν χρυσοῦ γὰρ ἦσαν οἱ Δαρεικοί· ἡ δὲ δύναμις δὲ ἑκάστη αὐτῶν ὅτι καὶ ὁ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὀνομαζόμενος χρυσῷς· ὅτι ἀπὸ Δαρείου τοῦ Περσέως πατρὸς, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου τινὸς παλαιότερου βασιλέως ὀνομασθήσαν. Λέγουσι δὲ τινες δύνασθαι τὸν Δαρεικὸν δραχμὰς ἄρδριον εἶκοσιν· ὡς τὸς πέντε Δαρεικὰς δύνασθαι μναῖν ἄρδριον. De Daricis totidem ferè verbis utuntur Scholiastes Aristoph. ad Εὐκλῆσ. v. 598. et Harpocration. Unde in proclivi est Hesychium obiter emendare; apud quem sic malè scribitur, Δαρεικοὶ οἱ χρῶνι (lege, χρυσοῖ) γὰρ ἦσαν, &c. Cùm verò nullus sive Persarum, sive aliis cujuslibet gentis Orientalis, rex Darii nomine, ante Hystaspidem illum, Xerxis patrem, apud profanos Auctores veniat; ad Darium Medum, (de quo Dan. 5. 31.) qui est Xenophontis Cyaxares, referenda videtur Daricorum origo. Hic, ut videtur eruditissimo Humfredo Prideaux, biennio illo, quo Babylonî regnabat, nummi istam purissimam speciem ex magnâ auri vi, quam victi ces Persarum Medorumque copiæ congefserant, excudendam curavit. Licet autem opinio hæc, utpote quæ à veri specie minimè abhorreat, fidem habeat; ab hoc ipso tamen loco, in quo Daricorum, ceu jam ante captam Babylonem vulgò notorum, mentionem facit Xenophon, difficultatis aliquid

oriiri videatur. Verùm dici potest, Xenophontem hîc per ejusmodi temporis anticipationem de Daricis loquutum esse, qualis apud Virgilium occurrit, *Æn.* lib. 6. v. 366. — *Portusque require Veleinos.* De quo loco vide sis A. Gell. N. A. lib. 10. c. 16. Nec aliud ferè dicendum est de usu vocis דַּרִּיקָן i Paralip. 29. 7. si modò vox ista intelligenda sit, (utî docti quidam viri censuerunt) de Daricis Persicis: nam Davidis certè tempore nummus istiusmodi nullus erat. Buxtorfius quidem, in Lexico Rabbinico, voces דַּרִּיקָן, נַמְּרָן, נַמְּרָן, exponit, Nummi antiqui aurei species, tempore Davidis, i. e. ante exilium Babylonicum usitati. Mox idem tradit Buxtorfius, in nuperis *Mischnaiotb* scribi, fuisse monetam Persicam. At si Persica: haud dubiè ista nummi species erat, quam docti plerique, tum Veteres tum Recentiores, à Dario nomen accepisse putârunt: quod si detur, Davidis certè tempore non existeret. Itaque existimaverim, Daricos à Cyaxare tandem, seu Dario Medo, fuisse cufos; *Exrà* tunc adeò (Auctorem *Paralipomenon*) monetam, quæ Davidis ætate usitata erat, ad nummum Persicum, qui suo jam tempore notissimus erat, revocâsse. Vide, si libet, Cl. Prideaux Connex. Hist. V. et N. T. lib. 2. ad An. 538. Bernard. De Ponder.

Ο δὲ Κύρος πρὸς ταῦτα εἶπεν, ΑΛΛ' ἐγὼ σοι μὲν καὶ τότε ὑπεσχόμην, ἀψευδῆνός σε τιμωρήσειν εἰς δύναμιν· νῦν δὲ ὅτε σε ἀληθεύουσα ὁρῶ ἤδη, ὀφείλω τὴν ὑπόσχεσιν· καὶ ταύτῃ ὑπισχνέμαι τὰ αὐτὰ ταῦτα σὺν θεοῖς ποιήσειν. Καὶ τὰ μὲν χρήματα, ἔφη, ἐγὼ ταῦτα δέχομαι, δίδωμι δ' αὐτὰ τῇ παιδί ταύτῃ, καὶ ἐκείνῳ, ὃς ἂν γήμη αὐτήν. Εὐ δὲ δῶρον ἄπειμι ἔχων παρὰ σῶ, ἀνθ' ἧς ἐγὼ ἔδ' ἂν τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἐν ἧς πλείστα ἐσιν, ἔδδ' τὰ πανταχῶ, ἀντὶ τῆς ἧς σύ μοι δεδώρησαι, ἥδιον ἂν ἔχων ἀπέλθοιμι. Καὶ ὁ Γωβρύας, θαυμάσας τί πῶς τῆτο εἴη, καὶ ὑποπλεύσας μὴ τὴν Σουλέρα λείποι, ἕτως ἤρῃο, Καὶ τί τῆτ' ἐσιν, ἔφη, ὦ Κύρε; Καὶ ὁ Κύρος ἀπεκρίνατο, ὅτι, ἔφη, ὦ Γωβρύα, πολλὰς μὲν οἶμαι εἶναι ἀνθρώπους, οἱ ἕτε ἀσεβεῖν ἂν θέλοιν, ἕτε ἀδικεῖν, ἕτε ἂν ψεύδοιντο ἐκόντες εἶναι· διὰ δὲ τὸ μηδὲνα αὐτοῖς ἠθελῆκεναι προέσθαι μήτε χρήματα πολλὰ, μήτε τυραννίδα, μήτε τείχη ἐρυμνὰ, μήτε τέκνα ἀξίερασά, ἀποθνήσκασι πρότερον πρὶν δῆλοι γενέσθαι οἷοι ἦσαν· ἐμοὶ δὲ σὺ νῦν καὶ τείχη ἐρυμνὰ, καὶ πλεῖστον παντοδαπὸν, καὶ δύναμιν

Ad hæc respondit Cyrus, Equidem tibi tunc etiam pollicitus sum, me ultorem tibi, si minimè mendax esses, pro viribus futurum: nunc verò cùm te veracem jam videam, reus sum promissi; quin et huic polliceor eadem hæc me diis juvantibus facturum. Ac pecunias quidem istas, inquit, accipio, et huic puellæ, atque illi, cum quo nuptura est, eas dono. Unum verò munus abs te accipiens discedam, pro quo nè quidem ea quæ in Babylone sunt, ubi *sanè* plurima sunt, nec quæ sunt usquam, pro illo *inquam* tu quod mihi donasti, libentiùs habiturus sim ac discessurus. Et Gobryas miratus quid tandem illud esset, ac suspicatus an filiam diceret, interrogavit, Quid istud est, Cyre? Et respondens Cyrus, Multos arbitror esse homines, ait, Gobrya, qui nec impii, nec iniusti esse velint, ac sponte suâ nè quidem mentiantur aut fallant: sed quia nemo potestati eorum permittere voluerit nec magnam pecuniæ vim, nec regnum, nec castella munita, nec liberos amari dignos, *ed fit* ut prius moriantur, quàm quales sint cognosci possit: tu verò, cùm mihi jam castella munita, et omnis generis opes, et copias

Ponder. et Mens. lib. 2. Casp. Eijfenschmid. Disquis. de Mens. et Pond. et eruditissimum Episcopum Batbonio-Wellens, qui nuperimè argumentum hoc tractavit, aliâque de origine vocis **ΟΙΝΝΙΝ** *1 Paralip. 29. 7. et 1 Esd. 8. 27. sententiam proposuit.*

² Απεκρίνατο, ὅτι, &c.] Vocula ὅτι

hic et alibi sæpè redundat; præsertim post verba *dicendi*, et similia. Itaque nihil necesse est ut pleonasmum hunc, cùm apud sacros Scriptores occurrat, ex Hebraïco idiomate, τὸ 13 eodem sensu modo redundans, exhibenti, repetamus. Vide Mat. 9. 18. Marc. 1. 37. 5. 35. 6. 4, 15. 10. 33. 16. 7. Act. 27. 10.

τὴν σπὴν, καὶ θυγατέρα ἀξιόκλητον εἵχειρίσας, πεποίηκάς με δῆλον γενέσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι ἤτ' αὖ ἀσεβεῖν περὶ ξένης ἐθέλοιμι, ἤτ' αὖ ἀδικεῖν χρημάτων ἕνεκεν, ἥτε συνθήκας ψευδοίμην αὖ ἐκὼν εἶναι. Τῆτ' ἔν ἐγὼ σοι, εὖ ἴσθι, ἕως ἀνὴρ δίκαιος ὦ, καὶ δοκῶν εἶναι τοιῶτος ἐπαινῶμαι ὑπ' ἀνθρώπων, ἥ ποτ' ἐπιλήσομαι· ἀλλὰ πειράσομαι σε ἀνιλιμῆσαι πᾶσι τοῖς καλοῖς. Καὶ ἀνδρὸς δ', ἔφη, τῇ θυγατρὶ μὴ φοβῆ ὥς ἀπορήσεις ἀξίᾳ ταύτης· πολλοὶ γὰρ καὶ ἀγαθοὶ φίλοι εἰσὶν ἐμοὶ, ὧν ὅσις γαμειῖ αὐτήν, εἰ μὲντοι χρήματα ἔξει τοσαῦτα ὅσα δίδως, ἢ καὶ ἄλλα πολλαπλάσια τέτων, ἔκ αὖ ἔχοιμι εἰπεῖν· σὺ μὲντοι εὖ ἴσθι ὅτι εἰσὶ τινες αὐτῶν, οἳ ὧν μὲν σὺ δίδως χρημάτων, ἡδὲ μικρὸν τέτων ἔκνευα σὲ μᾶλλον θαυμάσασιν· ἐμὲ δὲ ζητῶσι νυνὶ, καὶ εὖ χονῆαι πᾶσι θεοῖς γενέσθαι πολὲ καὶ ἐαυτὸς ἐπιδειῖξαι ὥς πῖστοι μὲν εἰσιν ἡδὲν ἥττον ἐμῶ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ πολεμίοις ἡδέποτ' αὖ ὑφείητο ζῶντες, εἰ μὴ θεὸς βλάπτοι· ἀντὶ δ' ἀρετῆς καὶ δόξης ἀθανάτης ὅτι ἡδ' αὖ τὰ Σύρων, πρὸς τοῖς σοῖς, καὶ Ασσυρίων πάντα προέλοιπ'· τοιότῃς ἄνδρας εὖ ἴσθι ἐνλαῦθα καθημένους. Καὶ ὁ Γωβρύας ἐπιγελάσας, Πρὸς θεῶν, ἔφη, ὦ Κύρε, δεῖξόν μοι πᾶ ἕτοί εἰσιν, ἵνα σε τέτων τινὰ αἰτήσωμαι παῖδά μοι γενέσθαι. Αμέλει, ἔφη, ἡδὲν

tuas, et filiam dignam *sanè* quam sibi quis adquirat, in manus traderis, fecisti ut apud omnes homines constet, eum me esse, qui nec in hospites impius esse velim, nec pecuniæ causâ injustus, nec in servandis pactis, quod me quidem volente sit, fallax. Igitur hujus ego tibi, fat scito, donec vir justus ero, et, talis quòd esse videar, laudem ab hominibus consequar, nunquam obliviscar; sed omnibus te rebus honestis *bonis*que vicissim ornare conabor. Neque verendum est tibi, inquit, filiam quod adtinet, nè viro sis cariturus, qui hâc dignus sit: nam multi mihi præstantesque sunt amici, quorum quisquis *tandem* hanc duxerit, an tantas sanè habiturus sit pecunias, quantus tu largiris, vel etiam alias eis multò plures, dicere nequeo: te verò certò scire volo, esse quosdam inter eos, qui ob pecunias quas tu largiris, nè tantillo quidem magis te sint admiraturi: me autem hoc tempore suspiciunt *beatum*que prædicant, et omnes deos precantur, ut iis aliquando demonstrare liceat, se quoque nihilo minùs quàm me, fideles amicis esse, hostibus nunquam cessuros, dum vitâ fruuntur, nisi numen obftet: virtuti verò et existimationi bonæ, nè Syrorum quidem et Assyriorum omnia bona, tuis addita, prætulerint: tales viros certò scias hîc jam consedisse. Hic cùm adriisset Gobryas, Per deos immortales, inquit, indica mihi, Cyre, ubinam illi sint, quò petam ut mihi per te liceat horum aliquem sumere generum. Nihil profectò, ait *Cyrus*, opus

ἔμῃ σε δεήσει πυνθάνεσθαι, ἀλλ' ἦν σὺν ἡμῖν ἔπη, αὐτὸς σὺ ἐξείς καὶ ἄλλω δεικνῦναι αὐτῶν ἕκαστον.

Τοσαῦτα δ' εἰπὼν δεξιάν τ' ἔλαβε τῇ Γωβρύᾳ, καὶ ἀναστὰς ἐξήκει, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ πάυλας ἐξήγαγε· καὶ πολλὰ δεομένη τῇ Γωβρύᾳ ἔνδον δειπνεῖν, ἔκ' ἠθέλησεν· ἀλλ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐδείπνει, καὶ τὸν Γωβρύαν σὺνδειπνον ^α παρέλαθεν. Ἐπὶ ξιβάδος δὲ κλῆ- κλιθεὶς ἤρξιο αὐτὸν ὦδε, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Γωβρύα, πότερον οἶε εἶναι σοι πλείω ἢ ἡμῶν ἐκάστῳ σρώμαλα; Καὶ ὅς εἰπεν, Ὑμῶν ἢ τὸν Δι' εὖ οἶδ' ὅτι σρώμαλα πλείω ἐστὶ καὶ κλῖναι, καὶ οἰκία γε πολλῶν μείζων ἢ ὑμετέρα τῆς ἐμῆς· οἱ γε οἰκία μὲν χρῆσθε γῆ τε καὶ ἔραυῶ, κλῖναι δ' ὑμῶν εἰσιν ὅποσαι γένοιντ' ἂν εὐναὶ ἐπὶ γῆς· σρώμαλα δὲ νομίζετε ἔχ' ὅποσα πρόβατα φέει ἔρια, ἀλλ' ὅποσα φρύγανα ὄρη τε καὶ πεδία ἀνίσσι. Τότε μὲν δὴ πρῶτον ὁ Γωβρύας σὺνδειπνῶν αὐτοῖς, ὁρῶν τὴν φαυλότην τῶν παραλίθε- μένων βρωμάτων, πολὺ ^β σφᾶς ἐνόμιζεν εὖναι ἐλευθεριώτεράς αὐτῶν.

fuerit ex me sciscitari, sed si nos sequaris, poteris ipsemet etiam alteri quemlibet horum ostendere.

Hæc loquutus, Gobryæ dextram prehendit, et surgens abiit, suosque omnes eduxit: cumque multum eum Gobryas rogasset, intus uti cœnaret, noluit; sed in castris cœnavit, et Gobryam sibi in cœnâ socium adhibuit. Cum autem super toro herbarum frondiumque discubisset, sic eum interrogavit, Dic mihi, Gobrya, inquit, utrum existimas plura tibi esse stramenta, quàm cuique nostrum? Et ille, Vobis profectò, inquit, plura sunt tum stragula, tum lecti; et domus sanè vestra longè amplior est, quàm mea; quibus terra quidem et cœlum domus usum præbent; tot vobis etiam lecti sunt, quot supra terram cubilia: præterea non quas pecus gerit lanas, pro stragulis habetis, sed quæcunque virgulta tum montes tum campi submittunt. Ac Gobryas quidem tunc primum apud eos cœnans, cum ciborum quæ adponerentur vilitatem cerneret, se suosque multò liberaliùs illis degere iudicavit.

^α Παρέλαθεν. Ἐπὶ, &c.] Idem locum hunc MS. Bodl. omnesque melioris notæ editiones rectè exhibent. In Aldinâ verò et Florant. omnia mirè perturbata, depravataque sic leguntur, ——— παρέλαθε. μέλιτον δ' αὐτῶν ἔδωκεν εἶναι τὸ ἐν τῇ στρα- τηᾷ ὄντας, τῶν εἰς τὸν αὐτὸν κήρυον ἑμ- βαλόντων μηδενὸς οἶσθαι διὸν πλείων παρα- λίσσασθαι, ἐπὶ ξιβάδος, &c. Voces autem istas, μέλιτον δὲ, &c. usque ad ἐπὶ ξιβάδος, locum non suum occupasse, apertius est videri ut probatione careat.

^β Σφᾶς ἐνόμιζεν, &c.] Locum hunc sic reddit Leunclavius: *penitè illis liberaliùs suis degere iudicavit, eorum in vescendo moderatione consideratâ. Etenim, &c.* Quod nec orationis structura patitur, nec mens Auctoris. Mihi autem, *Philæphum, Gabriellum*, aliisque Interpretes secuto, prius pronomen σφᾶς ad Gobryam ejusque so- cios, postèrius αὐτῶν ad Cyrum Persâsque cæteros referendum, sententiâ ita posita- lante, videtur.

^a Ἐπεὶ δὲ καλενόησε τὴν μετρίτητα τῶν σίτων· (ἐπ' ὅθεν γὰρ βρώματι ὁ δὲ πώματι Πέρσης ἀνὴρ τῶν πεπαιδευμένων ἔτε ὁμμασιν αὐτὸν ἐκπεπληγμένος καλαφάνης γένοιτο, ἔτε ἀρπαγῇ, ἔτε νόμῳ, μὴ ἔχει προνοεῖν ἄπερ αὐτὸν καὶ μὴ ἐν σίτῳ ὦν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἵππικοι, διὰ τὸ μὴ ταράσσεσθαι ἐπὶ τῶν ἵππων, δύνασθαι ἅμα ἱππεύοντες καὶ ὄρεσθαι καὶ ἀκχεῖν καὶ λείπειν τὸ δέον, ἔτω καὶ ἐκεῖνοι ἐν τῷ σίτῳ οἶονταί· δεῖν φρόνιμοι καὶ μέτριοι φαίνεσθαι· τὸ δὲ κεκινῆσθαι ὑπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῆς πόσεως, πάλιν αὐτοῖς κυνικὸν καὶ θηριῶδες δοκεῖ εἶναι) ἐνενόησε δὲ αὐτῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα οἷα ἐρωτηθῆναι ἥδιον ἢν ἢ μὴ, ^b καὶ ὡς ἔσχωπτον οἷα σκωφθῆναι ἥδιον ἢν ἢ μὴ· ἅ, τε ἔπαιζον ὡς πολὺ μὲν ὕβρεως ἀπῆν, πολὺ δὲ τῆ αἰσχρόν τι ποιεῖν, πολὺ δὲ τῆ χαλεπαίνεσθαι πρὸς ἀλλήλους. Μίλιτον δ' αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι, τὸ ἐν γραμματικῇ οὐκίας τῶν εἰς τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐμβαίνόντων μηδενὸς οἴεσθαι δεῖν πλείω παραλίθεσθαι,

At postquam eorum in vescendo moderationem animadverterat; (in nullo enim neque cibo neque potu, Persa, *disciplinā patriā* liberaliter institutus, *sic* vel oculis commotus manifestò deprehensus fuerit, vel rapacitate, vel animo, minùs ut *rerum suarum* providus sit, quàm si cibo capiendò non intentus esset: sed ut homines equestres, propterea quòd in equis non perturbantur, inter equitandum et cernere, et audire, et dicere possunt quod oportet; ità et illi par esse censent, ut prudentes se ac moderatos in vescendo palàm præbeant; ac prorsùs caninum belluinumque ducunt, à cibis et potu commoveri) atque secum reputaverat etiam eos de rebus ejusmodi se mutuò interrogare, de quibus jucundius esset interrogari quàm non *interrogari*, et falsè quædam dicere, quibus perstringi jucundius esset quàm non *perstringi*; quæque jocarentur, à contumeliā longè abesse, longè ab actione quavis turpi, longè *demum* à mutuā animorum irritatione; *his igitur consideratis, mutatā tandem sententiā, Persas se suisque liberaliùs degere putabat.* Maximum verò ei visum est, quod cùm in expeditione essent, nemini eorum qui periculum idem adibant, plura putarent adponenda;

^a Ἐπεὶ δὲ, &c.] Laborat Leunclavius, ut voces istæ in ἱππικῇ mutantur; utque, sublata ante eas τελεία εἰς μὴ, connectantur cum superioribus in hunc modum — ἐλευθεριωτέρως αὐτῶν, ἱππικῇ καλενόησε τὴν μετρίτητα τῶν σίτων. Nos, pertinacem librorum omnium consensionem secuti, nec interpunctionem loci, nec scripturam mutamus; sed novam hîc periodum instituímus; et ea quæ sequuntur, ἐπ' ὅθεν γὰρ βρώματι, &c. usque ad κυνικὸν καὶ θη-

ριῶδες δοκεῖ εἶναι· adstipulante Stephano, parenthesi includenda putamus. Constat quidem nihil in sequentibus reperiri, quod primo huic periodi membro, alterique illi ἐνενόησε δὲ αὐτῶν, &c. respondeat. Itaque dicendum est, σχῆμα hîc ἀναπαισθητικὸν occurrere, cujus exempla suprà paulò p. 222. et 250 notavimus.

^b Καὶ ὡς ἐπηρώτων, &c.] De interrogationibus his jocisque eleganter disserit *Plutarchus* Sympos. lib. 2. σελ. 4.

ἀλλὰ τῆτο νομίζειν μεγίστην εὐωχίαν εἶναι, τῆς συμμαχισθαι μέλλουσας ὀτιθελίστας παρασκευάζειν. Ηνίκα δὲ ὁ Γωβρύας εἰς οἶκον ἀπὼν ἀνίστατο, εἰπεῖν λέγεται, Οὐκέτι θαυμάζω, ὦ Κῦρε, εἰ ἐκπώματα μὲν καὶ ἱμάτια καὶ χρυσίον ἡμεῖς ὑμῶν πλείονα κεκλήμεθα, αὐτοὶ δ' ἐλάχιστος ὑμῶν ἄξιοί ἐσμεν. Ἡμεῖς γὰρ ἐπιμελημέθα, ὅπως ἡμῖν ταῦτα ὡς πλείονα ἔσται, ὑμεῖς δὲ μοι δοκεῖτε ἐπιμελεῖσθαι ὅπως αὐτοὶ ὡς κράτιστοι ἐσισθε. Ο μὲν ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ Κῦρος, Ἀγ', ἔφη, ὦ Γωβρύα, ὅπως πρῶτ' παρίσῃ ἔχων τῆς ἱππέας ἐξωπλισμένους, ἵνα καὶ τὴν δύναμίν σε ἴδωμεν, καὶ ἅμα διὰ τῆς σῆς χώρας ἀγῆς ἡμᾶς, ὡς ἂν εἰδῶμεν ἅ τε δεῖ φίλια καὶ πολέμια ἡμᾶς νομίζειν. Τότε μὲν δὴ ταῦτα εἰπόντες ἀπῆλθον ἑκάτερος ἐπὶ τὰ προσήκοῦτα.

Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, παρῆν ὁ Γωβρύας ἔχων τῆς ἱππέας, καὶ ἡγεῖτο. Ο δὲ Κῦρος, ὥσπερ προσήκει ἀνδρὶ ἀρχούῳ, ἔ μόνον τῷ πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν προσεῖχε τὸν νῦν, ἀλλ' ἅμα προῖων ἐπεσκοπεῖτο εἴτι δυνατὸν εἴη τῆς μὲν πολέμιας ἀσθενεστέρας ποιεῖν, αὐτὰς δὲ ἰσχυροτέρας. Καλέσας ἔν τὸν Ὑρκάνιον καὶ τὸν Γωβρύαν, (τῆς γὰρ ἐνόμιζε μάλιστα εἰδέναι ὦν αὐτὸς ᾤετο δεῖσθαι μαθεῖν) Ἐγὼ τοι, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, οἶμαι, σὺν ὑμῖν ὡς πεισὶς βαλευόμενος περὶ τῆς πολέμου τῆδε, ἔκ ἂν ἐξαμαρτάνειν· ὁρῶ γὰρ ὑμῖν

sed epulum id lautissimum ducerent, si eos, quos belli socios habituri essent, quàm optimos efficerent. Cùm autem Gobryas domum iturus surgeret, dixisse perhibetur, Non ampliùs, Cyre, miror nos copiam majorem poculorum, et vestium, et auri possidere, quàm vos; sed vobis tamen minoris aestimandos esse. Quippe nobis curæ est, ut copiâ illorum adfluamus; vos *id* eniti studiosè mihi videmini, ut ipsi sitis quàm præstantissimi. Hæc cùm dixisset Gobryas, subjecit Cyrus, Age, Gobrya, fac ad sis cras manè cum equitibus armatis, ut copias tuas inspiciamus, simulque per tuam nos regionem ducas, ut sciamus, quæ pro amicorum, quæ pro hostium rebus nos habere oporteat. Et tunc quidem his dictis, uterque ad sua discessit.

Cùm autem dies illuxisset, aderat cum equitibus Gobryas, ac præibat. At Cyrus, velut eum facere par est, qui cum imperio sit, non solum itineri faciendo intentus erat, sed inter progrediendum considerabat, fierine aliquâ ratione posset, ut hostes imbecilliores redderentur, ipsi firmiores. Itaque arcessito Hyrcanio et Gobryâ, (hos enim in primis ea scire putabat, quibus sibi cognitis opus esse existimabat) Equidem arbitror, inquit, amici, me, si cum vobis, fidis sociis, de hoc bello consultem, nequaquam erraturum: vobis enim magis

ἔτι μᾶλλον, ἢ ἐμοί, σκεπτεῖν οὐκ ὅπως ὁ Ασσύριος ἡμῶν μὴ ἐπικραλήσει. Ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἔφη, τῶνδε ἀποσφαλένῃ ἐστὶν ἴσως καὶ ἄλλη ἀποστροφή· ὑμῶν δὲ, εἰ ἕτος ἐπικραλήσει, ὁρῶ ἅπαντα τὰ οὐκ ἀλλότρια γινόμενα. Καὶ γὰρ ἐμοὶ μὲν πολέμιός ἐστιν, αἱ ἐμὰ μισῶν, ἀλλ' οἷόμενος ἀσύμφορον εἶναι αὐτῷ, ἡμᾶς μείζων εἶναι· καὶ στρατεύει διὰ τῆτο ἐφ' ἡμᾶς· ὑμᾶς δὲ καὶ μισεῖ, καὶ ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ὑμῶν. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναυτο ἀμφοτέρω, καὶ τὰ αὐτὰ περαίνειν ἅ ὅτι μέλοι, ὡς ταῦτα εἰδότες, σφίσι, καὶ μέλου αὐτοῖς ἰσχυρῶς, ὅπη τὰ νῦν παρόντα ἀποθήσοιτο.

Εὐλαῦθα δὴ ἤρχετο ᾧδε, Λέξαίε μοι, ἔφη, ὑμᾶς μόνους ἐνόμιζε πολεμικῶς ἔχειν ὁ Ασσύριος πρὸς ἐαυτὸν; ἢ ἐπίστασθε καὶ ἄλλον τινὰ αὐτῷ πολέμιον; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Τρκάνιος, πολεμιώται μοι εἰσὶν αὐτῷ Καδύσιοι, ἔθνος μάλα πολὺ καὶ ἄλκιμον· Σάκαι γεμῆν, ὅμοροι ἡμῶν, οἳ πολλὰ κακὰ πεπόνθασιν ὑπὸ τῇ Ασσυρίᾳ· ἐπειράτω γὰρ καὶ ἐκεῖνος, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καλᾶσθαι. Οὐκᾶν οἴεσθε, ἔφη, νῦν αὐτὸς ἀμφοτέρω πᾶσι ἄν ἐπιβῆναι σὺν ἡμῶν τῷ Ασσυρίῳ; Εφασαν, καὶ σφόδρα γε,

etiam cogitandum esse video, quàm mihi, nè superior nobis evadat Assyrius. Nam mihi, inquit, in his si frustrà fuero, fortassis aliud non deerit perfrugium; à vobis autem, si superior hic evaserit, omnia quæ possidetis alienatum iri video. Etenim meus hostis est, non quod me oderit, sed quòd sibi non expedire arbitratur, nos magnos esse; eaque una causa est, cur bellum nobis faciat: at vos et odit, et adfectum se à vobis injurià ducit. Ad hæc respondit uterque, et sibi curæ esse eadem exequi, utpote qui scirent illa quæ Cyrus dicebat, et solliciti etiam essent, quis rerum præsentium futurus sit exitus.

Ibi tum sic orsus est dicere, Velim mihi significetis, ait, an vos solos Assyrius existimârit esse hostili in eum animo? an alium quendam infestum ei novistis? Imò, inquit Hyrcanius, infestissimi profectò ei sunt Cadusii, gens magna admodum et robusta: Sacæ porrò, nobis finitimi, qui multis ab Assyrio incommodis adfecti sunt; nam et illos, æquè ac nos, conatus est in potestatem suam redigere. Ergò existimatis, ait, jam libenter hos utrosque nobiscum invasuros Assyrium; Imò etiam acriter, inquirunt,

^a Ὅτι μέλοι, &c.] Edit. Leunclav. Ald. et Florent. dant μέλλει, quam lectionem Camerarius et Gabriellus in loco convertendo secuti sunt. Ex plurimum verò exemplarium consensu à se substitutum fuisse μέλοι testatur Stephanus; quibus sanè accedunt MS. Bodl. et Edit. Eton. Hæc autem posteriori etiam loco μέλοι exhibet ante αὐτοῖς, quod haud minùs forsitan ap-

tum est, quam μέλον illud à cæteris editionibus omnibus et MSto Bodl. representatum. Locus nonnihil obscuritatis habet; sed germanus Stephano sensus videtur: Responderunt et sibi curæ esse eadem exequi, utpote qui scirent illa quæ Cyrus dicebat, et solliciti etiam essent, quid res præsentis evasura forent.

εἶπη δύναιτο συμμίζειν. Τί δ' ἐν μέσῳ, ἔφη, ἐς τῇ συμμίζειν; Ἀσσύριοι, ἔφασαν, τὸ αὐτὸ ἔθνος αἰ' ἔπερ νῦν πορεύῃ. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἤκασεν ὁ Κύρος, Τί γάρ; ἔφη, ὦ Γωερύας, καὶ σὺ τῇ νεανίσκῃ τάτῃ, ὃς νῦν εἰς τὴν βασιλείαν καθέσθην, ὑπερηφανίαν πολλήν τινα τῇ τρόπῃ κατήγορεῖς; Τοιαῦτα γὰρ, οἶμαι, ἔφη ὁ Γωερύας, ἔπαθον ὑπ' αὐτῇ. Πότερα δῆτα, ἔφη ὁ Κύρος, εἰς σὲ μόνον ἐγένετο τοιοῦτος, ἢ καὶ εἰς ἄλλας τινάς; Νὴ Δί', ἔφη ὁ Γωερύας, καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς. Ἀλλὰ τὰς μὲν ἀσθενεῖας οἷα ὑβρίζει, τί δὲ λείπει; ἐνὸς δ' ἀνδρὸς πολὺ δυνατώτερος ἢ ἐγὼ εἶμι, καὶ ἐκείνῃ ἐταῖρον ὄντα, ὥσπερ τὸν ἐμὸν, συμπίνοντα παρ' ἐαυτῷ συλλαβῶν ἐξέτεμεν, ὡς μὲν τινες ἔφασαν, ὅτι ἡ παλλακὴ αὐτῷ ἐπήνεσεν αὐτὸν ὡς καλὸς εἶη, καὶ ἐμακάρισε τὴν μέλλουσαν αὐτῷ γυναῖκα ἐσεσθαι· ὡς δὲ ἕτος νῦν λείπει, ὅτι ἐπείρασεν αὐτῇ τὴν παλλακίδα. Καὶ νῦν ἕτος εὐνῆχος μὲν ἐστὶ, τὴν δὲ ἀρχὴν ἔχει, ἐπεὶ ὁ πατήρ αὐτῇ ἐτελεύτησεν. Οὐκἔν, ἔφη, οἶμαι ἂν καὶ τῶτον ἡμᾶς ἰδεῖν ἡδέως, εἰ οἷοιτο αὐτῷ βοηθὸς ἂν γενέσθαι; Εὖ μὲν ἔν οἶδα, ἔφη ὁ Γωερύας· ἀλλ' ἰδεῖν τοι αὐτὸν χαλεπὸν ἐστίν, ὦ Κύρε. Πῶς; ἔφη ὁ Κύρος. Ὅτι εἰ μέλλοι τις ἐκείνῳ συμμίζειν,

si quo modo se nobiscum conjungere possent. At quid obstat, ait, quo minus *se nobis* conjungant? *Nimirum* Assyrii, dixere, ea ipsa gens, per quam nunc iter facis. Cum hæc audisset Cyrus, Quid enim? inquit, Gobrya, nonne tu adolescentem hunc, qui modò regno potitur, gravis cujusdam arrogantia: superbiaeque accusas? Talem nempe eum, ait Gobryas, expertus sum. Utrum tandem, inquit Cyrus, in te solum se talem præbuit, an etiam erga quosdam alios? Profectò, inquit Gobryas, erga multos etiam alios. At quibus contumeliis imbecilliores adficiat, quid adtinet dicere? etiam viri cujusdam longè me potentioris filium, qui etiam illius sodalis, sicut meus filius, erat, com-potantem apud se comprehendit et castravit, *idque* propterea, quem-admodum nonnulli adfirmarunt, quòd ipsius concubina eum à formæ præstantiâ laudaverat, eamque beatam dixerat, quæ ejus esset uxor futura; ut autem iste nunc ait, quòd ejus concubinæ pudicitiam tentasset. Ille quidem jam eunuchus est, et, patre mortuo, imperium ob-tinet. Ergò, inquit Cyrus, existimas hunc quoque nos libenter con-specturum, si nos arbitraretur opem sibi laturus? *Id* quidem certè sat scio, ait Gobryas; verùm difficile, Cyre, est, ejus in conspectum veni-re. Quid ità? inquit Cyrus. Quia si quis cum eo conjungere se velit,

² Καὶ ἐκείνῳ ἐταῖρον, &c.] Consentiant hæc omnia, quæ videre licuit, exemplaria. Itaque frustra est Leunclavius, qui voci-

bus, *ex νέου*, locum inter καὶ et ἐκείνου tri-buendum putaret.

παρ' αὐτὴν τὴν Βαβυλῶνα δεῖ παρίεναι. Τί ἔν, ἔφη, τῆτο χαλεπόν; Ὅτι νῦν Δί, ἔφη ὁ Γωθρύας, οἶδα ἐξελθῆσαν δύναμιν αὐτόθεν πολλαπλασίαν ἧς σὺ νῦν ἔχεις· εὖ δ' ἴσθι ὅτι διὰ ταῦτα ἤτιόν σοι νῦν, ἢ τὸ πρῶτον, οἱ Ασσύριοι καὶ τὰ ὄπλα ἀποφέρουσι, καὶ τὰς ἵππους ἀπάγουσιν, ὅτι τοῖς ἰσθῶσιν αὐτὴν ὀλίγη ἔδοξεν ἢ σὴ δύναμις· καὶ ἄτος ὁ λόγος πολλὺς ἤδη ἐνέσπαρται· δοκεῖ δέ μοι, ἔφη, βέλτιον εἶναι φυλαττομένης πορεύεσθαι.

Καὶ ὁ Κῦρος ἀκράσας τῇ Γωθρύᾳ τοιαῦτα, τοιάδε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε· Καλῶς μοι δοκεῖς, ὦ Γωθρύα, λείπειν, κελεύων ὡς ἀσφαλίσαι τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Εγὼ γ' ἔν σκοπῶν εἰ δύναμαι ἐνιοῦσαι ἀσφαλερέαν ὑδεμίαν πορείαν ἡμῖν τῆς πρὸς αὐτὴν Βαβυλῶνα πορείας εἶναι, εἰ ἐκεῖ τῶν πολεμίων ἐστὶ τὸ κράτιστον. Πολλοὶ μὲν γὰρ εἰσιν, ὡς σὺ φῆς· εἰ δὲ καὶ θάρρησας, καὶ δεινοὶ ἡμῖν, ὡς ἐγὼ φημι, ἔσονται. Μὴ ὀρώμενος μὲν ἔν ἡμᾶς, ἀλλ' οἰόμενος ἀφανεῖς εἶναι διὰ τὸ φοβεῖσθαι ἐκείνης, σάφ' ἴσθι, ἔφη, ὅτι τῇ μὲν φόβῳ ἀπαλλάξονται, ὅς αὐτοῖς ἐγένετο, θάρσος δὲ ἐμφύσειαι αὐτὴ τῆς τούτου μεῖζον, ὅσω ἂν πλείονα χρόνον ἡμᾶς μὴ ὀρώσιν· ἣν δὲ καὶ ἤδη ἴωμεν ἐπ' αὐτὰς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν εὐρήσομεν ἔτι κλαίουσας τὰς ἀποθανόντας ὑφ' ἡμῶν, πολλοὺς

eum necesse est præter ipsam Babylonem transire. Quid hoc tandem, ait Cyrus, difficultatis habet? Quia profectò, inquit Gobryas, scio copias ex eâ multò his, quas tu nunc habes, majores prodiisse: atque adeò certò scias velim, hanc ipsam ob causam minùs Assyrios ad te nunc et arma adferre, et equos adducere, quàm antea, quòd exercitus tuus exiguus esse visus sit iis, qui eum conspexerunt; et iste quidem jam increbuit rumor; mihi quæ adeò consultius esse videtur, ut cautè proficiscamur.

Hujusmodi *quædam* cùm ex Gobryâ Cyrus audisset, ei sic respondit; Rectè, Gobrya, mihi dicere videris, qui *nos* de itinere quàm tutissimè faciendo moneas. Mihi verò *negotium hoc* consideranti nulla tutior itineris faciendi ratio ad animum accidit, quàm si ipsam ad Babylonem tendamus; si *quidem* ibi robur hostium maximum est. Nam multos isthic esse asseris ipse: et si fidentibus quoque sint animis, etiam terribiles nobis erunt, ut equidem arbitror. Et quidem si nusquam nos conspiciant, sed nos, propterea quòd eos metuamus, delitescere existiment, certò futurum scias, inquit, ut metu liberentur, quàm conceperunt, πρόque hoc tanto major iis innascatur fiducia, quanto nos diutius non conspexerint: fin autem in eos jam pergemus, multos inveniemus plorantes adhuc illos, qui à nobis interfecti sunt; multos,

δ' ἔτι τραύματα ἐπιδεδεμένους, ἃ ὑπὸ τῶν ἡμέτερων ἔλαθον, πάν-
τας δ' ἔτι μεμνημένους τῆς τῆδε μὲν τῆς στρατεύματος τόλμης, τῆς
δ' αὐτῶν φυγῆς τε καὶ συμφορᾶς. Εὖ δ' ἴσθι, ὦ Γωβρύα, εἶναι
καὶ τῷτο ἤδη, ὥς οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν μὲν θάρρῃσωσιν
ἀνυπόστατον τὸ φρόνημα παρέχοντα· ὅταν δὲ δείσωσιν, ὅσῳ ἂν
πλείους ᾖσι, τοσάτω μείζω καὶ ἐκπεπληγμένον μᾶλλον τὸν φόβον
κίχνηται. Ἐκ πολλῶν μὲν γὰρ καὶ κακῶν λόγων πύξημένος αὐτοῖς
παῖρεςιν, ἐκ πολλῶν δὲ καὶ πονηρῶν ^a χρημάτων, ἐκ πολλῶν
δὲ καὶ δυσθύμων τε καὶ ἐξέσηκώτων προσώπων ἤθροισαι· ὥς
ὑπὸ τῆς μεγέθους ἢ ῥαδίου αὐτὸν εἶναι ἕτε λόγοις καλῶσθῆσαι,
ἕτε προσάδοντα ^b πολεμίοις μένος ἐμβαλεῖν, ἕτ' ἀπάγοντα

quibus erunt obligata vulnera, quæ à nostris acceperunt; omnes deni-
que memoriâ hujusce *πολεμίου* exercitûs audaciam, et fugam calamitatém-
que suam adhuc tenentes. Scire autem te volo, Gobrya, sic compa-
ratum esse, ut plerique mortales, cùm fiduciæ pleni sunt, eâ sint ani-
morum elatione, quæ sustineri nequeat: verùm ubi sibi metuunt,
tanto majori horribiliorique formidine teneantur, quanto plures nu-
mero fuerint. Nam de multis et adversis rumôribus *is terror* eis ad-
auctus adest, de multis et acerbis rebus, de multis etiam tristibus ex-
animatîsque vultibus collectus est; aded ut ob magnitudinem *terroris*
hujus facilè fieri nequeat, ut vel ille verbis extinguatur, vel in hostem
ducendo robur animis addatur, vel *ab eisdem* abducendo, militum

^a Χρημάτων] Sic editi libri, quos vidi, omnes. Invenitur tamen et alia lectio, nempe *χρωμάτων*. Utramque agnoscit MS. Bodl. Posteriores, in loco convertendo, *Philêrbus* et *Gabrielius* sequuti sunt; priorem, quam recepimus, *Camerarius* et *Leunclavius*. Hic autem omni ope nititur, ut *πράγματα*, pro *χρημάτων*, reponat. Sic enim, inquit, hæc tria sibi commodissimè respondent, *λόγοι*, *ῥυμορες*; *πράγματα*, *res ipse tristes et adversæ*; *πρόσωπα*, *vultus hominum trepidantium*; de quibus et colligi et augeri formido solet. Quod ad alteram scripturam, *χρωμάτων*, adtinet; illa sanè, nec injuriâ, *Leunclavio* vix locum hîc habere videtur, cùm alii colores intelligi non possint, quàm vultûs; et vultûs statim mentio subjiciatur, qui ab illis coloribus secerni nequit. *Suidas* quidem, *Hesychius* et *Phavorinus* *χρῆμα* exponunt, *πράγμα*. At licet in singulari quidem numero, τὸ *χρῆμα*, ἀντὶ τοῦ *πράγματος* rectè ponatur; in plurali tamen τὰ *χρήματα*, ἀντὶ τῶν *πράγματων* in usu non reperiri suspicatur *Æmil. Porcius*. Quare idem *Portus* *πράγματων*, pro *χρημάτων*, in ipso textu legendum, ut monet etiam *Leunclavius*, existimat. Ni-

hilominus, cùm locus hic manifesto errore non teneatur, à lectione receptâ, ubi potissimum exemplaria primæ notæ consentiunt, desciscere religio est. *Scholias* sanè *Thucyd.* τὰ *χρήματα* bis exponit *πράγματα*, lib. 3. p. 191. et lib. 7. p. 425. edit. *Oxon.* Ea tamen expositio, utroque in loco, minùs, ut videtur, consona est, Auctoris menti; quæ postulat, ut per *χρήματα* intelligamus vel *merces* vel *pecunias*, de quibus vulgò accipi solet vox ista. Vulgata lectio *Suidæ* patrocinio melius defenditur; qui *χρῆμα*, in numero etiam multitudinis positum, interpretatur *πράγμα*. nam ad *χρημάτων* hæc habet; *καί ταις ἑλπίσιν καὶ ἐπὶ πρᾶγματι, ἢ προσώπῳ, ἢ λόγῳ. ponitur hæc vox pro re, vel personâ, vel oratione.*

^b Πολεμίοις μένος, &c.] *Leunclavius* exhibet *πολεμίους*, et in margine scribit *πρὸς πολεμίους*; quam lectionem editor quidam *Xenophontis* temerè, ut aliàs solet, in contextum recepit. At vulgatæ scripturæ sua constat auctoritas, neque ea sine contemptu veterum exemplarium omnium mutari potest. Haud necesse est monere, *Homerica* phrasi usum esse hoc loco *Xenophontem*,

^α ἀναθρέψαι τὸ φρόνημα· ἀλλ' ὅσῳ ἂν μᾶλλον αὐτοῖς θαρσεῖν παρακελεύῃ, τοσούτῳ ἐν δεινότητοισι ἡγῆναι εἶναι. Εκείνο μέντοι ἥδη σκεψάμεθα ἀκριβῶς ὅπως ἔχει. Εἰ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ τῆδε αἰ νίκαι ἐσονται ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις, ὁπότεροι ἂν πλείονα ὄχλον ἀπαριθμήσωσιν, ὀρθῶς καὶ σὺ φοβῇ περὶ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἐν δεινοῖς ἐσμεν· εἰ μὲντοι, ὥσπερ πρὸςθευ, διὰ τὰς εὐμαχεμένους, ἔτι καὶ νῦν, αἱ μάχαι κρίνονται, θάρρῳν ἔδεν ἂν σφαλεῖς· πολὺ μὲν γὰρ σὺν θεοῖς παρ' ἡμῖν πλείονας εὐρήσεις τὰς θέλοντας μάχεσθαι ἢ παρ' ἐκείνοις. Ως δὲ ἔτι μᾶλλον θάρρῳς, καὶ τότε καλίστησον· οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι πολὺ μὲν ἐλάττωες εἰσι νῦν, ἢ πρὶν ἡτληθῆναι ὑφ' ἡμῶν, πολὺ δὲ ἐλάττωες, ἢ ὅτε ἀπέδρασαν ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ καὶ ^β μείζονες νῦν, ἐπεὶ ἐνικήσαμεν· καὶ ἰσχυρότεροι, ἐπεὶ ὑμεῖς ἡμῖν προσεγένεσθε· μὴ γὰρ ἔτι ἀτίμαζε μηδὲ τὰς σῆς, ἐπεὶ σὺν ἡμῖν εἰσι· σὺν γὰρ τοῖς νικῶσι σάφ' ἴσθι, ὦ Γωερός, θάρρῳς καὶ οἱ ἀκόλῃθαι ἐπὶ νῦν. Μὴ λαθανέτω δὲ σε μηδὲ τὰτ', ἔφη, ὅτι ἔξεις μὲν τοῖς πολεμίοις καὶ νῦν ἰδεῖν ἡμᾶς·

spiritus excitentur: sed quanto magis eos hortere praesentibus ut sint animis, tanto se gravioribus in periculis esse putant. Jam verò illud etiam quo se pacto habeat, accuratè consideremus. Nam si deinceps in rebus bellicis apud eos futurae sunt victoriae, qui majorem hominum turbam adnumerabunt, rectè tu nobis metuis, et nos reapse in periculo versamur: sin, ut antea, sic etiam nunc, ex virtute dimicantium pendent praeliorum exitus, haud frustra fueris, si fidenti sis animo: nam diis juvantibus multò plures apud nos invenes, qui pugnare velint, quàm apud illos. Ut verò etiam fidentiori sis animo, hoc quoque tecum cogita: sunt nempe hostes jam multò etiam minores, quàm essent, antequam à nobis fuere victi; multò etiam minores, quàm cùm aufugerunt: nos autem et majores nunc sumus, cùm vicerimus: et firmiores, cùm nobis vosmet adjunxeritis: noli enim nè tuos quidem jam aspernari, quando nobiscum sunt; nam cum victoribus certò scire debes, Gobrya, etiam eos, qui sequuntur exercitum, fidentibus animis pergere. Nè id quidem te lateat, inquit, posse hostes hoc etiam tempore nos videre;

^α Αναθρέψαι.] Ità restituimus MStum Bodl. secuti, adductique ipsa loci sententiā; quae, uti Camerarius, probante Leunclavius, animadvertit, excitandi verbum postulat. Prius autem in editis legebatur, ἀναθρέψαι. quod, cùm proferendi vel deprecandi vim habeat, nemo non videt aliorum, atque Cyri voluit oratio, spectare.

^β Μείζονες νῦν, &c.] Sic in libris om-

nibus ferè haecenus editis legitur. Verum MS. Bodl. additā quādam clausulā, dat: ἡμεῖς δὲ καὶ μείζονες νῦν ἢ πρὶν, ἐπεὶ ἐνικήσαμεν· καὶ ἰσχυρότεροι, ἐπεὶ αὐτοχρήναμεν· καὶ πλείονες δὲ, ἐπεὶ ὑμεῖς ἡμῖν προσεγένεσθε. Hanc lectionem, margini editionis suae adscriptam, in loco convertendo, secutus est Leunclavius: eaque haud sanè displicet.

γοργότεροι δὲ, σάφ' ἴσθι, ὕδαμῶς ἂν αὐτοῖς φανείημεν ἢ ἰόντες ἐπ' ἐκείνους. Ὡς ἔν ἐμᾷ ταῦτα γινώσκοντες, ἅτε ἡμᾶς εὐθὺ τῆν ἐπὶ Βαβυλῶνος.

Οὕτω μὲν δὴ πορευόμενοι, τελαραῖοι ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Γωβρύα χώρας ἐγένοντο. Ὡς δ' ἐν τῇ πολεμίᾳ ἦν, καλῆσθε λαθὼν ἐν τάξει μεθ' ἑαυτῶ τῆς τε πεζῆς καὶ τῶν ἵππεων ὅσας ἐδόκει αὐτῷ καλῶς ἔχειν· τῆς δ' ἄλλης ἵππεας ἀφῆκε καθαθεῖν, καὶ ἐκέλευσε τῆς μὲν ὅπλα ἔχοντας κατακαίνειν, τῆς δ' ἄλλης καὶ πρόβατα, ὅσα ἂν λάθωσιν, ἄλφειν πρὸς αὐτόν. Εκέλευσε δὲ καὶ τῆς Πέρσης συγκαταθεῖν· καὶ ἦκον πολλοὶ μὲν αὐτῶν κατακεχυλισμένοι ἀπὸ τῶν ἵππων, πολλοὶ δὲ καὶ λείαν πλείστην ἄλφοντες. Ὡς δὲ παρῆν ἡ λεία, συγκαλέσας τῆς τε τῶν Μήδων ἀρχονίας καὶ τῶν Τρκανίων, καὶ τῆς ὁμοσίμης, ἔλεξεν ὧδε· Ἄνδρες φίλοι, ἐξένισεν ἡμᾶς ἀπαντίας πολλοῖς ἀσταθοῖς ὁ Γωβρύας. Εἰ ἔν, ἔφη, τοῖς θεοῖς ἐξελόντες τὰ νομιζόμενα καὶ τῇ ἄλλῃ στρατῷ τὰ ἱκανὰ, δοίημεν τὴν ἄλλην τάτῳ λείαν, ἄρ' ἂν, ἔφη, καλὸν ποιήσασιν, τῷ εὐθὺς φανεροῖ εἶναι ὅτι καὶ τῆς εὐ ποιῆσας πειρώμεθα νικᾶν εὐ ποιῶντες. Ὡς δὲ τῷτ' ἤκασαν, πάντες μὲν ἐπήνυν, πάντες δ' ἐνεκωμιάζον· εἰς δὲ

sed terrorem eis majorem conspecti nequaquam incutiemus, quàm si adversùs ipsos progrediamur. Cùm igitur hæc mea sit sententia, Babylonem nos rectà ducito.

Itaque sic pergentes, die quarto ad fines agri Gobryæ pervenerunt. Cùmque jam esset in hostico, constitit instrudiisque apud se retinuit tum pedites tum equites, quot ipsi sufficere viderentur: reliquis equitibus excurrendi potestatem fecit, præcepitque ut armatos occiderent, reliquos cum pecudibus, quasunque cepissent, ad se deducerent. Jussit et Persas cum cæteris excurre; eorùmque adhuc multi redierunt qui ex equis descidissent, multi etiam qui prædam amplissimam adducerent. Præda autem cùm adesset, convocatis Medorum Hyrcaniorùmque principibus et Persis qui ὁμότιμοι appellantur, sic eos adloquutus est; Gobryas, amici, nos universos hospitio exceptos liberaliter habuit. Itaque si, postquam diis, inquit, ea quæ in more sunt selegerimus, et reliquo exercitui, quantum sat is erit, prædam aliam huic largiamur, rectè sanè facturi sumus, ut statim constet, conari nos benè de nobis promerentes vicissim benefaciendo vincere. Hoc ubi audissent, omnes id quidem comprobabant, laudibus celebrabant omnes: quin et unus hujusmodi

² ἄλλῃ] Vocem hanc editiones omnes constantissimè servant. At à MSto Bodl. abest, et Leunclavio minùs placet, uti ex

notà ei adfixà constat: nihil tamen contra cæterorum fidem mutamus. Vide lib. 3. p. 154. not. 3.

καὶ ἔλεξεν ὧδε, Πάνυ, ἔφη, ὦ Κύρε, τὺτο ποιήσομεν. Καὶ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ Γωβρύας πτωχὸς τινὰς ἐνόμιζεν ἡμᾶς, ὅτι ἡ θάρεικῶν μεσοὶ ἦκομεν, ἀλλ' ἐκ χρυσῶν φιαλῶν ἐπίνομεν· εἰ δὲ τὺτο ποιήσαιμεν, γινώσκῃς ἂν, ἔφη, ὅτι ἐλευθερίως εἶναι καὶ ἄνευ χρυσίου ἐσὶν. Ἰτε δὴ, ἔφη, τὰ τῶν θεῶν ἀποδούλης τοῖς μάλοισι, καὶ ὅσα τῇ στρατίᾳ ἱκανὰ ἐξελεύσεις, τὰ ἄλλα καλέσαντες τὸν Γωβρύαν δότε αὐτῷ. Οὕτω δὴ λαβόντες ἐκεῖνοι ὅσα ἔδει, τὰ ἄλλα ἔδωκαν τῷ Γωβρύᾳ.

Ἐκ τὰτα δὴ ἦει πρὸς αὐτὴν Βαβυλῶνα, παραίταξάμενος ὥσπερ ὅτε ἡ μάχη ἦν. Ὡς δ' ἔκ αὐτεξήγουν οἱ Ἀσσύριοι, ἐκέλευσεν ὁ Κύρος τὸν Γωβρύαν προσελάσαντα εἰπεῖν ὅτι εἰ ἂν βέλῃται ἐξιδὼν ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, καὶ αὐτὸς σὺν ἐκείνῳ μάχοιτο· εἰ δὲ μὴ ἀμύνει τῇ χώρᾳ, ὅτι ἀνάγκη τοῖς κράτεσι πείθεσθαι. Οὐ μὲν δὴ Γωβρύας προσελάσας ἔνθα ἀσφαλὲς ἦν, ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ αὐτῷ ἐξέπεμψεν ἀποκρινόμενον τοιᾶδε. Δεσπότης ὁ σὸς λέγει, ὦ Γωβρύα, οὐχ ὅτι ἀπέκλεινά σε τὸν υἱὸν μελαμέλει μοι, ἀλλ' ὅτι ἔκ καὶ σὲ προσαπέκλεινα. Μάχεσθαι δ' ἂν βέλῃσθε, ἡκέτι εἰς τὴν τριακοστὴν ἡμέραν· νῦν δ' ἡμῖν ἔπω σχολή· ἔτι γὰρ

quiddam protulit, Omnino, Cyre, inquit, hoc nobis faciendum est. Nam meā quidem sententiā, Gobryas nos mendicos quosdam esse arbitratus est, quia daricis onusti non venimus, nec aureis ē pateris bibimus: at si hoc fecerimus, agnoverit sanē, posse homines etiam absque auro liberales esse. Ite igitur, inquit, atque ubi diis debita magis tradideritis, et quæ exercitui suffecerint selegeritis, cætera Gobryæ accessito date. Quamobrem acceptis illi rebus omnibus quibus opus erat, cætera Gobryæ dederunt.

Secundū hanc ad ipsam Babylonem progressus est Cyrus, instructo exercitu eodem modo, quo *instructus* pugnae tempore fuerat. Cū verò Assyrii contrā non prodirent, Gobryam Cyrus *eis* adequitare et dicere iussit, etiam seipsum cum rege dimicaturum, si ille *quidem* egressus pro regione dimicare vellet: sin regionem *suam* non defenderet, necessariō victoribus parendum *sciret*. Et Gobryas quidem eδ, unde tutō liceret *dicere*, profectus, hæc dixit: is verò quendam prodire iussit, qui in hunc ferē modum responderet: Sic ait dominus tuus, Gobrya, Non me pœnitet, quod filium tuum interfeci, sed quod præter ipsum non etiam te occiderim. Quòd si pugnare velitis, ad diem *ab hoc* trigesimum venite: nunc nobis haud vacat; jam enim

^a βέλῃται] *Etonensis* aliæque editiones apud rectē βέλῃται repræsentant. Nos ad. Steph. Leuncl. Florent. Ald. magisque

adē receptam τῷ εἰ constructionem secuti sumus.

παρασκευαζόμεθα. Ο δὲ Γωβρύας εἶπεν, Ἀλλὰ μήποτέ σοι λήξειεν αὕτη ἡ μελαμέλεια· δῆλον γὰρ ὅτι ἀνιῶ σε ἐγὼ ἐξ ἧ αὕτη σε ἡ μελαμέλεια ἔχει. Ο μὲν οὖν Γωβρύας ἀπήγγειλε τὰ τῆ Ασσυρίας· ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας ταῦτα, ἀπήγαγε τὸ σφάτευμα· καὶ καλίσας τὸν Γωβρύαν, Εἰπέ μοι, ἔφη, ἐκ ἐλεες μέντοι σὺ ὅτι τὸν ἐκλήμηνεν ὑπὸ τῆ Ασσυρίας οἷσι ἂν σὺν ἡμῖν γενέσθαι; Εὖ μέντοι, ἔφη, δοκῶ εἶδέναι· πολλὰ γὰρ ἤδη ἔγχε καὶ ἐκεῖνος ἐπαρρησιασάμεθα πρὸς ἀλλήλους. Οπότε ἔν καλῶς σοι δοκεῖ ἔχειν, πρόσθι πρὸς αὐτόν· καὶ πρῶτον μὲν ἄτω ποίει, ^a ὅπως ἂν αὐτὸς λείῃ· ἐπειδὴν δὲ συγγένῃ αὐτῷ, εἰάν μὲν γυνῆς αὐτοῦ φίλον ἡμῶν βυλόμενον εἶναι, ταῦτ· ^b ἢ δὴ γρηὶ μηχανᾶσθαι, ὅπως λάθῃ φίλος ἂν ἡμῖν· ἔτε γὰρ ἂν φίλος τις ποιήσειεν ἄλλως πως ^c πλεῖστα

adparatui bellico damus operam. Gobryas autem ait, Utinam nullus tibi sit unquam hujusce rei pœnitentiam agendi finis: manifestum enim est, te ab illo tempore, quo ejus te pœnitentia cepit, à me cruciari. Itaque Gobryas Assyrii responsa ad Cyrum referbat; quæ cùm hic audisset, copias abduxit; et accessito Gobryâ, Dic mihi, ait, annon tu aiebas existimare te futurum, ut ille castratus ab Assyrio nobiscum se conjungeret? Equidem hoc, ait, certò mihi persuasum habeo: nam multa jam pridem nos inter nos liberè colloquuti sumus. Quando igitur, inquit Cyrus, commodum tibi videtur, eum accedito; ac primùm quidem sic facito, quemadmodùm ille tibi significabit; ubi verò in congressum ejus veneris, si quidem animadvertes eum nobis amicum esse velle, hoc sanè moliendum erit, ut clam sit, eum nobis amicum esse: nec enim aliquis in bello amicos ullâ ratione aliâ

^a ὅπως ἂν αὐτὸς, &c.] Ità ex MSto Bodl. mutatâ tantùm pronominis specie, locum hunc restituiamus; cùm in eo legatur ὅπως ἂν αὐτὸς λείῃ· ἐπειδὴν, &c. Editi vulgò dant ποίει, ὅπως ἂν αὐτὸς ὅ,τι ἂν λείῃ εἰδῶτε· ἐπειδὴν, &c. quæ lectio sonat, facite ut intelligatis quidquid dicat. Hanc tamen sententiam Leunclavius cùm concoquere non poterat, eam, quam damus, lectionem, in loco vertendo expressit, et editionis suæ margini adscripsit.

^b ἢ δὴ γρηὶ μηχανᾶσθαι.] Ab omnibus ferè libris abest illud γρηὶ. quod tamen nos, editionem Etonensem secuti, addendum putavimus. Rectè enim observat Stephanus, infinitivum solum stare hic non posse, nisi pro imperativo positum, prisco more, dicamus. Sed cùm imperativi πρόσθι et ποίει præcedant, cur in eadem periodo infinitivum pro imperativo subjunxisset?

Certè hoc mihi (verba sunt Stephani) non sit verisimile: quare aut imperativum ex illo infinitivo nobis esse faciendum, aut particulam δὲ vel γρηὶ addendam censuerim; ut sit τῷτο δὲ μηχανᾶσθαι, vel τῷτο ἢ δὴ γρηὶ μηχανᾶσθαι. Illi sanè scribendi modo favet MS. Bodl. in quo legitur τῷτο δὲ μηχανᾶσθαι.

^c Πλεῖστα.] MS. Bodl. dat πλεῖστα. quod magis probat Muretus. Perperam. Nam usitata scriptoribus Atticis est ista graduum permutatio. Οὐκ ἂν αὖ ὁ τὰ δίκαια ποιεῖν λέξεν λυσίτελεν, φαίη ἂν δὲ τὰ ταῦτα πράττειν. — ὅθεν τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἐντὸς ἀνθρώπος ἔσται ἐκμαλίστατος, i. e. longè potentior, Plat. de Rep. lib. 9. p. 589. edit. Steph. Alia exempla profert Budæus Comm. L. G. p. 1051. Vide quæ notavimus, p. 187.

ἀγαθὰ ἐν πολέμῳ, ἢ πολέμιος δοκῶν εἶναι· ἔτ' ἂν ἐχθρὸς πλείῳ τις βλάβειεν ἄλλως πως, ἢ φίλος δοκῶν εἶναι. Καὶ μὲν, ἔφη ὁ Γωερύας, οἷδ' ὅτι καὶ πρίαινο Γαδάτας τὸ μέγα τι ποιῆσαι κακὸν τὸν νῦν βασιλέα Ασσυρίων· ἀλλ' ὅ,τι ἂν δύναιτο, τῆτο καὶ ἡμᾶς δεῖ σκοπεῖν. Λέει δὲ μοι, ἔφη ὁ Κύρος, εἰς τῆτο τὸ φρέριον τὸ πρὸ τῆς χώρας, ὃ φαίε Υρκανίοις τε καὶ Σάκαις^α ἐπιβίβειχίσθαι, τῆδε τῇ χώρᾳ πρόβολον εἶναι τῷ πολέμῳ, ἃρ' ἂν οἶει, ἔφη, ὑπὸ τῇ φρεράρχῃ παρεθῆναι τὸν εὐνῆχον ἐλθόντα σὺν δυνάμει; Σαφῶς γε, ἔφη ὁ Γωερύας, εἴπερ ἀνύποπτος αἶ, ὥσπερ νῦν ἐσιν, ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν.^β Οὐκᾶν, ἔφη, ἀνυποπίστατος ἂν εἴη, εἰ προσθάλοιμι ἐγὼ πρὸς τὰ χωρία αὐτῶ, ὡς λαθεῖν βεβλόμενος, ἀπομάχοιτο δ' ἐκεῖνος ἀνὰ κράτος· καὶ λάθοιμι μὲν αὐτῶ τι ἐγὼ, ἀνιλάθοι δὲ κακείνος ἡμῶν ἢ ἄλλης τινός, ἢ καὶ ἀγγέλους περιπομένους ὑπ' ἐμῶ πρὸς τέττες ἔς φαίε πολεμίας τῷ Ασσυρίῳ εἶναι· καὶ οἱ μὲν ληθέντες λείποιεν ὅτι^γ ἐπὶ σφάτειμα ἀπέρχοντο, καὶ κλίμακας ὡς τὸ φρέριον ἄβουτες·

pluribus beneficiis adfecerit, quàm si hostis esse putetur; nec inimicos ullâ ratione aliâ pluribus quis adfecerit detrimentis, quàm si amicus esse videatur. Novi equidem, ait Gobryas, id vel empturum Gadatam, ut magno aliquo malo regem hunc Assyriorum adficere posset: sed nobis etiam considerandum est, quid possit. Dic igitur, ait Cyrus, an in castellum hoc, quod est ante regionem hanc, quod *ipfi* dicitis contra Hyrcanios et Sacas excitatis muris munitum esse, ut belli *tempore* propugnaculo huic regioni sit; *in hoc*, inquit, *castellum* existimas admissum iri à præsidii præfecto eunuchum illum, si cum copiis accedat? Prorsus, inquit Gobryas, si quidem haud suspectus, uti nunc est, ad eum veniat. Ergo, ait Cyrus, quàm minimè suspectus fuerit, si ego castella ipsius adoriar, tanquam ea capere velim, et ille totis viribus defendat: et capiam ego quiddam, quod ipsius sit, ille contra vel quosdam alios nostrum capiat, vel etiam nuntios eos qui mittentur à me ad illos, quos regi Assyriorum infectos esse dicitis: *ex his* qui capti fuerint, ad exercitum se proficisci dicant, ut scalas ad castellum *illud* deportent:

^α Ἐπιβίβειχίσθαι, τῆδε, &c.] Locum hunc interpunctionis vitio laborantem sic sanavimus: cùm prius scriberetur—
ἐπιβίβειχίσθαι τῆδε τῇ χώρᾳ, πρόβολον, &c.
Sed dativus iste, χώρα, cum comitantibus particulis, ad πρόβολον, non ad ἐπιβίβειχίσθαι, referendus est. Constat hoc tum ex loci sententiâ, tum ex eâdem loquendi formula infra paulò occurrenti; ὅπως

ἐαυτοῖς μὲν πρόβολος εἶναι πολέμου, τοῖς &c.

^β Οὐκᾶν, ἔφη, &c.] Mavult Stephanus hunc locum et sequentem interrogativè legere. Cui assentior.

^γ Ἐπὶ σφάτειμα, &c.] Muretus unicâ voce legendum censet ἐπισφάτειμα, et paulò post, ἄβουτες, pro ἀβουτες, ut sit sensus, *proficisci se ad supplementum exercitus*

ὁ δὲ εὐνῆχος ἀκῆσας προσποιήσας, προαγγεῖλαι βεβλόμενος ταῦτα, παρεῖναι. Καὶ ὁ Γωβρύας εἶπεν, Οὕτω μὲν γινόμενα σαφῶς εἶδα ὅτι παρεῖν αὐτὸν, καὶ δεοῖό γ' αὐτῷ μένειν ἔσε σὺ ἀπέλθης. Οὐκ ἂν αὖν, ἔφη ὁ Κύρος, εἴγε ἅπαξ εἰσελθοὶς δύναιτ' αὐτῷ ἡμῖν ὑποχείριον ποιῆσαι τὸ χωρίον; Εἰκὸς γὰρ, ἔφη ὁ Γωβρύας, τὰ μὲν εὐδον ἐκεῖνα συμπαρασκευάζοντες, τὰ δ' ἐξωθεν σὲ ἰσχυρότερα προσάγοντες. Ἰθὶ ἂν, ἔφη καὶ πειρῶ ταῦτα διδάξας καὶ διαπραξάμενος, παρεῖναι· πρὶν δὲ αὐτῷ ἐκ αὐτῶν μείζω ἔτε ἱποῖς αὐτῷ ἢ τε δείξαις αὐτὸς σὺ τυγχάνεις παρ' ἡμῶν εἰληφώς.

Εκ τῆς ὥχης μὲν ὁ Γωβρύας ἄσμενος δὲ ἰδὼν αὐτὸν ὁ εὐνῆχος, συνωμολογεῖ τε πάντα καὶ συνέθειναι αὐτῷ εἶδει. Επεὶ δὲ ἀπήγγειλεν ὁ Γωβρύας ὅτι πάντα δοκοῖν ἰσχυρῶς τῷ εὐνῆχῳ ἔχειν τὰ ἐπιγαλῆνα, ἐκ τῆς τῇ ὑπεραίᾳ προσέβαλε μὲν ὁ Κύρος, ἀπειμάχει δὲ ὁ Ἰαδάτας· ἦν δὲ καὶ ὁ ἔλαβε χωρίον ὁ Κύρος,

eunuchus autem, his auditis, adesse se simulet, velut hæc indicaturum. Et Gobryas, Si res ita geratur, ait, certò scio recepturum eum, atque etiam rogaturum, ut secum maneat, donec tu recedas. Ergo, ait Cyrus, si semel castellum ingrediatur, an nostram illud in potestatem redigere possit? Ità videtur, inquit Gobryas, siquidem intus ille adparando juvet, ac tu foris impetu vehementiori exercitum admoveas. Itò igitur, inquit Cyrus; et enitere *cofiratum* ut *isum* hæc edoceas et re confectâ nobis præstò sis: fidem verò neque dederis neque ostenderis ei majorem illâ quam à nobis ipse accepisti.

Secundùm hæc discessit Gobryas: et eum cùm animo gaudenti videret eunuchus, omnibus de rebus *cum eo* consensit et pactus est ut oportuit. Cùmque renuntiâsset Cyro Gobryas, videri sibi apud eunuchum *certa jam* et firma esse omnia quæ mandâsset; tum deinde postero die Cyrus copias admovebat, Gadatas contra *pro suis* propugnabat: castellum autem à Cyro

à Sacis et Hyrcaniis adducendum, scalas, &c. Mihi verò illud ἐπιστάτευμα hæud probi commatis esse videtur. Monendus tamen est lector, aliam scripturam edit. Flor. et Ald. præ se ferre, nimirum hanc: καὶ κλίμακας ἀσπερὶ τὸ φρέρον ἔχοντες. Sed magis mihi placet lectio vulgò recepta, quam MS. etiam Bodl. confirmat. In quo tamen ἀξοντες, non ἀσόντες, legitur. Locī autem sententiam satis explicant illa, quæ mox sequuntur, verba: τὸς μὲν εἰσεν ὁ Γαδάτας διαφύειν, ὅπως ἀσεν τὰ τραυέματα, καὶ τὰς κλίμακας κομίζουσιν, p. 271.

Ἰαδάτας ἦν καὶ ὁ, &c.] In MS. Bodl. et editione Eton. desunt voces istæ omnes, quæ inter Γαδάτας et τῶν δὲ ἀγγέλων interjectæ sunt. At eas exhibent editiones vetustæ Flor. et Ald. quas Stephanus, Leunclavius, aliique hoc in loco secuti sunt. Nobis itaque religio fuit integram simul sententiam expungere, quæ non tot librorum modò testimoniis corroborata est, sed et ex ipso Xenophonte defendi posse videatur: suprâ enim paulò dixerat Cyrus — εἰ προσβάλωμι ἐγὼ πρὸς τὰ χωρία αὐτῷ — καὶ λάβοιμι μὲν αὐτῷ τὸ ἐγὼ, &c.

ἑποῖον ἔφη ὁ Γαδάτας· τῶν δὲ αἰγέλων ἧς ἔπεμψεν ὁ Κῦρος, προειπὼν οἷ πορεύσοιτο, τὰς μὲν εἶασεν ὁ Γαδάτας διαφεύγειν, ὅπως ἄγοιεν τὰ γρατεύματα, καὶ τὰς κλίμακας κομίζοιεν· ^α ἧς δ' ἔλαβεν, βασανίζων ἐναντίον πολλῶν, ὡς ἤκυσεν ἐφ' ἃ ἔφασαν πορεύεσθαι, εὐθέως συνεσκευασμένος ὡς ἐξαγγελῶν, τῆς νυκτὸς ἐπορεύετο. Τέλος δὲ πιστευθεὶς, ὡς βοηθὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ φρεῖον· καὶ τῶς μὲν συμπαρασκευάζεν, ὅτι ἐδύνατο τῷ φρεράρχῃ· ἐπεὶ δὲ ὁ Κῦρος εἰσῆλθε, κατалаμβάνει τὸ χωρίον, συνερίθς ποιησάμενος καὶ τὰς ^β παρὰ Κῦρῳ αἰχμαλώτας. Επεὶ δὲ τῆτο ἐγένετο, εὐθὺς Γαδάτας ὁ εὐνῆχος τὰ ἔνδον κατὰσῆσας ἐξῆλθε πρὸς τὸν Κῦρον, καὶ τῷ νόμῳ ^γ προσκυνήσας, εἶπε, Χαῖρε ὦ Κῦρε. Ἀλλὰ ποιῶ ταῦτ', ἔφη· σὺ γάρ με σὺν τοῖς θεοῖς ^δ κελεύεις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζεις χαίρειν. Εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὅτε ἐγὼ μέγα ποιῶμαι, φίλον τῆτο τὸ χωρίον τοῖς ἐνθάδε συμμάχοις κατὰλιπεῖν· σὲ δ', ἔφη, ὦ Γαδάτα, ὁ Ἀσσύριος παῖδας μὲν, ὡς εἰσικε, τὸ ποιεῖν ἀφείλετο, ^ε μὲνοι τότε φίλεις κτῆσθαι σὲ δύνασθαι ἀπετέρησεν· ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι ἡμᾶς τῷ ἔρῳ τέτῳ φίλεις πεποίησαι,

captum, id erat, quod Gadatas jufferat *ορρυγναρι* : nuntios autem, quos Cyrus miserat, et quò proficisci deberent præmonuerat alios Gadatas elabi fivit ut copias adducerent, et scalas adferrent ; de iis verò quos cepit quæstione in multorum præsentia habitâ, cùm audisset, ad quæ proficisci se dicerent, statim rebus *ad iter* adparatis, tanquam hæc enuntiaturus, noctu profectus est. Tandem cùm ei fides habita esset, velut opem laturus castellum ingreditur : ac primum quidem unâ cum castelli præfecto *omnia* pro viribus adparabat ; posteaquam verò Cyrus accessit, castellum *Gadatas* occupat, usus ad hoc etiam captivorum de Cyri copiis operâ. Quod cùm confectum esset, statim Gadatas eunuchus rebus in eo constitutis ad Cyrum egreditur, cùmque eum more adorasset, Gaudere, inquit, te Cyre jubeo. Gaudeo verò, subjecit *ille* : nam tu cum diis non solum me jubes, sed etiam cogis gaudere. Nam planè scias, magnè me facere, quod sociis hîc *nostris* castellum hoc pacatum relinquo : tibi verò, Gadata, inquit, liberorum quidem, uti videtur, procreandorum facultatem ademit Assyrius, amicos parandî facultatem non abstulit : sed velim tibi persuadeas, te nos hoc facto *tibi met* amicos fecisse ;

^α Οὗς δ' ἔλαβε, &c.] Libri serè omnes particulam δὲ inter ὡς et ἤκυσεν importunè positam exhibent : unde impedita exoritur orationis structura. Nos Stephanum libenter secuti sumus ; qui eam assentiente, ut testatur ipse, libro veteri, εὐρηκία.

^β Παρὰ Κῦρῳ] Muretus legendam censet παρὰ Κῦρον. Et MS. quidem Bodl. παρὰ τῷ Κῦρῳ repræsentat. At locum suum teneat, per me licet, vulgata lectio, quam cæteri libri omnes præstant.

^γ Προσκυνήσας] Vide lib. 4. p. 329. not. 2.

οἱ σοι, ἢν δυνώμεθα, πειρασόμεθα μὴ χεῖρας βοηθοὶ παρασῆναι ἢ εἰ παῖδας ἢ ἐκλόνας ἐκέλησο. Ο μὲν τοιαῦτα ἔλεξεν.

Εν δὲ τῷ ὧ Τρκάνιος, ἄρτι ἡσθημένος τῷ γεγενημένῳ, προσθεὶς τῷ Κύρῳ, καὶ λαβὼν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, εἶπεν, Ω μὲν ἀγαθὸν σὺ τοῖς φίλοις Κύρε, ὡς πολλὴν με τοῖς θεοῖς ποιεῖς χάριν ὑφείλεις, ὅτι σοί με συνήγαγον. Ἰθι νῦν τοίνυν, ἔφη ὁ Κύρος, καὶ λαβὼν τὸ χωρίον ἔπερ ἔνεκά με ἀσπάζῃ, διαθέθει αὐτὸ ἔτιω, ὡς ἂν τῷ ὑμείρῳ φύλῳ πλείεα ἀξίου ᾖ, καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, μάλισα δ', ἔφη, Γαδάτα τῷ, ὃς ἡμῖν λαβὼν αὐτὸ παραδίδωσι. Τί ἂν; ἔφη ὁ Τρκάνιος, ἐπειδὴν Καδῆσιοι ἔλθωσι καὶ Σάκαι, καὶ οἱ ἐμοὶ πολῖται, καλέσωμεν καὶ τῶτον, ἵνα κοινῇ βελευσώμεθα πάντες, ὅσοις προσήκει, πῶς ἂν συμφορώτατα χρώμεθα τῷ φρερίῳ; Ταῦτα μὲν ἔτιω συνήνεσε καὶ ὁ Κύρος· ἐπεὶ δὲ συνῆλθον οἷς ἔμελε περὶ τῷ φρερίῳ, ἐβλεύσαντο κοινῇ φυλάττειν οἷσπερ ἀγαθὸν ἦν φίλιον ὄν, ὅπως ἑαυτοῖς μὲν πρόξολος εἴη πολέμῳ, τοῖς δ' Ἀσσυρίοις ἐπιτέλειχισμένον. Ἐπεὶ δὲ τῷτο ἐγένετο, πολὺ δὲ προθυμότερον καὶ Καδῆσιοι συνεστρατεύοντο καὶ Σάκαι καὶ Τρκάνιοι· καὶ συνελέγη ἐνθεῦθεν στρατεύμα, Καδῆσιων μὲν,

qui, si poterimus, haudquaquam deteriores in ope tibi ferendâ esse conabimur, quàm si filios, vel nepotes haberes. Hujusmodi verba fecit Cyrus:

Atque hic Hyrcanius, qui jam primùm animadverteret quid esset gestum, adcurrit ad Cyrum; prehensâque ejus dextrâ, inquit, O ingens tu bonum amicis Cyre, quantam ut diis gratiam *modo* debeam effecisti, quod tibi me conjunxerunt. Jam verò abito, inquit Cyrus, et recepto *in possessionem tuam* castello, cujus causâ me *tantoperè* complecteris, itâ res ejus componito, nationi ut vestræ maximo sit commodo, et reliquis sociis, inque primis, ait, huic Gadatæ, qui captum id nobis tradit. Quid igitur? inquit Hyrcanius, an ubi Cadusii Sacæque venerint, et cives mei, hunc etiam vocabimus, ut omnes, ad quos res pertinet, in commune consulamus, quo pacto maximâ cum utilitate nostrâ castello fruamur? Hæc Cyrus etiam comprobavit: cùmque convenissent, ad quos castelli cura pertinebat, hoc consilii ceperunt, ut communiter ab iis custodiretur, quibus expedirêt illud habere pacatum, quò ipsis belli *tempore* propugnaculo esset, ac munimento Assyriis objecto. Id ubi factum esset, multò alacrius et Cadusii, et Sacæ, et Hyrcanii militiae societatem amplectebantur; coactûsque hinc est exercitus, ex Cadusiis,

^a Ὑμείρῳ φύλῳ] Sic emendavimus, partim ex MS^{to} Bodl. in quo legitur Ὑμείρῳ φύλῳ partim ex conjecturâ Stephani, qui se non dubitare ait, quin vera lectio sit τῷ ὑμείρῳ φύλῳ, i. e. *propter nationi*.

Addit Stephanus, de hâc lectione Cimerarii vetus exemplar et Gabrielum etiam sibi assentiri. Falsum hoc quidem: nam Gabrielius vertit, *propter nationi*.

πελίσσας εἰς δισμυρίδας, καὶ ἵππεῖς εἰς τετρακισχιλίους· Σακῶν δὲ, τοξόται εἰς μυρίδας, καὶ ἵπποτοξόται εἰς δισχιλίους· καὶ Τρκαῖοι δὲ πεζεὺς τε ὅσους ἐδύνατο προσεξέπεμψαν, καὶ ἵππεας προσεπλήρωσαν, εἰς δισχιλίους· τὸ γὰρ πρόσθεν καταλελειμμένοι ἦσαν πλείους οἶκοι αὐτῶν ἵππεῖς, ὅτι οἱ Καδύσιοι καὶ οἱ Σάκαι τῶν Ασσυρίων πολέμιοι ἦσαν. Ὅσον δὲ χρόνον ἐκαθέζετο ὁ Κῦρος ἀμφὶ τὴν περὶ τὸ φρέριον οἰκονομίαν, τῶν Ασσυρίων τῶν κατὰ ταῦτα τὰ χωρία πολλοὶ μὲν ἀπῆλθον ἵππους, πολλοὶ δὲ ἀπέφερον ὄπλα, φοβούμενοι ἤδη πάντας τὰς προσχώρας.

Ἐκ δὲ τούτου προσέρχεται τῷ Κύρῳ ὁ Γαδάτας, καὶ λέγει ὅτι ἤκουσιν αὐτῷ ἄγγελοι ὡς ὁ Ασσύριος, ἐπεὶ πύθοιτο τὰ περὶ τῆς φρερίδος, χαλεπῶς τε ἐνέχοι, καὶ συσκευάζοιτο ὡς ἐμβαλὼν εἰς τὴν αὐτῆς χώραν. Ἦν ἔν ἀφῆς με, ὦ Κῦρε, τὰ τεῖχη ἂν πεπραθείην διασωσκι, τῶν δὲ ἄλλων μείων λόφος. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, Ἦν ἔν ἴης νῦν, πότε ἔσῃ οἶκοι; Καὶ ὁ Γαδάτας εἶπεν, Εἰς τρίτην δειπνήσω ἐν τῇ ἡμετέρᾳ; Ἡ καὶ τὸν Ασσύριον, ἔφη, οἷς ἐκεῖ ἤδη καταλήψεσθαι; Εὖ μὲν ἔν, ἔφη, οἶδα· σπεύσει γὰρ ὅσω σὺ πρόσω ² δοκεῖς ἵεναι. Ἐγὼ δὲ, ἔφη ὁ Κῦρος, ποσαῖος ἂν σὺν

ad vicies mille peltastæ, equitumque circiter quatuor millia; de Sacis, decies mille sagittarii, et ad duo hippotoxotarum millia: et Hyrcanii pedites, quot poterant, cæteris adjiciendos emiserunt; equitumque numerum ad duo millia expleverunt; nam domi antehac major equitum pars relicta erat, quodd Cadusii et Sacæ hostes Assyriorum essent. At toto illo tempore, quo sedebat hic Cyrus, ut castelli res constitueret, multi Assyriorum, qui his locis erant vicini, equos adducebant, multi deferebant arma, quodd jam finitimos omnes metuerent.

Ad Cyrum deinde accedit Gadatas, et nuntios ad se venisse dicit, qui narrarent, Assyrium, posteaquam de castello inaudisset, graviter molestèque tulisse, seque ad incursionem in ipsius Gadatæ agrum faciendam parare. Quamobrem si me, Cyre, dimiseris, ait, saltem tueri munitiones enitar; res utique cæteras minoris facio. Et Cyrus, Si ergo jam discesseris, inquit, quando futurus es domi? Tertio sanè die, inquit Gadatas, meà in regione cænabo. An et Assyrium istic, ait Cyrus, offensurum te jam arbitraris? Sat quidem certè scio, inquit Gadatas: tantò magis enim festinabit, quanto tu abiisse longius videris. Verùm ego, subiecit Cyrus, quoto die,

² Δοκεῖς ἵεναι.] Muretus legit εἶναι, MS. Bodl. σπεύσει γὰρ ὅσω ἔτι πρόσω δοκεῖς ἀπείναι. Sed contra aliorum exem-

plarum fidem, serie sententiæ orationis non postulante, nihil mutò.

τῷ στρατεύματι ἐκεῖσε ἀφικοίμην; Πρὸς τῆτο δὴ ὁ Γαδάτας λέγει, Πολὺ ἤδη, ὃ δέσποια, ἔχεις τὸ στρατεύμα, καὶ ἐκ αὐτοῦ ὄναισι μείον ἢ ἐν ἑξήκοντα ἡμέραις ἐλθεῖν πρὸς τὴν ἐμὴν οἰκίαν. Σὺ μὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Κύρος, ἀπὶθι ὡς τάχιστα· ἐγὼ δὲ ὡς αὐτὸν δυνατὸν ἢ πορεύσομαι. Ὁ μὲν δὴ Γαδάτας ἄχελος· ὁ δὲ Κύρος συνεκάλεσε πάντας τὰς ἀρχούσας τῶν συμμάχων· καὶ ἤδη πολλοὶ τε ἐδόκην καὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ παρεῖναι· ἐν οἷς δὴ ὁ Κύρος λέγει τοιαύδε·

“ Ἄνδρες σύμμαχοι, Γαδάτας διέπραξεν ἃ ἐδόκει πᾶσιν
 “ ἡμῖν πολλὰ ἄξια εἶναι· καὶ ταῦτα, πρὶν καὶ ὅτιν ἀγαθὸν ὑφ’
 “ ἡμῶν παθεῖν. Νῦν δὲ ὁ Ἀσσύριος εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμ-
 “ βάλλειν ἀγγέλλεται, δηλονότι ἅμα μὲν τιμωρεῖσθαι αὐτὸν βα-
 “ λόμενος, ὅτι δοκεῖ μέγα βεβλάφθαι ὑπ’ αὐτῶν· ἅμα δ’ ἵσως
 “ καὶ ἐκεῖνο ἐννοεῖται, ὡς εἰ οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι μηδὲν
 “ ὑπ’ ἐκείνῳ κακὸν πείσονται, οἱ δὲ σὺν ἐκείνῳ ὅλως ὑφ’ ἡμῶν
 “ ἀπολῶνται, ὅτι ὡς τάχιστα ἁδύνα εἰκὸς σὺν αὐτῷ βέλεισθαι
 “ εἶναι. Νῦν ἔν, ὃ ἄνδρες, καλὸν τι αὐτοῖς δοκεῖμεν ποιῆσαι,

cum copiis eò pervenire possim? Ad hoc respondet Gadatas, Magnas tu jam, domine, copias habes, nec poteris meum ad domicilium minori quàm sex septemve dierum spatio pervenire. Tu ergo, inquit Cyrus, eò quàm celerrimè proficiscitor: ego pro viribus iter faciam. Discessit igitur Gadatas: Cyrus autem omnes sociorum principes convocavit; et multi jam ac præclari fortèsque viri videbantur adesse; apud quos adeò talem orationem habuit Cyrus:

“ Perfecit ea, socii, Gadatas, quæ nobis omnibus magni æstimanda
 “ videbantur; et quidem priùs quàm ullo à nobis beneficio esset ad-
 “ fectus. Nunc verò Assyrius in fines ejus incursionem facere nun-
 “ tiatur, qui nimirum eadem vult operà supplicium de eo sume-
 “ re, propterea quòd magnùm se ab eo detrimentum accepisse pu-
 “ tet; et illud fortassis etiam cogitat, si nihil ex ipso mali iis ac-
 “ cidat, qui ad nos deficiunt, et qui cum ipso stant à nobis dele-
 “ antur, par esse creditu, brevissimo tempore secum velle stare ne-
 “ minem. Jam ergo, viri, præclarum quiddam facere videbimur,

^a ὄναισι μείον ἢ, &c.] Voces μείον ἢ defunt in ed. t. Flur. et Ald. Quare notas iis, suspectæ lectionis indices, adpinxere Stephanus et Leunclavius. Eas verò exhibent adstruuntque MS. Bodl. edit. Eton. et Gabrielii versio. Zonaras autem Annal. lib. 3. legit, Οἱ αὐτοὶ δύναισι, ἀπεργάζομαι, ἀισπάζομαι, εἰ μὴ ἐν ἑξήκοντα, &c.

^b Οἱ, δὴ.] Editio Stephaniana, οἱ; δὲ, operarum, ut opinor, vitio.

^c καὶ δὲ δοκεῖμεν.] Id. reposuimus ex MS. Bodl. adstipulante Stephano, et admonente ipsius orationis serie. Hactenus editum, καὶ δὲ καὶ.

“ εἰ προθύμως Γαδάτῃ βοηθήσαιμεν, ἀνδρὶ εὐεργέτῃ· καὶ ἅμα
 “ δίκαια ποιοῖμεν αὐτῷ, χάριν ἀποδίδούτες· ἀλλὰ μὴν καὶ σύμφορον
 “ γ’ αὖ, ὥς ἐγὼ δοκῶ, πράττοιμεν ἡμῖν αὐτοῖς. Εἰ γὰρ πᾶσι
 “ φαίνεται τὰς μὲν κακῶς ποιῶντας νικᾶν πειρώμενοι κακῶς
 “ ποιῶντες, τὰς δ’ εὐεργετοῦντας ἀταχοῖς ὑπερβαλλόμενοι, εἰκὸς ἐκ
 “ τῶν τοιούτων φίλος μὲν ἡμῖν πολλὰς βέλεσθαι γίνεσθαι, ἐχθρὸν
 “ δὲ μηδὲνα ἐπιθυμεῖν εἶναι· εἰ δὲ ἀμελήσας δόξαιμεν Γαδάτῃ,
 “ πρὸς τῶν θεῶν ποίοις λόγοις ἄλλως πείθοιμεν αὐτῷ χαρίζεσθαι
 “ τι ἡμῖν; πῶς δ’ αὖ τολμῶμεν ἡμᾶς αὐτὸς ἐπαινεῖν; πῶς δ’
 “ αὖ ἀντιλέγει τις ἡμῶν δύναμις Γαδάτῃ, εἰ ἠτλήμεθα αὐτῷ εὖ
 “ ποιῶντος, τοσοῦδε ὄντες, ἐνὸς ἀνδρός, καὶ τέττα ἔττω διακει-
 “ μένῃ;” Ο μὲν ἔν ἔτῳς εἶπεν· οἱ δὲ πάντες συνεπήκον ἰσχυρῶς
 ταῦτα ποιεῖν.

Ἀλέξε τοῖνον, ἔφη, ἐπεὶ περ καὶ ὑμῖν συνοκεῖ ταῦτα, ἐπὶ μὲν
 τοῖς ὑποζυγίοις καὶ ὀχήμασι καταλείπωμεν ἕκαστοι τὰς μετὰ τέτῳ
 ἐπιήδειά τις πορεύεσθαι. Γωρύας δὲ ἡμῖν ἀρχέτω αὐτῶν, καὶ
 ἡγεῖσθω αὐτοῖς· καὶ γὰρ ὁδῶν ἔμπειρος, καὶ τὰλλα ἱκανός· ἡμεῖς δὲ,
 ἔφη, σὺν ἵπποις τοῖς δυνατάτοις καὶ ἀνδράσι πορευώμεθα, τὰ
 ἐπιήδεια τριῶν ἡμερῶν λαθόντες· ὅσῳ δ’ αὖ κεφότερον συσκευα-
 ζώμεθα καὶ εὐτελέστερον, τοσάτῳ τὰς ἐπιέσας ἡμέρας ἥδιον αὖ

“ si alacribus animis opem Gadatæ tulerimus, homini benè *de nobis*
 “ promerenti : et justè simul fecerimus, si gratiam referamus : et verò
 “ etiam, meâ sententiâ, rebus nostris rectè consuluerimus. Nam si nos
 “ palam omnibus eniti videbimur, ut eos, qui nos lædunt, lædendo
 “ vincamus, et benè merentes beneficiis superemus; consentaneum est,
 “ talibus ex causis futurum ut multi se nobis amicos adscribi velint, et
 “ nemo inimicum esse cupiat : sin Gadatam negligere videamur, qui-
 “ bus verbis, per deos *immortales*, aliis persuaserimus, ut nobis grati-
 “ ficentur aliquid? qui nosmet ipsos audeamus laudare? qui possit ali-
 “ quis nostrum corâ intueri Gadatam, si ab eo beneficiis, tot *nempe*
 “ *ipsi* numero, uno ab homine, eoque tali qui sit in statu, superemur?”
 In hunc modum dixit Cyrus : eâque consenserunt omnes acriter esse
 facienda.

Agite igitur, inquit, quandò hæc vobis etiam placent, relinquamus apud
 iumenta et vehicula, qui quàm maximè sint ad iter cum his faciendum ido-
 nei : Gobryas iis præfectus sit, eosque præcedat : est enim peritus itine-
 rum, et ad *quævis* alia idoneus : nos, ait, cum valentissimis tum equis tum
 viris, trium dierum commeatu instructi, pergamus : quanto autem levius et
 vilius nos oneraverimus, tanto sequentibus *hisce* diebus *proximis* jucundius

ἀριεῖσομεν τε καὶ δειπνήσομεν καὶ καθευδήσομεν. Νῦν δ', ἔφη, πορευόμεθα ὧδε· Πρῶτον μὲν ἄγε σὺ Χρυσάντα τῆς θωρακοφόρου, (ἐπεὶ ὁμαλή τε καὶ πλατεῖα ἡ ὁδὸς ἐστὶ) τῆς ταξιάρχου ἔχων ἐν μετώπῳ πάντας· ἡ δὲ τάξις ἐκάσθῃ ἐφ' ἐνὸς ἴτω· αἰθροὶ γὰρ ὄντες, καὶ τάχιστα καὶ ἀσφαλές ἐστι αὐτῶν πορευοίμεθα. Τάτῃ δὲ ἔνεκα, ἔφη, τῆς θωρακοφόρου κελεύω ἡγεῖσθαι, ὅτι τῆτο βαρυτάτον ἐστὶ τῆ στρατεύματος. Τῇ δὲ βαρυτάτῃ ἡγεμένη, ἀνάγκη ῥαδίως ἐπεσθαι·² πάντα τὰ θῆτον ἰόντα· ὅταν δὲ τὸ τάχιστον ἡγῆται ἐν νυκτὶ, ἔδεν ἐστὶ θυμασὸν καὶ διασπᾶσθαι τὰ στρατεύματα· τὸ γὰρ προλαχθὲν ἀποδιδράσκει. Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἔφη, Ἀράβαζος τῆς Περσῶν πελλασαὺς καὶ τοξότας ἀγέτω· ἐπὶ δὲ τούτοις Ἀνδραμίας ὁ Μήδος, τὸ Μήδων πεζικόν· ἐπὶ δὲ τούτοις, Εμβας τὸ Ἀρμενίων πεζικόν· ἐπὶ δὲ τούτοις, Ἀράχας Ὑρκανίης· ἐπὶ δὲ τούτοις, Θαμβράδας τὸ Σακῶν πεζικόν· ἐπὶ δὲ τούτοις, Δαμάτας Καδυσίης. Ἀλόντων δὲ καὶ ἄλλοι πάντες, ἐν μετώπῳ μὲν τῆς ταξιάρχου ἔχοντες, δεξιὴς δὲ τῆς πελλασαῦς, ἀριστερὰς δὲ τῆς τοξότας τῶν ἐαυτῶν παισὶν· ἔτω γὰρ πορευόμενοι, καὶ εὐχρηστότεροι γίνουσι. Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἔφη, οἱ σκευοφόροι πάντων ἐπέσθωσαν· οἱ δὲ ἄρχοντες αὐτῶν

et pransuri, et coenaturi, et dormituri sumus. Nunc verò, inquit, iter hoc modo instituamus: Primùm tu Chrysanta thoracatos ducito, (quandò plana et lata via est) cohortium præfectis omnibus in fronte constitutis; et cohors quælibet ità procedito, ut singuli singulis succedant; quippe conferti, et celerrimè et tutissimè iter fecerimus. Hæc de causâ thoracatos præire jubeo, quòd exercitûs ea pars sit maximè gravis. Gravissima verò si præeant, faciliùs omnia sequantur necesse est, quæ expeditiora sunt: cùm verò pars expeditissima noctu præeat, mirum non est divelli copias: id enim quod primà est in acie aufugit. Post hos, ait, Artabazus Persas, qui peltastæ sunt et sagittarii, ducat: post eos Andramias Medus, peditatum Medicum: post eos, peditatum Armeniorum, Embas: post eos, Artuchas Hyrcanios: post eos, Thambradas peditatum Sacarum: post eos, Damatas Cadusios. Atque omnes hi sic ducant, ut cohortium præfectos in fronte habeant, peltastas ad dextram, ad levam agminis sui sagittarios: nam si hoc modo incedant, etiam paratiores quemlibet ad usum fuerint. Post hos, inquit, calones cum imbedimentis omnium sequantur; eorûmque præfecti dent

² Πάντα τὰ θῆτον &c.] Scholii hæc sive glossæ verba, textum autem esse, πάντα τὰ ἰλάττωτα vel ἰλάττωσα, censuit Leunclavius. Et hoc quidem modo in

edit. Flor. legitur. Nos MSti Bodl. Stephani, edit. Ald. Etæu. aliarûmque fidem secuti sumus.

ἐπιμελείσθωσαν πάντων, ὅπως αὖ συνεσκευασμένοι τε ὥσι πάντα πρὶν καθεύδειν, καὶ πρῶτ' σὺν τοῖς σκεύεσι παρῶσιν εἰς τὴν τελευτήν χεῖραν, καὶ ὅπως κοσμίως ἐπωλεῖται. Ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις, ἔρη, τὴς Πέρσας ἱππέας Μαδάτας ὁ Πέρσης ἀγέτω, ἔχων καὶ ἕτος τὴς ἐκατοντάρχους τῶν ἱππέων ἐν μετώπῳ· ὁ δ' ἐκατοντάρχος τὴν τάξιν ἀγέτω εἰς ἕνα, ὥσπερ οἱ πύλαρχοι. Ἐπὶ δὲ τέτοις Ραμβάκας ὁ Μῆδος ὡσαύτως τὴς ἐαυτοῦ ἱππέας· ἐπὶ δὲ τέτοις σὺ, ὦ Τίγρης, τὸ σαυτοῦ ἱππικόν· καὶ οἱ ἄλλοι δ' ἱππάρχοι, μεθ' ὧν ἕκαστος ἀφίκετο πρὸς ἡμᾶς·^α ἐπὶ τέτοις Σάκαι ἀγέτω· ἔσχατοι δ' ὥσπερ ἦλθον Καδῆσιοι ἀγόντων γράτευμα·^β σὺ δὲ ὁ ἄγων αὐτὴς ἐπιμελεῖ, τὸ νῦν εἶναι, πάντων τῶν ὀπισθεν, καὶ μηδένα ἔα ὑστερον τῶν σῶν ἱππέων γίνεσθαι. Ἐπιμελεῖσθε δὲ τῇ σιωπῇ πορεύεσθαι οἱ τε ἄρχοντες καὶ πάντες οἱ σωφρονεῖντες· διὰ γὰρ τῶν ὧτων ἐν τῇ νυκτὶ ἀνάγκη μᾶλλον ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἕκαστα καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ πράττεσθαι· καὶ τὸ ταραχθῆναι δ' ἐν νυκτὶ πολὺ μείζον ἐστὶ πρᾶγμα ἢ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ δυσκατασπώτερον· ἢ ἕνεκα ἢ τε σιωπῇ ἀσκησία, καὶ ἡ τάξις διαφυλακία. Ταῖς δὲ νυκτεριναῖς,

operam ut omnes vasa omnia sarcināsque colligant prius et componant, quàm somnum capiant, ac manè cum impedimentis ad locum constitutum adsint, et compositè sequantur. Post calones, inquit, Persas equites Madatas Persa ducat, et is etiam centuriones equitum in fronte habeat: centurio autem quilibet cohortem ducat singillatim, perinde atque peditum praefecti faciunt. Post hos Rambacas Medus equites item suos; et post eos, tu, Tigranes, tuas equestres copias: et deinde reliqui etiam equitum praefecti ducant eos, cum quibus ad nos quisque venit: post hos vos, Sacae, ducite: ultimi quemadmodum venerunt, ita etiam copias ducant, Cadusii; túque eorum ductor studiosè curam gerito, in hoc quidem tempore, omnium qui postremo sunt in agmine, neque permittito ut quisquam tuos sequatur equites. Date verò etiam operam vos praefecti, et omnes qui sapitis, ut cum silentio progrediamini: quippe noctu magis auribus quàm oculis singula tum percipere tum agi oportet: quin et multò majoris res est negotii sedatúque difficilior, si noctu perturbatio incidat, quàm interdiu: quapropter et silentium teneri, et ordines servari necesse est. Nocturnæ verò excubiæ,

^α Ἐπὶ τούτοις Σάκαι, &c.] Tum ex MSti Bodl. editionisq. Eton. fide, tum ex admonitu Stephani sic rescriptum: cum prius in omnibus ferè editis legere-tur, ἐπὶ τούτοις καὶ ἀσίοι. Leunclavius ex libro Budensi aliam lectionem adfert probatque; nimirum hanc: ἐπὶ δὲ τούτοις Σάκαι ἀγέτωσαν. At illud ἀσίοι tum cap-

terorum librorum tum versionum vetustarum auctoritate stabilitum est.

^β Σὺ δὲ ἄγων, &c.] Edit. Flor. et Ald. exhibent—καδῆσιοι ἰόντων. Αλκιῶνα, σὺ δὲ, &c. ut sit Αλκιῶνα, σὺ δὲ, &c. pro σὺ δὲ, ὦ Αλκιῶνα, &c. Sed nos MStum Bodl. edit. Eton. et Stephanum, qui receptam probat scripturam, sequi maluimus.

ἔφη, φυλακὰς, ὅταν μέλλῃτε νυκτὸς ἐξανασθῆσθαι, αἰεὶ χρη-
 ῶς βραχυτάτας καὶ ὥς πλείστας ποιεῖσθαι, ὥς μηδὲν ἢ ἐν τῇ
 φυλακῇ ἀγρυπνία πολλὴ ἔσται λυμάνηται ἐν τῇ πορείᾳ· ἥνικα δ'
 αὖ ὥρα ἢ πορεύεσθαι, σημαίνειν τῇ κέρατι. Ὑμεῖς δὲ ἔχοντες ἂ
 δεῖ ἕκαστον, πᾶρετε εἰς τὴν ἐπὶ Βαβυλωνος ὁδόν· ² ὁ δὲ ὀρμώμενος,
 αἰεὶ τῇ κατ' ἑρὰν παρεγχεύατω ἔπισθαι.

Γιγνέσθαι δὲ ὅχοντο ἐπὶ ταῖς σκηναῖς, καὶ ἄλλα αἰπιόυτες διελέστο
 πρὸς ἀλλήλους, ³ ὥς μνημονικὸς ὁ Κύρος, ὁπόσοις συνέταττε, πῶς
 ὀνομάζων ἐνέλελλετο. Ο δὲ Κύρος ἐπιμελεῖται τῆτο ἔποιεί· πᾶν
 γὰρ αὐτῇ διαμαρτὸν εἶδκει ἵται, εἰ οἱ μὲν βάνανσοι ἴσασσι τῆς
 ἑαυτῶ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα, καὶ ἰατρός δὲ οἶδε
 καὶ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν φαρμάκων οἷς χρῆται πάντων τὰ ὀνόματα·

inquit, quoties noctu castra vobis erunt movenda, semper quàm brevif-
 simæ constituendæ sunt et frequentes; nè cui vigilie in excubiis, si diu-
 turniores sint, in itinere noceant; cùm autem proficiscendi tempus erit,
 cornu signum est dandum. Vos denique rebus iis, quas quemque habere
 oportet, instructi, ad viam Babylonem versùs ineundam adeste: quisquis
 autem progredi cœperit, semper à tergo iter facientem ad sequendum
 hortetur.

Secundùm hæc ibant ad tabernacula, et inter eundem colloque-
 bantur inter se, quantum memoriâ valeret Cyrus, quàm multos ad
 officii munera instrueret, quo modo nominatim adpellatis suis præ-
 ciperet. At Cyrus hoc studiosè faciebat: nam ei perquàm mirum
 videbatur, eorum qui sordidas exercent artes, tenere suæ quemque
 artis instrumentorum adpellationes, et medico quoque tum instrumen-
 torum tum medicamentorum omnium quibus utitur, nota esse nomina;

² Ο δὲ ὀρμώμενος, &c.] Editio Flor. dat,
 Ο δὲ ὀρμώμενος αἰεὶ τῇ κατ' ἑρὰν ἐγχεύατω
 (mendosè, proculdubio, pro ἐγχεύατω)
 ἔπισθαι. Quam lectionem, in libro Bu-
 densii repertam, sequitur Camerarius. At
 scripturam eam, quam secuti sumus, MS.
 Bodl. edit. Ald. Steph. Eten. aliæque re-
 præsentant: nisi quòd in *Allimâ* vocula
 δὲ post ἔπισθαι legatur.

³ Ως μνημονικὸς ὁ, &c.] In huius loci
 explicatione se haud parum exercuerunt
 interpretes: dum alii aliam horum verbo-
 rum, ὁπόσοις συνέταττε, πῶς ὀνομάζων ἐν-
 τέλλετο, structuram sequendam putârunt.
 Camerarius ita vertit, si quid cùm aliqui-
 bus esset constituendum, quàm prælarè man-
 daret, nomina commemorans. Leunclavius,
 si quid cùm aliquibus esset constituendum,
 quo modo nominatim adpellatis suis præci-
 peret. Philadelphus, quot instruxit! quo-

modo nominatim præcepit! Gabriellus,
 quàm multos uno tempore instruxit; ut sin-
 gulis singula mandavit, hisque nomine ap-
 pellatis. Ego autem Stephano assentior;
 qui non hæc tantùm verba, ὁπόσοις συνέ-
 ταττε, πῶς ὀνομάζων ἐντέλλετο, sed illa e-
 tiam, ὡς μνημονικὸς ὁ Κύρος, sub uno mem-
 bro includenda putat: ut dicatur (verba
 sunt Stephani) Cyrus valere memoriâ, et
 quâ in re id ostenderit, adjiciatur: per
 inde ac si diceretur, Quomodo Cyrus se
 valere memoriâ ostendisset, cùm singulos,
 quibus inter instruendum mandata dabit,
 nomine suo vocaret. Quamvis autem
 (pergit Stephanus) ὁπόσους συνέταττε aptius
 esset, ita accipiendo hoc verbum, tamen
 et dativus ferri posse videtur: ut perinde
 sit ac si diceretur, πῶς ὀνομάζων ἐντέλλετο
 ὁπόσους συνέταττε, et resolveretur ὁπόσους
 in ἑκατοντα ὀπίσσεσθαι.

* ὁ δὲ στρατηγὸς ἕτως ἡλίθιος ἔσσιτο, ὥστε καὶ εἰσεῖναι τῶν ὑφ' αὐτὸν ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα, εἰς ἀνάγκη εἶναι αὐτῷ ὀργάνοις χρῆσθαι, καὶ ὅταν προκαταλαβεῖν τι βέλῃται, καὶ ὅταν φυλάττειν, καὶ ὅταν θάρρῃναι, καὶ ὅταν φοβεῖσθαι. Καὶ ὅταν τιμῇσαι δὲ ποτε τινα βέλῃτο, πρέπον αὐτῷ ἐδόκει εἶναι ὀνομαστὶ προσαιτορεῖν. Ἐδόκυν δὲ αὐτῷ οἱ γινώσκεισθαι δοκῶντες ὑπὸ τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ καλόν τι ^b ποιῶντες ὁρᾶσθαι μᾶλλον ὀριγεσθαι, καὶ τῷ αἰσχρόν τι ποιεῖν μᾶλλον προθυμεῖσθαι ἀπίχεσθαι. ^c Ἡλίθιον δὲ καὶ τῆτο αὐτῷ ἐδόκει εἶναι, τὸ, ὅποτε βέλῃτο τι πρᾶχθῆναι, ἕτω προσάττειν, ὥσπερ ἐν οἴκῳ ἔνιοι προσάττεισι δεσπόται, Ἰτω τις ἐφ' ὕδαρ, Ξύλα τις σχισάτω· ἕτω γὰρ προσαττομένον, εἰς ἀλλήλους τε ὁρᾶν ἅπαντες ἐδόκυν αὐτῷ, καὶ ἄλλοις περαινέιν τὸ προσαχθῆναι· καὶ πάντες ἐν αἰτίᾳ εἶναι, καὶ ἄλλοις τῇ αἰτίᾳ ἕτε αἰσχύνεσθαι, ἕτε φοβεῖσθαι ^d ὅμως, διὰ τὸ σὺν πολλοῖς αἰτίαν ἔχειν· διὰ ταῦτα δὴ αὐτὸς

imperatorem verò tam stolidum esse, ut ducum sub se nomina ignoraret, quibus ei tanquam instrumentis necessarium esset utendum, et cum quid occupare, et cum custodire, et cum aliquibus animos addere, et cum terrere vellet. Quinetiam si quem honore adficere aliquando vellet, ei decorum esse videbatur, ut nominatim *hunc* compellaret. Præterea existimabat, eos, qui se principi notos esse arbitrarentur, tum magis expetere, ut præclarum aliquid gerentes conspicerentur, tum studiosè magis curare, ut ab omni se turpi facinore abstinere. Hoc ei quoque stolidum esse videbatur, *imperatorum*, cum aliquid geri vellet, ita præcipere, quemadmodum domini quidam domi *suæ* imperant, Eat aliquis ad aquam, ligna quis findat: nam cum hoc modo *negotium aliquod famulis* mandatum est, mutuo se respicere putabat omnes neminemque imperata facere; et omnes in culpâ esse, neque tamen quenquam vel ob culpam pudore adfici, vel sibi metuere, quòd ea cum multis ipsi communis esset: his de causis cum

* Ο δὲ στρατηγός, &c.] Leunclavius scribit, ὁ καὶ στρατηγός, ποσσιν, ἐ, invitique libris, quos videre licuit omnibus. Ex hoc autem loco constat, quàm temerè minùsq; exploratè *Plinius*, N. H. l. 7. c. 24. *Nat. Hist. Max.* l. 8. c. 7. aliqui Latini scriptores tradiderunt, Cyrum omnium in exercitu suo militum edidisse nomina, viramque adeò quemque ἑξαομακλήδην ab eo compellatum fuisse. Xenophon enim, à quo illi vel uno, vel præcipuè, (ut ante nos eruditissimus *Harduinus* ad appellatum modò *Plinii* locum observavit) quæ de Cyro dicebant, accipere potuerunt, istud tam inc edible non dicit: sed tantùm eum tenuisse nomina τῶν ὑφ' αὐτὸν ἡγεμόνων, Præfectorum militiæ, qui sub ipso ducebant ordines: quod ut in Imperatore iau-

dabile est, ita non excedit fidem. Fieri autem potest, ut Latinoium aliquis, qui locum hunc Xenophontis malè accepisset, alios postea auctoritate suâ in errorem induxerit.

^b Ποιῶντες] Ità rescriptimus admonitu MS. Bodl. Stephani Leunclavii, ipsiusque adeò orationis Xenophonticæ. Quare istas nil moramur editiones, in quibus legitur ποιῶντες.

^c Ἡλίθιον δὲ καὶ] Edit. *Flor. et Ald.* voculam ultimam non agnoscunt: nos MS. Bodl. editionis *Ekke.* aliarumque auctoritate nixi intrepidè eam admisimus.

^d ὅμως] Veram hanc lectionem esse putat Stephanus: cui libens assentior, Priùs legebatur ὁμοίως.

πάντας ὠνόμαζεν, ὅποτε προσάττοι. Καὶ ὁ Κύρος μὲν δὴ ἔτω περὶ τῶν ἐγγίνωσκειν·

Οἱ δὲ γραλιῶται τότε μὲν δειπνήσαντες, καὶ φύλακας καλῶς ητῶ-
μενοι, καὶ συσκευασάμενοι πάντα ἃ ἔδει, ἐκοιμήθησαν. Ηνίκα
δ' ἦν ἐν μέσῳ νυκτῶν, ἐσήμαινε τῷ κέρατι. Κύρος δ' εἰπὼν τῷ
Χρυσάντῳ ὅτι ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἐπιμένοισι δὴ ^α ἐν τῷ πρόσθεν τῆ γρα-
τεύματος, ἐξήει λαβὼν τῆς ἀμφ' αὐτὸν ὑπηρετίας· βραχεῖ δὲ
χρόνῳ ὕπερον παρῆν Χρυσάντης ἄλῳ τῆς θωρακοφόρου. Τῆτῳ
μὲν ἔν ὃ Κύρος δὲς ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ, πορεύεσθαι ἐκέλευεν
ἡσύχως, ἕως ἀγγελος ἔλθοι, ^β ὅτι ἐν ὁδῷ πάντες εἶσαν· αὐτὸς
δὲ ἐσηκῶς ἐν τῷ αὐτῷ τὸν μὲν προσιόντα πρὸς ἐμπέλο ἐν τάξει,
ἐπὶ δὲ τὸν ὑπερίζοντα ἔπεμπε καλῶν. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἐν ὁδῷ
ἦσαν, πρὸς μὲν Χρυσάνταν ἱππέας ἔπεμψεν, ^γ ἐροῦντας ὅτι,

aliquid imperaret, nominatim adpellabat omnes. Atque hæc Cyri erat de his sententia:

Milites verò tum cœnati, locatis excubiis, et necessariis rebus om-
nibus collectis *composuísque*, quieti se dederunt. Nocte autem me-
diâ signum cornu datum est. Cùmque Cyrus Chrysantæ dixisset, il-
lum in itinere mansurum ante exercitum, secum sumptis qui circa
eum erant, ministris, egrediebatur; et paulò post aderat Chrysantas,
thoracatos ducens. Huic itaque Cyrus datis ducibus itineris, sensim
ut procederet, præcepit, donec nuntius adesset, in viâ omnes esse;
ipse autem eodem in loco consistens, quemlibet advenientem ordine
progredi jubebat, cunctantem verò missis nuntiis arcessebat. Cùmque
omnes essent in itinere, ad Chrysantam misit equites, qui dicerent,

^α Ἐν τῷ πρόσθεν, &c.] In editione *Et n.*
aliisque recentioribus desunt voculæ ἐν τῷ.
Quas tamen retinere non dubitavimus,
cùm et in MS^{to} Bodl. et libris editis ve-
tustis optimisque legantur.

^β Ὅτι ἐν ὁδῷ, &c.] Ità restituimus ad-
monitu marginalis scripturæ MS^{ti} Bodl.
editionis *Florent.* Stephani, Comerarii et
Gabriellii: nam ille locum hunc sic vertit,
jussisque placidè pergere, donec nuntius ve-
nisset, in viâ esse jam universos: hic au-
tem ità, *præcepit ut tardè progredieretur,*
quoad certior fieret omnes in viâ esse. In
editione quidem *Florent.* deest illud εἶσαν,
quod tamen reposuimus partim ex con-
jecturâ Stephani, partim ex libris hæste-
nus vulgatis, in quibus totus locus sic le-
gitur—ἔλθοι· (ὡ γάρ πω ἐν ὁδῷ πάν-
τες ἦσαν) αὐτὸς δὲ, &c. Nostram verò
lectionem non tantum librorum, quos me-

dò appellavimus, consensus, sed ipsa ora-
tionis series constabilire videatur, nam
paulò post sequitur,—πρὸς μὲν Χρυσάνταν
ἱππέας ἔπεμψεν, ἐροῦντας ὅτι, Ἐν ὁδῷ ἦσαν
πάντες. Addit autem et hoc Stephanus,
absimile vero non esse, scriptum fuisse,
ἕως ἀγγελος ἔλθοι ὅτι ἐν ὁδῷ εἶσαν· ἢ γάρ
πω ἐν ὁδῷ πάντες ἦσαν· ut utriusque lectio-
nis verba locum hîc habere possent. Con-
jecturam indico, de eâ judicet lector. No-
vum autem videri non debet. ἀγγελος ὅτι
pro ἀγγέλων τις ὅτι, &c. Eadem enim
istâ ferè locutio est, quæ supra paulò oc-
currit,—καὶ λέγει ὅτι ἤκουσιν αὐτῷ
ἄγγελοι ὡς ὁ Ἀσσύριος, &c.

^γ Ἐροῦντας ὅτι, &c.] Stephanum ad hunc
locum libenter audio, qui illud ὅτι hîc,
sicut plerisque locis, (vide p. 256.) πα-
ράλυσιν sibi persuasit, et post ipsum ponen-
dam hypostigmen, ut Ἐν ὁδῷ initium sit
orationis:

Εν ὁδῷ ἤδη πάντες· ἄγε δὴ ἔν θ' αἴσσον. Αὐτὸς δὲ παρελαύνων τὸν ἵππον εἰς τὸ πρόσθεν, ἡσυχος καλεθεῖτο τὰς τάξεις· καὶ ἔς μὲν ἴδοι εὐτάκτως καὶ σιωπῇ ἰόντας, προσελαύνων αὐτοῖς, οἵτινες εἶεν ἡρώτα, καὶ ἐπεὶ πύθοιο, ἐπῆναι· εἰ δέ τινας θορυβημένους αἰσθοίτο, τὸ αἴτιον τῆς σκοπῶν, καλᾶσθ' ἐπὶ τὴν ταραχὴν ἐπειράτο.

Εν μόνον^b παραλέλειπτο τῆς ἐν νυκτὶ ἐπιμελείας αὐτῷ, ὅτι πρὸ παντὸς τῆς στρατοπέδου πεζῶν εὐζώνων ἔ' πολλὰς προέπεμπεν, ἐφορμμένους ὑπὸ Χρυσάνῳ, καὶ ἐφορῶντας αὐτὸν, ὡς ὠτακχευνίτες, καὶ εἰπὼς ἄλλως δύνασθαι αἰσθάνεσθαι τι, σημαίνοντες τῷ Χρυσάνῳ ὅ,τι καιρὸς δοκοῖν εἶναι· ἄρχων δὲ^c καὶ ἐπὶ τῆτοις ἦν, ὃς καὶ τῆς ἐκόςμει· καὶ τὸ ἄξιον μὲν λόγῳ ἐσήμαινε, τὸ δὲ μὴ, ἔκ' ἡνώχλει λείων. Τὴν μὲν δὴ νύκτα ἔ'τως ἐπορεύοντο· ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὰς μὲν τῶν Καδυσίων ἵππεας, ὅτι αὐτῶν καὶ οἱ πεζοὶ ἐσχαλοῖ

Omnes jam in viâ sunt; quare celerius ducito. Ipse profectus equo ad partem anteriorem, tacitus ordines inspectabat; et quos compositè et cum silentio videbat incedere, ad eos adequitans, quinam essent interrogabat; et cum cognovisset, eos collaudabat: sin quosdam tumultuari animadverteret, compertâ causâ, motum sedare nitebatur.

Unum modò curæ ejus nocturnæ *exemplum* exponendum restat, quod ante copias universas pedites *quosdam* expeditos *εἰς* e non multos præmisit, qui conspicerentur à Chrysanâ, et eum conspicerent, ut auribus captando, et alio quodam modo si perfenuicere aliquid possent, Chrysantæ significarent, quidquid opportunum esse videretur: *suus* autem et his erat præfectus, hos qui instruebat: et si quid esset narratu dignum, significabat; sin autem, indicando minimè molestus erat. Et *hâc* quidem nocte iter hoc modo fecerunt: cum verò illuxisset, quosdam Cadusiorum equites, propterea quod eorum pedites ultimi

orationis: hoc modo, — ἱππίας ὅτι, Εν ὁδῷ ἤδη πάντες. αἴε δὴ ἔν θ' αἴσσον. Hoc autem cum ab interpretibus non animadverteretur, exacti fuerunt illa etiam verba αἴε δὴ ἔν θ' αἴσσον, ita reddere quasi obliquæ orationis formâ dictum esset, αἴε ἔν θ' αἴσσον.

^a Ἡσυχος] Conjicit Stephanus scribendum esse, ἡσυχος. At novum non est adjectivum seu participium adverbii vice fungi; sic, ἀσμεναι πολλὰ προσεφάνησαν, pro ἀσμένως, l. 4^a p. 234. Exemplum si quod aliud desideres, adi *Herodot.* l. i. c. 98. Malè itaque in quibusdam exemplaribus N. T. αἰφνιδίως, scribitur, Luc. 21, 34. pro αἰφνιδίως.

^b Παραλέλειπτο] Sic in editis ad hunc diem libris scribitur. Legit autem ex conjecturâ *Muretus*, παραλίλειπται: eandemque lectionem ex veteri suo libro adfert, auctore Stephano, *Camerarius*; cui nonnihil favet etiam *Ms. Bodl.* in quo reperitur παραλίλειπται.

^c Ἀρχων δὲ καὶ ἐπὶ, &c.] Sic *Ms. Bodl.* et *Muretus* legendum admoquent: quibus favet *Camerarius*, qui veteris libri auctoritate nitens, legit, ἀρχων δὲ καὶ ἐπὶ τῶτων εἰς ἔν. Libri autem hæcenus vulgari locum hunc sic representant: ἀρχων δὲ καὶ ἐπὶ τῶτων εἰς ἔν, &c.

ἐπορεύοντο, παρὰ τούτοις κατέλιπεν, ὥς μὲν ὅτι φιλοὶ ἵππεύοντο· τὰς δ' ἄλλας εἰς τὸ πρόσθεν παρελαύνειν ἐκέλευσεν, ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι ἐν τῷ πρόσθεν ἦσαν· ὅπως εἴ τι πρὸ ἐναντίον αὐτῶ ὑπαντήσῃ, ὑφ' αὐτῷ ἔχων ἐν τάξει τὴν ἰσχὺν μάχῃσθαι· εἴτε τι πρὸ φεύγον ὑφ' αὐτοῦ, ὅπως ἐξ ἐτοιμοτάτου διάκοι. Ἦσαν δὲ αὐτῷ αἰεὶ τεταγμένοι, εἰ θεοὶ διαβῶν, ἥς τε διώκειν θεοὶ, καὶ ἥς παρ' ἑαυτῷ μένειν· πᾶσαν οὖν τὴν τάξιν ἁλῦθῆναι ὑδέτοις εἶα. Κύρος μὲν δὲ ὅτι ἦτος ἦε τὸ σφάτευμα· ὁ μάλιστα αὐτός γε μὴ χῶρα ἐχρήτο, ἀλλ' ἄλλοτε ἀλλαγῇ περιελάνων ἐφεύρα τε καὶ ἐπεμελεῖτο εἰς τὰ δόκον. Οἱ μὲν δὲ ἀμφὶ Κύρον ἦτος ἐπορεύοντο.

Εκ δὲ τῆ Γαδάτα ἱππικῆ τῶν δυνατῶν τις ἀνδρῶν, ἐπεὶ εἶδρα αὐτὸν ἀφειρηκότα ἀπὸ τῆ Ἀσσυρίας, ἐνόμισεν, εἴτι ἦτος πάθοι, αὐτὸς ἂν λαθεῖν παρὰ τῆ Ἀσσυρίας πᾶν τὰ Γαδάτα· ἔτι δὲ πέμπει τινα τῶν ἑαυτοῦ πιστῶν πρὸς τὸν Ἀσσύριον, καὶ κελεύει τὸν ἰόντα, εἰ καταλάβοι ἤδη ἐν τῇ Γαδάτα χῶραν τὸ Ἀσσύριον σφάτευμα, λείπει τῷ Ἀσσυρίῳ ἔτι, εἰ βέλαιο ἐνδρεῦσαι, λάθοι ἂν τὸν Γαδάταν καὶ τὰς σὺν αὐτῷ. Διήκον δὲ ἐνέλλετο ὅσῃν τε εἶχε

pergerent, apud eisdem reliquit, nē ab equitibus hi nudi progredierentur: reliquos in anteriorem partem provehi iussit, quod et hostes in eā essent parte: ut si quid uspiam ei se opponeret, cum instructo suo robore dimicaret: sive aliqui conspecti essent, qui fugerent, ut quā expeditissimē persequeretur. Erant etiam apud eum semper instructi, si persequendum esset, qui persequi deberent, et qui apud eum manere: universos autem ordines dissolvi nunquam patiebatur. Hoc modo Cyrus exercitum ducebat: neque tamen ipse uno tantum loco utebatur, sed aliās alibi circumvectus inspectabat, ac si quo *suis* esset opus, *id* curabat. Atque ita quidem exercitus Cyri pergebat.

In equitatu verò Gadatæ quidam ex potentibus viris, cū eum ab Assyrio defecisse videbat, arbitrabatur se, si quid illi accidisset, omnia quæ possideret Gadatas ab Assyrio impetraturum; itaque quendam de iis qui sibi fidi erant ad Assyrium mittit, et eunti mandat, ut, si jam in agro Gadatæ Assyriorum copias offenderet, diceret Assyrio, posse ab eo et Gadatam et qui essent cum illo capi, si *quidem* insidias *illi* tendere vellet. Præterea indicare iussit, quem copiarum numerum

^a Ἀλθῆναι] Editio *Fl. rent.* habet χρῆναι, quod in margine expressit reddiditque Leunclavius. Verūm ei, quæ vulgatis libris continetur lectio, non ope tantum MSti Bodl. sed editorum omnium, probatoris notæ, librorum consensu constabitur.

^b ἐνόμισεν εἴ τι.] In edit. *Fl. et Fl. rent.* ἐνόμισεν εἴ τι, &c. legitur; va-

cante scilicet, uti fit, ὅτι ante λαθεῖν: cum alicui dicendum fuisset ὅτι λάθοι vel λάθοιτο. Ista quidem particula ὅτι nec in MSto Bodl. nec in libris, optimæ notæ, editis existat: sed sublatam ab aliquo qui pleonasmum ejus supra, p. 256. notatum, cognitum non haberet, non immeritò suspicatur Stephanus, *Append. de Dial. Aristot.*, p. 77.

δύναμιν ὁ Γαδάτας, καὶ ὅτι Κύρος ἔσυνείπετο αὐτῷ· καὶ τὴν ὁδὸν ἣ μίλλει προσίεναι ἐδήλωσε. Προσεπέσειλε δὲ καὶ τοῖς αὐτῇ οἰκέταις, ὡς πιθεύοιτο μάλλον, καὶ τὸ τεῖχος, ὃ ἐτύγχανεν αὐτὸς ἔχων ἐν τῇ Γαδάτα χώρᾳ, παραδῶναι τῷ Ασσυρίῳ, καὶ τὰ ἐνόησ' ἔχειν δὲ καὶ αὐτὸς ἔφη, εἰ μὲν δύνασθαι, ἀποκτείνας Γαδάταν, εἰ δὲ μὴ, ὡς σὺν τῷ Ασσυρίῳ το λοιπὸν ἐσόμενος. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐπὶ ταῦτα ταχθεὶς ἐλαύνων ὡς δυνατὸν ἦν τάχιστα ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ασσύριον, καὶ ἐδήλωσεν ἐφ' ἧς ἦκοι· ἀκῆσας ἐκεῖνος τό, τε χωρίον εὐθὺς καὶ ἀλαμειάνει, καὶ πολλὴν ἵππον ἔχων καὶ ἄρματ' ἐνέδρευεν ἐν κόμαις ἀθρόαις. Ὁ δὲ Γαδάτας ὡς ἔλγυς ἦν τέτων τῶν καμῶν, πέμπει τινὰς προερευνησομένους. Ὁ δὲ Ασσύριος ὡς ἔλγῳ προσιούσας τὰς διερευνησούσας, φεύγειν κελεύει ἄρματ' ἐξανατάσσας δύο ἢ τρία^α καὶ ἵππους ὀλίγας, ὡς δὴ φοβηθέντας καὶ ὀλίγους ὄντας. Οἱ δὲ διερευνηταὶ ὡς εἶδον ταῦτα, αὐτοὶ τε ἰδίων, καὶ τῷ Γαδάτᾳ καλέσειον. Καὶ ὃς ἐξαπατηθεὶς διώκει ἀνὰ κράτος. Οἱ δὲ Ασσύριοι, ὡς ἐδόκει ἀλώσιμος εἶναι ὁ Γαδάτας, εὐθείας ἀνίστανται ἐκ τῆς ἐνέδρας. Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ Γαδάταν ἰδόντες, ὥσπερ εἰκὸς, ἔφευγον· οἱ δ' αὖ, ὥσπερ εἰκὸς, ἐδίωκον.

Gadatas duceret, quódque Cyrus eum non comitaretur; viam quoque quâ accessurus esset indicavit. Dedit etiam famulis suis mandata, quo fidei plus haberetur ei, ut castellum, quod in agro Gadatæ possidebat, Assyrio cum universis in eo rebus traderent: se venturum quoque aiebat, occiso Gadatâ, si quidem posset; sin autem, velle se tamen deinceps cum Assyrio facere. Is verò, cui datum hoc erat negotii, cum equitando quàm fieri poterat celerrimè ad Assyrium pervenisset, et cujus rei causâ veniret, exposuisset: auditâ re, castellum ille mox occupat, et cum magno equitum numero et multis curribus in vicis illis frequentibus insidias locavit. Gadatas, cum propè ab his vicis abesset, exploratum quosdam præmittit. Assyrius, ut exploratores advenire animadvertit, curros duos trésvē, cum paucis equitibus, prodire et fugere jubet, quasi qui et territi et numero pauci essent. Hæc cum exploratores viderent, et ipsi persequiebantur, et Gadatæ signum dederunt. Is deceptus totis viribus insequitur. Assyrii cum Gadatam capi jam posse putarent, statim ex insidiis surgunt. His Gadatæ milites conspectis, ut par erat, fugiunt: illi contra, quemadmodum fieri solet, insequiebantur.

^α καὶ ἵππους] Stephano placet ἵπποις: quam lectionem interpretes omnes secutos esse dicit. Sed nil mutandum: nam ἵππος eodem planè modo in his paulo post sequentibus, Διατταρμένοις δὲ τοῖς ἵπποις &c. pro equitatu, seu equitibus accipitur.

Eidem autem huic versui alium subesse errorem suspicatur Stephanus: ac scribendum esse, ἅτε καὶ ὀλίγας ὄντας, aut tale quid. Nisi potius, pergit Stephanus, deest adjectivum, quod particula καὶ jungat cum ὀλίγας. Mihi verò nihil deesse videtur.

Καὶ ἐν τῷ ὅ ἐπιβλεψὼν τῷ Γαδάτᾳ παῖει αὐτὸν, καὶ καιρίᾳ μὲν πληγῆς ἀμαρτάνει, τύπει δὲ αὐτὸν εἰς τὸν ἄμυν, καὶ τιβρώσκει. Ποιήσας δὲ τῆτο, ἐξανίσταται, ὡς σὺν τοῖς διώκῃσι γένοιτο· ἐπεὶ δὲ εἰδῶσθαι ὅς ἦν, ὁμῶς δὴ σὺν Ἀσσυρίοις προθύμως ἐκλείναι τὸν ἵππον, σὺν τῷ βασιλεῖ ἰδῶμεν. Εὐλαῦθα δὴ ἡλίσκοντο μὲν δηλοῦσι οἱ βραδυλάτης ἵππος ἔχοντες ὑπὸ τῶν ταχίστων· ^a ἦσαν δὲ μάλα πάντες πιεζόμενοι, διὰ τὸ καλαϊεύχθαι ὑπὸ τῆς πορείας, οἱ τῷ Γαδάτᾳ ἵππεῖς· καθορῶσι δὲ τὸν Κύρον προσιώντα σὺν τῷ στρατεύματι· δοκεῖν δὲ χρὴ ἀσμένως καὶ ἡδέως, ὥσπερ εἰς λιμένα ἐκ χειμῶνος, προσφέρεσθαι αὐτῆς. Ο δὲ Κύρος τὸ μὲν πρῶτον ἰθαύμασεν, ὡς δ' εἶνω τὸ πρᾶγμα, ^b ἔς τε μὲν πάντες ἀντίοι ἤλαυνον, ἀντίος καὶ αὐτὸς ἦγεν ἐν τάξει τὴν στρατίαν· ὡς δὲ γνώτες οἱ πολέμιοι τὸ ὄν, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, εὐλαῦθα δὴ ὁ Κύρος ἐπέλευσε διώκειν τὰς πρὸς τῆτο τελασμένους, αὐτὸς δὲ εἵπετο σὺν τοῖς ἄλλοις ὡς ᾗτ' οὖν συμφέρειν. Εὐθα δὴ καὶ ἄρμαλα ἡλίσκειο, ἔνια μὲν καὶ ἐκπιπτόντων τῶν ἡνιόχων, τῶν μὲν ἐν τῇ ἀναστροφῇ, τῶν δὲ καὶ ἄλλως· ἔνια δὲ καὶ περιλειμνόμενα ὑπὸ τῶν ἱππέων ἡλίσκειο.

Atque hic Gadatæ is qui struxerat insidias cum ferit, et à vulnere quidem letali aberrat; sed ictu tamen humero, vulnus ei infixit. Hoc cū patrāffet, discedit, ut persequentibus se conjungeret: agnitus autem quis esset, alacriter unā cum Assyriis equo concitato, regem in persequendo juvat. Atque hic quidem illi scilicet quibus erant equi tardissimi ab iis capiebantur, qui velocissimos haberent: cūque jam equites Gadatæ omnes valdè premerentur, quòd itinere confecti essent, Cyrum cum exercitu advenientem conspiciunt: credique adeò par est eos *tunc* tanquam in portum ex tempestate cum gaudio voluptatēque adpulisse. Cyro primū res admirationi erat, verū ubi quid ageretur animadvertit, quamdiu quidem omnes adversi ferebantur, et ipse copias instructas in eos ducebat: cū autem hostes eo, quod erat, cognito, in fugam versi sunt, ibi tum Cyrus illos, quibus hoc negotii dederat, persequi jussit, et ipse cum cæteris subsequēbatur, prout expedire putabat. Ibi verò et currus capti sunt, de quorum nonnullis aurigæ delabebantur, partim dum converterentur, partim aliis modis; aliqui etiam in potestatem ab equitibus intercepti venēre.

^a ἦσαν δὲ, &c.] Itā libri hætenus editi; nisi quòd Ald. et Flor. nt. καλαϊεύχθαι pro καλαϊεύχθαι perperam exhibeant. Mihi verò in primis placet MSti Bodl. lectio; in quo, sublatā particulā δὲ post καθορῶσι, et continuatā παύση, sic legitur: ἥδη δὲ μάλα πάντες πιεζόμενοι, διὰ τὸ καλαϊεύχθαι ὑπὸ τῆς πορείας, οἱ τῷ Γαδάτᾳ ἵππεῖς καθορῶσι τὸν Κύρον, &c.

^b ἔς τε μὲν πάντες, &c.] Leunclavius paulū aliter, ἔς τε μὲν πάντες ἀντίοι ἤλαυνον, ἀντίος καὶ, &c. Nos edit. Stephan. Eton. Ald. Flor. secuti sumus. MS. quidem Bodl. habet: ὅς πάντες ἀντίοι ἤλαυνον, ἀντίος καὶ, &c. At in orā eam, quādamus, lectionem exhibet.

καὶ ἀποκλείουσιν ἄλλης τε πολλῆς καὶ τὸν παῖσαντα τὸν Γαδάταν. Τῶν μὲντοι πεζῶν Ἀσσυρίων, οἳ ἔτυχον τὸ Γαδάτα χωρίον πολιορκῆσαι, οἱ μὲν εἰς τὸ τεῖχος κατέφυγον τὸ ἀπὸ Γαδάτα ἀποεῖναι, οἱ δὲ, ^α φθάσαντες εἰς πόλιν τινὰ τῆς Ἀσσυρίας μεῖζον· ἔνθα καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς ἄρμασι καὶ τοῖς ἵπποις κατέφευγεν ὁ Ἀσσύριος.

Κῦρος μὲν δὴ διαπραχάμενος ταῦτα ἐπαναχωρεῖ εἰς τὴν Γαδάτα χώραν· καὶ προσάξας οἷς ἔδει ἀμφὶ τὰ αἰχμαλώδια ἔχειν, εὐθὺς ἐπορεύετο ὡς ἐπισκέψαιτο τὸν Γαδάταν ὅπως ἔχει ἐκ τῆς τραῦματος. Πορευομένῳ δ' αὐτῷ ἤδη ὁ Γαδάτας ἐπιστεδεδεμένος τὸ τραῦμα ἀπῆλθα. Ἰδὼν δὲ ὁ Κῦρος αὐτὸν ἤσθη τε καὶ εἶπεν, Εγὼ πρὸς σέ ἦν ἐπισκεψόμενος πῶς ἔχεις. Εγὼ δὲ, εἶπεν ὁ Γαδάτας, ναὶ μὰ τῆς θεᾶς, σέ ἐπαναθεασόμενος ἦν ὁποῖός τις ποῖε φαίνῃ ἰδεῖν, ὁ τοιαύτην ψυχὴν ἔχων· ὅστις ἔτ' οἷδ' ἐγὼ ὅτι νῦν μὲν δέομαι, ἔτε μὲν ὑποσχόμενός γέ μοι ταῦτα πράξειν, ἔτε μὲν εὖ πεπονθὼς ὑπ' ἐμῆ (εἰς γε τὸ ἴδιον) εἶδ' ὅτις, ἀλλ' ὅτι τῆς φίλης σοι ἔδοξά τι ὀνῆσαι, ἔτως ἐμοὶ προθύμως ἐσκήθησας, ὡς νῦν τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ ^β οἶχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ

Interficiunt etiam cum alios multos, tum illum ipsum qui Gadatam vulnerarat. Pedites verò Assyrii, qui tunc fortè Gadatæ castellum obsidebant, partim in illam munitionem, quæ à Gadatâ defecerat, fugâ se recipiunt; partim, antevertendo in magnam quandam Assyrii regis urbem se conferunt; in quam et ipse cum curribus et equis confugerat.

His rebus confectis, Cyrus in regionem Gadatæ recedit; et cum eos quos oportuit captivis operam dare jussisset, confestim pergit Gadatæ visendi causâ, cognoscendâque quo pacto se is ex vulnere haberet. Illi autem pergenti Gadatas obligato jam vulnere occurrit. Eum Cyrus ut vidit, gavisus est dixitque, Ad te ibam visurus qui valeres. Ego verò, inquit Gadatas, iterum te profectò spectatum veni, ut videam quæ vultus tui, tali animo præditi viri, species sit; qui cum ipse nesciam quâ nunc in re mei indigeas, nec mihi sanè hæc te facturum promiseris, nec adfectus ullo à me vel tantillo sis beneficio privatim, sed *idcirco* duntaxat quòd tibi visus sum amicis aliquid utilitatis adferre usque adeò alacriter opem tulisti, ut jam me quod adtinet, perierim; quod te,

^α φθάσαντες, &c.] Stephano assentior, qui repetendum esse ἀπὸ τῷ κοινῷ verbum κατέφυγον putat; alioqui videri posset dicendum fuisse ἐφθασαν.

^β Οἶχομαι] De quo verbo sic Eustath. ad Il. α. p. 119. λαμβάνεσθαι πόλιν καὶ ἐπὶ θανάτῳ—ἐξ ἧς καὶ οἰχόμενος καὶ ἀποικί-

μεινος ὁ θανόν. Soph. El. v. 145, 146.

Ηλ. Νήπιος ὅστις τῶν οἰκίῳ
Οἰχομένων γενίαν ἐπιλαμβάνει.

Idem, Ajax. v. 1146, 1147.

Τευ.—θινόν γ' εἶπας, εἰ καὶ ζῆς θανόν.

Με. Θείος γὰρ ἐκτρέφει με, τὰδε δ' οἶχομαι.

Eadem

είπωσμαι. Οὐ μὰ τὰς θεάς, ὦ Κύρε, εἰ ἦν αἷος ἔφυγ' ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπαιδοποιησάμην, ἢ οἶδα εἰ ἐκλήσάμην παῖδά ποτ' αὖ τοιούτου περὶ ἐμέ· ἐπεὶ ἄλλες τε οἶδα παῖδας, καὶ τέτοιον τὸν νῦν Ἀσσυρίαν βασιλέα, πολὺ πλείω ἤδη τὸν αὐτὸν πατέρα ἀνιάσαι· ἢ σὲ νῦν δύναιται ἀνιᾶν. Καὶ ὁ Κύρος πρὸς ταῦτα εἶπεν ὧδε, ὦ Γαδάτα, ἢ πολὺ μείζον παρεῖς θαῦμα, ἐμὲ νῦν θαυμάζεις. Καὶ τί δὴ τῶν ἐσίν; ἔφη ὁ Γαδάτας. Ὅτι τοσῶτοι μὲν Περσῶν, ἔφη, ἐσπῆδασαν περὶ σέ, τοσῶτοι δὲ Μήδων, τοσῶτοι δὲ Τρκαίων· πάντες δὲ οἱ παρόντες Ἀρμενίων καὶ Σακῶν καὶ Καδυσίων. Καὶ ὁ Γαδάτας ἐπεύξατο, Ἀλλ' ὦ Ζεῦ, ἔφη, καὶ τέτοις πολλὰ ἀγαθὰ δοῖεν οἱ θεοὶ καὶ πλείεα τῷ αἰτίῳ τῷ καὶ τέτλης τοιούτης εἶναι. Καὶ ὅπως μέντοι ἔς ἐπαινεῖς, τέτλης ὦ Κύρε, καὶ ξενίσκωμεν καλῶς, δέχοντάς τὰ ξένια οἷα ἐγὼ δύναιμαι· ἅμα δὲ προσῆγε πάμπολλα, ὥς καὶ θύειν τὸν βελλόμενον, καὶ ξενίζεσθαι πᾶν τὸ σφάτειμα ἀξίως τῶν καλῶς πεποιημένων καὶ καλῶς συμπαύων.

salvus sim. Per deos *immortales*, Cyre, etiam si talis essem qualis initio natus sum, liberōsque procreāsem, haud scio an filium sic erga me adfectum unquam habiturus fuerim: nam et alios *aliorum* filios novi et hunc ipsum Assyriorum modō regem, multō plus doloris *molestiaque* patri suo adtulisse, quā tibi jam adferre possit. Ad hæc Cyrus sic respondit, Multō, Gadata, majori certē miraculo prætermisso, me jam admiraris. Et quidnam illud est? ait Gadatas. Quod, inquit, tot Persæ tibi navârunt operam, tot Medi, tot Hyrcanii; atque *ad* quotquot adfunt Armenii, Sacæ, Cadusii. Et Gadatas adjecto voto, Verūm his, ait, ὦ Jupiter, multa dii bona largiantur, et illi qui auctor est ut et hi tales sint. Ut tamen eos, quos tu, Cyre, laudas, egregiē hospitio excipiamus, accipe hæc munera, qualia *quidem* ipse dare possum: simulque permulta adduxit, ut et rem sacram facere, qui vellet, posset, et universus exercitus hospitio exciperetur, pro dignitate illarum rerum, quæ et præclarè gestæ erant et præclarè successerant.

Eadem est significatio τῷ ὑπάρχῃ, Matt. 26. 24. Operæ pretium est notare, quā studio consensūque diversæ gentes omnem in mortis mentione δυσφρασίαν vitâunt. Hinc enim tum *Hebræi* tum *Arabes* suum *ميت*, quod propriè *abire*, *præfessis*, &c. sonat, ad *interitum* etiam significandum adhibent, Quomodo Gen. 15. 2. usurpatum esse videtur: *יָרִיבְךָ לְמָוֶתְךָ* LXX. Interp. *ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἀπὸ τῆς ζωῆς* h. e. *moriar sine liberis*: et Gen. 41. 20.

*ميت — h. e. et non paratis. Vide Pl. 48. 11. Ejusdem *emphaticæ* exempla suppeditat etiam lingua Latina: nam, *Pomp. Festo* auctore, *abitio* non antiqui dicebant *moriem*. Rem scilicet ingratam mitiori visum est exprimere vocabulo; atque adeo si quem è vitâ decēssisse veteres indicarent, dicebant: *Fuit, Fuit, Abiit*.

Ο δὲ Καδῆσιος ὠπισθοφυλάκει, καὶ ἔμελλε τῆς διώξεως· βυ-
λόμενος δὲ καὶ αὐτὸς λαμπρὸν τι ποιῆσαι, ἔτε ἀνακρινωσάμενος
ἔτε εἰπὼν κῆδεν τῷ Κύρῳ, κατέβη τὴν πρὸς Βαβυλῶνα χώραν.
Διεσπαρμένοις δὲ τοῖς ἵπποις αὐτῷ ἁπῶν ὁ Ασσύριος ἐκ τῆς
ἐκείνῃ πόλεως, ἔδῃ κατέφυγε, συνιύχαινε μάλα δὴ συνιέλα-
μένοι ἔχων τὸ ἐαυτοῦ σφάτεμα. Ως δ' ἔβω μόνος εἶναι τῆς
Καδησίας, ἐπιτίθεται, καὶ τὸν τε ἄρχοντα τῶν Καδυσίων ἀποκτείνει,
καὶ ἄλλους πολλὰς· καὶ ἵππους δὲ πολλὰς λαμβάνει τῶν Καδυσίων, καὶ
ἣν ἀγούρας λείαν ἐτύχαιον ἀφαιρεῖται. Καὶ ὁ μὲν Ασσύριος
διώξας ἄχρις ἔσφαλές ᾤετο εἶναι, ἀπεβράβειο· οἱ δὲ Καδῆσιοι
ἐσώζοντο πρὸς τὸ σφαλίπεδον ἀμφὶ δαίην οἱ πρῶτοι. Κύρος δὲ
ὡς ᾔσθετο τὸ γεγονός, ὑπήντα τε τοῖς Καδυσίοις, καὶ οὕτως ἴδοι
τέρωμένον, ἀναλαμβάνων, τῆτον μὲν ὡς Γαδάταν ἀπέπεμπεν,
ὅπως θεραπεύοιτο· τῆς δ' ἄλλης συγκατέσκηκε, καὶ ὅπως τὰ ἐπιή-
δεια ἔχοιεν συνεπεμελεῖτο, πικραλαμβάνων τῶν ὁμοίων Περ-
σῶν συνεπιμεληγῆς· (ἐν γὰρ τοῖς τοιαῖτοις οἱ ἀγαθοὶ συνεπιπονεῖν
ἐθέλουσι) καὶ ἀνιόμενος μέντοι αὐτὸς ἰσχυρῶς δῆλος ἦν· ὡς
καὶ τῶν ἄλλων δειπνούντων, ἥνικα ἤδη ᾤρα ἦν, Κύρος ἔτι σὺν

Cadafius autem extremi custos erat agminis, nec hostium persequen-
dorum particeps : qui tamen cum et ipse vellet facinus illustre quoddam
edere, neque communicata re cum Cyro, neque ad eum delata in regio-
nem Babylonem versum excurrit. Dispersis vero ipsius equitibus, rex As-
syrius cum ex urbe sua, quod confugerat, proficisceretur, cum instructis
egregie copiis occurrit. Cumque solos esse hos Cadusios percepisset, im-
petum in eos facit, et tum Cadusiorum principem interficit, tum multos
alios : quin et complures Cadusiorum equos capit, quamque illi forte tunc
agebant praedam, aufert. Et Assyrius quidem *Cadusios* eo usque perse-
quutus, quod tutum esse putabat, reversus est : Cadusii vero primi ad castra
circa vesperam salvi pervenerunt. Cyrus ubi rem, sicuti gesta fuerat, cog-
novit, et obviam Cadusiiis prodiit, et quem vulneratum videret, *eum* re-
cipiens, ad Gadatam mittebat, ut curaretur ; caeteros in eodem taberna-
culo collocabat, studiosoque cum aliis *et ipse* dabat operam ut eis necessa-
ria suppeterent, adsumtis in partem curationis *hujus* nonnullis de Persis
qui ὁμότιμοι appellantur ; (nam in hujusmodi rebus *viri* boni libenter
operas suas conjungunt) ipse vero gravem etiam praeferebat dolorem ; adeo
ut coenantibus aliis, cum jam *caenandi* tempus erat, Cyrus etiam tum

^a Ἀπῶν ὁ, &c.] Leunclavio placuit ἁπῶν
o. &c. Nos sectionem damus, quam edit.
Steph. Eten. Ald. Flor. et MS. Bodl. prae-
ferunt. Quin et Zonaras pro nobis fa-

cit ; qui *Annal.* lib. 3. c. 20. rem eandem
Xenophontis ferè verbis, uti solet, per-
sequitur : Ἀπῶν δὲ ὁ Ασσύριος ἐκ τῆς πό-
λεως ἔδῃ κατέφυγε, συνιύχαινε αὐτῷ· &c.

τοῖς ὑπηρεταῖς καὶ τοῖς ἰατροῖς, ἔδνα ἐκὼν ἀτημέλητον παρέλιπεν, ἀλλ' ἢ αὐτόπτης ἐφώρα, ἢ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐξαυτοῖ, πίμπων φανερός ἦν τὰς θεραπευούσας. Καὶ τότε μὲν ἔτως ἐκοιμήθησαν· ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κηρύξας συνιέναι τῶν μὲν ἄλλων τὰς ἀρχούσας, τὰς δὲ Καδυσίους πάντας, ἔλεξε τοιαύδε·

“ Ἄνδρες σύμμαχοι ἀνθρώπινον μὲν τὸ γεγεννημένου πάθος·
 “ Τὸ γὰρ ἀμαρβάνειν ἀνθρώπου ὄψας, ἔδην, οἶμαι, θαυμαστόν.
 “ Ἀξιοί γε μέντοι ἐσμέν τῷ γεγεννημένῳ τάτῃ πράγματι ἀπο-
 “ λαῦσαι τι αἰσθῶν, τὸ μαθεῖν μήποτε διασπᾶν ἀπὸ τῷ ὅλῳ
 “ δυνάμιν ἀσθενεσέραν τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως. ^a Καὶ ἔχι
 “ τῷτ', ἔφη, λείω, ὥς εἰ δεῖ ποτε καὶ ἐλάσσονι ἔτι μορῷ ἵεναι
 “ ὅπερ ἂν δέη, ἢ νῦν ὁ Καδυσίος ὥχειο· ἀλλ' ἦν τις ^b κοινόμενος
 “ ὁρμᾶται τῷ ἱκανῶ βοηθῆσαι, ἔσι μὲν ἀπαλήθηναι, ἔσι δὲ τῷ
 “ ὑπομεναῖν, ἐξαπαλήσαντι τὰς πολεμίας, ἄλλοσε τρέψαι ἀπὸ
 “ τῶν ἐξεληλυθότων· ἔσι δὲ, ἄλλα παρέχοντα πράγματα
 “ τοῖς πολεμίοις, τοῖς φίλοις ἀσφάλειαν παρέχειν· καὶ ἔτω μὲν
 “ ἔδ' ὁ χωρὶς ὧν ἀπέσαι, ἀλλ' ἐξαρήσειαι τῆς ἰσχύος· ὁ δὲ

cum ministris ac medicis neminem suū quidem sponte neglectum relinqueret, sed vel ipsemet suis oculis inspiciebat *omnes*, vel, ipse si hoc perficere non posset, palam mitteret qui *eorum* curam gererent. Ac tum quidem ita se quieti dederunt: primā autem luce cum per præcones reliquorum quidem duces, Cadusios verò universos convenire iussisset, talia quædam verba fecit:

“ Humanum est, focii, *nobis* quod accidit. Nam eos, homines qui
 “ sint, errare; minimè, meā quidem sententiā, mirum est. Verūm
 “ par est fructum nos ut aliquem ex eo quod contigit capiamus, *ni-*
 “ *mirum* uti discamus copias, hostium quæ sint copiis imbecilliores, ab
 “ exercitu toto nunquam avellendas esse. Neque hoc dico, ait, non
 “ debere *aliquem* etiam minori cum agmine illuc unquam proficisci
 “ quò sit opus, quā illud fuerit, cum quo Cadusius modò exiit:
 “ sed si quis re cum illo communicatā, qui satīs virium ad opem
 “ ferendam habeat, egreditur, fieri quidem posse ut decipiatur; at
 “ *illud etiam* fieri posse, ut is qui remanet, hostes fallendo ab iis, qui
 “ egressi sunt, avertat: quin et alia hostibus negotia facessendo, ami-
 “ cos in tuto collocare potest: atque ita *fiet*, ut nē quidem is, qui seor-
 “ sūm fuerit à *cæteris*, absit; sed ab *exercitū*s robore pendeat: qui verò

^a Καὶ ἔχι τῷτ', &c.] Vocem penultimam admonitu edit. *Stepb. Eton.* et *Fler.* in cæteris pretermittam, restituimus. Quam lectionem probat etiam *Muretus*.

^b Κοινόμενος] Editiones *Ald.* et *Fler.* κοινόμενος perperam exhibent. *Muretus*

κοινόμενος adfert. Sed præferenda videtur ea scriptura, quæ maiorem cum κοινόμενος affinitatem habet. Itaque *Stephanus* et *Leunclavius* omninò rectè repofuerunt κοινόμενος, quod in *MSto Bodl.* et edit. etiam *Eton.* legitur.

“ ἀπελθὼν μὴ ἀνακοινωσάμενος ὅπερ αὖ ἦ, ἔδέν τι διάφορον
 “ πάσχει ἢ εἰ μόνος ἐσραϊεύει. Αλλ’ αὐτὶ μὲν τάττε, ἔφη, ἦν
 “ θεὸς θέλη, ἀμυνέμεθα τὰς πολεμίας καὶ εἰς μακράν. Αλλ’
 “ ἐπειδὴν τάχιστα ἀριστήσῃς, ἄξω ὑμᾶς ἐγὼ ἔνθα τὸ πρᾶγμα
 “ ἐγένετο· καὶ ἅμα μὲν θάψομεν τὰς τελευτήσαντας, ἅμα δὲ δείξο-
 “ μεν τοῖς πολεμίοις, ἔνθα κρατῆσαι νομίζουσιν, ἐλθούθα ἄλλως
 “ αὐτῶν κρείττες, ἦν θεὸς θέλη· ^α καὶ ὅπως γε μηδὲ τὸ χωρίον
 “ ἡδύως ὀρώσιν, ἔνθα κατέκαινον ἡμῶν τὰς συμμαχάς· ἦν δὲ
 “ μὴ ἀντεπεξίωσι, ^β καύσωμεν αὐτῶν τὰς κώμας, καὶ δηλώσωμεν
 “ τὴν χώραν· ἵνα μὴ ὅς ἡμᾶς ἐποίησαν ὀρώτες εὐφραίνωνται, ἀλ-
 “ λά τὰ ἐαυτῶν κακὰ θεώμενοι ἀνιῶνται. Οἱ μὲν ἔν ἄλλοι,
 “ ἔφη, ἀριστᾶτε ἰούτες· ὑμεῖς δὲ ὧ Καδύσιοι, πρῶτον μὲν
 “ ἀπελθόντες ἄρχοντα ὑμῶν αὐτῶν ἔλεσθε ἢ περ ὑμῖν νόμος, ὅστις
 “ ὑμῶν ἐπιμελήσεται σὺν τοῖς θεοῖς καὶ σὺν ἡμῖν, ἦν τι προσ-
 “ δέησθε· ἐπειδὴν δὲ ἔλθῃτε καὶ ἀριστήσῃς, πέμψατε πρὸς
 “ ἐμὲ τὸν αἰρεθέντα.” Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπραξαν· ὁ δὲ Κυ-
 “ ρος, ἐπειδὴ ἐξήλασε τὸ γράτευμα, καὶ καλίσθησεν εἰς τάξιν,
 “ τὸν ἡρημένον ὑπὸ τῶν Καδουσίωι, ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ ἄγειν

“ discefferit, neque cum aliquo communicaverit quò iturus sit, illi nihil
 “ diversi accidit, quàm si solus expeditionem suscepit. At enim pro
 “ facinore hoc, volente deo, hostes brevi ulciscemur. Sed cùm primum
 “ pransi fueritis, eò vos ego ducam ubi res est gesta; simulque mortuos
 “ sepeliemus, simul hostibus, si deus volet, ostendemus, illic alios ipsis
 “ esse potiores, ubi se superiores evasisse censent; atque etiam efficiemus,
 “ ut nè locum quidem illum libenter intueantur, nostros ubi socios in-
 “ teremerunt: sin adversi non prodierint, incendemus eorum vicos, a-
 “ grumque populabimur; nè lætitiā ex conspectu eorum, quæ in nos
 “ patrārunt, capiant; sed intuentes mala propria mœrore adficiantur.
 “ Itaque vos, inquit, alii pransum ite: vos autem Cadusii, primum hinc
 “ digressi, more vestro vobis aliquem ipsis in principem eligite, qui cum
 “ diis ac nobis vestri curam gerat, ubicunque opus fuerit: hunc ubi dele-
 “ geritis ac pransi fueritis, delectum ad me mittite.” Atque hæc illi fe-
 “ cerunt: Cyrus autem postquam copias eduxisset, suumque illi, qui à Ca-
 “ dusiis fuerat delectus, in acie locum tribuisset, jussit eum propter se suorum

^α Καὶ ὅπως, &c.] Est ἑλλειψις Ἀττικῆ·
 et subaudiendum videtur πράξομεν, vel
 aliud verbum simile. Adverbium autem
 illud jam supra, lib. 1. p. 25. et lib. 5.
 p. 260. (ubi ὅρα, σκόπει vel μελέτω σοι
 subintelligi oportet) et alibi passim ἑλ-
 λειπτικῶς usurpatum videre est.

^β Καύσωμεν, &c.] Sic in libris hæte-
 nus vulgatis scribitur: MS. autem Bodl.
 repræsentat καύσομεν——καὶ δηλώσομεν,
 quod mihi quidem magis arridet.

τὴν τάξιν, ὅπως, ἔφη, ἦν δυνάμεθα, ἀναθαρρύνωμεν τὰς ἀνδρας. Οὕτω δὲ ἐπορεύοντο· καὶ ἐλθόντες ἔθαπτον μὲν τὰς Καδασίους, ἐδήκν δὲ τὴν χώραν. Ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἀπῆλθον τὰ ἐπιήδεια ἐκ τῆς πολεμίας ἔχουτες πάλιν εἰς τὴν Γαδάτα.

Εὐνοήσας δ' ὅτι οἱ πρὸς αὐτὸν ἀφεσηκότες, οὔτε πλησίον Βαβυλῶνος, κακῶς πείσονται, ἂν μὴ αὐτὸς αἰεὶ παρῇ, ἕτως ὅσας τε τῶν πολέμιων ἀφίη, καὶ τάς τε ἐκέλευε λείπειν τῷ Ασσυρίῳ, καὶ αὐτὸς κήρυκα ἐπέμψε πρὸς αὐτὸν λέγουσα ταῦτα, ὅτι ἔτοιμος εἴη ἔσθαι τὰς ἐρραζομένους τὴν γῆν, καὶ μὴ ἀδικεῖν, εἰ καὶ ἐκεῖνος βέλτοιο ἔσθαι ἐργάζεσθαι τὰς τῶν πρὸς αὐτὸν ἀφεσηκόντων ἐργάτας. Καίτοι, ἔφη, σὺ μὲν, ἦν καὶ δύνῃ κωλύειν, ὀλίγας τινὰς κωλύσεις· (ὀλίγη γὰρ ἐστὶ γῆ ἢ τῶν πρὸς ἐμὲ ἀφεσηκόντων) ἐγὼ δὲ πολλὰν ἂν σοι γῆν ἐφῆν ἐνεργὸν εἶναι. Εἰς δὲ τὴν τῷ καρπῷ κομιδὴν, ἦν μὲν πόλεμος ἦ, ὁ κρατῶν μὲν, οἶμαι, κομίσεται· ἦν δὲ εἰρήνη γένηται, δηλονότι σὺ, ἔφη. Ἦν μὲντοι τίς ἢ τῶν ἐμῶν ὅπλα ἀνταίρηταί σοι, ἢ τῶν σῶν ἐμοί, τάς τε, ἔφη, ὡς ἂν δυνάμεθα, ἐκάτεροι ἀμυνόμεθα. Ταῦτα ἐπισείλας τῷ κήρυκι ἀπέπεμπεν. Οἱ δὲ Ασσύριοι, ἐπεὶ ἤκουσαν ταῦτα, πάντα ἐποίησαν πειθούσας τὸν βασιλέα.

aciem ducere, Quod illorum, inquit, si quidem poterimus, rursum excitemus animos. Atque ita *quidem* proficiscebantur: cumque ad locum pervenissent, et Cadusios sepeliebant, et agrum populabantur. His rebus confectis, commeatum ex hostico secum ferentes, in *regionem* Gadatae reversi sunt.

Cum autem ad animum Cyo accidisset, futurum, ut qui ad se defecerant, quod prope Babylonem essent, miserè adfligerentur, nisi praesens ipse semper adesset, idcirco tum eos, quotquot ex hostibus dimittebat, Assyrio dicere iussit, tum ipse caduceatorem misit qui ad eum haec deferret: se *nempe* paratum agricolis parcere, nullaque *hos* adficere injuriâ, si *quidem* et ille eorum, qui ad se defecissent, agricolis, suas ut operas facerent, permittere vellet. Ac tu quidem, ait, etiam si prohibere possis, non nisi paucos prohibebis: (nam eorum, qui ad me defecerunt, exiguus est ager) ego verò permitterem, amplam tibi *regionem* cultam esse. Quod autem ad fructus colligendos adtinet, si quidem bellum fuerit, is qui potentior est, meâ sententiâ, *hos* colliget: sin pacem *inter nos* fecerimus, tu scilicet *colliges*, ait. Si quis verò vel meorum adversus te arma sumpserit, vel tuorum adversus me, ab his, inquit, pro virili poenas uterque reposcemus. His cum mandatis caduceatorem dimisit. Assyrii verò, cum haec audissent, omni studio à rege

συγχωρῆσαι ταῦτα, καὶ ὀτισμικρότατον τῷ πολέμῳ λιπεῖν. Καὶ ὁ Ἀσσύριος μέντοι, εἴτε ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων πεισθεὶς, εἴτε καὶ αὐτὸς ἔτω βεβληθεὶς, συνήνεσε ταῦτα· καὶ ἡ γένουσι συνῆχαι, τοῖς μὲν ἐρταζομένοις εἰρήνην εἶναι, τοῖς δ' ὀπλοφόροις πόλεμον. Ταῦτα μὲν δὴ περὶ τῶν ἐρταλῶν διεπέπρακτο ὁ Κύρος· τὰς μὲντοι νομάς τῶν κτηνῶν τὰς μὲν ἐαυτῷ φίλως ἐκέλευσε καταθέσθαι, εἰ βέλονται, ἐν τῇ ἐαυτῶν ἐπικρατείᾳ· τὴν δὲ τῶν πολεμίων ἡλείαν ἦσαν ὀπόθεν δύναμις, ὅπως εἴη ἡ ἐσφαλεία ἡδίων τοῖς συμμάχοις. Οἱ μὲν γὰρ κίνδυνοι, οἱ αὐτοὶ, καὶ ἄνευ τῆς λαμβάνειν τὰ ἐπιήδεια· ἡ δὲ ἐκ τῶν πολεμίων τροφὴ κερδοτέρα τὴν σφαλείαν ἐδόκει παρέχειν.

contendebant, ut in his *Cyros* accederet, ac quàm minimum belli reliquum faceret. Assyrius verò, sive quòd ei gens sua persuaferat, sive quòd ipse sic vellet, hæc comprobavit: pacisquæ *adeò* convenit, ut cum agricolis pax esset, cum armatis bellum. Hæc igitur de agricolis perfecit *Cyrus*; jumentorum quidem pascua amicos suos, si vellent, in ditione suâ collocare jussit; hostium verò prædam agebant undecunque poterant, ut militia sociis jucundior esset. Nam tametsi commeatus pararetur nullus, *tamen* eadem pericula *proposita* erant: at militiam leviores efficere videbatur alimenta ex hostium regione *quærendi* ratio.

^a Καὶ ἐγένουσι, &c.] Eadem consuetudo apud *Indos* belli tempore servari solebat, referente *Diador. Sic. lib. 2. p. 122*. Συμβαλλόνται δὲ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, καὶ τὰ νόμιμα πρὸς τὸ μηδέποτε λιμὸν γενέσθαι παρ' αὐτοῖς. Παρὰ μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις οἱ πολέμιοι καταφθιρόντες τὴν χώραν, ἀγροῦν καὶ κατασπινάσσουσιν· παρὰ δὲ ταῖς τῶν γεωργῶν ἱερῶν καὶ ἀσύλων ἐσμεναι, οἱ πλεονεξίαν παρασχεῖν γεωργοῦντες ἀνταίτιοι τῶν κινδύνων εἰσίν. Ἀμφότεροι γὰρ οἱ πολέμοι ἀλλήλους μὲν ἀποκτείνουσιν ἐν ταῖς μάχαις, τοὺς δὲ περὶ τὴν γεωργίαν ὅλως ἐπὶ ἀσφαλείᾳ, ὡς κοινὸς ὄντας ἀπείλυν εὐεργέτας &c.

^b ἡλείαν ἦσαν, &c.] Ità clarè MS. Bodl. editique omnes. Leunclavius autem conjicit legendum et distinguendum sic, τὴν δὲ τῶν πολεμίων, ἡλείαν αἶψιν, videlicet, ἐκέλευσε. Voces verò τὴν δὲ non conjungit cum ἡλείαν, sed illud præcedens nomen hoc modo repetit, τὴν δὲ ἐπικρατείαν τῶν πολεμίων ἐκέλευσε ἡλείαν αἶψιν. Nam alioquin, inquit, *bestium prædam abducere, suorum convenienter dicitur, et ambiguit*. Quod ad mutationem τοῦ ἦσαν in αἶψιν adinet, haud pœnitenda forsitan est emendatio. At de constructione verborum illi nequaquam assensior: nam, τῶν πολεμίων

ἡλείαν αἶψιν, rectè dicitur, qui *prædam de bestibus captam agit*. Simili prorsus loquendi modo utitur *Herod. lib. 7. c. 8. edit. Oxon.* Τί γὰρ ἦν ὄφιλος βαρβάρων, ἀναρουμένων; ἡ λείας αἰχμαλώτους ἀπάγειν τῶν ἐχθρῶν, γυμνοῦντα καὶ τὰς ὕβρις ἀφαιρῶμεν τὴν οἰκίαν: ubi, nisi omnia me fallunt, parum feliciter rem gessit. Interpres ille sermonis, si diis placet, elegantissimus; quem tamen misofanè consensu Editores *Herodi.* secuti sunt. At se sistat *Politianus*: tēque pœnes, lector, de versione sit arbitrium: *Quid enim produrat Barbaros interim? Quid prædam aut captivos abactos, si suis fortunis Romanæ ditionis mortales quotidie dispoliabantur?*—Ego verò locum sic verto:—*vel cum captivorum bestium prædam abducere, suos qui facultatibus exueret spoliaretque? nec non* *Thucyd. lib. 6. p. 406.* Καὶ Ἀρσίοι μετὰ ταῦτα ἐσχαλόντες ἐς τὴν Θυρεάτιν ὄμιον ἦσαν, ἡλείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὰν ἵλατον, ἡ, &c.—*magnam Lacedæmoniorum prædam ceperunt, &c.*

^b Σφαλεία] Ità rectè in edit. *Steph. Etan.* et MS. etiam Bodl. scribitur; et paulò post σφαλίαν. Cæteri autem libelli σφαλὰ et σφαλίαν perperam exhibent.

Επεὶ δὲ παρεσκευάζετο ὁ Κῦρος ἤδη ὡς ἀπὼν, παρῆν ὁ Γαδάτας ἄλλα τε δῶροι πολλὰ καὶ παντοῖα φέρων καὶ ἄγων, ὡς ἂν ἐξ οἴκου μεγάλα, καὶ ἵππους γε πολλὰς ἀφελόμενος τῶν ἐαυτοῦ ἵππων, οἷς ἠπισθῆκει διὰ τὴν ^α ἐπιβολήν. Ως δ' ἐπλησίασεν, ἔλεξεν ὦδ', Ω Κῦρε, νῦν μὲν σοὶ ἐγὼ ἄγω ταῦτα, ἵνα ἐν τῷ παρόντι χρήσῃ αὐτοῖς ἂν τι δεοί. Νόμιζε δ', ἔφη, καὶ τῶν ἄλλων πάντα τὰ ἐμὰ, σὰ εἶναι. Οὔτε γὰρ εἰμι, ἔτ' ἔσαι ποῦ, ὅτῃ ἐγὼ ἀπ' ἐμῆ φύλι καταλείψω τὸν ἐμὸν οἶκον· ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, σὺν ἐμοὶ τελευτῶντι πάν ἀποσθῆναι τὸ ἡμέτερον γένος καὶ ὄνομα. Καὶ ταῦτα, ἔφη, ὦ Κῦρε, (ὁμνυμί σοι τὰς θεάς, οἳ καὶ ὁρῶσι πάντα καὶ ἀκύνει) ἔτε ἄδικον, ἔτε αἰσχρὸν ἔδεν ἔτ' εἰπὼν ἔτε ποιήσας, ἔπαθον. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων κατεδάκρυσε τὴν αὐτῆ τύχην, καὶ ἀκίτι ἠδυνήθη πλείω εἰπεῖν.

Καὶ ὁ Κῦρος ἀκύνων, τῇ μὲν πάθῃ ἀκείρειν αὐτὸν, ἔλεξε δὲ ὦδε, Ἀλλὰ τὰς μὲν ἵππους δίδχομαι, ἔφη· σέ τε γὰρ ὠφελήσω, εὐνοέσοις δὲ αὐτὰς, ^β ἢ οἳ νῦν σοὶ εἶχον, ὡς εἴκειν· ἐγὼ τε (ἔ δὴ πάλαι ἐπεθύμην) τὸ Περσῶν ἱππικὸν θάττον ἐκπληρώσω εἰς τὰς μυρίας ἵππείας· τὰ δὲ ἄλλα χρήματα σὺ ἀπαλατὼν φύλαττε, ἔφη,

Cūm autem Cyrus se jam ad discessum pararet, aderat Gadatas cūm alia dona multa variāque adferens adducensque, velut ex amplā copiosāque domo, tum permultos equos suis equitibus adeptos, quibus jam propter *illas* insidias fidem non habebat. Ubi propius accessisset, ita loquutus est, Hæc ego jam ad te adduco, Cyre, ut iis in præsentī fī quid opus sit utaris. Existimes verò, inquit, *velim*, etiam alia, mea quæ sunt, esse tua. Quippe nemo est, nec erit unquam, cui ex me nato domum ego meam relicturus sim: sed necesse est, inquit, me moriente, mecum et genus nostrum et nomen extingui. Atque hæc, Cyre, sum perpeffus, ait. (deos juratus testor, qui et vident et audiunt omnia) cūm tamen nihil injustum, nihil turpe, neque dixerim, neque fecerim. Simulque hæc dicens, suam cum lacrimis deploravit fortunam, neque loqui plura potuit.

Quibus auditis Cyrus calamitatem ejus miseratus, atque his verbis usus est, Equidem equos, ait, accipio: tuæ enim utilitati consulam, hominibus eos dando majori te benevolentia prosequentibus, quàm quorum modò erant, uti *quidem* adparet; et Persicum equitatum (id quod jamdudum expetiverim) celeriter explebo ad decem equitum millia: reliquas autem pecunias opesque tecum avectas servato, inquit,

^α Ἐπιβολήν] Vide supra p. 282.

^β ἢ οἳ νῦν, &c.] Sic restituimus partim ex MSto Bodl. editionēque Flor. in quibus legitur ἢ οἳ νῦν, &c. partim ex conjec-
tū

tū Stephani; qui, re quidem ipsā duce, illud οἳ in οἱ mutandum statuit. In aliis verò libris editis, omnisā proreus vocula istā, legitur, ἢ νῦν σοι, &c.

εἴ' ἂν με ἴδῃς ἔχοντα, ὥστε σὺ μὴ ἡτῶσθαι ἀνιδωρήμενον· εἰ δὲ πλείω μοι οὐκ ἀπίους, ἢ λαμβάνων παρ' ἐμῶ, μὰ τὰς θεὰς ἐκ οὗδ' ὅπως ἂν δουρίμην μὴ αἰσχύνεσθαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Γαδάτας εἶπεν, Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πιστεύω σοι· (ὁρῶ γάρ σε τὸν τρόπον) φυλάττειν μέλει ὅρα εἰ ἐπιήδειός εἰμι. Εὖς μὲν γὰρ φίλοι ἦμεν τῇ Ἀσσυρίῃ, καλλίστη δὴ ἐδόκει εἶναι ἢ τῇ ἐμῇ πατρὸς κλήσις· (τῆς γὰρ μεγίστης πόλεως Βαβυλῶνος ἔγυς ἦσα, ὅσα μὲν ὠφελεῖσθαι ἴεν ἀπὸ μεγάλης πόλεως, ταῦτα ἀπελαύομεν· ἔσα δὲ ἐνοχλεῖσθαι, οἷκαδε δεῦρο ἀπίους τέτων ἐκποδῶν ἦμεν) νῦν δ' ἐπεὶ ἐχθροὶ ἐσμεν, ^α δῆλον ὅτι ἐπειδὴν σὺ ἀπέλθης καὶ αὐτοὶ ἐπιελευσόμεθα, καὶ ὁ οἶκος ὅλος· καὶ οἶμαι, λυπηρῶς βιωσόμεθα, ὅλως τὰς ἐχθρὰς καὶ πλεσίον ἔχοντες, καὶ κρείττες ἡμῶν αὐτῶν ὁρῶντες. Τάχ' ἔν εἶποις ἂν, καὶ τί δὴ ταῦτα ἐκ ἐνενόου πρὶν ἀποσῆναι; Οἷ, ὦ Κύρε, ἡ ψυχὴ μου, διὰ τὸ ὑερίσθαι καὶ ὀργίζεσθαι, ὃ τὸ ἀσφαλέστατον σκοπῆσα διήλιν, ἀλλ' αἰεὶ τῆτο κύεσσα, ἄρ' αὖ ποτε ἔσαι ἀπόσισασθαι τὸν καὶ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ ἀνθρώποις, ὃς διακλειτ' ἰμισὼν ἐκ ἧν τις τὶ αὐτὸν ἀδικῇ, ἀλλ' ἦν τινα ὑποπτεύσῃ βελτίονα ἰαλῆ εἶναι. Τοῖσ' αὖτε, οἶμαι, αὐτὸς πονηρὸς ὢν,

donec tantum me habere videris, ut remunerando te non sim inferior : quod si ita abeas ut plura mihi des, quam à me acceperis ; nescio profectò, quo pacto *facere* possim, ut pudore non adficiar. Ad ea Gadatas, Equidem hæc tibi credo, ait : (nam ingenium tuum video) verum confideres, an *satis* ad hæc conservanda sim idoneus. Etenim quamdiu Assyrio amici eramus, paterna sanè possessio pulcherrima esse videbatur ; (quippe cùm ab urbe maximâ Babylone prope absit, quæcunque commoda ex urbe amplâ percipi possunt, hisce *omnibus* fruebamur ; quæcunque autem molestiam *nobis* exhibere poterant, ab his domum huc profecti longè aberamus) nunc cùm inimici simus, manifestum est, ubi tu discefferis, futurum, ut et nobis et toti domui *nostræ* insidiæ struantur ; atque *ad id*, meâ sententiâ, vitam cum dolore *miseriâque* degemus, qui et omninò vicinos habituri simus hostes, eosque nobis ipsis potentiores conspecturi. Fortassè dixeris, cur ista non cogitârim priùs, quàm deficerem ? Quia, Cyre, animus meus propter acceptam injuriam et iram, non quod esset tutissimum considerabat, sed hoc perpetuò parturiebat ; ecquando licebit ulcisci hominem et diis et hominibus invisum, qui non desinit odisse, non si quis eum lædat, sed si quem se præstantiorem suspicetur. Itaque, uti opinor, cùm malus ipse sit,

^α Δῆλον ὅτι, &c.] Scriptura hæc est phanus quoque vulgatæ illi, δηλούτι, hoc MSti Bodl. editionisque Eton. eam Ste- loco anteponendam vidit.

πᾶσι πονηροῖς ἐαυτῷ συμμάχοις χρήσθαι. Ἦν δέ τις ἄρα καὶ βελίων αὐτῷ φανῇ, θάρρει, ἔφη, ὦ Κύρε, ἔδν σε δεήσει τῷ αἰσθητῷ ἀνδρὶ μάχεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀρκέσει τῷτο μηχανώμενος, ὥς ἀνέλῃ τὸν αὐτῷ βελίονα. ^b Τῷ μέντοι ἐμὲ ἀνίστα, καὶ σὺν τοῖς πονηροῖς ῥαδίως, οἶμαι, κρείττων ἔσαι.

Αἰχάσαντι τῷ Κύρῳ ταῦτα ἔδοξεν ἄξια ἐπιμελείας λείπει· καὶ εὐθὺς εἶπε, Τί ἔν, ἔφη, ὦ Γαδάτα, ἔχῃ τὰ μὲν τεύχεα φυλακῇ ἰχυρὰ ἐτοίχσας, ὅπως ἂν σοι εἴη ἀσφαλῶς χρῆσθαι, ἐπὶ τὰν εἰς αὐτὰ ἴης· αὐτὸς δὲ σὺν ἡμῖν στρατεύῃ, ἵνα ἦν οἱ θεοὶ ὥσπερ νῦν σὺν ἡμῖν ὦσιν, ἥτός σε φοβῆται, ἀλλὰ μὴ σὺ τῶτον; Ο,τι δὲ ἡδύ σοι ὄρα τῶν σῶν ἢ ὅτῳ συνὼν χαίροις ἔχων, σὺν ἐμοὶ πορεύε. Καὶ σύ τ' ἂν ἐμοὶ, ὥς γε μοι δοκῶ, πάντῃ χρησιμὸς εἴης, ἐγὼ τέ σοι, ὥς ἂν δύνωμαι, πειράσομαι. Αἰχάσας ταῦτα ὁ Γαδάτας ἀνέπνευσέ τε καὶ εἶπεν, Ἀρ' ἔν, ἔφη, δυναίμην ἂν συσκευασάμενος φθάσαι, πρὶν σε ἐξίεναι; βέλομαι γάρ τοι, ἔφη, καὶ τὴν μητέρα ἄγειν μετ' ἐμαυτῷ. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ^c φθάσεις μέντοι·

omnes etiam se deteriores socios habebit. Quod si quis inter hos eo præstantior visus fuerit, certus esto, Cyre, nequaquam tibi adversus ejusmodi virum egregium dimicandum esse, sed illius industria ad hoc machinandum sufficiet, quoniam videlicet pacto se præstantiorem è medio tollat. Verum ut mihi molestus sit, in eo, quamvis mali ignavique sibi adsint focii, facile superior est, ut opinor, futurus.

Hæc cum Cyrus audisset, visus est ei digna consideratione dicere: atque adeò statim, Quid ergò, inquit, Gadatas, nonne castella præfidiis muniti, quò tutò iis uti tibi liceat, cum ea fueris ingressus; ipse verò nonne nobiscum es in expeditione, ut si dii perinde ac modò nobiscum fuerint, hic te metuat, non tu ipsum? Quin tu, tecum habens quidquid tuorum adspectu tibi jucundum sit, aut cujus consuetudine delecteris, mecum proficiscitor. Nimirum et tu mihi, ut equidem arbitror, admodum usui fueris, et esse tibi ego conabor, ut potero. Hæc Gadatas cum audisset, respiravit ac dixit, Num possim res meas citius colligere, quàm tu discedas? nam et matrem, ait, mecum abducere volo. Poteris, inquit, profectò citius:

^a ὡς ἀνέλῃ] Ità editio *Etonensis*. MS. Bodl. paulò aliter, ἕως ἀνέλῃ. Edit. *Fler.* ὡς ἀπολείπει, quod glossam prorsus sapit. *Ad.* autem *Steph.* et *Leuncl.* dant ἕως ἂν ἔλῃ. Horum tamen uterque probat, locique ratio postulat, scripturam quam recepit. Illud ἕως certè si retineatur, (ut sensus sit, idneus ad hoc machinandum, donec, &c. tunc) uti rectè notat Stephanus, non videbitur dicere ad hoc machinandum, quod videlicet sequitur. quo pacto hominem

&c. sed aliud quidpiam quod præcesserit. Atqui nihil in præcedentibus, ad quod illud τῷτο referri queat, inveniunt.

^b τῷ μέντοι, &c.] Sic libri editi pariter et MS. Bodl. Leunclavio tamen ea lectio non satisfacit. Sic autem rectius scribi posse putat, τῷ μέντοι, &c. Mihi magis arridet vulgata lectio.

^c φθάσεις] Ità MS. Bodl. editique libri omnes, præter unum *Etonensem*, in quo mendosè legitur φθάσης.

ἐγὼ γὰρ ἐπιστήσω ἐς' αὐτὸν καλῶς σὺ φῆς ἔχειν. Οὕτω δὲ ὁ Γαδάτας ἀπελθὼν, ^a ἐφύλαξε μὲν τὰ τεῖχη σὺν Κύρῳ ἃ ὠχυρώσατο, συνεσκευάσατο δὲ πάντα ὅποσους αὐτοῦ οἶκος μέγας καλῶς οἰκοῖτο. Ἠγεῖτο δὲ καὶ τῶν ἐαυτοῦ τῶν τε πσιγῶν, οἷς ἡδέετο, καὶ ὧν ἠπίσκει πολλὰς, ἀναλκᾶσας τὰς μὲν αὐτῶν καὶ γυναῖκας αἰεὶν, τὰς δὲ καὶ ^b ἀδελφάς, ὡς δεδμεύεις τῆτοις κατέχοι αὐτῆς. Καὶ τὸν μὲν Γαδάταν ὁ Κύρος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ ἔχων ἦει, καὶ ὁδῶν φραγῆρα καὶ ὑδάτων καὶ χιλῶν καὶ σίτου, ὡς αἰεὶ ἐν τοῖς ἀφθονοτάτοις ^c στρατοπεδεύοιτο.

etenim subsistam, donec tibi commodum esse dixeris. Itaque digressus inde Gadatas, castellis quæ communierat, unâ cum Cyro præsidia imposuit, et omnia quibus ampla domus instrui commodè posset, collegit. Præterea suorum complures secum abducebat, tum fidos, quibus delectabatur, tum quibus diffidebat; quorum alios cogebat secum uxores ducere, alios sorores, ut his *quasi vinculis* eos constrictos teneret. Itaque Cyrus cum Gadatâ iisque qui circum se essent, abibat; qui et index ei viarum esset, et aquarum, et pabuli, et frumenti, ut castra semper locis in uberrimis haberet.

^a Εφύλαξε μὲν, &c.] Itâ quidem locus hic conspirante editorum exemplarium consensu solet exprimi. Mihi verò impensius placet hæc MSti Bodl. lectio, — ἀπελθὼν, φύλαξι μὲν τὰ τεῖχη σὺν Κύρῳ ὠχυρώσατο, — suffragante, uti opinor, ipsa Cyri oratione; qui suprà paulò Gadatam sic additus est, ὅχι τὰ μὲν τεῖχη φυλακῇ ἔχοντ' ἐπὶ οὐρανῶν, — ubi τὰ τεῖχη φυλακῇ ἔχοντ' ὡραῖν, idem videtur esse, atque id quod φύλαξι τὰ τεῖχη ὠχυρῶσθαι hoc in loco significat. Hanc porro emendationem laudat etiam *Muretus*; nullo tamen, eam unde hauserat, indicato libro.

^b Ἀδελφάς, &c.] Aldus et Leuncl. legunt ἀδελφάς: hic tamen in versione suâ receptam lectionem sequitur, quam tum MS. Bodl. tum cæteri libri editi, assentientibus *Gabrielo* et *Philadelpho*, præstant. Illud autem ἀδελφάς ab imperitiâ librariorum primò manasse puto, qui cùm genus pronominis, τῆτοις observassent, nomen antecedens aliquod masculini etiam generis haud dubiè præcessisse perperam autumarent. Atticorum verò moris est masculinis uti pro femininis: *Sophoc.* *Elect.* v. 615, 616.

ἥτις τοιαῦτα τὴν τιμῶσαν ὕβρισι,

καὶ ταῦτα τελικῶτερος;

pro τελικῶτερος. loquitur enim de *Electâ Clytemnestra*. Similiter paulò post, *Noëti*: τῶν γυναικῶν, pro τὰ — Vide tamen, si libet, *Cl. Barn.* ad *Hom. Il.* 4.

v. 773. et ad *Eurip. Hippol.* v. 389. *Achill. Tat.* p. 143. edit. *Ludg. Bat.* ὁδὸς γυνή. Quamquam hic ὁχῆμα forsitan, quod dicitur, πρὸς τὸ σημαίνοντι locum habere queat; adde ut τῶτοις ad nomen in *Electâ* inclusum, v. g. *δομοῖς*, referatur. Haud adsimili modo Noster paulò post adhibet relativum αὐτοῖς — ὁμοῖα καὶ βέλτεσθαι αὐτῶν ὅτι ἐργάτα αἰὲν τῆς πόλεως, ἵνα καὶ ἐπιδείξῃς αὐτοῖς τὸ, &c. ubi αὐτοῖς respicit nomen aliquod in voce πόλεως subintellectum, v. g. *ἐνοίκιοις*, vel *βασιλευσίν*, vel aliud his simile. Conf. *Joh. 2.* 44. ubi pronomen αὐτῶν, uti rectè notavit *Cl. Blackwall* *Sacr. Class.* p. 95. respicit. τῶ ψεύδους, ex nomine ψεύδους, sub quo later, nullo negotio colligendum. Similiter *Rom.* 10. 5. admonente loci sententiâ, illud αὐτὰ ad ἐντάλματα τῶ νόμου (quæ licet non disertè scripserit, voluit tamen *Apostolus*) referendum videtur.

^c Στρατοπεδεύοιτο] Itâ rescriptimus admonitu *Leunclavii* et *MSti Bodl.* in quo totus hic locus sic representatur: — καὶ σίτου, ὡς εἴη ἐν τοῖς ἀφθονοτάτοις στρατοπεδεύοιτο. Rectius erit, si vel scribas ὡς sine accentu, vel in ὡς mutes, et legas ὡς' αἰεὶ, &c. Illum verò nostram emendationem confirmant *Philadelphus* et *Gabrielus*: qui, in loco vertendo, utuntur verbis *castrametari*, et *castra facere*. In vulgatis hætenus libris perperam legitur *ερασιπλοῖτο*.

Επεὶ δὲ πορευόμενος καθεῶρα τὴν τῶν Βαβυλωνίων πόλιν, καὶ ἰδοῦσεν αὐτῷ ἡ ὁδὸς, ἣν ἤει, παρ' αὐτὸ τὸ τεῖχος φέρειν, καλέσας τὸν Γωβρύαν καὶ τὸν Γαδάταν, ἡρώτα εἰ ἄλλη ὁδὸς εἴη, ὥστε μὴ πάνυ πλησίον ἄγειν τῷ τείχους. Καὶ ὁ Γωβρύας εἶπεν, Εἰσὶ μὲν, ὧ δέσποια, καὶ πολλαὶ ὁδοί· ἀλλ' ἔγωγ', εἶφη, ὥμην καὶ βάλυσθαι ἂν σε νῦν ὅτι ἐγγύτατα ἄγειν τῆς πόλεως, ἵνα καὶ ἐπιδείξης αὐτοῖς τὸ σφάτευμα, ὅτι σοι ἤδη πολὺ τε ἐστὶ καὶ καλόν· ἐπεὶ καὶ ὅτε ἔλαττον εἶχες, προσῆλθες τε πρὸς αὐτὸ τὸ τεῖχος, καὶ ἐθεῶντο ^a ὑμᾶς ἔ· πολλὰς δόλως· νῦν δὲ καὶ εἰ παρσκευασμένοις τε ἐσίν, ^b ὥσπερ πρὸς σὲ εἶπεν ὅτι παρσκευάσοιτο ὡς μαχόμενος, οἶδα ὅτι ἰδού· αὐτῷ τὴν σὴν δύναμιν, πάλιν ἀπαρσκευάσας τὰ αὐτῷ φανεῖται.

Καὶ ὁ Κύρος πρὸς ταῦτα εἶπε, Δοκεῖς μοι, ὦ Γωβρύα, θαυμάζειν ὅτι ἐν ᾧ μὲν χρόνῳ πολὺ μείονα ἔχων στρατιὰν ἦλθον, πρὸς αὐτὸ τὸ τεῖχος προσήλθαι· νῦν δὲ πλείω δύναμιν ἔχων, ἔκ ἐθέλω ^c ὑπ' αὐτὰ τὰ τεῖχη ἄγειν. Ἀλλὰ γὰρ μὴ θαύμαζ', εἶφη· ἔ· γὰρ τὸ αὐτὸ ἐστὶ προσάγειν τε καὶ ^c παράγειν. Προσάγεισι.

Cum verò pergens iter Babyloniorum urbem adspiceret, atque eī via, quā incedebat, ducere propter ipsa urbis mœnia videretur, arcessito Gobryâ Gadatâque, aliāne viā esset interrogabat, ut tam prope ad mœnia copias non ducerent. Et Gobryas, Sunt, inquit, domine, permultæ quidem viæ: sed existimabam equidem te quā proximè jam ad urbem iter facere velle, quò ipsis commonstrares exercitum tibi nunc et magnum esse et præclarum: nam cū etiam tibi minor esset, ad murum ipsum accessisti, et vos illi haud multos numero spectabant: nunc autem tametsi paratus sit *Affyrius* tibi quemadmodum dixit ipsum ad pugnandum se parare, scio futurum ut, si copias tuas conspexerit, imparata rursus ipsi sua videantur.

Ad hæc Cyrus ait, Videris mihi, Gobrya, mirari, quòd id temporis quo multo cum minori exercitu veni, ad ipsa usque mœnia duxerim; nunc majoribus copiis instructus eas ducere sub muros nolim. Verūm nè mireris, ait; non enim idem est adducere, et præterducere. Omnes

^a ὑμᾶς.] Itā Stephanus et editio *Εισπ.* at alii libri minùs, uti quidem videtur, commode, ἡμᾶς; exhibent. Vide p. 263.

^c ὥσπερ πρὸς σὲ, &c.] Vide sup a p. 268.

^c Παράγειν.] Gabriellus ex vetusto quodam exemplari adfert ἀπαφειν. pro quā lectione facit ἀπαφισι, quod mox. paucis

interiectis, sequitur. At in hunc locum *transundi* seu *prætereundi* significatio aptius quadrat, ut idem valeat, atque illa, *παρὰ πόλιν ἄγειν*, quæ, mutatâ per tmesin loquendi formâ, extant lib. 1. p. 74. Quare contra aliorum exemplarium fidem nihil muto. De usitatâ verbi hujus apud Tacticos significatione consule quæ notavimus, lib. 2. p. 113.

μὲν γὰρ ἅπαντες, ἔτω ταξάμενοι, ὥς ἂν οἴανται ἄριστα μάχεσθαι· ἀπάσαι μὲνοι οἱ σώφρονες ἢ ἂν ἀσφαλέςατα, ἔχῃ ἢ ἂν τάχιστα ἀπέλθοιεν. Παρίεναι δὲ ἀνάγκη ἐστὶν ἐκτεταμέναις μὲν ταῖς ἀμάξαις, ^a ἀνειμένοις δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις σκευοφόροις ἐπιπολύ· ταῦτα δὲ δεῖ πάντα προκεκαλύφθαι τοῖς ἐπλοφόροις, καὶ μηδαμῇ τοῖς πολεμίοις γυμνὰ ὅπλων τὰ σκευοφόρα φαίνεσθαι. Ανάγκη ἔν, ἔτω πορευομένων, ἐπὶ λεπτόν καὶ ἀσθενὲς τὸ μάχιμον τελέχθαι. Εἰ ἔν βάλουτο ἐκ τῆς τείχεος ἀθρόοι πῃ προσπεσεῖν, ὅπῃ προσμύξαιεν, πολλῶν ἂν ἐρρωμενέστερον συμμιγνύοιεν τῶν παρίοντων. Καὶ τοῖς μὲν ἐπὶ μακρὸν πορευομένοις μακραὶ καὶ αἱ ἐπιθεῖσθαι, τοῖς δ' ἐκ τῆς τείχεος βραχὺ πρὸς τὰς ἐσχὰς καὶ προσδραμεῖν καὶ πάλιν ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ μὴ μεῖον ἀπέχουσαι παρίωμεν, ἢ ^b ἐφ' ὅσον καὶ νῦν ἐκτεταμένοι πορευόμεθα, τὸ μὲν πλῆθος καλόφουσαι ἡμῶν, ὑπὸ δὲ τῶν παρυφασμένων ὅπλων πᾶς ὄχλος δεινὸς φαίνεται. Ἦν δ' ἄρα καὶ ἔτως ἰόντων ^c ἐπεξίωσί πῃ,

enim sic instructas copias adducunt, ut se quàm optimè pugnaturus arbitrantur; at qui sapiunt, sic abducunt, ut quàm tutissimè, non quàm celerimè abscendant. In prætereundo autem exporrigi plaustro necesse est, et impedimenta quoque cætera multùm laxari: atque hæc omnia armatis prætentis tegi oportet, nec uspiam impedimenta hostibus ab armis nuda conspici. Sic utique procedentibus *copis*, necesse est aptos pugnae milites juxta debiles et imbecillos collocari. Si ergo velint ex munitione conferti *hostes* in aliquos *prætereuntes* impetum facere, ubicunque tandem manus conferent, multò validiores erunt in conflictu, quàm qui prætereunt. Et iis quidem, longo qui procedunt agmine, etiam subsidia non nisi longo ex intervallo mitti possunt; qui verò munitione *se erumpunt*, brevi spatio ad illos qui prope absunt et excurrere possunt, et rursus abscedere. Quod si intervallo non minori interjecto præteribimus, quàm quanto nunc extensis ordinibus procedimus, multitudinem *illi* nostram conspicient, et omnis multitudo propter arma adtexta formidabilis adparet. Quòd si nobis hoc modo incedentibus aliquo loco erumpent,

^a *Ανειμένοις*] Sic ex conspirante Leunclavii Muretisque conjecturâ rescripsimus. Vulgò legitur *ἀνειρημένοις*: cui verbo non subest huic loco apta vis, imò proximè præcedentibus illis, *ἐκτεταμέναις μὲν ταῖς ἀμάξαις*, atque adeò Cyri menti, adversa penitus. Ut igitur hæc invicem sibi respondeant, aliud recepi verbum, in quo *laxitatis* inest, apta loco, significatio.

^b *Εφ' ὅσον καὶ*, &c.] Sincera hæc est MS. Bodl. et editionis *Eton.* lectio: quam sic libri alii, quos vidi, omnes, interpolatam exhibent ————— ἢ ἐφ' ὅσον κα-

τόφουσαι ἡμᾶς, καὶ νῦν ἐκτεταμένοι πορευόμεθα, τὸ μὲν πλῆθος καλόφουσαι ἡμῶν, &c. Fatetur quidem Stephanus, verba hæc, *καλόφουσαι ἡμᾶς*, in codicibus, quibus usus est, veteribus non extare; hisque adeò se potius quàm vulgatis editionibus adsentiri. *Camerarius* etiam, auctore Stephano, et *Gabrielius*, illa verba in loco interpretando omiserunt. Quocirca credi par est, exemplaria, quibus isti usi sunt interpretes, ea non agnovisse.

^c *Επεξίωσί πῃ*] Sic MS. Bodl. *Etonensisque* editio: cùm in cæteris ferè omnibus

ἐκ πολλοῦ προορῶντες αὐτὰς ἢ καὶ ἂν ἀπαράσκειοι λαμβανοίμεθα. Μᾶλλον δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἴδ' ἐπιχειρήσεσιν ὁπόταν πρόσω θεῶν ἀπὸ τῆς τεύχεος ἀπιέναι, ἢν μὴ τῷ ὄλῳ ὑπολάβωσι τῆς παντὸς χρειῆς εἶναι· φοβερὸν γὰρ ἡ ἀποχώρησις. Επεὶ δὲ ταῦτα εἶπεν, ἔδοξε τε ὁρθῶς τοῖς παρῆσι λείπειν, καὶ ὁ Γωβρύας ὥσπερ ἐκέλευσεν ἡγεῖτο. Παραμειβομένης δὲ τὴν πόλιν τῆς στρατεύματος, αἰὲ τὸ ὑπολειπόμενον ἰσχυρότερον ποιεύμενος ἀπεχώρει.

Επεὶ δὲ πορευόμενος ἄτως ἐν ταῖς γιννομέναις ἡμέραις ἀφικνεῖται πρὸς τὰ μεθόρια τῶν ^a Ἀσσυρίων καὶ Μήδων, ὅθεν περ ὤρμαστο, εὐλαῦθα δὴ ^b τρία ὄντα τῶν Ἀσσυρίων φρέρια, ἐν μὲν αὐτῶν τὸ ἀσθενέστατον προσβαλὼν βίᾳ ἔλαβε, ^c τὰ δὲ δύο φρερίω φοβῶν μὲν Κύρος, ^d πειθὼν δὲ Γαδάτας ἔπεισε παραδῆναι τὰς φυλάττουσας. Επεὶ δὲ ταῦτα διεπράξατο, πέμπει πρὸς

quia multò eos ante prospicimus, imparatì minimè deprehendemur. Quin potius, viri, inquit, nè quidem adgredientur, cùm ipsìs procul à muro recedendum erit, nisi se cum universis copiis suis futuros toto exercitu nostro superiores existimaverint: nam receptus res est plena formidinis. Hæc cùm dixisset, visus est iis qui aderant rectè dicere, et Gobryas, ità uti jusserat, præibat. Cùmque præteriret urbem exercitus, inter abscedendum Cyrus postremum semper agmen firmiùs efficiebat.

Postquam autem hoc modo pergens diebus insequentibus ad Assyriorum Medorumque fines pervenit, unde initium expeditionis fecerat, ubi cùm tria essent Assyriorum castella, unum eorum quod erat infirmissimum vi adortus cepit; reliqua duo castella, Cyro metum incutiente, suadente Gadatà, perfectum est ut custodes dederent. His rebus confectis, ad

αἰδὺς περπερὰν λεγὰρ ἐπιζήσιν σιωπῇ. quam lectionem ex errore subortam, illamque adeò, quam damus, germanam existimavit Stephanus.

^a Ἀσσυρίων] Ità libri editi, quos vidi, omnes. In MSto Bodl. scribitur tum hîc, tum versu proximè sequenti, Σύρων: eamque lectionem secutus est Philadelphus. Zonaras quoque, qui Xenophontem solet transcribere, Σύρων bis exhibet. *Annal.* lib. 3. c. 20. Nihilominùs, minimè rejicienda videtur librorum impressorum scriptura.

^b Τρία ὄντα τῶν, &c.] Absointè hoc in loco, ut aliàs sæpè, ponitur accusandi casus: cujus cùm structuræ ignari essent Librarii Interpretésque quidam N. T. textum sacrum importunis temerârunt additamentis. Celebris ille MS. Alex. verba S. Lucæ, Act. 26. 3. sic pessimè repræsentat: Μάλιστα γνώσκον ὅσα σε τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἰδῶν τε καὶ ζήνημάτων ἐπιστάμενος.

διδ, &c. Similiter, vel τῷ ἰδῶς vel τῷ ἐπιστάμενος interpolationem secutus Inter-

pres Syrus vertit, &c. **ΔΓ} ΕΓΔ**

ΔΓ} ωωωω! ΕΓ} υυυ,

Confer. Luc. 24. 47. Marc. 9. 28. Act. 7. 21. Ephes. 1. 18.

^c Τὰ δὲ δύο, &c.] Ità restituimus admonitū tum vetustī exemplaris, quo usus est Gabriellus, tum MSti Bodl. qui veram sanè lectionem, scripturæ vitio paululūm deformatam, sic exhibet, τῷ δὲ δὴ φρερίω. Stare quidem potest illud δὴ: nam Atticæ notæ lectio est. Malo tamen cum Stephano vulgatam sequi scripturam. Priùs legebatur, τῶν δὲ δύο φρερίων, &c.

^d Πειθὼν δὲ Γαδάτας ἐπεισε] Hanc loquendi formam, quā verbo participium ejusdem originis additur, *Vorsius* et *Gatakerus* inter eas recensendam phrasen autumârunt, quæ τοῖς ἔξω minùs notæ sunt, quasque

Κυαξάρην, καὶ ἐπέφελλεν ἡκεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸ γράτευμα, ὅπως περὶ
 τε τῶν φρερίων ὧν εἰλήφεσαν βαλεύσαινο ὅ,τι χρήσαινο, καὶ ὅπως
 θεασάμενος τὸ γράτευμα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων σύμβουλος γίγνοιτο
 ὅ,τι αὐτὸν δοκοίη ἐκ τῆς πρᾶττειν· ἦν δὲ κελεύη, εἰπὲ, ἔφη, ὅτι ἐγὼ
 αὐτὸν ὡς ἐκεῖνον ἵοιμι στρατοπεδευσόμενος. Ο μὲν δὲ ἄγγελος ὥχρειο
 ταῦτ' ἀπαγγέλλων.

Ο δὲ Κύρος ἐκέλευσεν ἐν τῇ τῶν Γαδάταν τὴν τῆς Ασσυρίης
 σκηνῇ, ^α ἣν Κυαξάρει οἱ Μῆδοι ἐξεῖλον, ταύτην κατασκευάσαι
 ὡς κάλλιστα τῇ τε ἄλλῃ κατασκευῇ, ἣν εἶχε, καὶ τῷ γυναικίῃ
 εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν γυναικῶνα τῆς σκηνῆς, καὶ σὺν αὐταῖς τὰς με-
 στεργὰς αἵπερ ἐξηρημέναι ἦσαν Κυαξάρει. Οἱ μὲν δὲ ταῦτ'
 ἐπραττον. Ο δὲ πεμφθεὶς πρὸς τὸν Κυαξάρην, ἐπεὶ ἔλαβε τὰ ἐν-
 τεταλμένα, ἀκῆσας ὁ Κυαξάρης αὐτῷ, ἔγνω βέλιον εἶναι τὸ γρά-
 τευμα μένειν ἐν τοῖς μεθορίοις. Καὶ γὰρ οἱ Πέρσαι, ὧς μέλειπέ-
 ψατο ὁ Κύρος, ἦκον· ἦσαν δὲ μυριάδες τέτταρες τοξοτῶν καὶ πελτα-
 στῶν. Ορῶν οὖν καὶ τῆς πολλὰ σινομένους τὴν Μηδικὴν, τῶν αὐ-
 τὸν ἐδόκει ἡδίου ^β ἀπαλλαγῆναι μᾶλλον ἢ ἄλλον ὄχλον εἰσδέξασθαι.

Cyaxarem mittit, atque uti ad exercitum veniret per epistolam petiit, quod et de castellis captis quid esset agendum deliberarent, et quo exercitum *ipse* contemplatus, de cæteris etiam rebus consilium daret quid deinceps agendum arbitraretur: quod si jussisset, ait, dicito me ad ipsum venturum et *istic* castra locaturum. Atque nuntius, hæc qui exponeret, abibat:

Cyrus interea Gadatæ mandat ut tabernaculum Assyrii, quod Cyaxari Medi selegerant, cum adparatu reliquo, quem habebat, instrueret elegantissime; tum utramque mulierem in conclave tabernaculi muliebri deduceret, et cum his *etiam* alteras illas musicæ peritas, quæ Cyaxari selectæ fuerant. Atque hæc illi quidem exlequebantur. Qui verò missus erat ad Cyaxarem, cum mandata exposuisset, his Cyaxari auditis visum est potius, ut *istic* in finibus maneret exercitus. Nam et Persæ, quos Cyrus arcessiverat, aderant: qui *quidem* erant numero quadragies mille sagittarii et peltastæ. Quamobrem cum videret hos etiam magnum Medorum agro detrimentum adferre, libentius his quoque liberari velle videbatur, quàm ut aliam turbam *in agrum suum* admitteret.

quasque adeò Scriptores sacri ab Hebræo fronte hauserunt. Utut hæc se res habeat, ex hoc certè loco abundè liquet, phrasin esse ejusmodi, quam nè Attica quidem respueret elegantia. Vide Heb. 6. 14.

Act. 7. 34. Matt. 13. 14. Marc. 4. 12.

^α Ἡν Κυαξάρει, &c.] Vide lib. 4. p. 233.

^β Απαλλαγῆναι μᾶλλον] Vox ultima in MS. Bodl. non comparet: quod mihi sane

Ο μὲν δὴ ἐκ Περσῶν ἄγων τὸν στρατὸν, ἱρόμενος τὸν Κυαξάρην, κατὰ τὴν Κύρῳ ἑπιστολήν, εἴ τι δόσιν τῷ στρατεύματι, ἐπεὶ ἐκ ἔφθαι δεῖσθαι, αὐθημερὸν ἐπεὶ ἤκασε παρόντα Κύρην, ὥχρετο πρὸς αὐτὸν ἄγων τὸ κράτευμα.

Ο δὲ Κυαξάρης τῇ ὑπεραίᾳ ἐπορεύετο σὺν τοῖς περαμέναισι Μήδων ἵππεσιν· ὡς δ' ἤσθετο ὁ Κύρος προσίοντα αὐτὸν, λαβὼν τὰς Πέρσας ἵππεάς, πολλὰς ἤδη ὄβρις, καὶ τὰς Μήδους πάμπαν καὶ τὰς Ἀρμενίους καὶ τὰς Τρκαίνους, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τὰς εὐπλοιάτας τε καὶ εὐοπλοιάτας, ἀπήγαγε καὶ ἐπιδείκνυσιν τῷ Κυαξάρει τὴν δύναμιν. Ο δὲ Κυαξάρης, ἐπεὶ εἶδε σὺν μὲν τῷ Κύρῳ πολλὰς τε καὶ καλὰς καὶ καθαῖς συνεπομένους, σὺν ἑαυτῷ δὲ ὀλίγην τε καὶ ὀλίγη ἀξίαν στρατείαν, ἀτιμὸν τι ἰδοῦσιν αὐτῷ εἶναι, καὶ ἄλλος αὐτὸν ἔλαθεν. Ἐπεὶ δὲ καθαῖας ὁ Κύρος ἀπὸ τῆ ἵππε προσῆλθεν ὡς φιλήσων αὐτὸν κατὰ νόμον, ὁ Κυαξάρης κατέβη μὲν ἀπὸ τῆ ἵππε, ἀπεγράφη δὲ καὶ ἐφίλησε μὲν αὐτὸν, δακρύων δὲ φανερός ἦν. Ἐκ

Et cum quidem is, qui è Persiâ copias *habe* ducebat, Cyaxarem interrogaret, quemadmodum Cyrus præceperat, an *hoc* ipsi opus esset exercitu, atque is sibi opus esse negaret, eodem die Cyrum ubi prope abesse audierat, ad eum exercitum *secum* ducens abibat.

Cyaxares postridiè cum iis, qui secum manserant, equitibus Medis, iter est ingressus: cumque eum Cyrus advenire sensit, sumptis *secum* et Persicis equitibus, qui jam multi erant, et Medis omnibus, et Armeriis et Hyrcaniis, et reliquorum sociorum equis et armis instructissimis, obviam prodit: atque *ad* Cyaxari copias spectandas exhibuit. Cyaxares autem, ubi multos et egregios fortésque viros in Cyri comitatu conspexit, secum verò et exiguam et parvi ducendam famulorum manum; *id* sibi dedecori esse putavit, *ad* dolor eum invasit. Cumque Cyrus ex equo descendisset, ac de more osculaturus ipsum accederet, Cyaxares descendit quidem ex equo, sed sese avertit; nec *eum* osculatus est, sed lacrimas palam profudit. Tum

finè nonnihil suspitionis de Librarii movet imperitiâ. Ex variis autem, quæ passim obvia sunt, exemplis constat, optimos quoque Græcæ Scriptores τὸ μᾶλλον comparativis addidisse vocibus. Eadem occurrit loquendi ratio, Phil. 1. 23. Huius autem farina exempla suppeditabit Eudæus; imò et Grammatici.

^a Ἐπιστολήν] Ità MS. Bodl. et edit. Steph. Eton. Ald. Flor. aliæque: ut mirari subeunt cur Leunclavius aliisque Xenophontis editor, cui vel errantem utique ducem religio fuit deferere, contra optimorum codicum fidem, ἑλθὼν reponerent. Mihi

suspicio sanè infidet, hos editores haud satis intellexisse, mandata quoque ἐπιστολῆς apud Veteres appellari, *Æschyl.*

Ἡρακλῆς, τοὶ δὲ χρόνι μέλει ἐπιστολῆς.

Ἀς σοὶ πατρὶ ἐφείτο—*Præter h. Virg. v. 3. Schol. Epistola;*] Ἐντολάς. Eodem prorsus modo *Schol.* in Sophoc. *Oed. Col.* p. 323: edit. H. Steph. vocem illam exponit. *Hesychius*: Ἐπιστολαί, ἐντολαί, ἐπιτάλαι. *Thomas Mugifor*: Ἐπιστολαί, ἢ μόνον τὸ διὰ γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτοπροσώπως κελεύσαι. καὶ ἐπιστολὴ ὁσούτως.

^b Ως φιλήσων, &c.] Vide quæ notavimus lib. 1. p. 42.

τάτη δὲ ὁ Κύρος τὰς μὲν ἄλλας ἀπαύτας ἀποσύλας ἐκέλευσεν ἀπαύσασθαι· αὐτὸς δὲ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς τῷ Κυαξάρῃ, καὶ ἀπαλαύνων αὐτὸν τῆς οὐκ ἔξω ὑπὸ φοινίκας τινας, ^α τῶν τε Μηδικῶν πάλιν ὑποβάλλειν ἐκέλευσεν αὐτῷ, καὶ καθίσας αὐτὸν καὶ παρακαθίσόμενος ἤρθε ὧδε·

Εἰπέ μοι, ἔφη, πρὸς τῶν θεῶν, ὦ θεῖε, τί μοι ὀργίζῃ; καὶ τί χαλεπὸν ὄρων ἤτω χαλεπῶς φερεῖς; Εὐλαῦθα δὴ ὁ Κυαξάρης ἀπεκρίνατο τοιάδε, Ὅτι, ἔφη, ὦ Κύρε, δοκῶν γε δὴ, ἔφ' ὅσον ἀνθρώπων μνήμη ἐφικνεῖται, καὶ τῶν πάσαι προδόνων καὶ πατρὸς βασιλέως περικύβηται, καὶ αὐτὸς βασιλεὺς νομιζόμενος εἶναι, ἐμαυτὸν μὲν ὄρω ἤτω ταπεινῶς καὶ ἀναξίως ἐλαύνουσα, σὲ δὲ τῇ ἐμῇ Στρατείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει ^β μέγαν τε καὶ μεγαλοπρεπῆ παρῶν. Καὶ ταῦτα χαλεπὸν μὲν οἶμαι καὶ ὑπὸ πολέμων παθεῖν, πολὺ δὲ, ὦ Ζεῦ, χαλεπώτερον ὑφ' ὧν ἡκιστα ἐχρῆν ταῦτα πεποιῆναι. Εγὼ μὲν γὰρ δοκῶ δεκάκις ἂν καὶ τῆς γῆς ἡδίων εἶναι,

verò Cyrus alios quidem omnes secedere jussit et quiescere : ipse dextrâ Cyaxaris prehensâ, de viâ sub palmas quasdam eum abduxit, et stragula quasdam ei Medica subterni jussit, in quâ cum eum collocâssiet et adsedisset .*ps.* sic interrogavit :

Dic mihi, per deos *immortales*, inquit, avuncule, quamobrem mihi irasceris ? et quid rei molestæ vides, quod usque aded fers graviter ? Hic Cyaxares hujusmodi quasdam respondit, Quia cùm, Cyre, existi-mer inde usque ab omni hominum memoriâ tum majoribus *jâ* olim *regibus* tum patre rege procreatus esse, atque *etiam* ipse rex habere, me quidem aded vilem indignûmque in modum advehi conspicio, te verò meis cum famulis ceterisque copiis magnum et magnificum adesse. Atque hæc, meâ sententiâ, vel ab hostibus pati grave est ; sed multò, prò Jupiter, gravius ab illis, à quibus hæc *quenquam* perpeffum esse minime decebat. Equidem arbitror esse satius decies sub terram condi,

α τῶν τε Μηδικῶν, &c.] MS. Bodl. τὸν τε Μηδικὸν πόλεον. Imperitè. Græcis enim familiare est, quando *aliquid* ex universo rei alicujus genere sumptum aut captum dicere volunt, jungere tunc genitivum isto sensu, per ellip. in vocalæ τι, verbis activis. *Athen.* H. V. l. II. c. 5 — ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων, pro τι ἐκ τῶν, &c. Noster *loc.* 2. p. 98. καὶ τοῖςδε τοῖς φίλοις τάτη τῷ ὀλίγῳ ἀξίῳ γέλωτι ἐπιδαψιεύσῃ pro τι ἐκ τῶν, &c. Similiter *Aristophanes* :

— δὲ τῷ φαλαγγῷ

Τῷ τραίαν, — *Eup.* v. 771, et seq.

β μέγαν τι] *Vorsius Comment. de Heb. ois.* N. T. c. 25. Hebræorum numero adscribendum putat eum vocis μέγας usum, quo *non statutam et quantitatem, sed conditionem hominum*, Heb. 8. 11. designat. At hæc ultima vocis istius significatio Græcis perquam familiaris est. Libet Xenophonteo huic exemplo alterum ex Aristophane prolatum adjicere :

Εἰν γὰρ ἡμῖν διαπότης ἐκιννοσί,

Ἀπὸ καθύδων, ὁ μέγας ὁ ὑπὲρ τῷ τίτῳ. *Ubi Schol.* Ο μέγας] Οὐ τῇ ηλικίᾳ, ἀλλὰ τῇ ἐξουσίᾳ, καὶ τῇ σεμνότητι. *Soph.* v. 67. et seq.

ἢ ὀφθῆναι ἔτι ταπεινός, καὶ ἰδεῖν τὰς ἐμὰς ἐμᾶ ἀμελήσαντας καὶ ἐπεγελῶντας ἐμοί. Οὐ γὰρ αἶνοῶ τῆτ', ἔφη, ὅτι ἔσὺ μὲ μόνου μείζων εἶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ δῆλοι ἰσχυρότεροι ἐμᾶ ὑπανιάζουσί μοι, καὶ κατεσκευασμένοι εἰσὶν ὥστε δύνασθαι ποιῆσαι μᾶλλον ἐμὲ κακῶς ἢ παθεῖν ὑπ' ἐμῆ. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, πολὺ ἔτι μᾶλλον ἐκραίετο ὑπὸ τῶν δακρύων· ὥς καὶ τὸν Κῦρον ἐπεσπάσατο ἐμπλησθῆναι δακρύων τὰ ὄμματα. Επισχὼν δὲ μικρὸν ἔλεξε τοιαύτῃ ὁ Κῦρος·

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Κυαξάρη, ἔτε λέγεις ἀληθῶς, ἔτε ὀρθῶς γινώσκεις, εἰ οἶει τῇ ἐμῇ παρρησίᾳ Μήδης κατεσκευάσθαι ὥς ἐκινῆσαι σε κακῶς ποιεῖν. Τὸ μέντοι σὲ θυμᾶσθαι καὶ φοβεῖσθαι ἔθραυμάζω· εἰ μέντοι γε δικαίως ἢ ἀδίκως αὐτοῖς χαλεπαίνεις, παρήσω τῆτο· (οἶδα γὰρ ὅτι βαρέως ἂν φέροις ἀνέων ἐμᾶ ἀπολασθέντων ὑπὲρ αὐτῶν) τὸ μέντοι ἄνδρα ἀρχοῖλα πᾶσιν ἅμα χαλεπαίνειν τοῖς ἀρχομένοις, τῆτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα ἀμάρτημα εἶναι. Ἀνάγκη γὰρ, διὰ τὸ πολλὰς μὲν φοβεῖν, πολλὰς ἰχθρὰς ποιῆσθαι· διὰ δὲ τὸ ἅμα πᾶσι χαλεπαίνειν, πᾶσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ἐμὲ ἄλλειν. Ὡς ἐνεκα, εὖ ἴσθι, ἐγὼ ἔχῃ ἀπέπεμπον ἄνευ ἐμαυτῆς τέττης, φοβέμενος μή τι γένοιτο διὰ τὴν σὴν ὀργὴν ἔτι πάντας ἡμᾶς λιπήσει. Ταῦτα μὲν ἔν σὺν τοῖς θεοῖς ἐμᾶ

quàm adeò vilem me conspici, meòsque mei negligentes, me irridentes cernere. Neque enim hoc, ait, ignoro, non te solum me majorem esse, sed mihi etiam servos meos, me potentiores, occurrere, atque ità paratos esse, ut faciliùs me lædere possint quàm à me lædi. Atque hæc dum proferret, multò etiam magis eum superabant lacrimæ: adeò ut Cyrum etiam eò pertraheret, ut oculi ejus lacrimis implerentur. Cùm autem paulùm se cohibuisset, ità Cyrus loquutus est:

Hæc verò, Cyaxares, nec verè dicis, nec rectè judicas, si Medos arbitraris, ipse quòd hic adsum, sic instructos esse, ut ad te lædendum satis virium habeant. Te sanè et irasci et in metu esse non miror: utrùm verò jure an injurià eis succenseas, id *equidem* omittam: (quippe novi te graviter laturum, si me pro eis causam dicere audias) sed enim virum, qui cum imperio sit, subjectis sibi pariter omnibus succensere, magnum equidem errorem arbitror. Est enim necesse, multos inimicos fieri, cùm quis terrorem multis incutit; *necesse* etiam, ut concordiam eis omnibus injiciat, cùm quis omnibus succenset. His de causis, me certò scias *velim* hos ad te sine me non remisisse, quòd metuerem nè quid ob iracundiam tuam accideret, quod nobis universis dolorem adferret. Itaque deùm ope nullum hæc tibi me

παρόντος ἀσφαλῶς ἔχει σοι· τὸ μέντοι σὲ νομίζειν ὑπ' ἐμῆ ἀδικεῖσθαι, τῆτ' ἐγὼ χαλεπῶς πάνυ φέρω, εἰ ἀσκήν ὅσον δύναμαι τὴν φίλῃς ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν, ἔπειτα τὰναντία τέτῃ δοκῶ ἰσχυρῆσθαι. Ἀλλὰ γὰρ, ἔφη, μὴ ὅτως εἰκῇ ἡμᾶς αὐτὴς αἰτιώμεθα· ἀλλ', εἰ δυνατόν, σαφέστατα καλίδωμεν ὁποῖόν ἐστι τὸ παρ' ἐμῆ ἀδίκημα. Καὶ τὴν ἐν φίλοις δικαιοσύνην ^a ὑπόθεσιν ἐγὼ ὑποτίθεμαι· ἦν γὰρ τί ἐγὼ φανῶ κακὸν πεποιηκώς, ὁμολογῶ ἀδικεῖν· ἦν μέντοι ^b μηδὲν φαίνωμαι κακὸν πεποιηκώς, μηδὲ βεληθεῖς, ἢ καὶ σὺ αὖ ὁμολογήσεις μηδὲν ὑπ' ἐμῆ ἀδικεῖσθαι; Ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη. Ἦν δὲ δὴ καὶ ἀγαθὸν πεπραχώς σοι δῆλος ὦ, καὶ προθυμύμενος πρᾶξαι ὅποσα πλεῖστα ἡδυνάμην, ἐκ αὐτοῦ ἐπαίνῃ σοι ἄξιός ἐστιν μᾶλλον ἢ μέμψεως; Δίκαιον γὰρ, ἔφη. Ἀεὶ τοίνυν, ἔφη ὁ Κύρος, σκοπῶμεν τὰ ἐμοὶ πεπραγμένα πάντα καθ' ἐν ἑκάστῳ· ἔγω γὰρ δὴ μάλιστα δῆλον ἔσται ὅ,τι τε αὐτῶν ἀγαθόν ἐστι, καὶ ὅ,τι κακόν. Ἀρξώμεθα δὲ, ἔφη, ἐκ τῆσδε τῆς ἀρχῆς, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ ἀρκούντως ἔχειν. Σὺ γὰρ δὴ πᾶς ἐπεὶ ἦσθαι πολλὰς πολεμίας ἡθροισμένους, καὶ τέτῃς ἐπὶ σε καὶ τὴν σὴν

presente periculum creabunt: quod existimas injuriā te adfectum à me esse, id graviter admodum fero, si dum pro virili laboro ut in amicos plurima beneficia conferam, contrarium facere videar. Verum enimvero, inquit, nè nosmet ipsos adeò temerè criminemur; sed, si fieri potest, planissimè videamus qualis illa sit à me *illata* injuria. Atque ego *quia* æquissimam inter amicos conditionem propono: nam si me constat mali quidquam fecisse, injustum me fatebor; sin me nihil admisisse maleficii manifestum sit, ac nè cogitasse quidem, annon et ipse vicissim fatebere, nullā te adfectum à me injuriā? Id verò necesse fuerit, ait. Quod si autem manifestum sit etiam boni me auctorem extitisse tibi, studiosèque in id incubuisse, ut quàm plurima beneficia possem, in te conferrem; annon potiùs laude tibi dignus habear, quàm reprehensione? Æquum scilicet, ait. Age igitur, inquit Cyrus, consideremus singillatim omnia quæ à me gesta sunt; sic enim maximè perspicuum erit, quid in iis boni sit, quid mali. Ordiamur autem ab hoc, ait, principio, si et tibi sufficere videtur. Tu nimirum cùm animadverteres multos coïvisse hoïles, et quidem adversùs te tuāque regionem

^a ὑπόθεσιν ἐγὼ, &c.] MS. Bodl. dat ὑπόθεσιν ἔχω ὑποτιθέναι· ἵαν γὰρ τί σε φανῶ, &c. Eandem lectionem ex vetere quodam libro adfert Stephanus: malui tamen vulgatam retinere, quam editi libri præferunt omnes. Nec addendum videtur, sed

potiùs subaudiendam, pronomen ἐγὼ, inter τί et φανῶ.

^b Μηδὲν φαίνωμαι.] In editione Leunclavianā legitur μηδὲ φαίνομαι, &c. in MSto Bodl. μηδὲ θε φαίνωμαι, &c. At lectionem receptam cæteri libri omnes defendunt.

χώραν ὠκημένους, εὐθὺς ^a ἔπειμπες πρὸς τε τὸ Περσῶν κοινὸν, συμμάχους αἰτήμενος, καὶ πρὸς ἐμὲ ἰδίῳ, δέεικτος πειραῖσθαι αὐτὸν με ἐλθεῖν ἡγούμενον, εἴ τινες Περσῶν ἴοιεν. Οὐκᾶν ἐγὼ ἐπειθήν τε ταῦτα ὑπὸ σὺ, καὶ παρελευόμεν, ἄνδρας ἄγων σοι ὡς ἐδυνάμην πλείους τε καὶ ἀρίστους; Ἠλθες γὰρ ἔν, ἔφη. Ἐν τῷ τούτῳ μοι πρῶτον εἰπὲ, ἔφη, πότερον ἀδικίαν ἐμὴν πρὸς σε καλέγων, ἢ μᾶλλον εὐεργεσίαν; Δῆλον, ἔφη, ὁ Κυαξάρης, ὅτι ἐκ γε τῶν εὐεργεσίαν. Τί γὰρ; ἔφη, ἐπειδὴ οἱ πολέμιοι ἦλθον, καὶ διαβωρίζεσθαι ἔδει πρὸς αὐτὸς, ἐν τῷ καλένότητάς με ἢ πρὸς τινὸς ἀποσύλῃ, ἢ κινδύνῳ φεισάμενον; Οὐ μὰ τὸν Δί, ἔφη, ἢ μὲν δῆ. Τί γὰρ; ἐπεὶ νίκης γενομένης σὺν τοῖς θεοῖς ἡμέτερας, καὶ ἀναχωρησάντων τῶν ^b πολέμιων, παρεκάλεν σε ἐγὼ ὅπως κοινῇ μὲν αὐτὸς διώκοιμεν, κοινῇ δὲ τιμωροίμεθα, κοινῇ δὲ, ^c εἴ τι καλὸν κἀγαθὸν συμβαίνοι, τῷτο καρποίμεθα· ἐν τῷτοις ἔχεις τινὰ πλεονεξίαν ἐμὴν κατήγορήσαι; Οὐ μὲν δὲ Κυαξάρης πρὸς ταῦτα ἐσίγα· ὁ δὲ Κῦρος πάλιν ἔλεγεν ὥδε, Ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς τῷτο σιωπᾶν ἡδίου σοι ἢ ἀποκρίνασθαι, τότε γε, ἔφη, εἰπὲ,

domo progressos esse, illicò tum ad Persas publicè misisti copias auxiliares petitum, tum ad me privatim, rogans ut operam darem quò venirem ipse, copiarumque Persicarum, si quæ ad te irent, ductor essem. Annon in his abs te persuasus sum, adfuique viros ducens numero quàm potui maximo, eosdémque præstantissimos? Venisti verò, inquit. Ergo, ait, mihi primùm dicito, utrùm in hoc injuriam adversum te meam deprehenderis, an potiùs beneficium? Manifestum est, inquit Cyaxares, ex his beneficium me tuium cognovisse. Quid verò? inquit, ubi venerunt hostes, et dimicandum adversus eos erat, an tum animadvertisti me vel laborem ullum detrectasse, vel pepercisse periculo? Non profectò, ait, non equidem. Quid? ubi deùm ope victoria penes nos stetit, hostesque jam cederent, atque ego te rogarem ut communibus eos copiis insequeremur, communi operâ ulcisceremur, communem denique, siquid benè felicitérque eveniret, ex eo fructum caperemus: in his an me accusare possis, quasi proprii emolumenti plus æquo cupidum? Ad hæc quidem Cyaxares subticuit: Cyrus autem rursùm ità loquutus est, Quando tibi ad hoc tacere potiùs libet, quàm respondere, id mihi dicito,

^a Ἐπειμπες πρὸς τε, &c.] Vide supra lib. 1. p. 46.

^b Πολέμιων παρεκάλεν] Editiones Ald. et Florent. exhibent ἢ ante παρεκάλεν, et notam interrogationis post καρποίμεθα. Perperam; nisi quis illud ἐπεὶ delendum censuerit. Sed nobis omninò vitum est

lectionem, quæ consensu auctoritatèque MSc. Bodl. et edit. St. pb. Leuncl. Eten. nititur, exprimendam curare.

^c Εἴ τι καλὸν κἀγαθόν, &c.] In plerisque libris hætenus editis legitur εἴ τι ἀγαθόν ἢ κακόν, &c. Nos libenter MScum Bodl. et Stephanum secuti sumus.

ἔτι ἀδικεῖσθαι ἐνόμισας ὅτι, ἐπεὶ σοι ἐδόκει ἔκ ἀσφαλὲς εἶναι τὸ
διώκειν, σὲ μὲν ^α αὐτὸν ἔκ ἀφῆκα τάτῃ τῷ κινδύνῳ μετέχειν, ἱπ-
πέας δὲ τῶν σῶν πέμψαι ἐδεόμην σὲ; εἰ γὰρ καὶ τῷ αἰτῶν ἡδίκην,
ἄλλως τε καὶ προπαρεσχηκῶς ἐμαυτὸν σοι σύμμαχον, τῷτ' αὖ
παρὰ σὲ, ἔφη, ἐπιδεικνύσθω. Ἐπεὶ δ' αὖ καὶ πρὸς ταῦτα ἐσίγα
ὁ Κυαξάρης, Ἀλλ' εἰ μὴδὲ τῷτ', ἔφη, βάλει ἀποκρίνασθαι, σὺ
τῷτὸ τῷ λευθὲν λείε, εἴτι αὖ ἡδίκην ὅτι σὲ ἀποκρινάμενος ἐμοὶ
ὥς ἔκ ἂν βέλοιο, εὐθυμημένους ὁρῶν ^β Μήδης τάτῃ παύσας αὐ-
τὸς ἀναγκάζειν κινδυνεύουσιν ἵεναι, εἴτι αὖ σοι δοκῶ τῷτὸ χαλε-
πὸν ποιῆσαι, ὅτι ἀμελήσας τῷ ὀργίζεσθαι σοι, ἐπὶ τῷτοις πά-
λιυ ἦταν σέ, ^γ ἔφη, ἥδεν ἔτε σοὶ μείον ὢν δῆναί μοι ἔδεν, ἔτε ῥᾶον
Μήδοις ἐπιλαχθῆναι ἔδεν· τὸν γὰρ βελλόμενον δῆπρ' ἔπεσθαι ἦτησά
σε δῆναί μοι. Οὐκᾶν τάτῃ τυχῶν παρὰ σὲ, ἔδεν ἡνυον εἰ μὴ τέ-
της πείσαιμι. Ἐλθὼν ἔν' ἐπειθον αὐτὸς, καὶ ἔς ἐπεισα τῷτης λα-
βὼν ἐπορεύομην, σὲ ἐπὶ ῥέψαντος. Εἰ δὲ τῷτό γε αἰτίας ἄξιον

adfectumne te sis arbitratus injuriâ quod, cum tibi tutum non esse vide-
retur persequi, te quidem ipsum periculi hujus participem fieri non sum
passus, sed ut equites mihi quosdam de tuis mitteres, rogavi? num enim
id abs te petens injustè fecerim, præsertim qui jam ante me tibi socium
belli præbuissem, hoc abs te, inquit, demonstratur. Ad hæc itidem cum
taceret Cyaxares, At si nè ad hoc quidem inquit, respondere vis, illud
deinceps dicito, an injurius fuerim quod, cum tu mihi responderes nolle
te, qui Medos hilaritati operam dare videres ab hac revocatos cogere *tunc*
ad profectiorem cum periculo conjunctam; an, *inquam*, videar molestum
aliquid tibi fecisse, quod irasci tibi noluerim, sed post hæc rursùm abs te
id petiverim, quo sciebam nihil à te mihi dari posse levius, nihil Medis
imperari facilius: rogabam enim ut eos mihi dares, qui sequi vellent.
Atqui hoc cum abs te impetrâssem, perfecì nihil, extra quàm his *ut me*
sequerentur persuadendo. Itaque eos accessi, persuasi, iisque quibus per-
suaseram adsumptis abii, tuo permissu. Quod si hoc meritò culpandum

1 Αὐτὸν ἔκ ἀφῆκα] In vetustis quibus-
dam exemplaribus vocula illa negativa,
teste Stephano, non invenitur: in iisdem
etiam, eodem teste, infinitivum μετέχειν
non existat. Cum istis autem exemplari-
bus nostrum etiam Bodl. conspirat. Hu-
jus tamen in orâ lectio existat ea, quam
secuti sumus, quàmque libri tuentur om-
nes. Utraque sanè lectio eundem sensum
efficit. Nostra ad verbum sonat, *Teipsum*
hujus Periculi partem subire non permisi.
Altera autem (in quâ ἔκ & μετέχειν omit-
tuntur) significat, *Teipsum hoc discrimine*
liberavi, quod videlicet ad eundem tibi alio-
qui fuisse.

^β Μήδης τάτῃ, &c.] Ità restituimus ex
conspirantibus Stephani Leunclaviique
conjecturis. Priùs Μήδης τάτῃ; legeba-
tur. Pro eo autem quod hîc παύσας
dicit, antea ἐξαναστήσας dixerat, lib. 4.
p. 190.—Βελλόμενῳ ἂν ἴσως νῦν ἔρῳ Μήδης
εὐθυμημένους, ἐξαναστήσας ἀναγκάζειν κινδυ-
νεύουσιν ἵεναι.

^γ Σὲ ἔφη, &c.] Ità editiones Steph.
et Etim. In aliis legitur σὲ ὃ ἦδεν, &c.
Sed pro ὃ reponendum ἔ, comparativa
μαῖον & ῥᾶον apertè monent. Stephanus
etiam nostram hanc lectionem veter. exem-
plar. auctoritate confirmatam esse tradit.

νομίζεις, ἂν δ' ὅτι ἂν δίδως, ὡς ἴοικε, δέχεσθαι παρὰ σοῦ ἀναί-
τιόν ἐστιν. Οὐκ ἔν ἐξωρμήσαμεν ἔτι. Ἐπεὶ δ' ἐξήλθομεν, τί
ἡμῶν πεπραγμένον ἔ φανερόν ἐστιν; ἔ τὸ στρατότεδον ἠλώκει τῶν
πολεμίων; ἔ τεθνῶσι πολλοὶ τῶν ἐπὶ σὲ ἐλθόντων; Ἀλλὰ μὴ τῶν
γε ζώντων ἔ ἐχθρῶν ἔ πολλοὶ μὲν ὅπλων ἐσέρηται, πολλοὶ δὲ ἔπ-
πων; Χρήματα γεμῖν τὰ τῶν φερόντων ἔ καὶ ἀγόντων τὰ σα
πρότερον νῦν ὄρῃς τὰς σὰς φίλας καὶ ἐχθράς καὶ ἀγούλας, τὰ μὲν
σοί, τὰ δ' αὐτοῖς ὑπὸ τὴν σὴν ἀρχήν. Τὸ δὲ πάντων μίγξις καὶ
κάλλισος, τὴν μὲν σὴν χώραν αὐξανομένην ὄρῃς, τὴν δὲ τῶν πολε-
μίων, μειωμένην· καὶ τὰ μὲν τῶν πολεμίων φέρεα ἐχόμενα, τὰ
δὲ σα, τὰ πρότερον εἰς τὴν Σύρων ἐπικράτειαν συγκατασπασθέντα,
νῦν ταυαυθία σοι προσκεχωρηκότα· τάτων δὲ εἴτι κακόν σοι ἢ εἴτι
ἀγαθόν, μαθεῖν μὲν ἔγωγε βάλεσθαι ἔκ οἷδ' ὅπως ἂν εἴποιμι·
ἐκῆσαι μέντοι, ἔφη, ἔδεν κωλύει. Ἀλλὰ λέγε ὅτι γινώσκεις
περὶ αὐτῶν. Ο μὲν δὴ Κύρος ἔτις ἐπὶ τὸν ἐπαύσατο· ὁ δὲ Κυαζά-
ρης ἔλεξε πρὸς ταῦτα τάδε,

existimas, nè quidem culpā vacat, uti videtur, aliquid abs te accipere, quod dederis. Sic igitur profecti sumus. At postquam disceimus, quid gestum à nobis est, quod *omnibus* notum non sit? annon hostium castra capta sunt? annon plures eorum interfecti sunt, qui contra te venerant? Quin et ex vivis hostibus annon multi spoliati sunt armis, equis multi? Fortunas verò eorum qui antehac ferebant et agebant res tuas, jam vides amicos tuos tenere et *secum* adferre partim tibi, partim tibi qui tuo *tamen* imperio subiecti sunt. Quod verò omnium maximum est et praeclarissimum, vides ditionem tuam ampliorem fieri, hostium imminui: *vides* hostium castella teneri, ac tua, quae avulsa Syri antea suam in potestatem redegerant, nunc è contrario tibi cecisse: an horum aliquid perniciosum tibi, an aliquid bonum sit, cognoscere *me* velle, equidem haud scio quomodo dixerim; quo minùs tamen audiam, nihil impedit. Quare dic, quae tua de his sententia sit. Et hæc quidem cum dixisset Cyrus, finem fecit: Cyaxares verò hæc ad ista respondit.

^a Ἐχθρῶν ἔ πολλοί] Particula illa negativa hic quoque, sicut in loco suprā paulò adnotato, in MSto Bodl. et plerisque ex vetustis exemplaribus, quibus Stephanus usus est, non invenitur. Nec verò ejus omissio sensum quidquam immutat. Palam enim est id significare *nonne*, et responsionem affirmativam postulare. Ideoque, uti rectè observat Stephanus, eā ad-

ditā non minùs affirmativè hæc dicentur, quàm eā prætermittā.

^b Καὶ ἀγόντων] Edit. *Ald. Flor. Leunclav.* aliterque dant ἀγόντων. Cujus scripturæ vitium ante nos subodoratus est Stephanus; quique adeò ἀγόντων, quod cum φερόντων congruit, ex vet. exempli. reposuit. Quam emendationem constabunt etiam MS. Bodl. et editio *Erasm.*

Αλλ' ὦ Κύρε, ὡς μὲν ταῦτα ἂ σὺ πεποίηκας κακά ἐσιν, ἐκ οὗτω ὅπως χρὴ λείπει· εὖτε μένοι, ἔφη, ἴσθι, ὅτι ταῦτα τὰ ἀλκὰ τοιαῦτά ἐσιν οἷα ὅσω πλείω φαίνεται, τοσάτω μᾶλλον ἐμὲ βαρύνει. Τὴν τε γὰρ χάραν, ἔφη, ἐγὼ ἂν τὴν σὴν ἐβελόμην τῇ ἐμῇ δυνάμει μείζω ποιῆν, μᾶλλον ἢ τὴν ἐμὴν ὑπὸ σὲ ὄραν ἔτως αἰξανομένην· σοὶ μὲν γὰρ ταῦτα ποιῆν καλὰ, ἐμοὶ δὲ γε ἐξί πη ταῦτα αἰτιμίαν φέρουσι. ^a Καὶ χρήματά γε, ἔφη, ἐγὼ ἂν μοι δοκῶ ἥδιον σοὶ δωρεῖσθαι, ἢ παρὰ σὲ λαμβάνειν, ὧν σὺ νῦν ἐμοὶ δίδως· τάτοις γὰρ πληθίζομενος ὑπὸ σὲ καὶ μάλα αἰσθάνομαι οἷς πενέτερος γίγνομαι. Καὶ τὰς γε ἐμὰς ὑπηκόας ἰδὼν μικρά γε ἀδικημένους ὑπὸ σὲ, ἥτιον ἂν δοκῶ λυπεῖσθαι, ἢ νῦν ὄρων ὅτι μέγαλα ἀλκὰ πεπόνθασιν ὑπὸ σὲ. Εἰ δὲ σοὶ ταῦτα, ἔφη, δοκῶ ἀνωμόνως ἐνθυμεῖσθαι, μὴ ἐν ἐμοὶ ταῦτα, ἀλλ' ἐν σοὶ τρίψας πάντα, καλὰ βιάσαι οἷά σοι φαίνεται. Τί γὰρ ἂν, ἔφη, εἰ τις κύνας, ἃς σὺ τρέφεις φυλακῆς ἕνεκα στυγῆ τε καὶ τῶν σῶν, ταύτας θεραπεύων ἐαυτῷ γνωριμώτερας ἢ σοὶ ποιήσειεν, ἄρ' ἂν εὐφραῖνοι σε τότῳ τῷ θεραπεύματι; Εἰ δὲ τῷτό σοι δοκεῖ μικρὸν εἶναι, κῆκετο καλαινέσθον· εἴ τις τὰς δὲ θεραπεύουσας, ἃς σὺ

Nescio, Cyre, quid dici possit, ea quæ tu fecisti, mala esse: verùm scire te volo, inquit, hæc bona ejusmodi esse, ut quanto plurium speciem habent, tanto magis mihi sunt oneri. Nam malim equidem ditionem tuam, inquit, copiis meis ampliorem facere, quàm videre tali modo abs te augeri meam; quippe tibi hæc gerenti honesta sunt, mihi quodammodo ignominiam inurunt. Etiam opes, ait, tibi me donare malim, quàm abs te accipere, quæ tu nunc mihi das: nam iis abs te locupletari me planè sentio, quibus *ipse* pauperior fio. Atque eos fanè, meo qui sunt imperio subiecti, si modicâ quâdam abs te adfectos injuriâ viderem, minùs, meâ sententiâ, dolerem, quàm nunc, ubi magnis à te beneficiis adfecti sunt. Quod si tibi, inquit, hæc absque judicio iniquéque cogitare videar, non ea in me, sed in te conversa omnia, qualia tibi videantur, considera. Quid enim, ait, si quis canes, quos tu aleres custodiæ tuæ tuorumque causâ, tales commodè curando reddat, ut ipsum magis quàm te nôrint; an te hoc curationis genere delectaturus sit? Quod si exiguum hoc tibi videtur, illud etiam considera; si quis tuos à familiâ ministros, quos tu

^a Καὶ χρήματά γε, &c.] Sic partim ex MSO Bodl. partim ex libris editis descripsimus. Illud autem manu exaratum exemplar totum hunc locum sic repræsentat: καὶ χρήματα οὕτως ἂν μοι δοκῶ ἥδιον σοὶ δωρεῖσθαι, ἢ παρὰ σὲ οὕτω λαμβάνειν, ὧν σὺ νῦν ἐμοὶ δίδως, &c. Edita paulò aliter eum ex-

presère: Καὶ χρήματά γε, ἔφη, ἐγὼ ἂν σοὶ δοκῶ ἥδιον οὕτω δωρεῖσθαι, ἢ παρὰ σὲ λαμβάνειν, ὧν σὺ νῦν ἐμοὶ δίδως. In illo tum displicet repetitio particulæ οὕτως, tum mutatio articuli ὧν in ἃς: in his, pro σοὶ ante δοκῶ substituere μοι, &c. οὕτω post ἥδιον in σοὶ mutare visum est.

καὶ φρεῖς καὶ θεραπείας ἔνεκα κέλῃσαι, τάς γε ἔγω διαθείη ὥς
 ἐκεῖνα μᾶλλον ἢ σὲ βάλεσθαι εἶναι, ἄρ' ἀντὶ ταύτης τῆς εὐερθείας
 χάριν αὐτῷ εἰδείης; Τί δέ; (ὃ μάλιστα ἄνθρωποι ἀσπάζονται
 τε καὶ θεραπεύουσιν οἰκειότατα) εἴ τις γυναῖκα τὴν σὴν ἔγω θερα-
 πεύσειεν ὥς αὐτὴν φιλεῖν μᾶλλον ποιήσειεν ἐαυτὸν ἢ σὲ, ἄρ' ἂν
 σε τῇ εὐερθείᾳ ταύτῃ εὐφράνοι; Πολλῶ γ' ἂν, ἔφη, οἶμαι, καὶ
 δέοι· ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντων ἂν μάλιστα ἀδικοῖή σε τῆτο ποιή-
 σας. Ἰνα δὲ εἴπω καὶ τὸ μάλιστα τῷ ἐμῷ πάθει ἐμφορὲς, εἴ τις
 ἄς σὺ ἤλας Πέρσας ἔγω θεραπεύσειεν ὥς αὐτῷ ἡδίου ἔπεσθαι
 ἢ σοί, ἄρ' ἂν φίλον αὐτὸν νομίζοις; Οἶμαι μὲν, ἔ, ἀλλὰ πο-
 λεμιώτερον ἂν ἢ εἰ πολλὰς αὐτῶν κατὰκάνοι. Τί δέ; εἴ τις τῶν
 σῶν φίλων, φιλοφρόνως σε εἰπόντος, Λάμβανε τῶν ἐμῶν ὅποσα
 ἐθέλεις, εἰ τῆτο ἀκῆσας οἴχοιτο λαθὼν πάντα ὅποσα δύναίτο, καὶ
 αὐτὸς μὲν τοῖς σοῖς γε πλεονέχῃ, σὺ δὲ μηδὲ μείροισι ἔχοις χρῆσθαι·
 ἄρ' ἂν δυναίῃ τὸν τοιῶτον ἄμεμπτον φίλον νομίζειν; Νῦν μέλει
 ἐγὼ, Κύρε, εἰ μὴ ταῦτα, ἀλλὰ τοιαῦτα ὑπὸ σὲ δοκῶ πεπον-
 θέναι. Σὺ γὰρ ἀληθῆ λέγεις· εἰπόντος ἐμῶ τὲς ἐθέλοντας ἄλγειν,
 λαθὼν ὥχρ' ὥσπερ μὲ τὴν δύναμιν, ἐμὲ δὲ ἔρημον κατέλειπες· καὶ
 νῦν ἃ ἔλαθες τῇ ἐμῇ δυνάμει, ἄλγεις δὴ μοι, καὶ τὴν ἐμὴν χάραν
 αὐξάνεις σὺν τῇ ἐμῇ δυνάμει· ἐγὼ δὲ δοκῶ, ἔδην συναίτιος ὦν

tum praesidii tum obsequii tibi praestandi causâ tecum habes, ejusmodi efficiat, ut illius esse malint quàm tui; an pro hoc beneficio gratiam ei sis habiturus? Quid verò? (quod *unum* amore maximo complectuntur homines, et curæ in primis ut sibi proprium habent) si quis uxorem tuam sic obsequiis demereretur, ut eam *tandem* sui magis, quàm tui, amantem efficeret; num hoc te beneficio delectaret? Longè secùs, meâ quidem, ait, sententiâ, res se habere videretur: imò sat scio injuriam eum hoc facto maximam tibi illaturum. Ut autem quod simillimum est ei, mihi quod accidit, dicam, si quis Persas eos, quos tu ad nos duxisti, sic demereretur, ut ipsum libentiùs quàm te sequerentur, an eum in amicorum numero haberes? Equidem arbitror, *talem* non *duceres*, sed *infestiores*, quàm si multos eorum occideret. Quid? si amicus quispiam tuus, te amanter dicente, Accipe de rebus meis, quantum voles, posteaquam id audisset, omnia, quæ posset acciperet et discederet, tuis-que adeò rebus ditatus esset is, cùm tu nè modicum quidem earum fructum perciperes; an posses expertem culpæ amicum hunc existimare? Nunc verò abs te, Cyre, si non hæc, tamen his similia perpeßum me arbitror. Nam vera narras; cùm ego dixissem, *licere tibi sequi* volentes tecum ducere, copiis meis omnibus acceptis discessisti, meque solum reliquisti: jam autem quæ mei exercitus operâ cepisti, adfers sanè mihi. Ne meam copiis meis ditionem auges: atqui ego, nullius boni

τῶν ἀγαθῶν, παρέχειν ἑμαυτὸν ^a ὥσπερ γυνὴ εὖ ποιεῖν καὶ τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις, καὶ τοῖσδε τοῖς ἑμοῖς ὑπηκόοις· σὺ μὲν γὰρ ἀνὴρ φαῖναι, ἐγὼ δὲ ἢ ἀξίος ἀρχῆς. Ταῦτα ἦν σοι δοκεῖ εὐεργετήματα εἶναι, ὦ Κύρε; Εὖ ἴσθ' ὅτι, εἴτι ἑμεῖς ἐκίδου, ἡδεὺς αὖ ἤτω με ἀποσπερεῖν ἐφουλκτῆς ὡς ἀξιώματος καὶ τιμῆς. Τί γὰρ ἑμοὶ πλεον τὸ τὴν γῆν πλατύνεσθαι, αὐτὸν δὲ ἀτιμάζεσθαι; ἢ γὰρ τοι ἐγὼ Μήδων ἤρχου διὰ τὸ κρείττω πάντων αὐτῶν εἶναι, ἀλλὰ μάλλον διὰ τὸ καὶ αὐτὰς τάττας ἀξιῶν ^b ἡμᾶς αὐτῶν πάντα βελτίονας εἶναι.

Καὶ ὁ Κύρος, ἔτι λείπωντος αὐτῆς ^c ὑπολαβὼν εἶπε, Πρὸς τῶν θεῶν, ἔφη, ὦ θεῖς, εἴτι καὶ γὰρ σοι πρότερον ἐχαρισάμην, καὶ σὺ νῦν ἑμοὶ χάρισαι ὧν αὖ σε δεηθῶ· παῦσαι, ἔφη, τὸ νῦν εἶναι μεμφόμενός μοι· ἐπειδὴν δὲ πείραν ἡμῶν λάθης ὅπως ἔχομεν πρὸς σε, ἦν μὲν σοι φαίνηται τὰ ὑπ' ἑμεῖς πεπραγμένα

tecum auctor, instar fœminæ me *offerre* videor et exhibere, ut beneficia tum ab aliis hominibus, tum etiam ab his imperio meo subiectis accipiam: tu viri speciem habes, ego indignus *videor* imperio. Hæc tibi, Cyre, videntur esse beneficia? Certò scias, ulla mei si te cura tangeret, in primis tibi cavendum, ut nullâ re minùs me spoliare, quàm auctoritate ac dignitate. Nam quid *ex eo* mihi accedit, si regio mea dilatetur, ipse *per ignominiam* contemptui sum? nec enim *idcirco* Medorum ego potitus sum imperio, quòd unus præstantior universis essem; sed potiùs quia ducerent ipsi nos in omnibus se meliores esse.

Et Cyrus, eo adhuc loquente sermonem suscipiens, Per deos *importantes*, inquit, avuncule, si quid ego tibi antehac feci, gratum quod esset, etiam tu hæc mihi gratificare, quæ à te petam: finem *scilicet* de me querendi hoc tempore facito; ubi verò periculum nostrum feceris, quo pacto erga te simus adfecti, si quidem tibi constiterit, ea quæ sunt à me gesta,

^a ὥσπερ γυνὴ εὖ, &c.] Ità MS. Bodl. et editi primæ notæ libri. Quare Ald. et Plerent. nil moror, in quibus invenies εὖ ποιεῖν. Illud autem ποιεῖν, ex Atticorum consuetudine, patiendi hîc significationem obtinet: sicut ab Aristotele adhibitum esse videtur, *Rhetor.* l. 2. c. 29. διὰ ταῦτα καὶ εἰ ἐν ἱερῇ τῷ ποιεῖν, &c.

^b ἡμᾶς αὐτῶν] Vox ultima spiritu tenui in plerisque libris editis notatur. Nos edit. *Eten.* secuti sumus, suffragante MSto Bodl. in quo scribitur ἐαυτῶν.

^c ὑπολαβὼν εἶπε] *Vorsius* et *Catakerus* observant, novè fieri, quod Sacri Scriptores simul τῷ ἀποκρίνεσθαι et verbo dicendi utantur. At simili modò hîc et lib. 2.

p. 92. locutus est *Xenoph.* Reponunt illi, verbum ὑπολαμβάνειν Auctores adhibere solitos, ubi alius potiùs post alium loquitur, quàm ubi interrogatus respondet: ut sit quasi *excipere* vel *suscipere sermonem*: id quod verissimum est, atque ex hoc ipso loco Xenophontis maximè liquet. Esto: quid tum postea? Forma certè dictionis est eadem; et quid est, cur putent Græcos, qui dicere solent, ὑπολαβὼν εἶπε, vel ἔφη, ab ἀποκριθεὶς εἶπε planè abhorrere? Ubi sufficiebat ἀπειριναῖο, ibi ἀποκριθεὶς εἶπε dixerunt Scriptores Sacri: ità verò vicissim, ubi vox ὑπέλαβε ad complendam orationem satis erat, ὑπολαβὼν εἶπε vel ἔφη dixerunt ei ἔφη.

ἐπὶ τῷ ἀλσὶ τῷ σὺ πεποιημένῳ, ἀσπαζομένης τε ἐμῆς σὺ ἀν-
τασπάζου με, εὐεργέτην τε νόμιζε εἶναι· ἦν δ' ἐπὶ θάτερα, τότε
μοι μέμψε. Ἀλλ' ἴσως τοι, ἔρη ὁ Κυαξάρης, καλῶς λέγεις·
καλῶ ποιήσω ταῦτα. Τί ἔν; ἔρη ὁ Κύρος, ἢ καὶ φηθήτω σε;
Εἰ σὺ βάλει, ἔρη. Καὶ αὖ ἀποσφύεις με ὥσπερ ἄρβι; Οὐκ
ἀποσφύομαι, ἔρη. Καὶ οὗ ἐρίλησεν αὐτόν. Ὡς δὲ εἶδεν οἱ
Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι καὶ ἄλλοι, (πᾶσι γὰρ ἐμελλεν εἶτι
ἐκ τάτων ἴσασθαι) εὐθὺς ἠσθῆσαν τε καὶ ἐραιδρόνθησαν. Καὶ
ὁ Κυαξάρης δὲ καὶ ὁ Κύρος ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ἵππους ἠγάγετο,
καὶ ἐπὶ μὲν τῷ Κυαξάρει οἱ Μῆδοι εἵποντο, (Κύρος γὰρ αὐ-
τοῖς ἄνωγες ἐπένευσεν) ἐπὶ δὲ τῷ Κύρῳ οἱ Πέρσαι, ἐπὶ δὲ τούτοις
οἱ ἄλλοι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ καλίσθησαν τὸν Κυαξάρ-
ην εἰς τὴν καλεσκειασμένην σκηνήν, αἱ μὲν ἐπέεταίη, παρεσ-
κεύαζον τὰ ἐπιθήδεια τῷ Κυαξάρει· οἱ δὲ Μῆδοι ἔσαν χρόνον
σχολὴν πρὸ δείπνου ἦσαν ὁ Κυαξάρης, ἦσαν πρὸς αὐτόν, οἱ μὲν,
καὶ αὐτοὶ ἀφ' ἐαυτῶν, οἱ δὲ πλείστοι, ὡς κεκέλευτο ὑπὸ Κύρῳ,
δῶρα ἄλσους, ἐ μὲν τις, οἶνοχόον καλόν· ὁ δὲ, ὀψοποιὸν ἀλσ-
θόν· ὁ δὲ, ἀρτοποιόν· ὁ δὲ, μασκεργόν· ὁ δὲ, ἐκπύματα· ὁ δὲ, ἐσθῆτα
καλήν· πᾶς δὲ τις ὡς ἐπίστολον ἐν γέ τι ᾧ εἰλήρει ἐδωρεῖτο
αὐτῷ· ὥς τε τὸν Κυαξάρην μελαίνωσκεν ὡς οὔτε Κύρος ἀφίσκη

tui boni causâ facta esse, me amplectentem te vicissim amplectere, be-
neque de te promeritum existima: sin aliter, tum demum de me que-
ritor. Fortassis, ait Cyaxares, rectè dicis: atque equidem hoc faciam.
Quid igitur? ait Cyrus, an etiam te osculabor? Si voles, inquit. Ne-
que me averfaberis, ut modò? Non averfabor, ait. Itaque Cyrus eum
est osculatus. Quod cum Medi, Persæ, cæteri viderent, (erant enim
omnes solliciti quid de his futurum esset) statim adfecti lætitiâ et exhila-
rati sunt. Cyaxares autem et Cyrus consensu equis præibant, Cyaxa-
rémque Medi sequebantur, (sic enim nutu Cyrus eis significarat) Persæ
Cyrum, post deinde alii sequebantur.

Ubi verò ad castra pervenissent, Cyaxarémque in tabernaculum para-
tum collocassent, si quibus hoc datum erat negotii, necessaria ei parabant:
et Medi, quamdiu ante cœnam otiosus erat Cyaxares, adibant eum, non-
nulli etiam sponte suâ, plerique ex mandato Cyri, dona ferentes; alius,
bellum pocillatorem; alius, bonum coquum; alius, pistorem; alius, mu-
sicæ artificem; alius, pocula; vestem alius elegantem: maximâ quidem
ex parte quilibet unum quiddam eorum, quæ ceperat, ei donabat: adeò
ut Cyaxares, mutatâ sententiâ tandem agnosceret, neque Cyrum eorum

αὐτὰς ἀπ' αὐτῶ, οὔτε οἱ Μῆδοι ἤτιόν τι αὐτῶ προσεῖχον τὸν νῦν ἢ καὶ πρότερον.

Ἐπειδὴ δὲ δείπνου ἄρα ἦν, καλέσας ὁ Κυαξάρης ἡξίου τὸν Κύρον, διὰ χρόνου ἰδούλα αὐτὸν, συνδειπνεῖν. Ο δὲ Κύρος εἶπε, Μὴ δὴ σὺ κέλευς, ὦ Κυαξάρη. Ἡ ἔχ' ὁρᾷς ὅτι οὗτοι οἱ παρόντες ὑφ' ἡμῶν πάντες ἐπληρμένοι πάρεσιν; οὔκου καλῶς ἀν' ἀνθρώποις, εἰ τούτων ἀμελῶν τὴν ἐμὴν ἡδονὴν θεραπεύειν δοκοῖν· ἀμελεῖσθαι δὲ δοκοῦντες οἱ ἐρασιῶται, οἱ μὲν ἀγαθοὶ, πολλοὶ δὲ αὐθυμότεροι γίγνοιντο, οἱ δὲ ποιηροὶ, πολὺ ὑβριστότεροι. Ἀλλὰ σὺ μὲν, ἔφη, ἄλλως τε καὶ ὁδὸν μακρὰν ἤκων, δείπνεις ἤδη· καὶ εἰ τινὲς σε τιμῶσιν, ἀλυσπάζε καὶ εὐώχει αὐτὰς, ἵνα σε καὶ θαρρήσωσιν· ἐγὼ δὲ ἀπίων, ἐφ' ἧπερ ἔλεγον τρέφομαι· αὐρίον δ', ἔφη, πρῶτ' δεῦρο ἐπὶ ταῖς σὰς θύραις παρίσονται ^α πάντες οἱ ἐπικαίριοι, ὅπως βαλευσώμεθα σὺν σοι τί χρὴ ποιεῖν τὸ ἐκ τῆ-δε. Σὺ δὲ ἡμῶν ^β ἔμβαλε παρῶν περὶ τήτου, πότερον ἔτι δοκεῖ

abs se animos avertisse, neque ipsum minùs quàm ante Medos obser-
vare.

Cùm autem cœnæ tempus adpetiisset, Cyrum arcessivit Cyaxares ac rogavit; ut, quando jam eum ex longo temporis intervallo, videret, secum cœnaret. Cui Cyrus, Nè me jusseris, inquit, Cyaxares. Annon vides, hos omnes qui adsunt, à nobis impulsos adesse? Quamobrem non rectè fecero, si hos negligens, voluptati meæ indulgere videar: quippe ubi se negligi putant milites, tum fortes qui sunt, multò minùs alacres evadunt, improbi multò petulantiores. Verùm tu, qui præsertim, ait, longo itinere confecto advenisti, cœnato jam: et si qui te colunt, eos vicissim complectere epulisque accipito, ut per eos bono sis animo: ego verò ad ea me convertam, quæ dixi: cras autem manè, inquit, hîc ad portam tuam omnes, rebus qui sunt conficiendis idonei, aderunt; ut tecum deliberemus, quidnam deinceps agendum sit. Tu verò præsens de hoc ad nos referto, videatúrne ampliùs bellum esse

^α Πάντες οἱ ἐπικαίριοι] Hi sunt, quos paulò post dicit ἱκανοτέρως καὶ φρονεῖν καὶ συμπράττειν εἰ τι δεῖ. Vide p. 248.

^β ἔμβαλε] Non mihi minùs quàm Stephano suspectum est verbum ἔμβαλε absolute positum. Ità tamen libri omnes, quos quidem vidimus. Aliibi sanè plenius dicere solet Noster ἔμβαλεῖν λέγον, p. 106. ἔμβαλεῖν βυλὴν, p. 100. ibidem. ἔμβαλεῖν λέγον. Et ibid. ἔμβαλεῖν ψῶν: Eodemque modo passim loquitur. Itaque forsan aut λέγον aut βυλὴν aut denique ψῶν hæc

deesse dicendum est. Nec tamen omitti post ἔμβαλε accusativum potuisse pertinaciter negaverim: sæpè enim supprimitur βυλὴ. Iliad β'. v. 379.

Εἰ δὲ ποτ' ἴς γε μίαν βαλεύσομεν, —

sc. βυλὴν vel συμβυλῶν. Similiter Act. 4. 15. συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους, sc. βυλὰς. Euripides plenè — συμβυλῶν βαλεύματα. Phœniss. v. 700. Aristophanes etiam μνησκῶν absolute dixit, Lyssistr. v. 1134 pro μνησκῶν

γραφείσθαι, ἢ καιρὸς ἤδη διαλύειν τὴν στρατίαν. Εἰς τὴν οὖν μὲν
Κυαξάρης ἀμφὶ δεῖπνον εἶχεν· ὁ δὲ Κύρος, συλλέξας τὰς ἰκα-
νωτέρους τῶν φίλων καὶ φρονεῖν καὶ συμπράττειν εἴτι δέοι, ἔλεξε
τοιαύδε·

“ Ἄνδρες φίλοι, ἃ μὲν δὴ πρῶτα εὐχόμεθα, σὺν θεοῖς πάρ-
“ εσιν ἡμῖν. Οποῖοι γὰρ ἂν πορευόμεθα, κρατῶμεν τῆς χώρας·
“ καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς πολεμίας ὁρῶμεν μεικμένους, ἡμᾶς δὲ αὐτὰς
“ πλείονάς τε καὶ ἰσχυροτέρους γιγνομένους. Εἰ δὲ ἡμῖν ἔτι Σελή-
“ σειαν οἱ νῦν προστενόμενοι σύμμαχοι παραμένειναι, καὶ πολ-
“ λῶν ἂν μᾶλλον ἀνύσαι δυναίμεθα καὶ εἴτι βιάσασθαι καιρὸς,
“ καὶ εἴτι πείσαι δέοι. Ὅπως ἔν τὸ μένειν ὡς πλείστοις συνδοκῇ
“ τῶν συμμάχων, ἔδὲν μᾶλλον τῷτο ἐμὸν ἔργον ἢ καὶ ὑμέτερον
“ μηχανᾶσθαι. Ἀλλ’ ὥσπερ καὶ ὅταν μάχεσθαι δέῃ, ὁ πλεί-
“ στος χειρωσάμενος ἀλκιμώτατος δοξάζεται εἶναι, ἔτω καὶ
“ ὅταν παρὰ δέῃ βελῆς, ὁ πλείστος ὁμοθυμάμονας ἡμῖν ποιήσας,
“ ἔστος δικαίως ἂν λεκτικώτατός τε καὶ πρακτικώτατος κρί-
“ νοῖτο ἂν εἶναι. Μὴ μέντοι ὡς λόγον ἡμῖν ἐπιδειζόμενοι
“ οἷον ἂν εἴποιε πρὸς ἕκαστον αὐτῶν, τῷτο μελεῖσθε, ἀλλ’ ὡς

gerendum, an opportunum sit jam exercitum dimittere. Post hæc
Cyaxares cenabat: Cyrus autem convocatis amicis, qui maximè et
ad intelligendum, et ad navandum operam, si quid usus postularet,
idonei erant, huiusmodi orationem habuit:

“ Quæ primùm optavimus, amici, ea deorum benignitate nobis ad-
“ sunt. Quo enim cunque tandem pergimus, hostium agro potimur: et
“ vero etiam hostes imminui videmus, cùm nos et numero et robore au-
“ geamur. Quod si manere nobiscum velint focii, qui ad nos jam accef-
“ ferunt, multò etiam magis ea omnia quæ aggrediemur perficere poterì-
“ mus, sive quid vi peragendi sit opportunitas, sive quid persuadendo sit
“ obtinendum. Quapropter non magis mei quàm vestri muneris fuerit
“ moliri, ut maximæ fociorum parti nobiscum manere placeat. Quem-
“ admodùm verò, cùm pugnandum est, is qui plurimos capit, fortif-
“ simus existimatur; ità qui plurimos nostram in sententiam addu-
“ cit, cùm consilium ineundum est, is jure tam dicendi quàm agen-
“ di peritissimus habeatur. Neque tamen in hoc vos exercueritis, ut
“ orationem nobis ostentetis, quâ usuri ad quemque sitis; sed ità eos

μηκύνειν τὸν λόγον, uti Bisetus ad locum
ponet. Nihilominus existimaverim λό-
γον post ἐμῶν liberiorum incuriā exci-
disse; cùm toties alibi accusativum verbo
illi adjunxerit Xenophon.

^a ἰκανώτερος] MS. Bodl. ἰκανωτέως.
Sed vide sis, p. 187. not. 3.

“ τῆς πεπεισμένους ὑφ’ ἐκάστων, δήλως ἰσομένους οἷς ἂν πράττωσιν,
“ ἅτῳ παρασκευάζεσθε.” Καὶ ὑμεῖς μὲν, ἔφη, τῶν ἐπιμε-
λεῖσθε· ἐγὼ δὲ, ὅπως ἂν ἔχουτες τὰ ἐπιήδεια, ὅσα ἂν ἐγὼ δύνα-
μαι, οἱ στρατιῶται, περὶ τῆς στρατεύεσθαι βελεύωνται, τέτῳ πειρά-
σονται ἐπιμελεῖσθαι.

“ parate, ut se persuasos à quolibet vestrūm factis declarent.” Ac
vobis quidem hæc, inquit, curæ sint: ego pro meâ virili curare cona-
bor, ut milites à comœatu instructi, de expeditione deliberent.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 5.

ΤΑΤΤΗΝ μὲν δὴ τὴν ἡμέραν ἔτω διαβαίνοντες, καὶ
δειπνίσαντες, ἀνιπαύουσι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς ἡνιὸν ἐπὶ
τὰς Κισιῶν Δύρας πάντες οἱ σύμμαχοι. Ἐν αὖ ἔνθα ὁ Κυ-
ξάρης ἐκοσμεῖτο, ἀκούων ὅτι πάλαι ὄχλος ^α ἐπὶ ταῖς Δύραις
ἔει, ἐν τούτῳ οἱ φίλοι τῷ Κύρῳ προσήεν· οἱ μὲν Καδυσίαις,
θεομέναις αὐτῷ μένει, οἱ δὲ, Τρῳαῖαις, ὁ δὲ τις, Γαβρύαν, ^β ὁ
δὲ τις, Σάκας· Τρῳάσπης δὲ Γαδάτην τὸν εὐνύχον προσήει, δεό-
μενον τῷ Κύρῳ μένειν. Ἐνθα δὴ ὁ Κύρος γινώσκων ὅτι ὁ Γα-
δάτας πάλαι ἀπελάλει τῷ φόβῳ μὴ λυθείη ἢ ἐρασίᾳ, ἐπι-
γελᾶσας εἶπεν, Ω Γαδάτα, δῆλος, ἔφη, εἴ ὑπὸ Τρῳάσπης τῷ-
δε πεπεισμένος ταῦτα γινώσκεις ἃ λέγεις. Καὶ ὁ Γαδάτας,
ἀναλείπας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν ἄρᾳον, ^γ ἀπώμοσεν ἢ μὴν μὴ
ὑπὸ τῷ Τρῳάσπης ταῦτα πεπεισθαι ἃ γινώσκεις. Ἀλλ' οἶδα, ἔφη,

CUM hoc modo diem hunc exegissent, cœnassentque, quieti se
dederunt: postridiè autem manè ad Cyaxaris portam focii om-
nes conveniunt. Itaque dum Cyaxares ornaretur, qui audiret mag-
nam multitudinem ad portam adesse, intereà ad Cyrum amici adduce-
bant, alii quidem Cadusios, rogantes uti maneret; alii, Hyrcanios;
Gobryam hic, ille, Sacas; Gadatam eunuchum adducebat Hyftaspes,
orantem Cyrum, uti maneret. Ibi Cyrus, qui Gadatam jam dudum
interiisse nôllet præ metu nè exercitus dimitteretur, cum risu ait, Ma-
nifestum est, Gadatas, te ab hoc Hyftaspe persuasum ea sentire quæ di-
cis. Et Gadatas, sublati ad cœlum manibus, jurejurando negavit ab
Hyftaspe sibi persuasa hæc esse, quæ sentiret: Sed scio futurum, inquit,

^α Ἐπὶ ταῖς Δύραις.] Vide quæ notavi-
mus p. 221.

^β Ὁ δὲ τις, Σάκας.] Ità rescripsimus
ex MSto Bodl. suffragantibus versionibus
Gabrieli et Philolphi. Priùs legebatur
Σάκας; quod in Σάκας mutandum vidit
ante nos *Muretus*.

^γ Ἀπώμοσεν ἢ μὴν.] De usu particularum

ἢ μὴν in jurejurando, vide p. 195. not. 3.
Eustathius ad Hom. Odyss. β'. p. 1450.
dicit ἀπομύναται διαφέρειν τῷ ἐπομύναται κατὰ
τὰς παλαιάς· καθότι ἐπ' μύσθαι μὲν ἔστι,
τὸ κατεφαδικῶς ἡμῶν ἀπομύσθαι δὲ, τὸ
ἐν ὄρκῳ ἀποφάσκειν. Idem ferè tradit is
ll. κ'. p. 809. Hanc *Eustathii* observa-
tionem elegantissimi viri ingenii satis dig-
nam

ἔτι· ἢ ὑμεῖς ἀπέλθοιτε, ἔρρει τὰ ἐμὰ παντὸς· διὰ ταῦτ', ἔφη, καὶ τίτῃ ἐγὼ αὐτὸς προσήλθον, ἐρωτῶν εἰ εἰδὲν τίνα γράμην ἔχεις πρὸς τῆς διαλύσεως τῆς στρατεύματος. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Ἄδικος γὰρ ἐγὼ, ὡς ἔοικεν, Τράσπην αἰτιῶμαι. Καὶ ὁ Τράσπης εἶπε, Ναὶ μὰ Δία, ἔφη, ὦ Κύρε, ἄδικος μὲν δὴ· ἐπειδὴ εἶπες καὶ ἀλλήλῃ σου Γαδάτα, ὡς ἔχ' ὅτιν τέ σοι μένειν, λίσσων ὅτι ὁ πατήρ σε μελαπέρποιε. Καὶ ὁ Κύρος, Τί λίσσεις; ἔφη· καὶ τῆτο σὺ ἐτόλμησας ἐξενεῖκεν, εἴτ' ἐγὼ ἐδελόμην, εἴτε μή; Μὰ Δί', ἔφη· ὅρῳ γὰρ σε ὑπερεπιθυμῶντα ἐν Πέρσαις περιέδλεπον περιελθεῖν, καὶ τῷ πατρὶ ἐτιδείξασθαι ἢ ἑκάστα διεπράξω. Ο δὲ Κύρος ἔφη, Σὺ δὲ ἔτι ἐπιθυμεῖς οἴκαδε ἀπελθεῖν; ^b Μὰ Δί', ἔφη ὁ Τράσπης, εὐδὲ ἀπειμὶ γε, ἀλλὰ μένων στρατηγήσω ἐς τ' αὖ ποιήσω Γαδάταν τούτῳ δεσπότην τῇ Ἀσσυρίᾳ.

ut vos si discedatis, meae res prorsus perierint: propterea, inquit, ad hunc egomet adivi, ut interrogarem num sciret quae tua de copiis dimittendis esset sententia. Et Cyrus inquit, Ergo injustè in Hytaspem, uti *quidem* adparet, culpam ego confero. Profectò, Cyre, ait Hytaspes, injustè: nam ego sanè Gadatæ etiam contradicebam, fieri non posse, ut maneat, quòd arceffi te à patre dicerem. Tum Cyrus, Quid ais? inquit: et tu hoc efferre ausus es, five ego vellem, five non? Ego verò, inquit: nam te nimis quàm cupere video, conspicuum in Persiâ circumire, ac patri demonstrare, quo pacto singula peregeris. At tu, subjecit Cyrus, non es domum redeundi cupidus? Non profectò, inquit Hytaspes, nec discedam sanè; sed *hic* manens imperatorio fungar munere, donec Gadatam hunc Assyrii dominum fecero.

nam censuit, quam Homero nuper in sermonem à se Anglicanum verso subliceret: at de illo, quod tum Eustathio tum Anglicano interpreti visum est notatu dignum, inter ea verba discrimine, alia forsitan hujus est sententia, cùm tandem Odys. c. v. 436. ad examen revocaturus est: (2) ἔφαθ'· εἰ δ' ἄρα πάντες ἀπόλωνται, ὡς ἐλέλκεν. Certè hic ἐπὶ ἀπάντων adhibendum potiùs fuerat, ista si differentia perpetuò fuisset observanda. Adeò nunc in difficile est, vocum Græcarum notiones quàm latè pateant, quibuscumque potestas earum cuique propria concludatur terminis, definire.

^a Ἀδικος γάρ, &c.] *Muretus* legit Ἀδικος· ἄρ' ἐγὼ, &c. à quo accentu tantùm discrepat MS. Bodl. dat enim ἄρα. Sed nihil in tuto; cùm partic. γάρ in interro-

gationibus adhiberi solet, five expressæ sint, five tacitæ.

^b Μὰ Δί', &c.] *Eustathius*, ad locum Odys. supra paulò adpellatum *Ælium Dionysium* laudat auctorem discriminis inter jurandi particulas hæc μὰ et νή· cujus ex mente, νή τὸν—in *dejerando*; μὰ τὸν—in *negando* cum jurejurando, adhibetur. Huic accedit etiam *Budaus*, Comm. L. G. p. 897. Uterque verò suos, opinor, passus est manes. Nam istæ particulae sæpè sunt simplices jurandi notæ, qualitatemque suam ex orationis serie desumunt: atque adeò particula μὰ affirmationi sociata, affirmativum jusjurandum efficit; negationi autem, negativum. Nolo hinc exemplis lectorem obruere, quia passim occurrunt: vide sis tamen quæ notavimus, p. 212. et *Devar.* libel. de G. L. particulis.

Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔπαιζον σπῆδῃ πρὸς ἀλλήλους· ἐν δὲ τῷ
 ὁ Κυαξάρης σεμνῶς κεκοσμημένος ἐξῆλθε, καὶ ἐπὶ θρόνῳ Μηδικῷ
 ἱκαθέζετο. Ὡς δὲ πάντες συνῆλθον ὥς ἔδει, καὶ σιωπὴ ἐγένετο,
 Κυαξάρης εἶπεν ὧδε, Ἄνδρες σύμμαχοι, ἴσως ἐπειδὴ παρὼν
 τυγχάνω, καὶ πρεσβύτερός εἰμι Κύρῳ, εἰκός με ἄρχειν λόγῳ. Νῦν
 ἔν μοι δοκεῖ καιρὸς, ἔφη, εἶναι περὶ τῆς διαλέσεθαι πρῶτον,
 πότερον βραβεύεσθαι καιρὸς δοκεῖ εἶναι ἐτι, ἢ διαλύειν ἤδη τὴν
 βραβίαν· λέστω ἔν τις, ἔφη, περὶ αὐτῆς τῆς ἡ γινώσκει. Ἐκ
 τῆς πρῶτος μὲν εἶπεν ὁ Υρκάνιος, Ἄνδρες σύμμαχοι, ἐκ οἷδα
 μὲν ἔγωγε εἶτι δεῖ λόγῳ, ὅπως αὐτὰ τὰ ἔργα δείκνυσι τὸ κρύ-
 λιστον. Πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα ὅτι ὁμῶς μένοντες πλεῖον κακὰ ποιῶ-
 μεν τῆς πολεμίας ἢ πάσχομεν· ὅτε δὲ χωρὶς ἡμεν ἀλλήλων,
 ἐκείνοι ἡμῖν ἐχρῶντο ὥς ἐκείνοις ἦν ἡδιστον, ἡμῖν γεμῆν ὥς χαλε-
 πώτατον. Ἐπὶ τῷ ὁ Καδύσιος εἶπεν, Ἡμεῖς δὲ τί αὖ λέλοι-
 μεν, ἔφη, περὶ τῆς οἴκαδε ἀπελθόντες ἕκαστοι χωρὶς εἶναι, ὅπου
 γε ἂν ἐβραβευσμένοις, ὥς ἔοικε, χωρίζεσθαι συμφέροι; Ἡμεῖς
 γὰρ ἔσθ' πολὺν χρόνον δίχα τῆς ἡμετέρας πλῆθους βραβευσάμενοι,
 δίχην ἔδομεν, ὥς καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. Ἐπὶ τῷ Ἀριάβαζος, * ὁ
 συγγενὴς εἶναι πρὸς φήσας Κύρῳ, εἶπε τάδε, Ἐγὼ δὲ, ἔφη,

Hujusmodi quædam illi dum seridè inter se jocarentur, intereà Cya-
 xares augustè ornatus prodiit, inque Medico folio confedit. Cùmque
 jam convenissent omnes quos oportebat, et silentium factum esset, Cy-
 axares in hunc modum locutus est, Quia præsens, socii, et Cyro ma-
 jor natus sum, par fortassis est me priore loco verba facere. Equidem
 arbitror, ait, nunc tempus esse, ut de eo primùm disseramus, utrum
 adhuc commodum esse videatur, bellum geri, an copias jam dimitti:
 itaque de hoc ipso dicat aliquis sententiam suam. Tum primus Hyr-
 canius dixit, Equidem nescio, socii, num verbis sit opus, ubi res ipsæ
 quod optimum est demonstrant. Omnes enim intelligimus, plus ho-
 stibus detrimenti nos adferre, dum unà manemus, quàm ipsi accipia-
 mus: quo verò tempore alii ab aliis sejuncti eramus, agebant illi no-
 biscum, prout ipsis jucundissimum, nobis sanè gravissimum erat. Post
 hunc Caduñius. Nos autem quid dicamus, ait, de eo, ut domum hinc
 profecti separatim singuli vivamus, cùm nè militantibus quidem, ut
 adparet, conducat sejunctionem fieri? Nimirum nos, cùm non magno
 temporis spatio seorsum à copiis universis militarem, pœnas dedi-
 mus, quemadmodum et ipsi nôltis. Post hunc Artabazus, qui se cog-
 natum Cyri aliquando dixerat, hæc protulit, Ego verò, ait, hæcenus,

* Ο συγγενὴς, &c.] Vide lib. I. p. 42.

ὦ Κυαζάρη, τοσῶτον διαφέρομαι τοῖς πρόσθεν λέγουσιν· ἔτοι μὲν γὰρ φασιν ὅτι δεῖ μένουσας στρατεύεσθαι, ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι ὅτε οἶκος ἦμην, ἐστρατεύομην. Καὶ γὰρ ἐβόηθον πολλάκις, τῶν ἡμετέρων ἀγομένων, καὶ περὶ τῶν σφείρων φρερίων, ^α ὡς ἐπιβηλευσομένων, πολλάκις πράγματ' εἶχον, φοβόμενός τε καὶ φρερῶν· καὶ ταῦτα ἔπραττον τὰ οἰκεία δαπανῶν· νῦν δὲ ἔχω μὲν τὰ ἐκείνων φρούρια, καὶ ἐφοβοῦμαι ἐκείνης, εὐωχῶμαι δὲ τὰ ἐκείνων, πίνω δὲ τὰ τῶν πολεμίων. Ὡς ἔν τὰ μὲν ^β οἶκοι στρατεῖαν ἔσαν, τὰ δ' ἐορήν, ἐμοὶ μὲν ἐδοκεῖ, ἔφη, διαλύειν τήνδε τὴν πανήγυριν. Ἐπὶ τῷ οὖν Γωβρύας εἶπεν, Εγὼ δ', ὦ ἄνδρες σύμμαχοι, μέχρι μὲν τῷδε ἐπαίνῳ ^γ τὴν τῷ Κύρῳ δεξιάν· ἔδεν γὰρ ψεύδεσθαι ὧν ὑπέσχετο· εἰ δ' ἄπεισιν ἐκ τῆς χώρας, ^δ δῆλον ὅτι ὁ μὲν Ασσύριος ἀναπαύσειται, ἢ τίνων ποιναὶς ὧν τε ὑμᾶς ἐπεχείρησεν ἀδικεῖν καὶ ὧν ἐμὲ ἐποίησεν· ἐγὼ δὲ ἐν τῷ μέρει πάλιν ἐκείνῳ δώσω δίκην ὅτι ὑμῖν φίλος ἐβουλόμην.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσι Κύρος εἶπεν, “Ὡ ἄνδρες, ἔδ' ἐμὲ λαυθάνει
 “ ὅτι ἐὰν διαλύωμεν τὸ γράτευμα, τὰ μὲν ἡμέτερα ἀσθενέστερα
 “ γίνοισθ' αὖ, τὰ δὲ τῶν πολεμίων πάλιν αὐξήσεται. Ὅσοι μὲν γὰρ

Cyaxares, ab his qui ante me dixere dissentio : aiunt nempe hi oportere nos hic manentes in expeditione versari ; ego autem dico me, domi cum essem, in expeditione versatum esse. Nam sæpè ad vim arcendam adcurreram, cum res nostræ ferrentur et agerentur ; atque etiam de castellis nostris, uti quibus insidiæ struerentur, sæpe negotium mihi exhibitum est, cum et metuerem et in præsidio essem ; atque hæc meo sumptu faciebam ; nunc castella eorum teneo, et ipsos non metuo, et de iis quæ hostium sunt tum epulor tum bibo. Itaque tanquam si vita domestica militia sit ; hæc verò militaria, feriæ, conventum hunc equidem, ait, celebrem minimè dimittendum arbitror. Post hunc Gobryas ait, Ego verò, focii, hætenùs Cyri dextram laudo : nihil enim eorum non præstitit, quæ promisit ; at si ex hac regione discesserit, manifestum est, Assyrium quietem habiturum, nec pœnas earum injuriarum quas vobis inferre conatus est, nec illorum quæ in me patravit, luiturum : ego autem vicissim ei pœnas iterum dabo, quod vestræ amicitiae me adjunxerim.

Post omnes hos Cyrus inquit, “ Nec ego sum, viri, nescius futurum,
 “ ut si copias dimittimus, nostræ quidem imbecilliores reddantur, ho-
 “ stium verò res rursùm incremento augeantur. Nam quibuscunque

^α Ὡς ἐπιβηλευσομένων] MS. Bodl. et editio E. et L. repræsentant ἐπιβηλευσμένων. quam lectionem Philolophus etiam in suo exemplari invenit. Nos Stephanum, Leunclavium, edit. Florent. et Ald. secuti sumus.

^β Οἶκοι στρατεῖαν ἔσαν] Vide p. 298. not. 2.

^γ Τὴν τῷ Κύρῳ δεξιάν] Scilicet fidem integram : cujus pignus erat, quam mihi porrexit, dextra. Vide lib. 4. p. 195. not. 2.

^δ Δῆλον ἔστι] Ità Stephanum secuti rescriptimus. In aliis libris minùs rectè δηλονότι conjunctim scribitur.

“ αὐτῶν ὕπλα ἀφῆρηται, ταχὺ ἄλλα ποιήσεται· ἵκει τε ἵπποις
 “ ἀπεσφηνῆται, ταχὺ πάλιν ἄλλας κηρύσσει· αἰεὶ δὲ τῶν ἀπο-
 “ νόλων ἑτέροι καὶ ἐρησθήσεται καὶ ἐπιειθήσεται· ὥστε ἂν δὲ Σαυ-
 “ ρόν, εἰ ἐν τάχει πάλιν ἡμῖν πράγματι παρέχων δύνηται.
 “ Τί δῆτα ἐγὼ Κυαξάρει λοφὸν ἐκέλευσα ἐμῆχλειν περὶ κα-
 “ λύσεως τῆς στρατῶς; Εὖ ἴστε, ἔφη, ὅτι φοβέμενος τὸ μῆλιν.
 “ Ορῶ γὰρ ἡμῖν ἀντιπάλους προσιόντας, οἷς ἡμεῖς, εἰ ὥδε στρα-
 “ σόμεθα, ἢ δυσσόμεθα μάχισθαι. Προσπράττει μὲν γὰρ δῆπρ
 “ χειμῶν, εἶπαι δ' εἰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς εἶπιν, ἀλλὰ μὰ Δία ἔχ
 “ ἵπποις, ἔδδ' ἑράπυσιν, ἔδδ' τῷ δῆμῳ τῶν στρατιῶν· ἂν ἄντι
 “ ἡμεῖς ἐκ αὐτῶν δυναίμεθα στρατεύεσθαι· τὰ δ' ἐπιήδεια, ὅππῃ μὲν
 “ ἡμεῖς ἐληλύθαμεν, ὑφ' ἡμῶν ὁ ἀνάλωται· ὅποι δ' ἐκ ἀρίστων,
 “ διὰ τὸ ὅτι ἡμᾶς φοβεῖσθαι, ὁ ἀνακεκομισμένοι εἰσὶν εἰς ἐρύματα·
 “ ὥστε αὐτοὺς μὲν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ ταῦτα μὴ δύνασθαι λαμβάνειν.
 “ Τίς ἂν ἥτως αἰαθὸς, ἢ τίς ἥτως ἰσχυρὸς, ὅς λιμῶ καὶ ῥίπῃ
 “ δύναιτ' αὐτὸν μαχόμενος στρατεύεσθαι; Εἰ μὲν ἂν ἥτω στρα-
 “ τευσόμεθα, ἐγὼ μὲν φημι χρῆναι ἐκόντας ἡμᾶς καταλῦσαι.

“ ipsorum arma sunt ademta, ii celeriter alia facturi sunt: quicunque spo-
 “ liati sunt equis, celeriter alios *sibi* de integro comparabunt: pro inter-
 “ fecis alii pubescent et *iis* succedent: adeo ut minimè mirum *videri de-*
 “ *beat*, si celeriter nobis rursùm negotia facessere poterunt. Cur igitur
 “ ego Cyaxari, ut de copiarum dimissione ad vos referret, auctor fui?
 “ Nempe quia quod futurum est metuo. Video enim adversarios nobis
 “ eos adventare, cum quibus nos, hoc si modo in expeditione versamur,
 “ dimicare non poterimus. Nam hyems utique adpetit, ac tametsi tecta
 “ nos habeamus, non tamen equis *ea*, non ministris, non militum vulgo
 “ *suppetunt*; sine quibus bellum *lofti* facere non poterimus: comineatus
 “ autem, iis in locis in quæ nos venimus, à nobismet adsumptus est; quo
 “ non accessimus, nostri metu in munitiones subvexerunt *hostes*: adeo ut
 “ ii hunc habeant, nos capere non possimus. Quis ergo tam fortis, quisve
 “ tam robustus, ut adversus famem et frigus pugnando bellum gerere pos-
 “ sit? Quapropter si hoc modo militaturi sumus, aio nos ultro dimittere

^a οὐδὲ Σαυμασόν] MS. Bodl. αἰδὲν Σαυ-
μασόν. quod, opinor, vulgato melius est.

^b ἀνάλωται] MS. Bodl. ἀνέλωται. im-
peritè. Audi *Thomam Magistrum*: ἀνά-
λωσα καὶ ἀνάλωκα, Ἀττικῶν· τί δὲ μετὰ
ἐκδόσεως ταῦτα λέγειν, οἷον ἀνέλωσα καὶ
ἀνέλωκα, κοινόν. Quod vulgus etiam Gram-
maticorum recentiorum docet.

^c ἡμᾶς] Editiones *Eten.* et *Ald.* per-
peram ἡμᾶς. Nos secuti sumus MSum
Bodl. editiones *Steph. Leuncl.* et *Flor.*

^d ἀνακεκομισμένοι εἰσιν] Sic rectè
MS. Bodl. et primariæ nostræ editiones
omnes. In *Aldinâ* verò et *Florent.* re-
peritur ἀνακεκομισμένα. Sed neminem
sensè latet, passivæ formæ significationem.
activam sæpenumero convenire. Sic Nos-
ter ipsum hoc adhibet participium,
ἀναλ. lib. 4. p. 198. edit. Steph. χωρὶς
γὰρ αὐτὸν ἰσχυρὰ οἱ τάχοι, ἐν οἷς καὶ τα
ἐπιήδεια πάλιν ἔχον ἀνακεκομισμένοι.

“ τὴν στρατίαν μᾶλλον, ἢ ἀκούσας ὑπ’ ἀμνηχανίας ἐξελαθῆναι.
 “ Εἰ δὲ βεβηκόμεθα ἔτι στρατεύεσθαι, τόδ’ ἐγὼ φημι ἔτι χρῆναι
 “ ποιεῖν, πειραῶσθαι ὡς τάχιστα τῶν μὲν ἐκείνων ὀχυρῶν ἡμᾶς ὡς
 “ πλεῖστα παραιρεῖν, ἡμῖν δ’ αὐτοῖς ὡς πλεῖστα ὀχυρὰ ποιεῖσθαι.
 “ ἔαν γὰρ ταῦτα γένηται, τὰ μὲν ἐπιλήδεια πλείονα ἔξωσιν ὁπότε-
 “ ροι ἂν πλείω δύναται λαμβάνουτες ἀπολίθεσθαι, πολιορκήσουται
 “ οὐδ’ ὁπότεροι ἂν ^a ἥσσας ᾖσι. Νῦν δ’ ἔδὲν διαφέρομεν τῶν ἐν πε-
 “ λαίῃσι πλεονούντων· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλείους μὲν αἶε, τὸ δὲ πε-
 “ πλευσμένον ἔδὲν οἰκειότερον τῷ ἀπλευρῷ καταλείψουσιν. Ἦν δὲ
 “ φρήρια ἡμῖν γίνεσθαι, ταῦτα δὴ τοῖς μὲν πολεμίοις ἀλλοτριώσει
 “ τὴν χώραν, ἡμῖν δὲ ^b ὑπ’ εὐδίας μᾶλλον ἔσαι πάντα. Ο δὲ ἴσως
 “ ἂν τινες ὑμῶν φοβηθεῖεν, εἰ δεήσει πόρρω τῆς ἐκείνων φρενὸς
 “ μηδὲ τότ’ ὀκνήσῃτε. Ἡμεῖς μὲν γὰρ, ^c ἐπεὶ περ ὡς οἴκοθεν ἀπο-
 “ δημιῶμεν, ^d φρενήσειν ὑμῖν ἀναδεχοίμεθα τὸ ἐγγύτατα χωρία
 “ τῶν πολεμίων· ὑμεῖς δὲ ^e τὰ πρόστορα ὑμῖν αὐτοῖς τῆς Ἀσσυρίας,

“ potius exercitum debere, quàm invitos à difficultate rerum profligari.
 “ Sin *hæc* in militiâ perseverare volumus, sic nobis agendum esse censeo,
 “ ut quàm celerrimè loca munita quàm plurima hostibus adinere co-
 “ nemur, ac nobismet quàm plurima munire: nam si ità fiat, comme-
 “ atûs majorem habituri sunt copiam, qui majorem rapere copiam et
 “ recondere potuerint; et obsidebuntur, qui fuerint *ex alierutris* in-
 “ feriores. Jam verò nihil inter nos et in mari navigantes discriminis
 “ est: quippe navigant illi quidem semper, sed nihilo magis partem
 “ *maris jam* navigatam sibi propriam relinquunt, quàm quæ ipsis ena-
 “ vigata non est. At si castella nobis accesserint, ab hostibus ea regio-
 “ nem alienabunt, nobisque omnia magis erunt in tranquillo. Quod
 “ verò nonnulli vestrûm fortasse metuerint, nè procul à patrio *solo*
 “ collocentur in præfidiis, id minimè vobis formidandum est. Nos
 “ enim qui sic *quisque* domo peregrinantes absumus, loca nos hostibus
 “ proxima custodituros vobis recipiemus: vos Assyriæ loca nobismet

^a ἥσσας.] MS. Bodl. habet *κρίτους*: quod quidem ferri potest, si *πολιορκήσουται* activè sumatur; sin passivè (quod cum Stephano potius credo) tunc vulgata lectio omnino retinenda fuerit.

^b ὑπ’ εὐδίας.] Stephanus scribendum monet ἐπ’ εὐδίας. Eodémque teste, Camerarius in suo vet. exempl. legit *ὑπεὶδ.α.* MS. Bodl. paulò aliter atque cæteri libri, *ὑμῖν δὲ ὑπ’ εὐδίας.* At nulla, opinor, causa est, cur à receptâ lectione, quam editiones constabunt omnes, desiscamus.

^c Επεὶ περ ὡς.] MS. Bodl. *εἴπερ καὶ ὡς*, &c. quod rectius forsitan est; si modò *εἴπερ*

interpreteris *ἐπειδήπερ quandoquidem* (quâ de re vide Budæum p. 991.) et ὡς accipias pro οὗτος, quo sensu particula illi melius accentum adposueris: quod Stephanus etiam hoc in loco faciendum monet.

^d Φρενήσειν ὑμῖν, &c.] Leunclavius mendosè prorsus, et contra librorum omnium fidem, scribit *φρενήσειν ὑμῖν ἀναδεχοίμεθα.* Haud existimaverim doctum illum virum latuisse, *ἀναδέχομαι ὑμῖν* idem ferè Græcis esse, quod Plauto, *recipio vobis*, Cicero. Fam. 10. 17. Sic Noster iterum paulò infra, *ἐγὼ σοι ἀναδέχομαι*, &c.

^e Τὰ πρόστορα, &c.] Editiones Ald. et Florant.

“ ἐκεῖνα κτᾶσθε καὶ ἐρᾶζεσθε. Ἦν γὰρ ἡμεῖς τὰ πλησίον αὐτῶν
 “ δυνώμεθα φρενῶνες σῶζεσθαι, ἐν πολλῇ ὑμεῖς εἰρήνῃ, οἱ τὰ
 “ πρὸς αὐτῶν ἔχοντες, βιοτεύετε· ἔ γάρ, οἶμαι, δυνήσονται τῶν
 “ ἐγγὺς ἐαυτῶν ὄντων κακῶν ἀμελῶνες τοῖς πρὸς ὑμῖν ἐπιθε-
 “ λεύειν.”

Ὡς δὲ ταῦτα ἐρρήθη, οἳ τε ἄλλοι πάντες ἀνιστάμενοι ^α συμ-
 προθυμήσεσθαι ταῦτ' ἔφασαν, καὶ Κυαξάρης. Γαδάτας δὲ καὶ
 Γωβρύας καὶ τεῖχος αὐτῶν ἑκάτερος, ἦν ἐπιπρέψωσιν οἱ σύμμα-
 χοι, τειχιεῖσθαι ἔφασαν, ὥς καὶ ταῦτα φίλια τοῖς συμμάχοις
 ὑπάρχειν. Ο ἦν Κύρος, ἐπεὶ ἑώρα πάντας προθύμους ὄντας
 πράσσειν ὅσα ἔλεξε, τέλος ἔφη, Εἰ τοίνυν περαίνειν βυλόμεθα
 ὅσα ^β φαμὲν χρῆναι ποιεῖν, ὥς τάχιστα ἂν δεοὶ γενέσθαι μηχανὰς
 μὲν εἰς τὸ καθαιρεῖν τὰ τῶν πολεμίων τεῖχη, τέκνονας δὲ εἰς τὸ ἡμῖν
 ὄχυρά πυργῆσθαι. Ἐκ τῆς ὑπέσχετο μὲν Κυαξάρης μηχανὴν
 αὐτὸς ποιησάμενος παρέξειν, ἄλλην δὲ Γαδάτας τε καὶ Γωβρύας,

“ finitima possidete et colite. Nam si nos ea, quæ ab ipsis prope absunt
 “ tueri custodiendo poterimus, altâ vos in pace, qui loca possidetis pro-
 “ cul ab ipsis *diffita*, victuri estis : neque enim, ut arbitror, neglectis
 “ malis sibi proximis, insidiari vobis procul remotis poterunt.”

Hæc ubi dicta fuerunt, cùm alii omnes surgentes in ea operas suas
 et studia promptis se animis collaturos aiebant, tum etiam Cyaxares.
 Gadatas verò et Gobryas munitionem uterque se exstructuros aiebant,
 si potestatem ejus sibi facerent socii ; ut etiam illæ sociis essent ami-
 cæ. Cyrus ergò, cùm videret omnes animis esse promptis ad ea om-
 nia quæ dixisset facienda, tandem ait, Quòd si igitur perficere, quæ-
 cunque dicimus conficienda esse, volumus, quam primùm machinas
 parari necesse est ad muros hostium demoliendos, et fabros qui mu-
 nitiones nobis excitent. Tum verò Cyaxares machinam se fabrica-
 turum et suppeditarum pollicitus est, aliam Gadatas et Gobryas,

Florent. dant τὰ προσόρια ὑμῖν αὐτοῖς τοῖς
 Ἀσσυρίοις, &c. Camerarius, teste Stephano,
 ex suo vetusto codice adfert, ὑμεῖς δὲ τὰ
 προσόρια ὑμῖν αὐτοῖς. τῆς δὲ Συρίας ἐκεῖνα
 κτᾶσθε καὶ, &c. et intelligit, *Illa jam capta*
atque occupata loca Syriæ. Jam supra qui-
 dem p. 298. notavimus, pro Ἀσσυρίων in
 exemplaribus quibusdam vet. scribi Σύρων.
 Atque, ut de aliis taceam locis, paulò
 infra legimus ἐν τῇ Μηδία καὶ Συρία. Sed
 MS. Bodl. et omnes melioris notæ edi-
 tiones vulgatam lectionem tuentur.

^α Συμπροθυμήσεσθαι.] Vetusti duo libri,
Ald. et Florent. exhibent συμπροθυμήσεται,

quos et Budæus *Comment.* pag. 527. secu-
 tus est. Sed perperam ; ut cuilibet locum
 adtentis oculis circumspicienti perspicuum
 erit. Restè Stephanus aliique ex auctori-
 tate vet. cod. (quibus accedit MS. Bodl.)
 συμπροθυμήσεσθαι reposuerunt.

^β Φαμὲν χρῆναι, &c.] Sic reposuimus
 ex MS. Bodl. et editione Stephani, suf-
 fragantibus vetustis exemplaribus huic et
 Gabriellio visis. In aliis libris non una est
 hujus loci facies : *Ald. Florent. et Leuncl.*
 exhibent φαμὲν χρῆναι ποιεῖν ὡς τάχιστα,
 ἂν ἂν δεοὶ γενέσθαι. *Eton.* aliique, φαμὲν
 χρῆναι ποιεῖν ὡς τάχιστα ἂν ἂν δεοὶ, &c.

ἄλλην Τιγράνης· ^a ἄλλην δὲ αὐτὸς ὁ Κῦρος ἔφατο πειρᾶσθαι ποιήσασθαι. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἔδοξεν, ἐπορίζοντο μὲν μηχανοποιῆς, παρεσκευάζοντο δ' ἕκαστοι εἰς τὰς μηχανὰς ὧν ἔδει· ἄνδρας δ' ἐπέστησαν, οἱ ἐδόκον ἐπιηδειότατοι εἶναι ἀμφὶ ταῦτ' ἔχειν.

Κυρος δ', ἐπεὶ ἔγνω ὅτι διαλριεῖ ἔσαι ἀμφὶ ταῦτα, ἐκάθισεν μὲν τὸ γράτευμα ἔνθα ᾤετο ὑγιεινότερον εἶναι καὶ εὐπροσodώτατον ὅσα ἔδει προσκομίζεσθαι· ὅσα τε ἐρυμνότητος προσεδεῖτο, ἐποίησεν ὡς ἐν ἀσφαλεῖ οἱ αἰεὶ μένοντες εἶεν, εἵποσε καὶ πρὸς τῇ ἰσχυρί ^b ἀποστρατοπεδεύσαιτο. Πρὸς δὲ τέτοις, ἐρωτῶν ἅς ᾤετο μάλιστα εἰδέναι τὴν χώραν, ὁπόθεν ἂν ὡς πλεῖστα ὠφελοῖτο τὸ γράτευμα, ἐξῆλθεν αἰεὶ ^c εἰς προνομᾶς, ἅμα μὲν ὅπως ὅτι πλεῖστα λαμβάνοι τῇ τραλίᾳ τὰ ἐπιηδεία, ἅμα δ' ὅπως μᾶλλον ὑγιαίνουεν καὶ ἰσχύουεν διαπονούμενοι ταῖς πορείαις, ἅμα δ' ὅπως ἐν ταῖς ἀγωγαῖς τὰς τάξεις ὑπομιμνήσκουσι. Ο μὲν δὲ Κῦρος ἐν τέτοις ἦν·

aliam Tigranes; aliam Cyrus ipse curaturum se uti conficeret aiebat. His decretis, machinarum structores conquirebant, et adparabant singuli quæ ad machinas requirerentur; nonnullos etiam *operi* præficiebant, qui ad hæc curanda maximè viderentur esse idonei.

Cyrus verò, quod animadverteret hæc sine morâ perfectum non iri, eo loco castra metatus est, quem putabat saluberrimum esse, et propter illa quæ advehi oporteret, accessu facillimum; et quæcunque munitione adhuc indigebant, sic perficiebat, ut quovis tempore qui remanerent, in tuto essent, quamvis cum *exercitus* robore aliquando castris motis longiùs *ipse cæterique ab iis* abscederent. Præterea, interrogans eos, quos regionem maximè cognitam habere putabat, quibus ex locis exercitus plurimum emolumentum capere posset, *suos* semper pabulum eduxit, tum ut res exercitui necessarias maximâ copiâ pararet, tum ut rectiùs valerent et robusti essent, itineribus exercitati, tum etiam ut inter ducendum ordinis servandi recordarentur. His in rebus Cyrus erat occupatus:

^a ἄλλην δὲ αὐτὸς, &c.] Hanc lectionem veteres optimæque notæ editi libri omnes præstant. *Camerarius*, auctore Stephano, in suo vet. libro invenit αὐτὸς δὲ Κῦρος ἔφη δύο πειρᾶσθαι, &c. In MSto Bodl. legitur αὐτὸς δὲ Κῦρος ἔφη δύο πειρᾶσθαι ποιήσιν. Et interpretes quidem ita locum vertunt, quasi πειρᾶσθαι legissent.

^b ἀποστρατοπεδεύσαιτο] MS. Bodl. dat ἀποστρατοπεδεύοντο, *Camerarii* liber vetus ἀποστρατοπεδεύειτο, quod de Cyro intelligendum sit. Nec malè quidem sic procedet loci sententia, si cum illo dativo τῇ ἰσχυρί subaudias, ut monuit olim *Stephanus*, ἅμα vel σύν.

^c εἰς προνομᾶς] *Ald. et Florent.* editiones habent αἰεὶ προνομᾶς. *Budæus* etiam *Comment.* p. 732 mutatâ paulùm, non emendatâ, loci scripturâ, legit ἐξῆλθεν αἰεὶ πρὸς νομας. Ipse tamen libens secutus sum lectionem MSti Bodl. & editionum *Steph. Leunclav. et Etap.* præsertim cum προνομᾶ sit vox apud *Nostrum* alibi usurpata, *Anal.* i. p. 203. edit. *Steph.* ἀλλὰ μοι δοκεῖ σὺν προνομᾶς λαμβάνειν τὰ ἐπιηδεία. &c. *Ελλην.* i. p. 253. *Αἰεὶ* ἐκ τῆς *Δικελείας* προνομᾶν ποιοῦμενος, &c. & ejusdem *Histor.* i. p. 279. προνομᾶς δὲ ποιοῦμενοι, &c.

Εκ δὲ Βαβυλωνος οἱ αὐτόματοι καὶ οἱ ἀλίσκόμενοι ταῦτ' ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἀσσύριος οἰχοῖτο ἐπὶ Λυδίας, ^α πολλὰ τέλεια ἀργυρία καὶ χρυσία ἄλυσιν, καὶ ἄλλα κτήματα καὶ κόσμον παύσασθαι. Οὐ μὲν ἔν ὄχλος τῶν στρατιῶν ὑπελάμβανεν ὡς ὑπεκρίθητο ἡδὴ τὰ χρήματα φορέμενος· ὁ δὲ Κύρος, γινώσκων ὅτι οἰχοῖτο συστήσειν εἴ τι δύναϊο ^β ἀνίσταλον ἑαυτῷ, ἀντιπαρασκευάζει ἐρρωμένως, ὡς μάχης ἔτι δεῖσθαι· καὶ ἐξεπύρριπτα μὲν τὸ τῶν Περσῶν ἵππικόν, τὰς μὲν ἐκ τῶν αἰχμαλώτων, τὰς δὲ τινας καὶ παρὰ τῶν φίλων λαμβάνων ἵππους· ταῦτα γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετο, καὶ ἀπεσθεῖτο ἔδην, ἕτε εἴ τις ὅπλου ἐδίδοε καλόν, ἕτε ἵππου. Κατεσκευάζει δὲ καὶ ἄρματα ἐκ τε τῶν αἰχμαλώτων ἁρμάτων, καὶ ἄλλοθεν ἐπόθεν δύναϊο. Καὶ τὴν μὲν ^γ Τρωϊκὴν διφρεῖαν πρόσθεν ἔσχει,

E Babylone verò transfugæ & captivi narrabant, Assyrium multa auri argentique talenta secum ferentem opesque alias et omnis generis ornamenta, in Lydiam esse profectum. Quamobrem militum vulgus suspicabatur, adductum metu jam pecunias eum *alibi deponendas ex regione sua* clam exportasse: Cyrus verò, qui hominem intelligeret cā de causā discessisse, ut si quam posset adversariorum sibi manum conflaret, et ipse præsentī se animo parabat, tanquam prælium adhuc ineundum esset: explebat quoque Persarum equitatum, partim à captivis, partim ab amicis acceptis equis: nam hæc ab omnibus accipiebat, neque rejiciebat *eorum* quidquam, siue quis arma *ipsi* elegantia daret, seu equum. Præterea currus parabat cū de iis quos ceperat, tum undecunque poterat. Ac curruum quidem rationem superiori tempore Troiæ uisitam,

^α Πολλὰ τέλεια, &c.] Apud Veteres Talentum fuit multiplex. Babylonicum, auctore Æliano Hist. V. l. i. c. 22. valuit 72 minas Atticas. De cæteris consule *Jul. Pol.* lib. 9. c. 6. *Waser.* de antiq. num. l. 2. c. 18. *Bræw.* de Pond. c. 4. *Caspr. Euseb.* de Pond. et Mens. Sæc. l. c. 4. Notat autem J. Pollux, loco jam adpellato, Homeri tempore minimum fuisse talenti valorem: id quod vel ex præmissis ludorum quæ apud eum Iliad *ψ.* ponuntur, intelligi potest. Tertio enim ponitur Lebes, quarto duo auri talenta.

^β ἀνίσταλον ἑαυτῷ] Sic ex MSto Bodl. restituiimus, adstipulante Stephano. In libris autem hæctenus editis ita legitur et distinguitur locus——ἀνίσταλον, ἑαυτῷ ἀντιπαρασκευάζει, &c. Vocī autem ἀνίσταλον dativum itidem supra paulò adjunxit Auctor: ὅτι γὰρ ἑμὲν ἀνίσταλος στρατιώτης, &c. et mox infra: ταῦτα ἀνί-

παλα ἑμὲν παρατίθηται. Porro *Gabrielius* etiam ex vetustis suis exemplaribus adfert ἑαυτῷ.

^γ Τρωϊκὴν διφρεῖαν, &c.] Apud Veteres duplex erat pugnandi ratio, quoties curribus prælia committebant: una vetustissima, quam Noster adpellat Τρωϊκὴν, quod scilicet temporibus Trojanis fuerit usitata; alia recentior, quam adpellat Κυρηναίων, quod Cyrenæicis recepta esset. Cyrenæicam eam opinatur esse *Schæfferus*, quæ habebat pugnatōres perpetuò insidentes curribus: Τρωϊκὰν verò, quæ desidentes, cū pugnandum esset. Hanc in rem vide sis *Hom.* Il. *λ.* v. 91, et seq. item Il. *σ.* v. 426, 427. Genus hoc utrumque fustulit Cyrus ob rationes à Xenophonte mox adlatas. Fuit de loco hoc & secuturo statim illo, uoi de curribus agitur salsatis, C. *Schæfferus* de re vehic. lib. 2. c. 15. à quo rem in nostram quæ fuerint hausimus.

καὶ τὴν Κυρηναίων ἔτι νῦν ἔσαν ἀρμαθλασίαν ^a καλέλυσε· τὸν γὰρ πρόσθεν χρόνον καὶ οἱ ἐν τῇ Μηδίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Αραβίᾳ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοῖς ἄρμασιν ἔως ἐχρῶντο ὥσπερ νῦν οἱ Κυρηναῖοι. Εὐθὺς δ' αὐτῷ, ὃ κρᾶτισον εἰκὸς ἦν εἶναι τῆς δυνάμεως, ὄντων τῶν βελίτων ἐπὶ τοῖς ἄρμασι, ^b τῷτο ἐν ἀκροβολιστῶν μέρει εἶναι, καὶ εἰς τὸ κρατεῖν ^c ἔδεν μέγα μέρος συμβῆλθαι. Ἀρμαθλα γὰρ τριακόσια τὰς μὲν μαχομένους παρέχθαι τριακοσίους, ἵπποις δ' ἔτοι χρῶνται διακοσίοις καὶ χιλίοις· ἡνίοχοι δ' αὐτοῖς εἰσι μὲν, ὡς εἰκὸς, οἷς μάλιστα πιεῦσθιν ^d οἱ βέλῃται, εἰς τριακοσίους· ἔτοι δὲ εἰσιν οἱ ἔδ' ὅτιοι τὰς πολεμίουσιν βλάπτουσι. Ταύτην μὲν ἔν τὴν διφρεῖαν καλέλυσεν· ^e αὐτῇ δὲ τούτου πολεμιστήρια κατεσκεύασεν ἄρματα τροχοῖς τε ἰσχυροῖς, ὡς μὴ ῥαδίως συνήρῃσθαι, ἄξιοί τε μακροῖς·

& aurigationem, quā hodieque Cyrenæi utuntur, sustulit & abrogavit: nam superiori tempore Medi & Syri & Arabes & omnes Asiatici curribus sic utebantur ut nunc Cyrenæi. Existimavit autem Cyrus, partem exercitus eam quam esse præstantissimam sit verisimile, cum fortissimi quique sint in curribus, velutum vicem explere, neque magnum aliquod ad victoriam momentum adferre. Nam trecenti currus pugnantes quidem suppeditant trecentos, equis hi mille ducentis utuntur; iis præterea aurigæ sunt, uti par est, quibus illi optimi in exercitu maximè fidunt, ad trecentos: at hi sunt ii qui nihil prorsus hostibus detrimenti adferunt. Hanc igitur curruum agendorum rationem sustulit; præque eā bello aptos currus instruxit, & rotis firmis, ut nè faciliè comminuerentur, & axibus longis:

^a Καλέλυσε] Eadem hīc est verbi huius notio atque ea quam Matt. 5. 17. obtinet. Immeritò igitur Capellus spicileg. ad loca quædam N. T. καλέλυσαι νόμον per Hebraïsmum dici autumasse videtur: quamvis enim respondeat phrasi Hebræorum הִיָּחַל לְשֹׁרֵט, non tamen Græciā statim exulat.

^b Τῷτο ἐν ἀκροβολιστῶν, &c.] Intelligit Noster eos, qui tela solum emisserunt, nec de curribus in ulterius & gravius certamen descenderunt. In aliquot libris legitur, τῷτο μὴ ἐν, &c. Sed negationi liti locus hīc omnino nullus est.

^c Οὐδὲν μέγα] Six ex fide MScī Bodl. (cum quo Gabrielii vet. exempl. consentiunt), relicto ibendum curavimus; cum prius legatur ἔδεν μέγα, &c. Nostram verò lectionem vulgatæ hīc præferendam vi-

derunt Stephanus etiam et Muretus.

^d Οἱ βέλῃται, εἰς, &c.] Stephanus dat οἱ βέλῃται, ἄλλοι δὲ, &c. nec aliter MS. Bodl. Leunicius, οἱ βέλῃται, ἄλλοι δὲ, &c. Nos secuti sumus editiones Eton. Ald. et Flor. Stephanus etiam, ἄλλοι δὲ, supervacanea esse fatetur, eaque itidem delenda censuit Muretus. Rectè.

^e Αὐτῇ δὲ τῷτο, &c.] Id nempe peculiare fuit, quod hi currus axes haberent longiores, & rotas firmiores, quàm bigæ aut quadrigæ communes. Illud quoque animadvertendum est, aurigam solum, non propugnatorem insuper aliquem, hos conscendisse currus; hoc enim genere quicquid effici debebat, id efficiendum erat, non per homines, sed currus ipsos falsibus armatos.

^a ἤτιον γὰρ ἀναλρέπειαι πάλια τὰ πλαιία· τὸν δὲ δίφρον τοῖς ἡνίοχοις ἐποίησεν, ὥσπερ πύργον, ἰσχυρῶν ξύλων· ὕψος δὲ τέτων ἐστὶ ^b μέχρι τῶν ἀγκώνων, ὡς δύναται ἡνιοχεῖσθαι ^c οἱ ἵπποι ὑπὲρ τῶν δίφρων· τὰς δ' ἡνίοχους ἐθωράκισε πάλια πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν. ^d Προσέθηκε δὲ καὶ δρέπανα σιδήρεα ὡς διπήχεια πρὸς τὰς ἄξοντας, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν τροχῶν, καὶ ἄλλα κάτω ὑπὸ τῷ ἄξονι εἰς γῆν βλέποντα, ὡς ἐμβαλάντων εἰς τὰς ἐναντίας τοῖς ἄρμασιν. Ὡς δὲ τότε Κύρος ταῦτα κατεσκεύασεν, ^e ὥτως ἔτι καὶ νῦν τοῖς ἄρμασι χρῶνται καὶ οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ χώρᾳ. Ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κάμηλοι πολλοὶ παρὰ τε τῶν φίλων

quippe minùs everti solent omnia quæ lata sunt : fellam verò aurigis struxit, veluti turrim, ex lignis firmis ; atque harum *fellarum* altitudo usque ad *aurigæ* cubitos *pertingebat*, ut equi supra fellas habenis regi possent ; aurigas verò *ip̄s* totos, exceptis oculis, loriceis armavit. Præterea falces ferreas duum ferè cubitorum ad axes ab utrâque rotarum parte adposuit, & alias infra sub axem, quæ terram respicerent ; tanquam his in adversos cum curribus impetum facturis. Atque ut Cyrus id temporis hæc instituit, sic etiam hæc tempestate curribus *bisæ* utuntur is qui regis in ditione degunt. Habebat etiam permultas camelos tum ab amicis

^a ἤτιον γὰρ ἀναλρέπειαι, &c.] Muretus notat in veteribus libris legi, ἤτιον ἂν ἀνατρέπειαι. MS. Bodl. paulò aliter, ἥσσαν γὰρ ἂν ἀναλρέπειαι. Sed à lectione vulgata minime recedendum censeo.

^b Ἐστὶ μέχρι τῶν, &c.] *Philolophus* legisse videtur μέχρι ἀγκώνων πάλια. At rectius locum cæteri libri exhibent ; in quibus πάλια illud non compareret. Eo verò fine teiltæ factæ sunt altæ, rotundæ, ac undequaque clausæ, ii quoque currus qui regebant, thoracibus galeisque muniti, ut nulla eorum pars vulneribus pateret ; atque adeò obfistentia quævis impunè possent pertrumpere.

^c Οἱ ἵπποι ὑπὲρ, &c.] In libris nonnullis legitur οἱ ἵπποι ὑπὸ τῶν, &c. Nos MS. Bodl. *Steph.* *Louncl.* et vetustas editiones secuti sumus.

^d Προσέθηκε δὲ καὶ, &c.] Hactenus nimirum nudî inermesque erant Persarum currus ; quales *Arrianus* *Tactic.* p. 9. φάλα ἄρματα vocat : quo in loco cum nominatim Persicorum curruum meminit, sine dubio respexit ad hoc institutum Cyri, ejusque ἄρματα δρεπανήφερα opposuit φιλάς, & hæc Τρεϊκά, illa Περσιὰ vocavit. Quanquam autem apud Persas aliòsque quosdam Asiæ incolas Cyrus primus veterem immutavit vehiculorum bellicorum formam, currusque falcatos instituerit ;

tamen haud facillè quisquam dixerit, quis curruum istorum cæteros apud Orientis populos primus extiterit auctor, aut quo tempore eos conficiendi ratio primum fuerit inventa. *Ninus*, referente *Diodoro* *Sic.* lib. 2. p. 91. istiusmodi currus habuit. Sed omnino frustra est *Cl. Schæfferus*, qui (*de re vetic.* lib. 2. pag. 193.) Nini ante tempora, tales apud Chanaanæos fuisse currus ex monumentis sacris se deprehendisse putat. Nam neque in iis, quæ adpellat, locis, neque alibi, opinor, usquam Scriptura falcium ex curribus eminentium meminit : adpellat autem *Jud.* 1. 19. et 4. 3. ubi sanè *Versio* vulg. Lat. *currus falcatos* perperam exhibet, et in primo loco vertendo mirum in modum LXX. Interp. cespitarunt. At textus Hebræus לורית כרית vertendus est *currus ferrei seu ferati*, h. e. ferro teçti, ne facillè confringi aut securibus secari possent. Hanc interpretationem *Targum Jonath.* et *Versiones Syr. et Arab.* confirmant.

^e Οὕτως ἔτι καὶ νῦν, &c.] Hunc vocum istarum ordinem, adprobante *Stephano*, ex MS. Bodl. restituimus. Hic autem illud καὶ, quod χρῶνται statim sequitur, abesse maluit. Sed invitis libris omnibus, hujus consilio non paremus. Priùs hic locus sic se habuit, ὥτα καὶ ἔτι νῦν τοῖς, &c.

συνειλεσμέναι καὶ αἰχμαλώτοι πᾶσαι συνηθροισμέναι. Καὶ ταῦτα μὲν ἔτως ἐπεραίνετο·

^α Βαλόμενος δὲ τινα κατάσκοπον πέμψαι ἐπὶ Λυδίας, καὶ μαθεῖν ὅτι πράσσει ὁ Ασσύριος, ἔδοξεν αὐτῷ ἐπιήδειος εἶναι Αράσπας ^β ἐλθεῖν ἐπὶ τῆτο, ὁ φυλάττων τὴν καλὴν γυναῖκα. Συνεβέβηκε γὰρ τῷ Αράσπα τοιάδε· ληφθεὶς ἔρως τῆς γυναικὸς, ἠναγκάσθη προσεφεκεῖν λόγους αὐτῇ περὶ συνουσίας. Ἡ δὲ ἀπέφησε μὲν, καὶ ἦν πιστὴ τῷ ἀνδρὶ, καίπερ ἀπόντι· (ἐφίλει γὰρ αὐτὸν ἰσχυρῶς) ἔ μὲντοι κατήγόρησε τῷ Αράσπου πρὸς τὸν Κύρον, ὁκνῶσα συμβαλεῖν φίλος ἄνδρας. Ἐπεὶ δὲ ὁ Αράσπας δοκῶν ^γ ὑπηρεήσῃν τῷ τυχεῖν ἃ ἐβόλετο, ἠπείλησε τῇ γυναικὶ, ὅτι εἰ μὴ βέλοισι ἐκῶσα, ἄκωσα ^δ ποιήσοι ταῦτα· ἐκ τῆτου ἡ γυνὴ, ὡς ἔδεισε τὴν βίαν, ἐκέτι κρύπτει, ἀλλὰ πέμπει τὸν εὐνέχον πρὸς τὸν Κύρον, καὶ κελεύει λέξαι ἅπαντα. Ο

collectas, tum omnes illas, quæ captæ fuerant, congregatas. Et hæc quidem ita peragebantur :

Cum autem in Lydiam speculatorem quendam mittere vellet, ac quid rerum Assyrius ageret cognoscere, visus ei fuit idoneus, qui ad hanc ad rem proficisceretur, illius formosæ fœminæ custos, Araspas. Nam huic Araspæ huiusmodi quiddam evenerat ; cum mulieris ejus amore captus esset, coactus est eam adpellare de consuetudine. At negabat illa quidem, viroque suo fida erat tametsi abesset : (quippe vehementer eum amabat) non tamen Araspam apud Cyrum accusabat, amicos inter se committere verita. Sed ubi Araspas existimans has momentum aliquod ad ea, quæ volebat, consequenda adlaturas, mulieri minas intendisset, ni libens faceret, invitam esse facturam ; tum verò mulier, ut quæ vim verita fuerit, rem non amplius occultat, sed ad Cyrum eunuchum mittit, eique mandat ut exponat omnia. Is

^α Βαλόμενος δὲ, &c.] Nominativus βαλόμενος absolutè hic videtur poni pro βαλομένη, nec habere quo referatur. Simili planè modo loquitur *Arrianus* de *Exp. d. Alex.* lib. 7. p. 287. ed. Gronov. — καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶ, διακιναιῶς, ἢ ἀκῶσας ἐν οἰκωγῇ τῶν πολλῶν βασιλῶν, καὶ αὐτῷ προσχεῖται δάκρυα. pro ἰδόντι καὶ ἀκῶσαν αὐτῷ. Conf. *Act.* 20. 3. ubi ποιήσας ponitur pro ποιήσαντι.

^β Ἐλθεῖν] Verbum hoc proficiscendi significationem hic obtinet ; id-ὅque falluntur ii, qui Hebræorum more Evangelistas locutos esse putant, cum eundi vel proficiscendi vim τῷ ἐρχεσθαι tribuerint. Vide *Act.* 28. 14. *Luc.* 2. 44. *Joh.* 6. 17.

^γ Ὑπηρεήσῃν τῷ, &c.] Hæc *MSti* *Bodl.*

et editionis *Etap.* est lectio : quam et *Stephanus* vulgæ huic — ὑπηρεῖν, ἀπεύχων ἃ ἐβόλετο &c. anteferebant censuit. *Muretus* ex conjecturâ legit, ἰπεί δὲ ὁ Αράσπας δοκῶν ὑπηρεήσῃν, ἀπέτυχεν ὧν ἐβόλετο — et ita interpretatur, Postquam autem Araspas, qui eam sibi morem gesturam putabat, spe sua frustratus est. Ubi verbum ὑπηρεήσῃν ad mulierem, non ad Araspam, referendum statuit. Mihi magis arridet recepta scriptura.

^δ Ποιήσοι] Sic *MS.* *Bodl.* et editio *Etap.* In cæteris libris ferè omnibus legitur ποιήσοισι. At *Stephanus* exemplaria ea secunda censuit, quæ nostram exhibent lectionem. *Muretus*, conjecturæ nimis indulgens, legit ποιήσοι ταῦτα.

δ' ὥς ἤκουσεν, ἀναγελάσας ἐπὶ τῷ κρείττονι τῷ ἔρωτος φάσκειν εἶναι, πείπει Ἀρτάβαζον σὺν τῷ εὐνούχῳ, καὶ κελεύει αὐτῷ εἰπεῖν βιάζεσθαι μὲν μὴ τοιαύτην γυναῖκα, πείθειν δέ, εἰ δύναίτο, οὐκ ἔφη καλῶς. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἀρτιάβαζος πρὸς τὸν Ἀράσπαν ἐλοιδόρησεν αὐτὸν, παρακαλαθήκεν τε ἐνομάζων τὴν γυναῖκα, ἀσέβειάν τε αὐτῇ λέγων, ἀδίκIAN τε καὶ ἀκράτειαν· ὥς τὸν Ἀράσπαν πολλὰ μὲν θαυρίειν ὑπὸ λύπῃς, καλᾶσθαι δ' ὑπὸ τῆς αἰσχύνῃς, ἀπολωλεῖναι δὲ τῷ φέει μὴ τι καὶ πάθῃ ὑπὸ Κύρῳ.

Ὁ αὖ Κύρος καλαμαθὼν ταῦτα, ἐκάλεσέ τε αὐτὸν, καὶ μόνος μόνῳ ἔλεξεν, Φῶ σε, ἔφη, ὦ Ἀράσπα, φοβέμενόν τε ἐμὲ καὶ ἐν αἰσχύνῃ δεινῶς ἔχοντα. Παῦσαι αὖ τάτων· ἐγὼ γὰρ θεός τε ἀνὴρ ἔρωτος^α ἡσπῆσθαι, ἀνθρώπως τε οἶδα καὶ μάλα φρονίμως δοκῶντας εἶναι οἷα πεπόνθασιν ὑπ' ἔρωτος· καὶ αὐτὸς δ' ἐμαυτῇ καλῶν μὴ αὖ καρτερῆσαι ὥς συνῶν καλοῖς ἀμειλῆσαι αὐτῶν. Καὶ σοὶ δὲ^β τούτου τοῦ πράγματος ἐγὼ αἰτίος εἰμι· ἐγὼ γάρ

autem ubi rem audivit, edito risu de homine qui ab amore se *puer* invictum dixisset, Artabazum cum eunucho mittit, et Araspæ dicere jubet, vim quidem tali foeminae adferri non debere, quo minùs autem persuadeat, si posset, non se vetare. Et Artabazus, cum ad Araspam venisset, conviciis eum proscindebat, cum mulierem illam depositum adpellans, tum ipsi impietatem, injustitiam, incontinentiam objiciens: aded ut Araspas quidem præ dolore multas profunderet lacrimas, pudore opprimeretur, atque etiam metu exanimaretur, nè quid ipsi gravius à Cyro accideret.

Cyrus igitur hæc ubi cognovisset, arcessivit eum, et solus cum solo locutus est, Video te, inquit, Araspæ, metuere me, et maximo pudore adfici. Verùm de his desiste; nam audio equidem deos etiam ab amore victos fuisse, et non ignoro, qualia ab amore iis etiam hominibus, qui prudentes admodum viderentur, acciderint: atque etiam ipse de meipso animadverti ità me continentem non esse, ut si cum formosis unà sim, mihi neglectui sint. Quin hujus ego tibi rei sum auctor; quippe qui

^α ἡσπῆσθαι] Sic editiones *Ald. Flor. Steph. Eton.* MS. Bodl. ἡπῆσθαι. Operarum typographicarum haud dubiè vitio in edit. *Leunclavianâ* legitur ἡσπῆσθαι: atque aded importunum prorsus duxerim, nostrâ de scripturâ quidquam adtulisse, nisi quendam Xenophontis operum editorem, hoc etiam nihil verbum, pro mirâ suâ solitâque fide, è *Leunclavianâ* editione in suam transtulisse viderim.

^β Τούτου τοῦ πράγματος, &c.] Scil. quod amore erga eum tam impotenter arsevis. Nempe Græcis πρᾶγμα dicitur res quælibet, de quâ sermo ipse est. Ità mox sequitur, ἐγὼ γὰρ σε συλαβεῖν τούτῳ τῷ ἀμάχῳ πράγματι, scil. cum *Pantbéa*, ejus pudicitiam nullis precibus expugnare potuisti. Quomodo et Euripidi in *Oedipō* apud *Stobæum*, *Serm.* 7. ἄλλαν πάσαν δυσμαχῶσαν γυνή dicitur. Posset quidem ἀμαχον

σε συγκαθεῖρξα τέτρω τῷ ἀμάχῳ πράγματι. Καὶ ὁ Αράσπας ὑπολαβὼν εἶπεν, Ἀλλὰ σὺ μὲν ὦ Κύρε, καὶ ταῦτα ὅμοιος εἶ εἶς; περ καὶ τάλλα, πρὸς τε καὶ συγγινώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων· ἐμὲ δ', ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καταδύουσι τῷ ἄχει. Ὡς γὰρ ὁ Θρῆς διήλθε τῆς ἐμῆς συμφορᾶς, οἱ μὲν ἐχθροὶ ἐξήδοναί μοι, οἱ δὲ φίλοι προσιόντες συμβαλεύουσιν ἐκποδὼν ἔχειν ἐμαυτὸν, μή τι καὶ πάθω ὑπὸ σῆ, ὡς ἡδίκηκός τοι ἐμῶ μεγάλα. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Εὖ τοίνυν ἴσθι, ὦ Αράσπα, ὅτι ταύτη τῇ δόξῃ εἶος τ' εἰ ἐμοί τε ἰσχυρῶς χαρίσασθαι, καὶ τὰς συμμάχους μεγάλα ὠφελεῖσαι. ^a Εἰ γὰρ γένοιτο, ἔφη ὁ Αράσπας, ὅ,τι, ἐγὼ σοι ἐν καιρῷ ἂν γενοίμην αὖ χρήσιμος. Εἰ τοίνυν, ἔφη, προσποιησάμενος ἐμὲ φεύγειν ἐθέλεις εἰς τὰς πολεμίας ἐλθεῖν, οἶμαι ἂν σε πιεσθῆναι ὑπὸ τῶν πολέμιων. Ἐβλεπὰ καὶ μὰ Δί', ἔφη

te cum illâ re inexpugnabili concluderim. Et Araspas sermonem suscipiens, Enimverò tu Cyre, inquit, in his etiam sic te geris, ut in aliis; qui et clemens sis et delictis humanis ignoscas: me verò ceteri homines mœrore obruunt. Nam ex quo rumor de calamitate meâ vulgatus est, inimici mihi insultant; amici me convenientes, ut è medio me proripiam, consulunt; nè quid à te mihi accidat, ut qui magnum quoddam scelus admiserim. Et Cyrus, Atqui certò scias, inquit, Araspa, posse te per hanc hominum de te opinionem admodum gratam mihi rem facere, et sociis utilitates maximas adferre. Utinam verò fiat, inquit Araspas, aliquâ ut in re tibi rursus opportunè commodem. Quodd si ergo volueris, ait, simulare quasi me fugias, atque ad hostes transire, arbitror fore ut ab hostibus tibi fides habeatur. Profectò, inquit

ἀμάχον πρᾶγμα exponi de amore, quod ejus vis sit insuperabilis. Sed verbum συγκαθεῖρξαι cam interpretationem vix admittit. Infolens enim et durum nimis esse videtur, concludere quem cum amore: at rectè dicatur is, cui mulieris adservandæ cura demandata est, cum eâ conclusus. Haud alio sensu vox πρᾶγμα usurpata est apud *Arrianum* Comment. de Epiet. disput. l. 1. c. 11. — ἡρώτασεν εἰ ἢ τέκνα εἶναι αὐτῷ καὶ γυνή. τῷ δ' ὁμολοῦσάτος, προσεπύθετο, πᾶς τι ἔν χεῖ τῷ πρᾶγματι; ab eodem lib. 3. c. 3. πρᾶγματιον dicitur puella. Neque absurdum est, vocem πρᾶγμα, quæ locum in *actionibus* ferè alias obtinet, à nativâ nonnunquam sede ad res animatas migrare; cùm et χεῖμα, ejusdem ferè notionis vocabulum, ad cervam transferatur, lib. 1. p. 29. ad quem locum vide quæ notavimus.

^a Εἰ γὰρ γένοιτο, &c.] Dubitat *Stephanus*, utrùm verba hæc optativè, an interrogativè sint sumenda; utrùm vulgata lectio servanda sit, an ἢ γὰρ ejus in locum substituenda. Ipse quidem locum rectè se habere, et εἰ γὰρ optantis esse, censeo. Simili planè modo eandem particulas adhibet *Lucianus* in *Prometheo*: p. 63. εἰ γὰρ γένοιτο ταῦτα. Nec aliter *Homerus* *Odyss.* γ' v. 205

Αἱ γὰρ ἐμοὶ τοσσόνδε θεοὶ δύναιεν παραθεῖν.

Τισσέσθαι, &c.

Ubi ai, ex mente *Etymologici* M. dicitur pro εἰ, significante *utrum*. Atque ita si illud apud *Virgilium* sumendum videtur:

Si nunc senectus ille aureus arbore ramus
Ostendat nemore in tanto!

Æn. l. 6. v. 187.

ὁ Αράσπας, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων οἶδα ὅτι ὡς σὲ πεφευγὼς λόγον
 αὖ παρέχομαι. Ἐλθοῖς αὖ τοῖνον, ἔφη, ἡμῖν, πάλιν εἰδὼς τὰ
 τῶν πολέμιων· οἶμαι δὲ καὶ λόγων καὶ βουλευμάτων κοινωνὸν αὖ σε
 ποιούησθαι, διὰ τὸ πιστεύειν· ὥστε μηδὲ ἐν σε λεληθέναι ὧν βυλό-
 μεθα εἰδέναι. ^α Ὡς πορεύσομαι ἐν, ἔφη, ἥδη νυνί· καὶ γὰρ τῆτος,
 ἴσθι, ἐν τῶν πιστῶν ἔσθαι, τὸ δοκεῖν με ὑπὸ σὲ μελλησούχῃ τι πα-
 θεῖν ἐκπεφευγέναι. Ἡ καὶ δυνήσῃ, ἔφη, ἀπολιπεῖν τὴν καλὴν
 Πάριθειαν; Δύο γὰρ, ἔφη, ὦ Κύρε, σαφῶς ἔχω ψυχάς. Νῦν
 τῆτος πεφιλοσόφηκα μετὰ τῇ ἀδίκῃ σοφιστῇ τῇ Εὐρώῃ. Οὐ γὰρ
 δὴ μία γε ἦσα, ἀλλ' ἀγαθὴ τέ ἐστι καὶ κακὴ, ὅθ' ἀμα καλῶν τε
 καὶ αἰσχυρῶν ἔργων ἔρχῃ, καὶ ταυτὰ ἀμα βέλειαί τε καὶ οὐ βέλεια
 πράττειν· ἀλλὰ ^α δῆλον ὅτι δύο ἐσὺν ψυχὰς, καὶ ὅταν μὲν ἡ
 ἀγαθὴ κρατῇ, τὰ καλὰ πράττειται· ὅταν δὲ ἡ πονηρὰ, τὰ αἰ-
 σχρὰ ἐπιχειρεῖται. Νῦν δὲ, ὡς σὲ σύμμαχον ἔλαβε, κρατεῖ ἡ
 ἀγαθὴ καὶ πάνυ πολὺ. Εἰ τοίνυν καὶ σοὶ δοκεῖ πορεύεσθαι, ἔφη ὁ
 Κύρος, ὧδε χρὴ ποιεῖν, ἵνα κηκεῖνοις πιστότερος ᾦς· ἐξάγγελέ
 τε αὐτοῖς τὰ παρ' ἡμῶν, ἕτω τε ἐξάγγελῃς, ὡς αὖ αὐτοῖς τὰ

Araspas, scio futurum equidem, ut etiam per amicos rumor excitetur,
 quasi te fugerim. Itaque nobis redires, ait, rebus omnibus hostium
 cognitis: quin etiam arbitror ita tibi fidem habituros, ut et rationum et
 consiliorum *suorum* te participem facturi sint; adeo ut nihil latere te
 possit eorum omnium quæ nos scire cupimus. Proficiscar igitur nunc
 jam, inquit *Araspas*: nam scire debes, etiam hoc unum fidei argumen-
 tum fore, quod effu isse videbor, cum jam tibi supplicium daturus es-
 sem. An & formosam, inquit, Panthéam relinquere poteris? Duæ mihi
 nimirum, Cyre, ait, certè sunt animæ. Hanc philosophiam didici mo-
 dò apud improbum illum sophistam, Amorem. Nam una sanè si esset
 anima, non et bona simul esset et mala, neque res simul honestas et tur-
 pes amaret, neque simul eadem et vellet et nollet facere: sed manife-
 stum est, duas esse animas, et ubi quidem penes *animam* bonam impe-
 rium est, honestæ conficiuntur res; ubi verò penes malam, res suscipi-
 untur turpes. Nunc, quia te socium *et adiutorem* nacta est, anima bona
 viribus, et longè quidem, superior est. Quòd si ergo, inquit Cyrus, tibi
 quoque hoc iter instituendum videtur, sic erit agendum, ut apud illos
 etiam majorem habeas fidem: *nimirum* eis enuntiato quæ à nobis geran-
 tur, et *quidem* sic enuntiato, ut quæ abs te dicentur, maximo sint ipsis

^α Ὡς πορεύσομαι] *Muretus* legendum
 censet—εἰδέναι. Καὶ ὡς πορεύσομαι,
 &c. Sed nec mutilus videtur locus, et ab
 omnibus, quos vidi, libris, ista abest par-
 ticula καί.

^β Δῆλον ὅτι, &c.] Vulgò scribitur
 δῆλον ἐστι, &c. atque ita sæpè à Librariis

peccatum est; uti jam suprà plus vice
 simplici notavimus. Vide sis *Nostri* ἀ-
 πομνημα. lib. 1. ubi de moribus Critiæ
 Alcibiadisque disserit; qui, quamdiu cùm
 Socrate versabantur, honestè; posteaquam
 ab eo discessissent, turpiter, se gesserunt.

παρὰ σὲ λεγόμενα ἐμποδῶν μάλις· ἂν εἴη ὧν βέλουται πράττειν. Εἴη δ' ἂν ἐμποδῶν, εἰ ἡμᾶς φαίης παρασκευάζεσθαι ἐμβαλεῖν πρὸς τῆς ἐκείνου χώρας· ταῦτα γὰρ ἀκρόντες, ἥτιον ἂν παντὶ σθένει ἀθροίζοιτο, ἕκασός τις φοβούμενος καὶ περὶ τῶν οἴκοι. Καὶ μένε, ἔφη, παρ' ἐκείνοις ὅτι πλείους χρόνον· ἃ γὰρ ἂν ποιῶσιν, ὅταν εἰσέλθῃς ἡμῶν ὥσι, ταῦτα μάλις ἡμῖν καιρὸς εἰδέναι ἔσται. Συμβάλλουσιν δ' αὐτοῖς καὶ ἐκλάττεσθαι ὅπῃ ἂν δοκῇ κράτιστον εἶναι· ἔταν γὰρ σὺ ἀπέλθης, εἰδέναι δοκῶν τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀναγκαῖον ἔτω τελευτᾶν αὐτοῖς· μετὰλάσσεσθαι γὰρ ὀκνήσουσι· καὶ ἦν πῃ ἄλλῃ μετὰλάττωται, ἐξ ὑπογῦς ταραξοῦται. Αράσπας μὲν δὴ ἔτως ἐξελθὼν, συλλαβὼν τὰς πισοτάτας θεράποντας, καὶ εἰπὼν πρὸς τινὰς οἷα ᾤετο συμφέρειν τῷ πράγματι, ᾤχετο.

Ἡ δὲ Πάνθεια, ὡς ᾤσθητο οἰχόμενον τὸν Αράσπαν, πέμψασα πρὸς τὸν Κύρου εἶπε, Μὴ λυπῆ, ὦ Κύρε, ὅτι Αράσπας οἴχεται εἰς τὰς πολεμίας· ἐὰν γὰρ ἐμὲ ἐάσης πέμψαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἐγὼ σοι ἀναδέχομαι ἥξειν πολὺ Αράσπης πιστότερόν σοι φίλον· καὶ δύναμιν δ' οἶδ' ὅτι ὅπόσῃν ἂν δύνῃται ἔχων παρέσαι σοι. Καὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ τῆ νῦν βασιλεύουσας φίλος ἦν αὐτῷ· ὁ δὲ νῦν βασιλεύων καὶ ἐπεχειρήσε' ὥστε ἐμὲ καὶ τὸν ἄνδρα διασπάσαι ἀπ'

impedimento ad ea quæ facere voluerint. Fuerit autem impedimento, si nos dixeris adparatum facere, ut alicubi agrum ipsorum invadamus: nam si hæc audient, minus collatis viribus universis in unum se congregabunt locum, metuente quolibet domesticis etiam rebus. Maneto etiam, inquit, apud ipsos quàm diutissimè: nam maximè nobis opportunum fuerit ea rescire quæ faciant, ubi proximè à nobis aberunt. Iis porrò sis auctor, ut aciem, quocunque modo fuerit optimum, instruant; cùm enim tu discesseris, qui nòsse ipsorum quomodo acies structa sit videbere, necesse erit ut eandem ordinum rationem retineant: nam verebuntur aciem mutare; ac si quo alio modo eam sunt mutaturi, subito perturbabuntur. Et hoc quidem modo digressus Araspas, sumptis secum fidissimis famulis, et ad quosdam prolatis iis, quæ ad negotium *conficiendum* profutura putabat, discessit:

Panthéa verò, cùm discessisse Arasparam sensisset, ad Cyrum misit qui diceret, Nè tibi molestum sit, Cyre, quod Araspas ad hostes transierit; nam si potestatem mihi feceris ad maritum mittendi meum, recipio tibi, venturum amicum longè tibi Araspâ fidiorem; atque etiam scio futurum, ut tibi cum quantis maximis poterit copiis adsit. Etenim hujus quidem regis, qui modò imperat, pater ei amicus erat: at is qui jam rerum potitur etiam conatus est aliquando me ac maritum meum

ἀλλήλων· ^α Ἰβριτὴν ἔν νομίζων αὐτόν, οἷον ὅτι ἀσμεῖως αὐτὸν πρὸς
 ἄνδρα οἷος σὺ εἶ ἀπαλλαγεῖν. Ακούσας ταῦτα ὁ Κῦρος κελεύει
 πέμπειν πρὸς τὸν ἄνδρα· ἢ δ' ἐπεμψεν. Ως δ' ἔγνω ὁ Αἰραδάτης
 τὰ παρὰ τῆς γυναίκος σύμβουλα, καὶ τὰλλα δὲ ἠσθέλο ὥς εἶχεν,
^β ἄσμενος πορεύσθαι πρὸς Κῦρον, ἵππους ἔχων ἀμφὶ τὰς δισχιλίας.
 Ως δ' ἦν πρὸς τοῖς τῶν Περσῶν σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν
 Κῦρον, εἰπὼν ὅς ἦν. Ο δὲ Κῦρος εὐθὺς ἄγειν κελεύει αὐτόν
 πρὸς τὴν γυναῖκα. Ως δ' ἰδὲν ἀλλήλους ἡ γυνὴ καὶ ὁ Αἰραδάτης,
 ἡσπάσαντο ἀλλήλους ὥς εἰκὸς ἐκ δυσελπίσας. Ἐκ τούτων δὲ λέγει ἡ
 Πάνθεια τῇ Κύρῃ τὴν ἐσιότητά καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς
 αὐτὴν καλοκίησιν. Ο δὲ Αἰραδάτης ἀκούσας εἶπε, Τί αὖ ἔν ἐγὼ
 ποιῶν, ὦ Πάνθεια, χάριν Κύρῳ ὑπὲρ τε σὺ καὶ ἐμαυτῷ ἀποδοῖν;
 Τί δὲ ἄλλο, ἔφη ἡ Πάνθεια, ἢ πειράμενος ὅμοιος περὶ ἐκεῖνον
 εἶναι οἷος περ καὶ ἐγὼ περὶ σέ;

Ἐκ τούτων δὲ ἐρχεῖται πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Αἰραδάτης· καὶ ὡς εἶδεν
 αὐτόν, λαδόμενος τῆς δεξιᾶς αὐτῆς εἶπεν, Αἰθ' ὧν σὺ εὔ πεποίηκας
 ἡμῶς, ὦ Κύρε, ἐκ ἔχω τί μείζον εἶπω, ἢ ὅτι φίλον σοι ἐμαυτόν
 δίδωμι καὶ θανάπτω καὶ σύμμαχον· καὶ, ὅσα αὐτὸρ ὤ σε σπεύδοντα,

divellere : quamobrem fat scio, cū eum insolenter injurium esse existi-
 met, libenter ad virum talem, qualis tu es, discesserit. Hæc ubi Cy-
 rus audisset, ei mandat ut ad maritum mittat : quod quidem illa fecit.
 Cū verò ab uxore signa cognovisset Abradates, atque etiam animad-
 verteret, qui cæterarum rerum status esset, libens ad Cyrum cum duo-
 bus circiter equorum millibus profectus est. Ad Persarum verò specu-
 latores ubi pervenisset, mittit ad Cyrum et quisnam esset significat.
 Cyrus statim deduci hominem ad uxorem jubet. Cū autem hæc et
 Abradates se mutuò vidissent, ipsi inter se complexi sunt, uti par erat,
 ex insperato. Deinde Panthæa Cyri sanctitatem, temperantiam et com-
 miserationem erga se commemorat. Quibus Abradatis audites ait, Quid
 igitur faciam, Panthæa, quo gratiam Cyro cū tuo tum meo nomine
 referam? Quid aliud, inquit Panthæa, quàm ut perinde erga ipsum te
 gerere coneris, atque se ipse erga te gessit?

Post hæc ad Cyrum venit Abradates; eūque ubi conspexit, prehensū
 ipsius dextrā, Pro iis, ait, beneficiis, Cyre, quibus nos adfecisti, non ha-
 beo quod dicam majus, quàm quod amicum me tibi, et ministrum, et
 socium trado : et quacunque in re strenuam te navare operam viderim,

^α Ἰβριτὴν] Hoc ii nomine veniunt, qui
 injuriam, immerenti cuilibet oblatam, in-
 solentiā et effrenatā cumulant violentiā.

Confer ejusdem vocis usum, Rom. 1. 30.

^β Ἀσμενος πορεύεται] Vide p. 281.
 not. 1.

συνερίδ' σοι πειράσσομαι γίνεσθαι ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστος. Καὶ ὁ Κύρος εἶπει, Εγὼ δὲ δέχομαι· καὶ νῦν μὲν σε ἀφήμι, ἔφη, σὺν τῇ γυναίκαί σου δειπνῆν· αὐθις δὲ καὶ παρ' ἐμοὶ δεήσει σὲ σκηνῶν σὺν τοῖς σοῖς τε καὶ ἐμοῖς φίλοις.

Ἐκ τούτων ὁ Ἀβραδάτης σπευδάζουσα τὸν Κύρον ^a περὶ τὰ δρεπανηφόρα ἄρμαλα καὶ περὶ τῶν ^b τεθωρακισμένων ἵππων τε καὶ ἵππεως, ἐπειρᾶτο συνελθεῖν αὐτῷ εἰς τὰ ἐκατὸν ἄρμαλα ἐκ τῶ ἵππων τῶ ἐαυτοῦ, ^c ὅμοια ἐκείνων· αὐτὸς δὲ ὡς ἡγησόμενος αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἄρματι παρεσκευάσατο. Συνεζεύξατο δὲ τὸ ἐαυτοῦ ^d ἄρμα τετράρριμον τε καὶ ἐξ ἵππων ὀκτώ· ἡ δὲ Πάνθεια ἡ γυνὴ αὐτῆς ἐκ τῶν ἐαυτοῦ χρημάτων χρυσῶν τε αὐτῷ θώρακα ἐποίησατο καὶ χρυσῶν κράνος, ὡσαύτως δὲ καὶ περιεραχίονα· τῆς δ' ἵππεως τῷ ἄρματι χαλκοῖς πᾶσι προβλήμασι κατεσκευάσατο. Ἀβραδάτης μὲν ταῦτα ἐπραΐτε. Κύρος δὲ ἰδὼν τὸ τετράρριμον αὐτῆς ἄρμα, κατενόησεν

in eā conabor operam tibi meam exhibere quā potero praclarissimam. Et Cyrus, Ego verò accipio, inquit; ac nunc te quidem dimitto, ut cum uxore cenes; deinceps autem tibi etiam meo, cum tuis ac meis amicis, tabernaculo utendum erit.

Secundum haec cum Cyrum Abradates videret falcatorum curruum, ac tum equorum tum equitum thoracatorum studio teneri, operam dabat, ut ex equestribus copiis suis ad centum ei currus conficeret, similes ipsius curribus; ac seipsum etiam parabat ut in curru dux eorum esset. Junxit autem curruum suum ita, ut è temonibus quatuor et equis octo constaret: uxor verò ejus Panthéa de facultatibus ipsius lorica ei auream, et auream galeam confecit, itémque brachiorum tegumenta; equos autem curru junctos, totos aëreis tegumentis instruxit. In his quidem conficiendis occupatus erat Abradates. Cyrus autem currum ejus cum temonibus quatuor intuitus, animadvertit

^a Περὶ τὰ δρεπανηφόρα, &c.] Vide p. 324.

^b Τεθωρακισμένοι, &c.] Hujusmodi equites *Cataphracti* adpellatos *Servius* ad notat ad *Aeneid.* lib. 11. v. 770, et seq.

Sputantemque agitabat equum, &c. *Cataphracti* autem dicuntur equites qui et ipsi ferro muniti sunt, et equos similiter munitos habent. *Albepæus* lib. 5. p. 194. *τεθωρακτα δ' ἦν ἡ κατὰφρακτος ἵππος, ἐκείνης τῇ προσήκει, τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐσκευασμένων τοῖς ὅπλοις.* Vide porro quæ notavimus lib. 3. p. 168. et *Arriani Tacit.* p. 53. edit. *Schæff.*

^c Ὅμοια ἐκείνων] Sic libri, quos vidi, omnes. Sed, ut nihil dissimulem, non possum non probare conjecturam *Mureti*,

qui reponendum censuit ὅμοια τοῖς ἐκείνων, ut et paulò inferiùs ἵμοια τοῖς Κύρῳ. Attamen contra editorum et MSS. fidem id mutationis inducere nolui.

^d Ἄρμα τετράρριμον] Locum hunc expressit *Philostratus Icon.* lib. 2. de *Panthea*. Paulò post *Noster* de *ἐκταρρύμῳ* Cyri curru loquitur, qui tractus erat ὁκτὰ ζεύσει βόων. Unde discimus, in Veterum curribus, temones singulos singulis respondisse jumentorum paribus. *Temones* autem istos non juxta se positos, alios dextros, alios sinistros; sed alios post alios, ostendit contra *Salmasium* *Schefferus* de *re vehic.* lib. 1. c. 12. Ex hoc forsàn loco suam *πολύρυμα* hausit *Arrianus*, cujus p. 10. mentionem facit.

ὥς οἷόν τε εἶη καὶ ἐκλάρυμον ποιήσασθαι, ὥς οὐκ ἔτι ζεύγεσσι
βοῶν ἄγειν τῶν μηχανῶν τὸ καλῶτατον οἶκημα· ἦν δὲ τοῦτο
τριόρμιον μάλιστα ἀπὸ τῆς γῆς σὺν τοῖς τροχοῖς. ^αΤοιῦτοι δὲ
πύρροι σὺν τάξει ἀκολουθεῖντες ἐδόκουν αὐτῷ μέγλη μὲν ἐπι-
καιρία γενέσθαι τῇ ἐαυτοῦ φάλαγγι, μέγλη δὲ βλάβη τῇ τῶν
πολεμίων τάξει. Ἐπαίνεσε δὲ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων καὶ περιδρό-
μος καὶ ἐπάλλεαι· ἀνείεαζε δὲ ἐπὶ τῶν πύρρων ἕκαστον ἄνδρας
εἴκοσιν.

Ἐπεὶ δὲ πάντα συνεθήκει αὐτῷ τὰ περὶ τῆς πύρρας, πείραν
ἐλάμβανε ^β τὴν ἀγωγίμην· καὶ πολὺ ῥῆον ἤγε τὰ ὀκτώ ζεύγη τοῦ
πύρρου καὶ τὴν ἐπὶ αὐτῷ ἄνδρας, ἢ τὸ σκευοφορικὸν βάρος ἕκα-
στον τὸ ζεύγος. Σκευῶν μὲν γὰρ βάρος ἀμφὶ τὰ εἴκοσι καὶ
πέντε τάλαντα ^γ ἦν ζεύγει· τὰ δὲ πύρρα, ὥσπερ τραχικῆς σκη-
νῆς, τῶν ξύλων πάχος ἐχούτων καὶ εἴκοσιν ἀνδρῶν καὶ ὀπλῶν, τέτταρ
ἐγένετο ἑλαττον ἢ πεντεκαίδεκα τάλαντα ἕκαστον ζεύγει τὸ ἀγώγιον.
Ὡς δ' ἔγνω εὐπορον ἔσαν τὴν ἀγωγὴν, παρεσκευάζετο ὡς ἄμα

fieri posse currum etiam octo temonum, ut octo boum jugis machina-
rum infima veheretur structura: et aberat hic *currus* cum rotis à terrâ
tribus ulnis. Hujusmodi turres si cum ordinibus sequerentur videban-
tur ei et phalangi suæ magno fore adjumento, et hostium aciei magno
damno. Etiam structuris in hisce tum circuitus fecit tum propugnacula;
et in turrim quamlibet viginti viros imposuit.

Postea verò quàm omnia, quæ ad currum pertinebant, ipsi essent con-
fecta, periculum vecturæ fecit; et multò facilius octo illa juga turrim
cum *impositis* in eam militibus trahebant, quàm unum jugum id omne
ferret, quod ei ex impedimentis imponebatur. Nam jugo impedi-
mentorum onus, quod ferè talenta quinque ac viginti *æquabat*, imponi so-
lebat; at cùm in turri materia tragicæ scenæ crassitudinem haberet, et
viri essent viginti et arma, fiebat ut hæc in unumquodque jugum oneris
minus *plauistro vehendi*, quàm talenta quindecim, conficerent. Post-
quam animadvertit facilem hanc esse vehendi rationem, parabat sese ut

^α Τοιῦτοι δὲ πύρροι] De turribus istius-
modi consule *Veget.* lib. 4. c. 17, 18, et
Strabon. Comment. ad locum.

^β Ἀγωγίμην] In editis libris sic scribi
solet: in MSto Bodl. paulò aliter—
πύρρος ἐλάμβανε τὴν ἀγωγίαν πείραν. Ste-
phanus suspicatur ἀγωγίαν reponi debere;
præsertim cùm ἀγώγιον mox sequatur.
Sed alia est hujus vocis potestas, alia
ἀγωγίμην, quam si substantivè sumas, sic
satis commodè verba exponas: experie-

batur quàm facilè aut quâ ratione vehi ea
possint.

^γ Ἦν ζεύγει· τὴν δὲ, &c.] Sic reposui-
mus ex editione *Eton.* et MSto Bodl. in
quo veræ lectionis vestigia satis adparent;
dat enim—Ἦν ζεύγει· τὴν δὲ, &c. Priùs
vulgò legebatur—Ἦν ζευγίται δὲ, &c.
De tribus autem scenarum generibus, *Tra-*
gicis scil. *Comicis* et *Satyricis*, vide sis *Vi-*
truv. de *Archit.* lib. 5. c. 8.

ἄγων τοὺς πόρους σὺν τῷ στρατεύματι· νομίζων τὴν ἐν πολέμῳ πλεονεξίαν, ἅμα σωτήριαν τε εἶναι καὶ δικαιοσύνην καὶ εὐδαιμονίαν.

Ἦλθον δὲ ἐν τῇ τῷ χρόνῳ καὶ ^a παρὰ τῷ Ἰνδοῦ χρήματα ἄγοντες, καὶ ἀπήγγελλον αὐτῷ ὅτι ὁ Ἰνδὸς ἐπισέλλει τοιαύδε, “Εγὼ, “ ὦ Κύρε, ἤδομαι ὅτι μοι ἐπήγγειλας ὧν ἐδὲν· καὶ ^b βέλομαί σου ξένος εἶναι, καὶ πέμπω σοι χρήματα· καὶ ἄλλων δέη, μέλα-
“ πέμπω. Ἐπέσθαι δὲ τοῖς παρ’ ἐμῶν ποιεῖν ὅ,τι αὐτὸν σὺ κε-
“λεύεις.” Ἀκούσας δὲ ὁ Κύρος εἶπε, Κελεύω τοίνυν ὑμᾶς, τὰς μὲν ἄλλας μένουσας ἐνθα κατεσκηνώκατε, φυλάττειν τὰ χρήματα, καὶ ζῆν ὅπως ὑμῶν ἡδισόν ἐστι· τρεῖς δέ μοι ^c ἐλθόντες ὑμῶν εἰς τὰς πολεμίας, ὡς παρὰ τῷ Ἰνδοῦ περὶ συμμαχίας, καὶ τὰ ἐκεῖ μα-
θόντες, ὅ,τι αὐτὸν λείψι τε καὶ ποιῶσιν, ὡς τάχιστα ἀπαγγείλατε ἐμοί τε καὶ τῷ Ἰνδοῦ· καὶ ταῦτά μοι καλῶς ὑπηρετήσητε, ἔτι μᾶλλον ὑμῶν χάριν εἶσομαι τῆς, ἢ ὅτι χρήματα πάρετε ἄγοντες. Καὶ γὰρ οἱ μὲν δέλοισι ἐοικότες καλᾶσχοποι ἐδὲν ἄλλο δύνασθαι

turres unā cum exercitu duceret; quippe qui in bello captationem conditionis potioris existimaret et salutis, et iustitiæ, et prosperitatis esse plenam.

Id temporis etiam illi venēre, qui pecuniam ab Indo adferebant; ac ei renuntiārent, Indum talia *quædam* *ipsis* mandata ad eum perferenda dedisse. “Gratum mihi est, Cyre, te mihi significasse, quibus tibi re-
“bus opus esset; atque mihi tecum hospitii jus esse volo, et pecunias
“tibi mitto: quod si aliis tibi sit opus, mitte qui ad te ferant. Præterea
“mandatum est iis, qui a me ad te veniunt, ut quicquid tu jusseris faciant.”
Quæ cum audisset Cyrus, Præcipio igitur, ait, ut vestrum alii iis in tabernaculis hinc remanentes in quæ vos recepistis, harum pecuniarum custodes sint, et quo ipso modo jucundissimum sit vitam degant; tres autem vestrum ad hostes profecti, quasi *adsint* ab Indo societatis ineundæ gratiā, et edocti illic omnia, quæ dicant faciāntque, quamprimum et mihi et Indo renuntient: atque in his si mihi egregiam operam navabitis, majores etiam hoc nomine vobis habebo gratias, quàm quod pecunias adtuleritis. Etenim speculatores servis similes nihil aliud quod sciant

^a Παρὰ τῷ Ἰνδοῦ, &c.] Vide supra lib. 3. p. 157.

^b Βέλομαί σου ξένος, &c.] Antiquitus in Oriente, ut nec hodiè, exceptis paucis *Kerwanferais*, ut loquuntur, non erant diverforia, quibus exciperentur peregrini. Conf. Gen. 19. 2. Judic. 19. 15. et seq. Hinc hospitiorum contrahendorum mos:

quod amicitiae genus non privati modò, sed et reges, viri principes, et civitates colere solebant, vel parandæ potentiae vel stabiliendæ causâ. Vide init. lib. 5. *Struck*. Antiq. conviv. 1. 27. et *Tomasin*. de tessler. hospit.

^c Ἐλθόντες] Vide p. 335. not. 2.

εἰδότες ἀπαγγέλλειν, ἢ ὅσα πάντες ἴσασιν· οἱ δὲ τοῦτοι οἱ περ ὑμεῖς ἄνδρες πολλάκις καὶ τὰ βουλευμάτων καθαρμανθάνουσιν. Οἱ μὲν δὲ Ἰνδοί, ἀκύνετοι ἢ δέως καὶ ξενισθείς τότε παρὰ Κύρου, συσκευασάμενοι τῇ ὑπεραίᾳ ἐπορεύοντο, ἢ ὑποσχόμενοι ἢ μὴν καθαρμανθούσας ὅσα ἂν δυνατὰ πλείστα ἐκ τῶν πολεμίων, ἥξειν ὡς δυνατὸν τάχιστα.

Ο δὲ Κύρος τὰ τε ἄλλα πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο μεγαλοπρεπῶς, ὡς δὲ αἰὲρ οὐδὲν μικρὸν ἢ ἐπιτεῶν πρᾶττειν· ἐπεμελείτο δὲ ἢ μόνον ὧν ἔδοξε τοῖς συμμάχοις, ἀλλὰ καὶ ἑρὶν ἐνέβαλλε πρὸς ἀλλήλους τοῖς φίλοις, ὅπως αὐτοὶ ἕκαστοι φαίηται καὶ εὐοπλότατοι καὶ ἵππικώτατοι· καὶ ἀκοντισικώτατοι καὶ τοξικώτατοι καὶ φιλοπονώτατοι. Ταῦτα δὲ ἐξειρμάζετο ἐπὶ τε τὰς θήρας ἐξόγων, καὶ τιμῶν τὰς κρατίους ἕκαστα· καὶ τὰς ἀρχούσας δὲ ἢ ἐώρα ἐπιμελόμενος τέττα, ὅπως οἱ αὐτῶν κράτιστοι ἔσονται στρατιῶται, καὶ τέττα ἐπαίῳν τε παρώξυνε καὶ χαριζόμενος αὐτοῖς ὅ,τι δύναίτο. Εἰ δὲ ποτε δυσίαν ποιοῖτο καὶ ἐορτὴν ἄγοι, καὶ ἐν

renuntiare possunt, quàm quæ nota sunt universis: at ejusmodi viri, quales vos estis, sæpenumerò etiam consilia perdiscunt. Quæ cum Indi libenter audissent et hospitio tunc à Cyro liberaliter accepti fuissent, paratis compositisque rebus suis, postridiè proficiscebantur, sanctè polliciti se, ubi de hostibus quantum maximè liceret, didicissent, quàm fieri posset celerrimè redituros.

Cyrus autem cùm alia parabat ad pugnam magnificè, ut erat sanè vir talis, qui nihil exiguum gerere cogitaret, tum non solum ea curabat, quæ socii censuissent, sed etiam contentionem inter amicos mutuam excitabat, ut eorum singuli armati pulcherrimè et equitandi, et jaculandi, et sagittandi peritissimi, laborumque patientissimi conspicerentur. Atque hæc effecit, tum ad venationes eos educendo, tum præstantissimos ubique *premiis* et honoribus ornando: quin et præfectos eos, quos videret studiosè operam dare, ut milites ipsorum quàm optimi essent, partim collaudando exacuebat, partim eis gratificando quacunque in re posset. Quòd si rem sacram aliquando faceret festumve diem ageret, tum quoque

^a Ὑποσχόμενοι ἢ μὲν] Ornamenti loco istæ, in iurjurando et sponione, solent adhiberi particulæ. Exemplis parco; quibus pleni sunt omnes Atticorum Scriptorum libri. Vide sis tamen lib. 4. p. 195. not. 3.

^b Ἐπιτεῶν] In vulgatis quidam editionibus et MSto Bodl. legitur ὑπινεῶν: eam verò lectionem libens secutus sum,

quam vetusta, Gabriellus quæ vidit, exemplaria suppeditant; quàmque Stephanus etiam è veteri quodam adfert probatque.

^c Καὶ ἀκοντισικώτατοι καὶ, &c.] Ità MS. Bodl. editiones Steph. Leval. Etym. aliaque. Aldina verò καὶ ἀκοντισικώτατοι καὶ τοξικώτατοι, non habet; nec in Gabriellii cognoscit versio.

ταύτη ^a ὅσα πολέμῳ ἕνεκα μελεῖσιν οἱ ἄνθρωποι, πάντων τῶν ἀγώνων ἑτοίμῃ, καὶ ἄλλα τοῖς νικῶσι μεγαλοπρεπῶς εἰδὼς, καὶ ἦν πολλὴ εὐθυμία ἐν τῷ στρατεύματι.

Τῷ δὲ Κύρῳ σχεδὸν τι ἤδη ἀπολέλειπται ἦν ὅτῳ ἐβέβητο ἔχον στρατεύεσθαι, πλὴν τῶν μηχανῶν. Καὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἵππεῖς ἐκπλεῖ ἤδη ἦσαν εἰς τὰς μυρίας· καὶ τὰ ἄρμαλα τὰ δρεπανηφόρα, ἃ τε αὐτὸς καλῶς σκεύασεν, ἐκπλεῖ ἤδη ἦν εἰς τὰ ἑκατόν· ἃ τε Αἰραδάτης ὁ Σάσιος ἐπεχείρησε κατασκευάζειν ὅμοια τοῖς Κύρῳ, καὶ ταῦτα ἐκπλεῖ ἦν εἰς ἄλλα ἑκατόν. Καὶ τὰ Μηδικὰ δὲ ἄρμαλα ἐπεπείκει Κύρος Κυαξάρην ^b εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευάσαι ἐκ τῆς Τρωϊκῆς καὶ Λιθυκῆς διφρεῖας· καὶ ἐκπλεῖ καὶ ταῦτα ἦν εἰς ἄλλα ἑκατόν. Καὶ ἐπὶ τὰς καμήλας δὲ ἐκτεταγμένοι ἦσαν ἄνδρες δύο ἐφ' ἑκάστην τοξόται. Καὶ ὁ μὲν πλεῖστος στρατὸς ἕτως εἶχε τὴν γνώμην, ὥς ἤδη παντελῶς κεκρατήκως, καὶ ἔδεν ὄντα τὰ τῶν πολεμίων.

Επεὶ δὲ ἄτω διακειμένων ἦλθον οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν πολεμίων, ^c ὅς ἐπεπόμφει Κύρος ἐπὶ κατασκοπῇ, καὶ ἔλεγον ὅτι Κροῖστος μὲν ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς πάντων ἡρημένος εἶναι τῶν πολεμίων, δεδοσμένον

eorum omnium, quæ homines belli causâ exercent, certamina instituebat, et præmia victoribus magnificè largiebatur; multaque ad id jam erat in exercitu hilaritas.

Erant autem Cyro perfecta jam propemodùm omnia, quibus in expeditione uti volebat, extra machinas. Etenim Persicorum equitum numerus ad decem millia plenè jam excreverat; et falcati currus, quos ipse paraverat, centenarium jam numerum explebant; ii etiam, quos Abradates ille Sufius Cyri curribus similes parandos fufceperat, centum alios plenè efficiebant. Etiam Cyaxari Cyrus auctor fuerat, ut currus Medicos ad eundem modum ex Trojanâ Lybicâque curruum formâ immutaret; qui et ipsi erant omnino ad centenos numero alios. Præterea delecti erant pro camelis milites, in singulas duo sagittarii. Et maxima quidem pars exercitus hoc erat animo, quasi qui omninò jam vicissent, et quasi hostium adparatus nullius essent momenti:

Cùm autem, illis sic adfectis, Indi ab hostibus rediissent, quos Cyrus speculandi causâ miserat, ac dicerent, Cræsum electum esse ducem et imperatorem omnium hostium; et decretum, ut omnes reges

^a ὅσα πολέμῳ, &c.] Confer. lib. 1. p. 62. et lib. 2. p. 86, et seq. unde *Thomander* ea ferè omnia elicuisse videtur, quæ *Strateg.* cap. 10. tradit præcepta.

^b Τὴν αὐτὴν τῶν, &c.] Sic MS. Bodl. et editiones *Alf. Edit.* aliæque. *Stepha-*

nus autem et *Leunclavius* τῶν etiam post τῶν exhibent; quod tamen ipsis supervacuum esse visum est, ut ex notâ ei adpositâ constat.

^c ὅς ἐπεπόμφει, &c.] Vide p. 333.

δ' εἶη πᾶσι τοῖς συμμαχοῖς βασιλεῦσι πάσῃ δυνάμει ἕκαστον παρ-
εἶναι, χρήματα δὲ εἰσφέρειν πᾶμπολλα, τὰυτα δὲ τελεῖν καὶ
μισθωμένους ἢ δύναιτο, καὶ δωρεμένους οἷς δεοί· ἤδη δὲ καὶ μεμισθω-
μένους εἶναι πολλὰ μὲν ^α Θρηκῶν μαχαιοφόρους, Αἰγυπτίους δὲ
προσπλεῖν καὶ ἀριθμὸν ἔλκεν εἰς δώδεκα μυριάδας ^β σὺν ἀσπίσι
καὶ ποδήρεσι, καὶ δόρασι μέγαλοις, (οἷά περ καὶ νῦν ἔχουσιν) καὶ
κοπίσι· προσπλεῖν δὲ καὶ Κυπρίων κράτευμα ἔτι, παρεῖναι δὲ ἤδη
καὶ Κίλικας πάντας καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους, καὶ Λυκαόνας καὶ Πα-
φλαγόνους καὶ Καππαδόνας καὶ Αραβίους καὶ Φοίνικας, καὶ σὺν τῷ
Βαβυλωνίῳ ἀρχόντι τὸς Ασσυρίους· καὶ Ἰωνας δὲ καὶ Αἰολέας, καὶ
σχιδὸν πάντας τὰς Ἑλλήνας τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐποικεύουσας σὺν Κροῖσῳ
ἡναγκάσθαι ἐπεσθαι· πεπομφέναι δὲ Κροῖσον καὶ εἰς Λακεδαιμόνα
περὶ συμμαχίας· συλλέγεσθαι δὲ τὸ κράτευμα ἀμφὶ τὸν Πακίωλόν
πόταμον, προῖεναι δὲ μέλλειν αὐτὰς εἰς ^γ Θύβαρρα, (ἐνθα καὶ
νῦν ὁ σύλλογος τῶν ^δ ὑπὸ βασιλείᾳ βαρβάρων τῶν κάτω Συρίας)

^α Θρηκῶν μαχαιοφόρους] Eandem Thracibus armaturam tribuit Thucydides lib. 2. p. 144.

^β Σὺν ἀσπίσι ποδήρεσι] Inusitata clypeorum magnitudine insignes erant Ægyptii. Max. Tyrius sub initium statim Dissert. 5. — ἱππῖος αὐτοῖς βαρβαρικῷ ἔδωκεν, ἱππῳ Μηδικῷ, ἀρμάτων Περσικῶν, ἀσπίδων Αἰγυπτίων. — Clypeis hisce haud ita forsitan dissimilis erat is, quem Homerus, Il. β'. v. 389. adpellat ἀσπίδα ἀμφοτέρων, i. e. τὴν πανταχόθεν τὸν βροχόν, ὅστις, τὸν ἀνθρώπον, περιέχουσιν καὶ σκέπτουσιν. Itā S. Boissz. ad locum, nec aliter Eustathius, p. 243.

^γ Θύβαρρα] Legitur etiam Θύβαρρα, et Θυμβράα, et Θυμβράϊαν, et Θυμβράδα.

Philephus vertit, Thymbralam; Gabrielius, Thymbrara. Tot huiusce nominis scripturæ variantes, divinaudi cuiquam perito gratam forsitan artem suam ostentandi occasionem obtulerint. Nos in lectione acquiescendum vulgatā censemus; cū ex Geographiæ monumentis haud satis constet, nomen quodvis aliud potius jure locum hunc sibi vendicare possit.

^δ ὑπὸ βασιλείᾳ, &c.] Itā MS. Bodl. et libri editi ferē omnes. Monet autem Leunclavius in Budensi libro legi, — βαρβάρων τῆς κάτω Ἀσίας. Unde repōnendum colligit, τῆς κάτω Συρίας. Et satis commodē quidem illud κατὰ recipit articulum. Sed omnibus libris aliis reclamantibus nihil mutō.

καὶ ἄγορὰν πᾶσι παρηγέλθαι ἐνλαῦθα κομίζειν· σχεδὸν δὲ τούτοις ταυτὰ ἔλεγον καὶ οἱ αἰχμάλωτοι· (ἐπεμελεῖτο γὰρ ὁ Κῦρος, ὅπως ἀλίσκοιτο παρ' ὧν ἔμελλε πεύσεσθαι τι· ἔπεμπε δὲ καὶ, δούλοις ἐοικότας κατὰσκόπῃς, ὡς αὐτομόλους·) Ὡς ἔν ηἵκασε ταῦτα ὁ στρατὸς τοῦ Κύρου, ἐν φρουρίδι τε ἕκαστος ἐγίγνετο, ὥσπερ εἰκὸς, ἡσυχαιότεροί τε ἢ ὡς εἰώθασι διεφοίτων, φαιδροί τε οἱ πολλοὶ καὶ πᾶν ἐφαίνοντο·^α ἐκυκλοῦντό τε, καὶ μετὰ ἧν πάντῃ ἀλλήλους ἐρωτώντων περὶ τέτων καὶ διαλεγομένων. Ὡς δὲ ἤσθετο ὁ Κῦρος φόβον διαθέουσα ἐν τῇ στρατίᾳ, συγκαλεῖ τὲς τε ἄρχοντας τῶν στρατευμάτων, καὶ πάντας ὁπόσων ἀθυμένων βλάβῃ ἐδόκει τις γίγνεσθαι, καὶ προθυμουμένων ὠφέλεια. Προεῖπε δὲ τοῖς ὑπηρεταῖς, καὶ ἄλλος εἴ τις βούλοιτο τῶν ὀπλοφόρων^β προϊῆσθαι ἀκουσόμενος τῶν λόγων, μὴ κωλύειν. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξε τοιαῦτα·

“ Ἄνδρες σύμμαχοι, ἐγὼ τοι ὑμᾶς συνεκάλεσα, ἰδὼν τινὰς

omnibúsque denuntiatus esse, ut res venales eò conferrent: eadem propè captivi etiam dicebant: (dabat enim operam Cyrus, ut caperentur *aliqui*, de quibus nonnihil exquirere posset; atque etiam mittebat speculatores fervorum specie, tanquam si transfugæ essent.) Hæc igitur cùm Cyri exercitus audisset, et sollicitus esse quisque cœpit, uti consentaneum erat, et lento magis incedebant gradu, quàm consuevissent; magnâque pars eorum non admodum hilaris cernebatur: præterea in circulis congregabantur, et omnia plena erant se mutuò interrogantium de his rebus, et colloquentium. Cyrus autem, ubi metum pervagari exercitum animadvertit, tum copiarum præfectos convocat, tum eos omnes, qui si dejectis essent animis, damnum; si alacribus, utilitatem adlaturi viderentur. Prædixit etiam ministris, ut si quis alius quoque ex armatis adstare vellet, orationem auditurus, nè prohiberent. Ubi convenissent, in hanc sententiam locutus est:

“ Convocavi ego vos, focii, quia nonnullos vestrum video, postea-

^α ΕΚΥΚΛΟΥΝΤΟ] Ità editiones Steph. Leunclav. Ald. quibus suffragatur etiam Gabricius. In aliis verò libris invenitur ΕΛΥΠΟΥΝΤΟ. At cuius hunc locum propius intuenti, multò aptius ei verbum esse ἐκυκλοῦντο videbitur. Cur enim, uti rectè quaerit Stephanus, post φαιδροί οὐ πᾶν ἐφαίνοντο Xenophon ἐλυποῦντο τι addidisset? Commodè verò verbum illud alterum cum iis, quæ statim sequuntur, junxit, ut significaret, in circulos passim congregatos milites eà de re sermones jam ἄσσε. Sic ἀνασ.

ς. p. 225. ἐκυκλοῦντο περὶ τὰ ἱερά. Ut enim Latini *circulum* vel *coronam*, multitudinem hominum in circulum (i. e. orbem) collectorum, adpellant: sic κύκλον Xenophon usurpavit, lib. Παιδ. 7. Περὶ οὖν κύκλον μίσαν, εἴπει, &c. Vide etiam, ἀνασ. i. p. 241. ubi κύκλος (ut κυκλῶμαι hoc in loco) adhibetur de militibus itidem ægrè quiddam ferentibus.

^β Προΐσασθαι] MS. Bodl. dat προϊῆσασθαι. quod tamen contra cæterorum librorum fidem non recipiendum videtur.

“ ὑμῶν, ἐπεὶ αἱ ἀγγελίαι ἤλθον ἐκ τῶν πολεμίων, πάνυ ἰοί-
 “ κότες πεφοβημένοις ἀνθρώποις. Δοκεῖ γάρ μοι θαυμαστὸν
 “ εἶναι, εἴ τις ὑμῶν, ὅτι μὲν οἱ πολέμιοι λαβούρι συλλαβεσθαι,
 “ δέδοικει, ὅτι δὲ ἡμεῖς πολὺ μὲν πλείους συνειλέμεθα νῦν, ἢ
 “ ὅτε ἐνικῶμεν ἐκείνους, πολὺ δὲ ἄμεινον σὺν θεῷ παρεσκευάσ-
 “ μεθα νῦν, ἢ πρόσθεν· ^a ταῦτα δὲ ὁρῶντες ἢ θαρρείτε. Ω
 “ πρὸς θεῶν, ἔφη, τί ὤντ’ αὖ ἐποιήσατε οἱ νῦν δεσποκότες, εἰ
 “ ἡγγελλόν τινες τὰ παρ’ ἡμῖν νῦν ὄντα, ταῦτα ἀλίπαλα ἡμῖν
 “ προσιόντα; καὶ πρῶτον μὲν ἡκέτι, ἔφη, ὅτι οἱ πρόσθεν νική-
 “ σαυτες ἡμᾶς ἔτοι πάλιν ἔρχονται, ἔχοντες ἐν ταῖς ψυχαῖς ἦν
 “ ποτε νίκην ἐκλήσαντο· ἐπεὶ δὲ, οἱ τότε ἐκκόψαντες τῶν τοξοτῶν
 “ καὶ ἀκονιστῶν τὰς ἀκροβολίσσεις, νῦν ἔτοι ἔρχονται, καὶ οἱ ἄλλοι
 “ ὅμοιοι τέτοις πολλαπλάσιοι· ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἔτοι ὀπλισάμενοι
 “ τὰς πεζὰς τότε ἐνίκων νῦν ἔτι καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν παρε-
 “σκευασμένοι πρὸς τὰς ἵππείας προσέρχονται· καὶ τὰ μὲν τόξα καὶ
 “ ἀκόντια ἀποδοκιμάκασιν, παλλὸν δὲ ἐν ἰσχυρότερον ἕκαστος λα-
 “ βὼν, προσελαύνειν διανενόηται, ὥς ἐκ χειρὸς τὴν μάχην ποιη-
 “ σόμενος· ἔτι δὲ ἄρματα ἔρχονται, ἃ ἔχ’ ἔτι ἐσθλὴν ὥσπερ
 “ πρόσθεν ἀποσφραφίστα ὥς εἰς φυγὴν, ἀλλ’ οἱ τε ἵπποι εἰσὶ

“ quam ab hostibus venēre nuntii, similes admodum hominibus esse
 “ perterritis. Equidem miror, quenquam vestrum formidine corripī,
 “ quia dicantur hostes colligi; quod verò multò majore numero nos
 “ jam collecti sumus, quàm id temporis, cum eos vinceremus, et
 “ multò nunc dei ope, quàm antea, melius instructi, *adeoque* hæc cùm
 “ videatis, non silentibus potius vos esse animis. Dii *immortales*, ait,
 “ quid facturi tandem fuissetis, qui jam metu estis percussi, si qui nun-
 “ tium adtulissent, quæ nunc apud nos, hæc nobis adversa adventare?
 “ et primùm audiretis, inquit, eos, qui prius nos vicissent rursùm ve-
 “ nire, victoriam in animis habentes, quam aliquando adepti essent;
 “ dei de eos, qui tum et sagittariorum et jaculatorum velitationes fre-
 “ gissent, nunc advenire, aliòque his similes multò plures: præterea
 “ quemadmodum hi tunc armati vicissent pedites, sic nunc equites ipso-
 “ rum instructos ad equitēs accedere; ac rejectis arcubus et jaculis,
 “ et accepto quemque palto uno *eoque* firmiore, apud animum statuisse
 “ adequitare, ut cominūs pugnam ineat; venire item currus, qui non
 “ ita constituendi sint averū velut ad fugam, sicut prius, sed tum equos

^a Ταῦτα δὲ ὁρῶντες, &c.] Leunclavius
 exhibet ταῦτα δὲ ὁρῶντες ἢ θαρρείτε; πο-
 τίς γὰρ ποτὶ θαρρείτε interrogationis no-

tā: quam tamen abesse malim. Nec, li-
 bis ferè omnibus reclamantibus, mutan-
 dum erat δὲ in θά.

“^a κατὰ λιβωρακισμένοι οἱ ἐν τοῖς ἄρμασιν, οἳ τε ἡνίοχοι ἐν πυρ-
 “ τοῖς ἐξᾶσι ξυλίνους, ^b τὰ ὑπερέχοντα ἅπαντα συνεξελασμένοι
 “ θώραξι καὶ κράνεσι· δρέπανά τε σιδηρὰ ^c περὶ τοῖς ἄξοσι
 “ προσήρμοσαι, ὡς ἐλῶντες καὶ ἔτοι εὐθὺς εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐναν-
 “ τίων· πρὸς δ' ἐτι κάμηλοί εἰσιν αὐτοῖς, ἐφ' ὧν προσελῶσιν,
 “ ^d ὧν μίαν ἐκάστην ἑκατὸν ἵπποι ἔκ' ἂν ἀνάσχοιντο ἰδόντες· ἐτι
 “ δὲ πύργους ἔχοντες προσίσκιν, ἀφ' ὧν τοῖς μὲν αὐτῶν ἀρήξουσιν,
 “ ὑμᾶς δὲ βόλλουτες κωλύσασιν ἐν τῷ ἰσοπέδῳ μάχεσθαι· εἰ δὲ
 “ ταῦτα ἤγγελλέ τις ὑμῖν ἐν τοῖς πολεμίοις ὄντα, οἱ νῦν φοβέ-
 “ μενοι τί ἂν ἐποιήσατε; ὁπότε ἀπαγγελλομένων, ὅτι Κροῖστος
 “ μὲν ἤρῃαι τοῖς πολεμίοις γρατηγός, ὅς τοσάτῃ Σύρων κακίων
 “ ἐγένετο, ὅσῳ Σύροι μὲν μάχῃ ἠτληθέντες ἔφυγον, Κροῖστος δὲ
 “ ἰδὼν ἠτλημένος, ἀντὶ τῆ ἀρήξειν τοῖς συμμαχοῖς, φεύγων
 “ ὤχετο. Ἐπειτα δὲ διαγγέλλεται δήπερ ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ πο-
 “ λεμιοὶ ἔχ' ἱκανοὶ ἰγᾶνται ἡμῖν εἶναι μάχεσθαι, ἄλλως δὲ
 “ μισθῆναι ὡς ἄμεινον μαχομένους ὑπὲρ σφῶν, ἢ αὐτοί. Εἰ

“ in curribus cataphractos esse, tum aurigas in turribus ligneis stare,
 “ quorum partes corporis eminentes omnes loricis ac galeis testæ sint;
 “ et falces ferreas ad axes aptatas esse, quo et illi statim in adversa-
 “ riorum ordines impetum faciant: præter hæc habere ipsos came-
 “ los, quibus advehantur, quorum unum vel centum equi videre non
 “ sustineant; adventare item eps cum turribus, de quibus sint opem
 “ laturi suis, et vos ejaculando impedituri, quo minùs in plani-
 “ tie dimicetis: hæc igitur si quis vobis nuntiaret hostibus adesse,
 “ quid tandem facturi essetis, qui jam in metu estis? quando *adid*
 “ *perturbamini* adlatis nuntiis, Cræsum hostes imperatorem legisse,
 “ qui tanto Syris ignavior fuit, ut cùm Syri prælio victi fugerent,
 “ Cræsus victos esse videns, quibus opem, ut sociis, ferre debebat,
 “ fugâ se subduceret. Deinde nuntiatur sanè hostes ipsos se non
 “ idoneos ac *pares* arbitrari, qui nobiscum pugnent, sed alios con-
 “ ducere, quasi pro eis meliùs illi præliaturi sint, quàm ipsimet. Si

^a Κατὰ λιβωρακισμένοι, &c.] Vide p. 168.

^b Τὰ ὑπερέχοντα] Ità MS. Bodl. et li-
bri editi, quos quidem vidi, omnes. At
Stephanus, pro ὑπερέχοντα, legi etiam
ὑπάρχοντα testatur: quod perperam fieri
nemo, opinor, non videt. Frustrà enim
quæsierit aliquis participii ὑπάρχοντα no-
tionem, loco quæ sit huic apta. At ὑπερ-
έχοντα partes corporis aptissimè designat
eas, quæ extra currum prominerent.

^c Περὶ τοῖς ἄξοσι, &c.] Editio Ald.
dat πρὸς τοῖς ἄξοσι, &c. quod forsan ferri
potest. Sed non est cur à receptâ lectione,
quam tum MS. Bodl. tum editiones prin-
cipes stabiliunt, recedamus. Camerarius
autem, teste Stephano, in suo libro, non
προσῆρμοσαι, sed προσήλαται, (i. e. *clavis*
adfixas esse) invenit: quod σχόλιον esse
rectè statuit Leunclavius.

^d ὧν μίαν ἐκάστην, &c.] Idem serè tra-
dit Herodotus lib. 1. c. 80.

“ μῖνοι τίσι ταῦτα μὲν τοιαῦτα οὔλα δεινὰ δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ
 “ ἡμέτερα φαῦλα, τήτους ἐγὼ φημι χρῆναι, ὧ ἄνδρες, ἀφεῖναι
 “ εἰς τὰς ἐκκλησίας· πολὺ γὰρ ἐκεῖ οὔλεις πλείω ἂν ἡμῶς ὠφελοῖεν
 “ ἢ παρόντες.”

Ἐπεὶ ταῦτα εἶπεν ὁ Κῦρος, ἀνέστη Χρυσάυλας ὁ Πέρσης, καὶ
 ἔλεξεν ὧδε· ὦ Κῦρε, μὴ θαύμαζε εἰ τινες ἐσκυθρώπασαν ἀκέ-
 σαινες τῶν ἀγγελλομένων· ἔ γὰρ φοβηθέντες ἔτω διετέθησαν,
 ἀλλ’ ἀχθεσθείη· ὥσπερ γε ἔφη, εἰ τινῶν βελομένων τε καὶ οἰ-
 ομένων ἤδη ἀρίσῃσιν, ἐξαγγελθείη τι ἔργον, ὃ ἀνάγκη εἶναι πρὸ
 τῆς ἀρίστης ἐξεργάσασθαι, ἔδει δ’ αὖ, οἶμαι, ἡσθεῖν τῷτο ἀκέ-
 σας· ἔτω τοίνυν καὶ ἡμεῖς, ἤδη οἰόμενοι πλεκτήσειν, ἐπεὶ ἡκίσταμεν
 ὅτι ἐστὶ τι λοιπὸν ἔργον, ὃ δεῖ ἐξεργάσασθαι, συνεσκυθρωπάσα-
 μεν, ἔ φοβόμενοι, ἀλλὰ πεποιῆσθαι αὖ ἤδη καὶ τῷτο βελομένοι.
 Ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ ἔ περὶ Συρίας μόνον ἀγωνιόμεθα, ὅπῃ σῖτος πο-
 λὺς καὶ πρόβατά ἐστι, καὶ φοῖνικες οἱ καρποφόροι, ἀλλὰ καὶ περὶ
 Λυδίας, ἐνθα πολὺς μὲν οἶνος, πολλὰ δὲ σῦκα, πολὺ δὲ ἔλαιον,
 θάλαττα δὲ προσκλύζει, καθ’ ἣν πλείω ἔρχεται ἢ ὅσα τις εἰώρακεν
 ἀγαθὰ· ταῦτα, ἔφη, ἐννοόμενοι, οὐκέτι ἀχθόμεθα, ἀλλὰ
 θαρρῶμεν ὡς μάλισα, ἵνα θᾶττον καὶ τάτων ὁ τῶν Λυδίων ἀγαθῶν

“ quibus tamen hæc ita cū se habeant terribilia videntur esse, nostra
 “ verò frivola, hos equidem aio, viri, ad hostes ablegandos esse : nam
 “ multò magis nobis profuerint, si cum illis sint, quàm si nobis adsint.”

Hæc ubi Cyrus dixisset, Chrysantas ille Persa surrexit, et in hunc
 modum loquutus est ; Nè tibi, Cyre, mirum sit, quosdam auditis hisce,
 quæ nuntiantur, tristes visos esse : quippe non propter metum sic ad-
 fecti fuere, sed propter indignationem : perinde ac, inquit, si aliquibus
 jam et prandere cupientibus et existimantibus id futurum, opus aliquod
 denuntiatur, quod necesse sit arte prandium absolvi, neminem, opinor,
 hoc audito delectatum iri : sic et nos quidem, qui fore jam putabamus
 ut opes consequeremur, posteaquam audivimus restare quoddam opus
 quod absolvendum sit, vultus nostros contraximus, non qui metu percel-
 leremur, sed illud etiam velle effectum esse. Verùm enimverò quia
 non de Syriâ solùm dimicabimus, ubi magna est frumenti copia, et pecu-
 des et palmæ frugiferæ, sed etiam de Lydiâ, in quâ vini, ficorum, olei mag-
 na est copia, et quam mare adluit, quod bona plura, quàm quisquam viderit,
 advehuntur ; hæc, inquit, cogitantes, non jam ampliùs indignamur, sed
 quàm maxime confirmatis animis sumus, ut quam primum etiam istis Lydiæ

^a Οὐδὲς ὧν] Ità MS. Bodd. et editio
 Ellm. In cæteris ceterâ particula post
 οὐδὲς.

^b τῶν Λυδίων] Mallet Portus τῶν Λυ-
 δίας. Verùm huic conjecturæ libri, quos
 vidi, omnes repugnant.

ἀπολαύσωμεν. Ο μὲν ἔτιωσ' εἶπεν· οἱ δὲ σύμμαχοι πάντες ἤσθησαν τε τῷ λόγῳ καὶ ἐπήνεσαν.

Καὶ μὲν δὴ, ἔφη ὁ Κῦρος, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ μοι καὶ ἵεναι ἐπ' αὐτὰς ὡς τάχιστα· ἵνα πρῶτον μὲν αὐτὰς φθάσωμεν ἀφικόμενοι, ἣν δυνώμεθα, ὅπῃ τὰ ἐπιλήθεια αὐτοῖς συλλέγεται· ἔπειτα δὲ ὅσω ἂν θάττον ἴωμεν, τοσάτῃ μείω μὲν τὰ παρόντα αὐτοῖς εὐρήσομεν, πλείω δὲ τὰ ἀπόντα. Εγὼ μὲν δὴ ἔτω λείω· εἰ δέ τις ἄλλως πως γινώσκει ἢ ἀσφαλέστερον εἶναι ἢ ῥᾶον ἡμῖν, διδάσκειτω. Ἐπεὶ δὲ συνηγόρευον μὲν πολλοὶ ὡς χρεὼν εἴη ὀπίσθισα πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς πολεμίας, αὐτέλεε δὲ ἔδειξεν, ἐκ τέτρα δὴ ὁ Κῦρος ἤρχετο λόγῳ τοιούτῳ·

“ Ἄνδρες σύμμαχοι, αἱ μὲν ψυχαὶ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ ὅπλα
 “ οἷς δεήσει χρῆσθαι, ἐκ πολλῆς ἡμῖν σὺν Θεῷ παρεσκευάσαι·
 “ νῦν δὲ τὰ ἐπιλήθεια δεῖ εἰς τὴν ὁδὸν συσκευάζεσθαι αὐτοῖς τε
 “ ἡμῖν, καὶ ὅποσοις τετραπόσι χρῶμεθα, μὴ μείον εἴκοσιν ἡμε-
 “ ρῶν. Εγὼ γὰρ λογιζόμενος εὐρίσκω πλείονων ἢ πεντεκαί-
 “ δεκα ἡμερῶν ἰσομένην ὁδόν, ἐν ᾗ ἔδεν εὐρήσομεν τῶν ἐπι-
 “ τηδείων ἀνεσκευάσαι γὰρ, τὰ μὲν ὑφ' ἡμῶν, τὰ δὲ ὑπὸ
 “ τῶν πολεμίων ὅσα ἐδόναιτο. Συσκευάζεσθαι ἔν χρὴ σῆτον

bonis fruamur. In hunc ille modum loquutus est: socii autem universi sermone delectati sunt *eumque* probârunt.

Et Cyrus, Equidem, ait, arbitror quàm celerrimè adversus eos peragendum esse; ut primùm ipsos *id* veniendo antevertamus, *si* quidem poterimus, ubi commeatum colligunt: deinde quanto celerius iverimus, tanto pauciora eis adesse, plura abesse inveniemus. Equidem ità censeo: quodd si quis vel tutius vel facilius *aliquid* aliâ ratione *facturos* nos sentit, *sanè id* doceat. Cùm autem multi in eandem sententiam concurrentes dicerent, necessarium esse ut quàm celerrimè in hostes pergerent, ac nemo contradiceret, tum verò Cyrus hujusmodi orationem est orsus:

“ Jam dudum, socii, tum animi, tum corpora, tum arma quibus utendum erit, ope dei nobis parata sunt: nunc verò commeatus ad iter
 “ comportandus est, et nobis ipsis et quibuscunque utimur quadrupedi-
 “ bus, *si* que non minor quàm viginti dierum. Etenim considerando re-
 “ perio, plurium quàm quindecim dierum fore viam, in quâ nihil com-
 “ meatûs inveniemus: nam avecta sunt, partim à nobis, partim ab ho-
 “ stibus, quæcunque potuerunt. Quamobrem cibi quantum satis sit nobis

“ μὲν ἱκανόν· (ἂν γὰρ τῆτις ἤτε μάχεσθαι ἢτε ζῆν δυναίμεθα
 “ ἂν) οἶνον δὲ τοσῶτον χρὴ ἔχειν ἕκαστον, ὅσος ἱκανὸς ἔσαι ἐθίσται
 “ ἡμᾶς αὐτὰς ὑδροποιεῖν· πολλὴ γὰρ ἐστὶ τῆς ὁδοῦ ἄοινος, εἰς
 “ ἣν ἔδ’ ἂν πάντῃ πολὺν οἶνον συσκευασώμεθα, διαρκέσει. Ως
 “ ἔν μὴ ἑξαπίνης ἄοινοι γενόμενοι νοσήματι περιπίπτωμεν, ὥδε
 “ χρὴ ποιεῖν· ἐπὶ μὲν τῷ σίτῳ νῦν εὐθὺς ἀρχώμεθα πίνειν
 “ ὕδωρ· τῷτο γὰρ ἤδη ποιεῖντες ἔ’ πολὺ μελαβαλῆμεν. Καὶ γὰρ
 “ ὅσις ἀλφισίλει, ὕδατι μεμιγμένην αἰεὶ τὴν μάζαν ἐσθίει· καὶ
 “ ὅσις ἀρβισίλει, ὕδατι δεδευμένον τὸν ἄρτον. Καὶ τὰ ἐφθὰ δὲ
 “ πάντα μεθ’ ὕδατος τῷ πλείεσσι ἐσκευάζει. Μετὰ δὲ τὸν σίτον
 “ εἰ οἶνον ἐπιπίνοιμεν, ἔδὲν μείον ἔχουσα ἢ ψυχὴ ἀναπαύσειται.
 “ Επειὶ δὲ καὶ τῷ μετὰ τὸ δεῖπνον ἀφαιρεῖν χρὴ, ἕως ἂν ὁ λά-
 “ θωμεν ὑδροπότοι γινόμενοι. Ἡ γὰρ κατὰ μικρὸν ὁ μετὰλλαξις
 “ πᾶσαν ποιεῖ φύσιν ὑποφέρειν τὰς μελαβαλάς· διδάσκει δὲ καὶ ὁ
 “ θεὸς, ἀπ’ ἁλῶν ἡμᾶς κατὰ μικρὸν ἐκ τῆ χειμῶνος εἰς τὸ ἀνέ-
 “ χεσθαι ἰσχυρὰ θάλη, καὶ ἐκ τῆ θάλης εἰς τὸν ἰσχυρὸν χειμῶνα·

“ comparandum est; (nam absque hoc nec praeliari, nec vivere possimus)
 “ et vini tantum habere quemvis oportet, quantum satis fuerit ad con-
 “ suetudinem nos ut aquam bibamus: nam magna vite pars vino ca-
 “ ret, in quam si vel plurimum vini comportemus, non tamen illud
 “ suffecerit. Quare nē, si subito vinum nos deficiat, in morbos incida-
 “ mus, sic faciendum erit: ad cibum jam statim aquam bibere incipia-
 “ mus: nam hoc si jam fecerimus, mutationem non magnam sentie-
 “ mus. Etenim quicumque polentā vescitur, is semper mazam aquā mi-
 “ stam; qui pane vescitur, aquā subactum panem, comedit. Quin et
 “ elixa omnia plurimā cum aquā parantur. Post cibum verò si vini potus
 “ accedat, nihilo deterius habens animus adquiescet. Deinde de illo
 “ etiam, quod à coenā sumitur, detrahendum oportebit aliquid, donec im-
 “ prudentes quodammodo aquæ potiores evadamus. Nam quæ mutatio
 “ paulatim declinando fit, ea facit ut quælibet natura mutationes fe-
 “ rat: id quod deus ipse nos docet, qui paulatim ab hyeme nos ad per-
 “ ferendum vehementes calores abducit, et ab æstu ad acrem hyemem:

ἂν γὰρ τούτους &c.] Simile Ho-
 merico illi:

ἀλλὰ πᾶσαι εἰς ἀνὰ θυγὸς ἐπὶ νοσὶν
 ἀχαιοῖς

ἴτεν καὶ οἶνον· τὸ γὰρ, μένος ἐστὶ καὶ
 ἀλκή. Il. τ. v. 160, et seq.

ὁ λάθωμεν] Sic rescriptimus admo-
 nitu Stephani et Mureti. Camerarius et
 Gabrielius quoque lectionem hanc in libris
 suis exitare testantur, eamque adeò in loco

vertendo sequuntur. Vulgò obtinet μά-
 θωμεν:

ὁ μετὰλλαξις] MS. Bodl. παραλλαξις,
 Stobæus ὑπὸ ἀλλαξις· et ita legere mallet
 Stephanus, præpositione ὑπὸ neficio quid
 latens, ut ait ipse, et occultum significante;
 quasi dicat, mutationem paulatim fieri, et
 ita ut vix à nobis sentiat. Mihi vulgata
 placet lectio: cæterâsque adeò inter glossæ-
 mata numerandas esse opinor.

“ ὃν χρὴ μιμημένους, εἰς ὃ δεῖ ἐλθεῖν προειδισμένους ἡμᾶς ἀφικ-
 “ νεῖσθαι. Καὶ τὸ τῶν σρωμάτων δὲ βάρος εἰς τὰ ἐπιήδεια ^α κα-
 “ ταδαπανᾶτε· τὰ μὲν γὰρ ἐπιήδεια περιττεύουσι καὶ ἄχρηστα
 “ ἔσται· σρωμάτων δὲ ἐνδεθενῆες μὴ δέιστε ὡς ἔχ' ἡδέως καθευ-
 “ δήσετε· εἰ δὲ μὴ, ἐμὲ αἰτιάσθε. Εὐθὺς μέντοι ὅτω ἐσὶν ἀφθο-
 “ νώτερα παρ' ἡμᾶς, πολλὰ καὶ ὑγιαίνουσι καὶ κάμνουσι ἐπικηρεῖ.
 “ Οὐκ ἔστι χρὴ συνεσκευάσθαι, ὅσα ἐσὶν ὀξεία ἐπιπλεῖσον, καὶ δρι-
 “ μία καὶ ἀλμυρά· ταῦτα γὰρ ἐπὶ σῖτόν τε ἄγει καὶ ἐπιπλεῖσον
 “ ἀρκεῖ. Οταν δ' ἐκβαίνωμεν εἰς ἀκέραια, ὅπως ἡμᾶς εἰκὸς ἦδη
 “ σῖτον λαμβάνειν, χειρομύλας χρὴ αὐτόθεν παρασκευάσασθαι,
 “ αἷς σιλοποιησόμεθα· τῆτο γὰρ κυρότατον τῶν σιλοποιικῶν ὀργά-
 “ νων. Συνεσκευάσθαι δὲ χρὴ καὶ ὧν ἀσθενέστες δύναισι ἄνθρωποι·
 “ τῶν γὰρ ὁ μὲν ὄγκος μικρότατος, ἢν δὲ τύχη τοιάδε γένηται,
 “ μάλιτα ^β δεήσει. Ἐχειν δὲ χρὴ καὶ ἱμάτιας· τὰ γὰρ πλεῖστα καὶ
 “ ἀνθρώποις καὶ ἵπποις ἱμάσιν ἡρήνηται· ὧν κατὰ τὴν εὐνοίαν καὶ κα-
 “ τὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγκην ἀρεῖν, ἢν μή τις ἔχη περιζυγὰ. Οἷς
 “ δὲ πεπαίδευται καὶ παλτὸν ξύσασθαι, ἀλσθὸν καὶ ξυήλης μὴ

“ quem imitando pervenire ad id, quod necesse est, *jam* ante consuefacti
 “ debemus. Quin et stragulorum pondus in res necessarias infumite :
 “ necessaria enim si supersint, non erunt inutilia ; at stragulis si caru-
 “ eritis, nè metuatis quin suaviter dormituri sitis ; sin minùs, me cul-
 “ pate. Vestis verò cui adsit abundantior, permultùm et rectè va-
 “ lenti et ægrotanti prodest. Obsonia comportanda sunt, quæcunque
 “ maximè acida, et acria, et salsa fuerint, nam hæc ad cibum invi-
 “ tant et quàm diutissimè sufficiunt. Posteaquam verò ad integra loca
 “ pervenerimus, ubi consentaneum est frumentum nos *jam tandem*
 “ capturos, *jam* inde manuales molæ parandæ erunt, quibus panem
 “ conficiamus : nam id ex illis instrumentis, quibus fit panis, levissi-
 “ mum est. Præterea comparari oportet etiam illa, quibus homines
 “ infirmæ valetudinis indigent : nam horum moles est perexigua, et
 “ si talis fortuna sit, *eis* maximè opus erit. Oportet etiam habere
 “ lora : nam plurima tum hominibus tum equis loris adligata sunt ;
 “ quibus attritis et fractis cessare necesse est, nisi vincula quis habeat.
 “ Quicunque autem et paltum polire didicit, *ei* utile fuerit asciz non

^α κατὰ δαπανᾶτε] Hanc lectionem *Pbii-
 leipbus* et *Gabrielius* in iis, quibus usi
 sunt, exemplaribus invenère. Vulgò le-
 gitur κατὰ δαπανᾶται. Pro quo *Stephanus*
 et *Muretus* κατὰ δαπανᾶτε reponendum
 proponerunt, Rectè.

^β δεήσει] Editio *Ald.* habet ἰδίησιν.
Camerarius διήσιν in suo vet. libro ex-
 stare dicit. Attamen nec huic nec illi
 auscultandum.

“ ἐπιλαθῆσθαι. Αἰσθὼν δὲ καὶ ῥίνην φέρεσθαι· ὁ γὰρ λόγχην
 “ ἀκουῶν, ἐκεῖνος καὶ τὴν ψυχὴν τι παρακουᾷ. Ἐπεσι γὰρ τις
 “ αἰσχύνη, λόγχην ἀκουῶντα, κακὸν εἶναι. Ἐχειν δὲ χρὴ καὶ
 “ ξύλα περίπλεα καὶ ἄρμασι καὶ ἀμάξαις· ἐν γὰρ πολλαῖς πράξεισι
 “ πολλὰ ἀνάγκη καὶ τὰ ἀπαγορεύοντα εἶναι. Ἐχειν δὲ δεῖ καὶ
 “ τὰ ἀναγκαιότατα ὄργανα ἐπὶ ταῦτα πάντα· ἡ γὰρ ἀπανταχῆ
 “ χειρολέχουαι παραγίνουσαι· τὸ δ’ ἐφ’ ἡμέραν ἀρκέσουσιν ὀλίγοι τι-
 “ νες ἔχοντες ποιεῖσθαι. Ἐχειν δὲ χρὴ καὶ ἄμην καὶ σμινύην καὶ
 “ ἄμαξαν ἐκάστην, καὶ κατὰ τὸ νωτοφόρον δὲ ἀξίνην καὶ δρέπανον·
 “ ταῦτα γὰρ καὶ ἰδίᾳ χρήσιμα ἐκάστη, καὶ ὑπὲρ τῆ κοινῆς πολλάκις
 “ ὠφέλιμα γίνεσθαι. Τὰ μὲν οὖν εἰς τροφὴν δέοντα οἱ ἡγεμόνες τῶν
 “ ὀπλοφόρων ἐξελάζει· τὰς ὑφ’ ὑμῖν αὐτοῖς· ἡ γὰρ δεῖ παριέναι
 “ ὅτε ἂν τις δέῃαι τῶν· ἡμεῖς γὰρ τῶν ἐνδεεῖς ἐσόμεθα. Ὅσα
 “ δὲ καὶ τὰ ὑποζύτια κελεύω ἔχειν, ὑμεῖς οἱ τῶν σκευοφόρων ἄρ-
 “ χοντες ἐξελάζει, καὶ τὸν μὴ ἔχοντα κατασκευάζεσθαι ἀναγκάζει.
 “ Ὑμεῖς δ’ αὖ οἱ τῶν ὁδοποιῶν ἄρχοντες, ἔχετε μὲν ἀποδείραμ-
 “ μένους παρ’ ἐμῆς τὰς ἀποδεδοκιμασμένους καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀκουσι-
 “ σῶν, καὶ τὰς ἐκ τῶν τοξοῶν, καὶ τὰς ἐκ τῶν σφενδονηῶν· τὰς

“ oblivisci. Profuerit etiam limam ferre; nam qui hastam acuit, is
 “ animum quoque prætereà nonnihil exacuit. Inest enim hic pudor
 “ quidam, cum ignavum esse, qui hastam acuit. Oportet autem lig-
 “ norum etiam habere copiam et curribus et plaustris: nam multis in
 “ negotiis et operibus, necesse est multa quoque deficere. Prætereà
 “ habere oportet instrumenta maximè necessaria ad hæc omnia; non
 “ enim ubique adsunt opifices: quod autem in diem satis fuerit, ad
 “ id efficiendum pauci quidam non sufficiunt. Oportet etiam sarcu-
 “ lum et ligonem in curru quovis habere, et in jumento dosuario do-
 “ labram et falcem; nam hæc et cuique privatim usui sunt, et pub-
 “ licè frequenter utilitatem adferunt. Et quibus quidem ad cibos
 “ opus est, de iis vos duces militum gravis armaturæ illos interrogate,
 “ qui vobis parent: non enim prætermittendum est quidquam horum,
 “ quo quis indigere poterit; nam eorum indigi nos erimus. Quæcun-
 “ que verò jumenta habere jubeo, vos impedimentorum præfecti in-
 “ quirite, et qui non habet, hunc ad parandum ea cogite. Vos autem,
 “ qui vias exercitui sternentibus præestis, habetis à me descriptos eos
 “ qui ex jaculatoribus, et sagittariis, et funditoribus rejeçti sunt: hos

ἡ ὑφ’ ὑμῖν] Vulgò, ἐφ’ ὑμῖν. Haud
 cunctanter tamen alteram illam præposi-

tionem, adstipulante Leunclavio, reposui.
 Facilis erat error, levis mutatio.

“ ἔν χρεῖ τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἀκούσιων πέλκευν ἔχοντας ξυλοκόπον
 “ ἀναδικάζειν γραφεύεσθαι, τῆς, δ’ ἀπὸ τῶν τοξοῶν, σμινύην, τῆς
 “ δ’ ἀπὸ τῶν σφενδονηῶν, ἄμην· τῆς δ’ ἔχοντας ταῦτα, πρὸ
 “ τῶν ἀμαξῶν κατ’ ἵλας πορεύεσθαι, ὅπως, ἢν τι δέη ὁδοποιῆας,
 “ εὐθὺς ἐνεργοὶ ᾗτε· καὶ ἐγὼ ἢν τι δέωμαι, ὅπως εἰδῶ ὁπόθεν
 “ δεῖ λαβόντα τῆτοις χρῆσθαι. Ἀξω δὲ καὶ τῆς ἐν τῇ στρατιωτικῇ
 “ ἡλικίᾳ ξὺν τοῖς ὀρδάνοις χαλκίας τε καὶ τέκτονας καὶ σκυτολόμους,
 “ ὅπως ὅποσα ἂν δέηται καὶ τοιῶτων τεχνῶν ἐν τῇ στρατιᾷ, μηδεὶν
 “ ἐλλίπηται. Οὗτοι δὲ ὀπλοφόροι μὲν τάξεως ἀπολελεύσουσιναι, ἃ δ’
 “ ἐπίσταται τῷ θαλομένῳ μισθῷ ὑπηρεῖντες, ἐν τῷ τελασμένῳ
 “ ἔσουσιναι. Ἦν δὲ τις καὶ ἔμπορος βάλειται ἔπεσθαι πωλεῖν τι βε-
 “ λόμενος, ² τῶν μὲν προειρημένων ἡμερῶν τὰ ἐπιήδεια ἔχειν·
 “ ἢν δὴ τι πωλῶν αἰλίσκηται, πάντων σερήσειται. Ἐπειδὰν δ’ αὖ-
 “ ται παρέλθωσιν αἱ ἡμέραι, πωλήσει ὅπως ἂν βάλῃται· ὅστις
 “ δ’ ἂν τῶν ἐμπόρων πλείστην ἀγορὰν παρέχων φαίνηται, ἔτος καὶ
 “ παρὰ τῶν συμμάχων καὶ παρ’ ἐμῶν δώρων καὶ τιμῆς τεύξεσθαι.
 “ Εἰ δὲ τις χρημάτων προσδεῖσθαι νομίζει εἰς ἐμπολὴν, γνωστῆρας

“ itaque cogere oportet, ex jaculatoribus quidem qui sunt rejeeti, ut
 “ sumptâ securi lignum ad secandum aptâ militent; qui ex sagittariis,
 “ ligone; qui ex funditoribus, ferculo: hos porro iis instructos *cogere*
 “ oportet, ante plaustura turmatim incedere, ut si quid opus sit munien-
 “ dâ viâ, statim opus adgrediamini; et ipse sciam, si mihi aliquorum
 “ opera necessaria sit, unde ad usum meum mihi sumendi sint. Du-
 “ cam verò *nobiscum* et fabros ærarios militaris ætatis, et fabros ligna-
 “ rios, et sutores, cum instrumentis *suis*; ut quacunque in re hujus-
 “ modi etiam artificii opus sit in exercitu, nihil deficiat. Et hi qui-
 “ dem ab armatorum *militum* ordinibus erunt soluti, quæ autem sciunt,
 “ mercede ei ministrantes qui velit, erunt in constituto *loco*. Quodd
 “ si quis etiam mercator sequi *castra* voluerit, ut aliquid vendat, *is* il-
 “ lorum dierum, quos antè significavimus, commeatum habere *debet*:
 “ sin aliquid vendere deprehendatur, omnibus spoliabitur. Posteaquam
 “ verò dies hi præterierint, quo pacto volet, vender: et quisquis è
 “ mercatoribus quàm maximè rerum venalium forum augere videbi-
 “ tur, *is* et à sociis, et à me munera et honores consequetur. Quod si
 “ quis existimat, pecuniâ sibi ad coëmptionem rerum opus esse, *is* illis

² Τῶν μὲν προειρημένων, &c.] Stephano suspectus est hic locus, quòd in eo idem permitti et vetari videatur. At satis, opinor, exsurgit idonea et par sibi loci sententia, si infinitivum ἔχιν pro imperativo poni, uti sit, statuamus; et intelligamus,

Cyrum dare quidem mercatoribus exercitum sequendi licentiam, nolle tamen ab iis quidquam vendi, ante exitum dierum, quibus ad victum necessaria miles ipse adferre iussus esset.

“ ἐμοὶ προσαγαγὼν καὶ ἐγγυητὴς, ἢ μὴν ^α πορεύεσθαι σὺν τῇ
 “ στρατίᾳ, λαμβανέτω ὧν ἡμεῖς ἔχομεν. Εγὼ μὲν δὴ ταῦτα
 “ προαγορεύω· εἰ δὲ τις τὶ καὶ ἄλλο δέον ἐνορᾷ, πρὸς ἐμὲ ση-
 “ μαινέτω. Καὶ ὑμεῖς μὲν ἀπιόντες συσκευάζεσθε, ἐγὼ δὲ θύ-
 “ σσομαι ἐπὶ τῇ ὁρμῇ· ὅταν δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχη, σημαίνω-
 “ μεν. Παρεῖναι δὲ χρὴ ἀπαντὰς τὰ προειρημένα ἔχοντας εἰς
 “ τὴν τελευτήμενην χώραν, πρὸς τὰς ἡγεμόνας ἐαυτῶν. Ὑμεῖς
 “ δὲ, ὧ ἡγεμόνες, τὴν ἐαυτῶν ἑκάστος τάξιν εὐτρεπισάμενος, πρὸς
 “ ἐμὲ πάντες συμβαλεῖτε, ἵνα τὰς ἐαυτῶν ἑκάστοι χώρας καλὰ-
 “ λάβῃτε.”

Ακυσταῖες δὲ ταῦτα οἱ μὲν συνεσκευάζοντο· ὁ δ' ἐθύετο. Ἐπεὶ
 δὲ καλὰ τὰ ἱερὰ ἦν, ὥρματο σὺν τῷ στρατεύματι· καὶ τῇ μὲν
 πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐξεστρατοπεδεύσατο ὡς δυνατόν ἐγγύτατα, ὅπως εἴ-
 τις τὶ ἐπιλελησμένος εἴη, μετέλθοι, καὶ ^β εἴ τις τινοὺς ἐνδεόμενος
 γινώσκῃ, τῷτο ἐπιπαρασκευάσαιτο. Κυαξάρης μὲν ἔν τῶν Μήδων
 ἔχων τὸ τρίτον μέρος, κατέμενε, ὡς μηδὲ τὰ οἴκοι ἔρημα εἴη.
 Ο δὲ Κύρος ἐπορεύετο ὡς ἰδύνατο τάχιστα, τὰς ἱππέας μὲν
 πρώτης ἔχων, καὶ πρὸ τῶν διερευνητῶν καὶ σκοπῶν αἰεὶ ἀναεὶθεάζων

“ quibus notus est, quique spondeant futurum, ut cum exercitu profi-
 “ ciscatur, adductis, quam nos habemus accipiat. Atque hæc quidem
 “ prædico: si quis verò aliud quidpiam, quod factò sit opus, perspicit,
 “ mihi significet. At vos quidem *hinc* digressi vasa colligite: ego pro-
 “ fectionis causâ rem sacram faciam; cùm verò res divinæ rectè se
 “ habebunt, signum dabimus. Debent autem adesse omnes cum iis
 “ quæ prædicta sunt, ad locum constitutum, apud duces suos. Vos
 “ verò, duces, ubi suum quisque ordinem instruxeritis, ad me conve-
 “ nietis omnes, ut suos singuli locos percipiatis.”

His illi auditis, *ad iter* sarcinis compositis se comparabant: Cyrus
 verò rei divinæ dabat operam. Ubi verò sacrificia benè se habue-
 runt, cum exercitu progredi cœpit: ac primo quidem die metatus est
 castra loco, quàm potuit, proximo, ut si quis alicujus rei esset obli-
 tus, eam quæreret, et si quis esse sibi aliquâ opus animadverteret, eam
 etiam sibi compararet. Et Cyaxares quidem cum tertiâ parte Me-
 dorum remansit, ut domi solitudo non esset. Cyrus quàm celerri-
 mè poterat, faciebat iter, equites quidem primo loco constituens, et
 ante hos exploratores et speculatores anteriora semper in loca, quæ

^α Πορεύεσθαι.] Editio *Eten.* habet πο-
 ρύεσθαι. nec malè. Cum tamen mellioris
 notæ libri editi et MS. Bodl. πορεύεσθαι
 repræsentent, non muto.

^β Εἴ τις τινός, &c.] Ità rectè editio
Eten. In cæteris est, εἴ τις τὶ ἐνδεόμενος,
 quod mendosè legi pro τινός, &c. vidit
 olim Stephanus.

ἐπὶ τὰ πρόσθεν εὐσχοτέτατα· μετὰ δὲ τούτους ἦτε τὰ σκευοφόρα, ὅπου μὲν πεδινὸν εἴη, πολλοὺς ὀρμαθοὺς ποιούμενος τῶν ἀμαξῶν καὶ τῶν σκευοφόρων· ^α ὅπισθεν δὲ ἡ φάλαγξ ἐφεπομένη εἴ τι τῶν σκευοφόρων ὑπολείποιτο, οἱ προσυγχάνοντες τῶν ἀρχούτων ἐπεμέλοντο, ὥς μὴ καλύσειτο πορεύεσθαι. Ὅπου δὲ γενοίερα εἴη ἡ ὁδός, διὰ μέσου ποιήμενοι τὰ σκευοφόρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπορεύοντο οἱ ὀπλοφόροι· καὶ εἴ τι ἐμποδίζοι, οἱ κατὰ ταῦτα γινόμενοι αὐτῶν στρατιῶν ἐπεμέλοντο. Ἐπορεύοντο δὲ ὥς τὰ πολλὰ αἱ τάξεις παρ' ἐαυταῖς ἔχουσαι τὰ σκευοφόρα· ἐπετέτακτο γὰρ πᾶσι τοῖς σκευοφόροις κατὰ τὴν ἐαυτῶν τάξιν ἕκαστον ἵεναι, εἴ μὴ τι ἀναγκαῖον ἀποκαλύοι. Καὶ σημείου δὲ ἔχων τοῦ ταξίαρχου ὁ σκευοφόρος ἠγεῖτο γνωστὸν τοῖς τῆς ἐαυτῶν τάξεως· ὥς ἄθροοι ἐπορεύοντο, ἐπεμελῆντό τε ἰσχυρῶς ἕκαστος τῶν ἐαυτοῦ ὥς μὴ ὑπολείποιτο. Καὶ οὕτω ποιοῦντων, οὔτε ζητεῖν ἔδει ἀλλήλους, ἅμα τε παρόντα ἀπαντα καὶ σωτέρα ἦν, καὶ θᾶσσον τὰ δεόντα εἶχον οἱ στρατιῶται.

ad speculandum essent commodissima, præmittens: post hos agebat impedimenta, multos, ubi quidem planities esset, plaustrorum et impedimentorum globos faciens: hos cum à tergo sequeretur phalanx, si quid impedimentorum à tergo relinqueretur, præfecti qui in ea inciderent curabant, ut in progressu non impedirentur. Ubi verò angustior erat via, milites armati receptis in medium impedimentis, hinc et illinc incedebant; ac si quid impediret, milites ad hæc constituti in eo curam adhibebant. Plerumque verò sic cohòrtes iter faciebant, ut apud se sua haberent impedimenta: omnibus enim qui impedimentis ferendis operam dabant imperatum erat, ut quisque propter cohortem suam progrediretur, nisi quid rei necessariæ vetaret. Atque is etiam cui sarcinarum vectura curæ erat præibat, signum centurionis sui habens, quod militibus ejusdem cohortis notum esset: itaque catervatim faciebant iter, et vehementer intentus erat quilibet, nè qui suorum à tergo relinquerentur. Quod cum facerent, necesse non erat ut se mutuo quærerent, et omnia præstò magisque salva erant, et ea quibus esset opus citius milites habebant.

^α Ὅπισθεν δὲ, &c.] Budæus, teste Stephano, post ἐφεπομένη notandam ὁρμήν, deinde post εἴ τι addendam particulam δὲ censuit. Et istam quidem distinguendi rationem exhibet editio Ald. sed rectè animadvertit Stephanus, hæc verba, ὅπισθεν δὲ φάλαγξ ἐφεπομένη, nec cum præcedentibus connecti, nec idoneum aliquem

sensum efficere posse. MS. Bodl. dat—ἀμαξῶν καὶ τῶν σκευοφόρων· εἴ τις δὲ ὑπολείποιτο, &c. quæ lectio haud ità dissimilis est ei, quam margini editionis suæ adscriptam probat Stephanus,—ἀμαξῶν καὶ τῶν σκευοφόρων· εἴ τι ὑπολείποιτο, προσυγχάνοντες, &c.

Ὡς δὲ οἱ προϊόντες σκοποὶ ἰδοῦσαν ἐν τῷ πεδίῳ ὄραν ἀνθρώπους λαμβάνοντας καὶ χιλὸν καὶ ξύλα, καὶ ὑποζύγια δὲ ἑώρων ἕτερα τοιαῦτα ἄλσιν τε καὶ νεμόμενα, καὶ τὰ πρόσω αὐτοὶ ἐφορῶντες ἰδοῦσαν καταμανθάνειν μελεωριζόμενον ἢ καπνὸν ἢ κονιορτόν· ἐκ τῶν ἀπάντων ἐγίνωσκον ὅτι εἴη πῃ πλησίον τὸ γράτευμα τῶν πολεμίων. Εὐθὺς ἔνι πέμπει ὁ σκοπάρχης τινα ἀγγελοῦντα ταῦτα τῷ Κύρῳ. Ο δὲ, ἀκίστας ταῦτα, ἐκείνους μὲν ἐκέλευσε μένουσας ἐπὶ ταύταις ταῖς σκοπαῖς, ὅτι αὐτοὶ αἰὶ καινὸν ὄρωσιν, ἱξαγγέλλειν· τάξιν δ' ἐπεμψεν ἱππέων εἰς τὸ πρόσθεν, καὶ ἐκέλευσε πειραθῆναι συλλαβεῖν τινας τῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἀνθρώπων, ὅπως σαφέστερον μάθοιεν τὸ ὄν. Οἱ μὲν δὴ ταχθέντες τῆτο ἱππασίον· αὐτὸς δὲ τὸ ἄλλο γράτευμα αὐτῷ κατεχώριζεν, ὅπως παρασκευάσαιτο ὅσα ὤφειτο χρῆναι πρὶν πάνυ ὁμῶς εἶναι. Καὶ πρῶτον μὲν ἀριστῶν παρηγγύησεν, ἑπειὰ δὲ μένουσας ἐν ταῖς τάξεσι τὸ παραγγελλόμενον προνοεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἤρρησαν συνεκάλεισε καὶ ἱππέων καὶ πεζῶν καὶ ἁρμάτων τὰς ἡμερόνας, καὶ τῶν μηχανῶν δὲ καὶ τῶν σκευοφόρων τὰς ἄρχοντας καὶ τῶν ἁρμαμαχῶν. Καὶ ἥτοι μὲν συνήσαν· οἱ δὲ, καταδραμόντες εἰς τὸ πεδίον, συλλαβόντες ἀνθρώπους ἤσαν. Οἱ δὲ λεηθέντες ἀνερρώμενοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ἔλεγον ὅτι ἀπὸ τοῦ γαλοπέδου εἶεν,

Ceterum speculatores antegressi cum viderentur in planitie videre homines, qui et pabulum et ligna fumerent, et adspicerent itidem jumenta, quæ ejusmodi alia portarent atque interim pascerentur; et remotiora loca intuendo, animadvertere sibi viderentur, vel fumum vel pulverem in sublimi ferri; de his omnibus intelligebant, hostium copias alicubi esse in propinquo. Itaque speculatores præfectus statim quendam mittit, qui Cyro ista nuntiaret. Is autem ubi hæc audiisset, mandavit illis, ut iis ipsis in speculis manerent, ac quicquid semper uovi conspicerent, sibi renuntiarent: præterea equitum cohortem ulterius misit, mandavitque darent operam ut quosdam illorum qui erant in planitie comprehenderent, quod certius id quod esset cognoscere possent. Ac illi quidem, id quibus negotii datum erat, hoc faciebant; Cyrus ipse copias reliquas ibidem disponebat, ut præpararent ea quibus opus esse arbitrabatur, antequam omnino congregarentur. Ac primum quidem edixit uti pranderent, deinde ut suis in ordinibus manerent ac providerent quod imperaretur. Pransi autem cum essent, equitum, peditum, curruum duces, atque etiam machinarum, impedimentorum, harmamaxarum præfectos convocavit. Et hi quidem convenerunt: ii verò interim qui in planitiem excurrerant, homines comprehensos adducebant. Cumque à Cyro interrogarentur ii, qui capti erant, aiebant se hostium ex castris esse,

^a προεληλύθειεν δὲ οἱ μὲν ἐπὶ χιλόν, οἱ δ' ἐπὶ ξύλα, παρελθούτες τὰς προφυλακάς· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῆ στρατῆ σπάνια πάντα εἶναι. Καὶ ὁ Κῦρος, ταῦτα ἀκέσας, Πόσον δ', ἔφη, ἄπεισιν ἐνθένδε τὸ σράτευμα; Οἱ δ' ἔλεγον, ὡς δύο ^b παρασάγγας· Ἐπὶ τέτοις ἦρετο ὁ Κῦρος, Ἡμῶν δ', ἔφη, λόφος τις ἦν παρ' αὐτοῖς; Ναὶ μὰ Δί', ἔφασαν, καὶ πολὺς γε· ὡς ἐγὺς ἤδη ἦτε προσιόντες. Τί ἔτι; ἔφη ὁ Κῦρος, ἢ καὶ ἔχαιρον ἀκέουτες; (τῆτο δ' ἐπῆρετο τῶν παρόντων ἕνεκα.) Οὐ μὰ Δία, εἶπον ἐκεῖνοι, ἔ μὲν δὴ γε ἔχαιρον, ἀλλὰ καὶ μάλα ἡνιῶντο. Νῦν δ', ἔφη ὁ Κῦρος, τί ποιεῖσιν; Εκκλίτουνται, ἔφασαν· καὶ χθές δὲ καὶ τρίτην ἡμέραν τὸ αὐτὸ τῆτο ἔπραττον. Ο δὲ τάτλων, ἔφη ὁ Κῦρος, τίς ἐστιν; Οἱ δ' ἔφασαν, αὐτὸς τε Κροῖστος, καὶ σὺν αὐτῷ Ἕλληνας τρεῖς ἀνὴρ, καὶ ἄλλος δὲ τις Μῆδος· ἔτος μέντοι ἐλέετο φυγὰς εἶναι παρ' ὑμῶν. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, Ἀλλ' ὦ Ζεῦ μέριξε, λαβεῖν μοι αὐτὸν γένοιτο, ὡς ἐγὼ βέλομαι.

Ἐκ τῆς τῆς μὲν αἰχμαλώτης ἀπάγειν ἐκέλευσεν, εἰς δὲ τῆς παρόντας ὡς λέξων τὴν αὐτῆς. Ἐν τῇ τῷ δὲ παρῇ ἄλλος αὖ παρὰ τῆ σκοπάρχου, λέγων ὅτι ἰππέων τάξις μεγάλη ἐν τῷ πεδίῳ προφαίνοιτο·

ac processisse partim pabulatum, partim lignatum, prætergressos primas excubias: etenim propter exercitûs multitudinem rara esse omnia. Et Cyrus his auditis, Quanto, inquit, intervallo hinc exercitus abest? Parasangas ferè duas, aiunt illi. Post hæc eos interrogans Cyrus, An de nobis erat, inquit, apud ipsos aliquis rumor? Erat profectò, inquiunt, et quidem magnus: nimirum vos adventare et prope jam adesse. Quid igitur? ait Cyrus, cùm id audirent, an gaudebant? (hoc autem eorum, qui aderant, causâ quærebat.) Non profectò, respondent illi, non sanè gaudebant, sed admodum etiam angebantur. Jam verò, ait Cyrus, quid agunt? Instruuntur, inquiunt; atque in hoc ipso tum heri tum nudiustertius occupati fuerunt. Et quis eos instruit, ait Cyrus? Cræsus ipse, inquiunt, et cum eo Græcus quidam, et alius quidam Medus: hic quidem à vobis venisse transfuga dicebatur. Verùm ô maxime Jupiter, inquit Cyrus, utinam eum capiam, uti cupio.

Secundùm hæc captivos abducì jussit, et ad eos qui aderant, quasi dicturus aliquid, se convertit. Interea quidam alius à speculatorum aderat præfecto, qui magnum equitum agmen in planitie conspici dicebat:

^a Προεληλύθειεν δὲ οἱ, &c.] Vulgò, προεληλύθειεν δὲ ἐπὶ χιλόν, οἱ, &c. Sed rectè conjecit Leunclavius deesse οἱ μὲν, ante ἐπὶ χιλόν, cui respondet οἱ δ' ἐπὶ ξύλα. De hac emendatione Leunclavio adfentitur e-

tiam Stephanus. Vide p. 254. not. 3. ubi adlata est felix ejusdem Leunclavii conjectura de ἄλλων μὲν ἀμίσσῳ ante ἄλλων δὲ, quod ibidem sequitur.

^b Παρασάγγας] Vide p. 224.

καὶ ἡμεῖς μὲν, ἔφη, εἰκάζομεν ἐλαύνειν αὐτὰς βελομένους ἰδίῳ
τόδε τὸ σφάτευμα. Καὶ γὰρ πρὸ τῆς τάξεως ταύτης ἄλλοι ὥς
τριάκοντα ἵππεῖς ^α συγχῶς προσελαύνουσι, καὶ μέντοι κατ' αὐτὰς
ἡμᾶς· ἴσως βελομένοι λαβεῖν, ἢν δύνασθαι, τὴν σκοπὴν· ἡμεῖς δὲ
ἴσμεν ^β μία δεκάς οἱ ἐπὶ ταυτῇ τῇ σκοπῇ. Καὶ ὁ Κῦρος ἐκέ-
λευσε ^γ τῶν περὶ αὐτὸν αἰεὶ ὄντων ἵππεων ἐλάσασθαις ὑπὸ τὴν σκοπὴν
αὐτῆς τοῖς πολεμίοις ἀτρεμίαν ἔχειν. Οταν δ', ἔφη, ἡ δεκάς
ἢ ἡμετέρα λείπῃ τὴν σκοπὴν, ἐξαναστάντες ἐπιθέσθε τοῖς ἀναθαίνουσιν
ἐπὶ τὴν σκοπὴν. Ὡς δ' ὑμᾶς μὴ λυπῶσιν οἱ ἀπὸ τῆς μεγάλης
τάξεως, ἀντιέειπε σὺ, ἔφη, ὦ Ὑστάσπα, τὴν χιλιεσὺν τῶν ἵππεων
λαβὼν, καὶ ἐπιφάνηθι αὐτίος τῇ τῶν πολεμίων τάξει. Διώξεις δὲ
μηδαμῇ εἰς ἀφανές, ἀλλ' ὅπως αἱ σκοπαὶ σε διχμύνωσιν ἐπιμελη-
θεὶς πᾶριθι. Αν δ' ἄρα ἀναλείνουσιν τὰς δεξιάς προσελαύνουσιν
ὑμῖν τινές, δέχεσθε φιλιῶς τὰς αὐδράς.

Ο μὲν δὴ Ὑστάσπας ἀπὼν ὠπλίζετο· οἱ δὲ ὑπηρετοὶ ἤλαυνον
εὐθύς, ὥς ἐκέλευσεν. Απαυλῶ δ' αὐτοῖς ^δ καὶ δὴ ἐνὸς τῶν σκοπῶν

ac nos quidem, inquit, fuspiciamur eos provehi studio contemplandi
hunc exercitum. Nam ante hanc turmam alii equites ferè triginta ce-
lenter advehuntur, et quidem nos ipsos versùs; fortasse quòd speculam
hanc, si quidem possint, occupare velint: nos autem in istâ speculâ
tantummodò decem sumus. Et Cyrus nonnullos equites ex iis quos
semper circum se habebat, provectos sub *insim insim* speculam clam
hostibus immotos *ibi* consistere iussit. Ubi verò, ait, decuria nostra
speculam deferuerit, *tum* vos ex *insidis* exsurgite, eosque invadite, qui
speculam conscenderint. Atque ut vos magna illa non lædat turma,
egredere tu, inquit, adversùs hos, Hytaspas, equitibus mille adsumptis,
et in conspectum hostilis agminis adversò agmine prodi. Nequaquam
verò persequaris eos usque ad loca *tibi* non perspecta, sed ubi curaveris,
ut tuæ constanter maneant speculae, progredior. Quòd si qui porrec-
tis dextris ad vos advehantur, eos amanter excipite.

Hytaspas itaque discedens arma sumebat; et Cypri statim ministri,
quemadmodum imperârat, avehebantur. Illis autem Araspas cum famulis

^α Συγχῶς προσελαύνουσι, &c.] Ità editio-
nes Steph. Leunclav. Aid. In MSto Bodl.
legitur συχρὸν προσελαύνουσι καὶ μέντοι, ἔφη,
καὶ αὐτὸς ἡμᾶς, &c. in editione Eten. συχ-
ρῶς προσελαύνουσι, &c. Sed recepta placet
lectio.

^β Μία δεκάς, &c.] *Aeneas*, vetustissimus
Tacticonum scriptor, ternos minimùm ἡ-
μιερσκόπους speculatum mitti præcipit,
εὐόκῃ μὴ τὰς τυχόντας, ἀλλ' ἑκατέρους
παλίμην, ὅπως, &c. *Comment. Tact. c. 6.*

Idem eodem loco monet, χρῆναι ἡμιερσκό-
πους πρὸ τῆς πόλεως καθίστασθαι ἐπὶ τῷ
ὕψηλῳ καὶ ὅς ἐκ πλείων φαίνομένη. Conf.
Nostri verba, p. 346.

^γ Τῶν περὶ αὐτὸν, &c.] Vide quæ no-
tavimus, p. 301.

^δ Καὶ δὴ] *Muretus* legit ὅδη. Idem
nos aliàs de hâc reponendâ monuit par-
ticulâ. Vide p. 133. Sed nihil muto,
re ipsâ non postulante, contra librorum
omnium fidem.

Αράσπας σὺν τοῖς Θεράπυσιν, ὁ πεμφθεὶς πάλαι ^a κατάσκοπος, ὁ φύλαξ τῆς Σασίδος γυναικός. Ο μὲν ἔν· Κύρος, ^b ὡς εἶδεν, ἀναπηδήσας ἐκ τῆς ἑδρας ὑπὸντα τε αὐτῷ καὶ ἐδεξιῶτο· οἱ δ' ἄλλοι, ὥσπερ εἰκός, μηδὲν εἰδότες, ἐκπεπληγμένοι ἦσαν τῷ πράγματι· ἕως ὃ Κύρος εἶπεν, Ἄνδρες φίλοι, ἤκει ἡμῖν ἀνὴρ ἄριστος. Νῦν γὰρ ἤδη πάντας ἀνθρώπους δεῖ εἶδέναι τὰ τέτα ἔργα. Οὗτος ἄτε αἰσχυρῶ ἠτληθεὶς κένος ὤχετο, ἔτε ἐμὲ φοβηθεὶς, ἀλλ' ὑπ' ἐμῇ πεμφθεὶς, ὅπως ἡμῖν μαθὼν τὰ τῶν πολεμίων, σαφῶς τὰ ὅλα ἐξαγγείλειεν. Α μὲν ἔν ἐγὼ σοι ὑπεσχόμεν, ὦ Αράσπα, μέμνημαί τε καὶ ἀποδώσω σὺν τέτοις παῖσι. Δίκαιον δὲ καὶ ὑμᾶς ἀπαλλαγ, ὦ ἄνδρες, τῆτον τιμᾶν ὡς ἀγαθὸν ἄνδρα· ἐπὶ γὰρ τῷ ἡμετέρῳ ἀγαθῷ καὶ ἐκινδύνευσε καὶ αἰτίαν ὑπέσχευ, ἥ ἰσορύνετο. Ἐκ τῆς δὴ πάντες ἡσπάζοντο τὸν Αράσπαν καὶ ἐδεξιοῦντο. Εἰπόντος δὲ Κύρου ὅτι τῶτων μὲν ἄλλος εἶπ, Α δὲ καιρὸς ἡμῖν εἶδέναι, ταῦτα, ἔφη, διηγῶ ὦ Αράσπα· καὶ μηδὲν μείζονα τῶ ἀληθῆς τὰ τῶν πολεμίων. Κρεῖττον γὰρ, μείζονα οἰκθύνειας μείονα ἰδεῖν, ἢ μείον ἀκύνειας μείζονα εὐρίσκειν.

cis ipsas etiam speculas occurrit, is qui dudum explorator missus fuerat, Susie mulieris custos. Et Cyrus quidem, cum ut vidit, exiliens de sella progressus est ei obviam et dextrā *hominem* excepit: cæteri, qui nihil horum scirent, re istā erant obstupescēti, ut par est *credi*; donec Cyrus ait, Vir ad nos optimus venit, amici. Nam scire jam omnes homines hujus oportet facinora. Hic neque ullā re turpi victus, neque formidine mei permotus discessit; sed à me missus, ut hostium rebus cognitis, quo loco essent, certò nobis renuntiaret. Tibi quidem, Araspa, quæ sum pollicitus, et meminī et præstabo cum his omnibus. Vos autem omnes etiam æquum est, milites, hunc, ut virum fortem, honore prosequi: nam commodi nostri causā tum periculo se obtulit, tum *sceleris*, quo premebatur: culpam sustinuit. Tum verò Araspam omnes salutantes amplectebantur, et dextris excipiebant. Cū autem dixisset Cyrus, factis jam istorum esse; Quæ autem scire nos ex re nostrā fuerit, inquit, narra nobis Araspa, neque res hostium præter veritatem extenua. Nam melius fuerit, nos arbitratos majora, *deinde* minora videre, quàm auditis minoribus, majora reperire.

^a Κατάσκοπος, ὁ, &c.] Sic editiones *Leuncl. et Etan* quibus accedit etiam Budæus. In cæteris libris perperam legitur κατάσκοπος, ἢ φύλαξ, &c. Stephanus ipse tandem vidit disjunctivam istam hic locum non habere particulam; cū non alterutrum, sed utrumque, Araspā verē dici possit: atque adeo articulum

reponendum censet. Vide p. 248. et 327. Infra paulò de Araspā loquens Panthéa dicit—ὁ ἐμὲ φυλάττειν.

^b ὡς εἶδεν] MS. Bodl. ὡς ἤκουσεν quam lectionem expressit in versione suā *Philadelphus*. Sed nostram illam hanc potius judico.

Καὶ μὲν, ἔφη ὁ Αράσπας, ὡς σαφές αὐτῶν γ' ἂν εἰδείην; ἵποιοι· συνεξέταττον γὰρ ἂν παρὼν αὐτῶν. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ τὸ πλῆθος μόνον οἶσθα, ἀλλὰ καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν. Εγὼ μὲν καὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Αράσπας, καὶ ὡς διανοῦναι τὴν μάχην ποιεῖσθαι. Ἀλλ' ὅμως, ἔφη ὁ Κῦρος, τὸ πλῆθος ἡμῖν πρῶτον εἰπὲ ἐν κεφαλαίῳ. Εκείνοι τρίνουν; ἔφη, πάντες τέταρτοι εἰσὶν ἐπὶ τριάκοντα τὸ βάθος καὶ πεζοὶ καὶ ἵππεις, πλὴν τῶν Αἰγυπίων· οἱ δ' ἂν ἀπέχωνται ἀμφὶ τὰ τετραράκοντα στάδια· πάντες γὰρ μοι, ἔφη, ἐμέλυσεν ὥστε εἰδέναι ὅπόσους κατέειχον χωρίον. Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰπὲ πῶς εἰσι τεταγμένοι· ὅτι ἔπας, πλὴν τῶν Αἰγυπίων. Τάττας δ' οἱ μυριάρχαι ἔταττον εἰς ἑκατὸν πάλαι καὶ τὴν μυριάσιν ἑκάστην· τῆτον γὰρ σφίσι καὶ οἴκοι νόμον ἔφασαν εἶναι τῶν τάξεων. Καὶ ὁ Κροῖστος μέντοι μάλα ἄκων συνεχώρησεν αὐτοῖς ἔτι τάττεσθαι· ἐβόλει γὰρ ὅτι πλείστον ὑπερφαλαγγῆσαι τῷ σὺ στρατεύματι. Πρὸς τί δὴ, ἔφη ὁ Κῦρος, τῆτο ἐπιθυμῶν; Ὡς καὶ μὰ Δί', ἔφη, τῷ περιττῷ κυκλωσόμενος. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, Ἀλλ' οἱ αὖ εἰδείεν, εἰ οἱ

Enimverò, inquit Araspas, operam dedi ut rem quàm certissimè cognoscerem : nam præsens unà cum aliis aciem eorum instruxi. Tu igitur, inquit Cyrus, non eorum modò numerum, verùm etiam aciei rationem tenes? Teneo profectò, inquit Araspas, atque etiam quo pacto prælium inire cogitent. Tu tamen, ait Cyrus, primùm nobis eorum multitudinem summatim exponito. Sunt igitur illi, inquit, omnes et pedites et equites instructi ad tricenos in altitudinem, exceptis Ægyptiis : occupant autem hi ferè spatium quadraginta stadiorum : mihi, enim, inquit admodùm curæ fuit, ut quantum loci occuparent scirem. Ægyptii verò, ait Cyrus, quo pacto instructi sint, dicito : aiebas enim, exceptis Ægyptiis. Nimirum hos denùm millium præfecti ità instruebant, ut quælibet denùm millium acies in centenos esset ab omni parte disposita : nam domi quoque sibi hanc ordinum legem esse dicebant. Cræsus fanè perquam invitè eis concessit ut hoc modo instruerentur ; quippe phalangem suam sic extendere volebat, ut tuum ultra exercitum quàm longissimè porrigeretur. At quamobrem, ait Cyrus, id cupiebat? Eà profectò de causâ, ut exsuperantè copias tuas multitudine circumdaret. Et Cyrus ait, At viderint isti, nè

^a Παρὼν αὐτῶν.] Vulgata est hæc lectio : aliam verò minimè aspernandam præbent MS. Bodl. et editio Aldina, nempe—παρὼν αὐτοῖς. Sed vide p. 349. lin. 12. et 13.

^b ἀπέχων ἀμφί.] Suspectus est hic locus Criticis ; quorum alii reponunt ἔχων, alii κατέχων, alii ἐπὶ ἔχων. Leunclavius auctorem agnoscit ultimum hoc

verbum ; quod mihi non displicet, cùm proximè ad vulgatam lectionem accedat, et commodè significare possit, occupare 40 stadia, quemadmodùm statim subjicit Araspas—εἰδέναι ὅπου κατέειχον χωρίον.

^c ὑπερφαλαγγῆσαι.] Consule indicem vocum ad rem militarem spectantium.

^d Ἀλλ' οὗτοι, &c.] Pro οὗτοι placet Leunclavio scribere οὗτοι, parvâ, quod ad scripturam

κυκλόμενοι κυκλωθεῖεν. Ἀλλ' ἂν μὲν παρὰ σὲ καιρὸς μαθεῖν ἀκη-
κόαμεν· ὑμᾶς δὲ χρὴ, ὧ ἄνδρες, ἔτω ποιεῖν·^α νῦν μὲν, ἐπειδὴν
ἐνθένδε ἀπέλθῃς, ἐπισκέψασθε καὶ τὰ τῶν ἵππων καὶ τὰ ὑμῶν αὐτῶν
ὅπλα· (πολλάκις γὰρ μικρὰ ἐνδεία καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος καὶ ἄρμα
ἄχρεϊον γίνεσθαι) αὐριον δὲ πρῶτ', ἕως ἂν ἐγὼ θύωμαι, πρῶτον μὲν
χρὴ ἀριεῖναι καὶ ἄνδρας καὶ ἵππους, ὅπως ὅ,τι ἂν πρᾶττεν καιρὸς
αἰεὶ ἦ, μὴ τάττε ἡμῖν ἐνδὲρ· ἐπεὶ δὲ σὺ, ἔφη, ὦ Ἀράσπα, τὸ
δεξιὸν πέρας ἔχει, ὥσπερ καὶ ἔχεις, καὶ οἱ ἄλλοι μυριάρχοι ἥπερ νῦν
ἔχει· ὁμᾶ γὰρ τῷ ἀγῶνος οὗτος, ἔδεν ἄρματι ἔτι καιρὸς τῆς
ἵππου μέλας ἐκδύναι. Παραγγείλατε δὲ τοῖς ταξιάρχαις, καὶ
λοχαβοῖς ἐπὶ φάλαγος καθίσασθαι, εἰς δύο ἔχουρας ἕκασον τὸν
λόχον. Ο δὲ λόχος ἦν ἕκαστος εἰκοσιτέτταρες.

Καὶ τις εἶπε τῶν μυριάρχων, Καὶ δοκῆμέν σοι, ἔφη, ὦ Κύρε,
ἐκάνῳς ἔξειν, εἰς τοσάτους τεταγμένοι, πρὸς ἔτω βαθεῖαν φάλαγγα;
Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Αἱ δὲ βαθύτεραι φάλαγγες, ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι
τοῖς ὅπλοις τῶν ἐναυλίων, τί σοι δοκῶσιν, ἔφη, ^β τῆς πολεμίας

dum circumdare volunt, *ipsimet* circumdantur. Sed enim quæ ex te di-
dicisse *nostram* erat in rem, audivimus: vobis autem ita, viri, faciendum
est: nunc quidem, posteaquam hinc abieritis, tum equorum arma, tum
vestra inspicite; (nam sæpenumerò exiguâ re deficiente, et vir, et equus,
et currus inutilis reddatur) cras autem manè, dum sacram ego rem per-
agam, primum et viris et equis vescendum erit, ut quidquid fieri sem-
per opportunum fuerit, nihil nobis desit quo minùs id conficiamus: de-
inde tu, inquit, Araspa, cornu dextrum tehe, uti nunc tenes, ac ceteri
istidem denum millium præfecti *servate* quem nunc locum obtinetis;
nam ubi prope adest certamen cum sit conferendum, non juncti jam
equi ullo in curru commodè mutari possunt. Denuntiate verò cohör-
tium præfectis et ductoribus manipulorum, ut in phalange consistant,
singulis manipulis densis ad duos. Erant autem *isti* manipuli singuli
millium viginti quatuor.

Et quidam è denum millium præfectis, An videmur tibi, Cyre, in-
quit, si *quidem* in tot ordinati simus, adversus tam densam phalangem
suffecturi? Et Cyrus, Denfiores quæ sunt phalanges, ait, quàm ut ar-
mis ad hostes possint pertingere, quid tibi videntur hostibus adferre

turam adinet, magnâ, quod ad sensum,
mutatione. Receptam ille quidem lectio-
nem in loco vertendo sequitur, sed in no-
tis se longè malle ait, ἀλλ' ἄτοι ἂν, &c. ut
dicatur, *nequaquam scire poterint*. Verum
satis apta videtur ea lectio, quam in om-

nibus inveni libris, atque adeò excuden-
dam curavi.

^α Νῦν μὲν, ἐπειδὴν, &c.] Monita tradit
Agamemnon his ferè similia, II. β. v. 381,
et seq.

^β Τῆς πολεμίας, &c.] Illud ἀφελεῖν, quod
hanc

βλάπτειν ἢ τὰς συμμάχους ὠφελεῖν ; Εγὼ μὲν γὰρ, ἔφη, τὰς εἰς ἱκαλὸν τέττας ὀπλίτας εἰς μυρίας ἂν βαλοίμην μάλλον τεύχεσθαι· ἄτω γὰρ ἂν ἐλαχίστοις μαχοίμεθα. Εξ ὧν μὲνοι ἐγὼ τὴν φάλαγγα βαθυῶ, οἷμαι ὅλην ἐνεργὸν καὶ σύμμαχον ποιήσκειν αὐτὴν ἑαυτῇ. Ακουσας μὲν ἐπὶ ταῖς Σαρακοφόροις τάξω, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀκουσασὶ τοξότας. Τέττας γὰρ ^α πρῶτοςάτας μὲν τίς ἂν τάττοι, οἱ καὶ αὐτοὶ ὁμολογῶσι μηδεμίαν μάχην ἂν ὑπομεῖναι ἐκ χειρός ; Προβέβλημένοι δὲ τὰς Σαρακοφόρους μενῶσι γε· καὶ οἱ μὲν ἀκουσίζοντες, οἱ δὲ τοξεύοντες ὑπὲρ τῶν πρόσθεν πάντων λυμάνυται τὰς πολέμους. Ο,τι δ' ἂν κακουργῇ τις τὰς ἐναυλίας, δηλονότι παντὶ τῷ τὰς συμμάχους καφίξει. Τελευταίας μὲνοι γήσω τὰς ἐπὶ πᾶσι καλυμένους. Ὡς περ γὰρ οἰκίας ἔτε ἄνευ λιθολογήματος ὀχυρῆ ἔτε ἄνευ τῶν γέγων πεσιούτων ὄφελος, ἔτως ἔδὲ φάλαγγος ἔτε ἄνευ τῶν πρώτων ἔτε ἄνευ τῶν τελευταίων, ἢ μὴ ἀγαθοὶ ᾖσιν, ὄφελος ἔδεν. Ἀλλ' ὑμεῖς τε, ἔφη, ὡς παραγγέλλω τάττεσθε, καὶ ὑμεῖς οἱ τῶν πελταστῶν ἄρχοντες ἐπὶ ταῖς τὰς λόχους ὡσαύτως καθίσαιτε καὶ ὑμεῖς οἱ τῶν τοξόων,

damni, sociis quid commodi? Equidem, ait, hos in centenos ordinales gravis armaturæ milites malle in decies millenos esse dispositos: nam hoc modo cum paucissimis dimicarem. At quo militum numero phalangis meæ constabit altitudo, futurum arbitror, ut tota strenua reddatur, et ad opem mutuam ferendam prompta. Jaculatores quidem post loricated disponam, et post jaculatores, sagittarios. Quis enim eos in acie primam constituat, qui fateantur ipsi nullam se cominus pugnam sustinere posse? At si loricated ante se *hostibus* oppositos habeant, subsistent: et illi quidem tela vibrando hi sagittas emittendo super omnes ante *collocatos*, hostibus perniciem facient. Quocumque autem maleficio hostes quis infestat, eo nimirum omni socios sublevari. Postremos vero collocabo, qui omnium ultimi vocantur. Nam quemadmodum domus nec sine lapidum lectorum compositione firmâ, nec absque iis qui tectum faciant, ullam ad rem utilis est, sic neque phalangis vel absque primis vel absque ultimis, si strenui non fuerint, ullus est usus. At vestros ordines, ut præcipio, instruite; ac vos peltastarum præfecti post hos, *vestros* itidem manipulos disponite; vosque *præfecti* sagittariorum,

hanc sententiam claudit, omnino delendum censet *Muretus*: quippe quod, ejus ex mente, totam sententiam corrumpit. Huic non accedo; cum nec inepta sit vulgata lectio, et omnium nitatur librorum consensu.

• Πρῶτοςάτας μὲν τίς, &c.] Alius est

harum vocularum tam in MSto Bodl. quam in libris editis ordo, — πρῶτοςάτας μὲν ἂν τις τάττοι. Ipse verò, ex admonitu Budæi, Stephani, Mureti, aliorum, enclit. τίς in interrogativum μεταγί, et particulæ ἂν præposui.

ἐπὶ τοῖς πελῆσταις ὡσαύτως. Σὺ δὲ ὅς τῶν ἐπὶ πᾶσιν ἄρχεις, τελευταίας ἔχων τὰς ἀνδρας, παράγγελλε τοῖς ἑαυτῇ ἐφορᾷ τε ἑκάστῳ τὰς καθ' ἑαυτὸν, καὶ τοῖς μὲν τὸ δῖον ποιῶσιν ἐπικελεύειν, τοῖς δὲ ^a κακυνομένοις ἀπειλεῖν ἰσχυρῶς· ἢν δέ τις σρέφηται, προδιδόναι θέλων, θανάτῳ ζημιᾷ. Ἐρῶν γάρ ἐστι τοῖς μὲν πρῶτοςτά-
ταις θαρρύνειν τὰς ἐπομένους καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ· ὑμᾶς δὲ δεῖ, τὰς ἐπὶ πᾶσι τελαγμένους, πλείω φόβον παρέχειν τοῖς κακοῖς τῇ ἀπὸ τῶν πολέμιων. Καὶ ὑμεῖς μὲν ταῦτα ποιεῖτε. Σὺ δὲ ὦ Αβραδάτα, ὅς ἄρχεις τῶν ἐπὶ ταῖς μηχαναῖς, ἔτω ποίει ὅπως τὰ ζεύγη τὰ τὰς ὑπὲρτας καὶ τὰς πύργους φέρουσα ἔψεται ὡς ἐγγύτατα τῆς φά-
λαλλος. Σὺ δ', ὦ Δαῦχε, ὅς ἄρχεις τῶν ^b σκευοφόρων ἄρμαμα-
ζῶν, ἐπὶ τοῖς πύργοις ἄγε πάντα τὸν τοῖστὸν στρατόν· οἱ δ' ὑπὲρταί
σ' ἰσχυρῶς κολαζόντων τὰς προΐοντας τῇ καιρῷ ἢ λειπομένους. Σὺ δ',
ὦ Κάρδῶχε, ὅς ἄρχεις τῶν ἄρμαμαζῶν αἱ ἄγῃσι τὰς γυναῖκας,
καλᾶσθαι αὐτὰς τελευταίας ἐπὶ τοῖς σκευοφόροις. Επόμενα γὰρ ταῦ-
τα πάντα καὶ πλήθους δόξαν παρέξει, καὶ ἐνεδρεῦειν ^c ἡμῖν ἐξουσία ἔσται,

iiidem post peltastas. At tu, qui praefectus es ultimis omnium, extre-
mâ esto in acie cum tuis, eisque praecepe, ut quisque suos respicien-
do observet, et officium facientes adhortetur, ignaviores minitabundus
acriter increpet: quodd si quis tergum vertat, prodendi consilio, cum
morte multet. Est enim eorum qui principe constituti sunt loco munus,
ut sequentes verbis et factis animosos efficiant: vos autem, qui post om-
nes estis collocati, etiam metum hostili majorem ignavis incutere debe-
tis. Ac vos quidem hæc facite. Tu verò Abradata, qui praefectus es
iis quibus machinæ curæ sunt, sic fac, ut vehicula jugalia, quæ ministros
ac turres vehunt, quàm proximè phalangem sequantur. Tu, Dauche,
qui praefectus es sarcinariis *harmamaxis*, post turres copias ejusmodi om-
nes ducito; et ministri tui vehementer in eos animadvertant, qui *vel*
intempestivè præcesserint vel à tergo manserint. Tu, Carduche, qui
harmamaxis mulieres vehentibus es praefectus, postremo eas loco post
impedimenta constitue. Nam si hæc omnia sequantur, et multitudinis opi-
nionem præbunt, et insidias struendi facultatem nobis suppeditabunt,

^a Κακυνομένοις] *Camerarius*, auctore
Stephano, non κακυνομένοις sed μαλακυ-
νομένοις in suo vet. lib. scriptum invenit.
In cæteris verò omnibus cùm receptum
exstet verbum, nihil muto.

^b Σκευοφόρων ἄρμαμαζῶν] Ità editiones
Ald. Steph. et Eton. In aliis verò, nec-
non in MSto Bodl. deest vox ultima.
Haud ità malè. Nam ἑλληνισμῶς aliὰ ἀ

Nostro adhibetur σκευοφόρος, pro σκευοφόρος
ἄμαξα Hist. Græc. lib. 3. p. 293. et ab
Æliano Histor. Variæ lib. 9. c. 30. ubi
vide quæ hæc de ellipsi notat. cl. Peri-
zonius.

^c Ἡμῖν] Editio *Eton.* dat ἡμῖν, quam
et lectionem exhibet *Leuæclavius*, licet
in versione suâ nostram illam, cæterorum
librorum consensu firmatam, sequatur.

καὶ τοῖς πολεμίοις, ἣν κυκλῆσθαι βάλωνται, μείζω τὴν περιβολὴν ἀναγκάσει ποιεῖσθαι· ὅσῳ δ' αὖ μείζον χωρίον περιβάλλωνται, τοσάτω αὐτὰς ἀσθενεστέρας ἀνάγκη γίνεσθαι. Καὶ ὑμεῖς μὲν ἔτω ποιεῖτε· σὺ δὲ, ὦ Ἀρτιάδαζε, καὶ Ἀρταγέρσα, τὴν χιλιεσὺν ἐκάτερος τῶν σὺν ὑμῖν ἐπὶ τέτοις ἔχειε πεζῶν. Καὶ σὺ ὦ Φαρνύχε καὶ Ασινάτα, τὴν τῶν ἱππέων χιλιεσὺν, ἥς ἐκάτερος ὑμῶν ἄρχει, μὴ συγκατατάττετε εἰς τὴν φάλαγγα, ἀλλ' ὀπισθεν τῶν ἀρμαμαξῶν ἐξοπλίσθητε καθ' ὑμᾶς αὐτές· ἐπειτα πρὸς ἡμᾶς ἦκετε σὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσιν. Οὕτω δὲ δεῖ ὑμᾶς παρεσπνεύσθαι, ὡς πρῶτες δεῖσον ὑμᾶς ἀγωνίζεσθαι. Καὶ σὺ δὲ, ^α ὁ ἄρχων τῶν ἐπὶ ταῖς καμήλοις ἀνδρῶν, ὀπισθεν τῶν ἀρμαμαξῶν ἐκίστη· ποιεῖ δ' ὅ, τι αὖ σοι παραγγέλλῃ Ἀρταγέρσας. Ὑμεῖς δ' οἱ τῶν ἀρμάτων ἡγεμόνες διακληρωσάμενοι, ὁ μὲν λαχὼν ὑμῶν πρὸς τῆς φάλαγγος, τὰ μεθ' ἐαυτοῦ ἐκαλὸν ἔχων ἄρμαλα καλᾶσθαι· αἱ δ' ἕτεροι ἐκαλοσύες τῶν ἀρμάτων, ἡ μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν πλευρὸν τῆς σφραῖδας στοιχῆσα, ἐπίσθω τῇ φάλαγγι ^β ἐπὶ κέρως, ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Κύρος μὲν ἔτω διέτασεν·

Ἀβραδάτης δὲ ὁ Σάσων βασιλεὺς εἶπεν, Εἰγώ σοι, ὦ Κύρε,

et cogent hostes, si *quidem* circumdare nos velint, ut majorem ambitum faciant: quanto autem majus spatium circumdando complectantur, tanto necesse est imbecilliores fiant. At vos *quidem* ita facite: tu verò Artabaze, et tu Artagerfa, uterque mille pedites, ex his qui vobiscum sunt, post hos habete. Túque Pharnuche, et tu Asinadata, equites illos mille, quibus præestis uterque, nè in phalange unà cum cæteris disponite, sed armis vosmet pone *barmamaxas* seorsum ipsi instruite: deinde cum ducibus cæteris ad nos accedite. Sic autem paratos vos esse oportet, quasi primi prælium sitis inituri. Tu quoque illorum qui in camelos sunt *impositi* præferte, pone *barmamaxas* locum obtineto; et quidquid Artagerfas imperarit, facito. Vos autem curruum duces, cùm fortem duxeritis, cui vestrũ id sorte obvenerit, is ante phalangem suos centum currus constituat: de cæteris curruum centuriis altera *quidem* ad latus dextrum exercitus procedens, phalangem ad cornu sequatur, ad lævum altera. Sic *adeò* Cyrus *omnes* disponebat:

Abradatas autem Susorum rex, Ego, Cyre, ait, ultro in me recipio,

^α Σὺ δὲ ὁ, &c.] Sic rescripsimus editionem *Eton.* suffragante Stephano, secuti. Vulgò scribitur ὁ ἄρχων. Sed antea dixit, ὑμεῖς οἱ ἄρχοντες, non ὁ ἄρχων, et infra paulò ὑμεῖς δ' οἱ τῶν ἀρμάτων ἡγεμόνες, ἔπειτα ὑμεῖς δ' ὁ τῶν, &c.

^β Ἐπὶ κέρως] Vulgò, ἐπὶ κέρως. Parum interest, utro tandem modo legas: nam sua utrique formæ constat auctoritas. Nos *MSto* Bodl. et Stephano parvimus.

ἐθελύσιος ὑφίσταμαι τὴν κατὰ πρόσωπον τῆς αὐλίας φάλαγγος τάξιν ἔχειν, εἰ μὴ τι σοι ἄλλο δοκεῖ. Καὶ ὁ Κῦρος ἀτασθεὶς αὐτὸν καὶ δεξιωσάμενος, ἐπῆρετο τὰς ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἄρμασι ^a Πέρσας, Ἡ καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ταῦτα συγχωρεῖτε; Επεὶ δὲ ἐκεῖνοι ἀπεκρίναντο ὅτι ἔ καλὸν εἴη ταῦτα ὑφίσθαι, διεκλήρωσεν αὐτὰς, καὶ ἔλαχεν Αβραδάτης ἥπερ ὑφίστατο, καὶ ἐγένετο κατὰ τὰς Αἰθυπίας. Τότε μὲν δὴ ἀπιόντες, καὶ ἐπιμεληθέντες ὧν προεῖπον, ἐδειπνοποιῶντο, καὶ φυλακὰς καλᾶς ἡσάμενοι ἐκοιμήθησαν. Τῇ δ' ὑπερῷα πρώτῃ μὲν ὁ Κῦρος ἐθύετο· ὁ δ' ἄλλος στρατὸς ἀρισησας καὶ σπουδὰς ποιησάμενος ἐξωπλίζετο πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς χιτῶσι, πολλοῖς δὲ καὶ καλοῖς θώραξι καὶ κράνεσιν· ὠπλίζον δὲ καὶ ἵππους ^b προμελῶπιδίοις καὶ προσερνιδίοις· καὶ τὰς μὲν μονίππους παραμυριδίοις, τὰς δ' ἐπὶ τοῖς ἄρμασι, παραπλευριδίοις· ὥς ^c ἤστραπτο μὲν χαλχῷ, ^d ἦνθει δὲ φοινικίσιν πᾶσα ἡ στρατιά.

Καὶ τῷ Αβραδάτῃ δὲ τὸ τετραύρουμον ἄρμα καὶ ἵππων ὁκτώ παγκάλως ἐκεκόσμητο. Επεὶ δ' ἔμελλε ^e τὸν λινῶν θώρακα, ὃς ἐπιχώριος

ut hunc è regione phalangis adversæ locum obtineam, nisi quid aliud tibi videtur. Et Cyrus hominem admiratus dextrâprehendit, ac Persas qui cæteris erant in curribus interrogabat, An et vos hæc conceditis? Illis respondentibus, honestum non esse, hæc permittere; rem sorte decernendam ipsis proposuit, et Abradatae sorte id obvenit, quod ipse in se recipere statuerat, atque ad id Ægyptiis oppositus fuit. Ac tum quidem cum discessissent et curassent ea, de quibus prædixerant, cœnabant, et constitutis excubiis quieti se dabant. Postridiè manè Cyrus rem divinam faciebat: reliquus verò exercitus cum pransus esset ac libasset armabant se et instruebant multis et elegantibus tunicis, multis et elegantibus loriceis et galeis: equos etiam frontalibus et pectoribus armabant: et equitum quidem equos illis armis, quæ femora; curribus verò junctos armis illis, quæ latera tegerent; adeo ut totus exercitus ære fulgeret, et florido vestium punicearum colore niteret.

Erat et Abradatae currus temonum quatuor et equorum octo pereleganter exornatus. Cumque jam thoracem more patrio lineum induere

^a Πέρσας, Ἡ καὶ] Sic Stephanus; nec aliter MS. Bodl. nisi quod ε, pro η, librarii festinantis vitio repræsentet. Vulgò scribitur, εὶ καὶ.

^b Προμελῶπιδίοις, &c.] Equos pariter ac equites tegumentis muniri solitos, quæ à partibus, quas tegerant, erant nominata, tradit J. Pollux lib. 1. c. 10. Vide p. 331. initium l. b. 7. et Arr. Tacit. p. 14.

^c ὥς ἤστραπτο] Sic editiones Hier. Ald.

Steph. Leuncl. In aliis quidem editis et MS. Bodl. activâ formâ legitur ἤστραπτε. Quod malim. Ità scilicet Noster ἀναβ. ε. p. 156.—τάχα δὲ καὶ χαλκὸς τις ἤστραπτε, καὶ, &c.

^d ἦνθει δὲ φοινικίσιν, &c.] Adhuc A G. N. lib. 2. c. 26. ubi sermones de coloribus vocabulisque eorum agitantur.

^e Τὸν λινῶν θώρακα] Linteis sive lineis loriceis pro thoracibus esse usus veteres, notunt

ἦν αὐτοῖς, ἐνδύεσθαι, προσφέρει αὐτῷ ἡ Πάνθεια χρυσεῦν κράνος, καὶ περιβραχιόνια, καὶ φέλλια πλατεῖα περὶ τὰς καρπὰς τῶν χειρῶν, καὶ χιτῶνα πορφυρεῖν, ποδήρη, ^a σολιδῶν τὰ κάτω, καὶ λόφον ὑακινθινόεαφῃ. Ταῦτα δὲ ἐποίησατο, λάθρα τῷ ἀνδρὶ ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκείνους ὅπλα. Ο δὲ ἰδὼν ἐθαύμασέ τε, καὶ ἐπήρξο τὴν Πάνθειαν, Σὺ δὴ περ, ὦ γύναι, σιγῶσα τὸν σαυτῆς κόσμον τὰ ὅπλα μοι ἐποίησω; Μὰ Δί', ἔφη ἡ Πάνθεια, τόν γε πλείους ἄξιον· σὺ γὰρ ἔμοιγ', ἦν καὶ τοῖς ἄλλοις φαίης οἷος ἐμοὶ δοκεῖς εἶναι, μέγιστος κόσμος ἔσθ'. Ταῦτα δὲ λέγουσα ἐνδύε τε τὰ ὅπλα, καὶ λαυθάνειν μὲν ἐπειρᾷτο, ^b ἐλείβετο δὲ αὐτῇ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν παρειῶν.

vellet, adfert ei Panthéa galeam auream et tegumenta brachiorum, et armillas latas circum internodia manuum, et purpuream tunicam, ad pedes usque demissam, extremâ in orâ rugatam, et cristam hyacinthino colore tinctam. Hæc illa fecerat, clam viro mensurâ armorum ejus diligenter initâ. Quibus ille conspectis miratus est, et Panthéam interrogavit, Tūne verò, mea uxor, ornatu tuo conficissô hæc mihi arma confecisti? Non profectò, ait Panthéa, ornamento illo, quod maximi pretii est: nam tu, si quid talis etiam aliis videaris, qualis esse mihi videris, maximo mihi fueris ornamento. Hæc dicens armis eum induebat, et quānquam id occultare conaretur, lacrimæ tamen ei per genas manabant.

sunt omnes: sed quomodo illæ fierent, & quâ ratione linum induresceret, ut etiam ferro resisteret, hoc verò nōrunt non omnes. Fiebant autem linei thoraces operâ atque artificio coæstiliariorum et *πυλοποιῶν*, qui linum aceto vel austero vino, cui tal esset adjectum, probè macerabant; deinde ita cogebant, ut soliditatem ac crassitiem lintei octies, decies, aut sæpius in se complicati haberet. Hæc serè *Causabono* debemus; qui rationem thoraces illos conficiendi ex *Nicetæ Choniata* libro 1. de imperio *Isoetii Angeli*, p. 191. edit. *Wlf.* in animadv. suas in *Sueton.* lib. 7. p. 202. edit. in fol. transtulit. Vide sis etiam *Hom.* II. β'. v. 529, et 830. ubi minor ille *Aïax* et *Amphius* *ἀνθεράνας* adpellantur. Quos locos adspicit *Plinius*, Nat. Hist. lib. 39. c. 1. Consule etiam *Lipssii* de milit. Rom. lib. 3. dial. 6.

^a *Σολιδῶν τα*, &c.] Rugæ illæ, quæ in vestium simbriis de industria ad ornatum iis aliquem conciliandum, formantur, *σολίδες*, auctore *Polluce*, solent vocari. Unde *σολιδῶναι* *χιτῶνες* dicuntur, qui in ru-

gas hujusmodi et plicaturas contrahuntur. Vide, si libet, *Salmas.* in *Palf.* Tertul. p. 334. et *J. Poll.* lib. 7. c. 13.

^b *Ελείβετο δὲ αὐτῇ*] Vulgò αὐτῆς. *Gabriellus* nostram lectionem ex vetusto quodam adfert exemplari, cui libens obsecutus sum. Nam eodem prorsus modo *Noster* de *Panthéa* dixit, p. 244. *Ἀπλὰ δ' ἦν αὐτῇ καὶ τὰ δάκρυα κατὰσάροντα*. Similiter *Hesiodus* loquitur, de apro dentes acuate,

——— ἄφρος δὲ περὶ σῶμα ματιχέωντε
Λείβεσαι ————— *Scut. Herc.* v. 389.

Rectè verò notat *Stephanus* Nostrum hîc *Homericum* loquendi genus bellè παραποιήσασθαι. Sic autem *Poëtarum* princeps, cūm alibi passim, tum *Odyss.* β'. v. 531, et seq.

Ὡς Ὀδυσσεὺς ἐλαίων ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον
εἴβειν.

Ενθ' ἄλλως μὲν πάσις ἐλάτθαν δάκρυα
λεῖβον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ πρόσθεν ὢν ἀξιολύσιος ὁ Αβραδάτης ὠπλίθη τοῖς
 ὅπλοις τέτοις, ἐφάνη μὲν κάλλιστος καὶ ἐλευθεριώτατος, ἅτε καὶ
 τῆς φύσεως ὑπαρχέτης· λαβὼν δὲ παρὰ τῷ ὑφηνιόχῃ τὰς ἡνίας,
 παρεσκευάζετο ὡς ἀναβησόμενος ἤδη ἐπὶ τὸ ἄρμα. Ἐν δὲ τῇ τῷ
 ἡ Πάνθεια, ὑποχωρῆται κελεύσασα τὴς παρόντας πάντας, ἔλεξεν,
 “ Ἀλλ’ ὅτι μὲν, ὦ Αβραδάτα, εἴ τις καὶ ἄλλη πάποτε γυνὴ τὸν
 “ αὐτῆς αὐτὸν μείζον τῆς ἐαυτῆς ψυχῆς ἐτίμησεν, οἶμαί σε
 “ γινώσκειν ὅτι καὶ ἐγὼ μία τέτων εἰμί. Τί ἔν με δεῖ καθ’ ἑν
 “ ἑκάστων λείπειν; τὰ γὰρ ἔρτα οἶμαί σοι πιθανώτερα παρεσχῆσθαι
 “ τῶν νῦν λεχθέντων λόγων. Οἷως δ’ ἔτῳς ἔχουσα πρὸς σε, ὥς-
 “ περ σὺ οἶσθα, ἐπομνύω σοι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν φιλίαν, ἢ μὴν
 “ ἐγὼ βάλεσθαι ἂν ^α μετὰ σὺ ἀνδρὸς αἰχμῆς γενομένη κοινῇ γῆν
 “ ^β ἐπιέσασθαι μᾶλλον, ἢ ζῆν μετ’ αἰσχυνομένην αἰσχυνομένην ἔτῳς
 “ ἐγὼ καὶ σὲ τῶν καλλίστων καὶ ἐμαυτὴν ἡξίωκα. Καὶ Κύρῳ δὲ
 “ δοκῶ μεγάλην τινὰ ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν, ὅτι με αἰχμάλωτον
 “ γεγεννημένην καὶ ἐξαιρεθεῖσαν ἐαυτῷ, ἔτε με ὡς δέλην ἡξίωσε

Abradatas autem jam ante spectatu dignus, posteaquam his armis
 erat instructus, pulcherrimus adparebat et maximè liberali formâ præ-
 ditus, quippe qui talis esset etiam à naturâ: cùmque ab aurigâ inferiore
 habenas accepisset, jam se parabat ut in currum adscenderet. Ibi tum
 Panthéa, fecedere jussis omnibus qui aderant, dixit, “ Enimverò, Abra-
 “ data, si quæ mulier unquam maritum suum pluris quàm suam æstima-
 “ vit animam, agnoscere te arbitror etiam me harum unam esse. Quid
 “ ergo necesse est omnia singillatim commemorare? nam factis ea me
 “ tibi præstitisse existimo, quæ plus apud te fidei mereantur, quàm verba
 “ à me nunc prolata. Sed enim tametsi hoc sim erga te animo, quem
 “ ipse nôsti, jurata tamen et meum et tuum amorem sanctè testor,
 “ malle me tecum, strenuè cùm te gesseris, terrâ simul obrui, quàm
 “ cum infami et ipsam infamem vivere: usque aded equidem et te et
 “ meipsam honestissimis quibusque dignos judicavi. Quin etiam Cyro,
 “ meâ sententiâ, magnas quasdam gratias debemus, quòd redactam
 “ me ad captivæ fortunam et sibi selectam, nec ut servilis fœminam

a μετὰ σὺ, &c.] Editio *Eton.* operarum,
 opinor, vitio, habet κατὰ σὺ. Aliam ve-
 rò lectionem in illo Camerarii libro ex-
 stare tradit Stephanus, μετὰ σὺ ἀνδρὸς
 ἀγαθοῦ γενομένου. Nil minus. Ceterum
 (quòd Stephanus etiam indicat) illud ip-
 sum loquendi genus retinere videmus
 Xenophonem in Abradatæ morte, lib. 7.
 sub init. ubi de Abradatâ et alijs qui cum

eo ceciderunt, dicitur, καὶ οὗτοι μὲν ἐνλαύθη
 εἰς ἀγαθὸν γενομένοι, κατεκόπησαν—

β ἐπιέσασθαι] Scribitur etiam ἐπιπεί-
 σασθαι, perperam. MS. Bodl. et optimæ
 quæque notæ editiones receptam lectionem
 tuentur. Dicitur autem (utî Stephanus
 ante nos observavit) poetica quâdam au-
 daciâ ἐπιέσασθαι γῆν, i. e. induere terram,
 qui terrâ conditur, quasi eâ amictatur.

“ κεκλιῖσθαι, ἥτε ὡς ἐλευθέραν ἐν ἀτίμῳ οὐνόματι διεφύλαξε δῆσαι
 “ ὥσπερ ἀδελφεῶ γυναικα λαβών. Πρὸς δὲ καὶ ὅτε ὁ Ἀράσπας
 “ ἀπέστη αὐτῆς, ὁ ἐμὲ φυλάττων, ὑπεσχόμεν αὐτῇ, εἴ με ἐάσεις
 “ πρὸς σε πέμψαι, ἥξειν αὐτῇ σὲ πολὺ Ἀράσπας πισότερον καὶ
 “ ἀμείνουνα.”

Ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ Ἀβραδάτης ^α ἀγαθούς τοῖς λόγοις,
 καὶ δίγων αὐτῆς τῆς κεφαλῆς, ἀναέλεψας εἰς τὸν ἔβρανόν, ἐπεύξατο·
 Ἀλλ', ὦ Ζεῦ μέγιστε, δός μοι φαῖναι ἀξίῳ μὲν Πανθείας αἰ-
 δρί, ἀξίῳ δὲ Κύρῳ φίλῳ τῇ ἡμᾶς τιμήσας. Ταῦτα εἰπὼν,
 κατὰ τὰς θύρας τῇ ἀρμαίῃς δίφρῳ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄρμα. Επεὶ
 δὲ ἀναβάς αὐτῆς κατέκλεισε τὸν δίφρον ὁ ὑφηνίοχος, ἃ ἔχουσα
 ἡ Πάνθεια πῶς ἂν ἔτι ἄλλως ἀσπάζαιτο αὐτὸν, κατεφίλησε τὸν
 δίφρον· καὶ τῇ μὲν πρόφει ἤδη τὸ ἄρμα, ἡ δὲ λαβῆσα αὐτὸν
 συνεφείπετο, ἕως ἐπιστραφείς καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Ἀβραδάτης εἶπε,
 Θάρρει Πάνθεια, καὶ χαῖρε, καὶ ἄπιθι ἤδη. Ἐκ ^β τῆς δὲ οἱ εὐ-
 νῆχοι καὶ αἱ θεράπαιναι λαβῆσαι αὐτὴν ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀρμάμαξαν,

“ conditionis, nec ut liberam sub ignominioso nomine possidendam
 “ censuerit; sed posteaquam me accepit, tibi tanquam fratris uxorem
 “ custodiverit. Præterea, cum Araspas, custos ille meus, ab ipso de-
 “ ficeret, pollicita sum ei, si mihi facultatem ad te mittendi concederet,
 “ venturum te ad ipsum longè Araspâ tum fidiorem tum meliorem.”

Hæc illa proloquuta est: cujus verbis mirificè delectatus Abradatas,
 et caput ejus tangens, sublatis ad cælum oculis, precatus est; Tu verò,
 Jupiter maxime, fac ut dignum me Panthéâ maritum, et amicum Cyro
 dignum ostendam, qui nobis honorem habuit. Hæc loquutus, per fores
 sellæ curulis in currum ascendit. Et cùm inferior auriga, post ejus ad-
 scensum, sellam istam occlusisset, Panthéa, quæ aliâ ratione non posset am-
 pliùs ipsum amplecti, sellam est osculata: et Abradatas quidem jam proce-
 debat currus, atque illa clam eo subsequēbatur, donec conversus Abrada-
 tas, eâ conspectâ, dixit, Bono sis animo Panthéa, et salve, et abi jam. Tum
 deinde eunuchi atque ancillæ receptam eam ad *harmatamaxam* deduxerunt,

^α ἀσθεῖς τοῖς, &c.] In *Flrentinâ* edi-
 tione scribitur ἀσθεῖς αὐτὴν, et in vete-
 ribus aliquot libris, Stephano teste, ἀσ-
 θεῖς τῆς λόγους αὐτῆς. Nostra verò lectio
 MSti Bodl. principum editionum et *Zu-
 pargæ* consensu nititur.

^β Ἐκ τῆς δὲ, &c.] Ità MS. Bodl. et
 primæ notæ editiones omnes: in *Aldinâ*
 legitur. Ἐκ τῆς δὲ — καὶ κατέκλει-
 ναν, καὶ κατέκλειψαν τῇ σκηνῇ. J. Pollux,
 lib. 10. c. 12. paulò aliter hunc locum
 exhibet, — καὶ κατέκλειναν, καὶ κατέ-
 κλειψαν τὴν σκηνήν. Hanc lectionem ve-
 ram esse et opportunam, eandemque adeò

in ipso Xenophonte reponendam existima-
 vit quidam *Pollucis* enarrator. Hic nimi-
 rum, non mulierem ipsam ab ancillis hæc
 opertam scenâ, sed impositâ muliere, sce-
 nam ipsam obtectam fuisse, putat. Huic
 ut accedam, in animum inducere nequeo:
 nam ipse si quid judico, magis commodè
 mulierem ipsam, velo aliquo scenæ, in quâ
 jam decumbebat, obducto, quàm scenam,
 obtectam dicamus. Quare non Xenophon-
 tem ex Polluce, sed Pollucem ex optimis
 Xenophonticis exemplaribus emendandum
 censeo.

καὶ κατὰ κλίναντες κατεκάλυψαν τῇ σκηνῇ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, καλῶ ὄντος τῷ θεάματι τῷ Αβραδάτῃ καὶ τῷ ἄρματι, εἰ πρόσθεν ἐδύναντο θεάσασθαι αὐτὸν πρὶν ἢ Πάνθεια ἀπῆλθεν.

Ὡς δ' ἐκεκαλλιερέκει μὲν ὁ Κύρος, ἡ δὲ στρατιὰ παρετάχθη αὐτῷ ὥσπερ παρήγειλε, ^a καλέχων σκοπᾶς ἄλλας πρὸ ἄλλων, συνεκάλεσε τὰς ἡγεμόνας, καὶ ἔλεξεν ὥδε· “ Ἄνδρες φίλοι καὶ “ σύμμαχοι, τὰ μὲν ἱερὰ ἡμῖν οἱ θεοὶ φαίνουσιν, οἷά περ ὅτε “ τὴν πρόσθεν νίκην ἔδοσαν· ὑμᾶς δ' ἐγὼ βέλομαι ἀναμνησάσθαι “ ὧν μοι δοκεῖτε μεμνημένοι πολὺ ἂν εὐθυμότεροι εἰς τὸν ἀγῶνα “ ἵεναι. Ησκήκατε μὲν γὰρ τὰ εἰς τὸν πόλεμον πολὺ μᾶλλον τῶν “ πολεμίων, ^b συνέτραφθε δὲ καὶ συνέταχθε ἐν τῷ αὐτῷ πολὺ “ πλείω ἢ δὴ χρόνου ἢ οἱ πολέμιοι, καὶ συνενικήκατε μετ' ἀλλή- “ λων· τῶν δὲ πολεμίων πολλοὶ μὲν ^c συνήτηνται μετ' αὐτῶν· οἱ “ δὲ ἀμάχητοι ἐκείρων, οἱ μὲν τῶν πολεμίων, ἴσασιν ὅτι προσό- “ τας τὰς παραισάτας ἔχουσιν. ὑμεῖς δὲ οἱ μεθ' ἡμῶν, ἴσε ὅτι “ μετὰ θελούων τοῖς συμμάχοις ἀρῆσιν μαχεῖσθε. Εἰκὸς δὲ ^d τὰς

et in lecto compositam tentorio texerunt. Homines verò, tametsi et Abradatas et currus ejus pulchrum fanè spectaculum exhiberent, prius tamen eum contemplari non potuere, quàm Panthéa discessisset.

Cùm autem Cyrus ritè rem divinam fecisset, et jam instructus esset exercitus, uti mandarat, speculis aliis ante alias collocatis, duces convocavit, atque hujusmodi verba fecit: “ Dii nobis, amici ac so- “ cii, sacrificia talia ostendunt, qualia cùm victoriam nobis illam pri- “ orem largiti sunt: ego verò commonefacere vos eorum volo, quæ “ si memoriâ teneatis, longè meâ quidem sententiâ sitis ad prælium ala- “ criùs accessuri. Nam bellicis in rebus multò magis quàm hostes estis “ exerciti; multò etiam diutius quàm hostes, eodem simul in loco et edu- “ cati estis et instructi, et victoriâ simul estis potiti: at ex hostibus multi “ cum iisdem ipsis victi sunt: qui autem ex utrâque parte prælio non- “ dum interfuerunt, eorum quotquot in hostium exercitu sunt, nôrunt “ socios sibi adstare desertores: vos verò qui à nobis estis, cum iis aleam “ prælii vos subituros nostis, qui sociis opem ferre cupiant. Est autem

^a καλέχων σκοπᾶς.] Sic libri, quos vidi, omnes: nec aliter, meâ quidem sententiâ, scribendum. Attamen Leunclavius testatur reperiri in quibusdam καὶ ἔχων σκοπᾶς, in quo si transpositio fiat, ut sit ἔχων καὶ σκοπᾶς, rectius legi putat.

^b Συνέτραφθε, &c.] Rectè Cyrus commodis atque opportunitatibus ad rem benè gerendam annumerat summam inter suos

domi militiæque conjunctionem. Vide quæ notavimus lib. 2. p. 89.

^c Συνήτηνται μετ', &c.] Ità reposuimus ex MSto Bodl. adstipulante Leunclavio; cui tamen adhuc integrior visa est libri Budensis scriptura talis, συνήτηνται μεθ' ἑαυτῶν.

^d Τὰς μὲν, &c.] Editio Stephani, operarum, opinor, vitio dat, Εἰκὸς δὲ τὰς δι, &c.

“ μὲν πειθεύουσας ἀλλήλοις ὁμονίως μάχεσθαι μένουσας· τῆς δὲ ἀπι-
 “ σῆντας ἀναγκαῖον βελεῦσθαι πῶς ἂν ἕκαστοι τάχιστα ἐκποδῶν
 “ γένοιτο. Ἰωμεν δὲ, ὦ ἄνδρες, ἐπὶ τῆς πολεμίας, ἄρμαλα
 “ μὲν ἔχουσις ὀπλισμένα πρὸς ἀόπλα τὰ τῶν πολεμίων, ὡς δ’
 “ αὐτως καὶ ἱππέας καὶ ἵππους ὀπλισμένους πρὸς ἀόπλους, ὡς ἐκ
 “ χειρὸς μάχεσθαι. Πεζοῖς δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις οἷοις καὶ πρόσθεν
 “ μαχεῖσθε· Αἰγύπτιοι δὲ ὁμοίως μὲν ὀπλισμένοι εἰσιν, ὁμοίως δὲ
 “ τέταρτοι· τὰς τε γὰρ ἀσπίδας μείζους ἔχουσιν, ἢ ὡς ποιεῖν τι
 “ ^a καὶ ὄρν· τέταρτοι δὲ εἰς ἑκάστον δῆλον ὅτι καλύψουσιν ἀλλή-
 “ λους μάχεσθαι, πλὴν πάνυ ὀλίγων. ^b Εἰ δὲ ὠθεύεις ἐξώσεις
 “ πειθεύουσιν, ἵπποις αὐτὰς πρῶτον δεήσει ἀνίσχειν, ^c καὶ σιδήρῳ
 “ ὑφ’ ἵππων ἰσχυριζομένῳ. Ἦν δέ τις αὐτῶν καὶ ὑπομένῃ, πῶς
 “ ἅμα δυνήσεται ἵππομαχεῖν τε καὶ φαλαγγισμαχεῖν καὶ πυρσο-
 “ μαχεῖν; Καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῶν πύργων ἡμῶν μὲν ἐπαρήξουσιν, τὰς
 “ δὲ πολεμίας παύουσις ἀμνηχανεῖν αὐτὶ τῇ μάχεσθαι ποιήσασιν,
 “ ^d Εἰ δὲ τινος ἔτι ἐνδεῖσθαι δοκεῖτε, πρὸς ἐμὲ λέγετε· σὺν γὰρ

“ consentaneum, concordibus animis in pugna substitutos eos, qui mu-
 “ tuò sibi fidunt; qui verò diffidunt, hos consultare necesse est, quo pacto
 “ singuli quamprimùm se subducere possint. Eamus igitur in hostes, viri,
 “ cum armatis curribus adversùs hostium *carrus* inermes; itidémque
 “ cum equitibus et equis armatis adversùs inermes cominùs pugnaturi.
 “ Adversùs pedites pugnaturi estis, quorum alii quidem tales sunt quales
 “ antehac *estis experti*: Ægyptii autem eodem armati sunt modo, eo-
 “ démque ordine in acie dispositi sunt: nam majores habent clypeos, quàm
 “ ut efficere aliquid et cernere possint: et in centenos ordinati, manifestum
 “ est fore, ut alii alios quo minùs pugnare possint, paucis admodum ex-
 “ ceptis, impedian. Quòd si nos impellendo protrusuros se crediderint,
 “ primùm equi eis sustinendi erunt; et ferrum, cui robur ab equis accedit.
 “ Jam si quis illorum etiam *non cedendo* subsistet, quo pacto simul et ad-
 “ versùs equitatum, et phalangem, et turres pugnare poterit? Nam in
 “ turribus collocati nostri, nobis auxilio futuri sunt, et hostes feriendo,
 “ potiùs ut de suis rebus desperent, quàm præliantur, efficient. Quòd
 “ si re quapiam vobis adhuc opus esse putatis, ad me referte: nam diis

^a Καὶ ὄρν·] *Muretus* quibusdam in li-
 bris legi testatur, καὶ προσῶν. Haud malè.
 Sed cæteris, quod vidi, non suffragantibus,
 nihil mutò.

^b Εἰ δὲ ὠθεύεις·] Ità MS. Bodl. edit.
Leunc. et Eton. Aldus et Stephanus dant
 εἰ δὲ τῷ ὠθεύεις: quod hic mendosè scribi
 vidit; atque adeò expungendæ particulæ
 τῷ, vel in τῷ mutandæ auctor est.

^c Καὶ σιδήρῳ ὑφ’ ἵπ·, &c.] Sic ex MSto Bodl.

reposuimus; suffragantibus *Gabrielis, Phil-
 lelphi*, aliisque interpretibus. Priùs lege-
 batur, καὶ σιδήρῳ ὑφ’ ἵππων ἰσχυριζομένων:
 quod cùm *Mureto* minùs placuit, sic ille
 locum refinxit καὶ ἵπποις σιδήρῳ ἰσχυριζο-
 μένοις. Perperam.

^d Εἰ δὲ τινος, &c.] In *Florentinâ* edi-
 tione legitur εἰ δὲ τι ἐνδεῖσθαι, item ἂν
 ἀπορήσομεν: utrumque perperam. Vide
 p. 346. not. 2.

“ Θεοῖς ἔδινός ἀπορήτομεν. Καὶ εἰ μὲν τις εἰπεῖν τι βάλειαι,
 “ λεξάτω· εἰ δὲ μὴ, ἐλθόντες πρὸς τὰ ἱερά, καὶ προσευξάμενοι
 “ αἷς ἐθύσαμεν Θεοῖς, ἵτε ἐπὶ τὰς τάξεις· καὶ ἕκαστος ὑμῶν ὑπο-
 “ μιμησκέτω τὸς μεθ’ ἐαυτοῦ ὥς ἂν ἐγὼ ὑμᾶς, καὶ ἐπιδεικνύτω τις
 “ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἄξιον ἀρχῆς, ἄφοβον δεικνὺς καὶ σχῆμα
 “ καὶ πρόσωπον καὶ λόγους.”

“ adjuvantibus, nulla res nobis deerit. Si quis etiam dicere aliquid
 “ volet, dicat; sin autem, ad rem divinam profecti, ac deos precati,
 “ quibus rem sacram fecimus, ad ordines vosmet conferte: et vestrū
 “ quisque suos eorum cōmmonefaciat, de quibus ego vos *admonui*;
 “ atque *adde* subjectis sibi quilibet intrepidum et gestu, et vultu, et ora-
 “ tione semet ostendendo, imperio se dignum demonstrat.”

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Ζ΄.

ΟΙ μὲν δὴ, εὐχόμενοι τοῖς θεοῖς, ἀπῆσαν πρὸς τὰς τάξεις· τῷ δὲ Κύρῳ καὶ τοῖς * ἀμφ' αὐτὸν προσήνεκον αἱ στρατοὶ ἐμφαθεῖν καὶ ἐμπιεῖν, ἔτι ἔσιν ἀμφὶ τὰ ἱερά. Ο δὲ Κύρος, ὥσπερ εἶχεν ἐσηκῶς, ἀπαρξάμενος ἡρίσα, καὶ μελεθίδω αἰεὶ τῷ μάλιστ' ἀερόμενῳ· καὶ σπείσας καὶ εὐχόμενος, ἔπιε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ οἱ περὶ αὐτὸν ἕτως ἐποίησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα αἰτησάμενος Δία παῖρ' ἄνδρ' ἡγεμόνα εἶναι καὶ σύμμαχον, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ τὰς ἀμφ' αὐτὸν ἐκέλευσεν. Ὀπλισμένοι δὲ πάντες ἦσαν οἱ περὶ τὸν Κύρον τοῖς αὐτοῖς Κύρῳ ὅπλοις, χιτῶσι φοινικαῖς, ^b θώραξι χαλκοῖς, κράνεσι χαλκοῖς, λόφοις λευκοῖς, μαχαίραις, ^c παλῶν κράνείων ἐν ἑκάστῳ· ^d οἱ δὲ ἵπποι προμετωπίδιοις καὶ προσερνιδίοις καὶ παραπλευριδίοις χαλκοῖς. τὰ

ILLI igitur, precati deos, ad ordines abierunt : et ministri Cyro atque iis qui cum ipso erant, in re sacrâ faciendâ adhuc occupatis, cibum ac potum adtulêre. Cyrus autem ita, uti consliterat, libatis cibis prandebat, et semper ei, qui maximè indigeret, impertiebat : cûmque libationes et preces peregisset, *tum ipse* bibit, tum cæteri, qui circum eum erant, similiter fecerunt. Secundùm hæc implorato Jove patrio, ut dux et socius esset, equum adscendit, *idémque* eos, qui circa ipsum erant, facere jussit. Erant autem omnes illi cum Cyro, iisdem armis instructi, quibus ipse Cyrus ; tunicis puniceis, loricis æreis, æreis galeis, cristis albis, gladiis, et uno corneo quisque palto : equi tegumentis frontium, et pectorum, et laterum æreis muniti erant : ejusdem

* ἀμφ' αὐτὸν] Editiones Ald. et Eton. ἀμφ' αὐτὸν, mendosé : aliæ et MStus etiam Bodl. receptam scripturam rectè præstant. At ver. 8. rectè scribitur ἀμφ' αὐτὸν pro ἀμφ' ἑαυτὸν.

^b Θώραξι χαλκοῖς, &c.] De armis antiquis ex ære conflatis passim Veteres tam Historici quàm Poætæ. Mitto Homeri et Virgillii testimonia notissima. Herodotus de Massagetis, lib. 1. c. 215. χρυσοῦ δὲ καὶ

χαλκῷ τὰ πάντα χεῖναι. Οσα μὲν γὰρ εἰς αἰχμὰς καὶ ἄρδεις καὶ σαγάρεις, χαλκῷ τὰ πάντα χεῖναι.

^c Παλῶν κράνείων] In MSto Bodl. παλῶν κράνεις, in editione Eton. — κράνείων. Receptam lectionem edit. Stephan. Leuncl. et Ald. tuentur. Eodem modo scribitur Ελλην. γ' p. 292. edit. Steph. οἱ δὲ Πέρσαι, κράνείων παλῶν ἔχοντες, —

^d Οἱ δὲ ἵπποι, &c.] Vide p. 357. n. 2.

δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ παραμηρίδια ἦν τῷ ἀνδρί. Τοσῷ δὲ μό-
νον διέφερον τὰ Κύρου ὅπλα, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἐκέχριστο τῷ
χρυσοειδεῖ χρώματι, τὰ δὲ Κύρου ὅπλα ὥσπερ κάτοπτρον ἐξέλαμ-
πεν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέβη, καὶ ἔστη ἀποθλέπων ἥπερ ἔμελλε πορεύεσθαι,
βροντὴ δεξιὰ ἐφθεῖξατο· ὁ δ' εἶπεν, Εὐφόμεθά σοι, ὦ Ζεῦ μέγιστε.
Καὶ ὠρμάτο μὲν, ἐν δεξιᾷ ἔχων Χρυσάνην τὸν ἵππαρχον καὶ τὰς
ἱππείας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ, Αρασάμβαν καὶ τὰς πεζύκας. Παρηγγύησε
δὲ παρορᾶν πρὸς τὸ σημεῖον, καὶ ἐν ἴσῳ ἔπεσθαι· ἣν δ' αὐτῷ τὸ
σημεῖον, αἰὲς χρυσῆς ἐπὶ δόρατος μαχρῇ ἀναβλαμένος. Καὶ
οὖν δὲ ἔτι τῷτο τὸ σημεῖον τῷ Περσῶν βασιλεῖ διαμένει. Πρὶν δὲ
ὄρᾶν τὰς πολεμίους, εἰς τρεῖς ἀνέπαυσε τὸ σάτευμα.

Ἐπεὶ δὲ ὁ προεληλύθεισαν ὡς εἴκοσι σταδίους, ἤρχοντο ἤδη τὸ τῶν
πολεμίων σάτευμα ἀνιπροσιὸν παρορᾶν. Ὡς δ' ἐν τῷ καλα-
φανεῖ πάντες ἀλλήλοις ἐγένοντο, καὶ εἶδωσαν οἱ πολέμιοι πολλὴν
ἐκατέρωθεν ὑπερφαλαγγύκας, σήσαντες τὴν ἑαυτῶν φάλαγγα, (ἔ

generis tegumenta equitis cuiusque femora muniebant. In hoc autem
duntaxat uno Cyri à reliquis differebant arma, quòd reliqua colore au-
reo illita erant; at Cyri arma instar speculi resplendebant. Posteaquam
conscendit equum, ac substitit ut respiceret quàm perrecturus esset, toni-
tru dextrum insonuit: et ille, Sequemur, ait, te, maxime Jupiter. Tum
progredi cœpit, Chrysantâ equitum præfecto cum equitibus, dextrum;
Araſambâ cum pedestribus copiis latus lævum obtinentibus. Præcepit
etiam ut ad signum respicerent, et æquali gradu sequerentur: erat au-
tem ei signum aquila aurea in hastâ sublimi extensa. Et hodie signum
hoc à rege Persarum adhuc retinetur. Priùs verò quàm in hostium con-
spectum venirent, ter exercitum quiescendo refecit.

Ubi stadia circiter viginti processissent, hostium copias adventantes
contra se jam cernere cœperunt. Cùmque jam se mutuò conspicerent,
et hostes animadvertissent ipsorum longiùs quàm Persarum phalangem
ab utrâque parte exporrectam esse, suam ubi stitissent phalangem, (nec

^a ἣν δ' αὐτῷ τὸ, &c.] Persis regale hoc
signum: ita quoque Noster in rebus Cyri
minoris, sub finem lib. 1. *exped.* p. 160.
καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὅρᾶν ἔφασαν, ἀετὸν
τινα χρυσὸν ἐπὶ πελῆος, ἐπὶ ξύλῳ ἀναβ-
λαμένον. Vide sis *Suidam* in voce ξυστὸν
Philos. in *Herodis*, cap. de Themistocle,
et *Q. Curt.* lib. 3. c. 3. Verisimile mihi
videtur, Romanos à Persis aquilæ in mi-
litiâ signum accepisse. Vide *Lips.* de *Mil.*
Rom. lib. 4. dial. 5.

^b Ἐπεὶ δὲ προεληλύθεισαν] Hæc edit.

Steph. et *Eton.* lectio est: in aliis scribi-
tur, ἐπεὶ δὲ προεληλύθεισαν. MS. Bodl.
sic ferè additâ quâdam voculâ locum re-
præsentat: ἐπεὶ δὲ ἤδη προεληλύθεισαν.

^c Καὶ εἶδωσαν] Legitur et ἐγνώσθησαν,
teste Stephano. Sed rectè se habet vulgata
lectio; nec inusitata est huiusmodi verbî
γνώσκω constructio. Exempla quo minùs
proferam, prohibent Grammaticorum cu-
ræ. Noster ipse, ut sæpè aliàs, ita infra
paulò simili modo loquitur, ἐπειδὴ γινώσκω
ἀπὸ γένους.

γάρ ἐστι ἄλλως κυκλᾶσθαι) ἀπέκαμπτον εἰς κύκλωσιν, ὅπως ὥσπερ γάμμα ἐκατέρωθεν τὴν ἐαυτῶν τάξιν ποιήσαντες, πάντοθεν ἅμα μάχοιμτο. Κύρος δὲ ὁρῶν ταῦτα, εἰδὲν τι μᾶλλον ἀφίστατο, ἀλλ' ὡσαύτως ἤγειτο. Κατανοῶν δὲ ὡς πρόσω τὸν καμπτήρα ἐκατέρωθεν ἐποιήσαντο, περὶ οὗ κάμπτοντες ἀνέτεινον τὰ κέρατα, Εὐνοεῖς, ἔφη, ὦ Χρυσάυλα, ἔνθα τὴν ἐπικαμπὴν ποιῶνται; Πάνυ γε, ἔφη ὁ Χρυσάυλας, καὶ θαυμάζω γε· πολὺ γάρ μοι δοκᾷσιν ἀποσπᾶν τὰ κέρατα ἀπὸ τῆς ἐαυτῶν φάλαγγος. Ναὶ μὰ Δί; ἔφη ὁ Κύρος, καὶ ἀπὸ γε τῆς ἡμετέρας. Τί δὴ τῆτο; Δηλονότι, ἔφη, φοβούμενοι μὴ, ἢν ἐγγὺς ἡμῶν γένῃται τὰ κέρατα, τῆς φάλαγγος ἔτι πρόσω ᾗσης, ἐπιθώμεθα αὐτοῖς. Ἐπειτα, ἔφη ὁ Χρυσάυλας, πῶς δυνήσονται ὠφελεῖν οἱ ἕτεροι τὰς ἐτέρας, ἔτω πολλὰ ἀπέχουτες ἀλλήλων; Ἀλλὰ δῆλον, ἔφη ὁ Κύρος, ὅτι ἡνίκα αὖ γένῃται τὰ κέρατα ἀναβαίνοῦσα κατ' ἀντιπέρας τῶν πλαγίων τῇ ἡμετέρᾳ σφαλεύματος, σφαύετες ὡς εἰς φάλαγγα ἅμα πάντοθεν ἡμῖν προσίσσιν, ὡς ἅμα πάντοθεν μαχόμενοι. Οὐκᾶν, ἔφη ὁ Χρυσάυλας, εὖ σοι δοκᾷσι βουλευέσθαι; Πρὸς γε ἃ ὁρῶσι, πρὸς δὲ γε ἃ ἔχ' ὁρῶσιν, ἔτι κάκιον, ἢ εἰ κατὰ κέρας προσήσαν.

enim aliter circumdare liceat) inflexerunt *eam* ad intercipiendum in medio hostem, ut instructo agmine suo utrinque initar literæ *gamma*, undique simul dimicarent. Quæ Cyrus tamen videret, nihilo tamen magis *itinere* decessit, sed eodem modo præibat. Cum autem animadvertet, procul *ab ipsis* utrinque flexum fieri, quo cornua flexendo extendebant, Animadvertis, inquit, Chrysfanta, ubi *hostes* inflexionem infituant? Prorsus, ait Chrysfantas, atque *adeo* miror sanè; cornua enim, *mea quidem* sententiâ, longè à suâ phalange abstrahunt. *Sic est* profectò, ait Cyrus, ac *longè* etiam à nostrâ. Cur id? Nimirum, ait, metuunt nè, si cornua nobis propiora sint, phalange procul adhuc remotâ, impetum in eos faciamus. *At* quî poterunt deinde, inquit Chrysfantas, aliis alii adjumento esse, cùm tam longè à se invicem absint? Manifestum est, inquit Cyrus, fore ut ubi cornua è regione laterum exercitûs nostri adscendendo confiterint, quasi in phalangem conversi pariter ex omni parte nos adgrediantur, simul undique adversum nos pugnaturi. Ergone tibi, inquit Chrysfantas, restè hoc consilii capere videntur? *Restè*, ad ea quod *adinet*, quæ prospiciunt, inquit: ad ea verò, quæ non prospiciunt, etiam pejùs *sibi consulunt*, quàm si adversis cornibus nos invaderent.

^a Ἐτι πρόσω] Ità reposuimus admonitu MSti Bodl. Stephani et Mureti. Eandem etiam scripturam ex suis Gabriellus aufert exemplaribus. Priùs erat ἐπιπρίσω.

^b Κατ' ἀντιπέρα:] Scribitur etiam κατ' ἀντιπέρας. Est autem hoc ex genere τῶν διπλολογημένων: quibus addas licet ἐξ ἐναντίας, quod infra paulò occurrit.

Ἀλλὰ σὺ μὲν, ἔφη, ὦ Ἀρσάμα, ἢ γὰρ τῷ πεζῷ ἥριμα, ὥσπερ ἐμὲ ὀρᾷς· καὶ σὺ, ὦ Χρυσάντα, ἐν ἴσῳ τάτῳ τὸ ἰππικὸν ἔχων συμπαρέπῃ. Εγὼ δὲ ἄπειμι ἐκεῖσε ὅθεν μοι δοκεῖ καιρὸς εἶναι ἄρχεσθαι τῆς μάχης· ἅμα δὲ παριὼν ἐπισκέβομαι ἕκαστα πῶς ἡμῖν ἔχει. Ἐπειδὴν δὲ ἐκεῖ γένωμαι, ὅταν ἤδη ὁμᾶ προσιούλης ἀλλήλοις γινώμεθα, παιᾶνα ἐξάρξω, ὑμεῖς δὲ ἐφέπεσθε. Ἡνίκα δ' ἂν ἡμεῖς ἐλχειρῶμεν τοῖς πολεμίοις, αἰσθήσεσθε μὲν, (ὃ γὰρ, οἶμαι, ὀλίγος θόρυβος ἔσται) ὀρμήσειαί δὲ τήνικαῦτα Ἀβραδάτης ἥδη σὺν τοῖς ἄρμασιν εἰς τὰς ἐναυλίας· ἔτω γὰρ αὐτῷ εἰρήσεται· ὑμᾶς δὲ χρὴ ἔπεσθαι ἐχομένους ὀτιμάλιστα τῶν ἁρμάτων· ἔτω γὰρ μάλιστα τοῖς πολεμίοις τέλαραζμένοις ἐπιπεσθήμεθα. Παρέσομαι δὲ καὶ ἐγὼ, ἢ ἂν δύνωμαι τάχιστα διώκων τὰς ἀνδρας, ἣν οἱ θεοὶ ἐθέλωσι.

Ταῦτα εἰπὼν, καὶ σύνθημα παρεγλυήσας, ΖΕΥΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ, ἐπορεύετο. Μείλαξ δὲ τῶν ἁρμάτων καὶ τῶν θωρακοφόρων διαπορευόμενος, ὅποτε προσβλέψειε τινὰς τῶν ἐν ταῖς τάξεσι, τοῖς μὲν εἶπεν ἂν, ὦ ἄνδρες, ὡς ἡδὺ ὑμῶν τὰ πρόσωπα θεάσασθαι! Τοῖς δ' αὖ ἐν ἄλλοις ἂν ἔλεξεν, Ἀρα ἐννοεῖτε, ἄνδρες, ὅτι ὁ νῦν ἀγὼν ἐστὶν ὃ μόνον περὶ τῆς τήμερον νίκης, ἀλλὰ καὶ

Sed tu, Arsama, inquit, peditatum quietè ducito, sicuti me *præire* vides: ac tu, Chrysanta, pari cum hoc gradu copias equestres ducens sequitor. Ego verò illuc abeo, unde mihi commodum videtur ordiri prælium: et simul in transitu singula confiderabo, quo pacto nobis *ista* se habeant. Illuc ubi venero, cum congressuri jam inter nos erimus, præana exordiar, ac vos subsequimini. Quando autem manus cum hostibus nos conserturi simus, *facile* vos sentietis, (quippe tumultus, opinor, haud exiguus futurus est) ac tum Abradates cum curribus in adversarios impetum faciet: sic enim ipsi significabitur: vos autem sequi oportebit quàm maximè contiguos curribus: nam hoc modo in hostes plurimùm perturbatos incidemus. Adero etiam ipse, et quàm celerrimè potero, diis volentibus, eos persequar.

Hæc loquutus, cum tesseram *militarem* hanc dedisset, JUPITER SERVATOR ET DUX, progressus est. Cùmque inter currus et loricatos pergeret, quoties aliquos eorum qui in ordinibus erant adspiceret, aiebat modò, Quàm jucundum est, viri, vestros intueri vultus! Modò apud alios dicebat, An intelligitis, viri, certamen jam *propositum* esse non solùm de hodiernâ victoriâ, sed etiam de

περὶ τῆς πρόσθεν ἢν ἐνίκησατε, καὶ περὶ πάσης εὐδαιμονίας; Ἐν ἄλλοις δὲ προσιῶν εἶπεν, ὦ ἄνδρες, τὸ ἀπὸ τῆδε ἔδεν πῶς θεὸς αἰτιασίον ἔτι ἔσσι· παραδεδώκασι γὰρ ἡμῖν πολλὰ τε καὶ ἀγαθὰ κλήσασθαι. Ἀλλ', ὦ ἄνδρες, ἀγαθοὶ γενάμεθα. Κατ' ἄλλης δ' αὖ τοιαύδε, ὦ ἄνδρες, εἰς τίνα ποτ' αὖ καλλίονα ἔρανον ἀλλήλους παρακαλίσαιμεν, ἢ εἰς τόνδε; Νῦν γὰρ ἔξεσιν ἀγαθοῖς ἀνδράσι γενομένοις πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀλλήλοις εἰσενεγκεῖν. Κατ' ἄλλης δ' αὖ, Ἐπίσασθε μὲν, οἶμαι, ὦ ἄνδρες, ὅτι νῦν ἄθλα πρόκειται τοῖς νικῶσι μὲν, διώκειν, παῖειν, καλᾶκαίνειν, ἀγαθὰ ἔχειν, καλὰ ἀκχεῖν, ἐλευθέροις εἶναι, ἄρχειν· τοῖς δὲ κακοῖς δηλονότι τῶναντία τέτων. Οἷς ἔν' ἐαυτὸν φιλεῖ μετ' ἐμᾶ μαχέσθω· ἐγὼ γὰρ ἔδην κακὸν, ἔδ' αἰσχυρὸν ἐκὼν εἶναι ² προσήσομαι. Ὅποτε δ' αὖ γένοιτο καλὰ τινος τῶν πρόσθεν συμμαχεσαμένων, εἶπεν αὖ, Πρὸς δὲ ὑμᾶς τί δεῖ λείπειν, ὦ ἄνδρες; ἐπίσασθε γὰρ οἶαν τε οἱ ἀγαθοὶ ἐν ταῖς μάχαις ἡμέραν ἄγασσι, καὶ οἶαν οἱ κακοί.

Ὡς δὲ ἀπιὼν κατὰ Ἀβραδάτην ἐγένετο, ἔση· καὶ ὁ Ἀβραδάτης παραδὲς τῷ ὑφηνόχῳ τὰς ἡνίας προσῆλθεν αὐτῷ· προσέδραμον δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πλησίον τεταγμένων καὶ πεζῶν καὶ

eā quam prius obtinuistis, et de felicitate universā? Apud alios autem procedens aiebat, Deinceps nunquam dii nobis accusandi erunt, commilitones: nam facultatem concessere multa et egregia nobis adquirendi. At nos, milites, fortiter nosmet geramus. Rursus alios huiusmodi verbis *adfatus est*. Quasnam ad communes epulas lautiores alii alios invitare possemus, quā ad has ipsas? Nam modò facultas *vobis* est, si viri fortes esse volueritis, multa et egregia *commoda* in vos mutuò conferendi. Rursus alios, Nōstis, opinor, milites, proposita jam esse præmia; vincen- tibus quidem, ut persequantur, feriant, occidant, bona possideant, præclarè audiant, liberi sint, imperent; ignavis autem, his contraria scilicet. Quisquis ergo seipsum diligit, mecum prælium ineat: nam ego nihil ignaviæ, nihil turpitudinis volens admittam. Rursus ubi ad quosdam accessisset, qui prælio superiori interfuissent, aiebat, Ad vos verò, milites, quid verbis opus est? nōstis enim qualem diem *viri* fortes in præliis agant, et qualem ignavi.

Cū autem discedens ad Abradatam accessisset, restitit: et Abradates habenis inferiori aurigæ traditis, adiit eum; et alii etiam ex eis, qui prope *ab ipso* in acie collocati erant, tum pedites tum curruum agitadores,

² Προσήσομαι.] In MSto Bedl. et edit. Flor. legitur *προήσομαι*. Et sanè facillimo hæc vitio tam apud librarior, quam typo-

thetas locum commutant. Vulgatam lectionem rectè cæteri libri præstant.

ἀρμαθλαῶν. Ο δ' αὖ Κύρος ἐν τοῖς παρατεγενημένοις ἔλεξε τοιαῦτα· Ο μὲν Θεὸς, ὦ Αβραδάτα, ὥσπερ σὺ ἡξίως, συνηζιώσέ σε καὶ τὰς σὺν σοι πρῶτάτας εἶναι τῶν συμμάχων· σὺ δὲ τῷτο μέμνησο, ὅταν δὴ σε ἤδη ἀγωνίζεσθαι, ὅτι Πέρσαι οἳ τε Θεασόμενοι ὑμᾶς ἔσονται, καὶ οἱ ἐφόμενοι ὑμῖν, καὶ ἐκ ἐάσοντες ἐρήμους ὑμᾶς ἀγωνίζεσθαι. Καὶ ὁ Αβραδάτης εἶπεν, Ἀλλὰ τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιβε δοκεῖ, ὦ Κύρε, καλῶς ἔχειν· ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ με, ^a ὅτι τὰ μὲν τῶν πολεμίων κεφαλὰ ἰσχυρὰ ὀρῶ ἀνατείνόμενα καὶ ἄρμασι καὶ πανδοαπῇ στρατῷ· ἡμέτερον δ' ἐδὲν ἄλλο αὐτοῖς ἀλλήταυται ἢ ἄρμαθ· ὡς ἔγωγ', ἔφη, εἰ μὴ ἔλαχον τήνδε τὴν τάξιν, ἡσχυρόμην ἂν ἐνθάδε ὦν· ἔγω πολὺ μοι δοκῶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Ἀλλ' εἰ τὰ παρὰ σοι καλῶς ἔχει, θάρρει ὑπὲρ ἐκείνων· ἐγὼ γάρ σοι, σὺν Θεοῖς, ἐρήμα τῶν πολεμίων τὰ πλάγια ταῦτα ἀποδείξω. Καὶ σὺ μὴ πρότερον ἐμβαλλε τοῖς πολεμίοις, ^b διαμαρτύρομαι, πρὶν ἂν Φεΐδουλας τάτης, ἧς νῦν φοβῇ, Θεάσῃ· (τοιαῦτα δ' ἐμεγαληγέρει, μελλούσης τῆς μάχης γίνεσθαι· ἄλλως δ' ἔ μάλα μεγαλήτορος ἦν)

ad eum adcurrabant. Rursum apud hos, cum jam advenissent, in hanc sententiam dixit Cyrus; Deus, Abradata, quemadmodum tu petebas, te tuosque dignos censuit, qui sociorum in acie primi staretis: tu vero hoc memineris, ubi jam tibi praeliandum erit, Persas eos futuros qui vos et spectabunt et sequentur, neque committept, ut auxilio destituti dimicetis. Et Abradates ait, Equidem res nostras, Cyre, recte se habere existimo: verum latera me sollicitum habent, quod hostium cornua video porrigi firma tum propter currus, tum propter omnis generis copias; his autem nihil nos oppesumus aliud quam currus: quapropter me fave, nisi forte locus hic mihi obligisset, ejus puderet: adeo mihi plane tutissime *hic* esse videor. Et Cyrus, Si res apud te recte habent, inquit, bono sis animo quos illos adinet: nam ego, deum ope, tibi palam hæc hostium latera nudabo. Téque obtestor, ne prius in hostes impetum facias, quam hos *ipsos*, quos modo metuis, fugere cernas: (hujusmodi autem verba Cyrus magnifice jactabat, instante pugna: cum cæteroqui non admodum jactabundus esset)

^a Ὅτι τὰ μὲν τῶν, &c.] Sic rectè editiones *Ad. et Eton.* In *Mato* autem *B. d.* et editis quibundam libris post μὲν statim sequitur πλάγια: quod defendendum vidit Muretus, et tum Stephanus quàm Lessclavius minus probantur.

^b Διαμαρτύρομαι.] Haud alienum, opinor, esse, ἔμφασιν hujus verbi, a *Ste.* hanc

sic evolutam, notare: *Interpositis veluti testibus astantis: Denuntio astantibus testibus, qui, si male res tibi secum facienti cesserit, tuâ id culpâ accidisse testificentur.* In *intentionem* Paulinam, 1 *Tim.* 5. 21. apte quadrare videtur ista verbi illius explication: nam sequitur statim ibi *testium* mentio.

ὅταν μύθοι τάς τ' ἰδὼς φεύουσι, ἐμέ τε ἤδη παρεῖναι νόμιζε, καὶ ὄρμα εἰς τὰς ἀνδράς· καὶ σὺ γὰρ τότε τοῖς μὲν ἐναντίοις κακίσοις ἂν χρήταιο, τοῖς δὲ μέλα' σαυτῷ, ἀρίστοις. Ἀλλ' ἔως ἐγὶ σοι σχε-
λῇ, ὦ Αβραδάτα, πάντως παρελάσας παρὰ τὰ σαυτῷ ἄρματ' αἶμα, παρακάλει τὰς σὺν σοι εἰς τὴν ἐμβολήν, τῷ μὲν προσώπῳ παρα-
θάρρυνων, ταῖς δ' ἐλπίσιν ἐπικυφίζων. Ὅπως δὲ κράτιστοι ^α φα-
νῆσθε τῶν ἐπὶ τοῖς ἄρμασι, φιλονεικίαν αὐτοῖς ἐμβαλλε· καὶ γὰρ, εὖ ἴσθι, ἦν τὰδε γένηται, πάντες ἐρῶσι τοιοῦτον μῆδ' εἶναι κερδα-
λεώτερον ἀρέτης. Ὁ μὲν δὲ Αβραδάτης ἀναβὰς παρήλαυνε, καὶ ταῦτα ἐποίει.

Ὁ δ' αὖ Κῦρος παριὼν, ὡς ἐγένετο πρὸς τῷ εὐωύματι, εἶθα Τσάσπας τὰς ἡμίσεις ἔχων ἦν τῶν Περσῶν ἱππέων, ὀνομάσας αὐ-
τὸν, εἶπεν, Ω Τσάσπα, νῦν ὄρᾳς ἔρπον τῆς σῆς ταχυεργίας·
νῦν γὰρ, ἦν φθάσωμεν τὰς πολεμίας κατὰ κλιανόνους, εἰδὲς ἡμῶν
ἀποθανεῖται. Καὶ ὁ Τσάσπας ἐπιελάσας εἶπεν, Ἀλλὰ περὶ
μὲν ^β τῶν ἐξ ἐναντίας ἡμῶν μελήσει· τὰς δ' ἐκ πλαγίας σὺ ἄλλοις
πρόσραξον, ὅπως μὴδ' ἄτοι σχολάζωσι. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν,

ubi verò fugientes hos conspexeris, *tum* et me jam adesse putato, et impetum in hostes facito: quippe tunc adversarios ignavissimos, et tuos fortissimos experieris. Enimverò dum tibi vacat, Abradata, currus tuos utique prætervectus, cohortare tuos ad impressionem *in hostes faciendam*, ac partim *eis* vultu animos addito, partim spe sublevato. Atque uti præstantissimi omnium, qui sunt in curribus, videamini; æmulationem ipsis injicito: nam certò scias, dicturos omnes deinceps, si hoc fiat, virtute nihil esse fructuosius. Itaque consensu curru prætervehebatur Abradatas, et hæc faciebat:

Cyrus autem progrediens, cùm ad lævam pervenit, ubi Hytaspas erat cum equitatùs Persici parte dimidiâ, eo nominatim compellato, ait, Vides jam, Hytaspas, tuâ *dignum* opus in rebus conficiendis celeritate: nam si modò antevertemus hostes interficiendo, nemo nostrum peribit. Et Hytaspas cum risu ait, Enimverò de iis, qui ex adverso sunt, curæ nobis erit: tu autem de illis, qui sunt à latere, aliis mandata dederis, ut nè isti sint otiosi. Equidem ad hos, ait Cyrus,

^α φανῶσθε] Ità in omnibus, quos vidi, libris scribitur. Ego verò *Porto* adfentior, qui vel φανῶσθε per diphthongum circumflexam scribendum putat, ut sit futuri 2. med. φανῶμαι, εἶ, εἴται. vel φάνησθε, προ-
παροξυσμός, ut sit subjunctivus aor. 2. med. parum usitari, ἐφανόμην, ου, εἶο. unde subjunct. εἰάν φάνωμαι, η, ηται, &c.

^β τῶν ἐξ ἐναντίας] Scribitur etiam unā voce ἐξ ἐναντίας, quā de re vide quæ diximus p. 366. not. β. Simili modo inquitur Evan. Act. 11. 2. — οἱ ἐκ περιθώματος, et Apostolus, Gal. 3. 7, 9.

Ἀλλ' ἐπὶ γε τέτις ἐγὼ αὐτὸς ἀπέρχομαι. Ἀλλ', ὦ Ὑσάσπα, τόδε μέμνησο· ὅτ' ἂν ἡμῶν ὁ θεὸς νίκην διδῇ, ἢν τι πρὸς μὲν πολέμιον, πρὸς τὸ μαχόμενον αἰεὶ συμβάλλωμεν. Ταῦτα εἰπὼν προΐει. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ πλευρὸν προῖων ἐγένετο, καὶ κατὰ τὸν ἀρχοῦλα τῶν ταύτῃ ἀρμάτων, πρὸς τῷτον ἔλεξεν, Ἐγὼ δὲ ἔρχομαι ὑμῖν ἐπικερῆσων· ἀλλ' ὁπότεν αἰσθησθε ἡμᾶς ἐπιβημένους^α κατ' ἄκρων, τότε καὶ ὑμεῖς περᾶσθε ἅμα διὰ τῶν πολεμίων ἐλαύνειν· πολὺ γὰρ ἐν ἀσφαλεσέῳ ἴσισθε, ἔξω γειόμενοι, ἢ ἔνδον ἀπολαμβανόμενοι. Ἐπεὶ δ' αὖ παριὼν ἐγένετο ὅπισθεν τῶν ἀρμαμαχῶν, Ἀρταγέρσαν μὲν καὶ Φαρνῶχον ἐκέλευσεν, ἔχοντας τὴν τε τῶν περῶν χίλιον καὶ τὴν τῶν ἱππέων, μένειν αὐτῷ. Ἐπειδ' αὖν δὲ, ἔφη, αἰσθάνησθε ἡμᾶς ἐπιβημένους τοῖς κατὰ τὸ δεξιὸν κέρασ, τότε καὶ ὑμεῖς τοῖς καθ' ὑμᾶς ἐπιχειρεῖτε· μαχεῖσθε δ', ἔφη, πρὸς^β κέρασ, ὥσπερ ἀσθενέστερον γράτευμα γίνεσθαι, φάλαγγα δ' ἔχοντες, ὥσπερ ἰσχυρότεροι αὖ εἴη. Καὶ εἰσὶ μὲν, ὡς ὁρᾷται, τῶν

ipse pergo. Tu tamen hoc memineris, Hytaspas : cuicumque nostrum tandem victoriam deus conceperit, si quid alicubi reliquum ex hostibus manserit, semper cum iis, qui pugnabunt, manus conferendas esse. His dictis, procedebat. Cumque progrediendo ad latus venisset, et ad praefectum curruum, qui istuc erant, sic eum adlocutus est, Equidem vobis operam laturus venio : vos ubi senseritis nos ad partes extremas hostem invadere, tum et ipsi per hostes una perrumpere conamini : nam tutiores multo futuri estis, si extra progressi fueritis, quam si ab iis in medio intercepti amini. Postquam autem pergendo pone *harmamaxas* venit, praecipit, ut Artagerfas et Pharnuchus, cum mille peditibus ac totidem equitibus, ibidem manerent. Ubi verò, inquit, me animadverteritis eos, qui ad dextrum cornu sunt, adoriri, tunc et ipsi vobis oppositos invadite : pugnabitis autem, ait, adversus cornu, quo loco imbecillior est exercitus, et phalangem habebitis, ut firmiores sitis. Sunt etiam, uti videtis, equites

^α Κατ' ἄκρων] MS. Bodl. κατ' ἄκρον. Atque ita legit Muretus. Vulgatam tamen scripturam mutatam nolim.

^β Κέρασ, ὥσπερ, &c.] Vulgata est haec lectio, doctis merito suspecta. Budaeus, auctore Stephano, pro ὥσπερ substituendum censebat ὥπερ, quàm ferè lectionem interpretes plerique expressere. Stephanus ipse quidem haeret; cæteri prorsus silent editores. Rectius, ὥς γ' ἡμοῖς δοκεῖ, legas, si prius illud ὥσπερ mutes in ἥπερ. Sic *Arrianus* exp. lib. 1. c. 6. εἰ δὲ ἀπρόδοκῃς τε ἐπισπασίνης καὶ φάλαγγι κατὰ

κέρασ, ἥπερ ἀσθενέστεροις αὐτοῖς, &c. Idem c. 14. ἀτακίας τε αὖ καὶ κέρασ, ἥπερ ἀσθενέστερον, ἐλαύνουσιν ἐπικερῆσαι, &c. Nihilum, in veteri militia plurimum periculi erat (ut rectè Jac. Gronovius ante nos observavit) in lateribus ac cornibus; et pænè pars et auspiciū erat victoriæ, putuisse cornu adgredi. Cum ergo hæc Nostri et *Arriani* loca inter se sint affinia, emendationi meæ sua, opinor, satis constaret ratio. Lucem his dabunt ea, quæ mox sequuntur p. 373. lin. 5, et seq.

πολεμίων ἵππεῖς οἱ ἑσχατοί· πάντως δὲ πρόειε πρὸς αὐτὰς τὴν τῶν καμήλων τάξιν, καὶ εὖ ἴξε ὅτι καὶ πρὶν μάχεσθαι γελοῖς τὰς πολεμίας θεάσεσθε.

Ο μὲν δὴ Κύρος ταῦτα διαπραξάμενος, ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρέει· ὁ δὲ Κροῖστος, νομίσας ἤδη ἐγγύτερον εἶναι τῶν πολεμίων τὴν φάλαγγα, σὺν ἧ αὐτὸς ^α ἐπορεύετο, ἢ τὰ ἐπαναλεινόμενα τὰ κέρατα, ἦρε τοῖς κέρασι σημεῖν, μηκέτι ἄνω πορεύεσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ χώρᾳ σταθῆναι. Ὡς δ' ἔστησαν αἰεὶ πρὸς τὸ τῷ Κύρῳ ἐράτευμα ὀρῶντες, ἐσήμαινεν αὐτοῖς πορεύεσθαι πρὸς τὰς πολεμίας. Καὶ ἔτι προσήεσαν τρεῖς φάλαγγες ἐπὶ τὸ Κύρου ἐράτευμα· ἡ μὲν μία, κατὰ πρόσωπον. τὰ δὲ δύο, ἡ μὲν κατὰ τὸ δεξιόν, ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον· ὥς πολλὸν φόβον παρεῖναι πᾶσι τῇ Κύρῳ στρατιᾷ. Ὡς περ γὰρ μικρὸν ^β πλεονέχον ἐν μεγάλῳ τεθὲν, ἔτι καὶ τὸ Κύρου ἐράτευμα πάντοθεν περιείχετο ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἵππευσιν, καὶ ὀπλίταις, καὶ πελτοφόροις, καὶ τοξόταις, καὶ ἄρμασι, πλεονέχοντες. Οἷως δὲ καὶ ὁ Κύρος ἐπεὶ παρήγγειλεν, ἐστράφησαν πάντες ἀνιπρόσσωποι τοῖς πολεμίοις· καὶ ἦν μὲν πανταχόθεν πολλὴ σιγὴ ὑπὸ τῷ τὸ μᾶλλον ὀκνεῖν. ἵνικα δὲ ἐδόξε τῷ Κύρῳ καιρὸς

hostium ultimi; adversus hos omnino camelorum ordines immittite, nec dubitetis fore ut prius hostes ridiculos conspiciatis, quam manus conferatis.

Iis Cyrus peractis, ad latus dextrum se contulit: Cræsus autem ratus jam phalangem, cum qua ipse procedebat, ab hostibus abesse propius quam illa cornua quæ protendebantur, signum extulit quo cornua monerentur, nè lon ius sursum progredierentur, sed eo se loco converterent. Cumque subsisterent omnes, et Cyri copias intuerentur, signum iis dedit, ut in hostes pergerent. Hoc modo tres phalanges adversus exercitum Cyri tendebant; una, ex adverso; ex reliquis altera ad dextrum latus, ad laevum altera: adeò ut totus Cyri exercitus magno in metu versaretur. Nam sicuti exiguus laterculus, in magno collocatus, sic Cyri copiarum cingebantur undique ab hostium equitibus, et gravis armatura militibus, et peltastis, et sagittariis, et curribus, extraquam à tergo. Sed ubi tamen Cyrus imperavit, omnes ore adverso in hostes se converterunt: et erat altum ubique silentium præ futuri eventus formidine. Cum autem Cyro jam tempus

^α Επορεύετο, ἢ τὰ, &c.] Hanc lectionem ex vetusto quodam exemplari Gabrielus addit; quam et Camerarii liber vetus, teste Stephano, habebat. His omnino parendum censet. Vulgò perperam legi-

tur ἐπιδρεύετο, ἐπαναλεινόμενα, &c. et ἐπορεύετο, καὶ ἐπαναλεινόμενα.

[Πα. θ. β.] Quid ut Tacitis, vocab. milit. in lex docet.

ἤδη εἶναι, ἐξῆρχε παλαιῶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. Μετὰ δὲ τῷτο τῷ^α Εὐαλίῳ τε ἅμα ἐπηλάλαξαν, καὶ ἐξανίσταται ὁ Κῦρος, καὶ εὐθὺς μὲν μετὰ τῶν ἰππέων λαθὼν πλαγίως τῆς πολεμίας, ὁμόσσε αὐτοῖς τὴν ταχίστην συνεμίγνυσεν· οἱ δὲ πεζοὶ αὐτῷ συνείλαμένοι ταχὺ ἐφείποντο, καὶ περιεπίσσαντο ἔθεν καὶ ἔθεν, ὥςτε πολὺ ἐπλεονέκλειν. Φάλαγγι γὰρ κατὰ κέρας προσέβαλλον· ὥςτε ταχὺ ἰσχυρὰ φυγὴ ἐγένετο τοῖς πολεμίοις.

Ὡς δ' ἡσθέει ὁ Ἀρταγέρτης ἐν ἔργῳ ὄντα τὸν Κῦρον, ἐπιβθεῖται καὶ αὐτὸς κατὰ τὰ εὐώνυμα, προεῖς τὰς καμήλας, ὥσπερ Κῦρος ἐκελευσεν. Οἱ δὲ ἵπποι αὐτὰς ἐκ πάνυ πολλῶ ἐκ ἐδύχουτο, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκφρονες γινόμενοι ἔφρουον, οἱ δ' ἐξήλλουτο, οἱ δ' ἐνέπιπτον ἀλλήλοις·^β Τεταῦτα γὰρ πᾶσχεσιν οἱ ἵπποι ὑπὸ καμήλων. Ο δὲ Ἀρταγέρτης συνείλαμένους ἔχων τῆς μεθ' ἑαυτοῦ, ταρτατομένοις ἐπέκειτο τεταγμένος· καὶ τὰ ἄρματ' αὐτὰ τε κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ εὐώνυμον ἅμα ἐνέβαλλε. Καὶ πολλοὶ μὲν τὰ ἄρματ' αὐτῶν φεύγοντες ὑπὸ τῶν κατὰ κέρας ἐπομένων ἀπέβησκον, πολλοὶ δὲ τέτυς φεύγοντες, ὑπὸ τῶν ἀρμάτων ἠλίσκουτο.

esse videretur, praeveniens exorsus est, et universus exercitus simul infonuit. Deinde *Eualium* altâ voce conclamabant, et Cyrus erumpit, statimque cum equitibus hostes adgressus ex obliquo, quamprimum cum eis manum conferuit: pedites autem eum servatis ordinibus suis celeriter subsequebantur, et *hostibus* hinc atque inde circumfundebantur, ut multo *jam* potiori, quam illi, essent conditione. Nam cum phalange in cornu impressionem faciebant: quo factum est, ut celeriter vehemens hostium fuga fieret.

Artagerfes ut Cyrum jam rem adgressum animadvertit, et ipse ad sinistrum latus *hostes* invadit, praemisissis camelis, quemadmodum Cyrus jussierat. Hos equi magno admodum ex intervallo non expectant, sed alii consternati fugiebant, alii saltu efferebantur, alii in se invicem irruebant. Nam solent equis talia *quadam* à camelis accidere. Artagerfes autem suos ordinatos retinens, perturbatos urgebat integris ordinibus: et currus, qui ad dextram et laevam erant, simul immittebat. Et multi quidem, cum currus fugerent, ab iis qui cornu *directo* sequebantur, sunt interempti; multi cum hos fugerent, à curribus intercipiebantur.

^α Εὐαλίῳ τε, &c.] More nempe Veterum in praeliis recepto, quo Marti sub initium pugnae solemniter *Paeon* à militibus canebatur. Vide p. 151. not. 1. et Nostrum *ἀναθ.* α. p. 157. et ε. p. 205. De *Eualio* audi quae *Bisetus* ex *Eustathio*. continet. in *Hom.* protulit: Εὐαλίος, ἐπιβθὼν Ἀρεως· παρὰ τὸ ἐνὶ αὐτῷ, τὸ φωνεῖν· ἢ παρὰ τὸ ἐναύω, τὸ φωνᾶν. Ἀρεως δὲ Εὐαλίου ἐπεκλήθη

διὰ τὸ φωνεῖσθαι Εὐαλίον τὸν Θράκα, μὴ ἐθέλιστα αὐτὸν ξενισθῆναι. Τινὲς δὲ τὸν Ἀρην καὶ τὸν Εὐαλίον τὸν αὐτὸν εἶναι νομίζουσι· τινὲς δὲ τοὺς διαφορὰς εἶναι λέγουσι. Quâ de re lege *Dierxj.* Haec. *Antiq. Rom.* lib. 2. c. 48. et *Arist. rh.* εἰρ. v. 456.

^β Τεταῦτα γάρ, &c.] Vide quae notavimus p. 339. necnon *Aelian de Animal.* lib. 3. c. 7. et *Polyan.* lib. 7. c. 6.

Καὶ ὁ Αβραδάτης δὲ ἤκέτι ἔμελλεν, ἀλλὰ ἰσχυρῶς ἀναβοήσας, Ἄνδρες φίλοι, ἔπεσθέ μοι, ^α ἐνίει, ἠδὲν φειδόμενος τῶν ἵππων, ἀλλὰ ἐξαίματῶν καὶ ἀπολὺ τῷ κέντρῳ. Συνεξώρμηται δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἄρματιηάται· καὶ τὰ μὲν ἄρματα ἔφειλεν αὐτὰς εὐθὺς, τὰ μὲν καὶ ἀναλαβούσα τὰς ^β παραβάτας, τὰ δὲ καὶ ἀπολιτεύσα. Ὁ δὲ Αβραδάτης αὐτοὺς δὲ αὐτῶν εἰς τὴν τῶν Αἰγυπτίων φάλαγγα ἐμβάλλει· συνεισέβαλον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἐγγύτατα τεταγμένοι. Πολλαχόθι μὲν ἔν καὶ ἄλλοι δῆλον, ὡς ἢ εἰν ἰσχυροτέρα φάλαγγξ, ἢ ὅταν ἐκ φίλων συμμάχων ἡθροισμένη ᾖ, καὶ ἐν τήτῳ δὲ ἐδήλωσεν. Οἱ μὲν γὰρ ἑταῖροί τε αὐτῶ καὶ ^γ ὁμοράπεζοι συνεισέβαλον· οἱ δὲ ἄλλοι ἡνίοχοι, ὡς εἶδον ὑπομένοσας πολλῶν εἴφει τὰς Αἰγυπτίους, ἐξέκλιναν κατὰ τὰ φεύοντα ἄρματα, καὶ τέτοις ἐφείποντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Αβραδάτην, ἧ μὲν ἐνέβαλον, ἅτε ἐδυναμένων ^δ διαχωρῆσαι τῶν Αἰγυπτίων, (διὰ τὸ μένειν τὰς ἐνθεν καὶ

Et Abradates haud ampliùs cunctatus est, sed cùm altà voce clamasset, Sequimini me, amici, equos immittebat in hostes, cùm quidem iis minimè parceret, sed ità stimulo foderet, ut multo sanguine respergerentur. Cum hoc etiam cæteri curruum agitadores eruperunt: et *oppositi* quidem currus hos statim fugiebant, partim receptis qui ex eis pugnarent, partim relictis. Abradates autem rectà per eos in Ægyptiorum phalangem impetum facit: illi quoque unà cum eo irruebant, qui proximè collocati erant. Et quidem cùm aliande sæpè perspicuum est, non esse firmiorem phalangem, quàm quæ ex amicis comilitonibus est collecta, tum illud hoc tempore manifestum fecit *hæc phalanx*. Nam et sodales ipsius et mensæ participes ejusdem *hostes* unà cum ipso sunt adgressi: alii aurigæ cùm viderent Ægyptios agmine denso impetum sustinere, eurrus fugientes versùs deflexerunt, et illos insecuti sunt. Qui verò circa Abradatam erant, quàm quidem irruerant, quia Ægyptii divisi cedere non poterant, (omnibus utrinque suo loco

^α ἐνίει, ἠδὲν, &c.] Totum hunc locum sic representat MS. Bodl. — ἐπεσθέ μοι, ἐνίει, ἠδὲν φειδόμενος τῶν ἵππων, ἀλλὰ ἰσχυρῶς ἐξαίματῶν τῷ κέντρῳ. In edit. *Ecce*. sic legitur et distinguitur: — ἐπεσθέ μοι, ἐνίει, ἠδὲν φειδόμενος, τὸν ἵππον, ἀλλὰ, &c. Nos Aldum, Stephanum et Leunclaviū secuti sumus. Nec suspectum esse debet ἐνίει sine adjæctione positum; cùm eodem modo plus vice simplici adhibeantur ἐμβάλλειν et συνεισβάλλειν in hoc ipso loco, Itaque nec cum Camerario τῶν ἵππων, in τὰς ἵππων, nec cum Stephano in τὸν ἵππον, mutaverim.

^β παραβάτας.] Hos γ. Pollux παραβάτας vocat; quod eodem recidit. Simi-

liter *Homerus*, ψ. ver. 132.

Αν δ' ἴδαν ἐν δέφροισι παραβάται, ἡνίοχοι

τι· ubi illi à *Scheli*. dicuntur, οἱ ἐπὶ τῶν ἁρμάτων συμπληρωμέναις ταῖσι, κίρρις τῶν ἁρμάτων. Consule eruditiss. episc. Oxon. *Archæol. Græc.* lib. 3. c. 3.

^γ ὁμοράπεζοι.] Hi regibus in periculis maximè fideles esse consueverunt; neque ferè unquam eos deferebant. Sic Noster lib. 1. ἀνασ. p. 157. πλὴν πάντων ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοράπεζοι καλούμενοι. Et ejusdem lib. p. 160. πάντες οἱ παρ' αὐτὸν φίλοι καὶ συνράπεζοι μαχημένοι ἀπείσανον ὑπὲρ Κύρου.

^δ Διαχωρῆσαι.] Ità MS. Bodl. et editi libri,

ἐνθεν αὐτῶν) τὰς μὲν ὀρθὰς τῇ ρύμῃ τῇ τῶν ἵππων παίοντες ἀνε-
τρέποντο, τὰς δὲ πρίστους κατήλυνον, καὶ αὐτὰς καὶ ὅπλα καὶ ἵππους
καὶ τροχάς. Οὔτε δὲ ἐπιλάθοιτο τὰ δρέπανα, πάντα βία διε-
κόπτετο, καὶ ὅπλα καὶ σώματα. Εἰ δὲ τῷ ἀδιηγῆται τῷ τῶν ταραχῶν,
ὑπὸ τῶν παλαιοτάτων σωρευμάτων ἐξαλλομένων τῶν τροχῶν, ἐκ-
πίπτει ὁ Αἰραδάτης, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνεισβαλόντων καὶ ἔτοι μὲν
ἐνταῦθα, ἄνδρες ἀγαθοὶ γινόμενοι, κατεκόπησαν καὶ ἀπέθανον·
οἱ δὲ Πέρσαι ^a συνεπισπόμενοι, ἥ μὲν ὁ Αἰραδάτης ἐνέβαλε καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ, ταύτῃ ἐπείσπεσόντες, τετραλαβμένους ἐφόνευσαν· ἥ δὲ ἀπα-
θεὴς ἐγένοντο οἱ Αἰγύπσιοι, (πολλοὶ δὲ ἔτοι ἦσαν) ἐχώρουν ἐναντίον,
τοῖς Πέρσαις.

Εὐθα δὴ δεινὴ μάχη ἦν καὶ δοράτων καὶ ξυστῶν καὶ μαχαίρων·
ἱπποκτόνοι μὲν οἱ Αἰγύπσιοι καὶ πλήθει καὶ τοῖς ὅπλοις. Τὰ τε
γὰρ δόρατα ἰσχυρά τε καὶ μακρά, (ἀ ἔτι καὶ νῦν ἔχουσιν) ^b αἵ τε ἀσπί-
δες πολὺ μᾶλλον τῶν θωράκων καὶ τῶν γέρων καὶ γέλασι τὰ σώματα,
καὶ πρὸς τὸ ὠθεῖσθαι συνεβλάζονται, πρὸς τοῖς ἄμοις ἔσσαι. Συγ-
κλείσαντες ἔν τὰς ἀσπίδας ἐχώρουν καὶ ὤσαν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐκ

manentibus) equorum impetu stantes impellendo everterunt, cadentes
contuderunt, nec ipsos tantummodo, sed et ipsorum arma, et equos, et
rotas. Quidquid autem falces corripuissent, id totum violento concide-
batur impetu; siue arma essent, siue corpora. Atque in hoc inenar-
rabili tumultu, rotis propter multos acervos exsultantibus, egressus
excidit Abradates, atque illorum alii qui cum ipso in hostes impetum
fecerant: et hi quidem hic, officio functi virorum fortium, vulneribus
conculsi interierunt: at hos una secuti Persæ, cum eo loco, quo Abrada-
tes hostem cum suis invaserat, irruissent, perturbatos occidebant: quæ
verò parte ciadis expertes fuerant Ægyptii, (et erant hi multi numero)
rectâ tendebant adversus Persas.

Ibi tum atrox pugna hastis, jaculis, gladiis committebatur: et Ægyp-
tii sanè tam numero quàm armis superiores erant. Etenim hastæ ipsæ
erant firmæ ac longæ, (quas nunc etiam gestant) et clypei multò, quàm
vel lorice vel scuta Persarum viminea, magis et corpora tegunt, et ad
propellendum aliquid adjuvamenti adferunt, humeris adfixi. Quamobrem
clypeis confertis procedebant, ac propellebant. Persæ verò eorum im-

libri, quos vidi, omnes. Leunclavius ex
libro Budensi adfert διαχάσασθαι quod
levi mutatione factū, (scribendo nempe
διαχρήσασθαι) hoc loco reponendum pro
διαχρήσασθαι censet. Sed nihil mutandum.

^a συνεπισπόμενοι] Rectè sic edit. Dion.

aliquæ. Stephanus, Leunclavius. Aldus
et MS Bod. exhibent συνεπισπόμενοι.

^b αἵ τε ἀσπίδες. &c.] Vide quæ notavi-
mus p. 336. necnon ἀνακ. lib. 1. p. 136.
ubi de Ægyptiorum scutis eadem fere tra-
dit Noster.

ἐδύναιτο ἀνέχειν, ἅτε ἐν αἰραις ταῖς χερσὶ τὰ γέγραφα ἔχουσιν, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι ἀνεχάξοιτο παύσεις καὶ παύμενοι, ἕως ὑπὸ ταῖς μηχαναῖς ἐγίνοιτο. Ἐπεὶ μάλιστα ἐπαύθη ἦλθοι, ἐταίροισι αὖθις οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν πύργων καὶ οἱ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐκ εἰων φεύγειν ἄτε τὸς τοξίτας, ἄτε τὸς ἀκοντιστάς, ἀλλ' ἀναβιβασμένοι τὰς μηχανάς· ἡνάγκασον καὶ τοξεύειν καὶ ἀκονίζειν. Ἦν δὲ πολλοὺς μὲν ἀνδρῶν φόβος, πολλοὺς δὲ κλύπος ὅπλων καὶ βελῶν παύσασθαι, πολλὰ δὲ βοή, τῶν μὲν ἀνακαλόμενων ἀλλήλους, τῶν δὲ παρακελευομένων, τῶν δὲ θεῶς ἐπικαλούμενων.

Ἐν οὖν τούτῳ Κύρος διώκων τὸς καθ' ἑαυτὸν, παραγίνεται. Ὡς δὲ εἶδε τὸς Πέρσας ἐκ τῆς χώρας ἰωσμένους, ἤδητέ τε, καὶ γινέσθαι ἔδοκίμῳ αὐτῷ Σατίνου σχοιῆ τὸς πολέμους τῆς^α εἰς τὸ πρόσθεν προέδω, ἢ εἰ εἰς τὸ ὀπίσθεν περιελάσσειεν αὐτῶν, παραγγέλλας ἔπεισθαι τοῖς μεθ' ἑαυτῆ, περιήλαυνεν εἰς τὸ ὀπίσθεν καὶ εἰσπεσόντες παύσιν ἀσφοδῆας, καὶ πολλὰς κατακτείνουσιν. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ὡς ἤσθοντο, ἔβδυναν τε ὅτι ὀπίσθεν οἱ πολέμιοι, καὶ ἐσρέφοντο ἐν ταῖς πληγαῖς. Καὶ ἐπαύθη δὴ φύρδην ἐμάχοντο καὶ πεζοὶ καὶ ἵπποις, Πεπρωκὺς δὲ τις ὑπὸ τῷ Κύρῳ ἵππῳ, καὶ παύμενος παίει εἰς τὴν γαστέρα

petum sustinere non poterant, quippe qui manibus extremis scuta tene-
rent, sed pedetentim cedebant, cum et *alios* ferirent ipsi et ferirentur,
donec sub machinas se receperunt. At eō cum venissent, vicissim *A-*
gyptii de turribus feriebantur: et ultimi omnium neque sagittarios ne-
que jaculatores fugere sinebant, sed iis intentatis gladiis et sagittas et
tela emittere cogeant. Erat autem ingens hominum caedes, ingens
armorum telorumque omnis generis strepitus, ingens vociferatio, aliis
mutuo sibi inflamantibus, aliis cohortantibus, aliis deos implorantibus.

Interea Cyrus *hostes* sibi oppositos persequens, advenit. Cūque
Persas loco pulsos videret, indoluit; et animadvertens nullā ratione ci-
tius hostes inhiberi posse, quo minus progredierentur ulterius, quā-
m si ad eorum terga circumvehiretur, imperat iis quos secum habebat,
ut se sequerentur, et ad *ipsum* terga circumvehitur: cūque ir-
ruissent aversos credunt, ac multos perimunt. Quod cū *Aegyptii*
femirent, hostes à tergo esse clamabant, et inter ipsos ictus se ver-
tebant. Tum verò et pedites et equites promiscuè praeliabantur. Et
quidam, cū subter equum Cyri cecidisset et conculcaretur, gladio

^α Εἰς τὸ πρόσθεν, &c.] Sic reposuimus, admonitu MS. Boisl. necnon Stephani. Leonicavii et Mureti. Vulgò, εἰς τὸ πρόσθεν προέδω, εἰ μὴ εἰς τὸ, &c. *Ald.* edit. — εἰς τὸ, &c. *Flor.* ἢ εἰς τὸ

&c. quibus ex depravatis lectionibus ori-
tur ista tandem, quam suppeditat MS. Boisl.
In hoc verò exemplari legitur *προέδω* pro
προέδω. Qui error talis est, quales antea
lib. 2, p. 96. notavimus.

τῇ μαχαίρᾳ τὸν ἵππον αὐτῷ· ὁ δὲ ἵππος πληθεὺς, σφαδάζων ἀπο-
σεύεται τὸν Κύρου. * Εὐθα οὐκ εἶνω ἄν τις ὅσα ἀξίον εἴη τὸ φιλεῖσθαι
ἀρχοῖτα ὑπὸ τῶν ἀρχομένων. Εὐθὺς γὰρ ἀνεβόησαν τε πάντες,
καὶ προσπεσούτες ὁμάχοιο· ἐώθει, ἐώθειο· ἐπαιον, ἐπαίοιο.
Καταπηδήσας δὲ τις ἀπὸ τῆ ἵππε τῶν τῷ Κύρῳ ὑπηρέων, ἀνα-
βάλλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἐαυτοῦ ἵππον. Ως δὲ ἀνέβη ὁ Κύρος, καλεῖδε
πάντοθεν ἤδη παιομένους τὸς Αἰγυπτίους· καὶ γὰρ Υἱάσπας ἤδη πα-
ρῶν σὺν τοῖς Περσῶν ἵππεύσι, καὶ Χρυσάντας. Ἀλλὰ τέτρες ἐμ-
βαλεῖν μὲν ἐκέτι· εἴα εἰς τὴν φάλαγγα τῶν Αἰγυπτίων, ἔξωθεν δὲ
τοξεύειν καὶ ἀκούσσειν ἐκέλευεν. Ως δὲ ἐγένετο περιελαύνων παρὰ
τὰς μηχανάς, ἔδοξεν αὐτῷ ἀναβῆναι ἐπὶ πύργον τινα κατα-
σχέψασθαι· εἴ πῃ καὶ ἄλλο τι μένοι τῶν πολεμίων καὶ μάχοιο.
Ἐπεὶ δὲ ἀνέβη, καλεῖδε μετὰ τὸ πεδίον ἵππων, ἀνθρώπων, ἄρ-
μάτων· φευγόντων, διακόνων· κρατέων, ὁμαχούμενων· μένον

ventrem equi ferit: equus autem saucius, cum pedes variè jactaret,
Cyrum excutit. Tum perspicere potuisset aliquis, quanti sit aestiman-
dum, principem à sibi subjectis diligi. Nam statim universi clamo-
rem sustulerunt, impetùque factò pugnabant: pellebant, pellebantur:
feriebant, feriebantur. Quidam autem ex Cyri ministris cum ex equo
desilisset, eum in equum suum sustulit. At Cyrus ubi conscendisset,
uudique jam Ægyptios cædi vidit: nam Hytaspas cum equitatu Persa-
rum jam aderat, nemque Chrysantas. Verum hos in Ægyptiorum pha-
langem ampliùs irruere non sivit, sed extrinsecus sagittas ac tela emittere
iussit. Posteaquam autem circumvectus ad machinas pervenit, visum est
ei quandam in turrin ascendere, quò circumspiceret, an alicubi aliæ
quoque hostium copiae subsisterent ac præliarentur. Ut ascendit, cam-
pum refertum vidit equis, hominibus, curribus: fugientibus, perse-
quentibus: vincentibus, succumbentibus: ex hostium vero copiis nullam

^a Εἰδα δὲ, &c.] *Onesander* c. 1. de eli-
gendo Imper. Οὐκ ἔτι γὰρ ἀθροιστὶ φιλοῦσι
αὐτομάτῃ διανοίας ἐπιτάσσει, τὰ τε ταχὺ
μὲν ἐπιτάσσειν περὶ τοῦ, λεῖον δὲ ἔτι ἀπι-
σῆστιν, κινδυνεύοντι δὲ συναρπάζονται.

^b ὁμάχοιο· ἐώθει, &c.] Nullus hīc
particulis copulativis est locus: dimovet
hanc moras, ut incitato pugnantium fu-
tori accommodatam fundat orationem. Si-
milis est verborum elegantia simul et cele-
ritas, *Hist. Græc.* lib. 4. p. 304. et *Orat.*
de Alex. p. 384. edit. *Steph.* Vide *Dio-*
nyf. Longin. de Sublim. Sect. 19.

^c Εἴ πῃ καὶ ἄλλο, &c.] Aliam lectio-
nem, teste *Stephano*, adfert *Camerarius*: —
καὶ ἄλλοι μένοιεν τῶν πολεμίων, quæ recta

si esse debeat, etiam μάχοιο mutandum in
μάχοιο. Sed malim vulgatam scriptu-
ram retinere, et subaudire μένοι· τὰς, καὶ
vel εἴς. Quanquam *Stephanus* aut ex
his unum aliquod, aut aliud neutrius ge-
neris nomen, similem significationem ha-
bens, non relictum esse subaudiendum, sed
potius omissum, putat.

^d Κρατουμενων· μενον δὲ, &c.] Hæc est
MSti Bodl. scriptura; nisi quod exhibeat
— πλὴν τὸ τῶν Αἰγυπτίων. At rectius,
opinor, tollis articulum τὸ: quò si reti-
neas, subaudiendum erit τὰς, εἴς, καὶ
aut aliud his adfinem nomen. Libri hac-
tenus vulgati — κρατουμενων· τῶν μὲν
πολεμίων, φευγόντων· τῶν δ' ἐαυτοῦ, κρα-
τέων

ὁ ἡδαιμᾶ ἡδὺν ἐπὶ ἡδοναῖο καλῖδεῖ, πλὴν τῶν Αἰδύπτιων. Οὗτοι δὲ ἐπειδὴ ἡπορῶντο, κύκλῳ πάνθοθεν ποιητάμενοι, ὥς ὁράσθαι τὰ ὅτλα, ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν ἐκάβητο· καὶ ἐποίουν μὲν εἶναι ἐτι, ἔπασχον δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ.

Ἀφασθεῖς δὲ ὁ Κῦρος αὐτὰς, καὶ οἰκτεῖρων ὅτι ἀγαθοὶ ἄνδρες ὄντες ἀπόλοιτο, ἀνεχώρισέ τε πάντας τὰς περιμαχουμένας, καὶ μάχεσθαι ἡδὺνα ἐτι εἶα. Πέμπει δὲ πρὸς αὐτὰς κήρυκα, ἐρωτῶν πρότερα βάλειναι ἀπολίσθαι ἢ πάντες ὑπὲρ τῶν προδεωκότων αὐτὰς, ἢ σωθῆναι ἄνδρες ἀγαθοὶ δοκῶντες εἶναι. Οἱ δ' ἀπεκρίναντο, Πῶς δ' ἂν ἡμεῖς σωθῆμεν, ἄνδρες ἀγαθοὶ δοκῶντες εἶναι; Ο δὲ Κῦρος πάλιν ἔλεfen, ὅτι ἡμεῖς ὑμᾶς ὀρώμεν μόνως καὶ μένουσας καὶ μάχεσθαι θείουσας. Ἀλλὰ τῷδεῦθεν, ἔφασαν οἱ Αἰδύπτιοι τί καὶ καλὸν ἂν ποιῶντες σωθῆμεν; Καὶ ὁ Κῦρος αὖ πρὸς τῷτο εἶπεν, Εἰ τῶν τε συμμάχων μηδὲνα προδύντες σωθῆιτε, τὰ τε

amplius aliam, quæ subsisteret, partem conspiceret poterat, præter Ægyptios. Hi cum summas in angustias adducti consilii planè inopes essent, undique facto circulo, ut arma conspicerentur, subter clypeos confederunt; et faciebant illi quidem nihil amplius, multa verò graviâque perpetiebantur.

Cyrus eos admiratus, et præ misericordiâ dolens viros fortes interire, omnes, qui undique *adversus* eos dimicabant, pedem referre iussit, nec ulli amplius ut *in* eos pugnaret concessit. Misso etiam caduceatore, interrogavit eos, utrùm omnes interire vellent propter eos, à quibus proditi fuissent, an servari *bonâ* cum existimatione, viros *se* esse fortes. *Ad hæc* illi responderunt, Quo pacto possimus esse salvi cum existimatione *bonâ*, viros nos fortes esse? Et Cyrus iterum, Quia nos, ait, vos solos conspiciamus, qui et subsistant, et dimicare velint. Quid verò deinceps, aiunt Ægyptii, rectè etiam agendo servari possimus? Ad hoc rursum Cyrus, Si nemine, inquit, sociorum prodito, salutem consequamini, arma

τῶντων κραυγῶν, &c. Ista verba τῶν μὲν πολέμων, φηγόντων τῶν δ' ἑαυτῷ κραυγῶν, manu interpolatoris sapiunt, qui clavis lucem adferre vellet. Cui enim jam dubium esse poterat, utri fugerent, utri vincere? Ubi autem posteriore loco legitur κραυγῶν, quoniam μόνον legi debeat, nemo dubitaverit, qui meminerit, ὅτι ἐδοξε τῷ Κυρῷ ἀναστῆναι ἐπὶ πύργον τινὰ κατασκήψασθαι εἰ πῶς καὶ ἄλλο τι μόνον τῶν πολέμων, καὶ μάχης. *Gabrielius* quoque et *Philadelphus* μόνον in vetustis eorum exemplaribus invenerunt. *Muretus* denique, sive conjecturâ, sive veteris alicujus,

ab eo non memorati, exemplaris auctoritate fretus, totum hunc locum sic emendandum vidit. Huic verò de iis, quæ statim sequuntur, refingendis in hunc modum, Οὗτοι δὲ ἐπειδὴ ἡπορῶντο, κυκλοποιήσαντες, ὥς ὁράσθαι τὰ ὅτλα, ὑπὸ, &c. non adduntior. Fatendum tamen est, isti quoque matationi nonnihil favere MSum Bodl. qui dat———ἡπορῶντο, πάνθοθεν κυκλοποιήσαντες.

ἢ πάντες ὑπὲρ] Ità restituimus admonitu exemplaris *Gabrielio* visi: adstipulantibus *Stephano*, *Muretu*, et *Philadelpho*. Prius erat, πάντες ὑπὲρ τῶν, &c.

ἔπλα ἡμῖν παραδοίτες, φίλοι τε γινόμενοι τοῖς αἰρμένοις ὑμᾶς
σῶσαι, ἐξὸν ἀπολέσαι. Ἀχέσαυτες ταῦτα ἐπήρουν, Ἦν δὲ γενώ-
μεθά σοι φίλοι, τί ἡμῖν ἀξιώσεις χρῆσθαι; Ἀπεκρίνατο ὁ Κῦρος,
Εὖ ποιεῖν καὶ εὖ πᾶσχειν. Ἐπὶ τῶν πάλιν οἱ Αἰγύπτιοι, Τίνες
εὐερδίσαν; Πρὸς τὸτο εἶπεν ὁ Κῦρος, Μισθὸν ὑμῖν δοῖν πλεί-
ονα ἢ νῦν ἐλαμβάνετε, ὅσον ἂν χρόνον πόλεμος ἢ εἰρήνης δὲ
γενομένης, τῷ βυλομένῳ ὑμῶν μένειν παρ' ἐμοὶ χώραν τε δώσω
καὶ πόλεις καὶ γυναῖκας καὶ οἰκέτας. Ἀχέσαυτες ταῦτα οἱ Αἰγύπτιοι,
τὸ μὲν ἐπὶ Κροῖσον συγγραφεύειν, ἀφελεῖν σφίσιν ἐδεήθησαν· (ἂ τῇ-
τῇ γὰρ μόνῳ συγγραφῆσθαι ἔφασαν) τὰ δ' ἄλλα συνομολογή-
σαντες, ἔδοσαν πῖσιν καὶ ἔλαβον. Καὶ οἱ Αἰγύπτιοί τε οἱ καλαμεί-
ναντες τότε, ἔτι καὶ νῦν βασιλεῖ πῖσοι διαμένονσι. Κῦρός τε πό-
λεις αὐτοῖς ἔδωκε, τὰς μὲν ἄνω, αἱ ἔτι καὶ νῦν πόλεις Αἴγυπ-
τίων καλοῦνται, Λάρισσάν τε καὶ Κυλλήνην, παρὰ ^b Κῦρην,

cum nobis tradideritis, et eorum amplexi fueritis amicitiam, qui vos
conservare malunt, cum liceat interimere. His illi auditis, rursum in-
terrogant, Si tuam amplexi fuerimus amicitiam, quas ad res uti nobis
voles? Beneficia, respondit Cyrus, conferre et vicissim accipere volo.
Quærebant iterum Ægyptii, Quæ beneficia? Ad hoc Cyrus, Stipendium
vobis, ait, illo majus dederò, quod nunc accipitis, quamdiu bellum
geretur; pace verò factâ, cuicunque vestrum mecum manere libuerit,
ei et agros, et oppida, et uxores, et famulos donabo. His auditis ora-
verunt Ægyptii, hoc unum exciperetur, nè adversus Cræsum cum eo
militarent: (quippe quòd illi soli se ignoscere dicerent) de cæteris iis
cum Cyro convenit, dederuntque aded et acceperunt fidem. Et qui
tunc manserunt Ægyptii, nunc quoque regis in fide permanent: dedit-
que Cyrus eis urbes in regione superiori, quæ hâc etiam tempestate ur-
bes Ægyptiorum adpellantur, et Larissam et Cyllenem, propter Cymen,

^a Τὸτο γὰρ μόνῳ, &c.] Ità libri ad
hunc diem eunt; nec aliter MS. Bodl.
nisi quòd vitio-è representet γινώσκου-
σαι pro συγγραφῆσθαι. Muretus, ab-
dicatâ receptâ hætenus scripturâ legen-
dum censet, τὸτο γὰρ μόνῳ συγγραφῆσθαι
ἔφασαν, Hujus unius, inquit, rei nobis
gratiam facite, hanc veniam date. Nec
propterea improbanda nobis est hæc inter-
pretatio; secundum quam τὸτο μόνῳ,
vel τὸτο μόνῳ ex mente Mureti, ad rem,
non ad personam, referuntur. Nolim ta-
men συγγραφῆσθαι in συγγραφῆσθαι mu-
tatum; cum in præcedentibus Ægyptii
Cyrum solum per internuntios adloquun-
tur, Ἀχέσαυτες ταῦτα ἐπήρουν, Ἦν δὲ γε-

νωμεθά σοι φίλοι, τί ἡμῖν ἀξιώσεις χρῆσθαι;
Sed Phil'ippos etiam et Gabriel s hunc
locum ita acceperunt quasi hoc modo
legissent: prior vertit, hanc unam veniam
sibi dari postulârunt: hic, hanc modò ve-
niam, &c. Ad verbum magis interpre-
teris: in hoc enim solo sibi veniam dari
dixerunt, i. e. in hac unâ re.

^b Κῦρην] Gabriellus, Cymam; cum de-
buisse, Cymen. Verum gravius in hoc
vertendo nomine tum Xenophontis cæteri
omnes, tum Strabonis, Herodoti, alio-
rumque interpretes hallucinati sunt; cum
id passim vertant Cyma. Hos meritò ca-
stigmat Laur. Theod. Gronovius *Marmor.*
Bus. c. 24. Stephanus Byz. Κῦρην, πόλιν
Αἰολίδας

πλησίον Θαλάσσης, ἃς ἔτι καὶ νῦν οἱ ἀπ' ἐκείνων ἔχουσι. Ταῦτα διαπραξάμενος ὁ Κύρος, ἥδη σκοταῖος ἀναλαγὰν ἐς ῥητοπεδεύσατο ἐν Θυριβαρίσι.

Εν δὲ τῇ μάχῃ τῶν μὲν πολεμίων Αἰγύπτιοι μόνοι εὐδοκίμησαν, τῶν δὲ σὺν Κύρῳ τὸ Περσῶν ἱππικὸν κράτιστον ἐδόξεν εἶναι· ὥς καὶ νῦν διαρίνει ἡ ὄπλισις, ἣν τότε Κύρος τοῖς ἱππεῦσι κατεσκεύασεν. Εὐδοκίμησε δὲ ἰσχυρῶς καὶ τὰ δρεπανηφόρα ἄρμαλα· ὥς καὶ τὸ ἐτι καὶ νῦν διαρίνει τὸ πολεμιστήριον τῷ αἰεὶ βασιλεύοντι. Αἱ μέντοι κάμηλοι ἐφόδον μόνον τὰς ἵππους, ὡς μέντοι κατεκαινόν γε οἱ ἐπ' αὐτῶν ἱππεῖς, ὅθ' αὐτοὶ γε ἀπέθνησκον ὑπὸ ἱππέων· ὅδεῖς γὰρ ἵππος ἐπέλαζε. Καὶ χρήσιμον μὲν ἐδόκει εἶναι· ἀλλὰ γὰρ ἥτε τρέφειν ὅδεῖς θέλει καλὸς καὶ καθαὸς κάμηλον ὥς ἐποχεῖσθαι, ἥτε μελεῖν ὥς πολεμήσων ἀπὸ τέτων· Οὕτω δὲ ἀπολαῖσσαι πάλιν τὸ ἐαυτῶν σχῆμα, ἐν τοῖς σκευοφόροις διάλῃσι. Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Κύρον, δειπνοποιησάμενοι καὶ φυλακὰς καλίστησάμενοι, ὥσπερ ἔδει, ἐκοιμήθησαν.

haud procul à mari, quas etiam nunc illorum posteri possident. His rebus confectis, Cyrus jam sub ipsas noctis tenebras reversus, Thyribaris castra locavit.

In hoc autem praelio soli ex hostibus Aegyptii gloriam consequuti sunt, et ex iis qui cum Cyro erant, equestres Persarum copiae visae sunt equites à Cyro instructi fuere. Præterea currus illi falcati vehementer erant comprobati: adeo ut hoc etiam tempore bellicum illud curruum genus apud quemque Persarum regem vigeat. At cameli equis terrore duntaxat fuerunt: neque verò ipsis insidentes ex equitibus quenquam interemerunt, neque ii ab equitibus occisi erant: nullus enim ad eos equis proprius accedebat. Idque tum quidem utile esse visum est; sed nemo tamen virorum fortium et egregiorum vel alere camelum vult, ut eo vehatur; vel ad pugnandum ex his semet exercere. Itaque recepta formâ suâ cultûque pristino, inter impedimenta jam degunt. Et Cyri quidem milites, ubi cœnassent et exubias constituissent, uti par erat, quieti se dederunt.

Αἰολίδος πρὸ τῆς Αἰσέου, ἀπὸ Κύμης Ἀμαζόνες, &c. Mela de *Ælidae*, lib. 1. c. 18. *Primum urbium à Myrino conditore Myrinam* vocant: sequentem *Polyptus* statuit, viſſo *Oenomaus* reversus ex *Græciâ*: *Cymen* nominavit, pulsus qui habitabant, dux *Amazo-*

num Cyme. Plin. H. N. l. 5. c. 30. de eadem regione loquens, conjungit itidem *Larissam, Cymen, Marinam*. Lege et Herodot. lib. 1. c. 149. Strab. lib. 13. p. 923. Liv. lib. 37. c. 11. Vellei. lib. 1. c. 4.

^a Κροῖσος μένοι εὐθὺς ἐπὶ Σάρδεων ἔφευγε σὺν τῷ στρατεύματι· τὰ δ' ἄλλα φύλα ὅποι ἐδύνατο προσωλάτω ἐν τῇ νυκτὶ τῆς ἐπ' οἶκον ὁδῷ ἕκαστος ἀπεχώρει. Ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, εὐθὺς ἐπὶ Σάρδεϊς ἦεν ὁ Κῦρος. ^b Ὡς δ' ἐγένετο πρὸς τῷ τείχει τῷ ἐν Σάρδεσι, τὰς τε μηχανὰς ἀνίστη ὡς προσθαλὴν πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ κλίμακας παρεσκευάζει. Ταῦτα δὲ ποιοῦν κατὰ τὰ ἀποτομώτατα δεικνῦναι εἶναι τῶν Σαρδιανῶν ἐρύματι, τῆς ἐπίσεως νυκτὸς ἀνκεῖσθαι Χαλδαίους τε καὶ Πέρσας. Ἠγήσατο δ' αὐτοῖς ἀνὴρ Πέρσης, ὁδὸς γεγεννημένος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τινὸς φρερῶν, καὶ καταμεμαθηκὺς καλέεσθαι εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀνάεσθαι τὴν αὐτήν. Ὡς δὲ ἐγένετο τῷτο δῆλον ὅτι εἶχετο τὰ ἄκρα, πάντες δὲ ἔφευγον οἱ Λυδοὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος. Κῦρος δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆει εἰς τὴν πόλιν, καὶ παρήγγειλεν ἐκ τῆς τάξεως μηδὲνα κινεῖσθαι. Ὁ δὲ Κροῖσος κατακλεισάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, Κῦρον ἐβόα. ὁ δὲ Κῦρος τὰ μὲν Κροίσου φύλακας κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἀπαλαγὼν πρὸς τὴν ἐχομένην ἄκραν, ὡς εἶδε τὰς μὲν Πέρσας φυλάσσουσας τὴν ἄκραν ὥσπερ ἔδει, ^c τὰ δὲ τῶν Χαλδαίων ὅπλα ἔρημα, (καταδεδραμῆκεσαν γὰρ ἀρπα-

At Cræsus statim Sardes cum exercitu profugit : cæteræ nationes, quàm remotissimè quisque poterat, inità domum quæ duceret viâ, nocte eâ discedebant. Cùm autem illuxisset, Cyrus confestim Sardes versùs suos duxit. Atque ubi ad Sardium mœnia pervenit, et machinas erexit quasi facturus in muros impetum, et scalas paravit. Ea dum faceret, ut in munitiones Sardianorum, quâ parte maximè præruptæ videbantur, sequenti nocte Chaldaei ac Persæ adscenderent, effecit. His ductor erat Persæ quidam, qui cujusdam ex arcis custodibus præsidariis servus fuerat, et descensum ad flumen et adscensum itidem didicerat. Cùm cognitum esset arcem esse occupatam, Lydî omnes à muris diffugerunt quò quisque poterat. Cyrus primâ luce oppidum ingressus est. et nè quis sese ex loco moveret, edixit. Cræsus autem, seipso in regiâ incluso, Cyrum inclamabat : at Cyrus Cræsum qui custodirent reliquit : ipsèque ad arcem occupatam profectus, cùm Persas arcem, ut oportebat, custodire videret, Chaldaeorum verò arma sola conspiceret (quòd illi ad di-

^a Κροῖσος μένοι, &c.] Vide sis Herodot. lib. 1 c. 77.

^b Ὡς δ' ἐγένετο.] Lounclavius et alius, (quem exemplar illius. villis imitabile, solet decipere) exhibent. Ὡς δ' ἐγένετο, &c. i.e. ipsâ reclamante, invitique aded cæteris libris, quos vidi, omnibus.

^c Τὰ δὲ τῶν Χαλδαίων, &c.] Muretus

hæc verba sic vertenda censet, Chaldaeorum autem tentoria deserta. Vult enim ὅπλα dici non arma tantùm, sed eum quoque locum, in quo milites tendunt, in quo consistunt interquiescendi causâ. Hanc vocis illius interpretationem locis aliquot adductis, in quibus ὅπλα deserta dicuntur milites, eum locum sibi faciunt, ubi consistunt, consistunt.

σόμενοι τὰ ἐκ τῶν οἰκιῶν) εὐθὺς συνεκάλεσεν αὐτῶν τῆς ἀρχαίας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀπιέναι ἐκ τῆς γραλεύματος τάχιστα. Οὐ γὰρ αἱ, ἔφη, ἀνασχοίμην πλεονεκτεῖν ὁρῶν τῆς ἀτακτίας. Καὶ εὐ μὲν, ἔφη, ἐπίστασθε ὅτι παρεσκευαζόμεν ἡγὼ ὑμᾶς τῆς ἐμοὶ συγγραλειομένης πᾶσι Χαλδαίοις μακαριστὴς ποιῆσαι· νῦν δ', ἔφη, μὴ θαυμάζειτε, ἢν τις καὶ ἀπιῇσιν ὑμῖν κρείττων ἐνύχῃ. Αἰσάντες ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι ἔδεισάν τε καὶ ἐκέτεον παύσασθαι ὀρῖζόμενον, καὶ τὰ χρήματα πάντα ἀποδώσειν ἔφασαν. Ο δὲ εἶπεν ὅτι ἐδὲν αὐτῶν δέοιτο. Αλλ' εἰ με, ἔφη, βάλεσθε παύσασθαι ἀχθόμενον, ἀπόδοτε πάντα ὅσα ἐλάττει τοῖς διαφυλάττει τὴν ἀκρῶν. Ἦν γὰρ αἰσθῆναι οἱ ἄλλοι γραλιῶται ὅτι πλεονεκτεῖσιν οἱ εὐτακτοὶ γενομένοι, πάντα μοι καλῶς ἔξει. Οἱ μὲν δὲ χαλδαῖοι ἔτως ἐποίησαν, ὥς ἐκέλευεν ὁ Κύρος· καὶ ἔλαβον οἱ πειθόμενοι πολλὰ καὶ παντοῖα χρήματα· ὁ δὲ Κύρος κατὰ στρατοπεδεύσας τῆς ἐαυτοῦ ὅπῃ ἐδόκει τὸ ἐπιηδειότατον εἶναι ἂ τῆς πόλεως, μένειν ἐπὶ τοῖς ὅπλοις παρήγειλε καὶ ἀριστοποιεῖσθαι.

ripienda ex ædibus bona excurrissent) mox præfectos eorum convocavit, eisque ut ab exercitu quamprimùm discederent, præcepit. Non enim, ait, tolerare possim, ut qui ordines deferunt, majoribus quàm alii commodis potiantur. Et vos quidem, ait, certò scire volo, in hoc me fuisse, ut vos qui signa mea sequimini, tales efficerem, quos universi Chaldaei felices prædicarent: verùm jam vobis minimè mirum videatur, si quis vobis hinc etiam discedentibus viribus potior occurrat. Hæc Chaldaei cùm audissent, metu perculsi orabant ut irasci desineret; acerbantque se res opesque omnes velle restituere. Ille his sibi non opus esse dixit: Sed si me vultis, ait, ab indignatione desistere, date omnia, quaecunque cepistis, illis qui arcis in custodiâ mansere. Nam si milites cæteri animadvertent, eos qui ordines servârunt, majora consequi commoda, præclarè se meæ res habebunt. Itaque Chaldaei sic, uti Cyrus edixerat, fecerunt; et qui obedienter sese gesserant, magnam rerum opumque variarum copiam consequuti sunt: Cyrus autem, cùm castra pro militibus suis metatus esset eo urbis loco, qui maximè opportunus ei videbatur, eos in armis manere ac prandere iussit.

confirmare nititur. Quæ verò adducit loca, exstant ἀνακτ. lib. 4. p. 190, 192, et passim alibi. Quibus, si libet, addas licet quæ occurrunt apud *Dionys. Halic.* Antiq. Rom. lib. 3. c. 57. lib. 9. c. 23. et sæpè alibi. Nec quisquam opinor, negaverit τὰ ὅπλα τιθεσθαι pro στρατοπεδεύεσθαι apud Historicos Græcos passim usurpari. At quâ ra-

tione hinc effici possit, ὅπλα per se posita pro tentoriis accipi debere, haud equidem video. Quam rectè igitur vocem istam sic exposuit *Muretus*, aliorum sit iudicium.

^a Τῆς πόλεως, &c.] Ità rectè *Stephanus* edidit. Vulgò scribitur, — τῆς πόλεως μένειν ἐπὶ τοῖς ὅπλοις, παρήγειλεν ἀριστοποιεῖσθαι. Sed et *Leunclavius* vidit eo

Ταῦτα διαπραξάμενος, ἀλαλεῖν ἐκέλευσεν αὐτῷ τὸν Κροῖσον. Ο δὲ Κροῖσος ὡς εἶδε τὸν Κύρον, Χαῖρε, ὦ δέσποια, ἔφη· τῆτο γὰρ ἡ τύχη καὶ ἔχειν τὸ ἀπὸ τῆδε δίδασί σοι, καὶ ἐμοί, προσαστορεύειν. Καὶ σύ γε, ἔφη, ὦ Κροῖσε· ἐπεὶ περ ἄνθρωποι ἐσμέν ἀμφοτέροι. Ἀλλὰ, ἔφη, ὦ Κροῖσε, ἂν ἄν τι μοι ἐβελήσαις συμβεβλεῦσαι; Καὶ βυλοῖμην γ' ἂν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἀλαθὸν τι σοι εὐρεῖν· τῆτο γὰρ ἂν οἶμαι ἀλαθὸν κάμοι γενέσθαι. Ἀκυστον τοίνυν, ἔφη, ὦ Κροῖσε· ἐγὼ γὰρ ὁρῶν τῆς στρατιώτας πολλὰ πεπονηκότας, καὶ πολλὰ κεκινδυνευκότας, καὶ νῦν νομίζοντάς πόλιν ἔχειν ὅτι τὴν πλεονεξία τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, μετὰ Βαβυλῶνα, ἀξιώ ὠφελῆσθαι τῆς στρατιώτας. Γινώσκω γὰρ, ἔφη, ὅτι εἰ μή τινα καρπὸν ληψούλαι

His perfectis, Cræsum ad se adduci præcepit. Et Cræsus ubi Cyrum vidit, Salve, inquit, domine : hoc enim *nomine* tibi ut deinceps fruaris tribuit fortuna ; mihi, ut *eo* te adpellem. *Salve* tu quoque, ait, Cræse ; quandoquidem homines ambo sumus. Verum, Cræse, inquit, velisne mihi consilium dare ? Etiam, Cyre, inquit, aliquid boni tibi reperire velim : nam idem arbitrarer etiam mihi fructuosum fore. Audi ergo, Cræse, inquit : quia video milites multis laboribus perfunctos, multisque versatos in periculis nunc etiam putare se urbe *totius* Asiæ, post Babylonem, opulentissimâ potitos ; æquum judico, ut aliquid utilitatis ad eos perveniat. Nam futurum intelligo, ut nisi quem laborum suorum fructum percipiant,

quo reposuimus modo rectius scribi ; mutata scilicet distinctione et copulâ καὶ ἀνθεκτᾷ, quam, teste Leunclavio, Budensis etiam liber habet.

^a Ἀρ' ἂν τι, &c.] Lege Herodot. lib. 1. c. 88, et seq.

^b Τὴν πλεονεξία τὴν, &c.] Cyrus reconditis iis potiri jam incipit thesauris, quos Deus per Prophetam *Isaiam*, c. xlv. v. 3. ei se daturum olim promiserat. Alterâ scilicet ex opulentissimis, quotquot usquam gentium fuerunt id ætatis, urbibus expugnatis, mox alteram, somno vinoque sepultam, pari invasurus est successu. Herodot. l. 1. c. 29. Σάρδεις ἀμείζουσας πόλιν. Strabo lib. 13. T. 2. p. 928. Αἱ δὲ Σάρδεις πόλις ἐστὶ μέγαλη, &c. et eod. lib. p. 930, 931. Plin. H. N. lib. 5. c. 29. *Celibratur* (Lydia) *maximè Sardibus in latere Tmolii montis*. Vide Polyæn. lib. 7. c. 6. Accidit autem hæc Sardium expugnatio an. M. 3456. P. J. 4166. ante æram Christ. 548.

^c ἀξιώ ὠφελῆσθαι τῆς, &c.] Ità MS. Bodl. et edit. Leuncl. Ald. Etan. atque, Eandem lectionem Philadelphus in suo etiam

libro invenit. *Gabrielius* ex suis exemplaribus hanc scripturam adfert—

ὠφελῆσθαι· γινώσκω γὰρ, &c. quam secutus est Stephanus. Minor tamen hunc de ommissis vocibus istis, τῆς στρατιώτας, contra plurimum librorum fidem, nè unum quidem addidisse verbum. *Muriæ* quoque vulgata duplicet scriptura ; atque adeo pro τῆς, scribendum αὐτῆς, et vocem στρατιώτας delendam censet. Utcumque verò vocum istarum, τῆς στρατιώτας, ingrata videatur repetitio, eas tamen temerè sublatis nolim. Rectè enim Cl. *Homburgius* ad Joh. v. 36. notat, Auctores ejusmodi repetitione uti, cùm persona vel res, de quâ loquuntur, per interjectionem plurimum commatum, remotior est ; quo casu, plerumque solemus verbum αὐτὸς vel pronomen aliud demonstrativum adhibere ad indicandam rem, de quâ loquimur, *Ælii*. V. H. l. 8. c. 9. Ἀρχέλαον—Κρατεῦς—ἀπέλκυσεν τὸν ἱερατὴν, ὁ Κρατεῦς Ἀρχέλαον. Idem l. 9 c. 4. ἐξηλεύθη δὲ Πολυκράτης, ὅτι τὸν Σαρδίων—καὶ ἀπέλκυσεν τὸν παῖδα ὁ Πολυκράτης. Vide etiam l. 10. c. 22.

τῶν πόων, ἃ δυνήσομαι αὐτὰς πολὺν χρόνον πειθεμένους ἔχειν. Διαρπάσαι μὲν ἢν αὐτοῖς ἐφείναι τὴν πόλιν ἢ βάλωμαι· τὴν τε γὰρ πόλιν νομίζω ἅμα διαφθαῖναι, ἢν τε τῇ ἀρπαγῇ εὖ οἶδ' ὅτι οἱ^α πονηροὶ πλεονεκίησιν ἄν. Λήσας ταῦτα ὁ Κροῖστος ἔλεξεν, Ἀλλ' ἐμὲ, ἔφη, ἕασον λέξαι πρὸς ἧς ἂν ἐγὼ Λυδῶν ἐθέλω, ὅτι διεπέπραμαι παρὰ σὲ μὴ ποιῆσαι ἀρπαγὴν, μηδὲ ἑᾶσαι ἀφαισθῆναι παῖδας καὶ γυναῖκας· ὑπεσχόμεν δέ σοι αὖτις τέτων ἢ μὴν παρ' ἐκόντων Λυδῶν ἔσσεσθαι πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ἀγαθόν ἐστιν ἐν Σάρδεσιν. Ἦν γὰρ ταῦτα ἀκέσωσιν, ^β οἶδ' ὅτι ἄξουσι πᾶν ὅ,τι ἐστὶν ἐνθάδε καλὸν κτήμα ἀνδρὶ καὶ γυναικί· καὶ ὁμοίως εἰς νέωλα πολλῶν καὶ καλῶν πάλιν σοι, πλήρης ἡ πόλις ἔσται. Ἦν δὲ διαρπάσῃς, καὶ αἱ τέχναι σοι, ἃς πηλὴς φασὶ τῶν καλῶν εἶναι, διεφθαρμέναι ἔσονται. ^γ Ἐξουσι δέ σοι ἰδόντι ταῦτα, ἐλθόντι ἔτι καὶ περὶ τῆς ἀρπαγῆς βελεύεσθαι. Πρῶτον δέ, ἔφη, ἐπὶ τὰς ἐμὰς θησαυρὸς πέμπε, καὶ παραλαμβανέτωσαν οἱ σοὶ φύλακες παρὰ

dicto eos audientes diu non sim habiturus. Sed urbem tamen eis diripiendam concedere non est animus: nam et urbs, meâ sententiâ, prorsus interiret, et in direptione plurimum utilitatis caperent, qui maximè sunt improbi. Quæ ubi Cræsus audisset, Me verò dicere finito Lydis, ait, quibus ego voluero, impetrâsse mē abs te, nè direptio fiat, nève permittatur ut liberi et conjuges ab eorum conspectu abstrahantur: proquæ hoc tibi pollicitum esse, futurum omnino, ut Lydi tibi libentes offerant, quidquid sardibus pulchrum et præclarum sit. Nam si hæc audierint, adlaturos scio quidquid pulchræ rei vir aut mulier hîc habuerit: itidémque alterum in annum multis ac pulchris rebus iterum urbs tibi referta erit. Quòd si eam diripueris, etiam artificia tibi, quæ bonorum fontes esse perhibent, perierint. Præterea licet tibi, postquam hæc intuitus sis, huc etiam redire deque direptione consultare. Primùm autem, inquit, ad meos thesauros mittito, atque hos à custodibus meis

^α Οἱ πονηροὶ πλεονεκίησιν ἄν] MS. Bodl. οἱ πονηρότατοι. Sed positivum et superlativum pro se invicem usurpari docent patrum Grammatici. Confer. Matt. xii. 36. ubi trinitra sunt *Maldonatus*, et *Vossius* Philoi. Sact. par. 2. p. 3. et seq. qui μάλα, pro μαχία, per Hebraïsmum poni putant. Sententiam verò ipsam illustant hæc verba *Demosthenis*: ἰταυὲν γὰρ ἡ πόλις, καὶ πολὺ μὲν, καὶ πλεονεκίαν, καὶ τὰς ἀνθρώπων ἡ καλοκαρδία ἡσυχίαν, καὶ ὁκνέειν, καὶ θραδδ, καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. Orat. p. 1. *in Alcibiadem*. p. 831, 832. edit. Francof.

^β Οἶδ' ὅτι ἄξουσι] Vulgò, ἄξουσι. Quo modo cùm parum commodè scribi videret Stephanus, adjiciendum. *φέρουσι* vel *ἀξύντες*, vel utrumque putabat. Mihi verò mutatione unius literæ rectiùs huic loco consui posse visum est. Nec aliter restituendum ante nos monuerunt Leunclavius et Muretus.

^γ Ἐξουσι δέ σοι] In MSto Bodl. reperitur, *ἔξουσι*, &c. quod reponendum, delendumque ἐλθόντι, quod mox sequitur, censet *Muretus*. Sed nobis haud ita displicet vulgata lectio, ut eam contra aliorum librorum fidem immutarem.

τῶν ἐμῶν φυλάκων. Ταῦτα μὲν δὲ ἅπαντα ἔτω συνήνεσι ποιῆν ὁ Κῦρος, ὥσπερ ἔλεξεν ὁ Κροῖσος·

Τάδε δέ μοι, ἔφη, πάντως, ὦ Κροῖσε, λείπον, πῶς ἀποδείξω ταῖς ἐκ τῆς ἑν Δελφοῖς χρηστηρίᾳ· σοὶ γὰρ δὴ λέγεται πάνυ τιθεσθαι ὁ Απόλλων, καὶ σὲ πάντα ἐκείνῳ πειθόμενον πράττειν. Εὐκλόμην δ' αὖν, ἔφη, ὦ Κῦρε, ἔτως ἔχειν· νῦν δὲ πάντα ταύναντία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πράττειν ὁ προσηνέχθην τῷ Απόλλωνι. Πῶς δέ; ἔφη ὁ Κῦρος, δίδασκε· πάνυ γὰρ παράδοξα λέγεται. Ὅτι πρῶτον μὲν, ἔφη, ἀμελήσας ἐρωτᾶν τὸν θεὸν εἴ τι ἐδεόμην, ὁ ἀπειρωμένος αὐτῆς εἰ δύναίῃ ἀληθεύειν. Τῷτο δὲ μὴ ὅτι ὁ θεός, ἔφη, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ καὶ κακοὶ, ἐπειδὴ γινώσκον ἀπιστέμενοι, καὶ φιλοῦσι τὰς ἀπιστίας. ὁ Επεὶ μέντοι ἴδων καὶ μάλα ἄτοπα ἐμὰ ποιῆντες, καὶ πρόσω Δελφῶν ἀπείχοντες, ἔτω δὲ σίμπῳ περὶ παίδων. Ὁ δέ μοι τὸ μὲν πρῶτον ὅδ' ἀπικρίνατο· ἐπεὶ δ' ἐγὼ ὁ πολλὰ μὲν σίμπων ἀναθήματα χρυσᾶ, πολλὰ δ' ἀργύρεα, πάμπολλα δὲ θυῶν, ἐξίλασάμην ποτὶ αὐτὸν, ὡς ἰδοῦν,

tui custodes accipiant. Et hæc quidem omnia sic fieri censuit oportere Cyrus, uti Cræsus dixerat :

At ista mihi, Cræse, inquit, omnino memorato, quonam evaserint, quæ Delphico tibi sunt oraculo prodita : nam fertur is Apollo admodum abs te cultus, téque fertur omnia sic agere, ut illi obtemperes. Vellem, inquit, Cyre, sic comparatæ res essent : nunc verò eum me Apollini exhibui, qui contraria omnia statim ab initio facerem. Quomodo verò ? ait Cyrus, edoce : nam valdè quidem mira refers. Primum, ait, posthabitâ curâ interrogandi deum si quâ re mihi opus esset, periculum feci, an vera respondere posset. At non solum deus, inquit, sed homines etiam honesti ac boni, cum fidem non haberi sibi animadvertunt, haud amant diffidentes. Cum verò animadverterem absurdè admodum me agere, ac procul Delphis abessem, mitto de liberis interrogatum. Ille mihi primum nè respondit quidem : ubi verò missis multis donariis aureis, argenteis etiam multis, permultisque cæsis hostiis, tandem eum aliquando placavi, uti quidem ipse arbitrabar,

* Εν Δελφοῖς] Delphi, oppidum nobilissimum Phocidis, templū (quod Agamēdes et Trophonius exædificavisse traduntur Cicetoni *Tusc. diss.* lib. 1. c. 47.) et oraculis celeberrimum. De situ urbis et primæ templi structurâ vide *Pausan.* in Phocicis p. 618, 619. Phæbum à Constantino tandem M. ex adyto suo extractum fuisse, tripode Constantinopolin lato, tradit *Socrates Histor. Eccles.* lib. 1. c. 16.

^b Προσηνέχθην τῷ, &c.] Elegans loquendi genus est περιφράσθαι τινι, pro *versari*

cum aliquo et se vobis tunc ei præbere. Vide *Heb.* xii. 7. ubi pharisei hujusce vis plerisque latuit interpretes.

^c Ἀπειρωμένος αὐτῆς, &c.] Lege *Herodot.* lib. 1. 47 et 48.

^d Επεὶ μέντοι ἴδων] Ità rescriptimus ex consentientibus Stephani et Leunclavi conjecturis. Prius legebatur *ἴδων*.

^e Πολλὰ μὲν, &c.] Vide his *Herodot.* lib. 1. c. 50, 51. et de Cræsi filiis c. 43-85. necnon *A. Gell.* lib. 5. c. 9.

τότε δὴ μοι ἀποκρίνεται ἐρωτῶντι τί ἂν μοι ποιήσαιναι παῖδες γένοντο·
ὁ δὲ εἶπεν ὅτι ἔσονται. Καὶ ἐγένοντο μὲν, (ἔδὲ γὰρ ἔδὲ τῆτο ἐφεύ-
σατο) γένόμενοι δὲ ἦδ' ὦν ὤνησαν. Ο μὲν γὰρ, κωφὸς ὦν διέτελει·
ὁ δὲ, ἀριστὸς γένόμενος, ἐν ἀκμῇ τῇ βίῃ ἀπώλειο. Πιεζόμενος
δὲ ταῖς περὶ τῆς παιδὸς συμφοραῖς, πάλιν πέμπω, καὶ ἐπερωτῶ
τὸν θεὸν τί ἂν ποιῶν τὸν λοιπὸν βίον εὐδαιμονέσθαι διαλέσσαιμι·
ὁ δὲ μοι ἀπεκρίνατο, ^a ΣΑΤΤΟΝ ΓΙΝΩΣΚΩΝ, ΕΥΔΑΙΜΩΝ,
ΚΡΟΙΣΕ, ΠΕΡΑΣΕΙΣ. ^b Εγὼ δὲ ἀκούσας τὴν μαυρίαν ἥσθη· ἐνό-
μιζον γὰρ τὸ γε ῥᾶσόν μοι αὐτὸν προσέξαι, τὴν εὐδαιμονίαν δι-
δόναι. Ἄλλως μὲν γὰρ γινώσκειν τὰς μὲν εἰδὼν τ' εἶναι, τὰς δ' ἔ-
ἑαυτὸν δὲ ὅστις ἐστὶ, πάντα τινα ἐνόμιζον ἀνθρώπον εἰδέναι. Καὶ
τὸν μετὰ ταῦτα δὴ χρόνον, ἕως μὲν εἶχον ἡσυχίαν, ἔδ' ἐνεκάλει
μετὰ τὸν, τῇ παιδὸς θάνατον ταῖς τύχαις. Ἐπειδὴ δὲ ἀνεπέσθη
ὑπὸ τῇ Ἀσσυρίᾳ ἐφ' ὑμᾶς γραϊεύεσθαι, εἰς πάντα κίνδυνον ἤλθον·
^c ἐσώθη μὲν οὖν ἔδ' ἐν κακῷ λαῶν. Οὐκ αἰτιῶμαι δὲ ἔδ' ἐν τῷ
τὸν θεόν. Ἐπεὶ γὰρ εἶδον ἑμαυτὸν μὴ ἱκανὸν ὑμῖν μάχεσθαι,
ἀσφαλῶς σὺν τῷ θεῷ ἀπῆλθον, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοί.

tunc mihi quærenti quid faciendum esset, ut liberi mihi nascerentur :
respondit ille, habiturum me liberos. Ac nati quidem mihi sunt, (quippe
nec in hoc mentitus est) sed nati nulli usui fuere. Nam alter eorum
mutus mansit ; alter, qui præstantissimus extitit, in ipso ætatis flore pe-
rüt. Cüm his liberorum calamitatibus premerer, iterum mitto, deum-
que interrogo, quid à me fieri oporteret, ut id quod esset vitæ reliquum
exigere felicissimè possem : respondit ille mihi, SI TE NOSCAS,
CRÆSE, VITAM FELICITER TRANSIBIS. Hoc
audito oráculo, gavius sum : arbitrabar enim eum felicitatem mihi tri-
buere, rem facillimam imperando. Nam alios partim cognosci posse,
partim non : quis verò sit ipsemet, quemlibet hominem scire putabam.
Omniq; adeò deinceps tempore, quamdiu quietem colui, nihil erat post
mortem filii, quàm obrem casus fortuitos culparem. Verùm posteaquam
ab Assyriò sum persuasus, ut expeditionem adversùs vos susceperem, omnis
generis adii pericula ; nec ullo tamen accepto malo servatus sum. Ac nè
de his quidem deum incuso. Nam ubi me ad pugnandum adversùs vos
idoneum non esse animadverti, tutò, dei ope, tum ipse tum mei mecum

^a ΣΑΤΤΟΝ, &c.] Vim præcepti istius,
γιῶντι σεαυτὸν, in hunc modum interpre-
tatur Cicero *Tusc. disp.* lib. 1. c. 22.
Nosce animum tuum h. e. explora et con-
sidera etiam imbecillitatem. Vide porro,
si tanti sit, quæ de eodem præcepto con-
gessit *Stobæus* serm. 21.

^b Εγὼ δὲ ἀκούσας, &c.] Legitur etiam

ἐπεὶ δὲ ἀκούσας, vel ἐπεὶ δὲ ἥκουσα. Sed
Stephanum omnino sequendum duxi; qui
pro lectionibus istis, ex vet. exempli auc-
toritate substituit, ἐγὼ δὲ ἀκούσας. Ean-
dem lectionem ex vetustis suis exemplari-
bus adfert *Gabriellus*.

^c Εσώθη μὲν οὖν, &c.] Lege, si placet,
Diodor. Sic. lib. 13. p. 151.

Νῦν δ' αὖ πάλιν ὑπὸ τε πλάτῃ τῇ παρόντι διαθρυπόμενος,¹ καὶ ὑπὸ τῶν δεομένων με προσάτην γενέσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν δούλων ὧν ἐδίδουσαν μοι, καὶ ὑπ' ἀνθρώπων, οἳ με κολακεύουσι ἰλασθ' ὡς εἰ ἐγὼ ἐθέλωμι ἄρχειν, πάντες αὖ ἐμοὶ πειθοῦντο, καὶ μέιστος αὖ εἴην ἀνθρώπων· ὑπὸ τοιούτων δὲ λόγων ἀναφυσώμενος, ὡς εἶπον τό με πάντες οἱ κύκλῳ βασιλεῖς προσάτην τῇ πολέμῃ, ὑπεδείξαν μὲν τὴν στρατηγίαν, ὡς ἱκανὸς ὦν μέιστος γενέσθαι· αἰσῶν ἄρ' ἐμαυτὸν, ὅτι σοι ἀνιπολεμεῖν ἱκανὸς ἦμην εἶναι, πρῶτον μὲν ἐκ θεῶν γεγονότι, ἔπειτα δὲ διὰ βασιλείων πεφυκότι, ἔπειτα δ' ἐκ παίδος ἀρετὴν ἀσκήσει· τῶν δ' ἐμῶν προγόνων ἀκούσας τὸν πρῶτον βασιλεύσαντα ἅμα τε βασιλεία καὶ ἐλεύθερος γενέσθαι. Ταῦτ' ἔν' αἰσθήσας, δικαίως, ἔφη, ἔχω τὴν δίκην. Ἀλλὰ νῦν δ', ἔφη, ὦ Κύρε, γινώσκω μὲν ἐμαυτὸν· σὺ δ' ἔτι δοκεῖς ἀληθεύειν τὸν Απόλλων, ὡς εὐδαίμων ἔσομαι γινώσκων ἐμαυτὸν; Σὺ δ' ἰρωτῶ διὰ τῆτο, ὅτι ἄρισ' αὖ μοι δοκεῖς εἰκάσαι τῆτο ἐν τῷ παρόντι· καὶ γὰρ δύνασαι ποιῆσαι· Καὶ ὁ Κύρος εἶπε, Βαλὴν μοι δὸς περὶ τέττα, ὦ Κροῖσε· ἐγὼ γάρ σε ἐννοῶν τὴν πρόσθεν εὐδαιμονίαν,

evafimus. Sed rursùm nunc deliciis opulentia præsentis dissuens, et ob eorum preces qui me rogabant ut eis præessem, et ob illa munera quæ mihi donabant, et illorum hominum operâ, qui mihi adsentando futurum dicebant ut omnes mihi parerent, et ~~omnium~~ ego mortaliū maximus evaderem, modò cum imperio esse vellem; ejusmodi ~~in-~~quam verbis inflatus, ubi reges omnes undique belli me præfidem legērunt, suscepì munus imperatorium, quasi essem is, qui maximus evadere possem; meipsum certè ignorans, qui bello adversùs te gerendo parem me tibi arbitrarer, primùm ex diis genito, deinde regibus orto, atque etiam à puero ad virtutem exercitato: at ex majoribus mecum, qui primus regno potitus est, audio simul et regnum et libertatem esse consequutum. Hæc ergo cùm ignoraverim, meritò, inquit, pœnam subeo. Nunc autem, Cyre, inquit, meipsum nosco: an tu verò adhuc veracem Apollinem existimas, qui beatum me fore dixit, si meipsum nôsses? Te autem propterea interrogo, quòd optimè conjecturam mihi de hoc facturum in præsentia videris: potes enim id facere. Et Cyrus, Da verò mihi, inquit, de hoc consilium, Cræse: nam ego mecum in animo considerans felicitatem tuam pristinam,

¹ Τῶν δὲ ἐμῶν, &c.] An. M. 3286. J. P. 3996. ante xx. Chriſt. 718. ab Heraclidis Lydorum regnum ad Cræſi genus, qui vocabantur Mermnadæ, translatum est. Gygem, (cujus abnepos erat Cræſus) Candaulis Heraclidarum novissimū

satellitē, vitam simul et regnum huic eripuisse tradit Herodotus lib. 1. c. 7, et seq. Et regiarum pecudum pastorem fuisse Gygem in lib. 2. de Repub. haud longè ab initio adfirmat Platon.

οὐκ εἰρώ τέ σε, καὶ ἀποδίδωμι ἤδη γαναῖχά τε ἔχειν, ἣν εἶχες, καὶ τὰς θυγατέρας (ἀκῶ γάρ σοι εἶναι) καὶ τὰς φίλας, καὶ τὰς θεράποντας, ^a καὶ τράπεζαν σὺν οἴῳ περ ἐζήτε· μάχας δὲ σοὶ καὶ πολέμους ἀφαιρῶ. Μὰ Δία μηδὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Κροῖσος, αὐτοῖς ἐτι βελύξω ἀποκρίνασθαι περὶ τῆς ἐμῆς εὐδαιμονίας· ἐγὼ γὰρ ἤδη σοὶ λέγω, ἣν ταῦτά μοι ποιήσης ἃ σὺ λέγεις, ὅτι ἢ ἄλλοι τε μακαριωτάτην ἐνόμιζον εἶναι βίον, καὶ ἐγὼ συνεγίνωσκον αὐτοῖς, ταύτην καὶ ἐγὼ νῦν ἔχων διάξω. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε, ^b Τίς δὴ ὁ ἔχων ταύτην τὴν μακαρίαν βίον; Ἡ ἐμὴ γυνὴ εἶπεν, ὦ Κῦρε· ἐκείνη μὲν γὰρ τῶν ἀσπῶν καὶ τῶν μαλακῶν καὶ εὐφροσυνῶν πασῶν ἐμοὶ τὸ ἴσον μεῖναι· φρονίδων δὲ ὅπως ταῦτα ἔσαι, καὶ πολέμους καὶ μάχας ἔμελλεν αὐτῇ. Οὕτω δὴ καὶ σὺ δοκεῖς ἐμὲ καλᾶσκευάζειν, ὥσπερ ἐγὼ ἦν ἐφίλων μάλιστα ἀνθρώπων· ὥς τε τῷ Απόλλωνι ἄλλα μοι δοκῶ χαριστήρια ὀφειλήσειν. Ἀκῶσας δὲ ὁ Κῦρος τῆς λόφας αὐτῆς, ἐθαύμασε μὲν τὴν εὐθυμίαν· ^c ἤτετο δὲ τολοιπῶν ὅποι καὶ αὐτὸς πορεύοιτο· εἴτ' ἄρα καὶ χρήσιμόν τι νομί-

miseri cordiâ moveor erga te, conjugemque tibi jam habere permitto, quam habuisti; et filias (audio enim esse tibi *quasdam*) et amicos, et famulos, et mensam, quali *hactenus* es-tis usi: pugnas autem et bella tibi adimo. Ergo, ait Crœsus, nihil tu profectò amplius deliberes, quid mihi de meâ felicitate respondeas: etenim ipse jam tibi dico, si hæc, quæ *nunc* ais, feceris, fore ut quam alii vitam beatissimam ducere solent, etiam me adsentiente, hanc modò consequutus agam. Et Cyrus, Quis, ait, beatæ istius vitæ compos est? Uxor mea, inquit, Cyre: nam illi mecum pars æqua bonorum, et mollitiarum, et gaudiorum fuit; curarum verò quo pacto hæc contingerent, et belli et pugnae nihil mecum ei commune fuit. Ac tu quoque me talem efficere velle videris, qualem ego illam quam *omnium* hominum maximè diligebam: aded ut Apollini *etiam* alia munera, quibus me gratum ei præbeam mox debere mihi videar. His Crœsi verbis auditis, Cyrus *in eo* tranquillitatem animi est admiratus: deinceps *ille*, quocunque Cyrus proficisceretur, *una* ducebatur; siue aded propterea quòd eum ad aliquam rem utilem esse puta-

^a Καὶ τράπεζαν] Hoc vocabulo victus significatur etiam Act. vi. 2.

^b Τίς δὲ ὁ, &c.] Ità libri, quos vidi, omnes. *Gabrielius* in suis invenit exemplaribus, Τίς δ' ἦν ἔχων — et mox, *Ἐκείνη γὰρ τῶν μὲν ἀσπῶν, &c.* quas lectiones probat *Stephanus*.

^c ἤτετο δὲ, &c.] Sapientis hoc imperatoris consilium memoratur etiam in *Valesii* excerptis ex *Diodor.* p. 241. et ex *Nic. Damasc.* p. 454. et 462.

ζων αὐτὸν εἶναι, εἴτε καὶ ἀσφαλές ἐρον ἔτως ἡγόμενος. Καὶ τότε μὲν ἔτως ἐκοιμήθησαν^α

Τῇ δ' ὑστεραία καλέσας ὁ Κῦρος τὰς φίλας καὶ τὰς ἡγεμόνας τῆ γραυέματος, τὰς μὲν αὐτῶν ἔταξε τὰς θησαυρὸς παραλαμβάνειν, τὰς δ' ἐκέλευσεν, ὅποσα παραδοίῃ Κροῖσος χρήματα, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἐξελεῖν ὅποια αὐτοὶ οἱ μάγοι ἐξηγῶνται, ^β ἐπεὶ τὰ ἄλλα χρήματα παραδεχομένης, ἐν ζυγαστροῖς γήσαντας ἐφ' ἀμαξῶν ἐπισκευάσαι, καὶ διαλαχύντας τὰς ἀμάξας κομίζεσθαι ὅποιον αὐτοὶ πορεύονται· ἵνα ὅποιος καιρὸς εἴη, διαλαμβάνουσι ἐκαστοὶ τὰ ἄξια. Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίησαν.

Ὁ δὲ Κῦρος καλέσας τινὰς τῶν παρόντων ὑπηρέτων, Εἰπάτε μοι, ἔφη, ἐώρακέ τις ὑμῶν Αβραδάτην; Θαυμάζω γὰρ, ἔφη, ὅτι πρόσθεν θαμίζων ἐφ' ἡμᾶς, νῦν ἐδάμει φαίνεται. Τῶν δὲ ὑπηρέτων τις ^γ ἀπεκρίνατο ὅτι, ὡς δέσποια, καὶ ζῇ, ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν, ἐμβαλὼν τὸ ἄρμα εἰς τὰς Αἰτυπίας· οἱ δ' ἄλλοι, πλὴν τῶν ἐταίρων αὐτῆς, ἐξέκλιναν, ὡς φασιν, ἐπεὶ τὸ σίφος εἶδον τὸ τῶν Αἰτυπίων. Καὶ νῦν γε, ἔφη, λέγεται αὐτῇ ἡ γυνὴ, ἀνελομένη τὸν νεκρὸν, καὶ ἐνθεμένη εἰς τὴν ἀρμάμαξαν, ἐν ᾗ περ αὐτὴ ὤχεϊτο, προσκεκοιμικέναι αὐτὸν ἐνθάδε πρὸς

ret, seu quoddam ita tutius arbitraretur. Ac tum quidem hoc modo quieti se dederunt :

Postridiē Cyrus amicis et ducibus copiarum convocatis, eorum alios quidem constituit qui thesauros acciperent, aliis praecepit, ut de iis pecuniis, quasque Cræsus traderet, primum diis seligerent, quas magi seligendas praecriberent ; deinde reliquas pecunias acceptas in arcis locarent ac plaustris imponent, iisdemque plaustris forte distributis sicut eas portarent, quocumque proficiscerentur ipsi ; ut opportuno tempore, sua singuli pro meritis acciperent. Et hi quidem ista exsequebantur :

Cyrus autem quibusdam ex ministris qui aderant arcessitis, Dicite mihi, ait, an aliquis vestrum Abradatam vidit ? miror enim, quod antehac frequenter nos accedere solitus, modò nusquam adpareat. Ei quidam ex ministris respondit, Is, domine, non vivit, sed in pugna mortuus est, cum in Aegyptios currum suum immisisset ; cæteri, sodalibus ejus exceptis, declinarunt, uti quidem perhibetur, posteaquam Aegyptiorum agmen conspexissent. Et uxor ipsius, inquit, jam mortuum sustulisse dicitur, atque impositum in *harmatamaxam*, quā ipsa vehi solita est, adtulisse huc, quod ad

^α Οἱ μάγοι, &c.] Vide p. 233.

^β Επεὶ τὰ] Vide p. 225. not. b. Sic infra paulò — πρῶτον μὲν ἐς τὰ ἰδύσθαι, ἐπεὶ δὲ Διὶ, &c.

^γ Απεκρίνατο ὅτι, &c.] Vide quæ notavimus p. 256.

τὸν Πακίωλὸν ποταμόν. Καὶ τὰς μὲν εὐκλῆρας καὶ τὰς Θεράπωνας αὐτὰ ὀρύττειν φασὶν ἐπὶ λόφῳ τινὸς Σήκην τῷ τελευτήσαντι· τὴν δὲ γυναῖκα λέβειν ὡς κάθηται χαμαὶ, κεκοσμηκυῖα οἷς εἶχε τὸν ἄνδρα, τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἔχουσα ἐπὶ τοῖς γόνασι. Ταῦτα αἰέσας ὁ Κύρος ἑπαίσατο ἄρα τὸν μηρὸν, καὶ εὐθὺς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, λαβὼν χιλίης ἵππειας ἤλαυνεν ἐπὶ τὸ πάθος. Γαδάταν δὲ καὶ Γωβρύαν ἐκέλευσεν ὅ,τι δύναϊτο λαβούλας καλὸν κόσμημα ἀνδρὶ φίλῳ καὶ ἀγαθῷ τελευτηκότι, μελαδιώκειν· καὶ ὅς τις εἶχε τὰς ἱπομένας ἀγέλας καὶ βῆς καὶ ἵππους, εἶπε τῷ τῷ καὶ ἄλλα πρόβατα πολλὰ ἐλαύνειν ὅποι ἂν αὐτὸν συνθάνηται ὄϊα, ὡς ἐπισφαιγείη τῷ Αβραδάτῃ.

Ἐπεὶ δὲ εἶδε τὴν γυναῖκα^b χαμαὶ καθημένην καὶ τὸν νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσέ τε ἐπὶ τῷ πάθει, καὶ εἶπε, Φεῦ ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ, οἴχη δὴ ἀπολιπὼν ἡμᾶς· καὶ ἅμα ἐδεξίστο αὐτὸν, καὶ ἡ χεὶρ τῆς νεκρῆς ἐπηκολύθησεν· ἀποκέκοπτο γὰρ κοπίδι^c ὑπὸ τῶν

Pactolum fluvium. Aiunt et eunuchos et famulos ipsius quodam in tumulo conditorium mortuo fodere; et uxorem humi sedere, quæ maritum rebus iis ornârit, quasque habuerit, ejusque caput *improbitum* genibus teneat. Hæc ubi Cyrus audivit, femur sanè *humum* percussit, statimque in equum ubi insiliisset, sumptis *secum* equitibus mille, ad *tristem* illum casum advehitur. Gadatæ verò Gobryæque mandat, ut *sic* fumerent quidquid ornamenti mortuo viro amico et forti conveniret, statimque subsequerentur: et si quis greges et boves et equos secum duceret, mandabat ut alias etiam pecudes eò multas ageret, ubicunque se resciret esse, quo mactari apud Abradatam possent.

Ut humi sedentem mulierem vidit et jacentem mortuum, lacrimas ob casum *tristem* profudit, ac dixit, Heu fortem ac fidam animam, abiisti ergo nobis relictis: simul dextram mortui prehendit, atque ea subsequuta est; quippe quæ ab Ægyptiis copide fuisset am-

^a Ἐπαίσατο ἄρα τὸν, &c.] Dolentis signum: vide Jer. cxx. 19. Ezek. xxi. 12. *Homerus*, Il. μ'. v. 162.

Δὴ ῥα τότε ἄμαρξεν τε καὶ ὦ περιλήλυτο μηρῷ

Ἀσιος Ὑβλακίδος —

Idem. *Odys* ι' v. 198.

Ἀίμαρξεν τ' ἄρ' ἱππεῖα, καὶ ὦ περιλήλυτο μηρῷ

Χερσὶ καλαπηνέσσ' ὀλοφύρομενος —

^b Χαμαὶ καθημένην] Vide supra p. 243. not. 4.

^c Ὑπὸ τῶν, &c.] Leunclavius libri Budensis scripturam hanc sequutus est, ἀποκέκοπτο γὰρ κοπίδι ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Ipse tamen et Stephanus una viderunt geni-

tivum, non dativum, hic locum habere, Itaque Leunclavius quidem potius ὑπὸ τῶν, quàm illud ὑπὸ τῶν scribendum censet: Stephanus, vel retinendam vulgatam scripturam, vel reponendum — ὑπὸ τῶν τῶν, &c. i. e. ὑπὸ τινος τῶν, &c. quòd articulum τῶν haud faciliè prætermisissum fuisse judicet. Sed, παρὰ γ' ἡμοὶ κερῆ, receptam illi lectionem frustra sollicitaverunt: cum satis commode ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων manus abscissa dicatur, quæ ὑπὸ τινος τῶν Αἰγυπτίων erat abscissa. Simili plane modo supra loquitur Gobryas lib. 4. p. 236. de *Neriglissore* Assyriorum rege; ἐπεὶ δὲ ἐκείνος μὲν τεθνήκεν ὑφ' ἡμῶν.

Αἰγυπτίων. Ο δὲ, ἰδὼν, πολὺ ἔτι μᾶλλον ἤλθησε· καὶ ἡ γυνὴ δὲ ἀνυδύρατο, καὶ δεξαμένη δὴ παρὰ τῷ Κύρῳ ἐφίλησέ τε τὴν χεῖρα, καὶ πάλιν ὡς οἶόν τ' ἦν προσήρμοσε· καὶ εἶπε, Καὶ τᾶλλα τοι, ὦ Κύρε, ἥτως ἔχει. Ἀλλὰ τί θεῖ σε ὀρᾶν; Καὶ ταῦτ' ἔφη, οἷδ' ὅτι δὲ ἐμὲ ἔχ' ἥκιστα ἔπαθεν, ἴσως δὲ καὶ διὰ σέ, ὦ Κύρε, ἔδωκ' ἥττον. Εγὼ τε γὰρ ἡ μωρὰ πολλὰ διεκελευμένη αὐτῷ ἔγωγε ποιεῖν, ὅπως σοι φίλος, ἄξιός τις φανεῖ· αὐτὸς τε οἷδ' ὅτι ἄτος ἐπὶ τῷτο ἐνευόει^β ὅτι, πείσοίτο, ἀλλὰ τί ἄν σοι ποιήσας χαρίσαιτο. Καὶ γὰρ ἔν, ἔφη, αὐτὸς μὲν ἀμέμπλως τετελεύτηκεν, ἐγὼ δ' ἡ παρακελευομένη, ζῶσα παρακάθημαι. Καὶ ὁ Κύρος χρόνον μὲν τινα σιωπῇ κατεδάχρυσεν, ἔπειτα δὲ ἐφθέγγετο, Ἀλλ' ἄτος μὲν δὴ, ὦ γύναι, ἔχει τὸ κάλλιστον τέλος· νικῶν γὰρ τετελεύτηκε· σὺ δὲ λαβῶσα τοῖσδε ἐπικόσμει αὐτὸν τοῖς παρ' ἐμῷ· (παρῇν δὲ Γωβρύας καὶ ὁ Γαδάτας πολὺν καὶ καλὸν κόσμον φέροντες) putata. Cyrus id cūm vidit, multò etiam majori dōlore adfectus est: mulier autem ejulare cœpit, acceptāque à Cyro manum osculabatur, et rursus loco eam, uti quidem poterat, accommodavit; dixitque, Etiam cætera, Cyre, sic se habent. Verūm quid attinet ea te adspicere? Atque hæc, ait, scio propter me maximè ipsi accidisse, ac fortassis etiam propter te, Cyre, nihilo minùs. Etenim stulta ego multis eum cohortata sum, efficeret, ut amicum in aliquo numero habendum tibi se declararet: et ipse sat scio, non quid sibi accideret, cogitabat; sed quibus facinoribus editis tibi gratificaretur. Quamobrem ipse quidem, inquit, extremum vitæ diem ità morte confecit, ut de eo nemo conqueri possit, ego verò hortatrix ei viva hîc adsideo. Cyrus aliquamdiu cum silentio lacrymas fudit, deinde dixit, Hic verò, mulier, finem præclarissimum sortitus est; nam victor diem obiit supremum: tu vero hæc à me accipito, quibus eum ornes: (nam Gobryas Gadatasque jam aderant, copiosum et elegantem ferentes ornatum)

^α Καὶ ἡ γυνὴ δὴ ἀνυδύρατο, &c.] Haud ità dissimilem *Corneliæ* dolentis imaginem repræsentat *Lucanus*, l. 9. v. 109. et seq.

Sic ubi fata, caput ferali obducit amictu,
Decrevitque pati tenebras——

——— *Jaunūque arcē complexa dolorem,*

Perfruitur lacrimis, et amat pro conjuge luctum.

Panthéam autem argumentum *Epici* carminis fecerat *Særicus* Poëta ἐπίποιος, ut narrat *Suidas* ad v. Σωλήριχος.

^β Ο,τι πείσοίτο] Exstat hæc lectio, *Leuncravio* teste, in libro *Budensi*; cujus etiam in *MSto Bodl.* haud obscura remanent vestigia; exhibet enim πείσοίτο, haud pœnitendam sanè scripturam; nam legi-

tur et πείσομαι et πήσομαι in futuro verbi πείσχω. Quæ verò *Stephanus* de hoc πείσοίτο tanquam à πείθεσθαι formato congestit, ἀπροσδιόνστα omninò sunt. In libris vulgatis pessimè scribitur ὅτι πείσοίτο. Nostram lectionem ipsa loci sententia flagitat, orationisq̃ tuetur series; nam sic illa modò, οἷδ' ὅτι δὲ ἐμὲ ἔχ' ἥκιστα ἔπαθεν, &c. eam etiam ex suis exemplaribus adfert *Gabrielius*, et recipiendam monet *Muretus*. Sed, exemplum ejusdem prorsus orationis seriei et locutionis, dubitationem quod omnem tollat, ex ipso adferam *Xenophonte*:——ὡς μὴ τῷτο μόνον ἐνοῶνται τί πείσοιται, ἀλλὰ ὅτι πείσομεσι, πολὺ, &c. *exped. lib. 3. p. 177. edit. Steph.*

ἔπειτα δ' ἔφη, ἴσθι ὅτι εἰδὲ τὰ ἄλλα ἄτιμος ἔσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ μνημα πολλοὶ χάσασιν^α ἀξίως ὑμῶν, καὶ ἐπισφαγήσεται αὐτῷ ὅσα εἰκὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ. Καὶ σὺ δέ, ἔφη, ἐκ ἔρημος ἔση, ἀλλ' ἐγὼ σε καὶ σωφροσύνης ἔνεκα καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ τὰλλα τιμήσω, καὶ συστήσω ὅσις ἀποκομιεῖ σε ὅποι ἂν αὐτῇ ἐθέλης^β μόνον, ἔφη, δῆλωσον πρὸς ὄντινα χρήζεις κομισθῆναι. Καὶ ἡ Πάνθεια εἶπεν, Ἀλλὰ θάρρει, ἔφη, ὦ Κύρε, εἰ μὴ σε κρύψω πρὸς ὄντινα βέλομαι ἀφικέσθαι.

Ὁ μὲν δὴ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆει, καλοικλείρων τῇ τε^β γυναῖκα, οἷα ἀνδρὸς γεροῖτο, καὶ τὸν ἄνδρα, οἷαν γυναῖκα καλαλιπὼν ἐκέτ' ὄψοιτο. Ἡ δὲ γυνὴ τὴν μὲν εὐνύχης ἐκέλευσεν ἀποσῆναι^γ (ἕως ἂν, ἔφη, τόνδε ἐγὼ ὀδύρωμαι ὡς βήλομαι) τῇ δὲ τροφῇ εἶπε παραμένειν, καὶ ἐπέταξε αὐτῇ, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, περικαλύψαι αὐτὴν τε καὶ τὸν ἄνδρα ἐν ἐνὶ ἱμαλίῳ. Ἡ δὲ τροφὸς πολλὰ ἐκέλευσα μὴ ποιεῖν τῆτο, ἐπεὶ εἰδὲν ἦνυε, καὶ χαλεπαίνουσιν ἰώρα, ἐκάθνητο κλαίονσα. Ἡ δὲ ἀκινάκην πάλαι^δ παρασκευασμένη,

deinde scito, inquit, nē quidem alios honores ei defuturos, sed et monumentum illi complures ex dignitate vestrā aggesto tumulo conficiant : et maestabuntur ei quæcunque viro forti æquum est maestari. Tu quoque deserta, inquit, non eris, sed ego te propter pudicitiam virtutisque tuas cæteras cū aliis rebus colam, tum alicui commendabo, qui te quocunque voles deportabit : tantū, ait, indicato ad quem deportari te cupias. Et Panthēa, securo sis animo, inquit, Cyre ; nequaquam te celabo, ad quem pervenire velim.

Cyrus hæc loquutus discessit, tum mulieris misertus, quæ virum talem amisisset, tum viri, qui relictam uxorem talem non ampliùs adspiceret. Mulier autem eunuchos secedere iussit ; (donec istum ego, inquit, ex animi sententiā lamentando deflevero) nutrici dixit ut secum maneret, eidemque præcepit, ut se, mortem ubi occubuisset, et virum unā veste velatos obtegeret. Nutrix multis eam precata suppliciter, nē id faceret, cū nihil proficeret, ipsamque videret indignari, sedit lacrimans. Tum mulier, quæ acinacem dudum ad hoc paratum haberet,

^α Ἀξίως ὑμῶν]. Vulgò, ἡμῶν. ex dignitate vestrā. Sed Leunclavio Stephanoque libens accedo, qui potius legendum putant ἀξίως ὑμῶν, ex dignitate vestrā ; scil. Ab-radata et Panthææ. Hæc autem invicem permutari solere pronomina, neminem exemplaribus Græcis verlandis aduictum later.

^β Γυναῖκα, οἷα ἀνδρὸς, &c.]. Gemina huic exstat locutio apud Platonem, sub fin. Pēd. de morte Socratis loquentem :

ὥς ἐβλαυφάμενος ἀπέκλειον ἑμαυτὸν ἢ γὰρ δὴ ἐκείνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἑμαυτοῦ τύχην, οἷα ἀνδρὸς ἐταίρῳ ἐς ἐρημίαν εἶπεν. ubi deli-ζόμενος, vel quid simile, ex mente Budæi, subaudiendum.

^γ Παρασκευασμένη]. Stephanus legit, παρασκευασμένη, alterā illā voce in mar-ginem rejectā. Nos MStum Bodl. editiones Ald. Leuncl. Eton, aliasque sequuti sumus.

σφάττει ἑαυτήν, καὶ ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ σέβρα τῆ ἀνδρὸς τῇ
ἑαυτῆς κεφαλὴν ἀπέθνησκεν. Ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε
καὶ περιεκάλυπεν ἄμφω, ὥσπερ ἡ Πάνθεια ἐπέγελλεν. Ο δὲ
Κῦρος, ὡς ᾔσθετο τὸ ἔρπον τῆς γυναικὸς, ἐκπλαθεὶς, ἴεται εἴ
τι δύναίτο βοηθῆσαι. ^α Οἱ δὲ εὐνῆχοι, ἰδόντες τὸ γέγονημένον,
τρεῖς ὄντες, σπασάμενοι καὶ κείνοι τὰς ἀκινάκας, ἀποσφάττονται, ἥπερ
ἔταξεν αὐτὰς ἐσηκότες. ^ε Καὶ νῦν τὸ μνημα μέχρι τῆ νῦν τῶν
εὐνέχων κεχῶσθαι λέγεται· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἀνω σήλῃ, τῇ ἀνδρὸς καὶ τῆς
γυναικὸς ἐπιτεράφθαι φασὶ τὰ ὀνόματα, Σύρια γράμματα· κάτω
δὲ εἶναι τρεῖς λέγασσι σήλας, καὶ ἐπιτεράφθαι, ^ε ΣΚΗΠΤΟΥΧΩΝ.

seipsam jugulat, et capite in mariti pectus imposito moritur. Nutrix
cum ejulatu ambos obtegit, quemadmodum Panthéa jusserat. Cyrus
autem ubi mulieris facinus rescivit, exterritus, accessit, si quid auxiliū
ferre posset. Eunuchi. qui tres erant, cūm quid factum esset viderent,
et ipsi strictis acinacibus, quo eos loco stare jusserat, stantes se jugulā-
runt. Et nunc quoque monumentum istorum usque ad eunuchos ag-
gesto tumulo porrigi dicitur: ac superiore quidem in columnā hujus
virī et mulieris hujus nomina feruntur inscripta literis Syriacis; inferiūs
autem columnas esse tres aiunt, et eis inscriptum, SCEPTUCHORUM.

^α Οἱ δὲ εὐνῆχοι] Notum est, apud Ori-
entis reges frequentes fuisse Eunuchos, quos
primūm Gynæceis præfecerunt, deinde e-
tiam omnis generis honoribus onârunt.
Hinc factum, ut nomen illud tralatitio
significatu, *audicum et præfectum regium*,
quanquam minime exsecutum, significaret.
Quò spectat, quòd Act. viii. 27. ὁ εὐνῆχος
ἂν Συρο **Λω. ολδ** dicatur, i. e.
σικῶς, ab officio, nempe (ut bene ad eum
locum Cl. de Dieu) non verò à corporis
vicio. Potiphar certè, qui eādē voce,
Gen. xxxvii. 36. et xxxix. 1. à Syro in-
terpr. designatur, vir fuit; quippe qui
uxorem habuerit.

^ε Καὶ νῦν τὸ, &c.] Vitiosa esse hæc,
καὶ νῦν τὸ μνημα μέχρι τῆ νῦν τῶν, &c.
atque adeò post μέχρι, temerè illa τῆ νῦν,
repetita de superioribus, irreplisse putat
Leunclavius. Eidem, μέχρι τῶν εὐνέχων,
nihil aliud est, quàm si dicas, *usque ad*
locum quo eunuchi se jugulârunt. Came-
rarius eandem, teste Stephano, lectionem
quam Leunclavius recipiendam censuit,
ex suo exemplari adfert; et in annotatio-
nibus ita locum vertit, *Atque nunc monu-*
menti tumulus extare dicitur, ad eunuchos,
seu eunuchorum monumenta, pertinens: at
in ipsâ libri interpretatione, lectionem
quam habemus sic reddit, *Et nunc monu-*

menti eunuchorum tumulus ad bodiernum
usque diem extare dicitur. Gabrieliū quo-
que eodem ferè modo vulgatam, quam
sequutus est, lectionem reddit. Step-
hanus ait sibi displicere μέχρι τῆ νῦν, cūm
præcedat νῦν: sed nec mutationem illam,
μέχρι τῶν εὐνέχων, probat. Prius illud
νῦν, ut mihi quidem videtur, rectius for-
san mutatum fuerit, quàm posterius unā
cum articulo τοῦ sublato. An igitur
legendum, καὶ μὴν τὸ μνημα μέχρι τῆ
νῦν τῶν, &c.

^ε ΣΚΗΠΤΟΥΧΩΝ] Itā MS. Bodl. et
editiones Ald. Leuncl. Eton. aliæque. Ste-
phanus perperam exhibet εὐνέχων, quòd
haud dubiè σχόλιον est; quò significatur,
sceptriferos Xenophonti esse eunuchos.
Vide quæ modò dicta sunt not. 1. Leun-
clavius se coram vidisse ait, Constanti-
nopoli ad portam Osmaneā eunuchos
in illius Sultani feraio, verè *sceptucos*
sive *sceptriferos* esse, more de Persis hoc
antiquissimo à Turcis usurpato. Gestant
enim sceptrā, quæ dignitatis ei officiorum
insignia sunt, ut apud Romanos, fasces,
apud Græcos imperatores Christianos re-
centiores, baculi, qui linguā Græcorum
σκήπτρον adpellationem habent. Hæc au-
tem in Pandecte rerum Turcicarum Leun-
claviano pluribus declarata videre licet,
cap. 173 et 199.

Ο δὲ Κύρος, ὡς ἐπλησίασε τῷ πάθει, αἰσθθεῖς τι τὴν γυναικὰ καὶ καλολοφυράμενος ἀπῆει· καὶ τῶν μὲν ἡ εἰκὸς ἐπεμελήθη, ὡς τύχοιεν πάντων τῶν καλῶν, καὶ τὸ μνημα ὑπερμελεθες ἐχώσθη, ὡς φασιν.

Εκ δὲ τῆς γασσιάζουλης ^α οἱ Κᾶρες καὶ πολεμῆνες πρὸς ἀλλήλους, ἅτε τὰς οἰκῆσεις ἔχουτες ἐν ἔχυροῖς χωρίοις, ἐκάτεροι ἐπεκαλῶντο τὸν Κύρον. Ο δὲ Κύρος αὐτὸς μενὼν ἐν Σάρδεσι μηχανὰς ἐποιεῖτο καὶ κριὰς, ὡς τῶν μὴ πειθόμενων ^β ἐρείψων τὰ τεῖχη· ^γ Αἰῶσιον δὲ ἄνδρα Πέρσην, καὶ τᾶλλα ἐκ ἀφρονα ^δ ἀπόλεμον, καὶ πάνυ δὴ εὐχαριν, πέμπει ἐπὶ τὴν Καρίαν, γράτευμα δὲ καὶ Κίλικες δὲ καὶ Κύπριοι πάνυ προθύμως αὐτῷ συνεγράτευσαν. Ὡς ἔνεκα ^ε ἐπέμπε πῶπότε Πέρσην σαλράπην ἕτε Κιλικῶν ἕτε Κυπρίων, ἀλλ' ἦρχεν αὐτῷ αἰεὶ οἱ ἐπιχώριοι βασιλεύουτες· ^ς δασμὸν μέντοι ἐλάμβανε, καὶ γραΐας, ὅποτε δέοιτο, ἐπήγγελλεν αὐτοῖς. Ο δὲ Αἰῶσιος ἄλων τὸ γράτευμα

Cyrus ubi propius ad illum *tristem* casum accessisset, et admiratus *istam* mulierem et lamentis prosequutus, discessit: fuitque, ceu par erat, ei curæ, præclara ut illis omnia contingerent; ingensque *adè* monumentum, ut perhibent, aggesto tumulto factum fuit.

Secundum hæc cum factionibus Cares armisque *adè* inter se contenderent, utpote qui domicilia munitis in locis haberent, utrique Cyrum implorabant. Cyrus autem ipse Sardibus manens machinas fabricabatur et arietes, ut eorum, qui parere nollent, mœnia solo æquaret: Adufium verò Persam, hominem cæteroqui nec imprudentem reive militaris rudem, ac valdè etiam elegantis ingenii, cum exercitu in Cariam mittit; perlibenter autem tum Cilices tum Cyprii ejus in hac expeditione signa sequuti sunt. Quæ causa fuit cur nullum satrapam Persicum Cilicibus et Cypriis unquam miserit, contentus semper indigenis *eorum* regibus: tributum tamen *ab istis* exigebat; et militiam, cum erat opus, eis imperabat. Adufius autem qui ducebat exercitum, posteaquam

^α Οἱ Κᾶρες, &c.] De quibus ita *Pomp. Mela*, lib. 1. c. 16. Genus usque eo quondam armorum pugnaeque amans, ut aliena etiam bella mercade ageret. Hic castella aliquot sunt, &c. Vide *Herodot.* lib. 1. c. 171. Hoc autem bellum civile inter Caras ortum est, ex *Usserii* mente, anno ante æram Christianam 547.

^β Ερείψων] Sic rectè MS. Bodl. et editiones principes. In *Florent.* edit. legitur ἐρείψων, non sine aperto mendo: mendose itidem *Ald.* repræsentat τρείψων pro

ἐρείψων. Sed ob initialium litterarum affinitatem facillimus Grammatologo fuit lapsus. Liber Budensis. Leunclavio teste, pro ἐρείψων exhibet καλερείψων.

^γ Αἰῶσιον] Hoc nomen pro vulgato illo Καδύσιον, assentientibus *Camerario*, *Stephano* et *Leunclavio*, ambiguitatis vitandæ gratiâ reposuimus. Nam Καδύσιος in hoc etiam ipso opere passim gentis est nomen.

^ς Δασμὸν μέντοι, &c.] Confer *Herodot.* lib. 3. c. 90, et seq.

ἐπὶ τὴν Καρίαν ἦλθε, καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν Καρῶν παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, ἑτοίμῃ ὄντες δεχέσθαι εἰς τὰ τεῖχῃ, ἐπὶ κακῶ τῶν ἀνίστα-
 σιαζομένων. Ο δὲ Ἀδύσιος πρὸς ἀμφοτέρους ^α ταῦτ' ἐποίησεν· δικαιο-
 τερά τε ἔφη λείπειν τέτρες ὁπλοῖς διαλέλοιτο, λαθεῖν τε ἔφη
 δεῖν τὰς ἐναντίας φίλῃς σφᾶς γενομένους, ὥς δὴ ἔτω μᾶλλον ἐπι-
 πεσὼν ἀπαρασκευαίους τοῖς ἐναντίοις. Πιστὰ δ' ἤξιεν γενέσθαι, καὶ τὰς
 μὲν Κᾶρας ὁμόσαι ἀδόλως τε δέξασθαι εἰς τὰ τεῖχῃ σφᾶς, καὶ ἐπ'
 ἀγαθῶ τῷ Κύρῳ καὶ Περσῶν. αὐτὸς δὲ ὁμόσαι θέλειν ἀδόλως
 εἶναι εἰς τὰ τεῖχῃ, καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῶν δεχομένων. Ταῦτα δὲ
 ποιήσας, ἀμφοτέροις λάθρα ἐκάλειρων νύκτα συνέβητο τὴν αὐτὴν,
 καὶ ἐν ταύτῃ ^β εἰσῆλθο εἰς τὰ τεῖχῃ, καὶ παρέλαβε τὰ ἐρύμαλα
 ἀμφοτέρων. Ἀμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ καθεζόμενος εἰς τὸ μέσον σὺν τῇ
 στρατῷ, ἐκάλεσεν ἐκάλειρων τὰς ^γ ἐπικαιρίας. Οἱ δὲ, ἰδόντες ἀλ-
 λήλως, ἠχθέσθησαν, νομίζοντες ἐξηπαλῆσθαι ἀμφοτέροι. Ο μάλιστα
 Ἀδύσιος ἔλεξε τοιάδε, Εγὼ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥμοσα ἀδόλως

in Cariam pervenit, aderant ab utrâque Carum parte *quidam*, parati
 eum *suas* intra munitiones, ad contrariæ factionis detrimentum, re-
 cipere. Aduſius erga utroſque faciebat eadem: cùm diceret illos, qui-
 buſcum loquebatur, æquiora proponere, et clam adverſarios haberi oport-
 ere amicitiam cum ipſis inſitam, quaſi hoc pacto magis imparatos adver-
 ſarios adgreſſurus eſſet. Prætereà fidem *utrinque* dari petebat, et à Cari-
 bus quidem juſjurandum dari, ſe abſque dolo *malo*, et Cyri Perſarumque
 bono, intra munitiones Perſas admiſſuros: ipſum autem jurare velle, ſe
 abſque dolo *malo*, et quidem admittentium commodo, munitiones ingreſ-
 ſurum eſſe. Hæc ubi confeciſſet, cum utriſque noctem clam alteris ean-
 dem pactus eſt, atque eâ in caſtella inveſtus eſt, et munitiones amborum
 recepit. Cùm autem illuxiſſet, in medio cum exercitu conſedit, et in *con-
 cione* ex utrâque parte *ad res componendas* opportunos vocavit. Illi, ſe
 mutuò intuiti, graviter rem tulère, qui partem utramque dolo circum-
 ventam exiſtimarent. Aduſius verò in hanc ſententiam verba fecit, Jur-
 jurando vobis ego, viri, fidem adſtrinxi, ingreſſurum veſtra me caſtella ſine

^α Ταῦτ'] Ità ſcripſimus, Stephani et
 Leunclavii editiones ſequuti: in aliis mi-
 nus rectè legitur πάντα.

^β Εἰσῆλθο] Verbum hoc, quod in
 MSto Bodl. et in omnibus ſerè editis libris
 comparat, temerè ex textu ſuſtulit tandem
 Leunclavius, ejuſque in locum ſubſtituit
 εἰσῆλσαν. Μῦθετο εἰσῆλθεν melius viſum
 eſt. Equidem utrumque σχόλιον pro ger-
 manâ lectione amplexum eſſe arbitror.
 Προσόμοια enim ſunt iſta: εἰσῆλθεν, ἐπῆλθεν

— εἰσπεπῆδεν, (en vocabulum noſtro
 huic planè cognatum!) &c. *J. Poll.* lib. 9.
 c. 8. Nec, opinor, fruſtrâ fuerit iſ, qui
 in verbo εἰσάλασθαι elegantem quandam
 ἐπιληπτικῆς vim quaſiverit; quâ (ut
 rectè *Stephanus* et *Portus*) inſignem rei per-
 actæ celeritatem ſignificare, et ſub aſpec-
 tum penè ſubjicere voluit Auctor. Equi-
 tum certè in tali re celer adeò ſolet ingreſ-
 ſus eſſe, ut *inſilire* etiam dici queant.

^γ Ἐπικαιρίας] Vide ſupra p. 248.

εἰσιέναι εἰς τὰ τεῖχη, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν δεχομένων. Εἴπερ ἂν ἀπολῶ ὁποῖός τις ὑμῶν, νομίζω ἐπὶ κακῷ εἰσεληλυθῆναι Κερῶν· ἢν δὲ εἰρήνην ὑμῖν ποιήσω καὶ ἀσφάλειαν ἐργάζεσθαι ἀμφοτέροις τὴν γῆν, νομίζω ὑμῖν ἐπ' ἀγαθῷ παρεῖναι. * Νῦν δὲ χρὴ ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπιμίλνυσθαι τε ἀλλήλοις φιλικῶς, ἐργάζεσθαι τε τὴν γῆν ἀδελῶς, δίδόναι τε τέκνα λαμβάνειν παρ' ἀλλήλων· ἢν δὲ παρὰ ταῦτα ἀδικεῖν^β τίς ἐπιχειρῇ, τέτοις Κῦρός τε καὶ ἡμεῖς πολέμιοι ἐσόμεθα. Ἐκ τέττα πύλαι μὲν ἀνεφθάρμεναι ἦσαν τῶν τειχῶν, μεσαὶ δὲ αἱ ὁδοὶ πορευομένων παρ' ἀλλήλους, μεσοὶ δὲ οἱ χώροι ἐρραζομένων· ἐορτὰς δὲ κοινῇ ἦτον, εἰρήνης δὲ καὶ εὐφροσύνης πάντῃα πλεία ἦν. Ἐν δὲ τῷ τῷ ἦκον οἱ παρὰ Κυρῆ, ἐρωτῶντες^γ εἴ τι στρατιᾶς προῦδέοιτο ἢ μηχανημάτων· ὁ δὲ Ἀδύσιος ἀπεκρίνατο ὅτι καὶ τῇ παρῶν ἔχει ἀλλαχόσε χρῆσθαι στρατῷ· καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἀπῆλθε τὸ γράτευμα, φρενὲς ἐν ταῖς ἄκραις καλῶν. Οἱ δὲ Κῆρες ἰκέτευον μένειν αὐτὸν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελεν, ἐπεμψαν πρὸς τὸν Κῦρον, δεόμενοι πέμψαι Ἀδύσιον σφίσι σαλπάρην.

Ο δὲ Κῦρος ἐν τῷ τῷ ἀπεσάλκει Ὑδάσπην, γράτευμα ἄλγιστα

dolo malo et eorum commodo qui me admitterent. Quamobrem si alterutros vestrum evertere velim, ipse me damno Carum hæc ingressum esse statuam : sin pacem inter vos conciliavero, et utrisque confecero, ut agrum tutò colere possitis, vestrà cum utilitate vobis adesse me arbitror. Oportet igitur ex hoc die vos amicè mutuo misceri commercio, et agros colere sine metu, et inter liberos hinc inde matrimonia contrahi : quòd si contra hæc injuriam facere conatus fuerit aliquis, iis et Cyrus et nos hostes erimus. Ibi tum et portæ castellorum erant apertæ, et itinera plena congregientium inter se, et agri pleni cultoribus : festos dies communiter agebant, et pacis ac lætitiæ cuncta erant plena. Interea quidam à Cyro veniunt, qui Adufium interrogarent, ecquo exercitu alio vel machinis egeret : quibus Adufius respondit, se præsentī exercitu etiam alibi uti posse ; ac simul cum hisce verbis copias abduxit, relictis in arcibus militibus præfidiariis. Cares autem supplices orabant ut manerent ; quod cùm facere nollet, missis ad Cyrum suis rogabant, ut Adufium sibi satrapam mitteret.

Cyrus Hytaspam interim ablegarat, qui exercitum in Phrygiam

* Νῦν δὲ χρὴ] Editi libri in marginibus exhibere solent Νῦν οὖν χρὴ. Sed nihil muto. Nam δὲ pro δὲ nonnunquam ponitur, commodèque adedō reddi potest, ergo, igitur. Vide etiam dicta ad p. 165. not. b.

β Τίς ἐπιχειρῇ, τέτοις, &c.] A singulari ad pluralem numerum subita Nostro

perquam familiaris est transitio. Conf. 1 Tim. ii. 15. de cuius commatis structura vide Cl. Blackwall *Classic. Sacra*. p. 91.

γ Εἴ τι στρατῶς, &c.] Ità rectè editiones *Leuncl. et Etan.* In aliis, atque in MSto etiam Bodl. perperam legitur στρατιᾶς. Iste autem voces invicem sæpè permutantur. Vide sis p. 291.

ἐπὶ ^α Φρυγίαν τὴν περὶ Ελλήσποντον. Ἐπεὶ δ' ἦκεν ὁ Αδύσιος, μέλειν αὐτὸν ἐκέλευσεν ἥπερ ὁ Τζάσπης προώχαιο, ὅπως μᾶλλον πείθοιντο τῷ Τζάσπῃ, ἀκασάντες ἄλλο σράτευμα προσιόν. Οἱ μὲν ἦν Ἕλληνες οἱ ἐπὶ Σαλατῇ οἰκῦντες, πολλὰ δόνηες δῶρα, διεπράξαντο ὥς εἰς μὲν τὰ τείχη βαρβαρὸς μὴ δέχεσθαι, δασμὸν δὲ ^β ἀποφέρειν, καὶ σφαιεύειν ὅπῃ Κύρος ἐπαγγέλλοι. Ο δὲ τῶν Φρυγῶν βασιλεὺς παρεσκευάζει μὲν ὡς καθέξων τὰ ἐρυμνὰ καὶ ἡ πεισόμενος, καὶ παρήγγελλεν ἕτως· ἐπεὶ δὲ ἀφίστατο αὐτῷ οἱ ὑπαρχοι, καὶ ἔρημος ἐγίνετο, τελευτῶν εἰς χεῖρας ἦλθεν Τζάσπας, ἐπὶ τῇ Κύρῳ δίκῃ. Καὶ ὁ Τζάσπας κατὰ λιπὼν ἐν ταῖς ἀκραις ἰσχυρὰς Περσῶν φρερὰς, ἀπῆει ἄλῳν σὺν τοῖς ἐαυτοῦ καὶ Φρυγῶν πολλὰς ἰππείας καὶ πελίαςας. Ο δὲ Κύρος ἐπέστελλε Αδυσίῳ, συμμίσχαντα πρὸς ^γ Τζάσπην, τὰς μὲν ἐλομένους Φρυγῶν τὰ σφέτερα, σὺν τοῖς ὅπλοις ἄλῃν· τὰς δ' ἐπιθυμήσαντας πολεμεῖν, τῶν ἀφελομένων τὰς ἵππους καὶ τὰ ὅπλα, σφενδόνας ἔχοντας πάντας κελεύειν ἔπεσθαι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίησαν.

Hellepontem finitimam duceret. Posteaquam autem Adufius venit, sequi Cyrus cum cum exercitu iussit, quā Hytaspes præcesserat, ut Hytaspæ magis parerent, ubi audiissent alias etiam copias accedere. Græci quidem certè maris accolæ, multis muneribus datis, id consecuti sunt, ut intra mœnia barbaros admittere necesse non haberent, sed tributum *tamen* penderent, et militatum irent quo Cyrus iussisset. Phrygum verò rex se parabat quasi loca munita tueri nec imperata facere vellet, atque ità *se facturum* denuntiabat: sed postquam constituti sub ipsius imperio præfecti ab eo defecerunt, et solus est relictus, tandem in manus Hytaspæ venit, causà Cyri iudicio permisâ. Hytaspas relictis in arcibus firmis Persarum præfidiis, discessit, secum præter suos Phrygum complures tum equites tum peltastas ducens. Cyrus autem Adufio mandata dederat, ut postquam se cum Hytaspâ conjunxisset, Phrygas eos, qui partes suas amplexi fuissent, armatos adduceret; qui verò bellum gerere studuissent, illis et equos adimerent et arma, omnesque cum fundis sequi juberent. Hæc illi quidem exsequebantur.

^α Φρυγίαν τὴν περὶ, &c. J Scil. minorem; quæ regnum *Ascenax* Jer. li. 27. vocatur, uti quidem censet Eruditiss. *Bocbartus*, *Georg. Sacr.* l. 3. c. 9. Phrygiam autem illam in Cyri potestatem ab Hytaspâ et Adufio redactam fuisse tradit *Usserius* anno ante æram Christianam 546.

^β Ἀποφέρειν] Lègitur etiam ὑποφέρειν. Minus, opinor, rectè. Nam receptum verbum passim in re simili solet adhiberi: sic suprâ lib. 4. p. 239. δασμὸν τι τῆς χώρας ὅνπερ ἔφερον ἑαυτοῖς, οἱ ἀπαιτῶν, et

infra paulò: Προσέειπε δὲ, Βαβυλωνίους μὲν τὴν γῆν ἐργάζεσθαι, καὶ τὰς δασμοὺς ἀποφέρειν, &c. *Zonaras* quoque lectionem nostram retinet.

^γ Τζάσπην] Ità in editis libris legi solet: in MSto Bodl. est Τζάσπαν. Et rectius forsàn à terminatione in *as*. Cum autem alibi occurrant Τζάσπην, Τζάσπης, Τζάσπη, nihil mutandum; sed inconstantiam veterum exemplarium exprimendam potius censuimus.

Κῦρος δὲ ὤρματο ἐκ Σάρδεων, φεραὺν μὲν πεζὴν κατὰ λιπῶν πολλὴν ἐν Σάρδεσι, Κροῖσον δὲ ἔχων, ἄλῳν δὲ πολλὰς ἀμάξας πολλῶν καὶ παντοδαπῶν χρημάτων. Ἦκε δὲ καὶ ὁ Κροῖσος γεγραμμένα ἔχων ἀκριβῶς ὅσα ἐν ἐκάσῃ ἦν τῇ ἀμάξῃ· καὶ διδὼς τῷ Κύρῳ τὰ γράμματα, εἶπε, Ταῦτα, ἔφη, ἔχων, ὦ Κῦρε, εἴη τὸν τε ὀρθῶς ἀποδιδόντα ἃ ἄγει, καὶ τὸν μὴ. Καὶ ὁ Κῦρος ἔλεξεν, Ἀλλὰ σὺ μὲν καλῶς ποιεῖς, ὦ Κροῖσε, προνοῶν· ἐμοὶ δὲ μέντοι ἄξεισι τὰ χρήματα οἵπερ καὶ ἔχειν αὐτὰ ἄξιοί εἰσι· ὥς ἢν τι καὶ κλέψωσι, τὰ ἐαυτῶν κλέψουσι. Καὶ ἄμα ταῦτα λέγων, ἔδωκε τὰ γράμματα τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἄρχεσιν, ὅπως εἰδεῖεν τῶν ἐπιτρόπων^α οἳ τε σῶα αὐτοῖς ἀποδιδόντες, οἳ τε μὴ. Ἦγε δὲ καὶ Λυδῶν ὧς μὲν ἰώρα καλλωπιζομένους καὶ ὅπλοις καὶ ἵπποις καὶ ἄρμασι,^β καὶ πάντα πειρωμένους ποιεῖν ὅτι ὦντο αὐτῷ χαριεῖσθαι, τούτους μὲν σὺν τοῖς ὅπλοις· ὧς δὲ ἰώρα ἀχαρίως ἐπομένους, τὴς μὲν ἵππους αὐτῶν παρέδωκε Πέρσαις τοῖς πρώτοις συστρεψαμένοις, τὰ δὲ ὅπλα κατεκαύσε·^γ σφειδύνας δὲ καὶ τέττας ἠνάγκασεν ἔχουλας ἔπεσθαι. Καὶ

Cyrus autem Sardibus movit, numerofo istic peditem praefidio relicto, Cræsum secum retinens, et multa multis variisque opibus onusta plaustra ducens. Accessit autem Cræsus ad Cyrum, ferens accuratè descripta, quæcunque singulis essent in plaustris, easque scripturas Cyro tradens ait, Has, Cyre, si habeas, scies, quinam rectè sit redditurus quæ vehit, et qui non rectè. Et Cyrus, Facis tu quidem probè, inquit, Cræse, qui provideas: sed mihi sanè has vehent opes, qui digni sunt ut etiam eas possideant; adeò ut si quid suffurabuntur, sua suffurabuntur. Dum hæc diceret, amicis et præfectis scripturas istas tradidit, ut scirent quinam ex iis, quibus essent eæ res creditæ, salvas et integras redderent, qui non redderent. Ducebat etiam secum Lydos, quibus esse curæ cerneret elegantiam armorum et equorum et curruum; et quos eniti videret ut omnia facerent quibus ipsi gratificaturos se putabant, hos secum armatos ducebat; quos autem cerneret gravatè sequi, eorum equos Peris, qui primi cum eo militatum profecti fuerant, tradidit, et arma combussit: hos verò etiam fundis instructos sequi coëgit. Quin

^α Οἳ τε σῶα, &c.] Sic restitimus ex admonitu Stephani, Leunclavii et Gabelii; qui uno ore testatur lectionem, quam recepimus, in vetere quodam libro comparere. Vulgò utrobique legitur εἴτε, &c.

^β Καὶ πάντα πειρωμένους, &c.] Hæc lectio Leunclavio non placet: nam illud εἴτε, inquit, non respondet præcedenti

πάντα, nisi certo quodam respectu. Scribendum itaque censet εἴτε, hoc modo, πάντα πειρωμένους ποιεῖν, εἴτε ὦντο, &c. Sed nil mutandum. Vide dicta p. 182. not. b.

^γ Σφειδύνας δὲ καὶ, &c.] Respicit, opinor, quæ modò præcesserant, p. 397. l. 15. Quod cum Interpretes non animadvertunt, vim particularum δὲ καὶ sensumque adeò loci minus adsequuti videntur.

πάντας δὲ τὰς ἀόπλους τῶν ὑποχειρίων γενομένων σφενδονᾶν
ἠνάχκαζε μελεῖν, ^a νομίζων τῆτο τὸ ὄπλον ^b δουλικώτερον εἶναι.
σὺν μὲν γὰρ ἄλλῃ δυνάμει μάλα ἐστὶν ἔνθα ἰσχυρῶς ὠφελῆσαι
σφενδονῆται παρόντες· αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτὰς εἰδ' ἂν οἱ πάντες
σφενδονῆται μείνεια πᾶν ὀλίγης ὁμόσε ἰόντας σὺν ὅπλοις ἀγ-
χεμάχοις.

^c Προῖων δὲ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος, κατεσρέψατο μὲν Φρύγας
τὰς ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεσρέψατο δὲ Καππαδόχας, ὑπο-
χειρίους δὲ ἐποίησατο Αραβίους· ἐξώπλισε δὲ ἀπὸ πάντων τῶν
Περσῶν μὲν ἰππείας εἰ μείον ἢ τετρακισμυρίους, πολλοὺς δὲ ἵπ-
πους τῶν αἰχμαλώτων καὶ πᾶσι τοῖς συμμαχοῖς διέδωκε· καὶ πρὸς
Βαβυλῶνα ἀφίκετο ^d παμπόλλας μὲν ἰππείας ἄδων, παμπόλλας
δὲ τοξότας καὶ ἀκονιστάς, σφενδονήτας δὲ ἀναρίθμους. Ἐπεὶ
δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ἦν ὁ Κύρος, ^e περιέστη μὲν πᾶν τὸ στρατεύμα

et omnes inermes ex iis qui ejus in potestatem venerant, ad usum fun-
darum exercere se coëgit, quodd hoc armorum genus maximè servile
duceret: est enim ubi funditores, si copius aliis adsint, mirum quantum
utilitatis adferunt; ipsi verò seorsum, nè quidem omnes, quotquot sũt,
funditores, admodum paucos iis cum armis, quibus cominũs pugnatur,
congressos sustinuerint.

Cum autem viâ Babylonem ducente progredieretur, subegit Phrygas
illius majoris Phrygiæ, subegit Cappadocas, Arabas in potestatem rede-
git: quorum omnium armis Perſas equites instruxit, non pauciores qua-
dragies millibus; multos verò captivorum equos in socios etiam univer-
sos distribuit: Babylonemque venit permagno cum equitatu permultis
cum sagittariis et jaculatoribus, cum funditoribus autem innumeris.
Cumque jam apud Babylonem Cyrus esset, exercitum omnem circum

^a Νομίζων τῆτο τὸ, &c.] In omnibus
Veterum præliis Funditores militasse, au-
ctor est *Veget.* lib. 1. c. 16. In bello
etiam Trojano, *Homerus* II v. 600.

Σφενδονῆ. ἢ ἄρα οἱ Σερᾶπων ἔχει ποιμῆνι
λαῶν.

Servile autem hoc armorum fuisse genus
testatur ad istum locum *Eusebius*, his
verbis: Σερᾶπωνος δὲ ὄπλον αὐτῇ (σφεν-
δονῇ) ὁ μὲν ἥρωος, ὁ δὲ γὰρ ἔχρην.

^b Δουλικώτερον] MS. Bodl. δουλικώτατον.
Atque tã *Polluxem* legisse putat *Ste-
phanus*, cum *Xenophonem* usurpasse δου-
λικώτατον scripsit l. 3. c. 8. Sed locum
hunc respexerit, necne, *Pollux*, incertum
est. Imò verò planè non respexisse vide-
tur; cum (ut rectè observat *Cl. Junger-
mannus*) ille Auctorem ipsa verba solet ferè
adferre, nullo casu vel modo mutata. In
MSto verò Bodl. est δουλικώτατον, in *Pol-*

luce, δουλικώτατος. Vide porro quæ nota-
vimus de istorum graduum permutatione,
p. 187, 188.

^c Προῖων δὲ τὴν, &c.] Lege Jer. li. 11.
27, 28, xxv. 14. et l. 9. 41. Isai. xii.
1, 2, &c. Hanc expeditionem *Usserius*
ponit ad an. M. 3465. J. P. 4175. ante
æram Christ. 539.

^d Παμπόλλας μὲν ἰππείας, &c.] Conf.
Jer. li. 27. l. 9, 14, 29, 42. Isai. xii. 3.
18. In his aliisque modò citatis capitibus,
insignia extant de obsidione excidiòque
Babylonis loca; quæ ex historiâ *Xeno-
phonteâ* lucem accipiunt, eique vicissim
auctoritatem et fidem adjiciunt.

^e Περιέστη μὲν] In editione *Ald.* legi-
tur περιέστη μὲν. mendosè. Cæteri libri,
quos vidi, omnes receptam scripturam
præstent.

περὶ τὴν πόλιν, ἔπειτα αὐτὸς περιήλαυε τὴν πόλιν σὺν τοῖς φίλοις τε καὶ ἐπικαιρίοις τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δὲ καλεθεάσατο τὰ τεῖχη, ἀπάειν παρσκευάσατο τὴν στρατιὰν ἀπὸ τῆς πόλεως· ἐξελθὼν δὲ τις αὐτόμολος εἶπεν ὅτι ἐπιλίθεσθαι μέλλοιεν αὐτῷ, ὁπότε ἀπαίτοι τὸ γράτευμα· καλαθεωμένοις γὰρ, ἔφη, αὐτοῖς ἀπὸ τῆς τεύχης ἀσθενὴς ἐδόκει εἶναι ἡ φάλαγξ. Καὶ ἔδεν Σαυμασὸν ἦν ἕτως ἔχειν·^a περὶ γὰρ πολὺ τεῖχος κυκλωμένης ἀνάγκη ἦν ἐπ' ὀλίγον τὸ βάθος γενέσθαι τὴν φάλαγγα. Ἀκέσας ἦν ὁ Κῦρος ταῦτα, εἰς καλὰ μέσον τῆς αὐτῆς στρατιᾶς σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν, παρήγγειλεν, ἀπὸ τῆς ἄκρῃ ἐκατέρωθεν τὰς ὀπίστας ἀναπύσσουσας τὴν φάλαγγα ἀπέναι παρὰ τὸ ἐσηκὸς τῆς στρατεύματος, ἕως γένοιτο ἐκατέρωθεν τὸ ἄκρον καθ' ἑαυτὸν καὶ καλὰ τὸ μέσον. Οὕτως ἦν ποιήσων, οἳ τε μένουσες εὐθὺς θάρραλεώτεροι ἐγίνοντο, ἐπὶ διπλάσιον τὸ βάθος γιγνόμενοι· οἳ τ' ἀπίοντες, ὡσαύτως θάρραλεώτεροι· εὐθὺς γὰρ οἱ μένουσες αὐτῶν, πρὸς τοῖς πολεμίοις ἐγίνοντο. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκατέρωθεν συνῆψαν τὰ ἄκρα, ἔστησαν ἰσχυρότεροι γεγεννημένοι, οἳ τε ἀπεληλυθότες, διὰ τὰς ἔμπροσθεν, οἳ τ' ἔμπροσθεν

urbem constituit, deinde cum amicis et iis, qui è sociis ad res agendas opportuni erant, urbem ipse circumvectus est. Postquam muros contemplatus esset, ab urbe copias abducere parabat; cum transfuga quidam ex urbe egressus ait, *Babylonies* ipsum adoriri velle, quando copias abdukturus esset: nam de muro phalangem hanc despectantibus, inquit, visa est imbecilla esse. Nec quidem id ita se habuisse mirum erat: quia enim murum amplum circumdarent, necesse erat phalangem ad exiguam densitatem redigi. Hæc igitur Cyrus cum audisset, stans in medio exercitus sui, cum iis quos circum se habebat, præcepit ut gravis armaturæ milites ab utrâque extremitate phalangem explicantes abirent propter eam exercitus partem quæ subsisteret, donec utraque extremitas ad se atque ad medium perveniret. Id cum facerent, tum iis qui subsistebant fiducia quædam continuè accedebat, quòd duplicata jam esset aciei densitas: tum illis quoque fiducia similiter accedebat, qui abscedebant: mox enim illi qui subsistebant, prope ab hostibus aberant. Cum autem progrediendo extremitates utrinque conjunxissent, consistere jam facti firmiores, tum qui abscesserant, propter anteriores; tum anteriores,

^a Περὶ γὰρ πολὺ, &c.] *Solinus* Polyhist. c. 56. *Babylon urbs est sexaginta millia passuum circuitu patens.* Hisdem ferè verbis urbis hujus amplitudinem describit *Plinius* N. H. lib. 6. c. 26. Nec aliter *Herodotus* lib. 2. c. 178. qui formā τετραγώνου, quadratam dixit, cujus quodlibet latus 120 stadia contineat, totus ambitus 480,

quæ ipsa sunt 60 *Plinii* et *Solini* passuum millia. Sed varietatem in ambitu reliquisque dimensionibus lectori apud *Diod.* Sic. l. 2. p. 95. *Strab.* l. 16. p. 1072. *Curt.* l. 5. c. 1. videndam relinquo. His addas licet *Cellar.* Geogr. Antiq. l. 3. c. 16. *Böckh.* Geogr. Sac. l. 4. c. 13. et *Pridea.* *Connex. Hist.* V. et N. T. ad an. 570.

διὰ τὰς ὀπίσθεν προστετευμένους. Αναπτυχθείσης δ' ἔτι τῆς
 Φάλαγγος, ἀνάγκη ^α τὰς πρώτας ἀρίστους εἶναι καὶ τὰς τελευταίας,
 ἐν μέσῳ δὲ τὰς κακίστας τετάχθαι· ἢ δ' ἔτις ἔχουσα τάξεις, καὶ πρὸς
 τὸ μάχεσθαι ἐδόκει εὖ παρεσκευάσθαι, καὶ πρὸς τὸ μὴ φεύγειν.
 Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ ^β καὶ οἱ γυμνῆται οἱ ἀπὸ τῶν κεράτων, αἰεὶ ἐγλύ-
 τερον ἐγίνοντο τῷ ἄρχοντι τοσάτω ἔσω ἢ φάλαγξ βαθυτέρα
 ἐγίνοντο ἀναδιπλημένη. Ἐπεὶ δὲ ἔτι συνεσπειράθησαν, ἀπήσαν,
 ἕως μὲν ἐξικνεῖτο τὰ βέλη ἀπὸ τῆς τείχους, ἐπὶ πόδα· ἐπεὶ δὲ ἔξω
 βελῶν ἐγένοντο, σφαρίδες, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγα βήματα
 προϊόντες ^γ μετεβάλλοντο ἐπὶ ἀσπίδα, καὶ ἵσαντο πρὸς τὸ τεῖχος
 βλέποντες· ὅσω δὲ προσωτέρω ἐγίνοντο, τοσῶδε μαινώτερον ^δ μετε-
 βάλλοντο. Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐδόκουν εἶναι, ξυνεῖρον ἀπίοντες
 ἕς τε ἐπὶ ταῖς σκηναῖς ἐγένοντο.

Ἐπεὶ δὲ κατεσφαιλοπεδεύσαντο, συνεκάλεσεν ὁ Κύρος τὰς ἐπι-

propter eos qui à tergo accesserunt. Hoc modo explicatâ phalange,
 necesse est primos et ultimos fortissimos esse, ignavissimos in medio
 collocari: aciesque hunc in modum constituta et ad dimicandum, et
 ad prohibendam fugam instructa commodè videbatur. Præterea equi-
 tes et levis armaturæ milites qui à cornibus *procedebant*, semper eò
 propius ad imperatorem accedebant, quo phalanx duplicata densior
 efficiebatur. Cùm hoc sese modo conglobassent, pedetentim *inde* rece-
 debant, quò tela de muro pertinebant: cùmque extra telorum ictus
 essent, conversi, ac primùm quidem modicos passus progressi, statum
 mutabant clypeum versùs, atque ità consistebant, ut murum intueren-
 tur; quanto autem longius abscederent, tanto rariùs fiebat mutatio.
 Posteaquam in tuto sibi esse videbantur, conferti continuòque ordine
 recedebant, donec ad tabernacula pervenirent.

Ubi jam in castris essent, Cyrus eos quos oporteret, convocavit et

1. Τὰς πρώτας ἀρίστους, &c.] Idem præ-
 cipitur lib. 3. *memorab.* sub initium: καὶ
 γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς τε πρώτας ἀρίστους
 δεῖ τάττειν, καὶ τὰς τελευταίας, ἐν δὲ μέσῳ
 τὰς χειρίστους, ἵνα ὑπὸ μὲν αὐτῶν ἀσπύται,
 ὑπὸ δὲ τῶν ἀσπύται. Dispositionem hanc
Fab. Quintil. lib. 5. c. 12. *Homerica*
 appellat; respicitque Il. ὅ. v. 297, et seq.
 ubi Nestor

Ἰππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὀ-
 χίσφιν,

Πεζῶς δ' ἐξόπισθεν γῆσιν πολέας τε καὶ
 ἑσθλὰς,

Ερκὸς ἔμεν πολέμοιο· κακὸς δ' ἐς μέσσω
 ἔλασσαν,

Ὅρρα καὶ ἄκ' ἐθέλων τις ἀσπύται πολέ-
 μῳ ζῇ.

Hanc nimirum exercitum instruendi ra-
 tionem Rhetores in argumentorum dis-
 positione solent imitari. Quâ de re vide
Quintil. dicto loco, et *Cic. de Orat.* l. 2.
 c. 77. Idem de gruibz refert *Aelianus*
de Animal. l. 3. c. 13.

2 Καὶ οἱ γυμνῆται οἱ, &c.] Ità editiones
Ald. Eton. et Steph. In *Leuncl.* aliisque
 omittitur posterior hic articulus: quem
 quidem retinet MS. Bodl. priore illo omis-
 so, et γυμνῆται pro γυμνῆται representat.

3 Μετεβάλλοντο ἐπὶ, &c.] Consule *Indic.*
Topicum.

4 Μετεβάλλοντο] *Muretus* conjicit me-
 liùs legi posse ἐσβάλλοντο. Mihi magis pla-
 cet vulgata lectio. De variis autem con-
 versionibus v. de *h. Aelian.* c. 24.

καίρας, καὶ ἔλεξεν, Ἄνδρες σύμμαχοι, τεισάμεθα μὲν κύκλῳ τὴν πόλιν· ἐγὼ δὲ, ὅπως μὲν αὖ τις ^α τείχη ἥτας ἰσχυρὰ καὶ ὑψηλὰ προσμαχόμενος ἔσται, εἰ ἐνὸρϋν μοι δοκῶ· ὅσα δὲ πλείονες ἄνθρωποι ἐν τῇ πόλει εἰσὶν, ^β ἐπεὶ περ ἢ μάχονται ἐξιοῦτες, τοσάτω αὖ θάπτην λιμῶν αὐτὰς ἡγήμασι ἀλῶναι. Εἰ μὴ τινα ἔν ἄλλου τρόπον ἔχῃε λῆθαι, τάτῳ πολιαρκήϊας φημί εἶναι τὰς αἰδράς. Καὶ ὁ Χρυσάϊας εἶπεν, ^γ Ο δὲ πόλεμος, ἔφη, ἕτος ἢ διὰ μέσης τῆς πόλεως ρεῖ, πλάτος ἔχων πλείον ἢ ἐπὶ δύο στάδια; Ναὶ μὰ Δι', ἔφη ὁ Γωβρύας· καὶ βάθος γε ὡς εἴθ' αὖ δύο ἄνδρες, ὁ ἕτερος ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ ἐσπικῶς, τῇ ὕδατος ὑπερέχοιεν· ὥς τε τῷ ποταμῷ ἐπὶ ἰσχυροτέρῳ ἐστὶν ἢ πόλις ἢ τοῖς τείχεσι. Καὶ ὁ Κύρος, Ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Χρυσάϊα, ἐῷμεν ὅσα κρείττω ἐστὶ τῆς ἡμέρας δυνάμεως· διαμετρησαμένους δὲ χρὴ ὡς τείχισα ^δ τὸ μέρος ἕκαστον ἡμῶν, ὁρύττειν τάφρον ὡς πλοῦνιάτην καὶ βαθυλάτην, ὅπως ὅτιελαχίστων ἡμῶν τῶν φυλάκων δίοι. Οὕτω δὲ κύκλῳ διαμετρήσας

hunc sermonem habuit, Urbem, focii, undique contemplati sumus; atque equidem quo pacto quis aded firmos et excelsos muros oppugnando capere possit, videre mihi non videor: quanto autem plures homines in urbe sunt, quando ad pugnandum non exeant, tanto citius fieri arbitror, ut fame in potestatem redigantur. Nisi igitur aliquem alium, quem proponatis, modum habetis, hoc ἔργον nobis istos expugnandos esse aio. Et Chryfantas inquit, Hiccinne fluvius per mediam urbem labitur, cujus latitudo stadia duo superat? Itā profectō, ait Gobryas; ac tanta quoque profunditas ejus est, ut nē duo quidem viri, alter alteri licet insisterit, supra aquam extare possint; quo sit ut fluvio sit urbs etiam munitior, quā mœnibus. Et Cyrus, Misa faciamus hec, ait, Chryfanta, quæ viribus nostris potiora sunt; adhibita verò mensurā, quamprimum fossa latissima profundissimaque nobis erit ducenda, pro parte cuique suā, quod paucissimis custodibus nobis sit opus. Sic igitur undique circa murum

^α Τείχη ἥτας ἰσχυρὰ, &c.] Item serē et quod *seren*, tradit li. 53, 58. Apud Historicos, quidem omnes decantata est muri hujus intitudo; tanta quæ erat, ut quadrigæ inter se accurrentes sine periculo comminare possent. At de murorum et turrium altitudine inter auctores minime convenit. Vide sis tamen quos supra paulō citavimus p. 400.

^β Επεὶ περ ἢ μάχονται, &c.] Vide Jer. li. 30.

^γ Ο δὲ πόλεμος, &c.] *Euphrates*, scilicet: ejus de ortu cursuque hand una est Historicorum et Geographorum sententia. Ipsos, si libeat, adeas: nempe *Strab.* l. 11. p. 791, et *li. 1, Plin. Hist.*

Nat. l. 5. c. 24. *Mel.* l. 3. c. 8. *Ptolem.* l. 5. c. 13. et *Salmas.* ad *Selin.* c. 37. neque enim verbis Auctorum inter se dissentientium describendis implere chartam tempusque terrere consentaneum est. Tridunt quidem serē omnes, fluvium Babylonem interluisse; quod de ramo quodam ejus intelligendum, esse videtur. Capta autem erat Babylon ab illā extremitate, quā Euphrates in eam influit. Lege *Jerem.* li. 31.

^δ Τὸ μέρος ἕκαστον ἡμῶν] Itā rescriptimus admonitu partim MStu Bodl. partim editorum librorum: quorum alii dant, τὰ μέρη ἕκαστα ἡμῶν, alii, τὸ μέρος ἕκαστον ἡμῶν, quod Stephano placet.

περὶ τὸ τεῖχος, ἀπολιπὼν ὅσον τύρσεσι μέγαις ἀπὸ τῆς πο-
ταμῆς, ὥρυσεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς τεύχης τάφρον ὑπερμεγέθη,
καὶ τὴν γῆν ἀνέβαλλον πρὸς ἐαυτῆς. Καὶ πρῶτον μὲν πύργους
ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἀκοδόμει, ^α φοίνιξι θεμελιώσας ἔμειον ἢ ^β πλε-
θραιοῖς· (εἰσὶ γὰρ καὶ μείζονες ἢ τοσῶτοι τὸ μῆκος πεφυκότες·
^γ καὶ γὰρ δὴ πιεζόμενοι οἱ φοίνικες ὑπὸ βάρους ἄνω κυρτύνονται, ὥσπερ
οἱ ὕνοι οἱ καθήλιοι) τέτταρς δ' ὑπέθηκε τέττα ἔνεκα, ὅπως ὀτιμά-
λιστα εἰκόσι πολιορκήσιν παρασκευαζομένων, ὡς εἰ καὶ διαφύτοι
ὁ ποταμὸς εἰς τὴν τάφρον, ^δ μὴ ἀνέλοι τὰς πύργους. Ἀνίστη δὲ καὶ

spatia dimensus, relicto à flumine intervallo, quantum sufficeret mag-
nis propugnaculis, ingentem fossam circum murum undique duxit, ter-
ramque aded illi seipfos versùs egresserunt. Ac primùm quidem turres
propter flumen exstruebat, palmis fundatas, quarum non minor erat,
quàm *plethri* altitudo: (*ibi* nascuntur enim, quæ hâc majorem etiam in
longitudinem excrescunt; palmæ verò cùm aliquo premuntur pondere,
fursum incurvantur, quemadmodum et asini clitellarii) has autem *pal-
mas operi* propterea subjecit, ut quàm maximè videretur id facere, quod
solent qui ad urbem obsidendam sese comparent: ut tametsi flumen
in fossam dilaberetur, ipsas turres non everteret. Etiam multas alias

^α Φοίνιξι θεμελιώσας] *Strabo* l. 16. p. 1074. Ψιλή γὰρ ἡ χώρα, καὶ θαμνώδης ἡ πολλή, πλὴν φοίνικος· ὅτος δὲ πλεῖστος ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ, πολλὸς καὶ ἐν Σέτοις, καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ Περσίδι.—Eandem hanc regionem palmis frequentibus confitam esse testatur etiam *Diod. Sic.* l. 2. p. 136.

^β Πλεθραιοῖς] Interpretes Xenophon-
tis, Herodoti, Diodori Siculi, aliorumque Historicorum πλεθρα Græcorum, Latinè jugera minùs accuratè reddere consueverunt, Plinium, opinor, vel Poëtas imitati. Confer *Plin.* N. H. l. 36. c. 12. cum *Herodot.* l. 2. c. 124, et seq. et *Metâ* l. 1. c. 9. ubi de Pyramidum dimensionibus agitur. Deinde lege *Homerum*, *Odys.* λ'. v. 575. et seq. de *Tityo*: et de eodem, *Lucret.* l. 3. v. 1001. *Virgil.* *Æneid.* 6. v. 596. *Tibul.* l. 1. eleg. 3. *Ovid.* *Metam.* l. 4. v. 456, et seq. quibus in locis *Homeri* πλεθρα sive πλεθρα à Latinis Poëtis καταχρηστικῶς καὶ ὑπερβολικῶς in jugera verti videre est. Et his quidem ignoscendum, quando *plethra* Latinis non sit usitata, nec vox æquè sonans, ac jugera. Sed risum sanè haud tenuerit quisquam, cùm interpretes etiam *Homeri* aliorumque viderit, eandem inauspicatè sibi vindicasse licentiam, atque aded immanè quantum vel Græcorum auxisse mendacia. *Plethrum* autem, teste *Suidâ*, centum pedes; jugerum, ducentos quadraginta continet, ex

Quintil. mente *Instit. Or.* l. 1. c. 10. *Suidâ* accedit *Phavorinus*; qui locum etiam hunc citans, ait, Εὐνοφῶν φησι φύεσθαι ἐν Βαβυλωνίᾳ πλεθραιοῖς; (reponendum, opinor, ex *Xenoph.* et *Suidâ*, πλεθραιοῖς φοίνικας. Confer *Cl. Bernard.* de mens. et pond. l. 3. p. 225. et doctif. *Perizon.* ad *Ælian.* V. H. l. 3. c. 1.

^γ Καὶ γὰρ δὴ πιεζόμενοι, &c.] *A. Gellius* N. A. l. 3. c. 6. *Aristotelem* et *Plutarchum* auctores laudans, hæc de vi et naturâ palmæ arboris narrat: Si super palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tam graviter urgeas onerisque, ut magnitudo oneris sustineri non queat; non deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed adversus pondus resurgit, et sursum nititur recurvatûrque. *Strabo* l. 15. p. 1063. ἰδιὸν δὲ τι πάσχειν τὴν φοινικίνην δοκίον· σερεῖν γὰρ οὕτως παλαιαμένην, ὥς εἰς τὸ καὶ τὴν ἐνδοσιν λαμβάνειν, ἀλλ' εἰς τὸ ἄνω μέρος κυρτύνεσθαι τῷ βάρει, καὶ βέλτιος ἀνέχειν τὴν ὀρεφὴν. Vide sis etiam *Plin.* N. Hist. l. 13. c. 4. et l. 16. c. 42. et *Plutarch.* *Sympos.* lib. 8. περὶ λ. δ.

^δ Μὴ ἀνέλοι] Hanc lectionem ex *Cammerarii* exemplari adducit *Stephanus*, quam veram esse censet: et ipse quidem in textu pro vulgatâ illâ μὴ ἂν ἔλοι reponendam curavi. *Muretus* testatur in libris veteribus legi μὴ ἀνέλοι.

ἄλλης πολλὰς πύργους ἐπὶ τῆς ἀμφοτέρωθεν γῆς, ὅπως ὅτι πλεῖστα φυλακῆρια εἴη. Οἱ μὲν δὲ ταῦτ' ἐποίησαν οἱ δὲ ἐν τῇ τείχει^α κατεγέγων τῆς πολιορκίας, ὡς ἔχοντες τὰ ἐπιήδεια πλεονὴν ἢ εἴκοσιν ἑτάω. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κύρος, τὸ γράτευμα^β καλέναι εἰς δώδεκα μέρη, ὡς μῆνα τῆ ἐνιαυτοῦ ἕκαστον τὸ μέρος φυλάξον. Οἱ δ' αὖ Βαβυλώνιοι, ἀκούσαντες ταῦτα, πολὺ ἔτι μᾶλλον κατεγέγων,^γ ἐννοόμενοι εἰ σφοδρὰ Φρύγες καὶ Λύκιοι καὶ Ἀράβιοι καὶ Καππαδόκαι φυλάξοιεν, ὥς σφίσιν ἐνόμιζον πάντας εὐμενεσέρος εἶναι ἢ Πέρσαις. Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρυζόμεναι ἦσαν.

Ο δὲ Κύρος, ἐπειδὴ^δ ἐορτὴν τοιαύτην ἐν Βαβυλῶνι ἤκασεν εἶναι, ἐν ᾗ πάντες Βαβυλώνιοι ὅλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ καμᾶζουσιν ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσκότασε, λαθὼν πολλὰς ἀνθρώπους, ἀνεσόμενος^ε τὰς τάφρους τὰς πρὸς τὸν ποταμόν. Ὡς δὲ τᾷτο ἐγένετο,

turres supra terram egestam excitabat, ut quàm plurima essent excubiarum loca. Et has quidem illi res agebant; qui autem in muro stabant, obsidionem hanc irridebant, quòd iis esset commeatus in annos plus viginti. Quæ Cyrus cùm audisset, in partes duodecim exercitum divisit, ut pars quælibet, unum anni mensem in excubiis esset. Babylonii rursum, his auditis, multò etiam magis irridebant, qui cogitarent secum, Phrygas et Lycios et Arabas et Cappadocas futuros contra se in excubiis, quos omnes arbitrabantur animis erga se magis esse benevolis, quàm erga Persas. Ac fossie quidem ductæ erant.

Cyrus verò, cùm audiisset celebrari Babylone festum quendam ejusmodi diem, quo Babylonii omnes nocte totâ potarent et comissarentur, eo die, cùm primùm in vesperasceret, magnâ hominum multitudine adhibitâ, fossarum ostia fluvium versùs aperuit. Hoc cùm factum esset,

^α Κατεγέγων τῆς πολιορκίας, ὡς, &c.] Audire juvabit, quid istâ de urbe tradit Q. Curtius l. 5. c. 1. *Ac pè totam quidem urbem tellis occupaverunt; per 90 stadia habitatur: — cætera ferunt cunctique, ut si externa vis ingruat, obfissis alimenta ex ipsius urbis solo subministrantur.* Confer Herod. l. 1. c. 178.

^β Καλέναιμε εἰς δώδεκα, &c.] Vulgò deest præpositio εἰς, quam vel subaudiendam, vel per imprudenciam à typographis præteritam censuit Porcius. Patitur ea quidem interdum ellipsin; sed maximè apud Poëtâs, et post verba motum ad locum significantia. Itaque reponenda potius quàm subintelligenda videtur; præsertim cùm, *Mureto* teste, in libris veteribus invenitur.

^γ Εννοόμενοι εἰ, &c.] Particulam hanc pro ὅτι nonnunquam accipi annotavit Budæus Comm. G. L. p. 978. adlatis ex Demosthene exemplis. Ejus autem in hujusmodi sensu usus, *Devario* iudice, proprius est dubiis rebus de quibus tametsi credamus, pro certis tamen affirmare non possumus. Vide tamen quæ notavimus p. 225. Confer. Act. xxvi. 8. ubi frustra est *Grotius*, qui εἰ pro ὅτι ad modum Hebræi ΩΝ poni ait.

^δ Εορτὴν τοιαύτην, &c.] Hoc de Festo agitur *Daniel* v.

^ε Τὰς τάφρους τὰς, &c.] Ità editiones Ald. Eton. Leuvcl. Stephanus exhibet τάφρους τὰς ἑσας, &c. additâ tamen huic participio vocis suspectæ notâ. Quod autem ad rem ipsam attinet, quâ de hoc agitur

τὸ ὕδωρ καὶ τὰς τὰς ἑχάρει ἐν τῇ νυκτί· ἡ δὲ διὰ τῆς πόλεως
τῇ πόλει οὕτως πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐγένετο. ^α Ως δὲ τὸ τῇ
πόλει ὕτως ἐπορεύετο, παρηγγύησεν ὁ Κύρος Πέρσαις χιλι-
άρχαις καὶ πεζῶν καὶ ἰππέων, εἰς δύο ἁλῶνας τὴν χιλιοςὺν παρεῖναι
πρὸς αὐτόν, τῆς δ' ἄλλης συμμάχης κατ' ἑρὰν τῶν ἐπεσθαι,
ἥπερ πρόσθεν τεταγμένους. Οἱ μὲν δὴ παρήσαν· ὁ δὲ, καλεσθεὶς
εἰς τὸ ξηρὸν τῇ πόλει τῆς ὑπέρτας καὶ πεζῆς καὶ ἰππέας, ἐκέ-
λευσε σκεψασθαι εἰ πορεύσιμον εἴη τὸ ἔδαφος τῇ πόλει. Επεὶ
δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι πορεύσιμον εἴη, ἐλαῦθα δὴ συγκαλέσας τῆς
ἡμετέρας τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἰππέων, ἔλεξε τοιάδε·

“ Ἄνδρες φίλοι, ὁ μὲν πόλις ἡμῖν παρακεχώρηκε τῆς εἰς
“ τὴν πόλιν ὁδῶ· ἡμεῖς δὲ θάρρῦντες ^β εἰσώμεν εἴσω, ἐννοή-
“ μενοι ὅτι οὗτοι ἐφ' οὓς νῦν πορευσόμεθα, ἐκεῖνοί εἰσιν οὓς
“ ἡμεῖς καὶ συμμάχης πρὸς ἑαυτοῖς ἔχοντες, καὶ ἐγρηγορό-
“ τας ἀπαντας καὶ νήφοντας, καὶ ἐξοπλισμένους καὶ συντεταγμένους
“ ἐνικῶμεν· νῦν δ' ^γ ἐπ' αὐτὴς ἴωμεν ἐν ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν

aqua noctu in fossas manabat; et alveus fluvii per urbem tendens, homi-
nibus pervius esse cœpit. Id ubi de flumine hoc modo ei successisset,
Persicis Cyrus et equitum et peditum tribunis imperat, mille suos in
binos explicatos ducendo apud se adessent; reliqui focii hos à tergo
sequerentur, instructi quemadmodum prius. Et hi quidem aderant;
cùm ille, in siccam fluminis partem ministris suis, tam peditibus quàm
equitibus immisiss, ut explorarent an vadum fluminis permeari possit
imperavit. Posteaquam illi posse permeari renuntiârunt, tum verò
peditum equitumque ducibus convocatis, hujusmodi verba fecit;

“ Flumen hoc nobis, amici, viam in urbem concessit: eam nos animis
“ præsentibus et omni timore vacuis ingrediamur, nobiscum ipsi reputan-
“ tes, hos, quos adgressuri nunc sumus, eos esse, quos à sociis sibi adjunctis
“ instructos et omnes vigilantes et sobrios, armatos et in acie dispositos
“ vicimus: jam verò adversus eos tendamus quo tempore multi eorum

agitur in loco, vide omnino Jer. l. 24,
38. li. 32, 36. ubi manifestè adludatur
ad aquas Euphratis à Cyro in paludem
Nitocris abducendas. Conferre juvabit
Herod. l. 1. c. 191. et Polyæn. l. 7. c. 6.
Refertur ab Usserio ad annum M. 3466.
J. P. 4176. ante ær. Christi. 538.

^α Ως δὲ τὸ τῇ] Eadem prius ellip-
tice loquendi ratione utitur Mat. xxi. 21.
— ἡ μόνον τὸ τῆς σικκῆς, &c. Sic au-
tem loqui amant auctores, quoties indi-
care volunt, quod alteri quocunque modo
accidit.

^β εἰσώμεν εἴσω, &c.] Hæc sincera est

edit. Eton. lectio, quæ in margine MSti
quoque Bodl. comparet. In cæteris libris
legitur — εἰσώμεν, μηδὲν φοβόμενοι
εἴσω, ἐννοούμενοι, &c. At Stephanus rectè
verba hæc, μηδὲν φοβόμενοι, ex margini
adscripto scholio irrepsisse putat: ibi enim
participium θάρρῦντες iis expositum fu-
erat.

^γ Επ' αὐτὴς ἴωμεν, &c.] In editione
Al. perperam scribitur ἴωμεν. in reliquis
exstat recepta scriptura: aliam tamen tam
Stephanus quàm Leunclavius margini ad-
scripsere, nimirum εἴμεν: quam hic in
loco vertendo sequitur.

"καθεύδονσι, ^a πολλοὶ δ' αὐτῶν μεθύουσι, πάντες δὲ ἀσύλαιοι
 " εἰσιν· ὅταν δὲ καὶ αἰσθῶνται ἡμᾶς ἐνδον ὄντας, ^b πολὺ ἂν ἔτι
 " μᾶλλον ἢ νῦν ἀχρεῖοι ἔσονται, ὑπὸ τῷ ἐκπεπληχθαι. Εἰ δέ
 " τις τῷτο ἐννοεῖται, ὃ δὴ λείπει φοβερόν εἶναι τοῖς εἰς πόλιν
 " εἰσιῖσι, μὴ ἐπὶ τὰ τέλη ἀναεῶντες βάλωσιν εἴθεν καὶ ἔθεν,
 " τῷτο μάλιστα θάρρειτε· ἡ γὰρ ἀναεῶσί τινες ἐπὶ τὰς οἰκίας,
 " ἔχομεν σύμμαχον θεὸν ^c Ἡφαίστον. ^d Εὐφραδία δὲ τὰ πρό-
 " θυρα αὐτῶν, φοῖνικος μὲν αἱ θύραι πεποιημέναι, ἀσφάλῳ
 " δὲ ὑπεκκαύματι κεχρισμέναι. Ἡμεῖς δ' αὖ πολλὴν ὀξύν
 " ἔχομεν, ἡ ταχὺ πολὺ πῦρ τέξεται, πολλὴν δὲ πίτταν καὶ συπ-
 " πειῶν, ἃ ταχὺ παρακαλεῖ πολλὴν φλόγα· ὥς ἀνάγκην
 " εἶναι ἢ ^e φεύγειν ταχὺ τὰς ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ἢ ταχὺ κατὰ-
 " κεκαῦσθαι. Ἀλλ' ἄγετε, λαμβάνετε ὅπλα· ἡγήσομαι δὲ ἐγὼ
 " σὺν τοῖς θεοῖς. Τρεῖς δ', ἔφη, ὧ Γαδάτα καὶ Γωερύα, δείκνυτε

" dormiunt multi sunt ebrii, universi denique inordinati: cum au-
 " tem et nos intus esse senserint, multò magis etiam, quàm nunc, in-
 " utiles futuri sunt, quia exanimati erunt. At si hæc in mentem alicui
 " venit, quod sanè fertur esse formidilofum urbem intrantibus, nè te-
 " ètis illis conscensis hinc inde tela *in nos* conjiciant, id *psim* maximè
 " vobis arimos addat: nam si qui conscendent ædes, adjutor nobis est
 " deus Vulcanus. Sunt verò eorum vestibula crematu facilia; cum
 " januæ palmarum è materiâ fabricatæ sint, et bitumine illitæ, quod
 " ignem facilè concipit. Nobis autem et faces plurimæ sunt, quæ in-
 " cendium ingens citò parient, et copia picis ac suppæ, quæ citò mag-
 " nam flammam eliciunt: adeò ut vel celerit'er necesse sit hos ex ædibus
 " aufugere, vel celeriter exuri. Verùm agite, arma capite; diis equi-
 " dem juvantibus præibo. Vos autem Gadata et Gobrya, demonstirate

^a Πολλοὶ δ' αὐτῶν, &c.] *Muretus* ex li-
 bris suis adfert πολλοὶ δ' ἂν μεθύουσι. Sed
 contra cæterorum omnium fidem nihil
 mutandum. Vide *Jerem.* li. 39. 57.

^b Πολὺ ἂν ἔτι μᾶλλον, &c.] Lege *Isa.*
 xlii. 7, S. xxi. 2, 3. *Jer.* l. 35, 36, 43.
 l. 30.

^c Ἡφαίστον] Vox origine orientalis, quæ
 Domicè scribitur Αφαίτος, i. e. ΝΠΩΝΩΝ
afisto, pater seu inventor ignis; quia, ut
 Γ.æci tabulantur, ἐφεῦρε πῦρ, καὶ τέχνας
 δὲ τῶν ἐκ πύρρ: ὀνόμας. Hinc ignis etiam
 ἡθε Ἡφαίστος à Γ.æcis nuncupatur. Ità
Isa. chil. 10. histor. 335.

Εκ τῷ Ἡφαίστῳ τοῖσδε τῷ πῦρ ἐφευρη-
 μέτος.

Ἡφαίστον καὶ τὸ πῦρ φημὲν, τῷ εἰρετῇ
 ἐπίση.

Vulcani appellatio ad voces תיבול קין
Tubal Cain, Gen. iv. 22. proxime acce-
 dit: atque adeò haud sine causâ viri docti
 statuerunt *Vulcanum* esse *Tubal Cain*.

^d Εὐφραδία δὲ, &c.] *Strabo* lib. 16.
 p. 1073, et seq. de *Babyloniâ*: Διὰ δὲ τὸν
 τῆς Ἑλῆς σπᾶνιν, ἐκ φοινίκων ξύλων αἱ οἰκο-
 δομαὶ συνελθύναι, καὶ δοκοῖς καὶ σύλεις·
 περὶ δὲ τῆς σύλης ἐρίφωνες ἐκ τῆς καλά-
 μης σχοῖνια περιθέουσιν εἴτ' ἐπαλείφουσιν
 χρώμασι κατὰράφουσι τὰς δὲ θύρας ἀσ-
 φάλῳ, &c.

^e Φεύγειν ταχὺ τὰς ἀπὸ, &c.] *Leun-*
clavius αὐτὸς, pro τὰς, quod in omnibus
 reperitur

“ τὰς ὁδοὺς ἴσε γάρ· ὅταν δὲ ἐλθὼς γενώμεθα, τὴν ταχίστην ἀγέλη
 “^a ἐπὶ τὰ βασίλεια.” Καὶ μὴν, ἔφασκαν οἱ ἀμφὶ τὸν Γωβρύαν,
 οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν, εἰ εἶεν ἀκλεις οἱ αἰ πύλαι αἱ τῆ βασιλείας·
 ἐν κόμῳ γὰρ δοκεῖ ἡ πόλις πάντα εἶναι τῆδε τῇ νυκτί. Φυλακῇ
 μέντοι πρὸ τῶν πυλῶν ἐντειχόμεθα· ἐστὶ γὰρ αἰεὶ τελατῆριον.^b Οὐκ
 ἂν ἀμελεῖν διοί, ἔφη ὁ Κύρος, ἀλλ’ ἵεναι, ἵνα ἀπαρασκευάστως ὡς
 μάχισα λάθωμεν τὸς ἄνδρας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐρρήθη, ἐπορεύοντο· τῶν δὲ ἀπαντήσων οἱ
 μὲν ἀπίθνησκον παιόμενοι, οἱ δ’ ἔφευγον·^c πάλιν εἶσω, οἱ δ’
 ἐβόων. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Γωβρύαν συνεβόων αὐτοῖς, ὡς κωμα-
 σαὶ ὅλεις καὶ αὐτοί· καὶ^d ἰόντες ἢ ἐδύναντο ὡς τάχιστα ἐπὶ
 “ nobis itinera; cum ea vobis sint cognita: et ubi jam intus erimus,
 “ quamprimùm ad regiam ducite.” Atqui, aiebant illi qui erant cum
 Gobryâ, non mirum fuerit, si quidem nec portæ ipsius regiæ clausæ
 sint: urbs enim tota videtur hâc nocte commissationi esse intenta. Sed
 in excubias tamen ante regiæ portas incidemus; quod ex semper istuc
 collocentur. Non negligenda res est, ait Cyrus, sed eundem, ut eos
 quàm maximè imparatos offendamus.

Hæc ubi dicta fuerunt, pergebant: si qui autem eis obviam venirent,
 partim cæsi peribant, partim intrò fugâ se recipiebant, partim clamorem e-
 debant. Qui verdè circa Gobryam erant, eosdem cum illis clamores edebant,
 velut ipsi quoque commissatores: et pergentes quâ celerrimè progredi pote-

reperitur libris, reponendum censet. Sed
 ferri tamen potest vulgata lectio, ut eo-
 dem modo dicatur hîc φεύγειν ταχὺ τὰς
 ἀπὸ τῶν οἰκιστῶν, quo dictum est ἀναστ. ε.
 p. 206. Ἐφευγον ἂν καὶ οἱ ἀπὸ τούτων τῶν
 οἰκιστῶν.

^a Ἐπὶ τὰ βασίλεια. Καί, &c.] Inter has
 voces—— βασίλεια. Καί, &c. aliqua
 desiderari tam Stephanus quàm Leuncla-
 vius aliquando suspicati sunt. Tandem
 utrique magis placuit et distinctionis et
 scripturæ verborum, quæ mox sequuntur,
 mutatio. Duas itaque lectiones hæc Ste-
 phanus ex conjecturâ proponit: prima,—
 τῇ βασιλείᾳ, ὡς ἐν κόμῳ δεῖ. κομᾶζει
 γὰρ ἡ πόλις πάντα τῆδε, &c. altera,—
 τῇ βασιλείᾳ, ὡς ἐν κόμῳ. ἐν κόμῳ γὰρ
 δοκεῖ ἡ πόλις πάντα εἶναι τῆδε, &c. Hoc
 postremo ferè modo Muretus etiam to-
 tum hunc locum legendum putavit—
 οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν, εἰ καὶ ἀκλεις οἱ αἰ
 πύλαι αἱ τῆ βασιλείας εἶεν, ὡς ἐν κόμῳ. ἐν
 κόμῳ γὰρ δοκεῖ ἡ πόλις πάντα εἶναι, τῆδε
 τῇ νυκτί. Minus sanè mihi grata est ista
 repetitio—— ὡς ἐν κόμῳ. ἐν κόμῳ γὰρ,
 &c. quare præ cæteris arridet Leunclavii,
 locum istà resingentis, conjectura: οὐδὲν
 ἂν εἴη θαυμαστόν, εἰ καὶ εἶεν ἀκλεις οἱ αἰ

πύλαι αἱ τοῦ βασιλείου. ὡς ἐν κόμῳ γὰρ
 δοκεῖ ἡ πόλις πάντα εἶναι τῆδε τῇ νυκτί.
 Quin et Camerarius lectionem hanc non-
 nihil confirmat, qui in vet. suo libro to-
 tum locum sic legi annotat. οὐδὲν ἂν εἴη
 θαυμαστόν, εἰ καὶ ἀκλεις οἱ αἰ πύλαι αἱ τοῦ
 βασιλείου εἶεν· κομᾶδοκεῖ γὰρ ἡ πόλις πᾶ-
 σα τῆδε, &c. At verò novum est illud
 κομᾶδοκεῖ, et hand dubiè πινυροῦ κόμμα-
 τος. Hujus autem ipsius convivii men-
 tio est Danielis v. Vide Isai. xlv. Vulgò
 legitur οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν. καὶ γὰρ ἀκλεις-
 οἱ αἰ πύλαι αἱ τῇ βασιλείᾳ· ὡς ἐν κόμῳ
 δοκεῖ γὰρ ἡ, &c.

^b Οὐκ ἂν ἀμελεῖν, &c.] Ità libri, quos
 vidi, omnes. Muretus autem legit, οὐκ
 ἄρα μέλλειν δεῖ. Nec, opinor, malè.

^c Πάλιν εἶσω, &c.] Leunclavius in Ca-
 merarii libro rectius scriptum putat, ἔφευ-
 γον πάλιν ὀπίσσω. quod mihi quidem non
 æquè placet. Nam, ut tacitam aliorum
 omnium librorum auctoritatem, de vul-
 gatæ lectionis sinceritate dubitationem tol-
 lunt omnem ea, quæ paulò post sequuntur:
 καὶ τοῖς πάλιν φεύγουσιν εἶσω, &c. Vide
 Jerem. li. 58.

^d Ἰόντες ἢ ἐδύναντο ὡς, &c.] In editione
 Eton. deest illud ὡς post ἐδύναντο: et ità
 quidem

τοῖς βασιλείοις ἐγένοντο. Καὶ οἱ μὲν σὺν τῷ Γωβρύᾳ καὶ Γαδάτᾳ
 τέταρτοι κεκλεισμένας εὗρισκον τὰς πύλας τῆ βασιλείᾳ· οἱ δ'
 ἐπὶ τῆς φύλακας ταχθέντες ἐπεισπίπτουσιν αὐτοῖς ^a πῦρσι πρὸς
 φῶς πολὺ, καὶ εὐθὺς ^b ὡς πολέμιοι ἐχρῶντο αὐτοῖς. Ὡς δὲ
 κραυγὴ καὶ κλύπος ἐγένετο, αἰσθόμενοι οἱ ἔνθον τῆ θορύβου, ^c κε-
 λεύσαντος τῆ βασιλείας σκέψασθαι τί εἴη τὸ πρᾶγμα, ἐκθίοντες τι-
 νες ἀνοίξαντες τὰς πύλας. Οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Γαδάταν ὡς εἶδον τὰς
 πύλας χαλάσας, εἰσπίπτουσιν, καὶ τοῖς πάλιν φεύουσιν εἰς τὴν ἐρε-
 πόμενοι, καὶ παῖοντες ἀφικνῶνται ^d πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἦδη ἐση-
 κότα αὐτὸν καὶ ἐσπασμένον ὃν εἶχεν ἀκινάκην εὗρισκον. Καὶ τῶτον
 μὲν οἱ σὺν Γαδάτᾳ καὶ Γωβρύᾳ πολλοὶ ἐχειρῶντο· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 δὲ ἀπέθνησκον, ὁ μὲν, προβαλλόμενός τι, ὁ δὲ, φεύων, ὁ δὲ

rant, ad regiam perveniunt. Et hi quidem Gobryæ Gadatæque ad-
 juncti portas regiæ clausas inveniunt; qui verò adversus regiæ custodes
 ire jussi fuerant, magno cum impetu irruunt in eos ad ignem largum
 potantes, statimque hostili cum eis more agunt. Orto autem clamore ac
 itrepitu, cū ii, qui erant intus, tumultum sentirent, et inspicere rex ju-
 beret, quid illud esset rei, apertis aliqui portis procurrunt. Cū portas
 ii, qui circa Gadatam erant, patefactas conspicerent, irruunt, et illos rur-
 sū fugientes intrò insequuti, ac ferientes ad regem perveniunt; eūque
 jam erectum cum acinace, quem firistum tenebat, inveniunt. Hunc
 Gadatæi et Gobryani numero plures opprimunt; atque ii etiam, qui cū
 ipso erant, perierunt; alius, cū aliquid objiceret; alius, cū fugeret;

quidem secundum vulgarem loquendi for-
 mam dicendum videtur; scil. vel ἡ ἐδύ-
 ναντο τάχιςα sine ὡς: vel scribendum ὡς
 ἐδύναντο τάχιςα sine ἡ. Ita Noster ἀναλ.
 δ. p. 194. Τῇ δ' ὕστερα ἐδόκει προσθεῖναι
 εἶναι, ἡ δύναντο τάχιςα, &c. Fieri tamen
 potest, inquit Stephanus, ut ἐκ τῆ πα-
 ραλλήλου utrumque positum fuerit. Nisi
 fortè dicamus distinguendum post ἡ ἐδύ-
 ναντο, ut ὡς τάχιςα cum sequentibus con-
 nectatur. Hanc sanè distinguendi ratio-
 nem sequuntur Camerarius et Gabriellus;
 eidemque favet Z narus. a. ad quem sic
 legitur et distinguitur, ὡς ἐδύναντο, τά-
 χιςα ἐπὶ, &c. Sed MS Bodl. et editiones
 Ald. Steph. Leuncl. receptam lectionem
 et distinguendi rationem constabunt.

^a Πῦρσι πρὸς φῶς] Hoc in loco φῶς
 denotat ignem: quem igitur Hamménus
 et Gatakerus putant esse Hebræisnum,
 Marc. xiv. 54. nullus est. Helyebius,
 φῶς, τὸ πῦρ καὶ ἡ χάρα. Forfan, ἡ ἐσχάρα.
 Locus autem hic egregiè facit ad illustra-

dum vaticinium Jeremiæ de Babylonis,
 quæ, ubi incaluerunt, trucidatum ibi ait
 cap. li. 39. Verè ergo incaluerant et vino
 et igne ingenti. Conf. v. 57.

^b Ὡς πολέμιοι, &c.] Muræus legit,
 πολέμιοι. Sed rectius, opinor, MS. Bodl.
 et editi libri, πολέμιοι. Nam prius συνε-
 ζόντων αὐτοῖς ὡς καμασοὶ ὄντες, nunc tan-
 dem, quales reverà fuerant, ostendunt.

^c Κελεύσαντος τῆ βασιλείας, &c.] Conf.
 Isai. xlv. 1.

^d Πρὸς τὸν βασιλέα, &c.] Scil. Belshaz-
 zarem; qui et Nabonnidus: Berofo, Laby-
 ritus ab Herodoto vocatur. Vide Is. xlii.
 14, 15. xxi. 2, 3, 4. xlv. 1. et seq. Dan. v.
 30. Jer. xxv. 12, 13, 14. l. li. passim.
 Anno a. tem M. 3460. J. P. 4176. ante
 æram Christianam 538. Babylonicum
 imperium eversum erat, atque ad Medos
 et Persas victores, prout à Prophetis præ-
 dictum erat, translatus. Confer Berosum
 apud Joseph. contra Ap. l. i. c. 20. et
 Euseb. Præpar. Evang. l. 9. c. 40.

γε, καὶ ἀμυνόμενος ὅτῳ ἐδύνατο. Ο δὲ Κύρος διέπεμπε τὰς τῶν ἱππέων τάξεις κατὰ τὰς ὁδούς· καὶ προεῖπεν, ἕς μὲν ἔξω λαμβάνοιεν κατὰ καινέην, τὰς δ' ἐν ταῖς οἰκίαις κηρύττειν τὰς Συρίῃ ἐπισταμένους ἐνδον μένειν· εἰ δὲ τις ἔξω λησθείη, ὅτι θανατώσοιτο. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίουν.

Γαδάτας δὲ καὶ Γωβρύας ἦκον· καὶ θεὸς μὲν πρῶτον προσεκύνησεν ὅτι τέλειωρημένοι ἦσαν τὸν ἀνόσιον βασιλέα, ἔπειτα δὲ Κύρος κατέφιλον καὶ χεῖρας καὶ πόδας, ^α πολλὰ δακρύοντες ἅμα χαρᾷ καὶ εὐφραϊνόμενοι. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἦσθοντο οἱ τὰς ἄκρας ἔχοντες ἐαλωκυῖάν τε τὴν πόλιν καὶ τὸν βασιλέα τεθνηκότα, παραδιδόασιν καὶ τὰς ἄκρας. Ο δὲ Κύρος τὰς μὲν ἄκρας εὐθὺς παρελάμβανε, καὶ φρεράρχας τε καὶ φρερὰς εἰς ταῦτα ἀνέπεμπε· τὰς δὲ τεθνηκότας θάπτειν ἐφῆκε τοῖς προσήκασιν· τὰς δὲ κήρυκας κηρύττειν ἐκέλευσεν, ἀποφέρειν πάντας τὰ ὅπλα Βαβυλωνίως·

alius, cū se quacunque re poterat tueretur. Cyrus autem cohortes equitum per vias *passim* dimittebat; et edicebat, ut quos extra domos deprehenderent, occiderent; utque ii, qui linguæ Syriacæ periti erant, denuntiarent illis qui *adhuc* in ædibus essent, ut intus manerent: quod si quis foris deprehenderetur, eum morte multandum. Et hi quidem hæc exsequebantur.

Gadatas autem et Gobryas accesserunt; ac deos primū venerati sunt, quod de impio rege pœnas sumpsisent; deinde manus et pedes Cyri deosculabantur, cū præ gaudio, simul et lacrimas copiosè profunderent et lætitiæ signa darent. Posteaquam illuxisset, ac sensissent illi, qui arces tenebant, tum urbem esse captam, tum regem occisum, arces etiam tradunt. Cyrus eas statim occupat, et præsidiorum magistros cum militibus præsidariis in illas immittit: mortuos sepeliendi potestatem propinquis facit; et præcones *palam* prædicare iussit, ut omnes Babylonii arma deferrent:

^α Πολλὰ δακρύοντες, &c.] De lacrimis gaudio expressis sic *Philo*, περὶ ἀποικ. p. 412. ed. nov. *Par.* Ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς χορευταῖς τῆς ἀρετῆς σφαδάζειν καὶ δακρύειν εἶδος ἢ τὰς τῶν ἀφρόνων ὀδυρομένοις συμφορὰς, ἢ διὰ περιχάρειαν γίνεσθαι δὲ αὐτῇ, ὅταν ἀθρόα ἀλγὰ μὴδὲν προσδοκῶντα πῶλε, αἰφνιδίον ὁμῶς ἴσταντα πηλημυρῇ, &c. *Suetonius* lib. 2. p. 29. edit. *Cassub.* fol. tradit, *Augustum* etiam *Messallæ*, cum ex mandatis Senatūs P. Q. R. patrem patriæ salutanti, lacrimantem respondisse. Quem ad locum simile exemplum adduxit *Cassubonus*, de lacrimis magni principis *Ptolemæi* ex lætitiâ manantibus: qui, *Iosepho* euctore, cū adlata recens ἐ Judæa Legis Dei sacra volumina venerabundus tracta-

ret, eoque nomine Deo O. M. gratias ageret: faustâ omnium qui aderant acclamatione dilaudatus, lacrimas non tenuit. *Iosephus* eleganter: ἐκκοπάντων δ' ὑφ' ἐν τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν συμπαρίων, γίνεσθαι τὰ ἀλγὰ τῷ βασιλεῖ, δι' ὑπεροχὴν ἰδούσης εἰς δάκρυα πρῶπις. φέσει τῆς μετὰ τὴν χαρὰς πασχύσης καὶ τὰ τῶν λυπηρῶν σύμβολα. *Antiq. Jud.* l. 12. c. 2. p. 516. edit. Oxon. Idem expressit *Sophocles* *Elect.* v. 912.

Χαρὰ δὲ πῶς πλημ' εὐθὺς ὄμμα δακρύων·
Consule *Scholi.* Et ejusd. *Trag.* v. 1243, 1244.

—— κατὰ συμφορὰς μοι

Γεσθὺς ἔρπει δάκρυον ὁμμάτων ἄπο,

ὅτῃ δὲ ^a ληφθήσονται ὅπλα ἐν οἰκίᾳ, προηγόρευεν ὡς πάντες οἱ ἔδον ἀποθανεῖν. Οἱ μὲν δὲ ἀπέφερον· ὁ δὲ Κύρος ταῦτα μὲν εἰς τὰς ἀκρας κατέθειτο, ὡς εἴη ἑτοίμα εἴ τι ποτὲ δεῖσι χρῆσθαι. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πρῶτον μὲν τῆς μάχης καλίστης, ὡς δορυαλῶτα τῆς πόλεως ἔσης, ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς καὶ τεμένη ἐκέλευσεν ἐξελεῖν· ἐκ τῆς δὲ καὶ οἰκίας διεδόθη καὶ ἀρχεῖα τέτοις, ὥς περ κοινωνὰς ἐνόμιζε τῶν καλῶς πεπραγμένων· ^b ἄτῳ δένειμεν, ὥς περ ἐδδοκίῳ, τὰ κράτιστα τοῖς ἀρίστοις. Εἰ δέ τις οἴοιτο μείον ἔχειν, διδάσκειν πρᾶσιόν τι ἐκέλευε. Προεῖπε δὲ, Βαθυλωνίης μὲν τὴν γῆν ἐρμάζεσθαι, καὶ τὰς ὁασμὰς ἀποφέρειν, καὶ θεραπεύειν τέτῳς οἷς ἕκαστοι αὐτῶν ἐδόθησαν· Πέρσας δὲ καὶ τὰς κοινωνεῖν, καὶ τῶν συμμάχων ὅσοι μένειν ἡρᾶντο παρ' αὐτῷ, ὡς δεσπότας ὧν ἔλαβον προηγόρευε διαλέγεσθαι.

Ἐκ δὲ τῆς ἐπιθυμῶν ὁ Κύρος ἤδη καλᾶσκευάσασθαι, καὶ αὐτὸς ὡς βασιλεῖ ἡγεῖτο πρέπειν, ἔδοξεν αὐτῷ τῆτο σὺν τῇ τῶν φίλων γνώμῃ ποιῆσαι, ^c ὡς ὀτήκιστα αὖ ἐπιφθόνως σπάνιός τε καὶ σεμνὸς φανεῖη. Ὡς ἔν ἐμνηχαιᾶτο τῆτο· ἅμα τῇ ἡμέρᾳ γὰς ὅτῃ ἐδόκει ἐπιήδειον

in quacunq[ue] verò domo arma deprehenderentur, in eà denuntiabant omnibus esse moriendum. Et illi quidem arma deportabant: quæ Cyrus in arces deposuit, ut in promptu essent, si quando eis esset utendum. Hæc ubi peracta fuerunt, primùm arcessitis magis, quia bello capta urbs esset, præcepit, ut diis primitias manubiarum et fana seligerent: postea tum *alias* domos tum principum ædificia dividebat in eos, quos illorum, quæ gesta fuerant, socios existimabat: atque hoc modo distribuit, uti dudum fuerat decretum, optima *quæque* præstantissimis. Quòd si putaret aliquis sibi minus obtigisse, mandabat ut accedens *id ipsum* doceret. Edixit etiam, Babylonis agros esse colendos, et tributa pendenda, et iis obsequia præstanda quibus singuli traditi essent: Perfas verò et *Perfarum* particines, et quotquot ex sociis apud eum remanere vellent, iussit tanquam dominos, cum iis quos *sibi traditos* acceperant, loqui.

Secundùm hæc cupiens jam Cyrus etiam se parare, quemadmodùm decere regem existimaret, id de amicorum sententiâ faciendum statuit, ut quàm minimâ cum invidiâ et rariùs conspiceretur et angustiori specie. Id igitur ità effecit: primâ luce stabat in loco, quo putabat esse

^a ληφθήσονται] Libens hanc scripturam amplexus sum, quam Stephanus ex vet. quodam libro addert, et reponendum etiam censet. Prius erat, ληφθήσονται.

^b Οὕτω δένειμεν] *Gabrielius* ex vetustis suis exemplaribus addert, οὕτω δὲ δένειμε. Sed cùm MS. Bodl. et libri editi, quos vidi, omnes vulgatam lectionem tueantur, nihil muto. Infra quoque sub init. lib. 8.

occurrit locus, ubi oratio nullius particulae vinculo connectitur.

^c ὡς ὀτήκιστα αὖ, &c.] Sic reponendum monuit olim *Muretus*. Cui non invins parui. Vulgò scribitur ὀτήκιστα ἀνεπιφθόνως. *Leunclavius* legendum putat ὀτήκιστα ἐπιφθόνως. Sed ultro ferè sese offert, quam amplexi sumus, scriptura.

εἶναι, προσεδίχθη τὸν βελλόμενον λέγειν τί, καὶ ἀποκρινόμενος ἀπέπεμπεν. Οἱ δ' ἄνθρωποι, ὡς ἔγνωσαν ὅτι προσδεχοῖτο, ἤκου ἀμήχανοι τὸ πλῆθος· καὶ ὠθιμένων περὶ τῆ προσελθεῖν, μηχανῇ τε πολλῇ καὶ μάχῃ ἦν. Οἱ δὲ ὑπέρταί ὡς ἡδύνατο διακρίναντες, ^a προσέεισαν. Ὅποτε δὲ τις καὶ τῶν φίλων διωσάμενος τὸν ὄχλον προφανείη, προσείνων ὁ Κύρος τὴν χεῖρα προσήγειο αὐτὰς, καὶ ἕτως ἔλεfen, Ἄνδρες φίλοι, ^b περιμένετε ἕως τὸν ὄχλον διωσώμεθα· ἐπειτα δὲ καθ' ἡσυχίαν συγληνσόμεθα. Οἱ μὲν δὲ φίλοι περιέμειον, ^c ὁ δ' ὄχλος πλείων καὶ πλείων ἐπέρρει, ^d ἕως παρέφθασεν ἐσπέρα γενομένη πρὶν τοῖς φίλοις αὐτὸν σχολάσαι καὶ συγληνέσθαι. Οὕτω δὲ ὁ Κύρος λέγει, Ἀρα, ἔφη, ὦ ἄνδρες, νῦν μὲν καιρὸς διαλυθῆναι· αὐρίον δὲ πρῶτ' ἔλθει· καὶ γὰρ ἐγὼ βάλομαι ὑμῖν τὴ διαλεχθῆναι. Ἀκῆσαντες ταῦτα

commodum, et admittebat quemlibet aliquid dicere volentem; ac postquam respondisset, dimittebat. Cum autem intellexissent homines, Cyrum eos expectare, infinita multitudo ad eum confluit: jamque conveniendi ejus causâ semet impellentium molitiones et rixæ multiplices erant. Ministri autem ipsius adhibito discrimine, prout poterant, accedendi potestatem faciebant. Quod si aliquando quispiam ex amicis impellendo disjectâ hominum turbâ in conspectum Cyri prodiret, tum verò manum protendens istos adtrahebat, et ita dixit, Expectate, amici, donec turbam hanc dimoveamus; ac deinde per otium congregiemur. Expectabant igitur amici, et turba major usque adfluebat, donec opprimeret eum vespera, priusquam nactus esset otium in amicorum congressum colloquiumque veniendi. Itaque dicebat Cyrus, Modò quidem, viri, tempus est discedendi: cras manè adeste; nam est quod vobiscum colloquar. His auditis,

^a Προσέεισαν] In vulgatis codicibus legitur προσήεισαν. Sed Stephanum secutus sum, qui unius literæ mutatione locum feliciter restituit: et similem recepti verbi notavit usum ἀναθ. δ. p. 194. Οἱ ἄν πάλοι ἤκουες, καὶ πῶρ καίοντες, ὡς προσέεισαν πρὸς τὸ πῶρ τὰς ὑψίζοντας, &c.

^b Περιμένετε] In MS. o Bodl. et editione Ald. legitur παραμένετε, et mox infra παρέμενον. Editio ista dat quoque ὡς διωσόμεθα. Sed omninò rectè manu illud exaratum exemplar, et principes editiones scripturam verbi hujus receptam exhibent.

^c Ο δ' ὄχλος πλείων καὶ, &c.] Pari orationis elegantia simul et vi τὸ μᾶλλον itat Apostolus Philip. i. 9. Καὶ τῷτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ᾖ μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύη.

^d ἕως παρέφθασεν] Suspicetur fortasse quispiam, inquit Stephanus, pro ἕως παρέφθασε legendum ἕως περ ἔφθασεν. Sed quidni Xenophontem hic Homérico verbo, ut aliis alibi, uti dicamus? Ab Homero autem præpositionem παρὰ pro præpositione πρὸ usurpari hoc in verbo constat ex Il. α' v. 346.

—εἰ δ' ἄμμι παραφθαῖσι πύδισσιν. Sic ejusd. Il. ψ' v. 515.

Κερδεσιν, οὐτι τάχει γε παραφθάμενος Μενέλαον.

Et χ' v. 197.

Τυσσάνι μὲν προπάρειθεν ἀποσρέψασκε παραφθὰς
πρὸς πεδίον γ'.

Ubi Eustathius παραφθὰς exponit προφθὰς.

οἱ φίλοι, ἄσμενοι ὄχουλο ἀποθέοντες, δίκην δεδωκότες ^a ὑπὸ πάντων τῶν ἀναλκαίων. Καὶ τότε μὲν ὕτως ἐκοιμήθησαν.

Τῇ δ' ὑπεραίρῃ ὁ μὲν Κύρος ^b παρῆν εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον· ἀνθρώπων δὲ πολὺ πλείον πλῆθος περιεσκήκει βυλομένων προσιέναι, καὶ πολὺ πρότερον ἢ οἱ φίλοι παρῆσαν. Ο ἦν Κύρος περισσάμενος τῶν ξυσοφόρων Περσῶν κύκλον μέγαν, εἶπε μηδέν ^c παρίεναι ἢ τὰς φίλας τε καὶ ἀρχαίας τῶν Περσῶν τε καὶ τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δὲ συνηλθον αὐτοί, ἔλεξεν ὁ Κύρος αὐτοῖς τοιαύδε· “ Ἄνδρες
 “ φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς ὕδεν ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι,
 “ τὸ μὴ ἔχῃ μέχρι τῆδε πάντα ὅσα εὐχόμεθα καταπεπραχέναι·
 “ εἰ μὲντοι τοιῶτον ἔσται τὸ μακάλα πράσσει, ὥστε μὴ οἶόν τε εἶ-
 “ ναι μήτε ἀμφ' αὐτὸν σχολὴν ἔχειν, μήτε μὲν τῶν φίλων εὐ-
 “ φρανθῆναι, ἐγὼ μὲν χαίρειν ταύτην τὴν εὐδαιμονίαν κελεύω.
 “ Ἐνενοήσατε γὰρ, ἔφη, καὶ χθὲς δῆπερ, ὅτι ἔωθεν ἀρξάμενοι
 “ ἀκίειν τῶν προσιούτων, ἐκ ἐλήξαμεν πρόσθεν ἐσπέρας· καὶ νῦν
 “ ὁρᾶτε τάς τε, καὶ ἄλλας πλείονας τῶν χθὲς παρόντων, ὥς πράγ-
 “ ματα ἡμῖν παρέξοντες. Εἰ οὖν τις τούτοις ὑφίξει ἑαυτὸν,
 “ λογίζομαι μικρὸν μὲν τι ὑμῖν μέρος ἐμῶ μελεσόμενον, μικρὸν

libenter amici discedebant curriculum, rebus omnibus necessariis multati. Ac tum quidem ita quieti se dederunt :

Postridie Cyrus ad eundem locum aderat : quem jam multo major hominum adire volentium turba circumstabat, qui multo prius etiam, quam illi amici, adveniant. Cyrus igitur Persis hastas gestantibus ambitu magno circum se collocatis, neminem admitti iussit, praeter amicos et Persarum sociorumque principes. Illi vero cum convenissent, huiusmodi Cyrus ad eos orationem habuit ; “ Nihil est, amici ac focii, quod de diis queramus, quasi non perfecerimus haec omnia, quaecunque liceret optare : “ sed enim si huiusmodi quiddam est res magnas gerere ; ut neque possis “ ipsi tibi vacare, neque cum amicis hilariter vivere, beatitatem sanè hanc “ equidem valere jubeo. Nam et heri utique animadvertistis, inquit, à “ primâ nos aurorâ cœpisse audire accedentes, neque defuisse ante vespere- “ ram : et nunc videtis hos, atque alios multo plures iis qui heri aderant, “ praestò esse, ut nobis negotia facessant. Itaque si quis istis se submittere “ velit, equidem cogito, exiguâ parte vobis mei copiam fore, et mihi

^a ὑπὸ πάντων] Ità rectè editio Eton. adficientibus Stephano, Leunclavio et MSco Bodl. Similiter ἀναλ. δ'. p. 194. Οσοι δὲ, ὅτε τοπρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρσαν, ὑπὸ τῆς αἰθρίας δίκην ἰδίδεσαν. Vulgò, ἀπὸ πάντων.

^b Παρῆν εἰς τὸ, &c.] Id est ἐν τῷ, &c. Nam hæ præpositiones invicem permutan-

tur. Vide *Mat.* ii. 1. *Joh.* i. 13. Nisi quis dicat hîc παρῆναι motûs significationem, ut alibi, habere ; quo sensu, postulat post se eis, πρὸς, ἐπὶ, vel adverbium *ad locum*.

^c Παρίεναι ἢ, &c.] Particula ἢ hîc idem esse videtur, quod εἰ μὴ. Sic *Joh.* xiii. 10. Ο λεγόμενος ὁ χρεῖαν ἔχει ἢ τὴν πίδακ νύφασθαι.

“ δέ τι ἐμοὶ ὑμῶν· ἐμαυτῷ μέντοι σαφῶς οἶδ’ ὅτι οὐ τιῶν μοι
 “ μέλει. Ἐτι δ’, ἔφη, καὶ ἄλλο ὁρῶ γελοῖον πρᾶγμα. Ἐγὼ
 “ γὰρ δὴ περὶ ὑμῖν μὲν ὥσπερ εἰκὸς διάκειμαι· τῶν δὲ τῶν ^α περι-
 “ ερηκώτων ἢ τινα ἢ εἶδνα οἶδα, ^β καὶ ἔτοι πάντες ἔτω παρὰ
 “ κευατμένοι εἰσιν, ὥς, ἢ νικῶσιν ὑμᾶς ὠθεύεις, πρότερον ^γ
 “ βέλονται ὑμῶν παρ’ ἐμῷ διαπραζόμενοι. Ἐγὼ δὲ ἤξιον τέττες,
 “ εἰ τις τὸ ἐμῷ δέοιτο, θεραπεύειν ὑμᾶς τὰς ἐμὰς φίλεις ^δ δεο-
 “ μένας προσκλιγῆς. Ἰσως ἂν ἔν εἴποι τις, τί δῆτα ἔχ’ ἔτος
 “ ἐξ ἀρχῆς παρὰ κευασάμην, ἀλλὰ παρῆχον ἐν τῷ μέσῳ
 “ ἐμαυτόν. Ὅτι τὰ τῷ πολέμῳ τοιαῦτα ἐγγνωσκον οὐλα, ὥς μὴ
 “ ὑπερίξειν δέον τὸν ἄρχοντα ^ε μήτε τὸ εἶδναί αὐ δει, μήτε τὸ
 “ πράττειν αὐ ἂν καιρὸς ἦ· τὰς δὲ σπανίως ἰδεῖν στρατηγὸς πολλὰ
 “ ἐνόμιζον ὡς δει πράχθῃναι παριέναι. Νῦν δ’ ἐπειδὴ ^ς
 “ φιλοπονύτατος πόλεμος ἀναπέπαυται, δοκεῖ μοι καὶ ἡ ἐμὴ
 “ ψυχὴ ἀναπαύσεώς τινος ἀξιῶν τυχεύειν. Ὡς ἔν ἐμῷ ἀπο-
 “ ρνήσας, ὅτι ἂν τύχοιμι ποιῶν ὥς καλῶς ἔχειν τὰ τε ἡμέτερα

“ vestri : mei sanè ipsius mihi, fat scio, nè tantilla quidem erit copia.
 “ Præterea rem, inquit, aliam quoque ridiculam animadverto. Nam
 “ equidem ita sum erga vos adfectus, ut par est : at eorum, qui nos cir-
 “ cumstant, vel *unum* aliquem vel neminem novi ; et hi tamen omnes
 “ ita parati sunt, ut, si vos impellendo vincant, priores *etiam* vobis ^α
 “ me, quæ voluerint, impetraturi sint. Ego verò æquum arbitrarer hos,
 “ si quis à me petere aliquid vellet, amicos meos vos obsequio demereri,
 “ atquæ orare ut *eos* adduceretis. Fortasse dixerit quispiam, cur ita non
 “ ab initio me comparaverim, sed *omnibus* in medio me *potius* exhibue-
 “ rim. Nimirum animadvertebam res bellicas ejusmodi esse, ut impe-
 “ ratorem non oporteat esse postremum vel intelligendis iis quæ necesse
 “ est, vel gerendis quæ usus postulat : et imperatores, si rarò conspice-
 “ rentur, existimabam prætermittere multa, quæ fieri debuerant. Nunc
 “ posteaquam bello maximi laboris confecto quiescimus, etiam meus
 “ animus æquum censet, ut requiete aliquâ potiatur. Quare cùm ipse
 “ ambigam quid mihi faciendum sit, ut res nostræ et aliorum, quos curæ

^α Περιερηκώτων ἢ τινα, &c.] Step-
 phanus suspicatur Xenophontem scripsisse, ἢ
 εἶνα τινα, ἢ εἶδνα, *unum duntaxat, aut e-*
tiam neminem. Εὐὶ quidem insolens lo-
 quendi genus ; quod libri tamen omnes
 præstant.

^β Καὶ ἔτοι, &c.] Καὶ hic commodè
 reddi posse videtur, *tamen, attamen* : quo-
 modo etiam sumi potest Job. i. 10, 11.

^γ Δεομένης] Sic reposui ex MSto Bodl.
 adficiente Stephano. Referendum autem
 est hoc participium ad τῶν. Prius erat
 διομένους.

^δ Μήτε τὸ εἶδναί, &c.] Utrobique τῷ
 Xenophontem scripsisse putat Stephanus.
 Fatetur tamen vulgatam tolerari posse
 scripturam : quam sanè retinendam cœ-
 leo.

“ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ὧν ἡμεῖς δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, συμβουλευέτω τις
 “ ὅ,τι ὁρᾷ συμφωρώτατον.”

Kyros μὲν ἕτως εἶπεν· ἀνίσταται δ' ἐπ' αὐτῷ Ἀρτιάβαζος, ὁ
 συγγενὴς πολεμήσας εἶναι, καὶ εἶπεν, Ἡ καλῶς ἔφη, ἐποίησας,
 ὦ Kyre, ἄρξας τῆς λόγῃ. Εγὼ γὰρ, ἔτι νέος μὲν ὄντος σὲ πάνυ
 ἀρξάμενος ἐπεθύμην φίλος γενέσθαι, ὁρῶν δὲ σε ἔδεν δεόμενον
 ἐμῆ, καλῶνεν σοι προσιέναι. Ἐπεὶ δὲ ἔτυχες πολεῖν καὶ ἔμῃ δεη-
 θείς προθύμως ἐξαγγεῖλαι πρὸς Μήδης τὰ παρὰ Κυαζάρης, ἐλο-
 γίζομην, εἰ ταῦτα προθύμως σοι συλλάβοιμι, ὡς οἰκτιρῶς τέ σοι
 ἐτοίμην, καὶ ἐξέσοιτό μοι διαλέγεσθαι σοι ὁπότου ἂν χρόνον βε-
 λοίμην. Καὶ ἐκεῖνα μὲν δὴ ἔπραχθη, ὥς σε ἐπαινεῖν. Μετὰ
 δὲ τῷτο Τυρκάνιοι μὲν πρῶτοι φίλοι ἡμῖν ἐγένοντο, καὶ μάλα ὡς
 νῦν συμμάχων· ὥς μονονῆκ ἐν ταῖς ἀγκάλας περιεφέρομεν
 αὐτὰς ἀγαπῶντες. Μετὰ δὲ τῷτο, ἐπεὶ ἐάλω τὸ πολέμιον στρα-
 τώπεδον, ὅκ, οἶμαι, σχολή σοι ἦν αἰμ' ἐμὲ ἔχειν· καὶ ἐγὼ σοι
 συνεγίνωσκον. Ἐκ δὲ τῷτο Γωθύρας ἡμῖν φίλος ἐγένετο, καὶ ἐγὼ

“ nobis esse oportet, rectè se habeant, consulat in medium aliquis,
 “ quid maximè commodum fore perspiciat.”

Hæc Cyri verba fuerunt: post eum surgens Artabazus, qui se ali-
 quando cognatum Cyri dixerat, Profecto, ait, rectè factum abs te, Cyre,
 qui hæc de re dicere cœperis. Nam equidem, te admodum juvene cœpi
 amicitiam tuam expetere, sed cùm te mei non egere viderem, adire te
 sum veritus. Postquàm verò me fortè rogâsses, ut quæ Cyaxares mandâ-
 rat studiosè Medis exponerem, mecum ipse cogitabam, si prompto te ju-
 vissem in illis animo, futurum me tibi familiarem, mihiq̃ue adedò datum
 iri copiam colloquendi tecum, quamdiu vellem. Et sunt illa quidem sic
 effecta, ut laudem apud te invenerint. Deinde primi amplexi sunt amici-
 tiam nostram Hyrcanii, cùm socios admodum desideraremus: adedò ut tan-
 tùm non eos in ulnis præ caritate gestaremus. Postea cùm hostium castra
 capta essent, non tibi, opinor, otium erat, mihi ut operam dares; atque
 ipse tibi ignoscebam. Deinde Gobryas nobis amicus accessit, idque adedò

^a Εμοῦ διηθῶς, &c.] Vide p. 191, et
 seq.

^b Ἐπράχθη ὥς, &c.] Stephano credibile
 videtur scriptum fuisse, ἕτως ἐπράχθη ὥς,
 vel ἐπράχθη ἕτως ὥς. Sed, meῖ quidem
 sententiā, ἕτως illud satis commotè sub-
 audiri potest. Sic ἀπομν. l. 1. p. 417. edit.
 Steph. Εμίσει τὸν Σωκράτην ὁ Κρίσιος ὥς
 καί, &c. l. c. ἕτως ἐμίσει, ὥς, &c.

^c Παινοῖσι συμμάχων.] Metaphorice hæc

πειρῶν, ut d. φῶν supra, pro vehementer
 desiderare adhibetur. Vide sis Matt. v. 6.
 et quæ notavimus, p. 241.

^d Οὐκ, οἶμαι, σχολή σοι, &c.] Hanc
 restituiumus lectionem ex Gabrieli exem-
 plaribus: adsentientibus Stephano & Mu-
 reto: quorum ille emendationem hanc ve-
 teris exemplaris auctoritate confirmatam
 invenit. Prius legebatur, οὐκ οἶμαι σχολὴν
 σοι εἶναι.

ἔχαιρον· καὶ αὖθις Γαδάτας· ^a καὶ δὴ ἔρπον σε ἦν μετ' ἀλαβεῖν. Ἐπεὶ γε μέντοι καὶ Σάκαι καὶ Καδύσιοι σύμμαχοι ἐγεγέννητο, θεραπεύειν εὐκότως ἴδαι τήνδε· καὶ γὰρ ἄτοί σε ἐθεράπευον. Ὡς δ' ἤλθομεν πάλιν εἴθεν ὠρμήθημεν, ἥρῶν σε ἀμφ' ἵππου ἔχοντα, ἀμφ' ἄρματι, ἀμφὶ μηχανᾶς, κηλῆν, ἐπεὶ ἀπὸ τῆς σχολᾶς, τότε σὲ καὶ ἀμφ' ἐμὲ ἔξειν σχολήν. Ὡς γε μέντοι ἤλθεν ἡ δεινὴ ἀγγελία, τὸ πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς συλλέγεσθαι, ἐγίγνωσκον ὅτι ταῦτα μέγιστα εἴη· εἰ δὲ ταῦτα καλῶς γένοιτο, εὖ ἦδη ἰδοῦκεν εἶδέναι ὅτι πολλὴ ἔσται ἀφροσύνη τῆς ἐμῆς καὶ τῆς σῆς συνουσίας. Καὶ νῦν δὴ νενικήκαμεν τε τὴν μεγάλην μάχην, καὶ Σάρδεις καὶ Κροῖσον ὑποχείριον ἔχομεν, καὶ Βαβυλῶνα ἥρπκαμεν, καὶ πάντας κατεστράμμεθα· καὶ ^b μὰ τὸν Μίθρην ἐγὼ τοι ἐχθὲς, εἰ μὴ πολλοῖς διεπύκλευσα, ἔκ' αὖ σοι ἐδυνάμην προσελθεῖν. Ἐπεὶ γε μέντοι ^c ἐδεξιώσω με, καὶ παρὰ σοι ἐκέλευσας μένειν, ἦδη περίελεπτος ἦν, ὅτι μετὰ σὲ ἄσιλος καὶ ἄπολος διημέρευον. Νῦν ἔν, εἰ μὲν ἔσαι πῃ ὅπως οἱ πλείους ἄξιοι γεγεννημένοι πλείστον σε

gaudebam : itidémque Gadatas ; unde factum ut difficile esset te aliquā ex parte frui. Cū verò Sacæ et Cadusii societatem nobiscum coīvissent, hi tibi meritò erant colendi ; quippe qui et ipsi te cole- rent. Posteaquam autem eò reversi sumus, unde professionis initium factum erat, quia te videbam occupatum instruendis equis, curribus, machinis, existimabam te, ubi hāc curā liberatus esses, otium habiturum ut mihi quoque operam dares. Sed ubi nuntius ille terribilis venit, homines universos contra nos colligi, maxima esse illa intelligebam ; quæ si prosperè cederent, certò me jam scire putabam, fore magnam inter nos ambos consuetudinis mutuæ copiam. Nunc tandem et ingenti prælio victoriā adepti sumus, et Sardes cum Cræso nobis subiectas tenemus, et Babylonem cepimus, et omnia nostram in potestatem rede- gimus : nec heri tamen, per Mithrem, accedere te potuissem, nisi cum multis luctatus fuisset. Verū ubi me dextrā prehendiisti, et apud te manere iussisti, jam *tum* in oculis omnium eram, qui sine cibo ac potu totum apud te diem transfigerem. Nunc igitur, si quo fieri modo potest, ut qui plurimū *tibi* commodaverimus, plurimū te

^a Καὶ δὴ, &c.] Suspicio legendum ἦδη. Nisi quis isti voculæ vim hujus tribuere velit. Vide p. 132. not. ^a.

^b Μὰ τὸν Μίθρην] Hesychius, Μίθρας, ὁ ἥλιος παρὰ Πέρσαις. Sic et Strabo lib. 15. p. 1064. Τιμῶσι (Πέρσαι) δὲ καὶ ἥλιον, ὃν καλοῦσι Μίθραν. De origine Mithræ vide Ind. Etymolog.

^c ἐδεξιώσω] MS. Bodl. et editiones

Ald. Eton. aliæque habent, ἐδεξιόσω : pro quo Leunclavius ex Budensi libro reposuit ἐδεξιώσω. Stephanus etiam hoc verbum tandem in contextum recepit, adsentientibus Philolpho et Gabrielio ; quorum alter vertit, *dextrā me apprehendiisti* : alter, *me manu apprehendiisti*. Et Gabrielii quidem exemplaria lectionem receptam agnoscunt.

μέρος ^a μεθέξομεν· εἰ δὲ μὴ, πάλιν αὖ ἐγὼ ἐθέλω παρὰ σὲ
ἐξαγγέλλειν ἀπιέναι πάντας ἀπὸ σῆ πλὴν ἡμῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς φί-
λων. Ἐπὶ τῷ ἐγέλατε μὲν ὁ Κύρος καὶ ἄλλοι πολλοί· Χρυσάν-
τας δὲ ἀνέστη ὁ Πέρσης, καὶ ἔλεξεν ὧδε·

“ Ἀλλὰ τὸ μὲν πρόσθεν, ὦ Κύρε, εἰκότως ἐν τῷ φανερῷ
“ σαυτὸν παρείχες, δι’ ἃ τε αὐτὸς εἶπες, καὶ ὅτι ἔχ ἡμᾶς σοι
“ μάλιστα ἦν θεραπευέον. Ἡμεῖς μὲν γὰρ καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα
“ παρήμεν· τὸ δὲ πλῆθος ἀνακλᾶσθαι ἔδει ἐκ παντὸς τρόπου,
“ ὅπως ὀτιήδιστα συμπονεῖν καὶ συγκαίνουμένους ἡμῖν ἐθέλοιεν. Νῦν
“ δ’ ^b ἐπειδὴ ἔχ ἔτι τρόπῳ μόνον ἔχεις, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνακ-
“ λᾶσθαι δύνασαι, ὥς καιρὸς εἴη, ἥδη καὶ οἰκίας σέ τυχεῖν ἄξιον·
“ ἢ τί ἀπολαύσαις ἂν τῆς ἀρχῆς, εἰ μόνος ἁμοῖρος εἴης ἐξίας,
“ ἢ ἔτε ὀσιώτερον χωρίου ἐν ἀνθρώποις, ἔτε ἡδίου, ἔτε οἰκειότε-
“ ρόν ἐσιν ἑδέν; Ἐπεὶ δ’ ἔφη, ἂν αἰεὶ καὶ ἡμᾶς αἰσχύνεσθαι,

fruamur, *benè est*: sin autem, rursus ego nuntiabo verbis tuis, ut omnes
à te discedant, exceptis nobis, qui amici ab initio *tui* fuimus. Ibi tum
et Cyrus et complures alii risère; Chryfantas autem Persa surrexit, at-
que in hunc modum loquutus est:

“ Antehac, Cyre, meritò te oculis omnium exhibebas, cùm illis
“ de causis quas ipse exposuisti, tum quòd nos ii non eramus, quos
“ tu colere maxime deberes. Quippe nos etiam nostrā ipsorum causā
“ *tunc* aderamus; at necesse erat, ut quovis pacto multitudinem tibi
“ conciliares, ut quàm libentissimè nobiscum eosdem suscipere labo-
“ res, et eadem adire pericula vellet. Nunc cùm non modò talis sis,
“ sed etiam conciliare possis alios, quos opportunum fuerit, æquum
“ est ut jam tibi quoque domus contingat: alioqui quem ex imperio
“ fructum perciperes, si solus foci exfors esses, quo nullus neque fan-
“ ctior fundus est inter homines, neque gratior, neque magis noster
“ *et peculiaris*? Præterea, inquit, non adfici nos etiam pudore putas

^a Μεθέξομεν· εἰ δὲ] Post μεθέξομεν MS. Bodl. et libri vulgati ferè omnes εὖ ἔχου· perperam exhibent. In *Aldinā* quidem editione voces istæ non comparent; in cæterarum contextum ex marginali quodam *scholio* haud dubiè irrepsérunt. Utitur enim hîc ellipsi, quæ peculiari nomine *σιώπησις*, *παρασιώπησις*, vel etiam *ἀναγλωπώδελον* vocatur; cujus schematis exempla claros apud scriptores passim occurrunt. Noster hujus historię lib. δ'. p. 222. Καὶ νῦν ἰάν μὲν Κύρος βαλῆται· εἰ δὲ μὴ, — ubi vide quæ notavimus.

Idem ἀναδ. ζ'. p. 246. Εἰ μὲν τι σὺ ἔχεις, ὦ Μιδόσαδης, περὶ τούτων λέγειν· εἰ δὲ μὴ — *Thucyd.* lib. i. c. 3. p. 149. edit. Ox. Καὶ ἦν μὲν Συμῶν ἡ περὶ αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ, — Ubi vide *Scholia*. Ad exemplis Poëtarum me continet; quippe pluribus, opinor, non opus erit. Porro hæc de emendatione Stephanus et Muretus nobis assentiuntur.

^b Ἐπειδὴ ἔχ ἔτι, &c.] *Muretus* legit, Νῦν δὲ ἐπειδὴ ἔτι τῶν μόνον ἔχεις. Sed nihil mutandum centio: nam vulgata lectio et elegans est et planè Attica.

“ εἰ σὲ μὲν ὀρῶμεν ἔξω καρτερῶντα, αὐτοὶ δ' ἐν οἰκίαις εἴημεν, καὶ
 “ σὺ δοκοῖμεν πλεονεκτεῖν;” Ἐπεὶ δὲ Χρυσάντας ταῦτα ἔλεξε,
 συνηγόρευον αὐτῷ^α καὶ ταῦτα πολλοί. Ἐκ τήν τε δὴ εἰσέρχεται
 εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰ ἐκ Σάρδεων χρήματα ἐνλαῦθ' οἱ ἄλφινες
 ἀπέδσαν. Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθεν ὁ Κύρος, πρῶτον μὲν Ἐσίαν ἔθυσεν,
 ἔπειτα Διὶ βασιλεῖ, καὶ εἰ τιμὴ ἄλλῃ θεῷ οἱ μάλοι ἐξηγυῖτο.
 Ποίησας δὲ ταῦτα, τὰ ἄλλα ἤδη ἤρχετο διοικεῖν.

Εὐνοῶν δὲ τὸ αὐτῷ πρᾶγμα, ὅτι ἐπιχειροῖ μὲν ἄρχεῖν πολ-
 λῶν ἀνθρώπων, παρασκευάζειτο δὲ οἰκεῖν ἐν πόλει τῇ μεγίστῃ τῶν
 φαιερῶν, αὕτη δὲ ἄνω ἔχει αὐτῷ, ὥς ἂν πολεμικώτατη γένοιτο
 ἀνδρὶ πόλις· ταῦτα δὲ λοβιζόμενος, φυλακῆς περὶ τὸ σῶμα
 ἠγήσατο δεῖσθαι. Γινέσθαι δ' ὅτι ἡδαιμῶ ἀνθρώποι εὐχειρωτότεροί
 εἰσιν ἢ ἐν σίτοις καὶ πόσι καὶ λατρῇ καὶ κοίτῃ καὶ ὕπνῳ, ἐσκόπει τίνας
 ἂν ἐν τέτοις περὶ ἐαυτὸν πιστώτατος ἔχοι. Εὐνόμισε δὲ μὴ ἂν γενέσθαι
 ποτὲ πιστὸν ἀνθρώπου, ὅστις ἄλλον μᾶλλον φιλήσει τῷ τῆς φυλα-
 κῆς δεομένῳ. Τὴς μὲν ἂν ἔχοντας παῖδας ἢ γυναῖκας συναρ-
 μοζύσας, ἢ παιδικὰ, ἔγνω φύσει συνηναϊκᾶσθαι ταῦτα μάλιστα
 φιλεῖν· τῆς δὲ εὐνύχης ὁρῶν πάντων τέτων σερομένους, ἠγήσατο

“ si te videamus foris toleranter vivere, nos in ædibus degere, ac
 “ videri conditione, quàm tua sit, potiori?” Hæc cùm Chrysantas
 protulisset, ejus de his sententiam multi tuebantur. Tum deinde *Cyrus*
 regiam ingreditur, et qui pecunias ex Sardibus advexerant, hîc eas tra-
 debant. Cùm autem ingressus esset, primùm Vestæ rem sacram fecit,
 deinde Jovi regi, et si cui alteri deo magi sacrificandum *suis* è ritibus
 indicarent. His peractis, jam alia cœpit administrare.

Cùmque in mentem ei veniret, quid in se negotii suscepisset, quî
 multis hominibus imperare niteretur, et habere domicilium in urbe
 inter illustres amplissimâ institueret, quæ sic adfecta in eum esset, ut
 urbs alicui maximè infesta: cùm hæc, *inquam*, expenderet, corporis
 sibi custodiâ opus esse existimavit. Quòd item sciret homines op-
 pressi faciliùs non posse, quàm inter vescendum, bibendum, lavandum,
 in cubili et somno, circumspiciebat quosnam in his sibi maxime fidos
 habere posset. Arbitrabatur autem non posse fidum hominem un-
 quam esse, qui alium magis amaret, quàm illum qui *ejus* custodiâ
 indigeret. Quamobrem illos, qui haberent liberos vel conjuges genio
 congruentes, vel amores *alios*, naturâ ferè cogi judicabat ad eos maxi-
 mè diligendos: at eunuchos omnibus his carere cernens, maximî

^α Καὶ ταῦτα] Idem iterum frustra receptam improbat scripturam; cùm malit
 καὶ ταῦτα.

τάτης δὲ ἐπὶ πλείους ποιεῖσθαι οἵτινες δύνανται πλεονάζειν μάλιστα αὐτῆς, καὶ βοηθεῖν εἴ τι ἀδικοῦντο, καὶ τιμὰς περιάπτειν αὐτοῖς.^a Τάτης δὲ εὐεργετήναι ὑπερβάλλειν αὐτὸν οὐδὲν ἤλειτο δύνασθαι. Πρὸς δὲ ταῖσι, ἄδοξοι ὄντες οἱ εὐνῆχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, καὶ διὰ τῆτο δεσπότης ἐπικέρη προσδέονται· ἅδεις γὰρ ἂν ἦν, ὅστις ἂν ἀξιώσειεν εὐνῆχον πλεονάζειν ἐν παντί, εἰ μή τι ἄλλο κρεῖττον ἀπείροισι· δεσπότη δὲ πρὸς οὐδὲν κωλύει πρῶτεύειν καὶ τὸν εὐνῆχον. Οὗ δ' ἂν μάλιστα τις οἴηθείη, ἀνάκλειδας τὰς εὐνῆχας γίνεσθαι, ἅδὲ τῆτο ἐφαίνετο αὐτῷ. Ετεκμαίρειο δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι οἱ τε ὑβρίζοντες ἵπποι ἐκλεμνόμενοι, τῆ μὲν δάκνουν καὶ ὑβρίζουν ἀποπαύονται, πολεμικοὶ δὲ ἅδὲν ἥτιον γίνονται· οἱ τε ταῦροι ἐκλεμνόμενοι, τῆ μὲν μέγα φρονεῖν καὶ ἀπειθεῖν ὑφίενται, τῆ δ' ἰσχύειν καὶ ἐργάζεσθαι ἔσπευσκονται· καὶ οἱ κύνες δὲ ὡσαύτως, τῆ μὲν ἀπολείπειν τὰς δεσπότηας ἀποπαύονται ἐκλεμνόμενοι,^b φυλάττειν δὲ

facturos putabat illos, qui ipsos locupletare plurimum possent, et auxilio defendere, si injuriis adficerentur, et honoribus ornare: à quo autem beneficiis in hos conferendis ipse superari posset, neminem fore censebat. Præterea, cum ignobiles et pretij nullius sint apud homines cæteros eunuchi, hanc ipsam ob causam domino indigent, qui suppetias eis ferat: quippe nemo fuerit, quin potior esse velit in omnibus eunucho, si non obftet aliquid, cui vires sint majores: jam qui domino fidelis est, nihil impedit, quo minus is locum principem teneat, licet eunuchus sit. Quod verò maximè quis existimet eunuchos imbelles effici, nè id quidem Cyro videbatur. Huic autem argumento erant animalia quoque cætera; siquidem feroces et insolentes equi si castrentur, desinunt illi quidem mordere ac insolentes esse, sed nihilominus ad res bellicas idonei sunt: et tauri si castrentur, ex ferocia et contumacia remittunt aliquid, sed robore tamen et viribus ad laborandum haud destituuntur: eodemque modo canes castrati non ampliùs dominos illi quidem deferunt, sed ad custodiam

^a Τάτης δὲ εὐεργετήναι, &c.] Ità rectè editiones Steph. et Eson. Cæteri quidem libri variant: sed receptæ tamen lectionis vestigia ostendunt haud obscura. In MS. o Bodl. et edit. Ald. et Flor. legitur, εὐεργετῆναι ὑπερβάλλειν αὐτὸν οὐδὲν ἂν ἤλειτο, &c. In vet. codic. quos citat Stephanus, εὐεργετῆναι ὑπερβάλλειν αὐτὸν οὐδὲν ἤλειτο, &c. Ubi, ut οὐδὲν pro οὐδὲν ἂν rectè, ità εὐεργετῆναι pro εὐεργετῆναι pravè scriptum in illis, cum Stephano existimo. Quare hic οὐδὲν quidem retinendum, sed εὐεργετῆναι rejiciendum, et in ejus locum εὐεργετῆναι repo-

nendum censuimus: unde sensus exoritur, qui cum præcedentibus optimè convenit: ut videlicet (Stephani sunt verba) dicat Xenophon Cyrum hoc considerasse, eunuchos eum à quo potissimum opes et auxilium sperent, solere præ omnibus aliis colere et observare; quare non dubium esse quin ipse, cui tanta beneficiis eos prosequendi facultas esset, ut nemini mortaliū major, colli observarique ab illis et in pretio supra omnes alios haberi posset. At si quis εὐεργετῆναι retinere vellet, οὐδὲν in plurali scribendum esset.

^b φυλάττειν δὲ καὶ, &c.] Sic in MS. o Bodl.

καὶ εἰς θήραν εἶναι καὶ κύνες γίγνονται. Καὶ οἱ γε ἄνθρωποι ὡσαύτως ἡρεμέτεροι γίγνονται, περισκέμενοι ταύτης τῆς ἐπιθυμίας, καὶ μέντοι ἀμελέτεροι γε τῶν προσασσομένων, εἴ ἢ ἥσσόν τι ἵππικοί, εἴ δὲ ἥσσόν τι ἀκουστικοί, εἴ δὲ ἥσσον φιλότιμοι. Καλὰ δὲ γίγνονται καὶ ἐν ταῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς θήραις ὅτι ἔσωζον τὸ φιλόνηκον ἐν ταῖς ψυχαῖς. Τὰ δὲ πρῶτα εἶναι, ἐν τῇ φθορᾷ τῶν δεσποτῶν μάλα βῆσαν ἐδίδοσαν. ἑτέρες γὰρ πρῶτα ἐπιδείκνυντο ἐν ταῖς δεσποτικαῖς συμφοραῖς τῶν εὐνέχων. Εἰ δὲ τι ἄρα τῆς τῆ σώματος ἰσχύος μειῶσθαι δοκῶσιν, ὁ σίδηρος ἂν ἰσοῖ τὰς ἀσθενεῖς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς ἰσχυροῖς. Ταῦτα δὲ γινώσκων, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν Συρωτῶν, πάντας τὰς περὶ τὸ ἐαυτοῦ σῶμα θεραπευτῆρας, ἐποιεῖτο εὐνέχας. Ἡσυχάζοντες δὲ ἔχοντες εἶναι τὴν φυλακὴν ταύτην πρὸς τὸ πλῆθος τῶν δυσμενῶς ἐχόντων, ἐσκόπει τίνες et venationem nihil redduntur deteriores. Sic et homines magis sedati fiunt, ubi hæc cupiditas eis est exempta; neque tamen negligentiores sunt in exsequendis iis quæ imperantur, neque minùs ad equitandum vel jaculandum idonei, neque minùs honoris cupidi. Imò tum in bellis tum in venationibus manifestè declarant, in animis ipsorum quoddam contentionis studium superesse. Documenta verò fidelitatis in dominorum interitu maxima dedere: nulli enim alii magis spectatæ fidei facinora designârunt in dominorum suorum calamitatibus, quàm eunuchi. Quod si fortè nonnihil de viribus corporis existimetur in eis decedere, ferrum tamen imbecillos in bello robustis exæquare valet. Hæc igitur cùm animadverteret, factò ab janitoribus initio, illos omnes quibus corporis sui curam committebat, ex eunuchis delegit. Quod etiam existimaret non sufficere custodiam hanc adversùs eorum multitudinem, qui hostiliter adfecti essent; circumspiciebat, quos

Bodl. et vulgatis codicibus legitur. At duplex hæc orationis forma Stephano minùs placuit; atque adeò sibi gratum fuisse ait ex *Gabrielio* intelligere, in vet. exempl. φυλάττειν δὲ καὶ θρᾶν inveniri. Sed lectionem vulgatam, quæ tot librorum contentientium auctoritate nititur, temerè mutatam nolim; præsertim cùm apud Auctores non defint exempla constructionis subito variatæ. Noster hujus histor. l. 8. πολλοὶ μὲν οἰκίται σίτον αἰτοῦσι, πολλοὶ δὲ πρῶτα. Vide Hom. *Odyss.* τ. v. 64. *Thucyd.* l. 6. p. 399. διὰ μῆκος τε πολῶν, καὶ ἀπορία φυλακῆς πολλῶν, &c. Et lib. 7. p. 466. ed. Oxon. ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ τῇ πρῶτῃ ἐπιθυμίᾳ. *Herodot.* lib. 4. c. 109. Βουδῖνοι δὲ οὐ τῇ αὐτῇ γλώττῃ χρῆσθαι καὶ Γαλλοί· εἰ δὲ διάβα ἡ αὐτῇ. Vide sis Cl. Blackwall *Sacr. Class.* p. 85. et confer *Luc.* i. 55. vii. 12.

^a Πολέμους] Hanc lectionem ex *Camerario* libro adfert *Stephanus*, et recipiendam putat: cum quos sentiunt etiam *Leuclavius* et *Muretus*. Editio autem *Eton.* dat πολέμους: libri alii, πολέμους.

^b Φιλόνηκον] Sic in *MSto* Bodl. et editis plerisque libris scribitur; *Etonensis* verò dat φιλόνηκον; quæ quidem vox optimè respondet ei quod modò dixit, οὐδὲ ἥσσον φιλότιμοι, eamque si recipias, sententia erit hæc: *Inesse animis eorum studium vincendi alios.* Sed in bonam quoque partem nonnunquam accipitur vox recepta; sicut et φιλονηκία p. 270. et aliæ ejusdem originis passim apud hunc ipsum Auctorem.

^c Οὐδὲν γὰρ, &c.] Hinc nomen apud *Syros* traxere supra p. 393. notatum. *Herodot.* l. 8. c. 105. Παρὰ τῇσι Βαρβάρῳσι τιμωτέροι εἰσι οἱ εὐνέχαι, πρῶτος εἶναι τῆς πάσης, τῶν ἐνορχέων. Vide supra p. 393.

τῶν ἄλλων αὖ πιστότατος περὶ τὸ βασιλείου φύλακας λαβεῖν. Εἰδὼς ἔν Πέρσας τῆς οἰκοῖ, κακοειωτάτους μὲν ὄντας διὰ πείραν, ἐπι-
πονώτατα δὲ ζῶντας διὰ τὴν τῆς χώρας τραχύτητά, καὶ διὰ τὸ αἰ-
τηργὸς εἶναι, τάτους ἐνόμιζε μάλισ' αὖ αἰσάπην τὴν παρ' ἐαυτῷ
οἰαίαν. Λαμβάνει ἔν τάτων μυρίας ^α δορυφόρους, οἱ κύκλῳ μὲν
νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐφύλαττον περὶ τὰ βασιλεία, ^β ὅποτε ἐπὶ χώρας
εἴη· ὅποτε δὲ ἐξίοι πα, ἔθην καὶ ἔθην τεταγμένοι ἐπορεύετο.
Νομίσας δὲ καὶ Βαβυλῶνος ὅλης φύλακας δεῖν εἶναι ἱκανὸς, εἴτ'
ἐπιδημῶν αὐτὸς τυγχάνοι, εἴτε καὶ ἀποδημῶν, καλίστησε καὶ ἐν
Βαβυλῶνι φρερὸς ἱκανὸς· μισθὸν δὲ καὶ τάτοις Βαβυλωνίαις ἔταξε
παρέχειν, βαλλόμενος αὐτῆς ὡς ἀμνηχανιστάτης εἶναι, ὅπως ὅτι-
ταπεινότεροι καὶ εὐκαθεστότεροι εἴεν. Αὕτη μὲν δὴ περὶ αὐτὸν τε

è cæteris maximè fides regiæ custodes sumeret. Quòd ergo sciret Per-
sas domi reliquos pessimè propter inopiam victitare, laborésque totà vità
sustinere gravissimos, tum ob agri *Perfici* asperitatem, tum quòd opus
ipsi faciant; hos potissimùm istam vivendi apud se rationem amplexuros
arbitratus est. Itaque decies mille satellites hastatos ex his sumit, qui
et noctu et interdiu in excubiis undique circum regiam essent, quando-
cunque in *ipsà* regione esset: quandò verò prodiret, hinc et illinc in-
structi *circum ipsum* incederent. Quia verò existimabat etiam toti Baby-
loni custodes, qui *ad eam tenendam* sufficerent, imponi debere; sive adèò
ad urbem esset ipse, sive esset peregrè, idoneum in Babylone quoque
præsidium constituit; cui stipendium etiam à Babyloniis numerari iussit,
quòd eos quàm maximè inopes esse vellet, ut quàm abjectissimi fierent,
ac in officio contineri facillimè possent. Et hæc quidem, quæ tunc et

^α Δορυφόροι] Cognati regis, qui stolam Medicam gerébant, *Doryphori* vocaban-
tur. Persæ enim stolam Medicam *Dory-
phoricam* adpellant, ut *Ælian.* lib. 1.
Hist. V. c. 22. auctor est. Αἰχμοφόροι quo-
que passim à Græcis Auctoribus dicti sunt,
ideò quòd hastati essent. Vide *Q. Curt.*
l. 3. c. 3.

^β Ὅποτε ἐπὶ χώρας, &c.] Hæc editionis
Stephanianæ et *Libri Comarariani* lectio est:
quam Leunclavius (qui lectionem vulgò
receptam istam ἐπὶ τῇ παλαιᾷ sequitur)
censet nihil aliud esse, quàm *Scholium*,
declarando verbo inusitatori *παίσαν*: at-
que adèò vehementer in Stephanum inve-
nitur, qui eam in textum reciperet. At
quo tandem modo phrasis, ἐπὶ χώρας εἴη
possit esse *Scholium* verbi *παίσαν*, cum quo
nil præter literas quasdam commune ha-
bēt, haud equidem video. Nec inusita-
tum dici debet verbum, quod passim apud
Historicos occurrit. Istam sanè significa-

tionem si spectes, quam Leunclavius ci-
tauit, fatendum erit, *παίσαν* esse, inusi-
tatum adèò, ut vix ac nè vix quidem in-
veniri possit. Nam de eo dici solet, qui,
cum ægrotaverit, *melius se habere*, qui *ex
morbo recreari*, qui *convalescere* incipiat.
H. S. cibus, *παίσαι*, τὸ ἐν νόσῳ ἀναλαβεῖν.
παίσας, ἰσχύνας· ἀνασφράσας. *Hirpocratium*,
παίσας, ἀντὶ τῇ νόσῳ ἔχειν ἐκ τῆς νόσου.
Vide *J. Pol.* l. 3. c. 21. Itaque si verba
istà, ἐπὶ χώρας εἴη, *scholium* sunt, cum
Stephano potius crediderim ea unius tan-
tùm verbi, viz. ἐπιχαράζει, *scholium* esse.
Sed quæ apta sit hæc iteò recepta lectio,
ipsa verborum mox sequentium, εἰ δὲ ἐξίοι
πα, ostendit antithesis. Quid enim rationi
magis constantem (verba sunt Step-
hani) quàm ut *In ipsà regione esse*, et *Ab ipsà
regimine exire*, sibi opponantur? Eandem
etiam confirmant ista duo antitheta, quæ
paucis interjectis subiunguntur ἐπιδημῶν et
ἀποδημῶν.

φυλακὴ καὶ ἡ ἐν Βαβυλῶνι τότε κατασβεῖσα, καὶ νῦν ἔτι ἕτως ἔχουσα διαμένει. Σκοπῶν δ' ὅπως αὖ καὶ ἡ πᾶσα ἀρχὴ κατέχοιτο, καὶ ἄλλη ἔτι προσγίγνοιτο, ἠγήσατο τῆς μισθοφόρας τάτης ἔ τοσῶτον βελτίονας τῶν ὑπηκόων εἶναι, ὅσον ἐλάττωνας· τῆς δ' ἀθάνης ἀνδρας ἐγίνωσκε συνεκλίου εἶναι, οἵπερ σὺν τοῖς θεοῖς τὸ κρατεῖν παρέσχον, καὶ ἐπιμελητέον ὅπως^α μὴ ἀνήσασι τὴν τῆς ἀρετῆς ἀσκησιν. Ὅπως δὲ μὴ ἐπιτάττειν αὐτοῖς δοκοῖν, ἀλλὰ γνόντες καὶ αὐτοὶ^β ταῦτα ἀριστα εἶναι, ἕτως ἐρμηνεύειν τε καὶ ἐπιμελοῦντο τῆς ἀρετῆς, συνέλεξε τῆς τε ὁμοτίμου καὶ πάντας ὁπόσοι ἐπικαίριοι ἦσαν, καὶ ἀξιοχρεώτατοι αὐτῷ ἐδόκουν κοινωνοὶ εἶναι καὶ πόρων καὶ ἀταθῶν. Ἐπεὶ δὲ συνηλθοι, ἔλεξε τοιαῦτα·

“ Ἀνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς μεγίστη χάρις,
 “ ὅτι ἔδωσαν ἡμῖν τυχεῖν ὧν ἐνομίζομεν ἀξιοὶ εἶναι. Νῦν μὲν
 “ γὰρ δὴ ἔχομεν καὶ γῆν πολλὴν καὶ ἀταθὴν,^γ καὶ οἵτινες ταύ-
 “ την ἐργαζόμενοι θρέψουσιν ἡμᾶς· ἔχομεν δὲ καὶ οἰκίας, καὶ
 “ ἐν ταύταις κατασκευάς. Καὶ μηδεὶς γε ὑμῶν ἔχων ταῦτα

circum ipsum et Babylone collocata fuit custodia, nunc etiam in eodem statu manet. Preterea cum consideraret quo pacto universum imperium conservari, atque etiam aliquā principatus alterius accessione augeri posset, existimabat stipendiarios non tam superiores esse reliquis sibi subiectis, quam numero inferiores: ideoque viros fortes secum retinendos iudicabat, qui diis juvantibus sibi potentiam istam conciliassent; et curandum, ut virtutis exercitationem non intermitterent. Nè verò videretur hoc eis imperare, sed ut ipsi censerent hæc esse optima, et in eis perseverarent, ac virtutem studiosè colerent, tum Perfas illos, qui ὁμότιμοι vocantur, convocavit, tum omnes quotquot pro tempore commodum esset, quique viderentur imprimis idonei, ut tam in laborum quam commodorum societatem admitterentur. Ubī convenissent, orationem ejusmodi habuit:

“ Maximam diis gratiam habemus, quod ea nobis adipisci concesserint,
 “ quibus arbitrabamur nos esse dignos. Est enim jam nostrā in potestate
 “ solum amplum ac fertile, nec defunt, qui hoc colendo nos alent: sunt
 “ etiam nobis ædes, et ex quidem instructæ. Nec est cur quisquam

^α Μὴ ἀνήσασι.] Hæc libri Camerariani lectio est; quam adficientibus Stephano, Alarico, et Leunclavio amplexi sumus. Notandum tamen est, à verbo ἀνῆμαι formari aorist. i. ex grammaticis præceptis, ἀνῆκα, non autem ἀνῆσα: quapropter vel cum Porto rectius legas, μὴ ἀνήσουσι: vel, quod mallem, μὴ ἀνῆσι. Sic paulò post accipiet ὁρῶ cum eodem accusativo ἀσκησιν. Prius erat μνηύουσι.

^β Ταῦτα ἀριστα.] Iià reposuimus ex MSto Bodl. Vulgò, ταῦτα ἀριστα. Nostræ emendationi favent Leunclavius et Philadelphus, qui vertunt, hæc esse optima. In eodem manu exarato exemplari pariter ac editione Ald. pro ἐρμηνεύειν, quod statim sequitur, legitur συμμαχοῖεν.

^γ Καὶ οἵτινες, &c.] De constructionis mutatione vide quæ supra notavimus p. 418.

“ νομισάτω ἀλλότρια ἔχειν· νόμος γὰρ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις
 “ αἰδίδος ἐστίν, ὅταν πολεμικῶν πόλεις ἀλλή, τῶν ἐλόντων εἶναι καὶ
 “ τὰ σώματα τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τὰ χρήματα. Οὐκ ἐν αὐτοῖς
 “ γε ἔχετε ὅ,τι ἂν ἔχοιτε, ἀλλὰ φιλανθρωπία καὶ ἀφαιρήσεσθε
 “ ἢν τι ἱάτε ἔχειν αὐτοίς. Τὸ μὲντοι ἐκ τῆδε ἕως ἐγὼ γινώσκω,
 “ ὅτι εἰ μὲν τρεφόμεθα ἐπὶ ῥαδιουργίᾳ καὶ τὴν τῶν κακῶν ἀνθρώπων
 “ ἡδυσπείθειαν (οἱ νομίζουσι τὸ μὲν πονεῖν ἀθλιώτατον, τὸ δὲ ἀπόνως
 “ βιοτεύειν ἡδυσπείθειαν) ταχὺ ἡμᾶς φημι ὀλίγα ἀξίως ἡμῖν αὐτοῖς
 “ ἔσεσθαι, καὶ ταχὺ πάντων τῶν ἀγαθῶν στερήσεσθαι. Οὐ γὰρ τοι
 “ τὸ ἀγαθὸν ἄνδρας γενέσθαι, τῆτο ἀρκεῖ ὥς καὶ διαλεῖν ὄψας
 “ ἀγαθὸς, ἢν μὴ τις αὐτῷ διὰ τέλους ἐπιμελῆται. ἀλλὰ ὥσπερ
 “ καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἀμεληθεῖσαι μείονος ἀξίαι γίνονται, καὶ
 “ τὰ σώματά γε αὐτὰ εὖ ἔχοντα, ὅπου τις αὐτὰ ἀνὴρ ἐπὶ
 “ ῥαδιουργίᾳ, πονήρως πάλιν ἔχει· ἔτω καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ
 “ εὐκράτεια καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅπου τις αὐτῶν ἀνὴρ τὴν ἀσκήσιν, ἐκ
 “ τῆς εἰς τὴν πονηρίαν πάλιν τρέπεται. Οὐκ ἐνδεῖ μέλλειν, ἢδ’
 “ ἐπὶ τὸ αὐτίκα ἡδὺ προΐεναι αὐτοῖς. ² Μίσα μὲν γὰρ, οἶμαι,

“ vestrum hæc possidens, aliena se possidere existimet : est enim æterna
 “ lex inter omnes homines, captâ eorum urbe qui bellum aliis faciunt,
 “ tam corpora illorum qui sunt in urbe, quàm fortunas in eorum pote-
 “ statem venire, qui urbem capiunt. Quamobrem injustè non possidebitis,
 “ quæ tenetis ; sed si quid hostes retinere permiseritis, id quoque quodd
 “ non abstuleritis, clementiæ vestræ acceptum referre debebunt. Quod
 “ verò attinet ad illa, quæ agenda deinceps erunt, hæc mea sententia est,
 “ si deflectamus ad desidiam et vitam ignavorum *hominum* voluptariam,
 “ (qui laborem pro re miserrimâ, vitam laboris expertem pro voluptariâ
 “ ducunt) citò nos equidem nobis ipsis aio parum utiles futuros, adeó-
 “ que bona hæc universa citò amissuros. Neque enim viros fortes fuisse
 “ sufficit ad hoc, ut fortes permaneant, nisi quis assiduè diligentiam, ut talis
 “ sit, adhibeat ; sed ut artes etiam aliæ, ubi neglectæ sint, minùs æstiman-
 “ tur, et ut ipsa corpora benè adfecta, cùm in desidiam solvantur, malè se
 “ rursùm habere incipiunt ; sic et prudentia, et continentia, et fortitudo,
 “ cùm quis exercitationem horum remittit, exinde rursùm ad improbita-
 “ tem deflectunt. Non igitur *per inertiam* cessandum *vobis*, nec in id,
 “ quod in præsentia suave est, proquendum. Quippe magnum equidem

² Μίσα μὲν γὰρ, οἶμαι, &c.] Prothè Augustus: ἀκούσας ὅτι Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα γένη ἔφη κατεστραμμένος τὰ πλεῖστα, διηπάρι τί ποιήσει τὴν ἀσπὴν χρί-

νοι, ἐκτόμαζεν εἰ μὴ μείζον Ἀλέξανδρος ἔργον ἔλπειτο τὸ κήρυτθαι μεγαλήν εὐεργεσίαν, τὸ διατάξαι τὴν ὑπαρχούσαν. *Fiorentino* p. 207. Et *Moravus* hb. 2

“ ἔρπον καὶ τὸ ἀρχὴν καλαπρᾶξαι, πολὺ δ’ ἔτι μείζονα τὸ λα-
 “ βόνια διασώσασθαι. Τὸ μὲν γὰρ λαβεῖν, πολλάκις τῷ τόλμῳ
 “ μόνον παρὰσχομένῳ ἐγένετο· τὸ δὲ λαβόνια κατέχειν, ἡκέτι τῷ
 “ αἵνῳ^α σωφροσύνης, ἢ δ’ αἵνῳ ἐκκραλείας, ἢ δ’ αἵνῳ πολλῆς
 “ ἐπιμελείας γίνεσθαι. Ἀ χρὴ γινώσκουλας, νῦν πολὺ μᾶλλον
 “ ἀσκεῖν τὴν ἀρετὴν ἢ πρὶν τάδε τάλανθὰ κλήσασθαι· εὖ εἰδότες
 “ ὅτι^β ὅταν πλεῖσά τις ἔχῃ, τότε πλεῖστοι καὶ φθινῶσι καὶ ἐπιβ-
 “ λεύωσι καὶ πολέμιοι γίνονται, ἄλλως τε καὶ παρ’ ἀκόντων τὰ τε
 “ κλήματα καὶ τὴν θεραπείαν, ὥσπερ ἡμεῖς, ἔχῃ. Τῆς μὲν ἔν
 “ θεὸς οἶεσθαι χρὴ σὺν ἡμῖν ἔσεσθαι· εἰ γὰρ ἐπιβλεύσαντες ἀδίκως
 “ ταῦτα ἔχομεν, ἀλλ’ ἐπιβλεθέντες ἐτιμωρησάμεθα. Τὸ μέλοι
 “ μετὰ τῷ κράτιστον, ἡμῖν αὐτοῖς παρασκευασέον· τῷτο δὲ ἐστὶ,
 “ τὸ βελτίονας οὐκας τῶν ἀρχομένων, ἀρχεῖν ἀξίον. Θάλαπρος μὲν ἔν
 “ καὶ ψύχας, καὶ σίτων καὶ ποτῶν, καὶ πόνων καὶ ὕπνου ἀνάγκη καὶ τοῖς
 “ δέλοις μελαδιδόναι· μελαδιδόντας γε μέλοι πειρᾶσθαι δεῖ ἐν ταῖσι

“ aliquid esse abitor, imperium parare, sed multò majus, id quod sis adep-
 “ tus, conservare. Nam adipisci sæpè etiam illi contigit qui audaciam dun-
 “ taxat adhiberet, sed retinere quod adeptus sis, id non jam sine pruden-
 “ tiâ, nec sine continentiâ, nec sine multo studio fieri solet. Quæ cum
 “ intelligamus, multò jam magis virtutem exercere debemus, quàm an-
 “ teâ, bonis hisce necdum partis; hoc etiam nobis cognito, tum plurimos
 “ et invidere, et insidiari, et hostes fieri, cum plurima quis possidet; præ-
 “ sertim si ab invitis et opes et obsequium, quod nobis usu venit, habeat.
 “ Deos quidem certè nobiscum futuros existimandum est: non enim in-
 “ sidiis usi hæc injustè possidemus, sed insidiis petiti pœnas sumpsimus.
 “ Quod verò secundùm hoc optimum est, à nobis ipsis parari debet: est
 “ autem illud, ut iis, qui nobis subjecti sunt, ipsi meliores, imperio nos
 “ dignos æstimemus. Caloris quidem certè et frigoris, et ciborum, et
 “ potûs, et laborum, et somni partem servis etiam concedi necesse est;
 “ sed ita tamen hæc ipsis impertiri nos oportet, ut declarare nos in his

*Plus est, inquit, provinciâ retinere, quàm
 facere. Cum quibus concinunt Poëtæ:*

Plus est servasse repertum,

Quàm quæsisse novum.

*Claudi. in pri. conf. Stil. l. 2. v. 326, et
 seq.*

*Nec minor est virtus, quàm quætere, par-
 ta tueri:*

Cosus in-st illic; hic erit artis opus.

Ovid. lib. 2 de arte Am. v. 13, et seq.

*α σωφροσύνης] A Leunclavio aliisque
 interpretibus redditur temperantia. Ipse*

Stephanu potiùs auscultandum censeo;
 qui *σωφροσύνην* hîc, ut supra paulò, *pru-
 dentiam* esse animadvertit: præsertim cum
 præcedat *audacia*, atque hæc velut per
 antithesin inter se committantur: contra
 verò, post *σωφροσύνην*, si *temperantiam* sig-
 nificet, haud necessaria sed supervacanea
 potiùs adjectio ἐκκραλείας sit.

*β ὅταν πλεῖσά τις, &c.] Sophocleum:
 Ajac. v. 157.*

Πρὸς γὰρ τὸν ἔχονθ' ὁ φθόνος ἱρπαι.

“ πρῶτον βελτίονας αὐτῶν φαίνεσθαι. ^a Πολεμικῆς δ’ ἐπισήμης
 “ καὶ μελέτης παλῶσιν ἢ μελοδολέον τέτοις, ἥς τις ἐρξάτας
 “ τε ἡμέτερος καὶ δασμοφόρος βελόμεθα κήσασθαι, ἀλλ’ αὐτὸς
 “ δεῖ τέτοις τοῖς ἀσκήμασι πλεονεκεῖν, γινώσκοντες ὅτι ἐλευθε-
 “ ρίας ταῦτα ὄργανα καὶ εὐδαιμονίας οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπέ-
 “ δεῖξαν· καὶ ὥσπερ γε ἐκεῖνος τὰ ὄπλα ἀφ’ ἡμέτερα, ἕτως ἡμᾶς
 “ αὐτὸς δεῖ μὴ τῶν ὀπλῶν ποτ’ ἐρήμης γίνεσθαι· εὖ εἰδότες ὅτι
 “ τοῖς αἰεὶ ἐδγυλάτω τῶν ὀπλῶν ἔσι, τέτοις καὶ εἰσιότατά ἐστιν ἂν
 “ βάλωνται. Εἰ δὲ τις τοιαῦτα ἐνοεῖται, τί δῆτα ἡμῶν ὄφελος
 “ καλῶ πρᾶξαι ἂν ἐπιθυμῶμεν, εἰ ἐτι δεήσει καρτερεῖν καὶ πενιθεῖν;
 “ καὶ διψῶντας καὶ ἐπιμελομένους καὶ ποικίλους; ἐκεῖνο δὲ καλῶ μα-
 “ θεῖν, ὅτι τοσούτω τάττα μᾶλλον εὐφραίνει, ὅσῳ ἂν μᾶλλον
 “ προπονήσας τις ἐπ’ αὐτὰ ἀπείη· ^b οἱ γὰρ πόνοι ὄψον τοῖς αἰτά-
 “ τοις) ἀνευ δὲ τῆς δεόμενον τι γένοιεν τινός, εὐδὲν ἤτω πολυτελεῶς
 “ παρασκευασθεῖν αὖ, ὥσθ’ ἡδὺ εἶναι. Εἰ δὲ ὦν μὲν μάλιστα
 “ ἀνδρες ἐπιθυμῶσι, ὁ δαίμων ἡμῶν ταῦτα συμπαρασκευάσκει,
 “ ὥς δ’ αὖ ἡδιστα ταῦτα φαίνοιο, αὐτὸς τις αὐτῶν ταῦτα πα-

“ primūm præstantiores eis conemur. Militaris verò scientiæ atque ex-
 “ ercitationis omnino nihil cum iis communicandum est, quos habere
 “ volumus, ut operis suis nobis inserviant et tributum pendant; sed his
 “ exercitiis nos superiores illis esse debemus, atque ad eò scire, deos ho-
 “ minibus hæc instrumenta libertatis et felicitatis exhibuisse: et quemad-
 “ modum arma istis ademimus, ita nos ipsos nunquam ab armis destitui
 “ oportet; idque planè habere persuasum, illis *omnia*, quæcunque velin,
 “ maximè propria esse, qui quàm proximè ab armis absint. Quod si quis
 “ huiusmodi quedam cogitat, quid ergo conducit nobis, quod ea, quæ cu-
 “ piebamus, perfecerimus, si *quidam* adhuc necesse erit famem, sitim, curas,
 “ labores tolerare? Nimirum hoc cognosci oportet, tantò plus adferre læ-
 “ titiæ bona, quantò major labore præcedente ad ea perveniatur: (labo-
 “ res enim fortibus viris oblonii loco sunt) at absque eo, ut aliquis indi-
 “ geat ejus, quod consequitur, nihil tam sumptuosè parari possit, ut suave
 “ sit. Quod si in iis comparandis quæ maximè homines expetunt, numen
 “ nos adjuvit, et *ut eadem quàm suavisimè* videantur, ipse sibi aliquis pa-

^a Πολεμικῆς δ’ ἐπισήμης, &c.] Consilium
 est victoris retinendi, quæ sit adeptus, pru-
 dentissimè. Lege *Polyæn.* lib. 7. 6. 4. et
Dionys. Hal. Antiq. Rom. l. 7. c. 9.

^b Οἱ γὰρ πόνοι, &c.] Huc Pindaricum
 illud referri potest:

Εἰ πόνοις ἡ, τὸ τετραπλὸν πλεονέκτημα.
 Nem. ζ’. v. 109.

Cui sententiam *Oppiani* libet adungere:

——— πόνος δ’ ἄμα τέρψις ἐπιδεί.

Kings. d. v. 54.

Vide his lib. 1. p. 49. et quæ ibi nota-
 vimus.

“ ρασκευάσει, ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ τοσούτω πλεονεκλήσει τῶν ἐνδε-
 “ ερίων βίῃ, ὅσω πεινήσας τῶν ἡδίστων σίτων τεύξεται, καὶ
 “ διψήσας τῶν ἡδίστων ποτῶν ἀπολαύσει, καὶ δεηθεὶς ἀναπαύ-
 “ σεως, ἡδιστον ἀναπαύσει. Ὡν ἕνεκα φημὶ χρῆναι νῦν ἐπι-
 “ ταθῆναι ἡμᾶς εἰς ἀνδραγαθίαν, ὅπως τῶν τε ἀγαθῶν ἢ
 “ ἄριστον καὶ ἡδιστον ἀπολαύσωμεν, καὶ ὅπως τῶ πάντων χα-
 “ λεπιότατοι ἄπειροι γενώμεθα. Οὐ γὰρ τὸ μὴ λαβεῖν τὰ
 “ ἀγαθὰ ἔτω χαλεπὸν, ὥσπερ τὸ λαβούνα σερηθῆναι, λυπη-
 “ ρόν. Εὐνοήσατε δὲ κηκεῖνο, τίνα πρόφασιν ἔχοντες αὖ προει-
 “ λόμεθα κακίονες, ἢ πρόσθεν, γενέσθαι. Πότερον ὅτι ἄρχο-
 “ μεν; Ἀλλ’ ἔδῃπερ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων πονηρότερον
 “ προσήκει εἶναι. Ἀλλ’ ὅτι εὐδαιμονέστεροι δοκῶμεν νῦν ἢ πρό-
 “ τερον εἶναι; Επεὶ τῇ εὐδαιμονίᾳ φήσει τις τὴν κακίαν
 “ ^α ἐπιπρέπειν; Ἀλλ’ ὅτι ἐπεὶ κεκλήμεθα δόξης, τέτῃς κολά-
 “ σομεν, ἢν πονηροὶ ᾧσι; Καὶ τί προσήκει αὐτὸν ὄντα πονηρὸν
 “ πονηρίας ἕνεκα ἢ βλακειᾶς ἄλλης κολάζειν; Εὐνοεῖτε δ’ ἔτι
 “ καὶ τῷτο, ὅτι τρέφειν μὲν παρεσκευάσμεθα πολλὰς καὶ τῶν
 “ ἡμετέρων οἰκῶν φύλακας καὶ τῶν σωμάτων εἰσχυρὸν δὲ πᾶσι, ἔχ

“ raverit, sanè vir talis in hoc meliori erit conditione, quàm alii qui-
 “ bus minùs suppetunt ad victum necessaria, quod esuriens suavis-
 “ simis cibus vescetur, et sitiens suavissimo potu fruetur, et requietis
 “ egens, suavissimè quiescet. Quapropter *equidem* censeo debere jam
 “ nos contentis viribus bonorum virorum officio fungi, ut bonis
 “ quàm optimè suavissimèque fruamur, et quod omnium est gravissi-
 “ mum non experiamur. Nec enim tam grave *ac molestum est*, bo-
 “ na non adipisci, quàm acerbum, quæ sis adeptus, amittere. Quin
 “ hoc etiam consideretis velim, quam adferre causam possimus, cur
 “ nunc potius vitam ignaviorem sectemur, quàm antehac. An prop-
 “ terea quòd cum imperio sumus? At certè non convenit, eum, qui
 “ cum imperio sit, subjectis sibi pejorem esse. An quòd esse jam fe-
 “ liciores videamur, quàm priùs? Et fortunæ prosperæ dicet ali-
 “ quis ignaviam decere? An quia fervos adepti nunc habemus, in
 “ eos animadvertemus, si fuerint improbi? At quo pacto convenit,
 “ eum, qui sit ipsemet improbus, alios improbitatis aut fociordiae causâ
 “ plectere? Prætereà cogitatis velim, instituisse nos multos alere,
 “ tam ædium nostrarum, quàm corporum custodes: at quomodo turpe

^α *Επιπρέπειν*] Ità optimè legit *Mure-*
tius: quam emendationem confirmat *Pbi-*
lianus, locum sic vertens: *ides auct ali-*

quis vitium felicitatem decere. In vulgatis
 autem libris scribitur *ἐπιπρέπειν*.

“ ἂν εἴη, ^a εἰ δὲ ἄλλης μὲν δορυφόρος τῆς σωτηρίας οἰσόμεθα
 “ χρῆναι τυγχάνειν, αὐτοὶ δὲ ἡμῖν αὐτοῖς ἔδορυφορή-
 “ σομεν; Καὶ μὴν εὖ γε δεῖ εἶδῃαι ὅτι ἔκ ἐστιν ἄλλη φυλακὴ
 “ τοιαύτη, οἷα αὐτὸν τινα καλὸν καθαθὺν ὑπάρχειν· τῷτο γὰρ
 “ δεῖ συμπαρομαρτεῖν· τῷ δ’ ἀρετῆς ἐρήμῳ ἔδδ’ ἄλλο καλῶς
 “ ἔχειν ἔδδ’ ἐν προσήκει. Τί ἔν φημι χρῆναι ποιεῖν, καὶ πῶς
 “ τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν, καὶ πῶς τὴν μελέτην ποιεῖσθαι; Οὐδὲν
 “ καινόν, ὧ ἄνδρες, ἐρῶ· ἀλλ’ ὥσπερ ἐν Πέρσαις ἐπὶ τοῖς ἀρ-
 “ χείοις οἱ ὁμότιμοι διάβησιν, ^b ἔτω καὶ ἡμᾶς φημι χρῆναι
 “ ἐνθάδε ὄντας τὰς ὁμοτίμους ^c πάντας, ἅπερ καὶ ἐκεῖ ἐπιηδεύειν,
 “ καὶ ὑμᾶς γέ ἐμὲ ὁρῶντας καλᾶνοεῖν παρόντας, εἰ ἐπιμελόμενος
 “ ὦν δεῖ διάξω· ἐγὼ τε ὑμᾶς καλᾶνοῶν θεάσομαι, καὶ ἔς ἂν
 “ ὁρῶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐπιηδεύοντας, τάτῃς τιμήσω.
 “ Καὶ τὰς παῖδας δέ, οἱ ἂν ἡμῖν γίνωσθαι, ἐνθάδε ^d παι-
 “ δεύμεν· αὐτοὶ γὰρ βελτίους ἐσόμεθα, βελλόμενοι τοῖς παισὶν

“ non fuerit, nos alios salutis *nostræ* satellites parandos nobis existi-
 “ mare, ipsos autem nos minimè nobis esse satellites? Atqui certò
 “ sciendum est, non esse ullam aliam talem custodiam, qualis est ista,
 “ si quis probum se et honestum præbeat: hoc enim unà comitari ne-
 “ cesse est: ei verò, qui virtute destituitur, nec aliud quidquam rectè
 “ succedere convenit. Quid igitur esse faciendum aio, et ubi virtu-
 “ tem exercendam, ubi curam *operâque* adhibendam? Nihil, viri,
 “ novi proferam: sed sicut illi, qui ὁμότιμοι adpellantur, in Persiâ de-
 “ gunt ad curias, sic aio vobis æqualibus dignitate universis, quotquot
 “ hic adestis, iisdem studiis operam dandam, quibus et illic occupati
 “ fuistis; ac vos quidem me præsentem intueri debetis et animadver-
 “ tere, num in iis curandis assiduus sim, quæ *curari à me* necesse est:
 “ atque ego *vicissim* animum advertens vos contemplantor, et quos *qui-*
 “ *dem* videro præclaris et honestis rebus operam dare, hos honoribus et
 “ præmiis ornabo. Quinetiam liberi, qui nobis nascentur, *liberaliter*
 “ hic nobis erunt instituendi: nam et ipsi meliores erimus, si liberis

^a εἰ δὲ ἄλλης] *Gabriellus* ex suis ve-
 tustis exemplar. adfert si δὲ ἄλλης: quam
 sequendo, genitivus τῆς σωτηρίας non jun-
 getur cum δορυφόρος, sed cum τυγχάνειν,
 quod non pro *esse* accipietur, sed pro *consequi*.
 Sic certè δορυφορήσομεν, uti monuit
 Stephanus, in altero inembro sine adiec-
 tione ponitur. MS. Bodl. et cæteri libri
 lectionem vulgatam præstant.

^b Οὕτω καὶ ἡμᾶς] Legitur etiam ἡμᾶς
 Μινύς, ὁριζορ, commodè.

^c πάντας] Ità MS. Bodl. et editi om-
 nes, præter unum *Etonensem*, in quo legi-
 tur πάντας: quomodo Stephanus etiam
 scriptum fuisse suspicatur.

^d Παιδεύμεν] Leunclavianæ editionis
 lectio est; quam Stephanus etiam vet. lib.
 auctoritate confirmatam esse, atque adeò
 vulgatis illis παιδεύομεν et παιδίσκομεν
 præferendam agnoscit. Eidem placet ἐν-
 θάδε cum γίνωσθαι potius quam cum
 παιδίσκομεν jungere.

“ὡς βέλιστα παραδείγματα ἡμᾶς αὐτὰς παρέχειν· οἳ τε παῖδες
 “ἢ δ’ αὖ εἰ βέλτοιον ῥαδίως πονηροὶ γένοιτο, αἰσχρὸν μὲν μηδὲν
 “μήτε ὀρώμετες μήτε ἀκύνετες. ἐν δὲ καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἐπιηδεύ-
 “μασι διημερεύετε.”

ostendit nos ipsos tanquam exempla longè optima exhibere volemus;
 “liberi ipsi, etiam si velint, non faciliè improbi evadent, quando ni-
 “hil, quod turpe sit, vel conspècturi vel audituri sunt, sed in virtutis
 “cultu omni studio dies totos consumunt.”

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Η΄.

ΚΥΡΟΣ μὲν ἔν τούτοις εἶπεν· ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Χρυ-
 σάντας, καὶ εἶπεν ὥς. “^α Ἀλλὰ πολλάκις μὲν δὴ,
 “ ὧ ἄνδρες, καὶ ἄλλοτε καλενόησα ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς εἶδεν
 “ διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Οἳ τε γὰρ πατέρες προνοῶσι τῶν
 “ παίδων, ὅπως μὴ ᾧτε αὐτὰς ταῖα θὰ ἐπιλείψει, Κῦρός τέ μοι
 “ δοκεῖ νῦν συμβελεύειν ἡμῖν ἀφ' ὧν μάλισ' ἂν εὐδαιμονῶντες
 “ διατελοῖμεν. Οὐδὲ μοι δοκεῖ ἐνδεέστερον ἢ ὡς ἐχρῆν δηλῶσαι,
 “ τῆτο ἐγὼ πειράσομαι τὰς μὴ εἰδότες διδάξαι. Εὐνοήσατε
 “ γὰρ δὴ, τίς ἂν πόλις πολεμία ὑπὸ μὴ πειθομένων αἰοίῃ;
 “ τίς δ' ἂν φίλια ὑπὸ μὴ πειθομένων ^β διαφυλαχθεῖν; ποῖον
 “ δ' ἂν ἀπειθέων κράτευμα νίκης τύχοι; πῶς δ' ἂν μᾶλλον
 “ ἐν μάχαις ἡττητοῦ ἄνθρωποι, ἢ ἐπειδὴν ἀρξώμεθα ἰδίᾳ ἕκαστος

HUJUSMODI Cyrus oratione usus est; post quem surrexit
 Chryfantas, atque hoc modo loquutus est: “ Equidem aliis
 “ etiam in rebus, viri, animadverti sæpius, nihil inter principem
 “ et patrem bonum interesse. Nam et patres liberis prospiciunt, nè
 “ unquam eos bona deficiant; et Cyrus jam mihi videtur ea nobis
 “ consulere, de quibus felicitatem perpetuam maximè consequuturi
 “ simus. Quod autem minùs mihi, quàm oporteret, declàrassè vide-
 “ tur, id equidem ignaros edocere conabor. Cogitate enim, quæ-
 “ nam urbs hostium ab iis capi possit, qui nolint imperio parere? quæ
 “ amicorum urbs conservari possit ab iis, qui nolint imperio parere? qui
 “ militum contumacium exercitus victoriâ potiri possit? quonam modo
 “ faciliùs possint in præliis homines vinci, quàm ubi cœperint seorsum

^α Ἀλλὰ πολλάκις μὲν, &c.] Regem bo-
 num esse patriæ patrem, agnoscunt omnes.
 β Ulysses apud Pœtam:

Λαὼν, οἷον ἀνασσει, πατὴρ δ' οἷς ἦτορ
 ἦεν. Odyss. l. v. 11.

Et in Charondæ Legibus, apud Socratem,
 principes sibi subiectis præfunt, καθάπερ
 τεκνὰν ἰδόν. Item hoc de se, ad popu-
 lum ipsum provocacione factâ, profectus
 Tullius rex, apud Dionys. Halicarn. lib. 4.

Antiq. Rom. c. 36. Τίς μὲντοι τῶν πρὸ
 ἐμῶ βασιλεῖον ἔτα μίτρος ἐν ἐξουσίᾳ διέτε-
 λισσι, καὶ φιλόφρωνος πᾶσι τοῖς πολίταις,
 ὡς πατὴρ πατρὸς-οἰκίᾳ αὐτῶ χρημίνος;

^β Διαφυλαχθεῖν] Sic utis, διαρκεσθῆναι:
 deinde, ἀπειθῶν κράτευμα. Sed non audi-
 endus est. Nam apta satis est vulgata
 lectio, et libris, quos vidi, omnibus con-
 firmata: nisi quod edit. Ald. mendosè de
 διαφυλαχθῆναι.

“ περὶ τῆς αὐτῆς σωτηρίας βαλεῦσθαι; τί δὲ ἂν ἄλλο αἰσθὺν τε-
 “ λεσθῇ ὑπὸ τῶν μὴ πειθόμενων τοῖς κρείττοσι; ποῖαι δὲ πόλεις
 “ νομίμως ἂν^α οἰκηθεῖεν; ἢ ποῖοι οἶκοι σωθῆσσαν; πῶς δ’ ἂν
 “ νῆες ὅποι δεῖ ἀφίκουτο; Ἡμεῖς δὲ ἂν αὖν αἰσθὰ ἔχομεν, διὰ
 “ τί ἄλλο μᾶλλον καλεπράξαμεν, ἢ διὰ τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρ-
 “ χοντι; Διὰ τῆτο γὰρ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ταχὺ μὲν ὅποι ἔδει
 “ παρελθόμεθα, ἄνθρωποι δὲ τῷ ἄρχοντι ἐπόμενοι, ἀνυπόστατοι
 “ ἦμεν, τῶν δ’ ἐπιταχθέντων ἅδεν ἡμῖν ἐλὲς κατελείπομεν. Εἰ τοί-
 “ νυν^β μέλιτον αἰσθὺν τὸ πειθαρχεῖν φαίνεται εἰς τὸ καλ-
 “ πράττειν^γ τὰς αἰσθὰς, εὖ ἴστε ὅτι αὐτὸ τῆτο καὶ εἰς τὸ διασώ-
 “ ζειν ἂν δεῖ μέλιτον αἰσθὺν εἶναι. Καὶ πρόσθεν μὲν δὴ^δ πολ-
 “ λοὶ ἡμῶν ἤρχον, ἅδενός δ’ ἤρχομεν· νῦν δὲ καλεσθεύασθε ἕτω
 “ πάντες οἱ παρόντες, ὥστε ἄρχετε οἱ μὲν πλειόνων, οἱ δὲ μειόνων.
 “ Ὡς περ τοίνυν αὐτοὶ ἀξιώσετε ἄρχειν τῶν ὑφ’ ὑμῖν, ἕτω καὶ αὐτοὶ

“ singuli salutis propriae confilia capere? quid aliud rei praeclaræ per-
 “ fici possit ab iis, qui se potioribus haud parent? quæ urbes legitimè
 “ administrantur? quæve domus fervari queant? quo pacto naves eò
 “ perveniant, quò tendunt? Nos *ipsi* ea commoda, quæ modò no-
 “ bis adfunt, quàm aliâ re magis comparavimus, quàm principi
 “ parendo? Nam ita factum est, ut celeriter et noctu et interdum, quò
 “ erat necesse, perveniremus; et dum totis copiis principem se-
 “ queremur, nemo *vim* et impetum nostrum sustinere potuerit, eo-
 “ rum denique nihil semipræfectum reliquerimus, quæ *nobis* erant
 “ imperata. Ergo si parere principi maximum esse bonum manifestè
 “ patet, ad comparandum bona *cætera*, certò sciendum vobis est,
 “ etiam idem hoc bonum esse maximum ad conservandum ea, quæ
 “ *conservari* necesse est. Et antea quidem multi nobis imperabant,
 “ cùm nemini nos imperaremus: nunc res omnium, quotquot ad-
 “ estis, sic comparatae sunt, ut imperetis alii pluribus, alii paucioribus.
 “ Quemadmodum igitur æquum existimatis esse, vos potestati vestræ

^α Οἰκηθεῖεν] Sic ex conjecturâ repo-
 nendum censuimus, adprobante Stephano;
 qui loci sententiam vocem passivam po-
 situlare vidit. Hæc certè voce paulò pòst
 in re simili utitur Xenophon, cùm dicit—
 πόλεις οἰκεῖται. Prius erat οἰκήσειαν.

^β Μέλιτον αἰσθὺν τὸ πειθαρχεῖν, &c.]
 Ità fere *Æscylus* obedientiam matrem
 felicitatis esse dixit:

Πειθαρχία γὰρ ἐστὶ τῆς εὐπραξίας

Μήτηρ, — *Επὶ ἐπὶ* Θηβ. v. 230.

^γ Τάλαθα, &c.] Editi ferè omnes et
 MS. Bodl. — τάλαθα, ἕτως εἶ, &c.

At vox penultima non comparet in edi-
 tione *Eton.* nec in *Stobæo*: ideoque de eâ
 tollendâ Stephano assentior.

^δ Πολλοὶ ἡμῶν ἤρχον, &c.] Aliam
 lectionem in exemplaribus suis invenit
Caëriellius; nimirum hanc — ἤρ-
 χον μὲν ἅδενός· ἤρχοντο δὲ· quam ille in
 loco vertendo sequitur, et probat *Stepha-*
nus. Mihi quidem ista lectio satis vide-
 tur elegans; nolo tamen vulgatam loco
 movere, cùm neque quidquam sit in eâ
 vitii, et ab omnibus, quos vidi, libris
 confirmetur.

“ πειθώμεθα οἷς ἂν ἡμῖν καθήκοι. Τοσῶτον δὲ διαφέρειν ἡμᾶς
 “ δεῖ τῶν δούλων, ὅσον οἱ μὲν δούλοι, ἄκουες τοῖς δεσπόταις ὑπη-
 “ ρετῶσιν· ἡμᾶς δὲ, εἴπερ ἀξιῶμεν ἐλευθέροι εἶναι, ἐκόντας δεῖ
 “ ποιεῖν ὅ,τι πλείους ἀξίον φαίνεται εἶναι. Εὐρήσειε δὲ, ἔφη, καὶ
 “ ἔνθα ἄνευ μοναρχίας πόλις οἰκεῖται, τὴν μάλιστα τοῖς ἀρχεσιν
 “ ἐθέλωσαν πείθεσθαι, ταύτην ἥκιστα τῶν πολεμίων ἀναίκαζομένην
 “ ὑπακούειν. Παρωμέν τε ἔν, ὥσπερ Κύρος κελεύει, ἐπὶ τῷδε
 “ τὸ ἀρχεῖον, ἀσκήμεν τε δὲ ὧν μάλιστα δυνησόμεθα κατέχειν
 “ ἃ δεῖ, παρέχωμεν τε ἡμᾶς αὐτὰς χρῆσθαι Κύρῳ ὅ,τι ἂν δεῖ.
 “ Καὶ τῷτο γὰρ εὖ εἶδέναι χρὴ, ὅτι ἂ μὴ δύνηται Κύρος εὖρεῖν
 “ ὅ,τι αὐτῷ μὲν ἐπ’ ἀλθῶν χρῆσθαι, ἡμῖν δὲ ἂ· ἐπεὶ περ τά γε
 “ αὐτὰ ἡμῖν συμφέρει, καὶ οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἡμῖν πολέμιοι.”

Επεὶ δὲ ταῦτα εἶπε Χρυσάντας, ἔτῳ δὲ καὶ ἄλλοι ἀνί-
 σαντο πολλοὶ καὶ Περσῶν καὶ τῶν συμμάχων συνεβάντες· καὶ
 ἰδοῦς τὰς ἐντίμας αἰεὶ παρῆναι ἐπὶ θυράς, καὶ παρέχειν αὐ-
 τὰς χρῆσθαι ὅ,τι βάλῃαι ἕως ἂν ἀφίῃ Κύρος. Ὡς δὲ τότε

“ subjectis imperare, sic et ipsi pareamus eis, quibus officii ratio parere
 “ nos jubet. Tantum autem inter nos et servos interesse oportet, quod
 “ servi quidem inviti *suas* heris operas exhibent; nos verò si quidem
 “ liberi esse volumus, sponte nostrâ facere convenit, quod maximè dig-
 “ num laude videatur. Invenietis autem, inquit, etiam civitatem, quæ
 “ unius imperio non administratur, si magistratibus maximè parere ve-
 “ lit, minimè per vim ed posse adigi, ut hostium imperium accipiat.
 “ Quare ad hanc, uti Cyrus præcipit, curiam præstò simus, nòsque in
 “ iis exerceamus, quibus retinere potissimùm queamus ea, quæ *confer-*
 “ *vare* oportet; et operam Cyro nostram offeramus, ut eâ quamcun-
 “ que ad rem opus hæc fuerit ipsi, utatur. Nam id quoque scire debe-
 “ mus, non posse Cyrum quidquam reperire, cujus usus ad sua tantum,
 “ non etiam ad nostra, commoda pertineat: quandoquidem eadem
 “ sanè nobis conducunt, et iidem nobis hostes sunt.”

Quæ ubi Chryfantas dixisset, alii tum Persæ tum socii complures surge-
 bant, qui *hæc* oratione suâ quoque comprobarent: estque decretum, ut
 honorati semper ad portas præstò essent, et Cyro suam operam offerrent,
 quamcunque ad rem illi visum esset, donec eos dimitteret. Quod quidem

ἂ ὅτῳ] Non est hoc loco particula
 similitudinis, sed idem fere sonat, quod
utroque. Hoc sensu adhibetur etiam *At.*
 ix. 11.

ὅ,τι βάλῃαι ἕως, &c.] In *Al.*
Pier. et aliis vulg. cod. posita est hypo-
 θῆγη post βάλῃαι, non autem post ἀφίῃ:
 et contra Budæus post verbum βάλῃαι

eam expunxit, et posuit post ἀφίῃ. hoc
 faciens (opinor) ne quis verbi βάλῃαι
 alium nominativum quaereret, quàm κύ-
 ρος. Ego verò cum Stephano (cujus ista
 sunt verba) neutro in loco interpungere
 tutius existimavi, cum utrumque verbum
 referatur ad κύρος: pro ὅ,τι βάλῃαι κύ-
 ρος, ἕως ἂν ἀφίῃ.

ἔδοξεν, ὅτω καὶ νῦν ἔτι ποιῶσιν οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες·^α θεραπεύουσι τὰς τῶν ἀρχόντων θύρας. Ως δ' ἐν τῷ λόγῳ δεδήλωται Κύρος καλασθεσάμενος εἰς τὸ διαφυλάττειν ἑαυτῷ τε καὶ Πέρσαις τὴν ἀρχὴν, ταῦτα καὶ οἱ μετ' ἐκείνων βασιλεῖς νόμιμα ἔτι καὶ νῦν διατελεῖσι ποιῶντες. Οὕτω δ' ἔχει καὶ ταῦτα ὥσπερ καὶ τὰλλα·^β ὅταν μὲν ὁ ἐπιστάτης βελίων γένηται, καθαρώτερον τὰ νόμιμα πράττειται· ὅταν δὲ χείρων, φαυλότερον. Εφοίων μὲν ἔν ἐπὶ τὰς θύρας Κύρος οἱ ἐνιμιοὶ σὺν τοῖς ἵπποις καὶ ταῖς αἰχμαῖς, συνδόξαν πᾶσι τοῖς ἀρίστοις τῶν συγκατασφραγισμένων τὴν ἀρχήν. Κύρος δ' ἐπὶ μὲν τὰλλα καθίστη ἄλλως ἐπιμελητὰς, καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ προσόδων ἀποδεκτῆρες, καὶ δαπανημάτων δοτῆρες, καὶ ἔρλων ἐπιστάται, καὶ κτημάτων φύλακες, καὶ τῶν εἰς τὴν δαίτην ἐπιτηδεύων ἐπιμεληταί· καὶ ἵππων δὲ καὶ κυνῶν ἐπιμελητὰς καθίστη, ὡς ἐνόμιζε καὶ ταῦτα τὰ βοσκήματα βέλεις· ἂν παρέχειν αὐτῷ χρῆσθαι. Οὓς δὲ συμφύλακας τῆς εὐδαιμονίας οἱ ᾧο χρῆναι ἔχειν, τῆς ὅπως ὡς βέλτιστοι·^γ ἴσονται, ἔκτετι τῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἄλλοις

ita, ut tunc decretum fuit, etiam hodieque faciunt ii, qui regis imperio in Asiâ parent: dum portas principum officiosè frequentant. Atque ut hoc *totò* libro declaratum est, Cyrus sic constituisse imperium, ut illud et sibi et Persis conservaret, ita reges eum sequenti nunc quoque constanter iisdem institutis inhærent. Accidit autem in his, quod etiam in aliis: cum is, qui præest rerum summæ, *vir aliquando* melior est, *etiam* sincerius *puriusque* instituta *majorum* observantur; cum deterior *aliquis*, seignius. Frequentabant igitur illi honorati cum equis et hastis Cyri portas, quando ita decretum erat à præstantissimis virtute et auctoritate viris, qui unâ cum ipso imperium illud everterunt. Cæterum alios curatores constituit Cyrus, qui rebus quidem aliis *admiſtrandis* præessent, cum et eos haberet qui vectigalia reciperent, et qui sumptuum impensas facerent, et præsides operum, et facultatum custodes, et rerum ad victum necessariorum procuratores: equorum etiam et canum curatores constituit, quos existimabat effecturos hæc animalia suum ad usum accommodatissima. Ut autem illi, quos *secum* habere vellet, in societatem conservandæ felicitatis admittendos, longè optimi evaderent, hanc verò curam aliis nequaquam

^α Θεραπεύουσι τὰς, &c.] Budæus legit θεραπεύουσι γὰρ τὰς, &c. Camerarius, Stephano teste, θεραπεύουσι τε ex suo exempli. advert. Scilicet vide dicta p. 410.

^β Ὅταν μὲν ὁ ἐπιστάτης, &c.] Pauci enim (verba sunt Ciceronis, de leg. l. 3. c. 14.) atque admodum pauci, bonore et

gloriâ amplificati, vel corrumpere mores civitatis, vel corrigere possunt. Seneca Thyest. v. 213.

Rex velit honesta, nemo non eadem vult.

^γ ἴσονται] MS. Bodl. ἴσονται. Sed nil mutandum videtur.

προσέταλτεν, ἀλλ' αὐτῷ ἐνόμιζε τῷτο ἔρπον εἶναι. Ἡδεὶ γὰρ ὅτι, εἴ γε μάχης πῶς δεήσει, ἐκ τάτων αὐτῷ καὶ ^α παραστάτας καὶ ἐπιστάτας ληπλέον εἶη, σὺν ὅσπερ οἱ μέγιστοι κίνδυνοι· καὶ ταξιάρχης δὲ καὶ πεζῶν καὶ ἵππεων ἐγίνωσκεν ἐκ τάτων καλῶς αἰεὶ εἶναι. Εἰ δέοι δὲ καὶ στρατηγῶν πρὸς ἄνδρ' αὐτῷ, ἥδεὶ ὅτι ἐκ τάτων πεμπλέον εἶη· καὶ πόλεων δὲ καὶ ὁλῶν ἐθνῶν φύλαξι καὶ σωτηρίᾳ; ἥδεὶ ὅτι τάτων τισὶ χρηστὸν, καὶ προσέειπε γὰρ τάτων τινας πεμπλέον· ὅπερ ἐν τοῖς μεγίστοις ἡγεῖτο εἶναι εἰς τὸ ἄνευ πολέμου τυχεῖναι ^β ὧν δεῖτο. Μὴ οὖν μὲν εἶ, οἶν δέ, οἱ ὧν αἱ μέγισται καὶ πλεῖστα πράξεις ἔμελλον εἶναι, κακῶς ἡγεῖτο τὰ αὐτῷ εἶναι· εἰ δ' ἔτι εἶη, οἷος δέοι, πάντα ἐνόμιζε καλῶς εἶσθαι. Εὐδο μὲν ἔν, ἔτω γνῆς, εἰς ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν· ἐνόμιζε δὲ τὴν αὐτὴν καὶ αὐτῷ ^γ ἀσκησιν εἶναι τῆς ἀρετῆς. Οὐ γὰρ ἦτο οἶν τε εἶναι, μὴ αὐτὸν τινα εἶναι οἶον δεῖ, ἀλλὰ παρρησίαν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἔρῃ.

Ὡς δὲ ταῦτα διενεῆθεν, ἠγήσατο σχολῆς πρῶτον δεῖν, εἰ μέλλοι δοῦναι τῶν κρατίστων ἐπιμελεῖσθαι. Τὸ μὲν ἔν προ-

mandabat, sed esse munus hoc suum arbitrabatur. Nōrat enim, si pugnandum aliquando esset, ex illorum numero sibi et *parystatas* et *epistatas* sumendos esse, cum quibus pericula maxima *essent* adenda: itidemque praefectos cohortium tam pedestrium quàm equestrium ex iisdem constituendos esse intelligebat. Quod si etiam *aliis* exercitūs ducibus, praeter se, opus esset, ex his *ipsis* mittendos esse sciebat: quinetiam nōrat, quorundam ex his opera utendum esse, ut urbium et totarum nationum tum custodes essent, tum satrapae: ex iisdem quoque nonnullis legatorum mandandum esse officium: quod quidem inter res maximi momenti ad ea, quae cuperent, absque bello impetranda ducebat. Quod si quidem tales ii non essent, quales esse conveniret, quorum opera maxima plurimāque negotia essent conficienda, malè rebus suis prospectum fore arbitrabatur: sin ii tales essent, quales oporteret, omnia praeclearè successura putabat. Quā in sententiā cum esset, totus in hanc curam incubuit: quin et eandem ipsi virtutis exercitationem utendum existimabat. Nec enim fieri posse putabat, ut qui talis ipse non esset, qualem esse oporteret, is alios ad praecclaras et laudabiles actiones incitaret.

Quae cum apud animum expendisset, otio prius esse sibi opus statuit, si *quidem* efficere vellet, uti res eximias curā complecti posset. Fieri qui-

^α Παραστάτας καὶ, &c.] Conf. *Indic. vocab. milit.*

^β ὧν δεῖτο] Sic rectè, opinor, reposuit Leunclavius, cum ab aliis legeretur *δεῖτο*. Nam ea, quae modo praecedebant, ad Cytum ipsum praecipue spectant.

^γ Ἀσκησιν εἶναι, &c.] Stephanus legendum esse dicit *εἶναι δεῖν*, alioquin *εἶναι* interpretandum esset *impositam esse*, vel simili quopiam modo. Quā de re illi adientior.

σόδων ἀμελεῖν ἔχ' οἷόν τε ἐνόμισεν εἶναι, προνοῶν ὅτι πολλὰ καὶ τελεῖν ἀνάγκη ἔσοιτο εἰς μέγαν ἀρχήν· τὸ δ' αὖ, πολλῶν κλημάτων ὄντων, ἀμφὶ ταῦτα αἰεὶ αὐτὸν ἔχειν ἤδει ὅτι ἀσχολίαν παρέξει τῆς τῶν ὅλων σωτηρίας ἐπιμελεῖσθαι. Οὕτω δὲ σκοπῶν ὅπως ἂν τὰ τε οἰκονομικὰ καλῶς ἔχοι, καὶ ἡ σχολὴ γένοιτο, κατένοήσεν πως τὴν στρατιωτικὴν σύλᾱξιν. Ως γὰρ τὰ πολλὰ, δεκάδραχοι μὲν δεκάδων ἐπιμέλονται, λοχαγοὶ δὲ δεκαδάρχων, χιλίαρχοι δὲ λοχαγῶν, μυριάρχοι δὲ χιλιάρχων· καὶ ἔτις ἑδείς ἀτημέλητος γίνεσθαι, ἔδ' ἦν πάνυ πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων ὥσι· καὶ ὅταν ὁ στρατὸς βέληται χρήσασθαι τι τῇ στρατῷ, ἀρκεῖ ἦν τοῖς μυριάρχοις παραγγείλη. Ωσπερ ἔν ταῦτα ἔχει, ἔτι καὶ ὁ Κύρος συνεκεφαλαιώσατο τὰς οἰκονομικὰς πράξεις· ὥς καὶ τῷ Κύρῳ ἐγένετο ὀλίγοις διαλεγομένῳ ^a μηδὲ τῶν οἰκείων ἀτημελήτως ἔχειν· καὶ ἐκ τῆς ἡδὴ σχολῆς ἦτε πλείω ἢ ἄλλως μιᾶς οἰκίας καὶ μιᾶς νεῶς ἐπιμελάμενος. Οὕτω δὲ κατὰ τὴν σάμηνον τὰ αὐτῇ, ἐδίδαξε καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ταύτῃ τῇ κατὰ τὴν σάμηνον χρῆσθαι. Τὴν μὲν δὲ σχολὴν ἔτι κατέσκευάσατο ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς περὶ αὐτόν.

Ἡρχετο δ' ἐπιστᾶν τῇ οἷον δεῖ εἶναι τοὺς ^b κοινῶνας. Πρῶ-

dem certè haud posse judicabat, ut proventuum curam negligeret, quòd prospiceret necesse fore magnos magno in imperio sumtus facere: rursus autem, cùm magnam opum copiam possideret, harum curâ semper ipsum occupari, id verò avocaturum se sciebat à curâ summæ rerum conservandæ. Quare considerans quo pacto et res familiaris rectè administrari, et *ipse* frui otio posset, rei militaris ordinem intuitus est. Nam plerumque decuriones curam decuriarum gerunt, ductores manipularii, decurionum; tribuni, manipulariorum ducum; decem millium præfecti, tribunorum: atque ita fit, ut sit nemo cujus cura non geratur, tametsi valdè multæ sint hominum myriades: cùmque vult imperator exercitus operâ uti, satis est, decem millium præfectis mandata dedisse. Quæ igitur horum est ratio, eadem Cyrus etiam res domesticas summatim complexus est: quo factum, ut ipso cum paucis colloquente, neque domestica negligèrentur: atque deinceps ei plus erat otii quàm alii, qui unius domus vel navis unius curam gereret. Atque ita rebus suis constitutis, suos etiam docuit eadem ratione uti. Et hoc quidem modo tam sibi quàm suis otium paravit.

Cœpit deinde pro præfecti auctoritate curare, ut participes rerum tales

^a Μηδὲ τῶν] Legitur etiam, teste *Gabricio*, μηδὲν. *Ald.* pessimè dat μὴ δέ. Loci sententiæ congrua videtur vulgata lectio.

^b Κοινῶνας] *Camerarius* in suo exempl. legi testatur κοινῶνας. Sed vox illa haud dubiè est *Xenophontea*; quam in sequentibus mox iteratam reperies, cujusque

τον μὲν, ὅποσοι οὐκ ἴκανοὶ ἄλλων ἐρῶζομένων τρέφονται, μὴ παρῆεν ἐπὶ τὰς θύρας, τέτῃς ἐπεζήτει· νομίζων τῆς μὲν παρούσης ἢ αὐτὸν ἐθέλειν ἢ τε κακὸν ἢ τε αἰσχροὺν ἔδεν αὐτὸν πράττειν, καὶ διὰ τὸ παρὰ ἀρχοῦν εἶναι, καὶ διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι ὀρώληαι, ὅ,τι πράττοιεν, ὑπὸ τῶν βελτίων· οἱ δὲ μὴ παρῆεν, τέτῃς ἡγεῖτο ἢ ἀκρατεῖν τι, ἢ ἀδικεῖν, ἢ ἀμελεῖν ἀπειῖναι. Τῷτο ἔν πρῶτον ἡγησάμενος, προσηνάγκαζε τὰς τοιαύτας παρῆναι·^a τῶν γὰρ παρ' ἐαυτῷ μάλιστα φίλων ἐκέλευσεν αὐτὸν τινα ἀνιλαθεῖν τὰ τῷ μὴ φοιτῶντος, φάσκοντα λαμβάνειν τὰ ἐκ αὐτοῦ. Ἐπεὶ ἔν τῷτο γένοιτο, ἦκου αὐτὸν εὐθὺς οἱ σερόμενοι, ὡς ἡδικοῦμενοι. Οὗ δὲ Κύρος πολὺν μὲν χρόνον ἢ ἐσχόλαζε τοῖς τοιαύτοις ὑπακχείν· ἐπεὶ δὲ ἀκῆσειεν αὐτῶν, πολὺν χρόνον ἀνεβόλλετο τὴν διαδικασίαν. Ταῦτα δὲ ποιῶν ἡγεῖτο προσεθίζειν^b αὐτὰς θεραπεύειν, ἥτιον δὲ^c ἐχθρῶς,

essent, quales oporteret. Primum requirebat illos, quotquot aliis opus facientibus victum habere possent, si ad portas praesto non essent: quod existimaret eos, qui adessent, nihil neque sceleris neque rei turpis admitturos, partim quod ipse principi adessent, partim quod intelligerent omnes actiones suas à viris praestantissimis conspici: qui verò non adessent, eos vel intemperantiae, vel iniustitiae, vel negligentiae causâ putabat abesse. Quamobrem cum hoc primum existimaret, etiam cogebat tales ut adessent: nam aliquem illorum quos maximè caros habebat, bona ejus, qui portas non frequentaret, occupare jubebat ac dicere, suas se res occupare. Hoc cum fieret, statim spoliati veniebant, quasi quibus illata esset injuria. Cyro autem longo tempore non vacabat, ut hujusmodi homines audiret: et posteaquam audierat, diu controversiae dijudicationem differebat. Quæ cum faceret, arbitrabatur eos se ad observandum colendumque aduefacere; sed minùs odiosè,

κοινῶν; glossa fuit. *J. Poll.* Οἱ κοινῶν, ait, *Ξενοφῶντος* ἴδεν. At ei saltem cum *Pindaro* communis est ista vox:

κοινῶν παρ' αὐτοῦ
ἐκείνῃ, — Πυθ. γ'. v. 50.

Itaque fallitur Stephanus, qui hominem dici κοινῶν non putat: sed κοινῶν vult esse *socialitium*, itidemque κοινῶν *socialitium*: sub quibus tamen fitetur intelligi posse ipsos *socialis*, seu eos, qui *socialitii* societate sunt conju. *Et*. Adposuit *Hesychius* Κοινῶν exponit κοινῶν. Rectè igitur *Portus* vocabulum Κοινῶν putat κοινωνικώτερον esse, et denotare *socialitium*, *socialitiam*, et eum, qui *socialitium* aliquarum *socialitium* est *particeps*.

^c Τὸν γὰρ παρ', &c.] Variant hic inter

se libri scilicet omnes. MS. Bodl. habet τῶν γὰρ — ἐκέλευσεν ἀνιλαθεῖν. Editio *Ad.* τὸν γὰρ παρ' ἐαυτοῦ μάλιστα φίλον, ἐκέλευσεν ἀνιλαθεῖν. *Flor. Steph.* et *Leuncl.* τῶν γὰρ — ἐκέλευσεν αὐτὸν τινα λαθεῖν. Nos lectionem editionis *Eton.* à *Steph.* probatam, nec à Manuscripti Bodl. fide prorsus alienam, damus.

^b Αὐτὰς θεραπεύειν] Stephanus Xenophontem scripsisse putat, αὐτὸν θεραπεύειν, aut αὐτὸς ἐαυτὸν θεραπεύειν. Sed quo minùs huic accedam, librorum, quos vidi, omnium prohibet auctoritas.

^c Εχθρῶς] Haec est lectio MSti Bodl. et libri *Cambriciensis*. Prius erat ἐχθρῶς, quod hinc adjuncto εἶναι, aut aliquo alio infinitivo stare non posse vidit Stephanus. Nostram autem lectionem Leunclavius etiam in loco vertendo requiritur.

ἢ εἰ αὐτὸς κολάζων ἠνάγκαζε παρῆναι. Εἷς μὲν διδασκαλίας τρόπος ἦν αὐτῷ οὗτος τῷ παρῆναι· ἄλλος δὲ, τὸ τὰ ῥῆσα καὶ κερδαλεώτατα τοῖς παρῆσι προσάτειν· ἄλλος δὲ, τὸ μηδὲν πῶτε τοῖς ἀποῦσι νέμειν. Ο δὲ δὴ ^a μέγιστος τρόπος τῆς ἀνάγκης ἦν, εἰ τις τούτων μηδενὸς ὑπακούοι, ἀφελόμενος ἂν τοῦτον ἃ ἔχοι, ἄλλῃ ἐδίδω, ὃν ᾧ δύνασθαι ἂν ἐν τῷ δέοντι παρῆναι· καὶ οὕτως ἐγγίγνετο αὐτῷ φίλος χρησίμος αὐτῷ ἀχρήστ. (Ἐπιζητεῖ δὲ καὶ ὁ οὖν βασιλεὺς ἦν τις ἀπῆ, οἷς παρῆναι καθήκει.) Τοῖς μὲν δὴ μὴ παροῦσιν οὕτω ^b προσεφέρετο.

Τοὺς δὲ παρέχοντας ἑαυτοὺς ἐνόμισε μάλισ' ἂν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ παρορμᾶν ἔρτα, ^c ἐπεὶ περ ἄρχων ἦν αὐτῶν, εἰ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπιδεικνύειν πειρῶτο τοῖς ἀρχομένοις πάντων μάλιστα κεκοσμημένον τῇ ἀρετῇ. Αἰσθάνεσθαι μὲν γὰρ ἰδόκει καὶ διὰ τοὺς γραφομένους νόμους, βελτίους ^d γινομένους ἀνθρώπους· τὸν δὲ ἀγαθὸν

quàm si ipse pœnas irrogando eos adesse cogeret. Hæc una docendæ ratio erat, ut adessent : alia, quod facillima et maximè fructuosa præsentibus imperaret : item alia, quod nihil unquam absentibus tribueret. Præcipuus verò cogendi modus erat, ut, si nihil horum aliquem moveret, ei facultates adimeret, ac donaret alteri, quem existimaret posse sibi opportunè præstò esse : atque hoc modo amicum utilem pro inutili consequeretur. (Inquit autem etiam is rex, qui nunc rerum potitur, in eos, qui, cùm adesse ex officio debeant, absunt.) Ad hunc fanè modum Cyrus in absentes se gerebat :

Illos autem qui se offerrent exhiberentque, maximè se putabat ad præclaras et laudabiles actiones excitaturum, quandoquidem princeps eorum erat, si ipse subjectis imperio declarare se niteretur virtute in primis ornatum. Videbatur enim animadvertere, meliores quidam effici homines etiam legibus scriptis ; sed principem bonum ar-

^a Μέγιστος τρόπος τῆς, &c.] Stephanus timiditatem suam damnat, quod non ausus sit post τῆς interpungere ; quippe putat genitivum ἀνάγκης cum τρόπος jungi non debere : sed cum μέγιστος τρόπος subaudiendum ex præcedentibus, τῷ προσεθίξειν αὐτὸς θεραπεύειν : ad quem μέγιστον τρόπον Noster dicit Cýrum τὴν ἀνάγκην adhibuisse. Quod si intelligeret, inquit Stephanus, hunc necessitatis modum fuisse maximum, oporteret alios necessitatis modos præcedere, quorum hunc maximum esse censeret : cùm tamen illos ejusmodi esse non dixerit, imò etiam διδασκαλίαν unum illorum habuisse. Hæcenus ille. Dicendam forsitan est, cæteros etiam modos (li-

cet iis vox ἀνάγκη disertè non sit adjuncta) minorem saltem aliquem necessitatis gradum inferre ; atque adeò modum hunc, ultimo loco memoratum, non incommodè dici potuisse maximum.

^b Προσεφέρετο] Vide dicta p. 385. not. b.

^c Ἐπεὶ περ ἄρχων ἦν, &c.] Vulgò, ἐπεὶ περ ἄρχων αὐτῶν : sed vocula ἦν ex Gabrielii, Mureti et Camerarii vet. libris (quibus etiam editio Stephaniana adstipulatur) erat adjuncta.

^d Γινόμενους] Ità MS. Bodl. et editiones Ald. et Steph. Aliæ γινόμενους exhibent : Muretus etiam testatur in vet. libris legi γινόμενους αὐ τῶν ἀνθρώπων.

ἄρχοντα, βλέποντα νόμον ἀνθρώποις ἂ ἐνόμιζεν, ὅτι καὶ τάττειν
 ἱκανός ἐστι, καὶ ὁρᾷ τὸν ὁ ἀτακτῆντα καὶ κολάζειν. Οὕτω δὲ γι-
 νώσκων, πρῶτον μὲν τὰ περὶ τῆς θεῆς μᾶλλον ἐπεδείκνυσεν ἑαυτὸν
 ἐκπονοῦντα ἐν τάτῃ τῇ ὁ χρόνῳ, ἐπειδὴ εὐδαιμονέστερος ἦν. Καὶ
 τότε πρῶτον καλεσάθησαν οἱ μάγοι ὑμνεῖν τε αἰεὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
 τῆς θεῆς, καὶ θύειν ἀν' ἐκάστην ἡμέραν οἷς ὁ οἱ μάγοι θεοῖς εἵποιεν.
 Οὕτω δὲ τὰ τότε καλεσθέντα ἔτι καὶ νῦν διαμένει παρὰ τῷ αἰ-
 ὄντι βασιλεῖ. Ταῦτα ἔν πρῶτον ἐμιμῆτο αὐτὸν καὶ οἱ ἄλλοι Πέρ-
 σαι, νομίζοντες καὶ αὐτοὶ εὐδαιμονέστεροι ἔσεσθαι, ἢν Σεραπεύωσι
 τῆς θεῆς, ὥσπερ ὁ εὐδαιμονέστατος τε αὖ καὶ ἄρχων· καὶ Κύρῳ δ' αὖ
 ἡγεῖτο ταῦτα ποιᾶντες ἀρέσκειν.

Ο δὲ Κύρος τὴν τῶν μεθ' αὐτῆς εὐσέβειαν καὶ ἑαυτῷ ἀγαθὸν ἐνόμιζε,

bitratur hominibus *esse* legem oculis præditam : quippe qui et ordi-
 nando jubere, et ordinis negligentem cernere ac punire posset. Ità
 cùm sentiret, primùm se cultus divini magis hoc tempore studiosum
 declarabat, quia felicius evasisset. Atque tunc primùm magi constituti
 sunt, qui semper cum primâ luce deos hymnis celebrarent, et quotidie
 sacrificarent diis illis, quibus ipsi sacrificandum dicerent. Ità quidem id
 temporis constituta nunc permanent apud eum regem, qui quovis tem-
 pore rerum potitur. Imitabantur igitur eum in his primùm Persæ cæ-
 teri, quòd et ipsi beatiores se fore arbitrarentur, si deos ità colerent, ut
 is qui et felicissimus esset et imperaret : præterea futurum putabant ut,
 si hæc facerent, Cyro placerent.

Cyrus *ipse* suorum pietatem sibi quoque utilem ducebat esse, cùm

^a ἐνόμιζεν.] Hæc est editionis Leun-
 clavianæ lectio, quam et Stephanus re-
 cipiendam censuit. Vulgò legitur ἐνόμισεν.
 Cæterùm de re ipsâ lege Cic. de leg. l. 3.
 c. 13.

^b ἀτακτῆντα] Sic propriè dici mili-
 tem, qui ordinem deserit, atque officium
 suum non facit, pervigatum est. Ea-
 dem est ratio vocis illi adfinis, quâ utitur
 Apostolus 1 *Thess.* v. 14. ubi à malis mi-
 litibus, οἱ ὁ μὲν ἐν τάξει, petitâ trans-
 latione, ἀτάκτως vocat eos, qui Christi et
 Apostolorum præceptis dicto audientes non
 erant, quòsque adeò, tanquam imperator,
 corripi jubet. Conf. 2 *Thess.* iii. 7. ubi
 ἀτακτῆν (sumptâ itidem ab iis metaphorâ,
 qui militiæ munia non, uti decet, obeunt)
 de iis omnibus dicitur, qui aliter, quàm
 ipsorum vitæ ratio atque honestas requirit,
 se gerunt.

^c χρόνῳ, ἐπειδὴ, &c.] In *Ald.* et *Flor.*
 edit. ἐπειδὴ εὐδαιμονέστερον ἦν: in *Eton.*

ἐπειδὴ εὐδαιμονέστερος ἦν: ut hæc aīus
 sententiæ sint principium; cùm tamen
 contrâ claudere præcedentem debeant, sed
 non sine aliquâ mutatione: nimirum scri-
 bendo, ἐπειδὴ εὐδαιμονέστερος ἦν, ut restitui-
 mus ex vet. *Gabriellii* libris et editione
Stephanianâ. Quibus ferè accedunt *Came-
 rarii* liber et MS. Bodl. qui dant ἐπὶ
 εὐδαιμονέστερος ἦν. Leunclavius etiam sic
 reponendum et distinguendum vidit.

^d οἱ μάγοι] Duram esse vocum istarum
 repetitionem, haud sine causâ judicavit
 Stephanus. Minus etiam suavis est vocis
 θεῶν; sonus, cùm modò præcesserat θεῆς.
 Hanc tamen lectionem libri, quos vidi,
 omnes præstant. Itaque nihil loco temerè
 moverim; sed retinendo οἱ μάγοι in poste-
 riori etiam loco, aut deesse verbum inter
 καὶ et θύειν (sive id sit ἐνομοίωθη, sive καλῶς,
 sive aliud hujusmodi) aut sibi καλεσάθη-
 σάν relictum esse subaudiendum καλεσάθη,
 cum Stephano existimaverim.

ἡ ἀδύναμις ὅτι πολλοὶ αἰσχροὶ μὲν τῶν ἡσυχῶν μᾶλλον ἢ μὲν τῶν ἡσυχῶν τὸ δοκεῖν. Ποῦς δὲ τούτοις ἐλογίζετο, εἰ πάντες οἱ κοινῶς θύοιτο, ἢ οἱ αὐτὰς ἰθὺς περὶ τὴν ἀλλήλων ἀνοσίᾳ τι ποιῶν καὶ περὶ αὐτῶν, κτελέτης τομίζον ἦσαν τῶν κοινῶν. Εμφανίζαν δὲ καὶ τῶς, ὅτι περὶ πολλὰ ἵστατο μηδὲν μὲν φίλον ἀδικεῖν μὲν σύμμαχον, ἀλλὰ τὸ δικαίον ἰσχυρῶς εἶναι, μᾶλλον καὶ τῶς ἄλλους εἶναι τῶν μὲν αἰσχροῖν κερδῶν ἀπέχεσθαι, διὰ τῷ δικαίῳ δ' ἰθὺς ποιεῖσθαι. Καὶ αἰδῶς δ' ὅν ἦγετο μᾶλλον πάντας ἐμπιπλάειν, εἰ αὐτὸς φανερός ἐν πᾶσι ὅπως αἰδόμενος, ὥς μήτ' εἰπεῖν αὖ μήτε ποιῆσαι μηδὲν αἰσχρόν. Εὐτεκμαίρειο δὲ τῷ ὅπως εἶναι ἐκ τῶν μὴ γὰρ ὅτι ἀρχοῖτο, ἀλλὰ καὶ ὅς ἐ' φοβεῖται, μᾶλλον τῶς αἰδόμενος αἰδῶναι τῶν ἀναι-

rationem eandem sequeretur, quam illi, qui cum religiosis potius, quam cum iis, qui commisisse aliquid impie videntur, navigare malunt. Præterea secum reputabat futurum ut, si omnes illi rerum participes religiosi essent, minùs aliquod nefarium *fucinus* tum contra se invicem, tum contra *Cyrum* ipsum designare vellent; qui bene se de iis, quos rerum participes habebat, promeritum esse arbitrabatur. Iridem cùm declararet, id maximi se facere, si nec amicus nec socius læderetur, et cùm acriter id quod iustum esset intueretur, futurum putabat, ut alii quoque se turpibus à lucris magis abstinere, ac ratione iustâ rem facere mallent. Etiam *pudore ac verecundiâ* putabat omnes magis impletum iri, si palam ipse declararet, ita se omnes revereri, ut nihil turpe nec diceret nec faceret. Atque hoc ita futurum isto argumento colligebat; nimirum homines, non dicam principem, sed illos etiam quos *alioqui* non metuunt, magis reverentur, si verecundi sint.

* Ἀολίζμενος] Hoc participium adferens Camerarius elocutionem hanc sive ab Auctore sive à librariis confectam esse ait: at rectè Stephanus nullam hac confectionem esse putat, sed perinde accipit ac si dictum esset, τὸ αὐτὸ ἴσον ἀποδοῦναι, ὅτι οὐ τὸ αὐτὸ ἀποδοῦναι καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι.

2. Oportet illud, Acq. Ergo a factis in
eum non apud A. Christi testamentis, que
hunc nunc putando hanc per. m. inferre
p. m. Hic per. m. apud A. Christi ergo
per. m. in E. d. i. m. A. d. i. m. A. d. i. m.
et les. per. m. A. d. i. m.

[illegible]

——— ut ab, qui Cereris sacrum
 Vulgavit arcana, sub isdem
 Sit trabibus, fragilisque mecum
 Solvat phaselum. Sæpe Dioptra
 Biclypeus, inoffe addidit integrum.

Volentes unquam, si qua horribilia morte
 vexaret puellas, autem, ego adhibere
 faciant impati' atque, conari, qui in
 non erant. Exemplum nunc in Job 1.
 c. 1. seq. Idemque in Diogen. Co. de
 Med. D. 1. 3. c. 17. Vide, si licet, *Alti.*
H. V. 1. 2. c. 3. Philofo. 1. 5. c. 20.
Diog. Laert. 2. c. 1. c. 36.

[illegible]

δὲν οἱ ἄνθρωποι· καὶ γυναῖκας δὲ, ἃς ἂν αἰδομένας αἰσθάνωμαι,
ἀπαιδεῖσθαι μᾶλλον ἐθέλῃσιν ὁρώμεν. Τὸ δ' αὖ πείθεσθαι ἔγω
μάλιστα· ἂν ᾧ ἐμοῦ εἶναι τοῖς περὶ αὐτὸν, εἰ τὰς ἀπροφα-
σίως πειθεμένους φανερός εἴη μᾶλλον τιμῶν τῶν τὰς μεγίστας ἀρε-
τὰς καὶ ἐπιπορευιάτας δοκέων παρέχσθαι. Γινώσκων δ' ἔγω καὶ
ποιῶν διετέλει. Καὶ σωφροσύνην δ' αὐτῇ ἐπιδεικνύς, μᾶλλον
ἐποίει καὶ ταύτην πάντας ἀσκεῖν. Οὔτε γὰρ ὁρώσιν, ᾧ μάλιστα
ἔχουσιν ὑβρίζειν, τῆτον σωφρονεῖν, ἔγω μᾶλλον οἱ γε ἀσθενέστεροι
ἐθέλῃσιν ἔδδεν ὑβριστικὸν ποιῶντες φανεροὶ εἶναι. ^a Διήρει δὲ αἰδῶ
καὶ σωφροσύνην τῇδε, ὡς τὰς μὲν αἰδομένας, τὰ ἐν τῷ φανερῷ
^a αἰσχυρὰ φεύγουσας· τὰς δὲ σώφρονας, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀφανεί. Καὶ
ἐγκράτειαν δὲ ἔγω μάλιστα· ἂν ᾧ ἐλεῖ ἀσκεῖσθαι, εἰ αὐτὸς ἐπιδεικνύοι
ἐαυτὸν μὴ ^c ὑπὸ τῶν παρὰ φύσιν ἡδονῶν ἐλκόμενον ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν,
ἀλλὰ προπονεῖν ἐθέλοντα πρῶτον σὺν τῷ καλῷ τῶν εὐφροσύνων. Τοι-
γαρὲν τοῖστος ὧν ἐποίησεν ἐπὶ ταῖς θύραις πολλὴν μὲν τῶν χειρόνων

quàm si inverecundi: et mulieres, quas esse verecundas animadver-
tunt, *homines* intuentes vicissim revereri magis volunt. Jam verò pa-
rendi studium suis ita maximè constanter mansurum putabat; si eos,
qui sine recusatione parerent, in oculis omnium magis ornaret, quàm
illos, qui *vel* maximas laboriosissimâsque virtutes exhibere videren-
tur. Cùmque sic sentiret, sic etiam facere perseverabat. Præterea
moderationem suam ostendendo efficiebat, ut hanc etiam alii magis
exercerent. Nam cùm viderent *homines* eum, cui maxima facultas est
insolenter agendi, modestè se gerere; minimè volunt imbecilliores *alii*
quidquam insolentiùs palam agere. Sic autem verecundiam ac mode-
rationem cernebat, ut *dicere*; verecundos palam turpia fugere; mode-
ratos, etiam illa quæ occultè *fiant*. Continentiam etiam sic exercita-
tum iri *a suis* maximè putabat, si ipse declararet, se per occasiones ob-
latarum voluptatum ab iis quæ honesta et bona essent non abstrahi; sed
velle *propter* ante lætitiâs laborem cum honestate *coniunctum* suscipere.
Itaque talis cùm esset, perfecit ut ad portas magna inferiorum esset

^a Διήρει δὲ αἰδῶ, &c.] Confer 1 Tim. ii. 9. ubi quas Apostolus virtutes in mu-
lieribus requirit, eandem et Epistatus, et
quidem usum ferè verbis Epistatus c. 62.

^b Αἰσχυρὰ φεύγουσας.] *Cambrarius*, teste
Stephano, in suo exempli. post αἰσχυρὰ
scripsit esse ἴσας dicit. Sed cùm apud
ex ea, quam habemus, lectione sententiam
elicimus, non est cur quicquam adjici-
mus. Si tamen addendum quid esset, in-
quit Stephanus, nulla convenientior esse
affectio posset, quàm particula μέν, p. ἢ
αἰσχυρὰ vel post ἐν τῷ φανερῷ. Sed quid si

illud ἴσας (pergit Stephanus) in libri il-
lus contextum ex margine irrepsit, cùm
aliquis fortasse μέν, dēsse annotasset?
Fieri enim potuit ut, cùm aliquis, ἴσας
λεπει μέν, scripsisset, tandem ἴσας tan-
tum superfluum, aut centè animadvertum
fuerit, et ex margine translatum in con-
textum. Hactenus ille: acutius, opinor,
quàm veritas. Sed mihi religio erat, in-
signi adeo divinationis specimine lectorem
gaudare.

^c Τὰ τῶν παρὰ φύσιν, &c.] Vide quæ
notavimus lib. 1. p. 48.

εὐταξίαν, ὑπεικόλων τοῖς ἀμείνοσι, πολλὴν δ' αἰδῶ καὶ εὐκοσμίαν
πρὸς ἀλλήλους. Επέγυνος δ' ἂν ἐκεῖ κδένα ἔτε ὀρρίζομενον κρύαυγῃ
οὔτε χαίρουσα ὑβριστικῶς γέλωσι· ἀλλὰ ἰδὼν ἂν αὐτοὺς ἡγήσω τῷ
ὄντι εἰς κάλλος ζῆν. Τοιαῦτα μὲν δὴ ποιῶντες καὶ ὀρῶντες ἐπὶ
θύραις διῆγον·

Τῆς πολεμικῆς δ' ἕνεκα ἀσκήσεως ἐπὶ θήραν ἐξῆγεν οὕπερ
ἀσκεῖν ταῦτα ἤθελο χρῆναι· ταύτην ἡγούμενος καὶ ὅλως ^α ἀρίστην
ἀσκήσιν πολεμικῶν εἶναι, καὶ ἰππικῆς δὲ ἀληθεστάτην. Καὶ γὰρ
ἐπόχως ἐν παλαιοδαποῖς χωρίοις αὕτη μάλιστα ἀποδείκνυσσι, διὰ
τὸ θηρίοις φεύγεσιν ἐπισθαι· καὶ ἀπὸ τῶν ἵππων ἐνεργούς αὕτη
μάλιστα ἀπεργάζεσθαι, διὰ τὴν τοῦ λαμβάνειν ^β φιλοψιμίαν καὶ ἐπι-
θυμίαν. ^γ Καὶ τὴν ἐγκράτειαν δὲ καὶ πόνους καὶ ψύχη καὶ θάληπην καὶ
λίμον καὶ δίψος δύνασθαι φέρειν, ἐλαῦθα μάλιστα προσεΐθιζε τοὺς
καινῶνας. Καὶ νῦν δ' ἔτι βασιλεὺς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ βασιλείαν

modestia, præstantioribus cedentium, magnus erga se invicem pudor
et composita morum gravitas. Neminem ibi animadvertisses vel ira-
scens cum vociferatione, vel insolente risu gaudentem: sed eos
adspiciens existimâsses reapse ad honesti *decorique* normam vivere. Et
his ferè quidem agendis conspiciendisque occupati ad portas vitam
degunt:

Cæterum exercitationis bellicæ causâ venatum eos educebat, quos
in his exercendos arbitrabatur; quod venationem duceret tum bel-
licæ rei totius optimam exercitationem esse, tum equestris *longè* ve-
rissimam. Nam ad insidendum equis in locis quibuscumque hæc maximè
reddit aptos, quod fugientes feras sequi necesse sit: hæc item strenuos
efficit maximè *quovis* ex equis *perficiendo opere*, propter contentionem
studiumque capiendi. Hic etiam maximè *suos* illos participes ad sue-
faciebat ad continentiam, et labores, et frigora, et calores, et famem,
et sitim tolerandam. Ac nunc quoque tum rex tum qui cum rege

^α ἀρίστην ἀσκήσιν] Noster Κυνηγ. sub
initium: Εγὼ μὲν ἂν παραιῶ τοῖς νέοις
μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσιῶν — ἐκ τούτων
γὰρ γίνονται τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀγαθὰ,
εἰς τε τὰ ἄλλα, &c. His similia passim
in eodem libello, necnon hujus hist. l. i.
p. 13. reperire est.

^β φιλοψιμίαν, &c.] Leunclavius sic lo-
cum vertit — *propter studium honoris*
et cupiditatem capiendi. At φιλοψιμία
rectius, opinor, hoc loco simpliciter red-
das, *Studium, Contentio*: qualis nimirum
eorum est, qui obnixè contendunt, ut ho-
norem et laudem sibi ex re quapiam con-
sequantur. Eadem ejusdem vocis est sig-

nificatio, p. 440. — ὥς πολλὴν πᾶσι φι-
λοψιμίαν ἐνεβαλλεν, ὅπως ἕκαστος ἀριστος φα-
νέσσοιτο Κύρῳ.

^γ Καὶ τὴν, &c.] *Plutar.* in Philopæm.
p. 357. de militari instituto victuque:
τὰ δὲ πάσης μὲν πλάνης ἔμπειρα, καὶ πά-
σης ἀνωμαλίας προσῆκον εἶναι, μάλιστα δὲ
φέρειν ῥαδίως μὲν ἐνδεῖαν εἰθισμένα, ῥαδίως
δὲ ἀγρυπνίαν. Adi Nostrium sub finem
Κυνηγ. Stephanus legi testatur, καὶ
πρὸς πόνους καὶ ψύχην καὶ θάληπην, καὶ πρὸς
τὸν λίμον καὶ δίψος δύνασθαι φέρειν. Addit
etiam, ex Camerarii libro adferri πρὸς
ἐγκράτειαν. Sed nihil mutuo.

ταῦτα ποιῶντες διατελέσιν. Οτι μὲν ἔν ἡκ' οἷο προσήκειν ἔδει ἀρχῆς, ὅστις μὴ βελτίων εἴη τῶν ἀρχομένων, καὶ τοῖς προειρημένοις πᾶσι δῆλον· καὶ ὅτι ἔτιω ἀσπῶν τὰς περὶ ἑαυτὸν, πολὺ μάλιστα· αὐτὸς ἐξεπώνει καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὰς πολεμικὰς τέχνας καὶ τὰς μελέτας. Καὶ γὰρ ἐπὶ Θήραν τὰς μὲν ἄλλας ἐξῆγεν, ὅποτε ^α μὴ μένιν ἀνάγκη τις εἴη· αὐτὸς δὲ καὶ ὅποτε ἀνάγκη εἴη, οἴκοι ἐθήρα τὰ ἐν τοῖς παραδείσοις θηρία τρεφόμενα· καὶ ἔτε αὐτὸς ποτε ^β πρὶν ἰδρῶσαι δεῖπνον ἤρεϊτο, ἔτε ἵπποις ἀγυμνάσοις σῖτον ἐνέβαλλε· συμπαρακάλει δὲ καὶ εἰς ταύτην τὴν Θήραν τὰς περὶ αὐτὸν σκηπτε-
χας. Τοιαῦτα πολὺ μὲν αὐτὸς διέφερεν ἐν πᾶσι τοῖς καλοῖς ἔργοις, πολὺ δὲ οἱ περὶ ἐκεῖνον, διὰ τὴν αἰεὶ μελέτην. Παραδείγμα μὲν δὴ τοιούτῳ ἑαυτὸν παρείχετο. Πρὸς δὲ τῷ, καὶ τῶν ἄλλων ἔστινας μάλιστα ὀρέη τὰ καλὰ διώκουσας, τῆτος καὶ δάροισ καὶ ἀρχαῖς καὶ ἑδραῖς καὶ πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρεν· ὥς πολλὴν πᾶσι φιλοτιμίαν ἐνέβαλλεν, ὅπως ἕκαστος ἄριστος φανήσοιτο Κύρῳ.

vivunt in his faciendis perseverant. Quod igitur arbitraretur nemini convenire imperium, qui non esset subjectis sibi melior, etiam iis, quæ antehac exposuimus, omnibus perspicuum est: sicut illud quoque, quod suos in hunc modum exercendo, multò maximè tum ad continentiam tum bellicas artes et exercitationes ipse laborando se consuefaceret. Nam venatum quidem alios educebat, ubi nulla necessitas domi manere cogebat: ipse verò etiam cùm necesse esset manere, domi feras venari solebat, quæ in septis hortorum alerentur: nec vel ipse prius unquam, quàm sudâsset, sumebat cœnam; nec equis prius, quàm essent exerciti, pabulum objiciebat: ad hanc venationem sceptrigeros etiam suos invitabat. Itaque multum in omnibus præclaris actionibus et studiis ipse præstabat, multum qui cum eo versabantur, ob exercitationem illam perpetuam. Atque huiusmodi sanè exemplum ipse se præbuit. Præterea, si quos alios videret maximè rerum honestarum sectatores, eos et donis, et imperiis, et sedendi loco, et omnibus honoribus ornabat: adeò ut omnibus ingens studium injiceret, quò quisque Cyro præstantissimus videretur.

^α Μὴ μένιν, &c.] Leunclavius marginalē hanc lectionem in vertendo hoc loco sequitur: ὅποτε μὴ μένιν οἴκοι, ἀνάγκη: et ea quæ statim sequuntur verba sic distinguit—ὅποτε ἀνάγκη εἴη οἴκοι, ἐθήρα, &c. Quod ad lectionem illam attinet, vox sanè οἴκοι subaudienda potius, quàm textui, contra librorum omnium fidem, inferenda videtur: nec mihi Leunclaviana distinguendi ratio æquè placet, atque ista, quæ in edit. Steph. Etan. cæterisque ferè

omnibus obtinet: quàmque adeò recepimus. De re ipsâ vide quæ notavimus p. 22.

^β Πρὶν ἰδρῶσαι, &c.] Idem ferè de Cyro minore tradit Noster in libro qui inscribitur Οἰκονομ. p. 484. edit. Steph. Ομινομαί σοι τὸν Μιθρην, (Lylandrum adloquitur Cyrus) ὅταν περ ὑγιαίνω, μὴ πώποτε δεῖπνῶσαι, πρὶν ἰδρῶσαι, ἢ τῶν πολεμικῶν τι, ἢ, &c.

Καταμαθεῖν δὲ τῷ Κύρῳ δοκᾶμεν, ὡς ἔ τῷ μόνῳ εἰμίξει χρῆ-
ναι τῆς ἀρχούας τῶν ἀρχομένων διαφέρειν, τῷ βελτίονας αὐτῶν
εἶναι, ἀλλὰ καὶ κατασκοπεύειν ὅτε χρῆναι αὐτῆς. Στελὴν τε
γὰρ εἴλετο τὴν Μηδικὴν αὐτός τε φορεῖν, καὶ τῆς κοινῶνας ταύτην
ἐπεισεν ἐνδύεσθαι· αὐτὴ γὰρ αὐτῷ συγχρύπτειν ἐδόκει, εἴ τις τὸ ἐν
τῷ σώματι ἐνδὲς ἔχοι, καὶ καλλίστῃς καὶ μεγίστῃς ἐπιδεικνύναι τῆς
φορέως. Καὶ γὰρ τὰ ὑποδήματα τοιαῦτα ἔχουσιν, ἐν οἷς μά-
λιστα λαθεῖν ἐστὶ καὶ ὑποβημένῃς τι, ὥς δοκεῖν μείζῃς εἶναι ἢ εἰσὶ.
Καὶ ὁ ὑποχρίεσθαι δὲ τῆς ὀφθαλμῶν προσίετο, ὡς εὐοφθαλμότεροι
φαίνεσθαι ἢ εἰσὶ καὶ ἐντρίψεσθαι, ὡς εὐχρώτεροι ὀφθαλμοῖς ἢ πεφύκα-
σιν. Εμελέτησε δὲ καὶ ὡς μὴδὲ πύοντες μὴδὲ ἀπομυττόμενοι φανε-
ροὶ εἶεν· μὴδὲ μελασρεφόμενοι ἐπὶ θείῳ μηδενός, ὡς εἶδεν θαυ-
μάζοντες. Πάντα δὲ ταῦτα ὅτε φέρειν τι εἰς τὸ δυσκαταφρονη-
τότερος φαίνεσθαι τοῖς ἀρχομένοις. Οὗς μὲν δὴ ἀρχεῖν ὤρετο

Animadvertisse verò nos in Cyro id quoque putamus, quod non eo
duntaxat principes existimârit præstare subjectis sibi debere, ut iis meli-
ores essent; verùm etiam illecebris *quibusdam* hos illis deliniendos arbi-
traretur. Itaque tum sibi vestem Medicam gestandam esse certo iudicio
statuit, tum *illi suo* participum collegio persuasit, ut eandem induerent:
nam si quid in alicujus corpore vitii esset, id vestitus is occultare Cyro
videbatur; et illos, qui eum gestarent, quàm pulcherrimos et maximos
exhibere. Habent enim hujusmodi calceos, in quibus maximè subjici
clam aliquid potest, ut grandiores, quàm sint, esse videantur. Hoc etiam
admittebat, ut oculis pigmenta quædam sublinerentur, quò viderentur
oculos habere pulchriores, quàm essent; et ut fucus infricaretur, quò
præditi colore meliori cernerentur, quàm natura concessisset. Ad hæc
eos exercuit, ut palam nec exspuerent nec emungerent se; nec ad ullam
rem spectandam se converterent, quasi nihil admirarentur. Hæc aded
universa putabat aliquid adferre momenti ad hoc, ut subjectorum
imperio suo contemptu minimè digni viderentur. Et ad hunc fanè

^a ὑποχρίεσθαι δὲ, &c.] Ex more scil.
Medorum ac τρυφῶν apud alias etiam
gentes. Vide quæ hæc de re notavimus
p. 15.

^b ὡς εἶδεν θαυμάζοντες] Zenonis pla-
citum erat, teste *Laert.* l. 7. § 123. τὸν
σοφὸν εἶδεν θαυμάζειν. Pythagoras etiam
hunc sese ex philosophiâ fructum per-
cepisse professus est, τὸ μὴδὲν θαυμάζειν.
Plutarch. περὶ τῷ ἀνδρείῳ, pag. 44. Hinc
Horat. l. 1. ep. 6.

Nil admirari propè res est una, Numici,

*Solique, quæ possit facere et servare be-
atum.*

At Platoni in *Theæteto* p. 155. et *Aristot.*
τῶν μὲν τὰ φυσ. l. 1. c. 2. τὸ θαυμάζειν
est ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας, et μάλα φιλοσοφῶν
πάθος. Verùm conciliari poterunt, quæ
tantùm inter se pugnare videntur, senten-
tiæ; si de tirone philosopho, Platonem et
Aristotelem, de veterano sapientiæ jam
apicem summum assecuto, priores illos
loqui statuerimus.

^a χρῆναι δὲ ἑαυτῶν, ἔτω καλεσκεύαστε καὶ μελέτη καὶ τῷ σεμνῶς
προεσθάναι αὐτῶν· ὅς δ' αὖ καλεσκεύαζεν εἰς τὸ δαλεῦν, τῆτες
ἔτε μελετῶν τῶν ἐλευθερίων πόνων ἡδὲνα παρώρμα, ἔτε ὅπλα κεκ-
τῆσθαι ἐπέτρεπεν· ἐπεμελεῖτο δ' ^b ὅπως μῆτε ἄσιλοι μῆτε ἄπολοί
πῶς ἐσοῖντο, ἐλευθερίων ἕνεκα μελετημάτων. Καὶ γὰρ ὁπόταν
ἐλαύνοιεν τὰ θηρία τοῖς ἵππευσιν εἰς τὰ πεδία φέρεσθαι σῖτον εἰς
θήραν τήτοις ἐπέτρεπε, τῶν δὲ ἐλευθέρων ἡδενί· καὶ ὁπότε πορεία εἴη,
ἦεν αὐτὰς πρὸς τὰ ὕδαλα, ὥσπερ τὰ ὑποζύγια. Καὶ ὁπότε δὲ
ῥα εἴη ἀρίστου, ἀνέμενευ αὐτὰς ἔς' ἃν φάτοιν τι, ὥς μὴ ^c βυλι-
μῶεν· ὥςτε καὶ ἔτοι αὐτὸν, ὥσπερ οἱ ἀριστοί, ^d πατέρα ἐκάλεον, ὅτι
ἐπεμέλειτο αὐτῶν ὅπως ἀναμφιλόως αἰεὶ ἀνδράποδα διατελοῖεν.
Τῇ μὲν δὴ ὅλη Περσῶν ἀρχῇ ἔτω τὴν ἀσφάλειαν καλεσκεύαζεν·

modum eos, quibus beneficio suo magistratus mandandos esse putabat, instruxit; tum exercendo, tum illo ipso, quod eis cum maiestate praesset: quos autem ad serviendum instruebat, eos nec ad se in laboribus ullis liberalibus exercendos excitabat, nec habere arma sinebat: studio-sequē dabat operam, nē unquam liberalium exercitationum causā vel cibo vel potu carerent. Etenim his permittebat, quoties equitibus feras in campos adigerent, ut cibum ad venationem secum fumerent, ingenuorum verò nemini: quando item faciendum erat iter, ad aquas eos, perindē ac iumenta, ducebat. Et cū prandii tempus erat, expectabat eos donec aliquid comedissent, nē fames ingens eos invaderet: quo fiebat ut etiam hi, non aliter ac optimates, eum patrem adpellarent; quod curam ipsorum gereret, ut semper sine dubio mancipia manerent. Ac totum quidem imperium Persicum hoc modo firmum ut esset ac stabile, Cyrus effecit:

^a χρῆναι δὲ ἑαυτῶν, ἔτω] Ita edit. Steph. Leuncl. Ald. In quibusdam libris ponitur distinctio post χρῆναι, non recte: sed de quo tamen lectorem non celandum existimavi.

^b ὅπως μῆτε, &c.] Ita rescriptum ex MSO. B. d. Prius legebatur ὅπως μῆτε ἄσιλοι, &c.

^c βυλιμῶεν] Suidas: βυλιμῶν. τὸ παρ' ἡμῶν λιμῶν. Επειδὴ δὲ βυλιμῶν λέγει τὸ τὸν σῶμαχον ἐπιδανασθαι ὑπὸ τῷ λιμῷ. Πρόσωτος δὲ βυλιμῶν, μετὰ δὲ λιμῶν. Id verò morbi genus, quod Graeci βύλιμον adpellant, ita describit Galen. Defin. Med. p. 262. T. 2. βυλιμῶς ἐστὶ διάθεσις, καθ' ἣν ἐπιζητήσις ἐν μικρῶν διαλειμματῶν γίναται τροφῆς. Εκλύσθαι δὲ καὶ κατὰ πλῆσιν, καὶ ἀχρεῖσι καὶ κατὰ φύσιν τὰ ἄκρα, ἐκλύσθαι τε τὸν σῶμαχον, καὶ ὁ σφύριμός ἐσ' αὐτῶν ἀμυδρὸς γίναται. Vide

quae de hoc verbo notavit Cl. Jungermannus ad Poll. l. 2. sect. 217. Gell. l. 16. c. 3.

^d Πατέρα ἐκάλεον] Herodotus l. 3. c. 80. λέγουσι Πέρσαι οἱ Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος· Καμῶσης δὲ, δεσπότης· Κύρος δὲ, πάλης· Ο μὲν, ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ προσημαία· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπός τε ἦν καὶ ἐλπίστος· ὁ δὲ, ὅτι ἡπιός τε, καὶ ἀσθαθὰ σφι πάντα ἐμνηχανίστατο. Hic nimirum mores referebat Ulyssis, qui πάλης (ut Homerus plus vice simplici) ὡς ἡπιός ἦεν. Eisdem horum omnium adpellationes, ab Herodoto haustas, recenset etiam Themistius orat. 19. p. 233. post edit. — Πέρσαι καλῶς Κύρον μὲν, πάλης· Καμῶσιν δὲ, δεσπότην· Δαρεῖον δὲ, κάπηλον ἐπωνύμαζον. Tangit et Julianus orat. 1. pag. 9. ubi vide eruditissimus Illustris. Ex Straboniana observationes.

Ἐαυτῷ δὲ, ὅτι μὲν ἔχ' ὑπὸ τῶν καταγραφέντων κίνδυνος εἶη παθεῖν τι, ἰσχυρῶς ἐθαύρει· (καὶ γὰρ ἀνάλκιδας ἤλειτο εἶναι αὐτὸς, καὶ ἀσυνάλκις ὄντας ἑώρα, καὶ πρὸς τῆτοις ἔδῃ ἐπλησίαζε τῶν ἐδῶν αὐτῷ ἕτε νυκτὸς ἕτε ἡμέρας) ἔς δὲ κραλίσκας τε ἤλειτο, καὶ ὠπλισμένους καὶ ἀθρόους ὄντας ἑώρα, καὶ τὲς μὲν αὐτῶν ἤδει ἱππέων ἡγεμόνας ὄντας, τὲς δὲ, πεζῶν· πολλὰς δὲ αὐτῶν καὶ φρονήματα ἔχοντας ἡσθάνετο ὡς ἰκανὸς ὄντας ἄρχεῖν· καὶ τοῖς φύλαξι δὲ αὐτῶν ἔτοι μάλιστα ἐπλησίαζον, καὶ αὐτῷ δὲ Κύρῳ τῶν πολλοῖ πολλὰ-κίς συνεμίσθυσαν· (ἀνάλκη ^a γὰρ ἦ, ὅτι καὶ χρῆσθαι ἔμελλεν αὐτοῖς) ὑπὸ τῶν ἔν καὶ κίνδυνος ἦν αὐτὸν μάλιστα παθεῖν τι κατὰ πολλὰς τρόπας. Σκοπῶν ἔν ὅπως ἂν αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἀκίνδυνα ^b γένειτο, τὸ μὲν περιελέσθαι αὐτῶν τὰ ὅπλα καὶ ἀπολέμης ποιῆσαι, ἀπεδοκίμασε, καὶ ἄδικον ἡγόμενος, καὶ κατὰ λυσιν τῆς ἀρχῆς τῶτο νομίζων· τὸ δ' αὖ μὴ προσίεσθαι αὐτὸς, καὶ τὸ ἀπιστῆναι φανερόν εἶναι, ἀρχὴν ἡγήσατο πολέμου· ἐν δ' αὖτὶ πάντων

At sibi nē quid ab iis, quos in potestatem redegisset, accideret, nihil periculi futurum, valdè animo confidebat: (nam et imbelles eos ex-istimabat, et nullo *inter se* conjunctos ordine videbat, ac prætereà nemo illorum propius ad ipsum neque noctu neque interdiu accedebat) quos verò præstantissimos ducebat, et armis instructos, et confertos conspiciebat, ac partim sciebat equitum duces esse, partim peditum; eorumque complures animadvertibat esse animis elatis, quasi qui ad imperandum essent idonei; quique propius ad custodes ipsius accedere solebant, quorumque multi Cyrum ipsum sæpenumerò convenirent; (quod fieri necesse erat, siquidem operà ipsorum uti vellet) ab his igitur maxime nē quid ei mali accideret, periculum erat, idque multis modis. Quamobrem dispiciens quo pacto ab iis quoque tutus esset, arma quidem illis adimi et reddi ad bellum ineptos, minimè probavit; quòd esse illud et cum injuriâ et cum imperii everfione conjunctum duceret: rursus eos non admittere, ac palam declarare quod fidem eis non haberet, id belli initium *esse* arbitraretur: itaque hoc unum istorum omnium

^a Γὰρ ἦν, ὅτι καὶ, &c.] Sic edit. Leuncl. Etap. aliæque: nec aliter scribi voluit Stephanus. Ald. habet χρῆσθαι ἔμελλεν αὐτοῖς. Sed μέλλω cum præterito infinitivi perperam jungitur. MS. Bodl. turbat hic omnia: quippe exhibet εἴ τι κε χρῆσθαι ἔμελλας. Idem liber, itemque edit. Ald. et Flor. paulò infra dant κε χρῆσθαι τε πλείστοις, ubi reponendum est καὶ χρῆσθαι πλείστοις.

^b Γένειτο.] Ita MS. Bodl. et edit. Ald.

Steph. Leuncl. In aliis quibusdam legitur γένειτο, quibus accedit exemplar Gabriellio visum. Parum refert utro tandem modo legas: nam apud Auctores sæpè nomina neutra plurali cum verbo plurali juncta reperias. Noster lib. I. pag. 72. in eadem etiam periodo diversos adhibuit numeros: ἐν τοῖς πολεμικοῖς τὰ καινὰ μηχανήματα εὐδαιμονεῖ· ταῦτα γὰρ μάλλον καὶ ἐξαπατᾶν δύναται.—Confer Joh. x. 27.

τάτων ἔγνω καὶ κράτιστον εἶναι πρὸς τὴν αὐτῆ ἀσφάλειαν καὶ κάλλιστον, εἰ δύναιτο ποιῆσαι τὰς κρατίστας ἐαυτῷ μᾶλλον φίλης ἢ ἀλλήλοις. Ὡς ἔν ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι δοκεῖ ἡμῖν ἐλθεῖν, τῆτο πειρασόμεθα διηγήσασθαι.

Πρῶτον μὲν γὰρ διὰ παντὸς αἰεὶ τῇ χρόνῃ φιλευθραπίαν τῆς ψυχῆς ὡς ἡδύνατο μάλιστα ἐνεφάνιζεν· ἡλούμενος, ὥσπερ ἡ ῥαδίον ἐστὶ φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας, εὐὸ εὐνοεῖν τοῖς κακονόοις, ἔτω καὶ τοὺς γνωσθέντας ὡς φιλοῦσι, καὶ εὐνοοῦσιν ἢ αἰ δύνασθαι μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φιλεῖσθαι ἡμεμένων. Ἐως μὲν ἔν χρήμασιν ἀδυνατώτερος ἦν εὐερεῖν, τῷ τε προνοεῖν τῶν συνόντων καὶ τῷ προπονεῖν, καὶ τῷ συνηθόμενος μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς φανερὸς εἶναι, συσχεθόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς κακοῖς, τούτοις ἐπειράτο τὴν φιλίαν θηρεύειν· ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο αὐτῷ ὥς χρήμασιν εὐεργεῖν, δοκεῖ ἡμῖν γινώσκειναι, πρῶτον μὲν, ὡς εὐεργέτημα ἀνθρώποις πρὸς ἀλλήλους οὐδὲν ἐστὶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς θαπάκης ἐπιχαριώτερον, ἢ σίτων καὶ ποτῶν μελάνδοσις. Τῆτο δ' ἔτω νομίσας, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὴν αὐτῆ τράπεζαν συνέταξεν, ὅπως οἷς αὐτὸς σιλοῖτο σίτοις, τούτοις ὁμοία καὶ ἂ παραλίθοιτο αὐτῷ, ἱκανὰ παμπόλλοις ἀνθρώποις· ὅσα δὲ

loco judicabat et optimum esse ad securitatem suam et honestissimum, si præstantissimos illos sibi redderet amiciores quàm inter se ipsos essent. Quo igitur modo pervenisse nobis eò videatur, ut amaretur, exponere conabimur.

Primum quovis tempore quàm poterat maximè humanitatem animi declarabat; cùm existimaret, quemadmodum facile non sit eos diligere, qui odisse videantur, aut malè erga nos adfectos benevolentia complecti, sic fieri non posse ut illi, quorum cognitus sit amor et benevolentia, iis odio sint, qui se diligere arbitrentur. Quamdiu certè quidem minùs valeret opibus ad beneficia conferenda, tum illis prospiciendo qui cum ipso versarentur, tum pro iis laborando, et palam declarando se prosperis ipsorum rebus lætari, adversas graviter ferre, venari amorem eorum nitebatur: verùm posteaquam hoc adeptus est, ut beneficus esse largiendis opibus posset, animadvertisse nobis videtur, primò quidem beneficium hominibus inter se ex eadem impensâ nullum esse gratius, quàm si quis cibum ac potum impertiatur. Id cùm ità se habere statuisset, primùm de mensâ suâ mandatum dedit, ut quibus ipse cibus vesceretur, iis similes semper sibi adponerentur, permultis hominibus suffecturi: quæcunque verò

² Παραλίθοιτο] Sic in omnibus, quos vidi, libris scriptum legitur. Porius reponendum dicit vel παραλίθοιτο, vel παρατίθοιτο, accentu in præcedentem syllabam ob verbi compositionem retracto. Sed

nihil muto; nam legitur simplex θοίμην θοῖο, θοῖτο, pro θείμην, θείο, θείτο. nec quid causæ est, cur eadem etiam compositi forma non obtineat.

παράθεσθαι, ταῦτα πάντα, πλὴν οἷς αὐτοὶ καὶ οἱ σύνδειπνοι χρῆσαιτο, διεδίδε οἷς αἰεὶ βούλοιο τῶν φίλων μνήμην ἐνδείκνυσθαι, ἢ φιλοφροσύνην. Διέπεμπε δὲ καὶ τέτοις ὡς ἀγασθεῖν ἢ ἐν φυλακαῖς, ἢ ἐν θεραπέαις, ἢ ^α ἐν αἰσισινοῦν πράξεσιν* ἐνσημαινόμενος τῆτο, ὅτι ^β ὅχι λαυθάνοι χαρίζεσθαι βελλόμενος. Εἰμια δὲ καὶ τῶν ^γ οἰκέων ἀπὸ τῆς τραπέζης ὅποτε τινὰ ἐπαινέσειε* καὶ τὸν πάντα δὲ σῖτον τῶν οἰκέων ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν ἐπέλιθε, οἰόμενος ὥσπερ ^δ καὶ τοῖς κυσὶν ἐμποιεῖν τινα καὶ τῆτο εὖνοιαν. Εἰ δὲ καὶ θεραπεύεσθαι τινας βέλοιο τῶν φίλων ὑπὸ πολλῶν, καὶ τέτοις ἐπεμπεν ἀπὸ τραπέζης* καὶ νῦν γὰρ ἔτι οἷς αὐτοὶ ὁρῶσι πεμπόμενα ἀπὸ τῆς βασιλέως τραπέζης, τούτοις πάντες μᾶλλον θεραπεύουσι* νομίζοντες αὐτοὺς ἐνίμους εἶναι, καὶ ἱκανοὺς διαπράττειν ἣν τι δέωται. Εἰ δὲ καὶ οὐ τούτων μόνον ἔνεκα τῶν εἰρημένων εὐφραίνει τὰ πεμπόμενα

adponebantur, ea semper omnia, extra illos, quibus ipse atque convivæ vescerentur, distribuebat iis ex amicis, quibus volebat ostendere se eorum meminisse, aut se iis benè velle. Præterea mittebat cibos iis, quos ob diligentiam in excubiis vel admiraretur, vel in præstandis obsequiis, vel aliis in actionibus: simul significans, non esse ignotam voluntatem ejus, qui sibi gratificari cuperet. Eodem etiam honore ciborum è mensâ suâ missorum domesticos suos adiciebat, quando aliquem laudare vellet: atque etiam cibos omnes horum domesticorum in mensâ suâ adponi curabat, quod putaret hoc eis benevolentiam quandam inditurum, sicut et canibus usu venire solet. Quòd si amicos aliquos à multis coli vellet, his etiam aliquid de mensâ suâ mittebat; hodièque adeò etiam si quibus de mensâ regis mitti aliqua vident, eos universi magis colunt; quòd illos et honoratos esse arbitrentur, et auctoritate valere ad impetrandum, si quid ipsis sit opus. Nec his solùm de causis, quas indicavimus, lætitiā adferunt quæ à

^α Ἐν αἰσισινοῦν, &c.] Hanc lectionem, levi mutatione factâ, ex MSto Bodl. reposuimus; nam in eo scribitur ἐν αἰσισινοῦν. In Ald. et Flor. edit. habes ἐν ταῖς τιταῖς ἐν: in aliis ἐν αἰσισινοῦν: in Steph. et Leuncl. ἐν ἀλλαις τιταῖς, &c. At Stephanus Budæum nobiscum facere in annot. testatur: atque ipse adeò sic, uti reposuimus, legendum se putare fatetur.

^β Ὅτι ὅχι λαυθάνοι, &c.] MS. Bodl. ὅτι ὅχι ἀν λαυθάνοι: in marg. ὅχι λαυθάνοιεν. Edit. Ald. et Flor. ὅχι λαυθάνοιεν χαρίζεσθαι βελλόμενοι: Sed Stephanus, Leunclavius alique (ex vet. etiam cod. auctoritate) lectionem receptam rectè sunt amplexi.

^γ Οἰκέων ἀπὸ τῆς, &c.] Οἰκέται qui dicantur, docebit p. 193. n. β.

^δ Τοῖς κυσὶν] In edit. Flor. legitur τοῖς πασί: at in Ald. Steph. Leuncl. cæterisque, quas vidi, omnibus, necnon in MSto Bodl. τοῖς κυσὶν. Illam lectionem sequitur Philolophus: hanc tamen Stephanus pro verâ habendam rectè judicavit. Etiam ferocissimas quasque belluas (verba sunt Porti) vocum blanditiis et ciborum illecebris ita lenimus, ut innatam feritatem quodammodò exuere, et quandam mansuetudinem induere videantur, ut se nobis arbitratu nostro tractandis facillè permittant. Quid mirum igitur, si de canibus idem hoc loco dicatur; qui solent, herilem mensam circumstantes, expectare, dum aliquid sibi ex eâ projiciatur?

παρὰ βασιλέως ἀλλὰ τῷ ὄντι καὶ ἡδονῇ πολὺ διαφέρει τὰ ἀπὸ τῆς βασιλέως τραπέζης. Καὶ τῆτο μέντοι ἔτις ἔχειν ἔδεν τι θαυμαστόν· ὥσπερ γὰρ καὶ ἄλλαι τέχναι διαφερόντως ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἐξηιδικασμένοι εἰσὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ παρὰ βασιλεῖ σῖτα πολὺ διαφερόντως ἐκτεπύνηται. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς μικραῖς πόλεσιν οἱ αὐτοὶ ποιεῖσι κλίβην, θύραν, ἄρστρον, τράπεζαν· (πολλάκις δ' ὁ αὐτὸς ἔτος καὶ οἰκοδομεῖ, καὶ ἀγαπᾷ ἢν καὶ ἔτις ἰκανὺς αὐτὸν τρέφειν ἐργασίας λαμβάνῃ· ἀδύνατον ἔν πολλὰ τεχνώμενον ἄνθρωπον πάντα καλῶς ποιεῖν) ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, διὰ τὸ πολλὰς ἐκάστῃ δεῖσθαι, ἀρκεῖ καὶ μία ἐκάστῃ τέχνη εἰς τὸ τρέφειν· πολλάκις δὲ ἔδ' ὅλη μία, ἀλλ' ὑποδήματα ποιεῖ ὁ μὲν ἀνδρεῖα, ὁ δὲ γυναικεῖα. Ἐστὶ δὲ ἔνθα καὶ ὑποδήματα ὁ μὲν νευροῤῥαφῶν μόνον, τρέφεται, ὁ δὲ, σχίζων· ὁ δὲ * χιτῶνας μόνον συνίμενων, ὁ δὲ γε, τέτων ἔδεν ποιῶν, ἀλλὰ συνίθεις ταῦτα. Ἀνάγκη ἔν τὸν ἐν βραχυλάτῳ διαδρίβουλα ἔργῳ, τῆτον καὶ ἄριστα

rege mittuntur, sed reapse multum præstant suavitate, quæ de mensâ regis *veniunt*. Atque hoc sanè ita esse non est mirandum: nam ut aliorum quoque artificiorum opera magnis in urbibus egregiè perficiuntur, sic etiam cibi regii longè præstantiùs elaborantur. Nam parvis in urbibus iidem spondiam, januam, aratrum, mensam fabricantur: (atque sæpenumerò idem etiam domum exstruit, et benè fecum agi putat, si hoc modo locatores inveniatur operis, unde quod ipsi sufficiat alendo *paret*: fieri certè nequit ut is, qui multis artificiis occupatur, omnia rectè faciat) at magnis in urbibus, quia multi singulis egent, vel unum cuique sufficit artificium, ut eo se alat: sæpenumerò nè unum quidem totum, sed calceos alius viriles, alius muliebres facit. Est ubi alius calceos duntaxat nervis consuendo se alit, scindendo alius; *itidem* alius tunicas tantummodò conscindendo, alius nihil horum faciendo, sed ista componendo. Quamobrem necesse est eum, qui occupatur opere minimè longo, etiam id *quàm* optimè cogi

* Ο δὲ χιτῶνας, &c.] Aut ταῦτα (quod mox sententiam claudis) aut χιτῶνας mendosè legi arbitratur Stephanus: sed hoc quàm illud suspectum magis habet. Nam ei hic accus. χιτῶνας locum occupare videtur alius ejuſdem, qui ad τὰ ὑποδήματα pertineat. Ait idem suspicionem suam augere participium συνίμενων: quod, se iudice, verisimile sit non minus id περὶ τῶν ὑποδημάτων dixisse Xenophontem, quàm duo præcedentia νευροῤῥαφῶν et σχί-

ζαν. At cùm Xenophon jam participium σχίζαν adhibuerat; haud consentaneum est, uel mihi quidem videtur, ut illud alterum partic. συνίμενων de eadem re statim ingereret. *J. Pollux* certè lib. 7. c. 20. περὶ ὑποδημάτων loquens, hæc ipsa Xenophonti verba citat, et ad σχίζαν sistit. Quare nihil mutandum, sed ταῦτα ad ea nomina quæ præcesserant, sive ὑποδήματα, sive χιτῶνας respiciant, referendum censeo.

^a διηναϊκᾶσθαι τῷτο ποιεῖν. Τὸ αὐτὸ δὲ τῷτο πέπονθε καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν δίαίαν. Ω μὲν γὰρ ὁ αὐτὸς κλίνην γρώνυσι, τράπεζαν κοσμεῖ, μάττει, ὅψα ἄλλοτε ἄλλοις ποιεῖ, ἀνάγκη, οἶμαι, τῷτω ὡς ἂν ἕκασον προχωρῇ, ἕτως ἔχειν· ὅπερ δὲ ἱκανὸν ἔργον ἐνὶ ἔψειν κρέα, ἄλλω ὀπῆν, ἄλλω δὲ ἰχθὺν ἔπειν, ἄλλω ὀπῆν· ἄλλω ἄρβας ποιεῖν, καὶ μηδὲ τέτρες πανόδαπες, ἀλλὰ ἄρκει ἂν ἐν εἶδος εὐδοκιμῶν παράσχη· ἀνάγκη, οἶμαι, ταῦτα ἕτω ποιῶμενα, πολὺ διαφερόντως ἐξεργάσθαι ἕκασον. Τῇ μὲν δὴ τῶν σίτων Θεραπειᾷ τοιαῦτα ποιῶν πολὺ ὑπερεβάλετο πάντας·

Ὡς δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι Θεραπειῶν πολὺ ἐκράτει, τῷτο νῦν διηγῆσθαι· πολὺ γὰρ διενεγκῶν ἀνθρώπων τῷ πλείστας προσόδους λαμβάνειν, πολὺ ἔτι πλεόν διήνεγκε τῷ πλείστα ἀνθρώπων δωρεῖσθαι. Καλῆρξε μὲν ἔν τῇτε Κῦρος. διαμένει δὲ ἔτι καὶ νῦν τοῖς βασιλεῦσιν ἢ πολυδαρία. Τίνι μὲν γὰρ φίλοι πλεσιώτεροι ὄντες φανεροὶ ἢ Περσῶν βασιλεῖ; Τίς δὲ κοσμῶν κάλλιον φαίνεται σολαῖς τὰς περὶ αὐτὸν ἢ βασιλεὺς; ^c Τίνος δὲ δῶρα γινώσκειται ὥσπερ

perficere. Hoc ipsum et in victu accidit. Nam cui unus et idem lectum sternit, mensam instruit, farinam subigit, aliās alia obsonia parat, eum necesse est, opinor, sic habere singula, uti cesserunt: verum ubi negotii uni satis est, ut elixas carnes coquendas, alii ut assandas; alii ut elixos coquendos pisces, alii ut assandos, curet: alii ut panes faciendos curet, ac ne hos quidem omnis generis, sed unam ab eo panis speciem probatam effici satis est; tum vero hæc in hunc modum facta, necesse est, opinione meâ, egregiè admodum esse singillatim perfecta. Et talia quidem cum institueret, suos cibis demerendo longè Cyrus omnes superabat:

Ut autem homines demerendo aliis etiam rebus omnibus longè præstiterit, id equidem modò sum narraturus: nam tametsi mortales cæteros eo ipso excelleret, quod proventus plurimos perciperet; multò tamen etiam in hoc magis excelluit, quod unus inter homines plurima largiretur. Atque hoc quidem ita à Cyro cœptum fuit; ac permanet etiam nunc apud illos reges multa donandi consuetudo. Quis enim palam opulentiores habet amicos, quàm habeat rex Persarum? Quis illo rege suos elegantius ornare vestitu videtur? Cujus munera ejusmodi esse cognoscuntur,

^a Διηναϊκᾶσθαι] Aliam scripturam Camerarius è suo vet. libro depromptam exhibet, nimiram διενεγκᾶσθαι; quod reddit excellere. Sed διηναϊκᾶσθαι pro excellere, sicut dicitur διενεῖλαι, meritò veretur Stephanus ut aliquo scriptoris hujus exemplo defendi possit.

^b Τίνος δὲ] Stephano placet hæc lectio, τὰ τίνος δὲ δῶρα, eodem sensu manente, sed articulo ornatus aliquid adjiciente. Verum de mutandâ scripturâ non sum sollicitus, ubi nec libri (quos videre contigit) variant, nec necessitas ulla vel Auctoris consuetudo et indoles id requirit.

εἶτα τῶν βασιλέως, ² φέλλια καὶ σρεπτοὶ καὶ ἵπποι χρυσοχάλια; οὐ γὰρ δὴ ἔξουσιν ἐκεῖ ταῦτα ἔχειν ὃ ἂν μὴ βασιλεὺς ᾖ. Τίς δ' ἄλλος λέγεται δώρων μεγεθεὶ ποιεῖν αἰρεῖσθαι αὐτὸν καὶ αὐτῶν ἀδελφῶν, καὶ αὐτὶ πατέρων καὶ αὐτὶ παίδων; Τίς δ' ἄλλος ἐδουλώσθη ἐχθρὰς ἀπέχουσας πολλῶν μηνῶν οὐδὲν τιμωρεῖσθαι, ὡς Περσῶν βασιλεὺς; Τίς δὲ ἄλλος, κατὰ σρεψάμενος ἀρχὴν, ὑπὸ τῶν ἀρχομένων ³ πατὴρ καλούμενος ἀπέθανεν, ἢ Κύρος; Τοῦτο δὲ τέχνομα ὁῖλον ὅτι εὐεργετηνός ἐστι μᾶλλον ἢ ἀφαιρετής. Κατεμάθομεν δὲ ὡς καὶ τὰς βασιλέως καλυμένους ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βασιλέως ὥτα οὐκ ἄλλως ἐκλήσατο ἢ τῷ δωρεῖσθαι τε καὶ τιμᾶν. τὰς γὰρ ἀπαγγείλαντας ὅσα καιρὸς αὐτῷ εἶη πεπύσθαι, μεγάλως εὐεργετῶν, πολλοὺς ἐποίησεν ἀνθρώπους καὶ ὠτακουσεῖν καὶ κατοπτεύειν τί ἂν ἀγγείλαντες ὠφελήσειαν βασιλέα. Ἐκ τούτου δὴ

qualia sunt regis illius nonnulla, armillæ, torques, equi frenis aureis insignes? non enim illic hæc habere cuiquam licet, cui rex ea non donârit. Quis alius magnitudine munerum efficere dicitur, ut fratribus ipse anteferatur, et parentibus, et liberis? Quis alius hostes suos, multorum mensium itineris intervallo distantes, sic ulcisci potuit, ut rex Persarum; Quis alius, cùm imperium aliorum evertisset, sic diem extremum obiit, ut à subiectis sibi pater adpellaretur, præter Cyrum? At nomen illud magis ei tribui qui beneficia confert, quàm qui rapit aliena, constat. Accepimus etiam, Cyrum illos, qui et oculi et aures regis adpellantur, non aliâ ratione sibi conciliâsse, quàm munera largiendo et honoribus ornando: quippe dum in eos, qui nuntiabant quæcunque ipsius interesset in tempore cognita habere, magna beneficia conferret, efficiebat ut homines multi et auribus id captarent et notarent oculis, quo nuntiato, regi aliquid utilitatis adferrent. Hinc

² Φέλλια καὶ, &c.] *Versum in oratione fieri, multò sædissimum est, totum: sicut etiam in parte, desinere;* inquit Quintil. *Instit. Orat. l. 9. c. 4.* Plurimos tamen, præsertim hexametros, in orationis tractu præfæci scriptores effudere. Imò Quintilianum ipsum in eandem compositionis incursionem, quam in aliis acriter perstringit, incidisse notat Cl. *Morlandus* epist. crit. p. 14. ————— *utendum* (verba sunt *Fabii* *Institut. Orat. l. 1. c. 6.*

plandè sermone, ut nuntio cui publica forma est.

Similiter Cicero, ad Att. l. 2. ep. 13. Displiqueo tibi, nec sine summo scribo dolore. Et in principio orat. Archiana: si qua, inquit, exercitatio dicendi,

in quâ me non inficior mediocriter esse versatum:

Plura si desideres exempla, *Bircenium* adi ad *Dionys. Hal. T. 2. p. c1. v. 39.* edit. *Oxon. et Barb. Adv. l. 8. c. 21. l. 11. c. 16.* Conf. *Jac. i. 17.* ubi *Apostolum* integrum hexametrum attribuisse notavit Cl. *Blackwallus*; quem vide sis ad *Sacr. Class. p. 151.*

³ Παῖς καλούμενος] Vide quæ paulò supra notavimus, p. 442.

⁴ ὀφθαλμοὺς καὶ, &c.] *Suidas, ὀφθαλμοὺς βασιλέως, ἀντὶ τοῦ μέγα δυνάμειος παρὰ βασιλέω. Οὗτοι δὲ ἐκάλουν τὴν σάλρακα, δι' ἣν πάντα ὁ βασιλεὺς ἐπισκεπτοῖ. ὡς βασιλέως ὥτα, τὸ; ἀτακτοῦς, δι' ὧν ἀκούει τὰ σπράττομενα ἐκείνῳ παλάχῳ.*

καὶ πολλοὶ ἐνομίσθησαν βασιλέως ὀφθαλμοὶ καὶ πολλὰ ὦτα. * Εἰ δέ τις οἶται ἓνα αἰρεῖν εἶναι ὀφθαλμὸν βασιλεῖ, καὶ ὀρθῶς οἶται· ὁλίγα γὰρ εἰς αὐτὸν ἴδοι καὶ εἰς ἀκρόσειε· καὶ τοῖς ἄλλοις ὥσπερ ἀμελεῖν αὐτὸν παραίγελλόμενον εἶη, εἰ ἐνὶ τῷτο προεβλαγμένον εἴη· πρὸς δὲ, καὶ οὕτως γινώσκουσιν ὀφθαλμὸν οὕτως, τῷτον αὐτὸν εἰδεῖν ὅτι φυλάττεσθαι δεῖ. Ἀλλ' ἔχ' ἕτως ἔχει, ἀλλὰ τῷ φάσκειος ἀκρόσαι τι ἢ ἰδεῖν ἄξιον ἐπιμελείας παντὸς βασιλεὺς ἀκροῖ. Οὕτω δὲ πολλὰ μὲν βασιλέως ὦτα, πολλοὶ δὲ ὀφθαλμοὶ νομίζονται· καὶ φοβεῖται πανταχῶς λείπειν τὰ μὴ σύμφορα βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷ ἀκρόσιος, καὶ ποιεῖν ἃ μὴ σύμφορα, ὥσπερ αὐτῷ παρόσιος. ^b Οὐκὲν ὅπως μνησθῆναι αὐτὸν τις ἐτόλμησε πρὸς τινὰ περὶ Κύρου φλαυρόν τι, ἀλλ' ὥς ἐν ὀφθαλμοῖς πᾶσι καὶ ὥς βασιλέως, τοῖς αἰεὶ παρῶσιν, ἕτως ἕκαστος διέκειτο. Τὸ δὲ ἕτω διακείσθαι τὴν ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ μὲν καὶ οἶδ' ὅτι αὐτὸν τις αἰτιάσαιτο μᾶλλον ἢ ὅτι μεγάλα ἤθελεν ἀντὶ μικρῶν εὐεργετεῖν.

Καὶ τῷ μὲν δὲ μεγέθει δώρων ὑπερβαλεῖν, πλεονεξίατον οὐκ

multos esse regis oculos, et aures multas, existimatum fuit. Quodd si quis arbitratur unum regi potius expetendum esse oculum, is rem non rectè æstimat: nam unus *aliquis* cernere pauca, *pauca* unus audire posset; et quædam quasi negligentia cæteris esset indicta, si uni *tantum* id mandatum esset *officii*: præterea, quemcunque *regis* oculum esse animadverterent, ab eo cavendum scirent. Verum ita se res non habet, sed audit rex quemlibet, qui se vel audivisse vel vidisse quidpiam dignum quod curæ habeatur adfirmat. Atque ita multæ regis aures, multi esse oculi existimantur: et ubique proferre metuunt ea, quæ regi non conducant, tanquam si audiret ipsemet; et facere quæ non conducant *ei reformidant*, tanquam si præsens ipse adesset. Itaque non modò non ausus est ad quempiam aliquis finitram Cyri mentionem facere, sed *etiam* ita quilibet adfectus erat, quasi omnes, quibuscum quovis tempore versaretur, et oculi regis et aures essent. Quodd verò sic in eum adfecti essent homines, *ejus rei causam* equidem ignoro quam potiore[m] quis putet, quàm quodd exiguis *ipse meritis* beneficia rependere magna vellet.

Ac munerum quidem magnitudine eum superasse *alios*, mirum non est,

* Εἰ δὲ τις οἶται, &c.] In Camerarii libro scriptum esse testatur Stephanus, si δὲ τις οἶται et versu eodem, καὶ ὀρθῶς οἶται. Sed utrobique οἶται aut οἶται scribendum monet Stephanus, et quidem hoc potius quàm illud. At vulgata mihi placet lectio, neque adeò eam cum illis commutare velim.

^b Οὐκὲν ὅπως, &c.] Rectè monet Stephanus, vel ἐκείνῃ scripsisse Xenophontem, vel in ἐκείνῃ inclusisse negativam particulam, quam ὅπως sibi præfigi postulat; petinde ac si dixisset καὶ ὅπως οὐκ.

πρ, ὃ θαυμαστόν· τῇ δὲ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλεύοντι περιενέσθαι, τῆτο ἀξιολογώτερον. Εκείνος τοίνυν λέγειν καλῶς εἶναι μηδὲν ἂν ἔως αἰσχυνοῦς ἢ τῶν φίλων θεραπεία. Καὶ λόγος δὲ αὐτῷ ἀπομνημονεύεται, ὡς λέγει^α παραπλήσια ἔρια εἶναι νομέως ἀθλῶ καὶ βασιλέως ἀθλῶ· τὸν τε γὰρ νομέα^β χρῆναι ἔφη, εὐδαίμονα τὰ κτήνη ποιῆναι, χρῆσθαι αὐτοῖς (ἢ οὐ προβάτων εὐδαιμονία) τὸν τε βασιλέα ὡςχύτως εὐδαίμονας πόλεις καὶ ἀνθρώπους ποιοῦντα, χρῆσθαι αὐτοῖς. Οὐδὲν ἦν θαυμαστόν, εἴπερ ταύτην εἶχε τὴν γνώμην, τὸ φιλονείκως ἔχειν πάντων ἀνθρώπων θεραπείαν περιγίγνεσθαι.

Καλὸν δὲ ἐπίδειγμα καὶ τῆτο λέγεται Κύρος ἐπιδειῆσαι Κροίσῳ, ὅτε ἐνθάβει αὐτὸν ὡς διὰ τὸ πολλὰ διδόναι πένης ἔσοισι, ἐξοὺ αὐτῷ θησαυρὸς χρυσῷ^γ πλείους ἐνί γε ἀνδρὶ ἐν τῷ οἴκῳ καλᾶθῆσθαι.

cum opulentissimus esset; at verò eum, qui esset regià cum dignitate, amicos officiosè studiosèque colendo vicisse, id *suprà* magis prædicari meretur. Enimverò traditum est, eum in nullà re aded manifesta pudoris signa dedisse, posteaquam superatus esset, atque in amicorum cultu *et obsequio*. Ac dictum *quoddam* ejus memoratur, quo similia perhibuerit esse boni pastoris et boni regis opera; nam debere pastorem aiebat, posteaquam jumentis felicitatem conciliasset, *ita* deinde illis uti (quæ quidem pecudum esset felicitas) itémque regem, posteaquam civitatibus et hominibus felicitatem conciliasset, illis uti. Nihil mirum igitur, cum hac esset in sententià, *singulari* contentione conatum esse homines universos officiosè demerendo vincere.

Præclarum certè et illud documentum Cyrus dedisse Cræso perhibetur, cum is futurum admoneret, ut multa largiendo pauper fieret; cui tamen liceret, uni quidem homini, plurimos auri domi suæ thesauros recondere.

^α Παραπλήσια ἔρια, &c.] Vide his quæ *suprà* notavimus p. 1. His, ex *J. Poll. segm. 249. lib. 1.* libet addere, ποιμένα, αἰπόλον, βουκόλον, συβώτην, ἱπποβορῶν κομῆν ὅμους nomine dici καλεῖται, quod ante nos notavit etiam Cl. *Bos in Diss. de Etyμολ. Græcâ.* Ποιμὴν autem (ὁ τῶν ποιμένων ἡγεμὴν, uti dicto loco *J. Pollux*) ductâ ex pastoris regisq; muneris similitudine quâdam metaphorâ, passim à *Scholi.* in *Homer.* exponitur βασιλεὺς. Ex eisdem *reliquis* notionibus, quæ voci huic subiecta est, Ecclesiæ Præfetti in Sacris Literis comparantur ποιμαίνοντες, et ποιμαίνοντες dicuntur Ecclesiam. Vide *Act. xx. 23. 1 Pet. v. 2.* Hinc Christus Dominus, Rex Regum, summus Ecclesiæ Præfectus, voca-

tur ὁ ποιμὴν ὁ μέγας *Heb. xiii. 20.* et ἀρχιποιμὴν *1 Pet. v. 4.* Cyrus etiam ipse, cui hanc Xenophon tribuit sententiam, *Pastor* Domini appellatur *Isai. xlv. 23.*

^β χρῆναι ἔφη] In *Camerarii* libro post χρῆναι scriptum est ἄρα: quæ particula aliquid ornatus adjicit, sensum non mutat. Eadem est ratio articuli τὰ ante τίνος; δὲ δὲ α, uti notavit *Stephanus.*

^γ Πλείους ἐνί γε, &c.] Ab interpretibus nonnullis ἐνί, pro μόνῳ minùs rectè accipitur. Illis autem verbis significari monuit *Stephanus*, *plures esse quàm usquam, qui quidem unius tantummodo rei i sint.* Alioqui enim licuisset et aliis plurimos domi thesauros recondere, qui negare Xenophon potuisset?

Καὶ τὸν Κύρον λέγεσθαι ἐρέσθαι, Καὶ πόσα ἂν ἤδη οἶμι μοι χρήματα εἶναι, εἰ συνέλεγον χρυσίον, ὥσπερ σὺ καλεύεις, ἐξ ὅτι ἐν τῇ ἀρχῇ εἰλί; Καὶ τὸν Κροῖσον^α εἰπεῖν, Πολὺν τινα ἀριθμόν. Καὶ τὸν Κύρον πρὸς ταῦτα, Ἀεὶ δὴ, φάναι, ὦ Κροῖσε, συμπεριψου δούρα σὺν Τσάσπα τάτῳ, ὅτῳ σὺ πιστεύεις μάλιστα. Σὺ δὲ, ὦ Τσάσπα, ἔφη, περιελθὼν πρὸς τὰς φίλῃς, λήβε αὐτοῖς ὅτι δεομαι χρυσίῳ πρὸς πρᾶξίν τινα. (καὶ γὰρ τῷ ὄντι προσδέομαι) καὶ κέλευε αὐτὰς, ὅποσα ἂν ἕκαστος δύναίτο, πορίσασθαι μοι χρήματα· γράψαντας δὲ καὶ καλῶσημηνάμενῃς δῶναι τὴν ἐπιστολὴν τῷ Κροῖσῳ θεράπῳντι φέρειν. Ταῦτα δὲ ὅσα ἔλεγε καὶ γράψας καὶ σημενόμενος, ἐδίδου τῷ Τσάσπᾳ φέρειν πρὸς τὰς φίλῃς. ἐνέγραψε δὲ πρὸς πάντας, καὶ Τσάσπαν ὡς φίλον αὐτῇ δέχεσθαι. Ἐπεὶ δὲ περικηλθε καὶ ἤνεγκεν ὁ Κροῖσον θεράπων τὰς ἐπιστολάς, ὁ δὲ Τσάσπας εἶπεν, Ω Κύρε βασιλεῦ, καὶ ἐμοὶ ἤδη χρὴ ὡς πλεονεχῶς χρῆσθαι· πάντοτε γὰρ ἔχων πᾶρειμι δῶρα, διὰ τὰ σὰ γράμματα. Καὶ ὁ Κύρος εἶπεν, Εἰς μὲν τοίνυν καὶ ἔτος ἤδη θησαυρὸς ἡμῶν, ὦ Κροῖσε· τὰς δὲ ἄλλῃς καταθεῶ, καὶ λήψαι πόσα ἐστὶν ἐτοιμα χρήματα, ἣν τι δέωμαι χρῆσθαι. Λέλειται δὲ λοιζόμενος ὁ Κροῖσος

Quævisse tum Cyrus dicitur, Et quantam pecuniæ summam habiturum me jam fuisse arbitraris, si, quemadmodum tu jubes, aurum collegissem ab eo tempore quo cum imperio sum? Ibi Cræsum dixisse aiunt, Ingentem quandam summam. Et subjecisse Cyrum, Age verò, Cræse, mitte quendam cum hoc Hytaspā, cuicunque fidei plurimum habes. Tu autem, Hytaspā, inquit, circumito profectus ad amicos, ac dicito mihi quoddam ad negotium esse opus auro; (et reverā mihi eo est opus,) et præcipe, coriam pecuniæ mihi quisque suppeditet, quantam possit; scriptamque adeò de eā obfignatamque epistolam Cræsi ministro ferendam tradat. Cūque hæc, quæcunque dixerat, etiam mandasset literis atque obfignasset, dedit eas Hytaspæ ad amicos ferendas: et in his scripsit ad omnes, etiam Hytaspam, tanquam amicum suum, exciperent. Is cū circumivisset, et Cræsi minister literas adferret, inquit Hytaspas, etiam mecum, rex Cyre, tibi agendum erit ut cum divite: nam per multis tibi cum muneribus adsum, propter literas tuas. Et Cyrus, Ergo jam, ait, hic quoque thesaurus unus nobis est, Cræse: cæteros autem confiderato, ac subductis rationibus collige, quantæ nobis pecuniæ paratæ sint, si ad usum aliquem eis mihi sit opus. Cræsus initis rationibus multò plures

^α Εἰπεῖν, Πολύν, &c.] Distinctionem inter voces istas tollit Leuclavius et locum sic reddit, Ibi Cræsum indicasse magnam quandam summam. De quā sive vertendi sive interpungendi ratione illi non assentior. Nam verba ista Πολύν τινα

ἀριθμόν, non ab εἰπεῖν pendent, sed potius respiciunt ea, quæ modò protulerat Cyrus, καὶ πόσα ἂν ἔδῃ, &c. quasi respondisset Cræsus, Πολύν τινα ἀριθμόν ἂν ἤδη οἰκίμῃ σοι χρημάτων εἶναι, αἱ, &c.

πολλαπλάσια εὔρειν, ἢ ἔφη Κύρῳ ἂν εἶναι ἐν τοῖς θησαυροῖς ἤδη, εἰ συνέλεξεν. Ἐπεὶ δὲ τὸτο φανερόν ἐγένετο, εἰπεῖν λέγεται ὁ Κύρος, Ὁρᾶς, φάναι, ὦ Κροῖσε, ὡς εἰσὶ καὶ ἐμοὶ ^a θησαυροί; Ἀλλὰ σὺ μὲν κελεύεις με, παρ' ἐμοὶ αὐτὰς συλλέξουλα, φθονεῖσθαι τε εἰ αὐτὰς καὶ μισεῖσθαι, καὶ φύλακας αὐτοῖς ^b ἐφιστάμενα μισθοφόρους, τέτοις πειθεύειν· ἐγὼ δὲ, τὰς φίλας πλεονεξίας ποιῶν, ^c τὰς μοι νομίζω θησαυροὺς καὶ φύλακας ἅμα ἐμῇ τε καὶ τῶν ἡμετέρων ἀσφαθῶν πιστοτέρους εἶναι, ἢ εἰ ^d φραγρὸς μισθοφόρος ἐπεσησάμην. Καὶ ἄλλο δὲ σοι ἐρῶ· ἐγὼ γάρ, ὦ Κροῖσε, ὃ μὲν οἱ θεοὶ δοῦλες εἰς τὰς ψυχὰς τοῖς ἀνθρώποις, ἐποίησαν ὁμοίως πένητας πάλιας, τὰς μὲν εἰς αὐτὸς δύναμαι περιελέεσθαι, ἀλλ' εἰμὶ ἀπληγὸς καὶ γὰρ, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, χρημάτων· τῇ δὲ γε μὴν διχάζειν μοι δοκῶ τῶν πλείων, ὅτι οἱ μὲν, ^e ἐπειδὴ τῶν ἀρκούντων περιττὰ κήσονται, τὰ μὲν αὐτῶν καλορύττιστα, τὰ δὲ κατὰσῆπυσσι, τὰ δὲ ἀριθμῶντες

reperisse fertur, quàm habiturum jam in thesauris fuisse Cyrus dixerat, si eas collegisset. Quod ubi patuit, dixisse Cyrus traditur, Vidésne, Crœse, mihi quoque thesauros esse? Tu verò me jubes, collectos eos apud me retinendo, invidiæ me atque odio per eos exponere, ac mercenariis custodibus præfictis fidem habere: sed ego amicos à me locupletatos arbitror mihi thesauros esse, custodésque tum mei *ipsius* tum bonorum nostrorum fideliores, quàm si præfidiarios mercède conductos eis præficerem. Etiam aliud *quiddam* tibi dicam: ego nempe id, Crœse, quod cùm dii indiderint in hominum animos, pariter omnes fecere pauperes, nè ipse quidem vincere possim; sed expleri pecuniis nequeo, perinde atque cæteri: verùm hoc discrimen inter me et alios plurimos esse puto, quod illi, cùm pecuniæ copiâ sufficientem superante potius fuerint, partim eam defodiunt, partim putrescere sinunt, partim numerando,

^a θησαυροί;] In edit. *Eton*. post vocem istâm rectè ponitur interrogationis nota: quod Stephanus etiam fieri oportere vidit personuitque. Sic etiam p. 247. ὁρᾶς ὡς interrogativè poni videre est. Infinitivos autem illos, εἰσεῖν et φάναι. Nostrium ἐκ παραλλήλου hoc loco posuisse, tametsi nullus moneam, animadvertet lector.

^b ἐφιστάμενα μισθοφόρους, &c.] In *Ald.* *Flor.* non post μισθοφόρους posita est interpunctio, sed post ἐφιστάμενα. Atqui consensaneum esse videtur, ut μισθοφόρους cū φύλακας conjungamus, sicut φραγρὸς μισθοφόρος statim post legimus. Rectè hæc monuit Stephanus, cui editiones priores non omnes adstipulantur.

^c τὰς μοι νομίζω, &c.] In eâ quo-

que magnus ille Macedonum rex erat sententiâ; de quo sic *Theon*: ἀλέξανδρος— ἐρωτήσας ὑπὸ τινος, πῶς ἔχει τὸς θησαυροὺς. Ἐν τούτοις, ἔφη, διέλας τοὺς φίλους. *Progygn.* c. 5. p. 73. edit. *Scheff.* Pulchrè etiam *Theodora* illa: Εἰάν τις, ἔφη, φίλος μοι γινόμενος εὖ ποιῶν ἐθελῇ, ὅπως μοι βίος ἐστί. *Memorabil.* lib. 3. haud procul à fine.

^d φραγρὸς μισθοφόρος.] Vox ultima in quibusdam libris, teste Stephano, deest; quam tamen omnino retinendam censeo. In *MSto* certè *Bodl.* et editis libris, quos vidi, omnibus existat.

^e ἐπειδὴ τῶν ἀρκούντων, &c.] Confer *1 Tim.* vi. 10.

καὶ μέγαντες καὶ ἰσάντες καὶ διαψύχοντες καὶ φυλάττοντες πράγματα ἔχουσι, καὶ ὅμως ἔνδον ἔχοντες αὐτὰ ὅτε ἐσθίεισι, πλείω ἢ δύναται φέρειν, (διὰ ῥά τινος γὰρ αὐτῶν) ὅτ' ἀμφιέννυνται πλείω ἢ δύναται φέρειν, (ἀποπνίγειν γὰρ αὐτῶν) ἀλλὰ τὰ περιττὰ χρήματα πράγματα ἔχουσιν. Εγὼ δὲ ὑπηρεῖω μὲν τοῖς θεοῖς, καὶ ὀρέομαι αἰεὶ πλειόνων· ἐπειδὴν δὲ κήσωμαι, ὃ ἂν ἴδω περιττὰ ὕλα τῶν ἐμοὶ ἀρκούντων, τέτοις τάς τ' ἐνδείας τῶν φίλων^β ἐξακοῦμαι, καὶ πλεονάζων καὶ εὐεργετῶν ἀνθρώπων εὐνοίαν ἐξ αὐτῶν κτῶμαι καὶ φιλίαν, καὶ ἐκ τῶν καρπῶν ἀσφάλειαν καὶ εὐκλειαν· ὃ ὅτε καλῶσθῃμαι, ὅτε ὑπερπληρῶμαι λυμαίνεσθαι· ἀλλὰ ἡ εὐκλεία, ὅσῳ ἂν πλείων ᾖ, τοσούτῳ καὶ μείζων καὶ καλλίων καὶ κεφοτέρῳ φέρειν γίνεσθαι, πολλὰ-κις δὲ καὶ τῆς φέρουσας αὐτὴν κεφοτέρως παρέχειται. Ὅπως δὲ καὶ τοῦτο εἰδὼς, ἔφη, ὦ Κροῖσε, ἔγωγε οὐ τοὺς πλείους ἔχοντας, καὶ

metiendo, ponderando, ventilando, custodiendo sibi negotium facessunt: neque tamen *interea*, dum eam domi habent, plus comedunt quam ferre possint (dirumperentur enim) neque plures induunt vestes, quam gestare possint (quod *alioqui* suffocarentur) sed opes *istae* supervacaneæ negotium *ipsis* exhibent. Ego et diis inservio, et plures semper opes adpeto: verum ubi eas comparavi, quas usum mihi sufficientem excedere video, his *ipsis* amicorum penuriae medeor, et homines ditando ac beneficiis adficiendo benevolentiam ex eis amoremque mihi paro; de quibus securitatis et gloriae fructum capio: quæ *quidem* neque putrescunt, neque nimium excrescendo vitiantur; sed gloria quod auctior est, eo fit major et pulchrior et portatu levior, ac sæpenumerò etiam illos, qui eam gestant, expeditiores reddit. Atque ut hoc quoque scias, *Croese*, inquit, non eos ego, qui pecunias plurimas possident, et

^α ἰσάντες, &c.] Quæ verbi ἰσάναι hoc in loco vis est, eandem illi, *γνώμην ἐμὴν*, rectè tribueris *Matt.* xxvi. 15. Ibi quidem ἰσάναι Vulgatus et Erasmus vertunt *constituerunt*: rectius *Beza*, *appendunt*; cum quo facit etiam *Erasm. Schmidius*. Nec enim tantum pacti ita fuerunt cum Iudæ, sed paratam pecuniam adpenderunt et præstiterunt; quandoquidem paucis diebus post, Jesu jam condemnato, eam retulit, et in templo ad pedes ἀρχιερέων et *πρεσβυτέρων* abiecit, *Matt.* xxvi. 4, 5. Hanc interpretationem confirmat textus Hebræus *Zach.* xi. 12. nam ἰσάναι Evangelistæ respondet τῷ ἰβρω. Prophetæ: verbum autem ἰβρω redolitur *libavit*, *poterat*, *adpendit*. Accedit huc, quod *LXX.* Interp. in hoc ipso æstimaendi sal-

vatoris nostri negotio ἰσάναι posuerunt pro ἰβρω *adpenderunt*. Scilicet argentum olim non numerari, sed adpendi et ponderari consueverat. Neque huic interpretationi obstat, quod *Marcus* utitur verbo ἐπηγάλατο xiv. 11. Agit enim *Marcus* (verba sunt *Beza*) de ipsa prodicionis primâ pactione: *Mattæus* vero de pecunie pactæ secutâ numeratione.

^β Εξακοῦμαι.] Optimè sic legendum monuerunt Budæus et Stephanus. Hic autem illius suumque pariter iudicium ab exemplari *Camptoriani* confirmari testatur. Eandem lectionem ex veteribus quibusdam libris adfert etiam *Muretus*. Prius legabatur ἐξακοῦμαι.

^γ Εγὼ δὲ τῶς πλείους, &c.] Sententiam hanc expresse *Horatius* *Od.* 4. 9. 45.

φυλάττουσας πλείους, εὐδαιμονεσάτους ἡγῆμαι· (οἱ γὰρ τὰ τεῖχη φυλάττουσιν) ἄλλ' ὃς ἂν κλᾶσθαι τε πλείους δύνηται σὺν τῷ δικαίῳ, ^a χρῆσθαι τε πλείοις σὺν τῷ καλῷ, τῆτον ἐγὼ εὐδαιμονεσάτον νομίζω ^b καὶ τὰ χρήματα. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ φανερός ἦν ὥσπερ καὶ ἔλεγε πρῶτῳ.

Πρὸς δὲ τῷτοίς, κατανόησας τὰς πολλὰς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἦν μὲν ὑπαικύνους διαλελῶσι, παρασκευάζουσαι ὅπως ἔξωσι τὰ ἐπιήδεια, καὶ κατὰβιβῆναι τὰ χρήσιμα εἰς τὴν τῶν ὑπαικύνων δόξαν· ὅπως δὲ, ἦν ἀσθενήσωσι, τὰ σύμφορα παρέσαι, τάττε ^c πάνυ ἐπιμελόμενος ἑώρα· ἐδόξεν ἔν καὶ ταῦτα ἐκπονήσαι αὐτῷ, τὰς τε ἰατρὰς τὰς ἀρίστους συνεκομίσασθαι πρὸς αὐτόν, ^d τῷ τελεῖν ἐθέλειν, καὶ ὅποσα

servant plurimas, felicissimos duco; (hoc enim pacto qui muros custodiunt, felicissimi essent; cum omnia, quæ sunt in urbibus, custodiant) sed qui parare plurimas justè potest, et plurimis honestè uti, hunc ego felicissimum existimo, etiam opum respectu. Et hæc quidem Cyrus uti verbis proferebat, ita etiam in oculis omnium faciebat.

Præterea, cum animadvertisset hominum plerosque, dum bonâ valetudine perpetuò fruuntur, operam dare ut à rebus necessariis instructi sint, et quæ victui rectè valentium usui sint, reponere: verum ut, in morbum si inciderint, utilia suppetant, id quia non admodum eis esse curæ cernebat; visum est ei, in his quoque parandis operam esse ponendam; atque adde medicos præstantissimos undique collectos secum ducebat, quod sumptus facere vellet; ac quæcunque

Verbis adducendis tempero: quippe sunt notissima. Egregiè Quintilianus Instit. Orat. l. 3. c. 7. *Sed omnia, quæ extra nos bona sunt, quæque hominibus forte obtigerunt, non idèo laudantur, quod habuerit quis ea, sed quod his honestè sit usus. Nam divitiæ, et potentia, et gratia, cum plurimum virium dent, in utramque partem certissimum faciunt morum experimentum: aut enim meliores propter hæc, aut pejores sumus.* Nec prætermittendus est elegantissimus Pindari locus:

Ὁ μὲν πλεῖστος ἀρεταῖς.

Διδακταλμένος.

Φέρει τῶν——

Ἀστὴρ ἀρίστος, ἀλαθινὸν

Ἀνδρὶ φέρως.

Ολυμπ. β' v. 96, et seq.

Cæterum Stephano in *App. de Dial. Att.* incertum videtur, utrum interpunctio ante, an post πλείους illud alterum collocari debeat. Iste quidem, Leunclavium et Ga-

abriellum secutus, rectius post πλείους distinctionem poni puto. Budæus Com. L. G. p. 395. post φυλάττουσας interpunctionem collocavit, et πλείους cum εὐδαιμονεσάτους junxit: quod factum nollem.

^a Χρῆσθαι.] MS. Bodl. et edit. Ald. χρῆσθαι. Errorem huic planè geminum supra notavimus p. 443.

^b Καὶ τὰ χρήματα.] Familiaris admodum tam poetis quam aliis Scriptoribus Atticis est ellipsis præpositionis κατὰ. Noster lib. I. p. 5. ——— εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπώτατος, πρὸ κατ' εἶδος, κατὰ ψυχὴν. Sic I Cor. x. 33. Καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω. Miror itaque hoc loco hæsisse Porcum, nec vidisse præpositionem κατὰ facile, et ex genio linguæ Græcæ, subaudiri potuisse.

^c Τῷ τελεῖν, &c.] Lectionem hanc, à Stephano ex Camerarii libro adlatam, adstipulantibus Leunclavio, Gabriello, et magne MSti Bodl. vulgatæ huic τῷ τῷ

λεῖν

ἢ ὄργανα ἢ τις ἂν αὐτῇ χρήσιμα γενέσθαι, ἢ φάρμακα, ἢ σῖτα, ἢ πόσι, οὐδὲν τούτων ὅ,τι οὐχὶ παρασκευάσας ἐθησαύριζε παρ' αὐτῷ. Καὶ ὁπότε δὲ τις ἀσθενήσῃ τῶν θεραπεύεσθαι ἐπικαιρίων, ἐπεσκόπει, καὶ παρῆρχε πάντα ὅτι ἔδει· καὶ τοῖς ἰατροῖς δὲ χάριν ἤθει, ὁπότε τις ἰάσαίό τινα, ^α τῶν παρ' ἐκείνῃ λαμβάνων. Ταῦτα μὲν δὴ καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἐμηχανᾷτο πρὸς τὸ πρῶτεύειν παρ' αἷς ἐβούλετο ἑαυτὸν φιλεῖσθαι.

Ὡς δὲ προηγόρευε τε ^β ἀγῶνας καὶ ἄθλα πρᾶττίθει, φιλονεικίας ἐμποιεῖν βεβλόμενος περὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔρῳ, ταῦτα τῷ μὲν Κύρῳ ἔπαινον παρῆρχεν, ὅτι ἐπεμέλειτο ὅπως ἀσκοῖτο ἡ ἀρετή· τοῖς μὲντοι ἀρίστοις οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ ἱρίδας καὶ φιλονεικίας ἐνέβαλλον. Πρὸς δὲ τέτοις, ὥσπερ νόμον κατεστήσατο ὁ Κύρος, ὅσα διακρίσεως δέοιτο, εἴτε δίκη εἴτε ἀγωνίσματι, τοὺς δεομένους διακρίσεως συντρέχειν τοῖς κριταῖς. Δῆλον ὅτι ἐσοχάζοντο μὲν οἱ ἀνταγωνιζόμενοί τι ἀμφοτέρω τῶν κρατίστων καὶ τῶν μάλιστα φίλων κριτῶν· ὁ δὲ μὴ νικῶν τοῖς μὲν νικῶσιν ἐφθόνει, τῶς δὲ μὴ

instrumenta quis utilia esse ipsi diceret, vel medicamenta, vel cibos, vel potum, eorum nihil erat, quod non paratum apud se reconderet. Ac si aliquando quispiam ex iis æger esset, quos curari conveniret, inviscebat eum et suppeditabat omnia quibus esset opus: etiam medicis gratiam habebat, cum quis sanasset quempiam, sumptâ portione aliquâ eorum, quæ apud ipsum erant *recondita*. Hæc quidem et *alia* huiusmodi multa machinatus est, ut apud eos principatum obtineret, à quibus diligi se volebat:

Quarum autem rerum et certamina Cyrus indicebat et proponebat præmia, cum contentiones inter suos excitare de studiis præclaris et honestis vellet, ex res Cyro laudem adferebant, quod curæ ipsi esset, ut virtus coleretur; præstantissimis sanè *quibusque* certamina hæc, inter ipsos *suscepta*, tum contentiones tum altercationes injiciebant. Præterea, Cyrus quasi legem constituit, ut quæcunque dijudicari necesse esset, sive aliquâ in lite, seu certamine, ad iudices unâ current illi quibus dijudicatione opus esset. Itaque manifestum est, adversarios utroque conjectando respicere solitos ad iudices optimos et *sibi* amicissimos: victus autem victoribus invadebat, et eos, qui sententiam secundum

λέγειν ἰθαλεῖν, præferendam censui. Etenim ex his verbis quæ commoda possit elici sententia, non video: cum ea, quam recepimus, scriptura neque adeò longè à fide cæterorum exemplarium recedat (nam demptis duabus tantum literis exoritur) et sensum non ineptum fundat. *Ἀβελᾶο*, lib. 2. c. 3. τελὲν idem est, τὸ δαπανᾶν.

Fortasse tamen adhuc etiam εὐεστοχία locus est; atque aliud quidpiam reponi debet, quod nunc quidem non adsequimur.

^α Τῶν παρ' ἐκείνης, &c.] Vide quæ notavimus p. 301.

^β Ἀγῶνας καὶ ἄθλα, &c.] Confer p. 62. et quæ *Onsander* c. 10. ex Nostro hausta tradit.

ἑαυτὸν κρίνουσας ἐμίσει· ὁ δ' αὖ νικῶν, τῷ δικαίῳ προσεποιεῖτο εἰ-
κλῆν, ὥστε χάριν οὐδεὶς ἠλεῖτο ὀφείλειν. Καὶ οἱ πρωτεύειν δὲ βη-
λόμενοι φιλίᾳ παρὰ Κύρῳ, ὥσπερ ἄλλοι ἐν πόλεσιν, καὶ οὕτως
ἐπιφθόνως πρὸς ἀλλήλους εἶχον· ὥσθ' οἱ πλείονες ἐκποδὼν ἐβούλοντο
ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον γενέσθαι μᾶλλον ἢ συνέπραξαι ἂν τι ἀλλήλοις
αἰσάθον. Καὶ ταῦτα μὲν δεδήλωται, ὡς ἐμηχανᾶτο τοὺς κρατίστους
αὐτὸν μᾶλλον πάντας φιλεῖν ἢ ἀλλήλους·

Νῦν δὲ ἤδη διηγησόμεθα ὡς τὸ πρῶτον ἐξήλασε Κύρας ἐκ τῶν
βασιλείων· καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς ἐξελάσεως ἡ σεμνότης ἡμῖν δοκεῖ μί-
κτων τεχνῶν εἶναι τῶν μεμηχανημένων τὴν ἀρχὴν μὴ εὐκαταφρόνησον
εἶναι. Πρῶτον μὲν οὖν πρὸς τῆς ἐξελάσεως εἰσκαλέσας πρὸς αὐτὸν
τὰς τὰς ἀρχὰς ἔχουσας Περσῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, δίδωκεν αὐτοῖς
τὰς Μηδικὰς σολὰς· (καὶ τότε Πέρσαι πρῶτον Μηδικὴν σολὴν ἐνέ-
δυσαν) διαδοὺς τε, ἅμα τὰδε ἔειπεν αὐτοῖς, ὅτι ἐλάσαι βούλοιο
εἰς τὰ² τεμῖνη τὰ τοῖς Σειοῖς ἐξηρημένα, καὶ Σύσαι μετ' ἐκείνων.
Πάρεσε οὖν, ἔφη, ἐπὶ τὰς Σύρας κοσμηθέντες ταῖς σολαῖς ταύ-
ταις, πρὶν ἥλιον ἀνατέλλειν, καὶ καθίσασθε ὡς ἂν ὑμῖν Φεραύλας
ὁ Πέρσης ἐξαγγείλῃ παρ' ἐμοῦ· καὶ ἐπειδὰν, ἔφη, ἐγὼ ἡγῶμαι,

se non tulissent, odio persequebatur : victor contra, jure se vicisse præ-
ferebat, adeoque nemini se gratiam debere putabat. Itidem qui pri-
mas inter amicos Cyri tenere volebant, perinde sibi mutuò invidebant,
atque alii *sciunt*, qui *degunt* in urbibus : aded ut plerique vellent alius
alium è medio sublatum, potiùs quàm ut invicem adjuvando com-
modum aliquod sibi procurarent. Et hæc quidem indicata sunt, quò
pateat, quibus artibus Cyrus efficere conatus est, ut præstantissimi qui-
que magis ipsum amarent, quàm se mutuò :

Jam verò narrabimus, quo pacto Cyrus primùm è regiâ provectus
est : nam hujus ipsius egressûs majestas una nobis videtur ex iis esse ar-
tibus, quæ perfecerunt ut imperium ipsius facilè contemni non posset.
Primùm igitur, antequam prodiret, arcessitis ad se tam Persis quàm
aliis qui essent cum imperio, vestes iis Medicas distribuit : (et amic-
tum sanè Medicum Persæ tunc primùm induerunt) simul, inter di-
stribuendum, dicebat, velle se provehi ad sana diis selecta, et *una* cum
ipsis rem sacram facere. Quamobrem ad Portas adeste, inquit, ornati
vestibus istis, prius quàm sol oriatur, et *sc* consistite, quemadmodum Phe-
raulas Persæ vobis ex me denuntiabit : cùmque ego, inquit, præcessero,

² Τεμῖνη] *Hesychius* : Τεμῖνη, γὰρ, εἰς τιμὴν, ἢ ἱερὸν καὶ ἑωμεῖς, ἢ ἀπονεμηθῆς
ἀλση, ἢ τὰ ἀφωρισμένα κατὰ τιμὴν χωρία. *Θερπὸν* βασιλεῖ.
Τίμενος, πῶς ὁ μεμερισμένος τόπος τινὶ

ἔπειθε ἐν τῇ ῥηθείᾳ χώρα. Ἦν δ' ἄρα τιτὶ δοκῇ ὑμῶν ἄλλῃ κάλλιον εἶναι ἢ ὡς ἂν νῦν ἐλαύνωμεν, ἐπειδὴν πάλιν ἔλθωμεν· διδασκέτω με· ὅπῃ γὰρ ἂν κάλλισον καὶ ἄριστον ὑμῖν δοκῇ εἶναι, ταύτῃ ἕκαστα δεῖ καλῶσαισθαι. Ἐπεὶ δὲ τοῖς κρατίστοις διέδωκε τὰς καλλίστας στολὰς, ἐξέφερε δὴ καὶ ἄλλας Μηδικὰς στολὰς. (παμπολλὰς γὰρ παρεσκευάσατο, οὐδὲν φειδόμενος οὔτε πορφυρίδων ἢ τε ὀρφνύων, ἢ τε φοινικίδων, οὔτε καρυκκίνων ἱματίων) νείμας δὲ τῶν τὸ μέρος ἐκάσῳ τῶν ἡγεμονῶν, ἐκέλευσεν αὐτῆς ταῖς κοσμεῖν τῆς αὐτῶν φίλης, ὥσπερ, ἔφη, ἐγὼ ὑμᾶς κοσμῶ. Καὶ τις τῶν παρόντων ἐπήρετο αὐτὸν, Σὺ δὲ, ὦ Κῦρε, ἔφη, πότε κοσμήσῃ; Ο δ' ἀπεκρίνατο, Οὐ γὰρ νῦν, ἔφη, δοκῶ ὑμῖν αὐτὸς κοσμεῖσθαι ὑμᾶς κοσμῶν; Ἀμέλει, ἔφη, ἢν δύνωμαι ὑμᾶς τῆς φίλης εὖ ποιεῖν, ὅποιαν ἂν ἔχων στολὴν τυγχάνω, ἐν ταύτῃ καλὸς φανῆμαι. Οὕτω δὴ οἱ μὲν, ἀπελθόντες, μέγαπεμπόμενοι τῆς φίλης ἐκόσμην ταῖς στολαῖς.

Ο δὲ Κῦρος, νομίζων Φεραύλαν τὸν ἐκ τῶν δημοίων καὶ συνελὼν εἶναι καὶ φιλόκαλον καὶ εὐτακτον, καὶ τῷ χαρίζεσθαι αὐτῷ καὶ ἁμελεῖν, ὅς

loco vobis indicato sequimini. Quòd si cui vestrūm alia *quæpiam* ratio videbitur elegantior, quàm ea quā modò prodimus, is illam mihi, cūm redierimus, ostendat: nam uti vobis pulcherrimum optimūque visum fuerit, ita singula constitui debent. Posteaquam præstantissimis vestes elegantissimas distribuerat, etiam alias vestes Medicas protulit: (per multas enim parari curaverat, nullis parcens, sive purpurei, seu fusci, seu punicei, seu caryccini coloris vestes essent) has autem singulos inter duces dispertitus, iussit eos amicos suos istis ornare; sicut *et* ego, inquit, vos orno. Et quidam ex iis qui aderant, eum interrogans, Tu verò, Cyre, ait, quando ornaberis? Cui *Cyrus* respondens, Annon modò, inquit, ipse vobis ornari videor, dum vos orno? Nimirum, ait, si possim in vos amicos *meos* esse beneficus, quamcunque *tandem* habeam vestem, in eā videbor elegans. Atque ita quidem illi digressi amicos arcessebant: ac vestibus *istis* ornabant:

Cyrus autem, quòd existimaret Pheraulam, hominem *cæteroqui* plebeium, et ingenio valere, et elegantiaæ atque ordinis esse studiosum, minimèque negligentem in iis quæ Cyro grata facere posset, *et illum ipsum*

^a ὀρφνύων]. *Plato* in *Tim.* p. 68. ὀρφνύον χρώμα fieri dicit, ἔταν λευκῷ καὶ ἐρυθρῷ καὶ μέλανι μεμιγμένους καυθεῖσι τε, μέλανον συλλαβῇ μέλαν. Et *J. Poll.* lib. 7. *sext.* 69. (qui hunc fortè locum *Xenophontem* respexit) τὰ δὲ μέλατα ἱμάτια, ὀρφνύα ἱμάτιον.

^b Ἀμελεῖν, ὅς ποτε, &c.] *Gabriellii* exemplaria, ἀμελεῖν: quod sanè melius convenit cum iis, quæ antecesserunt. Vido p. 107.

πῶς καὶ περὶ τῆ τιμᾶσθαι ἕκαστον κατὰ τὴν ἀξίαν συνεῖπε· τῷτον δὲ καλέσας συνεβλήετο αὐτῷ πῶς ἂν τοῖς μὲν εὖνοις κάλλιστα ἰδεῖν ποιοῖτο τὴν ἐξέλασιν, τοῖς δὲ δυσμενέσι φοβεράτατα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶντο αὐτοῖν τὰ αὐτὰ ἔδοξεν, ἐκέλευε τὸν Φεραύλαν ἐπιμεληθῆναι ὅπως ἂν ἔτω γένηται αὖριον ἢ ἐξέλασις, ὥσπερ ἔδοξε καλῶς ἔχειν. Εἰρήκα δὲ, ἔφη, ἐγὼ πάντας πειθεσθαί σοι περὶ τῆς ἐν τῇ ἐξέλασει τάξεως· ὅπως δ' ἂν ἥδιον παραγγέλλουός σε ἀκῶσι, φέρε λαβῶν, ἔφη, χιτῶνας μὲν τῆσσι τοῖς τῶν δορυφόρων ἡγεμόσι· κάσας δὲ τῆσδε τῆς ἐφιππειῆς, τοῖς τῶν ἵππεων ἡγεμόσι δὲ, καὶ τῶν ἀρμάτων τοῖς ἡγεμόσιν ἄλλας τῆσδε χιτῶνας. Ο μὲν δὲ ἔφερε λαβῶν· οἱ δὲ ἡγεμόνες ἐπεὶ ἴδοιεν αὐτὸν, ἔλεγον, Μέγας δὲ σύ γε, ὦ Φεραύλα, ὁπότε γε καὶ ἡμῖν τάξεις ἂν ἂν δέοι ποιεῖν. Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ Φεραύλας, ἔ μόνον γε, ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ συσκευορήσω· νῦν γὰρ φέρω τῷδε δύνω κάσα, τὸν μὲν σοι, τὸν δὲ ἄλλῳ· σὺ μέντοι τῶν λάβε ὁπότερον βάλει. Ἐκ τῆς δὲ ὁ μὲν λαμβάνων τὸν κάσαν τῷ μὲν φθόνῳ ἐπετέλεσσε, εὐθὺς δὲ συνεβλήετο

qui aliquando sententiam de singulis pro dignitate ornandis oratione suâ comprobaverat: hunc arcessit ac cum eo deliberat, quo pacto effecturus esset, ut prodeundi ratio spectatu benevolis pulcherrima, infestis maximè formadabilis esset. Cumque dispicientibus ipsis eadem visa fuissent, Pheraulam diligenter operam dare jubebat, ut in crastinum ita fieret egredientium equitatio, quemadmodum *ἑαυτῷ* pulchrè fieri posse visum esset. Equidem, ait, quod ad ordinem in egressu servandum attinet, omnes tibi parere jussi: verùm ut libentiùs imperanti tibi obtemperent, sumptas, inquit, tunicas has adfer satellitum hastatorum ducibus; atque etiam saga ista equestria ducibus equitum dato, et curruum ducibus alias hæc tunicas. Ac Pheraulas quidem *has* acceptas proferbat: eum verò duces ubi conspexissent, aiebant, Magnus tu sanè *quidam* es, cùm nobis etiam sis indicaturus quæ facienda sint. Non profectò, inquit Pheraulas, non *id* solùm, uti quidem videtur, sed unà sarcinas etiam portabo: non certè quidem duo ista saga adfero, alterum tibi, et huic alterum; tu verò horum utrum volueris accipe. Tum deinde is, qui sagum accipiebat, invidiæ obliviscebatur, statimque ipsum

^a ἡγεμόσι κάσα; δὲ, &c.] Sic ex J. Poll. et sequentibus paulò infra reponendum: is autem l. 7. *segt.* 68. hæc habet; κάσας. (scr. κάσας) δὲ ἱππικῶς Ξενοφῶν εἰρηκῶν ἐν τῇ Παιδείᾳ. In his verbis satis liquet eum hunc Xenophontis locum respicere, atque adeò lectionem receptam confirmare.

Adde huc quod statim sequitur, νῦν γὰρ φέρω τῷδε δύνω κάσα. MS. Bodl. καλέσας δὲ τῆσδε τῆς, &c. unde, duabus abjectis literis, nostra exoritur scriptura. Stephanus etiam et Leunclavius sic reponendum monuerunt; cùm priùs legeretur, καλέσας δὲ τῆς ἐφιπ· et καλέσας καὶ τῆς, &c.

αὐτῷ, ὁπότερον λαμβάνοι. Ο δὲ ^a συμβαλεύσας αὖ ὁπότερος βελτίων εἴη, καὶ εἰπὼν, Ἦν μὲ κατήγορήσης ὅτι αἵρεσίν σοι δέδωκα, εἰσαυθὶς ὅταν διακονῶ, ἐτέρῳ χρήσῃ μοι διακόνῳ. Ο μὲν δὲ Φεραύλας ἔτῳ διαδὺς ἢ ἐτάχθη, εὐθὺς ἐπεμελεῖτο τῶν εἰς τὴν ἐξέλασιν ὅπως ὡς κάλλιστα ἔξει.

Ἡνίκα δὲ ἡ ὑπεραία ἦκε, καθαρά μὲν ἦν πᾶσα πρὸ ἡμέρας, ^b σοῖχοι δὲ εἰσήκεσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ, ὥσπερ καὶ νῦν ἔτι ἴσονται ἢ αὖ βασιλεὺς μέλλῃ ἐλαύνειν· ὧν ἐντὸς οὐδενὶ ἐστὶν εἰσιέναι τῶν μὴ τετιμημένων· μασιφοροὶ δὲ καθέεασαν, οἳ ἔπαιον εἴ τις ἐνοχλοῖν. Ἐσασαν δὲ πρῶτον μὲν τῶν δορυφόρων εἰς τέτρακισχιλίους, ^c ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν εἰς τέτταρας· δισχίλιοι δὲ ἐκατέρωθεν τῶν πυλῶν. Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ πάντες παρήσαν καλαθέηκότες ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ^d διειρκότες τὰς χεῖρας διὰ τῶν κανδύων, ὥσπερ καὶ νῦν

in consilium adhibebat, utrum fumeret. Pheraulas, ubi de meliore fago consilium dedisset, Si me indicaveris, ait, quod optionem tibi dederim, posthac ubi *aliquid* administrabo, dissimilem me administrum invenies. Atque in hunc modum Pheraulas his distributis, ut iussus erat, statim curabat ea quæ ad egressum pertinent, ut singula quàm elegantissimè instructa essent.

Postera cùm advenisset dies, liquida prius erant omnia *et integra*, quàm illuxisset, et ordines ex utrâque viæ parte stabant, quemadmodum jam quoque subsistunt, quâ rex equitaturus est; atque intra hos ordines nemini licet ingredi, qui non sit honoratorum in numero: adstabant et flagellis instructi *quidam*, qui molestiæ quemvis auctorem cæderent. Ac primùm quidem satellites hastati ad quater mille stabant, ante portas in quaternos *explicati*: ex utrâque verò portarum parte millia duo. Aderant item equites omnes, et ex equis descenderant, infertis per candyas manibus, quemadmodum hâc etiam tempestate

^a Συμβαλεύσας αὖ, &c.] Suspensa est hæc oratio, quæ hoc tandem modo (si quid mutandum sit) absoluta fiat, Ο δὲ συνεβλεύσειν, ὁπότερος αὖ βελτίων εἴη, εἰπὼν, &c. vel, (quod malim) Ο δὲ συμβαλεύσας ὁπότερος αὖ βελτίων εἴη, εἶπεν, &c. Sic p. 398. διδὼς τῷ κύρῳ τὰ γραμματεῖα, εἶπε, ταῦτα, &c. Stephanus et Leunclavius etiam particulam αὖ post ὁπότερος poni debere putant.

^b Σοῖχοι] Budæo sic scribenti unâ cum Stephano assentior: præsertim cùm pro hâc scripturâ faciat etiam MS. Bodl. Vulgò εἰχοι.

^c Ἐμπροσθεν τῶν] Libri plerique omnes, ἔμπροσθεν δὲ τῶν, &c. Sed rectè Ste-

phanus expungit particulam δὲ, assentiente etiam *Gabrielii* exemplari.

^d Καὶ διειρκότες, &c.] Ità omnino legendum, cùm mox sequatur διείρσι. Edit. Ald. et Flor. διειρκότες, quod verisimile est pro διειρκότες malè positum esse, præsertim cùm η non habeat i subscriptum. Flor. quidem et *Eten.* habent in posteriore loco διείρσι, non διείρσι: cum tamen διείρσι, non διείρσι, dici constet. Quod si quis malit vulgatum διειρκότες, sub η ponat i, et διείρσι in διείρσι mutet necesse est. Nostræ verò emendationi favent Stephanus et Leunclavius. Porro, in vertendo hoc loco à mente Auctoris aberrasse priores videntur Interpretes: cùm alius

ἔτι διείρῃσιν ὅταν ὄρῃ βασιλεύς. Εἰσάσαν δὲ Πέρσαι μὲν ἐκ δεξιᾶς, οἱ δὲ ἄλλοι σύμμαχοι ἐκ ἀριστερᾶς τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ ἄρματα ὡσαύτως τὰ ἡμίσεα ἐκατέρωθεν. Επεὶ δὲ ἀνεπέλάνυντο αἱ τῶ βασιλείῃς πύλαι, πρῶτον μὲν ἦγοντο τῷ Διὶ ταυροὶ πάγκαλοι εἰς τέσσαρας, καὶ ^a οἷς τῶν ἄλλων θεῶν οἱ μάγοι ἐξηγῆντο· ^b πολὺ γὰρ οἶοντο Πέρσαι χρῆναι τοῖς περὶ τῆς θεᾶς μᾶλλον τεχνίταις χρῆναι ἢ περὶ τᾶλλα. Μετὰ δὲ τῆς ἑᾶς ἵπποι ἦγοντο, ὅμα τῷ Ἡλίῳ· μετὰ δὲ τρίτης ἐξήγेलο ἄρμα λευκόν, χρυσόζυγον, ἐσεμμένον, Διὸς ἱερόν· μετὰ δὲ τόδε, Ἡλίου ἄρμα λευκόν, καὶ τᾶτο ἐσεμμένον, ὥσπερ τὸ πρόσθεν· μετὰ δὲ τᾶτο, ἄλλο τρίτον ἄρμα ἐξήγेलο, φοινικίσιν καλαπεπλεγμένοι οἱ ἵπποι, ^c καὶ πῦρ ὀπισθεν αὐτῶ ἐπ' ἐσχάρας μετὰ τῆς ἀνδρῶν εἵποντο φέροντες. Ἐπὶ δὲ τέτοις, ἦδη αὐτὸς ἐκ τῶν πυλῶν προφαίνετο ὁ Κύρος ἐφ' ἄρματος, ὀρθὴν ἔχων τὴν τιάραν, καὶ ^d χιτῶνα πορφυρεὴν μεσόλευκον, (ἄλλω δ' ἐκ ἔξῃ μεσόλευκον

per inferunt, quoties ipso rex adspicit. Stabant verò ad dextram Persæ, socii cæteri ad lævam viæ partem, eodémque modo currum pars utrinque dimidia. Posteaquam regiæ fores aperirentur, primùm Jovi quaterni pulcherrimi tauri ducebantur, et diis cæteris quibus magi *ducendos suis è ritibus* indicabant: nam Persæ multo magis existimant divinis in rebus artificum operâ utendum esse, quàm in aliis. Secundùm boves equi ducebantur, *ad sacrificium Soli faciendum*: post eos producebatur currus albus, cum aureo jugo, coronatus, Jovi sacer: ponè hunc, Solis currus albus, et is, uti prior ille, coronatus: post illum, currus alius tertius producebatur, cujus equi puniceis *stragulis* contecti erant, et post eum viri quidam sequebantur, qui magno in foco ignem gestabant. Post hos jam Cyrus ipse prodibat in conspectum è portis in curru, cum tiarâ rectâ, et tunicâ purpureâ albo distinctâ (alii verò subalbicantem gestare non

alius vertit, cum manus per candyas extraxissent: alius, sublatiis manibus per candyas: alius, translatis manibus per amictus: Leunclavius tandem, exertis per candyas manibus. Hunc magis apto quàm cæteros vocabulo usum esse existimat Stephanus: ipse malim cum *Brissinio*, insertis; hoc enim voluit Xenophon, in *candyas* manus inferuisse eos, in quos rex oculos conjiciebat. Hujus observationis meminit etiam Noster ΕΛΛΗΝ. Β', non longè ab initio; ubi Autobæfacem ac Mitæum non aliâ de causâ à Cyro minore interfectos fuisse narrat, quàm quòd ei obvii facti, manus intra manicam non contraxissent; id quòd facere soleant coram rege tantùm; ut ibidem tradit. Vide sis *Cassaub.* notas in *Ancien*, p. 93.

^a Οἷς τῶν ἄλλων, &c.] Libri quidam veteres, teste Mureto, habent καὶ οἷς ἄλλοις θεοῖς: ex quibus sensus idem efficitur; nec quid mutationis inducendum.

^b Πολὺ γὰρ] Ità optime MS. Bodl. exemplaria *Gabrielis* et *Mureto* visa, et editio Stephaniana. In cæteris perperam legitur πολλοὶ γὰρ, &c.

^c Καὶ πῦρ ὀπισθεν, &c.] Erat hic sacer ignis, de quo *Amm. Marcel.* lib. 23. c. 6. *Ferunt*, ait, (de Magis loquitur) *β' justum est credi, etiam ignem cœliiis lapsum, apud se sempiternis fœculis custodiri: cujus portio nem exiguum, ut sanctam, præfisse quondam Asiaticis regibus dicunt.*

^d Χιτῶνα πορφυρεὴν, &c.] Vestis hæc (ut ex *J. Poll.* et *Hesychio* constat) *σαράν* a Persis vocata erat. *Hesych.* Σάραντις Περσικὴ

ἔχειν) καὶ περὶ τοῖς σκέλεσιν ^a ἀναξυρίδας ὑσινοβαφεῖς, καὶ κάν-
δυν ὀλοπόρφυρον. Εἶχε δὲ καὶ ^b διάδημα περὶ τῇ τιάρᾳ· καὶ οἱ
^c συγγενεῖς δὲ αὐτῷ τὸ αὐτὸ τῆτο σημεῖον εἶχον, καὶ νῦν τὸ αὐτὸ τῆτο
ἔχουσι. ^d Τὰς δὲ χεῖρας ἔξω τῶν χειρίδων εἶχε. Παρωχεῖτο δὲ
αὐτῷ ἡνίοχος μέγας μὲν, μείων δ' ἐκείνου, εἴτε καὶ τῷ ὄντι, εἴτε καὶ
ὀπωσῶν· μείζων δὲ ἐφάνη πολὺ Κῦρος. Ἰδούτες δὲ πάντες ^e προσ-
εκύνησαν, εἴτε καὶ ἄρξαι τινὲς κεκελευσμένοι, εἴτε καὶ ἐκπλαγύντες
τῇ παρασκευῇ, καὶ τῷ δοῦναι μέγαν τε καὶ καλὸν φανῆναι τὸν
Κῦρον. Πρόσθεν δὲ Περσῶν εἰδὲς Κῦρον προσεκύει. Επεὶ δὲ
προῆει τὸ τῷ Κῦρι ἄρμα, προηγῆντο μὲν οἱ τετρακισχίλιοι δορυ-
φόροι, παρείποντο δὲ οἱ δισχίλιοι ἐκατέρωθεν τῷ ἄρμαϊος· ἐφείποντο
δὲ οἱ περὶ αὐτὸν σκηπτῆχοι ἐφ' ἑπῶν, κεκοσμημένοι, σὺν τοῖς
licet) et subligaculis circum crura colore hysgino tinctis, et toto pur-
pureo candyc. Habebat et circum tiaram diadema; idémque insigne
cognatis ipsius erat, *sicut* et hoc tempore illud ipsum retinent. Manus
extra manicas tenebat. Præter ipsum curru vehebatur auriga, proce-
rus quidem ille, sed Cyro tamen minor, sive *hoc* reapse sic esset, seu
quocunque modo: multò quidem certè procerior visus est Cyrus. Eum
ubi conspexissent, omnes submissè venerati sunt, sive quia fuisset im-
peratum aliquibus ut *venerationis* hujus initium facerent, seu quòd ad-
paratu fuissent obtupefacti, quòdque procerus et pulcher Cyrus ipse
visus esset. Ante id certè tempus Persarum nemo Cyrum *idè* venera-
tus fuerat. Cùm autem currus Cyri progredederetur, præibant quater
mille fateilitès, bis mille ad currus utrumque latus comitabantur; sub-
sequebantur autem familiares ejus sceptrigeri in equis, ornati, palta

Περσικὸς χιτῶν, μεσόλευκος. Vide Poll.
lib. 7. *segm.* 61. Apud utrumque *σαρά-
σης* pro *σάραπης* reponendum censet Doc-
tissim. *Relandus* in Diss. de vet. Ling.
Persicā. Vim vocis μεσόλευκος expressisse
videtur *Curtius* l. 3. c. 3. ubi de Darii
cultu sic loquitur: *Cultus regis inter omnia
luxuriā notabatur: purpureæ tunica medium
album intextum erat.* Redditur etiam *semi-
albus*.

^a *Αναξυρίδας ὑσινοβαφεῖς*] *Hesychius* et
Suidas ἀναξυρίδας interpretantur φημισάλια
καὶ βράκτια. *J. Poll.* τὰς δὲ ἀναξυρίδας,
καὶ σκελῆς καλῶσι. *Hesychius* autem σκε-
λῆς interpretatur τὰ τῶν σκελῶν σκεπτάσ-
ματα. *Eustathius* etiam in *Il.* α. p. 22.
ἀναξυρίς, αὐτὸ τὸ παρὰ Ρωμαίους βράκτιον ὀνο-
μασθῆναι. *Leunclavius* pro ὑσινοβαφεῖς (quod
in *MSto* Bodl. edit. *Ald. Steph.* aliisque
comparat) sequitur *βυσσινοβαφεῖς*: *Pbilel-
phus*, *κισσινοβαφεῖς*. Sed nihil muto, *Hyg-
inus* verò color, *Auctore* *Plinio* *H. N.* l. 9.
c. 42. è coccino purpureòque seu Tyrio

fuit mixtus. Nomen, (utì ad *Plinium*
notat *Harduinus*) traxisse ab ὕσση videtur,
quæ *Suidæ* herba est tingendis adhiberi
solita lanis. Ὑσση, inquit, ἁδὲς βλάστη·
καὶ ὑσινοβαφὴς χιτῶν, ὃ ὑπὸ τῆς ὕσσης
βλασταμῆνος.

^b *Διάδημα*] Insigne regum etiam apud
Persas, quod capiti imponebatur.

^c *Συγγενεῖς*] Vide quæ de his notavi-
mus p. 42.

^d *Τὰς δὲ χεῖρας, &c.*] Locum hunc
respicit *J. Poll.* l. 2. *segm.* 151. *Ἀπὸ
χειρῶν δὲ, ἢ χειρῶν, παρὰ Ξενοφῶντι.* Idem
l. 7. *segm.* 62. *χειρῶν δὲ, τὰ περὶ ταῖς
χειρῶν.* Noster *Hist. Græc.* l. 2. *ἕρπον*
nominat. quam hîc *χειρῶν*. Vide sis dicta
p. 459. not. 4.

^e *Προσκύνησαν*] Verbum hoc Latini
modò *adorare*, modò *venerari* interpretati
sunt. *Corn. Nepos*, vitæ *Conon.* c. 3. *necesso
est, si in conspectum ejus (regis Persarum)
veneris, venerari regem, quod προσκύνειν ἡμεῖς
vocant.* Vide quæ notavimus p. 219.

παλτοῖς, ἀμφὶ τὰς τριακοσίας. Οἱ δ' αὖ τῷ Κύρῳ τρεφόμενοι ἵπποι παρήγουλο χρυσοχάλινοι, ^α ῥαβδωτοῖς ἱματίοις καλαπεπλεγμένοι, ἀμφὶ τὰς διακοσίας· ἐπὶ δὲ τέτοις δισχίλιοι ξυσοφόροι· ἐπὶ δὲ τέτοις, ἵππεῖς οἱ πρῶτοι γενόμενοι, μύριοι, εἰς ἑκάστον πανταχῇ τεταγμένοι, ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Χρυσάντας· ἐπὶ δὲ τέτοις μύριοι ἄλλοι Περσῶν ἵππεῖς τεταγμένοι ὡσαύτως, ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Ὑστάσπας· ἐπὶ δὲ τέτοις ἄλλοι μύριοι ὡσαύτως, ἠγεῖτο δ' αὐτῶν Δαδάμας· ἐπὶ δὲ τέτοις ἄλλοι, ἠγεῖτο δ' αὐτῶν Γαδάτας· ἐπὶ δὲ τέτοις Μῆδοι ἵππεῖς, ἐπὶ δὲ τέτοις Ἀρμένιοι, μετὰ δὲ τάς τε Τρκάνιοι, μετὰ δὲ τάς τε Καδύσιοι, ἐπὶ δὲ τέτοις Σάκαι. Μετὰ δὲ τὰς ἵππείας ἄρμαλα ἐπὶ τετάρων τεταγμένα· ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρταβάτης Πέρσης.

Πορευομένῳ δὲ αὐτῷ, παρείπουλο πάμπολλοι ἄνθρωποι ἔξω τῶν σημείων, δεόμενοι Κύρῳ ἄλλος ἄλλης πράξεως. Πέμπας ἔν πρὸς αὐτὰς τῶν σκηπτήχων τινὰς οἱ παρείπουλο αὐτῷ τρεῖς ἐκατέρωθεν τῷ ἄρματι αὐτῷ, τάς τε ἕνεκα τῷ διαγίλλειν, ἐκέλευσεν εἰπεῖν αὐτοῖς, εἴ τις τὸ αὐτῷ δεοῖτο, διδάσκειν τῶν ὑπάρχων τινὰ ὅ,τι τις βούλοιο, ἐκείνους δὲ ἔφη πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν. Οἱ μὲν δὲ

gestantes, numero ferè trecenti. Præterea ducebantur equi frenis aureis insignes, qui Cyro nutriebantur, virgatis vestibis instrati, ad ducentos: secundum hos spiculatores bis mille: post eos primi facti equites, decies mille, ubique per centenos ordinati, quorum dux erat Chrysantas: post hos alii decies mille Perfici equites, eodem modo instructi, quorum dux erat Hytaspas: post eos itidem alii decies mille, quos Datamas ducebat: post hos alii, duce Gadatâ: post eos erant equites Medi, ac post hos Armenii, post illos Hyrcanii, post quos Cadusii, ac post Cadusios Sacæ. Post equites currus erant in quaternos ordinati; quos Artabates Persa ducabat.

Cumque jam pergeret, homines permulti extra signa adfectabantur, quorum alius aliud quiddam à Cyro petebat. Itaque missis ad eos quibusdam ex sceptriferis, qui terni ab utroque currus latere, nuntiorum perferendorum causâ, comitabantur eum, dici eis iussit, si quid aliquis ab se posceret, is præfectis inferioribus, quodcunque vellet, indicaret, eos autem aiebat rem ad se delaturos. Atque illi quidem

^α ῥαβδωτοῖς ἱματίοις] In MSto Bodl. et vulgatis plerisque libris, ῥαβδω τοῖς ἱματίοις. Sed Stephanus et Leunclavius rectè reposuerunt ῥαβδωτοῖς pro ῥαβδω τοῖς. Hanc emendationem Philadelphus et Gabrielus confirmant: quorum alter habet, αμικτιβίςque virgatis strati, alter, virgatis-

que strati stragulis. ῥαβδωτὰ autem ἱματία adpellantur virgata vestes et virgata saga vel sagula, qualia Virgilius Æn. 8. v. 660. Gallis tribuit:

Virgatis lucent sagulis——

A. Pollux l. 7. segm. 53. memorantur αἱ ἐν τοῖς χιτῶσι πορφύραι ῥαβδίαι.

ἐπιόντες εὐθὺς κατὰ τὰς ἰππέας ἐπορεύοντο, καὶ ἐβλεύοντο τίνι ἕκαστος προσίοι. Ο δὲ Κύρος ἃς ἐβλέπε μάλιστα θεραπεύεσθαι τῶν φίλων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τῆτας, πέμπων τινὰ, πρὸς αὐτὸν ἐκάλει καθ' ἕκαστον, καὶ ἔλεγε αὐτοῖς ἕτως, Ἦν τις ὑμᾶς διδάσκη τι τῶν τῶν παρεπομένων, ὃς μὲν ἂν μηδὲν δοκῇ ὑμῖν λέγειν, μὴ προσέχῃ αὐτῷ τὸν νῦν· ὃς δ' ἂν δικαίῳ δεῖσθαι δοκῇ, εἰσαγγέλλετο πρὸς ἐμὲ, ἵνα κοινῇ βεβλευόμενοι^α διαπράττοιμεν αὐτοῖς. Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι, ἐπεὶ καλέσειεν, ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντες ὑπήκων, συν-αύξοντες τὴν ἀρχὴν τῷ Κύρῳ, καὶ ἐνδεικνύμενοι ὅτι σφόδρα πείθονται.

Διεφάρνης δὲ τις ἦν, σολοικότερος ἄνθρωπος τῷ τρόπῳ, ὃς ᾔετο, εἰ μὴ ταχὺ ὑπακούοι, ἐλευθερώτερος ἂν φαίνεσθαι. Αἰσθόμενος ἂν ὁ Κύρος τῆτο, πρὶν προσελθεῖν αὐτὸν καὶ διαλεχθῆναι αὐτῷ, ὑπερέμψας τινὰ τῶν σκηπτόχων, εἰπεῖν ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄρτι ἐτι δέοιτο· καὶ τοιοῦτον ἐκ ἐκάλει. ^β Ως δ' ὁ ὕστερον

discedentes, mox ad equites se convertebant, et quem quisque potissimum adiret, deliberabant. Cyrus autem, quos ex amicis coli maxime ab hominibus vellet, eos, misso quodam, ad se singillatim arcessebat, et his verbis compellabat, Si quis istorum, qui adflectantur, vobis aliquid indicarit; qui quidem nihil dicere videbitur, ei ne adtendite: qui vero iussa postulare visus fuerit, de hoc ad me referte, ut communi consultatione res eis conficiamus. Et ceteri quidem, vocante Cyro, totis viribus adequitantes obtemperabant, *jussuque studio* imperium Cyriaugebant, et se promptissimos ad parendum demonstrabant:

At Daipharnes quidam erat, horridiori vir indole, qui se, si minus celeriter pareret, visum iri magis liberum existimabat. Id cum animadverteret Cyrus, priusquam accederet, secumque colloqueretur, quendam e sceptrigeris submisit, ac dicere homini iussit, nihil amplius eo sibi opus esse: nec deinceps eum arcessebat. Ut autem is,

^α Διαπράττοιμεν αὐτοῖς] Ita MS. Bodl. et editi libri, quos vidi, omnes. Stephanus ex Camerarii libro adfert, *προσάγει* πρὸς ἐμὲ, et *διαπράττοιμεν*. Hoc pro *διαπράττοιμεν* substituendum censet; ut *προσάγει*, inquit, pro *προσαγγέλλε* (voluit opinor, *εἰσαγγέλλε*: nam alterum illud in nullo, quod sciam, exemplari legitur) substituere minime necesse est. Sed potest et recepta prioris verbi scriptura tolerari. De mutatione numeri singularis (quo in antecedentibus usus erat) in plurativum αὐτοῖς vide p. 396. not. 2.

^β Ως δ' ὁ ὕστερον, &c.] Camerarius, testibus Stephano et Leunclavio, loci hujus aliam ex libro suo scripturam adfert;

nimirum hanc, ὁ δὲ ὕστερος κληθεὶς αὐτοῦ, πρῶτος αὐτῷ προσήλασε· καὶ ὁ Κύρος ἔπειτα αὐτῷ ἰδῶν. quæ Camerario et Leunclavio placet; mihi non item. Nam illud ὑπήκουσε omnino retinendum censeo, quo magis luculenter discrimen inter mores utriusque hominis exprimitur. Daipharnes ille, σολοικότερος ἄνθρωπος τῷ τρόπῳ, existimabat, εἰ μὴ ταχὺ ὑπακούοι, ἐλευθερώτερος ἂν, &c. Hunc, latæ indolis adolescentem, tenuit nulla mora vocatum: atque adeo cum statim ὑπάκουσι, Cyrus ipse, ut benevolentiam suam erga eum declararet, aliosque ad ejus obedientiam imitandam incitaret, *προσέλασε, καὶ ἔπειτα*, &c.

κληθεὶς αὐτὰ πρότερος αὐτῷ ὑπήκουσε, προσήλασεν ὁ Κῦρος, καὶ ἵππον αὐτῷ ἔδωκε τῶν παρεπομένων, καὶ ἐκέλευσε τῶν σκηπλήχων τινὰ συναπαλαβεῖν αὐτῷ ὅπῃ κελεύσειε. Τοῖς δὲ ἰδῶσιν ἐβίβον τι τῆτο ἔδοξεν εἶναι, καὶ πολὺ πλείονες ἐκ τήτης αὐτοῦ ἰθεράπευσον ἀνθρώπων. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πρὸς τὰ τεμένη, ἔθυσαν τῷ Διὶ, καὶ ὠλοκαύτωσαν τῆς ταύρης· ἔπειτα τῷ Ἡλίῳ, καὶ ὠλοκαύτωσαν τῆς ἵππης. Ἐπειτα Γῇ σφάξαντες, ὡς ἐξηγήσαντο οἱ μάγοι, ἐποίησαν· ἔπειτα δέ, ἥρωσι τοῖς Συρίαν ἔχουσι. Μετὰ δὲ ταῦτα, καλῶ ὄντος τῆ χωρὶς, ἔδειξε τέρμα ὡς ἐπὶ πέντε σταδίων χωρὶς, καὶ εἶπε καλὰ φυλὰς ἀνὰ κράτος ἐνταῦθα ἀφεῖναι τῆς ἵππης. Σὺν μὲν οὖν τοῖς Πέρσαις αὐτὸς ἤλασε, καὶ ἐνίκα· πολὺ μάλιστα γὰρ ἐμεμελήκει αὐτῷ ἱππικῆς. Μήδων δὲ Ἀρβασάτης ἐνίκα· (Κῦρος γὰρ αὐτῷ τὸν ἵππον ἰδεῶσκει) Σύρων δὲ, ὁ προσαλῶν· Ἀρμενίων δὲ, Τιγράνης· Τρκανίων δὲ, ὁ υἱὸς τῆς ἱππάρχου· Σακῶν δὲ, ἰδιώτης ἀνὴρ, * ἀπέλιπεν ἄρα τῷ ἵππῳ τῆς ἄλλης ἵππης ἐγγὺς τῷ ἡμίσει τῷ δρόμῳ. Ἐνθα δὲ λέγεται ὁ Κῦρος ἐρίσθαι τὸν νεανίσκον, εἰ δέξαιτ' αὖ βασιλείαν ἀντὶ τῆς ἵππης. Τὸν δ' ἀποκρίνασθαι, ὅτι βασιλείαν μὲν οὐκ αὖ δεξαίμην, χάριν δὲ ἀνδρὶ ἀγαθῷ καταθέσθαι

qui posteriorillo vocatus fuerat, prior prae parendi studio accessit, Cyrus obviam proventus est, eique equum donavit, ex illorum numero, qui unā sequebantur, et ex sceptrigeris quendam iussit deducere quod ille mandasset. Hoc verò qui cernerent, esse putabant honorificum quiddam, ac multò plures deinceps eum colebant. Cùm ad delubra pervenissent, sacrum Jovi fecere, tauris integris combustis: deinde Soli, combustis hic equis integris. Deinde Telluri mactatis hostiis, id fecere, quod magi docuerant: postea, iis heroibus, qui terram Syriam tenerent. His peractis, quia locus amoenus erat, metam designavit ad stadiorum quinque spatium; edixitque ut tributim hic equos totis viribus ad cursum emitterent. Et ipse quidem cum Persis proventus vicit; quippe cui multò maximè res equestris curae fuerat. Inter Medos Artabates victoriam adeptus est: (huic enim Cyrus equum donaverat) inter Syros is, qui Syris praeerat: inter Armenios, Tigranes: inter Hyrcanios, equitum praefecti filius: inter Sacas autem, privatus quidam, equo suo hic utique ceteros à tergo reliquit, propè dimidjo spatio curriculi. Atque hic Cyrus interrogasse juvenem dicitur, an hunc equum commutare cum regno vellet: illum respondisse, Nolle me equidem cum regno commutare, verum gratiam apud virum bonum

* Ἀπέλιπεν ἄρα, &c.] Victorum hic interrupta est enumeratio; ad quam tandem, disputatione haud ità brevi interjecta, redit Noster p. 466. Hoc ideo notavi, ut iis obviam irem censuris, quae

Scriptores Sacros saepe vexant; et longiores, quae haud rarè Paulinā praesertim in oratione adparent, parentheses importunè tangunt.

δεξιμίην αὖν. Καὶ ὁ Κύρος εἶπε, Καὶ μὴν ἐγὼ δεῖξαι σοι
 θέλω εὐθα * καὶ μὲν βάλῃς, ἐκ αὖν ἀμάρθοις ἀνδρὸς ἀγαθῷ.
 Πάλως τοίνυν, ὁ β Σάκας ἔφη, δεῖξόν μοι· ὡς βαλῶ γε ταύτη
 τῇ βώλῃ, ἔφη ἀνελόμενος. Καὶ ὁ μὲν Κύρος δείκνυσιν αὐτῷ
 ὅπῃ ἦσαν πλεῖστοι τῶν φίλων· ὁ δὲ καταμύων ἴησι τῇ βώλῃ, καὶ
 παρελαύνουτος Φεραύλα τυγχάνει· ἔτυχε γὰρ ὁ Φεραύλας ὁ πα-
 ραγέλλων τὶ τεταγμένον παρὰ τῷ Κύρῳ· βληθεὶς δὲ ἐδὲ μετε-
 στήν, ἀλλ' ὅχλο ἐρ' ὅπερ' ἐτάχθη. Αναβλέψας δὲ ὁ Σάκας,
 ἐρωτᾷ τίνος ἔτυχεν. Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὕδενός τῶν παρόντων.
 Ἀλλ' ἐ μένοι, ἔφη ὁ νεανίσκος, τῶν γε ἀπόντων. Ναὶ μὰ Δί',

pro equo dono dato collocatam inire non recusarem. Et Cyrus, Equi-
 data, ait, ostendere tibi locum volo, quod si vel conniventibus oculis
 aliquid conjicias, à viro bono non sis aberraturus. Omnino, inquit
 Sacas ille, ostendito mihi; ut posteaquam glebam hanc sustulero, con-
 jiciam. Tum Cyrus ei demonstrat *locum*, ubi amici ipsius plurimi erant:
 is verò conniventibus oculis ictu glebæ *locum* petit, et Pheraulam ad-
 tingit, qui prætervehebatur: nam is fortè quiddam à Cyro imperatum
 renuntiabat: cùmque ictu percussus esset, nè se quidem convertit, sed
 id acturus perrexit, quod imperatum erat. Sacas, apertis oculis, quem
 adtigisset, interrogat. Neminem profecìdò, ait Cyrus, ex iis qui adsunt.
 At nè quidem, inquit adolescens ille, quenquam abientium. Imò verò,

* καὶ μὲν] Liber Budensis, καὶ καμ-
 μύων, paulo pòst autem tertium habemus
 καταμύων: pro quo forsitan, inquit Leun-
 clavius, reponendum sit, καμμύων. Sed
 nihil muto.

b Σάκας ἔφη, δεῖξόν, &c.] Libri alii alio
 modo locum hunc repræsentant. Ald. et
 MS. Bodl. ὁ Σάκας ἔφη ἀνελόμενος δεῖξόν
 μοι, ὡς βαλῶ γε ταύτη τῇ βώλῃ ἀνελών.
 Steph. et Leuncl. pro ἀνελών iterum exhibe-
 bent ἀνελόμενος. Etiam, aliique ἀνελόμενος
 in posteriori quoque loco agnoscunt, altero
 illu ante δεῖξόν prius sublatu. Camerar.
 ὁ Σάκας ἔφη, δεῖξόν μοι· ὡς βαλῶ γε ταύτη
 τῇ βώλῃ, ἔφη ἀνελόμενος. Hæc mihi præ-
 ter cæteras omnes videt scriptura. Sed
 accipe quæ Stephanu. ad hunc locum
 diligenter adnotavit: Minimè dubium est,
 inquit, quin partic. ἀνελόμενος aterutto è
 loco expungi debeat: salius autem fuerit
 è posteriore expungere; cùm ibi ἀνελόμενος
 non possit esse ὅταν ἀνέλμας: (quomodo
 enim, cùm eam iam ostendat, ταύτη δι-
 cens?) sed accipiendum sit pro ἢ ἀνελόμε-
 νον. Quem tamen nūm hæc participia
 habere non solent, tali præteritum loco ad-
 hibita. Verùm huic incommoδo mederi

etiam poterimus, si hanc lectionem libri
 Camerarii sequamur, ὁ Σάκας ἔφη, δεῖξόν
 μοι· ὡς βαλῶ γε ταύτη τῇ βώλῃ, ἔφη ἀνε-
 λόμενος. Nec verò in hac lectione movere
 quenquam debet verbi ἔφη repetitio: nam
 aliis in locis repeti vitemus, ubi duriorē
 ejus repetitionem judicare possumus; cùm
 hic prius ἔφη videri possit respicere ad illud
 tantum δεῖξόν μοι: posterius autem ἔφη,
 adjunctum habens participium ἀνελόμενος,
 ad illa verba, ὡς βαλῶ γε ταύτη τῇ βώλῃ:
 quasi hic non continuata lectione hæc
 omnia dixerit, sed postea à verba post
 aliquod temporis intervalum addiderit,
 sublato è terrâ lapide.

c Παραγέλλων τι, &c.] Camerarius
 in illo suo libro scriptum docet, non τι-
 ταγέλλον sed τακτικόν, et παραγέλλων τι,
 idem ὑπὸ Κύρῳ non παρὰ Κύρῳ. Sed
 Leunclavius rectè statuit nūm τι τακτικόν
 ὑπὸ Κύρῳ, esse glossam alicujus recentioris
 declarantis alterum τι τιταγέλλον. Solent
 enim, inquit, Græci potentes uti voce
 τακτικόν, non solum de rebus militaribus,
 verum etiam de innotatis an generet; quæ
 aliquem ad ordinem spectant.

ἔφη ὁ Κῦρος, σύ γε ἐκείνῃ τῇ παρὰ τὰ ἄρμαλα ταχὺ ἐλαύνουλος τὸν ἵππον. Καὶ πῶς, ἔφη, ἢ μελασρέφεται; Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη, Μαινόμενος γὰρ τις ἐστίν, ὥς ἔοικεν. Ἀκέσας δὲ ὁ νεανίσκος ὥχελος κειψόμενος τις εἶη· καὶ εὕρισκε τὸν Φεραύλαν γῆς τε καὶ ἀπλεων τὸ γένειον καὶ αἵμαλος· ἐρρύν γὰρ αὐτῷ ἐκ τῆς ρίνος βληθείη. Ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, ἤρετο αὐτὸν εἰ βληθείη. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Ὡς ὀρῶς. Δίδωμι τοίνυν σοι, ἔφη, τῶτον τὸν ἵππον. Ὁ δ' ἐπήρετο, Ἀντὶ τῆς; Ἐκ τῆς δὴ διηγεῖτο ὁ Σάκας τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος εἶπε, Καὶ οἴμαι γε ἔχῃ ἡμαρτηκέναι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Καὶ ὁ Φεραύλας εἶπεν. Ἀλλὰ πλεσιώτερόν μιν ἂν, εἰ ἐσφαρόνεις, ἢ ἐμοί, ἐδίδως·^a νῦν δὲ κῆρρόν με δεξομαι· ἐπεύχομαι δὲ, ἔφη, τοῖς θεοῖς, οἵπερ με ἐποίησαν βληθῆναι ὑπὸ σῆς, δύναι μοι ποιῆσαι μὴ μελαμέλειν σοι^b τῆς ἐμῆς δωρεᾶς. Καὶ νῦν μὲν, ἔφη, ἀπέλα ἀναθὰς ἐπὶ τὸν ἐμὸν ἵππον· αὐθις δὲ ἐγὼ παρέσομαι πρὸς σέ. Οἱ μὲν δὴ ἔτῳ διηλλάξαντο.^c Καδυσίων δὲ ἐνίκα Ραθονίκης. Αφίει δὲ καὶ τὰ ἄρμαλα καθ' ἕκαστον· τοῖς δὲ νικῶσι πᾶσιν ἐδίδε βῆς τε, ὅπως ἂν

inquit Cyrus, *adtigisti profectò illum, qui præter istos currus celeriter equum agitat. Qui sit igitur, ait, ut se non convertat? Nimirum furiosus quispiam est, ait Cyrus, uti quidem adparet. His adolescens auditis, quinam is esset, inspecturus ibat; ac Pheraulam reperit, qui mentum cum barbâ terrâ et sanguine plenum haberet: is enim percussio è naribus fluebat. Cùmque accessisset, an ictu percussus fuisset, interrogavit. Ut vides, respondit ille. Hunc ergo tibi, ait, equum dono. Cujus rei gratiâ? quærebat Pheraulas. Hic jam Sacas rem narrabat, ac tandem aiebat, Arbitror equidem me à viro bono non aberrasse. Et Pheraulas, Opulentiori, quàm ego sum, ait, si quidem sciperes, *eum* dedisses: sed tamen eum accipiam: deos autem precor, quorum voluntate factum est ut tu me ferires, facultatem mihi dent perficiendi, ut hujus te mihi dati muneris haud pœniteat. Et nunc quidem, ait, hoc equo meo consensò discede: ego verò ad te *mox* redibo. Atque ità quidem *inter se* illi permutatione utebantur: ex Cadusiis autem Rathonices vicit. Currus etiam singulos Cyrus ad cursum emisit: omnibus autem victoribus et boves donabat, ut eis*

^a νῦν δὲ] Valet hic ἀλλὰ, ἀλλὰ γάρ, vel ἀλλ' ἕως. Exempla suppeditat *De variis*, quæ alibi frustra quaesiveris.

^b τῆς ἐμῆς, &c.] Leunclavius vitiosè sic scribi, et reponi, contra librorum fidem, debere statuit, μὴ μελαμέλειν σοι τῆςδε σῆς δωρεᾶς. Non enim, inquit, hoc Pheraulis, sed illius Sacæ, Pherauli datum, munus erat. Sed fallitur, opinor, vir doctus, æteteroquæ διανοίας ἢ ἀγέχῃ. Nam τῆς

ἐμῆς δωρεᾶς valet τῆς μοι δοθείσης δωρεᾶς. Sic Noster supra p. 141. Φιλία τῇ ἐμῇ, pro eo quod est φιλία τῇ εἰς ἐμέ. Similiter Plato in *Gorgia*: Καὶ μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· εὐνία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ. H. e. *pro ad amicitiam, quæ in te adsistit*. Vide *Budæi Com. n. G. L. p. 31*.

^c Καδυσίων δὲ, &c.] Vide dicta ad p. 464.

θύσαντες ἐσιώλο, καὶ ἐκπώμαλα. Τὸν μὲν ἔν βῆν ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸ νικητήριον, τῶν δὲ ἐκπωμάτων τὸ αὐτῷ μέρος Φεραύλα ἔδωκεν, ὅτι καλῶς ἔδοξεν αὐτῷ τὴν ἐκ τῆ βασιλείας ἔλασιν ^a διαλαβεῖν. Οὕτω δὴ ἢ τότε ὑπὸ Κύρου καλασθεῖσα ἔλασις, ἄτως ἔτι καὶ νῦν διαμένει ἢ βασιλείας ἔλασις· πλὴν τὰ ἱερὰ ἄπειν, ὅταν μὴ θύῃ. Ως δὲ ταῦτα τέλος εἶχεν, ἀφικνεῖσθαι πάλιν ἐς τὴν πόλιν, καὶ ἐσκήνωσαν οἷς μὲν ἐδόθησαν οἰκίαι, κατ' οἰκίας· οἷς δὲ μὴ, ἐν τάξει.

Καλέσας δὲ καὶ ὁ Φεραύλας τὸν Σάκαν τὸν δόνηα τὸν ἵππον, ἐξένιζε· καὶ τὰλλα τε παρείχεν ἐκπλεω, καὶ ἐπεὶ ἐδεδειπνύκησαν, τὰ ἐκπώμαλα αὐτῷ, ἃ ἔλαβε παρὰ Κύρου, ^b ἐκπιμπλὰς πρῆπινε καὶ ἔδωρετο. Καὶ ὁ Σάκας ὁρῶν πολλὴν μὲν καὶ καλὴν σρωμνὴν, πολλὴν δὲ καὶ καλὴν καλασκευὴν, καὶ οἰκέτας δὲ πολλὰς, Εἰπέ μοι, ἔρη, ὦ Φεραύλα, ἢ καὶ οἶκοι τῶν πλεσίων ἦσθα; Καὶ ὁ Φεραύλας εἶπε, Ποίων πλεσίων; τῶν μὲν ἔν σαφῶς ^c ἀποχειροθεϊώτων.

maestatis epularentur, et pocula. Etiam ipse quidem certè *victricem* bovem, *victoriae* præmium, accepit; poculorum partem suam Pheraulæ donavit, quia visus esset ipsi processionem à regiâ pulchrè ordinâsse. Atque ut ista tunc à Cyro instituta fuit processio, sic etiam hoc tempore processio regis permanet: extra quàm quod absunt victimæ, quoties rem sacram non facit. Posteaquam his esset impositus finis, ad urbem redibant, et quibus ædes erant datæ, *suas* in ædes divertebant; quibus *datæ* non erant, in ordines.

Pheraulas autem arcessitum Sacam, qui equum ei donaverat, hospitio excepit; et cùm alia præbuit adfatim, tum ubi cœnati essent, quæ à Cyro acceperat, impleta propinabat ei donabatque pocula. Sacas verò *iste* cùm copiosam et elegantem vestem stragulam videret, copiosumque et elegantem adparatum, et multos quoque famulos, Dic mihi, Pheraula, inquit, an etiam domi unus exopulentis eras? Quibus opulentis? ait Pheraulas: ex iis quidem certè qui manibus suis victum quærunt.

^a Διαλαβεῖν.] Libri plerique, διαλάξαι: margines, διαλαβεῖν, quod rectè, opinor, Leunclavius in textum restituit. Noster ΕΛΛΗΝ. 5. haud longè ab initio, plus vice simplici utitur verbo ταπεινῶν, quod significat, *munus ordinatoris rerum præcipui gerere*: ac ταπεινῶν, regi et administrari per ταγὸν, h. e. per imperatorem constituentem omnia; sic adpellatum apud Theophrastum, velut ordinatorem rerum; cuius Officium Xenophonti ταξία est, cùm dicto libro ait, κατεσκευάσθη τὴν ταπεινῶν τυραννίδι ὁμοίαν. Hinc igitur est illud compositum διαλαβεῖν, quo significatur, *aliquid eximio cum imperio τῷ ταγῷ,*

vel Imperatoris, aut præfetti supremi, constituere ac ordinare. Cum autem minùs hoc usitatum esset, interpretatus est aliquis per aliud verbum διαλάξαι ordinare: quod quia scriptoribus libraribus notius erat, in contextum, loco alterius innotentioris verbi, receptum fuit. Hæc ferè in suis notis Leunclavius: quorum confirmandorum causâ, vide sis *Æschylum* in *Prometheo vinculo*, v. 96. et in *Perse*, v. 23.

^b Εκπιμπλὰς.] Ità MS. Bodl. et edit. Ald. Leuncl. et aliæ. Legitur etiam ἐπιμπλὰς aut ἐκπιμπλὰς.

^c Αποχειροθεϊώτων.] Interpretatur *J. P. L. l. 2. segm. 150. ὁ ἀπὸ τῶν χειρὶν ζων.*

Εμὲ γάρ τοι ὁ πατήρ τήν μὲν τῶν παίδων παιδείαν, γλίσχρως αὐτὸς ἐρᾷζόμενος καὶ τρέφων, ἐπαίδευεν· ἐπεὶ δὲ μειράκιον ἐβύνομην, ἔδυνάμενος τρέφειν ἄριστον, εἰς ἀγρὸν ἀπαγαῖων, ἐκέλευσεν ἐρᾷζεσθαι. Εὐθα δὴ ἐγὼ αὐλόμενον ἐκείνου ἕως ἔζη, αὐτὸς σκάπων καὶ σπείρων ^α μάλα μικρὸν γῆδιον, ἔμύλοι πονηρὸν γε, ἀλλὰ πάντων δικαιοτάτου· ὅτι γὰρ ἂν λάβοι σπέρμα, καλῶς καὶ δικαίως ἀπέδιδε αὐτό τε καὶ τόκον ἔδεν τι πολύν· ἤδη δὲ πῶς ὑπὸ γενναίου Τητος καὶ διπλάσια ἀπέδωκεν ὧν ἔλαβεν. Οἴκοι μὲν ἔν ᾧ τῶς ἐγώ γε ἔζων· νῦν δὲ ταῦτα πάντα, ἃ ὄρᾳς, Κύρος μοι ἔδωκε. Καὶ ὁ Σάκας εἶπεν, Ω μακάριε σὺ τὰ τε ἄλλα, καὶ αὐτὸ τῆτο ὅτι ἐκ πένητος πλεῖστος γεγέννησαι· πολὺ γὰρ οἶομαί σε καὶ διὰ τῆτο ἡδίου πλεῖν, ὅτι ^β πεινήσας χρημάτων πεπλήθηκας. Καὶ ὁ Φεραύλας εἶπεν, Ἢ γὰρ ᾧ τῶς, ὦ Σάκα, ὑπολαμβάνεις, ὡς ἐγὼ νῦν τοσῶτω ἡδίου ζῶ, ὅσω πλείω κέκλημαι; Οὐκ οἶσθα ἔφη, ὅτι ἐσθίω μὲν καὶ πίνω καὶ καθεύδω ἔδ' ὅτιεν νῦν ἡδίου ἢ τότε, ὅτε πένης ἦν; Ὅτι δὲ ταῦτα πολλὰ ἐστὶ, τοσῶτον κερδαίνω, πλείω μὲν

Etenim pater meus suis me laboribus tenuiter alens, in disciplinâ puerili educavit: posteaquam verò adolescens factus sum, quia me in otio non poterat alere, rus abduxit, et opus *illic* facere iussit. Ibi ego sanè vicissim eum, dum viveret, alui tum ipse pastinando tum conferendo agellum perexiguum, non improbum tamen, sed omnium iustissimum: nam quidquid seminis acceperat, id ipsum rectè ac justè reddebat, ac fœnus non valdè copiosum: atque aded nonnunquam singulari quâdam naturæ bonitate etiam duplum reddidit ejus quod acceperat. Hoc equidem certè pacto domi vivebam: jam verò hæc universa, quæ vides, Cyrus mihi dedit. Et Sacas *ille*, O te felicem cum alias ob res, inquit, tum ob id ipsum, quod ex paupere dives factus sis: nam arbitrortibi propterea multò jucundiores esse divitias, quòd cum pecuniis vehementer expeteres, divitias adeptus sis. Et Pheraulas, Itane verò, inquit, existimas, Saca, eo me nunc jucundiùs vivere, quo plura possideam? Nescis, ait, me et edere, et bibere, et dormire nè tantillo quidem nunc suaviùs, quàm eo tempore, quo pauper eram? Hoc lucri istorum copiâ facio, quod plura mihi

Idem, l. 7. *segm.* 7. ἀποχειροποιός inter eas ponit voces, quæ minus recipiuntur. Ad istum tamen *Pallucis* locum doctus quidam rectè notavit, *Lucianum* voce ἀποχειροποιός uti in *dominio*: cui adjicienda Nostrâ, Ἀπικωτάτω certè, auctoritas. Imò verò ante utroque istos eâ usus est *Herodotus*, ib. 3. c. 42. — ἐγὼ τῶδε ἔλθω, ὅκ' ἐδ. καὶ ὅσα φέρω εἰς ἀγρὸν, καί περ ἰὼν ἀποχειροποιός.

^α Μάλα μικρὸν, &c.] Insigni usus pleonasmō sic locutus est Nostr. Haud multum autem à locutione Xenophontea discrepat Ciceroniana illa, *minutæ interrogativæ*, quæ occurrit in præf. *Paradox.*

^β Πεινήσας χρημάτων] Vide quæ notavimus p. 241. et 414.

φυλάττειν δεῖ, πλείω δὲ ἄλλοις διανέμειν, * πλείονα δὲ ἐπιμελόμενον * πρᾶγμα ἔχειν. Νῦν γὰρ δὴ ἐμὲ πολλοὶ μὲν οἰκῆται σῖτον αἰτῶσι, πολλοὶ δὲ πεινῶν, πολλοὶ δὲ ἱμάτια· οἱ δὲ ἰατρῶν θέρουσαι· ἦκει δὲ τις ^b ἢ τῶν προβάτων λευκωμένα φέρων, ἢ τῶν βοῶν κατὰ κεκρημνισμένα, ἢ νόσον φάσκων ἐμπεπρωμένα τοῖς κτήνεσιν· ὥς μοι δοκῶ, ἔφη ὁ Φεραύλας, νῦν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν πλείω λυπεῖσθαι ἢ πρόσθεν διὰ τὸ ὀλίγα ἔχειν. Καὶ ὁ Σάκας, Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, ἔφη, ^c ὅταν σῶα ᾖ, πολλὰ ὀρῶν, πολλαπλάσια ἐμᾶ εὐφραίνει. Καὶ ὁ Φεραύλας εἶπεν, Οὐ τοι, ὦ Σάκα, ἔτις ἡδύ ἐστι τὸ ἔχειν χρήματα, ὥς ἀνιὰρὸν τὸ ἀποβάλλειν. Γνώσῃ δ' ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· τῶν μὲν γὰρ πλεόνων ἔδεις ἀναγκάζεσθαι ὑφ' ἡδονῆς ἀγρυπνεῖν, τῶν δὲ ἀποβαλλόνων τὶ ἔδεια ἂν ἰδοῖς δυνάμενον καθεύδειν ὑπὸ λύπης. Μὰ Δί', ἔφη ὁ Σάκας, ἔδε γε τῶν λαμβανόνων τὶ νυκάζουσα ἔδεια ἂν ἰδοῖς ὑφ' ἡδονῆς. Ἀληθῆ,

custodienda sunt, plura inter alios distribuenda, plurium habenda cura cum negotiorum molestiis. Nam multi à me jam famuli cibum petunt, multi potum, multi vestem: egent medicis alii: quidam vel oves à lupis laniatas adfert, vel boves in præcipitium actos, vel morbum pecudes invasisse narrat: adeò ut existimem, ait Pheraulas, plus me jam doloris ex eo percipere, quòd multa possideam, quam priùs, quòd haberem pauca. ¶ Profectò, inquit ille Sacas, cùm salva sunt, plura cernens, longè majori, quàm ego, voluptate adficeris. Et Pheraulas, Nequaquam, Saca, ait, tam jucundum est, opes possidere, quàm molestum, amittere. Verum autem dicere me intelliges: nam illorum, qui opulenti sunt, nemo præ voluptate vigilare cogitur, ac eorum, qui aliquid amittunt, neminem videas, qui præ mœrore dormire possit. Nè quidem profectò eorum etiam quenquam, ait Sacas, qui aliquid accipiunt, præ voluptate dormitantem vides. Vera,

^a Πλείονα δὲ ἐπιμελόμενον]. MS. Bodl. πλείονων, quod et margines editorum librorum exhibere solent, et agnoscit Stobæus. Sed nihil mutandum: quippe nunc hoc nunc illo casu gaudet ἐπιμελούμαι. Noster Ελλην. ε. p. 331. edit. Steph. Ο μὲν οὖν Φυλάδας τὰ τε ἄλλα ἐπιμελεῖτο, &c. Idem ἀπομνημ. lib. 2. sub finem: καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπιμελεῖτο. Stephanus iudice, eleganter diceretur, πλείονα δὲ πλείονων ἐπιμελόμενον, &c. ut utraque retineretur lectio. Mihi recepta magis placet.

^b Ἡ τῶν προβάτων, &c.] Λευκωμένα Hesychius exprimit λευκόσπασα. Miratur, nec injuriâ, Stephanus nullo ex vet. lib. aliam hujus loci γραφὴν adferri: nam quomodo, inquit ille, κατὰ κεκρημνισμένα tolerari potest? Certè ut ἡ προβάτων λευ-

κωμένα dixit, subaudiens τινὰ, sic videtur, dicendum fuisse, ἢ τῶν βοῶν κατὰ κεκρημνισμένων, subaudiendo τινάς: aut numero singulari κατὰ κεκρημνισμένων, relinquendo subintelligendum τινὰ. Idem in Thesouro L. G. in verbo κατὰ κεκρημνίζω, legit κατὰ κεκρημνισμένων. Mihi verò cùm minùs Stephani placeant suspiciones, aliâ adgrediar viâ. An igitur dicendum, utrobique, et cum λευκωμένα et cùm κατὰ κεκρημνισμένα, subintelligi debere σάματα? Nam σῶμα (quod tribuitur tam animatis quàm inanitis) de iis, quæ naturâ sunt animata, dicitur etiam cùm sunt mortua.

^c Ὅταν σῶα ᾖ, πολλὰ, &c.] Horatiano illi haud absimile:

— At mihi plendo

Ipse domi, simul ac nummos contempler in arca.

H h 3

ἔφη, λέγεις· εἰ γάρ τοι τὸ ἔχειν ^α ἄτως, ὥσπερ τὸ λαμβάνειν, ἠδὲ ἦν, πολὺ ἂν διέφερον εὐδαιμονία οἱ πλείστοι τῶν πενήτων. Καὶ ἀνάγκη δέ τοι εἶναι, ἔφη, ὦ Σάκκα, τὸν πολλὰ ἔχοντα, πολλὰ καὶ δαπανᾶν καὶ εἰς θεῶς, καὶ εἰς φίλους, καὶ εἰς ξένους· ^β ὅστις ἔνι ισχυρῶς χρήμασιν ἠδέσθαι, εὖ ἴσθι τῆτον, καὶ δαπανῶντα, ισχυρῶς ἀνιάσθαι. Μὰ Δί', ἔφη ὁ Σάκκας· ἀλλ' ἔκ ^γ ἐγὼ τῶν εἰμὶ, ἀλλὰ καὶ εὐδαιμονίαν τῆτο νομίζω, τὸ, πολλὰ ἔχοντα, πολλὰ καὶ δαπανᾶν. Τί ἦν, ἔφη, πρὸς τῶν θεῶν, ὁ Φεραύλας; ἔκ σὺ γε αὐτίκα μάλα εὐδαίμων ἐγένε, καὶ ἐμὲ εὐδαίμονα ἐποίησας; λαβὼν γὰρ, ἔφη, ταῦτα πάντα κέκλησο, καὶ χρῶ ὅπως βούλει αὐτοῖς· ἐμὲ δὲ μηδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ ξένον τρέφε, καὶ ἔτι εὐτελέεσθαι ἢ ξένον· ἀρκέσει γάρ μοι, ὅ,τι ἂν καὶ σὺ ἔχης, ^δ τῶν μετέχειν. Πάξιζεις, ἔφη ὁ Σάκκας. Καὶ ὁ Φεραύλας ὁμόσας εἶπεν, ἢ μὴν σπουδῇ λέγειν. Καὶ ἄλλα γέ σοι, ὦ Σάκκα, προσδιαπράξομαι παρὰ Κύρου, μήτε θύρας τὰς Κύρου δεραπεύειν,

inquit, narras: nam si tam jucundum esset aliquid habere, quàm accipere, longè divites pauperibus felicitate præstarent. Enimverò necesse est eum, Saca, qui multa possidet, etiam multa tum in deos, tum in amicos, tum in hospites impendere: quisquis ergo pecuniis vehementer delectatur, eum certò scias, etiam sumptum cùm facit, vehementer angì. At ego non sum profectò, inquit Sacas, ex eorum numero, sed etiam felicitatem *quandam* hanc esse arbitror, ut qui multa possidet, multa etiam expendat. Quid igitur, per deos *immortales*, ait Pheraulas? non tu jam statim admodum felix factus es, et me beàsti? accepta enim hæc, inquit, universa possideto, et utitor iis ex animi sententià; me non aliter atque hospitem pascito, vel etiam vilìus quam hospitem; quippe mihi sufficiet illorum esse participem, quacunque tu habeas. Ludis *verò*, inquit Sacas. Et Pheraulas juratus ait *se ista* serìò dicere. Quin et alia tibi, Saca, insuper à Cyro impetrabo, *ut nempe* neque per obsequium frequentare *te* portas Cyri *necesse sit*,

^α Οὕτως, ὥσπερ] In editione Steph. maiè scribitur οὕτως ὥς, pro quo ὥσπερ vel ὥσπερ (quod cæteri libri, quos vidi, omnes habent) reponendum monet ipse Stephanus.

^β ὅστις ἔνι] Pro ἔνι Stephanus habet γάρ. Stephanus neutram aptum hìc locum particulam habere putat; eique aded in loco hoc interpretando visum est adhibere adverbium *atqui*; nimirum sic:—*facere sumptus necesse est: atqui eum qui valdè pecuniis delectatur, valdè etiam, &c.*

Mihi tum lectio tum interpretatio vulgò recepta placent.

^γ Εγὼ τῶν εἰμὶ] Simili modo loquitur Apostolus 1 *Tim.* i. 20. Ὁν ἐστὶν ὁ γέναιος καὶ, &c. Ità 2 *Tim.* i. 15.

^δ Τῶν μετέχειν.] Stephanus legit τῶν, contra librorum, quos vidi, omnium fidem. Ipse nihil mutandum censeo. Simili infra paulò utitur, εἰ τι ἔδω δόξεις λαβεῖν, μηδὲν τούτων, &c. Vide etiam p. 453.

μήτε γραλεύεσθαι. Ἀλλὰ σὺ μὲν πλετῶν οἶκοι ^α μένε· ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω καὶ ὑπὲρ σῆ καὶ ὑπὲρ ἐμῶ· καὶ εἴαν τι ἀγαθὸν προσλαμβάνω διὰ τὴν Κύρῃ Θεραπείαν, ἥ καὶ ἀπὸ γραλείας τινὸς, οἶσω πρὸς σέ, ἵνα ἔτι πλείονων ἀρχῆς· μόνον, ἔφη, ἐμὲ ἀπόλυσον ταύτης τῆς ἐπιμελείας· ἦν γὰρ ἐγὼ σχολὴν ἄγω ἀπὸ τῶτων, ἐμοὶ τέ σε οἶμαι πολλὰ καὶ Κύρῃ χρήσιμον ἔσεσθαι. Τῶτων ἔτω ῥηθέντων, ταῦτα συνέθεντο, καὶ ταῦτα ἐποίουν. Καὶ ὁ μὲν ἠγεῖτο εὐδαίμων γεγενῆσθαι, ὅτι πολλῶν ἤρχε χρημάτων· ὁ δ' αὖ ἐνόμιζε μακκαριώτατος εἶναι, ὅτι ἐπίτροπον ἔξει σχολὴν παρέχουσα πράττειν, ὅτι αὖ αὐτῷ ἡδὺ εἴη.

Ἦν δὲ τῇ Φεραύλᾳ ὁ τρόπος φιλέταιρός τε, καὶ Θεραπεύειν οὐδὲν ἡδὺ αὐτῷ οὕτως ἐδόκει εἶναι οὐδ' ὠφέλιμον, ὡς ἀνθρώπους. Καὶ γὰρ βέλτιστον πάντων τῶν ζώων ἠγεῖτο ἄνθρωπον εἶναι καὶ εὐχαριστότατον, ὅτι ἑώρα τοὺς τε ἐπαινουμένους ὑπὸ τινὸς, ἀντεπαινοῦντας τῆς τῆς προθύμως, τοῖς τε χαριζομένοις πειρωμένους ἀντιχαρίζεσθαι· καὶ ὅς γινώσκῃ εὐνοϊκῶς ἔχουσας, τέτοις ἀντιευνοῦσας· καὶ ὅς εἰδεῖεν φιληῦσας αὐτὰς, τῆς μισεῖν ἔδυναμένους· καὶ γονίας δὲ

neque militare: sed domi tu mane opulentus; ego hæc et tuâ et meâ causâ faciam: quodd si etiam aliquid boni *vel* Cyro studiosè operam navando prætereâ consequar, vel ex militiâ quâdam, *id* ad te perferam, quod plura in potestate habeas; tantum, ait, hæc tu me curâ liberato: nam si ab his rebus esse mihi otioso liceat, arbitror te et mihi et Cyro magno usui futurum. His dictis, paciscebantur hæc inter se, atque hæc fecerunt. Ac alter quidem *eorum* se jam felicem factum existimabat, quodd multarum opum dominus esset: alter etiam se felicissimum putabat, quodd procuratorem esset habiturus, qui otium ei suppeditaret ad agendum quidquid animo suo collibuisse.

Erat autem ea Pheraulis indoles, ut sodalitiis delectaretur; nec arbitrabatur ex ullius rei cultu tantum voluptatis commodive percipi, quantum ex hominis cultu *et observantiâ*. Nam existimabat hominem inter omnes animantes optimum esse ac gratissimum; quia videret, eos qui ab aliquo laudarentur, vicissim hos studiosè laudare, operâque dare, ut gratificantibus vicissim gratificentur: et quos benevolo *erga se* animo cognoscerent, eos vicissim benevolentia complecti: quos amare se perspicerent, eos odisse nequaquam posse: parentes denique

^a Μῆτι·] Stephanus μινεῖς. cui ab omnibus iterum, quos vidi, libris reclamatum est. Margines quidem edit. Leuncl. et Eton. lectionem Stephanianam agnoscunt;

agnoscunt et versiones quædam. Sed quodd verbum contextus exhibet, id mihi (non aliud quodvis in margine latens) latine reddendum videtur.

πολὺ μᾶλλον αὐτὸ βραβεύειν πάντων τῶν ζώων ἐθιλοῦτας καὶ ζῶντας καὶ τελευτήσαντας· τὰ δ' ἄλλα πάντα ζῶα καὶ ἀρχαιότερα καὶ ἀγνωμονέστερα ἀνθρώπων ἐγίγνωσκεν εἶναι. Οὕτω δὴ ὅ, τε Φεραύλας ὑπερήδει, ὅτι ἐξεσπίο αὐτῷ, ἀπαλλαγέντι τῆς τῶν ἄλλων κημμάτων ἐπιμελείας, ^a ἀμφὶ τὰς φίλους ἔχειν· ὅ, τε Σάκας, ὅτι ἐμελλε πολλὰ ἔχων πολλοῖς χρήσεσθαι. Εφίλει δὲ ὁ μὲν Σάκας τὸν Φεραύλαν, ὅτι προσέφερε τι αἰεὶ· ὁ δὲ, τὸν Σάκαν, ὅτι παραλαμβάνειν πάντα ἤθελε, καὶ αἰεὶ πλείονων ἐπιμελόμενος, ὅδ' ἐν μᾶλλον αὐτῷ ἀσχολίαν παρείχε. Καὶ ἔτοι μὲν οὕτω διῆγον·

Θύσας δὲ καὶ ὁ Κῦρος, ^b καὶ νικητήρια ἐσίων, ἐκάλεσε τῶν φίλων οἱ μάλιστα αὐτὸν αὔξειν τε βεβλόμενοι φανεροὶ ἦσαν καὶ τιμῶντες εὐνυϊκάτατα. Συνέκλεσε δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀριάδαζον τὸν Μήδον, καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον, καὶ τὸν Τρκάνιον ἵππαρχον, καὶ Γαθρύαν. Γαδάτας δὲ τῶν σκηπτόχων ἦρχεν αὐτῷ, καὶ ὅπῃ ἐκεῖνος διεκόσμησεν, ἢ πᾶσα ἔνδον δίαίῃα καθεῖσθαι· καὶ ὅποτε μὲν συνδειπνοῦντινες, καὶ ἐκάθιζε Γαδάτας, ἀλλ' ἐπεμεινέτο· ^c ὅποτε δὲ αὐτοὶ εἶεν, καὶ

multò magis obsequiis et cultu demereri velle, quàm cætera animalia, five illi vivorum essent in numero, seu mortem obiissent: cæteras verò animantes universas et magis ingratas et minùs beneficii memores esse, quàm homines, sentiebat. Sic igitur et Pheraulas mirificè gaudebat, quòd ipsi, aliarum rerum suarum curâ liberato, amicis operam dandi futura esset facultas; *itaque* Sacas, quòd multa possidens, multis fruiturus esset. At Sacas quidem *hic* Pheraulam diligebat, quòd semper aliquid adferret: Pheraulas Sacam, quòd accipere omnia vellet; ac tametsi plura semper ei curanda venirent, non tamen *propterea* plus sibi negotiū exhiberet. Et hi quidem hoc pacto degebant:

At Cyrus etiam cùm, faciã re faciã, victoriam epulo celebraret, illos amicos invitavit, quos apertè consilaret et auctum eum maximè velle et animis ei summè benevolis honorem habere. Cum his invitavit et Medum illum Artabazum, et Tigranem Armenium, et equitum præfectum Hyrcanum, et Gobryam. Gadatas autem sceptrigeris ejus præerat, totaque victus ratio domestica sic erat instituta, quemadmodum ille ordinaverat: et quoties cœnabant *apud Cyrum* aliqui, nè sedebat quidem Gadatas, sed *conviventi* curam gerebat: at quoties soli essent, et ipse

^a Ἀμφὶ τὰς φίλους.] I à MS. Bodl. et ex iis quædam exemplaribus, quibus Stephanus et Gabrielus uti sunt. Vulgo, ἀμφὶ τὰς φίλους. At *aliorum* estè amicorum huius commodè fieret hic mentio; cùm non de amicis jam antea, sed de *facultatibus*, sermò erat. Itaque vocem ἄλλας delendam rectè monuerunt Stephanus et Muretus.

^b Καὶ νικητήρια ἐσίων.] D est in edit. Ald. καὶ ante νικητήρια, quod ceterarum cu n MS. Bodl. rectè præstant. Simili modo loquitur Plutarchus in *Phocion*. Νικητὰν δὲ. (*Phocion* vult *Phocionis* s. in *Panathen.* victorem) καὶ πολλὰν αἰσχυμένην ἐσίων τα νικητήρια, &c. *epulam victoriam præbere.*

^c Ὅποτε δὲ αὐτοί, &c.] Sic optimè MS.

πυνεδείπναι· ἤδετο γὰρ αὐτῷ ξυνών· ἀντὶ δὲ τῶν πολλοῖς καὶ μεγάλαις ἐτίματο ὑπὸ τῆς Κύρου· διὰ δὲ Κύρου, καὶ ὑπ' ἄλλων. Ὡς δ' ἦλθον οἱ κληθεῖς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὅχ' ὅπῃ ἔτυχεν ἕκαστον ἐκάθισεν, ἀλλ' ὃν μὲν μάλισα ἐτίμα, παρὰ τὴν ἀρισερὰν χεῖρα, ὡς εὐεπιεκαλεισίερας ταύτης ἔσης ἢ τῆς δεξιᾶς· τὸν δὲ δεύτερον παρὰ τὴν δεξιάν, τὸν δὲ τρίτον πάλιν παρὰ τὴν ἀρισερὰν, τὸν δὲ τέταρτον παρὰ τὴν δεξιάν· καὶ ἦν πλείονες ὥσιν, ὡσαύτως. Σαφηνίζεσθαι δὲ ὡς ἕκαστον ἐτίμα, τῷτο ἐδόκει αὐτῷ αἰσθάνειν· ὅτι ὅπῃ μὲν οἶσθαι οἱ ἄνθρωποι τὸν κραλισεύοντα^α μήτε κηρυχθήσεσθαι, μήτε ἄλλα λήψεσθαι, δῆλοί εἰσιν ἐνλαῦθα^β ἢ φιλονείκως πρὸς ἀλλήλους ἔχουτες· ὅπῃ δὲ μάλισα πλεονεκτῶν ὁ κράτιστος φαίνεται, ἐνλαῦθα^β προθυμότηα φανεροὶ εἰσιν ἀγωνιζόμενοι πάντες. Καὶ ὁ Κύρος δὲ ἔτως ἐσαφηνίζε μὲν τὰς κραλισεύοντας παρ' ἐαυτοῦ,

una cum Cyro cœnabat : delectabatur enim Cyrus consuetudine Gadatæ : propter hæc autem à Cyro multis et magnis honoribus adficiebatur, ac propter Cyrum, etiam ab aliis. Ad cœnam invitati cùm venissent, non fortuitò unumquemque collocabat, sed quem honore maximò dignabatur, ad lævam, quòd hæc infidiis obnoxia magis sit quàm dextra ; secundum ab hoc ad dextram, tertium rursùs ad lævam, quartum ad dextram : ac si plures etiam essent, eadem ratione eos collocabat. Arbitrabatur autem utile esse, quo honore singulos ornaret, planum fieri : quippe quia ubi existimant homines, eum qui præstet aliis neque præconia neque præmia accepturum, liquidò patet, inter eos æmulationem ibi nullam existere : ubi verò præstantissimi cujusque conditio cernitur esse optima, ibi summâ cum alacritate universi certamina se suspicere declarant. Et Cyrus quidem hoc modo quinam apud se maximâ essent auctoritate planum faciebat,

MS. Bodl. ejus margini σχῆμα hoc adscriptum est, μῦθοι δ' ἄλλα ἐτίμων. Rectè : nam αὐτὸς sæpè valet solus. Eustathius ad Il. ρ'. v. 254. αὐτὸς ἔτω exponit μῦθος ἐλθέτω. Aristoph. Αχαρν. v. 503. Αὐτοὶ γὰρ ἐσμὲν, Sibi sumus. Feiè ut Plautus Cist. Act. 2. sc. 2. v. 25. Nos sumus, pro nos sumus solæ. Sed Scriptores etiam profaici nobis exempla suppeditant Ælian. H. V. l. 7. c. 13. de Ἀγρίλλῳ, τὸν τριζωνα περιβαλλόμενον αὐτὸν, sibi amictus pallio aurito. Dionys. Hal. Antiq. Rom. l. 3. c. 23. αὐτὰ δὲ τὰ ἀναγκασιότατα ἐρῶ, pro μόνον τὰ ἀναγκασιότατα. Hæc de emendatione mihi assentiuntur Muretus, Camerarius, et Gabriellus, quorum libri MSS. Bodleiano nostro accedunt. Eandem et Stephanus scripturam probat ; sed nonnihil veretur, ut idoneo aliquo exemplo confirmari possit usus iste αὐτὸς pro μῦθος :

ideòque suspicentur μῦθοι αὐτοῖς scriptum fuisse. Sed pericissimum linguæ Græcæ virum frustra fuisse docent, opinor, exempla ποιοῦ ἀδλata. Priùs autem legebatur, ὅπῃ δὲ μὴ αὐτοὶ εἴεν.

^α Μῆτε κηρυχθήσεσθαι, μήτε, &c.] Vide quæ rotavimus pag. 99. Virtus quippe laudata crescit : atque, ut præclarè cecinit Pindarus,

Αὐξήν' αἱ δ' ἀρεταὶ χλο-
ραῖς ἔξερται, αἳ ὅτε δένδρον ἀίσ-
σει, σφοδρῶς ἀνδρῶν ἀερεθεῖσ' ἐν διακρίσι
Τε, πρὸς ἑβρόν εἰθέρα. —

Λαμ. ἡ. v. 68, et seq.

^β Προθυμότηα.] MS. Bodl. προθυμότηα. Edit. Ald. προθυμότηα. Ego verò cum Stephano, Leunclavio, aliisque pro receptâ lectione sentio. Nam qui certant προθυμότηα, illὶ μάλισα φιλονείκως πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι.

εὐθὺς ἀρξάμενος ἐξ ἔδρας καὶ παραστάσεως. Οὐ μέντοι ἀθάνατον τὴν ταχθεῖσαν ἔδραν καλεσθήσαιο, ἀλλὰ νόμιμον ἐποιήσαιο, καὶ αἰατοῖς ἔργοις προεῖναι εἰς τὴν τιμιωτέραν ἔδραν, καὶ, εἴ τις ῥαδιεργοίη, ἀναχωρῆσαι, εἰς τὴν ἀτιμωτέραν. Τὸν δὲ πρῶτεύοντα ἐν ἔδρῃ ἡσυχύετο μὴ πλεῖστα καὶ ἀγαθὰ ἔχουσα παρ' αὐτῷ φαίνεσθαι. Καὶ ταῦτα δὲ ² ἐπὶ Κύρῳ γενόμενα, ἕτως ἔτι καὶ νῦν διαμένοντα αἰσθάνομεθα.

Επεὶ δὲ ἐδείπνουν, ἐδόκει τῷ Γωβρύῃ τὸ μὲν πολλὰ ἕκαστα εἶναι, ἔδεν θάυμαστον παρ' ἀνδρὶ πολλῶν ἀρχού. τὸ δὲ τὸν Κύρον, ἕτω μεγάλα πρᾶττοντα, εἴ τι ἡδὺ δόξειε λαβεῖν, ^b μηδὲν τῶν μόνου καλαδαπανᾶν, ἀλλὰ ἔρπον ^c ἔχειν δεόμενον τοῦτου κοινωνεῖν τοὺς παρόντας. Πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἀπόντων φίλων ἐστὶν οἷς ἑώρα πέμποντα ταῦτα αὐτὸν, οἷς ἡσθεῖς τύχοι. ὥς ἐπεὶ ἐδεδειπνήκεσαν, καὶ

exorsus statim à sessionis et adistendi loco. Neque tamen esse cuique perpetuum locum volebat eum, quo sedere iussus fuisset; sed lege cavet, ut præclaris facinoribus progressio fieret ad locum honoratiorem; ac, si quis ignavè nequitèrque se gereret, ad minùs honorificum retrocederet. Putabat autem sibi pudendum Cyrus, eum *hominem* qui locum in confessu principem obtineret, non etiam conspici plurimis ab se bonis ornatum. Atque hæc ut Cyri tempore fuerunt *constituta*, ità nunc quoque servari animadvertimus.

Cùm cœnarent, minimè visum est Gobryæ mirum, magnâ copiâ res singulas esse apud hominem multis imperantem: sed id *potius*, quòd Cyrus in tantâ rerum magnitudine, si quid suave visus esset consecutus, id non solus absumeret; sed etiam negotium sibi exhiberet rogando, ut *amici* præsentēs ejus essent participes. Quinetiam sæpenumerò videbat eum nonnullis amicis adsentibus ea mittere, quibus fortè delectatus esset: quo fiebat, ut posteaquam cœnati essent, et

^a Ἐπὶ Κύρῳ.] Ità Luc. iv. 27. Ἐπὶ Ἐλισσαίῳ, *atque* Ἐλισαί, quo tempore is prophetæ munere functus est. Confer Act. xi. 28.

^b Μηδὲν τούτων.] Sic ex MSto Bodl. edit. *Εἶτα*. aliisque restituiimus. Aldus, *Stephanus* et *Leunclavius* perperam legunt *μηδὲν τούτων*. *Stephanum* quidem haud diù illudit error; reponendūque adeò *τῶν* is tandem adnotavit. De ratione structuræ, quâ *τῶν* ad εἴ τι relatum est vide supra p. 396. not. 2.

^c ἔχειν δεόμενον τῶν, &c.] MS. Bodl. τὸν δεόμενον τῷ κοινωνεῖν. Edit. Ald. inverso articulo ordine ἔρπον ἔχειν τοῦ δεόμενον τὸν κοινωνεῖν. Quòd si ponamus

artic. τὸν ante δεόμενον (legendo itidem τῶν κοινωνεῖν: non τῷ κοινων.) intelligendum erit non ipsum Cyrum operam hanc sumere; sed alium, quem ad eos suo nomine rogandos mitteret. Sed malim vulgatam verborum scripturam retinere, eaque ad Cyrum ipsum enixè et instantè eos rogare solitum referre. *Gabrielius* longè diversam scripturam adfert, nimirum hanc — ἔρπον ἔχειν τῶν ἐδομένων τοῦ κοινωνεῖν &c. quam merito rejicit *Stephanus*, tum quòd retinendo etiam τῶν ἐδομένων, dicendum fuisse videatur, ἔρπον ἔχειν δεόμενον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐδομένων κοινωνεῖν, &c. tum quòd ἔδομαι activam habere significationem soleat.

τὰ πάντα πολλὰ ὄντα διαπεπόμεναι ὁ Κύρος ἀπὸ τῆς τραπέζης, εἶπεν ἄρα ὁ Γωερύας, Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ Κύρε, πρόσθεν μὲν ἡγάμην τῷ σε πλεῖστον διαφέρειν ἀνθρώπων, τῷ στρατηγικώτατον εἶναι· νῦν δὲ θεὸς ὁμνυμι, ἢ μὴν ἐμοὶ δοκεῖν πλεόν σε διαφέρειν^α φιλανθρωπία ἢ στρατηγία. Νῆ Δι', ἔφη ὁ Κύρος· καὶ μὲν δὴ καὶ ἐπιδεικνῦναι τὰ ἔργα πολὺ ἥδιον φιλανθρωπίας ἢ στρατηγίας. Πῶς δὴ; ἔφη ὁ Γωερύας. Οτι, ἔφη, τὰ μὲν, κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπος, δεῖ ἐπιδείκνυσθαι, τὰ δὲ, εὖ.

Ἐκ τῆς δὴ, ἐπεὶ ὑπέπινον, ἤρξο ὁ Υἱάσπας τὸν Κύρον, Ἀρ' αὖν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἀχθεσθείης μοι εἴ σε ἐροίμην ὃ βέλομαί σε πυθέσθαι; Ἀλλὰ ναὶ μὰ τὸς θεὸς, ἔφη, τὸ ναυτίον τῆς ἀχθοίμην αὖ σοι, εἰ αἰσθοίμην σιωπῶντα ἃ αὖ βέλοιο ἐρέσθαι. Λέγε δὴ μοι, ἔφη, ἥδη πῶποτε καλέσαστός σε ἐκ ἡλθον;^β Εὐφήμει, ἔφη ὁ Κύρος. Ἀλλ' ὅπως σχολῇ ὑπήκουσα; Οὐδὲ τῷτο.

omnia, permulta quidem illa, Cyrus ex mensâ huc illuc misisset, Gobryas diceret, Existimabam antehac equidem, Cyre, plurimum eo præstare te cæteris hominibus, quod imperatoriae artis peritissimus esses: at nunc deos juratus testor, videri mihi plus te humanitate quàm imperatoriâ laude excellere. Sic est profectò, ait Cyrus; et quidem humanitatis, quàm artis imperatoriae, opera demonstrare multò est gratius. Quinam istuc? ait Gobryas. Quòd, inquit, hæc hominibus malefaciendo demonstrare necesse est, illa benefaciendo.

Deinde, cùm largiùs biberent, Cyrum Hystaspas interrogans, Num mihi succensurus sis, ait, Cyre, si te interrogem, quod rescire cupio? Imò verò per deos immortales, ait, contra succenserem tibi, si te reticere animadverterem, de quibus interrogare velles. Dic mihi igitur, inquit, an unquam arcessitus abs te, non accessi? Bona verba, subiecit Cyrus. Num verò lentè tibi parui? Nè id quidem.

^α Φιλανθρωπία] Vox φιλανθρωπία passim à Leunclavio redditur clementia. At quâ de causâ humanitas ei minùs esset probata, nequeo harrolari: nisi forsan eum A. Gellii fefellerat auctoritas; qui l. 13. c. 16. humanitatem non id esse tradit, quod vulgus existimat, quòdque à Græcis φιλανθρωπία dicitur, &c. Sed errare Gellium abundè docet ipse (ad quem inauspicatò provocat) Cicero: apud quem usurpari solet vox humanitas non solum pro eruditione, institutioneque in bonas artes, sed etiam pro facilitate, lenitate, mansuetudine, comitate, benignitate, &c. Vide Gellii ipsius locum memoratum, & quæ ibi notavit Cl. Gronovius.

^β Εὐφήμει] Q. d. (interprete Stephano) Absit, ut te minùs mirigerum fuisse dicas. Idem illud verbum Cicero Sen. 14. locum quendam Platonis Reip. l. 1. haud longè ab initio interpretatus, vertit Dii meliora: nisi quis cum Langio aliisque malit Dic meliora. Elegantiorẽ certè vulgatam esse lectionem arbitror.

^γ Ὑπακούων σχολῇ ὑπήκουσα] Similis ejusdem verbi geminatio reperitur apud Act. vii. 34. ἰδὼν εἰδέν τιν, &c. et Heb. vi. 14. Ἡ μὲν εὐλογῶν εὐλογῆσαι σε, καὶ πληθύναν πληθυνῶ σε. Vide pag. 298. not. 4.

Προσαχθὲν δέ τι ἤδη σοι ἢκ ἔπραξα; Οὐκ αἰτιῶμαι, ἔφη. Ο δὲ πρᾶτλοιμι, ἔστιν ὅ,τι πώποτε οὐ προθύμως, ἢ οὐχ ἡδομένως πρᾶτλονίᾳ με καλεῖνως; Τῆτο δὴ πάντων ἤκιστα, ἔφη ὁ Κῦρος. Τίνος μὴν ἕνεκα, ἔφη, πρὸς τῶν Θεῶν, ὧ Κῦρε, Χρυσάντας σε ἔτρεψεν, ὥς ἐς τὴν τιμιωτέρα ἐμῇ ἰδρῦθῆναι; Ἡ λείω; ἔφη ὁ Κῦρος. Πάντως, ἔφη ὁ Ὑσάσπας. Καὶ σὺ αὖ ἢκ ἀχθεσθήσῃ μοι ἀκῶν τάληθῃ; Ἡσθήσομαι μὲν ἄν, ἔφη, ἢν εἰδῶ ὅτι ἢκ ἀδικῆμαι. Χρυσάντας τοίνυν, ἔφη, ἕτοςί πρῶτον μὲν ἔκκλησιν ἀνέμενον, ἀλλὰ πρὶν καλεῖσθαι παρῆν τῶν ἡμετέρων ἕνεκα· ἔπειτα δὲ, ἔκ τὸ κελευόμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι αὐτὸς γνοίῃ ἀμεινὸν εἶναι πεπραγμένον ἡμῖν, τῆτο ἔπραττεν. Οπότῃ δ' εἰπεῖν τι θεοὶ εἰς τὰς συμμάχας, ἃ μὲν ἐμὲ ἄλλο πρέπειν λείπειν ἐμοὶ συνεθέλευεν· ἃ δὲ ἐμὲ αἰσθοῖσθαι βεβλόμενον μὲν εἰδέναι τὰς συμμάχας, αὐτὸν δὲ με αἰσχυρόμενον περὶ ἐμαυτῆς λείπειν, ταῦτα ἕτως λείπων ὥς ἐαυτῆς γνώμην ἀπεφαίνετο· ὥς ἔν γε τέτοις τί κωλύει αὐτὸν καὶ ἐμῇ ἐμοὶ κρείττονα εἶναι; Καὶ ἐαυτῷ μὲν αἰέ φησι πάντα τὰ παρόντα ἀρκεῖν, ἐμοὶ δὲ αἰεὶ φανερός ἐστι σκοπῶν τί ἂν προστενόμενον ὀνήσειεν· ἐπὶ τε τοῖς ἐμοῖς καλοῖς μᾶλλον ἐμῇ ἀγάλλεσθαι καὶ ἡδέσθαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Ὑσάσπας εἶπε, Νὴ τὴν

Num aliquid *mibi* abs te imperatum, non effectum dedi? Nihil habeo quod querar, ait. Quidquid autem facerem, eorum *omnium* an aliquid est, quod unquam non alacriter, neque cum voluptate facere me animadverteris? Id verò minimè omnium, ait Cyrus. Quid igitur est, per deos *immortales*, quo Chrysfantas te movit, ut sede honoratiori, quàm ego, collocaretur? Dicámne? inquit Cyrus. Omnino, subjecit Hytaspas. Et tu mihi rursum non succensebis, ubi quod verum est audies? Imò verò voluptatem capiam, inquit, si me nullâ injuriâ adfici sciam. Hic ergo Chrysfantas primùm, ait, non expectabat donec arcefferetur, sed rerum nostrarum causâ priùs etiam, quàm arcefferetur, aderat: deinde, non id solum *faciebat*, quod imperaretur; sed quidquid animadverteret ipse, quod effectum nobis conduceret, agebat. Quoties autem ad socios aliquid dicendum erat, quæ ejus judicio me dicere decebat, de iis consilium mihi dabat suum; quæ verò præsentisceret me quidem scire socios cupere, sed pudore præpudiri, quo minùs ipse de me dicerem, ea sic proferebat, quasi suam ipsius sententiam exponeret: atque adedò quid vetat, quo minùs in his mihi meis potior fuerit? Prætereà sibi semper ea, quæ adsunt, sufficere ait; mihi verò prospicere semper eum palam est, ecquid accedere possit amplius, quod utilitatem adferat: denique de meis commodis plus lætitiæ ac voluptatis ille capit, quàm egomet *capiam*. Ad hæc Hytaspas, Lætor, ita

Ηραν, ὦ Κύρε, ἡδομαί γε ταῦτά σε ἐρώήσας. Τί μάλισα; ἔφη ὁ Κύρος. Οτι καὶ γὰρ πειράσομαι ταῦτα ποιεῖν· ἐν μόνον, ἔφη, ἀγνοῶ, πῶς ἂν εἴην δῆλος χαίρων ἐπὶ τοῖς σοῖς ἀλασθοῖς· πότερον κροεῖν δεῖ τῷ χεῖρι, ἢ γελᾶν, ἢ τί ποιεῖν. Καὶ ὁ Ἀρτιά- βαζος εἶπεν. Ορχεῖσθαι δεῖ τὸ Περσικόν. Ἐπὶ τέτοις μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

Προϊούσης δὲ τῆ συμποσίης, ὁ Κύρος τὸν Γωθρύαν ἐπήρετο, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Γωθρύα, νῦν ἂν δοκοῖς ἡδῖον τῶνδὲ τῶν τὴν θυγατέρα δῆναι, ἢ ὅτε τὸ πρῶτον ἡμῖν συνεγένε; Οὐκ ἔν, ἔφη ὁ Γωθρύας, καὶ γὰρ ἀληθῆ λέω; Νη Δί', ἔφη ὁ Κύρος, ὡς ψεύδης γε ἔδε- μία ἐρώτησις δεῖται. Εὖ τοίνυν, ἔφη, ἴσθι ὅτι νῦν ἂν πολὺ ἡδῖον. Ἡ καὶ ἔχοις ἂν, ἔφη ὁ Κύρος, εἰπεῖν διότι; Εἰ γὰρ. Λέξε δὴ. Οτι τότε μὲν ἐώρων τὰς πόνας καὶ τὰς κινδύνους εὐθύμως αὐ- τὰς φέροντας, νῦν δὲ ὁρῶ αὐτὰς τὰ ἀλσθὰ σωφρόνως φέροντας. Δοκεῖ δέ μοι, ὦ Κύρε, χαλεπώτερον εἶναι εὐρεῖν ἄνδρα ἀλσθὰ

me Juno amet, inquit, me de his te interrogasse. Cur *id* potissimum? ait Cyrus. Quippe quia et ipse hæc facere enitar: unum modò, inquit, ignoro, quo *scilicet* pacto efficere possim, ut manifestum sit me tuis commodis gaudere; utrùm manibus mihi plaudendum, an ridendum, vel quid agendum sit. Et Artabazus, Saltandum tibi est, ait, more Persico. Et hæc quidem *verba* risus consequutus est.

Cùm autem compotatio produceretur, Gobryam Cyrus interrogans, Dic mihi, Gobrya, inquit, modòne tibi videare libentiùs horum alicui filiam daturus, quàm id temporis quo primùm nobis consuetudine congressus es? Num et ego, subjecit Gobryas, verum dicam? *Id* profectò, ait Cyrus; quippe nulla interrogatio mendacium desiderat. Itaque certò scias, inquit, multò me jam libentiùs *id facturum*. Possísne mihi dicere, ait Cyrus, quamobrem? Ego verò *peffim*. Dic igitur. Quia cernebam eos id temporis tum labores, tum pericula, præsentibus et æ- quis animis tolerare; nunc etiam res secundas moderatè ferre video. Arbitror autem, Cyre, difficilior esse reperire hominem qui res secundas,

* Τὰ ἀλσθὰ σωφρόνως, &c.] Grav's admodum sententia: quàmque quotidiana veram esse docet experientia. Itaque non sine causâ Horatius:

—benè ferre magnam

Disce for *unum*.

Carm. lib. 3. Od. 27. Et lib. 2. Ode 3.

Æquam memento rebus in arduis

Servare mentem; non secius ac bonis

Ab insolenti temperatam

Laetitia, —

Multis utique fortunæ filis contingere videmus id, quod Tantalos contigit tradit Pindarus; apud quem hæc canuntur:

—Εἰ δὲ δὴ τιν' ἄν-

δρα θανάτῳ Ὀλύμπῳ σκοπὸν ἐτίμα-

σαν, ἦν Ταντάλος ὅς τις. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀ-

πί-λαι μέγαν ὄλεον ἔα ἐδυ-

νάσθη· κόρην δ' ἔλεν

Ἀτὰρ ἐπὶ τροπλόν,

Τὰν οἱ, &c.

Olymp. 1. v. 85, et seq.

καλῶς φέρουσα ἢ τὰ κακά· τὰ μὲν γὰρ ὕβριν τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ σωφροσύνην τοῖς πᾶσιν ἐμποιεῖ. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, Ηκυσας, ὦ Τσαάσπα, Γωερύς^α τὸ ῥῆμα; Ναὶ μὰ Δί, ἔφη· καὶ ἐὰν πολλὰ τοιαῦτά γε λέγῃ, πολὺ μᾶλλον με τῆς θυγατρὸς μνηστῆρα λήψεται, ἢ ἐὰν ἐκπώμαλα πολλά μοι ἐπιδείκνυῃ. Ἡ μὲν, ἔφη ὁ Γωερύας, πολλὰ γέ μοι ἐς τοιαῦτα συγλίστραμμένα, ὧν ἐγώ σοι εὐφροινήσω, ἢ τὴν θυγατέρα με^β γυναῖκα λαμβάνης· τὰ δὲ ἐκπώμαλα, ἔφη, ἐπειδὴ οὐκ ἀνέχεσθαι μοι φαίνεται, οὐκ οἶδ' εἰ Χρυσάλλα τέττω^γ δώσω, ἐπεὶ καὶ τὴν ἑδραν σε ὑφῆρπασε. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη ὁ Κῦρος, ὦ Τσαάσπα, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ οἱ παρόντες, ἦν ἡμοῖς λέγειν, ὅταν τις ὑμῶν γαμεῖν ἐπιχειρήσῃ, γνωσέσθε ὁποῖός τις κ' ἔστω συεργὸς ὑμῖν ἔσομαι. Καὶ ὁ Γωερύας εἶπεν, Ἦν δὲ τις ἐκδοῖται βέβηλαι θυγατέρα, πρὸς τίνα δεῖ λείπειν; Πρὸς ἐμέ, ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ τῆτο. πάνυ γὰρ, ἔφη, δεινός εἰμι ταύτην τὴν τέχνην. Ποίαν; ἔφη ὁ Χρυσάλλας. Τὸ γυνῆαι ὁποῖός αὖ γὰρ μοι ἐκάστω συναρμύσειε. Καὶ ὁ Χρυσάλλας ἔφη, Λέγε δὴ πρὸς

quàm qui adversas, rectè ferat: nam illæ in plerisque insolentiam, hæ modestiam in omnibus, excitant. Et Cyrus, Audivistine, inquit, hoc Gobryæ verbum, Hystaspæ? *Audivi* profectò, ait: ac si *quidem* ejusmodi plura dixerit, multò me magis filiæ procum habiturus est, quàm si multa mihi pocula ostentet. Profectò, inquit Gobryas, multa mihi sunt hujusmodi literis consignata, quæ tibi ego non invidebo, si filiam meam uxorem duxeris: pocula verò, ait, quia mihi non videris admittere, haud scio an Chryfantæ huic dem, quando is sedem etiam tibi surripuit. Enimverò, ait Cyrus, Hystaspæ, et cæteri qui adestis, si mihi *rem* indicaveritis, quando quis vestrum uxorem ducere conabitur, qualis et ipse vobis *in eâ* futurus sum adjutor, cognoscetis. Et Gobryas, Cui verò indicandum erit, inquit, si quis filiam nuptum dare velit? Etiam illud mihi *significate*, ait Cyrus nam hanc artem mirificè calleo. Quam? ait Chryfantas. Cognoscendi, *inquit*, quod conjugium cuique congruat. Et Chryfantas, Dic ergo, per

^α Τὸ ῥῆμα] H. e. τὸν λόγον: nam plura Gobryas dixerat. Eodem modo vox adhibetur illi Luc. ii. 50. καὶ αὐτοὶ εὐσυνῆκαν τὸ ῥῆμα ὅ, &c. Confer. Luc. xx. 20. ubi λόγος extat, pro quo paulò post v. 26. ῥῆμα legitur. Similiter sanè *verbum* apud Auctores Latinos pro integro sæpè sermone, sive oratione ponitur. Terent. And. i. 5. 6. M. *Miseram me. quod verbum audio?* ubi *verbum* Donatus ἀξίωμα interpretatur. Sed exempla passim obvia sunt.

^β Γυναῖκα λαμβάνης] Eadem locutione utitur Luc. xx. 29, 30.

^γ Δώσω] Ità liber *Budensis*, Leunclavio auctore. *Gabrielius* adfert δῶ, quod Stephano placet. Horum certè utrumvis rectè vulgato illi δῶς anteferas. Nam primam locum personam postulat: cùm non in potestate Hystaspæ pocula essent ista, sed Gobryæ: cujus hæc ipsa verba sunt.

τῶν Θεῶν, ποίαν τινά μοι γυναῖκα οἶε συναρμόσειν κάλλιστα·
 Πρῶτον μὲν, ἔφη, μικράν· μικρὸς γὰρ καὶ αὐτὸς εἶ· ἦν δὲ μεγάλην
 γαμήσειας, ἦν πότε βέλη αὐτὴν ὀρθὴν φιλῆσαι, προσάλλεσθαί
 σε δεήσει ὡς τὰ κυνάρια. Τῷτο μὲν δὴ, ἔφη, ὀρθῶς προνοεῖς·
 καὶ γὰρ ἐγὼ ὅπως ἔστιν ἀλλικός εἰμι. Επεῖτα δ', ἔφη, σιμὴ ἂν σοι
 ἰσχυρῶς συμφέροι. Πρὸς τί δὴ αὖ τῷτο; Οτι, ἔφη, σὺ γρυπὸς
 εἶ· πρὸς ἦν τὴν σιμότητα σάφ' ἴσθι ὅτι ἡ γρυπότης ἄριστα προσαρ-
 μύσειε. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὡς καὶ τῇ εὖ δεδειπνηκότι, ὥσπερ καὶ
 ἐγὼ νῦν, ἀδειπνος ἂν συναρμόζοι; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος·
 τῶν μὲν γὰρ μεσῶν γρυπὴ ἢ γαστήρ γίνεσθαι, τῶν δὲ ἀδείπνων, σιμὴ.
 Καὶ ὁ Χρυσάντας ἔφη, Ψυχρῷ δ' ἂν, πρὸς τῶν Θεῶν, βασιλεῖ
 ἔχοις ἂν εἰπεῖν ποία τις συνοίσει; Εὐλαῦθα μὲν δὴ ὅτι Κῦρος
 ἐξεγέλασε, καὶ οἱ ἄλλοι ὁμοίως· Γελώντων δὲ ἅμα εἶπεν ὁ Τζάσπας,
 Πολύ γε, ἔφη, μάλιστα τέττα σε, ὦ Κῦρε, ζηλῶ ἐν τῇ βασιλείᾳ.
 Τίνος; ἔφη ὁ Κῦρος. Οτι δύνασαι καὶ ψυχρὸς ἂν γέλῳ πα-
 ρέχειν. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν, ^α Επεῖτα ἐκ ἂν πρίαίό γε παμ-
 πόλλη ὥς σοι ταῦτα εἰρῆσθαι, καὶ ἀπαγγελθῆναι παρ' ἧ εὐδοκί-
 μεῖν βάλει, ὅτι ἀσεῖος εἶ; Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἔτω διεσκώπριστο.

deos *immortales*, ait, cujusmodi uxorem mihi pulcherrimè congruentem fore arbitreris. Primùm, inquit, parvam: nam et tu parvus es: quòd si grandem ducas, adfilire te necesse fuerit, catellorum more, si fortè rectam osculari velis. Id verò, inquit, rectè abs te providetur: nam nè tantillùm quidem ad saltandum habilis sum. Deinde, ait, si ma admodùm tibi adcommoda esset. Cur illud? Quia tu, inquit, nasum aduncum habes: optimè igitur, certò scias, si mæ nasi formæ congruerit adunca. Tùne ais, inquit, benè cœnato, quemadmodùm jam ego *sum*, incœnatam fore congruentem? Ità profectò, ait Cyrus; nam eorum, qui pleni sunt, venter aduncus est; incœnatorum, fimus. Et Chryfantas, Possísne, obsecro te, inquit, dicere, cujusmodi uxor regi frigido commoda foret. Hic risum et Cyrus edidit, et alii itidem. Quibus simul ridentibus, Hytaspas dixit, Equidem te, Cyre, multò maximè felicem ob hoc in *isso* regno tuo dico. Quid illud est? ait Cyrus. Quod cùm frigidus sis, risum movere possis. Et Cyrus, Tu verò non magno redimeres, inquit, ut hæc abs te dicta essent, atque illi renuntiaretur, apud quam existimari te velis, quod sis urbanus? Et hæc ità quidem ultro citròque jactabantur scommata.

^α *Επιπλά*] Hanc lectionem *Camerarii* et *Gabrieli* exhibent exemplaria, necnon MS. Bodl. in margine; càmque adeò

adsentientibus Stephano et Leunclavio, libens amplexus sum. Vulgò, *ἐπεὶ ἂν*, &c.

Μετὰ δὲ ταῦτα Τιγράνη μὲν ἐξήνεγκε γυναικείου κόσμον, καὶ ἐκέλευσε τῇ γυναικὶ δῆναι, ὅτι ἀνδρείως συνετραλεύετο τῷ ἀνδρί. Ἀρτάβαζος δὲ χρυσὸν ἐκπομα· τῷ δὲ Υρκανίῳ ἵππον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ ἐδωρήσατο. Σοὶ δέ, ἔφη, ὦ Γωβρύα, δώσω ἄνδρα τῇ θυγατρὶ. Οὐκᾶν ἐμὲ, ἔφη ὁ Τγάσπας, δώσεις, ἵνα καὶ τὰ συγγράμματά λαβῶ. Ἡ καὶ ἔστι σοι, ἔφη ὁ Κύρος, ἡσία ἁξία τῶν τῆς παιδός; Νὴ Δί', ἔφη, πολλαπλασίων μὲν ἢ χρημάτων. Καὶ πᾶ, ἔφη ὁ Κύρος, ἔστι σοι αὕτη ἡ ἡσία; Εὐλαῦθα, ἔφη, ὅπως καὶ σὺ κάθησαι, φίλος ὦν ἐμοί. Ἀρκεῖ μοι, ἔφη ὁ Γωβρύας· καὶ εὐθὺς ἐκλείας τὴν δεξιάν, Δίδε, ἔφη, ὦ Κύρε· δέχομαι γάρ. Καὶ ὁ Κύρος λαβὼν τὴν τῷ Τγάσπῃ δεξιάν, ἔδωκε τῷ Γωβρύῃ· ὁ δὲ ἐδέξατο. Ἐκ δὲ ταῦτα πολλὰ καὶ καλὰ ἔδωκε δῶρα τῷ Τγάσπῃ, ὅπως τῇ παιδὶ πέμψει· Χρυσάνην δ' ἐφίλησε προσαιγόμενος. Καὶ ὁ Ἀρτάβαζος εἶπε, Μὰ Δί', ἔφη, ὦ Κύρε, ἔχ' ὁμοίᾳ γε χρυσὸν ἐμοί τε τὸ ἐκπομα δέδωκας καὶ Χρυσάνην τὸ δῶρον. Ἀλλὰ καὶ σοί, ἔφη, δώσω. Ἐπήρετο ἐκεῖνος, Πότε; Εἰς τριακοσὸν, ἔφη, ἔτος. ^α Ὡς ἀναμενῶντος, ἔφη, καὶ ἐκ ἀποθανεμένου, ἔτω παρασκευάζῃ. Καὶ τότε μὲν δὴ ἄτως ἔληξεν

Secundum hæc Cyrus mundum muliebrem Tigrani protulit, quem ut uxori daret, præcepit; quod ea virili animo militiæ mariti comes fuisset. Artabazo poculum aureum, Hyrcanio equum, cum aliis multis ac pulchris rebus, donavit. Tibi vero, Gobrya, inquit, virum dabo, cui filiam colloces. Me igitur dabis, ait Hyftaspas, ut etiam illa Gobryæ scripta consequar. Num tibi sunt, inquit Cyrus, facultates, quæ sint puellæ fortunis dignæ? Sunt profectò, ait, et multò quidem majoribus opibus. Et ubinam, inquit Cyrus, has habes facultates? Hic, ait, ubi tu confedisti, qui mihi amicus es. Id verò sufficit mihi, subjecit Gobryas: statimque porrectâ dextrâ, Da, Cyre, ait: nam accipio. Et prehensam Cyrus Hyftaspæ dextram Gobryæ dedit; et is accepit. Multa deinde et elegantia dedit Hyftaspæ munera, quæ puellæ mitteret: Chryfantam verò admotum sibi osculatus est. Et Artabazus, Profectò, Cyre, inquit, non ex eodem auro mihi poculum, et Chryfantæ munus hoc dedisti. At enim, ait Cyrus, etiam tibi daturus sum. Quando? querebat ille. Ad annum, inquit, trigésimum. Tu verò sic te parato, ait Artabazus, quasi illud ipse tempus expectaturus sim, nec mortem priùs obiturus. Et hoc quidem modo tum illi contubernalium

^α Ὡς ἀναμενῶντος, &c.] Leunclavius sic ista vertit: "Tu verò sic te parato, ait Hyftaspas, &c. Sed rectè monuit Portus

hoc Artabazo potius tribuendum esse: quod ea, quæ modò præcesserant, verba suis demonstrant.

ἡ σκηπὴ· ἐξανισταμένων δ' αὐτῶν ἐξανέστη καὶ ὁ Κῦρος, καὶ ξυμπρᾶ-
 τωεμφεν αὐτὰς ἐπὶ τὰς θύρας.

Τῇ δ' ὑφεραία τῆς ἐλευσίης συμμάχης γενομένης ἀπέπεμπε
 οἴκαδε ἐκάστας, πλὴν ὅσοι αὐτῶν οἰκεῖν ἐθέλοντο παρ' αὐτῷ· τῆ-
 τοις δὲ χώραν καὶ οἶκας ἔδωκε, καὶ νῦν ἔχουσιν οἱ τῶν ^ακαλαμει-
 νάων τέτων τότε ἀπόγονοι· πλεῖστοι δ' εἰσὶ Μήδων καὶ Τρκανίων·
 τοῖς δ' ἀπὸσι δωρησάμενος πολλὰ, καὶ ἀμέμπλως ποιησάμενος
 καὶ ἀρχούας καὶ στρατιώτας, ἀπεπέμψατο. Ἐκ τῆς δὲ διέδωκε
 καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις τὰ χρήματα ὅσα ἐκ Σάρδεων ἔλαβε·
 καὶ τοῖς μὲν μυριάρχοις καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὑπηρέταις ἐξαίρετα ἐδίδε
 πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστω, τὰ δ' ἄλλα διένειμε· καὶ τὸ μέρος ἐκάστω
 δὲς τῶν μυριάρχων, ἐπέτρεψε αὐτοῖς διανέμειν ὥσπερ αὐτὸς ἐκεί-
 νοις διένειμεν. Ἐδίδουσαν δὲ τὰ μὲν ἄλλα χρήματα, ἀρχων ἀρ-
 χούας τῆς ὑφ' ἐαυτῷ δοκιμάζων· τὰ δὲ τελευταῖα οἱ ἐξάδαρχοι,
 τῆς ὑφ' ἐαυτοῖς ἰδιώτας δοκιμάσαντες, πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστω ἐδίδουσαν·
 καὶ ἔτι πάντες εἰλήφεσαν τὸ δίκαιον μέρος. Ἐπειδὴ δὲ εἰλήφεσαν τὰ
 τότε δοθέντα, οἱ μὲν τινες ἔλεγον περὶ τῆς Κύρου τοιαύδε, Ἡ περ αὐ-
 τὸς γε πολλὰ ἔχει, ^β ὅπερ γε καὶ ἡμῶν ἐκάστω τοσαῦτα δέδωκεν.

convivio finis est impositus: cū autem ipsi surgerent, etiam Cyrus
 surrexit, et eos ad fores usque prosequutus est.

Postridiē socios, qui sponte se conjunxerant, singulos domum remi-
 sit, exceptis iis, qui apud ipsum habere domicilia vellent: his agros
 et aedes dedit, quas etiam nunc posterī eorum, qui tunc remansēre,
 possident; sunt autem plurimi ex Medis et Hyrcaniis: cū disceden-
 tibus multa donasset, et perfecisset ut nihil illi, sive praefecti essent sive
 milites, quererentur, sic eos dimisit. Deinde militibus etiam suis pecu-
 nias, quas ex Sardibus ceperat, distribuit: ac decem quidem
 millium praefectis et ministris suis eximia quaedam pro dignitate cujus-
 que largiebatur, cetera hinc inde dividebat: et datā parte certā cuique
 decem millium praefecto, demandavit iis curam alius distribuendi, quem-
 admodum illis distribuisset. Ac pecuniae quidem ceterae sic distributae
 sunt, ut praefectus quisque in praefectos inferiores, sibi parentes, explo-
 rando inquireret; sex item militibus praefecti, gregariis quibus prae-
 erant militibus exploratis, pecunias ultimas cuique pro merito dede-
 runt: atque hoc modo justam universi portionem consecuti sunt. Ac-
 ceptis autem pecuniis hisce tunc distributis, aliqui de Cyro aiebant,
 Ipse multa certē possidet, cū tam multa cuique nostrū dederit.

^α Καλαμεινάων τέτων] Gabrielii ex-
 emplar pronomen hoc non habet: et hinc
 quidem, absque ullo sensūs detrimento,
 abesse potest.

^β Ὅπερ] Eadem est voculae hujus vis
 2 Pet. i. 11. quod ante nos observavit
 Cl. Blackwallus.

μὲν ἐδείκνυε πολλά τε καὶ καλὰ κτήματα· τὰ δὲ κείμενα ὡς μὴ
 ῥάδιαι εἶναι ἰδᾶν, διηγεῖτο· τέλος δὲ εἶπεν ὧδε, “ Ταῦτα, ἔφη,
 “ ὦ ἄνδρες, ἅπαντα δεῖ ὑμᾶς· εἴδεν μᾶλλον ἐμὰ ἡγεῖσθαι ἢ καὶ
 “ ὑμέτερα· ἐγὼ γάρ, ἔφη, ταῦτα ἀθροίζω ἅθ’ ὅπως αὐτὸς καὶ
 “ διαπαιήσω, εἴθ’ ὅπως αὐτὸς καλῶρίψω· (ὃ γὰρ ἂν δυναίμην)
 “ ἀλλ’ ὅπως ἔχω τῇ τε αἰεὶ ὑμῶν καλὸν τι ποιῆναι δίδόναι, καὶ
 “ ὅπως ἢν τις ὑμῶν τινὸς ἐνδείσθαι νομίῃ, πρὸς ἐμὲ ἐλθὼν λάβῃ
 “ ὃ ἂν εἰδὲς τυγχάνῃ ἂν.” Καὶ ταῦτα μὲν ἄτως ἐλέχθη.

Πύκτα δὲ ἤδη αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ ἐν Βαβυλωνί ὡς καὶ
 ἀποδηρεῖν, συνεσκευάζετο τὴν εἰς Πέρσας πορείαν, καὶ τοῖς ἄλλοις
 παρήγγειλεν· ἐπεὶ δὲ ἐνόμισεν ἱκανῶς ἔχειν ὧν ὅτεο δεήσεισθαι, ἄτω
 δὴ ἀνεζεύγνυε. Διηγησόμεθα δὲ καὶ ταῦτα, ὡς πολλὸς σόλος ὧν,
 εὐτάκτως μὲν κατεσκευάζετο, καὶ πάλιν ἀνεσκευάζετο, κατεχωρίζετο
 δὲ ταχὺ ὅτεο δέοιτο. Ὅτε γὰρ ἂν ἐρασιπεδεύηται βασιλεὺς, σκηνὰς
 μὲν δὴ ἔχουσαι πάντες οἱ ἀμφὶ βασιλέα ἐρατεύουσαι καὶ θέρους καὶ
 χειμῶνος. Εὐθὺς δὲ τῷτο ἐνόμιζε Κύρος, πρὸς ἑὸν βλέπεσαν
 ἵσασθαι τὴν σκηνήν· ἐπειλὰ ἔταξε πρῶτον μὲν πόσον δεῖ ἀπολιπόυσας
 σκηνῶν τὰς δορυφόρους τῆς βασιλικῆς σκηνῆς· ἐπειλὰ σίλοποιοῖς μὲν
 χώραν ἀπέδειξε τὴν δεξιάν, ὀψοπαιοῖς δὲ τὴν ἀριστεράν, ἵπποις δὲ

quidem opes, et multas et pulchras, eis, commonstrabat; alias verò sic
 positas, ut facillè conspici non possent, commemorabat: tandèmq̃
 dixit, “ Hæc omnia vos nihilo magis mea quàm vestra ducere con-
 “ venit: nam equidem ea colligo, non ut ipse absumam, nec ut ipse
 “ conteram; (quod à me quidem fieri non possèt) sed partim ut ha-
 “ beam, quod alicui vestrùm quavis tem̃ore præclarum aliquod fa-
 “ ciens edenti largiar, partim ut si quis vestrùm egere se aliquà re
 “ arbitretur, ad me veniat, et quidquid forte desiderat, accipiat.”
 Hæc in hunc modum dicta fuerunt.

Cùm autem res ità Babylone constitutas exilimaret, ut etiam inde ab-
 esse posset, iter in Persiam parabat, caterisq̃ue *idè* facendum denun-
 tiabat: ac postquam sat̃is eorum habere se putaret, quibus opus sibi fore exis-
 timabat *Babylonem* movit. Nos autem et hæc commemoraturi sumus, quàm
scilicet, numerosus cùm esset exercitus, ordinatè tum *de positis impedimen-*
tis castra metaretur, tum *vestis rursùm collatis* castra moveret, celeritèr-
 que se quo oporteret loco disponderet. Nam ubicunq̃ue castra rex habet,
ibi quidem omnes qui circa regem esse solent, tentoriis sibi collocatis tam
 æstate quàm hyeme militant. Statim autem Cyrus hæc instituit, tentorium
nempe ità figi ut orientem spectaret: deinde primùm quanto intervallo
 à tabernaculo regio abesse satellitum tentoria deberent, constituit; tum
 locum dextrum iis quibus esset mandata panis conficiendi cura, adsigna-
 vit; iis, qui obsoniis adparandis operam dabant, sinistrum; equis item

τὴν δεξιάν, ὑποζυγίοις δὲ τοῖς ἄλλαις τὴν ἀριστεράν· καὶ τᾶλλα δὲ διετέτακτο, ὥστε εἶδέναι ἕκαστον τὴν ἐαυτοῦ χώραν καὶ μέτρον καὶ τόπον. Οταν δὲ ἀνασκευάζωνται, συνίθῃσι μὲν ἕκαστος σκεύη οἷσπερ τέτακται χρῆσθαι, ἀναλίσθηναι δ' αὖ ἄλλοι ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ὥστ' ἅμα μὲν πάντες ἔρχονται οἱ σκευαλωτοὶ ^a ἐπὶ τὰ τέταρτα ἀγειν, ἅμα δὲ πάντες ἀναλίσθασιν ἐπὶ τὰ ἐαυτῶ ἕκαστος. Οὕτω δὲ ὁ αὐτὸς χρόνος ἀρκεῖ μὲν τε σκηπῇ καὶ πάσαις ἀνηρῆσθαι. Ὡσαύτως ἕως ἔχει καὶ περὶ ^b καλασκευῆς. Καὶ περὶ τῷ πεποιῆσθαι δὲ τὰ ἐπιήδεια πάντα ἐν καιρῷ, ὥσαύτως διατέτακται ἑκάστοις τὰ ποιήτεια· καὶ διὰ τὸτο ὁ αὐτὸς χρόνος ἀρκεῖ ἐνὶ τε μέρει καὶ πᾶσι πεποιῆσθαι. Ὡσπερ δὲ οἱ περὶ τὰ ἐπιήδεια Φεράποινες χώραν εἶχον τὴν προσήκεσαν ἕκαστοι, ἔτω καὶ οἱ ὀπλοφόροι αὐτῷ ἐν τῇ στρατοπεδεύσει χώραν τε εἶχον τὴν τῇ ὀπλίσει ἑκάστη ἐπιήδειαν, καὶ ἥδεσαν ταύτην ὅποια ἦν, καὶ ^c εἰς ἀναμφοισθήτηον πάντες κατεχωρίζοντο. ^d Καλὸν μὲν γὰρ ἡγεῖτο ὁ Κῦρος καὶ ἐν οἰκίᾳ εἶναι

dextrum, finistrum jumentis cæteris : erant sic etiam descripta cætera, ut quisque stationem suam tum mensurâ tum loco nôisset. Cùm verò vasa colligunt, quisque vasa illa componit, quorum ipsi adsignatus est usus : ac rursum alii jumentis ea imponunt : quo fit, ut simul omnes impedimentorum vectores ad ea veniant, quibus vehendis ipsi sunt destinati ; et simul quisque suis jumentis sua imponat. Ità tempus idem uni tabernaculo et omnibus tollendis sufficit. Eadem est impedimenta deponendi ratio. Præterea singulis est imperatum quid facere debeant, ut omnia necessaria parentur opportunè : idcirco tempus idem et uni parti et omnibus parandis sufficit. Atque uti erat locus ministris singulis hæc necessaria curantibus conveniens, sic et armati milites in metatione castrorum locum illum habebant, qui armaturæ cuius aptus esset, et quis is esset, nôrant, atque ad id universi cum sic occupabant, ut minimè de eo ambigerent. Nimirum Cyrus arbitrabatur etiam in familiâ præclarum esse

^a Ἐπὶ τὰ τέταρτα, &c.] Stephano in mentem venit esse legendum, ἐπὶ τὰ τέταρτα, &c. quæ correctionem adprobo.

^b Καλασκευῆς. καὶ, &c.] Sic MS. Bodl. et editi libri, quos vidi, omnes : Stephano tamen hæc orationis structura displicuit, et ita tantum emendanda visa est : ὥς ἕως ἔχει καὶ περὶ καλασκευῆς, καὶ περὶ τῷ πεποιῆσθαι δὲ τὰ ἐπιήδεια πάντα ἐν καιρῷ. ὥσαύτως γὰρ διατέτακται ἑκάστοις τὰ ποιήτεια. Parva quidem est mutatio, sed

adeò apta, ut sit vel unus præret codex, in contentu nulli exprimebda videretur.

^c Εἰς.] Edit. Ald. ἐπ' ἀναμφ. malè. MS. Bodl. εἰς et pau. ὁ infra εἰς Περσαῖς ἐπιπρὸς. Ut hinc Atreæ.

^d Καλὸν μὲν γὰρ, &c.] Quemadmodum et Hæc. dicitur Εὐρύκλει καὶ ἡμ. v. 471, ut seq.

εὐθὺς αὖτις γὰρ ἀρίστη

Θεοῦ ἀποδοῦναι, κακοθημοσύνη δὲ κακῇ.

In edit. Ald. et MS. Bodl. perperam legitur εὐθυμοσύνη.

ἐπιήδευμα τὴν εὐθημοσύνην· (ὅταν γὰρ τίς τι δέηται, δῆλόν ἐστιν ὅπερ δεῖ ἐλθούλα λαθεῖν) πολὺ δὲ ἔτι κάλλιον ἐνόμιζε τὴν τῶν στρατιωτικῶν φυλῶν εὐθημοσύνην εἶναι, ὅσω τε ὀξύτεροι οἱ καιροὶ τῶν εἰς τὰ πολεμικὰ χρήσεων, καὶ μείζω τὰ σφάλματα ἀπὸ τῶν ὑπεριζούτων ἐν αὐτοῖς· ἀπὸ δὲ τῶν ἐν καιρῷ παρακινουμένων πλείους ἂν ἄξια ταῦτα τὰ κλήματα ἰάρα γινόμενα ἐν τοῖς πολεμικοῖς· διὰ ταῦτα ἔν καὶ ἐπεμέλειο ταύτης τῆς εὐθημοσύνης μάλιστα. Καὶ αὐτὸς μὲν δὴ πρῶτος ἑαυτὸν ἐν μέσῳ κατέλιθε τοῦ στρατοπέδου, ὡς ταύτης τῆς χώρας ἐχυρωτάτης ἔσης· ἔπειτα δὲ τὰς μὲν πεισίστατας, ὥσπερ εἴωθει, περὶ ἑαυτὸν εἶχε, τάτων δὲ ἐν κύκλῳ ἐχομένης ἱππέας τ' εἶχε καὶ ἀρμαπληγάτας. Καὶ γὰρ τάτας ἐχυρὰς ἐνόμιζε χώρας δεῖσθαι, ὅτι σὺν οἷς μάχονται ὅπλοις ἑδὲν πρόχειρον ἔχουτες τάτων στρατοπεδεύουσαι, ἀλλὰ πολλὰ χρόνῳ δεῖναι εἰς τὴν ἐξόπλισιν, εἰ μέλλουσι χρησίμως ἐξοίσειν. Ἐν δεξιᾷ δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ αὐτῷ τε καὶ τῶν ἱππεῶν πεπλασῆς χώρα ἦν· τοξοτῶν δ' αὖ χώρα ἡ πρόσθεν ἦν καὶ ὀπισθεν αὐτῷ τε καὶ τῶν ἱππεῶν. Οπλίτας δὲ καὶ τὰς τὰ μεγάλα γέφυρα ἔχοντας κύκλῳ πάντων εἶχε, ὥσπερ τεῖχος· ὅπως καὶ εἰ δεοὶ τὶ ἐσκευάζεσθαι τὰς ἱππέας, οἱ μονιμώτατοι

studium collocationis aptæ: (nam *hoc modo* si aliquā re quis indiget, planum est quod ire debeat, ut eam sumat) sed multo pulchrius existimabat esse, militares tribus aptè atque ordine disponi, cum in usu rerum bellicarum quanto magis subitæ sunt temporis opportunitates, tanto graviores ab iis *oriuntur* offensiones, qui negligentia sua *et tarditate* eas sibi præripi sinunt: per illos verò, qui mature adfunt, ea fieri videbat, quæ bellicis in rebus quantivis pretii sunt: his igitur de causis aptæ huius collocationis erat perstudiosus. Ac primus quidem ipse castrorum in medio se collocabat, quod is locus esset quàm munitissimus: deinde circum se fidelissimos *quosque*, sicut *et aliàs* consueverat, habebat; atque his orbe factò proximi erant tum equites tum currum ductores. Et enim arbitrabatur his loco tuto esse opus, quod ita in castris agant, ut armis illis, quibus *in hostem* pugnant, expedite uti non possint; sed longo tempore ad armandum se indigeant, si *quid in* utiliter efferre *in aciem* ea velint. Parte verò tum ipsius tum equitum dextrâ et levâ peltistarum locus erat; sagittariorum tam ante quàm post ipsum, et post equites. Gravis armaturæ milites et qui scuta maiora gustabant *suis* omnibus circumdabat, tanquam murum; ut, si necesse esset equites separare, maximè itatarii

^a Ἀξια ταῦτα τὰ, &c.] In edit. *Ald.* in margine tantum agnoscit, nec loci ponon comparat ταῦτα, quod et MS. Bodl. sculat sententia.

πρόσθαι ὄντες παρέχουσιν αὐτοῖς ἀσφαλίην τὴν καθ' ὅλην. Πράξουσιν
δὲ αὐτῷ ἐν ταῖς ἀσπίσιν οἱ ὄντες, ἅτω δὲ καὶ οἱ πελιδνοὶ καὶ οἱ
τοξόται· ὅπως καὶ ἐκ τῶν νεῦρων, οἱ ὄντες τι, ὥσπερ καὶ οἱ ὀπλιταὶ
παρεσκευασμένοι εἰσι πᾶσι τὸν εἰς χεῖρας ἰόσθαι, ἅτω καὶ οἱ τοξόται
καὶ οἱ ἀκονισταί, εἴ τις προσίοισι, ἐξ ἱστορίας ἀκονίζουσιν ἢ τοξοῦσιν
ὕπὲρ τῶν ὀπλιτῶν. Πέχουσιν δὲ καὶ σιμαῖα πάντες οἱ ἄρχοντες ἐπὶ
ταῖς σιμαῖς· ³ οἱ δὲ ὑπάρχει, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ σώ-
φρονες ἴσασιν μὲν καὶ τῶν πλείων τοὺς εὐνοίας, μάστιγα δὲ τῶν ἐπι-
καιρίων· ἅτω καὶ τῶν ἐν ταῖς στρατιαῖς τὰς τε χάρις τὰς τῶν
ἡγεμονίων ἡπισταῖς οἱ Κύρις ὑπάρχει, καὶ τὰ σιμαῖα ἐγγίζουσιν ἃ
ἐκάστος ἦν· ὥς ὅτε διαίτῳ Κύρις, ἐκ ἐξήτων, ἀλλ' οὐ τὴν συνημα-
τοῦτον ἐφ' ἑαυτὸν ἴσται. Καὶ διὰ τὸ εὐκαρινῆ ἑκάστα εἶναι τὰ
φύλα, πάλιν μάστιγαν τὴν οὐλοὶ καὶ ὅποτε τις εὐτακτοῖν, καὶ εἴ τις
μὴ πράττει τὸ προστάθμενον· οὕτω εἰ ἐχούτων, ἡγεῖτο, εἴ τις
ἐπιθεῖτο κινεῖς ἢ ἀνέμει, ὥσπερ ἂν εἰς ἐκδραν εἰς τὸ στρατόπεδον
τὸς ἐπιθεμένους ἐπαίειν. Καὶ τὸ παλαιὸν δὲ εἶναι ἢ τῷτό μόνον
ἡγεῖτο εἴ τις ἐλάττει φάλαγγα εὐέρας, δύσκατος, ἢ βαλύναι,
ἢ ἐκ κίρκης εἰς φάλαγγα καλῶσαι, ἢ ἐκ ἀεζίνης, ἢ ἀριστε-
ρῆς, ἢ ὀπίσθι ἐπικαταβῆναι τῶν πολεμίων, ὁρῶς ἐξελεῖσθαι· ἀλλὰ καὶ

διασπᾶν, ὁπότε δέοι, τακτικὸν ἡγεῖτο, καὶ τὸ τιθεῖναι γε τὸ μέρος ἕκαστον ὅπερ μάστιξ ἐν ὠφελείᾳ αὐτοῖς, καὶ τὸ ταχύνειν δὲ ὅπερ φθάσαι δέοι· πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ^α τακτικῷ ἀνδρὸς ἐνόμιζεν εἶναι, καὶ ἐπιμελεῖτο τῶν πάντων ὁμοίως· καὶ ἐν μὲν ταῖς πορείαις πρὸς τὸ συμπέπλον αὐτὸ διατάξαι ἐπορεύετο, ἐν δὲ τῇ στρατοπεδεύσει ὡς τὰ πολλὰ ^β περ εἰρήνῃ κατεχόριζεν.

Ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι γίγνεται κατὰ τὴν Μιθδικὴν, τρέπεται ὁ Κῦρος πρὸς Κυαξάρην. Ἐπεὶ δὲ ἠσπάσατο ἀλλήλους, πρῶτον μὲν δὴ ὁ Κῦρος εἶπε τῷ Κυαξάρῃ ὅτι αἶσος αὐτῷ ἐξηρημένος εἴη ἐν Βαβυλωνίᾳ καὶ ἀρχαῖα, ὅπως ἔχῃ, καὶ ὅταν ἐκεῖτε ἔλθῃ, ὡς εἰς οἰκεία καλῶνται· ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλα δῶρα ἔδωκεν αὐτῷ πολλὰ καὶ καλά. Ὁ δὲ Κυαξάρης ταῦτα μὲν ἐδέξατο, προσέπεμψε δὲ αὐτῷ τὴν θυγατέρα σέφανόν τε χρυσῶν καὶ ἡλίας φέρουσαν, καὶ σρεπτὸν καὶ σολὴν Μιθδικὴν ὡς δυνατὸν καλλίστην. Καὶ ἡ μὲν δὴ παῖς ἐσεφάνε τὸν Κῦρον· ὁ δὲ Κυαξάρης εἶπε, Δίδامي δέ σοι, ὦ Κῦρ, καὶ αὐτὴν ταύτην γυναῖκα, ἐμὴν ἔσαν θυγατέρα· καὶ ὁ σὸς δὲ πατήρ ἔγχευε τὴν τῇ ἐμῷ πατρὸς θυγατέρα, ἐξ ἧς σὺ ἐγένε· αὕτη δὲ ἐστὶν ἢ σὺ πολλάκις, παῖς ὢν, ὅτε παρ' ἡμῖν ἦσθα, ἐτιθηνήσω.

posse distrahere, cūm necessitas postulat, pertinere ad aciei instruendæ rationem putabat; ac partem quamlibet eo loco collocare, quo plurimum sit profutura: et accelerare cūm opus est antevertere: hæc omnia et his similia putabat ejus esse viri qui struendæ aciei peritus esset, atque hæc pariter omnia curæ habebat: ac in itineribus quidem semper ad id quod accideret *aliter atque aliter* ordinatis copiis pergebat; sed in metatione castrorum plerumque illā, quam diximus, dispositione utebatur.

Cūm autem progrediendo Medorum in regionem pervenissent, Cyrus ad Cyaxarem divertit. Cūmque se mutuo complexi salutassent, primum Cyrus Cyaxari dixit, domum et curiam ei Babylone selectam esse; ut, cūm eò etiam veniret, tanquam in sua divertere posset; deinde munera quoque alia permulta et insignia ei donavit. His Cyaxares acceptis filiam ad ipsum mittit, quæ ei coronam auream, et armillas, et torquem, et Medicam vestem quā fieri potuit pulcherrimam adferbat. Et puella Cyrum coronabat: Cyaxares verò ait, Hanc ipsam tibi, Cyre, uxorem trado, quæ mea est filia: pater quoque tuus patris mei filiam uxorem duxit, quā tu natus es, atque hæc illa est, cui tu puer sæpenumerò, cūm apud nos esses, more nutricis blandiebare;

^α Τακτικῷ ἀνδρὶ] Eos Antiqui vocabant τακτικῶς, qui ea, quæ ad acierum instruendarum scientiam pertinent, vel scriptis tradebant, vel usu ipso alios edo-

cebant. Vide, si libet, quæ notata sunt à doctis. *Casaub.* ad titulum *Æneæ* comment. polior. et ab *Arcerio* ad *græc.* *Ælia* *tactica*.

καὶ ὁπότε τις ἐρωτῇ αὐτὴν τίνη γαμοῖτο, ἔλεγεν ὅτι, Κύρω· ἐπιδίδωμαι δὲ αὐτῇ ἐγὼ καὶ φερὴν Μηδῶν τὴν πᾶσαν· ἥδὲ γὰρ ἐστὶ μοι ἄρην παῖς γυνήσις. Ο μὲν ἄτως εἶπεν· ὁ δὲ Κύρος ἀπεκρίνατο, Ἀλλ', ὦ Κυαξάρη, τό τε γένος ἐπαινῶ καὶ τὴν παῖδα, καὶ δῶρα· βέλτερά μοι εἶπες, σὺν τῇ τῷ πατρὶ γυνάμῃ καὶ τῇ τῆς μητρὸς ταῦτά σοι συναίνεσαι. Εἶπε μὲν ἄτως ὁ Κύρος· ὅμως δὲ τῇ πατρὶ πάλιν ἐδωρήσατο ὅποσα ἄλλο καὶ τῷ Κυαξάρει χαριεῖσθαι· Ταῦτα δὲ ποιήσας, εἰς Πέρσας ἐπορεύετο.

Επεὶ δὲ ἐπὶ Περσῶν ὁρίοις ἐγένετο πορευόμενος, τὸ μὲν ἄλλο σράτευμα αὐτῷ καθέλιπεν, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς φίλοις εἰς τὴν πόλιν ἐπορεύετο, ^a ἱερεῖα μὲν ἄγων ὡς πᾶσι Πέρσαις ἱκανὰ δοῦναι τε καὶ ἐστῆσθαι· δῶρα δ' ἔγχευ ὅσα μὲν ἔπρεπε τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις φίλοις, ὅσα δὲ ἔπρεπε ταῖς ἀρχαῖς καὶ γεραῖοις καὶ τοῖς ὁμοῖοις πᾶσιν· ἔδωκε δὲ καὶ πᾶσι Πέρσαις καὶ Περσίσιν ὅσα περ καὶ νῦν ἐτι δίδωσιν ὅταν περ ^b ἀφικηται βασιλεὺς εἰς Πέρσας. Ἐκ δὲ τῶν συνελέξε Καμβύσης τὰς γεραῖας Περσῶν καὶ τὰς

cūmque interrogabatur ab aliquo, cuinam esset nuptura, Cyrus se nupturam respondebat: addo nomine dotis Mediam universam; nec enim mihi soboles sexūs virilis ulla est legitima. Hæc erant Cyaxaris verba: cui sic respondit Cyrus, Equidem, Cyaxares, et genus laudo et puellam, et munera: sed in his, inquit, tibi de sententiâ patris ac matris adfentiri volo. Et quanquam hæc ita Cyrus diceret, puellæ tamen omnia donabat, quæcunque grata Cyaxari futura putabat. Atque his peractis, in Persiam iter faciebat.

Cūmque pergendo Persarum ad fines pervenisset, copias ibidem cæteras reliquit; ipse cum amicis ad urbem contendit, animantes secum ducens, quæ Persis universis tam ad sacrificia quàm ad epulas sufficerent: munera ferebat etiam qualia patri, matri, amicis cæteris dari deceret; et qualia magistratibus, senioribus iisque omnibus qui *οἰόται* adpellantur, convenirent: prætereà cunctis in Persiâ viris ac fœminis ea largiebatur, quæcunque solet hæc etiam tempestate largiri rex, cūm in Persiam venit. Deinde convocatis Cambytes Persarum senioribus, et illis

^a ἱερεῖα] Vide sis quæ notavimus P. 35.

^b ἀφικηται βασιλεὺς εἰς, &c.] Rectè dicitur rex Persarum ἀφικνεῖσθαι, ἐξίηαι, ἐλαύνει εἰς Πέρσας, quando ex Aulâ suâ et urbe regiâ prodit in publicum, in agrum et regionem populi sui. Quin ita planè (ut Cl. Perizon. notavit) etiam privati cives ex ædibus suis in Forum et Concio-

nem Atheniensium prodeuntes dicuntur *Ἀπὸ* H. V. lib. 2. c. 16. *παρελθόντες εἰς τὴν Ἀθηναίαν*. Eâ verò potissimum de causâ Noster Alique sæpè dicunt. *regem Persarum in Persida profectum esse*, vel, *venisse* εἰς Πέρσας, quòd hic nequaquam habitavit semper in Perside, sed plerumque extra eam, modò Susis, modò Ecbatanis, modò Babylone, rariùs Persepoli.

ἀρχὰς, οἵπερ τῶν μεγίστων κύριοί εἰσι· παρεκάλεσε δὲ καὶ Κύρον, καὶ ἔλεξε τοιαύδε·

“ Ἄνδρες Πέρσαι, καὶ σὺ ὦ Κύρε, ἐγὼ ἀμφοτέροις ὑμῶν οἰκώτως
 “ εὔνας εἰμί· ὑμῶν μὲν γὰρ βασιλεύω· σὺ δὲ, ὦ Κύρε, παῖς
 “ ἐμὸς εἶ. Δίκαιος ἔν εἰμί, ὅσα γινώσκειν δοκῶ ἀθάνα ἀμ-
 “ φοτέροις, ταῦτα εἰς τὸ μέσον λείπειν. Τὰ μὲν γὰρ παρελθούσα
 “ ὑμεῖς μὲν Κύρον ὑψήσατε, σράτευμα δούλης, καὶ ἀρχούσα τέττε
 “ αὐτὸν καὶ ἀσκήσαντες· Κύρος δὲ ἡγόμενος τέττε σὺν θεοῖς εὐ-
 “ κλεεῖς μὲν ὑμᾶς, ὦ Πέρσαι, ἐν πάσιν ἀνθρώποις ἐποίησεν,
 “ ἐνέμας δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάση· τῶν δὲ συστραφευσαμένων αὐτῷ τέττε
 “ μὲν ἀρίστους καὶ πεπαιγμένους, τοῖς δὲ πολλοῖς μισθὸν καὶ τροφήν
 “ παρεσκεύασεν· ἵππικὸν δὲ καλῶσεν Περσῶν, πεποίηκε Πέρ-
 “ σαις καὶ πεδίων εἶναι μέγιστον. Ἦν μὲν ἔν καὶ τοιοῦτον ἔττω
 “ γινώσκῃς, πολλῶν καὶ ἀγαθῶν αἵτιοι ἀλλήλοις ἔσεσθε· εἰ δὲ
 “ ἢ σὺ, ὦ Κύρε, ἐπαρθεῖς ταῖς παρῶσαις τύχαις, ἐπιχειρήσεις
 “ καὶ Περσῶν ἀρχεῖν ἐπὶ πλεονεξία, ὥσπερ τῶν ἄλλων, ἢ ὑμεῖς,
 “ ὦ πολῖται, φθονήσαντες τέττε τῆς δυνάμεως, καταλύειν πει-
 “ ράσεσθε τοῦτον τῆς ἀρχῆς, εὖ ἴξε ὅτι ἐμποδὼν ἀλλήλοις
 “ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔσεσθε. Σὺς οὖν μὴ ταῦτα γίνῃται,

magistratibus, penes quos *illuc* rerum maximarum potestas est, Cyrum etiam arcessivit, et in hanc sententiam dixit :

“ Meritò ego, Persæ, túque *itidem* Cyre, benevolentiam vos com-
 “ plector utroque : nam *ut* rex vobis sum, *ut* tu, Cyre, mihi filius
 “ es. Quamobrem æquum est, me, quæcunque animadvertere mihi
 “ videor in rem utrisque futura, in medium ea proferre. Quod enim
 “ attinet præterita, vos Cyrum auxiliis, cum exercitu tradito illum
 “ etiam ei imperatorem constitueritis : Cyrus ducis munere fungens,
 “ diis juvantibus, vobis quidem, Persæ, apud omnes homines celebri-
 “ tatem nominis, et honorem per Asiam universam conciliavit : præ-
 “ stantissimos autem eorum, qui cum eo militârunt, opulentos etiam
 “ reddidit ; vulgo *militum* stipendia et victum paravit : quin et Persa-
 “ rum equitatu instituto perfecit, ut etiam loca *plana* et campestria
 “ Persæ sibi vindicare possint. Itaque si deinceps etiam in hac sententiâ
 “ persisteatis, multarum *bonarum*que rerum auctores invicem vobis
 “ eritis : sin autem vel tu, Cyre, præsentî felicitique *adè* rerum statu
 “ elatus, perinde Persis imperare tui cum captatione commodi conabere,
 “ ut cæteris ; vel vos, cives, potestatis hujus invidi, imperium ipsi ab-
 “ rogare tentabitis, certò scitote *vosmetipsos* mutuo vobis in multis et
 “ præclaris rebus futuros impedimento. Quapropter ut hæc non accidunt,

“ ἀλλὰ τάλλα, ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη, θύσαντας ὅμοις κοιῆς, καὶ
 “ θεῶς ἐπιμαρτυρούμενος συνδέσθαι, σὲ μὲν, ὦ Κύρε, ὃ ἢν τις
 “ ἢ ἐπιστρατεύηται χώραν Περσίδι, ἢ Περσῶν νόμους διαστῆναι π...
 “ ρᾶται, βοηθήσειν παύρῃ σθένει· ὅμοις δέ, ὦ Πέρται, καὶ τις ἢ
 “ ἀρχῆς Κύρου ἐπιχειρῇ καὶ καταυῖναι, ἢ ὁ ἀφίσταται τῶν τῶν ὑπο-
 “ χειρῶν βοηθήσειν καὶ ὅμοις αὐτοῖς καὶ ἰσὺς καὶ ὁμοῖς ἐπαί-
 “ γησιν. Καὶ ἴσως μὲν αὖ ἐγὼ ζῶ, ἐκὼ γινώσκω ἢ ἐν Πέρσαις
 “ βασιλείᾳ· ὅταν δ' ἐγὼ τελευτήσω, ὅλῳ ἐπὶ Κύρῳ, ἴδω ζῆ.
 “ Καὶ ὅταν μὲν ἕτος ὁ ἀφίσταται εἰς Πέρσας, ὅστις αὖ ὅμοις ἔχει,
 “ τῶν τοῦ θύειν τὰ ἱερὰ ὑπὲρ ὁμοῖν ἄλλοις ὡς ἐγὼ θύω· ὅταν
 “ δ' ἕτος ἐκδήμος ἦ, καλῶς αὖ ὁμοῖς ὁμοῖς ἔχειν, εἰ ἐν τῷ
 “ γένει ὅς αὖ δοκῇ ὁμοῖς ἀριστος εἶναι, ἕτος τὰ τῶν θεῶν ἀπο-
 “ τελεῖν.” Ταῦτα εἰπὼς Καμβύσης, συνέδεξε Κύρῳ τε καὶ
 τοῖς Περσῶν τέλει· καὶ συνδύμενοι ταῦτα τότε, καὶ θεῶς ἐπιμαρτυ-
 ρούμενοι, ἔτω καὶ ὡς ἐτι διαμένονσι ποιῶντες πρὸς ἀλλήλους Πέρσαι
 τε καὶ βασιλεῖς. Τάτων δὲ πρᾶχθεσαν, ἀπῆει ὁ Κύρος.

“ sed bona potius, visum est mihi, posteaquam rem sacram communiter
 “ feceritis, deoque fueritis testati, sic vobis paciscendum esse, ut tu
 “ quidem, Cyre, si quis vel in terram Persidem copias hostiles ducat,
 “ vel leges Persarum convellere conetur, omnibus viribus opem feras;
 “ vos verò, Perse, si quis vel Cylum imperio spoliare, vel eorum ali-
 “ quis, qui ejus in potestate redacti sunt, defendere conetur, tum vo-
 “ bis ipsis tum Cyro, prout denuntiavit, subveniat. Atque dum equi-
 “ dem vivero, meum esto in Persas imperium; verum ubi vivendi
 “ finem i. cetero, planum est, illud Cyri fore, si vivet. Et is quidem
 “ cum in Persiam veniet, pie feceritis si pro vobis hostias cadet, quas
 “ in se nunc cado: ubi vero peregre aberit, rectè vestra se res habe-
 “ bit, ut arbitror, si is ex familia nostra, qui vobis optimus esse vide-
 “ bitur, rem divinam perfecerit.” Quæ Cambyses cum protulisset,
 eadem tum à Cyro, tum à Persarum magistratibus, *de reo communi facto*,
 sunt approbata: et *quædam modum* id temporis hæc pacti sunt, deoque
 contestati, sic et Persæ et rex inter se constanter eadem hæc etiam tem-
 pore observant. Atque his rebus peractis, Cyrus discessit:

ἢ ὁμοῖς.] MS. Bodl. ὁμοῖς, quod Leun-
 clavius in loco veritatis exprimit. Malim
 ἰσὺς καὶ ὁμοῖς.

ὢν τις ἢ ἐπιστρατεύηται.] Hunc verbo-
 rum ordinem restituendum rectè monu-
 erunt Stephanus et Leunclavius. Plus
 particula ἢ perperam sed ἐπιστρατεύηται
 posuerat.

ὁ ἀφίσταται τῶν. &c.] Leunclavius
 restituendum censuit ἢ ἀφίσταται τῶν

ἐπιχειρῇ, vel ἀφίσταται τινος τῶν. &c.
 ut p. 488, inquit, τινος ἀφίσταται censet sig-
 nificatio. Sed nō mutandum: nam ἀφί-
 σταται (unde ἀφίσταται) est *discedo*,
 ἢ *secedo*: et ἀφί, qui (a quo ἀφίσταται mi-
 nime formalum esse, tamen certe virum
 non latuit) est *abjungere facio*, ad *defectio-*
nem facio, &c.

ὁ ἀφίσταται, &c.] Vide p. 488.

Ὡς δ' ἀπὼν ἐγένετο ἐν Μήδοις, συνῶξαν τῷ πατρὶ καὶ τῇ μη-
τρὶ, γαμεῖ τὴν Κυαξάρου θυγατέρα, ἧς ἔτι καὶ νῦν λόφος ὡς
παλαιὰ γενομένης. (Εἶναι δὲ τῶν λοδοποιῶν λέγουσιν ὡς τὴν τῆς
μητρὸς ἀδελφὴν ἔφημεν· ἀλλὰ γραῖς αὐτῆς καὶ παντάπασιν ^a ἦν ἡ
παῖς.) Γήρας δὲ, εὐθὺς ἔχον ἀνεξεύθυνον. Ἐπεὶ δ' ἐν Βαβυ-
λῶνι ἦν, ^b ἐδόκει αὐτῷ σαλράπας ἡδὴ πέμπειν ἐπὶ τὰ κατε-
στραμμένα ἔθνη. Τὸς μέντοι ἐν ταῖς ἀκραῖς στραρχας, καὶ τὸς
χιλιάρχους τῶν κατὰ τὴν χώραν φυλακῶν, ἐκ ἄλλης ἢ ἐαυτοῦ ἐβέλειο
ἀνέειν· ταῦτα δὲ πρὸς αὐτὸν ὅπως, εἴ τις τῶν σαλραπῶν
ὑπὸ πλάτῃ καὶ πλήθει ἀνθρώπων ἐξυβρίσεις, καὶ ἐπιχειρήσεις μὴ
πειθεσθαι, εὐθὺς ^c ἀντιπάλλας ἔχοι ἐν τῇ χώρᾳ. Ταῦτ' ἔβλα-
μενος πράξει, ἔνω συγκαλέσαι πρῶτον τοὺς ἐπικαιρίους, καὶ
προειπεῖν, ὅπως εἰδέναι, ^d ἐφ' οἷς ἴασιν αἱ ἰούλεις· ἐνύμιζε γὰρ ἔτω

Cumque in Mediam pervenisset, de patris matrisque sententiâ Cyaxa-
ris filiam uxorem ducit: quam etiam nunc perhibent fuisse perpulchram.
(Nonnulli autem scriptores historiarum aiunt, matris cum eo sororem
fuisse nuptam: verum ea virgo fuisset omnino tunc anus.) Nuptiis cele-
bratis, mox cum eâ discessit. Cumque esset Babyione, visum est ei satra-
pas jam mittendos esse ad nationes in ditionem redactas. Præsidiorum
verò magistros in arcibus, et tribunos eorum militum, qui per regio-
nem in excubiis erant, alteri, quàm sibi, parere volebat: atque hæc
iâ prospiciebat, cum cogitaret eo pacto futurum ut, si quis satrapa-
rum opibus et hominum multitudine fretus insolenter se gereret, impe-
riūque detrectare niteretur, mox adversarios in ipsâ regione haberet.
Hæc igitur facere cum vellet, primū convocandos iudicabat, quos pro
tempore commodum esset, remque his prius exponendam; ut quas ob
causas mitterentur ii, qui mittendi essent, scirent: nam hæc ratione

^a Ἦν ἡ παῖς.] Vox παῖς ponitur etiam
(Hesychio teste) ἀντὶ παρθένου. Itaque
Leunclavius et Gabriellus rectè eam ver-
tunt *virgo*. Ille autem aliam lectio-
nem (ex ipsius opinor, conjecturâ pro-
fectam) margini editionis suæ ascriben-
dam curavit; nimirum hanc: — ἦν,
ἡ παῖς. quæ Stephano valdè apta esse
videtur. Ego certè, si loco movenda sit
vulgata lectio, malim cum Mureto repo-
nere ἀπαις pro ἡ παῖς. nihil enim ob stare
videtur, quo minus ἀπαις, perinde atque
ἀτακος, sic κοινὸν ὄνομα τῆς τε μηκέτι τι-
μότητος, καὶ τῆς μηδύλας, ut loquitur
J. Pollux lib. 3. *sepm.* 15.

^b Εἰδοκεῖ αὐτῷ σαλράπας, &c.] Quod de
Cyro hoc loco Notter, id propheta Daniel
(Babyione, ut videtur eruditiss. Usserio,

hoc tempore cum Cyro in Mediam pro-
fectus) de Cyaxare tradit, vi. 1. Com-
mune forsitan erat utriusque principis de-
cretum: Cyrus enim regiones, Medica-
rum, quibus præfectus fuerat, copiarum
operâ subactas, ad Cyaxaris ditionem se
adjecisse professus est lib. 5. p. 306. ideò-
que ejus consilio, in superiori illo con-
gressu (de quo vide p. 312.) adhibito,
satrapiarum eam distributionem Cyrum
instituisse, ut credamus par est. Ità ferè
Artaab nps ille ad annum M. 3466. P. J.
4176. ante æram Christ. 538.

^c Ἀντιπάλλας ἔχοι ἐν, &c.] MS. Bodl.
εὐθὺς ἀντιπάλλον ἔχοιεν τὴν χώραν. Camora-
rii liber ἀντιπάλα. Utrique anteferenda
videtur vulgata lectio.

^d Εφ' οἷς ἴασιν] Similiter ἐπὶ in hac sig-
nificatione

ῥάδιον φέρειν ἂν αὐτοῖς. Επεὶ δὲ κατὰσαίη τις ἄρχων, καὶ αἰσθάνοιτο ταῦτα, χαλεπῶς ἂν ἐδόκην αὐτῷ φέρειν, νομίζουσιν δὲ ἐαυτῶν ἀπιστίαν ταῦτα γενέσθαι. Οὕτω δὴ συλλέξας, λείπει αὐτοῖς τοιαῦτα·

“ Ἄνδρες φίλοι, εἰσὶν ἡμῖν ἐν ταῖς κατεστραμμέναις πόλεσι
 “ φηροὶ καὶ φέραραχοι, ὥς τότε κατελίπομεν· καὶ τοῦτοις ἐγὼ
 “ προσάξας ἀπῆλθον ἄλλο μὲν οὐδὲν πολυπραγμονεῖν, τὰ δὲ
 “ τεῖχη διασώζειν. Τέτεις μὲν ἔνθ' ἐπαύσω τῆς ἀρχῆς, ἐπεὶ κα-
 “ λῶς διαπεφυλάκασι τὰ προσαχθέντα· ἄλλους δὲ σαλράπας
 “ πέμψαι μοι δοκεῖ, οἵτινες ἄρξασιν τῶν ἐνοικούντων, καὶ τὸν δασμὸν
 “ λαμβάνουσι τοῖς τε φηροῖς δώσασιν μισθόν, καὶ ἄλλο τελεῶσιν
 “ ὅ,τι ἂν δεῖ. Δοκεῖ δὲ μοι καὶ τῶν ἐνθάδε ὑμῶν οἷς ἂν ἐγὼ
 “ πράγματ' ἀπαρτίω, πέμπων πράξοντάς τι ἐπὶ ταῦτα τὰ
 “ ἔθνη, χώρας γε νέμεσθαι καὶ οἴκους ἐκεῖ· ὅπως δασμοφορῇται
 “ αὐτοῖς δεῦρο, ὅταν τε ἴωσιν ἐκεῖσε, εἰς οἰκεῖα ἔχωσι καλὰ-
 “ γέσθαι.” Ταῦτα εἶπε, καὶ ἔδωκε πολλοῖς τῶν φίλων κατὰ πάσας
 τὰς κατεστραφείσας πόλεις οἴκους, καὶ ὑπηκόους. καὶ ἔτι νῦν εἰσι

laturos id æquioribus animis arbitrabatur. Sin præfectus aliquis *jam* constitutus esset, atque hæc *deinæ* animadverteret, graviter laturos arbitrabatur, *velut* exillimantes hæc ideò fieri, quòd fides sibi non haberetur. Itaque convocatis iis, huiusmodi quædam loquutus est:

“ Sunt nobis, amici, subactis in urbibus et præfidiarii milites et eorum præfecti, quos tunc reliquimus; atque his ego discedens præcepi nihil ut aliud curiosè instituerent agere, sed *munitiones* et castella tuerentur. His equidem magistratum non adimam, cùm præclarè quæ *ipsis* erant mandata conservârint; verùm alii mihi satrapæ mittendi videntur, qui *regionum* incolis præfint, acceptoque tributo, tum præfidiariis militibus stipendium persolvant, tum quidquid præterea necesse fuerit, perficiant. Etiam mihi videtur, iis, qui è vobis hic degunt, et quibus ego negotia impono, dum ad obeunda quædam munera ad istas nationes eos mitto, istic et agros et ædes adsignandas esse; ut et tributum huc illis adferatur, et cùm eò venerint, suas in ædes possint divertere.” Hæc cùm dixisset, multis ex amicis in omnibus subactis urbibus donabat ædes et quos parentes haberent: atque hæc etiam

nificatione tertio casui jungitur *Mat. xxvi. 50.* Non erat igitur, cur eruditif. *Casau-* *donus* improbaret vulgatam istius commat- *tis* scripturam ἐφ' ᾧ πάρε; et alteram *illam* ἐφ' ᾧ πάρε; mallet, quam codex *Alexand.* aliique à doctif. *Christ. Wolfio* me- *morati*, repræsentant. Inauspicatò certè *ad Xenophontem* provocat vir doctissimus,

quò suam stabiliret opinionem: Noster enim, et hæc et illà sæpè usus structura, nunc quarto casui, nunc tertio præpositio- *nem* jungit istam. Sic l. 3. p. 171. ἐφ' *ὧς* τε ἐτρεφόμεθα, &c. l. 7. p. 396. ἐπ' *ἀγαθῷ* παρῆναι. l. 8. infra ἐφ' ᾧ *Κυρος* *αὐτὰ*, &c. Alterius constructionis exempla *ultio* se ubique ferè offerunt.

τοῖς ἀπογόνους τῶν τότε λαβόντων αἱ χῶραι καὶ λαμβάνεσθαι, ἅλλαι ἐν ἄλλῃ γῇ, αὐτοὶ δὲ οἰκῆσαι παρὰ βασιλεῖ. “ Δεῖ δὲ, ἔφη, τὰς
 “ ἰούδας σατράπας ἐπὶ ταῦτας τὰς χῶρας, τοιάτῃς ὑμᾶς σκο-
 “ πεῖν οἷτινες ὅ,τι ἂν ἐν τῇ γῇ ἐκάσῃ καλὸν ἢ ἀγαθὸν ἦ,
 “ μεμνήσονται καὶ δεῦρο ἀποπέμπειν· ὥς μελέχωμεν καὶ οἱ ἐνθάδε
 “ ὄντες τῶν πανταχῇ γινομένων ἀγαθῶν· καὶ γὰρ ἦν τι πρὸς δεινὸν
 “ γίνεσθαι, ἡμῖν ἔσαι ἀμυνέον.” Ταῦτ’ εἰπὼν, τότε μὲν ἔπαυσε
 τὸν λόγον. ἔπειτα δὲ ὥς ἐγίνωσκε τῶν φίλων ἐπὶ τοῖς εἰρημέ-
 νοις ἐπιθυμίας ἶέναι, ἐκλεξάμενος αὐτῶν τὰς δοκῦντας ἐπίη-
 δειοτάτας εἶναι, ἔπεμπε σατράπας, εἰς Αραβίαν μὲν, ^α Μεγά-
 ζυβον· εἰς Καππαδοκίαν δὲ Ἀρταβάταν· εἰς Φρυγίαν δὲ τὴν μεγά-
 λην, Ἀρτακάμαν· εἰς ^β Λυκίαν δὲ καὶ Ἰωνίαν, Χρυσάυταν· εἰς Καρίαν
 δὲ, Ἀδύσιον, ὥσπερ ἦεν· εἰς Φρυγίαν δὲ τὴν πρὸ Ἑλλήσποντον,
 καὶ Αἰολίδα, Φαρνῆχον. Κιλικίας δὲ καὶ Κύπρου καὶ Παφλαγόνων ἐκ
 ἔπεμψε Πέρσας σατράπας, ὅτι ἐκόντες ἐδόκουν αὐτῷ συσφαιεύεσθαι
 ἐπὶ Βαβυλῶνα· δασμοὺς μέντοι συνέταξεν ἀποφέρειν καὶ τούτους·
 Ὡς δὲ τότε Κύρος καλεσθήσαστο, ὅπως ἔτι καὶ νῦν βασιλέως εἰσὶν αἱ ἐν
 ταῖς ἄκραις φυλακαί, καὶ οἱ χιλιάρχοι τῶν φυλακῶν ^γ ἐκ βασιλέως

tempestate posterius eorum, qui tunc *illa* consequuti sunt, in agrorum,
 quorum alii alia in regione siti sunt, possessione permanent: ipsi verò
 apud regem habitant. “ De satrapis autem, inquit, ad regiones illas
 “ mittendis, ut ejusmodi sint vobis videndum est, qui meminerint huc
 “ etiam mittendum esse quidquid in quovis solo pulchri bonive fuerit:
 “ ut etiam nos qui hic manemus *omnium* bonorum, quæ ubique pro-
 “ veniunt, participes simus: nam si quid uspiam rei terribilis existat,
 “ *id* nobis propulandum erit.” Hæc loquutus, finem tunc dicendi
 fecit: ac deinde, quos ex amicis animadverteret eundi cupidos, secun-
 dum conditiones propositas; habito delectu, eos, qui maximè viderentur
 idonei, satrapas misit, in Arabiam, Megazybum: in Cappadociam, Ar-
 tabatam: in Phrygiam magnam, Artacamam: in Lyciam atque Ioniam,
 Chrysantem: in Cariam, Adufium, ut *ipse* petierant: in Phrygiam, quæ
 propter Hellespontum sita est, et Æolidem, Pharnuchum. Ciliciæ verò, et
 Cipro, et Paphlagonibus satrapas Persicos nullos misit, quod ultro visi
 essent adversus Babylonem ejus signa sequuti: sed tamen his etiam tributa
 indixit adferenda. Ut autem Cyrus id temporis constituit, sic etiam nunc
 arcium præsidia regis in *in potestate* sunt, et præfidiariorum tribuni à rege

^α Μεγάζυβον.] Edit. *Εξου. Μεγάζυβον.*
 nec aliter veteres quidam egerunt inter-
 pretes. Sed hoc monstrasse sat est.

^β Λυκίαν.] Legitur etiam *Λυδίαν.* Supra
 quoque p. 404. pro *Λυκίαι* in quibusdam

libris scribitur *Λυδοί.* Lectionem vulga-
 tam utrobique retinendam puto.

^γ *Εκ βασιλέως, &c.*] Eadem est præ-
 positionis istius vis apud *Job. vi. 65.*

εἰσὶ καθεστηκότες, καὶ παρὰ βασιλεῖ ἀποδιδραμμένοι. Προεῖπε δὲ
 πᾶσι τοῖς ἐκπεμπομένοις ^a σαλράπαις, ὡς δυνατὸν, ὅσα ἐώρων
 ποιῆναι αὐτον, πάντα μιμεῖσθαι· πρῶτον μὲν ἵππους καθιστάσαι
 ἐκ τῶν συνεπομένων Περσῶν καὶ συμμάχων, καὶ ἄρμαθῆλοιτας· ὅπό-
 σοι δ' ἂν γῆν καὶ ἀρχεῖα λάθωσιν, ἀναγκάζειν τάς τε ἐπὶ θύρας
 εἶναι, καὶ σωφροσύνης ἐπιμελειμένους, παρέχειν ἑαυτὰς τῷ σαλράπῃ
 χρῆσθαι, ἣν τι δεῖναι. παιδεύειν δὲ καὶ τὰς γιγνομένους παῖδας ἐπὶ
 θύρας, ὥσπερ παρ' αὐτῷ· ἐξελθεῖν δὲ ἐπὶ τὴν θύραν τὸν σαλράπην
 τὰς ἀπὸ θυρῶν, καὶ ἀσκεῖν αὐτὸν τε καὶ τὰς σὺν ἑαυτῷ τὰ πολε-
 μικά. “Ὁς δ' ἂν ἐμοί, ἔφη, καὶ λόγον τῆς δυνάμεως πλείωσα
 “ μὲν ἄρματα, πλείους δὲ καὶ ἀρίστους ἵππους ἀποδεικνύῃ, τῦτον
 “ ἐγώ, ὡς ἀγαθὸν σύμμαχον καὶ ὡς ἀγαθὸν συμφύλακα Πέρ-
 “ σαις τε καὶ ἐμοί τῆς ἀρχῆς, τιμήσω. Ἐσονται δὲ παρ' ὑμῶν καὶ
 “ ^b ἑδραῖς, ὥσπερ παρ' ἐμοί, οἱ ἀρίστοι προδεδιμημένοι· καὶ τρά-
 “ πεζα, ὥσπερ ἡ ἐμὴ, τρέφωσα μὲν πρῶτον τὰς οἰκέτας, ἐπεισά-
 “ δει, καὶ ὡς φίλοις μελαδιδόναι, ἱκανῶς κικοσμημένῃ· καὶ ὡς τὸν
 “ καλὸν τι ποιῆναι καθ' ἡμέραν ἐπιτελεῖν. Κτεῖσθε δὲ καὶ

constituuntur, et apud regem descripti *cenfus eorum* exstant. Præterea
 satrapis omnibus, quos emittebat, edixit, ut omnia, quæcunque se fa-
 cere viderent, pro viribus imitarentur: primum equites et curruum agi-
 tatores ex illis Persis ac sociis qui comitarentur ipsos, instituerent: qui-
 cunque verò et agros et palatia consequuti essent, eos ad frequentandam
 portam cogerent, utque temperantiae studiosi, satrapæ semet utendos
 exhiberent, si quid usus posceret: etiam liberos, qui *ibi* nascerentur, ad
 portam educarent *et instituerent*, quemadmodum apud ipsum fieret:
 itidem satrapam, quos haberet ad portam, venditam educere debere, ac
 tum se tum suos ad res bellicas exercere. “ Qui autem mihi, ait, pro
 “ ratione potestatis *sive* currus plurimos, plurimos etiam præstantissi-
 “ mosque equites effecerit, hunc ego, tanquam egregium belli socium,
 “ et tanquam præclarum custodiæ imperii tum Persici tum mei adju-
 “ torem, honoribus ornabo. Sint apud vos etiam scissionibus, periende
 “ atque apud me, viri præstantissimi præ cæteri honorati: *sic* et men-
 “ sa, quæ sicut *et* mea, primum domesticis alit: deinde, sat bonè in-
 “ structa *sit* tum ad impertiendum amicis; tum ad honorem illi exhi-
 “ bendum, qui singulos in dies aliquid præclarè geret. Etiam septa vobis

^a Σαλράπαις, ὡς δυνατὸν ὅσα, &c.] Sic
 reposuimus ex conjecturâ Leunclavii; cui
 nonnihil favet *Gabriellii* vet. exempli ὅσα
 ἑώρων exhibentis auctoritas. Legebatur
 antea — σαλράπαις ὅσα δυνατὸν ἑώρων
 ποιῆναι, &c.

^b ἑδραῖς.] Sic corrigendum ex iis quæ

paulò infra leguntur, n. 495. πάντες δὲ
 οἱ ἀρίστοι τῶν παρὸντων ἑδραῖς προδεδιμημένοι.
 Vulgò scribitur ἑδραῖ. *Campanarii* liber hanc
 offert lectionem: ἑδραν δὲ παρ' ὑμῶν καὶ
 ἑδραῖ, ὥσπερ παρ' ἐμοί προδεδιμημένοι:
 cui receptam nemo non, opinor, ante-
 ferendum videt.

“ παραδείσας, καὶ θηρία τρέφετε, καὶ μήτε αὐτοὶ ποτε ἄνευ πόνης
 “ σίτον παράθεσθε, μήτε ἵπποις ἀγυμνάσας χόρτον ἐμβάλλετε·
 “ οὐ γὰρ ἂν δυναίμην ἐγὼ εἶς ὢν ἀνθρωπίνῃ ἀρετῇ τὰ πάντων
 “ ὑμῶν ἀθλὰ διατῶζειν, ἀλλὰ δεῖ ἐμὲ μὲν ἀθλὸν ὄντα σὺν
 “ ἀθλοῖς τοῖς παρ’ ἐμῶ ὑμῶν ἐπικερὸν εἶναι· ὑμᾶς δὲ ὁμοίως
 “ αὐτὰς, ἀθλὰς ὄντας, σὺν ἀθλοῖς τοῖς μετ’ ὑμῶν ἐμοὶ συμ-
 “ μάχας εἶναι. Βυλοίμην δ’ ἂν ὑμᾶς καὶ τὰτο καλانوῆσαι, ὅτι
 “ τέτων ὦν νῦν ὑμῶν παρακελεύομαι, οὐδὲν τοῖς δούλοις προσ-
 “ τάττω· ἃ δ’ ὑμᾶς φημι χρῆναι ποιεῖν, ταῦτα καὶ αὐτοὺς πει-
 “ ρᾶμαι πάντα πράττειν. Ὡςπερ δ’ ἐγὼ ὑμᾶς κελεύω ἐμὲ μι-
 “ μεῖσθαι, ἔτω καὶ ὑμεῖς τὰς ὑφ’ ὑμῶν ἀρχὰς ἔχοντας μιμεῖσθαι
 “ ὑμᾶς διδάσκειν.”

Ταῦτα δὲ Κύρου ἔτω τότε τάχατος, ἔτι καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ
 πᾶσαι μὲν αἱ ὑπὸ βασιλεῖ φυλακαὶ ὁμοίως φυλάττονται, πᾶσαι
 δὲ αἱ τῶν ἀρχόντων θύραι ὁμοίως θεραπεύονται, πάντες δὲ οἱ οἶκοι
 καὶ μεγάλοι καὶ μικροὶ ὁμοίως οἰκοῦνται· πάντες δὲ οἱ ἄριστοι τῶν
 παρόντων ἔδραις προέξουσιν, πᾶσαι δὲ αἱ πορεῖαι συνέλκ-
 μέναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰσὶ, πᾶσι δὲ συσκευαζέσθαι πολ-
 λαὶ πράξεις ὁλίκοις ἐπιστάταις. Ταῦτα δ’ εἰπὼν ὡς χρὴ ποιεῖν
 ἐκάστας, καὶ δυναμὶν ἐκάστῳ προσθεῖς, ἐξέπεμπε, καὶ προεῖπεν ἅπασιν

“ hortorum sumto, ac feras alite, nec ipsi unquam labore nullo præ-
 “ cedente cibum vobis adponite, neque pabulum equis non exercitis
 “ obijcite : non enim fieri poterit, ut unus ego virtute humanâ vestrum
 “ omnia bona tuear ; sed necesse est ut ipse, strenuum me præbendo,
 “ cum viris fortibus à me mittendis, vobis auxilio sim ; ac vos itidem
 “ viros esse fortes oportet, et cum vestris, qui et ipsi fortes sint, belli
 “ mihi socios et adjuvares esse. Velim hoc etiam consideretis, nihil
 “ me horum, ad quæ jam vos cohortor, fervis imperare : et quæ vobis
 “ facienda esse aio, hæc ipsemet exsequi omnia studeo. Denique ut
 “ vos ego me imitari jubeo, sic etiam vos illos, qui vestro sub imperio
 “ magistratus habent, ad vos imitandos instituite.”

Atque hæc uti tum Cyrus instituit, sic etiam hodiè cuncta regis impe-
 rio subiecta præsidia custodiuntur, et omnes magistratuum portæ offici-
 osè pari ratione frequentantur, omnesque tum amplæ tum exiguæ do-
 mus simili modo administrantur : omnes ex iis, qui adsunt, præstantissimi
 sessionibus honoris ergo supra cæteros ornantur ; omnia itinera eodem
 modo instituuntur, perque paucos præfectos res multæ brevi compendio
 curantur. His indicatis, quemadmodum se gerere singuli deberent,
 ac manu militum cuique datâ, sic eos dimisit, ut prædiceret universis,

παρασκευάζεσθαι ὡς εἰς νέωλα γραλείας ἐσομένης, καὶ ἀποδείξουσ ἀνδρῶν καὶ ὀπλῶν καὶ ἵππων καὶ ἀρμάτων. Καλενοήσαμεν δὲ καὶ τὸ ὅτι Κύρῳ κλέαρχαντος, ὡς φασι, καὶ νῦν ἔτι διαμένει· ἐφοδεύει γὰρ ἀνὴρ κατ' ἐνιαυτὸν αἰεὶ σφάτευμα ἔχων· ὅς, ἢν μὲν τις τῶν σατραπῶν ἐπικηρίας δέηται, ἐπικηρεῖ· ἢν δέ τις ὑβρίζη, σωφρονίζει. ἢν δέ τις ἢ δασμῶν φορᾶς ἀμελῇ, ἢ τῶν ἐνοίκων φυλακῆς, ἢ ὅπως ἡ χώρα ἐνεργὸς ἢ, ἢ ἄλλο τι τῶν τελασμένων παραλίπη, ταῦτα πάντα καλεῖρεπίζει. ἢν δὲ μὴ δύνῃται, βασιλεῖ ἀπαγγέλλει· ὁ δὲ ἀκύνῳ βελεύεται περὶ τῆς ἀτακίας· καὶ οἱ πολλάκις λεγόμενοι ὅτι βασιλέως υἱὸς καλεῖται, βασιλέως ἀδελφὸς, βασιλέως ὀφθαλμὸς, καὶ ἐνίοτε καὶ ἐκφαινόμενοι, ἔτσι τῶν ἐφόδων εἰσὶν· ἀποτρέπεται γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὁπόθεν αὐτὸν βασιλεὺς κελεύῃ.

Καλεμάθομεν δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλο μηχανήματα πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, ἐξ ἧς ταχέως ἡσθάνετο καὶ τὰ πάντοτε ἀπέχοντα ὅπως ἔχοι. Σχεψάμενος γὰρ πόσῃν αὐτὸν ὁδὸν ἵππος κατανύτοι τῆς ἡμέρας ἐλαυνόμενος ὥστε διαρκεῖν, ἐποίησάν τε ἵππωνας τοσούτο διαλείπουσας, καὶ ἵππους ἐν αὐτοῖς καλίσησε, καὶ τὰς ἐπιμελεμένους τέτων· καὶ ἄνδρα ἐφ' ἑκάστῳ τῶν τόπων ἔταξε τὸν ἐπιήδειον παραδέχεσθαι τὰ φερόμενα γράμματα, καὶ παραδιδόναι, καὶ παραλαμβάνειν

pararent sese, quod suscipienda in annum proximum esset expeditio, et Iustrandi milites, arma, equi, currus. Hoc etiam ab auctore Cyro profectum, ut aiunt, nunc quoque ferveri animadvertimus: obit quispiam satrapias ditionis Persicæ cum exercitu singulis annis: qui, si satraparum aliquis indiget auxilio, fert ei auxilium; si quis insolenter se gerit, eum sanam ad mentem revocat: quod si quis vel tributa conferenda, vel incolas custodiendos, vel agrum colendum minus diligenter curat, vel aliquid aliud ex iis quæ sunt imperata prætermittat, hæc ille corrigit omnia: si verò nequeat, regi denuntiat: is ubi rem audit, de eo, qui spreto imperio se petulanter gerit, deliberat; ac si sapenumero, de quibus dicitur, regis filius descendit, regis frater, regis oculus, licet aliquando non conspiciantur, circitores illi sunt: nam unusquisque horum revocatur, undecunque rex jubet.

Etiam aliud quiddam excogitasse Cyrum cognovimus, quod ad magnitudinem imperii pertinet, unde celeriter intelligeret, qui etiam rerum longè remotarum status esset. Cum enim considerasset, quantum itineris equus agitatione diurnâ conficere viribus integris posset, equorum stabula parari curavit, quæ tantundem distarent, et in his equos constituit, cum illis qui eorum curam gererent: ordinavit et quolibet loco quendam qui tum ad recipiendum literas adlatas, tum ad tradendum eas aliis idoneus esset; quique defatigatos equos

τὰς ^a ἀπειρηκότας ἵππους καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλεῖς. Ἔστι δ' ὅτι καὶ τὰς νύκτας φασὶν ἵσασθαι ταύτην τὴν πορείαν, ἀλλὰ τῷ ἡμερινῷ ἀγγέλῳ τὸν νυκτερινὸν διαδέχασθαι. Τῶν δὲ ἔτι γνωσμένων, ^b φασὶ τινες θάττον τῶν γεράνων ταύτην τὴν πορείαν ἀνυτεῖν. ^c εἰ δὲ τῆτο ψεύδονται, ἀλλ' ὅτι γε τῶν ἀνθρωπίνων ^d πεζῇ πορείῳ αὕτη ταχίστη, τῆτο εὐδηλον. Ἀθὰν δὲ, ^e ὡς τάχιστα ἕκαστον αἰσθανόμενον, ὡς τάχιστα ἐπιμελεῖσθαι.

Ἐπεὶ δὲ περιῆλθεν ὁ ἐνιαυτός, συνήειρε γραμίαν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ λέγεται αὐτῷ γενέσθαι εἰς δώδεκα μὲν ἵππων μυριάδας, εἰς δισχίλια δὲ ὄρμαλα δρεπανηφόρα, πεζῶν δὲ εἰς μυριάδας ἐξήκοντα. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνεσκευάσατο αὐτῷ, ^f ὄρμα δὲ ταύτην τὴν γρατείαν, ἐν ᾗ λέγεται καλὰσρέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ^g Συρίαν

et homines exciperet, ac alios mitteret recentes. Atque hoc in itinere nē noctu quidem interdum cessare eos dicitur, sed nuntio diurno succedere nocturnum. Quæ cū ita fiunt, aiunt nonnulli gruum volatu celerius iter *istos* huiusmodi conficere: quod si verè non dicitur, saltem hoc manifestum est, omnium pedestrium itinerum, quæ homines conficiant, hoc velocissimum esse. Bonum est autem, ut quamprimùm aliquid animadvertitur, *etiam* cura quàm celerrimè adhibeatur.

Posteaquam annus præterisset, Cyrus exercitum Babylonem coëgit, habuissèque fertur ad centum viginti equitum millia, currus falcatos bis mille, peditum millia sexcenta. Quo adparatu facto, expeditionem illam suscepit, quæ nationes universas sibi subiecisse dicitur, quæ ab ingressu Syriæ

^a Ἀπειρηκότας ἵππους καὶ ἀνθρώπους, &c.] In libris vulgatis non existant καὶ ἀνθρώπων: quæ tamen verba fuere in exemplaribus *Philadelpho* et *Gabrielio* visis reperta; atque adeò haud cunctanter à me, adficientibus Stephano et Leunclavio, restituta.

^b φασὶ τινες] Non φασὶ τινες sed φασὶ τινας, à Leuncl. redditum, quod aptius ei visum est: mihi non item. Cæterùm de cursoribus istis vide *Herodot.* l. 8. c. 98. et *Suid.* ad v. Ἀγλαοί.

^c εἰ δὲ τοῦτο—ἀλλὰ, &c.] Similiter ἀλλὰ post si loco tamen usurpatur *2 Cor.* xiii. 4. *Col.* ii. 5.

^d πεζῇ πορείῳ] Scilicet ad differentiam τῶν κατὰ θάλασσαν: perinde atque πεζοὶ apud auctores opponi solent τοῖς ναυμαχοῦσι, et πεζὴ δύναμις τῇ ναυικῇ. Similiter *peditus ire*, est *terrâ ire* apud *Cæsar.* B. C. l. 2. c. 23. et apud *Cicer.* in *Vatin.* c. 5. *peditibus iter conficere* et *navigare* opponuntur.

^e ὡς τάχιστα ἕκαστον] Stephanus scribendum arbitratur ἕκαστον, aut ἕκαστον, utrumlibet in neutro genere. Sed nihil muto.

^f ὄρμα δὲ ταύτην, &c.] Ità MS. Bodl. et libri editi, quos vidi, omnes. Liber Budensis, teste Leunclavio, habet ταύτην τὴν γραμίαν ἔχον, ἐν ᾗ λέγεται, &c. Ipse malim quidem cum Stephano retinere vulgatam lectionem, et statim post ὄρμα δὲ adijcere præpositionem εἰς, vel ἐπὶ: sic l. i. p. 51. ὄρματο ἐπὶ τὴν γραμίαν. Quod omnino faciendum; nisi cuiquam visum fuerit ὄρμα transitive sumere.

^g Συρίαν εἰς θάλασσαν] Ex eodem libro Budensi Leunclavius etiam adfert probatque Συρίαν εἰς θάλασσαν: cui vulgata tamen scriptura mihi nequaquam postponenda videtur. Verba enim de eo possunt intelligi, qui ingressus Syriam, ultra eam ad mare usque rubrum pergat.

εἰσελθὼν οἰκεῖ μέχρις ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἢ εἰς Αἴγυπτον στρατεία λείπει γενέσθαι, καὶ καταστρέφασθαι Αἴγυπτον. Καὶ ἐκ τούτου τὴν ἀρχὴν ὠρίζεν αὐτῷ πρὸς ἑω μὲν, ἢ ἐρυθρὰ θάλαττα. πρὸς ἀριστερὸν δὲ, ὁ Εὐξείνιος πόντος· πρὸς ἐσπεραν δὲ, Κύπρος καὶ Αἴγυπτος· πρὸς μεσημερίαν δὲ, Αἰθιοπία. Τάτων δὲ τὰ πέρατα τὰ μὲν διὰ θαλάσσης, τὰ δὲ διὰ ψύχους, τὰ δὲ διὰ ὕδατος, τὰ δὲ διὰ ἀνδρείαν δυσοίκητα. Αὐτὸς δ' ἐν μέσῳ τήνων τὴν διαίταν ποιησάμενος, ^α τὸν μὲν ἀμφὶ τὸν χειμῶνα χρόνον διήλθεν ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ τὰ μῆνας· (αὕτη γὰρ ἀλλερινή ἡ χώρα) τὸν δὲ ἀμφὶ τὸ ἔαρ, τρεῖς μῆνας ἐν Σύροις· τὴν δὲ ἀκμὴν τῆς θέρης, δύο μῆνας ἐν Εκβατάνοις· ἔτω δὲ ποιᾶντ' αὐτὸν λέγουσιν ἐν ἐαρινῷ θάλλει καὶ ψύχει διάλειν αἰεὶ. Οὕτω δὲ διέκειτο πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, ὥς πᾶν μὲν ἔθνος μειονεκτεῖν ἰδοῦκε, εἰ μὴ Κύρῳ πέμψεν

ad mare rubrum usque sedes suas habent. Postea suscepta in Ægyptum fertur expeditio, quā Ægyptum subegerit. Atque adeo deinceps imperium Cýri terminabat ad orientem, mare rubrum; ad septentriones, pontus Euxinus; occidentem versùs, Cyprus et Egyptus; ad meridiem, Æthiopia. Harum autem regionum extremi fines, partim ob calorem, partim propter frigus, partim propter aquam, partim ob aque inopiam sunt propemodùm inhabitabiles. Ipse cum in harum medio viveret, hyberno tempore septem menses Babylone degebat; (ista quippe regio tepida est) verno, tres menses Sufis; ipsâ æstate vigente, menses duos Ecbatanis: quod quia faceret, semper in calore frigoreque verno vitam egisse dicitur. Erat autem ea hominum erga ipsum adfectio, ut natio quævis deteriore videretur esse conditione, si non Cyro mitteret quid-

^α Τὸν μὲν ἀμφὶ τὸν, &c.] Quod Cýri institutum reliquit deinceps Persarum reges fratre secuti sunt. Noster ἀναδ. γ'. sub finem: ἢ δὲ πρὸς ἑω, ἐπὶ Σύροις τε καὶ Εκβατάνοις φέροι, ἔθνα περιζῶν καὶ ἐκρῶν λέγεται βασιλεὺς. *Plutarch.* de exil. p. 604. καὶ τὰς τούτων Περσῶν βασιλεὺς ἐμακάριζεν, ἐν Βαβυλῶνι τὸν χειμῶνα διατρίβειν· ἐν δὲ Μηδίᾳ (Ecbatans nunc) τὸ θέρους· ἐν δὲ Σύροις, τὸ ἔαρ. Apud eundem, Diogenes etiam iussu Athenis Corinthum, et Corintho Thebas migrationes instituto illi addidisse dicitur, de *perfect. vitæ.* p. 78. περιέλας τὰς βασιλείας, ἔαρος μὲν ἐν Σύροις, καὶ χειμῶνος ἐν Βαβυλῶνι, θέρους δ' ἐν Μηδίᾳ διατρίβειν. Hinc apud *Aristotem*, *Roma enclim.* p. 203. τ'. 1. Edit. Οὐκ ἐμμένει τινὲς βασιλεὺς, — καὶ πᾶσι τοῖς. *Athenis* quidem de *perfect. vitæ.* l. 10. c. 6. de Persarum regibus

loquitur tanquam περιζῶν μὲν ἐν Σύροις, χειμῶνος δὲ ἐν Εκβατάνοις. At locum esse corruptum, legendumque ibi commutatis verbis, περιζῶν μὲν ἐν Εκβατάνοις, χειμῶνος δὲ ἐν Σύροις, animadvertit post doctiss. *Erasmium* Illustrat. *Exak. Spauhemius* Obierv. ad *Julii* orat. 1. p. 126. Minor autem neque hunc neque illum apud *Strabonem* idem ferè dici, atque id quod ex *Æliano* adtulerunt, animadvertisse: is enim lib. 11. p. 795. sic scribit, καὶ ἔν τὰ Εκβατάνοις χειμῶνι τοῖς Περσῶν. *Plut.* καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς Παρθυαίων βασιλεῦσι τὴν αὐτὴν παρεχέσθαι χρῆαν τε, καὶ ἀσφάλειαν. Item eundem l. 15. p. 1079, tradit, *Ecbatans* regibus Parthorum æstiva æsentibus solem esse. Confer, si libet, *Dion. Cæsarij* orat. 6. p. 86. *Atth.* l. 12. c. 1. p. 513.

ὅ,τι καλὸν αὐτοῖς ἐν τῇ χώρῃ ἢ φύσει, ἢ τρέφει, ἢ τεχνῶτο· πάντα δὲ πόλεις ὡσαύτως· πᾶς δὲ ἰδιώτης πλάσιος ἂν ᾔετο γενέσθαι, εἴ τι Κύρῳ χαρίσαιο· καὶ γὰρ ὁ Κύρος λαμβάνων παρ' ἐκείνων ὧν ἀφρονίαν εἶχον οἱ διδόντες, ἀντιδίδεκε ὧν σπανίζοντες αὐτὰς αἰσθάνοιτο.

Οὕτω δὲ τῷ αἰῶνος προκεχωρηκότος, μάλα δὲ πρεσβύτης ὧν ὁ Κύρος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας ^a τὸ ἑβδομον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ πάλαι δὴ, ὥσπερ εἶκος, ἐτελελευτήκεσαν αὐτῷ· ὁ δὲ Κύρος ἔθυσσε τὰ νομιζόμενα ἱερά, καὶ τῷ χορῷ ἡγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια, καὶ τὰ δῶρα πᾶσι διέδωκεν, ὥσπερ εἴωθει. Κοιμηθεὶς δ' ἐν τῷ βασιλείῳ, ὄναρ εἶδε τοιόνδε· ἔδοξεν αὐτῷ προσελθὼν ^b κρείττων τις ἢ κατὰ ἄνθρωπον, εἰπεῖν,

quid ipsis egregium in regione sua vel nasceretur, vel aleretur, vel arte perficeretur; itidem quævis urbs: et quivis homo privatus opulentum se arbitrabatur, si quid Cyro gratificaretur: nam Cyrus à singulis accipiens ea, quorum copiam illi, qui dabant, haberent: vicissim eis largiebatur ea, quorum ipsos inopes esse animadverteret.

Posteaquam hoc modo ætate provectiori Cyrus esse cœpisset, admodum senex vice jam septimâ, ex quo imperium adeptus erat, in Persiam venit. Quo tempore tum pater tum mater ipsius jamdudum, ceu credi par est, è vivis excefferant: hic Cyrus sacrificia statuta fecit, ex instituto patrio cherum Persarum duxit, et pro more munera in omnes distribuit. Consoptus autem in regiâ, somnium hujusmodi vidit: accedere quispiam ad ipsum visus est, humanâ specie augustior, quidiceret,

^a Τὸ ἑβδομον, &c.] *Gabrielius* ex vetust. exempl. adfert τὸ ἑβδομον ἢ ἐπὶ, &c. nec malè. Veteres quidam Interpretes cùm parum locum hunc acceperint, verterintque adeὸ τὸ ἑβδομον anno septimo, insignes quosdam temporum et annalium scriptores (nominatim *Terentium* ad an. M. 3494. *Petavium* de Doctr. Temp. l. 10. c. 15. *Pridcauxium* ad an. 530.) in errorem induxerunt. Hi enim, Nostro *Cyr. p.* l. 8. auctore citato, adfirmant, Cyrum anno imperii sui septimo occubuisse. At certè Xenophontem à *Petavio* saltem attentius lectum esse oportuit, priusquàm ad auctoritatem ejus in Historiâ fidemque imminuendam fuerat adgressus. Τὸ ἑβδομον Græcis idem est quod Latinis septimum: similiter τὸ τρίτον, τὸ τέταρτον, τὸ πέμπτον sonant tertium, quartum, quintum. Quare docti illi viri perperam ex hoc loco (neque enim alium, opinor, ullum ad sententiam suam trahere potuerunt) Xenophontem septem annos *Babylonici* regni

Cyro tribuisse, collegerunt. Hâc de re plura forsitan alibi.

^b Κρείττων] Præter vulgarem significationem, *Deum* etiam notat, aut rem, in quâ vis inest major aliqua. *Plato* in *Sophistâ* p. 216. τάχ' ἂν ἂν καὶ σοὶ τις ἄτος τῶν κρείττων συνέποιτο. *Plutarch* in *Pyrrho* p. 399. τῷτο τὰς βαρβάρους ἐπέσχε τοῦ πρὸς αὐτὸν χαρεῖν, ὡς τινα τῶν κρείττων Σαρμάσσης. *Lucian*. in *Symp.* ed. *Amst.* p. 636. ἐδεξιῶντο ὡς τινα τῶν κρείττων, ut *æcorum quæpiam exceperunt*: non verò ut verterat ille, ut *quæpiam ex præstantioribus*, &c. *Aristid.* παναθην. T. 1. p. 96. edit. *Oxon.* ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἐστὶν ἔργον ὑπὸ τῶν κρείττων πεποιημένον, &c. Sic Auctores alii. *Heyschius*, εἰ κρείττονες, οἱ θεοί. Cui loquendi modo lucem scenerare videtur *Xenophon*, pleniori hâc usus oratione, κρείττων τις ἢ κατὰ ἄνθρωπον. De divinis ἐπιφανεῖσι vide quæ differuit *Cl. Cleric.* ad *Gen.* xii. 7.

συσκευάζου, ὦ Κύρη· ἡδὴ γὰρ εἰς θεὸς ἄπει. Τῷτο δὲ ἰδὼν τὸ οὐκ ἔξηγέρθη, καὶ σχεδὸν ἐδόκει εἰδέναι ὅτι τοῦ βίου ἡ τελευταῖα παρρηΐα· Εὐθύς ἔν λαβὼν ἱερεῖα, ἔθηκε Διὶ τε πατρὶν καὶ Ἡλίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἃ ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς Πέρσαι θύουσιν, ὥδε ἐπευχόμενος·

“ Ζεῦ πατρὶν καὶ Ἡλίε, καὶ πάντες θεοὶ, δέχεσθε τάδε, καὶ τελεστή-
 “ ρια πολλῶν καὶ καλῶν πράξεων, καὶ χαριστήρια, ὅτι ἐσημνήσαί
 “ μοι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν ἑρανοῖς ὁ σημεῖοις καὶ ἐν οἶανοις καὶ ἐν
 “ φήμαις ἃ τ’ ἐχρῆν ποιεῖν καὶ ἃ ἐκ ἐχρῆν. ὁ πολλὴ δ’ ὑμῖν
 “ χάρις ὅτι καὶ γὰρ ἐγὼ γινώσκον τὴν ὑμετέραν ἐπιμέλειαν, καὶ οὐδε-
 “ πώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἀνθρώπου ἐφρόνησα. Αἰτῶ-
 “ ραι δ’ ὑμᾶς δεῖναι καὶ νῦν παισὶ μὲν καὶ γυναῖκε καὶ φίλοις
 “ καὶ πατρίδι εὐδαιμονίαν· ἐμοὶ δὲ, οἷόν περ αἰῶνα δεδῶκετε, ται-
 “ αὐτήν καὶ τελευτὴν δεῖναι.” Ο μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας, καὶ
 οἶκαδε ἐλθὼν ἔδοξεν ἡδέως ἀναπαύσεσθαι, καὶ κατεκλίθη. Ἐπεὶ
 δὲ ὥρα ἦν, οἱ τελευτῶντες προσιόντες λάσασθαι αὐτὸν ἐκέλευον. Ο δ’

para te, Cyre: nam ad deos jam iturus es. Hoc somnio viso, excitatus est, propèque scire videbatur, vitæ sibi finem adesse. Quamobrem sumptis mox hostiis, Jovi patrio, et Soli, et diis cæteris in summis montium jugis, qui Persis sacrificandi mos est, rem divinam fecit, et hujusmodi usus est precatione: “ Jupiter patrie, túque Sol, ac vos dii
 “ universi, accipite hæc sacra, quibus et multis præclarisque actionibus
 “ finem impono, et gratias vobis ago, quòd mihi tum in sacrificiis tum
 “ signis cœlestibus, tum auguriis tum ominibus ea significastis, quæ vel
 “ facienda vel omittenda erant. Magnas etiam vobis gratias ago, quòd
 “ et ipse curam de me vestram agnoverim, et nunquam me rebus pro-
 “ speris supra conditionem humanam extulerim. Rogo autem vos,
 “ ut nunc quoque liberis, uxori, amicis, patriæ felicitatem largiamini:
 “ mihi verò peto, ut quale concessistis ævum, talem etiam exitum de-
 “ tis.” His peractis, cùm domum revertisset, quieti se dare decrevit, et decubuit. Posteaquam tempus ità posceret, accedunt ii, quibus hoc erat negotii datum, atque ut lavet, hortantur. Suaviter ille se

^a Ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς, &c.] Pro ὡς Πέρσαι θύουσιν. Stephano placet ἐπὶ ὧν Πέρσαι θύουσιν. Sed nihil muto.

^b Σημεῖοις] In MS. Bæll. et editione Ald. non comparet vox ista: quam tamen genuinam esse ostendit vel hic locus p. 51. ὅτι μὲν, ὁ πατὴρ, θεοὶ Ἡεὶ τε καὶ ευμενεῖς σήμενοι σε, καὶ ἐν ἱεροῖς δεῖναι καὶ ἐν ἑρανοῖς σημεῖοις.

^c Ἐν φήμαις] Vox φήμα, inquit Euse-

bius ad Pl. x. p. 799. ὡς τὴν ἀπλῆν ἀνθρώπινον θελοῦ λαλῆναι, ἀλλὰ τὰ θεοῦ λέγειν, δηλαδὴ τὴν μελλούσαν.

^d Πολλὴ δ’ ὑμῖν χάρις, &c.] Oratio rarissimi apud τοὺς ἔξω exempli; quæque Christiano digna fuerit nomine. Pualis ista, ὑπὲρ ἀνθρώπου ἐφρόνησα, haud ità longè distcedit à locutionibus Apostolicis Rom. xii. 3, 16. 1 Cor. iv. 6.

ἔλεγε ὅτι ἡδέως ἀναπαύοιτο. Οἱ δ' αὖτε λαβόμενοι, ἐπεὶ ὥρα ἦν, δεῖπνον παρέλιθον· τῷ δὲ ἡ ψυχὴ σῖτον μὲν εὖ προσέειπε, διψῆν δ' ἐδόκει, καὶ ἔπινεν ἡδέως. Ὡς δὲ καὶ τῇ ὑπεραία συνέβαιεν αὐτῷ ταῦτα καὶ τῇ τρίτῃ, ἐκάλεσε τὰς παῖδας· οἱ δ' ἔτυχον συννηκοληθικότες αὐτῷ, καὶ οὐλές ἐν Πέρσαις. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τὰς φίλους, καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς· παρόντων δὲ πάντων, ἤρχετο τοιῶδε λόγῳ·

“^a Παῖδες ἐμοὶ, καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἐμοὶ μὲν τῷ βίῳ
 “ τὸ τέλος ἤδη πάρεστιν· (ἐκ πολλῶν τῆτο σαφῶς γινώσκω)
 “ ὑμᾶς δὲ χρὴ, ὅταν τελευτήσω, ὥσπερ εὐδαίμονος ἐμῆ καὶ λεί-
 “ γειν καὶ ποιεῖν πάντα. Εγὼ γὰρ παῖς τε ὦν, τὰ ἐν παισί
 “ νομιζόμενα καλὰ, δοκῶ κεκαρπῶσθαι· ἐπεὶ τε ἤθησα, τὰ ἐν
 “ νεανίσκοις· τέλειός τε ἀνὴρ γενόμενος, τὰ ἐν ἀνδράσι. Σὺν
 “ τῷ χρόνῳ τε προϊούσῃ αἰεὶ συναυξανόμενῃ ἐπιβιώσκειν ἐδό-
 “ κην, καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν ὥς τε καὶ τὸν γῆρας ἐδεπώποισεν ἡσθό-
 “ μην τῆς ἐμῆς νεότητος ἀσθενέστερον γινόμενον, καὶ ἥτ' ἐπιχει-
 “ ρήσας ἥτ' ἐπιθυμήσας οἶδα ὅτι ἡτύχησα. Καὶ τὰς μὲν φί-
 “ λους ἐπεῖθον δὲ ἐμῇ εὐδαίμονας γενομένους, τὰς δὲ πολεμίους ὑπ'

quiescere dicebat. Itidem illi, quibus id erat negotii datum, cum tempus esset, cenam *ipse* adponunt: at *Cyri* animus non ille quidem cibum admittebat, sed sitire videbatur, atque *adeo* cum voluptate bibit. Eadem illi cum altero atque item tertio die accidissent, filios arcessivit; qui fortè *tunc* eum sequuti, in Persiâ degebant. Arcessivit et amicos et Persarum magistratus; qui *jam* universi cum adessent, hujusmodi orationem exorsus est:

“ Instat modò, mei filii, ac vos amici omnes qui adestis, vitæ meæ
 “ finis: (ex multis id *quidem* indiciiis certò cognosco) vos autem, ubi
 “ vitam cum morte commutavero, de me, tanquam beato, et dicere om-
 “ nia et facere oportet. Nam et cum puer essem, eorum, quæ in ætate
 “ puerili præclara existimantur, fructum mihi consequutus esse videor:
 “ et adolescens, eorum quæ habet adolescentia: et virilem prorsus
 “ ad ætatem ubi perveni, eorum quæ virilis ætas habet. Quin et pro-
 “ gressu temporis vires meas unâ auctas animadvertere videbar: adeò ut
 “ senectutem meam adolescentiâ nunquam imbecillio rem factam sense-
 “ rim, neque quidquam vel adgressum me vel expetisse, quod non adsequu-
 “ tus sim. Amicos quidem felices per me factos vidi, hostes in servitutem

^a Παῖδες ἐμοὶ, καὶ, &c.] Cum gravi hac et planè admirabili oratione Ciceronis

Catonem maj. præsertim quæ sub finem exstant, conferre juvabit.

“ ἐμὲ δαλωθῆναι· καὶ τὴν πατρίδα πρόσθεν ἰδιωτεύουσαν ἐν τῇ Ἀσίᾳ,
 “ νῦν προσημιμημένην καλαλείπω· ὦν τ’ ἐκλήσάμην ἔδεν οἶδα ὅ,τι
 “ οὐ διεσώσάμην. Καὶ τὸν μὲν παρελθόντα χρόνον ἔπραττον
 “ ἔτως, ὥσπερ ἡυχόμεν· φόβος δὲ μοι συμπαρομαρτῶν μή τι
 “ ἐν τῷ ἐπιούρῳ χρόνῳ ἢ ἴδοιμι ἢ ἀκούσῃμι ἢ πάθοιμι χαλεπὸν,
 “ ἢ ἐῖα τελέως μῆλα φρονεῖν, ἔθ’ εὐφραίνεσθαι ἐκπεπλαμένως.
 “ Νῦν δ’ ἦν τελευτήσω, καλαλείπω μὲν ὑμᾶς, ὦ παῖδες, ζῶν-
 “ τας, ὥσπερ ἔδοξάν μοι οἱ θεοὶ γενέσθαι· καλαλείπω δὲ πατρίδα
 “ καὶ φίλους εὐδαιμονούντας· ὥς πῶς ἂν ἐγὼ δικαίως μακαρι-
 “ ζόμενος τὸν αἰεὶ χρόνον μνήμης τυγχάνοιμι; Δεῖ δὲ καὶ τὴν βασι-
 “ λείαν μὲ ἤδη σαφηνίσαι καλαλιπεῖν· ὥς ἂν μὴ ἀμφίλογος
 “ γενομένη πράγματα ὑμῖν παράσχη. Εγὼ δὲ νῦν φίλων μὲν
 “ ἀμφότερας ὑμᾶς ὁμοίως, ὦ παῖδες· τὸ δὲ προβαλέειν καὶ προη-
 “ γεῖσθαι ἐφ’ ὅ,τι ἂν καιρὸς δοκῇ εἶναι, τῆτο προσάτιω τῷ προ-
 “ τέρω γενομένῳ, καὶ πλειόνων καλὰ τὸ εἶκος ἐμπεῖρα. Επαιδεύθην
 “ δὲ καὶ αὐτὸς ἔτως ὑπὸ τῆσδε τῆς ἐμῆς τε καὶ ὑμετέρας πατρίδος,
 “ τοῖς πρεσβυτέροις, ἢ μόνον ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ πολίταις, καὶ
 “ ὀδῶν καὶ θάκων καὶ λόγων ὑπέκειν· καὶ ὑμᾶς δὲ, ὦ παῖδες, ἔτως
 “ ἐξ ἀρχῆς ἐπαίδευσον, τῆς μὲν γερατέρας προσημᾶν, τῶν δὲ νεω-
 “ τέρων προσημιῆσθαι· ὥς ἔν παλαιὰ καὶ εἰθισμένα καὶ ἔννομα

“ à me redactus; patriam antehac nullo in Asiâ clarâ imperio, nunc
 “ dignitate principem relinquo: quæ denique sum consequutus, eo-
 “ rum nihil non conservâsse me scio. Et quanquam præterito tem-
 “ pore nihil non ex voto mihi succederet, tamen quia comes mihi me-
 “ tus erat, nè quid in futurum vel viderem, vel audirem, vel paterer
 “ rei gravis, non is mihi concessit, ut prorsus elato animo essem,
 “ vel effusè laterer. Nunc si moriar, vos quidem, filii, quos mihi
 “ dii nasci voluere, superstites relinquo: et patriam et amicos itidem
 “ relinquo fortunatos: qui possint itaque fieri, ut ego non meritò sem-
 “ piternâ hominum beatum me prædicantium memoriâ celebrer? Est
 “ autem mihi jam hoc quæque declarandum, cui regnum relinquam;
 “ nè id in ambiguo relictum negotia vobis faceffat. Complector
 “ equidem, filii, pari utrumque vestrâ benevolentia: verum et con-
 “ filio providere et ducis officio fungi, quacunque in re tempus *et usus*
 “ postulet, eum jubeo, qui natu major est, et usum rerum plurimum,
 “ prout consuetudinem est, habet. Quin et ipse uti ab hac meâ vestrâ-
 “ que patriâ sum institutus, natu majoribus, non modò fratribus, sed
 “ civibus etiam, de viâ, sedibus, dicendi loco cedendum esse; sic vos
 “ quoque, filii, ab iniustis institui, ut natu majoribus honorem principem
 “ deferatis, et vicinam minoribus honore ante eatis: quamobrem ita, quæ

“ λέγοντος ἐμῷ, ὅτως ἀποδέχεσθε. Καὶ σὺ μὲν, ὦ Καμβύση,
 “ τὴν βασιλείαν ἔχει, θεῶν τε διδόντων καὶ ἐμῷ, ὅσον ἐν ἐμοί·
 “ σοὶ δὲ, ὦ Ταννοξάρη, σατράπην εἶναι δίδωμι Μήδων τε καὶ
 “ Ἀρμενίων, ^a καὶ τρίτων Καδασίων· ταῦτα δὲ σοι δίδως, νομίζω
 “ ἀρχὴν μὲν μείζω καὶ τᾶνομα τῆς βασιλείας τῷ πρεσβυτέρῳ κα-
 “ ταλιπεῖν, εὐδαιμονίαν δὲ σοι ἀλυπόλεον. Οποίας μὲν γὰρ
 “ ἀνθρωπίνης εὐφροσύνης ἐπιδεῖς ἔσθ' ἔχ' ὁρῶ· ἀλλὰ πάντα σοι
 “ τὰ δοκῶντα ἀνθρώπως εὐφραίνειν παρέσαι. Τὸ δὲ δυσκαί-
 “ πρακτοῦρων ἔρῃν, καὶ τὸ πολλὰ μεριμνᾶν, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι
 “ ἡσυχίαν ἔχειν, κεντριζόμενον ὑπὸ τῆς πρὸς τὰμὰ ἔρτα φιλο-
 “ νεκίας, καὶ τὸ ἐπιθελεύειν καὶ τὸ ἐπιθελεύεσθαι, ταῦτα τῷ βα-
 “ σιλεύοντι ἀνάγκη σὲ μᾶλλον συμπαρομαρτεῖν· ἃ, σάφ' ἴσθι,
 “ ^b τῷ εὐφραίνεσθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει. ^c Οἶσθα μὲν ἔν

“ à me dicuntur, accipite, ut qui tum prisca tum moribus recepta at-
 “ que etiam legibus consentanea proferam. Ac tuum quidem, Cam-
 “ byses, regnum esto, diis illud ac me tibi largientibus, quantum *qui-*
 “ *dem* in me est: tibi verò, Tannoxares, hoc tribuo, ut Medorum, et
 “ Armeniorum, et tertio loco Cadusiorum satrapa sis: quæ tibi cùm
 “ largior, majus quidem imperium et regni nomen natu majori me
 “ relinquere arbitror; tibi verò felicitatem magis omnis expertem
 “ molestiæ. Nam quâ delectatione humanâ cariturus sis, *equidem* non
 “ video; certè omnia quæ hominibus adferre voluptatem videntur,
 “ tibi sunt adfutura. Amorem verò illorum, quæ confectum difficilia
 “ sunt, et multarum rerum sollicitam occupationem, et vitæ alienam
 “ à quiete rationem, pungente animum amulatione rerum à me gesta-
 “ rum, et insidiarum molitionem, earundemque structurarum ab aliis
 “ metum; hæc, *inquam*, necesse est illum, qui regno potietur, ma-
 “ gis quàm te, comitari: quæ, fat scito, multa obijciunt impedi-
 “ menta, quo minùs animo læto quis esse possit. Et tu quidem certè

^a Καὶ τρίτων Καδασίων] MS. Boll. τρί-
 λην. Si quis mutationis i ducendum sit,
 malletm τρίτως. Filio huic Cyri natu mi-
 nori apud Ctesiam nomen est Ταννοξάρης;
 quem, eodem auctore, Cyrius ἐπεφασκε δεσ-
 πότην Βακτρίαν καὶ τῆς χέρας, καὶ Χωραμνίαν,
 καὶ Περθίαν, καὶ Καρμανίαν. Sed hic quæ
 narrare solet, vix capiunt fidem.

^b Τῷ εὐφραίνεσθαι] Verba hæc in Edit.
 Ald. non existant: omnino tamen retinen-
 da videntur, cùm præcesserit ἀλλὰ πάντα
 σοι τὰ δοκῶντα ἀνθρώπως εὐφραίνειν παρέσαι.

^c Οἶσθα μὲν ἔν, &c.] Gabriellus et
 Leunicius marginalem hanc lectionem
 sequuntur ἴσθι μὲν ἔν, &c. quæ quidem

suis apta est; sed, libris omnibus recla-
 mantibus, in contextum non recipienda.
 Libet autem adducere *Micipsæ* Sallustiani
 verba; ut videat lector, illam *Crispi* ora-
 tionem, quam divinam vocat *Ælius Spar-*
tianus, sententiarum gravitati, ex Xeno-
 phonte sumptum, omnem ferè, quam
 habet, laudem debere. *Nunc, quoniam mihi*
natura finem vitæ facit, per hanc dextram,
per regni fidem munco, obsecrorque, uti vos,
qui tibi genere propinqui, beneficio meo
fratres sunt, caris habere: neu malis ali-
enis adungere, quàm sanguine conjunctos
relinere. Non exercitus, neque thesauri,
præsidia regni sunt, verùm amici, quos ne-
 quo

“ καὶ σὺ, ὦ Καμβύση, ὅτι ἔ τὸδε τὸ χρυσᾶν σκῆπτρον τὸ τῆν βα-
 “ σιλείαν διασωζόν ἐστιν, ἀλλ’ οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεύειν
 “ ἀληθέςατον καὶ ἀσφαλέστατον. Πιστὸς δὲ μὴ νόμιζε ^b φύσει φύ-
 “ εσθαι ἀνθρώπου· (ᾧσι γὰρ αἱ οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φαίνονται, ὥσπερ
 “ καὶ τᾶλλα τὰ πεφυκότα ᾧσι τὰ αὐτὰ ^b φαίνονται) ἀλλὰ τὸς
 “ πιστὸς τίθεσθαι δεῖ ἕκαστον ἑαυτοῦ· ἡ δὲ κλῆσις αὐτῶν ἐστὶν ἑδαμῶς
 “ σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. Εἰ ἔν καὶ ἄλ-
 “ λως τιὰς περὶ αὐτῆς συμρύλακας τῆς βασιλείας ποιῆσθαι, μη-
 “ δαμόθεν πρότερον ἄρχε ἢ ἀπὸ τῆς ὁμόθεν γενομένης. Καὶ πο-
 “ λιταὶ τοὶ ἀνθρώποι ἀλλοδαπῶν οἰκειότεροι, καὶ σύσσιλοι ἀπο-
 “ σκήνου· ^c οἱ δὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σπέρματος φύλεις, καὶ ὑπὸ τῆς
 “ αὐτῆς μητρὸς τραφέντες, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ αὐξηθέντες, καὶ
 “ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων ἀγαπώμενοι, καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ

“ nōsti, Cambyſes, non aureum hoc ſceptrum eſſe, quod regnum
 “ tibi conſervet, ſed amici fidi regibus et veriffimum et tutiffimum
 “ ſceptrum ſunt. Fidos verò nē putres homines naſci; (quòd ita ii-
 “ dem omnibus fidi conſpicerentur, ſicut et cætera, quæ naturâ inſita
 “ ſunt, conſpiciuntur eſſe omnibus eadem) ſed fidi qui ſint, eos ſibi
 “ quemque efficere oportet: parantur autem non vi, ſed potiùs bene-
 “ ficentiâ. Quamobrem ſi voles et alios quosdam tibi regni cuſto-
 “ diendi ſocios adjungere, nequaquam priùs aliunde initium facito,
 “ quàm ab eo, qui loco tecum eodem ortus eſt. Nam et cives ma-
 “ gis quàm exteri nobis ſunt conjuncti, et contubernales quàm ii,
 “ qui nobiſcum eodem in contubernio non vivunt: at verò qui eo-
 “ dem ſemine proſignati, ab eadem nutriti matre, in eadem domo cre-
 “ verunt, et ab iisdem parentibus diliguntur, eandemque matrem et

*que armis cogere, neque auro parare queas: effugio et fide parantur. Quis autem am-
 cior, quàm frater fratri? aut quem alie-
 num fidum invenies, ſi tuus beſtis fueris, &c.*
 Bell. Jugurh. cap. 10.

^a φύσει φύεσθαι.] MS. Bodl. φύσει in
 margine tantum agnoſcit, editi libri in
 contextu exhibent. Suſpectam locutionem
 hanc habet Stephanus; cui tamen ſimi-
 lem in *Philem.* Reliq. ex incert. Comæd.
 videre eſt:

Μείζον τὰ κατὰ ποιεῖσι πολλὰ, δέσποτα,
 Αὐτοὶ δὲ αὐτῶν, ἢ ἀνέφυκε τῇ φύσει.

v. 198, et ſeq.

Quin et eadem hæc phraſis apud Xeno-
 phonem ſupra invenitur lib. 5. p. 250.

ubi vox utraque in contextu MSi Bodl.
 comparet.

^b φαίνονται.] Ità ſcribendum curavimus,
 Leunclavius, adſentiente *Mureto*, ſequuti.
 Priùs legebatur φαίνεσθαι, quod ferri non
 poteſt; niſi tandem aliquod inveniat
 exemplar, quod ἔαδε, vel ἔρμαιν, aut tale
 quid cum cætera verbis per ſyntheſin in-
 cludat. Ibidem, non τῶν περὶ, ſed τῶν
 μὲν περὶ; legit *Stobæus*: cui particula
 reſpondeat δὲ, quæ eſt ante αἰετοῖς. Illam
 tamen voculam μὲν poſt τίθεσθαι, quàm
 poſt τῶν, rectiùs, iudice Stephano, poſu-
 eris.

^c Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς, &c.] Lege quæ cum
Charecrate diſſentit *Socrates Memor.* l. 2.
 p. 433.

“ τὸν αὐτὸν πατέρα προσκαλορέυντες, πῶς ἐ πάντων ἔτοι οἰκειότα-
 “ τοι; Μὴ ἔν αὖ οἱ θεοὶ ὑψήνηται ἀγαθὰ εἰς οἰκειότητα ἀδελ-
 “ φοῖς, μάταια ποτὲ ποιήσῃς, ἀλλ’ ἐπὶ ταῦτα εὐθὺς οἰκοδο-
 “ μεῖτε ἄλλα φιλικὰ ἔρτα· καὶ ἔτως αἰεὶ ἀνυπέρβλητος ἂ ἄλλοις
 “ ἔσαι ἢ ὑμετέρα φίλτα. Εαυτῇ τοι κηδεῖται ὁ προνοῶν ἀδελφεῖ·
 “ τίνι γὰρ ἄλλῳ ἀδελφὸς μέγας ὢν ἔτω καλὸν, ὥς ἀδελφεῖ;
 “ τίς δ’ ἄλλος τιμήσειαι δὴ ἄνδρα μέγα δυνάμενον οὕτως,
 “ ὥς ἀδελφός; τίνα δὲ φοβήσεταί τις ἀδικεῖν, ἀδελφεῖ μέγαλῃ
 “ ὄντι, ἔτως ὥς τὸν ἀδελφόν; Λήτε ἔν θεῶν μηδεὶς σε τάτῳ
 “ ὑπακχέτω, μήτε προθυμότερον παρέσω· οὐδενὶ γὰρ οἰκειότερα
 “ τὰ τέτῃ ἔτε ἀγαθὰ, ἔτε δεινὰ, ἢ σοί. Εὐνόμε δὲ καὶ τάδε, τίνι
 “ χαρισάμενος ἐλπίσαις ἂν μειζόνων τυχεῖν ἢ τάτῳ; τίνι δ’ ἂν
 “ βοηθήσας ἰσχυρότερον σύμμαχον αἰνέσεις; τίνα δ’ αἰσχίον
 “ μὴ φιλεῖν ἢ τὸν ἀδελφόν; τίνα δὲ ἀπάντων κάλλιον προσιμᾶν
 “ ἢ τὸν ἀδελφόν; Μόνη τοι, ὦ Καμύση, πρῶτος ὄντις ἀδελφεῖ
 “ παρ’ ἀδελφεῖ, εὐδὲ φθόνος παρὰ τῶν ἄλλων ἔφικνεῖται. Ἀλ-
 “ λὰ πρὸς θεῶν πατρῶων, παῖδες, τιμᾶτε ἀλλήλους, εἴ τι καὶ

“ eundem patrem adpellant, quī fieri possit ut non sint omnium con-
 “ junctissimi? Nē igitur ea bona, per quæ dii fratres ad conjunctionem
 “ deducunt, frustra vobis esse concessa patiamini; sed super hæc ipsa
 “ statim studia quædam alia benevolentiae et amoris exstruite; quo fiet,
 “ ut amicitia vestra semper invicta sit. Nimirum fui ipsius curam gerit,
 “ quī fratri prospicit: nam cui frater magnus aded est ornamento, ut
 “ fratri? quis hominem præpotentem honore tanto prosequetur, quanto
 “ frater? quemnam aliquis aded, ut fratrem, si frater sit magnus, injuriā
 “ , adficere formidet; Quamobrem nemo te celerius huic obediat, nemo
 “ alacrius ad ipsum veniat: quippe nec secundæ nec adversæ tristisque
 “ res hujus ad quenquam magis propriè pertinent, quàm ad te. Hæc
 “ etiam consideres velim, cuinam gratificando majora te consequuturum
 “ sperare debeat, quàm si gratificeris fratri? cui opem ferendo, belli so-
 “ cium firmiorem tibi adjunges? quem turpius est non amare, quàm fra-
 “ trem? quemnam omnium laudabilius est observare honorando, quàm
 “ fratrem? Solus est frater, Cambyfes, qui si apud fratrem locum prin-
 “ cipem obtineat, nequit ad eum pertingere aliorum invidia. Quare vos,
 “ filii, obsecro per deos patrios, prosequimini vosmet mutuo honore, si

α Ἄλλοις] MS. Bodl. et edit. Ald. ἀλ-
 λήλοις. cui receptam scripturam, omnino
 prætulerim.

β Εφικνεῖται] Itā edit. Etan. et Stobæus.
 Vulgo scribitur ἀφικνεῖται: quod si reti-

neatur, ἀδελφεῖ πρῶτος ὄντις vel προσιού-
 ντις, genitivus erit absolutus. Sed rectius
 Sophiano iudice, ἐφικνεῖται cum genitivo
 ἀδελφεῖ jungatur, pro eo quod est ἀπλο-
 σται.

“ τῷ ἐμοὶ χαρίζεσθαι μέλει ὑμῖν. ^a ἂν γὰρ δὴ πᾶν τῷτό γε σαφὲς
 “ δοκεῖτε εἶδέναι, ὡς εἶδεν ἑστέ μοι ἐγὼ ἔτι ἐπειδὴν τῷ ἀνθρώπινῃ
 “ βίῃ τελευτήσω. εἰδὲ γὰρ νῦν τοι τὴν γ’ ἐμὴν ψυχὴν ἐπαῖτε,
 “ ἀλλ’ οἷς διεπράττετο, τέτοις αὐτὴν ὡς ἔσται κατεφοῦρτε. Τὰς
 “ δὲ τῶν ἀδίκων παθόντων ψυχὰς ἔγω κατενοήσατε οἷας μὲν φόβος
 “ τοῖς μισαιφόνοις ἐμβάλλασιν; οἷας δὲ παλαιμυκίαις τοῖς αἰσίοις
 “ ἐπιπέμπουσιν; Τοῖς δὲ φθιμένοις τὰς τιμὰς διαμένειν ἔτι ἂν
 “ δοκεῖτε, εἰ μηδενὸς αὐτῶν αἱ ψυχαὶ κίριαι ἦσαν; Οὗτοι ἐγω-
 “ ῖε, ὦ παῖδες, εἰδὲ τῷτο πᾶσι ἐπέσθην, ὡς ἡ ψυχὴ, ἕως
 “ μὲν ἂν ἐν Σινηῇ σώματι ᾖ, ζῇ. ὅταν δὲ τέττα ἀπαλλαγῇ,
 “ τέθνηκεν. Οἷω γὰρ ὅτι καὶ τὰ Σινηὰ σώματα ὅσον ἂν ἐν αὐτοῖς
 “ χρόνον ἢ ἡ ψυχὴ, ζῶντα παρέχεται. Οὐδὲ γε ὅπως ἄφρων
 “ ἔσαι ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴν τῷ ἄφρονος σώματος ὄλχα γίνηται, εἰδὲ
 “ τῷτο πέπεισμαι. ἀλλ’ ὅταν ἄκρατος καὶ καθαρὸς ὁ νῦν ἐκ-
 “ κριθῇ, τότε καὶ φρονιμώτατον εἶκος αὐτὸν εἶναι. Διαλυμένους δὲ
 “ ἀνθρώπους, δὴλά ἐστιν ἕκαστα ἀπιόντα πρὸς τὸ ὁμόφυλον, πλὴν τῆς
 “ ψυχῆς. αὕτη δὲ μένει ἕτε παρῆσα ἕτε ἀπῆσα ὁρᾷαι. ^b Εὐ-
 “ νοήσατε δὲ, ἔφη, ὅτι ἐγγύτερον μὲν τῷ ἀνθρώπινῳ θανάτῳ εἶδεν

“ *quidem* vos mihi gratificandi estis studiosi : non enim liquidò scire vos
 “ arbitrari debetis, me, posteaquam vivendi finem fecero, nihil futurum;
 “ nam nè modò quidem animum meum cernebatis, sed esse eum depre-
 “ hendebatis ex iis quæ agebat. An necdum animadvertistis quos ter-
 “ rores illorum animi, qui *vim et* injuriam passi sunt, homicidis incu-
 “ tiant? quos scelerum vindices nefariis immittant? Anne permansuros
 “ fuisse putatis defunctorum honores, si nihil eorum animis juris *ac po-
 “ testatis* reliquum esset? Equidem, filii, nequaquam persuaderi mihi
 “ unquam passus sum, animum, quamdiu in mortali sit corpore, vivere:
 “ cùm ex eo exeat, mori. Nam animum video his mortì obnoxiiis corpo-
 “ ribus, quamdiu in eis degat, vitam impertiri. Nè id quidem mihi per-
 “ suaderi potuit, animum esse insipientem, posteaquam ab hoc insipiente
 “ corpore separatur: sed cùm à corpore secreta est pura mens et integra,
 “ tum eam sapientissimam esse, vero *maximè* consentaneum fuerit. Cùm
 “ dissolvitur homo, non est obscurum, ad res sui generis singula com-
 “ migrare, extra unum animum; qui solus neque dum adest, neque dum
 “ discedit, cernitur. Veniat vobis in mentem, nihil esse mortì hominis

^a Οὐ γὰρ δὴ πᾶν, &c.] Ἐν ᾧ hoc loco, us-
 que ad ἐλευθερῆσαι, p. 507. Cicero Xenop-
 phonem esse interpretatus. Simil. c. 22.
 Sed Latina à Græcis longius interdum dis-
 cedunt: quod non miraberis, si quàm li-
 berè et alios Scriptorum aliorum locos sit

interpretatus, consideraveris. Lege (nam
 tanti est) quæ apud Platonis *Phædon*. So-
 crates supremo vitæ die de immortalitate
 animarum disseruit.

^b Εὐνοήσατε δὲ, &c.] Leunclavius legit
 ἐνοήσατε, vertitque *animadvertistis*. At
 lectiosam

“ ἔσιν ὕπνῳ· ἡ δὲ τῆ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε δὴ πῃ θείῳ ἰάτῃ καλῶ-
 “ φαίνεται, καὶ τότε τὶ τῶν μελλόντων προορᾷ· τότε γὰρ, ὥς ἔοικε,
 “ μάλιστα ἐλευθερεῖται. ^a Εἰ μὲν ἔν ἔτῳς ἔχει ταῦτα, ὥσπερ
 “ ἐγὼ οἶμαι, καὶ ἡ ψυχὴ κατὰλείπει τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐμὴν
 “ ψυχὴν καλαιδέμενοι ποιεῖτε ὅ ἐγὼ θέομαι· εἰ δὲ μὴ ἔτῳς,
 “ ἀλλὰ μένῃσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι συναποθνήσκει, ἀλλὰ θεὸς
 “ γε τὸς αἰὶ ὄντας, καὶ πάντ’ ἐφορῶντας, καὶ πάντα δυναμένους,
 “ οἱ καὶ τὴν τῶν ὄλων τήνδε τάξιν συνέχουσιν ^b ἀτρίβῃ καὶ ἀγήραῳ
 “ καὶ ἀναμάρτητον, καὶ ὑπὸ κάλλεος καὶ μεγέθους ἀδιήγητον, τέττας
 “ φοβούμενοι, μήτε ἀσεβῆς μηδὲν, μηδὲ ἀνόσιον, μήτε ποιήσῃς,
 “ μήτε βυλεύσῃς. Μετὰ μέντοι θεὸς, καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν
 “ γένος τὸ αἰεὶ ἐπιβιβνόμενον αἰδεῖσθε· ἔ γὰρ ἐν σκοτῷ ὑμᾶς οἱ
 “ θεοὶ ἀποκρύπτουσι, ἀλλ’ ἐμφανῇ πᾶσιν ἀνάγκη αἰεὶ ζῆν ταῖς
 “ *similius somno: at per somnum maximè hominis animus divinitatem*
 “ *suam declarat, atque etiam futura prospicit: quippe qui tunc, uti*
 “ *quidem* *adparet, maximè fit liber. Quare si hæc ità sunt, quemadmo-*
 “ *dum ego existimo, et si animus hoc corpus relinquit, reveriti animum*
 “ *meum, quæ vos rogo, præstate: si hæc ità non sunt, sed animus et*
 “ *manet in corpore, et cum eo interit, vos tamen deos, qui immortales*
 “ *sunt, et intuentur et possunt omnia; quique ordinem universitatis hunc*
 “ *expertem detrimenti et senectæ, et extra omnem errorem positum,*
 “ *præ pulchritudine atque etiam magnitudine inexplicabilem conser-*
 “ *vant, hos inquam veriti nihil impie, nihil nefarie vel facite vel delibe-*
 “ *rate. Post deos universam etiam hominum nationem, quæ perpetuâ*
 “ *successione continuatur, reveremini: nam dii vos caligine quâdam*
 “ *non tegunt, sed actiones vestras semper omnibus ante oculos versari*

lectionem vulgatam, quam MS. Bodl. et cæteri præstant libri, mallem. Similiter Plato sub finem *Apolog. Scr.* mortem cum somno comparat: quem et Cicero mortis imaginem adpellat. His adde quæ apud Cic. de *Divin.* l. 1. c. 30. exstant.

^a Εἰ μὲν οὖν ὅτῳς, &c.] Non à verbis tantum Xenophontis, sed etiam à sensu longissimè recedit Ciceroniana loci huius interpretatio, quæ sic se habet: *Quare si hæc ità sunt, sic me colite ut deum.* At verò neutiquam consentaneum est, Deorum sibi honores eum optare principem, qui cùm cæteras virtutes, tum pietatem etiam egregiè colebat.

^b ἀτρίβῃ καὶ ἀγήραῳ] Hæc libri Budensis est lectio, quam in contextum recepit, redditiâque expressit Leunclavius. Idem rectè statuit, verba hæc prorsus esse Xenophontea, atque adgò sic scripta reperiri ἀπομν. δ΄. p. 467. καὶ ὁ τὸν ὄλον

κίτρον συνάτων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐσσι, καὶ αἰεὶ μὲν χραιμένους ἀτρίβῃ τε καὶ ἀγήραῳ παρέχων, ἑατῶν δὲ νοήματος ἀναμάρτητος ὑπηρετῶσα, &c. Hic περὶ τάξεως τῶν ὄλων, ista profert, illic περὶ κόσμου τῶν ὄλων, quæ sunt eadem scilicet. Quamvis autem ex loco adlato satis, opinor, constet emendationis ratio, tamen vox ἀκήρατος etiam Xenophontea est, et hoc loco stare potuit; adhibetur autem in *Hierone* medio ferè pro *incolatus*. Sequenti lineâ habet idem liber ὑπὸ τάχους: quod vix admittendum; cùm Cicero quoque, hunc locum interpretans, *pulchritudinem* agnoscat à Xenophonte scriptam, non *celeritatem*. Legitur etiam *συκρατῶσι* pro *συνέχουσι*. Ac hoc et Xenophonteum esse, et retinendum ex loco *Memor.* l. 4. modò indicato abundè liquet. Vulgò scribitur, ἀκρ.βῃ καὶ ἀκήρατον καὶ, &c.

“ ὑμέτεροι ἔργα· ἃ ἢν μὲν καθαρὰ καὶ ἔξω τῶν ἀδίκων φαίνηται,
 “ δυνατὸς ὑμᾶς ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναδείξει· εἰ δὲ ἐς ἀλλήλους
 “ ἀδικόν τι φρονήσει, ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸ ἀξιόπιστον εἶναι
 “ ἀποβαλεῖτε. Οὐδεὶς γὰρ αὖ ἐτι πειθεῖσθαι δύνατο ὑμῖν, ἢ εἰ
 “ πάντῃ προθυμοῖτο, ἰδὼν ἀδικέμενον τὸν μάλιστα φίλον προσή-
 “ κοντα. Εἰ μὲν ἔν ἐγὼ ὑμᾶς ἱκανῶς διδάσκω οἷος χρὴ πρὸς
 “ ἀλλήλους εἶναι·² εἰ δὲ μὴ, καὶ παρὰ τῶν προφεινημένων μα-
 “ θάνετε· αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία. Οἱ μὲν γὰρ, πολλοὶ δια-
 “ γηγένηται φίλοι μὲν γονεῖς παισὶ, φίλοι δὲ ἀδελφοῖς· ἥδη δὲ
 “ τινες τῶν καὶ ἐν αὐτῷ ἀλλήλοις ἔπραξαν· ὁπότεροις αὖ ἔν
 “ αἰσθάνησθε τὰ πρᾶχθέντα συνενεγκόντα, ταῦτα δὴ αἰρέμενοι,
 “ ὀρθῶς αὖ βουλευοίσθε. Καὶ τῶν μὲν ἴσως ἥδη ἄλλος. Τὸ δ’
 “ ἐμὸν σῶμα, ὃ παῖδες, ὅταν τελευτήσω, μήτε ἐν χρυσῷ θῆ-
 “ γε, μήτε ἐν ἀργύρῳ, μηδὲ ἐν ἄλλῳ μηδενί· ἀλλὰ τῇ γῇ ὡς
 “ τάχιστα ἀπόδοτε. Τί γὰρ τῶν μακαριώτερον, τῇ γῇ μιχθῆναι,
 “ ἢ πάντα μὲν τὰ καλά, πάντα δὲ τὰ γαθὰ φύει τε καὶ τρέφει;
 “ Εγὼ καὶ ἄλλως φιλόανθρωπος ἐγενόμην, καὶ νῦν ἡδέως αὖ μοι
 “ δοκῶ κοινωνησαι τῇ εὐεργετήνῳ ἀνθρώπῳ. Ἀλλὰ γὰρ ἥδη,
 “ ἔφη, ἐκλιπεῖν μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ ὅθεν περ, ὡς ἔοικε, πᾶσι

“ necesse est: quæ si puræ secretæque ab injustitiâ adparuerint, po-
 “ tentes vos inter homines universos reddent: sin aliquid alter in al-
 “ terum injuriæ cogitaveritis, apud omnes homines fidem amittetis.
 “ Nam nemo poterit amplius vobis credere, tametsi magnoperè cu-
 “ piat, si videat adfici illum injuriâ, qui sit amicitiae jure conjunctissi-
 “ mus. Itaque si satis ego vos doceo, quales vosmet erga vos præbere
 “ debeatis, rectè est: sin autem, ab iis etiam discite, qui ante nos ex-
 “ stitère; hæc enim optima est doctrinæ ratio. Nam multi parentes
 “ erga liberos, multi erga fratres in amore constantes mansère: non-
 “ nulli etiam his contraria inter se mutuo designârunt: utris igitur ani-
 “ madverteritis ea, quæ fecerunt, profuisse; illorum si facta prætulerti-
 “ tis alteris, rectè vobis consulueritis. Ac de his quidem jam fortasse
 “ satis. Cæterum corpus meum, filii, cùm diem supremum obiero,
 “ nec in auro condite, nec in argento, nec ullâ in re aliâ, sed terræ
 “ quamprimùm reddite. Quid enim beatius, quàm terrâ commisceri
 “ quæ omnia præclara, bona omnia profert ac nutrit? Ego cùm aliàs
 “ hominum studiosus fui, tum hoc tempore libenter mihi videor ejus
 “ rei particeps futurus, quæ in homines est benefica. Enimverò deficere
 “ mihi videtur animus, eâ parte, quâ, ceu consentaneum est, omnibus

² Εἰ δὲ μὴ, &c.] Vide dicta, p. 416. not. 1.

“ ἀρχέαι² ἀπολιπῶσα. Εἴ τις ἔν’ ὑμῶν ἢ δεξιᾶς βέλειαι τῆς ἐμῆς
 “ ἀψασθαι, ἢ ὄμμα τέρμον ζῶντος ἐτι προσιδεῖν ἐθέλει, προσίτω·
 “ ὅταν δ’ ἐγὼ ἐγκαλύψωμαι, αἰτῆμαι ὑμᾶς, ὧ παῖδες, μηδεὶς
 “ ἔτ’ ἀνθρώπων τέρμον σῶμα ἰδέτω, μηδ’ αὐτοὶ ὑμεῖς. Πέρσας
 “ μέντοι πάντας καὶ τὰς συμμάχους ἐπὶ τὸ μνήμα τέρμον παρα-
 “ καλεῖτε, συνησθησομένους ἐμοὶ ὅτι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη ἔσομαι,
 “ ὡς μηδὲν ἂν ἐτι κακὸν παθεῖν, μήτε ἢν μετὰ τῷ Θείῳ γένωμαι,
 “ μήτε³ ἢν μηδὲν ἐτι ὧ· ὅποσοι δ’ ἂν ἔλθωσι, τάς τις εὖ ποιήσαντες
 “ ὅποσα ἐπ’ ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεσθαι, ἀποπέμπετε. Καὶ τῷτο,
 “ ἔφη, μέμνησθέ με τελευταῖον, Τῆς φίλης εὐεργετηνῆς, καὶ τῆς
 “ ἐχθρᾶς δυνήσεσθε κολάζειν. Καὶ χαίρειε, ὧ φίλοι παῖδες, καὶ
 “ τῇ μητρὶ ἀπαγγέλλετε ὡς παρ’ ἐμᾶ· καὶ πάντες δὲ οἱ παρόντες καὶ
 “ οἱ ἀπόντες φίλοι χαίρειε.” Ταῦτ’ εἰπὼν καὶ πάντας δεξιωσάμε-
 νος, συνεκαλύψατο, καὶ ὕτως ἐτελεύτησεν.

“ Ὅτι μὲν δὴ καλλίστη καὶ μεγίστη τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἢ τῷ Κύρῳ βα-

“ deficere incipit. Quamobrem si quis vestrum vel dextram meam
 “ vult contingere, vel in oculos viventis adhuc intueri, accedat: ubi
 “ verò velatus fuero, nè quis hominum, filii, vos oro, corpus meum
 “ videat, ac nè vos quidem ipsi. Persas quidem omnes ac socios meum
 “ ad monumentum evocate; quo mihi gratulentur, cui jam in tuto
 “ agenti nihil accidere mali possit, sive addeò cum numine divino fuero,
 “ sive in nihilum redigar: quotquot autem venerint, hos beneficiis
 “ illis adfectos, quæcunque in hominis fortunati *funere* solemne est ex-
 “ hiberi, dimittite. Atque hoc ex me postremum memineritis, Si bene-
 “ fici in amicos fueritis, etiam hostes punire poteritis. Valete, filii
 “ cari, atque *idem* matri verbis meis renuntiate: itidem omnes amici,
 “ qui adestis, et abestis, valete.” Hæc cùm loquutus esset, atque
 omnibus dextram porrexisset, velavit se, vitamque cum morte com-
 mutavit.

Fuisse quidem regnum Cyri omnium in Asiâ præclarissimum ac

² Απολιπῶσα] A *Gabrielis* adfertur ἀπολείπουσα, quod mihi probatum esset, modo ut præcedens illud ἐκλιπεῖν in ἐκλείπειν mutare liceat.

“ ἢν μηδὲν ἐτι ὧ] Præclarè quidem multa de animorum immortalitate tum alii in philosophiâ nobiles, tum maximè Noster et alterum illud Scholæ Socraticæ lumens, disseruerunt; nec tamen horum quisquam (ut cum *Cicerone* loquar) quasi Pythius Apollo, certa ut essent, et fixa, quæ dixit: sed probabilia cuncti conjecturâ sequentes. ultra enim quò progredierentur, quàm ut veri viderent similia, non habu-

erunt. Certa dicant ii tandem soli, quorum mentes Evangelii collustrantur lumine, quique dicti sunt de nomine salutis æternæ Ducis simul et Auctoris Christi, φατίσας ὁ ζῶν καὶ ἀθάνατος διὰ τοῦ εὐαγγελίου. Incertum etiam obscurâ de animo post mortem remansuro spe pendere Socratem, jam fermè morientem, apud *Platonem*, *Apolog.* extremâ, videre est.

“ Ὅτι μὲν δὴ καλλίστη, &c.] De regni hujus amplitudine vide p. 3. 2 *Ephem.* xxxvi. 23. et *Esd.* i. 1.

σιλεία ἐγένετο, αὐτὴ ἑαυτῇ μαρτυρεῖ. ^α Ὡρίσθη μὲν πρὸς ἑὸν τῇ
^β ἐρυθρᾷ θαλάττῃ πρὸς ἄρκτον δέ, τῇ Εὐξείνῃ πόντῳ· πρὸς ἐσπέ-
 ραν δέ, Κύπρῳ καὶ Αἰγύπτῳ· πρὸς μεσημβρίαν δέ, Αἰθιοπίᾳ. Το-
 σαύτῃ δὲ γενομένη, μὴ γνῶμη τῇ Κύρῳ ἐκυβερνᾶτο, καὶ ἐκείνός
 τε τὴν ὑφ' ἑαυτοῦ ὥσπερ ἑαυτῷ παιδᾶς ἐτίμα τε καὶ ἰθὺράπειεν,
 οἳ τε ἀρχόμενοι Κύρον ὡς πατέρα ἐσέβουλο. Ἐπεὶ μέγιστος Κυ-
 ρος ἐτελεύτησεν, εὐθὺς μὲν αὐτοὶ οἱ παῖδες ἐσασίαζον, εὐθὺς
 δὲ πόλεις καὶ ἔθνη ἀφίστατο, πάντα δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐτρέπετο.
 Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων. Οἶδα
 γὰρ ὅτι πρότερον μὲν βασιλεὺς καὶ οἱ ὑπ' αὐτῷ καὶ τοῖς τὰ
 ἔσχατα πεποιηκόσιν εἴτε ὄρκως ὁμόσαιεν, ἡμπέδον, εἴτε δεξιὰς
 δοῖεν, ἐβέβαιον. Εἰ δὲ μὴ τοιῶτοι ἦσαν, καὶ τοιαύτην δόξαν εἶχον,
^γ ὅδ' αὖ εἰς αὐτοῖς ἐπίστευεν, ὥσπερ ὅδ' νῦν πιστεύει ὅδ' εἰς ἔτι, ἐπεὶ

maximum, *vel* ipsum de se testatur. Terminos habuit, ab oriente, mare rubrum; à septentrione, pontum Euxinum: ab occidente, Cyprum et Ægyptum; à meridie, Æthiopiam. Tantum verò cùm esset, uno tamen Cyri arbitrio gubernabatur, qui subiectos sibi liberum instar et honore prosequeretur et obsequiis sibi devinciebat; cùm subiecti Cyrum *vicissim* tanquam patrem venerarentur. Verùm ubi Cyrus diem suum obiit, mox inter ipsos filios coortum est dissidium, mox urbes et nationes defecerunt, atque omnia in pejorem partem versa sunt. Vera autem me dicere, à rebus divinis docere incipiam. Equidem scio, prius regem ac regi subiectos etiam iis, qui *vel* extrema facinora designassent, sive iurjurandum dedissent, *id ipsum* servasse, sive junxissent dextras, firmiter promissis stetisse. Quòd si tales non fuissent, et ejusmodi de se opinionem excitassent, sicut hodièque nè quidem unus fidem eis habet, quòd

^α Ὡρίσθη μὲν πρὸς.] Gabriellii exempl. Ὡρίσθη πρὸς ἑὸν μὲν τῇ, &c. et aptius quidem ibi videtur collocari particula μὲν, sicut et δέ, quæ ei respondet, post ἀρκτον ponitur. Muretus scribendum monet, Ὡρίσθη μὲν γὰρ, &c. Sed mallet Gabriellii libro auscultare.

^β Ερυθρᾷ θαλάττῃ] Geminum illud mare, quod Rubrum dixere Latini, Græci Erythraeum à rege Erythrà, aut (ut alii) solis percussu talem reddi colerem existimantes: alii ab arenâ terrâque, alii tali aquæ ipsius naturâ; in duos dividitur finis: quorum alter Persicus adpellatur; alter, Arabicus. Hæc fere Meli l. 3. c. 8. et post eum Plinius H. N. l. 6. c. 24. Aliorum Auctorum, qui de maris istius adpellatione disputarunt, nominibus citandis tempero. Sic autem, ut mittamus ambages, adpellatum fuisse hoc mare ab Erythro,

qui *Edem*, rectè docuit olim eruditissimus Fullerus miscel. sacr. 4. 20. *Edem* enim Hebræi rubrum vocant, quem Græci Ερυθρὸν vocaverint; eodem modo, quo *Cephæa* *Petra*, *Tibonam* *Didyma* interpretati sunt. Lege Pridcaux ad an. 740. qui hanc rubri maris nomenclaturæ rationem amplexus est et pluribus exposuit.

^γ Οὐδ' αὖ εἰς αὐτοῖς ἐπίστευεν.] Delet hæc omnia Muretus: non temerè. Nam neque in omnibus exemplaribus exstant, et iis omissis bellè procedit sensus. Sed quia (Stephani sunt verba) ὅδ' τότε ἐπίστευσαν non statim sequitur post εἰ δὲ μὴ, &c. quispiam fortassis illa verba, tanquam subaudienda, in margine libri sui annotaverat, quæ in contextum postea irrepererunt. At de supervacaneâ verborum apud hunc Nostrum repetitione, vide quæ notavimus in Add. ad p. 3. et p. 383.

ἔγνωσαι ἢ ἀσέβεια αὐτῶν· ἔτις ἔδὲ τότε ἐπίστευσαν ὅτι οἱ τῶν
^a σὺν Κύρῳ ἀναβάντων στρατηγῶν· νῦν δὲ δὴ τῇ πρόσθεν αὐτῶν
 δόξῃ πιστεύσαντες, ἐνεχείρισαν ἑαυτὰς, καὶ ἀναχθέντες πρὸς βασι-
 λέα, ἀπέμεινθησαν τὰς κεφαλὰς. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν συστραφευσάν-
 των βαρβάρων ἄλλοι ἄλλαις πίσεσιν ἐξαπατηθέντες ἀπώλετο.
^b Πολὺ δὲ καὶ τῇδε χείρονες νῦν εἰσι. Πρόσθεν μὲν γὰρ εἴ τις ἢ δια-
 κινδυνεύσειε πρὸ βασιλείας, ἢ πόλιν ἢ ἔθνος ὑποχείριον ποιή-
 σειεν, ἢ ἄλλο τι καλὸν ἢ ἀγαθὸν αὐτῷ διαπράξειεν, ἔτοι ἦσαν
 οἱ τιμώμενοι· ^c νῦν δὲ καὶ ἢ τις, ὥσπερ Λεομίθρης, τὴν γυναῖκα καὶ
 τὰ τέκνα καὶ τὰς τῶν φίλων παῖδας ὁμήρας ^d παρὰ τῷ Αἰγυπτίῳ
 ἐγκαταλιπὼν, καὶ τὰς μεγίστας ὄρκους παραβὰς, βασιλεῖ δόξῃ τι
 σύμφορον ποιῆσαι, ἔτοι εἰσιν οἱ ταῖς μεγίσταις τιμαῖς γεραιρόμενοι.

eorum jam perspecta sit impietas; ita neque tunc illorum *militum* du-
 ces, qui expeditionem cum Cyro susceperunt, fidem eis habuissent :
 jam verò cum priscæ de illis opinioni credidissent, seipsos *eis* tradide-
 runt, et ad regem deductis capita fuerunt abscissa. Multi etiam bar-
 bari, qui hanc expeditionem unâ susceperant, alii aliâ fidei pollicitati-
 one decepti perierunt. Sunt etiam, quod ad hæc attinet, multò nunc
 deteriores. Nam antehac si quis pro rege periculum adiret, vel
 urbem aut nationem in ejus ditionem rede-gisset, vel aliquid aliud
 præclarè fortiterque pro eo perfecisset, hi *scilicet* erant, qui honori-
 bus cumularentur : nunc si quis etiam, quemadmodum Leomithres,
 uxore, liberis, et amicorum quoque liberis apud Ægyptium obli-
 dibus relictis, et sanctissimo jurejurando violato, regi quod expe-
 diat, fecisse videatur : hi *verò* sunt ; qui maximis honoribus ornantur.

^a Σὺν Κύρῳ, &c.] Intellige Cyrum mi-
 norem, de cujus ἀναβάσει; sive expeditione
 Xenophon scripsit libros septem.

^b Πολὺ δὲ καὶ τῇδε] Itā reposui ex con-
 jecturâ; ut sit dicitivus adverbialiter posi-
 tus. Emendationem hanc confirmant quæ
 paulò infra leguntur, ἀθελαιότεροι δὲ νῦν
 ἢ πρόσθεν ταύτῃ γενέσθαι : et mox, Εἰς
 γεμὴν χρήματα τῇδε ἀδικώτεροι. MS. Bodl.
 et edit. *Ald.* habent πολλοὶ δὲ καὶ τῇδε.
 Ferri quidem potuit τῇδε, ut sit pro κατὰ
 τῇδε : sed non dubium est, quin πολλοὶ
 ex vicino πολλοὶ manaverit, pro πολὺ.
 Nam Xenophon non dicit multos ex illis,
 χείρους, i. e. deteriores esse factos, sed hoc
 in genere de omnibus profert : nec verò
 simpliciter χείρους, sed πολὺ χείρους : quin
 et paulò post adverbio πολὺ non contentus,
 τῷ παντὶ dicit, duobus in locis. Editio-
 nes autem *Steph. Leuncl.* dant πολὺ δὲ καὶ
 τῶνδε χείρονες : *Eron.* alique rectiùs πολὺ
 δὲ καὶ τῇδε, &c.

^c Νῦν δὲ καὶ ἢ τις, ὥσπερ, &c.] Itā
 MS. Bodl. et editi libri, quos vidi, omnes :
 quibus additipulatur *Philadelphus*. Librorum
 margines, versionisque tam Leunclavi
 quàm Gabriellii aliud quoddam agnoscunt
 periodi membrum, cui locum inter τις et
 ὥσπερ Λεομίθρης tribuunt : sic nimirum in
 iis legitur νῦν δὲ ἢ τις, ὥσπερ Μιθριδάτης
 τὸν πατέρα Αἰοβαρζάνην προδίδας, καὶ ὥσπερ
 Λεομίθρης, &c. quæ forsan à librarii cujus-
 dam manu profecta sunt, cui viri exem-
 plum, huic in improbitate gemini, in
 margine notare placuit.

^d Παρὰ τῷ Αἰγυπτίῳ] Itā rectè MS.
 Bodl. et principes editiones. In *Ald. Fior.*
 atque aliis legitur παρὰ τῷ Αἰγυπτίῳ,
 quasi subaudiendum esset βασιλεῖ. Sed
 Auctoris consuetudo pro receptâ stat lec-
 tione : nam sic τὸν Ἀρμένιον, pro τὸν Ἀρμέ-
 νιον βασιλέα, dicit : sic τὸν Ἀσσύριον, regem
 Assyriorum ; sic τὸν Πέρσην, regem Persa-
 rum, adpellat.

Ταῦτα ἄν ὁρῶντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάντες, ἐπὶ τὸ ἀσεβὲς καὶ τὸ ἀδίκον τείραρμμένοι εἰσίν. ^α Οποῖοί τινες γὰρ ἂν οἱ προσάται ᾧσι, τοιαῦτοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτὰς ^β ἐπιπολὺ γίγνουται. ^γ Αθεμισότεροι δὲ ἄν ἢ πρόσθεν ταύτῃ γεγέννηται.

Εἰς γεμὴν χρήματα, τῇδε ἀδικώτεροι· ἔ γὰρ μόνον τῆς πολλὰ ἡμαρτηκότας, ἀλλὰ ἤδη τοὺς οὐδὲν ἡδικηκότας συλλαμβάνοντες ἀναδικάζουσι πρὸς οὐδὲν δίκαιον χρήματα ἀποσίνειν· ὥς ἂν ἤττον οἱ πολλὰ ἔχειν δοκῶντες τῶν πολλὰ ἡδικηκότων φοβῶνται· καὶ εἰς χεῖρας ἔδ' ἄτοι ἐθέλουσι τοῖς κρείττοσιν ἵεναι, ἔδ' γε ἀθροίζεσθαι εἰς βασιλικὴν σφαλείαν θαρροῦσι. Τοιγαρὺν ὅσις ἂν πολεμῇ αὐτοῖς, πᾶσιν ἔξουσιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἀνασρέφεσθαι ἄνευ μάχης ὅπως ἂν βέλωνται, διὰ τὴν ἐκείνων περὶ μὲν θεῶν ἀσέβειαν, περὶ δὲ ἀνθρώπων ἀδικίαν. Αἱ μὲν δὲ γινώμαι ταύτῃ τῷ παντὶ χεῖρας ἄν, ἢ τὸ παλαιόν, αὐτῶν.

Quæ cum omnes Asiatici videant, *etiam ipsi* ad impietatem et injustitiam deflexerunt. Nam quales sunt ii, qui præsumunt, tales et illi plerumque solent esse, qui eorum imperio subiecti sunt. Hinc factum, ut magis jam sint nefarii, quàm olim fuerint.

Pecunias verò quod adinet, hoc modo nunc magis injusti sunt: non enim duntaxat eos qui multa commiserunt delicta, sed jam illos quoque, qui nihil injusti admisere, comprehendunt, ac præter jus et æquum pecunias solvere cogunt: quo fit, ut nihilo minùs ii, quorum res ampla videtur esse, sibi metuant, atque *alii*, qui multa injustè fecerunt: iidem cum potioribus congredi recusant, neque ad copias regiam in expeditionem conflatas adungere se audent. Quapropter omnibus licet, qui bellum ipsis faciunt, in eorum regione citra pugnam ut libitum fuerit versari, tum propter ipsorum erga deos impietatem, tum propter injurias, quas hominibus inferunt. Atque hoc modo sunt ipsorum animi prorsus jam deteriores, quàm olim.

^α Οποῖοί τινες, &c.] Eandem sententiam, quam apud Platonem scriptam esse ait, his verbis exprimit Cicero. l. 1. Famil. ep. 9. *Quales in republica principes essent, tales reliquis solere esse cives.* Apud Lærtium etiam lib. 7. legm. 7. *Antigonus in epistola ad Zenonem: Οἷος γὰρ ἂν ὁ ἡγέμενος ἦ, τοιότου εἰκὸς ὡς ἐπιπολὺ γίγνεσθαι καὶ τὸς ὑποβιβάζειν.* Nec mirum; cum, auctore Livio, *ipsi se homines in regis, velut unici exempli mores formant:* lib. 1. c. 21.

^β Ἐπιπολὺ] Malim ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ut in quibusdam exemplaribus scribi solet. Me tamen non fugit, τῷ ἐπιπολὺ, sine ὡς præcedente, eundem usum solere tribui.

^γ Αθεμισότεροι δὲ] Vulgò scribitur δὲ, ejus in locum alteram illam particulam ex vet. *Gabriellii* exempli. assentiente Stephano, reposui. Cum verò hæc superiorem sermonem claudant, res ipsa mutationem hanc postulat.

Ὡς δὲ καὶ τῶν σωμάτων ἐπιμέλονται, ὥσπερ πρόσθεν, νῦν αὖ τῆτο διηγήσομαι. ^α Νόμιμον γὰρ δὴ ἦν αὐτοῖς, μήτε πῖναι, μήτε ἀπομύττεσθαι· (δῆλον δὲ ὅτι ταῦτα, καὶ τῷ ἐν τῷ σώματι ὑγρῷ φειδόμενοι, ἐνόμισαν, ἀλλὰ βυλόμενοι διὰ πόνων καὶ ἰδρωτός τὰ σώματα στερεῖσθαι) νῦν δὲ τὸ μὲν μὴ πῖναι μηδὲ ἀπομύττεσθαι ἔτι διαμένει, τὸ δὲ πονεῖν καὶ ἀμῶς ἐπιηδεύεται. Καὶ μὲν πρόσθεν μὲν ἦν αὐτοῖς μονοσιεῖν νόμιμον, ὅπως ὅλη τῇ ἡμέρᾳ χρῶντο καὶ εἰς τὰς πράξεις καὶ εἰς τὸ διαπονεῖσθαι· νῦν γε μὲν τὸ μὲν μονοσιεῖν ἔτι διαμένει, ἀρχόμενοι δὲ τῷ σίτῃ ἡνίκα περ οἱ πρωϊαίτατα ἀριστῶντες, μέχρι τῆς ἐσθίουρας καὶ πίνοντες, διάλυσιν, ἕς τε περ οἱ ὀψιαίτατα κοιμώμενοι.

Ἦν δὲ αὐτοῖς νόμιμον καὶ προχοῖδας εἰσφέρεισθαι εἰς τὰ συμπόσια, δηλονότι νομίζοντες ^β τὸ μὴ ὑπερπίνειν ἥτιον ἂν καὶ σώματα καὶ γνώμας σφάλλειν· νῦν δὲ τὸ μὲν μὴ εἰσφέρεισθαι ἔτι αὖ διαμένει, τοσῶτον δὲ πίνουσιν ὥς ἀντὶ τῷ εἰσφέρειν αὐτοὶ ἐκφέρουσι, ἐπειδὴν καὶ οὐκ ἐπὶ δύνωται ὀρθόμενοι ἐξίεναι.

Ἀλλὰ μὲν καὶ καὶ τοῦτο ἦν αὐτοῖς ἐπιχώριον, τὸ μέγα δὲ πορευομένης

Nè corporum quidem eos illâ ratione, quâ prius, curam habere jam narrabo. Nam erat in eorum institutis, ut nec exspuerent, nec emungerentur: (perspicuum est autem, hæc ipsos non eâ de causâ sanxisse, quòd corporis humori parcendum existimarent, sed quòd laboribus ac sudore corpora firmari vellent) jam verò manet id quidem adhuc, nè vel exspuant vel emungant se, sed ut laboribus se exerceant, nusquam curæ est. Enimverò erat etiam apud illos olim hoc institutum, ut semel tantum *singulis diebus* cibum sumerent; quòd tam ad expedienda negotia quàm ad se in laboribus exercendos die toto uterentur; jam verò restat id quidem, ut semel duntaxat cibum capiant; sed cùm eo tempore vesci incipiant, quo solent, qui maximè matutino prandent, tam diu comedere ac bibere perseverant, quamdiu solent, qui ferissimè cubitum eunt.

Erat item in eorum institutis, nè ad convivia importarentur obbæ; quòd nimirum existimarent minùs tum corpora tum animos debilitari, si quis non nimium hauriat? nunc *has* non importari, restat id quidem, tantum verò bibunt, ut non importent, sed ipsi exportentur; cùm nempe recto corpore non ampliùs exire possint.

Erat illud unum ex institutis patriis, quod itinera facientes neque

^α Νόμιμον γὰρ ἦν, &c.] Vide lib. 1. p. 14. lib. 6. p. 363.

^β Τὸ μὴ ὑπερπίνειν, &c.] Similiter de Lycurgo Noster: Καὶ μὲν τῷ πέντε ἀπο-

παύσας τὰς ἐν ἀναγκαίᾳ πόσει, αἱ σφάλλουσι μὲν σώματα, σφάλλουσι δὲ γνώμας, ἐφῆκεν ὅπου διελὼν ἱναρὰς πίνον. Lucian. Rep. p. 396.

μήτε ἐσθίειν, μήτε πίνειν, μήτε τῶν διὰ ταῦτα ἀναγκαίων μηδὲν ποιῆναι φανερὸς εἶναι· νῦν δ' αὖ τὸ μὲν τέτῳ ἀπέχεσθαι ἐτι διαμένει, τὰς μέντοι πορείας ἔτι βραχείας ποιῆναι, * ὥς μὴδ' ἂν ἐτι θαυμάσῃ τὸ ἀπέχεσθαι τῶν ἀναγκαίων.

Ἀλλὰ μὲν καὶ ἐπὶ Θήραν πρόσθεν μὲν τοσαυτάκις ἐξήσαν, ὥς ἄρκειν αὐτοῖς τε καὶ ^β ἵπποις γυμνάσια τὰς Θήρας· ἐπεὶ δὲ Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦτης τῇ οἴῃ ἐγένοντο, ἔκτι ὁμοίως ἔτε αὐτοὶ ἐξήσαν, ἔτε τῆς ἄλλης ἐξῆλθον ἐπὶ τὰς Θήρας· ἀλλὰ καὶ οἵτινες φιλόπονοι γενόμενοι καὶ σὺν τοῖς περὶ αὐτὰς ἵππευσιν ἅμα Θηρῶν, φθονῶντες αὐτοῖς δῆλοι ἦσαν, καὶ ὡς βελτίονας αὐτῶν ἐμίσαν.

Ἀλλὰ τοι καὶ τῆς παιδᾶς τὸ μὲν παιδεύεσθαι ἐπὶ ταῖς θύραις, ἐτι διαμένει· τὸ μέντοι τὰ ἵππικὰ μαυθάνειν καὶ μελεῖν, ἀπέσκηκε, διὰ τὸ μὴ ἵεναι ὅπῃ ἂν ἀποφαινόμενοι εὐδοκίμοιεν. Καὶ ἔτι γε οἱ παῖδες ἀκούοντες ἐκεῖ πρόσθεν τὰς ^γ δίκας δικαίως δικαζομένας, ἐδόκνεν μαυθάνειν δικαιοσύνην, καὶ τῆτο παντάπασιν ἀνέστραψαι· σαφῶς

comedebant, neque bibebant, neque quidquam eorum palam faciebant, quæ de his necessariò consequuntur: nunc autem id quidem manet adhuc, ut ab his se rebus abstineant; sed itinera tam brevia faciunt, ut nihil mirum sit, à rebus illis necessariis eos abstinere.

At verò toties etiam olim venatum ibant, ut *sola* venationes ad exercendum tam ipsos quàm equos sufficerent; posteaquam verò rex Artaxerxes et ipsius familiares à vino vinci cœperunt, nec jam amplius ipsi perinde *ac priùs* exhibant, nec alios ad venationes educebant: quin et illis palam invidebant, quasque se potiores oderant, quicunque laborum amantes cum equitibus suis venarentur.

Est hodièque in usu, pueros ad portas institui: verùm at artem equestrem discant et exerceant, *id scilicet* extinctum est; quòd eò non eant, ubi specimen edendo gloriam consequi possint. Et quod quidem pueri audientes priùs illic iudicia ex æquo judicari, iustitiam discere videbantur, hoc *verò* etiam penitus perversum est: nam manifestò

* ὥς μὴδ' ἂν ἐτι, &c.] Suspiciatur Stephanus scriptum fuisse, οἷς μὴδ' ἂν ἐτι θαυμάσαι, &c. vel cum apostropho, μὴδ' ἂν, &c. ex quâ lectione facilius etiam fuerit lapsus in μὴδ' ἂν. Huic equidem libens accedo.

^β ἵπποις γυμνάσια] Forfan et: γυμνασία. nisi quis præpositionem istam ἑλλείπειν, et subaudiendam relinqui statuere malit.

^γ Δίκας δικαίως, &c.] Insigne *scēmat*is, quòd Græci *πάρεσμένον* vocant, exemplum. Hoc ferè lumine suam illustrarunt orationem Scriptores Sacri: *Ἀπoc.* xiv. 3.

Καὶ φωνὴν ἔχουσα καθαρεύων καθαρίζουσαν ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. *Jud.* 15 — καὶ ἐξελέχθη πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσθεσίας αὐτῶν ἂν ἠτέλησαν, — *Rom.* xii. 3. — μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, — Latinis Rhetoribus *scēbema* hoc *conjugatum* est. De iis verò, quæ maximè ad ornatum orationis pertinent, *Ciceronem* audi differenter *De Orat.* l. 3. c. 52, et seq. et confer orationem *Xenophontēam*, in quâ mox synonymis adhibentur ἀδρότης, μαλακία, δρόψις.

γὰρ ὁρῶσι νικῶντας ὁπότεροι ἂν πλείον διαδῶσιν. * Ἀλλὰ καὶ τῶν φυσικῶν ἐκ τῆς γῆς τὰς δυνάμεις οἱ παῖδες πρόσθεν μὲν ἐμάθαιον, ὅπως τοῖς μὲν ὠφελίμοις χρῶντο, τῶν δὲ βλαβερῶν ἀπέχοντο· νῦν δὲ εἰκόσκει τὰυτὰ διδασκομένοις ὅπως ὅτι πλείονα κακοποιῶσιν· ἔδαμῃ γὰρ πλείον ἢ ἐκεῖ ἔτε ἀποθνήσκουσιν, ἔτε διαφθείρονται ὑπὸ φαρμάκων.

Ἀλλὰ μὲν καὶ Στυπλικώτεροι πολὺ νῦν, ἢ ὅ ἐπὶ Κύρῳ, εἰσί. Τότε μὲν γὰρ ἔτι τῇ ἐκ Περσῶν παιδείᾳ καὶ ἐγκρατείᾳ ἐχρῶντο, τῇ δὲ Μήδων σοφῇ καὶ αἰσχροτάτῃ· νῦν δὲ τὴν μὲν ἐκ Περσῶν καρτερίαν περιουσιάζουσιν ἀποσθεννύμενην, τὴν δὲ τῶν Μήδων μαλακίαν διασώζουσι. Σαφηνίσαι δὲ βέλομαι καὶ τὴν Στύψιν αὐτῶν. Εκείνοις γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν τὰς εὐνάς ἢ μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὅτι ὑποσώφνυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν κλινῶν τὰς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασιν, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπέικωσιν αἱ τάπιδες. Καὶ μὲν τὰ περὶ τὸ μέγα ἐπὶ τράπεζαν, ὅσα τε πρόσθεν εὔρητο, οὐδὲν αὐτῶν ὅτι ἀφῆρηται, ἀλλὰ τε αἰεὶ καὶ ἀεὶ ἐπιμηχανῶνται· καὶ ὅσα γε ὡσαύτως.

vident eos superiores discedere, qui largiùs dederint. Etiam illorum, quæ terrâ nascuntur, vires pueri antehac discebant, quò utilibus uterentur, à noxiis abstinere; nunc ea sic edoceri videntur, uti quam plurimùm noceant: certè enim nusquam plures, quàm illic, vel extinguuntur venenis, vel perniciosè læduntur.

Enimverò etiam multò nunc sunt, quàm Cyri tempore, delicatiores. Nam eâ tempestate Persicâ quidem institutione et continentia adhuc utebantur, vestitu verò et elegantia Medorum: nunc à Persis profectam laborum tolerantiam extingui patiuntur, et Medorum molliem retinent. Libet autem ipsorum etiam delicias et voluptatem explanare. Nam primùm eis non sat est, cubilia molliter sterni, sed jam spondarum pedes tapetibus imponunt, ut nè pavimentum obnitatur, sed tapetes nonnihil cedant. Et sanè quæ ad mensam conquiruntur, eorum quidquid priùs inventum fuit, nihil est detractum; et alia quædam artificia nova semper excogitant: idem in obsoniis fit:

* Ἀλλὰ καὶ] Orationis incremento similiter inserviunt istæ particulæ Luc. xvi. 21. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνας, &c.

ἢ Ἐπὶ Κύρου] Vide dicta pag. 474. not. 2.

ἢ Πρῶτον μὲν, &c.] Hanc lectionem tuerentur libri, quos vidi, omnes: quibus accedit etiam Athenæus l. 12. c. 2. Margines librorum exhibere solent πρῶτον μὲν ἔκτετι τὰς εὐνάς, &c. in quâ lectione rectè Stephanus post εὐνάς veniendum esse putat ad verbum ἀραιῇ, ommissis illis vocibus, ἢ

μόνον. In eâ autem, quam habemus, lectione, vox tantum μόνον ei supervacanea esse videtur.

ἢ ὑποσώφνυσθαι] MS. Bodl. dat. ὑποσώφνυσθαι, eadèmq; scriptura apud Athenæum, loco modò citato, reperitur. Sed nihil muto.

ἢ ἀφῆρηται] Stephanus ex editionibus quibusdam Athenæi adfert ἀφῆρηται, rectèque monet in vet. cod. legi ἀφῆρηται, quam scripturam exhibet postrema Auctoris istius editio, l. 12. c. 2.

καὶ γὰρ κεινοποιήσας ἀμφοτέρων τούτων κέκληνται. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ χειμῶνι ἢ μόνον κεφαλὴν καὶ σῶμα καὶ πόδας ἀρκεῖ αὐτοῖς ἐσκέπασθαι, ἀλλὰ καὶ ^α περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ χειρὶδας δασειάς καὶ δακτυλίθρας ἔχουσιν. Ἐν γεμῆν τῷ θέρει ἢ ἀρκῆσιν αὐτοῖς ἢ αἱ τῶν δένδρων, ἢ αἱ τῶν πέλρων σκιαί, ἀλλ' ἐν ταῦταις ἐτίρας σκιάς ἀνθρώποι μηχανώμενοι αὐτοῖς ^β παρῆσσι. ^γ Καὶ μὴν ἐκπώματα ἦν μὲν ὡς πλεῖστα ἔχουσι, τάτῳ καλλωπίζουσαι· ἦν δ' ἐξ ἀδίκου φανερώς ἢ μεμηχανημένα, ἢ δὲν τῆτο αἰσχύνουσαι· πολὺ γὰρ κῦξῆσαι ἐν αὐτοῖς ἡ ἀδικία τε καὶ αἰσχροκέρδεια.

Ἀλλὰ καὶ πρόσθεν μὲν ἦν ἐπιχώριον αὐτοῖς μὴ ὀρεῖσθαι περὶ πορευομένοις, ἢ ἄλλω τινὸς ἕνεκα ἢ τῷ ὡς ἱππικαλάτης γίνεσθαι· νῦν δὲ σρώματα πλείω ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἵππων ἢ ἐπὶ τῶν εὐνῶν· ἢ γὰρ τῆς ἱππείας ἕνεκα, ὥσπερ τῇ μαλακῷ καθῆσθαι, ἐπιμέλουσαι. Τὰ γεμῆν πολεμικὰ πῶς ἢ ἐικότως νῦν τῷ παύλῃ χείρας, ἢ πρόσθεν, εἰσὶν; οἷς ἐν μὲν τῷ παρελθόντι χρόνῳ ἐπιχώριον, οἶμαι, ὑπῆρχε τὸς μὲν τὴν γῆν ἔχουσαι, ἀπὸ ταύτης ἱππότας παρέχεσθαι, οἱ δὲ καὶ ἐσφαλεύουσαι· τὸς δὲ φρενῶσαι, ^δ εἰ θεοὶ στρατεύεσθαι πρὸ τῆς

nam in utroque habent, qui *semper* aliquid novi conficiant. Quinetiam hyberno tempore non caput solū, non corpus, non pedes ipsis fatīs est regi; sed etiam ad extremas manus habent tegumenta quaedam hirsuta et digitalia. Æstate verò nec arborum nec rupium ipsis umbræ sufficiunt, sed in his adstant iis homines, qui *et alia* excogitant umbracula. Jam si pocula maximo numero habeant, eo ipso *tamquam ornamēto* semet ostentant; at ea si palam sit comparata improbis esse artibus, nullum id iis pudorem incuit: nam et iniustitia et lucri turpis cupiditas apud eos valdè creverunt.

Etiam illud priùs erat eis in more patrio positum, ut pedites in itineribus obeundis non conspicerentur; *et* alià nullà de causâ, quàm ut rei equestris pericissimi evaderent; jam verò plus stragulorum in equis quàm in cubilibus habent: non enim tam equestris res ipsis est curæ, quàm ut molliter sedeant. Bellica ianè studia quod adinet, qui non in illis consentaneum fuerit, nunc prorsùs eos deteriores esse, quàm olim fuerunt? quibus superiori quidem tempore mos patrius erat, ut quotquot agros possiderent, equites inde suppeditarent, qui militatum irent: qui verò in præfidiis degerent, *si quidem aliquando* suscipienda esset pro

^α Περὶ ταῖς.] In MSto Bodl. et edit. Ald. deest illa præpositio: quam tamen rectè alii libri, suffragante Athenæo, retinent.

^β Παρῆσσι.] Ita MS. Bodl. et exemplaria edita. Stephanus suo in Athenæo invenit παρῆσσι. At rectiùs, opinor, in postremâ editione scribitur παρῆσσι.

^γ Καὶ μὴν ἐκπώματα, &c.] Verba hæc

citat Athenæus l. xi. c. 3. nonnihil, uti sit, mutata: nam pro ἐξ ἀδίκου, habet ἐξ ἀδίκου, et τούτο ante αἰσχύνουσαι prorsùs omittit.

^δ Εἰ θεοὶ στρατεύεσθαι, &c.] In libris plerisque distinctio ponitur post στρατεύεσθαι, quæ mihi quidem à Leunclavio rectiùs posita videtur post χεῖρας.

χώρας, μισθοφόρος εἶναι· νῦν δὲ τὰς τε θυρωρὰς καὶ τὰς σιτοποιὰς, καὶ τὰς ὀψοποιὰς, καὶ οἰνοχόους, καὶ λιβροχόους, καὶ παραλιθείας καὶ ἀναιρεῖντας, καὶ κατακοιμίζοντας καὶ ἀνιστάνας, καὶ τὰς κοσμητὰς οἱ ὑποχρίνσιν τε καὶ εὐρίθουσιν αὐτὰς, καὶ τὰ ἄλλα ρυθμίζουσι, τέττας πάντας ἱππίας οἱ δυνάσται πεποιήκασιν, ὅπως μισθοφορῶσιν αὐτοῖς. Πληθὺς μὲν ἔν καὶ ἐκ τούτων φαίνεται, ἢ μέντοι ὄρελός γε ἔστιν αὐτῶν εἰς πόλεμον· δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ γινόμενα· κατὰ τὴν χώραν γὰρ αὐτῶν ῥᾶον οἱ πολέμιοι ἢ οἱ φίλοι ἀνασρέφονται. Καὶ γὰρ δὴ ὁ Κύρος τῇ μὲν ἀκροβολίζεσθαι ἀποπαύσας, ^a θωρακίσας δὲ καὶ αὐτὰς καὶ ἵππους, καὶ ἐν πολλὸν ἐκαστὴν δὲ εἰς χεῖρα, ὁμόθεν τὴν μάχην ἐποιεῖτο· νῦν δὲ ἔτε ἀκροβολίζονται ἔτι, ἔτ' εἰς χεῖρας συνιόντες μάχονται.

Καὶ οἱ πεζοὶ ἔχουσι μὲν γέρρα καὶ κοπίδας καὶ σαγάρεις, ὥσπερ ἐπὶ Κύρῳ, τὴν μάχην ποιησόμενοι· εἰς χεῖρας δὲ εἶναι καὶ ἄλλοι ἐθέλουσιν. Οὐδὲ γε τοῖς δρεπανηφόροις ἄρμασιν ἔτι χρῶνται ^b ἐφ' ᾧ Κύρος αὐτὰ ἐποίησατο. Ο μὲν γὰρ, τιμαῖς αὐξήσας τὰς ἡνιόχους, καὶ ἀγαθὲς ποιήσας, εἶχε τὰς εἰς τὰ ὅπλα ἐμβαλῶντας· οἱ δὲ νῦν ἔδὲ γινώσκουτες τὰς ἐπὶ τοῖς ἄρμασιν, ^c οἶονταί σφίσιν ὁμοίους τὰς

defensione regionis expeditio, stipendiis militarent: at nunc et ostiarios, et panis et obsoniorum opifices, et pocillatores, et balneatores, et qui *cibos in mensas* adponunt, et qui eos tollunt, et qui cubitum deducunt, et qui de somno excitant, et exornatores qui pigmenta eis illinunt infricantque, et cætera concinnè componunt; hos omnes in equites dynastæ retulerunt, ut stipendia sibi mereant. Et *hominum* quidem ex his *constata* adparet multitudo, non tamen ullus eorum in bello est usus: quod quidem ex iis ipsis, quæ usu veniunt, manifestum est: nam illorum in agro facilius hostes quàm amici versantur. Enimverò cùm ferentariorum ordine Cyruse eos eximeret, ac tum ipsos tum equos armaret, et cuique daret in manum paltum unum, cominùs pugnam faciebat: nunc neque ampliùs missilibus pugnant, neque cominùs congressi rem gerunt.

Itidem pedites habent illi quidem, pugnam inituri, scuta, et copidas, et secures, perinde ac Cyri tempore; verùm nè illi quidem manum conferere volunt. Nec falcatos quidem currus ad eos ampliùs usus, quibus à Cyro destinati fuerunt, adhibent. Nam is aurigas honoribus auctos, et ad fortitudinem institutos habuit, qui gravem in armaturam impetum facerent: hi verò *Persæ* recentiores, cùm eos qui sunt in curribus nè quidem nòrint, inexercitados arbitrantur pares

^a Θωρακίσας δὲ, &c.] Vide quæ supra notavimus p. 357. not. ^b.

^b ἐφ' ᾧ] Vide dicta p. 491. not. ^d.

^c Οἶονταί σφίσιν, &c.] At ab his diversa longè tùm veterum Persarum, tùm Romanorum et instituta et fata aded ex-

ἀνασκήτους τοῖς ἡσυχασίν ἔσεσθαι. Οἱ δὲ, ὁρμῶσι μὲν, πρὶν δ' ἐν τοῖς πολεμίοις εἶναι, οἱ μὲν, ^α ἐκούλεις ἐκπίπτουσιν, οἱ δ' ἐξάλλονται· ὥς' ἄνευ ἡνιόχων γινόμενα τὰ ζεύγη πολλάκις πλείω κακὰ τῆς φύλης ἢ τῆς πολεμίας ποιεῖ. Ἐπεὶ μὲντοι καὶ αὐτοὶ γινώσκουσιν ὅτι σφίσι τὰ πολεμιστήρια ὑπάρχει, ὑφίενται, καὶ ἔδεις ἔτι ἄνευ τῶν Ἑλλήνων εἰς πόλεμον καθίσταται, ἕτε ὅταν ἀλλήλοις πολεμῶσιν, ἕτε ὅταν οἱ Ἕλληνες αὐτοῖς ἀντιστρατεύωται· ἀλλὰ καὶ πρὸς τέρας ἰγνώκασι μεθ' Ἑλλήνων τῆς πολεμίας ποιεῖσθαι.

Εγὼ μὲν δὴ οἶμαι ἅπερ ὑπέθεμην ἀπειρῶσθαι μοι. Φημί γάρ, Πέρσας καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς, καὶ ἀσθεσέρας περὶ θεῶν, καὶ ἀνοσιώτερας περὶ συγγενεῖς, καὶ ἀδικώτερας περὶ τῆς ἄλλης, καὶ ἀνανδροτέρας τὰ εἰς τὸν πόλεμον νῦν, ἢ πρόσθεν, ἀποδεδεῖχθαι· εἰ δέ τις ταῖναντία ἔμοι γινώσκει, ^β τὰ ἔρρα αὐτῶν ἐπισκοπῶν, εὐρήσει αὐτὰ μαρτυροῦντα τοῖς ἔμοις λόγοις.

futuros exercitatis. Faciunt verò illi quidem impetum, sed prius quàm intra hostes penetrent, partim inviti decidunt, partim defiliunt; adeò ut ab aurigis destituti *curius* et jugales sæperumerò plus amicis detrimenti adierant quàm hostibus. Cum verò et ipsi intelligant, quales sint ipsorum adparatus bellici, cedunt *aliis*, neque quisquam ampliùs absque Græcis ad bellum se comparat, sive adeò ipsi bellum inter se gerant, seu contra eos Græci copias educant; sed etiam adversùs Græcos *non nisi* cum Græcorum auxiliis bella *sibi* suscipienda esse statuerunt.

Arbitror equidem me jam perfecisse, quod institueram. Quippe demonstratum aio, Persas et *alios* Persis conjunctos minùs erga deos esse religiosos, et erga cognatos magis impios, et injustiores erga cæteros, et bellicis in rebus jam magis instrenuos quàm priùs: quòd si quis contraria sententiæ meæ statuit, eorum facta modò confideret is, ea dictis à me testimoniū dare comperiet.

stiterunt. Illi nempe probè intellexerunt, quantum (*Vegerii* sunt verba lib. 1. c. 13.) exercitatus miles inexercitato sit melior. Nullà enim alià re videmus (inquit Auctor modò laudatus) Populum Romanum orbem subegisse terrarum, nisi *omnium* exercitio, disciplina castrorum, usque militari. Sub initium Operis.

^α ἐκούλεις] Ità MS. Bodl. et cæteri

libri, quos vidi, omnes. Mihi verò reponendum videtur ἀκούεις: quòd *Muretus* etiam, sive conjecturâ fretus, sive veteris alicujus libri auctoritate, monuit.

^β τὰ ἔρρα——αὐτὰ μαρτυρεῖ] Eadem prorsus existat loquendi ratio *J. b. x. 25.* τὰ ἔρρα, à ἐγὼ ποιεῖν——ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

A D D E N D A.

P. 1. **Ξ**ΕΝΟΦΩΝΤΟΣ, &c. Vulgarem Inscriptionem retinui, quam MS. Bodl. praestat: quidam libri repræsentant ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ ΟΚΤΩ.

Ibid. l. 6. *Aristides* in lib. περὶ ἀφιδόεος λόγῳ locum hunc sic repræsentat: καὶ ἰπποκρίτων ἀρχαίως διαγίνωται: scil. omiſſâ voce χρόνον. Hæc lectio *Leunclavio* probata est, *Stephano* non item: qui vocem illam in omnibus, quæ ipsi videre contigit, exemplaribus inveniri testatur; eam tamen subaudiendam sæpè relinqui observat, sed præcipuè genitivum χρόνου cum ἀφ' οὗ, vel ἰξ' οὗ, et cum ἐκ τούτου: interdum etiam adjici à Nostro, cum ἀφ' οὗ, p. 12, cum ἐκ τούτου, p. 14. In aliis autem casibus vocem illam ellipsin etiam pati solere ostendit Cl. *Lamb. Bos* in libello de *Ellips. Græc.* Caterùm hic loci χρόνον retinendum censeo: neque enim quisquam, opinor, unius *Aristidis*, aut potius *Rhetoris* istius exemplaris, auctoritatem, omnium Operis hujus exemplarium fidei præferendam existimaverit. Sunt etiam, qui pro διαγίνωται reponant διεγίνωτο. Sed non sunt audiendi; minùs enim ex Græcæ Linguæ consuetudine est διεγίνωτο, præcedente particulâ καὶ: sed vel εἰ καὶ διεγίνωτο, vel καὶ διαγίνωται huic linguæ familiare esse dicere notavit *Stephanus*.

Ibid. l. 7. Ἐδοκοῦμεν καταμαθηκέναι, non καταμαθηκάμεν. Nostro mirè placuisse videtur hoc loquendi genus: cui quandam modestiæ significationem inesse fatendum est. Paulò post, p. 2. ἰδοκῶμεν ὁρᾶν, non ἰωρῶμεν. Sic verò et *Oecon.* p. 495. ἵππει γὰρ καταμαθηκέναι δοκῶ ὅτι

&c. In eodem lib. p. 497. ποτὲ μὲν δεσπότη οἰκίας εἰ δοκῶ χεῖρες καταμαθηκέναι. In eod. extremâ p. 499. ἰκαίως δοκῶ καταμαθηκέναι.

Ibid. l. 10. Pro πάντῃ omnes ferè libri veteres, quos *Stephano* videre contigit, habent πάντῃ. edit. *Florent.* πάντῃ repræsentat; *Ald.* πάντῃ, quod constat quidem esse depravatam; sed utrùm ex πάντῃ (vel potius πάντῃ conjunctè scripto), an ex πάντῃ detortum sit, hoc vero incertum est. Quòd si πάντῃ loco sit movendum, pro eo reposuerim πάντῃ τῇ potius quàm πάντῃ τοῖς: cùm multò plures loci πάντῃ τῇ quàm πάντῃ τοῖς, non apud hunc Nostrium solum, sed etiam apud ceteros Scriptores Atticos habeant. Vulgatam verò lectionem idcirco retinendam duxi, quod in eodem jam veru Xenophon πάντῃ adhibuerat.

Ibid. l. 20. In MSto Bodl. et aliis quibusdam, teste *Stephano*, antiquis exemplaribus πειθομένους non exstat. Sed rectè eam vocem retinueris: neque enim voluisse Xenophontem dicere generaliter χεῖσθαι, sed χεῖσθαι πειθομένους, ex sequentibus liquet; in quibus animantia bruta hominibus magis esse morigera dicit, quàm sint ipsi homines illis qui in eos imperium obtinent.

P. 2. l. 6. Apud Scriptores Atticos τὸ ἱκεῖνος cum suo substantivo sæpè reticetur ante artic. postposit. ornatùs et brevitatis gratia: p. ena sententia est, ἀπὶ χοῖται τῇ ἀπ' ἱκεῖνων πρᾶγματων, ἀφ' οὗ ἂν αὐτὰς, &c. Sic in *Epist. ad Heb.* v. 8. integrè diceretur: ἱμαθὶν ἀπ' ἱκεῖνων, ὡς vel ἀ ἱπαθῆ——et *Pbil.* iv. 11. ἐν οἷς ἡμεῖς——pro ἐν ἱκεῖνοῖς scil. κλήμασιν, ἐν οἷς, &c.

P. 2. l. 8. Edit. *Ald.* pro νομίας perperam dat νομῆς : quam cū accusativi illius scripturam in depravato aliquo exemplari Xenophontéo deprehenderat *Helladius* ille apud *Photium* Bibl. p. 1590. Nostrium statim non satis idoneum esse Auticisimi auctorem temerè pronuntiavit.

Ibid. l. 9. Stephanus malebat τὸν νομῆα cum ἀγέλην, ut cum ἀγέλαι posuit τῆς νομῆας. Cui emendationi exemplar aliquod testimonium pernibere ait.

Ibid. l. ult. Μελαντινὸν μὴ οὔτε eodem modo dicitur, quo p. 310. ὅτε τὸν Κισιάδην μεταγινώσκειν ὡς ὅτι Κύρος, &c. Dicitur porro μελαντινὸν illo in loco is, qui μελαντινὸν ἱθυμίζεται, seu δαναοῖται, i. e. mutatā sententiā cogitat. Itā ferè *Stephanus* : qui et Xenophontem ἀποφατικῶς loquutum esse, ut Interpretes voluere, non putat ; sed has voculas μὴ οὐκ ἤ, verbo μελανοῖν, aut μεταγινώσκειν, aut alii ejusmodi subjunctas, homi is ἀπορηματικῶς loquentis esse dicit : neque aliter intelligendum esse hunc locum, quàm si dixisset, μὴ ποτε οὐκ ἤ τῶν ἀδινάτων, &c. At oratio ἀποφαντικὴ μὴ εἶναι vel εἶναι postulasse. Cæterum illa sermonis forma ἀπορηματικῆ, de re etiam, quam quis minimè in dubium vocandam putet, optimè modestæ Xenophontææ convenit.

P. 3. l. 4. Καὶ ὁμῶς ἤθελον, &c. Otiosa planè hæc et mendi suspecta sunt *Stephano*. At verò non modò librorum omnium consensu, sed Auctoris etiam nostri consuetudine confirmata sunt. Ejusdem enim rei repetitionem ferè talem videas licet lib. 1. p. 39. lib. 7. p. 383. lib. 8. p. 511.

Ibid. l. 10. Post ἀκούμεν *Stephano* subaudire placet, ἰδιον ἕκαστον ἀρχοῖν ἔχοντες : eam tamen probat interpretandi rationem, quam sequuti sumus ; perinde videlicet ac si Xe-

nophon scripssisset, καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ ὡσαύτως ἰδὼν ἀκούειν.

Ibid. l. 12. In MSto Bodl. et aliis quibusdam libris, quos vidit *Stephanus*, post ὡσαύτως additum est οὔτως, quod cæteri veteres codices non agnoscunt. Possit tamen hæc lectio ὡσαύτως οὔτως utcunque defendi, dicendo ἐκ παραλλήλου copula esse hæc adverbia ; sicut et τυχὸν ἴσως, πάλιν αὖθις, atque alia multa copulari videmus. Quin et p. 52 l. 6. pro ὡσαύτως, in MSto Bodl. necnon aliis quibusdam, teste *Stephano*, vetustis libris scriptum est ὡσαύτως οὔτως.

P. 5. l. ult. Οὔτοι δὲ δοκῶσιν οἱ &c. *Stephanus* itā hæc verba reddit : *Hæc autem leges publici boni curam itā videntur suscipere, ut à suo eam initio (vel, capite) repetant.* Quasi diceret, has leges majore, quàm cæteras, providentiā in publicorum commodorum curam incumbentes, inde hujus initium, unde necesse est (scil. à rectā civium in tenerā ætate institutione) sumere. Hic, eodem judice, sensus est, qui è nostrā lectione elici non solum potest, sed etiam debet. Porro ait idem se aliquando suspicatum esse, Xenophontem verbo ἀρχεσθαι aliquid adjunxisse, et vel ἀρχεσθαι ὅθεν διῷ, (sive ὅθεν διῷ, ἀρχεσθαι) vel καλῶς ἀρχεσθαι, vel φρονίμως ἀρχεσθαι, vel tale quid scripsisse. Tandem aliam lectori commendat scripturam, quam ex vet. *Vincenii Obscopii* libro et *Stobæo* elicuit ; nimirum hanc : Οὔτοι δὲ δοκῶσιν οἱ νόμοι ἀρχεσθαι τὰ κοινὰ ἀγαθὰ ἐπιμελόμενοι, οὐκ ἰδὲν ὅθεν ἐν ταῖς πλείταις πόλεσιν ἀρχοῦναι : vel ἰδὲν περ ἐν ταῖς, &c. Huic certè scripturæ favent vetusta *Gabrieli* exemplaria, quæ pro ἐχ ὁμοίως, &c. dant ἐκ ἰδὲν, ὅθεν αἱ πλείταις πόλεις ἀρχοῦναι.

P. 6. l. 3. *Gabrielius* in vet. exempl. pro ἐπιλατῆσι invenit ἐπίστα προτάτῃσι : quod et *Muretus* probat.

P. 6. l. 4. MS. Bodl. μηδὲ ἀρ-
πάσει.

Ib. l. 7. De subitâ transitione
à singulari numero ad plurativum
lege dicta ad lib. 7. p. 396.

Ib. l. 7. MS. Bodl. et *Stobæus*
habent ἐπαρῆσαν. Sed nostram
lectionem eâ commutare nohim.
Nam ut ἐπιθῆναι τιμωρίαν vel δίκην
dicitur potius quàm ἐπαρῆθῆναι,
itâ Xenophon haud dubium est quin
maluerit dicere ἐπιθῆναι, ζημίαν
quàm ἐπαρῆθῆναι ζημίαν.

Ib. l. 9. Non ὥς legitur apud
Stobæum, sed οἷον. Elegans autem est
hoc loquendi genus, et cùm aliis
Auctoribus tum huic Nostrò fami-
liarissimum τοῖς τοῖς οἷοι, cum infinitivo,
aut etiam οἷοι sine τοῖς τοῖς.

Ibid. l. 14. Pro παιδαγωγμένων
Leunclavius rectius scribi censet
παιδευομένων: quippe de *instituen-*
dis, ex illius mente, non de *insti-*
tutis, hîc agitur. Nihil muto.

P. 7. l. 6. Non dubito quin hæc,
quæ parenthesi inclusa sunt, mendi
suspecta multis jam fuerint, multis
futura sint: sed ii tale omnium ge-
nus loquendi apud Platonem ex-
stare sciant. Itâ *Stephanus*. Rem
sanè mihi gratissimam fecisset vir
doctissimus, si phrasin istam Plato-
nicam quo quis loco reperire pos-
set, indicasset. Forſan illum voluit,
quem in *Phædro* notavi, scil. ubi
dicit διλίσθαι μίσην, pro *dividendo*
facere partes. Sed *Herodoti* exem-
plo meliùs, opinor, defendi possit
loquutio Xenophontea: is autem
de consilio regis Lydorum fame la-
borantium verba faciens, l. 1. c. 94.
οὕτω δὲ, αἶτ, τὸν βασιλῆα αὐτῶν, δύο
μοίρας διέδωκε Λυδῶν πάντων, κλη-
ρῶσαι, &c. pro — διέδωκε Λυ-
δὲς πάντας εἰς δύο μοίρας.

Ib. l. 9. MS. Bodl. et *Stobæus*
hîc παρέχουσιν, at in versu proximè
sequenti παρέχουσιν, habent. Atqui
una est eademque loci utriusque
ratio: nec quid mutationis indu-
cendum.

Ibid. l. 16. *Stobæus* perperam
μανθάνουσι διαγιν: et lineâ proximè
sequente ἐπὶ τοῦτω.

P. 8. l. 4. Pro οἷον εἰκός legitur
etiam οἷον δὲ εἰκός. Sed particula
istâ ornatui tantùm fervire hîc po-
test: illo autem οἷον aptius huic lo-
co esse ὡς censuit *Stephanus*.

Ibid. l. 6. Μισοῦν μὲν ἀλλήλους
&c. Lectionem, quam recepi, ve-
tustorum etiam *Gabrieli* exempla-
rium auctoritate confirmatam tan-
dem inveni.

P. 9. l. 1. *Stobæus* habet parti-
culam καὶ ante τοὺς περισσώτερος,
non ante περιθωμῆς. Quam lectio-
nem libenter cum *Stephano* sequor;
alioqui enim legendo καὶ περιθωμῆς
videretur aliquid post ἰσχυρῶς desi-
derari, nimirum secundum καὶ cum
alio participio. Cæterum occasio-
nem huic transpositioni particula
καὶ dedisse videtur quod legitur
proximè præcedenti versu καὶ πεί-
θισθαι.

Ibid. l. 6. Pro ἄλλος *Stobæus*
habet ἄλλος, cui exemplaria quæ-
dam, *Stephanus* quæ vidit, adsti-
pulantur: ille autem non itidem
οἷον legit, (ut in iisdem scriptum
est) verum οἷον.

Ib. l. 9. Cùm præcedat ἴξ, scri-
bendum putat *Stephanus* ἢ ἐπὶ καὶ
δικα. Sed alius exstat locus p. 34.
vulgatæ qui scripturæ fidem faciat.

P. 10. l. 1. Apud *Stobæum* scrip-
tum est δὲ τὸ ὑπὲρ κοινοῦ.

Ib. l. 2, 3. Pro ἐξάγει τὴν ἡμί-
σιαν, &c. legitur etiam τὰς ἡμισίας
φυλακὰς καταλείπει. In edit. Flor.
τὰς δὲ ἡμισίας, &c. At hæc parti-
cula δὲ aut expungenda est, aut
præcedere oportet eam, quam in
contextum recepimus, lectionem;
ut utramque conjungendo, itâ le-
gatur, ἐξάγει τὴν ἡμίσιαν τῆς φυλα-
κῆς, τὰς δὲ ἡμισίας φυλακὰς κατα-
λείπει. Vel, ut *Mureto* placuit, ὅταν
δὲ ἐξῇ ὁ βασιλεὺς, ποιεῖ δὲ τοῦτο
πολλὰς τὴν μὲν, τὴν δὲ ἡμίσιαν
ἐξάγει τῆς φυλακῆς, τὴν δὲ ἡμίσιαν

καταλείπει. Videtur tamen *Stephano* alterum horum esse supervacaneum, cum alterum ex altero per consequens satis intelligatur. *Ad.* edit. pro φιλακῆς pessimè dat φιλακοῖς: *Stobæus* φυλας. Hæc autem scriptura (*Stephano* iudice) ratione non caret; præsertim cum dixerit initio p. 7. δωδεκά γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διήρηνται, et (quod magis ad rem facere videtur) dicturus sit p. 11. αἱ δ' αὖ μέντοι φυλαὶ διαλείπονται, &c.

P. 10. l. 4. *Stobæus*, τόξα, καὶ παρὰ φρενέσσιν ἐν κοιλῷ, &c.

Ibid. l. 9. Apud eundem post ἀληθεστάτη legitur αὐτοῖς.

Ib. l. 13. MS. Bodl. pro θήγισθαι habet θάλλισθαι: sed omnino retinenda est vulgata lectio, non tantum quod *Stobæi* auctoritate confirmetur, sed etiam quod ut hic θήγισθαι τὴν ψυχὴν, sic p. 82. τὰς ψυχὰς θήγειν: et p. 83. θήγειν τὸ φρόνημα. Quinetiam in *Oecon.* ἀκοῶν τὰς ψυχὰς legimus; et lib. hujus Operis 6. p. 344. ὁ γὰρ λόγῳ τὴν ἀκοῶν, ἐκείνος καὶ τὴν ψυχὴν τι παρακονά.

Ibid. l. 15. Quidam liber, teste *Stephano*, partic. τὶ habet ante ἀπει, deinde τῶν ἐν τῷ πολέμῳ, absque participio παρόντων. In eodem, iis, quæ hic interjecta sunt, omisissis, sequitur καὶ θηρώντες οὐκ αὖ ἀρετῇσιν, ἀν μὴ τὶ δόξη ἢ σφρίσκειν ἐκκαταλείπονται, ἢ ἄλλως ἰθελήσωσι διαλείψαι περὶ τὴν θῆραν. τὸ αὖ ἀριστον τῆτο δεῖπν. Cum hoc libro consentit ferè MS. Bodl.

P. 11. l. 8. Pro ἔχουσιν habet *Stobæus* ἐσθίουσιν, quod mavult *Stephanus* ob sequens πίνουσιν. At nihil muto. *Ciceronis* certè auctoritate vulgata lectio munita est. *Tusc. Disp.* l. 5. c. 34.

Ibid. l. 10. *Abonæus* hæc ita mutavit verba, duos, opinor, locos in unum commiscendo: καὶ ὁ θαυμαστός Ξενοφῶν, inquit, φησὶ ἡδὺ μὲν μάζαν καὶ κάρδαμα φαεῖν

πεινώει, ἡδὺ δὲ ὕδωρ, ἀρυσσάμενον ἐκ ποταμῷ, διψῶντα πίνειν, l. 4. c. 14. *Stobæus* autem nostræ lectioni adfentitur.

Ibid. l. 12. habet ἐμάνθανον, et versu sequenti ὁμηόσιοι τέτοις ἀγῶνες.

Ibid. l. 15. *Leupicius* et *Portius* scribendum censent, εὐπειστότατοι. Quæ de re vide quæ notavimus, p. 87.

Ibid. l. 18. Post ἀρχαὶ apud *Stobæum* legitur πασαι.

Ib. l. ult. Apud eundem habes, ἢ καὶ ἄλλα ὅσα τάχως καὶ ἰσχύος ἔρεα ἐστὶ. At si nostram lectionem ἄλλο τι retineamus, (nec est cur rejiciamus) subaudiendum fuerit, inquit *Stephanus* ἐκείναν ante ὅσα, quam subauditionem novam non esse apud hunc auctorem ostendent quæ in *Addendis* hinc notavimus ad p. 2. l. 6.

P. 12. l. 1. 2. Legenda aut saltem intelligenda hæc esse monet *Stephanus* τὰ ἐν τοῖς ἐφήκοις δίκαι ἐτῆ. Sic infra: Ἠδὲ γὰρ καὶ ὁ Κῦρος διαδιδελικώς τὰ ἐν τοῖς ἐφήκοις δίκαι ἐτῆ ἐν τοῖς ἀνδράσιν ἔν.

Ib. l. 8. Pro ἀγχίμαχα legitur apud *Stobæum* ἀγχίμα; sed nostra lectio in dubium revocari non potest: nam et p. 399. scriptum est, ὁμοσεῖ ἰόντας σὺν ὅπλοις ἀγχιμάχοις. Sunt autem ὅπλα ἀγχίμαχα arma, quibus eis χεῖρας συμμίστομεν τοῖς πολεμίοις: (ut verbis *Xenophontis* utar) at verò arcubus, jaculis, palatis, fundis, aliisque hujusmodi ὀτιπροσώλων ταχθέντες μαχόμεθα, ut idem loquitur alicubi.

P. 13. l. 6. *Steph.* scribendum putat ἐπάνημιν: propterea quod Noster ad hunc usque locum de se in plurali numero loquutus est. Locis huc citatis non est opus: peti possint ab hujus Operis proœmio, cum initio *Laced. Polit. Symposii*, necnon libelli περὶ προσόδων collato. Emendatio sanè hæc specie quâdam rationis niti videtur, sed exemplarium auctoritate caret,

P. 13. l. 13. Rectè Cl. *Jungermannus* *πανικεύεσθαι* in 7. *Poll.* l. 2. *sgm.* 20. pro *παντιεύεσθαι*, quod ejus in locum irreperat, reposuit.

Ibid. l. 14. MS. Bodl. οὐ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς ἰσχυροῖς. Quæ mihi placet lectio. *Stephanus* etiam et *Leunclæus* pro *ἂν* ex versione *Philolphi* αὖ reponendum censuerunt.

Ib. l. ult. Apud *Stobæum* legitur διελθούσης.

P. 14. l. 2. Mavult *Stephanus* pluralem numerum neutrius generis μαρτύρια.

P. 15. l. 4. Οὐδὲν δὲ, &c. Interjectâ parenthesi longiusculâ, iterantur hæc οὐδὲν δὲ: sic et *Id.* vii. 35. iteratur τῆτος, quâ de re vide Cl. *Blackwall.* *Class. Sacr.* p. 64.

Ibid. l. 10. *Hermogenes* hunc locum citans scribit ὡς καλὸς μοι ὁ πάτερ, ὦ μήτερ. Sed tamen et continuo post initio orationis collocatur ὦ μήτερ.

P. 17. l. 13. Suspiciatur *Stephanus* non καλαπλία, sed πλέα scriptum fuisse; genitivum etiam, qui sordes significaret, præcessisse, ejusque locum à præpositione κατὰ fuisset occupatum.

P. 18. l. 7. Non μητέρα, sed πατέρα, legit *Philolphus*: perperam. Loquitur enim de honore, qui tum exhiberi solet: exhiberi autem patri, qui aberat, non posset.

Ibid. *Muretus* legendum putat, τοιαῦτα ἐπιπλεῖν, ἕως, &c. quod equidem non improbo.

Ib. l. 13. Idem legit μηδὲν πω ἐπιπλεῖν, non μηδέπω.

P. 19. l. 13. *Gabriellii* etiam exemplaria habent ἀρυσάντες ἀπ' αὐτῆς.

P. 22. l. 13. Mavult *Stephanus* ὅποιαν ἂν βέλη, sicut paulo ante dixit ὅποσους ἂν βέλη, et paulo post dicet, ὅσα ἂν βέλη, habentque hi loci futurum, sicut et ille: quin etiam in præcedenti versu eodem dictum est modo ὅς ἂν αὐτὸς ἐθέλης, cum futuro itidem. Mihi placet hæc emendatio.

Ibid. Eod. versu *Gabriellii* libri et *Muretus* nobis adfuerunt de reponendo ἐπιπλεῖν τὰ τῇ, &c.

P. 24. l. 1. *Muretus* legit καὶ τοῖς, φασί, non τοῖσιν.

P. 25. l. 1. lege ψυχῇ, quam et MS. Bodl. exhibet. Quidam ibi τυχῇ.

Ibid. l. 8. Eod. *Aldi* et *Juntæ* ante μαθητὰ negativam habent particulam μη, quam re. è *Stephanus* sensum depravare censuit. MS. Bodl. (si tamen id dignum est de quo adinoneam) habet ἀποπληψες.

Ib. l. 12. MS. Bodl. ἀνεκλήσατο in contextu: in margine, ἀνέκλητο. Illud, opinor, à librario aliquo hujus explicandi gratia, margini primum adscriptum fuit; deinde, genuinâ lectione rejectâ, in textum receptum. Verbum autem ἀνεκλήσατο eandem habere significationem, quam ἀνέκλητο minimè dubium esse sinunt cum alii perique loci, tum verò proximè sequentis paginæ linea 8va, ubi habemus ἀνεκλήσατο τὸν Ἀσναγῶν.

P. 27. l. 2. Legimus apud *Stobæum* ἀλλὰ πρῶτος τις καὶ φιλοσοφία, ὡς ἐπιπλεῖν ἂν τις ἐπιπλεῖν ἀκούσαι αὐτῆς. Sed omnino retinenda est nostra lectio: nam in hac comparatione illud faciei νεκρὸν magis ἀπλότῃ quam πρῶτῃ respondere rectè censuit *Serbanus*. Quin et ἔτι πλεῖον eidem magis placet quàm ἐπιπλεῖν, quod aliqui mutandum esset in ἐπιπλεῖν: hoc enim potius quàm illud adverbialiter ponitur.

Ib. l. 8. Postquam locum hunc emendâssem, *Leunclæum* tandem vidi mihi de eadem articuli mutatione adfueri. Idem porro dicit περὶ τοῦ loco suo temerè motum eidem restitui debere hoc modo, τὸ πᾶσι προσπίπτειν περὶ τοῦ, ὅς τις ὁμοίως εἶχεν. Quod equidem non improbo.

Ib. l. 11. Suspiciatur *Stephanus* eis ante ταῦτα deesse. Lege scripta p. 119. not. 2.

P. 28. l. 4. Pro *παρῆς* *Stephanus* haud immerito scribendum esse contendit, *παρίει*, à *παρήμις* quod sonat *præteribat*, à *tergo relinquebat*; valet autem hic *superabat*. Video tamen à Grammaticis, duplicem verbi *παρήμις* derivationem (scil. vel à *πα* è et *ἵμι*, vel à *παρὰ* et *ἵμι*) sequutis, *παρήμις* etiam redi accedebat, *superabat*.

P. 29. l. 2. Legitur etiam *δυσχερῶν* et *δυσχεριῶν*. Sed nostram lectionem satis confirmat sequens accusativus *δυσχερίας*: quin et *Philophus* eam sequutus est.

P. 34. l. 15. Pro *πίσι* ἡ *ἐκκαίδεκα* mavult *Stephanus* *πίσι* ἡ *ἑξ* καὶ *δέκα*. Sed vide modò dicta ad p. 9. l. 9.

P. 36. l. 6. Si scribas *ικίλειου* conveniet cum *ἀφῆκε*. *Stephanus*.

P. 37. l. 1. *Leunclavius* locum sic restituendum et distinguendum ait, *ἔπολις* οἰόμενος οὕτως, ὡς ἐπιθύμει, αὐτοῖς ἰξοπλίσασθαι. *Stephanus* ex conjecturâ ὡς *ἔπολις* ἠδόμενος, sive ὅσον οὐπολις ἠδόμενος. *Canterus* οὐπολις ἰόμενος. Sed frustra tum se tum locum hunc torsisse mihi videntur viri eruditi.

Ib. l. 10. *Hermogenes* legit *ἐπὶ πονηρῶν ἱππαρίων* ὀχρῆναι, quod verbum cum *ἄλῃσι* jungi, nisi interjectâ copulâ, non posse rectè observat *Stephanus*: alioqui in participium *ὀχρούμενοι* mutandum esset, quod idem mavult. Porro *πονηρὰ ἱππάρια* dicit eleganter (diminutivo ad majorem contemptum utens) eadem formâ, quâ p. 247. l. 10. *μοχθηρὰ ἀνθρώπια*.

Ib. l. 16, 17. *Muretus* pro *ἐπ' αὐτῆς* legit *ἐφ' αὐτῆς*.

Ib. in notis post *longa esse videatur*, adde: Nota sunt Senis Comici, qui dormire non poterat:

ΙΟΥ, ἰού.

Ο Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρέμα τῶν νυκτῶν, ὅσον

Ἀπρίλιον; ὁδὲ ποθ' ἡμέρα γινήσεται;

P. 38. l. 3. MS. Bodl. exhibet fut. 1. *ἐλάσσει*. Sed nihil mutò.

Ibid. l. 7. *Muretus* pro *ἡσέτα* *ταχῶς*, reponit *ἡσέτο* *τάχως*.

Ib. l. 14. In libello *περὶ ἱρμηνείας* qui *Demetrii Phalerei* nomen præfert, bis comparatio hæc citatur: prior locus *ἀπειρος* non habet, in posteriore reperitur: sed utrobique *ἐπὶ κάπρον* legitur, quod *Stephano* placet.

Ib. l. ult. MS. Bodl. *παυσομίνας*, et mox p. 39. l. 1. *προσεμήσαντες*: idem liber *ἀνείας*, et l. 2. *καὶ ἰσχυρὰν φυγὴν τοῖς πολέμοις ἰσχυρῶς κατεῖχιν* ἱποίει: omnino depravatè. Nec meliùs in quibusdam libris legitur *φυγὴν* pro *φυγὴν*, et *ἰσχυρὰν* τὴν *φυγὴν* τοῖς *πολεμοῖς* *καθὼς* *εἶχιν* ἱποίει.

P. 40. l. 11. MS. Bodl. *ἰσιγίηλο*. *Stephano* magis placet *ιγίηλο*.

P. 41. l. 2. *Muretus* mavult ὁ *παῖς* *τι* *ἄχθοίλο*.

Ibid. l. 13. Vel referendum est hoc δηλῶν ad *λίγισται*, quod extrinsecus adsumatur (nam non minùs rectè dicitur *λίγισται* *Κῦρος* τὸτο *ποιῆσαι*, quàm *λίγισται* *Κῦρον* τὸτο *ποιῆσαι*) vel scribendum erit *δηλοῦντα*, si nempe hic subaudienda ex præcedentibus essent illa duo vocabula αὐτὸν *φασί*.

Ibid. l. 14. Participiorum istorum conjunctio pleonasmum præ se fert haud vitio carentem: cui tamen geminum ferè suppeditat *Demosthenes* Olynth. 3. p. 38. *ἐμείας καὶ παραπλησίως* ibi copulans. *Ammonius* quidem inter *λαβεῖν* et *δέξασθαι* distinctionem hanc statuit: *Λαβεῖν μὲν ἐστὶ*, inquit *τὸ κείμενόν τι ἀνελίσθαι. Δέξασθαι δὲ, τὸ διδόμενον ἐκ χειρὸς*. At non hic tantum locus, sed et alia apud Auctores multa frivolum esse hanc distinctionem ostendunt. Interpretes, excepto *Philopho*, omnes *Xenophontem* ista tanquam synonyma conjunxisse hætenus existimârunt. Ipse potiùs cum *Stephano* crediderim *λαβεῖν* dici simpliciter qui sumpsisset quod in manus tradebatur; at verò *δέξα-*

μίνης, qui in accipiendo ea se grata habere, et beneficentiam ea tradentis agnoscere ostendissent.

P. 42. l. 2. *Gabrielii* exempl. ὡς σὲ ἡδέως, καὶ μὴ, &c.

P. 44. l. 1. Pro παρίσαι αὐτοῖς *Muretus* legit αὐθις.

Ib. l. 10. Sic in omnibus, quos vidi, libris scriptum est: quā de re monendum censuit etiam *Stephanus*, quoniam cūm hīc dativo jungatur verbum ὑποπλήσσω, p. 54. accusativo jungitur.

P. 45. l. 7. MS. Bodl. ἰδὼς καὶ πρὸς Κᾶρας καὶ Κίλικας, &c. Et eo forsan modo scriptum à Nostro fuisse dicendum est: nisi mavis cum *Stephano* καὶ πρὸς ἰδὼς δὲ καὶ Κίλικας.

P. 46. l. 5. MS. Bodl. παρασκευὴν τῶν συνισαμένων ἐφ' ἑαυτόν.

Ib. l. 6. MS. Bodl. et *Gabrielii* exempl. ἀντιπαρασκευάζειτο.

Ibid. l. 12. MS. Bodl. ἐν τοῖς τελείοις ἀνδράσιν ἦν: cui *Philelphi* suffragatur versio.

P. 47. l. 1. Hæc verba ἰδοῦσαν προσελίσθαι ex scholio irrepsisse suspicatur *Stephanus*. Sed supervacaneam verborum repetitionem apud Nostrium reperiri novum non est. Vide, si libet p. 3. lin. 5. p. 383. l. 10. p. 510. l. 12. Vel igitur in vulgatā lectione adquiescendum, vel dica istis locis omnibus impingenda est. In MSto autem Bodl. sic se habet locus: διακοσίων ἑκάστω τέσσαρας ἰδὼσαν προσελίσθαι, καὶ τέτρες, ἐκ τῶν ὁμοίων γίνονται μὲν δὴ ἑτοὶ χίλιοι τῶν δ' αὖ χιλίων τέττων ἑκάστω ἑταζαν ἐκ τῶ δῆμος τῶν Περσῶν δέκα μὲν πηλίαςας προσελίσθαι, δέκα δ', &c. Eandem etiam scripturam et ordinem verborum ex libris, quos ipse vidit, adfert *Stephanus*.

Ibid. l. 12. *Muretus* delendum monet illud ὑμᾶς, ut suavior exorietur oratio: sed non audiendus est, cūm supervacanea pronomini repetitio sit Atticis Scriptoribus perquā familiaris.

P. 48. l. 4, 5. MS. Bodl. ἀλλ' ὡς———εἰς τὸν ἑπιπλά χρόνον εὐφρανόμενοι: atque hoc sanè modo Noster aliàs loqui solet; ut p. 252. ἡ γὰρ ψυχὴ, ἔφη, ὅχι ὡς βυλιύσασα παρισκιάσται, ἀλλ' ὡς ποιήσασα ὅ,τι αὐτὴ παραγγέλλης: et p. 413. οὕτω παρισκινασμένοι εἰσιν, ὡς διαπραξόμενοι. Sed et p. 312, 313. junxit participio futuri temporis, (accusativo absoluto utens pro genitivo) cūm scribit, ἀλλ' ὡς τὰς πιστομένους ὑφ' ἑαυτοῦ, δηλὸς ἰσομένους οἷς αὐτὸν πρᾶξιωσιν, ὅτω παρασκευάζεσθαι.

P. 48. l. ult. *Stephanus* scribere se malle ait, εὐ σπείρας καὶ εὐ φιλιόσας, cūm alioqui præsens tempus pro præterito accipere oporteat. Ut autem, inquit, de mutandā hāc lectione cogitare audeam facit quod p. 53. l. 10. (ubi sermo hic repetitur) pro σπείρας *Stephanus* legit σπείραςις. At cūm utrobique vulgata lectio librorum consensu nitatur, nihil mutō.

P. 50. l. 8. *Muretus* legit πιστεύω τι, &c. *Gabrielii* exempl. ——— τῇ πείρᾳ τῇ ἡμίλειᾳ, καὶ, &c.

Ib. l. 15. MS. Bodl. ἀλλὰ μὴ καὶ ἐκεῖνο οἶμαι ὑμᾶς θαρσεῖν, &c. *Stephano* placet ante θαρσεῖν ponere infinitivum δεῖν, quod quidem representant *Gabrielii* exemplaria. In iisdem legitur etiam τὰ τῶν θιῶν, in versu sequenti: cui lectioni aditipulatur *Philelphus*.

P. 51. l. 7. In edit. *Stephanianā* deest παρῶν, quam tamen vocem MS. Bodl. cæterique libri rectè præstant.

Ibid. l. 11, 12. Edit. *Flor.* ὡς ἐθὴν ἄλλο αὐσαντα τὰ τῶ, &c. At rectè se habet vulgata lectio, quam et MS. Bodl. et omnes, quos consulendi copia fuit *Stephano*, codices MSti confirmant.

Ibid. l. 18. Pro εἰς in MSto Bodl. edit. *Ald.* et *Flor.* legitur ἰης. Ex dictandi, opinor, mōre manavit error; cūm librarius vicinitate soni deceptus, hoc pro illo

imperitè scriberet. Elegantissimâ autem illâ loquendi formâ usus est Noster p. 22. l. 9.

P. 52. l. 3. MS. Bodl. pro ὅπως γ' αὖ, &c. habet ἂν αὖ ἵλεω οἱ θεοὶ ἵλεως ἡμῖν συμβαλεῖν θέλωσιν, ἵσον δένυσται κατὰ τὸν σὸν λόγον διαλέω &c. in margine ὁπότ' αὖ ἵλεω — δ. α. λέ. ω. *Stephanus* autem notat ea exemplaria quæ ὁπόταν habent, etiam διαλέω habere. Malim vulgatam lectionem retinere, quam sequendo sic accipiemus, διαλέσω ἐπιμελόμενος ὅπως αὖ οἱ θεοὶ ἵλεω, &c. ἰθ. λ. ω. : quod idem valebit, ac si dixisset διαλέω ἐπιμελόμενος ὅτι τὸς θεὸς ἵλεως ἡμῖν ὅλας συμβαλεῖν ἰθέειν. At si alteram illam lectionem, videlicet, ἂν αὖ, sequamur, subaudiendum erit ἱκέων, ut sit δ. α. λέ. σω ἐπιμελόμενος ἱκέων ἂν αὖ οἱ θεοὶ ἡμῖν συμβαλεῖν ἰθέωσιν : quia dixerat illi pater, γινώσκων τὰ παρὰ τῶν θεῶν συμβαλεόμενα, τούτοις πεθεοί.

Ib. l. 6. pro παρακινώτερος habent quidam codice, t. ste *Stephano*, παραμακινώτερος, sed non si e apertomendo. Nam significare vult *Xenophon* illum, qui magis idoneus sit ad impetrandum, vel qui facilius impetret. Retinamus itaque παρακινώτερος, ut perinde sit ac si dixisset παρὰ τῶν θεῶν ῥέειδον διαπραξαίω, sicut alibi loquitur : et p. 53. dicit, contrarium significare volens, ἀπραξαίω et ἀτυχῶ.

Ib. l. 8. Citat hunc locum *Plutarchus* ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας p. 465. sed ejus sententiam duntaxat, non ipsa verba, proferens.

Ib. l. 13. Edit. *Flor.* πρὸς τὸς θεὸς ὅλας οὕτως διακείμενος : quæ licet mala sit lectio, bonæ tamen, *Stephano* iudice, vestigia retinet : ex eâ enim, inquit, hanc facere possumus, ἔδειν μὲν ἔρχη πρὸς θεὸς, ἡς πρὸς φίλος σοὶ ὅλας ἔτω διακείμενος. Hanc autem lectionem ut pro bonâ habeat idem, faciunt quæ sequuntur. Πάνν μὲν εὖν ὡς πρὸς

φίλος μοὶ τὸς θεὸς ὅλας ἔτω διακείμεαι. Neque tamen quam adfert ex conjecturâ lectionem ita probat, ut alteram improbet : imò verò hoc addit, posse etiam retineri δεκόμενος, cum cæteris quæ dixit : si nimirum ita scribatur, ἔρχη πρὸς τὸς θεὸς διπρόμενος, ὡς πρὸς φίλος σοὶ ὅλας ἔτω διακείμενος.

P. 52. l. 1 MS. Bodl. habet πρᾶσσαι, quod ex *Stobæo* etiam adlatum probat *Stephanus* : cùm infinitivi, inquit, cæteri sint præsentis itidem, non futuri temporis : nec eum movet particula αὖ ante διαγιν, quippe quæ, nisi expungatur, in αὖ mutari possit. Hanc autem veram esse loci sententiam existimat, *Meministi ne quæ aliquando statuebamus de tuis, quæ dii peritis rectius agere quam imperitis dederunt, vel concesserunt?* In quâ interpretatio e sequitur eam, quam reponendam censet, lectionem, scil. ἱσαπερ, non ὡς ἄπερ et verbum δαδωκασιν cum πρᾶσσαι jungit, aliquod etiam vinculum ad hæc cum præcedentibus jungenda exterius adiungens : ita enim vertit ac si scriptum esset — ἔδειν ἡμῖν περὶ ἱκέων ἱσαπερ δαδωκασιν, &c. Lege quæ dicta sunt p. 52. not. b.

Ibid. l. 5. MS. Bodl. μέμνημαι μένοι τοιαῦτα, &c.

Ib. l. 6. *Stobæus* habet, καὶ οἶδα σὲ προσεθῆναι αὐτῷ, ὡς ἐδὲ, &c.

Ibid. l. 8. A MSto Bodl. abest τοξεύειν illud secundo loco positum : sicut et σῖτον l. 11.

Ibid. l. 10. Apud *Stobæum* legitur σπειραίαι, quod magis probat *Stephanus*, ut diximus adnotatione in l. ult. p. 48. quam consule.

P. 54. l. 4. *Gabriellus* ex suis etiam libris adfert ἐπιστῆναι.

P. 55. l. 13. *Muretus* pro εὖν legit νιν, et exponit αὐτὸν τὸν Κυανέην. A Poëticis sanè vocibus *Xenophon* non abhorret, tamen vix adduci possum, ut credam eum hîc Doricè loquutum esse.

P. 56. l. 5. *Stephano* cum μή τι πάθη videtur subaudiendum potius ὑπὸ τῶν πολεμίων, quàm ὑφ' ἡμῶν.

Ibid. l. 13. Pro μάλλον *Stobæus* habet μέλιστα: apud eundem sequentium mox verborum et ordo et scriptura nonnihil mutantur.

P. 57. l. 1. Pro πεισικώτερος *Stobæus* habet πεισικωτάτερος. In notâ de hâc voce post — ἀπειθεῖν derivatum, adde, Hoc sensu *Plato* in *Gorgia* ῥητορικὴν esse ait πειθεῖς δημιουργὸν διὰ λόγον, deinde subjungit esse πεισικὴν, ἢ διδασκαλικήν.

Ib. l. 8. Legitur in edit. *Flor.* τὸν δ' ἔχουσα, &c. At tum MS. Bodl. tum cæteri libri editi rectiùs τὸ δ' ἔχουσα repræsentant.

Ib. l. 10. MS. Bodl. πειρᾶσθαι τίσασθαι, ἔπειτ' ἀμελεῖν τῇ πορίζεσθαι, &c. in margine vulgata compareret lectio, cum quâ optimè convenit quod statim sequitur, ἔπειτα ἀμελεῖν τῇ πορίζειν.

P. 58. l. 1. Edit. *Ald.* habet ἡ ante μέμνησαι, at *Flor.* minimè, sicut nec vetusti codices, *Stephanus* quos vidit.

Ib. Pro ὅτι MS. Bodl. dat ὅτι, quod *Stephano* placet, licèt illud quoque ferri posse fateatur.

Ibid. l. 9. Mutationi τῇ δεήσει in δεῖσιν fidem faciunt quæ exstant p. 151. παρεγγύουσι τοῖς Περσαῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς αὐτίκα δεῖσιν ἐπιδιώκειν, &c. *Muretus* legit, ὡς δεῖσιν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς στρατιάς τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι.

Ib. l. 10, 11. MS. Bodl. ἐπὶ ἡμῶν αὖ πάλιν εἴ τινας τέχνας ἐδιδάξεν, αἷς τῶν, &c. quam eo præfertim nomine lectionem probat *Stephanus*, quodd vocem ἔκαστα omittit: fatetur tamen idem illam aliquo modo tolerari posse, accipiendo pro ἐν ἐκάστοις.

Ib. l. 12. *Gabrielius*, ἀν οἱ σύμμαχοι γένοιτο.

P. 59. l. 3. *Stobæus* habet τὸ τέλος et τί ποιεῖ. At in quibusdam exemplaribus, quæ vidit *Stephanus*, legitur ἡ τί ποιεῖ.

Ibid. l. 5. MS. Bodl. ἀποκρίνομαι.

Ib. l. 6. In margine MSti Bodl. legitur τί εἴη ὁφείλος στρατηγία τακτικῶν, &c. ubi vox penultima in dandi casu scribenda esset στρατηγία.

Ibid. l. 8. MS. Bodl. εἰρημίας, et hoc sanè participium rectè convenit cum lectione p. 58. l. 11. annotatâ: adeò ut cui illa placeat, eidem hæc displicere non debeat lectio.

Ib. l. 10. Apud *Stobæum* legitur ἐπηρόμην: in editis quibusdam libris ἐπιρομένῃ δὲ μν. Sed tum hæc tum illa malè se habet lectio, vulgata rectè.

Ibid. l. 12. *Stobæus* non habet εἶναι post νομιζομένοις, cum quo convenit MS. Bodl.

P. 61. l. 8. Legit *Stobæus* πολλοῖς κακὰ πορτύνουσιν, consentientibus MSto Bodl. et aliis quibusdam, *Stephano* quos videre contigit. Ac certè verbum hoc, alioqui ποιητικώτερον, usurpat *Noster* et infra, citra compositionem, p. 209 et 405. Idem *Stobæus* pro ἑαυτῇ habet ἑαυτοῖς, et pro ἄρτον legit ἄργην: quibus de scripturis ei non adfentitur MS. Bodl.

Ib. l. 12. *Stobæus* legit πλεῖστα γὰρ ἰσθίει ἡ στρατιά. *Brodaus*, πλεῖστα γὰρ ἔθνη στρατιά, καὶ ἀπ' ἰλαχίστων ὀρμωμένη, καὶ οἷς ἀν λάβῃ θαψιλέστατα χρωμένη. *Muretus* in quibusdam exempl. legi testatur ὀκνώμενα, quod verbum cùm planè nihili sit, ex eo factum esse putat ὀρμώμενα. Idem levi mutatione factâ, meliùs legi posse censet, ἀρκύμενα, ut hoc dicat *Cambyfes*, *Milites solere quidem, ubi urget inopia, parvo ac tenui viâ esse contentos: sed eosdem, ubi copia est, quasi exploratum habeant, fore ut nunquam postea egeant, solitos largè ac liberaliter præsentibus ac paratis frui, nihil de futuro cogitantes: idcirco diligenter hoc imperatori ipsi providendum.*

P. 61. l. ult. et p. 62. MS. Bodl. ὅτι ἔπειτα ἀρτίον δέσσην γραφείαν: in margine scribitur προσήκει.

P. 62. l. 7. MS. Bodl. ἀγῶνας: ὃν τις cui adstipulatur *Stobaeus*. In eodem MS. paulo post ita legitur, μάλιστα ἂν ποιῶν εὖ ἀσκηῖσθαι: ὥς ἐκαστα, ὅποτε δέοιτο, ἔχουσιν, &c.

Ibid. l. 12. Reponendum *Stephano* videtur εἰς γὰρ τὰ προθυμίαν: cui adsentior.

Ibid. l. 14. *Stobaeus*, Ἀλλὰ μὴν, ἴφρ.

Ib. l. 16. MS. Bodl. ἥπερ, quod adverbialiter sumi potest pro καθάπερ. Legitur etiam, teste *Stephano*. ὡς περ, ut sit adverbium itidem.

P. 63. l. 2. MS. Bodl. εἰργισθαι: rectius in margine φηδισθαι. Itā Noster p. 70. μὴ φηδὲν διδάσκειν.

Ibid. l. 3. MS. Bodl. pro παρρησίᾳ habet παρακλίσεις.

Ibid. l. 10. *Gabrielii* exempl. Ἐπεὶ δ' ἐν: nec aliter MS. Bodl.

P. 64. l. 11. Legitur etiam πάντοι: et in quibusdam exemplaribus, teste *Stephano*, πάντο, sine adiectione ullā reperitur. Vide adnotationem in p. 1. l. 10.

Ibid. l. 14. Pro ἀνυσιμώτερον *Leunclavius* adfert ἀνυλικώτερον et ἀνυσικώτερον: quæ, quod magis usitata videantur, *Portus* ad marginem, receptæ vocis interpretandæ gratiâ, fuisse notata putat. Idem rectè vulgatam lectionem stabilire nititur adlato hoc *Plutarchi*, ἐν τῷ περὶ παιδων ἀγωγῆς, p. 2. loco: Καταμάθεις δ' αὖ ὡς ἀνύσιμον πρᾶγμα καὶ τελειουργὲς ἐπιμέλεια καὶ πόνος ἐστίν.

Ib. l. 17. Citat hic opportunè *Portus* elegantes *Æschyli* versus, de Amphiarao vate scriptos ἐν ἐπὶ ᾠδῆς: v. 598, et seq.

Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θύλακας,

Βαθίσαν ἄλωνα διὰ φρενὸς καρπύμηνος

Ἐξ ἧς τὰ κινδὰ βλαστάνει βελνέματα.

P. 65. l. 13. MS. Bodl. βέλινος παραχθῆναι, ὃν omisso; pro quo *Stobaeus* habet ἂν, ut παραχθῆναι ἂν pro παραχθῆσθαι acciperetur.

Ibid. l. 17. Apud *Stobaeum* scribitur δηλον ὅτι, distinctis verbis. Indicavimus autem alia quædam loca, in quibus cūm δηλονότι conjunctim scriptum sit, meliùs divisè scriberetur δηλον ὅτι.

P. 66. l. 3. MS. Bodl. καὶ φοβέμενον.

Ib. l. 10. Pro κατρίωτερον rectius scribi putat *Leunclavius* κατρίμωτερον. Κατρίμωτος autem *Glossario* vet. *Cyrillano* est tolerans. Sic etiam *Xenophon* in primo *Memor.* p. 711. edit. *Leuncl.* hoc usus est: πρὸς πάντας ποῦνος κατρίμωτατος. Hæc mihi placet emendatio.

Ibid. l. 14. MS. Bodl. benè, ὅτι ἂν ποιῶν cum quo consentiunt codices *Stephaniani*. Habet *Stobaeus*, ὅτι ἂν ποιεῖ ποιῶν.

P. 67. l. 13. Pro σὺ apud *Stobaeum* legitur αὖ: sicut et apud eundem supra p. 66. l. 9. pro σὺ invenitur εὖ.

Ibid. l. 14. Tertiā personam εἴη, non secundā εἴης, *Camærius* in suo vet. libro, *Stephano* auctore, invenit. Sed particula τὶς interdum huic loquendi generi adhibetur: ut hic etiam locum haberet post ἂν: itā scribendo, οἷος ἂν τις δικαιοτάτος τε καὶ νομιμώτατος ἀνὴρ εἴη.

P. 68. l. 11. In *Ald.* et *Flor.* legitur δινασθε, eodémque modo p. 67. l. 17. Quæ utrobique scriptura nullā potest ratione defendi.

P. 70. l. 16. *Stephanus* deesse putat particulam δὲ post φανερὸς, aut certe post δυσχωρίας: ut scribatur, καὶ φανερὸς δὲ σοι ὄψας, &c. vel certè καὶ ἐν δυσχωρίαις δὲ αὐτὸς γινόμενος, &c. Idem autem particulā illā opus esse arbitratur, quod mutetur orationis forma; nec, ut dixit *λαμβάνειν*, referens ad μηχανῶν, itā etiam addat ὑποδέχισθαι, sed ὑποδέχ.

P. 71. l. 3. *Muretus* legit καὶ ἡμᾶς τοῖς πολέμοις, καὶ ἡμῖν τὰς πολέμους πασχεῖν.

P. 72. l. 8. *Muretus* verbum εὐδοκίμει semel positum satis esse putat, atque adeo è priorē loco delendum.

Ib. l. 10. Idem hæc ita legenda putat, μηδὲν ἄλλο ἢ μελενέτης ἐπ' ἀνθρώπου τὰς μηχανὰς, ὅς καὶ ἐπὶ τοῖς παντομικροῖς, &c. cui verborum ordini nonnihil facit MS. Bodl. Habet enim μηδὲν ἄλλο ἢ μελενέτης ἐπ' ἀνθρώπου τὰς μηχανὰς, &c.

P. 72. Lege quæ exstant in lib. 3. *Memor.* p. 456. edit. *Steph.*

P. 73. l. 2 *Muretus* legit, ἔλεων τὰ παγιδία πρὸ τῆς τὰ πείναι φύσει.

Ibid. l. 8. Ne quis οἱ λαγῶ, pro communi οἱ λαῖοι, i. e. οἱ λαῖοι scribendum existimet, ut p. 76. ἔλεω pro ἔλαοι: audiendus erit *Eustathius*, qui hæc de re paucis ista tradit, λαῖοι καὶ λαγῶ ἐπὶ εὐθείας πλεθυντικῆς ἀντιθέσει εἰσὶν ἐν χρήσει.

Ib. l. 9. *Budeus* Comm. Gr. L. p. 46. ex *Demost.* exemplum adfert, in quo ἵνα cum indicativo juncta est; scil. ἵν' ἰδῶμεν, ἀπὸ τῶν ἵνα ὀφείλαμεν. MS. Bodl. dat ἱμπεσὼν συνέδει: atque ita ferè *Gabriellii* exempl. Sed nihil mutandum.

P. 75. l. 3. *Muretus* mavult ἄλλος.

Ibid. l. 6. Idem, μάθε δὲ μοι.

Ibid. l. 13. Idem, legit ἰδιῶται.

P. 77. l. 5. Idem, pro αὐθις, legit αὐ τοῖς.

Ibid. l. 11. MS. Bodl. εἰ ἄλ. στρατευμα: & l. 12. διαμυρίες μὲν γε.

P. 79. l. 9. MS. Bodl. ἱμῶν: & rectè quidem legeretur ἱμῶν, ut p. 89. ὅποτε πορεύοιτο. Nisi fortè quis ἱμῶν retinere, sed εἰς in εἰς cum *Mureto* mutare, malit.

P. 80. l. 5. MS. Bodl. σχεδὸν non habet: quod suspicioni locum dare possit, vocem illam ex scholio in textum irrepsisse. Me verò, quo minùs eam delendam moneam,

impediunt exempla apud Scriptores Atticos sanè crebra vocum ἐκ παλαιῶν positarum veluti λίαν πάν, & πάν σφύδρα, item μάλα σφύδρα, πάλιν αὐθις, seu πάλιν αὐ, &c. quæ passim occurrunt.

P. 84. l. 7. Hæc omnia, καὶ εἴ τι χεῖρους ἡμῶν ἐστὶ, *Muretus* delenda censuit; quippe quæ redundant, & librorum consensu careant. Ea quidem non agnoscunt *Gabriellii* exemplaria. Per errorem forsan huc erant translata ex eo, quod paulò post sequitur: καὶ εἴ τι χεῖρους ἡμῶν ταῦτα ποιεῖν ἤτε.

P. 85. l. 16. In editis quibusdam libris & MSto Bodl. scribitur ἱκανῶς: at *Budeo* *Stephano*que reponentibus ἱκανῶς, haud invitus accedo.

P. 87. l. 7. *Leunclavius* tum πεμπαδάρχων hoc loco, tum quod infra legitur πεμπάδας, vitio a esse arbitratur: hæc autem enophontea esse statuit, scil. πεμπάδας & πεμπταδάρχης. Sic enim scriptum in textu Lenophontis reperit l. 7. *Hist.* Græc. p. 62. edit. sua. Idem pro δεκαρχων reponendum δεκαδάρχων censet. In MSto Bodl. & aliis vet. cod. teste *Stephano*, nunc πεμπάδες exstat, nunc πεντάδες, item πεμπάδάρχης & πεντάδάρχης, δεκαδάρχης & δεκαρχί. Inter hæc verò postrema vocabula discrimen ejusmodi statuit *Leunclavius*, ut δεκαρχί intelligamus esse decemviros, quemadmodum τρίαρχί sunt *Dioni Cassio* & aliis, principes triumviri; (de quibus sanè decemviris nihil hîc apud Xenophontem agitur) δεκαδάρχης autem, sicut *Hesychius* loquitur, τῶν δεκάδων ἡγεμόνας, securiarum duces, principes, seu præfectos, qui huc pertinent. Librorum in his vocibus representandis inconstantia tum à dictandi more, tum à scribendi compendiis facile manare potuit. Pro δεκαρχων equidem libens reposuerim δεκαδάρχων: cætera locum, per me licet, teneant.

P. 87. l. ult. *Muretus* legit ἐπιθεσάμεναι.

P. 90. l. 6. *Muretus* & *Gabriellii* exempl. nobis de reponendo περιέχει pro περιέχει, adferuntur.

Ibid. l. 14. *Muretus* delet ὅτι, & legit ἰκανὴ κατέχου.

P. 92. l. 3. *Gabriellii* exempl. ei ἐταῖροι.

P. 93. l. 8. *Philippus* legit περιέχει: quod proba *Muretus*. Ipse malim cum *Stephano* περιέχει, subaudiendo nominativum μαγεύου, ut paulò ante dictum fuit, οὗ δὲ τὸ δεύτερον εἰσάγει περιέχειν. Ibid. MS. Bodl. habet ἐν τῷ, pro τοῦ.

Ib. l. 11. *Muretus* mavult, εἰδὲν εἶτι δέσθαι.

Ib. l. ult. Idem, pro τὴ ἐνέαπ- τισθαι, legit τὴ ἐνέαματ.

P. 94. l. 8. Idem legit δυσκόλως. Sed lectio, quam recepimus, *Gabriellii* etiam exempl. auctoritate confirmata est.

P. 99. l. 4. MS. Bodl. — εἶται, ἢ τὴ ἰσὺ τὸν τι, &c.

P. 100. l. 7. Quidam libri habent ἰσὺ. At MS. Bodl. edit. *Steph.* & *Eton.* rectè ἰσὺν exhibent.

Ibid. l. 10. Idem libri, pro ἰσὺ ἐνέαματ, habent εἰδὲν ἐνέαματ. Nos MS. Bodl. edit. *Steph.* & *Eton.* libenter sequuti sumus.

P. 101. l. 5. Pro τοῖς ἀνθρώποις, οὓν καὶ καὶ οὗ καὶ λέγει, *Leunclavius* scribendum arbitratur, τοῖς ἀνθρώποις οὓς καὶ οὗ, &c.

P. 109. l. 7. Pro ἰσὺν, *Muretus* melius reponi posse putat ἰσὺν.

Ibid. l. 9. Quidam libri, MS. Bodl. ὡς ἀνδρες, &c. Sed particulam δὲ MS. Bodl. *Gabriellii* exempl. & edit. *Eton.* rectè exhibent: eundem etiam *Stephanus* & *Muretus* recipiendam monuerunt.

P. 110. l. ult. Pro praesenti συνταξάμενος, *Stephanus* reponendum censet futurum συνταξέμενος.

P. 111. l. 6. Pro ἰσὺ τὸν δέξαι, *Stephanus* accusativum δεξέμενος, qui ad ἔχουσι referatur: scil. vel

μάκαρσαν vel κοπίδα vel σάγαρι. Mihi locus integer esse videtur.

Ibid. l. 10. *Gabriellius* etiam ex suis exempl. adfert ἰσὺν οὗ.

Ibid. l. 16. *Stephanus* mavult βαλόντα.

P. 113. l. 1. ὕστερον in *Gabriellii* exempl. invenitur δεύτερον.

Ibid. l. 5. Edit. *Steph. Leuncl.* aliaque dant εἶται δὲ οὗ &c. Receptionem lectionem confirmant MS. Bodl. *Gabriellii* exempl. & edit. *Eton.*

P. 114. l. 3. *Muretus* legit τὴ περιέχει διδασκαλίας.

Ib. l. 7. MS. Bodl. habet καλέσει. Ibid. pro παρῇ, *Gabriellius* adfert παρῇ.

P. 115. l. 11. *Muretus* legendum monet simpliciter, ὥσπερ εἶται: & illud καὶ τὴ ἀλλῇ delendum.

P. 116. l. 3. Vulgò perperam scribitur ταῦτα. Emendationem nostram probant *Stephanus* & *Muretus*.

P. 118. l. 10. MS. Bodl. & *Gabriellii* exempl. ἰσὺν δὲ, εἰ δέσθαι, ἰσὺν &c.

P. 120. l. 8. *Gabriellius* etiam adfert αὐτῷ.

P. 121. l. 15. Pro πολλὰς δὲ *Muretus* legit πολλὰς ἡδὲ.

P. 122. l. 8. Idem legit ἡδὲ ἡμέρας.

Ibid. l. 10. Aliis optimè hic accipi posse censet *Stephanus* pro ἀνέχου, i. e. adjungendus: idcirco non dissolvi debere in ἰσὺν.

Ibid. l. 11. Legitur etiam ὥσπερ. MS. Bodl. εἶται.

Ibid. l. ult. *Muretus* legit, πᾶσι πᾶσι τὸν Κλαύδιον ἡδὲ.

P. 123. l. 2. Edit. *Leuncl.* aliaque, περιέχει. At rectè MS. Bodl. *Gabriellii* exempl. & editi quidam libri περιέχει.

P. 125. l. 10. In *Gabriellii* etiam exempl. invenitur κατέχει.

P. 126. l. penult. *Gabriellii* exempl. τὸν δέξαι.

P. 131. l. 6. Edit. *Leunclav.* aliaque perperam προσέχεις exhibent.

geminum huic errorem notavimus ad p. 122. l. ult.

P. 134. l. 2. *Stephano* placet, nec immeritò quidem, *Philolphi* lectio ἐδου.

Ibid. l. 16. Vide *J. Poll.* l. 7. *segm.* 50.

P. 139. l. 15. MS. Bodl. δασ-
μῶ, quam lectionem expressit *Philolphus*. Sed nostram lectionem huic loco aptiorem esse satis, opinor, liquet.

P. 140. l. ult. MS. Bodl. & *Gabrieli* exempl. dant αὐτοῖς. *Muretus* mavult αὐτῶ.

P. 142. l. 1. Lectio, quam recepimus, *Gabrieli* exempl. auctoritate confirmata est.

P. 143. l. 12. Eadem exemplaria dant etiam ἐμέλλησεν.

P. 145. l. ult. In iisdem exempl. reperitur ἀφρονεῖσθαι.

Ibid. *Stephano* iudice, rectius legēretur ποιῆσαι. Sed neque quidquam vitii est in lectione vulgatâ, & auctoritate MS. Bodl. aliorumque librorum munita est.

P. 150. l. 1. Quidam libri μαλακίζηται. Sic p. 173. μαλακίζοιτο: & p. 199. μαλακισταμένοι.

Ib. l. 8. Legitur etiam ἐλέγχο.

Ibid. l. 10. *Muretus*, pro ἐλίγη ἢ τλ, legit ἐλίγησθαι.

P. 151. l. ult. Quidam scribunt ἐξυμῶν τι.

P. 153. l. 8. *Flor.* edit. Καλδαῖοι γὰρ, αἱ δὲ ἐπαύλο παπλε αὐτοῦ &c.

Ibid. l. 14. Legitur etiam ἀπὸ φημι. Sed receptam lectionem rectè MS. Bodl. edit. *Eion* et libri quidam alii representant.

Ibid. l. 15. *Muretus* legit, μὴ ἀποδιδῶναι, οἱ καὶ ἀποδιδόντες.

P. 155. l. 3. Idem delet præpos. πρὸς.

Ibid. l. 11. In *Gabrieli* etiam exempl. receptam existare lectionem inveni.

Ibid. l. 15. *Philolphus* pro αὐ legit αὐτῶ: quod mavult *Stephanus*.

P. 156. l. 4, 5. *Gabrieli* quoque exempl. habent ὅτι, ante ἕτως. Vide quæ de istâ particulâ notavimus p. 256.

P. 161. l. 9. *Gabrieli* exempl. τὰν χειρῶν.

Ibid. l. 11. Idem adfert etiam ἀγαθῶ.

P. 165. l. ult. *Gabrieli* exempl. πολλὸν γὰρ μᾶλλον καὶ &c. nec aliter MS. Bodl.

P. 171. l. 5. *Muretus* legit προσ-
υπισχεῖσθαι: et locum sic exponit, Dii non tantum pugnam commissum iri, &c. sed salutem prætereà nobis atque incolumitatem pollicentur.

P. 173. l. 4. *Muretus* legit ἐφορ-
μῶδες.

P. 175. l. 7. Suspiciatur *Stephanus* legendum hic potius esse ἐν τέτοις τοῖς λόγοις ἢν: ut p. 216. habetur, οἱ μὲν δὲ ἐν τέτοις τοῖς λόγοις ἦσαν. Sed vulgatam lectionem satis tueri videntur quæ existant p. 174. l. 1. et 2.

P. 176. l. 10. *Gabrieli* etiam exempl. recepta lectio confirmata est.

P. 177. l. ult. In ejusdem exempl. existat etiam δεῖ ante διαλεθῆ-
ναι.

P. 178. l. 7. Eadem exempl. habent αὐτοῖς.

P. 180. l. 10. Eadem exempl. ἐναντίως; & lin. proximè seq. ἀρ-
μάτων.

P. 182. l. 2. *Muretus* legendum monet ἐξέλκιναν.

P. 184. l. 4. *Muretus* legit φιλα-
κάς δέ, cum quo facit MS. Bodl.

P. 193. l. 5. Εννοθέντες — & paucis interjectis — tandem l. 8. — — ταῦτα ἐνθυμημένοις ἔδοξεν &c. Hanc verborum constructionem perpendant velim ii, quibus nulla non displicet syntaxeos apud Sacros Scriptores usitata variatio.

P. 203. l. 10. *Gabrieli* etiam adfert ἀποδιδόντα.

P. 205. l. 3. Idem καθίσταται
ἀν, δι, &c.

Ibid. l. ult. Idem ἀξιοῦναι: &
lin. seq. σφραγίσαι.

P. 206. l. 5. Idem γινώσκω μιν.
Ib. l. ult. τὴν δεῖν in *Gabrieli*
exempl.

P. 207. l. 3. Idem legat πω,

P. 218. l. 15. Idem legat ἡ
ἡσ.

P. 219. l. ult. *Gabrieli* δα-
γίς: & p. 220. l. 6. ὑβρίσας.

P. 222. l. 2. *Muretus* legit, ὡς-
περ ὁμοῦς τ. καὶ ἀσχυραν.

Ibid. l. 12. Idem αὐτῶν.

Ibid. l. 13. Idem τῶ μὴν ἰππῶν.

P. 223. l. 11. Idem καλίστας ὁ
Κῦρος τὰ, &c.

P. 227. l. 11. Idem ἦν τὰδε εἶ
&c.

P. 229. l. 16. Idem ἀπὸ γὰρ.

P. 231. l. 12. *Muretus* legit ὅπερ
εἰκνύται. Cum ea tendiderint, alia
adducant, ubicunque nos castra motati
erimus.

P. 232. l. 5. Idem legit ἀλλή-
λοις. Ib. *Gabrieli* in τῶν αὐτῶν.

P. 235. l. 9. Idem locum hunc
sic legendum censet: ἐπὶ δὲ τὰς
περὶ τῶν ὁμοίων ἐκαστοῦ αὐτῶν ἐκ-
τὴ καθιερῶναι ἀλλήλων ἀρχαῖα. Οἱ
μὲν δὲ, &c. Voces τῶν ὁμοίων
sine causâ geminatas, & ex fine
periodi delendas putat.

P. 237. l. 4. *Muretus* legit πα-
ρακαλεσέν ἀντὶς.

Ibid. l. 5. Idem legit εἶναι καὶ ὁ
μὲν, &c.

Ibid. l. 9. Pro ἔσας, forsan le-
gendum ἔσας.

P. 239. l. ult. *Gabrieli* adfert
ἀλκιστομῆρας.

P. 240. l. 6. Idem οἱ μὲν γὰρ.

P. 241. l. 4. Idem ἡ αὐτὴ μέλισσα.

P. 242. l. ult. Ejusdem libri cum
MSto Bodl. consentiunt.

P. 249. l. 5, 6. Ejusdem libri
αὐτὸς γὰρ, &c.

Ib. l. 3. Idem adfert ὁ καὶ αὐτός.

P. 251. l. 3. *Camerarius*, teste
Stephano, in suo legit exemplari

συνγεγνημένοι. At *Stephanus*, si ab
ἐκείνῳ, cit. elendum sit, non mi-
nus libenter. *συνγεγνημένοι* legit,
quàm *συνγεγνημένοι*.

P. 259. l. 1. *Muretus* legit συ-
σῆται.

P. 263. l. 9. Idem legit ὅπως
ἀν αὐτὸς λαγῶ, συνῆται.

P. 271. l. 1. *Gabrieli* adfert
ὡς ἦν ἐν fine δ.

Ibid. l. 3. Idem ἦν: & l. seq.
Κοῦ.

Ibid. l. 10. *Muretus* delet ὁ ἐν-
ῶν, ut minima necessarium.

P. 274. l. ult. *Gabrieli* etiam
adfert δ. καὶ αὐτῶν.

P. 277. l. 9. Idem ἐπὶ τούτοις
Σάκκας ἀγίλα.

P. 284. l. 8. Ejusdem exempl.
consentiant cum MSto Bodl.

P. 288. l. 12. In ejusdem exempl.
reperitur κοινωμένους.

P. 290. l. ult. *Muretus* vult ἐπὶ-
σας, pro ἰστας.

P. 292. l. 16. *Gabrieli* etiam
adfert καὶ οἱ αὐτοί, &c.

P. 297. l. 12. *Muretus* legit ἀν-
θῆν.

P. 305. l. 11. *Gabrieli* adfert
σὲ εἰ ἦσαν.

P. 306. l. 11. In *Flor.* edit. aliis-
que illa posterioribus legitur σιλικ-
πέλα, non σιλικαλοσπασπέλα, ut in
Ald. in vet. exempl. habetur.

P. 30. In notis, p. 18 exemplum
ex *Ar. st. tele* adlatum, hæc adde:
Quin & *Noller* in illi prorsus modo
loquitur ἀντὶς. β. p. 166. edit.
Steph. ἐν τῶν περὶ τῶν χρόνῳ παρέρχου-
ντων αὐτῶν ἐν πᾶσι, i. e. qui
superioribus temporibus ipsis beneficia
non sufficiens afficiant.

P. 311. l. 13, 14. *Camerarius*,
teste *Stephano*, παρανομία legit,
quod cum βλασφημία convenit.
Ibid. MS. Bodl. πᾶσι non ante
αὐτῶν ἐπικαλεῖται, sed p. 18 βλασφημία
habent.

P. 315. l. 1. Legitur etiam ἐλάς
ἐν αὐτῶν, &c. Sed longe potio-
rem alteram scripturam exhibuit

Stephanus, ut sit accusativus absolutus, more Attico, pro genitivo.

P. 322. l. 6. *Gabrielus* etiam adfert *ἐὰν*.

P. 324. l. 9. Item eundem servat vocum harum ordinem, & καὶ post *χρῶναι* delet.

P. 327. in notis col. 2. post *αὐτῶν*, utinam. adeo, τὸ εἰ ἀντὶ τῶ αὐτῶ καὶ ἐν τῷ τοῦ αὐτοῦ ἐν χρῶναι ἐστίν. *Moschoylus*.

P. 329. l. 2. Commodè parentheses nota una, iudice *Stephano*, ante posterius *εἰς*, altera post *οὐκ* poneretur.

P. 330. l. 8. Non per imprudentiam *ἰδοὺν* hic cum simplici positum fuit, sed ex aliquot veterum codicum auctoritate: cum tamen alio, ut scribi solet *ἰδοὺ*, *ἰδοὺς*, &c. cum *εἰ*, in provâ. *Stephanus*.

P. 338. l. 15. Legi *ἀπὸ δὲ* in suo vet. exempl. annotat *Camerarius*, tanquam contemptius loquente de hostium telis *Cyro*. *Idem*.

P. 343. l. 10. Non compositum *χρησιμοποιῶναι*, sed simplex *μολῶναι*, *Camerarius* in suo vet. libro existare ait.

P. 345. l. ult. *Lysius*, ad *Seneca* ep. 39. *Xenophontéum* *γνώμην* cum Latinorum *notore* componit: eumque adhiberi solere ait, ubi de statu aut qualitate cuiuspiam dubitatur. *Clariss. J. Pollacis* editor illos *γνώμην* dictos existimat, qui res, de quibus agebatur, cognoscebant; ut de veritate, si quis falleret, testimonium dicere possent: junguntur itaque hoc loco *ἐπισημαῖς*, ut utrique aded rei confirmanda sint adhibiti. Hanc interpretationem non improbo.

P. 352. l. ult. *Muretus*, pro *εἰ* *οἱ*, legit *μη οἱ*.

P. 355. l. 5. *Camerarius* ex vet. suo libro adfert *περὶ αὐτῶν*, pro *περὶ αὐτῶν*: sed hoc retinendum rectè putat *Stephanus*, præsertim cum parvo intervallo præcesserit, accus. *περὶ αὐτῶν*.

P. 375. l. 2. *Camerarius* legit *ἵππους καὶ τεχνίτας*.

P. 376. l. 12. In *Flor.* legitur *ἐὰν ἔχῃ ἢ πρὸ σχῆμα* positum est. At verd *didus* rectè quidem *ἔχῃ* in *σχῆμα* mutavit, sed malè particulam *ἢ* retinuit.

Ibid. l. ult. *Longinus* libelli *περὶ ὁρίων* § 25. hæc habet: *Ὅταν γέμῃ τὰ περιλαμβνόμενα τοῖς χρόνις ἐπὶ γένεσιν καὶ παρόντι, οὐ διακρίνῃ ἐν τὸν λόγῳ, ἀλλ' ἐναγώνιον πᾶντα ποιήσῃ*: deinde in exemplum adsumit locum hunc *Xenophontéum*, quocum confer quæ apud *Virg.* exstant *Aeneid.* lib. 11. v. 637.

P. 377. l. 11. *Gabrielus* adfert *τινὰ, καὶ, &c.*

P. 381. l. ult. Video sanè in uno atque altero *Thucydidis* loco, vocem *ὄπλων* etiam ab *Æ.* Porro exponi, *statio*, in quâ in litum manus pernoctabat: & in *Versione*, *locus*, ubi armati excubias agere solebant. Quare mihi jam amplectenda videtur à *Mureto* adlata interpretatio, nisi quis vocem istam aliter apud *Thucydem* reddendam judicaverit.

P. 385. l. 6. *Muretus* legit *ἰδεῖν ὅτι γὰρ, &c.*

P. 390. l. 9. *Idem* ex veteribus libris adfert καὶ ὅμα περὶ αὐτῶν: cum quibus convenit *MS. Bodl.*

Ibid. l. 10. Scriptum esse *πυνθίσαντες* in f o exempl. dicit *Camerarius*: quod etiam retinere & interpretari maluit.

P. 392. l. 6. *Idem* ex illo exemplari adjicit *περὶ ἐμῶν* post *δηλώσον*: de quâ adjectione ei non libenter adtentior, tum quod necessaria non sit, tum etiam quod *Xenophontem* potius dicturum fuisse putum *δηλώσον μοι*, vel *δηλώσον ἐμοί*: hoc præsertim loco, ad vitandam præpositionis *περὶ* repetitionem *Stephanus*.

P. 393. l. 4. Legitur etiam *libro*, & quidem adfentente *Camerarii* quique libro, ut ipse testatur *Stephanus*.

P. 399. l. ult. *Gabrielii* exemplar. dant *περισσότερον πρῶτον*, &c.

P. 410. l. 5. *Ανθολογία* selectam ex praeda cumulo partem, sonare docet Auctor *Etymol.* M. cum *ἀνθολογία* exponit *ἀνθός*, *τὸ πῶς*, *ἀγροῦ* *ἑνός*, *ἢ ἑνὸς* *αὐτοῦ*. Et paulum, apud Scriptores Græcos, eam obtinet significationem. Vide, si libet, qui notavit Cl. *Clericus* in sect. 1. *Jo. Seldeni* Dissert. de *Decimis*.

P. 422. l. penult. *Gabrielii* exemplar. dant *ἐπιπλέον*.

P. 433. l. ult. *Muretus* ex vet. libris adfert *περισσότερον πρῶτον*.

P. 442. l. 1. Ex *Camerarii* libro deprompta fuit hæc scriptura, καὶ μεμελέτηκε σιμῶς πρῶτον —

P. 461. l. 2. *Diadema* idem cum *cidari* fuisse censet Vir doctiss. *Hadr. Relandus*, in *Dissert. de vet. Ling. Pers.* hæc autem redimiculum erat, vel fascia, quæ caput cingebat, & aliquando ipsi *tiaræ* superaddebatur. Vex ex *Chaldaicâ* *כִּטְרִי* quæ *cingulum*, *redimiculum*, *διαδήμα* notat, derivata videtur: & hinc est, quod non *Κίτρυς* solum sed et *κίτρυ* & *κίτρυς* scribatur. Porro *Diadematis* nomine Auctores Græcos *Cidarin* designasse, ex *Arriano* cum *Diodoro* Sic.

collato constat; cum quam ille lib. 4. c. 7. *κίτρυ* ἢ *κίτρυ* vocat, hic *Περσικὸν διαδήμα* dicit, lib. 17. p. 549. *Cidaris* quidem & *Tiara* vocabula promiscuè usurpari solent, ut ex *Polluce* l. 7. *segm.* 58. & *Hesychio* liquet. At illa non tam genus pilei est, quam ornamentum pilei acuminati, qualis *tiara* erat. Indè verò forsan pileus ipse *Cidaris* adpelatus est, quod maximam pileorum partem id ornamentum genus occuparet. Rectè *Lucianus* etiam in *Volis*, p. 880. & in *Piscatore*, p. 213. *tiaram* à *diadema* distinguit.

P. 484. l. 7. *Gabrielii* exemplar. *ἀσπύτας δὲ ὄτας*.

P. 485. l. 3. *Stephanus* non indignam consideratione *γὰρ* illam censet, quam *Camerarius* ex illo suo exemplari depromptam adfert, nempe *φύλας*, solo accentu à nostrâ differentem.

P. 486. l. 2. *Gabrielii* exemplar, *ἔτω καὶ*, omisâ particulâ *ἢ*.

P. 502. l. 12. *Stephanus* legit *Εγὼ ἐν φύλῳ μὲν*, &c. Sed MS. Bodl. & alii libri vulgatam rectè præstant.

P. 504. l. 3. Post *πρῶτος* *Stobæus* habet *ἀσπύτας ὄτας*: quam scripturam ex his, quæ præcedunt, esse factam, non autem *Xenophonticam* esse rectè censet *Stephanus*: cum sequatur etiam *ἀλλὰ τὸς πρῶτος* absque illâ adiectione.

I N D E X P R I M U S,

Sive, VOCABULORUM ad REM MILITAREM spectantium

E X P L I C A T I O.

I. ARMA tam ad tegendum corpus quàm ad lædendum comparata.

AKONTION. Hoc genus hastæ minimum brevissimumque fuit. *Hesychius*; Ἀκόντιον, δοξασιον, μικρὰ λόγχη.

Ἀσπίς, *Cypus*, viminibus aliquando contextus: unde dicitur ab *Heychio* ἰτιά: item ex corio sæpè, nonnunquam etiam ex ligno confiebat. Vide *Archæol. Græc.* l. 3. c. 4.

Γέρον aut γέζα, *Scutum* erat quadratum, rhombum referens. Vox est origine Persicâ.

Δόρυ, *Lancea*, cujus hastile ligneum erat, ac temporibus Heroicis vulgò fraxineum. Cuspis, Græcis αἰχμή, ex metallo aliquo fiebat. *Archæol. Græc.* ibid.

Θώραξ, duabus constat partibus, quarum una tergum, altera pectus tegebat. *Archæol. Græc.* ibid.

Θυρεός, ob ongus erat, & introrsum ferè vergebat: videtur idem esse ac ἄσπις κοίλη ἐπερμημένη, cujus meminit *J. Poll.* l. 1. *figm.* 134. Vide *Leon.* c. 5. par. 3. & c. 6. par. 25.

Κοπίς, Referebat *Ensem Falcatum* Romanorum.

Μάχαιρα, *Gladium* nonnunquam, sæpiùs *cultri* majoris genus, quo cæsium, non punctum, feriebant, significat. *Hesychius*, Μάχαιρα, ξίφος καὶ παραζώνη, καὶ οἷς ἀποκτείνονται τὰ πρόβατα, καὶ ζῶα ἐκπέλα πολυπόδα. Lege *Hom.* Il. γ'. v. 271, & seq.

ubi pro *culiro* majore sumitur, & apertiùs à ξίφει distinguitur.

Ξίφος, *ensis*, qui antiquitùs ab humero pendeat. Unde *Homerus*, Il. β. v. 45.

ἑμφὶ δ' ἄρ' ἄμοισιν βάλετο ξίφος ἀρτίροισιν. *Archæol. Græc.* ibid.

Παλῆς, *Suidas*, ἱαλλὰ, τὰ δόρατα, *Hesychius* — ἀκόντια, λόγχαι.

Σαφαρίς ab *Hesychio* exponitur πελέκιον μονόστομον. *Amazonum*, teste *enoph.* ἀναβ. l. 4. p. 194. gestamen erat.

Σφενδόνη, *funda*, ab incolis (ut quidam volunt) insularum Balearium inventa. Vulgares levitèrque armati milites hoc armorum genere uti solebant. Vide notata lib. 7. p. 399.

II. Varia Militum nomina.

Ἀκροβολισταί, qui ad manus haud veniebant, verùm missilibus hostes eminùs petebant. *Æli.* c. 2. *Arri.* p. 15.

Ἱπποδρόται, *Q. Curtio* l. 5. c. 4. sunt *jagittarii equites*. Ipsum vocabulum Græcum adhibet *Cæsar*, de B. G. l. 3. c. 4. Eo utitur & *Hirtius*, de B. Afr. c. 19. Et ipsum quidem nomen satis indicat, quales ii fuere milites: viz. *equites qui arcubus utebantur*. *Æli.* c. 2. *Arri.* p. 15.

Ξυσφόροι (qui & δοξαλοφόροι, & καλοφόροι nuncupantur) erant, qui ex equis hastis solis contine cum hostibus comunùs pugnabant. *Arri.* p. 15. *Suid.* *Æli.* cap. 2. *Lexic milit.*

Οπλίται, *gravis armorum* milites; thoracibus, clypeis five scutis

prælongis, item gladiis & hastis instructi. *Suidas, Arri. p. 10. Æli. c. 2.*

Πηλαγαί, medium ferè locum inter τὰς ψαλὲς & τὰς ὀπλίτας tenebant: quippe quorum armatura, *Æliano, c. 2. & Arriano, p. 12.* auctoribus, βαρύτερα μὲν ἐν τῶν ψαλῶν, νεώτερα δὲ τῶν ὀπλίτων. A minoribus autem cypeis, qui πηλαὶ vocantur, nomen mutuati sunt. Πηλὴν, autem, juxta *Suidam* & Auctorem Indicis vocum militarium, μικρὰ τις ἐστὶν ἀσπίδων, καὶ κυψή.

Ψιλοί, levis armaturæ milites, qui thorace, clypeo, ocreis, galeaque destituti pugnabant, sagittis, spiculis, lapidibus fundisque, hostem eminùs lacessentes, ad rem vero cominùs gerendam minimè apti. *Arr. pag. 11. Æli. c. 2.*

III. Variæ divisiones ac dispositiones Exercitus, necnon etiam nomina Praefectorum & munia.

Στρατὶς dicebatur totus exercitus, pedites equitesque comprehens.

Μέτωπον, sive πρῶτος ζυγός, frons.

Πρῶτος ἀγὼς, sive ἡγεμὴν vocatur, qui primam in fronte cæterisque deinceps in locis, stationem obtinuit. *Æli. c. 6. Arri. p. 21.*

Ἐπιστάτης, qui post illum statim locum nactus est: adeò ut quilibet ordinis versus τὸν λόχον ἑκάστη, ex προαφύστασις & ἐπιστάσις alterne collocatis compositus sit, *Arr. p. 21. Æli. c. 5.*

Ἰσχυράτης, qui in jugo alii adjungitur: ut cum primus *Lochagus* *Lochago* secundo à latere adstat; *Ἐπιστάτης* primus *Ἐπιστάτης* secundo, atque sic deinceps. *Arri. p. 23. Æli. c. 6.* Ab *Orbitio* dicuntur παραστάται, qui rectà lineà ab unâ alâ ad alteram extenduntur.

Ὀρεα, sive ἰσχυρὸς ζυγός, postrema acie.

Ὀρεαγός, sive ὀπισθοφυλάξ, ejus duarum, cujus erat agmen cogere, & curare ne ullus militum ex ordinibus ce-

deret, aut ad hostes transfugeret.

Πεμπὴς agmen quinque militum erat.

Πεμπάδαρχος, ejus dux.

Δέκας, agmen decem militum.

Δεκαδάρχος, ejus dux: & sic de cæteris inferioris ordinis ducibus, qui ab agmine sive numero militum, quibus quisque præerat, nomina vulgò sortiebantur.

Λόχος, octo, aliquando decem, interdum duodecim, nonnunquam etiam sexdecim militibus constabat. Ità ferè *Æli. c. 4. & Arri. p. 18.* quorum uterque in ultimo acquiescit numero. At juxta *Xenophontem* ipsum, lib. 6. p. 353. λόχος ἦν ἕκαστος εἰκοσὴ σάταρες. Interdum dicitur εἶχος.

Λοχαγός, ejus dux.

Ταξις, apud hunc Nostrium viros centum complectebatur; quippe λόχοις quatuor constabat; λόχῳ verò unicuique Noster viginti quatuor milites, duce inter eos non numerato, tribuit: proinde, si suum cuique λόχῳ ducem adjunxeris, quatuor λόχοι centum virorum numerum, sive τάξι, efficient.

Ταξιάρχος, ejus præfectus.

Κήρυξ, qui imperatoris mandata vocè altâ proferebat.

Σύνταγμα, quas τάξις, sive CC milites, complectebatur. *Ælianus* quidem, c. 9. huic agmini ducentos quinquaginta sex milites tribuit; quippe qui τάξι agmen virorum CXXVIII. esse statuit.

Χιλιάρχεια, mille virorum agmen: secundum *Ælianum*, c. 9. MXXIV.

Χιλιάρχος, ejus præfectus.

Μυριαρχία decem χιλιάρχειας constat.

Μυριαρχός, ejus præfectus.

Φαλαγξ, sumitur aliquando pro a mine viginti octo millium, aliàs verò, octo millium; sed perfecta φαλαγξ sexdecim millium trecentorum octoginta quatuor virorum numerum adæquabat. Varii alii numeri hoc nomine efferuntur, quòd

non raro usurpatur pro toto pediatu, & generatim pro quovis militum agmine. *Archæol. Græc.* l. 3. c. 6.

Μήκον φάλαγγος, denotat longitudinem, aut primum phalangis ordinem, qui ab unius alæ extremitate ad extremam alteram porrigitur. *Ælian.* c. 7. *Arri.* p. 23.

Βαθὺς φάλαγγος, ejus est latitudo, quæ à fronte ad extremam aciem porrigitur. *Æli.* ibid. *Arri.* p. 24.

Ζήτοι φάλαγγος, dicebantur ordines in longitudinem dispositi.

Στοιχεῖν, Verius, quorum desumpta est à latitudine mensura.

Ζήτοι dicuntur, qui recto ordine in longitudinem dispositi & inter se conjuncti consistunt. *Æli.* c. 25. *Arri.* p. 25.

Στοιχεῖν—qui rectâ serie in latitudinem dispositi, & aqualia à *Lochago* ad *Uragum* inter se servant spatia consistunt. *Æli.* c. 25. *Arri.* p. 25.

Επικαμπὴς φάλαγγς, Lunam dimidiam referebat, alis retrorsum versis, dum media acies in hostem tendebat, aut vice versâ. *Æli.* c. 46. *Archæol. Græc.* l. 3. c. 6.

Υπερφάλαγγες, intelligitur, cum utroque phalangis cornu hostes circundamus. *Æli.* c. 49. *Arri.* p. 70.

Πύκνωσις, cum acies rarior in spatium angustius contrahitur, secundum longitudinem & latitudinem.

Πλάσιον, dicitur phalanx, cum ab omnibus lateribus acies instruitur figurâ oblongâ: cujusque longitudo latitudinem superat. *Arri.* p. 69. *Æli.* c. 48.

Πλὺθος, agmen, cujus figura quadrata est & æquilatera. *Æli.* c. 41. *Arri.* p. 69. *Plinbii* etiam

oblongi meminit *Polyænus* l. 3. c. 10. § 7.

Εκαταγὴ intelligitur de continuâ serie armatorum, qui in eandem figuram alij est alios sunt dispositi; atque ita faciunt iter, ut frons agminis subsequenter ad *uragos* præcedentis pertineat. *Æli.* c. 35. *Arri.* p. 65. & 66.

Παραγωγή est, cum tota phalanx incedit, ejusque duces non secundum versus sed juga, vel à dextris incedunt (quæ dextra *paragoge* dicitur) vel à sinistri, & quæ dicitur *unistra*. *Arri.* p. 66. *Æli.* c. 36.

Εν μετέπῳ ἄγειν, &c. exercitum rectâ fronte & benè compositâ ducere.

Εἰς δύο λόχους ἄγειν, agmen in versus duo dispositum ducere.

Κλῆσις ἐπὶ δεξ, inclinatio, sive motus in latus dextrum, *Arri.* p. 54. *Æli.* c. 24. dextris quippe hastas regere solebant.

Κλῆσις ἐπ' αὐσπίδα, est ad sinistram conversio: quod clypeum eâ manu tenebant, *Arri.* p. 54. *Æli.* c. 24.

Μεταβολή, est duplex conversio manum versus eandem, quâ tergum miles eò convertit, quo prius ad spectum direxerat. *Æli.* c. 24. *Arri.* p. 53.

Εἰς ὄρθον ἀποδῆναι, seu ἐπ' ὄρθον ἀποκαταστῆσαι, eò reverti, unde prius sese moverat. *Æli.* c. 25. *Arri.* p. 57.

Εξελίξις, erat exercitus evolutio, in quâ singuli milites, alij post alios ordine incedentes à fronte ad tergum & vice versâ, necnon ab uno latere ad alterum migrabant. De evolutionem differentiâ, & modis quibus fiunt, vide *Æli.* c. 26, 27. & *Archæol. Græc.* l. 3. c. 6.

INDEX SECUNDUS,

IN QUO

RES MEMORABILES

EXHIBENTUR.

A

A Bradatas Susorum rex, p. 356. ejus magnanimitas, 357. sorte ei obvenit, ut Ægyptiis opponeretur, *ibid.* ab uxore splendide armatur, 357, 358. ipsius sollicitudo pro exercitu Cyri, 369. pugnatur, 374. interimitur, 375. lugetur, 390. ei honorifice parentatur, 394.
 Actiones principum latere non possunt, 507. puræ et justæ potentes efficiunt, 508.
 Adufus artificiosè Carum controuersiam componit, 396. Caræ satrapa, 493.
 Ægyptii strenui 378, 380. Persas cogunt pedem referre, 376. à Cyro tandem ipsi coguntur pedem retere, 377. Cyro se dedunt, modò nè adversus Cræsum militent, 379.
 Æqualitas apud Persas, 24
 Aglaïtadas, morosus 97
 Amittere acerbius quàm non acquirere, 425
 Amor num sit quiddam voluntarium? 246. de eo disseritur, 328

Anima immortalis, 506
 Animalia castrata non sunt inutilia, 418
 Apum erga regem suum studium, 251
 Aquila aurea Persis regale signum, 395. dextra, bonum omen, 77, 123.
 Araspas ab amore credit se superari non posse, 247. à quo tamen superatur, 325. à Cyro clementer tractatur, 326. ut transfuga Assyrium adit, 329. ad Cyrum revertitur, 351. hostium consilia detegit, 352.
 Armeniorum propensum in Cyrum studium, 160
 Armeus ad Cyrum descendit. 132. ipsius cum Cyro colloquium, 133. hæret, 135. quot copias habeat, quot pecunias, 143. à Cyro libens multatur, 144. rebelandi occasionem captat, 120. à Cyro ad officium reducit, 143. ad eum nuntius à Cyro mittitur, 128. Cyro gratias agit, 153.
 Artabatas Cappadociæ satrapa, 493

Artabazi de bello sententia, 317. Bona & mala ediscenda, 63
ejusdem querela, 414.

Artacamas Phrygiæ maj. satrapa,

C

Artagerfes integris ordinibus per-
turbato urget, 373

Astes bonorum fontes, 384

Atcia, lima, lora, in bello necessi-
saria, 343

Asiatici impii & iniusti, 512. ebrii,
513. bonis invident, 514. judi-
cant secundum eos qui plura lar-
giuntur, 515. venenis se mutuo
petunt, *ibid.* ipsorum mollires,
515. *et seq.* hyemae manus tegunt,
516. quo militæ addicant, 517.
qualis apud ipsos curruum falcato-
rum usus, 518. non sine Græ-
cis militent, *ibid.* in bellum eun-
tes pretiosa sua secum ferunt, &
quare, 209.

Assyriorum ejulationes in fugâ suo-
rum, 182

Assyrii audacter è castris prodeunt,
174

Assyrii exercitus quantus, 79. ejus
filius uxorem ducturus venatur
in confinio Medorum, 34. ex a-
gro Medico prædas agit, 35. ab
Astyage et Cyro impeditur, 38.

Assyrii fossâ se cingunt, 168. mœ-
rore pressi, 186. fugiunt, 187.

Assyrii regis ad suos exhortatio,
174

Assyrio Cyrus duellum offert, 267

Assyrius de Medis debilitandis co-
gitat, 45

Assyrius in Lydiam proficiscitur,
322

Astyagis mors 44

B

Babylon à Cyro capitur, 408

Babyloniorum fines invadit Cyrus,
260

Babylone degebat Cyrus hyeme,
498

Belli adversus Assyrios initium, 46

Bellum non temere movendum,
75

Bona & mala ediscenda, 63

Cadusii Assyrio inferri, 261. ala-
criter cum Cyro militant, 272.

Cadusius temerè excurrere occidi-
tur, 287. &c.

Cambyles filium instruit, 51. &c.
Cyrum et Persas perpetuè inter
se devincit, *ibid.* & *seq.*

Cameli duntaxat equas terrent &
fugant, 373. 380.

Candys, Persica vestis, 463

Cares discordes Cyrum implorant,
394. ab Adusio pacificantur, 96

Castra quæ modo locanda, 109

Chaldaei bellicosi, 150. rapto vi-
vunt, 157. prædatores multan-
tur, 382

Chrysales ambit eques fieri, 213.
timiditatem exercitus levat,

340. quid de obsidendâ Baby-
lone senserit, 202. suadet ut

Cyrus sibi domum paret, 416.
ejus laus, 476. Lyciæ et Ioniæ

satrapa, 493.

Colloquia Cyri cum suis, 91. &
seq.

Conditionis potioris captatio in
bello magni est monumenti, 333

Contentio inter milites non sine
fructu, 86

Convictis integrarum centuriarum
magni usus, 89

Cræsus anxius, noctu fugit, 186,
202. Cyrum adgreditur, 372.

Sardes fugit, 381. ad Cyrum ad-
ducitur, 383. Apolinem tentat,

385. consulit, *ibid.* responsum
ab illo habet, 386. ipsius uxor

verè beata, 388. Gyro tradit li-
bellos opum suorum, 398.

Cunctatio in belli perniciosa, 163

Currus falcati à Cyro, Abradatâ,
Cyaxare confecti, 335. in bello

valde utiles, 380.

Currus quatuor temonum, & equo-
rum octo, 332.

Cyaxares Astyagi patri succedit, 44.
auxilia petit à Persis & à Cyro,

46. offenditur, quod Cyrus noluerit magnificè vestiri 117. negat persequendos hostes, 189. ebrius, 221. in Cyrum & Medos irā fremit, *ibid.* Medos revocat, sed incautum, 222. & *seq.* ad Cyrum vergit, 300. ipsius invidia, *ibid.* oculum Cyri respuit, *ibid.* ac de eo conqueritur, 301. invidiam animi sui prodit, 307. variis exemplis Cyrum in culpā esse vult ostendere, *ibid.* & *seq.* de bello cum Cyro consultat, 316. Achimam se fabricaturum pollicetur, 318. cum tertiā Medorum parte domi remanet, 189.

Cyrus imperandi peritus, 2. ceteris regibus præstantior, 3. quas nationes sibi begerit, 11. externis metum, sui sibi glauificandi studium injicere valuit, 4. ipsius parentes, 5. perpulcher erat & perhumanus, *ibid.* disciplinæ & honori studiosissimus, *ibid.* ipsius educatio, *ibid.* & *seq.* æqualibus uersis præstabat, 14. ipsius de pulchritudine avi et patris iudicium, 15. de cœnâ Medica, 16. liberalitas erga de se bene meritos, 18. omnia in Sacam, 19. & *seq.* quid de virosis senserit, 20. apud avum Assygem manet, 23. & cum *ib.* iudex dictus, non bene iudicat, 24. in suis humanitas & liberalis ambitio, 25. in avum pietas, 26. loquacitas, *ibid.* in adolescentiâ mores ac studia, 27. venandi cupiditas, 28. Sacam non amplius odit, *ibid.* ipsius temeritas in venatione, 29. in bello, 38. ferit cervam, 29. aprum, 30. utramque feram Assygi offert, *ibid.* ipsius verecundia, 32. ingenuosè quod cuperet expetit, *ibid.* et *seq.* armatur, 36. Assyrios invadit, 38. à patre revocatur, 40. ab omnibus diligitur, 41. cum osculatur cognatus quidem, 43. cujus opera uti-

tur, 191. in patriam redit, 44. auxiliaribus Persarum copiis ad Cyaxarem ducendis præficitur, 46. ejus pietas, 50. instruitur à patre, 51. & *seq.* ad Cyaxarem cum exercitu venit, 77. curat fabricari arma Persi, et cominus possint pugnare, 81. suos milites exercet, 81. illos docet ac instruit, 86. suos, nisi fuerant, prandere non sinebat, 90. quos ad cœnam invitabat, & quare, 91. quibus colloquiis utebatur, 92. ipsius solertia in militum animis excitandis, 115. ad Cyaxarem venit, in eum legatus adpulsus, 116. se purgat Cyaxari, quod noluerat magnificè vestiri, 117. Armeniam invadit, 123. et *seq.* nuntium ad eum mittit, 128. eum cum uxore, liberis, ac opibus capit, 131. caduceatorem ad Armenium mittit, *ibid.* illum corripit ut in se sententiam dicat, 134. & *seq.* benignè cum Armenio agit, 142. & *seq.* Chaldaeorum montes vult occupare, 149. Chaldaeos deturbat de jugis montium, 151. in quibus castrum extruit, *ibid.* Chaldaeos benignitate suâ sibi amico reddit, 152. pacem inter Chaldaeos & Armenios facit, 154. & *seq.* ad Indum mittit qui pecunias petat, 158. laudis & gloriæ cupidus, 159. ut ab Armeniis exceptus, *ibid.* copias ac pecunias Cyaxari mittit, 161. ipsius liberalitas, *ibid.* exercitum in hosticum educendum censet, 162. pulcherrimè instruit, *ibid.* Cyaxari auctor est, ut in hostem eatur, 164. Diis sacrificat, 166, 170. et *seq.* ipsius solertia in castris locandis, 169. praelio se parat, *ibid.* Cyaxare prudentior, 170, 175. transfugas Assyrios audit, 176. in Assyrios tendit, 178. tesseram militarem dat, pœna canit, 179, 180. ipsius exercitus alacriter in-

Assyrios tendit, 180. militum
 ipsius arder in conflictu, 181.
 victoria, *ibid.* suos à castrorum
 oppugnatione revocat, 183. ho-
 stes ad pugnam provocat, 184.
 erga deos hominésque gratus,
ibid. hostes vult persequi, 188.
 callidè Cyaxarem fallit, 191.
 cum Hyrcaniis paciscitur, 195.
 impensè à Medis diligitur, 196.
 251. prodigio confirmatur, 198.
 Hyrcanios excipit, 199. iterum
 victoriâ potitur, 202. arma ab
 hostibus dedita cremari jubet,
 204. ut comineatus abundet
 prospicit, 205. ad temperantiam
 suos hortatur, 207. divisionem
 pecuniarum permittit Medis,
 Hyrcaniis ac Tigrani. *ibid.* Per-
 sicum equitatum parat, 210, &
seq. captivos liberat, 218. qui-
 bus conditionibus, *ibid.* quo
 pactofures intercipiebat et trans-
 fugas, 221. alium exercitum è
 Persiâ arcessit, 224. nuntium
 Cyaxaris prudenter adloquitur,
 225. curat per suos nè Medi ip-
 sum deserant, 227. ad Cyaxarem
 scribit, 228. de prædâ dividendâ
 agit, 230. equos Assyriorum Per-
 sis curat dari, 233. Diis, Cyaxari
 & Medis partem prædæ curat
 dari, 233, 240. ingenuos in li-
 bertatem vindicat, eoque in
 militum numero habet, 235.
 Gobryæ pollicetur, se ipsius filii
 necem ulturum, 239, 256. mu-
 lierem musicæ peritam, ipsi quæ
 fuerat selecta, Medo cuidam pe-
 tenti donat, 241. Araspæ tradit
 adservandam Panthæam, & taber-
 naculum, 242. ipsis votum in
 gratiam de se benè meritorum,
 252. ad Gobryam tendit, 253.
 in cuius castellum ingreditur,
 254. pecunias sibi à Gobryâ
 oblatas ejus filie donat, 256.
 Gobryam convivam habet, 258.
 quàm providens, 260, 261. Ba-
 byloniorum fines invadit, 266.
 in Gobryam liberalitas, 267.

Gobryam ad regem Assyrium
 mittit. ut eundem ad duellum
 provocet, *ib.* Gadatam amicum
 sibi facit. 270. exercitum suum
 expeditissimum reddit, 275. cu-
 ces & præfectos exercitus sui
 nominatim compellatos instruit,
 274. & *seq.* i suis industria sin-
 gularis in nocturno itinere, 281.
 Gadatæ suppetias fert, 284. in
 suos merita transfert, quæ sibi e-
 rant debita, 286. erga Cadusios
 miseratio, 287. eos consolatur,
 288. eorum cædem ulciscitur,
 289. agricolis parcendum censet,
 290. equitatum Persicum auget,
 292. Babylonem rursûs adit, 296.
 prope ad mœnia copias non du-
 cit, & cur, *ibid.* & *seq.* Assyrio-
 rum castella capit, 298. Cyaxa-
 rem arcessit, 299. ei se purgat,
 301. ipsius querelas abrumpit,
 309. cum eo redit in gratiam.
 310. delicatam cœnam respuit,
 311. expeditionem vult conti-
 nuari, 312. ab omnibus suis ro-
 gatur ut maneat, 314. jocatur,
ibid. cum Cyaxare de bello con-
 sultat, 316. sententiam dicit, 317,
 & *seq.* castra metatur in loco sa-
 luberrimo, 321. Assyrii consilium
 solus intelligit, 322. currus novos
 excogitat, usu veterum sublato,
ibid. & *seq.* camelos congregat,
 324. curat ut Araspas, veluti
 transfuga, Assyrium accedat,
 328. Abradatam benignè exci-
 pit, 331. octojuges currus facit,
 332. ab Indo pecunias accipit,
 curatque, ut nonnulli eorum,
 qui illas adtulerant, Assyrium
 adeant speculandi causâ, 333.
 contentionem inter amicos ex-
 citat, quò strenuiores fierent,
 334. suis terrorem eximit, 337.
 & *seq.* suis auctor est ut abite-
 mii sint, 342. adversùs hostes
 pergit, 246. ad pugnam se com-
 parat, 348. captivos Assyrios
 interrogat, *ibid.* Araspam rede-
 untem excipit, 351. exercitum

suum instruit, 353. *Et seq.* suos ad virtutem hinc itur, 368. praeliati adve summa inas hostium copias, 372. dum Aegyptios urgeat, equo decedit, 377. non sinit Aegyptios amplius à suis cedi, 378. illis ignoscit, 378. *Et seq.* Larissam & Cyllenem illi habitandas dat, 379. Sardes capit, 381. Chaldaeos praecae cupidus multat, 382. Cræsum ad se adduci jubet, 383. Sardes non vult diripi, 384. à diis ortus, & à puero ad virtutem exercitatus, 387. Cræso habere permittit uxorem & universam familiam, sed ei pugnas & bella adimit, 388. thesauros à Cræso accipit, 389. Abradatae mortem refert, *ibid.* eamque deplorat, 390. monumentum ipsi & Panthiae & eunucho erigit, 393. à Cræso libellos opum accipit, 393. eos, qui in potestatem suam venerant, fundiores facit, 399. multas regiones subigit *ibid.* Babylonem rursus agit, *ibid.* suis cavet à Babyloniorum incursione, 400. ipsius de obsidenda Babylone consultatio, 402. Iossam circa Babylonem agit, ac turres erigit, 401. Babylonem capit, & quo milicio, 404. *Et seq.* curat ut Babylonii agros colant, 410. majestatem regiam ut sit confutetur, 411. aditum se convenire volentibus praebet, *ibid.* sacrificat Vestae, Jovi, aliis, 417. eunucho caret corpore suo custodiendo aptissimo, & quare, 418. Persas sibi satellites legit, 420. si statueret suos ad laborem, temperantiam & fortitudinem, 422. stabile in periam constituit, 431. equorum & carum eunum quibus commiserit, *ibid.* quid quique ex suis posset, noverat, 432. curat ut sui frequenter sibi ad portas assint, 434. suorum pietatem sibi utilem credit, 436. suos blanditiis demulcet, 440.

vestitum Medicum sibi & suis aptat, 441. servos ut habuit, 442. quo pacto se gesserit erga eos, quos sibi subjecerat, 443. *Et seq.* ipsius benignitas, 444. plurima suis largiebatur, 445. pater adpellatus, 448. opes suas Cræso demonstrat ab amicis promptè collectas, 451. diis intervitt & amico ditat, 453. *Et seq.* medicos colligit & medicamenta preparat, 454. cupiebat potius à suis amari, quam ut sui se inimicem inarent, 456. quo pacto è regia provectus est, *ibid.* suis vestes & saga donat, 456. *Et seq.* sacrificat, 464. quando eum sui primùm venerati sunt, 461. facta re sacra ad epulum victoriae amicos invitat, 472. quomodo convivas collocat, 473. à Gobryâ laudatur, 375. cur Chrylantem Hyllaspæ pietulerit, 476. jocatur in re connubiali, 478. *Et seq.* suis varia dona impertit, 480. ordinis valde studiosus, 485. praecipuè in castris, *ib.* Cyaxarem adit, 487. qui ei filiam suam offert, *ibid.* Persiam adit, ubi à Cambyse perpetuò Persis devincitur, 488. *Et seq.* Cyaxaris filiam uxorem ducit, 491. satrapas mittit ad nuntios tubastas, 493. quid eis injunxit, 494. *Et seq.* equos veredarios disponit, 496. quàm numerosum exercitum habuerit, 497. quas provincias subegerit, *ibid.* quibus locis hyeme, vere, aestate degerit, 498. omnibus caris, *ibid.* ipsius in Persiam postremus adventus, 499. divitiis de morte monetur, 500. diis sacrificat, *ibid.* regnum inter duos filios partitur, 503. illòque sanctè monet, 504. *Et seq.* corpus suum vult terrae reddi, 508. prohibet nè quis corpus suum post mortem videat, *ibid.* moritur, *ibid.* Ipsius regnum quantum, 510. post mor-

tem ipsius filii dissident, urbes & nationes deficiunt, 510.

Cyri cum patre Cambyse dissertatio de munere imperatorio rectè obeundo, 51, & seq. cum Cyaxare colloquium de militum armis, 81. Oratio ad exercitum suum in Mediam profectum, 104, & seq. ad milites suos jam dimicuros cum Assyriis, 171. ad eosdem post pugnam, 184. ad exercitum congressurum cum copiis confederatis Cræsi aliorumque principum, 199. ad cohortium præfectos, fugatis jam copiis confederatis, 206. ad eosdem de parando equitatu Persico, 210. ad captivos quosdam, 218. ad milites post reditum Indorum in Lydiam missorum, 337, & seq. ad duces ante pugnam cum Cræso, 367, & seq. ad Persarum sociorumque principes, post captam Babylonem, 412. ad ipsos Persicos, 521, & seq. ejus epistola ad Cyaxarem, 227. ejus jam moribundi oratio, 501. ejus instituta de imperio suo rectè administrando, 447, & seq. de itinere regio expediendo, 483. de castris metandis, 485. cum Cræso ejus colloquium de beneficentiâ & liberalitate, 450. ejus precatio, de mort. instante admoniti, 500. ejus imperium quosnam habuit limites, 498, 499.

D

Dairharnes cunctanter Cyrum adit, 463
Desidia facit ut corpora & mentes malè se habeant, 422
Dii in omnibus consulendi, 65, 75. omnia norunt, *ibid.*
Diligamur ut à nostris, quid faciendum, 65
Divitum molestia, 469, & seq.
Docenter aliter adulti atque pueri, 70

Dolabra, falx, farculum, ligo, in bello necessaria, 344

E

Ecbatanis æstate degebat Cyrus, 498
Equestres copiae noctu tumultuosæ, 168
Equi camelos fugiunt, 373. verdarii, 496. qui iter volatu gruum celerius conficiunt, *ibid.* equos Assyriorum Persis dari cupit Cyrus, 332. equus multum valet oculis & auribus, 215.
Eunuchi corporibus regum custodiendis aptissimi, 418
Exercitui via facillima, celerrima, 128. exercitus Cyri sollicitus ob immensam Assyriorum multitudinem, 337. exercitus nunquam debet esse otiosus, 61, et seq.

F

Fabri tignarii, ærarii, & sutores, usus in bello, 345
Falx, &c. in bello necessaria, 344
Fames et frigus adversarii potentissimi, 317
Forum castrense non violandum, 211. liberale apud Persas, 6. ipsius divisio, *ibid.*
Fratrum concordiae fructus, 504, & seq.
Fuga in bello quam damnosa & ignominiosa, 174, & seq.

G

Gadatas ad Cyrum deficit, 271. de agro suo sollicitus, 273. proditur à quodam ex suis, 282. in insidias delabitur, 283. vulneratur, 284. Cyro gratias agit, 441. fortunam suam deplorat, 292, & seq. munitis castellis Cyrum comitatur, 295. machinam se fabricaturum pollicetur, 320. domui Cyri præest, 472.

Gobryas ad Cyrum venit, 236.
queritur de crudelitate Affvrii,
ibid. et *seq.* ipsius filium Affvri-
us occidit, 238. Cyrum orat, ut
filii necem ulciscatur, 239. mag-
nificè Cyrum & suos excipit,
255. cum Cyro cœnat, 258.

Græci tributum Cyro pendunt,
397. perfide à Persis habiti, 511.
Græci milites in pretio, 518.

Greges pastoribus suis obsequen-
tiores, quàm homines magistra-
tui, 2

H

Hippocentauri, 215

Homo animantium optimus & gra-
tissimus, 471

Honorati ad portas, 431

Hostium copiarum quantarum sint, ex-
plorandum, 78

Hircanii siue Cyro offerunt, 219,
& *seq.* cum ipso fœdus ineunt,
195. ipsi præeunt, 197. ad ip-
sius castra transeunt, 199.

Hircanius enititur, ut Medi apud
Cyrum maneant, 252

Hystaspas Cyri sententiam adpro-
bat, 208. exercitum in Phrygi-
am Hellesponto finitimam ducit,
397. Gobryæ filiam in matri-
monium ducit, 480.

I

Ignis in bello ubi excitandus, 167

Imperare res difficillima, 1. opus
arduum, 54.

Imperatoria de re precepta, 58,
& *seq.* 70, 73, & *seq.*

Imperator nomina suorum tenere
debet, 279 sibi subiectis pejor
esse non debet, 425. nunquam
debet armis destitui, 424. im-
peratoris boni munus, 20.

Imperium parari potest audaciâ so-
lâ, retineri verò non sine tempe-
rantia, continentia, &c. 423

Indi Cyro subiecti, 4. eorum rex
legatos mittit ad Cyaxarem, 118.

Cyro pecunias mittit, 333. has
qui adulerant à Cyro in Lydiam
mittuntur, *ibid.*

Ingrati apud Persas multantur, 8

Judicandum secundum leges, 24

L

Labores fortibus sunt obsonii loco,
424

Leges eos flere cogunt, quos ad
justitiæ cultum erudiunt, 97

Leomithres suos Ægyptio dat ob-
sides, 511

Liberorum institutio, 426, & *seq.*

Lux clarissima Cyro et exercitui
cœlo data, 198

Lydi à Cyro devicti, 4

M

Magi quando constituti ad sacrificia
&c. 436

Mandane Astyagis Medorum regis
filia, Cyri mater, 5

Matrimonium Cyrus sine parentum
consensu contrahere respuit, 488

Medi volunt cum Cyro manere,
252. Cyaxari dant munera, 310.

eorum erga Cyrum studia, 196

Megabyzus Arabiæ satrapa, 493

Mercatores in bello, & quid illis
præscribatur, 345

Metus supplicium gravissimum, 140

Miles obediens laudandus, contu-
max puniendus, 63, & *seq.*

Militaribus exhortationibus quid
tribuendum, 176

Milites non ex civibus eligendi,
sed undique, 102. militum ma-
lorum remotio quàm utilis, 103

Modestia &c. eorum qui ad Cyri
regiæ portam versabantur, 438,

439.

Molæ manuales parandæ, 343

Morti somnus simillimus, 506, &
seq.

O

Obsonia acida, acrida & salsa sunt in

bello potiora, 343. obsonii loco
fortibus sunt labores, 424.
Ordo Cyri exercitus in itinere,
346. *et seq.* ordo in ejusdem
agmine eximius, 483.

P

Panthea Abradatae Susorum regis
uxor, à Cyro capta, 242. ab A-
raspâ adamatur, qui ei vim mi-
natur, de quo per Eunuchum
Cyrum certiozem facit, 248,
325. *et seq.* curat ut Abradata
maritus ad Cyrum deficiat, 329,
et seq. maritum ornat, 358. quo
occiso, sese jugulat, 393.
Parendum magistratui, 428. *et seq.*
sponte, 430.
Pastoris et regis similitudo, 450
Peccat qui per ignorantiam, ei
ignoscendum, 145
Pecuniae in bello necessariae, 119
Persae apud matres non educantur,
9. eorum de pueris instituta, 6.
de ephebis, 10. de adultis, 12.
de senioribus, *ibid.* natio in 12
tribus distributa, 7. eorum tem-
perantia, 8, 259. *et seq.* in vena-
tione abstinentia, 11. arma, 12.
numerus, 13. rex saepe venatum
exit, 10. regio montosa, 16. Per-
sae in Scholis Justitiae instituti
omnium honorum sunt capaces;
qui verò non ita instituti sunt,
ab honoribus arcentur, 6. *et seq.*
osculantur cognatos abeuntes,
vel quos ex aliquo temporis inter-
vallo conspiciunt, 43. apud eos
aetatum initia et fines, 9, 11. *et
seq.* eis panis est pro cibo, na-
sturtium pro obsonio, aqua pro
potu, 9. Persae equites praestan-
tissimi, 380. eis non licet frœnis
aureis uti, nisi sibi illa à rege
data sint, 456. Persas sibi sa-
tellites legit Cyrus, 419. Persae
degeneres, Cyro mortuo, 510.
vide Asiatici.

Pharnucus Phrygiae et Aëolidis sa-
trapa, 493

Pheraulæ indoles, 471. cum eo
deliberat Cyrus de prodeundi
ratione, 458. ejus studium in
parendo mandatis Cyri, 456.
Sacam ditat, 470. divitias tem-
nit, 471. *et seq.*

Phœnices à Cyro subacti, 4. Phry-
ges itidem utrique, *ibid.*

Phrygiae rex capitur, 397

Pompa Cyri è regiâ prodeuntis,
456. *et seq.*

Potu ac cibo commoveri bellui-
num, 259

Prædæ intentus, non miles, sed
sarcinarius calo, 201

Præmia largiendi ratio qualis op-
tima, 99

Princeps bonus, lex oculis prædita,
436

Proventus cura non negligenda,
433

Prudens sit, qui prudens dici vult,
64

R

Regio incolas habens, magni pre-
tii possessio, 217

Regis boni et pastoris boni opera
similia, 450. regum multi sunt
oculi, multae aures, 449. regis
filius, frater, oculus, qui, 496

Religio omnia præcedat, 75

S

Sacæ cum Cyro non convenit, 19.
et seq. convenit, 28.

Sacæ et Cadusii Assyrio infensi, 261.
alacriter cum Cyro militant, 271

Sacæ et Pheraulæ mutua dona,
466. *et seq.*

Sacrificia varia Cyri, 464

Sambaulas deformem amat mili-
tem, quod strenuus esset, 103,
et seq.

Sardes à Cyro capiuntur, 381. qui
non vult eas diripi, 384.

Satrapæ à Cyro instituti, 491

Servi quomodo à Cyro habitati, 442

Silentium in bello necessarium, 277

N n

- Somnus morti simillimus, 506, *et seq.*
 Speculatores Cyri, 347
 Stratagemata varia, 70, 72, *et seq.*
 Subjectis sibi omnibus qui simul succenset, minùs consultè se gerit, 303
 Sues in protegendâ sobole animosæ, 189
 Susis vere debebat Cyrus, 498
- T
- Tigranes maximus natu Armenii regis filius, 132. patre capto, ad Cyrum ultro accedit, *ibid.* patris causam agit, 135, *et seq.* ipsius præceptor à patre occisus, 145. præclarum uxoris responsum, 147.
 Tanaoxares Cyri filius Medorum, Armeniorum et Cadusiorum Satrapa constituitur à patre morituro, 503
- Tonitru dextrum bonum omen, 365
- U
- Venatio quantum ad rem militarem addiscendam, 10, 11, 439
 Venenis plurimi apud Persas extingui solent, 515
 Verecundi quæ palam, moderati etiam quæ occultè fiant, turpia fugiunt, 438. verecundi pluris sunt quàm inverecundi, 437
 Vexillum Persicum quale, 365
 Via facillima, celerrima, 127
 Vim vi repellere iustum, 50
 Virtus ad ardua ducit, 101. laudata crescit, 50. virtute præstare, optimum præsidium, 426. virtutis expers aliis virtutem indere nequit, 432. virtutis fructus quærendus, 47.
 Vita non fugâ, sed virtute servatur, 185
 Urbes magnæ præstantissimos habent artifices, 446

INDEX Locorum Novi Testamenti à Xenophonte lucem foenerantium.
Collectore GUL. BOWYER, Typographo meritissimo.

MATT.

- C**AP. I. 18. Μνηστεισθης γάρ, *πικρε*,
p. 171.
— III. 15. ἀποκριθεὶς εἶπε, et *passim*
p. 39. pro ἀπεκρυσθαι.
— 9. μὴ δοξῆτε λείπειν, i. e. μὴ λείπειν.
Vid. et Luc. VIII. 18. Act. XVI. 13.
p. 5.
— 7. ἐρχόμενας ἐπὶ τὸ βάπτισμα, i. e.
ἐνεκα τῷ βαπτισθῆναι—p. 7.
— IV. 3. εἶπε, *iussit*, p. 125.
— 16. τοῖς καθημένοις—φῶς ἀνέτειλεν
αὐτοῖς—p. 23.
— V. 6. διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, p.
241, 414.
— V. 17. καταλύσαι νόμον,—323.
— VIII. 4. τὸ δῶρον, *ILLUD donum*
quod—p. 132.
— IX. 18. Ὅτι post verba dicendi, et
passim, p. 256.
— XI. 2. ὠμίψας—εἶπε,—p. 42.
— XIV. 4. ἐξέει σοι ἔχειν αὐτήν, p. 46.
— XVIII. 19. γενήσεται αὐτοῖς, *confe-*
quenter—p. 227.
— XXIII. 34. ἐξ αὐτῶν μαρτύρωσε τε,
sub *τινῶς*—p. 123.
— XXVI. 24. υἱὸς ἀνθρώπου ὑπάξει, *fe-*
riit,—p. 286.
— XXVII. 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν,
quodnam, p. 245.
— XXII. 36. ἐλοθὴ μεγάλη pro *μεγίστη*,
—p. 384.
— XXI. 21. ἢ μόνον τὸ τῆς συκῆς—
p. 405.
— XXVI. 15. ἐσηταν, *appenderunt*,
p. 453.
— XXVI. 50. ἐφ' ᾧ παρὶ, p. 495.

MARC.

- II. 15. 23. ἤρξατο ἰδὲν ποιεῖν, et
— VI. 7. ἤρξατο αὐτὰς ἀποπέλασαι,—p. 4.
— II. 1. δι' ἡμερῶν, *multis interjectis*
diebus, p. 43.
— VII. 18. τὸ ἐξῶθεν εἰσπορευόμενον,—
p. 61.
— VII. 25. ἥτις ἔχει τὸ θυλάριον αὐτῆς,
p. 23.
— X. 26. καὶ τίς δύναται, *inter. Ec-*
quis? p. 60.
— XII. 38. σοὶ, non vox Hellenisti-
ca, p. 16.
— XIV. 54. φῶς, *ignis*, p. 408.
— XV. 44. ἐθαυμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε,
p. 225.

LUCAS.

- I. 18. ἐξηγήσατο.
— I. 55. πρὸς τὰς πατέρας, τῷ Ἀβραάμ
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, *constructione sub-*
ito va. uia, p. 419.
— II. 50. τὸ ῥημα, *sermo*, p. 478.
— II. 15. οἱ ἀνθρώποι οἱ ποιμένες, p. 36.
— IV. 27. ἐπὶ Ἐλισσαίῳ, *etate Elifai*,
p. 474. Act. XI. 28.

Cap. V. 4. ἐπαύσατο λαλῶν, p. 21.

- V. 14. παρήγγειλεν μηδεὶ εἰπεῖν,—
ἀλλὰ δεῖξον, p. 44.
— VIII. 18. ὁ δοκεῖ ἔχειν, i. e. ὁ ἔχει,
p. 5.
— X. 6. ὁ υἱὸς εἰρήνης, *artic. indefinitus*,
p. 122.
— XIII. 9. Καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰ—
εἰ δὲ μήτις—post *καρπὸν* sub. ἀφῄσεις, p.
222.
— XIV. 6. ἐν δίκῃ χιλιᾷσιν ἀπαντῆσαι,
pro *μυρία*, p. 75.
— XVI. 21. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες, p. 315.
— XIX. 4. σποδραμὼν ἔμπροσθεν, p.
200.
— XX. 10. ἐν καιρῷ ἀπέστειλε, *tempore*
opportuno, p. 28.
— XX. 20. ῥήμα—λόγος, p. 478.
— XX. 27. οἱ ἀνελκύντες ἀνάσασιν μὴ
εἶναι, p. 100.
— XX. 29, 30. γυναῖκα λαμβάνειν, p.
478.
— XXI. 34. αἰφνιδίως ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ,
adj. pro adv. p. 281.
— XXIV. 17. σκῦθρωπος, non vox
Hellenistica, p. 33.

JOANNES.

- II. 11. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐ-
τὸν ἠπαρέλασαν, *tamen*, p. 413.
— I. 18. ἐκείνος ἐξηγήσατο, *mysteria ejus*
edocuit, p. 233.
— I. 18. ὁ ὢν εἰς τὸν κολπον τῷ πατρὶ,
p. 412.
— IV. 7. δὲ μοι πιστῶν, p. 219.
— IV. 43. ἀπῆλθεν εἰς τὴν, *dec.* p. 9.
— V. 36. τὰ ἔρλα ἢ ἰδῶκε—αὐτὰ τὰ
ἔρλα—p. 383.
— VI. 65. δίδδαι EK τῷ πατρὶ, p.
493. *à patre*.
— VI. 66. ἐκ τῶν, *ex eo tempore*, et *ex*
ea causa, p. 56.
— VIII. 44. ὁ ψευδὴς καὶ ὁ ψαλὴρ αὐτοῦ,
p. 25. scil. ψαύδης, *ex nomine ψεύδης*,
sub quo latet.
— X. 25. τὰ ἔρλα ἢ ποιῶ—ταῦτα
μαρτυρεῖ. p. 518.
— X. 27. τὰ πρόβατα ἀκολουθεῖ μοι,
neutra plur. cum verbo plur. p. 443.
— XIII. 10. ἢ χρεῖαν ἔχει ἢ τὰς πόδας,
pro εἰ μὴ, p. 412.
— XV. 7. αἰτήσεσθαι, καὶ γενήσεται ὑμῖν,
consequimini, p. 227.

ACTA APOST.

- I. 4. ἠκούσατέ μου, *à me*, p. 52, 53.
— I. 21, 22. Hyperbaton, p. 236.
— I. 11. Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, p. 83.
— II. 27. εἰς ἄδην, sub. οἶκον, p. 108.
— II. 22. οἱ ἐκ περιτομῆς, p. 370.
— III. 13. ἐδόξατε τὸν παῖδα αὐτοῦ, i. e.
υἱὸν, p. 15.
— III. 21. ὃν δεῦρανόν μὲν διέξασθαι, non
sequente δὲ, p. 216.

Cap.

Cap. 4. 15. συνίκαλον πρὸς ἀλλήλους, sub.
βουλὰς, p. 311.

— V. 32. Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, —
καὶ δὲ, *quinetiam*, ut et 2 Tim. III. 12.
p. 63.

— VI. 2. διακονεῖν τραπέζαις, *trapezai*, p.
388.

— VII. 34. ἰδὼν εἶδον, p. 298. 475.

— VIII. 27. εὐνύχος, δυνάτης Κανδακῆς,
praefectus regius, licet non *exfectus*,
p. 393.

— X. 20. ἀλλ' ἀναγὰς καλᾶσθαι, *itaque*,
quoniam, p. 50.

— X. 33. καλῶς ἐποίησας παραίνόμε-
νος, p. 33.

— XI. 2. οἱ ἐκ περιτομῆς, p. 370.

— XII. 20. τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χάριν
ἀπὸ τῆς βασιλικῆς, sub. χάρις.

— XVI. 13. ὃ ἐνομιζέτο πρὸς αὐτὴν εἶναι,
pro ὃ ἦν, p. 5.

— XIX. 35. p. 171.

— XX. 3. Ποίησας μῆνας τρεῖς—μέλ-
λοντι ἀνάσθαι, pro ποιήσαντι, p. 325.

— XX. 11. Ἀναγὰς δὲ, καὶ κλάσας—
ἔως ἐξῆλθιν, *tunc*, p. 430.

— XXIV. 23. ὑπηρετεῖν, *res necessarias*
subministrare, p. 56.

— XXVI. 3. γνώσκον ὅλα σε, accusf.
absolutè ponitur, p. 298.

— XXVI. 8. τί ἀπίστον κρίνεται—εἰ ὁ
Θεὸς νεκρὸς εἴη, *quod*, p. 404.

— XXVIII. 14. ἐρχεσθαι, *proficisci*,
p. 325.

ROM.

— I. 30. ὑπερηγῆς, *insolenter injurius*, p. 330.

— III. 28. λογιζόμεθα, *persuasissimum*
habeo, p. 54.

— X. 5. αὐτὰ — refer ad ἐνάλια τῷ
ἔργῳ, p. 295.

— XII. 3. 16. μὴ ὑπερφρονεῖν, p. 500.
I COR.

— IV. 6. ἵνα μὴ φυσιοῦσθε, in indic.
p. 73. & 129.

— X. 33. πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, p. 464.

— XV. 15. ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ Θεοῦ,
de Deo, p. 14.

2 COR.

— II. 13. ἐξῆλθιν εἰς Μακεδονίαν, p. 9.

— IV. 17. παραυτίκα ἑλαφρον τῆς
ἐλπίδος, p. 48.

— XIII. 4. εἰ ἐσαυράθη—ἀλλὰ ζῇ,
tamen, p. 497.

GALAT.

— III. 7. 9. οἱ ἐκ περιτομῆς, p. 370.

EPHES.

— II. 1. Hyberbaton, p. 237.

— II. 18. προσάγαγε πρὸς τὸν πατέρα,
p. 18.

— IV. 13. τελειὸς ἀνὴρ, p. 6.

— V. 33. ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
ἀνδρα, sub. ἐράτω, p. 25, 289.

PHILIPP.

— I. 9. μάλλον καὶ μάλλον, p. 411.

— I. 23. μάλλον κρείσσον, ib.

COLOSS.

Cap. II. 5. Εἰ δὲ—ἀλλὰ, *tamen*, p. 497.

1 THESSAL.

— V. 14. ἀτάκτως, p. 436.

1 TIM.

— I. 3. ἵνα παρασχῇς ἰλῆς, sub. ἔγω ποιή-
σον, p. 25.

— I. 20. ὃν ἐστὶν Ὑμέναιος, & 2 TIM.
I. 15. p. 470.

— II. 9. καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταβολῇ
κοσμίῳ, p. 438.

— II. 15. σταθίσαι—ἐὰν μείνωσιν ἐν
πίσει, p. 396.

— IV. 15. Ταῦτα μελέτα, p. 10.

— V. 21. διαμαρτυρομαι, *addibitis tes-
tibus denuntio*, p. 369.

— V. 9. μὴ ἑλαττον ἐπὶ τὴν ἐξήκοντα γινο-
μένη, p. 12.

2 TIM.

— II. 4. ἵνα ἐρατολογήσῃς ἀρετῇ, p.
172.

Ad HEBRÆOS.

— VI. 14. ἡ μὲν, p. 195.

— VIII. 11. ἕως μετέλθῃ αὐτῶν, *condi-
tione*, p. 301.

— XII. 7. ὡς υἱοὺς ὑμῶν προσφέρειται ὁ
Θεός, p. 385. *veratur*.

— XII. 17. ἔχ ὑμεῖς τόπον μελανίας,
p. 83.

Ep. JACOBI.

— I. 17. Πᾶσα δόσις, &c. Hexameter,
ut Cic. Dion. Hal. Quintil. &c. p. 448.

1 PETRI.

— III. 18. προσάγειν τῷ Θεῷ, p. 18.

2 PETRI.

— II. 11. ὅπου ἄγγελοι—μειζὺν ὅτις ἔ-
φύετο, *cum iudicet*, p. 481.

— I. 5. καὶ αὐτὸ τῷτο, sub. διὰ, p. 431.

JUDÆ.

— 8. σάρκα μὲν—κυριότητα δὲ, p. 3.

— 15. ἀσεβεῖς—ἀσεβείας—ἡσέβησαν, p.
514.

APOCAL.

— VIII. 4. ἀνέβη ὁ καπνὸς ταῖς πρὸς τοῦ-
χαῖς τῶν ἁγίων, sub. συν, p. 29.

Nom. absolutè, Matt. XII. 36. Luc.
XXI. 6. John VI. 39. et passim,
p. 79.

Compar. pro superl. Matt. XI. 11.
XVIII. 1. 1 Cor. XIII. 13. p. 187.

Ei, *utinam*, p. 327. Vid. Luc. XII. 49.
XIX. 42. XXII. 42.

Ei δὲ μὴ, p. 416. 508.

ἵνα, ut, cum indicativo, 1 Cor. IV. 6. p. 73.
αὐτὸς redundat post verba. Matt. IV. 16.

VIII. 1. Marc. VII. 25. p. 23.

ἐξ αὐτῶν pro τινὲς ἐξ αὐτῶν, Matt. XXIII.
34. Luc. XI. 49. XXI. 16. & passim.

ἥτοι τὸν Κουζάρην τῶν νεοτέρων, p. 122.
ὅτι redundat post verba dicendi, p. 256.

Verbo participium ejusdem originis addi-
tur, Heb. VI. 14. Act. VII. 34. Matt.
XIII. 14. Mar. IV. 12. p. 299.

ἀποκριθεὶς, p. 307.

5/5/12

40

14 5/16 /

160
80

44

76

30

14 5/10/12

43

80

80

